Benyovszky Győző

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

1963. MÁJUS 25

ÚJÍTÓK LAPJA

1021

Kőszobrok nagyításához és kicsinyítéséhez egyszerűsített pontozógép

Többezer éve végzik a kőszobrászatban háromkörzős pontozással a szobrok nagyítását vagy kicsinyítését. E klasszikussá vált eljárással a fix pontokat egyenként mérik át a kőre, és a mérést annyiszor ismétlik, amíg a faragás által a pont a kellő mennyiséget éri el. E lassú és körülményes eljárás leegyszerűsítésére olyan nagyítógépet szerkesztett Benyovszky Győző, a Kőfaragó- és Épületszobrászipari Vállalat szobrászrészlegének vezetője, amellyel egyben pontosabbá is válik a mérés.

Az új szerkezet egy háromlábú állványból, és egy arra szerelt gömbcsuklóból áll. A gömbcsuklón egy elforgatható hosszabb fém-, vagy farúd foglal helyet. A rúd hosszabb szárán szerelik fel a kereső és pontozó tűszárat; e két szárat hátul a forgópontok távolságával azonos hosszúságú rúd köti össze. A könnyebb kezelhetőség miatt az egész szerkezetet egy ellensúly tartja egyensúlyban, és egyenességét merevítő huzalok biztosítják. A tűszárak távolsága a gömbcsuklótól a nagyítás mértékétől függően változtatható. A kereső és pontozó tűk kiállási távolsága szintén a nagyítás mértékének megfelelően állítandó be. Az egész szerkezet egyrészt a gömbcsukló körül, másrészt a tűszárak forgópontja körül forgatható. A szárak távolságának pontos beállításával a gép mind a három dimenzióban pontos nagyítást, vagy kicsinyítést ad.

Míg a klasszikus, háromkörzős eljárásnál a szükséges munkaidő nagyrésze méréssel és járkálással telik el, az új szerkezet alkalmazásával ez mind megszűnik, és a nagyításhoz, vagy kicsinyítéshez szükséges munkaidő a felére csökken. A jelentős újítást a szobrászművészek is hasznosítják.

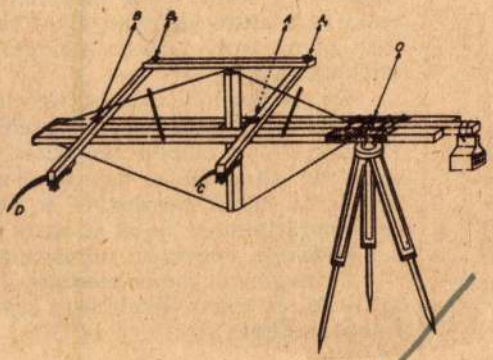

BGTV javasolta a MOM automati
tezőműszereit felsőrendű szabatc
zési munkáknál való felhasználá

A bemutatásra kerülő újdonsá
zött megtalálható a **Te—E5. buss**
dolit. Kisméretű könnyű műszer
a vízszintes üvegkör szabad hel
bussolás teodolitként, rögzített l
ben pedig építő teodolitként has

Figyelmet érdemel a most első
bemutatásra kerülő **G—120. típusú ultra-**
centrifuga, mely műszer a korábbi évek-

A MOM M

Megjelent a **„MŰSZAKI-GAZDASÁGI TÁJÉKOZTATÓ** a külföldi szakirodalomból" c. kiadvány legújabb, ez évi 2. száma. Az **OMKDK** e kéthavonta megjelenő kiadványa a népgazdaságunk műszaki fejlesztése szempontjából fontos és aktuális kérdésekhez kapcsolódó nemzetközi tapasztalatokról és eredményekről nyújt rendszeres tájékoztatást.

Ez alkalommal célszám keretében, a **KORSZERŰ MUNKAFELTÉTELEK**-kel kapcsolatos legfrissebb külföldi tapasztalatokról számol be. Foglalkozik az emberi tényezők jelentőségével a termelésben, a fűtés, szellőzés, klimatizálás hatásával az emberi munkateljesítményre, a világítás és szinek szerepével a munkatermelékenység növelésében, az ipari porártalmak, zajok az ipari tüzek és robbanás elleni védekezéssel, a bányászati, vegyipari munkakörülményekkel stb.

A megjelent ismertetéseket adattáblázatok, ábrák, grafikonok egészítik ki, és teszik alkalmassá széleskörű tájékozódásra, ill. a közvetlen felhasználásra.

Benyovszky Győző
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
1964 FEB 25.

ÚJITÓK LAPJA 5.

095 Kőintarzia egyhangú kőburkolatok díszítésére

Újszerű és képzőművészeti alkotások megvalósítását is segítő újítást fogadott el a Kőfaragó és Épületszobrászipari Vállalat dolgozójától: Benyovszky Győzőtől, aki megoldotta az egyhangú kőburkolatok díszítését kőintarziával.

A poliésztergyantát eddig mint alapanyagot kőragasztásnál és kőtömítésnél alkalmazták, és az újító ennek segítségével valósította meg a kőintarziát. Az újítás szerint a kőfelületen egy mm-es mélységben kivésik a kívánt szabályos, vagy szabálytalan alakzat helyét, és azt a megfelelő színű kőlisztes poliésztergyantával tömítik. Megvárják, amíg megszilárdul, és akkor az egész felületet csiszolják és fényezik. A szín esetenként a kőliszt és festék adagolásától függ, így elérhetnek például tardosi vörös márvány alapon egészen mélyfekete színű intarziát is különféle alakok berakásával.

A kőintarzia esztétikus látványt nyújt például egy épület falán, és nagyobb kővel burkolt felületnél megtöri az egyhangúságot, ezért díszítésként képzőművészeti alkotások is elhelyezhetők egy-egy kőfelületen. Az újítás nyomán készítették el a Károlyi kertben levő sakkasztalkát, de alkalmazhatják a kőintarziát különböző feliratok, például sírfeliratok készítésénél is, ahol nagy időmegtakarítást érhetnek el az eddigi fárasztó és nagy szakértelmet igénylő betűvéséssel szemben.

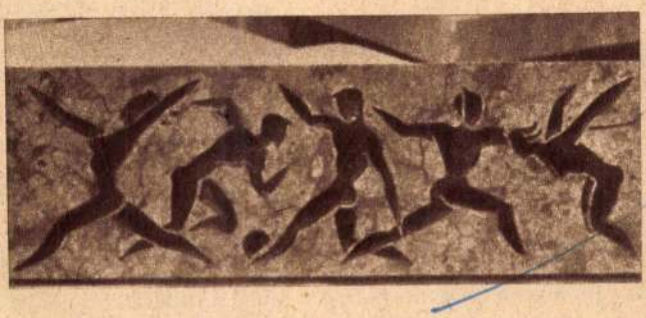

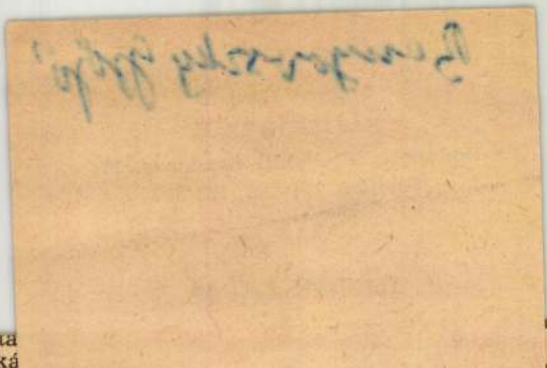

tébe jutta
minden ká
elviselték
halálos ad
kutatások
szélni, ám
a sugárbet
felfedezésé
(A „Ty

*

Romániában újfajta műtrágyaszóró-gépet szerkesztettek. A traktorhoz kapcsolható gép egyaránt alkalmas por alakú, vagy szemcsés műtrágya szórására; súlya 170 kilogramm, szórási szélessége 14—16 méter, maximális sebessége óránként 12 kilométer, a tartály befogadóképessége 500 kilogramm, teljesítménye 4—6 hektár óránként.

Ezer hektár terület műtrágyázásánál az új gép 5 régi típusú gépet pótol

(Az „Izvesztyija"-ból)

*

A teljes pormentes cementgyár már nem utópia. A svájci Rekingenben — amerikai tapasztalatok alapján — olyan cementgyár épül, amely 99,9 százalékban pormentes. (Schweizer Baublatt, 78. sz. Rüschlikon ZH, Bahnhofstrasse)

*

Különleges tetőzettel borították a brémai városházát. A konstrukció lényege: 6000 m^2-es függőtető, amelyet hatodrészenként helyeztek el; egy-egy hatodrész elkészítése és felszerelése 6 hétig tartott. Minden két kötőgerenda között észak-déli irányban három-három betonoszlop függ. Ezek betonozott acélhuzalkötegek, amelyekre fa-szelemeneteket helyeztek . Ezek a szelemenek viselik az alumíniumfóliával borított tető-

szeretnének LASE
Angliában már
LASER-típusok, am
nye mintegy 1 Jou
perc) és kiválóan a
szeti célokra. Ehhe
hogy a sugarat m
irányítsák, mégpedi
hogy sikerüljön eg
bontása, vagy eg
molekula kivágása
pontossággal sikerül
szetileg nehezen
daganatot is a körn
nek az eddiginél so
megzavarásával elt
dustrie Elektrik + El
tro-Welt, Ausgabe
Hüthig Verlag, He
január)

*

Korrózióvédő szer
mes felületekre felt
gessé teszi a felül
megtisztítását. A b
cég több, sokoldalú
ható speciális tisztít
galomba. Előnyeik:
takarítás, egyszerű
önköltségcsökkentés,
teljesítmény-emelked
kahigiénia. (Schweit
und Handel, 1963. 3
Rue de Bellefontaine

*

Finom huzalok (v
ból, molibdénből, v
ponton történő he
pedállal működő ir

Benyovszky István

CAROLE LOMBARD FILMCSILLAG

A P. H. VASÁRNAPJA
1934 VI. 17.

HAZAFELÉ

(Benyovszky István vizfestménye. — Solymossy-képszalonból.)

Benyovszky

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
1972 SEP 6

Benyovszky István festőművész

Élete valóságos regény

Csongrád városa az idén is megünnepelte — immár hetedízben — a *Csongrádi Napok*at. Ebben a fesztiválszerű ünnepi műsorban helyet kapott a *Benyovszky* István-emlékkiállítás is.

Benyovszky István, aki a magyar paraszti és pásztori élet egyik legkiválóbb és leghivatottabb ábrázolója volt, előbb az ötvenes években, majd halála előtt hosszú éveket töltött az általa annyira kedvelt Csongrádon. Csaknem három évvel ezelőtt, 1969. szeptember 26-án hunyt el 71 éves korában a szentesi városi kórházban, ahová Csongrádról szállították a már akkor súlyos beteg festőművészt.

Benyovszky István élete is valóságos regény. 1898. február 6-án született Szatmárnémetiben, s már gimnazista korában egymás után nyeri az országos rajzversenyek első díjait. Az első világháború után ő a legkedvesebb tanítványa a kecskeméti művésztelepen *Révész* Imre festőművésznek. A húszas évek közepén *Solymossy* Sándor író-tanár megírja a hollandok számára a *„Magyar mese- és mondakör"* című munkáját, melyet Benyovszky István lát el színes illusztrációkkal. Ez a munka Hollandiában óriási sikert aratott.

Mint ismeretes, 1928-ban nagyszabású magyar zarándoklat készült az Egyesült Államokba, hogy ott leleplezze az amerikai magyarság áldozatkészségéből emelt Kossuth-szobrot New York egyik főterén. Ez a zarándokút annak idején az egész kis Magyarországot megmozgatta.

A zarándokok között volt Benyovszky István is, aki többek között ajánlatot kapott, hogy a „Magyar mese- és mondakör" című művet angol nyelven Amerikában is meg akarják jelentetni. Mint kiderült, ennek óriási jelentősége lett volna, elsősorban abból a szempontból, hogy az amerikai magyar családok gyermekei iskolai, hivatalos angol nyelvükön olvashatták volna a magyar mese- és mondavilágot. Sajnos, a szép terv csak terv maradt, de Benyovszky Istvánt kint akarják tartani Amerikában. Magyar szíve azonban visszahúzza a hortobágyi és bugaci puszták világába.

A második világháború után sokáig dolgozott az *Országos Mezőgazdasági Múzeum* festőművészeti kollektívájában. Ekkor alkotta azokat a nagyszerű képeket, melyek most a múzeum tulajdonai. Érdemei elismeréséül *Erdei* Ferenc akkori miniszter, mint kiváló festőművész dolgozót külön kitüntette. Később az ATEKSZ útján sok lovas tárgyú képet festett angliai és amerikai megrendelők részére. Nem sokkal halála előtt egyik barátjának, *dr. Kerpely* Antal ny. tudományos kutatónak a leánya, aki az Egyesült Államokba ment férjhez, Kaliforniából levelet írt apjának. Ebben leírja, hogy férjével Carmelben járt, amely egy most épülő kisváros a tengerparton, közel Los Angeleshez, s ott felfedezett egy éttermet, ahol Benyovszky lovas festményét látta. Hát bizony nagy az út a hortobágyi puszta lovától a tündérképzeletet igéző Los Angelesig!

Benyovszky István halála után a Mezőgazdasági Múzeum nem lett hűtlen egykori alkotó művészéhez. *Dr. Vleskó* Lajos, a múzeum főigazgatójával egyetértésben *dr. Szidnay* Lászlóné osztályvezető megbízta az elhunyt művész egyik régi barátját és képeinek alapos ismerőjét, *Szederjey* Jenő ny. fővárosi mérnököt, hogy írja meg a Mezőgazdasági Múzeum számára a művész életrajzát. Szederjey Jenő nemcsak az életrajzot írta meg, de körülbelül 180 fekete-fehér kópiát is összeállított Benyovszky festményeiből.

A Csongrádi Napok keretében megrendezett Benyovszky István-emlékkiállítás természetesen csak egy kis töredékét ismerteti Benyoszvszky művészetének. Hiszen mindössze 41 festményt lehetett — helyhiány miatt — kiállítani. Ezeknek egy részét a Mezőgazdasági Múzeum adta kölcsön, a többit magányosok kölcsönözték. A kiállítás így is rendkívül imponáló. A kiállítás ízléses és nem hivalgó megrendezése elsősorban *dr. Vitkay* Kálmánné muzeológus érdeme, aki egy nagyon ambiciózus kollektíva segítségével igen szép és értékes munkát végzett. Vitkay Kálmánné személyesen részt vett a sok tárgyú és tónusú festmények minél ízlésesebb elrendezésében.

A Csongrádi Napokon, s a Benyovszky István-emlékkiállításon egyébként dr. Vleskó Lajos múzeumi főigazgató személyesen is megjelent. A kiállítás sikere részben az ő érdeme is.

Mint érdekességet említjük meg, hogy az emlékkiállítással csaknem egyidőben dr. Szidnay Kálmánné osztályvezető, a Mezőgazdasági Múzeum anyagából Keszthelyen egy másfajta Benyovszky-kiállítást rendezett. Ezúttal Benyovszky Istvánnak azokat a képeit állították ki, amelyek nemcsak az ősi és a jelenlegi fogatokat mutatja be, hanem a fogatolás módját is. Mert Benyovszky István nemcsak az ecsetnek volt művésze, de a magyar paraszti élet szokásait is ismerte. Ezért választotta maga mellé illusztrátorának *dr. Győrffy* István, a nagy magyar néprajztudós.

sen 14 000 álláshelyet hirdettek meg, a végzősök számánál 50 százalékkal többet.

A pályakezdő pedagógusok számára a különböző oktatási intézményekben együttvéve 3700—3800 álláshelyet hirdettek meg. (A tanácsok és a szaktárcák által meghirdetett álláshelyek egyharmada fővárosi és megyeszék-

munkahely várta —, többségük azonban egyénileg helyezkedett el. „Hiánycikk" a szakemberek listáján a közgazdász is. A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen mintegy 400, most végzett közgazdászból 319-en pályázhattak (68-an ösztöndíjasok voltak), szá-

kahelyet.

A Keres
tóipari, a
valamint a
viteli Főisk
végzős vehe
lyázati leh
mukra 1
ajánlottak
rosban.

tően — lényegében megegyeznének az előző évben végzettekkel. Találóan hozzáfűzte, hogy *az ezüstkoszorús jelvény egy fokozattal jobb a bronzkoszorúsnál, s ebben az esetben „egy fokozattal" nekik is többet, jobban kell dolgozniuk.*

Miért említettük ezt az esetet? Mert *a kommunisták feladata tulajdonképpen itt kezdődik a szocialista brigádokban: a lehetőségekhez mérten egyre színvonalasabb teljesítményekre ösztönözni.* Azt természetesen, hogy milyen feladatok elvégzésére van szükség, a helyi körülmények döntik el. Ezért játszanak itt oly nagy szerepet a pártcsoportok. E kollektívák tagjai otthon vannak az adott munkahelyen, az ott dolgozó emberek között, a szocialista brigádokban, egyszóval „a termelés sűrűjében". Ők szereznek tudomást először a munkavégzés során felvetődő problémákról, s a vitás kérdésekre azonnal reagálhatnak, elláthatják tanácsaikkal dolgozótársaikat.

A napi tevékenység végzése közben mostanában gyakran felmerülő kérdés a vállalások mennyisége. Hogyan lehet ebben állást foglalni? Nem sok a vál-

Takarékossági napi előkészületek

Már folynak az idei Világ Takarékossági Nap szervezésének előkészületei. Mint ismeretes, az egész világon minden esztendőben október végén tartják a Világ Takarékossági Napot, melyhez a magyar takarékbetét-gyűjtési mozgalom isi csatlakozik, s ennek időpontja: 1972. október 31.

Az Országos Takarékpénztár, a posta és a SZÖVOSZ az idén október 27-től november 2-ig országosan megszervezi a takarékbetétgyűjtés népszerűsítését a betétállomány növelése érdekében. Például a postásdolgozók a takarékbetétes ügyfeleket figyelmesebben, gondosabban kiszolgálják, és

Szeptember 22-től:

Nemzetközi bútorbemutató

A TBV is kiállítja termékeit

Az idén szeptember 22. és október 2. között rendezik meg Budapesten, a hagyományos „Otthon" kiállítást, a BNV főterét körülvevő pavilonokban, összesen 12 000 négyzetméternyi területen. Ez a sorrendben hetedik lakberendezési bemutató ezúttal **nemzetközivé szélesedik, részt vesznek rajta lengyel, csehszlovák, jugoszláv és osztrák kiállítók is.**

A kiállítás középpontjában azok a bútoripari vállalatok állnak, amelyeket elsősorban érint a rekonstrukció, így például a Kanizsa és Zala bútorgyárak, a Székesfehérvári Bútoripari Vállalat, a BUBIV, valamint a Szék- és Kárpitosipari Vállalat. Mellettük nagy területen állít ki konyhabútorokat és irodai berendezéseket a Tisza Bútoripari Vállalat, s bemutatja legújabb termékeit a

szemenően tekintetbe veszik a mai lakásadottságokat: a bemutató boxok alapterülete a házgyári kislakások méreteivel megegyező.

A nagy állami vállalatok mellett bemutatják újdonságaikat a tanácsi vállalatok és ipari szövetkezetek is.

Három pavilont töltenek meg lakásfelszerelési, és egyéb lakkberendezési cikkekkel. Ugyancsak önállóan mutatkozik be a Könnyűipari Minisztérium irányítása alá tartozó Lakástextil Vállalat bútorszöveteivel, szőnyegeivel, falikárpitjaival.

A kiállított bútorok egy részére — azokra, amelyek gyártását az ipar három hónapon belül vállalni tudja — a vételár 30 százalékának lefizetése mellett előjegyzést vesznek fel. A kiállításra a belépés díjmentes, belépőjegy helyett 5 forintos tom-

Szegedi Új Napló 1931. XII. 6.

Benyovszky István

Beszelgetés Benyo Alföldbe szereln

Szeged, december 5

Szegednek, ennek az álmos város nak most határozottan **Benyovszky** István festőművész az érdekessége Természetesen művészeti szempontból. Kiállitási helyén, a **Próféta** termében egymásnak adják a kilincset a látogatók, a vásárlók, azok a szegediek, akiknek még van pénzük áldozni a festészetre. Nagy dolog ez ebben a városban. Külön érdeme Benyovszkynak, hogy ezen a téren is rekordot ért el: vásárolják a képeit.

Kiállitási helyén az egyik sarokban a kályha mellett beszélgetek a művésszel. Szőkehaju fiatalember, szuggesztiv nézésü, aki nem csak a képein, hanem a szavakon keresztül is megtudja mutatni egész szivét, lelkét.

Sokat időzött külföldön; járt **Amerikában, Párisban, Bécsben, Svájcban,** aztán kikötött a kecskeméti művésztelepen, ahol **Révész** Imre professzor a világhirü **Munkácsy** mester tanitványa, a müvészeti vezető.

Saját művészetéről kérdezem. Szinesen, szépen beszél.

— Szerelmese vagyok az Alföldnek, vonz ez a mérhetetlen nyugalmu puszta, ahol igazabbak az emberek, egyszerüek és természetesek a szokások, s az Alföldön valahogy ugy érzem, közelebb van hozzám az Isten. Minden vonz, amit az Alföldön látok, különösen nagy hatással van rám a párázó, ködös reggel, amikor először kapaszkodik fel a nap a meredekre és a sugarak végigpásztázzák a nyiladozó életet. Olyan akkor a határ, mint egy fenséges nagy templom. És én megfigyelek mindent benne: a virágok nyilását, a harmatcseppek sokszinü villózását és mindazt, amiből támad az élet.

— De szeretem a föld egyszerü gyermekeit is, a hajnaltól késő estig talpon lévő juhász, csikós, pásztor népet, az ő színes pusztai életüket, a szokásaikat, a beszédjüket.

— Az az érzésem, ha kimegyek a Hortobágyra, vagy Bugac végeláthatatlan pusztáira, mintha egész más világba kerülnem volna. Az ősi puszta levegője balzsamtiszta és én nem tudok ennél különb festői inspirációt el sem képzelni.

— Hát ezért szeretem én a magyar pusztát... Kint maradhattam volna Amerikában, Franciaországban, Svájcban vagy Bécsben is, de hazahivott a puszta. Üzent értem és a hivó szó belém döbbent és én lelki kényszerből jöttem haza, s nem is megyek el soha innen.

A mai festészetről beszélgetünk.

— A mai festészet — mondja — nagyon a kibontakozás stádiumában van. Festőink rengeteg irány felé orientálódnak, s ezekből majd leszürődik a jövő művészete. Szerintem modern festő az, aki egyéni s önmagát adja munkájában, mert az újat hoz.

A fiatalok és az öregek egymás közötti harcát a következőkép jellemzi:

— Valóban harcban állnak a fiatalok és az öregek. De ez már ősi szokás. Ez azonban nem gátolja az érvényesü-

tos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 2.45: Hírek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhírek. 3.30: Morse tanfolyam. 4.00: Simonfay Margit novellái: 1. Illuziók. 2. Látogatás. Felolvassa a szerző. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés, hírek. 5.00: »Kazinczy Ferenc estéje«. Irta Emődy László. Felolvassa Emődy Zoltán. 5.20: Récz Lala és cigányzenekarának hangversenye. 6.20: Olasz nyelvoktatás. (Gallerani Bonaventura.) 6.50: »A boldog csata«. Irta Farkas Imre. Felolvassa Vértes Lajos. 7.25: A m. kir. Operaház előadásának közvetítése. »Aida«. Dalmű 4 felvonásban. A II. felvonás után: Pontos időjelzés, hírek. A III. felvonás után: Időjárásjelentés. Az előadás után: Farkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye a Spolarich kávéházból.

Bécs. 14.10: Buchbinder-négyes. 12.40: Kipnis gramofónlemezek. 17.00: Geiger-zenekar. 19.45: Friedlaber-zenekar. Neumann Ottó énekével, bárzene. 20.45: A filharmónikusok Mozart utolsó szimfóniáját játszák Kabasta vezényletével. Összekötő szavakat mond Jung egyetemi tanár, Esz-dur, G-dur, C-dur szimfónia. 22.35: Dauber-zenekar a Westminster-kávéházból.

Berlin. 16.30: Zenés komédiák muzsikája. 19.15: Mandolin-zene. 20.40: Stephan Rudy: Az első emberek című kétfelvonásos operája. Utána tánczene. 0.30: Éjjeli hangverseny.

Róma—Nápoly. 17.30: Könnyű zene. 19.50: Gramofón. 21.00: Cilea: Lecouvreur Adriana című operája.

SPORT

— **Szeged város levente ökölvívó csapata:** Légsúly: Túri—Kakas, tart. Zsiga—Kiss, Törpesúly: Eperjessy—Szalbó, tart. Karkas, Pehelysúly: Zsulán—Gunczer, tart. Ambrus, Könnyűsúly: Puszti—Börcsök, tart. Kónya, Veltersúly: Burghardt—Víg, tart. Pécsi, Középsúly: Zombori—Percsics, tart. Dobai, Kisnehézsúly: Radni—Boldizsár, tart. Fodor, Nehézsúly: Teleki—Lobozár. — A ma délután fél 3 órakor — a döntők fél 5 órakor — kezdődő válogatott ökölvívóversenyen a válogatott csapat fog Szeged színeiért küzdeni. Az első összecsapáskor Makón a szegediek győztek 16:22 arányban. Reméljük, hogy válogа-

tartama alatt az államvasutak épitési és pályafenntartási főosztályára hárult hadászati müszaki követelmények zavartalan és pontos teljesitésénél felelősséggel teljes vezető állásában kiváló körültekintéssel és gondossággal müködött közre. 1915-ben nevezték ki igazgatóhelyettessé; 1916-ban pedig a III. osztályu Vaskoronarenddel tüntették ki. 1918-ban igazgatóvá történt kinevezésekor a miniszteri tanácsosi cimmel tüntették ki. 42 éven át teljesitett, számos dicsérő irattal és jutalommal elismert érdemes és értékes szolgálata után 1920-ban nyugalomba vonult. A Szegedi Hiradónak müegyetemi hallgató korában munkatársa volt; cikkei a müszaki ujitások népszerü ismertetésével foglalkozva, tárcák alakjában jelentek meg. Számos ismertetése és értekezése jelent meg szaklapokban, egyebek közt a székely vasutak, a Munkács—Beszkidi vonal, a gombosi Duna-hid épitéséről. A Vasuti Szakkönyvtár c. könyvsorozat „Pályaudvarokról" c. munkájának társszerzője. Szakkérdésekről számos előadást tartott és az első mérnöki kongresszuson a Duna—Tisza-csatorna tervezetével kapcsolatban, a kérdésnek vasutügyi szempontból való tárgyalásában tevékeny részt vett. A m. kir. államvasutaknál az első-, majd a másodfoku fegyelmi biróságnak, ugyszintén a MÁV nyugdijintézete bizottságának évtizedeken keresztül tagja volt. A Magyar Mérnök- és Épitész egyletnek 20 éven át volt választmányi tagja, ugyszintén a Vasuti és Hajózási Clubnak is, melynek megalapitásában volt jelentős része. Társadalmi téren 1897-ben az ujvidéki Magyar Kör megalapitása is nevéhez füződik, mely kör megalapitása a magyarság öntudatra élesztését jelentette és egyuttal a magyarajku lakosság erőteljes térfoglalását is. Az 1900-ban rendezett párisi kiállitás alkalmából ott, valamint Svájcban, Németországban és Belgiumban a nagyobb vasuti gócpontokon tanulmányokat végzett, különös tekintettel a pályaudvarok és munkás lakótelepek épitésére.

Bényi Károly dr., m. kir. postafőigazgató. Született Szobon, 1881-ben. Középiskoláit Temesváron, egyetemi tanulmányait pedig a kolozsvári kir. tudományegyetemen végezte,

ahol 1907-ben az államtudományok doktorává avatták. 1899-ben a m. kir. posta alkalmazásába állott és müködését a zsombolyai postahivatalnál kezdte meg. 1900—1901. tanévben látogatta a postatisztképző tanfolyamot. 1902—4-ig Temesváron, a 2. sz. hivatalnál kezelési szolgálatot teljesitett. Az önkéntesi év leszolgálása után, 1905-ben a temesvári igazgatósághoz osztották be közigazgatási szolgálatra. Itt előbb postakezelési, majd a távirdakezelési és a járati osztályokban müködött. 1908-ban fogalmazóvá, 1909-ben segédtitkárrá, 1912-ben pedig titkárrá nevezték ki. 1918-ban tanácsos, 1919-ben postaigazgató lett. 1926-ban főigazgatói rangra emelkedett. A közigazgatási szolgálatban aránylag fiatalon vezető állásokat töltött be. Orsován, a külföldi kicserélő postaszolgálatban több hónapig alkalma volt gyakorlati kiképzést nyerni, mint kirendelt főnökhelyettes pedig kezelési szolgálata alatt szerzett ismereteit tökéletesitette. 1910-ben a postavezérigazgatóság IV. nemzetközi osztályába széleskörü nyelvismerete és gyakorlati tudása alapján rendelték be. 1919-ben már a vezérigazgatóság nemzetközi postaosztályának h. vezetője volt. 1926-tól pedig megbizott vezetője lett. 1929-től kezdve a postavezérigazgatóság VIII. üzemi osztályának vezetője, ugyanekkor megbizást kapott az üzemi osztálynak középfoku igazgatósági szervvé átalakitására és az 1929-ben ujból felállitott budapesti kerületi postaigazgatóságnak vezetésével bizták meg. A mozgósitás alkalmával csapattestéhez bevonult, de rövid idő mulva visszarendelték és a háboru egész tartama alatt a tábori és hadtápposták szervezésének és a hadifoglyok postaforgalma szabályozásának központi előadói teendőit látta el. Szolgálatainak elismeréseul a II. osztályu polgári hadi érdemkereszttel tüntették ki. A Postaüzleti Szabályzat, amely a posta és közönség jogviszonyát biztos alapra fektette, az ujjászervezett magyar posta elsőnek megjelent segédkönyve, B. alapvető munkája. A háboru utáni külföldi postai összeköttetések ujrafelvétele terén hervadhatatlan érdemeket szerzett. A világháboru utáni hosszan szünetelő magyar-román és magyar-jugoszláv postaforgalom ujrafelvétele B. tárgyalásainak eredménye. A magyar-lengyel postaegyezmény létrejötte is azoknak a tárgyalásoknak köszönhető, amelyeket Varsóban a lengyel posta vezetőségével folytatott. Alaposan kivette a részét a Nagymagyarországra méretezett postának a csonka ország méreteire való átszervezéséből és a háboru, valamint a forradalmak által lezüllesztett intézménynek talpraállitásából. A belföldi reformmunkálatok befejeztével Nyugateurópa legtöbb államát és a postaberendezéseket tanulmányozta. A postaszemélyzet jóléti és társadalmi egyesületeinek munkájában tevékenyen résztvett. A Postaszemélyzet Nyugdijpótló Egyesületének elnöke, ezenkivül számos társadalmi, kulturális és szakegyesület igazgatósági, választmányi és rendes tagja.

Benyovits Lajos dr., ny. kuriai biró, ügyvéd, földbirtokos. Született Désen, 1865-ben.

Középiskoláit a kolozsvári ref. kollégiumban, főiskolai tanulmányait a kolozsvári, budapesti és párisi egyetemeken végezte. Jogtudományi doktorátust a budapesti egyetemen nyert, ugyanitt tett ügyvédi vizsgát is. Tanulmányainak befejezése után mint joggyakornok a budapesti kir. törvényszékhez, majd mint tanácsjegyző a kir. Kuriához került. 1895-től 1900-ig az igazságügyi minisztérium nemzetközi osztályán működött, amikor is a fiumei törvényszék birájává neveztetett ki. Öt évi fiumei működés után 1905-ben ujra Pestre került; előbb a Kuriára, majd 1912-ben az Itélő táblára, ahol mint táblabiró működött 1919-ig, amikor is kuriai birói cimmel nyugdijba vonult és nógrádmegyei birtokára, Ragyócra vonult vissza, de öt esztendei gazdálkodás után a megszálló csehek azzal az indokolással, hogy szereplése a cseh köztársaságra veszélyes, kiutasitották. Ekkor visszatért Budapestre, bejegyeztette magát a kamaránál és azóta ügyvédi gyakorlatot folytat. Jogi szaklapokban számos tudományos értekezése és dolgozata jelent meg, melyek közül megemlitjük a „Nemzetközi jogsegély" és a „Közbüntettesek kölcsönös kiadása" cimü munkáit, azonkivül „Tengeri magánjog" cimü munkájában a nemzetközi tengeri jogot és a nagy külföldi kikötőkre vonatkozó tanulmányainak eredményét dolgozta fel, amely munkája ugy a kormány részéről, mint a külföldi és hazai sajtó által a legnagyobb elismerésben és támogatásban részesült. Az igazságügyminisztérium megbizásából több tengerjogi nemzetközi kongresszuson vett részt. Az óbudai református egyháznak több, mint tiz esztendeig a főgondnok tisztségét viselte. Nős, családos, két fia közül az egyik olasz fronton hősi halált halt, a másik megszállt területen lévő birtokán gazdálkodik; leánya, Piroska, mint operaénekesnő működik.

Benyovszky Elemér *(benyói és urbanói)*, Baranya vm. volt biztosa. Született Szekszárdon 1845-ben. Középiskoláit Pécsen végezte. Ezután Baranya vm. szolgálatába lépett és a szentlőrinci járás főszolgabirói hivatalánál nyert beosztást. Két évi itteni működése után Bicsérd község jegyzőjévé választották. Ezt a meghivást azonban nem fogadta el, hanem az akkor megürült utbiztosi állásba lépett, ahol 30 évig működött. 1914-ben szolgálati éveinek kitöltése után nyugalomba vonult. Baranya vm. törvényhatósági bizottságának és a kisgyülésnek tagja volt. Fia, néhai Benyovszky Sándor volt méneskari százados a háboruban hősi halált halt. Leányai: Irén, Bogyai Lőrinc körjegyző özvegye és Margit özv. Kaltenecker Károlyné.

Benyovszky István *(benyói és urbanói)*, festőmüvész. Született 1898-ban, Szatmárnémetiben. Régi, előkelő nemesi család sarja. Középiskoláit szülővárosában végezte, majd a Képzőmüvészeti Főiskola növendéke lett, ahol Révész Imre mellett bontakozott ki egyre izmosodó tehetsége. Mestere irányitása mellett folytatta tanulmányait a kecskeméti müvésztelepen is, ahol szinben és rajzkulturában egyre fejlődő tehetsége a magyar piktura értékes tagjává tette. Első izben az Ernst-Muzeum csoportkiállitásán szerepelt 1924-ben és vásznaival mingyárt az érdeklődés homlokterébe került. Tanulmányutjai során bejárta Amerikát, ahol hosszabb időt töltött, majd onnan Párisba és Zürichbe került, hol kisebb gyüjteményeivel kiállitásokat is rendezett. Mint illusztrátor, a legjelesebbek közé tartozik. Ő illusztrálta a Solymossy Sándor dr. által összeállitott és Hollandiában megjelent „Magyar mondák és mesék" cimü hatalmas művet. Ezenkivül számos más, a magyarság életét megelevenitő szépirodalmi mű illusztrációit készitette. Ezekben az illusztrációkban mutatja meg hatalmas rajzkulturáját, mely minden képén mutatkozik és nagy komponálóképességét, melyeknek értékét monumentális mozgás érzékeltetésével teszi teljessé. Munkáinak legszebb darabjait a Néprapzi Muzeum, a szegedi és a kecskeméti muzeumok őrzik. Bel- és külföldi műgyüjtők gyüjteményeiben is találkozunk alkotásainak egy-egy értékes darabjával.

Beöthy János dr. *(váradi)*, volt vármegyei tb. tiszti főorvos, községi orvos, földbirtokos, vármegyei törvényhatósági bizottsági tag. Született Jászapátiban 1860-ban. Középiskoláit Budapesten végezte, majd a budapesti tudományegyetemen orvosi oklevelet nyert Orvosi hivatását a m. kir. honvédség kötelékében kezdte meg és a budapesti XVI. helyőrségi kórház szemészeti és sebészeti osztályán mint honvédfőorvos működött. 1893-ban a szülőföldjén, Jászapátin telepedett meg, ahol eleinte magánpraxist folytatott és hamarosan községi tiszti orvossá választották és a Munkásbiztositó Pénztár, valamint az Országos Gyermekgondozó telep orvos-megbizottja lett. A háboru tartama alatt, mint a helyi Vöröskereszt kórház sebészorvosa, a háboru

Rát Str.

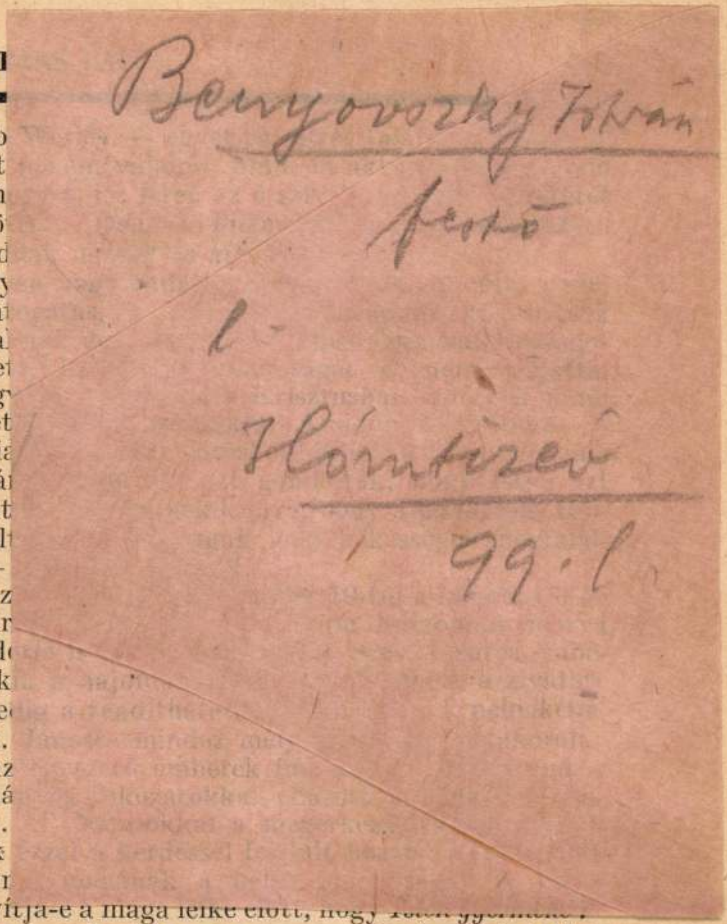

TEST

sőbb
llott
eg, h
töltö
blond
Ily
nylá
ifja
ente
meg
neret
orgia
unká
utat
e ál
—
Az
bruár
vánd
, ak
n pe
ltak.
k az
lomá
ták.
szük
gvar

Benyovszky István
festő
l.
Hómtizev
99. l.

onyítja-e a maga lelke előtt, hogy Isten gyermeke?
esley vonakodott, a morva pedig így folytatta:
neri Jézust? — Tudom, hogy Jézus a Megváltó.
bizonnyal tudja-e, hogy magát is megmentette?
mélem, hogy az én üdvömért is meghalt. Úgy

abbahagynom a *hitről* való *prédikálást?*" Ne válaszolá Boehler, prédikálja csak tovább a hit abban a reményben, hogy majd megkapja; azut majd azért fogja hirdetni *mivel* megkapta!" Ké ségbeesett állapotában azonban semmi javulás ne mutatkozott. „Lelkem itt fekszik előtted elterülve. Feléd: forrása felé tör. Bűneimet siratom, láncaim jól látom. Jelenléteddel szabadíts meg engem Imája zokogásba fult...

Az annyira óhajtott „jelenlétet" nehány hét később: 1738 május 24-én meg is kapta. Erről „naplójában" ő maga emlékezik: Ezen a nap korán reggel az Újtestamentumot kinyitja és olvassa: „Igen nagy és becses ígéretekkel ajánl kozott meg bennünket, hogy azok által isteni t mészet részesivé legyetek" 2 Péter 1 : 4. Majd ne soká ez a hely ragadta meg: „Nem messze vagy Isten országától." Délután a Szent Pál székese házba ment. Az ének így szólt: A mélységből ki tok Hozzád Uram! Hallgasd meg hangomat! csak a bűnöket nézed: ki maradhat meg? De nálad bűnbocsánat van, hogy féljenek Téged...

„Este, nem valami szívesen ugyan, egy kisse összejövetelre mentem, itt Luthernek a Ró levélhez írott előszavát olvasták fel. Úgy kilenc fele, annak a változásnak a leírását hallva, amel Isten az emberi szívben a Jézus Krisztusban v hit által végez el — éreztem, amint szívem eg csodálatos módon felmelegszik. Éreztem, hogy vösségemet, illetőleg egyesegyedül Jézusra bízt magamat; megnyertem annak a biztosítékát, h bűneimet elvette: igen, éppen az én *bűneimet* s h

Benyovszky István

festő

50 rajzzal illusztrálta az alábbi
Művet 1927 ben

Györffy István dr.:

A szilaj pusztorok
Karcag, 1928.

316. La rivista navale al Lido (1928) . . . . . Pag. 292
317. Monumento ai marinai del Veniero al Verano (scult. Morbiducci) . . . . . » 293
318. Cilindratura del Viale da Ostia Paese a Castel Fusano . » 294
319. Nuovo Viale da Ostia Paese a Castel Fusano . . . . » 295
320. I Filetti a Castel Fusano (dip. di O. Carlandi) . . . » 296
321. Il canale di Castel Fusano . . . . . » 296
322. Costruzione del nuovo ponte a Castel Fusano . . . . » 297
323. Castel Fusano: Lo stradale verso Castel Porziano . . . » 298
324. Castel Fusano: Viale della Villa di Plinio . . . . » 299
325. Castel Fusano: la Via Severiana restaurata . . . . . » 300
326. Colonna del Parco di Castel Fusano (A. Muñoz) . . . » 301
327. La Via Cassia dopo i lavori di sistemazione . . . . » 302
328. La Via Appia Nuova dopo i lavori di sistemazione . . » 303
329. La Via Salaria dopo i lavori di sistemazione . . . . » 303
330. Lavori per l'apertura di Via dell'Impero (Dip. di D. De Bernardi) . . . . . » 304
331. Lavori per l'apertura di Via dell'Impero (Dip. di D. De Bernardi) . . . . . » 305
332. Sistemazione a Via Marmorata sotto l'Aventino . . . » 306
Presso le vecchie Via di S. Gregorio ora Via dei Trionfi » 307

BENYOVSZKY ISTVÁN

7	A Bécsi Magas Iskola	) r	15.—
8	A Bécsi Magas Iskola	)	15.—
9	Lovasverseny Bugacon		300.—
10	A Bécsi Magas Iskola	)	15.—
11	A Bécsi Magas Iskola	)	15.—
12	A Bécsi Magas Iskola	)	15.—
13	A Bécsi Magas Iskola	)	15.—
14	A Bécsi Magas Iskola	) k.	15.—
15	A Bécsi Magas Iskola	)	15.—

Nemzeti Szalon
Sport-mű v kiáll. 1934 máj

„Fegyvert s vitézt éneklek...“

Haditudósító Kiállítás a Pesti Vigadóban

A második világháboru hallatlan feladat elé állitotta a magyarságot: meg kellett mutatnia, hogy helyt tud állani a sorstól kijelölt őrhelyen, felismerte történelmi küldetését, élnek benne a hősi erények és hogy méltó az életre. Az életre, amelyért — furcsa paradoxon — sokszor meg is kell halni. A magyarság helyt állott és bebizonyította, hogy hősi nép. Igaz, ezt a jelzőt nagy áldozattal fizette meg, alig van magyar család, amelynek valamelyik tagja részt ne vett volna minden időknek ebben a leggigászibb harcában.

Harmadik esztendeje áll harcban a magyar katona, s ennek a harcnak történetét, jeleneteit, mozzanatait meg kellett örökiteni, a jelennek, hogy vigasztalásul s bátoritásul, a jövő számára tanuságtételnek. A harc krónikásai *a haditudósitók voltak, akik ott küzdöttek a katonákkal egy sorban, s maguk is katonák voltak.* Akik itthon maradtak, nap-nap után olvashatták ... ouiságirók tudósitásait, láthatták a ... pészek felvételeit, s a hiradók ... szalagján a hatalmas küzdelmet, s véres harcot.

Most a haditudósitók munkáját összefogva, egy helyen, egy csoportban láthatja a közönség: a Pesti Vigadóban vasárnap nyilik meg az első Haditudósító Kiállitás. Hosszu termek során át követhetjük a frontot megjárt ujságirók, fényképészek, filmesek, s festőművészek munkáit, katonás rendezésben.

Legelsőnek a mult világháboru veterán haditudósító-fényképészének, *Jelfy Gyulának* remek képei nyitják meg a sort, majd a haditudósító század szervezetét és beosztását szemléltető képek után szimbolikus freskó fogja egybe a háborus nemzet hallatlan erőfeszitését. A negyedik teremben kezdődik a mai háboru anyaga, fényképek hosszu sorozatával. Oroszországi fényképeket, idilli tájakat, vérpárás csataképeket, robbanó feszültségü pillanatokat megörökitő képeket. S egyetlen adatot hadd közöljünk a haditudósító fényképészek munkájáról: *196.857* képet küldöttek haza az arcvonalból! A következő teremben a rádiósok kaptak helyet, a helyszini riportok felvételét végző beszélők, a „hangvágók“ munkáját látjuk itt, s a honvédek szórakozását célzó műsorközvetitőket. Ezután jutunk a *sajtó*-terembe, ahol a legrégibb haditudósitástól egészen napjainkig együtt látjuk a legkivalóbb magyar irók és ujságirók munkásságát. Természetesen legnagyobb része a teremnek az uj háboru anyaga. A magyar ujságirók a mai háboruban valóban a csatákban követték a magyar katonát, s örökitették meg a hősiességet, amely szerény ugyan, de a szivmélyében, a magyar ember minden idegszálában benne él. A legnagyobb termet a háborut járt festőművészek és szobrászok alkotásai töltik meg. Tizenegy festő háromszáz képe, s néhány szobrász-alkotás tanuskodik a magyar katona harcáról, frontéletéről, s mögöttük a végtelen orosz tájakról, orosz emberekről, s a vér és láng szörnyü poklából. Festőművészeink közül *Benyovszky István* szerepel legtöbb képpel, különösen ... vásznai sikerültek, amelyeken lovakat láthatunk. *Polonyi Elemér* két képe a mély átéltség és igazi művészet nagyszerü találkozásából születtek. Festőjük tuljutott a valóság nyers, reális ábrázolásán, vásznáról a lélek süt felénk minden belső rezdülésével, sejtelmes világával. Két képpel is lehet maradandót adni! *Szalay Lajos* képe szimbolikájával kap meg, s remek vásznakkal szerepel még *Ballagó Imre*, s *Markos Lajos* is. Markosnak a hősi halált halt kiváló publicistáról: Francovellani Dionisi olasz főhadnagyról festett képe impozáns.

Külön érdekessége a kiállitásnak a mozi-terem, amelyben igazi csemege várja, s fogadja az embert: orosz zsákmányolt hiradó a vörös hadsereg egy felvonulásáról, s mint érdekesség, a mult világháboru egyetlen megmaradt filmje, Przemysl visszafoglalásáról. Természetesen a mai háboru itt is tulsulyban van. Nagyszerü hiradófilmek peregnek, egymásután.

A magyar kard s a magyar katona lelkét, életét, harcát adja ez a kiállitás, amely végeredményben nemcsak a katonát dicséri, de az ujságirót, fényképészt, filmoperatőrt is, aki a magyar fegyvert, s a magyar vitézt megénekelte. **Pados Pál.**

A magyar sajtó kiküldöttei Zágrábban

Zágráb, ápr. 30. (MTI) A magyar sajtó kiküldöttei, vitéz *Kolosváry-Borcsa Mihály* sajtókamarai elnök és *Zimmer Ferenc*, a Sajtókamara ujságirói főosztályának elnöke résztvettek a sajtókiállitás megnyitásán, majd dr. *Turina* külügyi államtitkár fogadta őket. *Kovacsics* államtitkár ünnepi ebédet adott az ott tartózkodó sajtóképviselők részére. Az államtitkár beszédében hangsúlyozta, hogy a horvát nemzet az európai közös ügyért vivott harcban a legtágabb értelemben résztvesz. Azok ellen a nyugtalan balkáni elemek ellen, amelyek 1914-ben már lángbaboritotta Európát, még folyik a küzdelem addig, amíg a teljes felszámolás meg nem történik.

Zsindely miniszter nyilatkozik a magyar-bolgár kapcsolatok jelentőségéről

Zsindely Ferenc kereskedelmi miniszter bulgáriai utjáról az MTI munkatársa előtt nyilatkozatot tett. Kijelentette, hogy a legjobb benyomásokkal tért haza. A vezető személyek, akikkel tárgyalt és maga a nép is felejthetetlen szeretettel fogadta őt és a feleségét. Mélységes hálával emlékezik meg a miniszter arról a fogadásról, amelyben *Borisz* cár részesitette, akinek személyében nagyműveltségü, széles látókörü és lebilincselő uralkodó áll az ország élén. *Filov* miniszterelnök és *Zahariev* kereskedelmi miniszter is elhalmozták a minisztert kedvességük minden jelével.

Kijelenti a kereskedelmi miniszter, hogy a látogatása udvariassági jellegü volt, hivatalos tárgyalásokat nem is folytatott. Mégis alkalma volt *Filov* miniszterelnökkel és *Zahariev* miniszterrel hosszabb megbeszélést folytatni. Ujból megállapitotta, hogy a zavartalan bolgár-magyar barátság kölcsönösen nagyrabecsült fejlődése élő valóság, a két nép rokonsága pedig jellemeik és szokásaik hasonlóságánál is alapul.

Nagy elismeréssel nyilatkozott Zsindely miniszter a plovdini nemzetközi vásárról, amely a bulgár gazdasági élet hatalmas teljesitőképességének bemutatója. Végül azt a meggyőződését hangsulyozta, hogy a két ország gazdasági kapcsolatai nagy mértékben hasznosak és értékes az a barátság és szeretet, amelyet a bolgár és magyar nemzet egymás iránt érez.

„Ez a nemzet mindig ragaszkodott hitéhez és szabadságához...“

Szendy polgármestert az orvostudományok diszdoktorává avatták

A Pázmány Péter Tudományegyetem ünnepélyes külsőségek között az orvostudományok tiszteletbeli doktorává avatta *Szendy Károly* polgármestert. Az avatáson nagyszámu és előkelő közönség vett részt. A vallás- és közoktatásügyi minisztert *Stolpa József* államtitkár képviselte. A megjelentek között voltak: *Tasnádi Nagy András*, a képviselőház elnöke, *Fabinyi Tihamér*, *Fáy István*, *Ugron Gábor*, *Karafiáth Jenő*, *Kornis Gyula* titkos tanácsosok, *Homonnay Tivadar* főpolgármester és sokan mások.

A diszülést *Bokay Lajos* rektor nyitotta meg. Hangsulyozta, hogy a diszdoktori oklevél a legmagasabb kitüntetés, amelyet az egyetem adhat.

Dr. *Kiss Ferenc*, a Budapesti Tudományegyetem orvosi karának dékánja köszöntötte a polgármestert.

— Ez a diszdoktorság — mondotta — a polgármester ur személyén keresztül szól a székesfőváros egész polgárságának, szól továbbá a főváros vezetőségének, valamint a közegészségügyi osztály felelős vezetőinek, akikkel az orvosi kar időről-időre fontos ügyeket intéz el. Egyénileg a polgármester ur különösen sokat tett nagy nemzeti bajunk, a tuberkulózis leküzdésének kérdésében.

— Az erők összefogása és az igazi lelki egység — folytatta — a mai válságos időben különösen nagyfontosságu. Olyan idők felé megyünk, amikor az igazi kereszténység nem beszédben fog állani, hanem erőben.

A polgármester a szellemi elit feladatairól

Az üdvözlésre, illetve avatóbeszédre adott válaszában *Szendy Károly* polgármester hangsulyozta, hogy akármilyen alkotmányu, életformája, vagy kormányzati rendszere legyen egy nemzetnek, azt csak a nemzet szellemi elitje viheti előbbre.

— Az erőszak, vagy a kényszer eszközeivel, a tömegek politikai erejével — folytatta — nagy effektusokat lehet kirobbantani, de tartós jó eredményeket, kulturjavakat, sőt anyagi jólétet is csak tudással, tisztességgel, szorgalommal tudnak elérni, még a nagy népek is. Történelmi tanulságok is igazolják, hogy a nemzeti élet tartalmát az elit adja, a vezetőréteg jelöli ki az irányt, amely a szellemi és anyagi kultura utját megszabja, azért érvényesül sorsdöntő hatással az egyetemi oktatás a nemzetek életében. De fokozott mértékben áll ez mireánk magyarokra vonatkoztatva, akik egyedül, testvértelenül állunk itt Európa közepén, nyugat és kelet határán, olyan élettérben, melynek Istentől kiszabott területéből tudatos megsemmisülésünk nélkül önként soha egy négyzetölet sem adhattunk fel.

— Sulyos időket élünk, nagy megpróbáltatások érhetik a nemzetet. Csapzott hajjal és vérző homlokkal is áll a viharban a magyar, mint a költő mondja, de áll és állni fog, mert ennek a nemzetnek hivatása van az emberi kultura és az európai fejlődés területén is. Ez a nemzet mindig, még vére árán is ragaszkodott a hitéhez, szabadságához és a civilizációhoz, mindezeken keresztül áldozatosan szolgálván az emberi haladás ügyét, azzal a mélységes meggyőződéssel, hogy hit, szabadság nélkül sem folyamatos haladás, sem nemzeti és emberi élet nincsen.

Uj rendelkezések a lakások és más helyiségek fűtéséről

A központi fűtéses lakások minden egyes bérlője számára mosás és főzés céljára is szerezhető be tüzelőanyag

A Budapesti Közlöny szombati száma közli az iparügyi miniszter rendeletét a lakások és más helyiségek fűtésére szolgáló tüzelőanyag beszerzésének és felhasználásnak korlátozásáról.

A rendelet a nem központi fütéssel fütött lakások és más helyiségek fütése céljából beszerezhető és felhasználható tüzelőanyagmennyiséget *a mult évivel azonos mennyiségben állapitja meg.* Uj rendelkezés a rendeletben az, hogy az olyan lakások fütése céljából, amelyekben a konyhában villany-, vagy gáztüzhely, vagy központi melegvizszolgáltatás, vagy a fürdőszobában villany, vagy gázfütéses melegvizszolgáltató berendezés van, az egyébként beszerezhető és felhasználható mennyiségnél tiz, vagy husz százalékkal kevesebb tüzelőanyagot szabad beszerezni és felhasználni.

A központilag fütött lakások fütésére ugyanolyan mennyiségü tüzelőanyagot szabad beszerezni és felhasználni, mint amennyit az illető lakás fütésére az elmult évben beszereztek. Be lehet azonban még szerezni a központi fütéses lakásban mosás céljára a lakás minden egyes lakója után 120 kg brennbergi, dorogi vagy tatai szenet, vagy ezzel a szénmennyiséggel a rendelet melléklete szerint egyenértékü más tüzelőanyagot, továbbá főzés céljára annak a tüzelőanyagmennyiségnek a tiz százalékát, amely mennyiséget a szóbanforgó lakás fütésére a rendelet szerint be lehetne szerezni akkor, ha a lakásban nem volna központi fütés.

A melegvizszolgáltatás korlátozásáról, a kályhák átalakitásának, illetve felállitásának tilalmáról szóló rendelkezéseket a rendelet a mult évben hatályban volt rendelettel azonos módon állapitja meg.

Padányi szombathelyi főorvos lakásáról elraboltak 24 ezer pengőt

A konyhában holtan találták a főorvos szakácsnőjét

Szombathely, ápr. 30. (*A Pesti Hirlap tudósitójától.*) Titokzatos bünügyben folytat nyomozást a szombathelyi rendőrkapitányság bünügyi osztálya.

Dr. *Padányi Emánuel* szombathelyi MÁV főorvos a husvéti ünnepek előtt családjával együtt felutazott Budapestre. Elutazása előtt gyermekeinek nevelőleányát, egy 16 éves csornai leányt elbocsátotta a szolgálatból, a lakást pedig régi, megbizható szakácsnőjükre, a 28 éves Németh Erzsébetre bizta.

Husvét hétfőjén a szombathelyi rendőrség telefonon azonnal hazakérte Budapestről a főorvost, mert Husvét vasárnapján éjszaka Németh Erzsébet gázzal megmérgezte magát és hétfőn délelőtt holtan találtak rá a konyhában. Arccal a köre borulva feküdt egy szál ingben. Amikor a főorvos hazaérkezett, nyomban megállapitotta, hogy a hálószobában levő egyik fehérnemüs szekrényből eltünt 24.000 pengőt tartalmazó vaskazettája. A rendőrség kétségtelenül megállapitotta, hogy a főorvos családjának távollétében a Széll Kálmán-utca 13. sz. alatt levő lakásban titokzatos büncselekmény játszódott le.

A gázmérgezésben meghalt leányon ugyan semmiféle külsérelmi nyom nincs, a lakásba senki sem hatolt be erőszakkal, a szekrényt sem feszitették föl, hanem rendes kulccsal nyitották ki, a leányra belülről elreteszelt ajtó mellett találtak rá, már megmerevedett testtel, mindezek ellenére nyoma veszett a vaskazettának a 24.000 pengővel együtt.

A rendőrség most azt igyekszik megállapitani, hogy lehetett-e valamilyen szerepe a rejtélyes bünügyben az ünnepek előtt elbocsátott 16 éves csornai leánynak, akit Husvét hétfőn állitólag Szombathelyen láttak és akinek, a rendőrség eddigi megállapitása szerint, egy azelőtt Budapesten lakó férfi ismerőse volt. A szombathelyi kapitányság a titokzatos bünügy nyomozásába bekapcsolta a vidéki csendőrségeket is, mert a rejtélyes ügynek egyes szálai vidékre nyulnak.

Ha a tyúk egész éven át tojna

akkor nem lenne szükség Garantol-ra. Mivel azonban ez nincs igy, tehát a bőséges időben kell gondoskodni a téli szükségletről. A felesleges tojást rakjuk el Garantol-ba. Ez megbizható, olcsó és gazdaságos, mert

Garantol egy évnél tovább konzerválja a tojást

és ami különösen fontos: a tojás bármikor kivehető vagy berakható!

Beszerzési forrásokat közli:
STESSEL NÁNDOR ÉS TÁRSA, Budapest, IV., Városház-utca 1. Telefon: 189—348.

Báró Perényi Zsigmond: „Minden hazafi szálljon szembe a destrukcióval és a nemzetietlenséggel“

A Tisza István-emlékvacsora

A gróf Bethlen István elnöklete mellett működő Tisza István Társaskör csütörtökön este rendezte Tisza István serlegvacsoráját, amelyen közéletünk többszáz tagja vett részt.

Ott voltak többek között: *József* királyi herceg, *Kállay Miklós* miniszterelnök, vitéz *Keresztes-Fischer Ferenc* *Bornemisza Géza*, báró *Bánffy Dániel*, vitéz *Lukács Béla*, vitéz nagybaczoni *Nagy Vilmos*, *Szinyei Merse Jenő* miniszterek, báró *Radvánszky Albert* koronaőr, a felsőház alelnöke, *Tasnádi Nagy András*, a képviselőház elnöke, vitéz *Szombathelyi Ferenc*, a honvédsereg főparancsnoka, gróf *Mikes János* c. érsek, *Kelemen Krizosztom* pannonhalmi főapát, *Ambrózy Gyula*, a Kormányzó kabinetirodájának főnöke, ifj. vitéz *Horthy Miklós* r. k. követ és meghatalmazott miniszter, idősb gróf *Teleki József*, *Balogh Jenő*, *Ugron Gábor* és *Lukács György* v. b. t. t.-ok, gróf *Bethlen István*, *Baranyai Lipót*, *Bessenyey Zénó*, *Czettler Jenő*, *Chorin Ferenc*, *Fabinyi Tihamér*, *Gratz Gusztáv*, vitéz *Huszár Aladár*, *Kenéz Béla*, vitéz *Keresztes-Fischer Lajos*, *Konek Emil*, *Kornis Gyula*, *Lázár Andor*, *Laky Dezső*, *Marschall Ferenc*, *Mayer János*, *Preszly Elemér*, *Rakovszky Iván*, vitéz *Rapaich Richárd*, *Samarjay Lajos*, *Scitovszky Tibor*, vitéz *Simon Elemér*, vitéz *Somkuty József*, gróf *Somssich László*, vitéz *Bádoky-Soós Károly*, *Schandl Károly*, *Széll József*, *Szüllő Géza*, *Vladár Gábor*, *Varga József*, *Wulff Olaf*, *Zsitvay Tibor* titkos tanácsosok, vitéz *Törs Tibor*, a képviselőház alelnöke, *Ullein-Reviczky Antal* r. k. követ és meghatalmazott miniszter, sajtófőnök, *Pósch Gyula*, a Nemzeti Bank elnöke, *Jakabb Oszkár*, a PK elnöke, *Szendy Károly* polgármester, *Quandt Richárd*, a Nemzeti Bank vezérigazgatója, *Dobrovits Sándor*, a Statisztikai Hivatal elnöke, dr. *Elemássy Sándor* főkapitány, *Imrédy Kálmán*, a MÁV elnöke, *Igmándy-Hegyessy Géza* ny. testőraltábornagy, v. *Magasházy László* ny. vezérőrnagy, gróf *Khuen-Héderváry Károly*, az Országos Mezőgazdasági Kamara elnöke, *Némethy Károly* tanácsnok, *Kratochwill Károly* ny. altábornagy, *Lamotte Károly*, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank vezérigazgatója, *Halla Aurél* ny. államtitkár, vitéz *Darányi Béla*, a Futura alelnök-vezérigazgatója, gróf *Tisza Lajos Kálmán*, *Dungyerszky Bogdán*, vitéz *Gyulay Tibor* felsőházi tag, az Iparkamara miniszteri biztosa, *Harsányi Zsolt*, *Tóth László* és sokan mások.

A serlegbeszédet báró *Perényi Zsigmond* koronaőr, a felsőház alelnöke mondotta. Kifejtette, hogy legnehezebb probléma most is a *háboruról békére való áttérés* lesz, hogy elkerüljük a forradalmakat, a bolsevizmust.

— Hasznos és bölcs dolog — mondta többek között Perényi — visszanézni a multba, megvizsgálni, mik voltak akkor okozói azoknak a bajoknak, amelyek Magyarország tragédiáját előidézték, hogy amikor hasonló veszedelmek fenyegethetnek, sikeresen védekezhessünk. Ha ezt vizsgáljuk, hiába vádolják azokat, akik a destrukciót és a forradalmakat előidézték, mint egyedüli bünösöket, mert ott, ahol a jelszavak és idegen eszmek diadalmaskodtak, ahol a haza és a vallás fogalmait gúny és nevetség tárgyává lehetett tenni, ahol ellenállás nélkül porba dönthették legszentebb hagyományainkat, ezeréves alkotmányunkat, ott *bünös volt az egész magyar társadalom is, amely mindezt közönyösen és gyáván tűrte.* A magyar társadalomnak kell ebből levonni a konzekvenciát, hogy nem várhatunk mindent az államtól, a kormánytól, a szövetségesektől, hanem *minden hazafinak szembe kell szállania a destrukcióval, a nemzetietlenséggel és az erkölcstelenséggel.*

A továbbiak folyamán megvilágitotta a szónok Tisza nagy hazafiui erényeit. Megemlitette, hogy amikor **1918 október 30-án a pártkörben arra** kerték Tiszát, hogy vegye kezébe a polgárság felfegyverzésére irányuló mozgalom vezetését, helyeselte a mozgalmat, de kijelentette, hogy személyét nem tartja alkalmasnak a vezetésre, mert puszta megjelenése is megbontaná az egységet.

— Tisza halhatatlan lelke — mondta Perényi befejező szavaiban — azt üzeni minden magyar polgárnak, hogy szeressük a magyar hazát, de ne csak a rónákat, a dúsan termő földet, hanem *a népet, az embereket kell szeretni.* És arra tanit, hogy *higyjünk a nemzet jövőjében, történelmi hivatásában.* Hiába jósolják a napkeleti és a napnyugati bölcsek, hogy a kis nemzeteknek nincs jövőjük. *Nagy és kis nemzetek pusztulhatnak, de mindig feltámadnak, ha nagy az önzetlen hazafiak száma.* A hazafiak számát kell szaporitani.

A nagyhatásu beszéd után lelkesen ünnepelték a szónokot.

Kik kapnak tejjegyet?

A polgármester intézkedései a május 11-en életbelépő jegyrendszer bevezetésére

A közellátási szempontból a fővároshoz csatolt városokban és községekben a tejjegyek bevezetésével és kiosztásával kapcsolatban a polgármester a következő intézkedéseket tette:

A tejelosztásra bevezetett jegyrendszer május 11-én, kedden lép életbe. „A“ tejjegyet kapnak a terhes anyák, a terhesség negyedik hónapjától kezdve a gyermek születeséig és a csecsemők annak az évnek a végéig, melyben első életévüket betöltik. „B“ tejjegyet kapnak az 1—3 éves gyermekek, annak az évnek végéig, melyben harmadik életévüket betöltik. „C“ tejjegyet kapnak a 3—14 éves gyermekek annak az évnek végéig, melyben 14. életévüket betöltik, továbbá a 70 éven felüli személyek, attól az évtől kezdve, melyben 70. életévüket betöltik. „D“ tejjegyet kapnak a betegek, amennyiben orvosi bizonyitvánnyal igazolják, hogy arra jogosultak. Orvosi bizonyitványok kiállitására jogosultak a klinikák, közkórházak, állami kórházak, a társadalombiztositási intézmények, a tüdőbeteggondozó intézetek, vagy a hatósági orvosok. Az „A, B, C“ tejjegyekre jogosultak részére a jegykiosztást a lakhely szerint illetékes körzeti jegyfiók külön igazolás benyujtása nélkül előkészíti, amennyiben a szükséges adatok egyébként rendelkezésre állanak, tehát ha a szabályos bejelentések eddig más jegyigenyles alapjan megtörténtek.

A május 11-étől junius 30-áig érvényes A, B, C, D tejjegyek kiadása május 6, 5 és 6-án történik megyei városok, illetőleg kozsegenkint. A háztulajdonosok, illetve megbizottaik, vagy a jegyátvételel megbizottak az előirt napokon, a hivatalos órák alatt délelőtt 8—2 óráig és d. u. 4—7-ig jelentkezni tartoznak a lakók könyvével, vagy meghatalmazásával és a ház lakóinak rendőri (községi) bejelentő (igazoló) lapjainak bemutatása mellett az illetékes körzeti jegyfiókban, ahol a tejjegyeket átveszik. A tejjegyeket 24 óran belül szét kell osztani az igenyjogosultak között. A terhes anyák, akiknek igényjogosultsága ezután lesz esedékes, terhességüknek hivatalos igazolvánnyal való kiállitás mellett tejjegyüket a lakásuk szerint illetékes körzeti jegyfióknál igényelhetik. Mindazok a betegek, akik orvosi bizonyitványukat április 29-éig a körzeti jegyfiókba be nem küldték, május 7-től kezdve személyesen jelentkezhetnek a lakásuk szerint illetékes körzeti jegyfióknál.

Közli a polgármester, hogy az „A“ jelzésü tejjegyre naponta 1 liter, a B, C, D jelü tejjegyekre naponta 3 dl, a további intézkedésig kiszolgáltatható fejadag. A tejjegy megrendelő szelvényét május 10-éig kell annál a tejelosztónál leadni, melynél a tejellátás biztositását kivánja az igényjogosult. A kereskedők kötelesek az előirt tejmennyiséget a jegyszelvényekre délelőtt 12 óráig kiadni.

Napi hirek

— **Naptrend.** *Május 1. Szombat. Róm. kat.: Fül. és Jakab. Protestáns: Fülöp. Gör. kat.: Jeremiás. — Budapesten a Nap kel 5 óra 28 perckor, nyugszik 19 óra 55 perckor; a Hold kel 4 óra 27 perckor, nyugszik 16 óra 31 perckor.*

—

— **Az uj horvát belügyminiszter magyar kitüntetése.** Zágrábból jelentik: *Artukovics*, az uj horvát belügyminiszter, aki már egy izben, az önálló Horvátország megalakulásakor viselt belügyminiszteri tisztséget a közelmultban megkapta a Kormányzótól a magyar érdemrend nagykeresztjét.

— **Az aradi magyar konzulátus vezetője.** A Kormányzó terjékfalvi dr. *Parcher Félix* I. o. követségi titkárt az aradi m. kir. konzulátus vezetésével megbizta.

— **A bolgár tartalékos tisztek szövetségének elnöke a magyar frontharcos találkozón.** Szófiából jelentik: Slaveiko Vassilev, a bolgár tartalékos tisztek szövetségének elnöke, a Magyar Frontharcos Szövetség meghivására május 9-én résztvesz a magyar frontharcosok budapesti ünnepén.

— **Kiközösitik a szabolcsmegyei falusi társadalomból a tolvajokat.** A szabolcsvármegyei kir. tanfelügyelő a következő rendeletet intézte az alárendelt tanügyi hatóságokhoz:

— Általános a panasz, hogy a lopások minden téren nagymértékben elharapóznak. Ez a káros szokás a román megszállás alatt kapott nagyon lábra. Ennek elfajulását nem szabad tovább tűrni, mert veszélyezteti a közrendet. A katonai és polgári hatóságok ezért most erélyes rendszabályokat léptettek életbe a lopások szigoru megtorlására és az előfordult estek kivizsgálására. Felhivom ezzel kapcsolatban az iskolák igazgatóit és tanitóit, hogy az ifjuság körében inditsanak erélyes mozgalmat a lopás elharapózásának megakadályozására. Ismertessék az ujságokban közölt eseteket, a tolvajok kézrekeritéséről és megbüntetéséről szóló cikkeket és hassanak oda, hogy a tolvajt a falu társadalmából kiközösitsék, megbélyegezzék és ilymódon vessenek gátat annak a szellemnek, amely a tolvajlást megengedhetőnek tartja.

— **Honfoglaláskori sirt tártak fel Izsák községben.** Kecskemétről jelentik: Izsák községben, Kovács Péter szőlőjében, a munkások emberi és állati csontokat, továbbá lószerszámmaradványokat találtak. Dr. Szabó Kálmán, a kecskeméti muzeum igazgatója megállapitotta, hogy egy honfoglaláskori vitéz sirja került felszinre. A leleteket beszálitották a kecskeméti muzeumba.

— **MÁV menetrendi értekezlet Kolozsvárott.** Az államvasutak igazgatósága Kolozsvárott menetrendi értekezletet tartott. Az értekezleten a MÁV igazgatósága részéről dr. Alszeghy Béla MÁV igazgató jelent meg. Az értekezlet a május 17-én életbelépő nyári menetrend kérdésében az erdélyi területet érintő legfontosabb közlekedési kérdéseket vitatta meg.

— **Egy fiut megölt és két kislányt halálosan megsebesitett a felrobbant talált gránát.** Beregujfalu határában *Balogh János* 15 éves fiu két 12 év körüli kislánnyal kiment az erdőbe virágot szedni. A fiu egy fel nem robbant gránátot talált, amit babrálgatni kezdett. A gránát felrobbant és Balogh Józsefet megölte. A két kislányt, akik valamivel távolabb állottak, sulyos sérülésekkel szállitották a kórházba. Életbenmaradásukhoz alig van remény.

— **Sikeres versenyfutás egy nyullal.** Kopenhágából jelentik: Frode Jacobson, Dánia volt világbajnoka a nyolcszázméteres sikfutásban, ujabban különös rekordokat teremt. Miután nemrég puszta kézzel fogott meg egy ötfontos pisztrángot, most egy nyulat sikerült utólérnie és megfognia. Dán sportkörökben érdeklődve várják, hogy mi lesz a volt világbajnok legközelebbi rekordja.

— **Elveszett egy aktatáska.** Egy szegény alkalmazott április 27-én elvesztette aktatáskáját a benne levő élelmiszerjegyekkel együtt. A becsületes megtaláló az aktatáska és az élelmiszerjegy visszajuttatásáért jutalomban részesül. *Szénási Ferenc*, Bihari-u. 9/a.

— **Abauj megye megfesteti a Kormányzóhelyettes arcképét.** Abaujtorna vármegye törvényhatósági bizottsága rendkivüli közgyülésén *Farkasfalvi Farkas Géza* felsőházi tag emlékbeszéde után kimondotta, hogy a hősi halált halt Kormányzóhelyettes arcképét megfesteti a közgyülési terem részére.

— **Izgalmas bálnavadászat Riminiben.** Rómából jelentik: A Földközi-tengerről a bálnák csapatostól menekülnek a partok közelébe, a tengeri háboru elől. Az olasz nyugati partvidéken már számos bálnát fogtak. Egy bálna a napokban még az Adriai-tengerre is betévedt. Rimini közelében a halászok a reggeli szürkületben nagy szürkés-feketén csillogó tárgyat vettek észre a tengeren, a part közelében. Először ellenséges buvárhajónak nézték. Megfigyelésüket jelentették a legközelebbi őrszemnek és a parti őrség megnyitotta a tüzet a titokzatos célpontra. Amidőn a nap fölkelt, kiderült, hogy csupán egy bálna sodródott a parti sekély vizre és nem képes több kijutni a nyilt tengerre, annál kevésbé, mert a lövések már megsebezték. Fekvése következtében minden farkcsapásával még jobban belefuródott a homokba. A halászok a bálnát előbb kötelekkel akarták a partra vontatni egy ökrösfogat segitségével, de a bálna egyetlen mozdulatával széttépte a köteleket. Végül gépfegyvert állitottak fel a közelben és azzal végezték ki a megsebesült óriási állatot.

— **Elütötte a villamos.** A Rákóczi-ut és a József-körut keresztezésénél a villamos elütötte Vass Dezső András 70 éves magánzót. Agyrázkódást szenvedett. Életveszélyes állapotban vitték a Rókus-kórházba.

— **Beiktatták Kőszeg polgármesterét.** Dr. Gyöngyös Endrét, Kőszeg város ujonnan kinevezett polgármesterét ünnepélyes keretek között iktatták be hivatalába. A közgyülésről táviratban üdvözölték Keresztes-Fischer Ferenc belügyminisztert.

— **Husz centiméteres óriás nárcisz.** Amsterdamból jelentik: Hollandia, a virágok országa az idei rendkivül korai tavaszban különösen gyönyörü szinekben pompázik. Az egész ország tele van sárgaszinü tulipánokkal és nárciszokkal. Amsterdam közelében most egy nagy virágkertészetben különösen ritka nagyságu nárcisz nyilt ki. A hatalmas sárga nárcisz átmérője husz centiméter, tehát akkora, mint egy kisebbfajta naprafforgó.

— **Ongyilkosságok és öngyilkossági kisérletek.** Gellért Gyuláné 50 éves magánzónő, — aki a Vilmos császár-uti Windsor-penzióban lakik — altatószerrel megmérgezte magát. Az alkalmazottak eszmeletlen állapotban találták szobájában és a mentők a Rókus-kórházba vitték. A magánzónő bucsulevelében intézkedett a vagyonáról. A főkapitányság életvédelmi osztálya kutatja a rejtélyesnek látszó öngyilkossági kisérlet előzményeit. Ismerősei szerint panaszkodott, hogy nemrég eltünt 20 ezer pengő értékü ékszere, fehérneműje és pénze. — Nevora Mária 31 éves magántisztviselőa Ferenc-körut 33 sz. házban levő lakásán pénteken reggel gázzal megmérgezte magát és meghalt. Tettének okát nem tudják. — Csölönyei István 31 éves gyárimunkás a Munkás-utca 11 sz. házban levő lakásán borotvával elvágta a nyakát és meghalt. — Kis Mária 22 éves gyári munkásnő leugrott a Budafoki-ut 60 sz. ház második emeletéről. Esés közben fennakadt az első emelet korlátján és zuzott sérüléseket szenvedett.

— **A Női Önkéntes Honvédelmi Munkaszervezet felhivása.** A Női Önkéntes Honvédelmi Munkaszervezet Hiradószolgálatra való jelentkezésre szólitja fel a magyar leányokat. Jelentkezhetnek mindazok a 16—26 éves magyar nők, akik legalább 4 polgári iskolai előképzettséggel rendelkeznek, egészségük kifogástalan és származásukat is igazolni tudják. Jelentkezés: hétköznapokon d. e. 10—2-ig, délután 4—7-ig Budapest, IV. Eskü-ut 6 szám, III. emelet alatt.

— **Házasság.** *Havadi Gertrud, Havadi Barnabás* tanügyi főtanácsos, kereskedelmi középiskolai igazgató és *Asboth Erika* leánya, május elsején, szombaton fél egy órakor tartja esküvőjét a budapesti Szent Imre városi plébániatemplomban dr. *Holler Mártonnal, Holler Márton* igazgató-tanitó és *Kugli Alojzia* fiával.

Trócsányi Tivadar Magda, az Egyesült Női Tábor országos titkára és vizvári *Vizváry Viktor* Szolnok-Doboka vármegye főjegyzője a Kálvin-téri templomban tartották esküvőjüket. Tanuk voltak dr. *Eöttevényi Olivér* és dr. *Cséfalvay János*. Az esketési szertartást dr. *Ravasz László* püspök végezte.

Dr. *Pordány Tibor* és *Füzes Magdolna* május 9-én, vasárnap 12 órakor a Regnum Marianum házi kápolnájában (Damjanich-utca 50.) házasságot kötnek.

AZ ELSÖTÉTITÉS ESTE 9 ÓRÁTÓL REGGEL 5 ÓRÁIG TART!

Elfogtak két veszedelmes betörőt

A főkapitányság Váry-detektivcsoportja bizalmas uton arról értesült, hogy egy *ismeretlen egyén titokban ezüst tálakat és gyertyatartókat árusit.* Csakhamar tetten is érték *Lengyel Béla* 21 éves hajóslegényt, akinél megmotozásakor 1100 pengőt találtak. Miután beismerte, hogy az áruba bocsátott ezüstnemüeket *betörés utján szerezte*, átadták a betörési ügyekben nyomozó Kóka-detektivcsoportnak.

A nyomozás során kiderült, hogy Lengyel Béla nemrég a Horthy Miklós-ut 23. számu házban ugynevezett „riglihuzás" utján be akart hatolni egy másodikemeleti lakásba. Próbálkozása azonban nem sikerült. *Erre felsurrant a harmadik emeletre és ott már — ugyancsak riglihuzással — sikerült a betörés. Bátori Mihály* cégvezető lakásába jutott be és ott egy bőröndbe csomagolta az ebédlőben talált ezüst tálakat és ezüst gyertyatartókat. Az ezüstnemüek azonban zörögtek a bőröndben. Ekkor — nehogy feltünést keltsen távozásakor — *ellopott még három öltönyt és azt az ezüstnemüek közé gyömöszölte a bőröndbe.* Elfogatása után azt állitotta, hogy az ezüstnemüek nagy részét a csepeli védőgát közelében egy *bokorban rejtette el.* A detektivek azonban hiába kutattak a jelzett helyen. Ezt a mesét csak azért találta ki, mert a helyszini nyomozás során meg akart szökni. Utóbb beismerte, *hogy a lopott ezüsttárgyakat 5000 pengőért eladta.*

Bevallotta azt is, hogy *Márkus Ferenc* 23 éves lakatossegéd társaságában betört Óbudán dr. *Terray Dezső* ügyvéd Zsigmond király-uti lakásába. A betörők a lakásban kutyákkal találták szemben magukat. Erre az ebeket — nehogy ugatásukkal elárulják őket — lefogták és a *fürdőszobába zárták.* A betörők ezután *négy bundát elloptak.* Lengyel tört be *Weiszberger Zsigmond* cégvezető Budafoki-uti lakásába is. *A detektivek most elfogták bűntársát is és a rendőrség mindkettőjüket letartóztatta.*

— **Törvényjavaslat a növényegészségügyről.** A földmüvelésügyi miniszter által pénteken benyujtott a növényegészségügyről szóló törvényjavaslat egységbe foglalja a növény kártevők elleni védekezésre vonatkozó rendelkezéseket és tovább fejleszti a védekezést. A javaslat nagyrészben keretrendelkezéseket tartalmaz és többek között részletesen szabályozza a kötelező védekezést.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

A fővároshoz közeli községekből bejáró utazóközönség megnyugvással fogadta a kereskedelmi minisztérium megértő intézkedését, hogy a naponta a fővárosba utazók bérletjegyeinek árát nem emelik fel. Ez a rendelkezés azonban csak a munkások és a köztisztviselő utasokra vonakozott, a magántisztviselőkre nem terjedt ki. Igy az a magántisztviselő, aki a fővárostól husz-huszonöt kilométerre lakik és kétszáz-kétszázötven pengő havi jövedelemmel rendelkezik, havonta fizetésének jó egynegyedét, negyvenötven pengőt kénytelen vasúti jegyre elkölteni. Igen sok magántisztviselő nevében hívom fel erre a megszivlelendő tényre az illetékes tényezők figyelmét. *(Aláirás.)*

*

Igen sok embernek van a főváros közelében telke, ahová eddig kedvezményes napi menettérti jeggyel tudott kiutazni. A MÁV azonban megszüntette ezt a jegytipust és helyette a hetijegyet léptette életbe. Miután mindennap nem mehet ki az ember a kertjébe — hiszen egyéb, hivatalos elfoglaltsága is van —, nem érdemes heti menettérti jegyet váltani. Az esetenkénti rendes árú jegy pedig nem fizetődik ki, s igy a telkek nagyrésze parlagon marad. Tavaly felajánlottam, hogy a telkem felét vegyék müvelés alá, de jelentkezésemre nem kaptam választ. Méltányos lenne, ha a MÁV a 30 kilométeres körzetben 80%-os napi menettérti jegyet is árusitana, mert a telek megmüvelése éppen olyan fontos érdek, mint a fürdőzők vasúti kedvezménye. *(Aláirás.)*

A vásárcsarnokok és nyilt piacok kiesinybeni árai

Marhahus 370, borjuhus: comb 380, borjuvesés 380, juhhus: hátulja 220—270, eleje 180—210. Sertéshus: karaj 430—470, tarja, comb, lapocka 350—370, oldalas 260, szalonna zsirnak való bőrrel 314, bőr nélkül 334, háj 360, zsir 380. Élő tyuk 420, csirke 480, liba sovány 500, kacsa sovány 480, pulyka 460, gyöngytyuk 460. Tisztitott tyuk 470—503, csirke 550—589, liba sovány 510, kacsa sovány 490, pulyka 470, gyöngytyuk 470. Tojás 420. Ponty élő 420—450, jegelt 400—430. Teljes tej 52, tejföl 230, teavaj édes tejszinből 730, pasztőrözött 770, tehénturó (sovány) 130, Kenyér 44. Lencse 80—100, borsó sárga 72, zöld 60, bab 76. Burgonya: Gülbaba 27, nyári rózsa 28, őszi rózsa 36, Ella 23, vöröshagyma 35, fokhagyma 99, fejeskáp. 58, kel 67, savanyu 58, kalarábé 40—78, sóska 50—88, paraj 25—50, fejes saláta 12—59, petrezselyem 53—68, sárgarépa 28—40, hónapos retek 16—130, kalarábé ujd. lev. 60—130, spárga 50—390. Alma (nemes faj) 383—720, közönséges 210—420, narancs (vérbélü) 400—520, citrom 24—40 fillér kg.-ként.

Vizállás

A Duna Hofkirchennél és Apatintól lefelé árad, máshol apad, Paksig alacsony, lejebb közepes vizállásu. Bécs 321 cm. 31%, holnap 315 cm. 31%, Budapest 356 cm. 40%, holnap 350 cm. 39%. — A Tisza Viskig árad, lejebb apad, alacsony vizállásu. — A Balaton Siófoknál 79 cm. 65%. — A Velencei-tó Agárdnál 113 cm. 52%.

— **Eltemették báró Láng Boldizsárt.** Csütörtökön délután a farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra a magyar politikai élet nagy halottját, báró *Láng Boldizsár* titkos tanácsos, ny. altábornagyot. Az előkelő gyászoló közönség soraiban ott voltak *Kállay Miklós* miniszterelnök, *Keresztes-Fischer Ferenc, Szinyei Merse Jenő, Lukács Béla* miniszterek, *Tasnády Nagy András*, a képviselőház elnöke és sokan mások. *Kemény Lajos* főesperes méltatta az elhunyt érdemeit, aki — mondotta gyászbeszédében — nagy tudással, odaadással szolgálta mindenkor hazáját. A gyászbeszéd után a koporsót a négylovas gyászkocsira emelték, amelynek két oldalán a honvédség egy-egy diszszakaszából alakult gyászkiséret menetelt. A nyitott sir előtt lefolytatott gyászszertartás befejezése után báró Láng Boldizsár koporsóját elhantolták.

— **A hadiüzemi alkalmazottak élelmiszerjegyeit** a főváros közélelmezési ügyosztályának intézkedése alapján a hadiüzemek élelemtárán kivül a kereskedők és iparosok is kötelesek beváltani. Az elszamolas végett gyári jellel (perforálás, felülbélyegzés) ellátott jegyek ugyanugy érvényesek, mint a többi élelmiszerszelvények. A hadiüzemek Nagy-Budapest területén kivül lakó alkalmazottai részére kibocsátott hadiüzemi hus és zsirjegyeket az alkalmazottak kizárólag csak abban a városban válthatják be, ahol a hadiüzem telephelye van.

— **Villanyárammal agyonsujttatta magát.** Hajdu Sándor harminchárom éves orosházi gazdálkodó csütörtökön hajnalban öngyilkossági szándékból az országuti villamos távvezetéken átdobott egy drótot, amelynek egyik végére követ erősitett, a másik végét pedig a kezében tartotta. A 22.000 voltos áram halálra sujtotta.

— **Halálozás.** Dr. *Orosdy Lajos* ny. h. államtitkár, a volt fiumei kormányzóság politikai előadója, életének 83-ik évében folyó hó 28-án elhunyt.

Marik Ernő kormányfőtanácsos, a Futura rt. v. ügyv. igazgatója, a budai ev. egyház v. másodfelügyelője, a Nemzetvédelmi Kereszt tulajdonosa, életének 70-ik évében meghalt. Minden munkahelyén, amelyet betöltött, tehetséggel és becsülettel állt helyt. Nemcsak családja, de tisztelőinek sokasága gyászolja. Temetése szombaton délután fél 5 órakor lesz a X. ker. uj köztemető halottasházából.

Dr. nemes bozzai *Bozzay Endre* m. kir. orvos-százados, az ujvidéki m. kir. honv. műszaki kiképző repülőosztály vezetőorvosa 31 éves korában meghalt. Szombaton délután 4 órakor temetik a németvölgyi temetőben levő családi sirboltba.

Egyesületek és előadások

Az Országos Magyar Sajtókamara igazgatóválasztmánya május 11-én délelőtt 11 órakor, kiadói főosztályának választmánya délelőtt ½12 órakor, ujságirói főosztályának választmánya déli 12 órakor a Magyar Sajtó Házának tanácstermében ülést tart. A választmányok folyó ügyeket tárgyalnak és döntenek esetleges inditványok felett.

Ocskavasat, fémet, gépeket legmagasabb árban veszek

Uzletszerző uraknak a haszon 50%-át fizetem. Öskeresztény cég.

Frankó György

ócskavas- és fémnagykereskedő Bpest, III. Bécsi-ut 47-51. Tel.: 162-427.

Vendéglősök! Kávéháztulajdonosok! Terraszaik kivilágitására vegyék a m. kir. honvédelmi miniszter 104.737/Eln. 35—941. sz. rend. eng. szabadalmazott

„BOMBA" légoltalmi irányfényburát. Ára darabonként P 3.50. Kapható: **Gerő Sándor** müszaki nagyk.-nél, Budapest, VI., Ó-utca 21. Telefon 315—172.

Ügyes

karbantartó müszerészt

keres elektrotechnikai gyár. Ajánlatokat „Gyakorlott 9075" jeligére **Blockner** hirdetőbe, IV., Városház-utca 10. 2962

Jutalomban részesitem

azt, aki gazdasági cselédségem konvenciós

tüzifa szükségletére

legalább öt vagon tüzifát, de kizárólag csakis legkésőbb f. évi junius 10-ig való tényleges leszállitásra szerez. Dr. vitéz Pap Dezső, Budapest, V., Mérleg-utca 2. sz. Telefon: 182—076. 2961

Szalongarnitura, uriszoba

képek, disztárgyak, ruhanemüek hagyatékból eladók. Vasárnap d. e. 10—12 óra között. Rákóczi-ut 61., II. 7. 2967

Okleveles kertész, jelenleg is vezető álláshan levő gyümölcsészeti intéző

nagy gyümölcsösben szerzett 13 éves gyakorlattal, minden gyümölcsnem, de különösen **ALMATERMESZTÉSBEN SPECIÁLIS SZAKTUDÁSSAL,**

állását változtatná.

Eddigi működése teljes garancia uj telepitések létesitésére, elhanyagolt gyümölcsösök felujitására, nagyüzemek beszervezésére. Mint igen komoly munkaerő, kizárólag konkrét ajánlatot kér „Jövő 11377" jeligére **Blocknerhez,** Városház-utca 10. sz.

A Dohányárusok Országos Szövetsége (Budapest, VIII., Mária-u. 30. sz.) megvásárolni szándékozik a Rácz Soma és Rácz György Ottó tulajdonát képező és a Balatonalmádi 452., 453. tkv. betétben felvett Balatonalmádi, Baross-u. 17. sz. alatt lévő ingatlant (Ottó-penziót), az ingatlanon lévő épületeket és az épületekben lévő penzióüzemet. Az 1908. évi 57. t.-c. értelmében felhivja a Szövetség a penzió hitelezőit, hogy követeléseiket 3 napon belül a Dohányárusok Országos Szövetségének (Budapest, VIII., Mária-u. 30.) ajánlott levélben annál is inkább bejelenteni sziveskedjék, mert a későbbi bejelentések figyelembe nem vétetnek.

Dohányárusok Országos Szövetsége

Csodálatosan frissitő hatásu forrásviz, május tavaszi pompájában tündöklő, lombos virágos park, kényelem, figyelmes kiszolgálás, kellemes környezet, Gundel konyha!

Szent Gellért hullámfürdő

Szinház-Zene

Északi fény

Bemutatta a Pesti Szinház

Találkozunk néha — igaz, hogy csak nagyon ritkán — egy-egy emberrel, aki körül, láthatatlanul is, szinte fényes a levegő, ahogy a szentek alakja körül az aureola ragyog. Ez a belső kisugárzás nemcsak a szivé, hanem ugyanennyire az értelemé és a jellemé, — az ilyen, mondom, igen ritka ember az, akinél az „ember" fogalma visszakapja eredeti jelentését, értelmét, szépségét, az ilyen ember az, aki visszaadja már-már ingadozó hitünket az emberségben. *Németh Johanna*, akinek irói nevével sohasem találkoztunk még, ilyen alakot állit első szindarabjának, az *Északi fénynek* középpontjába. Fiatal, menekült orosz nő ez az alak, akit viszontagságos életének megpróbáltatásai megtanitottak arra a legnagyobb, legegyszerübb és mégis oly kivételes bölcseségre: mi az, jónak, igaznak lenni, mi az: megérteni és megbocsátani. Igen, ez az a belső kisugárzás, amely nyugalmat, világosságot, derüt áraszt maga körül, amely megmutatja az igaz utat és elsimit pusztitó lelki viharokat, ahogy Vera, a menekült orosz nevelő... megoldja annak a családnak hirtelen támadt és összeomlással fenyegető válságát, ahova sorsa vetette. A lélleknek ez a sugárzása az az „északi fény", amelyről az irónő szól.

Folytassuk a szimbólumot, — maga ez az ismeretlen irónő is ilyen ember lehet. Halljuk, ő is orosz származásu, tehát nyilván mély, belső élményekből fakad ez az első darabja. De nem ez a fontos. Sokkal jelentősebb az, ahogy mai, valljuk meg, meglehetősen harsány hangu és a lélek dolgaival vajmi kevéssé törődő szinpadunkon megszólal. Az első pillanattól az utolsóig érezzük, hogy költő szól hozzánk és ezt akkor is éreznők, ha a költő mögött eltünnék az iró: a szinpadi mesterség ismerője. De nem igy van és ez a legnagyobb meglepetés. Világos, tiszta, jól épitett szinpadi munkát kapunk ebben az első darabjában, erős drámai robbanópontokkal, értelemtől csillogó, nemesen hangzó párbeszédekkel és ami mindezt kitölti, az a lélek titokzatos kisugárzása, az a megmagyarázhatatlan belső muzsika, amelyet egyre ritkábban hallunk kicsendülni szinpadi iróink rejtett mondanivalóiból és kimondott szavaiból. Nem röstelljük leirni: jótétemény ez a darab, — végre megint olyan szinpadi mű, amely után szinte tisztáramosott lélekkel hagyja el a néző a szinházat és ha voltak idők, amikor erre szüksége van az embernek, akkor bizonyára a mai idők azok.

Mindehhez, persze, mulhatatlanul szükséges, hogy az irót a leghivebben szolgálja a szinpad is. Ami ezt illett, a Pesti Szinház együttesében két olyan alakitást kapunk, amelynek szépsége, mélysége, őszintesége szintén egészen ritka jóideje már. Az egyik *Fényes Alice*-é, Vera szerepében. Ez a fiatal szinésznő itt végre teljesen önmagára talál, — szerepe szinte megtestesül benne. Ha azt mondjuk róla, hogy a lélek fényében sugárzik tőle az egész szinpad, mindent elmondtunk és ehhez mégcsak annyit kell hozzáfüznünk, hogy egyszerüségben, közvetlenségben, a szinészi eszközök nemességében, szinte a fiatal Varsányi Irén emlékét idézte fel bennünk. A másik alakitás *Kömives Sándoré*. Csupa szív, de ugyanekkor emberi igazság ennek a nagytehetségü müvésznek minden hangja, mozdulata, — ez is olyan alakitás, amely elég ahhoz, hogy egy szinésznek egy csapásra fémjelzést, rangot adjon. Tökéletes ábrázolás *Senynyey Veráé* is, akinek az a nehéz feladata van, hogy egy alapjában ellenszenves alakból is kielemezze azt, ami benne fájdalmasan asszonyi. És ez teljesen sikerül ennek a vibrálóan érdekes tehetségü szinésznőnek. *Mezey Lajos* minden második mondata kitörés, minden harmadik mondata zokogás. *Dénes György* kitünő, groteszkségében is őszintén emberi figurája mellett egy meghatóan kedves gyerekszinésznő, *Ferrari Violetta* és a kis szerepében is kiemelkedő *Boray Lajos* érdemelnek dicséretet. *Horváth Árpád* rendezése igen jó tempot diktál az előadásnak, a szép diszlet *Neogrády Miklóst* dicséri.

Föthy János.

Rosmersholm

A Madách Szinház Ibsen felujitása

Nemcsak Sophoklessel: *Ibsennel* szemben is föl lehet vetni a kérdest, hogy drámai irodalmi érdekességükön és szellemtörténeti jelentőségükön tul jelentenek-e még eleven müvészi feladatot a mai szinpad és eleven, nem irodalomtörténeti izgalmat a mai közönség számára is? Röviden: aktuális-e Ibsen a mai szinpadra?

Társadalmi, sőt erkölcsi problémái, melyek annakidején lázba hozták egész Európát, ma már kétségtelenül elszürkültek, sőt sok esetben nem is problémák már. Van-e hát, tul ezeken a mulékony aktualitásokon valami örök aktualitás drámáiban, mely izgalomba tudja hozni minden idők embereit és müvészeit?

Kétségtelenül van. Ezt bizonyitják felujitásra kerülő darabjainak nagy sikerei is. Ibsen szinmüvei *a lelkiismeret önmagával vivott csatáinak* drámái. S ez az emberi csata mindig aktuális. „Légy önmagad!" — mondja Ibsen. De ugy légy önmagad, hogy abba se te magad és lehetőleg mások se pusztuljanak bele. Az önmaga éle-

Benyovszky István

Lap: DÉLIBÁB

1943 FEBR 6.

Megjelent: .....

30

Művészet a háborúban

A német-magyar társaság rendezésében szokatlanul ünnepélyes keretek között nyílt meg a Nemzeti Szalon új kiállítása. A honvédelmi miniszter, a német követ megnyitóbeszédei, a kormány, a vezérkar s a diplomaták megjelent tagjai igazolják, hogy a kiállítás messze túlnő a magyar művészi élet eseményein. A képeken keresztül nemcsak az alkotók művészi lelkülete, hanem a földünknek sorsát kialakító titáni küzdelem száz és száz, megrázóan, borzongatóan félelmes jelenete, a harc színekbe és vonalakba formált ezernyi élménye tárul elénk.

A résztvevő magyar és német művészek nagyrésze az arcvonalon alkotta képeit. Közülük több már hősi halott. S ami a legjelentősebb, ami a művészeti értéken felülemelkedő jelentőséget ad e kiállításnak, az a képekből felénk áradó optimizmus.

Minden katona arcából, mozdulataiból a győzelembe vetett hit sugárzik a néző felé. Kemény és dacos ajkak, feszülő izmok, lángoló tekintetek, megnemalkuvó hősök mind, akiket e képeken látunk, s amikor elhagyjuk a termeket, nemcsak egy művészi élményt, hanem a szebb jövőbe, a győzelembe vetett hit gazdag és termékenyítő tudatát is magunkkal visszük. —y—f

Benyovszky István: Hirvivők az égő Stary-Oskolban

Wilhelm Busch: Bajtársak

Wilhelm Sauter: Hare után

Wilhelm Busch: Lovasok

FRANCIA MŰVÉSZET — MAGYAR MŰVÉSZET

Fruchter Lajos, az új magyar művészet kitűnő ízlésű gyüjtője nemrégiben Párisban járt. Hazatérte után szűkebb baráti körben elbeszélgetve sok érdekes dolgot mondott arról, amit a világ művészeti fővárosában látott. Kár, hogy rögtönzött beszámolóját nem közölhetjük a maga csapongó, szószerinti elevenségében. De tartalmát híven följegyeztük és továbbadjuk.

Fruchter Lajos időről-időre el szokott Párisba látogatni, hogy kapcsolatban maradjon a francia művészet újabb termésével és friss benyomásokat szerezzen. Márcsak azért is szükségét érzi ezeknek az ismételt látogatásoknak, hogy a magyar művészethez ragaszkodó szeretetét úgyszólván felülvizsgálatra, a lehető legszigorúbb ellenpróbára bocsássa. Kis országbeliek vagyunk, mondotta, boldogan öleljük magunkhoz, ami a miénk, művészetünket, de néha fölüti fejét a kételkedés. Nem vagyunk-e

Benyovszky István

Magyarság

1928 november 25.

Benyovszky István: Delelés.

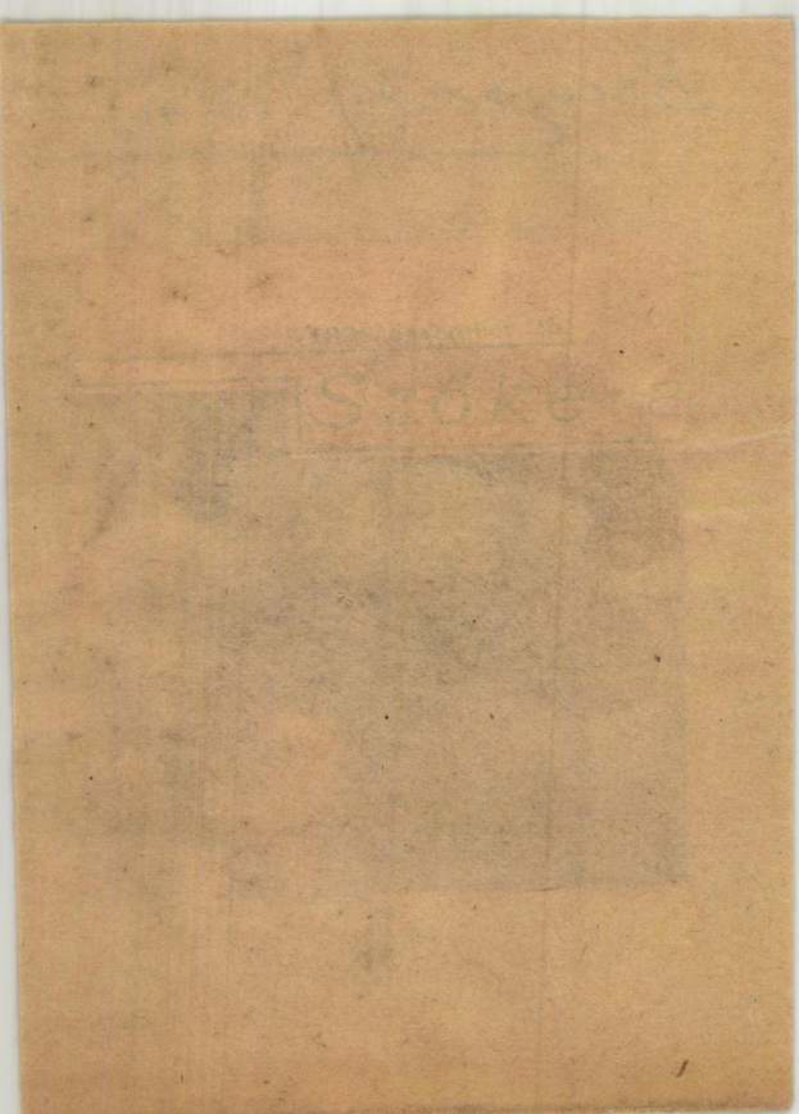

Benyovszky

festő

részt vett az alábbi

kiállításon 1933.

nov.-

Forum. 1934. 38. l.

(Magyar képzőművészeti kiállítás Párizsban).

A »CSEND KAPUJA«

— Cyprus, a boldogság szigete —

Ugy bucsuztam azon a napsugaras vasárnap délelőttön a görög partoktól, mint az ókori hajós, akinek utolsó tekintete Pallas Athenet köszöntötte, amint ott állt karcsun, magasan felnyulva szinarany pompájával a szép és dicsőséges város felett és megáldotta minden hajóra szállt fiát. Ugy álltam én is ott a korlátnak dőlve, utolsó tekintetemmel Athént keresve, mikor hajónk kifutott a kikötőből, Pireusból. A lépcsőzetes, félkörben épült város, fehéren izzó házaival lassan távolodott tőlünk. Kerestem, hol nyulhat égre a Parthenon hatalmas dór oszlopsora, s merre állanak a világ legszebb Karyatidái, de már csak sejthettem, merre van Athén, s éreztem, hogy rabol meg a távolság percről-percre mindentől, ami még tegnap az enyém volt: a törött kövek, szobrok, templomromok, az elhagyott görög tájak szépsége ma már csak emlék és holnap nem több, mint egy-egy kép, amely felvillan majd emlékezéseim tükrén, anyagtalanul és megfoghatatlanul. A távolság egyre nőtt, már csak egy hullám kötött össze a várossal, amely partjaitól hajónkig ért — és én csak néztem mereven, mig mindent magábaolvasztott a tenger és az ég, hogy igaza legyen a régieknek: *„aki visszanéz, visszatér"*.

Felejthetetlen volt utunk az Andros-on, amelyet tapasztalt és világotjárt utitársaim egyszerüen csak „dióhéj"-nak becéztek, mert hatalmas gépházával, mentőcsónakjaival és komoly navigációs fülkéjével mégis csak miniatür mása volt egy valamirevaló óceánjárónak. A fedélzeten eleinte bábeli zürzavar fogadott. Mindenféle nyelven hallottam kiáltozni, uj meg uj arcok röppentek el szemem előtt, szinte forgott körülöttem az egész hajó. Heverőmet a parancsnoki híd alá vitettem, ahol már némi nyugalom és csend volt. Itt már több utas ült, olvastak, beszélgettek, vagy egyszerüen csak cigarettafüstjük után bámultak a levegőbe. Könnyü pára remegett a vizen s a sirályok egész csapata kisérte hajónkat. Valami csodálatosan boldog, békés érzésben olvadt össze körülöttem minden: az ég kékje, a tenger sima, szikrázó tükre, a hófehér, keringő sirályok és a hajó szivének ütemes dobogása. Hirtelen ráébredtem, hogy ez életemnek egyik legszebb pillanata, hogy átélem egy teljes és tökéletes pillanatát a tünő időnek.

A déjeuner alatt az a szokásos hangulat fejlődött ki, amely olyan jellemző a világ minden tája felől véletlenül egy asztalhoz kerülő idegenek között. A kölcsönös bemutatkozás után asztalszomszédommal, egy arab mérnökkel — akinek csodálatosan szép szemét nem győztem nézni — megetettük a hajónkat követő sirálysereget — s közben rátértünk a szokásos társasjátékra: ki vagy, milyen nemzetiségü, hova és miért utazol? Kellemes időtöltés és szórakoztató játék ez, megismerni egy idegen életet, amellyel talán soha többé össze nem hoz a sors.

Második nap keskeny, sötét sávok tüntek fel a tenger töretlen üveglapján. Apró, bájos, lakatlan szigetek előtt vitt el a hajó, majd megláttuk a távolból Rhodost, végül alkonyat felé hosszu sávban bontakozott ki előttünk Cyprus-sziget partja. Sötét éjszaka volt, amikor hajónk befutott a kikötőbe: Limassolba. Elbucsuztam ismerőseimtől, akiket tovább vitt a hajó Egyiptom, vagy Sziria felé. Amikor hajónk gépezetének utolsó bugása is elült, apró motorosbárkák nyüzsögtek körül. Egyetlen lámpás imbolygott mindegyik orrán s ez olyan volt, mint egy lampionos felvonulás. Egy nagyobb motoros odaállt szorosan a hajóhoz, arra rászerelték a vaslépcsőt, s ez lett a hajóhid. Csak egy kis bátorság kellett hozzá, mig az ember megindult, a többi már ment magától — „most már ugyis mindegy"-alapon. És én is mentem lefelé az imbolygó vaslétrán a tenger és az ég között.

Azzal a tudattal indultam utnak, s a szigetnek rám legnagyobb vonzereje az volt, hogy Cyrus minden kis röge, a levegője, legendával, mythológiával van tele. A sziget valóban még mindig megtartotta ősi, elbájoló szépségét, hegyvidéke csodálatos panorámájának talán az egész világon nincsen párja. Méltán hivják a *„boldogság szigetét"*-nek, mert a természet minden szépséggel és gazdagsággal megáldotta, méltóvá téve arra, hogy itt szülessen a szépség istennője: *Aphrodite*.

Cyprus a Földközi-tenger egyik legnagyobb szigete. Ma angol gyarmat, lakói legnagyobbrészt görögök és törökök. Két hegycsoport fogja közre a sikságot, egyik Kyrenia, vékony hegylánc, amely a tengerpart vonalát követi, mig délnyugati részén a nagyobb kiterjedésü Throdos huzódik, amelynek legmagasabb csucsa, az Olympos 2007 m. magas.

Történelemelőtti nyoma Cypruson az emberi letelepedésnek. Az archeológusok szerint ember élt itt már legalább 40 évszázaddal Krisztus születése előtt. A legrégibb cserépedény, amit a főváros muzeumában, Nicosián láttam — s amit Phaphoson, a leggazdagabb ókori lelőhelyen találtak —, nagy hasonlóságot mutat a Nyugat-Kis-Ázsiában talált edényekkel, s a legkorábbi háztipusok nyilvánvalóvá teszik, hogy a cyprusi bronzkorszaknak népe ugyanahhoz a fajtához tartozott, mint a kisázsiai. Később letelepedtek a szigeten a föniciaiak és görögök, virágzó kulturát teremtve az őslakosság között. Legalább is erre vallanak a mai Daliban talált szobrok, melyek Kr. e. 700-ból valók és ragyogó kulturáról tanuskodnak. Cyprust gyakran leigázták és csak néha és rövid időre sikerült függetlenségét visszaszerezni. Kr. e. 600-ban például kilenc királysága volt. Talán kevesen tudják azt, hogy Cyprus volt az az ország, amelynek először volt keresztény királya, Kr. u. 45-ben. A többi kis keleti országok sorsára jutott Kr. u. 395-ben, amikor Bizánc hódoltja lett. Angol kolónia először 1191-ben volt, amikor is I. Richárd angol király foglalta el, de nemsokára átengedte az olasz Lusignan-dinasztiának, amelynek nagy szerepe volt a sziget történelmi kiépitésén. Majd háromszáz évre török uralom alá került, akik épitészetük jellegét kitörülhetetlenül rávésték a szigetre. 1878 óta ismét az angoloké. A fővárosa legrégibb idő óta Nicosia, amivé valószinüen kedvező földrajzi fekvése tette. Ez a sziget legnagyobb városa, kereskedelmi, politikai és társadalmi életének középpontja. Itt vannak a laktanyák, a kormányzósági palota, a kormányzósági hivatal és a többi hatósági intézmények, a kórházak, a szomoru hivatását teljesitő őrültekháza és külön sziget a szigeten, a — lepratelep.

A hivatalos nyelv természetesen az angol, hiszen angol kolónia, de majdnem minden ember beszél a görögön vagy törökön kivül még franciául. A szigeten villamos nincsen, taxin, konflison, öszvér- vagy teveháton lehet közlekedni s egyik városból a másikba autobuszjáratok vannak. A várost hatalmas sánc veszi körül, emlék abból az időből, amikor még a török volt a sziget teljhatalmu ura.

Mint mindenütt, itt is első utam a muzeumba vezetett. Siettem megkeresni a föniciai és ókori görög emlékeket és az ásatásokból napfényre került kincseket. Napokat el tudtam tölteni a szobrok, vázák, kőkorsók és mozaiktöredékek között s minduntalan visszatértem a kedvenceimhez: a sólymot tartó Apollóhoz, egy szárnyas Sphinxhez és az alvó Eroshoz. Mind a három a Kr. e. korból maradt s Phaphoson találták. A kis Eros parányi karocskáival, gömbölyü lábaival, álmában mosolygó gödrös arcával, fürtös fejével talán a világ legszebb gyermekszobra.

A földrajz szerint 9300 négyzetkilométer Cyprus területe, de nem tudok róla, hogy van még valahol akkora területen annyi templom és templomrom, mint itten. Van valami különös bája, ahogy szinte utcánként felbukkan egy-egy hagymakupolás, szögletes, görögkeleti templom, vagy a mohamedán, félholdas mecset karcsu minaretjeivel. Természetesen nem hiányzik a római katolikus templom és az angolok merev imaháza sem. A görögkeleti templomok belseje pompás, csillogó és gazdag s szentképeik elől soha nem hiányzanak az égő gyertyák, szinte egyszerüen hat mellette a mi keresztény templomunk.

Az apró török falvak, tul a városon festői képet nyujtanak lapostetős, alacsony háznikkal s a mecsetek az oldalukon meghuzódó kutakkal, amelyek előtt örökösen akad lábatmosó mohamedán. Tul a falvakon végtelennek látszó mezők és narancsligetek huzódnak el s az érő gyümölcs és a virágok illata messze elkiséri az embert. Soha nem felejtem el azt a kora reggelt, amikor kirándulás közben megpihentünk egy kis görögkeleti plébánián s a kedves, ősz pópa elénk tette a fehér, koszorualakban sült fehér kenyeret, a frissensült, vasszálkára huzott birkapecsenyét, az almabort és a mosolygó, illatos narancsot. A tiszta kis szoba ablakából messze kilátás nyilt a völgybe, lent mozdulatlanul álltak a pálmák, messze a tenger kékje csillogott. Egyszerüség, béke és nagy-nagy csend volt a szivemben. Boldog voltam.

A sziget második legnagyobb városa és egyben kikötője, Famagusta, Cyprus legrégibb városainak egyike. Ókori kikötője még ma is használatban van. Érdekessége a hatalmas, hires erődítmény és a vár, amelynek falai ma is teljes épségben vannak. Csipkés védőbástyái egyikét „Othello" bástyájának hivják. Ez a vár szinhelye ugyanis Shakespeare „Othello" cimü drámájának. Famagustát a „megszámlálhatatlan templomok városá"-nak hivják ma is. Összesen kilenc templom áll a vár belsejében, de már csak egy van használható állapotban, a St. Nicholas catedrál, amelyet a törökök mohamedán mecsetté alakitottak át.

Nem messze Famagustától, szintén a tengerparton van Salamis, ahol az ókorban is — a talált emlékek szerint — virágzó kulturélet folyt. Itt voltak az istenek templomai, amelyek közül leghiresebb és legnagyobb Zeus temploma volt, akinek tiszteletére még emberáldozatokat is mutattak be. Rengeteg gyönyörüen csiszolt márványoszlop fekszik össze-vissza a volt templom helyén s ezek közül a legmagasabb 30 méter. Napfényre került a valószinüleg föniciai korból származó viztartály is, amely csöves vezetékével több kilométer hosszu volt s amelyekből ma is sok iv ép maradt s ugyanazt a célt szolgálja, mint évezredekkel ezelőtt. Sok követ hordtak el innen a mostani Famagusta épitkezéséhez és érdekes megemliteni, hogy innen vitték el a Szuezicsatorna épitkezéséhez felhasznált köveknek jórészét. Ma a romok még mindig több kilométernyi területet boritanak be, amelyek fürdők, vásárcsarnokok, fórumok maradványai. Valamikor amphiteatrum is volt itt s mindez együttvéve virágzó városi életre mutat s a romok büszkén hirdetik valamikori nagyságát és szépségét Salamisnak.

A szigetre érkező idegen számára felejthetetlen élmény az éjféli halászat. Az égen milliárd csillag szikrázik, a tenger sima tükre visszaveri a hullámokon rezgő fényeket. A hegyek sejtelmesen nyulnak fel az ég sötétkék hátterével. A bárka orrán hatalmas acetilenlámpa ég, erős fényével megvilágitva a tenger mélyét, amely ugy tárul fel előttünk, mint egy élő világ. Van valami babonás szépsége a tenger mélyének, az alvó halakkal, virágokkal, sziklás, óriásnak látszó hegyeivel és meszszenyuló völgyeivel. Az alvó állatokat a halász szigonya az erős fénynél egyszerre és biztosan eltalálja. Csakhamar szinültig telt zsákmánnyal a bárkánk. Körülöttünk mindent ezüsttel vont be a hold, szikráztak a hullámok s a habok, mint ezüst gyöngyszemek peregtek le halkan a bárka öreg, kopott lapátjáról.

A „Csend Kapujá"-t, ahogy az angolok a szigetet nevezik, elsősorban hadászati célból értékelik s Cyprus valóban négy szárnya kapu: Törökország, Sziria, Transjordania és Egyiptom felé. A „Csend Kapujá"-t azonban most nem az antik világ szelel, hanem a háboru döngetik. S mégis, mintha az őslakosság ezt nem nagyon akarná észrevenni. Békésen végzik munkájukat. Fontos kiviteli cikkük a szentjánoskenyér, amelyet hatalmas bálákban szállitanak Limassolba, a kikötőbe s az ember néha ugy érzi, az egész szigetnek szentjánoskenyér szaga van. Termelnek azonkivül rengeteg narancsot, szőlőt és nagyon szépen virágzik a gyapottermelés is. Hatalmas rézbányája is van, azonban a változott idők ezt most teljesen megbénitották. Békében kivitele volt a mazsola, burgonya, gabona és a méz, most azonban a felhasználhatatlan termékek legtöbbje, igy a narancs és szentjánoskenyér kárbavész, elrohad, vagy a földet trágyázzák vele.

A „Csend és Titkok" kapuján keresztül most rideg valóság tárul elénk, mert a boldogság szigete felett most ezüsthátu gépmadarak szállnak s buvárhajók leselkednek a csipkés partok hüs öbleiben. Háboru van és a „boldogság szigete" is érzi az idő sulyos változását.

Egy évet töltöttem az álomszép szigeten. Ugy bucsuztam, hogy egyszer még visszatérek. Lelkem ott maradt a szépséges partokon, a tenger hullámaiban, s álmaimban gyakran járok a pálmák alatt, a banánligetek ölén s érzem, tudom, várnak a narancserdők, s a csipkés partok édes, hüs öble Cyprus szigetén.

Muth Lili

Kolozsvári közéleti férfiak sajtópere a „Magyarság" munkatársa ellen

A *Magyarság* husvéti számában *Palatinus* József a kolozsvári Unió Szabadkőmüves Páholy müködéséről és tagjairól közölt cikkben több olyan kolozsvári közéleti férfiu nevét is felemlitette, akik először az ottani lapokban tettek közzé tiltakozó nyilatkozatot, majd pedig sajtópert inditottak. Igy *Béldy* Kálmán gróf felsőházi tag, *Albrecht* Dezső, *Bethlen* László gróf, *László* Dezső és *Mikó* Imre dr. országgyülési képviselő, *Mikó* Lőrinc dr. táblai tanácselnök, *Kovács* András dr. táblabiró, *Illyés* Gyula dr. tankerületi főigazgató, *Ferencz* József dr., a közjegyzői kamara elnöke, *Jelen* Gyula dr. földbirtokos, *Abrudbányay* Géza dr., *Asztalos* Sándor dr., *Grois* László dr., *János* Gáspár dr., *Keresztes* Zsigmond dr és *Szathmáry* János dr. ügyvédek, *Gönczy* László református kollégiumi igazgató, *Erdő* János unitárius teológiai m. tanár és id. *Hadházy* Sándor unitárius egyházi pénztáros sajtó utján elkövetett rágalmazás vétsége miatt bünvádi eljárást inditottak *Palatinus* József ellen, melynek tárgyalását hétfőn kezdte meg a budapesti büntetőtörvényszék *Vályi-Nagy* István dr. táblabiró vezetése mellett. *Palatinus* József azzal védekezett, hogy mivel a páholy iratait a bécsi döntés után Brassóba szállitották, más források alapján igyekezett megállapitani, hogy kik voltak a szabadkőmüves páholy tagjai. A törvényszék helytadott a bizonyitási és ellenbizonyitási inditványoknak és kihallgatta *Borbola* Jenő dr. és *Kelemen* Béla rendőrfőkapitányhelyetteseket, akik a katonai közigazgatás idején teljesitettek Kolozsvárott szolgálatot, de akik azt vallották, hogy sem közvetlen, sem közvetett tudomásuk nincs arról, hogy kik voltak a kolozsvári Unió páholy tagjai és igy ők nem is szolgáltathattak adatokat *Palatinus* Józsefnek. Az Unió páholy iratait nem is találták meg, csupán a Salome-páholyét, egy kocsma talába befalazva. A büntetőtörvényszék végül ugy döntött, hogy kiszáll Kolozsvárra és szerdán, január 27-én reggel a kolozsvári törvényszéken folytatja a tárgyalást.

A honvédekért

Az egri hegyközségbe tömörült szőlősgazdák a sebesült honvédek részére 100 hektolitert meghaladó elsőrendü vörös bormennyiséget gyüjtöttek össze.

Özv. Weisz Dezsőné szül. Smreka Lujza mint felesége ugy a maga, mint gyermekei: Panni és távollevő Bandi nevében szomoru szivvel jelentik, hogy családjuk büszkesége

Weisz Dezső

kárpitosmester

61 éves korában rövid szenvedés után elhunyt.

Gyászolják testvérei, sógornői, sógora, valamint a rokonság és jóbarátai. Temetése január 27-én, szerdán délután ½3 órakor lesz a rákoskereszturi izr. temetőben.

Nyugodjál békében!

A Merkur asztaltársaság elnöksége őszinte részvéttel tudatja, hogy

Weisz Dezső ur

aki két évtizeden át asztaltársaságunk ügyvezető elnöke, fáradhatatlan, lelkes tagja volt, folyó hó 25-én váratlanul elhunyt.

Emlékét örökké megőrizzük!

Temetése 27-én 2½ órakor lesz a rákoskereszturi izr. temetőben.

Özv. Müller Ignácné szül. Münes Irma a sors csapásától porig sujtva, fájdalomtól megtört szivvel tudatja hogy imádott férje, a legjobb apa

Müller Ignác

35 évi boldog házasság után váratlanul itthagyta szeretteit.

Örökké gyászolják: egyetlen fia, dr. Müller Imre, menye, Glöckstahl Juliska, anyósa, özv. Deutsch Ignácné, nővére, fivére, sógorai, sógornői, nevelt leányai és a kiterjedt rokoni és baráti köre.

Drága halottunkat f. hó 24-én kisértük utolsó útjára a izraelita temetőben.

Mig élünk szeretettünk, mig élünk siratunk!

Özv. dr. Stark Istvánné szül. Grót Kató felesége, Stark Miksa és neje szül. dr. Stark Emil és neje, Stark György és neje testvérei, illetve sógornői, vigasztalan gyásszal jelentik, hogy

dr. Stark István

1942 december 12-én, 34 éves korában elhunyt.

Gyászolják még: anyósa, unokahuga, kiterjedt rokonsága és baráti köre.

Akik ismerték, tudják, mily nagy a mi veszteségünk.

Szeged, 1943 január 26.

Dr. Kammer Andor a rettenetes csapástól porig sujtva tudatja, hogy imádott Édesapja, a legjobb és legderekabb ember

Kammer Bernát

szénnagykereskedő, az Országos Szénbizottság v. igazgatója

sokat szenvedett szive, életének 71 évében, kétévi özvegység után hirtelen megállt.

Gyászolják: testvérei, sógornője, sógorai, rokonai és gyászolja, siratja mindenki, aki ismerte.

Temetése január 27-én 1 órakor lesz a rákoskereszturi izr. temetőben.

Soha, soha el nem muló kegyelettel őrzöm meg a Te és Anyuka emlékét!

Waldmann Istvánné, szül. Wiener Olga, valamint egyetlen kislánya, Marika, fájdalomtól megtört szivvel tudatják mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy a legjobb férj, a legdrágább apa

Waldmann István

életének 32. évében hosszu szenvedés után elhunyt. Gyászolják még: Waldmann Árpád és neje.

Pistukám, Apukám nyugodjál békében!

Fegyvernek, 1943 január 26.

Dr. Fazekas Lipótné szül. Berger Adrienne, valamint egyetlen fia: Gabi a rettenetes csapástól sujtva jelentik, hogy imádott férje, illetve apja,

dr. Fazekas Lipót

kalocsai ügyvéd

január 25-én 65. életévében nemes lelkét visszaadta Teremtőjének.

Gyászolják még testvérei, sógornői és sógorai.

A Megboldogultat január 27-én, szerdán délután ¾3 órakor helyezzük örök nyugalomra a rákoskereszturi izr. temetőben levő családi sirboltban.

Politizáljon-e

az iró? Ez a kérdés már meglehetősen elcsépelt lett az utóbbi időben. Mi a magunk részéről természetesnek találjuk, hogy bárki is politizáljon, hiszen mindenkinek megvan a maga joga hozzá. Az iró is ugyanolyan polgára a hazának, mint a kereskedő, a szántó-vető zsellér, vagy az ipari munkás. Miért lenne az irónak kevesebb joga a politizáláshoz? Sőt, az iró állandó szellemi felkészültségben él s igy alighanem jártasabb a politika tudományában is, mint — mondjuk — sok szélsőjobboldali politikus. Nem tudjuk tehát megérteni, hogy miért ne politizálhatna az iró. Legfeljebb *csak azt értjük* meg, hogy a nyilasok miért nem akarják, hogy politizáljon. *Az iró ugyanis — ha felszentelt papja mesterségének — aligha fujja azokat a szólamokat, melyeket fel nem szentelt egyének raknak elébe.* Neki szabadság kell, nem kötött ukáz, tág földi tér, nem szük ketrec és nyilt szókimondás, nem pedig szolgai talpnyalás. *Az irót — ha igényt tarthat erre a rangra — csak lelkiismeret irányithatja s ha politizál, művét teletüzdeli irodalmi izzel; vitatkozhatnánk rajta: mi ez inkább, politika, vagy irodalom?*

Igy politizáljon az iró! Ez azonban ne csak joga legyen, hanem kötelessége is. Ki merné állitani, hogy *Petőfi* ugynevezett politikai lirája nem hatott korszakában serkentőleg minden haladó eszme szempontjából? Ki merné állitani, hogy *Arany* walesi bárdjai nem a magyarság legjobbjainak eszményképei még ma is?

Igen, csak politizáljon az iró! *De: a saját eszközeivel.* Lyrán, csengő-bongó rimekben, édes, keserü, leláncolt és kiszabadult, elitélt és felmentett, elernyedő és uj életre kapó sorokban! Vagy politizáljon monumentális regény keretében, melynek belső mondanivalója legyen a politika. Egyet azonban ne feledjen sohasem. *Ne feledje azt, hogy iró.*

Mert menthetetlenül hinárba kerül, mihelyt félreteszi a lantot és furkósbotot ragad markába. Előbbivel nehezebb, de hatásosabb érvelni, *utóbbival: népszerübb.* S ha az irói tehetség nem hozza magával a népszerüséget, a furkósbot feltétlenül megteszi a magáét. Bevált recept.

Mindezt pedig abból az alkalomból mondjuk el, hogy egy nem is éppen tehetségtelen, de nem is jelentős költőnk, aki cikcakos politikai „mellékpályafutása" közben pillanatnyilag nyilas vizeken horgonyoz, félretette a „szent fát" és most sokkal profánabb eszközökkel hadakozik politikai, irodalompolitikai és eszmevédelmi sikon. *Sorai mögött azonban nem a nép, a magyarság, vagy bármely más közösség féltése bujkál — még a nyilasoké sem — pusztán és egyesegyedül csak mérhetetlen önzése.* Nála minden a százszorszent ego körül forog, mint bolygók a nappályán. Ez már akkor is elitélendő lenne, ha — költő létére — versben sirná el fájdalmait és vélt sérelmeit. De nem versben, hanem az ujságiró eszközével, publicisztikai formában rója sorait a türelmes fehér papir hátára a nyilas közlönyben...

Igen, mi feltétlenül hivei vagyunk mindenféle szabadságnak. Csak politizáljon az iró! *De íróhoz, költőhöz méltóan: irói, költői kellékekkel, művészi formában.* A megnyilatkozásnak ezt a furkósbot-jellegét mi sem helyeselhetjük s nem helyeselheti senki, aki nem a visszamaradás és visszatévelygés, hanem a haladás hive.

A magyar nő a történelemben

A leányokat is kioktatják ezentul a honvédelmi ismeretekre. Most tette kötelezővé a leányiskolák számára a vallás- és közoktatásügyi miniszter, (egyetértően a honvédelmi miniszterrel) ugyanazoknak a honvédelmi ismereteknek a tanitását, amelyek a fiuiskolák számára eddig kötelező tantárgyak voltak. Világhirü már a finn Lották harctéri szereplése és a honvédelem nagy küzdelmében kifejtett példaadó munkássága, ami ezentul nálunk is követésre talál a miniszteri rendelkezés értelmében.

A magyar nőnél klasszikus példák mutatják multunkból hogy minden zivatoros időből, amiben ezeréves történelmünk folyamán a világ minden nemzete között talán a legtöbbet szenvedtünk el, a nők mindig kivették részüket. Legutóbb az 1848-as szabadságharc nyujtotta soha el nem hervadó ragyogó példáit a magyar nők honszerelmének és hősiességének, akik nemcsak a vattát helyettesitő tépéscsinálással, hanem fegyverrel kezükben többen harcoltak Bem és Görgey seregében, lóháton és gyalog véve részt ádáz szuronyrohamokban és akiknek nincs szobra másutt, csak a magyarság szivében.

Az első világháború nem tette szükségessé a női bátorságot a harctereken, kivették azonban részüket felejthetetlen odaadással a magyar Vöröskereszt ezerféle munkájánál.

Ennek a kis nemzetnek mindig nagy volt a lelke és minden nemesnek, szépnek, jónak melegágya a női kebel volt minden időben. Tündöklik a magyar történelem ege a fényes csillagoktól, szinte összeszámlálni se tudjuk őket. Csak ugy emlékezetből felsorolunk néhány női nevet, akiket a mi hiányos történelmi tanitásunkon kivül szerzett ismerettel a lelkünkbe zártunk, igy is egész sereg női névzsong fel lelkünkben, mint: Hunyadi felesége, horogszegi Szilágyi Erzsébet; Székely Kléra, Valkó vár hős védője; Szendrő vár hős asszonya, Behekné Patócsy Zsófia és négy leánya; az asszonyi férfi, valóságos Tündér Ilona, Uroza Ilona, a vak Béla felesége, akinek egy beszédére hatvanegy nemes fejét vették Onódon; Eger várának hősnői: Dobó Klári, Homonnay Margit, Gyulaffyné stb.; Bocskay Klári; az Arany által megénekelt gróf Bazini Szentgyörgyi Cecilia, a galamböci hős, aki azonkivül még öt jeles fiut adott a hazának és huga, Borbála a költő, szónok és tudós; Árva Bethlen Kata, kinek életét Bod Péter irta meg; I. Rákócziné Zrinyi Ilona (nevét ki nem ismeri?); Wesselényi Ferencné Lónyay Anna, a szintén nagyszerü költő, szónok és tudós; Kanizsay Dorottya, aki 25.000 magyart temetett el Mohácsnál, Uzoni Béldy Zsuzsa költő, igazi honleány, követendő példa: Komjáthy Anna a Virág Benedek istápolója; Nagy Lajos leánya, Erzsébet királyné; Tarczay Anna, aki Ferdinánd seregei elé fekete lobogót tüzetett a várára: Onódy Zudor Kata; Szécsy Mária, a murányi Vénusz; Petróczy Katalin; Apaffyné Bornemissza Anna, a nagyveszü fejedelemasszony; Szörényi Lancha; Molnár Borbála iró és költő; Báthory István leánya Anna; Gondoczné Dukai Takács Judit költő; Nagymihályi Vinnai Potenkina, Dániel Polixéna, Szondy Zsuzsanna. Közelebbi időkből az aradi vár foglya, a példaadó honleány gróf Teleki Blanka. És nem szabad megfeledkezünk Maderspachnérről sem, akit Haynau Déva piacán meztelenül megvesszőztetett s akinek unokája, Maderspach Viktor mint erdélyi menekült, csak nemrég halt meg Budapesten, hálálig hordva szivében nagyanyjának a hős magyar asszonynak emlékét. És igy tovább a végtelenségig sorolhatnók a Magyar Pantheonnak női névsorát.

Senki sem tudja, mit hoz a jövő, mint a török közmondás mondja, senki sem látta a holnapi napot, de még olyan vészes időt nem hozhatott és nem hozhat a magyar nemzet sorsa, amikor ne állana fegyverbe is, ha kell, a férfi mellé a magyar nő a honvédelem nemes tüzében. Kötelezi, viszi a multja, a vére, nemzetének történelme, magyarsága. S mint ahogy tüzes lelkének minden lángolásával, honszerelmével ott volt a nemzet védelmében, a béke munkájában és a harcok hevületében ezer éven át: a mostani világháboru sorsdöntő óráiban is ott lesz, ahova a honvédelem állitja, azzal a tántorithatatlan kitartással, ami a magyar nőt a világtörténelemben mindig jellemezte. Azzal a fenköltséggel és magasabbrendüséggel, ami más nemzetek nőit is magához vonzotta, mint a horvát származásu Leibsütz Máriát is, Görgey seregének több kitüntetéses főhadnagyát, akinek az ujpesti temetőben lévő sirja mementója minden időkre a magyarrá lett asszonyok szépséges példányainak.

A hazaflas női munkának ezernyi területe van a bizonyos, hogy minden magyar nő, a legfiatalabb leánytól kezdve, emlékezetre méltóan fogja megállani helyét a mostani vérzivataros időben is, mert szivében hordja a multnak csillagát.

(F. GY.)

A „Művészet a háborban" képkiállitás sajtóbemutatója

A Magyar-Német Társaság a Nemzeti Szalonban nagyszabásu képkiállitás keretében mutatja be azoknak a festőművészeknek és rajzolóknak müveit, akik a háborut az arcvonal közvetlen közelében, a fegyverrel küzdő bajtársakkal egysorban élték végig. A január 27-én délben megnyiló képkiállitás a honvédelmi minisztérium és a német véderő főparancsnoksága rendezésében a német és a magyar háboru festőknek és rajzolóknak müvelt tárja a nagyközönség elé. A katonaművészek a kiállitott képanyag tanusága szerint tudásuk legjavát adták. A kiállitás bizonyitéka a magyar és a német nép kultur- és müvészakaratának, amelyet a háboru sem tudott megbénitani.

A képek festői és rajzolói nemcsak müvészek, de katonák is, mégpedig a javából. A katonaművészek ott álltak a lövészárkokban, ott ültek a mindent letaposó harckocsik lőrései mögött, az Atlanti-óceánon szabad portyára induló és ellenséges hajókat támadó repülőgépekben. Ha a helyzet ugy kivánta, félredobták az ecsetet, vagy a ceruzát és puskát ragadva, kemények, hősiesen harcoltak. A kiállitó müvészek közül hárman, névszerint Kretschmann Ernst, Hess Richard és Erdmann Erhardt kötelességteljesités közben el is estek a becsület mezején.

A *Kállay* Miklós miniszterelnök, vitéz *Nagy* Vilmos honvédelmi miniszter, *Jagow Dietrich* budapesti német követ és *Fütterer Heribert* vezérőrnagy, légügyi attasé védnöksége alatt álló kiállitás anyaga a magyar és német fegyveres erő ugyszólván minden fegyvernemét szemünk elé tárja. Pusztitó légi támadások, elsöprő erejü páncélos előretörések, életet vagy halált jelentő rohamvállalkozások, tüzérségi tüzben végbevitt folyóátkelések, tengeralattjárótámadások tárulnak a nézö szemei elé. *Markos* Lajos, *Benyovszky* István és még egy egész sereg harcteret járt kiváló magyar festő képei nyomán kibontakozik a bolsevizmus ellen élet-halálharcban hősiesen küzdő honvédek mindennapi élete, a kemény harc és a nyugalom derüs percei. A német festők munkái a jeges északon, a forró afrikai sivatagokon, az Atlanti-óceán partján és a Volga mentén végbevitt dicsőséges haditényeket örökitik meg az átélés realizmusával és hangulatával.

A sajtóbemutatón megjelent a budapesti német követség részéről *Wolf* Gusztáv titkos tanácsos, a német véderő főparancsnoksága részéről *Gerhardus* őrnagy. A külügyminisztérium részéről megjelent *Zilahi-Sebess* Jenő, a külügyminisztérium kulturális osztályának vezetője és *Ziegler* Vilmos miniszteri osztálytanácsos, valamint sokan mások a magyar politikai, katonai és társadalmi élet előkelőségei közül.

A *Horthy* Miklós és *Hitler* Adolf szobrával, a német birodalmi hadilobogóval és a cimeres magyar zászlóval, valamint délszaki növényekkel diszitett kiállitási főcsarnokban *Pukánszky* Béla egyetemi tanár, a Magyar-Német Társaság müvészeti bizottságának elnöke ismertette a kiállitás jelentőségét. Hangoztatta: szimbolikus jelentősége van annak, hogy ezen a kiállitáson a magyar és német müvészek képei együttesen jelennek meg. A harctéren közös célért, közös győzelemért vivott kemény küzdelem magyar-német bajtársiassága mellett a kiállitáson a bajtársiasság egy másik változatát szemlélhetjük, amely a müvészet szent tüzével táplálja és mélyiti a két nép kölcsönös megértését és őszinte megbecsülését. A kiállitás tehát a magyar-német összefogás jegyében jött létre.

A sajtóbemutató résztvevői ezután megtekintették a magyar-német fegyverbarátság jegyében álló müvészi értékü képkiállitását.

Az időtlen Ady

— Halálának huszonnegyedik évfordulójára —

Irta Vincze László

Az örökség, amely 1919 január 27-e óta a magyar szellemi életre szakadt, a legnagyobbak és a legsulyosabbak közül való. Mindenképpen elég hatalmas ahhoz, hogy több generáció, különböző társadalmi osztályok, egyéniségek és pártok sáfárkodjanak az itt maradt kincsel. Az efféle sáfárkodás csak a legnagyobb örökségeknél nyulik hosszura, századok sorára. Ma már nem kétséges, hogy az Ady-örökség is ezek közé tartozik.

Az elmult huszonnégy év mindenképpen alapos bizonyságokkal szolgált. Mindenek előtt azzal, hogy a Költő és a Mü mérték és szabály lett, valahogy bevonult a „klasszikusok"-nak nevezett példaadók közé. A harc, melynél hevesebbet és komolyabbat még nem látott a magyar irodalmi élet, megszünt. S aki még mindig távol érzi magát a Költő és a Mü erejétől (s ezek még ma sincsenek kevesen), az ma már csak ugy idegenkedhet, ahogy néha távol marad a dantei vagy a shakespearei élmény igézetétől is: hidegen és csodálattal, de a kultura illemtörvényei szerint.

Mindez azonban rideg formalitás csupán s mondanunk sem kell, hogy a klasszicitásra emlékeztető tisztelet nem a Költőn és a Művön változtatott, hanem csak korunkat jellemezte, hiven és kérlelhetetlenül. Aminthogy az a tény sem változtat sokat az Ady-örökség nagyságán, amelyet a publicisztika a „kisajátitás" névvel illetett. A „kisajátitás" — természetéhez hiven — hangoskodó és egyoldalu volt. A költő már hallgat s életmüve, mely lezárult, türelmes az utókor lázongásával szemben. Nyilvánvaló, hogy az afféle türelmesség csak az örökkévalóságnak szánt életmüvek erénye. A kicsiny alkotások türelmetlenek és izgágák, viselkedésük mindig valamiféle kisebbrendüségi érzésről tanuskodik. Az Ady-örökség azonban nyugodt lehetett. *Befogadott ugyszólván minden pártot, konzervatívat és forradalmárt, jobb- és baloldalt, szegényt és gazdagot, fiatalt és öreget.* Mindenkinek adott valamit, kinek, ahogy megérdemelte. A Mü mindenkihez szólt, teljes volt, immár befejezett. Az irásmagyarázat kétes erényei azonban már az utókorra maradtak.

Az elmult két évtized Ady nevével eszmélkedett. Még most sincs hét, hogy valahol ne irnának róla s nincs év, hogy egy-két könyv ne hirdetné különös időszerüségét. De nincs is irás, amely valamilyen módon vissza ne vetitené a maga eszméit és a maga szándékait a költőéire. Egykor talán tanulságos lesz, hogy mit igyekezett visszavetiteni korunk — két évtized távolságában — a Költőre és a Müre. Korunk önvallomása lesz ez, de sohasem az Ady Endréé.

Egy-egy nagy életmüben századok keresnek maguknak menedéket. És minden nemzedék azt hiszi, hogy e menedékben a maga igényeinek otthonára talál. Vajjon ki táplálna most már erősebb igényt a müvel szemben, mint az itt maradt kortárs és a következő legelső nemzedék, a tanitvány és az utód?

Mi még Adyval egy világban élünk, mert világot alkot körülöttünk egy közös hiány. *Az, hogy az Ady meghirdette végzetesen szükséges nemzettársadalmi változások sem akkor, sem ma még nem következtek be. E nemzeti és társadalmi problémák számára is, számunkra is egy hatalmas negativumot jelentenek.* Az elmult huszonnégy év mármost azt bizonyitotta be, hogy az utókor az uj körülményekből fakadó gondokat hordta csak egyre a költő életmüvéhez. A „kisajátitás"-hoz ez adott helyzeti energiát. Az egyszer teljes kifejezésre talált igazság uj, napi gondok sallangjaival lett terhesebb. Az Ady-örökség kamatait mindenki a maga aprópénzére kivánta fölváltani. Ady a maga életmüvében a magyar nemzeti és társadalmi problémák gyökerére tapintott s igy ez az életmü kétségtelenül alkalmas volt arra, hogy minden párt és irányzat, amely e problémák felé — ha különböző szándékokkal is — közeledett, közösséget érezzen és valljon Ady Endrével. Csakhogy ez a közösség nem a költőn, hanem a reformok hiányán mulott. Nem szorul magyarázatra, hogy az utód ott közeledett feléje, ahol a Költőt és a Müvet magához a legközelebb érezte. Önmagát tagadta volna meg ez a két évtized, ha nem igy tesz.

Az utókor ezen az uton, a magyar problematika utján kereste az igazi Adyt. A mi korunk felé — ugy látszik — ez az Ady-arc fordul. *Kétségtelen, hogy az ideologikus Adyt keresssük s találjuk meg az esztétikus Ady hátrányára.*

Akármerre is fordul azonban napjaink szemlélete, az már most is bizonyos, hogy *a sok irásmagyarázat — jobbra és balra — sokat ártott az igazi Adynak.* Sokszor kell sajnálattal tapasztalnunk, hogy a költői világáról és politikai kiállásáról alkotott kép a sok hozzászólás után nemhogy tudatosulna, hanem nagyon is elhomályosodik. A nagyközönség a sok-sok cikk, tanulmány és emlékirat fullasztó tömegében lassan megfeledkezik arról, hogy elsősorban mégis csak a költő müveit s nem a hozzá füzött kommentárokat kell olvasni. Az olvasó élménye és az igazi mü között ma az irásmagyarázatok ingoványai növelik fájdalmassá a távolságot.

Igen, Ady utókora egyelőre azzal a nagy tanulsággal szolgál, hogy a róla szóló irodalom áradatával szemben meg kell őriznünk az *élő* Müvet, az *időtlen* Költőt. Olvassák hát el ujból és ujból verseit sok-sok cikkét (sajnos, a legnagyobb részük még kiadásra vár), novelláit és messze hangzó tanulmányait. Ady Endre életmüve ma is szint vall, mindenki számára *félreérthetetlenül.* Nincs szükség semmiféle „kisajátitás"-ra ahhoz, hogy az időtlen Adyt megtaláljuk. Az életmü, a teljes Ady velünk van. *Tanácsot és utat mutat az idők kicsiny mulandósága fölött, szól minden le nem irható szó helyett; igaz, sokszor ma nagyon magányosan, de az igazság szavával, irásmagyarázat nélkül.*

Művészeti hirek

Művészet a háborúban

A háború előtt közönségünk és művészeink a többi nemzetek művészeti életének kölcsönhatásában élhettek s így nem kísérthette őket a világtól és kortól való elmaradás, a vidékiesség veszélye. A háború óta a külföldre vezető utak bezárultak. Annál inkább gondoskodni kellett róla most, hogy a még fennálló nyitott kapukon közlekedésünk legyen a velünk közelebbi kapcsolatos életű nemzetek művészetével. A mi nemrégiben Breslauban és Berlinben körutat járt képzőművészeti kiállításunk viszonzására most a németországi művészet jött látogatóba Nemzeti Szalonunk falai közé. A mi Magyar-Német Társaságunk rendezésében a német hadszínterek katonai szolgálatban álló festőinek egy háborús tárgyú képkiállítása látogatott el hozzánk s ennek alkalmából hasonlóképpen néhány magyar harcteri tárgyú festményünk-rajzunk is bemutatkozik a szalon egyik termében.

A kiállítás védnökségét *Kállay* Miklós miniszterelnök, vitéz Nagybaconi *Nagy* Vilmos honvédelmi miniszterünk, Dietrich von *Jagow* német birodalmi követ és *Fütterer* vezérőrnagy attasé vállalta. A hétfő délutáni ünnepélyes sajtóbemutatón Pukánszky Béla egyetemi tanár üdvözölte magyar, majd német nyelven a meghívottakat, hangoztatva a szövetséges két nemzetnek a művészetek társulásában is megnyilatkozó eszmei és erkölcsi bajtársiasságát. Meghajtotta a kegyeletes megemlékezés zászlaját a német kiállító művészek közül ama három bajtárs emléke előtt, akik azóta hősi halált haltak. Köszönetet mondott végül a német véderőparancsnokság és a magyar honvédelmi minisztérium megértő gondoskodásának, amellyel a mintegy kétszáz kép anyagát a kiállítás céljára a mai nehézségek közt rendelkezésre bocsátották és a kiállítást sokrendű segítségükkel lehetővé segítették.

A déli kisterem magyar részének kivételével a szalon többi termeit a német művészek hadi tárgyú képei töltik meg. Közönségünk előtt első pillantásra is elevenen feltűnik a német művészetben az az eleinte felülről kezdeményezett irányváltozás, amely siettette a negyedévszázaddal ezelőtti forradalmi és kereset'en is egyénieskedő formabontástól és önkényesen s nem őszintén is hajszolt újforma-kereséstől való elszakadást és megkereste a mai zártrendű életformáknak a művészetben is megfelelő időtálló, klasszikus formarendet. Ez az irányzat azóta a német művészetben önként és ösztönösen is általánossá vá't, aminthogy mind általánosabbá válik a többi vezető nemzetek művészeti életében is, sőt a mi legfiatalabb művész-nemzedékünk is, régebbi stílusú tanáraitól elszakadva is rátalálgat.

Ami a képkiállítás anyagát illeti, ide való kiválogatásuk a háborús tárgyak alapján történt, ami természetesen nem jelent sem stí'ust, sem semmiféle irányzatot, aminthogy e kiállítás célja igazában erkölcsi; hiszen a rózsa szírma és a seb vérrózsája a festő ecsetjében azonos színű lehet. A kiállított képek között sok tájkép van s csak az teszi őket háborús képpé, hogy elfoglalt tájakat ábrázolnak, vagy hogy romjaik hadieszközöktől származnak. Legigazibban háborús képek azok, amelyek az emberi arcban a háború lelki tartalmát fejezik ki. E téren is megl'átás, tartalmas kifejező készség, gyakran művészihletetlség jellemzi a német festőket. Ilyenek főleg *Baitz, Busch, Gotschke, Guhl, Kretschmann1ipus, Sauter, Schmitz* képei, *Willrich* lélekláto arcképei. Hatásos tájképeket látunk *Ahrens, Bergen, Engelhardt-Kyffhäuser, Lipus* és mások ecseléből a történelmi nevezetességü színterekről. A magyar termet a már régebbről rokonszenvesnek és egészségesen egyensúlyozottnak ismert *Benyovszky* István képei töltik meg. Valószínű, hogy a harctér életét átéli mostanában jónéhány igazi művészünk is, akiknek ecsete egykor majd elmondja számunkra fontoskodó póz és elavult vélt-moderneskedés nélkül a háború igaz magyar lelkét.

B. A.

Vizállás

A *Duna* Hofkirchen és Aschach között, Oroszvárnál, Budapest és Paks között apad, máshol árad; alacsony vízállású. *A keddi dunai vízállások:* Schärding 206, Aschach 133, Strudtn 177, Krems 195, Bécs 170, *ma* 162, Pozsony 204, Komárom 151, Esztergom 128, Budapest 151, *ma* 151, Paks 365, Baja 266, Mohács 320, Bezdán 345, Gombos 180, Újvidék 362. — A *Rába* Szentgotthárdnál mínusz 59. — A *Dráva* Barcsnál 101, Drávaszabolcsnál 110. — A *Tisza* Tiszaújlak—Vásárosnamény és Tokaj—Tiszafüred között apad, máshol árad; igen alacsony vízállású. *A keddi tiszai vízállások:* Tiszaújlak 85, Vásárosnamény 156, Tokaj 130, Tiszafüred 104, Szolnok 86, Csongrád 78, Szeged 192, Zenta 150, Titel 243. — A *Szamos* Désnél mínusz 58, Szatmárnémetinél mínusz 106. — A *Bodrog* Bodrogszerdahelynél 68. — A *Sajó* Bánrévénél 38. — A *Hernád* Hidasnémetinél 13. — A *Berettyó* Margittánál 4. — A *Körösök* Csucsánál 31, Nagyváradnál mínusz 120, Békésnél mínusz 28, Gyománál mínusz 50. — A *Maros* Marosvásárhelynél mínusz 60, Makónál mínusz 1. — A *Balaton* Siófoknál 60. — A *Velencei-tó* Agárdnál 85.

Az alkotás a rombolástól csak egy hajszálnyival különbözik. Dőre politikus az, aki nem vigyáz e hajszálra.

Kenedi Géza

A biztosítók 100.000 pengőt adtak a honvéd-családoknak

A *Biztosító Intézetek Országos Szövetségének* tagintézetei, a Magyarországon működő biztosító magánvállalatok a Főméltóságú Asszony védnöksége alatt álló országos gyüjtőakció keretében *100.000 pengőt* adományoztak a hadbavonultak és elesettek hozzátartozóinak támogatására.

Tikettcsalót és zsebtolvajt fogtak az ügetőpályán

Az ügetőversenypályán egy detektív tettenérte *Fülöp* János faszobrászt, aki a tiketten lévő számokat átjavította. A tikettcsaló a főkapitányságra került, ott letartóztatták. Ugyancsak elfogták az ügetőpályán *Dési* György 30 éves borbélysegédet, aki több zsebtolvajlást követett el. Amikor megmotozták, három pénztárcát találtak nála. Őt is letartóztatták.

Több mint száz sérülést találtak a boncoló orvosok a kőbányai áldozat holttestén

A kőbányai gyilkosság ügyében fokozott erővel folyik a nyomozás. A napokig tartó és fáradtságot nem ismerő munka, amelyet nyolc detektívcsoport végez, eddig még nem ért el jelentős eredményt. Még mindig nem bukkant arra a nyomra, amely Schwartz Fábián Ilona Júlia elvetemült gyilkosához vezetne. Most érkezett meg egyébként a főkapitányságra a törvényszéki orvostani intézetből a boncolási jegyzőkönyv, mely megállapítja, hogy a szerencsétlen nőn több mint száz sérülés van. A sérülések közül ötvenhat éles szerszámtól származik, a többi pedig a gyilkossal való dulakodás közben támadt. Törvényszéki orvosi vélemény szerint a volt táncosnőt a mellén érték az első szúrások, majd amikor kiáltozni kezdett, gyilkosa elvágta a nyakát. A rendőrség szerint a bestiális ember minden bizonnyal összevérezte magát és ez a kiinduló pont, amelyen a rendőrség folytatja a nyomozást. A főkapitánysag bűnügyi osztálya ezúton is felhívja azokat, akik a gyilkosságra vagy a gyilkos személyére vonatkozólag valamilyen adatot tudnak, haladéktalanul jelentsék be a rendőrségen.

Az „Országos Gyüjtés a Honvéd-Családokért" — népszavazás arról, hogy mennyire szereti a magyar a magyart. Szavazz fillérrel, pengővel, hogy akarod-e a jobb jövőt!

Felmentettek egy csemegekereskedőt az árdrágítás vádja alól

Korda Tivadar csemegekereskedőt árdrágítás címén vonta felelősségre a büntetőtörvényszék dr. *Math*-tanácsa, mert a detektívek bejelentése szerint meghamisította a mérlegsúlyokat és a 3 dekás vajascsomagokban csak 2 és fél dekagramm vaj volt. Korda védője ifj. dr. *Nagy* Béla arra kért bizonyítást, hogy védence jóhiszemű volt, az üzletében lévő mérleg — mint azt a detektívek is megállapították — *a nagyobb súlyú drut pontosan mutatta, de egész kis súlyokat hibásan mért.* A bíróság végül elrendelte a bizonyítási eljárást és a tanúkihallgatások után *jogerősen felmentette a csemegekereskedőt* az árdrágítás vádja alól.

Összeütközött két villamos az Erzsébethíd budai hídfőjénél

Hétfőn este az Erzsébet-híd budai hídfőjénél egy 44-es villamosba beleszaladt a mögötte jövő 69-es villamos. A karambol következtében az utazók közül dr. *Buchinger* Mária 25 éves egyetemi tanársegéd, *Saárg* Lajos fővárosi tisztviselő, *Drevenka* Lajos 36 éves autobuszkalauz, *Horváth* József 21 éves aranyműves, *Szatmári* István 30 éves villamoskalauz sérültek meg súlyosan. Az Új Szent János-kórházba vitték őket. *Majerszky* Béla 53 éves számvevőségi tanácsost és *Tóth* Mária 20 éves gyári munkásnőt a mentők a helyszínen részesítették elsősegélyben. A szerencsétlenség ügyében vizsgálat indult.

A polgármester rendelete a takarékosságról

Szendy Károly polgármester a székesfőváros 1943. évi pénzügyi gazdálkodásával kapcsolatban rendeletet adott ki, amelyben hangsúlyozza, hogy bár a főváros eddigi költségvetése *egyensúlyban* van, az 1943. évi gazdálkodás során a fővárosnak a kiadások teljesítése tekintetében mégis *kellő óvatossággal és mérséklettel kell eljárnia.* Szükség van arra, mert a mai rendkívüli helyzetben sem a bevételek, sem a kiadási szükségletek alakulását nem lehet biztosan előre látni. A polgármesteri rendelet a *legszigorúbb takarékosságot írja elő.* Póthitelt csak rendkívüli esetekben engedélyeznek. Az előirányzott költségvetési tételeket *más célra felhasználni nem szabad.* Kiutaló határozatot vagy megrendelő-levelet csak akkor szabad aláírni, ha a szükséges fedezet már meg van állapítva.

Budapesti divathét február 17—27

A Divatközpont-bizottság *Gyulay* Ákos miniszteri tanácsos elnöklete mellett ülést tartott, amelyen határozatilag kimondták, hogy a Budapesti Divathetet az 1943. évi tavasz-nyári modellkreációk bemutatása céljából február 17—27-ig tartják meg. A divathét megnyitását megelőzően február 15-én és 16-án, mindig délután 5 órakor a Budapesti Divatközpont albumos divatbemutatót rendez a Nőiszabók Ipartestületének sörházutcai helyiségében, hizárólag szakközönség számára. A nagyközönség számára március 7-én fogja bemutatni a Budapesti Divatközpont a több mint száz eredeti modellből álló kollekciót.

Rádiószakember
MINDENNEMŰ JAVITÁSBAN PERFEKT, JÓ ELADÓ, vezető cégeknél szerzett sokéves gyakorlattal ÁLLÁST KERES, esetleg mint műszerész is. Megkereséseket „Tanusítványos S." jeligére kiadóba.

Kezdő
tisztviselőnőt
aki gépírni tud, AZONNALI BELÉPÉSRE felvesz előkelő vállalat. Ajánlatok „Sürgős 100" jeligére a kiadóba kéretnek.

KORÚGYNÖKSÉG Pesten és vidéken bevezetett
u'azót keres azonnalra
„Bérlettel előnyben" kiadóba.

Németet tanít
Berlinben végzett, közgazdaságilag, irodalmilag képzett tanerő. Kereskedelmi eveiések. Korrepetició. Telefon: kettőszázkilencven-egyszázhatvannyolc.

Nyugdíjas számvevőségi vagy hasonló állást már betöltött őskeresztény munkaerő
pénztárnoki állást
NYERHET. OTI. MABI ügyekben jártas ak előnyben. Ajánlatok fizetési igény megjelölésével. „Megbizható számoló" jeligére Haasenstein és Vogler Rt. hirdetőirodába, V., Dorottya-utca 8.

MEGBIZHATÓ
mindenesleány,
aki főzni is jól tud, 3 tagú családhoz elsejére FELVÉTETIK. VII., Rottenbiller-u. 27. III. em. 34. 360

TÁTRA UTCÁBAN, központifűtéses, fürdőszobás, egyszobás lakásomba azonnalra lakótársnőt keresek. „Nem árja" jeligére a kiadóhivatalba. 306

ÚJJÁALAKITOM
ZOKNIJAIT, FEHÉRNEMŰJÉT és NYAKKENDŐIT! Fehérneművarrás. Szántó Ferencné, Doh-utca 66 (Erzsébet-krt). Munkáért eljövök!

Rádiójáit
MEGVESZI, MARKÁS RÁDIÓRA BECSERÉLI, vagy SZAKSZERŰEN MEGJAVITJA: MODERN GÉPEKET ÉRTÉKESITŐ KFT., VII., Dob-utca 58. Telefon 222-045

Jótrású, számolni tudó, komoly
tisztviselőnőt
FELVESZÜNK. Irásbeli ajánlatot fizetési igény, lakhely megjelölésével „Könyvkiadó 346" jeligére a kiadóba.

Rádiósok figyelmébe!
Most jelent meg Makai Istvántól: Rádió, hibakeresés, javitás, behangolás. Ára 5.60. Kapható: Universum könyvkereskedés és antiquarium, Budapest, VII., Erzsébet-körut 18. Tel.: 422-777.

Városliget
elegáns villanegyedében 2000 öles SAROKTELEK, felosztásra alkalmas, eladó. Közvetlen vevőknek felvilágositás 427-465 telefonon délutáni órákban.

Perzsaszőnyeget veszek! Tel. 189-148
FARAGÓ DEZSŐ IV. Váci-utca 21

KINAEZÜST
alpakka, asztali felszereléseket, evőeszközöket, tálakat, disztárgyakat legmagasabb áron VESZ Ilexner, Királyutca 25. szám. 152

Kezdő, fiatal, **irodistanőt**
őskeresztény keresek jó irással, 120 pengő fizetéssel. Ajánlatokat „Intelligens" jeligével Leopold Gyula hird. irodába, Erzsébet-körut 39.

Kis bérházat, vagy bérvillát
VENNÉK 200.000 P körül. T. 189-762.

A L M A
boszkap, bauma, ránett, nemessóvári, batul és nemes másfajta jó almát szállit utánvéttel, 20 kg-os bruttó kosárba vagy ládába 31 P-ért ab posta Máramarossziget, Csurka József termelő, Hosszumező.

PERZSASZŐNYEGET *veszek* legmagasabb napi áron
GERRERA szőnyegüzlet, IV. Eskü-tér 1 Tel.: 183-215

Használt ruhát,
fehérneműt, cipőt, hagyatékot, zálogtárgyakat legmagasabb áron veszek
Telefon: 137-634

Azonnali készpénz
zongoráért, pianinóért, harmoniumért. STERNBERG Hangszergyár, Rákóczi-út hatvan. Telefon: 424-509.

Használt férfi-, női- és egyen- ruhákért egész háztartásért szenzációs árat fizetek! Szövetesere! GERSTL, VII. István-út 28. Telefon 426-547

PERZSA BUNDÁK
szépek olcsón Szemere szőrcsnél, Erzsébet-körút 26
második emeleten!

Szép perzsabunda
platinaróka, nerzbolero olcsón. Ker. Bezerédi-u. 19. III 3.

Igénytelen fizetéssel
elhelyezkedne az egyensúly alá eső, komoly irodai gyakorlattal biró tisztviselő. Jeliger „Sokoldalú, munkaszerető", a kiadóba.

Perzsaszőnyeget magas áron **veszek**
Hibásat is. VIDÉKRE UTAZOM
T. 120-187 ADLER, Izabella-u. 73

HÁZAK Belv. 200—500.000 — 100 szobás
1,600.000. — Vizivaros' 130.000 Vérmező 180.000. — Knapik, Szentkirályi-u. 4. T.: 349—896 2—3-ig. Keresek millióig. 376

Nagytakarítás
télen is Pontos gyors tiszta, megbizható Süveghy Erzsébet hadiárvák vall. VI., Dévai-utca 8 Telefon hivó délután 2 ig: 288-217 186

PERZSASZŐNYEGET VESZEK legmagasabb áron
SAGLAM ISMET Zichy Jenő-u. 10 Telef.: 114-390

HÁZTULAJDONOS ELADJA ügynök teljes kizárásával, adóban, jókarban lévő, jófekvésű, 35.000 békebérű, tehermentes.
budapesti házát
„Készpénz 24884" jeligére Aratóhoz Erzsébet-körut 15.

Kötőde részére
BÉRBEADÓ ÜZEMKÉPES, HATOS PALACKORSÓZÓ. Rekord, Kozsrú-u. 19. Telefon 132-763.

Kisvelencei
villatelep parcellázás, balatoni müút, vasút állomás és tó mellett. Téli-nyári sportlehetőség. Még egy pár
szép telek
készpénzért KAPHATÓ. Iroda: Budapest, Baross-tér 17. Tel.: 424-378. Díjtalan kiszállitás. 494

Veszek perzsaszőnyeget
legmagasabb áron Telefon 428-091

Speciális tömörgumis TRAKTOROK olcsón, pótkocsikkal. Megtekinthetők Vág-út 11., ugyanott felvilágositással szolgálnak. Rosenbaum Pál, Szászrégen.

MAGAN-NYOMOZÓ
DR. BÉKÉSI TIBOR ny. m. kir. rendőrkapitány VII., Erzsébet-körut 17. Telefon: 222-802.

GYERMEKKOCSI,
gyermekágy csőbútor legolcsóbban PROHASZKA GYÁRBÓL. Gróf Zichy Jenő-utca 46. szám 70

Perzsaszőnyeget
legtöbbet fizetek. HARTMANN, VII., Baross-utca 16. Telefon 227-897. 2

VENNÉK szakszerűen megkonstruált jókarban lévő használt
Angóranyúlketrecet
Ajánlatokat „Lefolyós szerkezetű" jeligére Blocknerhez, Vilmos császár-út 33

100.000 pengővel társat keresek
egy nagy hordereiű és már bevált szabadalom értékesitéséhez Korlátlan lehetőségek kinálkoznak Komoly tőkebefektetés. Csak komoly egyén jöhet számitásba. Címet „Reális" jeligére kiadóhivatalba kérem.

Hirdetések felvétele
a hétköznapi és vasárnapi számokba
minden nap délután 3 óráig
Vilmos császár-út 65. szám alatti kiadóhivatalunkban.
Nyitva 9—4-ig

Eladó 12 személyes
ezüstkészlet,
márkás képek, szőnyeg. Tel.: 125-152.

Ablakára alkalmazzon
elsötétitőt
Megrendelhető: Telefon: 340-823.

Vevőkörrel rendelkező női divatszalon REZSITÁRSNAK MENNE kalapos vagy fűzős mellé Belvárosba. „Társ 349" jeligére kiadóba.

Szigetelőlemezt
VENNÉ vagóntételben nagykereskedő. Ajánlatokat „Kátránylemez nagyban" jeligére kiadóba.

ÁTADÓ utcára nyiló
üzlethelyiség
galériával, cca 50 m², VI. kerületben, saját telefonnal és egyéb berendezéssel. Jelenleg száraz vegyüzem; vizvezeték, villany és gáz bevezetve. Levelek „Régi bér" jeligén Harsányi-hirdetőbe, Zsitvay Leó-utca 16.

Papirvágógépet,
90 centist megvételre KERESÜNK. Nátron papirüzem, Pécs, Alsómalom-utca 8. 1.

Nagyobb teljesitményű, üzemképes, modern
gyógynövény-szárítóberendezést
VENNÉK. Ajánlatokat „Gyógynövényes" jeligére kérem a kiadóba.

Ebédlő
olasz renaissance
remek faragással ELADÓ. Akadémia-utca 7. II. 2. Reggel 9-től d. u. 4-ig.

50.000-ért kétszobás komf. villa adóm. ELADÓ. Bővebbet: tulajdonos telefonja: 421-171.

Gazdasági hírek

A *Budapesti Értesítő* jelenti:

Zürich: Az „America Canada Trust Fond", amelyet a legutolsó békeévben a svájci banktársaság és néhány nyugatsvájci magánbank alapított, 1942-re 0.84 (1941-ben 0.85) millió dollár nyereséget ért el. A 0.79 (1941-ben 0.86) millió feleslegből részvényenként 0.68 (1941-ben 0.80) dollár osztalékot fizet. Az 1942. évben a részvények száma 1134 millióra emelkedett a tavalyi 1057 millióról. A Trust vagyona túlnyomórészt amerikai és kanadai értékpapírokba van befektetve. A Trust vezetősége azon van, hogy lehetőleg ne fektessen be pénzt olyan vállalatok részvényeibe, amelyek kizárólag a fegyverkezés ügyét szolgálják. Előnyben részesíti azokat a vállalatokat, amelyektől békevilágban is kedvező eredményeket lehet várni.

Oslo: Február 1. napján újra nemesszőrmeárverés lesz Oslo városában a piacra kereken 7600 ezüsróka, 4000 kékróka és 4000 platinaróka, valamint 3500 menyét fog kerülni. Kisebb menynyiségben veres- és fehérrókát, nyestet s más egyéb kisállatszőrmét is dobnak piacra. Az árverést most is az oslói árverelő társaságok tartják meg. A felkínált kék-, platinarókák és menyétek az ez évben piacra dobott menynyiségek nagyobb részét teszik. Azt remélik, hogy a norvég belsőpiac számára is felszabadítanak bizonyos mennyiséget.

Kopenhága: Dán gazdasági vállalatok állítólag jogot kapnak arra, hogy rendkívüli tartalékokat gyüjtsenek, feltéve, hogy ezeket a háború utáni időben árubeszerzésre fogják fordítani és hogy azokat addig állampapírokba fektetik be. Ezeket az állampapírokat a pénzügyminisztériumban kell letétbe helyezni és azokat csak a pénzügyminisztérium szabadíthatja fel. Az engedélyezett tartalékok felső határát is megszabták.

Intézkedés a száj- és körömfájás továbbterjedésének megakadályozására

Báró *Bánffy* Dániel földmüvelésügyi miniszter a ragadós száj- és körömfájás széthurcolásának megakadályozása céljából elrendelte, hogy a betegséggel fertőzött országrészből, azaz a Garam és a Duna vonalától nyugatra eső területről hasított körmű állatokat az ország vészmentes egyéb területére csak a községi elöljárósághoz való bejelentés után, lábon legfeljebb 30 kilométerre, egyébként pedig csak vasúton szabad szállítani. A vasúton szállított állatokat csak állatorvosi vizsgálat mellett szabad kirakni. Az állatokat rendeltetési helyükön más hasítottkörmű állatoktól elkülönítve, 14 napig hatósági megfigyelés alatt kell tartani. Az állatbirtokosnak az állatoknak a rendeltetési helyre való érkezését szintén be kell jelenteni a községi elöljáróságnak. *(MTI.)*

A bankjegyforgalom 36.3 millió pengővel csökkent

A Magyar Nemzeti Banknak kedden kiadott jelentése szerint a követelések és tartozások állása január 23-án, szemben a január 15-i állással (zárjelben a változások) a következő volt:

Követelések. Érckészlet: Aranyérmék, továbbá aranyrudak, külföldi és kereskedelmi érmék, finom kilogrammonként 4598 pengővel számítva P 100.073.738.25, az alapszabályok 85. cikke alapján beszámítható devizák és valuták P 3,885.514.72, összesen P 103,959.252.97 (— 468.416.56). Váltópénzkészlet P 18,613.221.54 (+ 920.457.74). Leszámított váltók, közraktári zálogjegyek és értékpapírok P 2.058,157.034.98 (+ 66,389.686.31). Kézizálogra adott kölcsönök P 31,407.200.— (— 500.—). A külfölddel való fizetési forgalom céljára az alapszabályok 57. cikkének *g)* pontja alapján nyujtott hitelek P 486, 987.870.04 (— 5,709.488.—). Az állam adóssága: *a)* hosszúlejáratú államadósság P 170,257.580.80, *b)* rövidlejáratú folyószámlatartozás P 50,000.000.—, *c)* a visszacsatolt területeken forgalomban volt bankjegyek és érmék átváltásából eredő államadósság P 504,520.400.50, összesen P 724,777.981.30. Épületek és felszerelés P 5,971.919.97. Egyéb követelések P 760,047.052.07 (+ 49,737.419.61). Végösszeg: pengő 4.189,921.532.87.

Tartozások: Részvénytőke (30 millió aranykorona) P 34,756.095.— Tartalékalap P 10,818.429.46. Bankjegyforgalom P 2.827,443.204.— (— 36,389.631). Girokövetelések és azonnal lejáró más tartozások: *a)* államiak P 501,217.357. *b)* egyebek P 99,821.129.06, összesen P 601,038.486.06 (+ 91,638.030.98). 1931-ben felvett, konszolidált külföldi hitelek P 18,449.130.23 (— 2,492.400.60). Egyéb tartozások P 697.416.188.12 (+ 58,113.159.72). Végösszeg: pengő 4.189,921.532.87.

Bankkamatláb 1940 október 22-től 3 százalék.

Értéktőzsdék

A *budapesti értéktőzsdén* kedden úgy a részvénypiacon, mint a fixkamatozású értékek piacán egyenlőtlen volt az áralakulás.

	Előző zárlat	Kötések	Zárlat
N. Bank	484.—	475—470	469.—
H. Bank	73.—	73.75	73.75
Hitelb.	145.5	142	142.—
M. Bank	90.5	89	89.—
Lesz.-b.	98.—	97.5	97.5
K. Bank	260.5	263—261	261.—
Belv. Tak.	39.75	—	40.—
Budai Tak.	—	—	9.5
Kőb. Tak.	51.5	—	52.—
Moktár	79.—	79	79.—
P. Hazai	192.5	189.5	189.—
E. M. B.	1814.—	—	1832.—
Foncière	257.5	—	260.—
B.-csabai	55.—	54.7	54.7
H. mal.	105.—	106	106.—
Kir. mal.	34.—	—	34.3
Bauxit	811.5	819.5	819.—
Beocsini	68.—	62	62.—
Bors. szén	49.25	47	46.5
Szentl.	32.5	—	32.5
Cementia	265.—	267.5	267.5
Kohó	64.—	64.6—62	62.—
Drasche	79.—	79	79.—
Magnezit	840.—	—	848.—
Aszfalt	21.—	21.5	20.25
Kőszén	1555.—	1570	1570.—
Nagybát.	87.75	86.5—85	85.—
Salgó	135.—	136.25	136.2
Urikányi	76.—	72—72	70.—
Athen.	100.75	—	101.75
Franklin	—	—	10.8
Rigler	270.—	—	272.75
Stephan.	21.25	19.5	19.5
Fegyver	214.—	204—199	199.5
Ganz	80.—	70—74.5	75.—
M. vagon	150.5	—	150.—
Rima	376.—	379.75	379.75
OFA	39.—	—	39.4
Nasici	171.75	173.5—169	169.—
D.-Száva	12.—	—	12.1
Levante	4.3	—	4.2
Trust	158.75	147—150	148.—
Ausztria	102.—	103	103.—
Délcuk.	238.—	235—230	230.—
M. Cuk.	413.—	415—417	417.—
Georgia	73.—	68—70	68.5
Stummer	—	—	236.—
Dr.-Hag.	525.5	530.5	530.5
Gschw.	3570.—	3605	3660.—
P. sör	1230.—	1210	1210.—
Izzó	616.—	622	622.—
Gy.-mosó	35.9	33.5	33.—
Goldb.	178.—	—	172.—
M. kend.	71.—	76—74.5	74.5
Pamutip.	141.5	143	142.—
Óbudai	—	—	33.5
Sz. kend.	275.25	—	278.—
Diana	292.—	—	295.—
Felten	936.—	—	945.—
Gumi	144.—	139—137	137.—
Vas. forg.	74.5	72—71	71.—

Fixkamatozású értékek:

Népszöv. magyar 134 135.5; népszöv. amerikai 160 161.5; népszöv. font 111.5 143 143; népszöv. holl. for. 119.5 119.75; népszöv. sv. fr. 152 153.5; kényszerkölcsön 82 79; 1941 nyeremény kölcs. 97 97 97; 1910 főv. k. 38.5; 1914 főv. k. 687 690—670 670; 1927 főv. k. 169.5 171.25 171.25; Hitelbank 7% ar. zl. 154.5; Hitelbank 7.5% ar zl. 154.5; Földhitelint. A. font zl. 143.5; Leszámítoló F. dollár zl. 177 177.5 177.5; Olaszbank dollár községi 115.5 116 116; Pesti Hazai 7.5% dollár zl. 173.5 176 176; Ker. Bank dollár zl. 168.75 171.25 171.25; 1942 3%-os kölcsön 50.25 50 50.

Terménytőzsde

A budapesti terménytőzsdén kedden a következő *kötések* történtek: *lucernamag* 15 q 380.—; *mustármag*, minta szerint, 6 q 144.—; *petrezselemmag*, minta szerint, 8 q 700.—; *káposzta*, szárított, 18 q 330.—; *karotta* 800 q 14.75 pengő mázsánként.

A búzazáloglevelek átszámítási kulcsa. A Pénzintézeti Központ közhírré teszi, hogy a búzazáloglevelekben folyósított és búzaértékre szóló kölcsönök törlesztési részleteinek befizetésekor és a búzazáloglevelek kamatszelvényeinek beváltásakor februárra átszámítási kulcsként *egy métermázsa búza jejében 30 aranypengőt* kell alkalmazni *(MTI.)*

Valuta- és devizapiac

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyamai:

Valuták: Szlovák korona (csak 20 koronás és annál kisebb címlet) 11.45—11.75, líra (csak 10 lirás és annál kisebb címletek) 17.40—17.90, svájci frank 79.60—80.60, svéd korona (csak 50 koronás és annál kisebb címletek) 81.70—82.70.

Devizák: Amszterdam 180.07½—181.40, Athén 2.21—2.24, Belgrád 6.78½—6.83½, Berlin 135.70—136.70, Pozsony 11.64—11.78, Brüsszel 54.28—54.68, Bukarest 2.75—2.82, Isztanbul 268.68½—270.66½, Kopenhága 70.84—71.36, Madrid 32—32.24, Milánó 17.66—17.8864, Oslo 77.10—77.67, Párizs (Vichy) 6.78½—6.83½, Prága 13.57—13.67, Szófia 4.14—4.17, Stockholm 82—82.80, Zürich 79.80—80.60, Helsinki 6.87—693, Zágráb 6.79—6.83.

Amszterdam, Belgrád, Brüsszel, Oslo átutalások a magyar—német devizakompenzáció keretében történnek, kivéve azokat a régi tartozásokat és követeléseket, amelyeknek elszámolásáról külön rendelkezések intézkednek. Athéni átutalások a magyar—olasz fizetési forgalom keretében történnek.

Zürich. jan. 26. (Zárlat.) Párizs 3.87½, London 17.35, New York 431, Brüsszel 69.25, Milánó 22.66¼, Madrid 39.75, Amszterdam 229.37½, Berlin 172.55, Stockholm 102.66¼, Oslo 98.62½, Kopenhága 90.37½, Szófia 5.37½, Prága 7.30, Zágráb 8.75, Isztanbul 3.37½, Bukarest 2.37½, Helsinki 8.77½, Lisszabon 18.26¼, Buenos Aires 100½, Yokohama 101, Rio de Janeiro 22.50.

Amszterdam. jan. 26. (Zárlat.) Berlin 75.36, New York 1.883/16—1.889/16, Brüsszel 30.11—30.17, Zürich 43.63—43.71, Stockholm 44.81—44.90.

London. jan. 26. (Zárlat.) New York 4.02½—4.03½, Montreal 4.43—4.47, Zürich 17.30—17.40, Stockholm 16.85—16.95, Lisszabon 99.80—100.20, Buenos Aires 16.95¾—17.13, Rio de Janeiro 83.65. — Nem hivatalos árfolyam: Madrid 40.50. — Magándiszkont 1—1½, napipénz 0.75—1.25%.

Zenei hírek

Ma: Örök barátaink, kedvelt művészeink

(R. H III.) Zeneakadémia, 7 óra.

Németh Mária,

Dr. Palló Imre

operaáriákat és dalokat énekelnek.

Lászlóffy M., Lengyel G.,

Beethoven: Tavaszi szonátáját játszák.

Senyei Vera,

Várkonyi Zoltán

Ady, Babits, Petőfi, Tóth Á., Vörösmarty verseket szavalnak.

Stefániai — Lászlóffy

Mozart—Liszt-, Kreisler—Stefániai- stb. 2 zong. műveket játszanak.

Kerpely Jenő

Chopin-, Granados-, Goens-műveket gordonkázik.

Összekötő szöveget mond és konferál:

Dr. Legenyei József

Zongorán kísér: Földes László. (Harmónia-rendezés.)

Faragó zongoraest

holnap, V. 7. Jegyek Koncertnél.

Színházak műsora

Operaház. Szerda: Farsangi lakodalom (Réthy Eszter, E. 12.) — Csütörtök: Veronai szerelmesek (B. 11.) — Péntek: Az álarcosbál (Németh Mária, F. 11.) — Szombat: A szevillai borbély, Pozsonyi majális (D. 11.) — Vasárnap d. e (11): Tosca. Este: Fidelio (Karajan Herbert, Rendk. vendégként, A. 3.) (6.)

Nemzeti Színház. Szerda (IV.), csütörtök (V.), péntek (VI.), szombat (VII.): Hatalom. Vasárnap d. u.: Sasfiók. Este: Sellő. (½2, 6.)

Nemzeti Kamaraszínház. Minden este és vasárnap d. u.: Bolero (3 ½7.)

Magyar Művelődés Háza. Szerda d. u. (½3): Phedra. Tolakodók. Este (½7): A kassai polgárok (B. 3.) — Csütörtök d. u. (½3): Phedra. Tolakodók. Este (½7): A kassai polgárok (C 3.) — Péntek (D. 3.) szombat (E. 3.), vasárnap d. e. (F. 8.) (10, ½7): A kassai polgárok. — Vasárnap este (6): Vidám est.

Vígszínház. Csütörtökig minden este és vasárnap d. u.: Az utód. — Péntek, szombat és vasárnap este: A Manderley-ház asszonya. — Vasárnap d. u.: Az utód. (3, ½7.)

Pesti Színház. Minden este és vasárnap d.u. Mérey. (3. ½7.)

Új Magyar Színház. Minden este és vasárnap d. u.: Páris (3. ½7.)

Vidám Színház. Minden este és vasárnap d. u.: Patvolatkisasszony (3. ½7.)

Madách Színház. Minden este és vasárnap d. u.: A képzelt beteg. (3. ½7.)

Fővárosi Operettszínház. Minden este és vasárnap d. u.: Mária főhadnagy. — Vasárnap d. e (11): Latvi Matyi (3. 6.)

Andrássy Színház. Minden este és vasárnap d. u.: Egy nap a világ (3. ½7.)

Royal Revüszínház. Minden este csütörtök szombat és vasárnap d. u.: Utazás a holdba (3. ½7.)

Komédia Orfeum. Minden este szerda szombat és vasárnap d. u.: Szerencsemalac (¼4 ½7.)

Kamara Variété. Minden este vasárnap d. e. és d. u.: Legyünk őszinték (D. e 11 ¼4 ½7.)

Nemzeti Bábszínjáték. Minden d. u.: Róka csiki álla király — Minden hétfő, péntek este: Az ember nincsen fából — Kedden: Toldi. — Szerda, csütörtök, szombat vasárnap este: Az ügyvéd és férje (¼4 ½7.)

Erzsébetvárosi Színház. Minden nap: Ártatlan vagyok. (¾5, ½8. vasárnap ¾3, 5, ½8.)

Józsefvárosi Színház. Minden nap: Ördög lovas. (¾5, ½8, vasárnap ¾3, 5 ½8.)

Kisfaludy Színház. Minden nap: Dorozsmai szélmalom. (¾5, ½8, vasárnap ¾3, 5, ½8.)

Szinházi hírek

Színiakadémisták munkáselőadása

A Weiss Manfréd vállalatok kulturális, szociális osztálya érdekes előadássorozatot vett tervbe. Tekintettel a közlekedési nehézségekre — hogy a munkásságnak vasárnap ne kelljön két-három órányi villamosozásba, ha Budapestre színházba akar bejönni —, rendszeresítik Csepelen a gyár színháztermében a színielőadásokat. Ez a terem körülbelül 1500 főnyi befogadó képességű, színpada korszerű, világítási effektusokkal ellátott kitünő színpad. A munkásságnak helybe hozzák a jó színházat.

Az előadássorozaton a Színművészeti Akadémia végző növendékei szerepelnének egy-egy rendező-tanár felügyelete alatt. Így a fiatal színészjelöltek jobban hozzászoknak a közönséghez, megtanulják a különbséget a vizsgaelőadások mindig elnéző és az igazi előadások igényesebb publikuma között. A munkásság részére pedig nemcsak élvezetet, hanem kritikai állásfoglalást, ízlésnevelést jelent ez a kísérlet, mert hiszen nem fémjelzett, országos nevű színészekről van szó és a közönség maga kénytelen kiválogatni közülük a valóban jelentékenyeket. Szóval, megtanul előítélet nélkül értékelni.

Vasárnap délelőtt játszotta el *Hegedüs* Tibor rendező-tanár felügyelete alatt a fiatal színésztársaság *Harsányi* Zsolt *Mikszáth*-regény átdolgozását, *A vén gazember*-t, a közönség osztatlan tetszése mellett.

A munkásközönség hajszálpontosan megérezte, hogy a fiatalok között kire kell figyelni. Érdeklődésük nemcsak a főszereplőknek szólt, hanem egy egészen jelentéktelen epizódszereplőnek is, aki a jelek szerint nem mindennapi tehetség. Különös figyelemmel tüntették ki a kiváló jellemábrázoló készségű, fiatal *Kosztolányi* Bronislávot és *Sebők* Margitot. Megvesztegetően kedves volt *Véghelyi* Irén, feltüntek még *Pajtás* Eszter, *Stolpa* András, *Győrfi* György.

A Mikszáth-darab kiállítása hibátlan volt, rendezése szintén, bizony, Budapesten, úgynevezett nagyszínházban sokszor kapunk sokkal gyengébb előadást.

A munkásság érdeklődéssel várja a további előadásokat. A Csepelre helybevitt színház ötlete lovag *Wahl* Henrik, a kulturális osztály vezetőjéé.

K. Halász Gyula — a rádió műsorigazgatója

A rádiónak, mint a legnagyobb publicitású kultúrintézménynek, az utolsó évtizedben hatalmas adminisztrációja fejlődött ki, tekintettel az egymillió felé közeledő előfizetőkre. Természetes, hogy ennél a legnagyobb hatássugarú intézménynél kezdettől kezdve az igazgatói pozíciók voltak a legfelelősségteljesebbek. Mindig olyan kiváló szakemebereket állítottak erre a helyre, akik a rádió belső organizációjával teljesen tisztában vannak és a közönség felé való nyilvánosságot minden ízében ismerik.

Ilyen igazgatási elvek és meggondolások eredményeképpen bízta rá a rádió igazgatósága K. *Halász* Gyulára február 1-től kezdődőleg a cégvezetői pozíciót és a műsorigazgatást. Erről a fontos helyről a kiváló tehetségű dr. *Agotay* Géza a Magyar Filmirodához kerül át ismét, ahol az ő egyéni képességeit nem tudják helyettesíteni. K. Halász Gyula 15 éves hivatali multjában szervesen összekapcsolódott a rádióval, annak minden műfaját személyes kapcsolata és munkája révén is pontosan ismeri, a műsorösszeállítás szisztémáját tapasztalatai alapján is világosan átlátja, annak minden helyzetében. Ez alatt a 15 év alatt rendezésekkel, hangjátékokkal gazdagította a rádió belső és külső értékét, majd a sajtóosztály vezetését bízták reá. Ezt a feladatot kiválóan oldotta meg, mert maga is régi gyakorlatú újságíró és a magyar hirlapírás minden orgánumával közvetlen kapcsolata van a huszas évek elejétől kezdve. Így egyrészt a sajtót a rádióval kapcsolatos érdekes ujdonságokról mindig a legjobb formában tájékoztatta, alkalmazkodva az egyes lapok különböző szerkesztési időbeosztásaihoz. Ez a pozició annyira személyes rávalóságot igényel, hogy a cégvezetői és a műsorigazgatói megbízás mellett ezt továbbra is ellátja. Tizenöt éves munkásságából külön kiemelésre méltó az a példátlan találékonyság és egyedülálló szervezési készség, amellyel megteremtette a honvéd kívánsághangverseny műfaját, minden előzetes példa nélkül hozott létre meghittebb művészi kapcsolatot a fronton harcoló katonák és a civil ország művészei között. Ezzel hazafias művészi és nemzeti célóknak egyaránt megfelelő hasznos szórakozást nyújtott a szabadságra haza küldött sebesült katonáknak, öntudatukat, bizalmukat, hazafias érzéseiket és belső nyugalmukat ápolva.

Ezzel a megbízással egyidejüleg a rádió igazgatósága *Legenyei* Józsefre a műsorszerkesztés főtitkári tisztjét bízta. Helyszini közvetítésekből az egész magyar rádióhallgatóság jól ismeri, a rádió kívánsághangversenyeinek konferálásából pedig mindenki megszerette. Működésük elé változatlan bizalommal tekint a magyar sajtó és a rádió közönsége.

* **Z. Molnár László,** a kitünő színművész *vidám előadóestet* rendez csütörtökön, január 28-án a Zeneakadémián, ahol önképzőköri és színházi emlékektől kezdve groteszk Hamlet-paródiáig az előadóhumor gazdag és színes skálája vonul fel. Közreműködik *Vásárhelyi* Magda énekművésznő. Jegyek Rózsavölgyinél és a Zeneakadémián.

* **Film készül Fellegi Terivel.** Egyik ismert producer megállapodást kötött *Fellegi* Terivel, a kitünő dizőzzel, amelynek értelmében rövidfilmet készítenek egy magyar klasszikus versből. A szcenirozott verset Fellegi Teri fogja énekelni. Ha a kísérlet beválik, több ilyen film is készül. A filmre vitt költővel komoly kultúrmissziót teljesítene a magyar filmgyártás.

Sporthírek

A MAGYAR BIRKÓZÓSPORTBAN sem mennek a dolgok úgy, ahogyan kellene. Ez a teremsport, amely nincsen időhöz kötve, valamikor ontotta magából a kiváló magyar tehetségeket, igazi művészeit ennek, a magyar vérmérsékletnek oly nagyon megfelelő férfias sportnak, de az utolsó években mintha hirtelen megállott volna fejlődésében. Abban az időben kezdődött ez, amikor a *Magyar Birkózók Szövetségében* sokaknak és éppen a legjobbaknak az idejét és energiáját túlságosan igénybe vette az egyesületi politizálás. Évekig tartott szövetségi és egyesületközi pártpolitikai csatározások után félreállott a régi vezetőség és helyébe jött az új vezetőség dr. *Kossuth* Ferenc elnöklésével. Sikerekben ezután sem volt hiány, a régiek ezután is kitettek magukért, de az utánpótlás terén már jelentkeztek a bajok. Az új elnök és munkatársai a legszigorúbb amatőr felfogást vallották, ennek ellenére is a szövetség nem kapta meg azt a felsőbb támogatást, amelyet már csak addigi eredményei alapján is megérdemelt volna. És közben beütött a professzionista cirkuszi mérkőzések ügye — sport vagy cirkuszi látványosság —; újabb nézeteltérések merültek fel és mert a *Birkózó Szövetség* nem akarta feladni elvi álláspontját, lemondott dr. *Kossuth* Ferenc is és vele együtt munkatársai. A *MBOSZ* élére miniszteri biztos került és ezzel egyidőben megkezdődtek a professzionista mérkőzések, az úgynevezett *„pankrációs"* küzdelmek. — Fogd, ahol éred — nyak- és lábcsavarásokkal, karficamításokkal, gúzsbakötésekkel és sokan akadtak, akiknek tetszett, mi több — nagyon tetszett. És most ez is megszünt és egyik napról a másikra mintegy 150 ember vesztette el kenyerét a pankrációs birkózások félbemaradásával, pedig az utolsó hetekben állandóan zsúfolt nézőtér előtt küzdöttek a nehézsúlyú artisták. Igaz, amit műveltek, abban vajmi kevés volt a sport. De ha már profi birkózás nem lesz, *feltétlenül szükség volna amatőr birkózásra.* A közönség megszokta a birkózást és kár a nézőkkel elfeledtetni ezt a sportágat. Mert amióta dr. Kossuth Ferenc és társai távoztak a szövetségből, alig volt komoly, elsővonalbeli birkózó viadal.

MEGHALT DR. BRÉM GYÖRGY, a magyar kajaksport „szülőatyja", 44 éves korában, hazája iránti kötelességének teljesítése közben szerzett súlyos betegségben. Dr. *Brém* vezette be Magyarországon a kajaksportot. Két év alatt hatalmas fejlődésen ment át a fiatal sportág és nemzetközi versenyekben is komoly sikereket értünk el. Dr. *Brém* sokat tett a sí-sportért is és amikor messze *Oroszországban* sí-oktatóra volt szükség, önként jelentkezett. A súlyos betegség ott támadta meg. A magyar kajaksport és sí-sport nagy vezetőjét **vesztette el benne.**

HADITUDÓSÍTÓ KIÁLLÍTÁS

a Pesti Vigadóban 1943. május 2—12-ig

KÉPEK ÉS SZOBROK JEGYZÉKE

		Pengő
1.	**Varga Nándor Lajos:** Ima honvédeinkért	8000
2.	**Komjáti Gyula:** Ütközet hevében	400
3.	**Komjáti Gyula:** Bácskai harcokból	400
4.	**Komjáti Gyula:** Felvidéki bevonulás Darabja:	150
5.	**Pándy Lajos:** Pihenő	m. t.
6.	**Komjáti Gyula:** Rajzok Darabja:	150
7.	**Komjáti Gyula:** Erdélyi bevonulás. Darabja:	150
8.	**Komjáti Gyula:** Felvidéki bevonulás. A: **150,** B	100
9.	**Komjáti Gyula:** Ártandi reggel	300
10.	**Komjáti Gyula:** Jelenet az újvidéki harcokból	300
11.	**Komjáti Gyula:** Futtak utcai csata	300
12.	**Komjáti Gyula:** Egy csetniktörténet	300
13.	**Komjáti Gyula:** Erdélyi bevonulás	300
14.	**Komjáti Gyula:** Ujvidéki harcokból	300
15.	**Komjáti Gyula:** Futtak utcai harcokból	350
17.	**Benyovszky István:** Az öreg Nikoláj	300
18.	**Benyovszky István:** Tim előtt	600
19.	**Benyovszky István:** Roham előtt	1200
20.	**Benyovszky István:** Tüzérek	300
21.	**Ballagó Imre:** Gyalogság Korotojaknál	2000
22.	**Haranghy Jenő:** Kassai bevonulás	500
23.	**Pándy Lajos:** Pihenő	m. t.
24.	**Polóny Elemér:** Utcai harc	4000
25.	**Markos Lajos:** Franco Vellani-Dionisi	

		Pengő
26.	**Markos Lajos:** Bevonulás Kurszkba	5000
27.	**Pándy Lajos:** Orosz foglyok	m. t.
28.	**Haranghy Jenő:** Nagyváradi bevonulás	500
29.	**Ballagó Imre:** Táborozás Stary-Oskol mellett	800
30.	**Ballagó Imre:** Gépfegyverfészek Kolbinónál	2000
31.	**Benyovszky István:** A Stalin-lámpák fényében	2000
32.	**Ballagó Imre:** Utcai harc Korotojakban	800
33.	**Nemes József:** Orosz tanyák	1000
34.	**Ballagó Imre:** Kurszk külvárosából	800
35.	**Haranghy Jenő:** Biharkeresztes előtt	100
36.	**Haranghy Jenő:** Nagyváradi bevonulás	100
37.	**Haranghy Jenő:** Krivorjog felé	180
38.	**Haranghy Jenő:** Pihenő Nagyvárad előtt	100
39.	**Haranghy Jenő:** Erdély felé	100
40.	**Haranghy Jenő:** Károly vonal	100
41.	**Benyovszky István:** Reggel Rybenskojeban	400
42.	**Ballagó Imre:** Kurszki udvar	800
43.	**Ballagó Imre:** Légiharc	400
44.	**Bajor Ágost:** Starobjelsk	200
45.	**Bajor Ágost:** Honvédfej	200
46.	**Bajor Ágost:** Honvédfej	200
47.	**Bajor Ágost:** Honvédfej	200
48.	**Bajor Ágost:** Légvédelmi állás	200
49.	**Bajor Ágost:** Starobjelski templom	250
50.	**Bajor Ágost:** Légvédelmi ütegállás	250
51.	**Nemes József:** Templom a romok felett	500
52.	**Benyovszky István:** Orosz fogat	400
53.	**Benyovszky István:** Pihenő	600
54.	**Nemes József:** Alexejewkai templom	m. t.
55.	**Nemes József:** Csernigovi templom	500
56.	**Benyovszky István:** Terepkutatók	2000
57.	**Ballagó Imre:** Kolbinó	800
58.	**Benyovszky István:** Somogyi bakák	300
59.	**Nemes József:** Holdfényben	500
60.	**Nemes József:** Belgorodi templom	500
61.	**Benyovszky István:** A terepkutató	500
62.	**Markos Lajos:** Kurszk előtt	500
63.	**Bajor Ágost:** Kurszki hadihíd	200
64—77.	**Bajor Ágost:** Katonai arcképek	
78.	**Szalay Lajos:** Málhásállat vezető	2800
79—82.	**Szalay Lajos:** Harctéri rajzok. Darabja	350
83.	**Simonka György:** Partizánok	100
84.	**Simonka György:** Hősök emléke	300
85.	**Benyovszky István:** Kurszk bombázása	1500
86.	**Hamza Tibor:** Kiew: Lavra	200

		Pengő
87.	**Markos Lajos:** Előnyomuló gyalogság	4000
88.	**Benyovszky István:** Stalinlámpák az égő város felett	1200
89.	**Hamza Tibor:** Kiew látképe	300
90.	**Simonka György:** Orosz fogoly	100
91.	**Simonka György:** Honvéd	250
92.	**Benyovszky István:** Orosz szélmalom	300
93.	**Jeney Zoltán:** Egy donparti községben	
94.	**Jeney Zoltán:** Donvonal védelme	
95.	**Almády István:** Páncélos támadás	
96.	**Simonka György:** Orosz fogoly	100
97.	**Hamza Tibor:** Kiewi rom-utca	200
98.	**Szalay Lajos:** Bunkerben	1700
99—101.	Szalay Lajos: Harctéri aquarellek. Darabja	400
102.	**Bajor Ágost:** Kurszki részlet	200
103.	**Bajor Ágost:** Kirgiz és tatár	200
104.	**Bajor Ágost:** Kiewi katonaotthon	200
105.	**Bajor Ágost:** Kurszki bazár	200
106.	**Bajor Ágost:** Weichs báró tábornagy	200
107.	**Ballagó Imre:** Gyevuska	800
108.	**Pándy Lajos:** Grassy vezérőrnagy az urivi csatát irányítja	m. t.
109.	**Komjáti Gyula:** Délvidék visszafoglalása. Darabja	150
110.	**Benyovszky István:** Honvéd	300
111.	**Bajor Ágost:** Charkow	200
112.	**Bajor Ágost:** Arckép	m. t.
113.	**Bajor Ágost:** Templom (Rézkarc)	80
114.	**Bajor Ágost:** Andrej	200
115.	**Ballagó Imre:** Orosz típusok	400
116.	**Patay Mihály:** Ütközet előtt	150
117.	**Patay Mihály:** Szovjet foglyok	150
118.	**Pándy Lajos:** Sebesültek	m. t.
119.	**Markos Lajos:** Kerékpárosok közelharcban	5000
120.	**Bajor Ágost:** Poltavai kolostor	200
121.	**Pándy Lajos:** Páncélosok felvonulása Kolbinóban	m. t.
122.	**Patay Mihály:** Honvédroham	150
123.	**Patay Mihály:** Virágos vonat	150
124.	**Pándy Lajos:** Kolbinói pontonhíd	m. t.
125.	**Pándy Lajos:** Nehéz terep	m. t.
126.	**Bajor Ágost:** Romok Kurszkban	200
127.	**Bajor Ágost:** Vasárnap délelőtt	300
128.	**Bajor Ágost:** Utcai énekesek	250
129.	**Bajor Ágost:** Charkow	250
130.	**Bajor Ágost:** Foglyok	200
131.	**Bajor Ágost:** Charkow	300
132.	**Bajor Ágost:** Kurszki templom	100
133.	**Bajor Ágost:** Foglyok	200

		Pengő
134.	**Komjáti Gyula:** Erdélyi bevonulás. Darabja	150
135.	**Komjáti Gyula:** Pro Patria	300
136.	**Jeney Zoltán:** Donparti község megszállása	
137.	**Simonka György:** Sebesültvivők	m. t.
138.	**Simonka György:** Első segélynyujtás	m. t.
139.	**Benyovszky István:** Tüzér	350
140.	**Varga Nándor Lajos:** Arckép	800
141.	**Varga Nándor Lajos:** Kolozsvári bevonulás	600
142.	**Komjáti Gyula:** Délvidék visszafoglalása. Darabja	150
143.	**Komjáti Gyula:** Délvidék visszafoglalása. Darabja	150
144.	**Pándy Lajos:** Stary-Oskol látképe	m. t.
145.	**Komjáti Gyula:** Ujvidéki utcai harc	350
146.	**Komjáti Gyula:** Az ujvidéki harcokból	400
147.	**Manailó Tivadar:** Krivoj-Rog	600

SZOBROK

1.	**Varga Ferenc:** Bunker előtt	900
2.	**Varga Ferenc:** Géppuskások	800
3.	özv. **Franco Vellani-Dionisiné:** Férjem	
4.	**Pankotai Farkas Béla:** Bajtársak	1000
5.	**Varga Ferenc:** Lángszórós honvéd	1600
6.	**Buzi Barna:** Motoros	800
7.	**Pankotai Farkas Béla:** Roham	800
8.	**Pankotai Farkas Béla:** Lángszórós	800

II. TEREM.

1.	**Benyovszky István:** Huszárjárőr Korotajak alatt	1500
2.	**Markos Lajos:** Páncélos támadás	5000
3.	**Benyovszky István:** Hírvivők az égő Stary-Oskolban	1500
4.	**Ballagó Imre:** Orosz táj	300
5.	**Ballagó Imre:** Repjewka	800
6.	**Simonka György:** Menetelés esőben	150
7.	**Polóny Elemér:** Menet a támadáshoz	2500
8.	**Benyovszky István:** Tüzérek a timi csata után	1000
9.	**Ballagó Imre:** Páncéltörők	300
10.	**Bölöndi Zoltán:** Gránátdobó	1200
11.	**Megyeri Barnabás:** Gránátdobó	

A képek és szobrok elővételi joga a honvéd kincstárt illeti meg.

ifj. Kellner Ernő könyvnyomdája, Budapest, V., Csáky-utca 10.

Háboru és művészet-kiállitás a Nemzeti Szalonban

A Magyar-Német Társaság megrendezésében nagyszabásu művészeti kiállitás keretében kerül bemutatásra a német és magyar propaganda századok keretében működő festő és rajzoló művészek munkássága, amely méltóképpen csatlakozik a háborus művészet nemes hagyományaihoz.

A harc és háború ugyanis mindenkor érdekelte a művészlelkeket. A régi görögök a harcban a mozdulatok szépségét s a bátorságnak és erőnek diadalát dicsőitették. A középkor miniatürístái a vezérek páros viaskodását örökitették meg. Az ujkor művészeit már a harcos tömegek nagy összerohanása érdekelte, amire *Rubens* „Tunisz bevétele" a példa. *Dürer* szimbolikusan ábrázolta a háborút, amelynek utókövetkezményeivel foglalkoztak a francia *Callot* s a spanyol *Goya*. A részletek megfigyelését a német *Menzel* vitte tökélyre.

E nagy művészek nyomán szép dolgokat műveltek az első világháború festői és grafikusai is. Az ő témakörük s a mai hadi festő témái közt azonban nagy a különbség. Az első világháború művészeit ugyanis még az egyéni közelharc iránti lelkesedés fütötte. Igy pl. egyik kedvenc témájuk volt a kardos huszárnak s a lándzsás kozáknak lovas párbaja. A fegyverkezés átalakulásával természetesen az egyéni hőstettek is más formát öltöttek s a hadi festők témái is megváltoztak.

Az előtt is, most is hősként kell viselkednie a hadi festőnek is. A mult század legnagyobb hadi festője is háboruban halt meg s a mostani kiállitásnak is három művésze, jelesül *Kretschmann Ernst*, *Hess Richard* és *Erdmann Erhard* hősi halált haltak hazájukért. Kezdjük mi is velük a kiállitás ismertetését.

Az első nagyteremben van összegyüjtve a kiállitásnak aránylag csekélyszámu festményanyaga. Ezek között *Kretschmann* képei minden figyelmet megérdemelnek. *Sebesült-szállitás* cimü műve nagyvonaluságával és őszinteségével egy Hodler szinvonalát éri el. Hasonló dicséret illeti Kretschmann egyéb müveit, amelyek Görögországban és Krétában látottakat örökitik meg. *Erdmann* finom impresszionista művész volt, *Hess Richard* kitünő megfigyelő.

Nem csoda, hogy Hellas kék ege érdekelte a többi művészeket is. Közülök *Ahrens Arthur* jutott abba a kiváltságos helyzetbe, hogy 1941 májusában a Thermopylaei szorost megfesthesse: a görög május minden szinpompája rajta van ezen a képen, amely a szoros egyik oldalán egy gyalogos csapattal, a másikon gépkocsival jelzi a háborus állapotot. Mozgalmasabb ugyanennek a művésznek a *Dünkircheni parton* cimü képe. Gyakorlott tengerfestőre vall *Bergen Claus* „Találkozás az Atlanti-óceánon" cimü kompoziciója.

Egyébként a kiállitás sulypontja nem az olajfestményeken van, hanem a rajzokon, amelyek közt néhány szép vizfestményt is találunk. Ilyen pl. *Kessler Adolf* „Felduzzasztott tó a Maginot-vonalban" c. műve, amelyen cime nélkül nem vennénk észre semmi háborus vonatkozást. Ez példa arra, hogy a művész, kerüljön bármilyen környezetbe, elsősorban *szépet* igyekszik alkotni. Szép Kesslernek az a rajza is, amely egy pusztuló lotharingiai falut ábrázol, mögötte gyönyörü székesegyházzal. A müvészi szépen van a hangsuly *Eichhorst Franz* egyetlen képén is, amely az égő Varsóba való bevonulást ábrázolja egy régi szines mezzotinto modorában.

A vörös lovasság rohamát német páncélosok ellen impresszionista módon festette meg *Gotschke Walter*, ugyanilyen modoru *Engelhart-Kyffhaeser Otto* Átkelés a Dnjepr-folyón c. képe. Általában mindaz, amit látunk müfajszerüleg a történelmi festmény és a riportrajz között kér helyet. Drámai erejü pl. *Knoth Wilhelmnek* a *Borzalmak utján — Dinart és Cambray között* — cimü párvonalu rajza. Nagyobb igényü mü *Hengstenberg Rudolf* egyetlen kiállitott müve: a *megvert hadsereg*. Mesteri rajzban látjuk a tengerpart fövenyén a tétlenség poklára kárhoztatott szerencsétleneket, az előtérben lehajtott fejü sisakos sebesült harcossal valamennyi lelkében a *mi lesz? s mikor?* kérdéseivel. Termékeny művész *Lipus Rudolf*. Bravuros rajzoló, aki nyilván szintén vállalt minden veszélyt. Megrajzolta a páncélosok áttörését egy városon, van képen Kisenev elfoglalásáról, sőt a drávamenti harcokról is.

Most térjünk át magyar müvészeinkre. A kiállitás ugyanis nem csupán német kiállitás: a jobboldali belső terem a magyar harctéri festőké. Közülök tizennégy képet állitott ki *Benyovszky István*. Régi ismerőse azoknak, akik figyelemmel kisérik a csendben dolgozó művészeket is. Benyovszky mindenkor lovas magyarokat festett s igy szerzett gyakorlottságát hasznositotta most a fronton, ahol megfestett tüzéreket a timi csata után, hirvivőket az égő Stary Oskolban, somogyi bakákat, tüzéreket és gránátdobókat egyebütt. Mind gondos, szép kép. *Markos Lajos* egy szerkezetileg is jó *Páncélos támadás* c. képpel szerepel. *Polonyi Elemértől* Roham és Partizánharc c. vásznakat láttunk erős konturvonásu alakokkal. *Ballagó Imre* napraforgós mezőn lángvető támadást mutat be és még egy harctéri élményt; töretlen szineivel mindkettő japán hatásra vall.

Fejezzük be beszámolónkat azzal, hogy ez a szép kiállitás mindenkit érdekelhet.

Siklóssy László.

*

A héttő délutáni sajtóbemutatón a budapesti német követség részéről *Wolf Gusztáv* titkos tanácsos, a német véderő főparancsnoksága részéről *Gerhardus* őrnagy. A külügyminisztérium részéről megjelent *Zilahi-Sebess Jenő* külügyminisztérium kulturális osztályának vezetője és *Ziegler Vilmos* miniszteri osztálytanácsos, valamint sokan mások a magyar politikai, katonai és társadalmi élet előkelőségei közül.

A Horthy Miklós és Hitler Adolf szobrával, a németbirodalmi hadilobogóval és a cimeres magyar zászlóval, valamint délszaki növényekkel diszitett kiállitási főcsarnokban *Pukánszky Béla* egyetemi tanár, a Magyar-Német Társaság művészeti bizottságának elnöke ismertette a kiállitás jelentőségét. Hangoztatta, hogy szimbólikus jelentősége van annak, hogy ezen a kiállitáson a magyar és német művészek képei együttesen jelennek meg. A harctéren közös célért, közös győzelemért vivott kemény küzdelem magyar-német bajtársiassága mellett a kiállitáson a bajtársiasság egy másik változatát szemlélhetjük, amely a művészet szent tüzével táplálja és mélyiti a két nép kölcsönös megértését és őszinte megbecsülését. A kiállitás tehát a magyar-német összefogás jegyében jött létre.

Csáky István emléke

Két esztendővel ezelőtt, 1941 január 26-ra virradó éjszaka hajnali két óra husz perckor a klinikai betegágyon csendesen elhunyt gróf *Csáky István* magyar külügyminiszter. A fiatal magyar diplomata-nemzedék egyik legkiválóbb egyénisége dőlt ki a sorból, éppen akkor, amidőn a világháború ujabb fejleményeinek előre vetődő árnyéka jelentkezett a láthatáron. Gróf Csáky egész pályafutása alatt azt a békepolitikát szolgálta, amely hűségesen tart ki a régi nagy barátok mellett, nem fenyeget senkit, de nem is mond le a nemzet és az ország jogos igényeiről, miközben készségesen vállalja részét az egyetemes európai épitő munkából.

A sors gróf Csákynak rövid, de sikerekben, eredményekben gazdag pályát jelölt ki. 1938 szeptemberében még Kánya Kálmánnal karöltve készitette el az első bécsi döntést, amely a Felvidéket Magyarországnak juttatta vissza. 1939 márciusban, amikor megérett Kárpátalja kérdése és csapataink az összeomlás óta első izben felvonulhattak a Kárpátok gerincére; már ő volt a külügyminiszter.

Gróf Csákyről valóban el lehet mondani, hogy a kötelességteljesités csatatérén halt meg. Törékeny, gyenge szervezetét soha nem kiméite és már a betegség emésztette, amikor diplomáciai útjának utolsó állomására, Belgrádba utazott. Rendkivüli tudással és képességekkel rendelkező diplomatát veszitett benne az ország, amelynek közvéleménye a halotti évforduló napján megilletődötten tiszteleg emléke előtt.

Tizezer tüzelő-utalvány a hadbavonultak hozzátartozóinak

A főváros különös gonddal segiti a fronton küzdő honvédek itthonmaradottjait. A városházán, a társadalompolitikai ügyosztály keretében, önálló hivatalt állitottak fel, amelyet dr. *Csanády Gusztáv* főjegyző vezet. A gondozóhivatal az elmult hetekben mintegy tizezer fa- és szénutalványt, valamint sok szeretetcsomagot osztott ki a hadbavonultak hozzátartozóinak.

Az intézmény jótékony tevékenysége ezzel nem merült ki. Szociális gondozónővérek látogatják a családokat, üdülőtelepekre utalják be a gyengén fejlett gyerekeket és fokozott szeretettel keresik fel a *hősi halált halt* katonák családjait, hogy erkölcsi és anyagi segitséget vigyenek az arra rászorulóknak. A polgármester az eddigi havi tizezer pengős segélyt huszonötezer pengőre emelte fel. Ezt az összeget is szétosztják a hadbavonultak családtagjai között.

VÉTELRE KERESÜNK 3—500 literes
zománcozott főzőüstöt
Jehetőleg gőzfütésre. „Uzemképes 7770" jeligére Blockner J. hirdetőjébe, Városház-utca 10. 483

A Pesti Hirlap gyüjtése a honvédcsaládok támogatására

Gyüjtésünk eredménye eddig 64.226 pengő

A magyar társadalom meghallgatta és megértette azt a szózatot, amelyet a Főméltóságu Asszony intézett hozzá Szilveszter napján. Ha a Főméltóságu Asszony kérő szavára a multban is mindig megmozdult a magyar áldozatkészség, ezuttal ez még fokozottabban történt meg. Mindenki megérezte, miről van szó, amikor hadbavonult honvédeink családjainak felkarolásáról, megsegitéséről, támogatásáról beszélt az ország első asszonya.

A gyüjtés megindult és mint eddig is minden hasonló esetben, a Pesti Hirlap hatalmas olvasótábora most is maradéktalanul teljesiti hazafias kötelességét.

A Főméltóságu Asszony mozgalma javára a már kimutatottakon kivül, részint közvetlenül a Pesti Hirlaphoz, részint csekklapjainkon, végösszegükben a következő adományok folytak be:

A Pesti Hirlaphoz közvetlenül érkezett és már kimutatott adományok összege — — —	27.038.60 P
Ujabban érkezett — —	500.— P
A csekklapjainkon befolyt és már kimutatott adományok összege —	31.304.64 P
Ujabban befolyt — — —	5.383.43 P
A Pesti Hirlap gyüjtése eddig — — — — — —	**64.226.67 P**

Az előző részletes kimutatásunk óta érkezett adományokat a Pesti Hirlap csütörtöki számában közöljük.

Képek Svédországból

Először is a fővárossal, Stockholmmal kezdjük. Szinte meglepő az a nyugalom, béke és elrendezettség, ami itt fogadja az idegent. Méteres hó áll mindenütt, a Helgeonsholmen gótives ablaku, szines falu házacskái szinte rogyadoznak a szikrázó fehér hótakaró alatt. Mert süt a nap még a legnagyobb hidegben is, ezüstfényü szikrázása szinte mesebeli szépséget kölcsönöz a városnak. A Mállár tó is befagyott, hisz 35 fokos a hideg, de léket vágnak rajta, hogy a sirályok hozzájuthassanak a mindennapi táplálékukhoz, a tóban uszkáló apró arany- és ezüstszinü halakhoz. Az üzletek kirakatai tele vannak finom és még mindig mürost nélküli szövettel, de csak svéd állampolgár vásárolhat belőle, a könyvecskéje felmutatásával. Az idegenek semmiféle textilárut nem vehetnek . . . Nappal meglepően csendes a város, de este az üzletzárás és hivatali idő után megélénkül a forgalom. A Kungsgaten óriási lapostetejü bérpalotái között huzódó korzó, hemzseg az esti sétájukat végző emberektől, akik a nagy hideg ellenére nincsenek is olyan melegen öltözve. A férfiakon nincs fülvédő, a nők sem szeretik a szőrme kucsmát, legujabb divatu kalapokat viselnek és lábukon még valódi hócsizmát. Mert itt még a gumiáru korlátlan mennyiségben kapható.

A svéd nő nem ismer arcfestéket

A nők Greta Garbo-szerü jelenségek, alig van közöttük barna és középtermetü. Kilencven százalékuk eléri a százhetven centiméter magasságot, a hajuk hamvasszőke, az arcuk rózsásfehér és a szemük hidegkék, mint a glecserek levegője. De ami a legmeglepőbb, késő öregkorukig megőrzik fiatalos frisseségüket, anélkül, hogy igénybevennék a modern kozmetika vivmányait. Puderen és szájfestéken kivül alig használnak valamit, de ezt is csak egészen diszkréten. A hüvös északi levegő konzerválja a szépséget és sok-sok évvel kitolja az öregedést. Láttunk 70 éves nagymamákat, sőt dédmamákat, akiknek olyan szőke volt a hajuk, mint 20 éves korukban, az arcuk pedig rózsás és ránctalan. Szép, egészséges fajta a svéd s ez meglátszik a gyermekeken is. Sehol ennyi édes szőkefürtü kisleányt és kisfiut nem látni egy csomóban, mint itt. Olyan az arcuk, mint a barackvirág s nagy kék szemüket hosszu selymes szempilla takarja. Csak az a baj, hogy kevés van belőlük, a lapok ujra és ujra propagandát inditanak az egyke ellen, sőt amint a „Valpurgi éjszaka" cimü filmből kitünik, még a filmeket is a gyermektelenség ellen harcoló propagandának szentelik . . .

A vendéglőkben békebeli adagokat tálalnak, annak ellenére, hogy már itt is bevezették a jegyrendszert. De ez csak amolyan formalitás, a háborus országok utánzása, nehogy a svéd lakosság tulságosan elbizza magát . . . A külföldiek a központi előljáróságon kapnak jegyet, pár perc az egész, csak az utlevelüket kell felmutatni. Általában nagyon udvariasan bánnak az idegenekkel, talán azért, mert az utóbbi időben nagyon megcsappant az idegenforgalom. A szállodákban még a helyét is leporolják, a Maitre d'hotel külön fölkeresi és érdeklődik, hova szeretne menni este, mert előre le akarja foglaltatni a helyét. A mozik, szinházak ugyanis állandóan zsufoltak, előre kell jegyet szerezni, pláne egy-egy nagy filmhez, vagy jó darabba. Itt nyugodtan futnak az amerikai filmek és szindarabok, hisz Stockholm semleges város olyannyira, hogy nem is tart semmiféle légi támadástól. Elsötétités nincs, külföldi lapkorlátozás nincs, minden kávéházban és ujságárus bódéban ott van a világ minden ujsága. És cenzura sincs . . .

Ideális villamosok

Egész Svédországban kék villamosok futnak. Csinos, szépformáju alkotmányok és ami a legfontosabb, sohasem lógnak az emberek a lépcsőkön, mert a kalauzoknak nem csak az a feladatuk, hogy jegyet adjanak, hanem az is, hogy számlálják a felszálló utasokat és ha nincs hely, nem engednek felszállni senkit. Dohányozni is szabad, a réz hamutálcák ott állnak minden sarokban. Igaz! Cigarettajegy is van, de ez nem korlátozást jelent, csak azt, hogy bizonyos luxusfajtákra felárat kell fizetni.

A finn gyermekek paradicsoma

A finn gyermekek — ugyanugy, mint a magyarok Hollandiában — otthont találtak a svéd családoknál, de nem csak a nagyobbacskák, hanem az egy-két évesek is, akiknek a papája katona, a mamája pedig lotta. És az itteni lotta-szervezet testvéries kapcsolatot tart fenn a finn lottákkal. Üdülőt épitettek a részükre, ott a legnagyobb kényelemben pihenhetik ki a vendég finn lották a háborus évek fáradalmait. És a sebesült finn katonákat is testvéries szeretettel fogadják, több kórházat és üdülőt bocsátottak a rendelkezésükre.

Egész Svédországban van még valódi szemeskávé és este az éttermek dúsan teritett asztalokkal várják a vacsorázó közönséget. Nem hiányzik a kaviár és vaj sem, de a legmeglepőbb, hogy az emberek milyen gondtalanul és elégedetten végzik a munkájukat. Mintha nem is élnénk háboruban.

S. M.

Minden szociális és egészségügyi berendezéssel felszerelt uj, korszerü műhelyeink üzembehelyezése céljából előnyös feltételek mellett keresünk
elsőrangu motor- és alvázszerelőket, gépkocsikarosszéria lakatosokat és gépkocsivillanyszerelőket, továbbá egy a gépkocsijavitások utókalkulációs elszámolásában nagy jártassággal rendelkező kitünő munkaerőt.
Személyes jelentkezések FORD MOTOR RT., Budapest, XIII., Váci-ut 45. sz.

Villamos összeütközés hét sebesüléssel

Egy 69-es villamos hétfőn este kilenc óra után, utban Pestről Budára, a budai Erzsébet-hidfőnél lekanyarodott a Döbrentei-tér felé. A sötétben mögötte robogó 44-es villamos ekkor belecsaladt az előtte lassitva haladó 69-es villamos pótkocsijába. Az összeütközés következtében *heten megsebesültek, közülük öten sulyosan.*

Dr. *Buchinger Mária* egyetemi tanársegéd belső vérzést kapott, *Saáry Lajos* fővárosi tisztviselő orrcsonttörést és belső suzódásokat szenvedett, *Drevenka Lajos* autobusz-kalauzt, — aki a 44-es perronján utazott — belső vérzés érte. *Horváth Lajos* aranyművesnek a karja tört el, *Szatmári István* villamoskalauz pedig agyrázkódást szenvedett. Az Uj Szent János-kórházba vitték őket. *Mayerszky Béla* számvevőségi tanácsost és *Tóth Mária* gyári munkásnőt a helyszinen részesitették első segélyben.

A vizsgálat kideritette, hogy a 44-es villamos fékje nem működött kielégitően és a sikos sinpáron e miatt futott bele az előtte haladó 69-es pótkocsijába.

A 6-os jelzésü villamos hétfőn este a Margit-körut 50. sz. ház előtt összeütközött egy bérgépkocsival. Az összeütközés következtében a gépkocsi utasa *Reichel Henrik* 65 éves főmérnök megsebesült. A mentők a MABI-kórházba vitték. — Egy gépkocsi ugyancsak az esti órákban a Mária Valéria-telep előtt *elütötte Fehér János gyári munkást, aki kerékpáron haladt arra.* Megsebesült. A mentők a Magdolna-kórházba vitték.

Nagyarányu razzia volt Pozsonyban

Pozsony, jan. 26. A pozsonyi rendőrigazgatóság tervet dolgozott ki Pozsonynak az asszociális elemektől való megtisztitására. Az akciók keretében valamennyi koldust, csavargót és egyéb asszociális elemet őrizetbe vesznek. A razziát már napok óta rendszeresen megismétlik és ennek során több veszedelmes egyén került a rendőrség kotróhálójába. A gyermekeket, akik koldulásból tengették életüket, a javitóintézetbe küldik, a koldusok a báhonyi dologházba, a nő bünözők pedig a bojkovai női javitóintézetbe kerülnek. A többi asszociális elemeket különböző munkatáborokba szállitják. A rendőrség reméli — mondják a szlovák fővárosban —, hogy a tisztogatási akció során végre rend lesz Pozsonyban.

Egy képes levelezőlap
vajmi kevés! Egész Bécs üdvözletét hozza Önnek a gazdag tartalmü és pompás
Wiener Illustrierte
Minden szerdán megkaphatja ujságárusánál 36 fil.ért. Előfizetési megrendeléseket elfogad: „Ibusz" Budapest, V. Akadémia-u. 10.
Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal: Wien I.
Postkarte
Pesti Hirlap
tisztelt olvasóinak
Budapest

Lanolin, a természetes bőrzsír, legjobban használ bőrének!

A Pfeilring védjegy biztositja a nagyfokú valódi lanolintartalmat!

Napi hirek

— **Napirend.** *Január 27. Szerda. Róm. kat.: Ár. Sz. János. Protestáns: Lothár. Gör. kat.: Krizoszt. er. — Budapesten a Nap kel 7.17-kor, nyugszik 16.37-kor; a Hold kel 22.54-kor, nyugszik 10.08-kor.*

—

Téli fürdő

Minden nap elmegyek a fürdő mellett, s nézem őket: a makacs szektát, melynek tagjai télen is szabadban fürödnek. Miért fürödnek szabadban, tizfokos hidegben? Több okból. Először is, mert télen, szabadban fürödni, rendkivül kényelmetlen, barátságtalan és zord vállalkozás. Aztán, mert biznak benne, hogy hóban, szabadban meztelenül fürödni, egészséges: esküdöznek a szekta tagjai, hogy nem kapnak náthát, nem ismerik a téli meghüléses betegségeket. Végül, mert hisznek benne, mint valamilyen pogány és vajákos cselekedetben.

Aki télen, szabadban fürdik, természetesen rendkivül merész, vállalkozó kedvü és önálló szellemnek hiszi magát. Lehet, hogy valóban az. Én két télen át fürödtem szabadban. Mint veterán, elmondom hát, milyen volt?... Először is, nagyszerü volt. Az ember dideregve érkezett az uszodába, a gőzfütéses kabinban fogvacogva levetkőzött, aztán, japán módszer szerint — legalább is igy mondta a fürdőmester, — odaállott a forró duss alá, majd gőzölgő testtel bevetette magát a hideg vizbe. Pontosabban, a hideg levegőbe vetette magát, mert a viz átlagosan husz fokkal melegebb volt, mint a minusz tizfokos levegő. Igy usztam, tiz percig, majd az uszoda jéghideg vizesése alá állottam, mellem és hátam paskoltattam a jeges sugárral, délcegen kiusztam a partra, ahol már vártak, a gőzfütéses folyosón, a fürdősök vastag dörzsölő-kendőkkel és a forró dussal, japán módszer szerint. A fürdő hatása, a testi jóérzés, melyet felidézett, leirhatatlan volt. A vér forrón áradt tagjaimban, pirosan, felülmulhatatlan életérzéssel távoztam az uszodából, nagyon büszkén. Az edző, üditő érzés nem mult el napközben sem. Ilyen napokon, mikor télen, szabadban fürödtem, önbizalmam határtalan volt, közérzetem tökéletes, étvágyam felülmulhatatlan. Egyetlenegyszer sem kaptam náthát. Nincs jobb dolog, mint tiz, vagy éppen huszfokos hidegben, szabadban fürödni.

Csak éppen, mint minden szabálytalan emberi vállalkozáshoz, szerencse is kell hozzá. Mert a harmadik télen, egy napon, mikor jeges szél süvöltözött az uszoda gőzölgő medencéje fölött, természetesen meghültem és izületi gyulladást kaptam. Az izületi gyulladás a sportnemek egyike, amilyet ellenségeimnek sem kivánok. Az ember fekszik az ágyban, több hónapon át, s egyáltalán nem hiszi el, hogy az effajta fájdalmakat el is lehet viselni? De el lehet viselni, mert egyrészt az ember, másrészt az orvostudomány nem ismeri a lehetetlent. Az izületi gyulladás a téli szabad fürdőzésnek nem föltétlen következménye. Csak az kapja meg, akinek hajlama van reá, például, mert rosszak a mandulái, s aztán egy napon meghül a jeges szélben, meztelenül, szabadban. Aki megkapta, ráér elgondolkozni a fürdőzésről általában, s a szabadban való fürdőzésről különösen. Miközben nyög és izzad, több hónapon át, a salyciltól különös kényszerképzetek rohanják meg és nagy erővel gyötrik. Az én lelkemben például, izületi gyulladás közben, felmerült az a szégyenletes, érthetetlen, semmivel nem menthető és magyarázható föltevés, hogy az ember talán nem is született a téli szabad fürdőzésre? Feltehető, gondoltam nyögve, hogy a fókák és a jegesmedvék inkább valók erre, mint a civilizált emberek. Feltehető, hogy egy rozmár nem kap izületi gyulladást, ha a szabadban fürdik, decemberben, a Jeges-tengeren. De feltehető az is, hogy egy magyar iró, Budapesten, jogosan és okszerüen kap izületi gyulladást, ha téiviz idején levetkőzik meztelenre és süvöltő szélviharban a jeges vizbe merül. Feltehető, — igy tünődtem, oktalanul és lázasan, — hogy a lelkes szekta tagjai is addig fürödnek csak télen és szabadban, amig végül is izületi gyulladást kapnak, — de erről nem beszél senki, mert ez a feltevés illetlen és sportszerütlen. És végül feltehető az is, hogy az ember télen leghelyesebben télikabátban, fülvédőkkel merészkedik ki a szabadba. Vannak ilyen különcök is. Igy tünődtem.

Aztán elmult az izületi gyulladás is, mint általában minden az életben. Maradt utána többhónapos pihenés szép emléke, s egy sajgó vállperec. Szabadban természetesen nem fürdöm többé; de szivesen hordok télen jäger inget, s vastag, kötött mellényeket. Igy felöltözve, minden délben elmegyek az uszoda mellett, ahol a bátrak a hóban strandolnak, irigyen és tisztelettel nézem őket, s legszivesebben odakiáltanék: „Kitartani! S aztán a salycilt legjobb intravénásan venni, napjában háromszor! Gyomron át nem birja mindenki!" De nem szólok, mert nem akarok kuruzsolni. Csak irigykedem és odább megyek, sík földön, télikabátban.

Caliban.

— **A rendőri sajtóiroda vezetőjének ünneplése.** Az Országos Magyar Sajtókamara rendőri rovatvezetői alosztálya hétfőn este vacsora keretében ünnepelte dr. *Horváth Andrást*, a főkapitánysági sajtóiroda vezetőjét rendőrfőtanácsossá történt előléptetése alkalmából, az ujságirók Patria Klubjának helyiségében. *Gáspár Jenő* igazgató-főtitkár köszöntötte a Sajtókamara nevében, *Borbély Zoltán* az alosztály nevében méltatta érdemeit, *Ferenczy Károly* főszerkesztő pedig a Magyar Országos Tudósító részéről üdvözölte. Dr. *Horváth András* meghatott szavakkal köszönte meg a személye iránt megnyilvánuló szeretetet és ragaszkodást.

— **A székesfővárosi számszék uj igazgatója.** A belügyminiszter vitéz dr. Farkass-Jablánczy Ferenc miniszteri osztályfőnöki cimmel és jelleggel felruházott pénzügyminisztériumi miniszteri tanácsost székesfővárosi számszéki igazgatóvá kinevezte.

— **Házasság.** *Karsay Magda* és dr. *Deák Béla orvos* jegyesek.

ÉRTESITÉS...

Értesitjük a Budapest és a vidékről felránduló közönséget, hogy a kezelésünkben lévő „**HALLO**" Buffet, Étterem, Söröző, Budapest, VII., Erzsébet-körut 53. szám alatti helyiségeink vezetésével

UJVÁRY REZSŐ

budapesti vendéglősmester urat biztuk meg.

Kitünő ételekkel és italokkal, közismert cigányzenés hangulattal várjuk vendégeinket.

Különösen felhivjuk figyelmüket a félemeleten levő kedvesen és magyarosan berendezett gyümölcs-bárra, halász-szobára, kényelmes éttermünkre és a meghitt berendezésü espressora.

Külön feljárat a Király-utcai bejáraton.

A félemeleti helyiségeket a szeszesitalt nem fogyasztó vendégek részére tartjuk fenn.

Szolid zene a délutáni uzsonnához és esti vacsorához.

HALLO BUFFET Kft.
Budapest, VII., Erzsébet-krt 53.
a
Szőlőskert
borértékesitő és fogyasztási szövetkezet kezelésében.

A kőbányai gyilkosság rejtélye

Egy kucsmás férfi és egy elmegyógyintézetből szabadult egyén után nyomoz a rendőrség

A rendőrség bűnügyi osztálya nyomról nyomra haladva, változatlan erélyel folytatja a nyomozást *Fábián Ilona* ismeretlen gyilkosának felkutatására. Megirtuk, hogy *gyanuba fogták azt a kucsmás, bekecses, csizmás férfit, akit január 14-én délután és este együtt láttak a sulyosan ittas állapotban lévő Fábián Ilonával.* A rendőrség felhivja azokat, akik január 14-én este 9 és fél 11 óra között a Gyömrői-uton, vagy a környéken ezt a férfit látták és esetleg megfigyelték, hogy a ruhája véres, jelentkezzenek a főkapitányságon *Juhász József* rendőrtanácsosnál.

A gyilkosság ugyanis ebben az időben történt. Ezt bizonyitja a Gyömrői-uti sporttelep felügyelőjének feleségétől származó bejelentés, mely szerint *e napon este tiz-féltizenegy óra tájban női sikoltást, majd kutyaugatást hallott.* Fel is költötte a férjét, de mivel többé nem hallották a sikoltozást, azt hitték, hogy az előbb csak képzelődött.

A bekecses férfi *pontos személyleirását* ezideig nem lehetett megállapitani, mert aki a Teleki-téren vagy Kispesten futólag látta az egykori táncosnővel, *csak az öltözékére emlékszik. Jelentősen elősegitené a nyomozást, ha olyan szemtanu jelentkeznék, aki arcáról, esetleges ismertetőjeleiről tudna leirást közölni a rendőrséggel.*

A csendőrség is bekapcsolódott a nyomozásba. Vidéken keresik ugyanis azt az elmegyógyintézetből elbocsátott férfit, aki *néhány évvel ezelőtt — mint megirtuk — meggyilkolt egy nőt, de utóbb a vizsgálati fogság során gyógykezelésre elmegyógyintézetbe került.* Ez a férfi szabadulása után *Pesthidegkútról* eltávozott és azóta nyoma veszett.

Legujabb

Hivatalos német cáfolat a Berlint ért brit bombatámadások áldozataival kapcsolatban

Berlin, jan. 26. (NST) A Reuter angol hirügynökség azt állitotta egyik washingtoni hiradásában, hogy a Berlin ellen január 17-ére és 18-ára virradó éjszaka végrehajtott légi támadásoknak 900 halálos áldozatuk volt. Német hivatalos helyen ezzel szemben megállapitják, hogy a két légi támadás összes halálos áldozatainak száma 122, egy 50 főnyi hadifogolycsoporttal együtt. A január 17-re virradó éjszaka 114 és a 18-ra virradó éjszaka 8 volt a halálos áldozatok száma. Az angol adatok tehát teljesen légből kapottak.

— **„Minden perc drága."** A németbirodalmi vasut — mint a „Neues Wiener Tagblatt" közli — pontosságra akarják szoktatni az utazóközönséget. Ezentul póruljárnak azok, akik ugy gondolják, nem baj, ha néhány perccel később érnek ki a pályaudvarra, hiszen a vonat ugysem indul idejében. A birodalmi vasut igazgatósága eltökélte, hogy könyörtelenül pontos lesz. Éppoly kevéssé törődik azokkal, akik legeslegutolsó percben rohannak ki a perronra, mint azokkal, akik közvetlen megérkezés előtt határozzák el magukat a leszállásra és óriási podgyásszal tülekednek a vonat zsufolt folyosóján kifelé. Az ilyen hanyag utasoknak köszönhető a vonatvezető és állomási személyzet tulterhelése, ők okoznak fölösleges várakozást, amig odáig eljut a dolog, hogy a vonat folytathatja utját. De nemcsak az az egy vonat szenved késedelmet, hanem valahol másutt csatlakozások hiusulnak meg, értékes rakománnyal vesztegelnek tehervonatok, meg a front számára hadianyaggal megrakott szerelvények. Egyetlen perc a teljes forgalmi hálózaton már jelentékeny késedelemmé növekedhet. A németbirodalmi vasutak igazgatósága tehát azzal a kéréssel fordul a közönséghez, legyen segitségére a késések leküzdésében. „A percet — mondja a felhivás — diadalra kell segiteni. Igyekezzünk gyorsan leszállani és gyorsan felszállani! Kevés és könnyü podgyásszal utazzunk! Aki nem száll le gyorsan, azt tovább viszi a vonat, aki nem száll fel gyorsan és idejében, az lemarad. Akinek pedig nem kell okvetlen utaznia, az legjobb, ha egyáltalában el se mozdul hazulról."

— **Tömeges széngázmérgezés.** Kedden délután befütöttek *Strausz László* lakásának vaskályhájába a Dankó Pista-utca 20. számu házban. Közben kiesett a kályha csöve, de ezt a lakásban tartózkodók nem vették észre. *Strausz Lászlóné* és *Márta* nevü 10 hónapos kislánya, valamint *Markovics Ilona* és *Markovics Rebeka* kesztyüvarrónők széngázmérgezést szenvedtek. Sulyos állapotban voltak, amikor a mentők a Rókus-kórházba vitték őket.

Vizállás

A *Duna* Hofkirchen és Aschach között, Oroszvárnál, Budapest és Paks között apad, máshol árad; alacsony vizállásu. Bécs 170, holnap 162, Budapest 151, holnap 151. A Dunán a jég Gönyünél, Dunapentele és Gombos között és Ujvidéknél áll, máshol zajlik. — A *Tisza* Tiszaujlak—Vásárosnamény és Tokaj—Tiszafüred között apad, máshol árad; igen alacsony vizállásu. A Tiszán a jég Viskig zajlik, Tekeházától lefelé áll. — A *Balaton* Siófoknál 60. — A *Velencei-tó* Agárdnál 85.

Fekete Bernátné szül. **Hochdorf Zsófia** ugy a saját, mint **Fekete Imre** és családja, továbbá az egész rokonság nevében fájdalomtól mélyen lesujtva jelenti, hogy forrón szeretett férje, bátyja, illetve rokona

Fekete Bernát

rövid, sulyos szenvedés után kilehelte nemes lelkét.

Drága halottunk földi maradványait 27-én d. u. ½4 órakor a Kerepesi-uti temető diszcsarnokából helyezzük örök nyugalomra, a ref. egyház szertartása szerint.

Minden külön értesités helyett. Részvétlátogatások mellőzését kérjük

— **Angyal Dávid emlékbeszéde Károlyi Árpádról.** Angyal Dávid szép és mélyenjáró tanulmányban ismertette a nemrég elhunyt nagy magyar történettudósnak, Károlyi Árpádnak munkásságát és érdemeit a Magyar Tudományos Akadémia II. osztályának legutóbbi ülésén. Fejtegetéseit azzal kezdte, hogy Károlyi Árpád Gáspárnak, a bibliafordítónak volt az utóda. A vizsolyi biblia fordítója megrótta a magyar nagy urakat azért a mulasztásért, hogy nem iratták meg a „magyar nemzetségnek sok, szép nagy dolgainak, nagy cselekedeteinek históriáját". Károlyi Árpád igyekezett a magyar történetirásnak sok hiányán segiteni. Vannak a magyar történetnek korszakai, melyeket az ő munkássága nélkül meg nem érthetünk. A XVI. és XVII. század történetére elsősorban az ő kutatásai deritenek fényt. Az ő részletkutatásai (Fráter György, az Illésházy-per, Buda ostroma, a Batthyány-per), a magyar történetirásnak örökbecsü termékei. Angyal Dávid kifejtette, hogy Károlyi Árpádra Ranke, a nagy német történetiró és Macaulay, a nagy angol történetiró voltak hatással. Ranketől azonban nem tanulta meg a pantheisztikus szemléletet, a szinte személytelenségig menő szenvtelen tárgyilagosságot; inkább Macaulay felé vonzódott, akinek munkáiban viszont sok a fantázia és a szépirodalmi elem. Ebben Károlyi őt nem követte. Angyal Dávid igen szépen jellemezte a történetkutató mellett az embert, aki szép, összhangzatos, kiegyensulyozott életet élt és szakadatlan munka közben fejezte be a pátriárkák korában életét. „Amint igazi és tiszta volt élete — mondotta Angyal Dávid —, oly igaz és tiszta tudományt hirdetett. Amig nemzete él, az ő életének és művészetének nevelő hatása nem fog elenyészni!"

— **Ardrágitás miatt őrizetbe vettek egy vendéglőst.** A kolozsvári rendőrség hivatalosan közölte, hogy őrizetbe vette és az ügyészségre kisérte Ehrlich Ernő 54 éves kolozsvári főtéri vendéglőst több rendbeli árdrágitó visszaélés, valamint áruk és valuta elrejtése miatt.

— **Hőhullám Argentinában, — minusz 40 fokos hideg Észak-Svédországban.** Buenosairesi jelentés szerint az argentinai hőhullám mind sulyosabb lesz. Sokan haltak meg hőgutában, e mellett a mezőgazdaság és az állattenyésztés is nagy veszélyben van. A marhák milliói kiégett pusztákon állnak tüző nap alatt és a tájék kiégett kráterek képét mutatja. A folyók és a tavak kiszáradtak. Argentinában éppugy mint Uruguayban az állattenyésztést katasztrófától féltik. A lakosság aggodalommal emlékezik vissza az 1900. év február havára, amikor a hőség Buenos Airesben éppen olyan sok áldozatot követelt, mint az 1867. évi kolerajárvány és az 1871-es év sárgaláz-járványa együttvéve.

Svédországban ezzel ellentétben hosszabb enyhe tél után nagy hideg lépett fel — közli Stockholmból a NST. — Az országben mindenütt fagypont alá süllyedt a hőmérő és Észak-Svédországban már több mint negyvenfokos hideget is mértek. A hideg fokozódása várható. Az eddigi enyhe tél lehetővé tette a fütőanyaggal való takarékoskodást.

— **Rendes biróság elé állitják a szondi gyilkost.** A zombori törvényszék rögtönitélő tanácsa tárgyalta *Városi Sándor* 52 éves dályai illetőségü munkás ügyét, aki nehány nappal ezelőtt a Duna jegén át magyar területre jött és a szondi erdőben több baltacsapással megölte *Lehmann Ferenc* gátőrt. Városi beismerte, hogy ő gyilkolta meg a gátőrt, de a rablást tagadta. A biróság végül is úgy döntött, hogy az ügyet a rendes biróság elé teszi át.

— **Halálos szerencsétlenség.** A Dárda községhez tartozó Ajta-pusztán *Kviring János* 53 éves dárdai szikvizgyáros kenderpozdorját akart fuvarozni a pusztáról. Felmászott a kazalra, hogy a kendertöreket kocsira rakja. Munkaközben megcsuszott és magára rántotta a kazal tetejét, amely alatt megfulladt.

— **Esti magyar nyelvtanfolyamok külföldiek számára.** A német követség védnöksége alatt álló Német Akadémiai Lektorátus kereskedelmi tanfolyamokkal kibővitett budapesti német nyelviskolájában február elején *magyar nyelvtanfolyamok* kezdődnek. Ezek a nyelvtanfolyamok kedvező alkalmat biztositanak a Budapesten lakó németeknek és más külföldieknek, hogy a magyar nyelvet irásban és szóban elsajátitsák. Beiratkozni vasárnap kivételével naponta délelőtt 11-től 1-ig és délután 5-től 7-ig lehet a központban, Esküut 6. sz. alatt. A tandij félévenként 10 pengő.

AZ ELSÖTÉTITÉS
este 8 órától hajnali 5 óráig tart

— **Meghalt a Délvidék legöregebbi embere.** A Pesti Hirlap jan. 23-iki számában e cim alatt megjelent hirünkre Kerényiből a következőket közlik velünk: „Néhai *Odry István* nem volt a Délvidék legöregebb embere. Tudtommal a Kerényben élő, jelenleg is jó egészségnek örvendő *Ruckstädter Antal* földmüves az, aki a száznegyedik évét tapossa. Az öreg 1839. szept. 21-én született és a község összes Ruckstädterjeinek apja, nagyapja, dédapja vagy ükapja. A betegséget csak hirből ismeri, szemüveg nélkül olvas, maga borotválkozik, egyetlen foga hiányzik csak és a dió héját még ma is foggal töri fel."

— **Husz év előtti eltünést jelentettek be a rendőrségen.** Különös bejelentés érkezett kedden délután a főkapitányság központi ügyeletére. *Golocsei Sándorné Hufnágel Mária*, aki a Rákóczi-ut 86. sz. házban lakik, bejelentette, hogy 1923-ban rejtélyes módon eltünt akkor még egyéves huga, *Hufnágel Ida Anna*. Édesanyjuk 1923 májusában meghalt és a sulyos csapást követő zürzavaros napokban a Munkás-utca 6. szám alatti házban lévő lakásukról tünt el a kislány. Akkoriban ő is gyermek volt még és természetesen nem gondolt arra, hogy az eltünést bejelentse. A rendőrség megindította a nyomozást a római katolikus vallásu Hufnágel Ida Anna felkutatására. Golocsei Sándorné azzal indokolta meg, hogy most bejelenti növérének eltünését, mert olvasta az ujságokban, hogy keresik az eltünteket és igy arra gondolt hátha felkutatja a rendőrség egyéves korában eltünt hugát.

— **Öngyilkossági kisérletek.** Faludi Mór 66 éves nyugdijas a Wesselényi-utca 71 sz. házban levő lakásán pisztollyal fejbelőtte magát. Eszméletlen állapotban vitték a Rókus-kórházba. — Ibi Magda 42 éves tisztviselőnő az Aradi-utca 59 sz. alatti házban levő lakásán gyógyszereket és mérget kevert össze és a keveréket megitta. Állapota sulyos.

— **Halálozás.** Dr. *Gadány Antal Lipót*, ny. orvos-alezredes, aranydiplomás sebész-orvos, életének 79-ik esztendejében jan. 22-én elhunyt. Temetése 27-én 5 órakor lesz az 1. sz. helyőrségi kórház ravatalozójából.

Gyászmise. Dr. *Pogány Józsefné Pokárdy Gizella* halálának negyedik évfordulóján, jan. 28-án délelőtt 10 órakor gyászmise lesz az egyetemi templomban.

FIZETEK kifogástalan állapotban lévő 21 kötet
RÉVAI LEXIKONÉRT 340 P-t,
100 kötetes **JÓKAIÉRT 360 P-t**
Könyvtárat magas áron veszek.
Keleti könyvüzlet, Vilmos császár-ut 27.

Megvenni szándékozom **Vászondi Ignác** Budapest, III., Vörösvári-ut 131—133. sz. a levő vendéglőüzemét. Felhivom a hitelezőket, hogy követeléseiket jogvesztés terhe alatt 3 napon belül alanti cimemre irásban jelentsék be.
Keppinger Jánosné
Budapest, II., Pasaréti-ut 153.

Jókarban levő friktiósprést veszek
120 mm. (/) orsóval.
Fricker jelvényüzem, Rózsa-utca 25. sz.

Azonnal szállitható
NÉMETORSZÁGBÓL
66 darab
kovácsolt acélablak
4×2.2 m. szellőztető-szárnyakkal együtt, darabsuly cca. 90 kg.
12 darab
kétszárnyu acélajtó
2.2×3.25 m., darabsuly 300 kg.
Suppan—Kollerich és Tsa
Budapest, IV., Ferenc József-rakpart 21. Telefon: 182—946.

MŰSZAKI NEMEZEK
lapok, szalagok, korongok, hengerek, tömitő gyűrűk, stb. **PONGRÁCZ MÉRNÖK** müszaki váll., Budapest, V., Légrády Károly-utca 8—10. Telefon: 490—355. 389

BÉLYEGET
magas áron veszek
Csepreghy, Eskü-tér 8. Telefon: 189—369.

VENNÉK sürgősen
összekötő-szőnyeget
ezüst disztárgyakat és rövid zongorát.
Telefon 427—122, 9—11-ig, 2—5 óráig.
Dr. Posa, Jókai-tér 4. 484

Eladó kötőgépek
egy 7-es, egy 14-es, motormeghajtásra átalakitott kézi kötőgépek.
Günczler, Széchenyi-rakpart 4. szám.

Ebédlő, olasz renaissance,
remek faragással, **eladó.** Akadémia-utca 7., II. 2. Reggel 9-től d. u. 4-ig.

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Debreceni Ujság

Megjelent: 1943 JAN. 27.

MA NYILIK MEG A „MŰVÉSZET A HÁBORUBAN" KÉPKIÁLLITÁSA

30

A sajtóbemutatón dr. Pukánszky Béla egyetemi tanár ismertette a kiállítás jelentőségét

Ma délben nyilik meg a Nemzeti Szalonban a honvédelmi minisztérium és a német véderőfőparancsnokság a rendezésében a német és magyar háborús festőknek és rajzolóknak képkiállítása. Ezek a festőművészek és rajzolók a háborút az arcvonal közvetlen közelében a fegyverrel küzdő bajtársakkal egy sorban élték végig. Ott készítették a közvetlen háborús élmény alatt első vázlatait, amelyeknek alapján aztán sok művészi de egyben megrázó dokumentumot alkottak.

A „Művészet a háborúban" c. képkiállítás sajtóbemutatója hétfőn délután volt. A sajtóbemutatón a vezérkar főnöke VI. osztálya képviseletében megjelent *Kádár* Gyula vezérkari ezredes, *Nagylucskay* Sándor vezérkari alezredes, *Csikós* Jenő alezredes *Korompay* Lajos alezredes, a légügyi főcsoport részéről — *Bissitts* Tibor repülő alezredes, a budapesti német követség részéről *Wolf* Gusztáv titkos tanácsos, a külügyminisztérium részéről *Zilahy Sebess* Jenő és sokan mások a magyar politikai, katonai és társadalmi élet elökelőségei közül.

A Horthy Miklós és Hitler Adolf szobrával, valamint a német birodalmi hadilobogóval és címeres magyar zászlóval díszített kiállítási főcsarnokban *dr. Pukánszky* Béla debreceni egyetemi tanár, a Magyar-Német Társaság művészeti bizottságának elnöke ismertette a kiállítás jelentőségét. Beszédében hangoztatta, hogy szimbolikus jelentősége van annak, hogy ezen a kiállításon a magyar és német művészet képei együttesen jelentek meg.

Mint külön érdekességet említjük meg, hogy a kiállításon igen nagy anyaggal, sok remek képpel és helyszíni háborús rajzzal vesz részt *Benyovszky* István, a neves festőművész, kinek több képét a Déri Múzeum részére vásárolta meg a város s akinek egyik harctéri vázlatát a nyár folyamán éppen a Debreczeni Ujság—Hajdúföld közölte *Sz. Kovács* Imre belső munkatársunk haditudósításának — illusztrálásául.

vizvezetékének helyszinrajza.

sabb közszükségleti cikkekkel va
egyenlő és igazságos ellátását bi
tosítja a termelés és beszolgáltat
új rendje, márpedig, ha így bizto
tottuk a lakosság ellátását, illet
megszereztük és helyesen osztj
szét az ehhez szükséges mennyis
get, akkor ennek a körülmény
döntő befolyása lesz a zugforgalon
ra és a feketepiacra, mert letö
majd a háborús gazdálkodásna
ezeket a sajnálatos kísérő jelens
geit.

Minden termelő előre tudja, hog
mit kell beszolgáltatnia, a közellátá
irányitói pedig tudják majd, hog
mekkora az a mennyiség, amellye
számolhatnak, az egyenlő és igaz
ságos ellátás biztosítása tehát ig
jelentős mértékben megkönyebbül.

Az új termelési rend számot vet
mez[illegible] lottsággival.

gálmat. Ma minden termelőnek az
a kötelessége, hogy legjobb tudása
szerint dolgozva, kövesse az új ter-
melési rend irányait, mert ezzel hoz-

Benyovszky István
festő

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG
Budapest

1969 SEP 28

— **Elhunyt Benyovszky István** festőművész életének 71. évében. Az Alföld vidékének és népének művésze volt; képeit az ország több múzeuma őrzi. Temetéséről később intézkednek.

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

Budapest

1969 SEP 28

HALÁLOZÁS

BENYOVSZKY ISTVÁN festőművész életének 71. évében elhunyt. A magyar Alföld és népének művésze volt, képeit az ország több múzeuma is őrzi. Temetéséről később intézkednek.

Benyovszky István

Benyovszky István

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

Budapest

1021

— **Benyovszky István** festőművészt október 11-én 13 órakor búcsúztatják a Farkasréti temetőben.

— **Schaffner Miklós**

Benyovszky István

Ernst Mur

1926 szept. Fiatal
m. mérnök

Szántás } hr. r.
Nyilasok }

megírva Benyovszky István

* **Magyar festők kiállítása Palermóban.** *Rómából* jelentik: A palermói Crispi-kör, a fasiszta művészszövetség védnöksége alatt nagysikerű kiállítást rendezett magyar festők müveiből. A kiállításon *Edvi Illés Aladár*, *Révész* Imre, *Benyovszky* István, *Prihoda* István és *Pál* István festőművészek művei szerepeltek. A sziciliai sajtó hosszu cikkekben nagy elismeréssel számolt be a magyar festők kiállításáról.

Magyarság 1939. ápr. 5.

MAGYAR CIPŐKÉSZITŐK SZÖVETKEZETE
BUDAPEST, IV., DEÁK FERENC-U. 21
(TELEFON: 181—298)

É R T E S I T É S !

Szives tudomására adjuk
cipődivat ujdonságaink elkészü
A saját üzemünkben kéz
galomba kerülő cipők könnyü és
egészséges járást biztosit.
Mértékrendeléseket beép
Szives látogatását várv

A nő jogi helyzete az egyházban. A Szent István Akadémia I. Hittudományi és Bölcseleti Osztálya igen látogatott felolvasóülést tartott, amelyen elsőnek *Gálos* László rendes tag tartotta meg székfoglaló előadását *„A nő jogi helyzete az Egyházban"* cimmel. Ismertette a férfi és nő közötti élettani különbözések kihatását a nő egyházjogi helyzetére. A személyi, szentségi, szerzetesi, vagyonjogi, perjogi és büntetőjogi kérdéseket röviden érintve, a nőnek az egyházi rendhez való viszonyát és házasságügyi helyzetét ismertette behatóan. Tárgyalás alá vette az okokat, melyek a nőt a papságból kizárják, ismertette a diakonisszákra és apátnőkre vonatkozó jogtörténeti adatokat, a prédikálás minisztrális tilalmát, a hitoktatás lehetőségét és az ezzel kapcsolatos kérdéseket a nőkre nézve. A házasságjogban főként a feleség alkalmazkodását vette beható tárgyalás alá férje iránt lakóhely, ritus, kegyuraság, szerződések, fogadalmak és temetkezési jog szempontjából, kitérve a férfi és nő egyenjogúságára, de emellett a házasság monarchikus jellegére és a férfi családfőségének jogi következményeire. A székfoglaló alapján, melyet nagy tetszéssel fogadtak, az elnöklő *Aistleitner* József apostoli protonotárius, egyetemi tanár az előadót teljesjogu rendes tagnak jelentette ki. — Ezután *Radó* Polykárp rendes tag, a magyar-római liturgia emlékeinek kutatója érdekes és világos előadásban mutatta be a liturgikus Kódex-kutatás célját, mai állását és feladatait. Bebizonyitotta, hogy ez mind katolikus, mind magyar nemzeti, mind általános tudományos szempontból nagyon fontos. Legérdekesebb megállapitása, hogy a liturgikus kódexek alapján kimondhatjuk, hogy a XVI. századig mennyire katolikus a magyar lélek és mennyire magyar a katolicizmus. Jellemző és érdekes példákkal teli előadását a nagy számban megjelent közönség nagy tetszéssel hallgatta és azért az elnök köszönetet mondott.

Az Országuti Szent Ferenc-rendi plebánia róm. kat. egyházközség január 20-án tartotta Világnézeti előadását, melynek szónoka: dr. *Szmertnik* Andor törvényszéki biró volt, ki előadását A keresztény házasság egy férfi és egy nő életszövetsége cimen tartotta meg a hallgatóközönség nagy tetszésnyilvánitása közepette. — Január 27-én, szerdán este 1/47 órakor dr. *Schrotty* Sebestyén kir. itélőtáblai tanácsjegyző, Előkészület a házasságra cimen tart előadást a kulturház disztermében (II., Zárda-utca 4.), melyre minden érdeklődőt szeretettel hiv és vár a Rendezőség.

A Szent Adalbert egyházközség vasárnap kulturdélután keretében harminc sebesült honvédet látott vendégül a XI., Fehérvári-ut 84. szám alatti kulturházában. A Mester-utcai hadikórházból érkezett katonákat *Mihályi* Tamás plebános meleg szavakkal üdvözölte és a hivek nagy szeretettel vették körül. Az egyházközség *Brunner* Teréz vezetése alatt álló Dolgozó Leányok csoportja nivós műsorral kedveskedett sebesült hőseinknek és a termet zsufolásig megtöltő közönségnek. A műsor kiemelkedő számai az egyházközség karnagyának, *Ligeti* Jánosnak két, nagy hatással előadott katonadala volt: „Imám mindenüvé elkisér!", melyet *Farkas* Györgyi és „Édes párom, lelkem!", melyet Széll Irén adott elő. A műsort hazafias szavalatok és két egyfelvonásos egészitette ki. Előadás után a jószivü adakozók áldozatkészségéből a katonák vacsorán vettek részt, amelyet a Dolgozó Leányok szolgáltak fel. Azonfelül minden sebesült egy szeretetcsomagot kapott, amelyben narancs, sütemény és cigaretta volt.

Bubnics Mihály rozsnyói püspök Borovi Gottfried ragályi adminisztrátort pelsőci plebánossá nevezte ki.

Kérelem a plébános urakhoz

Keresem Jaross György és Váncsora Franciska keresztlevelét, 1819. körül szü ettek és házasságlevelüket, 1854. előtt kötötték. Minden okmányt 20 pengő utánvéttel kérek feladni. Jaross Margit, Léva.

Missziós ünnepség. Az Apostolok Királynője Urhölgyek Mária Kongregációjának Jézus Szive Szövetsége vasárnap igen látogatott és nagysikerü missziós ünnepséget rendezett, amelyen *Krywald* Ottó prelátus, a hitterjesztési egyesületek országos elnökének vezetésével a missziós gondolat számos egyházi és világi munkása jelent meg. Az ünnepségen a megnyitót dr. *Strecke* Ernő hittanár, a kongregáció prézese mondotta. Dr. *Kovács* Gábor teológiai tanár, a váci papnevelő lelki igazgatója nagyszabásu előadást tartott „A misszió teológiájának és a missziós lelkületnek vezető gondolata Szent Pál leveleiben" cimmel. P. *Reisz* Elemér S. J. vetitett képek kiséretében ismertette és mutatta be a tamingi magyar missziót. Dr. *Janek* Gabriella missziós orvosnővér, a római hitterjesztés müve „Apostolok Királynője Missziós Kongregáció"-jának tagja intézett rövid buzditó szavakat a Propaganda Fide megbizásából a megjelentekhez és hangsulyozta, hogy lélekben mindenkinek missziónáriusnak kell lenni. A zárószót, amelyben az előadóknak és a közönségnek köszönetet mondott, *Orbán* Hedvig szakosztályvezető mondotta. Az ünnepségen több élőkép, művészi zeneszám, énekek és szavalatok is szerepeltek.

Bérmálás a szatmári egyházmegyében. *Scheffler* János szatmári püspök bejelenti legujabban megjelent körlevelében, hogy a folyó esztendőben a püspök a bérmálást a nagykárolyi, huszti, erdődi és máramarosszigeti esperesi kerületekben, továbbá Beregszász, Munkács és Nagyszőllős városokban fogja kiosztani. A bérmálások május elején kezdődnek és a pontos beosztást később fogja a főpásztor közölni az érdekelt papsággal, amelynek már most el kell kezdenie a bérmálkozók előkészitését.

Népiskolai hitoktatók értekezlete. Dr. *Becker* Vendel apátkanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő elnöklete alatt az ujszegedi tanitóképzőben értekezletre ültek össze a csanádegyházmegyei népiskolai hitoktatók. Az értekezleten P. *Körtvélyessy* Albin és dr. *Farkas* Lajos tartottak előadást.

SZINHÁZ-MŰVÉSZET

Művészet a háboruban

A Magyar-Német Társaság művészeti szakosztálya rendezte a Nemzeti Szalonban ma délelőtt megnyiló kiállitást, hogy bemutassa a háboru közvetlen közelségétől inspirált képzőművészetet: azok müveit, akik a háborut az arcvonal közvetlen közelében, a fegyverrel küzdő bajtársakkal egy sorban élték végig. A képek alkotói nemcsak művészek, hanem katonák is, — ott ültek a tankokban, a zuhanóbombázókban, a tengeralattjárókon s közülük hárman, névszerint *Erdmann* Erhardt, *Hess* Richard és *Kretchmann* Ernst hősi halált is haltak.

A kiállitás védnökségét *Kállay* Miklós miniszterelnök, vitéz *Nagy* Vilmos honvédelmi miniszter, *Jagow* Dietrich budapesti német követ és Fütterer Heribert vezérőrnagy, légügyi attasé vállalták. A hétfő délutáni sajtóbemutatón megjelent a budapesti német követség részéről *Wolf* Gusztáv titkos tanácsos, a német véderő főparancsnoksága részéről *Gerhardus* őrnagy. A külügyminisztérium részéről megjelent *Zilahi-Sebes* Jenő, a külügyminisztérium kulturális osztályának vezetője és *Ziegler* Vilmos miniszteri osztálytanácsos, valamint igen sokan a magyar politikai, katonai és társadalmi élet vezetői közül. A kiállitási főcsarnokban *Pukánszky* Béla egyetemi tanár, a Magyar-Német Társaság művészeti osztályának elnöke ismertette a kiállitás jelentőségét. A harctér bajtársiassága mellett a bajtársiasság egy másik nemét szemlélhetjük ezeken a képeken, a művészetét.

A kiállitáson mindenekelőtt 135 német kép vonul fel, rajzok, vizfestmények, olajfestmények; valóban a háboru inspirációját árulják el az utolsó vonásig. Az élmények természetéből folyik, hogy legművészibbek a rajzok. *Busch* Wilhelm egy-egy vékonyvonalu rajza a maga gyérszavu tárgyilagosságában szinte félelmetesen pátosztalan. Ugyanakkor egész csomó mű a nagy háborunak egy nép legnagyobb szabásu világtörténelmi vállalkozásának roppant erkölcsi és lélektani pátoszát árasztja. Egy-egy festmény vagy rajz, amely egyenesen azt a feszülő erőt akarja megmutatni, ami kirajzolódik a katonaarcok — tipusok vagy ranghordozók — mindegyikén: az ábrázoláson kivül roppant erővel sugárzó propagandája is egyuttal a nagy történelmi vállalkozásnak. Ami a jeleneteket illeti, alig van a nagy háborunak olyan fegyverneme, amelynek életéből ne mutatkoznának meg hatalmas tablók, éppen annak jeléül, hogy ezek az események milyen nagy élményei voltak a német sorsnak és német népnek.

A magyar kiállitási anyag jóval kevesebb, mint a német. *Markos* Lajos Páncélos támadás-a, *Benyovszky* Istvánnak elsősorban a hű ábrázolásra törekvő képei azok, amelyeket meg kell emliteni, továbbá *Ballagó* Sándor két nagyméretü szép és modern képét. **(I. A.)**

A berlini filharmonikusok a Háry János-szvitet adták elő

Berlinből jelentik: A berlini állami operaház zenekarának hétfői szimfónikus hangversenyén Karajan vezényletével előadásra került Kodály Zoltán Háry János suiteje.

Takarékossági jelszó a mozikban

A belügyminiszter az érdekelt miniszterekkel egyetértően elrendelte, hogy valamennyi mozgófényképüzem engedélyese köteles a nemzetvédelmi-propaganda-miniszter részéről filmszalagon rendelkezésre bocsátott takarékossági jelszót további intézkedésig minden előadáson a játékfilm bemutatását közvetlenül megelőzően vetiteni.

Magyar akadémikusok estje Berlinben

A Berlinben tanulmányokat folytató magyar akadémikusok hétfőn este a *Humboldt-Klubban* magyar estet rendeztek, amelyen többek között jelen volt *Sztójay* Döme m. kir. titkos tanácsos, magyar követ is. Az est műsorán *Csipkay* Éva és *Varsányi* László Dohnányi és Liszt müveiből adtak elő zongoraszámokat, *Gosztonyi* dr és *Novák* a Bánk bánból mutattak be jeleneteket, mig végül előadásra került a *„A magyar falu"* cimü hangosfilm.

Ma örök barátaink kedvelt művészeink

(R. H. III.) Zeneakadémia, 7 óra.

NÉMETH MÁRIA, PALLÓ IMRE dr.
operaáriákat és dalokat énekelnek,

LÁSZLÓFFY M. LENGYEL GABRIELLA
BEETHOVEN: Tavaszi szonátáját játsszák,

SENYEI VERA, VÁRKONYI ZOLTÁN
Ady, Babits, Petőfi, Tóth Á., Vörösmarty verseket szavalnak,

STEFÁNIAI—LÁSZLÓFFY
Mozart—Liszt, Kreisler—Stefániai stb. 2 zong. műveket játszanak,

KERPELY JENŐ
Chopin, Granados, Goens műveket gordonkázik.
Összekötő szöveget mond és konferál:

Dr. LEGENYEI JÓZSEF
Zongorán kisér: Földes László. (Harmónia rendezés)

A filharmónikusok hangversenyét közvetiti a Rádió

A *Filharmoniai Társaság* legközelebb vendégül látja *Karaján* Herbertet, a kiváló német karmestert, aki február 5-én vezényli filharmonikusainkat Budapesten. *Karajan* műsorán *Brahms, Liszt,* és *Wagner* művek szerepelnek. A Rádió a Filharmoniai Társaság Karajan hangversenyét február 5-én, pénteken, 19 óra 05 perckor közvetiti az *Operaházból* Budapest I. műsorán.

— Szereplőváltozás. A Vigszinházban kedden este *Bókay* János nagysikerü szinművének *„Az utód"* előadásán szereplőváltozás történt. A beteg *Ladomerszky* Margit fontos szerepébe *Orsolya* Erzsi ugrott be, aki bravuros önfeláldozással vállalta a szereplést. *Orsolya* Erzsébet kitünő alakitásáért sok tapsot kapott.

— Barabás Márton kiállitása. Markosfalvi *Barabás* Márton, a kiváló székely festőművész, akinek multévi erdélyi tárgyu tárlata nagy sikert aratott, ismét gyüjteményes kiállitást rendez Budapesten a Műterem kiállitási helyiségében erdélyi festményeiből. A kiállitás megnyitása január 31-én, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz.

— Clementis Klára, a neves fiatal zongoraművésznő, aki nemrég tért vissza németországi hangversenykörutjáról, január 31-én a szentimrevárosi róm. kat. egyházközség magyar estjén vendégszerepel. Műsorán a lőcsei tabulaturás könyv 1650-ből való zenei ritkaságoknak számitó táncai szerepelnek. Ünnepi előadást dr. *Alszeghy* Zsolt tart.

— Penninger Antal uj szerepekben. Hosszabb németországi tartózkodás után ismét hazaérkezett Budapestre *Penninger* Antal, a rostocki állami dalszinház népszerü fiatal magyar származásu baritonistája. A nagytudásu énekművészt, aki a Németországban töltött esztendők során számos nagyjelentőségü, értékes művészi sikert aratott, vendégszereplésre hivta meg az *Operaház* igazgatósága. Néhány évvel ezelőtt *Penninger*, mint az „Aida" Amonasroja emlékezetes sikerrel mutatkozott be Budapesten az Operaház közönségének, az akkori Városi Szinházban pedig a „Bohémélet" Schaunardját alakitotta. Ezuttal január 31-én, vasárnap délelőtt szinre kerülő „Tosca" előadásán mint Scarpia, majd február 3-án, szerdán „A bolygó hollandi" cimszerepében jeles művész.

LEGELTERJEDTEBB, LEGJOBB HETILAP A

KÉPES KRÓNIKA

TELJES RÁDIÓ MŰSOR

ÁRA 20 FILLÉR

Megjelenik minden pénteken!

SZERKESZTI: KOLBA GYULA

Kiadóhivatal: Budapest, V., Honvéd-utca 10.

SPORT

CSAK FEBRUÁRBAN JÜNNEK A NÉMET MŰKORCSOLYÁZÓK

A német műkorcsolyázók és jégkorongozók budapesti bemutatóit január 24-ére tervezték, de ez a közbejött akadályok miatt elmaradt. Ujabb időpontot tüztek ki, ennek azonban az volt az akadálya, hogy a jégkorongozóink Svájcba mentek. Erre a Korcsolyázó Szövetség és a BKE véglegesen a következőképen módositotta ezt a nagy érdeklődéssel várt bemutatót:

Február 7: Műkorcsolyázó bemutató a magyar és német élgárda részvételével. Február 8: Budapest válogatott jégkorong csapat mérkőzése a Berliner SC-bal. Február 9: BKE—Berliner SC. A műkorcsolyázás valószinüleg déli 12 órakor, a korongmérkőzések pedig az esti órákban lesznek.

SVÁJCBAN SZEREPELNEK JÉGKORONGOZÓINK

Sok nehézséget kellett leküzdenie a *Jégkorong Szövetségnek*, amig odáig jutott, hogy a válogatott csapatát menetkész állapotba hozza. Nem a játékosokkal volt baj, sem a szabadságok kieszközlésével, hanem a *svájci szövetséggel* kellett hosszu levél- és táviratváltást lebonyolitani, amig végre megérkezett a svájciak értesitése, hogy az eredetileg kijelölt napokon fogadja a magyar csapatot. A végleges müsor ezek szerint tehát a következő: *január 31-én Zürichben játszik a magyar csapat a svájci válogatottal. Február 2-án Churban egy alkalmi válogatott lesz a magyar csapat ellenfele. Február 4-én Arosában mérkőzik a HC Arosa ellen.* Visszafelé jövet a csapat *Garmisch-Partenkirchenben február 6-án a németek óhajára a SC Risserseevel játszik egy mérkőzést.* A csapat hivatalos kisérője: dr. *Jeney* Zoltán. Megfigyelőként a csapattal utazik dr. *Lator* Géza, a szövetség elnök-kapitánya, valamint az OSK képviseletében dr. *Rajczy* Imre miniszteri titkár. A válogatott együttes csütörtökön hagyja el a magyar fővárost.

△ **AZ ÖKÖLVIVÓ CSAPATBAJNOKSÁG UTOLSÓ FORDULÓJÁN,** vasárnap a **BSzKRt a BVSC-vel, a BTK pedig a WMTK-val méri össze erejét. Ha mindkét csapat legyőzi ellenfelét, akkor az a csapat lesz a bajnok, amelyik nagyobb pontarányt tud magának biztositani. Mindkét csapatnak ugyanis egyező a pontszáma (9/0), de egyező a győzelmi aránya is (18:14). A Sportcsarnok közönsége ritkán látott nagy küzdelemnek lesz a szemtanuja vasárnap a döntő fordulóban.**

∧ *A MAGYAR VIVÓ SZÖVETSÉG vasárnap a Müegyetem vivótermében III. osztályu tőrvivóversenyt rendez. Kezdete reggel 9 órakor. — A Szombathelyi Vivó Club jól sikerült III. o. tőrvivóversenyt rendezett. Az elsőséget Szabó (SzVE) szerezte meg 8 győzelemmel. 2. Fehérvári (BEAC) 6 gy. 3. Zoltán (BEAC) 5 gy. A helyi női törverseny eredménye: Kónya, Tóth és Odor 5—5 győzelemmel.*

△ **A karintiai téli sporthét keretében** rendezett junior hölgyműkorcsolyázó versenyen a két magyar résztvevő, Saáry Éva és Marika Inge Solar (Bécs) mögött a második és a harmadik helyet foglalta el. Eredményeik: 1. Inge Solar (Bécs) 176.448 p (10 h. sz.), 2. Saáry Éva (Budapest) 174.072 p (12 h. sz.), 3. Saáry Marika (Budapest) 173.448 p (13 h. sz.).

∧ *A BUDAPESTI TORNA CLUB 53. ÉVI KÖZGYÜLÉSÉN elhatározták, hogy az elnöki tisztséget ujból betöltik. Az uj elnök beiktatására február 7-én diszgyülést tartanak. A most tartott rendes közgyülésen a következő tisztikart választották meg: Ügyvezető alelnök Bognár István, főtitkár dr. Tóth István, elnökség tagjai: dr. Horony Pálffy Aurél székesfővárosi tanácsnok, dr. Donáth György országgyülési képviselő.*

△ **Sportszövetségi közgyülések.** A Magyar Kerékpáros Szövetség uj tisztikara: társelnökök: Boldog Nándor, Schwanecz Mihály; alelnökök: Marosi Béla, Tandori István; elnökségi tagok: Farkas István, Grucze János, Schevella Ferenc, Szabó László, dr. Tóth Bertalan, Vass Béla, Zágor Ernő. — A Testnevelési Főiskola Ház nagy tanácsterme e héten ugyancsak foglalt lesz. A szövetségek egymás után tartják ez évi közgyüléseiket. Szerdán a *Magyar Vitorlás és Jacht Szövetség*, csütörtökön a *Magyar Kosárlabdázók Országos Szövetsége*, pénteken a *Magyar Vivó Szövetség*, szombaton a *Magyar Atletikai Szövetség.*

∧ *A MÁSODOSZTÁLYU JÉGKORONG KÜZDELMEINEK eddigi eredményei: BEAC—MAC 3:2 (1:1, 1:0, 1:1). BKE II.—FTC II. 3:2 (1:0, 1:0, 1:2). MAC—WMTK 7:1 (1:0, 3:0, 3:1). Felvidéki jégkorong bajnokság: Kassai VSC—Kassai RAC 1:1 (0:1, 1:0, 0:0). Végeredmény: 1. KVSC. 2. KRAC. 3. Ungvári AC. — Az FTC csapata Kassán szerepelt a KVSC ellen, 3:3 (2:1, 1:1, 0:1) arányban döntetlenül végzett.*

∧ *DUNÁNTUL MŰKORCSOLYÁZÓ BAJNOKSÁGAIT Győrben rendezték, amelyek a következő eredményekkel végződtek: Férfi: 1. dr. Csepela (GyLE) 153 p. Ifjusági: 1. Dénes (Veszprém). Női: 1. Langi Anna (Győr) 66.9 p. Női ifj.: 1. Takács Jolán (Győr) 98.6 p.*

Szinházjegyét váltsa meg CHRISTOPHOROSBAN, IV., Kossuth Lajos-u. 5. T.: 189—533.

ŐSZINTE EMBER

IRTA:
LOVASS GYULA

Miután öt éven át tanitott a gimnáziumban számtanra, egy nap még közvetlenebbül is meg kellett ismerkednem Kelemen Gézával. Szüleim ugyanis abba a házba költöztek, ahol ő is lakott. Sőt, lakását a mienktől csak egy amolyan papirvékony fal választotta el. Eleinte igen érdekes volt ezen a falon át lesni tanárom magánéletének neszeit. Leültünk például ebédelni s egyszerre ajtócsapódás hallatszott, aztán zugni és dongani kezdett egy mély férfihang. Erteni alig egy-két szót lehetett érteni belőle, de azért hangzott, kongott, elcsöndesült és megvadult. Végtelenül idegesitő volt, mert mindig az volt az érzésem, hogy ha jobban odafigyelnék, minden szavát kivehetném. De hát odafigyelni, ugy-e, nem illett.

Anyámnak nem volt egészen igaza. Kelemen nem kiabált, csak emelt hanghordozással beszélt. Ha vendégek voltak nálunk, — mert eleinte őket is meghivtuk, — a társalgásból mindig kihallottam az ő hangját, azt a száraz és éles hangot, mely mindig megfellebbezhetetlen itéleteket nyilatkoztatott ki. Nyolcadikba jártam, elég jó tanuló voltam, anyám dicsekedett is egyszer Kelemennek.

— Hát lehet, hogy jól tanul, — mondta, de a számtanról fogalma sincs. Pedig mit ér az ember matematikai gondolkozás nélkül!

Anyám nyelt egyet, apám meg dicsérni kezdett egy akkoriban megjelent könyvet. Elmondta, különösen mi ragadta meg a figyelmét, milyen meglepő és bölcs megjegyzéseket talált benne. Anyám mereven ült, Kelemenné ijedten feszengett a székén, Kelemen karbatette a kezét és bólogatott, de ugy, hogy az fejrázásnak is beillett. Apám megkérdezte:

— Ön is olvasta? Igazán kiváncsi lennék a véleményére...

— Nem, — mondta Kelemen, — én nem olvasok ilyen haszontalan és zavaros dolgokat. Az egész szépirodalom értelmetlen butaság. Annél csak a filozófia feleslegesebb.

Apám dadogott valamit és anyám gyorsan behozta a teát. A teához cukrászsüteményt adott. Anyám tanitónő volt, nem igen ért rá főzni és a cseléddel mégsem csináltathatott süteményt. Kelemen Géza kivett egy habos tésztát.

— Cukrásztól való? — kérdezte s alulról fölfelé nézett az anyámra. Anyámnak rossz sejtései lehettek, mert kissé harciasan kérdezte vissza:

— Hogyne! Tán nem szereti?

— Nem, — mondta, — nem szeretem. Nem igazi étel ez, csak amolyan gyomorbolondító.

Elmesélte, hogy egyszer Baján meghivták vendégségbe és a parfétől mérgezést kapott. Aprólékosan és tárgyilagosan mesélte ezt, két napig volt rosszul, ezt mondta az orvos, ezt mondta ő. Mikor meggyógyult, kinyomozta a cukrászt és följelentette. — El is itélték, — mondta — már nem emlékszem mennyi időre, mert engem közben áthelyeztek.

Anyám a feleségével kezdett beszélgetni, abban a reményben, hogy azzal veszélytelenebbül társaloghat. De alig kezdett a kis asszonyka valamiről beszélni, az ura mindjárt közbevágott:

— Te azzal ne törődj Malvin!... Te nem értesz ahhoz, Malvin... Nem ugy volt az, Malvin... Az az én dolgom... — és minden közbeszólásra megevett egy süteményt.

Az asszony mégis el tudta mondani, hogy az édesanyja mostanában meglehetősen beteges. Sokat aggódott érte.

— Hja, — mondta Kelemen, — ez az élet rendje, hogy az öregek eltakarodjanak az utból.

Aztán rámeredt a falon nagyapám körszakállas képére:

— A temetésben is megvan az a jó, hogy találkozik legalább az ember a rokonokkal, kiket különben évszámra nem lát.

Megevett még egy habos süteményt, aztán sürgetni kezdte a feleségét, hogy menjenek haza.

— Én sem szeretném, ha mások óraszámra ülnének a nyakamon.

Én ezek után nemsokára leérettségiztem s aztán már csak olyankor hallottam Kelemen száraz és kongó hangját a falon át, ha néha hazaszaladtam Pestről. Ebben az időben legföljebb anyám leveleiből értesültem Kelemen ujabb klasszikus eseteiről. Csak kettőt akarok még elmesélni.

Nővérem két évvel volt idősebb nálam, még költözésünk előtt férjhezment. Az első egyetemi évem tavaszán gyereke született. Mikor egyszer a kicsit kiviszik kocsikázni, találkoznak Kelemennel. A meglepően nagy, angyalarcu kisfiu aludt a kocsiban. Kelemen nézi, nézi, aztán végigméri néhányszor a nővéremet meg az urát. Meg kell vallanom, hogy sem a nővérem, sem az ura nem nőttek tul százhatvan centin. Kelemen nézi őket, aztán elbucsuzik, de távoztában még odaböki:

— Nem is hittem volna, hogy ilyen szép négy gyerek kitellik maguktól!

Ezen a nyáron egy fiatal orvos költözött a házba az anyjával. Végigvizitelik az emeletet s anyám akkor talál menni hozzájuk, mikor Kelemen is éppen ott van. Az orvos anyja pipiskésen öltözködő, finomkodó nyájas öreg dáma. Végtelen sok emléke van, minduntalan grófokkal és hercegekkel találkozott, a legjobb barátnője csillagkeresztes hölgy volt.

— „Hugom, a Nyári báróné..." — és — „Akkor azt mondja nekem a kegyelmes asszony..." Éppen anyámnak mesélte, hogy amikor ezerkilencszáztizben Eszterházy hercegnő Kecskeméten volt s a polgármester be akarta őt mutatni, azt mondja a hercegnő: — „Nem a Gyéresi Vilmácska?..."

Akkor Kelemen előrehajlik:

— Hogy is mondta, nagyságos asszonyom, ezerkilencszáztizben?

Az öreg hölgy meglepődve néz rá:

— Igen... — mondja bizonytalanul.

— Nohát pedig azt igen csodálnám, — tünődik hangosan Kelemen, — mert az Eszterházy hercegnő kilencszázötben járt utoljára Kecskeméten.

Aztán a hirtelen támadt halálos csöndben még beleásitja:

— A hercegnő különben nem is tudott magyarul.

Amikor anyám azt a két történetet megirta nekem, komolyan eltünődtem rajta, hogy mi készteti, mi kényszeriti Kelemen Gézát arra, hogy ilyen udvariatlan legyen, hogy az emberekket kellemetlen helyzetekbe hozza? Rosszindulat? Irigység? Gonoszság? Nem tudtam feleletet adni. Kelemen nem volt rossz ember. Senkinek egy szalmaszálat nem tett az utjába, igaz, azt sem hallottam, hogy valaha segitett volna valakin. Még az arca sem volt gonosz, legfeljebb szigoru és többnyire kifejezéstelen. Nem voltak szenvedélyei, nem ivott, nem cigarettázott. Kellemetlenkedni szeretett, vagy csak érzéketlen volt mindenféle udvariasság és társadalmi konvenció iránt?

Hiába, Kelemen furcsa ember volt. Sokáig nem tudtam eligazodni rajta. De egyszer történt valami s akkor minden róla való emlék önmagától egyberendeződött, kis képpé lett, szinte csak az volt hátra, hogy az ember elmondja nagyhirtelen valakinek.

Nyár volt. Meleg juliusi este, ültem az erkélyen a sötétben, nagyon szerelmes voltam, azért szerettem a sötétet. Anyámék fölmentek a második emeletre, mert Lányinak, az adóügyi jegyzőnek névnapja volt. Egyszerre hallom, hogy Kelemenné kijön a maguk erkélyére. Ő sem gyujtott villanyt, nem is vett észre. Egy ideig ült a gyanus sötétben, aztán szipogni kezdett, biztosra vettem, hogy sir, de valami szégyenérzés nem engedte, hogy mozduljak, bemenjek vagy visszahuzódjak. Vagy tiz perc mulva ajtócsapkodás.

— Malvin, Malvin! — orditja Kelemen. — Hol vagy, hol bujkálsz?

Persze ajtó, ablak, minden tárva náluk. Kelemen mindig igy élt, nyitott ablakok mögött, félrehuzott függönyök előtt és orditozott, mintha a falak nem lettek volna papirvékonyak. Fölkattantotta a villanyt s a fény kicsapott a szobából az erkélyre is.

— Miért bőgsz? Mi bajod?

— Ugyan, Géza. Semmi. Nem is sirtam.

— Ne hazudj! Vörösre bőgted az arcod! Látom jól!

— Géza, ne kiabálj, meghallják!

— Meghallják? Hadd hallják! Azt mondom, ami nekem tetszik. Na, kivele, miért sirtál?

— A Lányiék...

— Mi van velük?

— Vendégek vannak náluk és minket nem hivtak... és...

— Hát nem hivtak. Maradjanak meg [illegible] hozzá?

— Sok közöd is van hozzá. Olyan udvariatlan vagy néha az emberekkel. Biztosan Lányiékat is megsértetted. Lassan minden ismerőst magadra haragitasz. Már a házban sem hivnak meg bennünket. Ha egy kicsit jobban vigyáznál...

— Mit vigyázzak? Mire vigyázzak? Én nem sértettem meg soha senkit. Nem mondtam én soha senkire semmi rosszat, csak az igazat.

— De az emberek mégsem huzódnak vissza ok nélkül, Géza...

— Ok nélkül, ok nélkül! — ordit még jobban Kelemen —, mit értesz te ahhoz, én egyenes és őszinte ember vagyok, én kimondom, ami a szivemen fekszik. Megmondom az igazat, mert rongyember lennék, ha nem azt mondanám. Soha senkit nem bántottam. De nem tudok hizelegni sem, mert én egyenes és őszinte természet vagyok, punktum!

Aztán csönd, csak az asszony sóhajt, lemondóan, furcsán, mintha gyakran sóhajtana igy. Mit is csináljon, ha Géza egyenes és őszinte ember...

Január 27. Szerda

Napirend:

SZERDA:

Róm. kat.: Ap. Sz. János. — Gör. kat.: Krizoszt. er. — Prot.: Lothár. — Középeurópai időszámitás szerint Budapesten a Nap kel 7 óra 35 perckor, nyugszik 16 óra 51 perckor, a Hold kel 23 óra 11 perckor, nyugszik 10 óra 23 perckor.

A szerkesztő üzenetei

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza!

„Köztisztviselő özvegye." Katolikus Házi-asszonyok Országos Szövetsége: Budapest, VIII., Mária-utca 7. A Katolikus Nővédő Egyesület Országos Otthona: IX., Bokréta-utca 3. Szent József Hospicium Egyesület Otthona: IV., Kossuth Lajos-utca 1.

„Keresztes, Kaposgyarmat." Ha a férj üzemi baleset következtében halt el, a feleség 60 százalékos özvegyi nyugdijat és lakbért, a vele közös háztartásban élő ellátatlan gyermekek fejenként az özvegyi nyugdij egyötöd részét kapják. Egyébként számszerü adatokat közöl irásbeli megkeresésre a MÁV Központi Számfejtő Hivatala: VI., Sziv-utca 23. szám.

Biztos a siker, ha a NEMZETI UJSÁG hasábjain hirdet

Szinházak műsora:

OPERAHÁZ. Szerda: Farsangi lakodalom (E. — 6). Csütörtök: Veronai szerelmesek (B. — 6). Péntek: Az álarcosbál (F. — 6). Szombat: A sevillai borbély, Pozsonyi majális (D. — 6). Vasárnap délelőtt: Tosca (11). Este: Fidelio (Rendk. vb. A. — 6).

NEMZETI SZINHÁZ. Szerda: Hatalom (IV). Csütörtök: Hatalom (V). Péntek: Hatalom (VI). Szombat: Hatalom (VII). Vasárnap délután: A sasfiók (fél 2). Este: Sellő (6).

NEMZETI KAMARA SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Bolero (3, fél 7).

MAGYAR MŰVELŐDÉS HÁZA. Szerda, csütörtök, péntek, szombat este és vasárnap délelőtt: A kassai polgárok (szerda B, csüt. C, pén. D, szom. E, vas. F. bérl. — 10, fél 7). Vasárnap este: Vidám est (6).

VIGSZINHÁZ. Csütörtökig minden este és vasárnap délután is: Az utód. Péntek, szombat, vasárnap este: A Manderley-ház asszonya (szombat szom. esti bérl., vas. V. bérl. — 3, fél 7).

PESTI SZINHÁZ. Minden este és vasárnap dél után is: Méreg (3, fél 7).

UJ MAGYAR SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Páris (3, fél 7).

MADÁCH SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Képzelt beteg (3, fél 7).

FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Mária főhadnagy (fél 3, 6)

ANDRÁSSY SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Egy nap a világ (3, fél 7).

VIDÁM SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Fejyolatkisasszony (3, fél 7).

NEMZETI BARSZINJÁTÉK. Vasárnap, szerda, csütörtök és szombat: Az ügyvéd és a férje. Hétfő, péntek: Az ember nincsen fából. Kedd: Toldi. Minden délután, péntek, szombat és vasárnap délelőtt: A róka csinálta király (11, fél 4 fél 7).

ROYAL REVÜSZINHÁZ. Mindennap: Utazás a holdba (fél 7, csütörtök, szombat fél 4, fél 7, vasárnap 11, fél 4, fél 7).

KAMARA VARIETÉ. Mindennap: Legyünk őszinték (fél 7, csütörtök, szombat fél 4, fél 7, vasárnap és ünnepnap 11, fél 4, fél 7).

KOMÉDIA ORFEUM. Mindennap: Szerencsemalac (fél 4, szerda, szombat fél 4, fél 7, vasárnap és ünnepnap 11, fél 4, fél 7).

ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ. Csütörtökig: Artatlan vagyok (3/5, 1/4, vasárnap 1/3, 5, 1/8).

JÓZSEFVÁROSI SZINHÁZ. Csütörtökig: Ördöglovas (3/5, 1/8, vasárnap 1/3, 5 1/8).

KISFALUDY SZINHÁZ. Csütörtökig: Dorozsmai szélmalom (3/5, 1/8, vasárnap 1/3, 5, 1/8).

Vizállás:

A földm. minisztérium vizrajzi intézete jelenti: A Duna Hofkirchen és Aschach között, Oroszvárnál, Budapest és Paks között apad, máshol árad; alacsony vizállásu. Vizállások: Schärding 206, Aschach 133, Struden 171, Krems 195, Bécs 170, holnap 162, Pozsony 204, Komárom 151, Esztergom 128, Budapest 151, holnap 151, Paks 365, Baja 256, Mohács 320, Bezdán 345, Gombos 180, Ujvidék 352. — A Dunán a jég Gönyünél, Dunapentele és Gombos között és Ujvidéknél áll, máshol zajlik. — A Rába Szentgotthárdnál mínusz 59. — A Dráva Barcsnál 111, Drávaszabolcsnál 110.

A Tisza Tiszaujlak—Vásárosnamény és Tokaj—Tiszafüred között apad, máshol árad; igen alacsony vizállásu. Vizállások: Tiszaujlak 86, Vásárosnamény 156, Tokaj 130, Tiszafüred 104, Szolnok 85, Csongrád 78, Szeged 192, Zenta 150, Titel 243. — A Tiszán a jég Viskig zajlik, Tekeházától lefelé áll. — A Szamos Désnél mínusz 58, Szatmárnémetinél mínusz 106. — A Bodrog Bodrogszerdahelynél 68. — A Sajó Bánrévénél 38. — A Hernád Hidasnémetinél 13. — A Berettyó Margittánál 34. — A Körösök Csucsánál 31, Nagyváradnál mínusz 120, Békésnél mínusz 28, Gyománál mínusz 50. — A Maros Marosvásárhelynél mínusz 60, Makónál mínusz 1. — A Balaton Siófoknál 60. — A Velencei-tó Agárdnál 85.

Élelmiszerpiac

Az élelmiszerpiacon kedden a forgalom közepes volt. A zöldség- és főzelékfélék kinálata általában bőven fedezte a keresletet. A paraj felhozatala emelkedett. A gyümölcsfélék piacán az alma és a sárgabélü narancs nagyobb mennyiségben került eladásra. A déligyümölcsök felhozatala egyébként napról-napra élénkül. A baromfipiacon mérsékelt volt a kinálat.

Változás a következő élelmiszerek árában történt: (A feltüntetett árak nagyvásártelepi árak.)

Zöldség és főzelékfélék: Fejeskáposzta 30, kelkáposzta 36, leveles karfiol 60—120, tisztitott karfiol 180—240, kalarábé 40—60, petrezselyem 46—54, sárgarépa 24—32, fejessaláta melegágyi 30—80, sóska 700, paraj 300—400, főzőtök 60, sütőtök 60—70, csiperkegomba 500—2000 fillér.

Gyümölcs: Alma nemes 160—340, közönséges 100—190, narancs sárgabélü 420—440, narancs vörösbélü 510—540, mandarin 530—650, citrom 20—30 gesztenye hazai 240, gesztenye külföldi 520 fillér.

Rádióműsor:

A VATIKÁNI RÁDIÓ JANUÁRI HIRSZOLGÁLATA

Szerda 20 óra: Francia hirszolgálat 49.96 m. hullámhossz. 21: Spanyol hirszolgálat 49.96 m. hullámhossz.

SZERDA, JANUÁR 27.

5.40: Üzen az otthon. — 6.40: Ébresztő, torna, hirek, reggeli zene. — 10: Hirek. — 10.15: Rádiózenekar. — 11.10: Vizállás. — 11.15: Bachmann Géza hegedül. — 11.40: Az üres bölcső. (Elbeszélés.) — 12: Harangszó, Fohász, Himnusz. — 12.10: Postászenekar. — Körben 12.40: Hirek. — 13.20: Időjelzés, vizállás. — 13.30: Honvédeink üzennek. — 14: Szalonzenekar. — 14.30: Hirek. — 14.45: Műsorismertetés. — 15: Árfolyamhirek. — 15.15: Cigányzene. — 15.50: Kafka Margit: „Színek és évek" cimü regényéről beszél dr. Makay Gusztáv. — 16.20: Hirek német, román szlovák és ruszin nyelven. — 16.45: Időjelzés, hirek. — 17: Ki mit szeret. (Hanglemezek.) — 17.40: Előadás Jakab Előről. — 18: Honvédműsor. — 18.50: Hirek. — 19.05: Művészest. (Közvetités a Zeneművészeti Főiskola nagytermében.) — 21: Szilágyiági képek. (Előadás.) — 21.20: Tánczene. — 21.40: Hirek. — 22.10: Részletek Verdi müvéből hanglemezről. — 23.10: Operettrészletek. — 23.45: Hirek. — BUDAPEST II. 17.30: Olasz nyelvoktatás. — 18: „Farsangi lakodalom". Vigopera három felvonásban. (Az Operaház előadásának közvetitése.) — KASSA. 5.40: Budapest I. — 9: Hanglemezek. — 10: Budapest I. — 11.40: Hirek magyar és szlovák nyelven. — 12: Harangszó. Rákóczi fohásza, Himnusz. — 12.10: Budapest I. — 15.50: A babos. (Elbeszélés.) — 16: Ravel: Bolero. — 16.20: Budapest I. — 17: Szlováknyelvü csevegés, utána szlovák népdalok cimbalmon és klarinéton. — 17.40: Aranyeső. (Elbeszélés.) — 17.50: Nagyzenekari müvek. — 18.50-től végig: Budapest I. müsora.

Mozik műsora:

ADRIA. (T.: 353—707.) Tavaszi szonáta. — Hiradó. 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün 11 és 1/2-kor is.

ALKOTÁS. (T.: 355—374.) Bünös vagyok. — Hiradó. 1/4, 1/6, 1/8, szom. 1/2-kor is, vas. és ün. 11 és 1/2-kor is.

ÁTRIUM. (T.: 153—034, 154—024.) Emberek a havason. 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. 1/2-kor is.

BARLANG (T.: 422—722.) Prolongálva! Becsi vér. — Magyar hiradó. Mindennap: 1/2, 1/4, 1/6, 1/8 Első előadás mindennap mérsékelt helyárral.

BELEZNAY. (T.: 225—276.) Elődik hétre prolongálva! Keresztuton. Mindennap: 11, 1/2 1/4, 1/6, 1/8.

BELVÁROSI HIRADÓ. (T.: 131—341.) A szeretfalva—cédai vasut. — Rajzos hiradó az afrikai francia birtokokról. — Donald a rendőr (rajzfilm). — Magyar Ufa és Luce hiradók. Folytatólagos egyórás előadások 10—21 óráig

BETHLEN. (T.: 225—003.) A király bolondja. — Hiradó. 1/4, 1/6, 1/8, szo., vas. és ün. 1/2-kor is. Első előadás mérsékelt helyárakkal.

BUDAI APOLLO (T.: 351—500.) Tisztitótüz. 1/4, 1/6, 1/8, vas. 1/2-kor is.

CORVIN. (T.: 133—928, 339—584.) Pofon az éjszakában. 3, 5, 1/8, vas és ün. 1-kor is.

DAMJANICH (T.: 26—644.) Tavaszi szonáta. — Hiradó. 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. 11 és 1/2-kor is.

DEÁK (Décsi) (T.: 121—343, 125—952.) Katyi. — Hiradók Mindennap: 1/2 1/4 1/6, 1/8

DUNA. (T.: 111—994.) Sziriusz. — Hiradó. 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. 1/2-kor is.

FORUM (T.: 189—707, 189—543.) Láthatatlan bilincs. — Hiradók 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. d. e. 11-kor is.

GLORIA. (T.: 427—521.) Tosca. — Magyar hiradó. 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. 1/2-kor is.

HIRADÓ FILMSZINHÁZ. (T.: 222—499.) A szeretfalva—dédai vasut. — Rajzos hiradó az afrikai francia birtokokról. — Donald a rendőr (rajzfilm). — Magyar Ufa és Luce hiradók. — Színes rajzfilm. Folyt. egyórás előadások 9—21 óráig.

HOMEROS. (T.: 496—178.) Tavaszi szonáta. — Tessék jegyet váltani. — Világhiradók. 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. 1/2-től.

JÓZSEFVÁROSI. (T.: 131—316.) Pénz beszél. 1/4, 1/6, 1/8, szo., vas. és ün. 1/2-kor is.

KAMARA. (T.: 423—901.) Elődik hétre prolongálva! Férfihűség — Hiradó. Mindennap: 11, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8. Első két előadás olcsó, a harmadik mérsékelt helyárakkal

KASZINÓ (T.: 135—329, 383—102.) Katyi 1/4, 1/6, 1/8 szom 1/2-kor is, vas és ün d e. 11-kor is.

KORZÓ (T.: 182—818.) Tasnády Fekete Mária: Bengázi. 1/4 1/6, 1/8 vas és ün d e. 11-kor is.

NEMZETI APOLLO. (T.: 222—002.) Emberek a havason. — Magyar hiradó. 3, 5, 7, szom. 1-kor, vas. és ün. 11 és 1-kor is.

OMNIA. (T.: 130—125.) Vörös vihar. — Hiradók. 1/4, 1/6, 1/8 szom 1/2-kor is, vas. és ün. d. e. 11 és 1/2-kor is.

OTTHON (T.: 146—447.) Tavaszi szonáta. 1/4, 1/6, 1/8, vas. 1/2-kor is.

PÁTRIA. (T.: 154—673.) Üzenet a Volgapartról. 10—1-ig folytatólagos és 1/4, 1/6, 1/8.

PEST (T.: 221—222.) Négylovas hintó Mindennap: 11, 1/2, 1/4 1/6, 1/8. Első két előadás olcsó, a harmadik mérsékelt helyárakkal.

RADIUS. (T.: 122—093, 120—564.) A hegyek lánya. (Fényes Alice, Nagy István). Második hétre prolongálva! — Rókavadászat a bajor alpokban 1/4, 1/6, 1/8, szom. 1/2-kor is vas. és ün. d. e. 11 és d. u. 1/2 kor is.

SCALA (T.: 114—411.) Egy szív megáll. — Luce és Magyar Hiradó 1/4. 1/6. 1/8. szo., vas és ün. 1/2-kor is.

SZFKELY. (T.: 226—425.) Nagy árnyék. — Hiradó. Mindennap: 11, 1/2, 1/4, 1/6 1/8. Első két előadás mérsékelt helyárakkal.

TISZTI KASZINÓ ZÁRTKÖRŰ FILMSZINHÁZA. Jan. 28. és 31-én: A nagy király. — Febr. 2-án: Halálos csók. Előadások kezdete: 1/6 és 1/7 órakor.

UGOCSA. (T.: 154—422.) A 103-as nem tért vissza. 1/4, 1/6 1/8 szo., vas. és ün. 1/2-kor is.

UJBUDA (T.: 263—999.) A király bolondja. — Hiradó. 1/4, 1/6, 1/8, vas és ün. 11 és 1/2-kor is.

URÁNIA (T.: 146—046.) Második hétre prolongálva! Rembrandt — Hiradó. Mindennap: 1/3, 1/5, 7.

XXV. ÉVF. 21. SZÁM. **NEMZETI UJSÁG** 1943 Jan. 27. SZERDA

Főmunkatárs: TURI BÉLA † 1919—1936.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest V., Honvéd-utca 10. Telefon: 119-660, 119-668 és 119-669
Budapesti és környéki cimváltozások és reklamációk 113-006.
Előfizetési pénztár: Báthory-utca 5 Hivatalos órák 8—4-ig. Telefon: 116-935.
Belvárosi kiadóhivatal: IV., Kossuth Lajos-utca 5. Telefon: 189-533 és Christophoros utazási és menetjegyiroda. Telefon 187-502
Szinházjegyiroda a Cristophorosban. Telefon: 189-533 és 187-502.
Fiókkiadóhivatalok: (Vidéki előfizetési és árusitási osztály) V., Báthory-utca 5. Telefon 119-660 és a Pázmány könyvkereskedésben, Baross-utca 82. Telefon 135-479.
Előfizetési ára egy hóra 4.— P, negyedévre 11.60 P,
A Nemzeti Ujság postatakarékpénztári csekkszámlája 2090

Nyomatott a PALLAS IROD. és NYOMDAI R.-T. körforgógépein, Budapest, V., Honvéd-utca 10. sz. (Felelős: Győry Aladár igazgató.)

1943. jan. 26.

Esti

MAGYARORSZÁG

Holnap nyílik meg a magyar és német katonafestők kiállítása a Nemzeti Szalonban

Szerdán nyílik meg a *Nemzeti Szalon* összes termeiben a magyar és német katonafestők nagyszabású kiállítása, amelyet a honvédelmi minisztérium és a német véderő főparancsnoksága rendezésében a *Magyar-Német Társaság* mutat be a nagyközönségnek.

A képkiállítás hétfői sajtóbemutatóján a budapesti német követség részéről *Wolf* Gusztáv titkos tanácsos, a né-

Miklós miniszterelnök, vitéz nagybaconi *Nagy* Vilmos honvédelmi miniszter, Dietrich von *Jagow* német birodalmi követ, *Fütterer* vezérőrnagy, német birodalmi katonai és légügyi attasé — ünnepélyes keretek között *szerda délben nyílik meg* s február 21-ig marad nyitva.

*

A kiállítás résztvevőinek javarésze német művészekből áll, akik a harctereken, odakünt a lövészárokban, a harckocsik lőrései mögül, az Atlanti óceán fölött portyára induló repülőgépeken vagy a hadihajók fedélzetén a művész ecsetjével, ceruzájával örökítették meg a küzdelem drámai jeleneteit. Ha a helyzet úgy kívánta, félredobták az ecsetet és puskát ragadva, keményen, hősiesen harcoltak. Így a kiállító művészek közül *három életüket áldozták hazájukért: Kretschmann* Ernst, *Hess* Richárd, *Erdmann* Erhard. Döbbenetes erővel ragadja

Ma délben a bérlői **GYORSVONATTAL**

a vasoriánál pedig egész útravalót raktározott el GYOMRÁBAN.

— *Nahát!...* — ismételgette többször, a fejét csóválva, Kuwaki professzor, amikor megtudta, hogy Bélavárosban nem GYÓGYÍTHATNAK ÚJ-RA kiránkalókat. Beleértünk EGY-EGY ÚJ-ZADICSONI JÓLÉTBEN élnek. ÚGY látom, hogy az emberek meg is vannak elégedve.

Kuwaki professzorral végigsétáltunk a *Belvárosban*. Nem GYÓGYÍTE diósérni a *Sándor-palotában Kállay* Miklós miniszterelnök elnökletével.

Holnap: minisztertanács

A kormány tagjai holnap tartják szokásos heti minisztertanácsukat a Sándor-palotában *Kállay* Miklós mi-

Államtitkári cím- és jellegadományozás

Az a *Pest Megyei Napló* értesülése szerint, hogy van két hibája: nem-látása tett szert, nyolc van két hibája: nem-látás-lásképes és a kidolgozása ámulatok számára tálságosan nehéz; az *amatőr* csak magát a telvételt végezhette, minden tovább szükségtelenek kellett átengednie. A film szintén a honvédelmi minisztériumból indul ki, három

Budapesti bennyomások

— Benyomásai *Magyarországról*? — Másfél hónap alatt beutaztam Európát vonattal és repülőgéppel. *Helsinkitől Lisszabonig, Ankarától Oslóig.* Mondhatom, hogy olyan kedvező általpotokat, mint *önöknél, Svédországban, Portugáliában és Svédországon kívül sehol*sem találtam. Önök még viszonylagosan panaszkodnak, mint *önöknél, Svédországban, Portugáliában*. Önök még viszonylagosan panaszkodnak, mint önöknél, Svédországban, Portugáliában

ÉRINTKEZIK VAL ÉS MIT ESZIK ÚS JAPÁN?

omu Kuwaki helsinki japán al Budapesten

többi hadviselő országé. *Népünk főtáp láléka a hal*, hal pedig bőven van a tengerekben és egyedül tőlünk függ, hogy mennyit fogunk ki belőle. *A rizst, a főzeléket és a gyümölcsöt* természetesen szigorúan adagolják, de a

A marhák milliói seny az aszálytól ki

Madrid, január 26. Buenos-airesi jelentések szerint az argentinai hőhullám pusztításai egyre súlyosabbak. *Sokan halta'a meg hőgutában*, a mezőgazdaság és az állattenyésztés is nagy veszélyben van. A marhák milliói kiégett

Sárga ég — zöld

Megoldották a színes fény

Bécs, január 28. *(A Magyarország alkalmi tudósítójától)* Izgalmas napokat élnek Bécs-

Benyovszky István festő

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRMondó BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 OKT 12

NÉPSZAVA

Budapest

1029

— **Benyovszky István festőművészt** szombat délben nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra a Farkasréti temetőben.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Benyovszky István festőművész

1972 AUG 13

Magyar Hírlap

Megkezdődött a csongrádi napok ünnepségsorozata

Tisza-parti kis városunk, Csongrád, az alkotmány ünnepét megelőző napokban évről évre ünnepségsorozatot rendez. Ipari és mezőgazdasági termékeiket bemutatják, kulturális értékeiket a nagyközönség elé tárják. Rendezvényeiken a munkás-paraszt szövetség erősítése jegyében találkoznak a város ipari és mezőgazdasági üzemeinek dolgozói. Tízezrek látogatnak el ezeken a napokon a környékről és az ország más vidékeiről is Csongrádra.

Az augusztus 12-től 20-ig tartó 7. csongrádi napokat a városi tanács dísztermében szombaton *Góg Mihály*, a városi pártbizottság titkára nyitotta meg. *Dr. Varga József* tanácselnök ez alkalommal adta át az ipari bemutatókon legsikeresebben szereplő vállalatok képviselőinek a díjakat.

A megnyitó ünnepség részvevői, köztük *dr. Ágoston József*, a Csongrád megyei pártbizottság titkára, ezután megtekintették az iskolákban, utcai pavilonokban levő bemutatótermeket, ahol a városban gyártott bútorokat, ruházati cikkeket, élelmiszeripari és más terméket, műszaki árukat tekinthetnek meg az érdeklődők.

Ugyancsak szombaton nyílt meg *Benyovszky István* festőművész kiállítása. A *Tiszai táj, tiszai emberek* című fotópályázatra Csongrád és Szolnok megyékből 29 fotós küldte be felvételeit. A zsüri döntése alapján 69 felvételüket állították ki a művelődési házban.

A nap nagy érdeklődéssel várt eseménye volt a veterán autók találkozója, a helyi autóklub szervezésében a járművek vezetői korhű jelmezbe öltözve vonultak fel a 30—40 évvel ezelőtt forgalomba került öreg kocsikkal.

A következő napokban jogászok, mezőgazdászok, pedagógusok rendeznek tudományos tanácskozásokat, találkozókat Csongrádon. A TIT a jövő héten ugyancsak a városban tartja meg a kis matematikus baráti körök vezetőinek 2. országos konferenciáját. Irodalmi estek, könnyűzenei és folklórműsorok, sportesemények, játékos szórakoztató rendezvények sora várja az elkövetkező napokban a Csongrádra érkező látogatókat. A város mezőgazdasági üzemei ugyancsak bemutatják majd terményeiket, számot adnak fejlődésükről és gondjaikról is.

jor Tibor igazgató. — Mi azonban t
szercsomagokat is összeállítunk, min
nekelőtt az elsős diákok szüleinek s
retnénk segíteni. Ők a legtapasztala
nabbak. Előírtuk a boltvezetőknek, h
a közeli iskolák pedagógusait keres
fel, *közösen döntsenek* a tanszercso
gok összetételéről. Sok éves tapaszt
tunk ugyanis arra int bennünket, h
bármily gondosan válogatjuk össze a t
szereket, ahány iskola — sőt ahány pe-
dagógus! —, annyi a szokás... A taní-
tás megkezdése után hamarosan kiderül:
*más kell, nem mindig az a jó, amit a
csomagba tettünk*, s hozzánk aztán bosz-
szúsan jönnek vissza a szülők, pótvásár-
lásra.

Majd szeptemberben?

Hagyjuk egyelőre a szeptemberi bosz-
szúságot — akad véleménykülönbség,
csendes nehezteles már most, augusztus-
ban is. A kereskedelem előzékenysége,
a gyors, korszerű árusítási formák —
például az előre csomagolás — megho-
nosítása olykor egészen furcsa helyzetbe
hozza a vevőt.

— *Első osztályos tanszercsomagot ké-
rek!*

— *Parancsoljon. 88 forint 80 fillér.*

Néhány utcasarokkal arrébb, ugyanar-
ra a kérdésre a következő választ kap-
hatja az ember:

— *Igen, elsős tanszercsomag. Ebben
aztán minden benne van, tessék, 159 fo-
rint!...*

Milyen elvek szerint állította össze a
bolt az elsős csomagokat? A kérdésre az
1103. számú bolt vezetője válaszol:

— A központtól formanyomtatványt

való vetőburgonyáját is lefoglalták a ta-
vasszal, valami adósság fejében. Ott van
kosarakban most is a szobában, láttuk,
belestünk az ablakon. Félméteres csírá-
kat hajtott. De, úgy látszik, még nem ad-
ta föl egészen. A lovaiba, kecskéibe ka-
paszkodik? Vagy csak a tudat kell neki,
hogy ő most is önálló gazda? Tény, hogy
a falubeliek fel akarják jelenteni állat-
kínzásért. Talán meg is tették azóta.

Két hét múlva kiadós eső után ér
keztünk a faluba. Körül a hőség perzsel-
te mezők s bent a virágoskertek, telek
alji gyümölcsösök kimosakodva, fris

Benyovszky István

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

Budapest

1969 OKT 5

— **Benyovszky István festőművészt** október 11-én délben egy órakor búcsúztatják a Farkasréti temetőben.

Benyovszky István

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

Budapest

1969 OKT 5 -

AZ ELHUNYT BENYOVSZKY ISTVÁN FESTŐMŰVÉSZT október 11-én 13 órakor búcsúztatják a Farkasréti temetőben.

1021

Benyovszky István

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 OKT 3

NÉPSZABADSÁG

Budapest

— Benyovszky István festőművészt október 11-én 13 órakor búcsúztatják a Farkasréti temetőben.

1021

1021

bb. . 61. benyovszky istván temetése

it cz

1969. októ ber 11.

szombaton délben nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra a farkasréti temetőben benyovszky istván festőművészt. a temetésen a jóbarátok nevében páva jenő, nyugalmazott igazgató főmérnök, a képzőművészek részéről benedek györgy festőművész, a mezőgazdasági muzeum képviseletében pedig kovács miklós osztályvezető bucsuztatta az elhunyt művészt./mti/

bb. 57. tizenöt patak száradt ki borsodban - gyalogosan is át lehet kelni a hernádon és a sajón

vid kz/il cz 1969. október 11.

a csapadéknélküli száraz őszi időjárásban rohamosan apadnak borsod megye folyói és patakjai. a szombtat reggeli mérések szerint polgárnál a tisza másodpercenkénti vízhozama százkilencven köbméterrel volt kevesebb, mint egy hónappal ezelőtt. emiatt a polgár és tiszafüred közötti szakaszon - különösen tiszapalkonya, tiszatarján és ároktő térségében - a gázlómélységek olyan sekélyek, hogy [illegible]

bb. 43. benyovszky istván festőművészt

1969. október 4.

1024 ol/j/zs/gy/cz

október 11-én 13 órakor búcsúztatják a farkasréti temetőben.
/mti/

-.-

Benyovszky István

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

MAGYAR NEMZET

Budapest

giai kutatás legújabb eredményei.

✦

Benyovszky István festőművész 71 éves korában elhunyt. A magyar Alföld vidékének és népének művésze volt; képeit az ország több múzeuma őrzi. Temetéséről később intézkednek.

Benyovszky – Prihoda

Műve nerepel a Nemzeti Szalonban rendezett Sport-művészeti Kiállításon.

Kiemelik. Lovasrézlaszait.

B. H. 934. V. 20.

Benyovszky István

— **Szatmárnémetiben leleplezték a Kormányzó arcképét.** A Földhitelintézet megfestette *Benyovszky István* festőművésszel a Kormányzó Ur arcképét, amely a tavalyi szatmári ünnepélyes bevonulás emlékére fehér lovon ábrázolja. A Földhitelintézet ezt a képet Szatmár vármegye törvényhatóságának ajándékozta. A törvényhatóság csütörtökön délelőtt leplezte le Szatmárnémetiben, a Pannonia-szálló nagytermében a képet. Az ünnepi beszédet dr. *Kölcsey István* főispán mondotta. A képleplezés után őszi közgyülését tartotta meg Szatmár vármegye. A törvényhatóság melegen ünnepelte a Kormányzót. Délután a város tartott ünnepi közgyülést, amelyen szintén melegen ünnepelték a Kormányzót és az egy évvel ezelőtti visszatérést. Este a Városi Színházban ünnepi hangverseny volt budapesti vendégek közreműködésével.

Pesti Hirlap
1941. szept. 21.

Benyovszky István

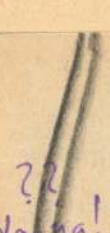

Szegedi új nemzedé

— **Benyovszky István képkiállitása.** Vasárnap Szegedre érkezett Benyovszky István festőmüvész, hogy kiállitást rendezzen a Próféta-helyiségében. Benyovszky István országoshirü festőmüvész, aki festményeivel az ország legelső festőmüvészei közé küzdötte fel magát. Mostani kiállitása is egy tehetségdus lélek pazar felvonulása s képkiállitásával joggal kerül a szegedi érdeklődés központjába. Több, mint 60 olajfestményt, egy sereg aquarellt és egy széria rézkarcot hozott magával Benyovszky Szegedre. Széles perspektivák, csodálatos meglátások és a szinek virtuózitása jellemzik munkáját. Szereti az Alföldet s témáját az itt zajló életből meriti. Szerelmese a Hortobágy és Bugac nagynyugalmu pusztáinak. Érzékeny lelke ott keresi a szépet, ahol a föld megtermékenyiti az életet s csodálója a ködbe, viharba, szélbe, esőbe, napsütésbe, borongásba merült alföldi tájnak. A pásztorélet minden szépségét megörökitette s ma valóban ő az alföldi puszta elhivatott festőmüvésze. Tehetsége sokoldalu s ez a témák kidolgozásában tünik fel leginkább. Pompás munkái: A lóvásár, Ménes a viharban, Őszi reggel, Délibábos ég alatt, Lókötő, Vándorló ős magyarok, Gulyásbojtár, Délibáb a Hortobágyon, Őszi ködben és a vonuló juh nyáj, stb., stb. Derüs, mosolygó napsütéses tájak, gémes kut, csikós, számadó juhász, vágtató paripák, hajnalhasadás, ködbe vesző alkony, frissen szántott anyaföld... Ez látható Benyovszky képein müvészi elgondolásban és gyönyörü kidolgozásban. A kiállitás ma, kedden nyilik meg és 2 hétig tart. **(Sz. M. I.)**

?? Na na! ↗

Szegedi új nemzedék

XII 1 '93

a Mora-, Somogyitelepi, Csongrádi- és Kossuth Lajos-sugárúti iskolák csenevész növendékei megmentése érdekében. Ezen humánus s nemes gesztus városszerte érthető meleg szinpatiát váltott ki s 8.500 ártatlan gyermek szivecskéjében lobbantotta fel ujra lángra a remény, a hála s az életlehetőség már alig-alig pislogó fáklyáját. Ugy tudjuk, hogy a Délvidéki Otthon ezen — eléggé nem dicsérhető — ujabb akciójával sem tekinti áldozatkészségét kimeritettnek s még fokozottabb mértékben s méretekben folytatja tovább áldásdus missióját.

Benyovszky István festő

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

MAGYAR NEMZET

Budapest

1969 OKT 19

oldására.

— **Benyovszky István** festőművészt nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra szombaton délben a Farkasréti temetőben.

1021

— HALÁLOZÁS. Mély fájdalom-

BENYOVSZKY

Nr. 28. Horthy Miklós lovasképe. Jelz.Benyovszky"
140 x 120 cm

Veszélyeztetett Magángyüjtemények Miniszteri Biztossága.
XLVII. számu leltár. A Földmivelésügyi Minisztériumtól
átvett képek. 1948.

ВЕНУОВЗКУ

Ил. 28. Ногпну Nikl5a Jova Кёре. Jelr.Венуовзку"
140 x 170 cm

BENYOVSZKY FERENC, csizmadia mester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64. mesterség, 519 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old

/ 1,2./ 2:IV. 1:V. csizmadia. 264.old

U. VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII. században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Benyovszky Győző.
(Rákosi Mürek)

A Nemzeti Szalonban rendezett képző-
művészeti körök országos kiállításán
márványba faragott „Tünfej"-e ~~a~~ szere-
pelt. (említve.)

Néprava, 1952. Nov. 19.

Benyovszki Győző (R.M. Kultúrház)

Fiú és Leányfej (márvány)

Képzőművészkörök Országos Kiállítása a Nemzeti Szalonban (Péter Imre)
Művelt Nép 1952. dec.

Benyovszky György, [szobrász ??] MDK

Újszerű eljárást dolgozott ki egyhangú Kőburkolatok diszítésére.

Eljárása: műanyagot felhasználó Kőintarzia. (Benyovszky a Kőbanyagó és Épület-szobrász Ipari Vállalat egyik dolgozója.)

— : Kőintarzia 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. febr. 29.

MDK

Benyovszky Imre

A gödöllöi vadaskert terve. 1797.
Grassalkovich-levéltar. Repr.597.o.

Magyar Művészet 1931. 9-10.sz.

Benyovszky István

festő

Esti Kis Ujság

1943. febr. 2. (??)

(B. N. L.: Kiállító művészek a Nemzeti Szalonban.)

BELÉPÉSI NYILATKOZATOT KÉSZSÉGGEL KÜLD
A TITKÁRI HIVATAL (HŐSÖK-TERE, MŰCSARNOK)

Légrády Testvérek R. T. nyomdai műintézete, Budapest. (Igazgató: Kertész Árpád.)

1

Benyovszky Ésto

Haditudósító kiáll.

1943 máj.

Az öreg Nikoláj
Tim előtt
Roham előtt
Tüzérek
Stalin lámpák fényében
Reggel Rybenskojeban
Gros fogat
Pihenő
Terepkutatók
Somogi bakák
A terepkutató
Kurszk bombázása
Stalin lámpák az égő
város felett
Gros szélmalom
Honvéd
Tüzér

Benyovszky István

festő

készítette a kecskeméti

múzeum őskori leleteit

magyarázó falképeit.

Rádió közvetítés

a kecskeméti múzeum-

ból. Budapest I. hul-

lámhosszán 1944 febr.

29.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

BENYOVSZKY ISTVÁN

88. Stalinlámpák az égő város fölött
92. Orosz szélmalom
110. Honvéd
139. Tüzér

Haditudósító Kiállitás a Pesti Vigadóban 1945.május 2-12-ig. Képek és szobrok jegyzéke.

BENYOVSZKY ISTVÁN

31. A Stalin-lámpák fényében
41. Reggel Rybenskojében
56. Terepkutatók
58. Somogyi bakák.

Haditudósitó Kiállitás a Pesti Vigadóban 1943.május 2-12-ig. Képek és szobrok jegyzéke.

BENYOVSZKY ISTVÁN

1. Huszárjárőr Korotajak alatt
3. Hirvivők az égő Stary-Oskolban
8. Tüzérek a timi csata után

/II.terem/

Haditudósitó Kiállitás a Pesti Vigadóban
1943.május 2-12-ig. Képek és szobrok jegyzéke.

BENYOVSZKY ISTVÁN

52; Orosz fogat.
53. Pihenő
61. Terepkutató
85. Kurszk bombázása

Haditudósitó Kiállitás a Pesti Vigadóban 1943.május 2-12.-ig. Képek és szobrok jegyzéke.

BENYOVSZKY István festő

a kecskeméti művésztelepről és a festőről

ld. Mágocsy Ats emlékezései.
Forrás,1986.10.sz. 81. skk.

Benyovszky Ignác, [ ]

L. Rajkay György

7.

Molnár G. Péter: A'ntiszínház és antiszínház

Népszabadság, Bp. 1978. március 31

Benyovszki István

"Végzetautomata" cimmel Szekrényesy Julia ismerteti Déry Tibor: "Az óriás csecsemő" c. szinmüvét, melyet a Pécsi Nemzeti Szinház mutatott be.
A kritika elismeréssel ir Kele Judit, Benyovszki István, Rajkay György és Orosz István szinpadképeiről.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr. 1.
XXII. évf. 13. sz. 13. lap.

Benyovszky István

Műve a Könnyű fele adományozás révén került a Tamási hőrség képtárába.

Ordas Iván: Képtár a kamrába.
Tükör, 1977. augusztus 21-10 lap.

Benyovszky, festő

a Magyar Mezőgazdasági Múzeum őrzi a művész festményeit, melyek a különböző fogatolási rendszerek sorozatát mutatja be. (említve)

Művészeti Magazin

1977. apr. 14. TV. 21.25 M.

Benyovszky István, grafikus

L: Hild József

-: Szép kálloda kilvásváradon 2.

Esti Hirlap, Bp. 1978. máj. 17.

Benyovszky István, [ ]

L.: Kele Judit

Futaky Hajna: Pécsi szinházi esték 712-718.

Jelenkor, Pécs, 1978. júl.-aug., XXI/7-8.

Benyovszky István, [ ]

L: Kele Judit

Kőbányai János: Az Óriáscsecsemő 2.

Esti Hírlap, Bp. 1978. máj. 12.

Benyovszky István, [ ]

L: Rajkay György

Koltai T.: Déry Tibor: Az óriáscsecsemő 26-27.

Kritika, Bp. 1978. jún. 78/6.

Benyovszky

"Delelés" c. festményét bemutatja a lap a Solymossy Képszalon gyüjteményéből. /Reklám céljából, megvételre kinálja./
Repr.

Dlibáb, Bp. 1928. aug. 11. II. évf.
32. sz. 65. lap.

MDK

Benyovszky, festöm.

Csikós. Olf. Jelz.

Árv.Közl.1940.1.rk.sz. 18.1.

Benyovszky István

háborus Lépei
emlitve

Művészet 1943. 50 sz.
41. l (Művészet a
háborban.)

Benyovszky István

festő

tród

z

Sőregi János

Dr Ecsedi István

(1885–1936)

Debrecen 1937

461. (keppel)

Benyovszky István

festő

Horthy Miklós arcképe

of. { Kuruc lovasok
Tél az alföldön
Tavaszi napsütés
Tanya }

Számadó juhász, szines rajz

Szeged 1939?

Képe van a Debreceni Déri-muzeumba, a Kecskeméti muzeumba, a budapesti néprajzi muzeumban.

Benyovszky István

Vágtató ménes, olaj.
fentitől a Hortobágyi
Múzeumban, repr.

Erik Déri 1935. 9. l.

VASÁRNAP

9

Kat. Hetvened vas.
Prot. Abigail
Ó-g. 27. Triodium

28-12

N. k. 7 ó. 17 p. N. ny. 17 ó. 13 p.

HÉTFŐ

10

Kat. Skolasztika
Prot. Elvira
Ó-g. 28. Efrém

4

KEDD

11

Kat. Lurdi Mária
Prot. Bertold
Ó-g. 29. Ignác

5

SZERDA

12

♓

3

Benyovszky Zoltán

1936. nov. 29 – dec. 8.
Koll. kiállítás a Déri
Múzeumban.

Esk Déri. 1936. 84. l.

Benyovszky István

Vágtató menes c. olajf.
200 x 100 cm 1935. ben meg-
vették a Hortobágyi
Múzeum részére.

Évk Déri 1935. 52. l.

9.

5.

Benyovszky István

Erős hangszelet a Hortobágyon olajf. 50×40 cm

Debreceni ötösfogat, olajf. 100×50 cm

Kuruc lovasok, pasztell, 130×80 cm c. képeit megvette a Déri Muzeum

A legutóbbi repr. az Évkönyv 65. lapján.

Évk. Déri. 1936. 64. 65. l.

Benyovszky István

két 50×60 c. nagy-
sagu menest ábrázoló
festmények 1938-ban
megvette Debrecen
városa versenydij
céljaira.

Évk[illegible] Déri 1938.

54. l

Benyovszky István

Ár Csaru 1929. ápr.
3. rk.

Pipázó parasz, vizf.

1936. nov. 6. rk.
Ülő parasz, toller.

1937. 7. rk.
Számadó, uhász
Sz. rézk.

1940. 1. rk.
Csikós, of

-2-

Huhárjárör korotajak alatt

Hirvivök az éjö Stary-Gskolban

Tüzérek a timi csata után

Benyovszky István

festő

Szefeltlex 124. l

125. l.

Élet. arch.

n. o. 463. l.

464. l.

SzeMFL

Benyovszky István

Benyói és urbanói

festő

László életrajza

Karcagmagyarország

353 l.

Benyovszky István

Vihar Bugacon és
Harafelé c. képei
repr.

Rátstr. 122. l.

magyar genre
Nyilazók c. képe
repr. u. o. 124. l.

Tek

Európa lapterjesztő
Vállalat

Budapest

Rothermere u 12

Benyovszky István

wód
z

Szépművészet
1943. 158. l. (Hadi-
tudosító kiállítás.)

Az építészeti megoldás is teljesen mai formákat mutat, bár a tetőzetnek az eredeti tervtől eltérő felemelése mérsékli a modernség benyomását.

A telek kissé mélyebb fekvéséből szinte önként adódott a templom alatt egy kriptatemplom létesítése. Az évekig elhúzódó építkezés ideje alatt ez szolgált az istentisztelet helyéül.

A plébánia és a templom találkozásában szökken magasba a karcsú torony, mely négyzetes alapon épült egyenes hasáb. Összes dísze az óralap, a keskeny ablaknyílásokkal áttört harangház és a nyulánk, hosszúszárú aranyozott kereszt. A park hatalmas fáinak sötét lombkoronája nagyszerű háttere a majdnem fehér épülettömbnek, melyből mint valami hatalmas karcsú virág fúródik a kék égbe ez a torony tetején a ragyogó aranyozott kereszttel. Ez az a kép, ami egyszerre szemünkbe ötlik s megkapja figyelmünket s üdeségével egyik legértékesebb művészi ékessége Győr városának.

A templom kissé visszahúzódik a forgalmas úttesttől, de csak annyira, hogy közte és a profán világ között meglegyen a szent helynek kijáró távolság. Enyhén lejtő út vezet le az altemplomhoz és a plébániához. Külön kis lépcső vezet fel a templom oldalán végighúzódó árkádos nyitott folyosóhoz, melynek vasrácsos ajtaját a város címere ékesíti. A hármas nyílású főbejárathoz pedig hatalmas lépcsőzet vezet fel. Ennek előterét alacsony kőfal választja el a parktól s köti össze a lépcsőzetet a gyalogjáróval. A kőfal

Benyovszky István

Nül. 1898. Szatmárnémeti

lánt

Sörkezető 296 l.

Benyovszky István

Vágtató menés c. Egye
az alábbi muzeumban.

Söregi János: Vezető
a Hortobágyi Muzeum-
ban. Debrecen, 1940.
10. l. 12. l.

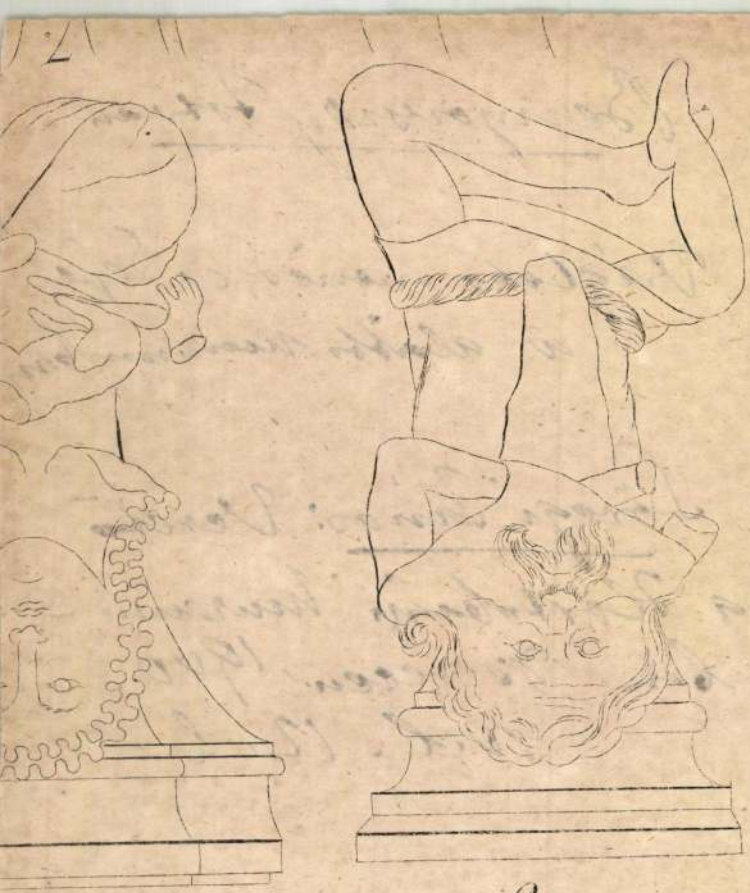

8

9

Benyovszky István

Kép pasztell pásztor-
feje az alábbi mú-
zeumban

Sőregi János:
Vezető a Hortobágyi
Múzeumban. Debrecen,
1940. 16. f.

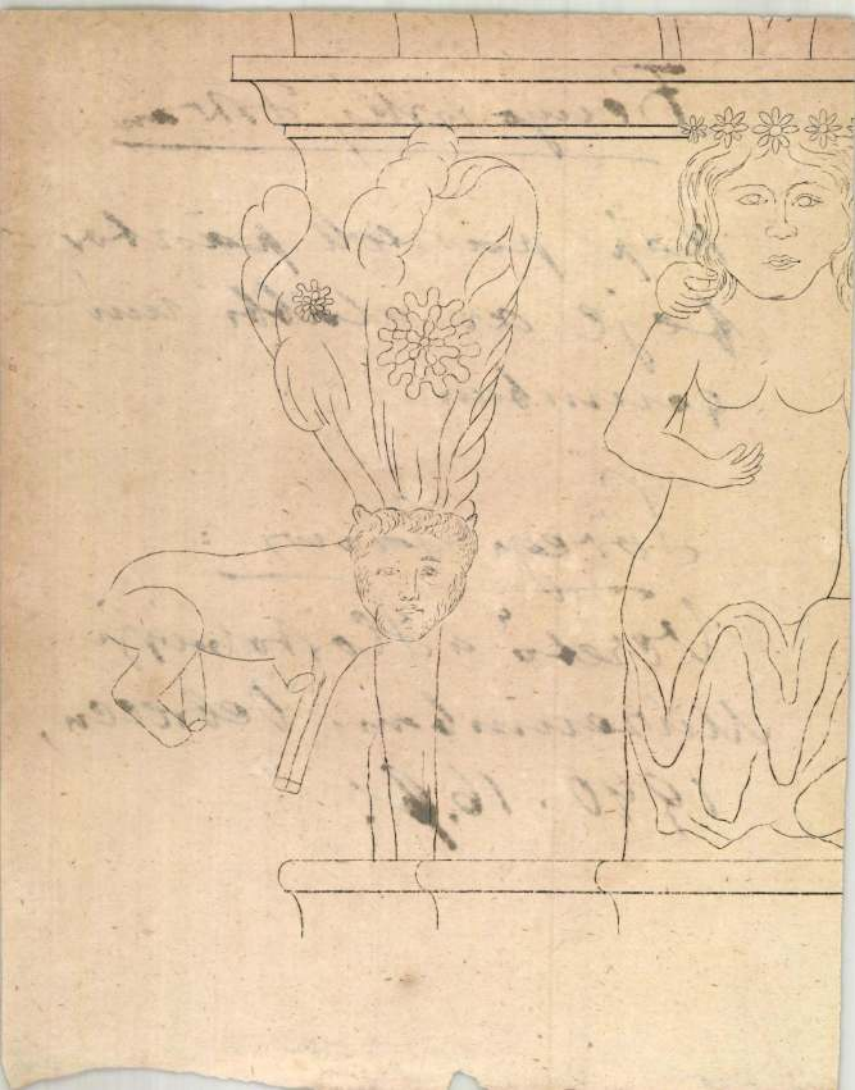

Benyovszky István

festő

l.

Szépmüvèszet

1943. 52. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Benyovszky István, festő

L: Mátis K.

Goór J: Művésztelep ... 75-89.

Tomás, Keszthely, 1980. márc. XII/3.

Benyovszky István

Rajza: "Hazatérés" cimmel a frontról visz
szatérő katonákat ábrázol.
Repr.

Élet, Bp. 1919 febr. 9. XI. évf. 6. sz.
133. lap.

Benyovszky István

A következő művészek munkáját hozza a lap:

Zádor István: "Interieur" c. képe/ teremrészletet ábrázol fal mellett sorakozó székekkel, s a falon hatalmas festményekkel.

Benyovszky István: "A szüzdohány" c. rajza fapadon ülő, pipázó két öregembert ábrázol egymás mellett.

Repr.-ók.

Élet, Bp. 1919. márc. 2. XI. évf. 9. sz. 197, 199. lap.

Benyovszky István

Fejlécrajza templomba menetelő emberek sokaságát ábrázolja.

"Politizálás a kapuban" c. képe két pipázó öregembert ábrázoló

Repr.-ók.

Élet, Bp. 1919. márc. 23. XI. évf. 12. sz. 278. lap. " " 30. " " 13. " 293. lap.

nos, a világháború alatt a főszékesegyháznak, valamint a líceum csillagvizsgáló tornyának rézfedését hadi célokra leszedték s így a nehéz viszonyok miatt ismét a bádogfedésre kellett visszatérni.

Az egri főszékesegyház építéstörténete a fölszenteléssel voltaképen bevégződik, s ezután már csak a pót- és a dekorációs munkák maradtak hátra.

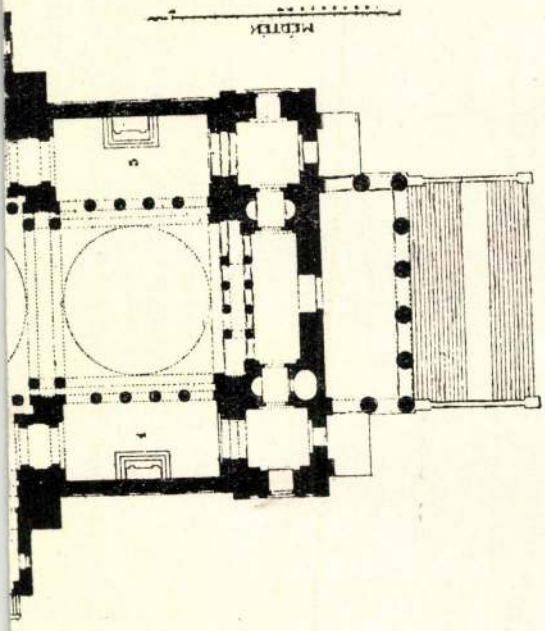

yház alaprajza.
vételezése.

Benyovszky István

festő

l

Építészet

1942. 31. l.

Szépmüvèszet

(P. G. J.: Az Építészet a tisztes iparban.)

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

DEBRECEN
21 XII 14-18
2

Benyovszky Károly

Az 1941-ben alakult Szatmári Képző- és Iparművészek, Műpártolók Társaságának tagja.

Művészet. 1941. 38. k. 27. l. (Művészeti élet Szatmáron.)

T. 1325.

ae Pars köti le figyelmünket,
eta prima van feltüntetve, ubi
egis de Ao. 1417. Reambulatio
a est. Alól jobbra az irányt
xplicatio Signorum olvasható.

k. 34.8: 49.8 cm.

Benyovszky István
fest.
VI. Podmanického
u. 8.

MKSz 1947

Benyovszky (Istrán?)

U. 3739

Hazafelé c. Lépe

repr.

Pesti Hirlap Vasárnapja

1930. dec. 14.

2909

22. F. Brissot:

Legelő tehenek.

A zöld mezőn
va fejét kissé letartja
facsoporton innen m
nek legelnek s a hátté
vigyáz. A egyik me
hosszú borot vonszol
~~kan~~ ki a földre térdel
zeterniz s szürke p
gasban madarak r

Fa, méretei
~~Vétetett 1874.~~
~~M. kepi. 31:~~
~~Ujsza 212.~~
~~IV: 22.~~

IV: 191.

Benyovszky István

Hortly Miklós Kormány-
Zó lovas archepé,
festette fenti 1940-ben
Repr.

Hortly Miklós
75 évi.

[Rp. 1943.]

NYOMTATVÁNY

Budapest

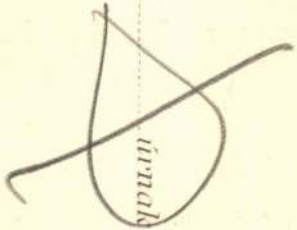

ürnak

LA

SOCIETÀ UNGHERESE DI ARCHEOLOGIA

E DI STORIA DELL'ARTE

e

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

hanno l'onore di invitare la S. V. Illma

ad intervenire alla conferenza che

IL PROF. L. VAN PUYVELDE

direttore dei Musei d'arte del Belgio

terrà giovedì, 28 novembre 1935 alle ore 5 e ½

nella sala dell'Accademia Ungherese delle Scienze

sul tema

Rubens e l'influsso italiano

(con proiezioni)

TIBERIO GEREVICH

presidente della Soc. ungh.
di Archeologia e di St. dell'arte

TIHAMÉR FABINYI

presidente
della Società italo-ungherese

MDK

Benyovszky István, festöm.

Az öreg Nikoláj.
Tim eeött.
Roham elött.
Tüzerek.

Pesti Vigadó-Haditudósitó kiáll. 1943.máj.2.-12. Ka t.

MDK

Benyovszky István, festöm.

A Stalin-lámpák fényében.
Reggel Rybenskojeban.
Orosz fogat.
Pihenö.

Pesti Vigadó.- Haditudósító kiáll. 1943.máj.2-12. Kat.

MDK

4/. Benyovszky István, graf. -festöm.

88. Stalinlámpák az égö város fölött.

92. Orosz szélmalom.

110. Honvéd.

139. Tüzér.

Pesti XXXXX Vigadó- Haditudósító kiáll.
1943.máj.2.-12.
Képek és szobrok jegyzéke.

1/. MDK

Benyovszky István, festőm.

17. Az öreg Nikoláj.

18. Tűz előtt.

19. Roham előtt.

20. Tüzérek.

Pesti Vigadó.- Haditudósító kiáll. 1943. máj.2-
Képek és szobrok Jegyzéke. 12

Benyovszky István, festőm.

438. Szántás. J.l.j. Vizf. 25.l.

439. Pipázó. J.r.j. " 26.l.

Árverési Közlöny.1929. ápr. 3.rr.sz. 25.l.
25,26.l.

M.D.K.

Benyovszky István, (?)

Következő lavizozott tus rajzai szerepelnek a könyvben:

1. tábla: Pásztortűz.
2. " Küzdelem a farhasokkal.
3. " Szilaj csikós a hófergetegben.

./.

Győrffy István: Nagykunsági krónika, Bp.1941.Turul kiad.180 old. [A könyv 1.fejezete "Szilaj pásztorok" cimmel megjelent Karcagon 1928-ben, Benyovszky István rajzaival]

M.D.A.

- 2 -

Benyovszky István (?)

...

5. tábla: Csikósbojtár.
6. " Menekülés a futótűz elől.
7. " A szilaj gulyát átterelik a jégen.

./.

Győrffy István: Nagykunsági krónika, Bp.1941.Turul kiad.180 old. [A könyv 1.fejezete "Szilaj pásztorok" cimmel megjelent Karcagon, 1922-ben, Benyovszky István rajzaival]

M.D.K.

Benyovszky István.

...

8. tábla: A gulyát álverik a vízen.

9. " Szilaj mének a téli legelőn.

10. " Ménesterelés. /.

Györffy István: Nagykunsági krónika, Bp.1941.Turul kiad.180 old. [A könyv 1.fejezete "Szilaj pásztorok" címmel megjelent Karcagon, 1922-ben, Benyovszky István rajzaival]

M.D.K.

Benyovszky István

11. tábla: Gyékény bőndő turatás.

12. " Gulyás a szárnyék előtt.

./.

Győrffy István: Nagykunsági krónika, Bp.1941.Turul kiad.180 old. [A könyv 1.fejezete "Szilaj pásztorok" cimmel megjelent Karcagon 1923-ben, Benyovszky István rajzaival]

M.D.K.

Benyovszky István

...

13. tábla: Nyulakó pásztorok
14. " Kun pásztorok.
15. " Számadójuhyás kun szűrben.

Győrffy István: Nagykunsági krónika, Bp.1941.Turul kiad.180 old. [A könyv 1.fejezete "Szilaj pásztorok" címmel megjelent Karcagon, 1928-ban, Benyovszky István rajzaival]

5/. Benyovszky István, festőm.- MDK
grf.

II.terem.1. Huszárjárőr Kerotajak alatt.

3. Hirvivők az égő Stary-Oskolban.

8. Tüzérek a timi csata után.

Pesti Vigadó.- Helyreállító kiáll. 1943.máj.2.-12.
Képek és szobrok jegyzéke.

MDK

Benyovszky István, festöm.

Kurszk bombázása.
Stalinlámpák az égö város felett.
Orosz szélmalom.
Honvéd.

Pesti Vigadó. -Haditudósító kiáll. 1943. máj.2.-12.
Kat.

MDK

Benyovszky István, festőm.

Tüzer.
Huszárjárőr.Korotajak alatt.
Hirvivők az égő Stary-oskolban.
Tüzérek a timi csata után.

Pesti Vigadó. -Haditudósító Kiáll. 1943. máj.2.-12. Kat.

MBK

Benyovszky István, festő.

Terekutatók.
Somogyi bakák.
A terepkutató.
Kurszk bombázása.

Pesti Vigadó.-Hadi Tudósitó kiáll. 1943.Máj.2-12.
Kat.

Bangorszky István festőművész

71. éves korában elhunyt.

Magyar Nemzet
1969 szeptember 28.
11. old

Napló—

MDK

Benyovszky István

Kurszk bombázása

Haditudósitó kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943. máj.
2 l.

MDK

Benyovszky István

Orosz szélmalom

Meditudósitó kiáll. a Pesti Vigadóben. 1943. máj.
3 l.

MDK

Benyovszky István

Tüzérek a timi csata után

Haditudósitó kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943.

máj. 4 l.

MDK

Benyovszky István

Huszárjárőr Korotajak alatt

Haditudósító kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943.máj.
4 l.

Benyovszky István

Benyovszky István: Bugaci pásztor.

Magyarság képes
mell. 1928 dec. 2

B e n y o v s z k y I s t v á n.

1926. Kecskeméti és Nkörösi Kpmüvti kiáll.

Boglyák,olajf,
Bugaci csikés,olajf,
Ösz a tanyán,olajf,
Attila,szines r.
Roham,szines r.
Szántás,rajz.

1934. Sportmüveti kiáll.

A bécsi magas iskola, rajz.
" " "

Loverseny Bugacon,
6 drb. A bécsi magas iskola, rajzok I-VI.

~~1928 jan. A képzőművészek tűv. I. kiáll.~~

1943 jan-febr. Művészet a háborúban

~~Pihenő~~

Hírvivők az égő Stary-Oskolban
Tűzérek a Timi csata után ./.

Átkelés a hídon
Pihenő
Napkeltekor

Galoppmenet a porban
Somogi bakák
Előnyomulás türben
Tűzérek
Yndulás előtt
Gránátdobó
Tűzér
Huszárjárőr korotojak alatt
Honvéd
Stalinlámpák fényénél

Benyovszky István

festő.

Nemzeti Szalon

Benyovszky István

1916/17, 1918/19, 1921/22 –
1929/30 I. Kecskeméti telep

Fehképzőmfőiskérk

67. l.

Macé személyével kezdődik. Az első munkák természetesen németalföldi ízlésben készültek, de hamarosan érvényesülnek helyi jellegek és Boullenak megjelenésével be is zárul az I. fejlődése és helyet ad a marqueterienek. A Boulle-munkák nehéz pompája nem volt felülmúlható, ezért a későbbi mesterek, élükön *Cressant*, ismét a természetes színű fákat használják előszeretettel. A rokokó nyugtalan formái kevés alkalmat adnak a berakásra s így az visszafejlődik, de a XVI. Lajos korában ismét fellendül. *Roentgen*, *Rieseuer*, *Denizot* voltak a legjobb mesterek, kik jól rajzolt és finoman színezett berakásokat alkalmaztak. A klasszicizmus ismét háttérbe szorítja az I.-t, de annak szűnésével újra megizmosodik. Egészen napjainkig a francia marqueteriet tartják a legízlésesebbnek és technikailag is a legtökéletesebbnek, utóbbi szempontból az angol versenyez vele. *Payrné.*

INTÉRIEUR (francia), a festészetben valamely belső helyiség ábrázolása, kivált olyan értelemben, hogy művészeti szempontból ez a fődolog, az ábrázolt helyiségben esetleg látható alakok pedig inkább másodrendű szerepet játszanak, hasonlóan, mint a tájkép keretében a staffage (l. o.). Az I.-festés kezdetei a XIV. sz.-ba nyúlnak vissza Olaszországban, ahol Giotto után A. Lorenzettinél találunk szép I.-motívumokat. Fejlettebb eszközökkel fest I.-t a XV. sz., midőn mind az olasz, mind a németalföldi festészet nagy súlyt kezd helyezni a térábrázolás problémájának megoldására, az a vonaltávlat eszközeivel, ez a zárt helyiség világításának, levegőjének festői ábrázolásával. Valóságos I. már a genti oltáron látható és általában a németalföldi festészet az, amely ezt a tárgyat leginkább felkarolta és a legkövetkezetesebben kiművelte. Nagy szerepet játszik Rembrandtnál és szinte egészen tisztán mint öncél érvényesül egyes hollandi festőknél (Jan Vermeer van Delft, Pieter de

MDK

Benyovszky István

Tripoliszi magyar festészeti kiállitás.

Pesti Napló 1939. juni .17.

MDK

Benyovszky István

Tüzér

Haditudósító kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943.máj.
4 l.

MDK

Benyovszky István

Honvéd

Haditudósitó kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943. máj. 3 l.

MDk.

Benyovszky István festőművész

Római magyar festőművész kiállitás.

Magyar Honvéd. Dátum nélk, ujság.

Mdk

Benyovszky István, graf. -festö
Révész Imre tanár növendéke.

Fehér ló.
Szántás.
Ablaknál.
Szántás.

Az Ernst Muz. OMKK Föisk.Helikon kiáll.-ai.
Az OMKK Föisk Növ.Munk.kiáll. Bp.1923 márc.18-25.
Kat. 6,7.1.

MDK

Benyovszky István

Hirvivők az égő Stary-Oskolban

Haditudósító kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943.máj.
4 l.

MDK

Benyovszky István

Stalinlámpák az égő város felett

Haditudósító kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943. máj. 3 l.

Benyovszky István

1. ábra: Kara János gátja Kisujszállás és Karcag között. Rajz. Repr.

A könyv megjegyzi, hogy a rajzokat nagyrészt Csokás Tóth Ardós, kisvént Benyovszky István [illegible]. A cédulákon mindkét néó [illegible], a rajzok [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Győrffy István: Magyar falu
Magyar ház Bp. 1943. c. mü 27.1.

Benyovszky István
festő

H.D.K.

34) Vágtató ménes.
(Déri Múzeum, Debrecen)

Egyéb közületi tulajdonból elvesztett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952.

3l.

MDK

Benyovszky István, festő

Élet. 11-én temetik a farkasréti temetőben.

– : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1969. okt. 5. [Vidéki]

01

MDK

Benyovszky István

A Stalin-lámpák fényében

Haditudósitó kiáll, a Pesti Vigadóban. 1943.
máj. 2 1.

MDK

Benyovszky István

Terepkutatók

Ismeretterjesztő kiáll. a Pesti Vigadóban. 1983. máj. 2 l.

MDK

Benyovszky István

Somogyi bakák

Reditudósító kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943.
máj. 2 l.

MDK

Benyovszky István

Orosz fogat
Pihenő

Haditudósító kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943. máj. 2 l.

MDK

Benyovszky István

A terepkutató

Haditudósitó kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943.máj.
2 l.

MDK

Benyovszky István

Szántás, kr.

Nyilasok, "

Mohács emléke. Ernst Muz. 84.kiáll. 1926. szept.

13 l.

Benyovszki István festő

emlékkiállítását augusztus

12-20-ig rendezi Csongrádon

– Napló – Magyar Nemzet 1972 augusztus 13
12. old.

MDK

Benyovszky István

Szántás, kr.

Nyilasok, "

Mohács emléke. Ernst muz. 84.kiáll. 1926.szept.

13 l.

MDK

Benyovszky István

Az öreg Nikoláj
Tim előtt
Roham előtt
Tüzérek

Haditudósító kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943. máj.
1 1.

MDK

Benyovszky István

Reggel Rybenskojeban

Haditudósító kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943. máj. 2 l.

Benyovszky István

Számadó juhász, sz.rézk.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 16 l.

M.D.K.

Benyovszky István

"Hirvivők az égő Stary-Oskolban" c. és "Pihenő" c. festményeinek repr.-ját bemutatja a lap a "Művészet a háboruban" c. kiállitásról a Nemzeti Szalonban.

"Férfimüvészet a Nemzeti Szalonban" c. Szinházi Magazin, Bp. 1943. febr. 3-9. VI. évf. 7. sz. 8-9.lap

Benyovszky István

"Lakodalmas menet", "Pikás Kurucok" c. művei
a magy.festőm.csop.kiáll.-án Szegeden.

Délmagyarország, 935.IV.12.

Benyovszky István

Szerepelt a Fiuggitan megnyílt magyar kiállításon.

N.U 1939. VIII. 20.

Benyovszky István

"Lakodalmas menet" és "Pikás kurucok" c.művei
a szegedi kiáll.-on.

Szegedi Uj Nemzedék, 935.IV.12.

Benyovszky István festő M.D.K.

A kecskeméti müvésztelepen dolgozott

Joós Ferenc: Bajnai Tóth Lajos emlékezete

Petőfi Népe 1964. dec. 30.

Benyovszky István

Szerepel a szentesi képzőművészeti kiállításon. A kerszemeti művéntelep Tagja

Magyarság 1927 IX. 28

MDK

Benyovszky István

résztvett a Fiuggi fürdőhelyen rendezett kiállitáson

Magyar festőművészek kiáll. Olaszországban. Pesti Hirlap 1939. aug. 23.

Bengovszky

Szerepelt a palermói magyar tárlaton.

Nh 1933. XI. 19.

Benyovszky

Szerepelt a magyar festők kiállitásán Speziában.

N.U.936.XII.24.

BENYOVSZKY ISTVÁN

17: Az öreg Nikoláj
18: Tim előtt
19. Roham előtt
2o Tüzérek.

Haditudósító kiállitás a Pesti Vigadóban 1943.május2-12-ig. Képek és szobrok jegyzéke.

M.D.K.

Benyovszky István

34. Vágtató ménes. Olajf. 200x100 vászon.

Elveszett. /Déri Muzeum Debrecen/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
3. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Benyovszky István

Mint végzett Révész-növendék továbbra is a kecskeméti művésztelepen dolgozik. Jeles állatfestő.

Bende János: Vidéki centrumok.

Képzőművészet, 1927. 2.sz. 28.l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch. 51.13.ó

Benyovszky István.

A kecskeméti müvésztelep.

Varga N. Lajos életrajza.
feldolgozta Kopp Jenő.

MDK

Benyovszky István

Résztvett az 1934. maj.-ban rend. Sportművészeti kiállitason.

-io: Sportművészeti kiállitas.

Pesti Napló, 1934. maj. 20. 5. o.

M.D.K.

Benyovszky István

"Jeges ut" c. képének repr.-ját hozza lap a Solymosi képszalon kiállitásáról.

Szinházi Élet. Bp. 1928. nov. 18-24. XVIII. évf. 47. sz. 96. l.

MDK

3/. Benyovszky István, festőm.

56. Terepkutatók.

58. Somogyi bakák.

61. A terepkutató.

85. Kurszk bombázása.

Pesti Vigadó.- Reditudosió kiáll. 1943.máj.2.-12.
Képek és szobrok jegyzéke.

2/. Benyovszky István, festőm. MDK

31. A Stalin lámpák fényében.

41. Reggel Rybenskojeban.

52. Orosz fogat.

53. Pihenö.

Pesti Vigadó - Haditudósító kiáll. 1943.máj.2-12

Képek és szobrok jegyzéke.

Benyovszky István MDK

festő

A II aditudósitó Kiállitás csodái.
Pest, 1943. máj.1.

MDK

Benyovszky István

Vágtató ménes, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Benyovszky István

1926-27. a kecskeméti müv.telepen dolgozott.

Képzőm.főisk. évk. 1925/26-1926/27. 32. l.

MDK

Benyovszky István festő

Haditudósitó müvészek a N.Szal.ban.

Esti Kis Ujság, 1943. febr. 2.

M.D.K.

Benyovszky István

"Művészet a háboruban" cimmel rendezett kiál
litást a Magyar-Német Társaság.
"Hirvivők az égő Stary-Oskolban" cimmel hoz-
za a lap a művész festményének repr.-ját.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. jan. 29-
feb. 4. VI. évf. 5. sz.

Benyovszky István
festő

Részt vesz Tripoliszban, a szindikátusok palotájának nagytermében rendezett magyar festészeti kiállításon.

N.U.1939.VI.17.

BENYOVSZKY ISTVÁN, festő

A Népr. Muz. Adattárában a rajzok és festmények leltárában Benyovszky neve is szerepel. 291. old

CS. SEBESTYÉN KÁROLY: A Néprajzi Muzeum rajzgyüjteménye 287. old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ, Nemzeti Muzeum, Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest. 1954

MDK

Benyovszky

Képei szerepeltek a palermói magyar kiallitason.

Cikk: Nagy sikere van a palermói magyar tarlat-
nak.

Nemzeti Ujsag, 1933.nov.19. 27.o.

Benyovszky gróf, iparmüvész

Görcsöny templomában abejárattól balra faragott oratórium padot látunk, melyet-akár a siklósit-Benyovszky gróf készitette. 276.old 48. jegyz.

Boros László: Tanúlmányok. Dorffmaister Baranyaban
269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Benyovszky István, iparművész

A Kecskeméti Művésztelep 1912-ben alakult meg. Itt dolgozott Iványi Grünwald mellett Benyovszky István, Révész Imre és többen is.

Katolikus Szó, Budapest,
1983. okt. 4-ei.

Benyovszky István, iparművész

Gerbeaud cukrászda portáljának rekonstrukciója, Budapest.

Építész: Gerben Gábor. (Kőrti).

Felirati betűk: Bánkuty Gábor, Benyovszky István, iparművészek.

Magyar Építőművészet, 1984. 6., 22-old.

M.D.K.

Benyovszky István

"Delelés" c. alkotását közli a lap a Solymosi-képszalon karácsonyi kiállitásáról.
Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1928. dec. 9-15. XVIII. évf. 5 0. sz. 108. lap

Banyovszky István

Tripoliszban a kindikátusok palotájának nagytermében rendezett magyar festészeti kiállítás résztvevője.

Új Magyarság 1939. VI.

Beny ovszky István, DK

A kecskeméti Müpártolo Egyesület választmányi tagja.

Nemz. Szal. 388, kiáll.
Képzöm. vidéki szövetségének I. kiáll. Kat.
1928. jan.

MDK

Benyovszky

Nyilazó magyarok, repr.

Szinházi Élet 1924. 52. sz. 195.l.

MDK

Benyovszky, festö

Ülö paraszt. /Jelzett/ Tollrajz.

Árverési Közlöny. Festm., rajzok. 1936 okt. 4. rk. sz. 26. l.

MDK

Benyovszky István. festőművész.

Tripoliszi magyar festészeti kiállitás.

Magyarország, 1939. jun.17.7.1.

Benyovszky Mária

1917/18.

Fenképzőműiskola

67. l.

ban — a renaissance-ba is és azóta mindmáig a legnépszerűbb és leggyakrabban előforduló architektonikus szisztémák egyike maradt.

Barát.

IPARMŰVÉSZET. A XIX. sz. 2. felében I.-i jellegűnek nevezik azokat a gyakorlati alkotásokat, amelyek a célszerűség mellett még a szépség követelményeinek is megfelelnek. A mult iparosa ez utóbbi követelményt, gyakran öntudatlanul is, szem előtt tartotta. A XIX. sz.-ban a gyáripar tömeges termelésein az ízlés követelménye háttérbe szorult. Ennek leküzdésére alapítják az angolok az első iparművészeti múzeumot és vele kapcsolatban, a kézművesség újabb meghonosítására, az első iparművészeti iskolát. Ez azután egész Európában követésre talált.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM, *Országos Magyar.* Az alapításra vonatkozó tárgyalások 1865-ben kezdődtek és 1872-ben öltött testet. A gyüjtemény először a Nemzeti Múzeum lépcsőházában, majd az Andrássy-úti régi Műcsarnok földszinti helyiségeiben húzódott meg (1877—96). A millénniumra elkészült Lechner Ödön tervei szerint az Üllői-úton az új palota, mely a múzeumon kívül az Iparművészeti Iskolát is magában foglalja. Ezen a helyen az elhúnyt nagyérdemű Radisics Jenő igazgatósága alatt a múzeum gyüjteménye hatalmas lendületet vett. Főigazgatója 1934-ig Végh Gyula volt, midőn is az intézet az új múzeumi törvény értelmében a Nemzeti Múzeum régiségtárával egyesült. Ezidőszerint az új helyzet a múzeum kiállítási módozatain még nem hozott változást.

IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT, l.

magyar

Benyovszky Imre

Kerttevező, mer-
nök

Magyar Műveszet

1931. 598. l.

Keppel.

[illegible]
átengedett lakások hasz-
[illegible]nnár hó 1. ével léptek.
[illegible]lvezett évi 100-100. korona
[illegible]egyedére esedékes 25-25 ösz-
[illegible]kbér részletet fentneve-
[illegible]ne sazt egyidejűleg pos
[illegible]egküldöttem

[illegible]ne 1900. évi Január 6án

[illegible]
vezető kir. jbiró.

Benyovszky Károly

Festő

l.

Arv. Csarnok 104. aukc. Eat.

" " 111 " "

KAPCA (Zala)

Gemmi

Genthon, 1941.

Benyovszky Károly

Trojka, szén

Árv. Csarnok 1o4. aukc. 1942. máj. 5. 1.

MDK

Benyovszky László

Kiállitási hir

Hajdubiharmegyei Népujság 1968 aug.18.

Benysik
Beöthy B

Rediscovery of the art of the twenties

the MATIGNON Gallery

presents a series of exhibitions
by forgotten, forbidden, and neglected artists.

ANNE BÉOTHY-STEINER

works
1927 - 1932

An Experiment in Color and Motion

MATIGNON Gallery Inc.
897 Madison Avenue (at 72 Street), New York, N.Y. 10021 Tel: (212) 628-6886 / 737-4563

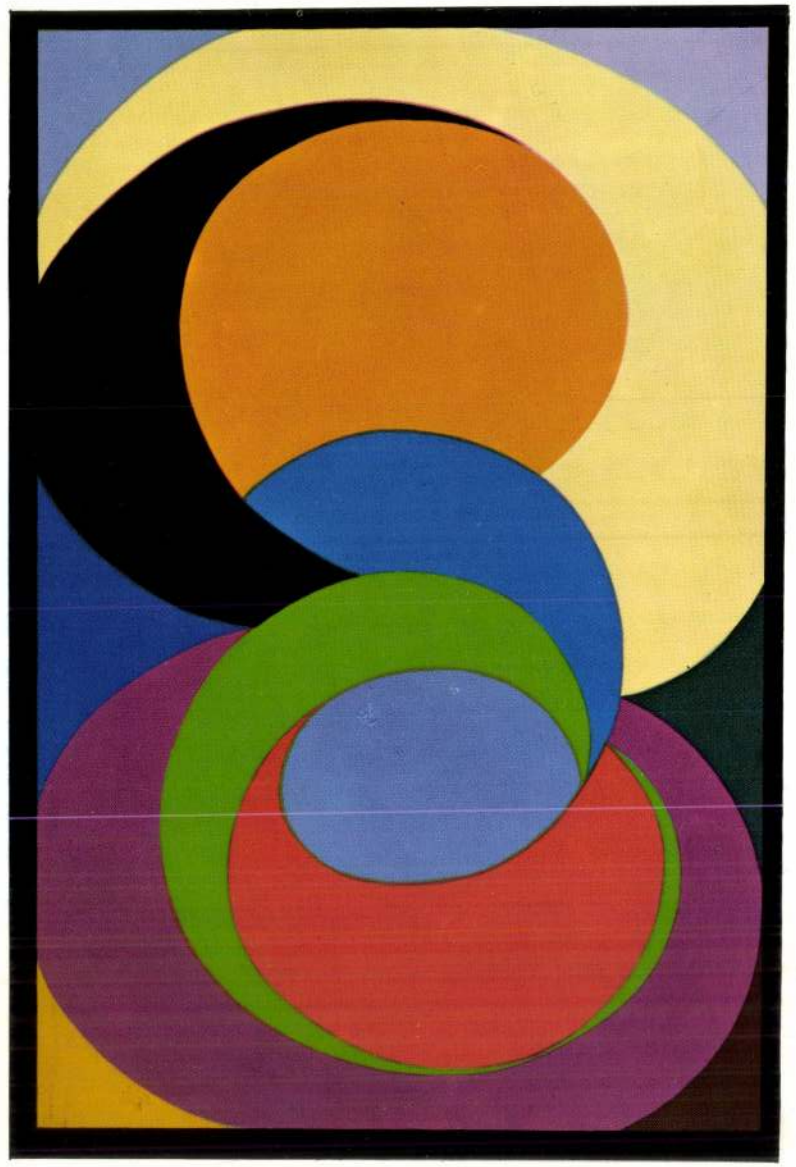

ANNE BÉOTHY-STEINER

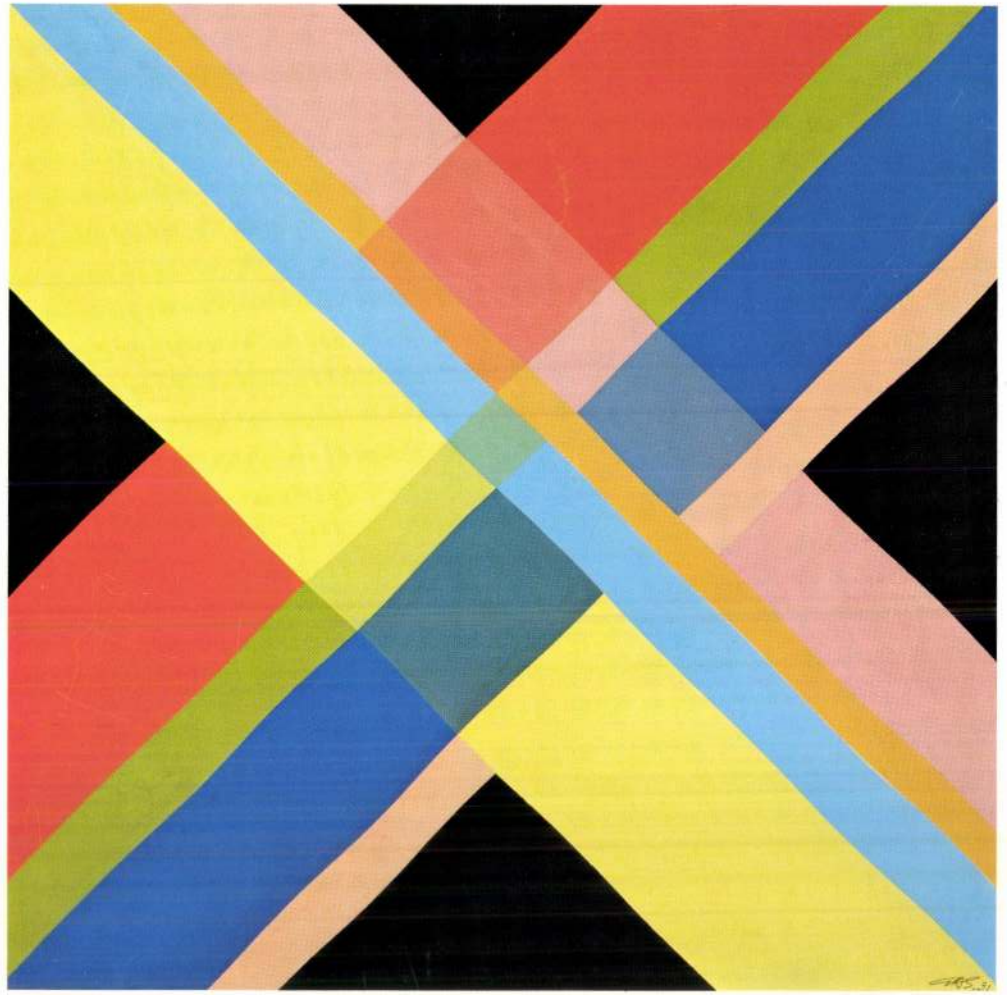

MATIGNON Gallery Inc.

897 Madison Avenue (at 72 Street), New York, N.Y. 10021 Tel: (212) 628-6886 / 737-4563

ANNE BÉOTHY-STEINER

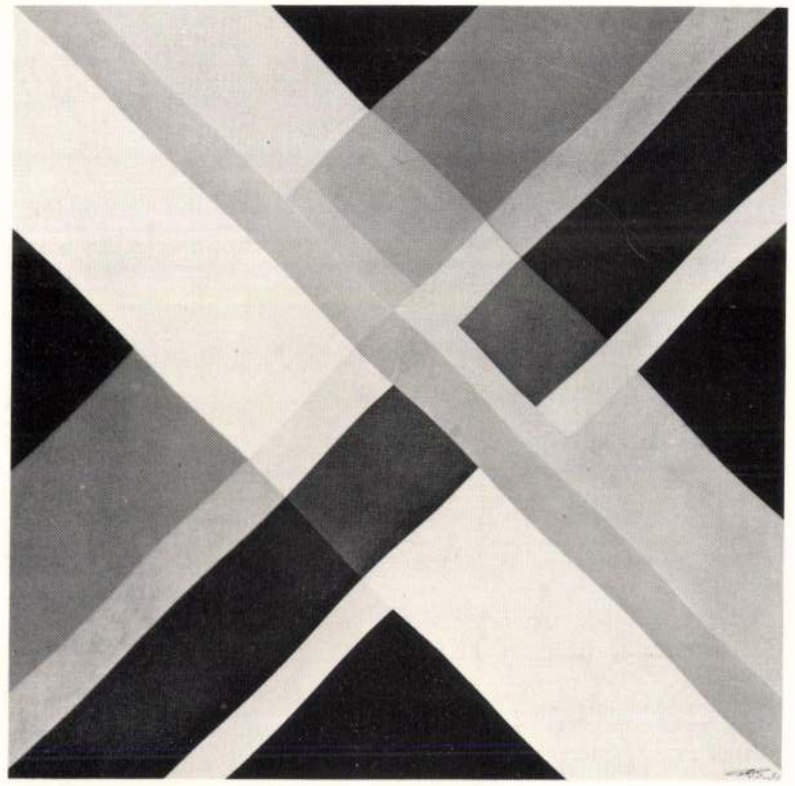

MATIGNON Gallery Inc.

897 MADISON AVE. (AT 72nd ST.) NEW YORK, N.Y. 10021 628-6886 737-4563

1	COMPOSITION	gouache on paper	15½ × 15½
2	COMPOSITION	gouache on paper	10½ × 13¾
3	COMPOSITION	crayon on paper	15½ × 7
4	COMPOSITION	gouache on paper	9¼ × 9¼
5	COMPOSITION	gouache on paper	8¼ × 9¼
6	COMPOSITION	gouache on paper	9 × 10¼
7	COMPOSITION	gouache on paper	9½ × 10
8	COMPOSITION	gouache on paper	9 × 10¼
9	COMPOSITION	gouache on paper	8¼ × 9¾
10	COMPOSITION	gouache on paper	6½ × 9⅛
11	COMPOSITION	gouache on paper	6½ × 9⅛
12	COMPOSITION	gouache on paper	7 × 9¼
13	COMPOSITION	gouache on paper	8¾ × 11½
14	COMPOSITION	crayon on paper	7 × 9
15	COMPOSITION	gouache on paper	9¼ × 10
16	COMPOSITION	gouache on paper	5½ × 8¼
17	COMPOSITION	gouache on paper	6 × 9
18	COMPOSITION	gouache on paper	5¾ × 7¼
19	COMPOSITION	gouache on paper	5½ × 8¾
20	COMPOSITION	gouache on paper	7 × 9½
21	COMPOSITION	gouache on paper	6¾ × 8½
22	COMPOSITION	gouache on paper	7½ × 12¼
23	COMPOSITION	gouache on paper	7¾ × 10¾
24	COMPOSITION	gouache on paper	8¾ × 11¼
25	COMPOSITION	gouache on paper	6½ × 6¾
26	COMPOSITION	gouache on paper	9 × 9¾
27	COMPOSITION	gouache on paper	7 × 9¾
28	COMPOSITION	gouache on paper	6¾ × 10½
29	COMPOSITION	gouache on paper	10 × 10¾
30	COMPOSITION	gouache on paper	5¾ × 13¼

ANNE BEOTHY-STEINER – AN EXPERIMENT IN COLOR AND MOTION
1927 – 1932

The work of Anne Beothy-Steiner originates in a period that has transformed the perspective of the visual arts. Her constructivist paintings represent an art form that was experimental.

Born in Transylvania, in 1902, Beothy-Steiner attended the Art Academy of Budapest for four years. Her studies were focused primarily on drawing and commercial design, the latter being instrumental as technical preparation for the modernist-deco element that was later to mark her style. After leaving her native Hungary, she travelled to Austria, Germany, and Italy, where she met Marinetti and the Futurists. Obsessed with modernism and the dynamism of expanding technology, the Futurists introduced Beothy-Steiner to the concept of movement expressed through geometric abstractions, resulting in a non-objective art.

In 1927 she moved to Paris, where she met and married the Hungarian sculptor, Etienne Beothy. In an effort to establish constructivism as a valid form of artistic expression based upon rational sensibility, as opposed to the emotional and psychological foundations of Surrealism, Etienne Beothy, Auguste Herbin, and Georges Vantongerloo organized the group "Abstraction-Creation." In this atmosphere of international collaboration, and with the friendship and support of Herbin and Kupka, Beothy-Steiner was encouraged to continue her research of non-figurative constructions. Sonia Delaunay, another female pioneer of non-objective art whose career was overshadowed by a husband, made a statement in the first edition of the periodical of "Abstraction-Creation" in 1932 presenting the tendency of their art at that time: "the major revolutionary tendencies of contemporary art are those directed towards order. An order in movement, the action of this order is a construction based upon new relationships. For painting: visual synthesis, plastic relationships of contrasts and vibrations."

Also involved with the problematics of creating motion, Beothy-Steiner dedicated herself to the interaction of forms and the contrast of color to produce orbital motions, rotating on invisible axes. A pure geometric approach demonstrates an artistic maturity that is both rational and sensitive. Her bright colors which anticipate pop-art tones, are optimistic and vibrant; they radiate with a life of their own. The rationality of her work does not detract from its esthetic quality, rather it heightens an awareness of the interdependence of the rational and the beautiful.

Involved in developing a new art form, yet remaining an individual amongst the many attempting this, Anne Beothy-Steiner is an example of an achievement that deserves recognition.

PAUL KOVESDY
DIRECTOR

FLORA GASPAR
ASSISTANT DIRECTOR

Beok József

építőm. Pécs

l. Válfubal

522. l

LIII. évfolyam. 19–20. (2889–90.) szám. Budapest, 1932. március 10.

VÁLLALKOZÓK LAPJA

Az épitésügyi szabályzat módositása

Irta: **Dengler Lajos** épitőmester

Mihelyt több ház egymással térbelileg szoros összefüggésbe jut, különféle jogi és műszaki kérdések merülnek fel. Ezért már évszázadokkal ezelőtt, a városok kialakulása idején *szükségessé váltak oly rendelkezések, melyek az épittető kötelességeit és jogait pontosan körülhatárolták.*

Már a középkorból ismerünk különféle épitésrendészeti utasításokat.

Az épitőipar legutolsó századbeli fejlődése az épitési szabályzatok alaposabb kidolgozására kényszeritette a hatóságokat.

A hatóságoknak annál is inkább kötelességük volt a lakosságot épitésrendőri szabályzatokkal védeni, mert most már a lakóházak nagyobbrészt nem az épittető megrendelésére és annak saját használatára készültek, mint azelőtt, hanem eladás vagy bérbeadás céljából. *A vállalkozó igyekezett a házat olcsón felépiteni és nyereséggel eladni,* vagy a lakásokat jól bérbeadni. Célszerüségi szempontok vállalkozót természetesen csak akkor érdekelték, ha azok az eladásai vagy bérleti hasznot növelték.

A legkisebb részletekre is kiterjedő épitési szabályzat elsősorban a nagyobb városokban vált szükségessé, mert ott a családi lakóház épitkezéseket a bérkaszárnya-rendszerü épitkezés hihetetlen gyorsasággal váltotta fel. Az épitési szabályzatokat ezen időben teljesen a nagyvárosi magánépitkezés, főleg a többemeletsoros bérház szükségleteihez szabták. Ezeket, elsősorban a nagyváros centrumára méretezett épitési szabályzatokat terjesztették ki azután egészen sablonosan, a külvárosi kis és családi lakóház épitkezésekre is.

A nyugati államokban az utolsó három évtizedben a városi hatóságok az épitési szabályzatok elkészitésénél, illetve módositásánál céltudatosabb alapelveket kezdtek követni. Főleg a kis és családi lakóházak épitésénél lényegesebb enyhitéseket és könnyitéseket igyekeztek engedélyezni. Az uj épitési szabályzatok elkészitésénél elsősorban a családi lakóházépitkezést veszik alapul, mint a normálisat és fejlesztésre érdemeset. A meglévő hatósági előirásokat, illetve épitési szabályzatokat pedig a többemeletes lakóház és bérház épitkezések számára szükséges további biztonsági és egészségügyi rendelkezésekkel egészitik ki.

Nagyobb városokban ma már *majdnem kivétel nélkül áttértek az épitésövezeti rendszerü beosztásra.* Az épitési szabályzatok szigoruan a városrendezési tervekhez simulnak és számolnak az egyes városrészek sajátságaival és beépitési szükségleteivel. A belváros, a villanegyed, a külvárosi részek és a gyári negyedek más-más övezeti beosztásba kerülnek s igy a telek nagysága, annak kihasználása iránt támasztott követelmények is különbözők.

Az övezeti beosztás által nyujtott keretek közt, elsősorban a legkivánatosabb épitési módot, a kis kertes ház létesitését kell elősegiteni és minden nehézséget el kell ennek utjából háritani.

A közérdek szempontjából igen fontos annak megvizsgálása, hogy a jelenleg módositás alatt álló fővárosi Épitésügyi Szabályzat végleges formájában *nem gördit-e majd a kis és családi lakóház-épitkezések elé felesleges akadályokat,* mert a változott gazdasági viszonyok felette kivánatossá teszik a kis és családi lakóház-épitkezés megfelelő előmozditását.

A Fővárosi Közmunkák Tanácsa az Épitésügyi Szabályzat átdolgozását vette tervbe és ezért a Budapesti Épitőmesterek Ipartestületét és a Magyar Épitőmesterek Egyesületét felszólitotta, hogy a módositásra vonatkozó észrevételeiket és javaslataikat tegyék meg. Ez időközben meg is történt. *Ha a két testület által ajánlott részletes módositási javaslatnak a kis és családi ház épités előmozditására vonatkozó része mielőbb elfogadásra kerül, ugy a kis és családi lakóház épitkezések ügyét egy hatalmas lépéssel vittük előre.*

Elsősorban a szabályozással érintett telkekre kért épitési engedély kiadásának gyorsabb elintézése lenne felette kivánatos, mert a telek rendezésének évekig való halasztása — eltekintve attól, hogy ez a magánjogot sérti — közgazdasági szempontból is káros.

A kis családi lakóházaknál legnagyobb fontossággal bir az, hogy az egyes telkek a lehető legminimálisabb méretüek legyenek, mert a jelenlegi övezeti előirás szerinti teleknagyság miatt a telek vételára sokszor nagyobb, mint a kislakóház épités összes költsége. Ennek természetes folyománya az, hogy lehetetlenné válik ilyen házak épitése, mert nem amortizálhatók.

Az épitési engedélyezési eljárások gyorsabb elintézése is felette fontos. Igen kivánatos lenne, ha az engedély elintézése felett 15 nap alatt határozna a Székesfőváros Tanácsa és ha fellebbezések ügyében a Közmunkák Tanácsa 4—6 nap alatt döntene.

Uj épitkezések megkezdését sokszor 3—4 héten keresztül hátráltatja a kitüzés foganatosításának késése, ezért a módositandó épitésügyi szabályzatba feltétlenül felveendő lenne, hogy a kitüzési engedély belterületen 2—3, külterületen 4—5 napon belül a félnek kiadandó.

A módositásnál figyelembe veendő továbbá, hogy *egyszerre épülő soros kis családi házaknál mindkét szomszéd által szerkezeti fal gyanánt használható közös tüzfalak is épithetők legyenek.*

Családi házaknál a lakóhelyiségek méreteit redukálni lehet, mert minél nagyobb méreteket ir elő a szabályzat, annál kevesebb számu helyiségből álló lakásban kénytelenek a lakók lakni. Ennek pedig az a természetes következménye, hogy a kevés helyiségü lakásokban sok ember szorul össze, illetve lakik együtt, ami egészségügyi, erkölcsi és nevelési szempontból sokkal sulyosabb következményekkel jár, mint az a hátrány, hogy kisebb helyiségeket létesitsünk. A nagy nyugati városokban mindenütt megengedik, hogy különösen a hálóhelyiségek, cselédszobák, konyhák stb. egészen minimális méretekkel épüljenek és csupán a megfelelő szellőzést követelik meg.

Az eddigi nyolc övezet ma már nem elégiti ki a szükségletet. Szükséges lenne ezért külön övezetek kijelölése. Elsősorban a gyártelepek közelében munkáslakótelepek részére, a mai modern szükségleteknek megfelelőleg, kis kertekkel, lehetőleg kis családi házak soraival, azonban az egyes telkeknek itt a már ismertetett okból a legminimálisabb méretüeknek kell lenniök.

A tisztviselők és a középosztály lakótelepei részére hasonló lenne az elgondolás, mint előbb, csak a fokozottabb fizetőképességnek megfelelően módositva. Ezeknél nagy fontossággal bir az elsőrendü közlekedés biztositása.

Általános az az óhaj, hogy a technika fejlődése és sulyos gazdasági helyzetünk folytán modern, a nyugati államokkal lépést tartó, megértő szellemet kell az uj épitésügyi szabályzatba belevinni és feltétlenül számolni kell a változott gazdasági előfeltételekkel. Ki kell küszöbölni a több évtized előtti elavult rendelkezéseket. Igen kivánatos lenne az épitőipari testületek által kidolgozott és a gyakorlati élet tapasztalataiból meritett módositásokra vonatkozó összes javaslatok alapos mérlegelése és elfogadása.

Az épitőipar és az azzal összefüggő összes ipari szakmák igen sulyos helyzetben vannak. Az épitőipar fellendítése érdekében tartott tanácskozásokon az az egyöntetü határozott nézet alakult ki, hogy *a módositott illetve modernizált Fővárosi Épitésügyi Szabályzat az épitőipar fellendítése érdekében igen fontos tényező, hasznát azonban csak akkor vehetjük, ha az a lehető legrövidebb idő belül, tehát még az épitési idény megkezdése előtt napvilágot fog látni.*

KORÁNYI és FRÖHLICH

vasszerkezet, fémportál, napellenző és redőnygyár

TELEFON: 32–3–76. BUDAPEST, VIII., KISFALUDY-UCCA 5. TELEFON: 45–9–86.

GYÁRTMÁNYAINK:

SZABADALMAZOTT RÁCSOSREDŐNYÖK
ACÉLREDŐNYÖK
FAREDŐNYÖK
VÁSZONREDŐNYÖK
NAPELLENZŐK
SÖTÉTITŐ FÜGGÖNYÖK
BOSTVIGH-RÁCSOK
FÉMPORTÁLOK
STB.

AUSZTRIÁBAN
BULGÁRIÁBAN
JUGOSZLÁVIÁBAN
CSEHSZLOVÁKIÁBAN
OLASZORSZÁGBAN
ROMÁNIÁBAN
TÖRÖKORSZÁGBAN
ÉS EGYPTOMBAN

közismert a KORÁNYI-REDŐNY, mely árban és minőségben UTOLÉRHETETLEN!

Hogyan épithetne anyagi megterhelés nélkül uj bérházakat a főváros?

Freund Dezső műépitész, volt törvényhatósági bizottsági tag, rendkivül érdekes és ötletes javaslatot dolgozott ki és terjesztett a főváros vezetősége elé az épitkezések megindítása és az épitőipari munka fellendítése érdekében. A javaslat lényege az, hogy a főváros anyagi megterhelés nélkül segithessen az épitőipar kritikus helyzetén és 10 millió pengő költséggel, anélkül, hogy ezt a főváros háztartása megérezné, mintegy 20 bérház épitkezését kezdhesse meg, ezzel hozzájárulhasson a munkanélküliség enyhitéséhez és a gazdasági válság leküzdéséhez. A javaslat, amely most dr. *Sipőcz* Jenő polgármester előtt fekszik, a következőképen szól:

A Közmunka Tanács a már elavult Épitésügyi Szabályzatok revíziójával foglalkozik. Elkerülhetetlen szükségesség ennek kapcsán *a ma már semmiképen sem megfelelő és a főváros fejlődését gátló épitési övezetek megváltoztatása.*

Ezek az évtizedek előtt megállapitott övezetek azóta teljesen levetették eredeti jellegüket és ma már egészen más a rendeltetésük. Egyes nyaralóvidékeknek beosztott övezetek, vagy deszka-palánkokkal körülkeritett s az esti órákban nem biztonságos, üres telektömbökből álló kültelki városrészek, ma már ugy a megnövekedett forgalom, mint a lakosság sürüsége tekintetében is, fontos részeit képezik a fővárosnak.

A régi övezeti beosztás és alárendeltség ezeknél a városrészeknél továbbra fenn nem tartható.

Feltétlenül szükséges, hogy az Épitésügyi Szabályzatok revíziója kapcsán, ezek a városrészek egy jobb, egy előkelőbb grádusba léptessenek elő. A gyakorlati életben ez annyit jelent, hogy *olyan uccákban, ahol azelőtt csak 2—3 emeletes házat lehetett épiteni, a jövőben 4—6 emeletes ház is épithető lesz, továbbá, hogy alapterületben a telek is nagyobb százalékban épithető be.*

A jelenlegi övezetbeosztás miatt béklyókba szoritott s ezért jövedelmezően jól ki nem használható telkeknél, egy ilyen jobb övezetbe való besorozás igen nagy telekérték emelkedést jelent. *Nemzeti ajándék lenne azoknak a telektulajdonosoknak, akiknek telkei egy sokkalta jobb övezetbe kerülnének.*

A mai nyomoruságos időkben ajándékot a főváros nem adhat, de *arról az értéktöbbletről vagy annak egy részéről sem mondhat le, amit a telekérték emelkedés pénzben kifejezve jelent.*

Az értéktöbblet 75%-a jusson a köznek, a főváros közönségének és 25%-ot az ingatlan tulajdonosa kapjon ajándékba.

A 75%-ot az ingatlan tulajdonosának nem kell rögtön kifizetnie. Ezt az összeget a főváros az ingatlanra kamatmentesen bekebelezi. Az esetben, ha *az ingatlan tulajdonosa egy bizonyos számu esztendőn belül épit, a főváros elengedi* a betáblázott 75%-ból további 50%-ot, hogy a magánépitkezést ezzel is serkentse és támogassa. Ez esetben az ingatlantulajdonos a telekértékemelkedés 25%-át tartozik csak a fővárosnak megfizetni. Az ingatlanokra betáblázott 75% jelzálogbiztositékát képezi azoknak a 6%-os jelzálogleveleknek, amelyeket a Községi Takarékpénztár utján a főváros kibocsájt. A fővárosnak van tehát egy olyan jelzálog paquettja, amelyet alkalmas időben a nagyközönség körében, bankoknál vagy biztositó intézeteknél elhelyezhet. Hozzávetőleges számitások szerint

ilymódon körülbelül 10,000.000 aranypengő értékü záloglevél áll majd a főváros rendelkezésére,

amellyel megindithatja az épitkezést.

A záloglevéleket a közönség körében is el lehet helyezni. Az ingatlanpiac hónapok óta rég nem látott élénkséget mutat. A 3000 pengős kis telkektől a milliós objektumokig cserélnek gazdát az ingatlanok. Vásárolnak ingatlanokat azok a megijedtek, akik a pengőtől menekülnek. Leginkább a pár ezer pengő megtakaritott vagyonkával rendelkező kis emberek, akiknek ily módon befektetett pénzük kamatot nem hoz, de többnyire sulyos kamatokba kerül. Vásárolnak olyan külföldiek, akiknek itt követelésük van és nem tudják kivinni.

Az ilyen ingatlanvásárlók — főleg a kispénzüek — szivesen fogják vásárolni ezeket a záloglevéleket,

mert pénzük ilymódon ténylegesen ingatlanban fekszik és az biztos 6%-ot is kamatoz s nem kell fizetniök az ügynöki, átirási stb. költségeket. *Ha a záloglevél elhelyezést még nyeremény sorsolással is egybekötjük* és a záloglevél vásárlók között prémiumként az épitendő bérházakban öröklakásokat sorsolunk ki, ugy a záloglevelek sikeres elhelyezése a kistőkések körében biztositva látszik.

Ha a záloglevelek el vannak helyezve, ugy *a fővárosnak egy 6%-os, árfolyamveszteség nélküli, igen olcsó jelzálogkölcsöne van,* amelylyel körülbelül 20 drb bérház épitését kezdheti meg.

Most vizsgáljuk a javaslatot pénzügyi szempontból. Miután az épitkezéseket a főváros tulajdonában lévő telkeken képzelem, azok értékét nem számitom s a fővárost csak a záloglevelek után fizetendő 6% kamat terheli. Ilyen alapon a *befektetett 10,000.000 P-nek házbérekben tisztán és évente, minimálisan 8%-ot, azaz 800.000 P-t kell jövedelmeznie.*

Az épitkezések folytatására tehát évenként további 800.000 P áll majd rendelkezésre.

Miután a felépitett házak tehermentesek, azok egy ujabb kibocsájtásu záloglevél paquettnak képezhetik jelzálog fedezetét, amely záloglevelek a már ismertetett módon ismét elhelyezhetők. — Ha a felépitett ingatlanok telekértékét aránylagosan 1,500.000 P-re becsülöm, ugy egy ujabb 11,500.000 P-ős tehermentes ingatlan csoport áll rendelkezésre, amely érték 60%-ára ismét záloglevéleket lehet kibocsájtani. Ez 6,900.000 P 6%-os pénzt jelent. Ha ehhez hozzáadom az első ciklusban felépitett házak 800.000 P tiszta jövedelmét, ugy a második épitési ciklusra 7,700.000 P áll rendelkezésre. *Ha a második ciklus házai felépültek,* azok ugyancsak 8%-os alapon évente 550.000 P-t fognak jövedelmezni. — *A harmadik épitési ciklusra* tehát rendelkezésre fog állani:

Az első ciklusban felépült házak hozadéka	800.000 P
A második ciklusban felépült házak hozadéka	550.000 P
Házbérjövedelemből összesen	1,350.000 P

Rendelkezésre áll továbbá a telek értékével együtt, egy ujabb cca 8,000.000 P értékü tehermentes ingatlan complexum is, amelyre az értékük 60%-ig, vagyis 4,800.000 P értékü ujabb 6%-os záloglevelek bocsájthatók ki. — A harmadik épitési ciklusra ezek szerint rendelkezésre fog állani:

A két épitési ciklus házbérhozadéka	1,350.000 P
Az ujabb kibocsájtásu záloglevelek értéke	4,800.000 P
Összesen:	6,150.000 P

Ezt az épitési akciót évenként csökkenő épitési tőkével addig lehet folytatni, amig arra az épitőiparnak és a mezőgazdaságnak életnek szüksége van.

Építőmesteri és kőmüvesmesteri vizsgára előkészitenek nagy gyakorlatu épitőmesterek. VII., Szent Domonkos u. 19 I. 9. Jelentkezés: d. u. 3-tól 7-ig

PARKETTÁT és HAJÓPADLÓT minden mennyiségben legolcsóbban szállit,

parkettpadló és hajópadló készitését vállalja:
PARKETTÁZÓ ÉS FAKERESKEDELMI R.-T.
gőzfürész és parkettgyár
Budapest, V., Pozsonyi-ut 37.
Telefon: Aut. 906—87. és Aut. 926—93.

Budaiak figyelmébe!
Tiefenbäck és László
egészségügyi berendezések, vas- és csőkereskedők
Budapest, II., Széll Kálmán-tér 3.
KÁD, FÜRDŐKÁLYHA, MOSDÓ, KAGYLÓ, ANGOL ÓLOM ÉS GÁZCSÖVEK, HORGANYLEMEZ, FORRASZTÓÓN, GUMMITÖMITÉSEK.
Telefon: 54-3-31.

Közönséges tömör falitéglákat árusító részvénytársaság

Budapest, VI., kerület, Andrássy-ut 27. szám. — Telefon: Aut. 276—53, 276—54.

FŐVÁROS

Döntött a Közmunkatanács az uj ügetőversenypálya, az Andrássy ut meghosszabbitása és a Rudolf rakpart átalakitása ügyében

A Fővárosi Közmunkák Tanácsa Rakovszky Iván elnökletével ülést tartott, amelyen bejelentették, hogy a Pasaréti-ut mentén lévő 392 négyszögöles telkét a Közmunkatanács 27.000 pengőért eladta nyilvános versenytárgyalás utján, a legtöbbet igérőnek.

A Budapesti Ügetőverseny Egyesület a Tattersall versenypályán tribünöket és istállókat óhajt a tavasszal épiteni. A főváros által letárgyalt tervekhez a Közmunkatanács is hozzájárult, azonban utasitotta a tervezőket, hogy a tribün meredek lépcsőfeljárata helyett ujabb megoldást keressenek, mert a jelenlegi veszélyezteti a közönség épségét.

A Halászbástya alatt elterülő hegyoldalon évek óta nagy gondot okoz a hatóságoknak az épitkezés kérdése. Egyrészről meg kell védeni erről a szép művészi alkotásról nyiló kilátást, másrészt a Duna felől sem szabad elzárni a panorámát, de a kérdést az eddigi helytelenül magas épitkezések komplikálják.

Hosszabb tárgyalás után, amelyek során felmerült a főváros által már kisajátitott Münsberger-féle ház lebontása is, a tanács ugy határozott, hogy megbizza egyik kiváló műépitészünket, hogy az elképzelhető beépitési módról tanulmányok alapján vázlatot készitsen.

Szóbakerült az Andrássy ut meghosszabbitásának kérdése is és a tanács ugy döntött, hogy a végleges állásfoglalás előtt közbeeső tárgyalásokat folytat a főváros hatóságaival, valamint egyéb tényezőkkel.

Végül az V. kerületi Rudolf rakpart kertészeti rendezése került szóba. A tanács hozzájárult a főváros terveihez, csak azt a kivánságát fejezte ki, hogy a rakpart fásitásával és kertészeti rendezésével együtt rendezzék a Margit-híd pesti hidfőjének két oldalán elterülő Rudolf teret is.

Éber Antal lemondott a főváros üzemi bizottságának elnökségéről

Ismeretes, hogy a főváros üzemeinek reviziójára üzemi bizottságot alakitottak, amelynek elnöke Éber Antal lett. A bizottság munkaköre nemcsak az üzemek ellenőrzésében merült ki, hanem az ismeretes kormányleirat értelmében a fölösleges üzemek megszüntetését is hivatva volt javasolni. Állandóan folytak a bizottság ellenőrző munkái és sorra vették az összes közüzemek és javitómühelyek létjogosultságát. A Községi Élelmiszerüzem felülvizsgálatánál azonban egy váratlan incidens zavarta meg a felülvizsgálatot és pedig az, hogy a bizottság leszavazta Éber Antal elnöknek azon javaslatát, hogy a Községi Élelmiszerüzemet a Pénzintézeti Központ revizorai vizsgálják felül. Éber Antal azonnal lemondott elnöki tisztségéről.

Folynak a főváros költségvetésének felülvizsgálati munkái. A hatos bizottság most tárgyalja a főváros költségvetését. A felülvizsgálati munkálatokat a legnagyobb titokban végzik, ellenben a jelek szerint a költségvetést ujabb szigoru revizió alá veszik, sőt jelentékeny csökkentéseket fognak eszközölni. Ez a tény is hátráltatja a költségvetésben felvett beruházóprogram megindítását, de fokozza a bizonytalanságot az a hir, hogy magából a beruházó programból is törlésre kerülnek egyes tételek.

3 szobás komfortos és **1 szobás** garszon **lakás kiadó Budán**

Retek-ucca 20. sz. alatt. Felvilágositás: Tel. 50-5-20 vagy e lap kiadóhivatalában Mészáros cégvezetőnél 24-9-92.

A „Hogyan épitsünk" kiállitás előadásai

Szombaton nyilik meg a *Magyar Mérnök- és Épitész-Egyletnek* a Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet (József-körut 6) helyiségében rendezett családiház tervek, szerkezetek és épitési anyagok kiállitása. A kiállitás d. e. 10-től este 8-ig van nyitva. A kiállitás előadótermében több értékes szakelőadást is fognak tartani. Márciusban a következő előadásokat tartják: Március 16-án, este ½7 kor: *Orbán* Ferenc MMÉE szakosztályi elnöke megnyitja az előadássorozatot. *Dr. Kotsis* Iván: A korszerü lakásépités problémái. Este 7-kor *Dr. Bierbauer* Virgil: A modern épitészet célkitüzése. — Március 19-én, este ½7-kor: *Padányi Gulyás* Jenő: Hogyan kezdjük az épitkezést? este 7-kor *Dr. Nyiri* László: Anyagok, szerkezetek és berendezési tárgyak a modern családi lakóházban. — Március 23-án, este ½7-kor: *Antal* Dezső: Mibe kerül a tervező épitész munkája? Este 7-kor: *Kaesz* Gyula: Hogyan kell berendezni a családi házat? — Március 30-án, este ½7-kor: *Kiss* Tibor: Milyen szinü legyen a ház? Este 7-kor: *Müller* Pál: A családi ház födémei.

Az igazi vállalkozó-iparos nem nélkülözheti saját lapját: a Vállalkozók Lapját!

HIREK

Az Országos Középitési Tanács anketje

Az Országos Középitési Tanács a kereskedelemügyi miniszter megbizásából az elmult napokban nagyfontosságu értekezletet tartott az ipari érdekképviseletek képviselőinek bevonásával. Az ankét célja az épitőipari munkálatok megindítása, illetőleg azok előkészitése volt. Az értekezleten *Hültl* Dezső dr. müegyetemi professzor elnökölt. Az ankét különféle javaslatokat tárgyalt, amelyeket az egyes ipari érdekeltségek képviselői terjesztettek elő, igy többek között a *MÁV felépitményeinek és kocsiparkjának fejlesztését és restaurálását, különböző folyam, folyó és patakmedrek szabályozását, családi házak épitését, városok és községek vizvezeték és csatorna épitési munkáit, különböző utépitéseket.* Az értekezleten az a terv vetődött el, hogy *egy olyan központi szerv létesittessék, amely részben a közmunkák finanszirozását lássa el, de ugyancsak segédkezet nyujt magánvállalkozások finanszirozására is.*

E központi szerv „Közmüépitő Országos Hitelszövetkezet" lenne és ugyanazon kedvezményekben részesülne, mint az OKH vagy IOKSz, a vezető szerepet a Pézintézeti Központ és a Nemzeti Bank vállalná. *A szükséges tőkét az érdekeltségek, továbbá az állam, a törvényhatóságok, különböző érdekeltségek és pénzintézetek szolgáltatnák.* Az állam jegyzése mintegy 10—12 millió pengő lenne, 20—25 millió pengőt a törvényhatóságok, az államvasutak, nagyobb iparvállalatok és bankok jegyeznének. Elengedhetetlen feltételként jelentkezett az a gondolat, hogy *a Nemzeti Bank váltóleszámitolási hitelt nyujtana a szövetkezet alaptőkéjének erejéig*, annál is inkább, mert hiszen mint hitelforrás éppen a Nemzeti Bank jöhet legelsősorban számitásba. Ez a gondolat, amely tulajdonképen már a Garancia Bank és a LÁB-éhoz hasonló, külföldön is ismeretes.

Mindenesetre örvendetes, hogy a munkapiac és az érdekeltségek helyzetének javitása érdekében most már a legkomolyabb faktorok is összeállanak és minden igyekezetükkel azon vannak, hogy a teljesen munka nélkül álló iparnak a jelentkező szükségletek figyelembe vételével komoly és egy tényleges közgazdasági kibontakozáshoz vezető megoldást találjanak.

BRÜNDL JÁNOS
udvari szállító
Budapest, VII., Péterffy Sándor-u. 34. Tel.: 315-19.
Központi fütés, szellőztetés, vizvezeték, csatornázás és légszesz berendezések. Városi vizművek, csatornázások és derítőtelepek.

Készül a Közszállitási Szabályzat reformja

Az iparfejlesztési törvény életbeléptével már tavaly hozzáfogtak a Közszállitási Szabályzat kodifikációjához. Azóta nap-nap után olyan hirek kerülnek forgalomba, hogy a Közszállitási Szabályzat már teljesen elkészült és rövidesen érvénybe is lép. Ennek a sok mende-mondának azonban — amint illetékes helyen bennünket most informálnak — csak annyiban volt igaza, hogy tényleg készül a tervezet, azonban még korántsem tartunk ott, hogy az teljesen befejezés alá kerüljön. Az ujabban kiadott és életbeléptetett törvények és rendeletek ugyancsak nagy kihatással vannak a Közszállitási Szabályzat reviziójára és épen ezeknek a rendeletbe való beillesztése ujabb eltolódást okozott a reformmunkálatoknál. A kereskedelemügyi minisztériumban folynak a Szabályzat előkészitő munkálatai, de ugyanekkor a pénzügyminisztérium, a honvédelmi és többi érdekelt társminisztériumok is most végzik az összeegyeztető és előkészitő munkákat. A Szabályzat tervezete, amely előreláthatólag őszre fog elkészülni, a multban kialakult joggyakorlatnak megfelelően előbb minden valószinüség szerint az érdekeltségek elé kerül és ankéteken fogják az illetékes minisztérium közbenjöttével a kodifikációs munkák végleges lezárása előtt az ipar véleményét és kivánságait meghallgatni. Semmi esetre sem remélhetjük — mondotta informátorunk — az ősz előtt az uj Szabályzat életbeléptét.

Egyesületbe tömörültek a tervező magánépitészek

Háromnegyed évi huzavona után a belügyminiszter jóváhagyta a Tervező Magánépitészek Országos Egyesületének alapszabályait. Az egyesület azonnal megkezdte működését. Legfontosabb programpontjuk: a tagok gazdasági érdekeinek megvédése. A szövetség elnöke Fischer József királyi tanácsos, épitész.

Halálozás. *Darányi* Emil, a Magyar Légiforgalmi Rt. volt főtisztviselője, életének 60-ik esztendejében, Budapesten elhunyt. F. hó 8-án temették el a farkasréti temetőben nagy részvét mellett. Az elhunytban *Darányi* Ernő, lapunk munkatársa fivérét gyászolja. — Nagy részvét mellett helyezték örök nyugovóra f. hó 6-án, vasárnap délután a Kerepesi temetőben *Vargha* Lénárdtnét sz. *Maurer* Máriát, kiben *Vargha* László közgazdasági iró, lapszerkesztő, törv. hites könyv- és irásszakértő édesanyját gyászolja. — *Pirgi* Ferenc, tolnai épitőmester, március hó 6-án — mint részvéttel értesülünk — 53 esztendős korában Tolnán elhunyt. Temetése e hó 7-én ment végbe nagy részvét mellett.

Uj szakmai cégjegyzések. Budapesten: *Palota Épitési- és Tatarozási Rt.* VIII., Rákóczi ut 55. — *Danubia Müszaki és Gazdasági Szövetkezet* X., Delej u. 8. — *Zuglói Ingatlan és Épitő rt.* V., Lipót körut 5. — *Berger* Nándor automobil olaj és autófelszerelési cikk kereskedő, V., Falk Miksa u. 12. — *Hungária Kőszénbányászat Hauser Lipót és társa rt.* V., Nádor u. 38. — *Elek Szilárd* hőszigetelő anyagokkal kereskedő cég, V., Hollán u. 15. — *Gál és Táncos* okl. mérnökök, VI., Kmetty u. 15. sz. *Moldoványi* Béla épitési vállalkozó IV., Váci u. 45. — *Halász L. és társa,* müszaki cikkek kereskedése VI., Röppentyü u. 42. — *Jaross és Bittera* vasutfelszerelési és kereskedelmi vállalat, I., Döbrentei u. 16. — *Schiffer* J. tüzifa és épületfa kereskedő cég, V., Falk Miksa u. 3. — *Weidlinger Épitőipari Rt.* VII., Rákóczi ut 36. sz. — *Tóth és Társai* hajlitott fa és modern kisbutorgyár, X., Román ut 6. sz. — Vidéken: *Grün* Adolf épület és tüzifa kereskedő Gyón. — *Kocsner* Jakab épitési anyagkereskedő Pesthidegkut. — *Hoffmann* Ernő müszaki kereskedő Szombathely. — *Herrmann* Sándor fakereskedő Bicske. — *Glancz László és Társa* épületfa és épitési anyag kereskedők Debrecen, Irányi ucca 12. sz.

Munkaközvetités az épitőiparban. A Budapesti Hatósági Munkaközvetitő jelentése szerint munkát keres: 58 kőmüves, 2 betonos, 2 állványozó, 11 ács, 6 tetőfedő, 6 üveges, 35 szobafestő és 40 mázoló.

MEGJELENT

Dr. ing. BIERBAUER VIRGIL:

A kislejtésü tetőszerkezetek könyve

1932 64 1868 952

A részletes tartalomjegyzék a következő:

I. FEJEZET.
Előzmények.
1. Történelmi visszapillantás.
2. A kislejtésü tetők kivitelének lehetőségei.

II. FEJEZET.
A kislejtésü tetőszerkezetek előnyei.
1. Esztétikai okok.
2. Higiénikus érvek.
3. Gyakorlati szempontok.
4. Tervezési előnyök.

III. FEJEZET.
A kislejtésü tetők szerkezeti megoldása.
1. Bevezetés.
2. Hordozó szerkezetek.
3. A kislejtésü tetők hőszigetelése.
4. A nedvesség elleni szigetelőanyagok.
5. A szigetelés kivitelének módjai.
6. A kislejtésü tetők járhatóvá tétele.
7. Kiegészitő szerkezetek.
8. Tetőkertek kiképzése.
9. A kislejtésü tetők karbantartása.

IV. FEJEZET.
A kislejtésü tetők gazdaságossága.
1. Épitési költség.
2. Hőgazdálkodási szempont.

A könyv ára 6.— pengő.

Kapható és megrendelhető a Vállalkozók Lapja Könyvosztályában:

Budapest, VI., Podmaniczky-ucca 27. szám. — Telefon: 12-0-69 és 24-9-92.

Az épitőipari árrombolások

Nemzetközi szervezet alakult, amely az épitőipari árrombolásokat meg akarja akadályozni. A budapesti szervezethez, a magyar épitőmesterek egyesületéhez fordultak, hogy a magyar viszonyokra való tekintettel feleljen meg a feltett kérdésekre. Az elnökség *Mann* Mihály épitőmestert kérte fel a válasz megadására.

Mann Mihály a március elsején tartott taggyülésen számolt be küldetéséről. Mindenek előtt kegyelettel emlékezett meg Frans von *Ophem* brüxelli épitőmesterről, aki közel 30 év előtt megalakitotta a Fédération Internationalet, az egész világ épitőmestereinek nemzetközi szövetségét. Ő volt haláláig a Délégue Général és egész munkaerejét e tisztje minél tökéletesebb betöltésének szentelte.

Mann Mihály megfelelt a nemzetközi szövetségbe tartozó olasz követség kérdőpontjaira. Főleg abban a vonatkozásban, hogy vajjon a közmunkáknál a legolcsóbb ajánlattevőt bizzák-e mindenkor meg a munka kivitelével. Az előadó a tárgy alapos ismertetésével, az összes európai államok árlejtési viszonyait ismertette. Sajnos, *minálunk még mindig a legolcsóbb ajánlatnak van a legtöbb kilátása a munka elnyerésére.* Fel kellene világositanunk hatóságainkat a többi országok eljárásairól, amelyekkel az árromboló versengést megakadályozzák.

Határozati javaslatában köszönetet mond az olasz szövetségnek, hogy hozzánk fordult, de *sajnálja, hogy minálunk a hatóságok még eddig nem akadályozták meg az árrombolást.* Az árromboló verseny bizonyára alapjában renditette meg országunk legfontosabb közgazdasági pillérét, az épitőipart. *Minthogy közszállitási szabályzatunk a legolcsóbb ajánlat elvi alapján áll, a legolcsóbb ajánlat elfogadásától csak kivétel gyanánt tér el.* E kivétel például az ajánlattevőnek megbizhatatlansága. Ennek kimondására azonban ritkán van eset. Épitőmestereink *esztendők óta foglalnak állást a legolcsóbb pályázati elvvel szemben.* Javaslataink hasonlitanak a svájci rendszerhez, amely a beérkezett ajánlatok alsó harmadának átlaga körül jelöli ki az elfogadandó ajánlatot. A mi javaslatainkat hatóságaink azonban még mindig nem fogadták el. Szervezeteink tovább folytatják a harcot az árromlás ellen, hogy az épitőipart a pusztulástól megmentsék.

A taggyülés egyhangulag elfogadta *Mann* Mihály határozati javaslatát.

Pintér Oszkár alelnök köszönetet mond az előadónak alapos ismertetéséért. Kiemeli, hogy a francia szövetségnek küldendő választ is ő szövegezte meg, kifejtve, hogy a magyar épitőmesterség mindenkor a legolcsóbb ajánlat elfogadása ellen és a méltányos elintézés mellett foglalt állást.

Beok József pécsi vállalkozó tragikus halála. Beok József közismert pécsi épitési vállalkozó a napokban lakásán felakasztotta magát és meghalt. Beok egykor nagy szerepet vitt Pécs gazdasági életében, közel egy évtizeden keresztül a város egyik legmegbizhatóbb és legjobban foglalkoztatott épitési vállalkozója volt, de a gazdasági válság komoly anyagi gondok elé állitotta, olyan elháritathatlan nehézségek merültek fel, amelyekkel — ugy érezte — megbirkózni nem tud. 64 éves volt. Halála őszinte és mély részvétet keltett vállalkozói körökben.

Emlékünnep Landerer Lajos sirjánál. A Budapesti Sokszorositó Ipartestület március 13-án Landerer Lajosnak, a 48-as forradalom harcosának ujjáépitett váci sirjánál emlékünnepélyt rendez. Délelőtt 10 órakor kezdődik az emlékünnep, amelyet 12 órakor közebéd követ.

Szakmai fizetésképtelenségek: — **Kényszeregyességek:** Hoffmann József és Fia bpesti (Gorove-u. 3) faker. ellen megind. Vagyonf. dr. Kell József (Hajós u. 25.) Köv. bej. márc. 16. — Wertheimer Dezső miskolci villanyszerelő ellen megind. Vagyonf. dr. Krumm Gyula. Köv. bej. márc. 20. — **Csőd:** A bpesti törvényszék csődöt nyitott az Automobilbehozatali Rt. (Kossuth Lajos ucca 3) bejegyzett cél ellen. Csődbiztos dr. Sikorszky Sándor. Tömeggondnok dr. Dusárdy István. Követelések bejelentése április 9-ig, felszámolási tárgyalás május 9-én délelőtt 9 órakor, csődválasztmány megválasztása május 12-én délelőtt 9 órakor. — **Köt. magán egység:** Nagy Imre épitési anyag, Dunapataj A. 2449, P. 4772, Q. 50%, bej. idő III. 12. — **Vagyont esküt tettek:** Billitz István Autocentrale, géperej alkatrészek és felszerelések vállalata (társtulajdonos Vámos Adolf), Visegrádi u. 48; Szállitmányozási és Tárház rt., VII., Károly király ut 7.

Sportuszoda Kőbányán. Dr. Karaffiát Jenő kultuszminiszter hozzájárult ahhoz hogy a kőbányai Szent László reálgimnázium udvarán sportuszodát létesitsenek. Az épitkezés rövidesen megkezdik.

(—) **A Roessemann és Kühnemann gépgyár** legutóbbi hónapokban két nevezetes ujitást iktatott be gyártási ágai közé. Megkezdte a egységes tipusu *villamos csigasor* előállitását amely futómacskába vagy más szállitóberendezésekbe könnyen beépithető. Ez az emelő szerkezet külföldön igen nagy elterjedtségnek örvend és eddig különösen Németországból hozták be Magyarországra. Az uj szerkezet nagy előnye egyenletes és nyugodt működése könnyü kezelése és nagy teljesitőképessége. A gyár másik ujitása az *ipari traktorok* gyártásának megkezdése. Rendkivüli mozgékonysága mellett nagy előnye e traktornak, hogy több pótkocsi alkalmazásánál a fel- és lerakási idő nem vész kárba, amennyiben a traktor állandóan mozgásban lehet és igy hasznos munkát végez. A traktor vonatatóképessége 10—12 tonna. A gyár a pótkocsit is maga állitja elő.

Könyvelését, adómérlegét elkésziti, vagy felülvizsgálja nagy szakismerettel: „Adózás és Könyvelés" c. rovatunk vezetője, Barcza Béla Budapest, VI., Podmaniczky u. 51. — Telefon A. 137—84.

Előfizetését küldje be még ma!

Beora György, építő és képfaragó. Valószínűleg Bocche di Cattaroban (Dalmáczia) született a XVII. század második felében. 1709—1713-ban ő építette a Perasto melletti Toplában az Üdvözítőről elnevezett templomot.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—60. 28. l.

magyar

Beödi Balogh Gábor

festő

l. Balogh Gábor

beödi

-Társulat

Könyvnyomda Budapesten.

Gyula úrnak,

. Bizottsága" elnökének,

Budapesten.

áró Úr!

k kapcsában, azzal a tisztelettel,

unk ezennel "Méltóságod elé

k orsz. Bizottsága" megbízásából

ek közül kármat, úgymint: Vajda

ét ábrázoló két tölvételt (t. i. en

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

BEÖTHY, AGNÈS

Festő, grafikus. A művészet iránti szeretetet és tiszteletet a családi környezetben szívta magába. Tanulni magyar származású szüleitől, a világhírű szobrászművésztől Beöthy Istvántól és festőművész édesanyjától Beöthy Steiner Annától tanult. Művei számos egyéni - 1969-ben Beöthy Istvánnal Párizsban, 1979-ben a Lucernaire Forumban - és csoportos bemutatón szerepeltek.

KOMPOZÍCIÓ I.
papír, tus, 195x210 mm.
j.j.l.: BA
Ltsz.: K. 85.305.1.

KOMPOZÍCIÓ II.
papír, tus, 295x210 mm.
j.j.l.: BA
Ltsz.: K. 85.305.2.

KOMPOZÍCIÓ III.
papír, tus, 295x210 mm.
j.j.l.: BA
Ltsz.: K. 85.305.3.

KOMPOZÍCIÓ IV.
papír, tus 295x210 mm.
j.j.l.: BA
Ltsz.: K. 85.305.4.

KOMPOZÍCIÓ V.
papír, tus, 295x210 mm.
j.j.l.: BA
Ltsz.: K. 85.305.5.

KOMPOZÍCIÓ VI.
papír, tus, 295x210 mm.
j.j.l.: BA
Ltsz.: K. 85.305.6.

KOMPOZÍCIÓ VII.
papír, tus, 295x210 mm.
j.j.l.: BA
Ltsz.: K. 85.305.7.

KOMPOZÍCIÓ VIII.
papír, tus, 295x210 mm.
j.j.l.: BA
Ltsz.: K. 85.305.8.

KOMPOZÍCIÓ IX.
papír, tus, 295x210 mm.
j.j.l.: BA
Ltsz.: K. 85.305.9.

KOMPOZÍCIÓ X.
papír, tus, 295x210 mm.
j.b.l.:BA
Ltsz.: K. 85.305.10.

KOMPOZÍCIÓ XI.
papír, tus, 295x210 mm.
j.b.l.: BA
Ltsz.: K. 85. 305.11.

Ő a Soros
Az Ab Ovo Kiadó újdonsága

„– Van-e olyan üzlet, amelyre semmilyen körülmények között sem vállalkozna?

– Nyilván, de találomra nehéz lenne megmondani, melyik is az... Ha az embernek egyszer erkölcsi kételyei támadtak, attól kezdve szüntelenül befolyásolják a gazdasági mérlegeléseit. Sokkal egyszerűbb csupán egyetlen tényező – történetesen a nyereség – érdekében cselekedni. De ha hozzáveszünk egy új tényezőt – például a társadalmi felelősséget – nehéz lesz eredményesnek lenni. ... A társadalmi cselekvés természetében rejlik, hogy következményei nem láthatók előre. A jó szándék pedig távolról sem elég" – vallja *Soros* György abban az interjúkötetben, amely *Ő a Soros* címmel most jelent meg az *Ab Ovo Kiadó* gondozásában, és máris kapható az ország könyvesboltjaiban.

A könyvet *Baranyai* Edit és *Tolmár* Tamás fordította a Frankfurtban ez évben megjelent német eredetiből. A könyvet csütörtökön mutatták be az *Akadémiai Nyomda* használaton kívüli szedőtermében.

Mint *Vámos* Miklós, a kiadó vezetője elmondta, Krisztina *Koenen* az *Ab Ovo* kérésére néhány olyan kérdést is föltett Soros Györgynek, amelyek az eredeti, német nyelvű kiadásban még nem szerepeltek. A magyar vonatkozású kérdések egyike Soros Györgynek az *Országos Takarékpénztárban* tervezett befektetésére vonatkozik.

Vámos Miklós hangsúlyozta: a kiadónak nincsen kapcsolata Soros Györggyel, sosem részesült a *Soros-alapítvány* támogatásában. A könyv megjelentetése jubileumhoz kötődik: tízéves az alapítvány.

A könyvbemutatón az is elhangzott, hogy az *Ab Ovo* nyomdát vált: a *Dunaújvárosi Nyomdavállalattal* kötött szerződést, és ezentúl elsősorban kemény fedelű könyveket ad ki. Az *Ab Ovo* hamarosan megjelenő kiadványa lesz az *Eladó az egész világ* című képes magyar hirdetéstörténet, az Izraelben élő *Salamon* Pál *A Sorel,ház* című, három nemzedék sorsát feldolgozó családregényfolyama, valamint a *Füge sorozat*, amelytől sokféle előítélete eloszlatását reméli a kiadó.

A sorozat kötetei között lesz a *Szeressük-e a gazdagokat*, majd a – *politikusokat, a külföldieket, az újságírókat, a cigányokat, a zsidókat, a tévéseket és rádiósokat*, valamint – *a vállalkozókat* című kötetek.

Kétségkívül e sorozat új fejezetet nyit az Ab Ovo életében.

(l. d.)

A színpadi szerző színészekben gondolkodik

Pozsgai Zsolt a színházi divatról, az európai drámaíróversenyről, mestereiről és kortársairól

Itt él közöttünk egy harmincnégy éves fiatalember, akinek 1987 óta hét drámáját mutatták be (*Utolsó pillanat*, Pécs 1987; *Horatio*, Zalaegerszeg, 1988: *Viaszmadár*, Madách Stúdió, 1991; *Szeretlek, cirkusz*, Szolnok, 1992; *Kölyök*, Arizóna, 1993: *Törődj a kerttel*, Kecskemét és Újpesti Színház, 1993, *Bakffy és a csúnya királykisasszony*, Kolibri, 1994.) mellesleg a több száz induló közül az európai drámaíróversenyen térségünkből egyedül a döntőbe jutott. A *Madách Színház* dramaturgjaként dolgozó *Pozsgai* Zsolt a sikerek és a *Szép Ernő-díj* ellenére sem tartozik a kortárs irodalom ünnepeltjei közé. Az elmúlt héten visszaköltözött Pécsre, mert nem sikerült családja lakásgondját a fővárosban megoldani. „Ingázni" fog, de végre lesz egy dolgozószobája, ahová visszavonulhat.

– Dehogy vagyok én sikeres drámaíró! – hárítja el az újságírói bókot már telefonon, amikor a *Kolibri Színház*at, ahol rendezőként is debütált, jelöli meg pillanatnyi tartózkodási helyéül.

– Nem bántja, hogy olyan időszakban kezdte pályáját, amikor a teljesítmények visszaigazolása ezernyi okból elmarad?

– Olyan írósztárok, mint amilyen a hatvanas években *Fejes* Endréék voltak, többé nem lesznek. De visszaigazolás azért van, még akkor is, ha plakátja sincs az előadásnak. Szolnokon például jöttek az emberek a nagy színházba, mert „elterjedt", hogy történt valami. *Spiró* György se remélte a sikert, amikor műsorra tűzte a darabomat. A közönségre igazán nem panaszkodhatom.

– És a kritikára?

– Még egyik darabomról sem írták le, hogy ezt azért nem kellett volna bemutatni. A legjellemzőbb kritika azt mondta, hogy én nem drámaíró vagyok, hanem színpadi szerző.

– Megsértődött?

– Ugyan! Én mindenekelőtt színházi embernek vallom magam. A legnagyobb dicséretnek azt tartom, hogy egyik pályatársam kijelentette; a darabom olvasásakor ott érzi a súgót is... Belülről ismerem a színházat, voltam asszisztens, segédszínész és rendező, dramaturg és művészeti titkár. Ráadásul minden darabomat meghatározott színészeknek írom. Az más kérdés, hogy nem ők játsszák el.

– Divat még színészekben gondolkodni?

– Azt gondolom, ha a színész jól érzi magát a szerepben, akkor ez hat a közönségre is. Persze én nem gyártok elméleteket, mert több területen dolgozom. Írok mesejátékot, musicalt, *(Kölyök)*, s kamaradarabot, mint a *Viaszmadár*. Nem tudom, mi a drámaíró feladata azon kívül, hogy jó szerepeket írjon.

Pozsgai Zsolt: Fejes Endrének mutatom meg először a darabjaimat

Bege Nóra felvétele

– Hol marad az írói önmegvalósítás? Amiről beszél, az szolgálat.

– Vállalom, ha jóértelmű szolgálatról, nem pedig mindenfajta ízlés kiszolgálásáról van szó, amibe jó néhányszor bele akartak már rángatni, de nem hagytam magam. Persze vigyázni kell a közeggel is, amit szolgálni akarok. Az *Arizónában* szándékom ellenére olyan giccs kerekedett a darabomból, hogy képtelen lennék újra végignézni. Pedig a színészeket itt is nagyon szerettem. *Mikó* Istvánt, *Tóth* Augusztát...

– Melyik előadással volt a legelégedettebb?

– Mindegyiket szerettem. Akárhol megfordultam, mindenütt visszavártak. Most éppen a *Kolibri*ben éreztem remekül magam...

– Miért indult el az európai drámaírói versenyen?

– Megpróbáltam, érdekes volt, hogy sok nagy név van zsűriben. Az *Arthur és Paullal* indultam, amelyet már próbálni kezdtek a Madáchban, de a verseny miatt elmaradt a bemutató. Először nyers fordítás készült csak a darabból, később műfordítás is. Valahogy fennakadt a rostán, s végül díjat is nyert. Pontosan nem tudom mit, mert nem voltam ott a díjátadáson. Két nappal az eredményhirdetés előtt kaptam kézhez a meghívót, s mivel az útlevelem lejárt, nem tudtam kimenni. Valaknek nem volt fontos, hogy én kijussak.

– Minálunk nagyon nehéz bejutni a színház világába. Pozsgai Zsoltnak hogyan sikerült elfogadtatnia magát?

– A színészeken keresztül. Van olyan színház, amelynek a dramaturgja ne nem engedne, de a vezető színészek szeretnék a darabomat játszani.

– Min dolgozik most?

– Elkészült a *Vörös és feketé*te színpadi változata, október 24-én lesz a bemutató.

– Klasszikus regény színpadra alkalmazása óriási feladat. Jó néhány pályatársa társszerzőként vállal csak színpadi adaptációt.

– Arra törekedtem, hogy *Stendhalból* minél többet átmentsek. Azt tekintettem feladatomnak, hogy az ő szellemét megőrizzem. Lehet, hogy ez furcsán hangzik, hiszen én is értesülök arról, hogy az *Apák és fiúkat* is *Turgenyev* írta, *A csábító naplóját* pedig nem *Kierkegaard*.

– A fiatal drámaírók közül csak Pozsgai Zsoltot hívták meg a Nemzeti Színház drámapályázatára. Nem érte váratlanul?

– Pesten idősebb barátaim vannak, velük megtaláltam a hangot. *Fejes* Endrének mutatom meg először a darabjaimat. Hernádi Gyuláék társaságában érzem jól magam. A legszívesebben *Kibédi* Ervinnel beszélgetek.

– Nyilván gondolkodott az okokon is.

– Most nemcsak az élőkről beszélek. *Sarkadi, Illés* Endre, Fejes, Hernádi kitalált egy olyan színházeszményt, amit én elfogadok. Az a dramaturgiai igény, az az alázat munkál bennem is, mint őbennük. Ezen a téren egyedül vagyok. Eljárok a pályatársaim premierjeire, és várom, hogy történjen valami.

– És ők is ott vannak a Pozsgai-bemutatókon?

– Nem, de ennek nincs jelentősége.

– Legfeljebb annyi, hogy nem fogják zsenivé avatni.

– Nem hiányzik, mert rengeteg munkám van. Dolgoznom kell, tele vagyok tervekkel.

– Mire készül?

– *Ibsenről* írok könyvet, egészen vastagot, mert rengeteg anyagom gyűlt össze. Készülök a *Nemzeti Színház* pályázatára. *Benedek* Miklós kért meg, hogy készítsünk a *Psychóból* színpadi adaptációt. Nagyon megszerettem a mesejátékot, azon is gondolkodom, *Piros* Ildikó kérésére írok egy kétszemélyes darabot. És megrendelés nélkül, magamnak is írnék már. Szóval van mit csinálnom.

– Mennyire befolyásolja az életét, hogy újra vidéki polgár lesz?

– A *Madách Színház*nál maradok állásban, és nagyon hálás vagyok *Kerényi* Imrének, hogy ezt a szigetet biztosítja a számomra. Néha bánt, hogy érdemben nem tudom befolyásolni a színház döntéseit, hogy olyan darabokat is játszanak, amit én nem tartok jónak. Persze a közönség sokszor nem engem igazol. Mondjuk, amikor nyáron is pótszékeket kell beállítani egy általam rossznak vélt komédiára...

– Mivel lehet Pozsgai Zsoltot kihozni a sodrából? Ahogy így hallgatom, nem esik kétségbe, ha mellőzik, ha nem viszik a darabjait országos fesztiválokra, ha elhallgatják külföldi sikereit, tudomásul veszi, hogy egyes színházak kapui zárva maradnak előtte.

– Akkor esnék kétségbe, ha Fejes Endre azt mondaná, hogy tehetségtelen vagyok. Ő rendkívül magas mércét állít elém, lebeszél arról, hogy ázsiót növelő vállalkozásokba fogjak. Miatta nem vettem részt például a drámaíróversenyen Hernádi, Spiró és *Siposhegyi* mellett.

– Nem hiányzik sohasem, hogy nem járt a színművészeti főiskolára?

– Szívesen jártam volna, sőt járnék is főiskolára. Szóba is hoztam *Huszti* Péternek, aki azt kérdezte, tanítani akarok-e. Még nem dőlt el a kérdés, de egy drámaelméleti, drámaíró gyakorlati kurzust örömmel tartanék.

– Nem fél, hogy konzervatívnak tartanák?

– Volt Pécsett egy amatőr csoportom, ott bemutattunk mindent, a lengyel, a francia, az angol avantgárdot. Hittem és hiszek is benne, de az emberben a dolgok elkezdenek letisztulni, kézbe veszi *Strindberget, Ibsent, Füst* Milánt, *Szomoryt*, s rácsodálkozik. Azt hiszem, az avantgárd élmények kellenek ehhez a letisztuláshoz. Ahhoz, hogy az ember egy új utat találjon. Mondjuk, *Ionescóból* bontson ki egy magyar történelmi darabot.

– Ezzel kísérletezik a Nemzeti Színház drámapályázatán?

– *Báthory* Zsigmondról, helyesebben *Mária Krisztináról* írok darabot. A történet annyi, hogy idejön egy európai műveltségű ifjú nő és találkozik egy hazánkfiával, akivel szerelmi kapcsolat nélkül házasságban él négy évig, míg a pápa el nem választja őket. Vajon megtemékenyíthető-e általunk Európa? A darabban még nem. De bízom benne, hogy nem ez a végső válasz.

Osztovits Ágnes

A zene világnapján:
Koncertek az őszi fesztiválon

A zenei világnapot – az UNESCO nemzeti tanácsának határozata alapján – 1975 óta minden évben október 1-jén rendezik meg. Ezen a napon a Budapesten több koncertet tartanak. A budapesti *őszi fesztivál* keretében a *Korunk zenéje* elnevezésű sorozat nyitókoncertjét a *Szombathelyi szimfonikus zenekar* tartja a Zeneakadémián. A műsoron *Tihanyi* László, *Jeney* Zoltán Zygmunt *Krauze* és Goffredo *Petrassi* művei szerepelnek. A Salétrom utcai református templomban *Lehotka* Gábor orgonaművész és a *Stella-kamarakórus* ad koncertet. Mások mellett *Mendelssohn-, Kodály-, Scarlatti- és Bach*-művek hangzanak fel.

Belváros–Lipótváros Önkormányzata október 3-án délben a Vörösmarty téren rendezi meg műsorát. Az V. kerületi *Szabolcsi Bence Zeneiskola* növendékei, a Váci utcai *43. Ének-Zenei Általános Iskola* kamarakórusa, a *Kalamajka együttes*, a *Honvéd Művészegyüttes kamarakórusa*, valamint *Virág* Márton és együttese vesz részt a szabadtéri programban.

A szomszédos országokban élő magyar gyermekek zenei nevelését segítő mozgalmat szerveztek a szarvasiak. Első jelentős megmozdulásuk az október elsején, szombaton kezdődő s hétfőig tartó *jótékonysági napok* eseménysorozata lesz, amelyet a zenei világnap tiszteletére rendeznek. A hangversenyek bevételéből zenei könyveket, lemezeket, kottákat, olcsóbb hangszereket és iskolai szemléltető eszközöket ajándékoznak két erdélyi és két kárpátaljai város zeneoktatásban részesülő magyar gyermekeinek.

Ballagó évszakok címmel Dévai Nagy Kamilla zenés gyermekműsorát tekinthetik meg az érdeklődők október 1-jén, délelőtt fél tizenegytől a *Józsefvárosi Klubban* (Budapest VIII., Somogyi B. u. 13.). Délelőtt tizenegy órától a *Józsefvárosi Galériában* (Budapest VIII., Nap u. 1.) *Könnyed hangulat a komolyzene világából* címmel *Baranyi* Zsuzsa és *Szatmári* Éva művésztanárok *Mozart-, Schubert-, Seiber-*, és *Duisberg-műveket* adnak elő zongorán.

4x hatékonyabb
CHROMAX extra erős
Fogyókúrázóknak, sportolóknak
Az Olimpiai Csapat Orvosi Bizottságának ajánlásával
Forgalmazza a Béres RT. Kapható a patikákban és a gyógytermék boltokban.

Negyvenkét fiatal tudós utazhat külföldre

Kiosztották az Eötvös-ösztöndíjakat

A magyar fiatalok a XIII. századtól megfordultak külföldi egyetemeken, de csak a XX. században, *Klebelsberg* Kunónak köszönhetően épült ki az a rendszer, amely révén a fiatalok legjobbjai tanulhattak nyugat-európai országokban. Ez az ösztöndíj 1949-ben megszűnt, és csak az idén áprilisban, a kormány 54/1994/IV.13. számú rendeletével éledt újjá *magyar állami Eötvös-ösztöndíj* néven.

Az ösztöndíjat a miniszterelnök által megbízott tíztagú *Magyar Ösztöndíjbizottság (MÖB)* ítéli oda, amelynek elnöke *Kerkápoly* Endre egyetemi tanár, a *Műegyetem* professzora. A független tudósokból álló bizottság júliusban hirdette meg első nyilvános pályázatát, amelynek beadási határideje szeptember 2. volt. Az eredményről csütörtökön tájékoztatta a sajtót Kerkápoly professzor a *Művelődési és Közoktatási Minisztériumban Honti* Mária közigazgatási államtitkár és a bizottság két tagja: *Medzihradszky* Kálmán és *Szegedy-Maszák* Mihály egyetemi tanár, valamint a bizottság titkára: *Boros* Erzsébet társaságában. A beérkezett kilencvenhét pályázatból a bizottság negyvenkettőt fogadott el, szigorúan ragaszkodva a meghirdetett követelményekhez. Az ösztöndíjat elnyert fiatal kutatók és művészek *három hónapot tölthetnek külföldön.*

A MÖB a jövő évtől kezdve az eredeti célnak megfelelően hosszabb időtartamú ösztöndíjakat oszt majd ki. Kerkápoly professzor hangsúlyozta: az ország jövője szempontjából rendkívül fontos, hogy *a mindenkori kormány hosszú távon is rendszeresen biztosítsa az ösztöndíj fedezetéül szolgáló összeget a költségvetésből*, bármilyen nagy nehézségekkel kell is szembenéznie.

(ferch)

A bizottság1994-re a következőknek ítélte oda az *Eötvös-ösztöndíjat:* **Bélafiné dr. Bakó Katalin** MTA Műszaki Kémiai Kutatóintézet – Technische Universität Bécs, Ausztria; **Beöthy Balázs** képzőművész – New York Exit Art, USA; **Berke Barna,** ELTE ÁJTK – Stockholm University, Svédország; **Buda Csaba,** MTA Szegedi Biológiai Központ – University of Stirling (Skócia), Nagy-Britannia; **Cserjési Kinga** klarinétművész – Brabants Conservatorium, Hollandia; **dr. Perczel András,** ELTE szerveskémiai tanszék – University of Oxford, Nagy-Britannia; **dr. Sterczer Ágnes,** Állatorvostudományi Egyetem – New York State College of Veterinary Medicine, USA; **dr. Bartha Tibor,** Állatorvostudományi Egyetem – Harvard Medical School, USA; **dr. Illés Tibor,** ELTE operációkutatási tanszék – University of Copenhagen, Dánia; **dr. Beke Artúr,** SOTE I. sz. Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika – Harvard Medical School Boston, USA; **dr. Csányi Attila,** Győr Megyei Kórház neurológiai osztály – Universitätsklinik Graz, Ausztria; **dr. Horváth Gábor,** ELTE atomfizikai tanszék – Universität Tübingen, Németország; **dr. Inovay János,** SOTE I. sz. Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika – Kreiskrankenhaus Lahr, Németország; **dr. Juhász Antal,** MTA KFKI Magfizikai Kutatóintézet – University os Colorado, USA; **dr. Juhász Csaba,** SOTE Neurológiai Klinika – University of California, USA; **dr. Kovács Krisztina,** MTA Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet – Institute for Biologie, La Jolla, USA; **dr. Lászik András,** SOTE Igazságügyi Orvostani Intézet – Freien Orvostudományi Egyetem, Berlin, Németország; **dr. Pepó Péter,** GATE – Louisiana State University, USA; **dr. Sepp Róbert,** SOTE Pathológiai Intézet – University College, London, Nagy-Britannia; **dr. Vajó Zoltán,** SOTE II. sz. Belgyógyászati Klinika – Universitätsklinik für Innere Medizin, Bécs, Ausztria; **Fövényesiné dr. Bede Klára,** BME építő és anyagmozgatási tanszék – Universität Dortmund, Németország; **Frigyesi Veronika,** BKE jövőkutatatás tanszék – Colorado State University, USA; **Garzuly Anna** fuvolaművész – Manhattan School of Music, USA; **Gyódi Péter,** PATE, Kaposvár – Bundesanstalt Institut Kiel, Németország; **Horváth István,** KFKI RMKI – University of Stony Brook New York, USA; **Hum László,** JATE földtani és őslénytani tanszék – Universität Heidelberg, Németország; **Kánnai Zoltán,** BKE matematikai tanszék – Erasmus University, Rotterdam, Hollandia; **Kocsondi Tamás,** PATE Növényvédelmi Intézet – USDA-ARS Beltsville, USA; **Kollányi László,** Kertészeti és Élelmiszer-ipari Egyetem – University of Massachusettes, USA; **Kolos Krisztina,** BKE – Northwestern University, Chicago, USA; **Kozek Tibor,** MTA-SZTAKI – University of California Berkeley, USA; **M. Tóth Tivadar,** JATE ásványtani tanszék, Universität Bern, Svájc; **Madarász János,** BME általános és analitikai kémiai tanszék – Helsinki University of Techology, Finnország; **Papp Sándor László,** JGYTF, Szeged – Universität Wien, Ausztria; **Rácz Lajos,** MTA Regionális Kutatások Központja Alföldi Tudományos Intézete, Kecskemét – Universität Bern, Svájc; **Ritoók Pál,** Országos Műemlékvédelmi Hivatal – University of East England, Nagy-Britannia; **Sági Matild,** TÁRKI – University of California Los Angeles, USA; **Sándor György,** KFKI-ATKI – University of Utah, USA; **Sz. Pallai Ágnes,** Veszprémi Petőfi Színház – Royal Scottish Academy, (Skócia) Nagy-Britannia; **Székely Zoltán,** SOTE Orvostudományi Vegytani Intézet – Food and Drug Administration Washington, USA; **Tüzes Károly,** ELTE új és legújabb kori történeti tanszék – School of Slavonic and East European Studies University of London, Nagy-Britannia; **Zólyomi Gábor,** MTA judaisztikai kutatócsoport – Wilhelms Universität Münster, Németország.

Hajunk szála sem görbült meg, de..

Új hangadók jelentkeznek

A *Magyar Nemzet* a megszokottnál is nagyobb késéssel érkezett szeptember 5-i számában olvastam egy beszélgetést az '56-os Szövetség újonnan megválasztott vezetőjével, *Rácz* Sándor Istvánnal. Az interjú néhány gondolat papírra vetésére késztet, annál is inkább, mert mindkét hajdani „ötvenhatos", *Pongrátz* és Rácz pályafutása tipikusnak mondható, és párhuzamba állításuk nem lehet érdektelen: életútjukban, mint cseppben a tenger, a bukott forradalomban aktívan részt vettek két nagy csoportjának, az otthonmaradottaknak és a Nyugatra távozottaknak sorsa tükröződik, s ez bizonyos összehasonlításra adhat alkalmat.

Előrebocsátom, hogy noha Pongrátz Gergelynek mind a forradalom alatti, mind későbbi emigrációs tevékenységét jól ismerem és becsülöm, fogyatékosságairól is tudok. Olyan közeli barátság nem fűz hozzá, hogy elfogult legyek vele szemben, s ezek a sorok nem az ő védelmében íródtak. Tájékozva vagyok arról is, hogyan zajlott le az '56-os Szövetség legutóbbi kongresszusa, ahol Pongrátz Gergely kijelentette: mindaddig az egység útjában fog állni, míg nem talál megfelelő embereket, akiknek átadhatja a szövetség vezetését. Ezt követően a többség az egység mellett tört lándzsát, és nem várva arra, kit jelöl utódjául „Bajusz", a Corvin köz volt parancsnoka, a teljesen ismeretlen nevű Rácz Sándor Istvánt választotta meg elnöknek. Pongrátz Gergely pedig „felfelé bukott" és örökös tb. elnök lett belőle.

Maradjunk annál, hogy a tagok nagy többséggel bizalmat szavaztak valakinek, akinek a nevét senki sem ismeri, s aki – saját bevallása szerint – 1956-ban egy olyan fegyveres szervezetben tevékenykedett, amelynek célja az volt, hogy meggátolja a levert szabadságharc elfogott résztvevőinek kiszállítását a Szovjetunióba. Tiszteletre méltó célkitűzés, amiért meg is kapta a „jutalmát" Kádártól: 1957 februárjában letartóztatták és tizenöt évre ítélték, amiből hat évet töltött ki. Felmerül azonban a kérdés: mit tett Rácz Sándor István a forradalom alatt? Mert Pongrátz Gergelyről tudjuk, hogy hol volt azokban a napokban, amikor Budapest felett zengett az ég; a Corvin köziek második parancsnokaként harcolt a szovjet tankok ellen.

Sárkány Roland rajza

De ismerjük Pongrátz és számos más ötvenhatos emigránstársa Nyugaton végzett munkáját is: időt, energiát, anyagiakat áldozva, fáradhatatlanul, szüntelenül és megalkuvás nélkül munkálkodtak azon, hogy a világ tudomást szerezzen ötvenhat igazáról, hogy a külföldre sugárzott kommunista propaganda ne tudja diszkreditálni a szabadságharcot, és hogy a maguk tisztaságában maradjanak fenn a forradalom eszméi. És igen, azért is, hogy senki se lophassa el '56-ot és ne állíthassa róla, hogy reformkommunista kezdeményezés volt a szocializmus megújítására.

Rácz Sándor Istvánnak ehhez annyi megjegyzése van, hogy Pongrátz „egy más világban élt évtizedekig a tengerentúlon, ahol a haja szála sem görbült meg – ehhez képest homlokegyenest másképpen gondolkodunk mi, akik börtönben töltöttük fiatalságunk legszebb éveit". A hajszálgörbüléshez csak annyit, hogy az „ötvenhatoskodás" a szabad világban sem volt egészen veszélytelen: valahogy börtönbe nem csukták miatta az embert, de attól eltekintve, hogy az illetőt rendszerfogytig elvágta maga mögött a hazalátogatás lehetőségét (igaz, az '5-osok java nem is akart hazajárni a kommunizmusba...), számos kellemetlenség származott abból, ha valaki az emigrációban kiállt '56-ért és Kádáréknak nemetsző tevékenységet folytatott. Az ÁVO (és a KGB) keze messzire elért.

Ha már a börtönnél tartunk: Rácz szerint, akik fiatalságuk legszebb évei börtönben töltötték, másképp gondolkoznak, mint akik a tengerentúlon éltek. Tudom. Mindkettőt kipróbáltam. Huszonhét éves koromtól harmincnégy éves korom tartottak börtönben összeesküvésért, e voltaképp azért, mert nyugati lapokba megírtam az igazat a '48-as választásokon történt csalásokról. És a szabadlásom után volt némi közöm '56-hoz is, nem utána, hanem közben, amiről tanulmányt írtam az *1956 a sajtó tükrében* című alatt. És amikor – nem '56-ban, hanem jóval később, 1970-ben – Nyugatra jöttem, mert már torkig voltam a kommunizmussal és elegem lett a másodrendű állampolgárságból, az örökös megalkuvásból, tétlen tűrésből, akkor a saját szememmel győződhettem meg arról, hogy milyen munka folyik az emigrációban, elsősorban 1956 nimbuszának megőrzéséért. Tehát ha valaki, akkor én tudom, hogy ondolkozik az, aki „fiatalsága legszebb éveit börtönben töltötte", és hogyan azoknak „tengerentúlon nem görbült meg a haja szála sem..." És ezt az utóbbi huszonnégy év folyamán e témáról publikált számos írásom is tanúsítja.

Mit tett ezzel szemben Rácz Sándor István későbbi éveiben? Mint maga vallja az interjúban: „A rendszeráltozás szelét megérezve, a lakiteleki eszmecsere után felbátorodva léptem be az MDF-be." Ezek szerint egészen 1988-ig nem tett mást, csak azt, amire Sieyes abbé tudott hivatkozni, amikor azt kérdezték tőle, hogy mit csinált a francia forradalom legsötétebb napjaiban: élt. Akárcsak a magyar társadalom nagy többsége: ki könnyebben, ki nehezebben, de némán elviselve a kommunizmus évtizedeit, és csak akkor eszmélve rá, hogy fel is emelheti a fejét, amikor – Rácz Sándor Istvánnal együtt – „megérezte a rendszerváltozás szelét". Hogy az bekövetkezzék, azért semmit sem tett, ám mit is tehetett volna?... Nem kellett viszont már hozzá különösebb kurázsi 1988-ban (történelmi hasonlatokkal élve: nem kellett több, mint Mussolininak ahhoz, hogy 1940-ben hadat üzenjen a megvert Franciaországnak, vagy a nagy Sztálinnak, hogy az atombomba ledobása után megtámadja Japánt), hogy valaki felbátorodva belépjen az MDF-be. Amikor felállították a lakiteleki sátrat, a párt felsőbb köreiben, Moszkvában már éppúgy tudták, mint Magyarországon és a többi vazallus országban, hogy a kommunizmus napjai meg vannak számlálva, és Közép-Európát ki fogja üríteni a Szovjetunió.

Nem akarom bántani Rácz Sándor Istvánt, de a magam részéről nem sok bizalommal vagyok azok iránt, akik az utóbbi évtizedeket a fal mellett húzták ki, ma pedig – amikor az már semmiféle veszéllyel nem jár – egyszerre felfedezik magukban az egykori rettenthetetlen szabadságharcost és kilépnek a nyilvánosság elé. S ott megmondják a többieknek, hogyan kell csinálni ezt vagy azt, például hogyan kell egy '56-os szervezetet irányítani, miképp kell az ötvenhatos szellemet képviselni. Akad ilyen ember otthon is, az emigrációban is elég sok. Mert bár idekint valóban nem járt olyan veszéllyel 1956-ról az igazat írni vagy mondani, mint otthon, mégis voltak sokan az emigrációban is, akik a kivárásra rendezkedtek be: kicsit ide is, oda is játszottak. Ezek voltak a rendszerrel lojális emigránsok. Barátkoztak a (régi) Magyarok Világszövetségével és paroláztak Kádár diplomatáival. Hátha mégis addig tart a kommunizmus, mint a török hódoltság tartott, s akkor érdemes odaállni, ha meg nem, hát akkor... És most, hogy végül is összedőlt a diktatúra roskatag épülete, hirtelen nekik is eszükbe jutottak ötvenhatos vitézkedéseik, s e jogon különböző ötvenhatos szervezetekben akarnak hangadók, sőt vezetők lenni. Ki idekint, Nyugaton, ki otthon...

Stirling György
Washington

Kárpótlás

Örüljünk, hogy élünk?

Ide jutottunk...

Egyik vasárnap reggel egy névtelen telefonáló a Vasárnapi újságban megszólaló *Sepsey* Tamásnak azt üzente, „a kárpótlást abba kell hagyni". Ide jutottunk... Én tudom azt, hogy az emberek többsége négy év alatt belefáradt az elmúlt negyven évben okozott szenvedések „felhánytorgatásába", a szemrehányások hallgatásába, a bűntudat keltegetésébe – míg sokan azt is nehezen viselték el, hogy egyesek kaptak valamit érte. Ugyanakkor, akik kapták, természetesen nem voltak megelégedve a kárpótlás mértékével, hiszen hogyan lehet tönkretett életeket pár ezer forinttal megfizetni? (E két szék között /is/ esett pad alá a kormány...)

A veszélyt rögtön látva és a kárpótlás gesztusát értékelve én soha nem panaszoltam hangosan sehol, nem emlegettem, mi történt velem, családommal, becsületesen, kemény munkával megszerzett vagyonával. De azt már képtelen vagyok szó nélkül eltűrni, hogy alig foglalta el bársonyszékeit az új kormány, máris nem egy megjegyzés hangzott el a kárpótlásnak a nép vállára helyezett felesleges terhéről, annak mielőbbi lezárásának szükségéről. Megszűnt a váltható részvények kibocsátása, s emiatt a kárpótlási jegyek értéküknek már a negyven százalékára csúsztak, holott (elvben) kamatokkal százhatvannyolc százalékot érnének.

Érdekes, hogy minél közelebb áll egy párt azokhoz, akik kitelepítettek, kifosztottak, elüldöztek minket (lásd például *Thürmer* Gyula nyilatkozatait), annál kevésbé érti meg, hogy ha a kártalanítás nem is fér bele a költségvetésbe, a kárpótlást úgy, ahogy lehetséges, mégiscsak keresztül kell vinni, akkor is, ha az előző kormány (és parlament) döntései iránt általában semmi kötelezettséget nem érez. Már megkezdődött a patinás, nagy nehezen újraindult egyházi iskolák tönkretétele is, holott nyilvánvaló, hogy milyen értékeket képviselnek, bebizonyosodott, mekkora az igény rájuk – és ami a lényeg: hogy amit törvénytelenül elvettek tőlük, azért valami visszajárna!

Vajon azok az emberek, akik akár a kormányban, akár pártban, akár mint magánosok úgy gondolkodnak, hogy mi, a testileg, lelkileg, anyagilag egy életre tönkretettek maradjunk csendben és örüljünk annak, hogy még egyáltalán élünk – vajon ők mit szólnának, ha holnap hajnali háromkor egy írást hozna a posta, melyben az áll, hogy üzletetek, szállodátok, gyáratok, bankszámlátok mától az államé, otthonotokat pedig huszonnégy órán belül elhagyjátok, az is az államé, szállásgondotok nem lesz: titeket fejenként egy-egy ággyal elszállítunk vidékre. Kaptok egy szobát, ólt vagy valamit, ahol meghúzhatjátok magatokat. Tudom, ennél cifrább szörnyűségek is történtek emberekkel, de én most csak saját emlékeimből idézek. Próbálják magukat beleélni, hogyan reagálnának arra, ha negyven évvel később, amikor végre meg mernek szólalni ezekről az emlékekről, a reakció röviden illusztrálva az, hogy kuss.

Ezt üzenném válaszul a névtelen telefonálónak és társainak – névvel.

Kovács Mária
Budapest

ÁLLAMI VAGYONÜGYNÖKSÉG

3287

Sikeres premier Taksonyban

Használt gépek börzéje

Sikeresnek ígérkezik az új privatizációs technika: a gépbörze. Megítélhető ez abból, hogy az első alkalom a várakozáson felüli érdeklődést váltott ki a vállalkozók körében. Az Állami Vagyonügynökség által meghirdetett és az Economix Közgazdász Egyetemi Részvénytársaság által megszervezett használtgép-vásáron csaknem száz jelentkező vett részt.

Az állami tulajdonú cégeknél feleslegessé vált, elfekvő, használt vagy használatba sem vett gépek, berendezések értékesítése kezdődött meg a szeptember 27-én megrendezett aukcióval. Eddig a privatizációs gépbörzére 55 szolgáltató, ipari, építőipari és egyéb gazdálkodó szervezet mintegy 1500 használaton kívüli berendezését jelentették be.

Bővül a kínálat

Az akció alapgondolata – mondotta Kovács István, a Vállalkozók Országos Szövetségének elnöke –, hogy ne vesszenek kárba azok a gépek, amelyek az utóbbi években feleslegessé váltak az állami vállalatoknál. Megváltoztak a piaci gazdasági feltételek, sok volt állami cég privát kézbe került, profilt váltott, vagy kénytelen csökkenteni a termelést. A meglévő kapacitások egy része feleslegessé vált, ám a gépek, technikai eszközök még korántsem használódtak el, sőt tudunk olyanról is, hogy az üzem udvarán ki sem bontották a megrendelt új berendezéseket. Kár lenne ezeket kihasználatlanul hagyni, különösen akkor, amikor tudjuk, hogy a vállalkozóknak milyen nehézségeket okoz egy-egy szükséges gép beszerzése. Ahhoz pedig, hogy vállalkozását el tudja indítani vagy bővíthesse, elengedhetetlen a technikai háttér megteremtése. A gépbörze kedvező lehetőséget kínál arra, hogy viszonylag kedvező áron hozzájuthassanak a szükséges felszerelésekhez.

A jelenlegi kínálat mintegy 1500 különböző, csaknem minden szakmát képviselő gépből áll. A cégek – legalábbis a szervezők azt remélik – az új privatizációs technika sikerén felbuzdulva a jövőben folyamatosan ajánlják majd fel értékesítendő eszközeiket, így tulajdonképpen a választék állandóan más lesz, hétről hétre, hónapról hónapa megújul. Az érdeklődők az ország 42 pontján ismerkedhetnek meg a kínálattal, egyrészt az ÁVÜ ügyfélszolgálati irodáiban, másrészt a megyeszékhelyeken, nagyobb vidéki városokban a területi biztosok minden szükséges információt megadnak. Ha valakinek komoly a vételi szándéka, a kiválasztott berendezést a helyszínen is megtekintheti.

Az első sikeres volt

Az első börzét Taksonyban, a Farkas Művek telepén tartották meg. Az eredményt dr. Komlósi Jenő, az Economix szakigazgatója összegezte:

A börzén 97 komoly érdeklődő jelent meg, és 83 tétel talált gazdára. A vevők 73 berendezést ugyanis licitálás nélkül jutottak hozzá. A gépbörze versenyszabályai szerint ugyanis abban az esetben, ha egymillió forintnál alacsonyabba berendezés kikiáltási ára, és csak egy vevő van rá, versenyen kívül, az eredeti áron megvásárolhatja. Az egy- és tízmillió forint érték közötti gépekre minden esetben licitálni kell, a tízmillió felettiekre pedig pályázatot írunk ki. Az első alkalommal megrendezett árverésen – közjegyző jelenlétében – 24, viszonylag alacsonyabb értékű tárgy került „kalapács alá". A legdrágábban, 250 ezer forintért a dunaújvárosi Építőipari Rt. egyik megmunkáló berendezése talált gazdára. A legnépszerűbbek a kisebb fotó- és fénymásoló, valamint nomdai és videoberendezések voltak.

A második Budapesten

Az első privatizációs gépörze elérte a célját – állapította meg Komlósi Jenő –, mivel az olcsón megvásárolható berendezések a hazai kisvállalkozókhoz kerülte. A vevők többsége ugyanis magánvállalkozó vagy bt, kft. volt.A mostani tapasztalatok alapján a következő gépbörzét hamarosan, október 10-re hirdetjük meg Budapesten, azt követően pedig november elején Nyíregyházán tartunk árverést. Nagy ugyanis az érdeklődés egyrészt a környező országok, az ukrán, román valamint az albán és a lengyel vállalkozók részéről. Addigra várhatóan mintegy 2000 gépre és berendezésre egészül ki a kínálati listánk. Az első börze tapasztalatai azt mutatják, nem jelent technikai problémát az sem, ha a helyszínen, az árverést megelőző egy órában is fogadunk még el jelentkezést.

A bánatpénzt is ott lehet majd befizetni, s a letéti igazolást bemutatni. Reméljük, a potenciális vevőknek ezzel is kedvezünk, kevesebbet kell utazniuk, illetve egyszerűbben, gyorsabban hozzájuthatnak a kiválasztott géphez.

Még az érdeklődőkre váró gépek kínálatában maradtak:

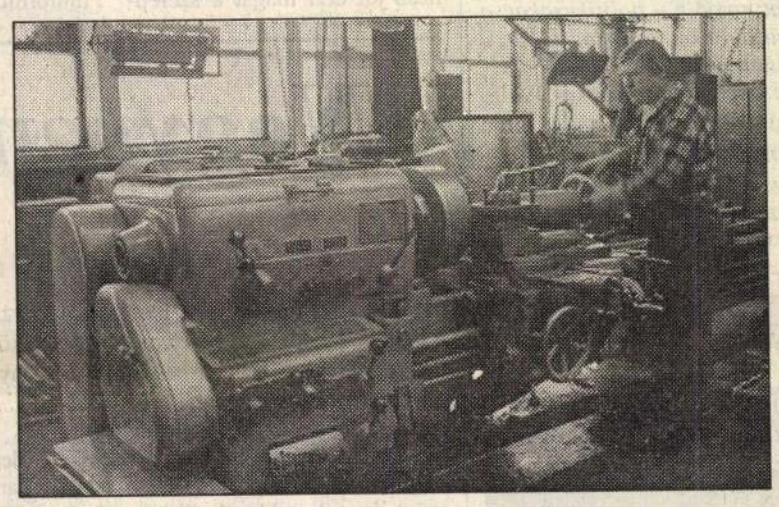

Csepeli csőgyári esztergapad

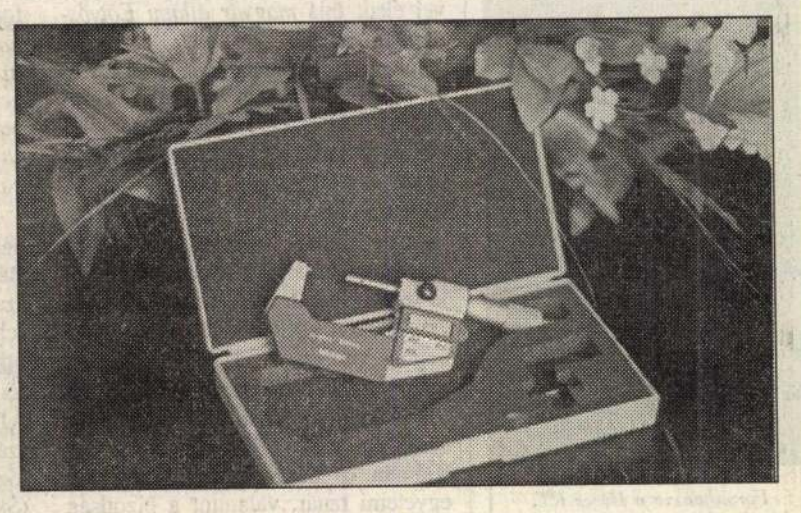

Mertkontroll mérőműszer

BARKÓCZI JÓZSEF 1172 Budapest, VI. u. 11.

1959-ben születtem Budapesten.
A Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola elvégzése után az Egri Tanárképző Főiskolán rajztanári diplomát szereztem.
1985-től a MK Művészeti Alapjának, 1986-tól a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagja vagyok.
Mestereim: Szkok Iván, Mészáros Géza, Benedek György.

I was born in 1959 in Budapest.
After completing my high school studies at the Training School of Industrial and Fine Arts, I graduated from the College for Training Teachers in Eger, becoming an art teacher. I am a member of the National Foundation of Fine Arts since 1985.
Since 1986 I am a member of the Studio of Young Artists. My masters are: Iván Szkok, Géza Mészáros, György Benedek.
Awards: 1987. Studio 87 „SZOT" Award, 1990. Special Award of the Textile Assembly of Szombathely.

Díjak/Awards:

1987. Stúdió '87 Szot Díj
1990. Szombathelyi Textil Biennálé Különdíj

Önálló kiállítások/Individual Exhibitions:

1984. Szakszervezetek Fővárosi Művelődési Háza, Budapest
1985. Váci Könyvtár Galéria, Vác
1986. Pest megyei Pártbizottság Oktatási Igazgatósága, Budapest
1988. Lila iskola, Budapest
1989. SOTE, Budapest

Csoportos kiállítások/Group exhibitions:

1987–88. Stúdió '87, '88, Ernst Múzeum, Budapest,
1986–88. Humor és Szatira Biennálé, Gabrovó
1989. Nagykőrösi Grafikai Tárlat, Nagykőrös
1990. Szombathelyi Textilbiennálé, Szombathely

BEÖTHY BALÁZS 1053 Budapest, Kossuth L. u. 13.

1965-ben születtem Budapesten.
1985 óta a helyettes szomjazókkal (is) dolgozom.
1990-től Derkovits ösztöndíjban részesülök.
„A legutolsó Stúdió-kiállítás óta a következő eseményeken vettem részt:"

I was born in 1965 in Budapest.
Since 1985 I work with the „Hejettes Szomjazó" group as well.
Since 1990 I receive the Derkovits Scholarship.
„Since the last exhibition of the Stúdió I've taken part in the following events:"

BEÖTHY Balázs

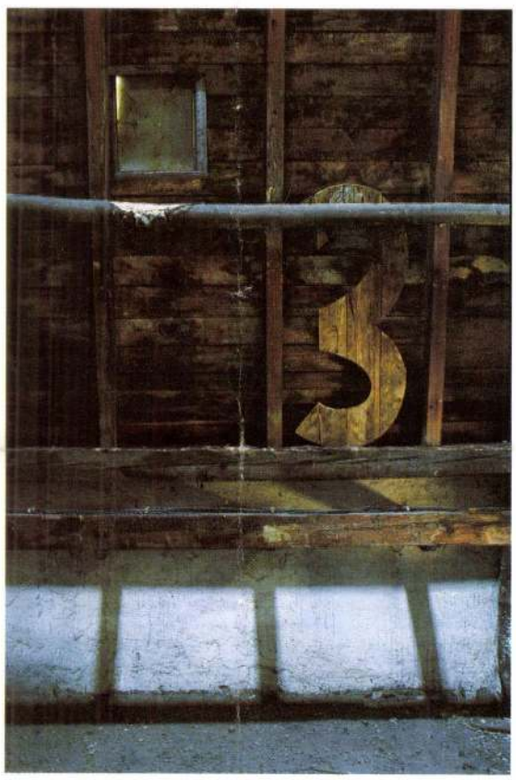

1989. Salgótarjáni Rajzbiennálé, Salgótarján
„Közös újabb képek", Szakmunkás Galéria, Miskolc
„Frakciók", Stúdió Galéria, Budapest
„Fiatal művészek NDK–MNK", Ernst Múzeum, Budapest
„Stellvertretende Durstende", Künstlerhaus Bethanien, Berlin
„Szimmetria és aszimmetria", Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
„123456789+"
Liget Galéria, Budapest (Pereszlényi Rollanddal)
„Kék Acél", Budapest Galéria Lajos utcai Kiállítóháza, Budapest
„Spragnieni Zastepcy" Galeria Wschodnia, Lodz
„Kék Iron", Duna Galéria, Budapest
1990. „Kék vörös", Uitz Terem, Dunaújváros
„Virrasztás", Munkás Művelődési Központ, Dunaújváros
„A Hejettes Szomjazók szenvedélyes élete", István Király Múzeum, Székesfehérvár
„Kölcsey-pályázat", Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest
„Nap-nap fesztivál", Pálvölgyi Barlang, Budapest
„Stúdió ERTÉ-fesztivál", Csemadok, Érsekújvár
„Ressource Kunst", Műcsarnok, Budapest
„Ex-panzió 2", Görög templom, Vác
„Sommeratelier", Hannover
„0 tér", Kossuth L. utca 13., Budapest

„Többre nem emlékszem"

BEÖTHY Balázs

1991. szeptember 21., szombat

A számok többet mond

Hogy az USA-ban ezt hogyan csiná

A CAMP'91. Kiállításon, a Budapes szeptember 25-27. között bemutatj

The new HP Apollo Series 700 F

Pénteken nyílik a Műcsarnokban az Oszcilláció című kiállítás, melyen szlovák és magyar művészek állították ki legfrissebb munkáikat. Komárom után a magyar közönség is találkozhat az installációkkal, festményekkel, videókkal. A tárlat október 13-áig tekinthető meg. Képünkön Rolland és Beöthy Balázs a Helyettes szomjazók című művel FOTÓ: ISZA FERENC

BEÖTHY Balázs

SZEGŐ György: Derkovits-ösztöndíjasok. = Magyar Nemzet, LIV. évf. 63.sz. 1991. március 15. 7. p.

Bp., Ernst Muzeum, 1991. kiáll.

Hozzájuk hasonlíthatóak *Markus* Péter fűrészgéppel faragott *Daktilusai. Beöthy* Balázs is farönkökből és deszkákból fűrészelt betűkkel szeretné az *Örverset* összerakni. Már a deszkaanyag használt felülete is illetlen asszociációkra ösztönöz, maguk a sarokba űrített formák pedig egyenesen kutyapiszokra emlékeztetnek. Feltehetően már Leonardo is eltöprengett az ihlet eme forrásán.

LNI IS ÖLELVE KÉSZÜLSZ

' megint itt van a Kaurismäki. Hétről hétre kikapjuk ezt nn palit és újra meg újra meglepődgetünk. Hogy a franc-lehet olyan hidegben ennyire észnél és szívnél lenni?

heti sziporkánk: a *Bérgyilkost gadtam*. Mivel már sokadik he- foglalkozunk a művésszel (*Le-ingrad Cowboys menni Amerika*, yufagyári lány*), talán megen-edhetünk magunknak egy sze-nélyes megjegyzést: a Kurír Film" rovatának megjelenését lletően az eddigi legjobb, leg-zebb stb. művel nézünk szem-e. A történet tökéletes. (Írta: ki Kaurismäki) Henry Boulan-ger ugyanis meg akar dögleni. Érthető, lévén cégét, a Királyi Vízműveket privatizálják, ezért aztán távoznia kell, és bár lehú-zott tizenöt évet, nála csak Ali nevű munkatársa áll szarabbul, mivel ő súlyosbító körülmény-ként nem francia, hanem török. Henry ennek ellenére a kampót választja (kiszakad a plafonból a nyakára tekert kötéllel egyetem-ben, majd, hogy semmi se men-jen simán, a gázművek dolgozói éppen akkor lépnek sztrájkba, amikor hősünk a sütőbe helyezi buksiját), majd úgy dönt, bér-gyilkost fogad önmaga kinyírá-sára. Nincs is ezzel semmi baj, csak ne lenne az illető gyógyít-hatatlan tüdőbajos. Közben az addig rendkívül visszafogott Henry élete is megváltozik, do-hányzásba bocsátkozik, vedelni kezd, ráadásul szétrúgva kom-munikációs zavarait (úgy beszéli az angolt, mint én…) szerelem-be bonyolódik egy virágárus-lánnyal (ha ezt Fassbinder meg-érhette volna). Tehát vissza az egész, élni akarok! Az, hogy közben belekeveredik egy kor-rekt rablógyilkosságba, már csak ráadás. Kaurismäki ezenközben visszahozza Jean-Pierre Leaud-t a *Négyszáz csapásból* (akkor tizen-egy éves volt, most kb. hatvan-egy, de ugyanazt játssza), Joe Strummert a *Clash* zenekarból (és London városát az enyészet-ből), tehát tiszteleg mindannak, ami még elérhető, krimit készít és melodrámát és közben valami olyasmit, ami nagyon, de na-gyon irigylésre méltó.

H. Z. S.

REFLEKTORFÉNY MÖGÖTT

Kathleen háborúja a kilókkal

Kathleen Turner körül sokáig minden a legnagyobb rendben csordogált. Szerették a nők, mert szépsége nem hivalkodó volt, inkább természetes, szerették a férfiak, mert rendkí-vül vonzó asszony. *Volt*. Az egész tavaly márciusban kez-lődött, amikor is férjét meggyanúsították egy szórako-zóhely felgyújtásával, és ezzel nyolcvanhét (!) ember borzalmas halálát varrták a nyakába. Életük ettől kezdve pokollá vált. Bár a férjet tisztázták a vád alól, ez nem mentette meg őket az áldozatok rokonainak állandó zaklatásától. A lelki terror megtette a hatá-sát: Kathleen az evésbe menekült, és hamarosan le kellett cserélnie az egész ruhatárát – két számmal nagyobbra. Elköltöztek, telefonszámuk titkos, csak barátaik tudják, merre fosztogatja Kathleen a hűtőt. Mert fosztogatja, ez kiderül a mostaná-ban róla készített fényképekről. Még fénykorá-ban sok problémája volt férjével, annak állító-lagos flörtjei miatt. Akkor ezt nyilatkozta: *„Megpróbálok úgy élni, hogy ne adhassak okot a féltékenységre."* Ez most sikerült, bár szerintünk Jay (a férj) nem pontosan így gondolta.

Ki a bolond, én vagy te?

Fenomén Lugosi László, a hajdanvolt Bizottság zenekar egykori hőstenorja egy alkalommal bonyolult lélektani fej-tegetésbe bocsátkozott a színpadon. Kijelentette, hogy ő személy szerint örülne, ha minden popzenésznek lenne egy pszichológusa és minden pszicho-lógusnak lenne egy parapszichológusa.

Igaza volt. Pedig akkoriban még nem tud-hatta, hogy Frank Oz, a nagy varázsló, egy-szer majd *lerendezi a What about Bob?* című produkciót, mindannyiunk örömére, Bill Murray szellemirtó kisiparos és Richard Dreyfuss halbiológus közreműködésével (utóbbi nem kapitány). Pedig, ha eltekin-tünk az alkotók elmeállapotának vizsgálatá-tól, és csak a vászon *lesugárzását* helyezzük *kórcső* alá, nos még ebben az esetben is szá-molnunk kell Freud Zsigmond pozícióvál-tásával a meghitt kripta mélyén. Bob ugyan-is kissé vulgárisan jeleníti meg a mester ta-nait, ellenben rendkívül szórakoztató férfiú, és ezáltal máris egyfajta *sírjak* vagy nevessek hangulatba kergeti a nézőt. Az a fajta *kö-zénkvaló*, aki két számmal nagyobb lelket vi-sel a mundér alatt; ha embertársát sírni látja az utcán, zokogni kezd; jókedv esetén vi-szont túlröhögi a lehetetlent. Sejti persze, hogy ez nem normális, ezért (nagyon helye-sen) orvoshoz fordul. Az ember ilyenkor ugye ellenkező nemek esetében általában belezúg a kezelőbe, de mit tegyen, ha úgy kell beszélgetniük, mint férfi a férfival? Az ilyesmire a legjobb módszer, ha a páciens rendes évi szabadságára is követi a megvál-tót, és ha már ott van, leküzdi az egyik sarj beteges víziszonyát, bevágódik a családnál, de ugyanakkor az őrületbe kergeti rajongása tárgyát, kérdésessé téve, hogy valójában ki a hülyébb. Ennek eldöntését mi most itten a nyájasra bíznánk, tessék moziba menni, ez a Bob ugyanis nem sportág, hanem komédia (fergeteges), bár az egészben talán a *valóban* szellemdús fordítás a legjobb.

Isten nem ver Bobbal…

HEGYI ZOLTÁN SÁNDOR

Levelezőknek (2.)

Múlt héten megkezdtük a rajongóklubok *(fanclub)* címlistájának közlését. Mint akkor, most is jelezzük, hogy bár címtárunk friss, a címek helyességéért nem vállalunk felelős-séget. A levelezés nyelveként a németet vagy az angolt ajánljuk.

É heti listánk:

„Shaken not stirred"
JAMES BOND FANCLUB
Stefan Boller
Markt 47–49.
5900 Siegen
Deutschland

JOHN CARPENTER INFO CLUB
1 Mount Edgerton House, Imperial Road Edgerton, Huddersfield HD 3. AE England

KEITH CARRADINE FANCLUB
Jessica Meyer-Gruhl
Am Gexberg 11.
3212 Gronau/Leine
Deutschland

Film

FŐVESZTÉS TERHE MELLETT

Ha az ember elveszíti a fejét – mégpedig nem átvitt értelemben, hanem szó szerint –, a terep a mozaikmestereké. Abban az esetben, ha e fontos testrész nem a közeli, átfésülhetetlen csali-tosba gurult, a fej megtalálható, és az esztétikai élményeket méltányoló örökösök legnagyobb elégedettségére visszafércelhető a helyére (fércmű). Más a helyzet a titokzatos Skóciában, ahol nemcsak a konok, de takarékosságukról is ismert polgárok élnek, ráadásul ezek az embe-rek már láttak egyet s mást; őslényt tóban, fér-fit szoknyában, valamint Sean Connery-t, aki végre-valahára eljátszhatta azt, ami eddig senki-nek nem sikerült: Hamlet atyjának szellemét.

Russel Mulcahy elmondhatatlanul szellemes, leírha-tatlanul *subernyák*, és végtelenül végtelen filmmű-vész. Szellemes, mert a kisujjában van a popkultúra, subernyák, mert a családi szórakozást összekeveri a „Nagy vonatbalesetek, úgy, ahogy a valóságban tör-téntek" című vándorkiállítás tárlóinak clipesítésével, és végtelenül végtelen, mert amiről elindul, belefér a vasárnapi, népszerűtlenül tudományos tv-magazinok halálsikollyal felérő kis színeseinek azon anyagai kö-zé, amelyek előszeretettel vonnak párhuzamot egy viszonylag civilizált ember fürdés után gaztettei (de-zodorálás) és a Földet óvó ózonréteg elvékonyodása között.

Mindenesetre 1994-ben vagyunk. Az ózonréteg nagyon rozoga állapotban van, csakúgy, mint Con-nor MacLeod, aki szerszámai közül már csak a fény-ceruzáját tudja biztonsággal használni, de ha már legalább ezt tudja, helyből cáfolja azt a mongol köz-mondást, miszerint a világon két dolgot nem találtak föl – a mennyekbe vezető létrát és az óceánokat be-borító fedőt. MacLeod az egyszerűség kedvéért a fe-dőt alkotja meg, s ezzel elnyeri a Társaság szimpá-tiáját, továbbá egy környezetvédelmi terroristacso-port rosszallását. Még mielőtt a napolaj-forgalma-zásban érintettek is szóhoz jutnának, megjelenik a színen a gonosz Katana, aki egyrészt belepofázik a szemünk előtt játszódó direkt és indirekt Hamlet-adaptációba, másrészt – önös érdekből – a Hegy-lakó fejére utazik. Katana az első részből megismert Zeist bolygóról jött, ahol ötszáz éve tart az elszaka-dási törekvésekért küzdők, és az ezt megakadályozni akarók ütközete.

A tét tehát meglehetősen nagy, olyannyira, hogy az összes problémát Christopher Lambert csak Sean Connery előcsalogatásával képes megoldani. Miután Connery az utóbbi időkben nagyformátumú proble-mamegoldóvá vált, a Föld megmentése csak gyerek-játék a *Hegylakó visszatér – Highlander 2.* című filmben. Szórakoztatóan csinálják, de azért elég nagy hülyeség.

NAGY TAMÁS KÁROLY

SZTÁRSZÁJ

Lakodalom: násznap vagy gyásznap?
(Mickey Rooney – színész, nyolc házasság)

Házasság: attól még, hogy az ember sokszor gyakorolja – csak remélheti, hogy a követ-kező jobb lesz.
(Elizabeth Taylor – színésznő, nyolc házasság, az utolsót a minap kötötte)

Frigy: többnyire a feleség szépsége és ked-vessége tűnik el először belőle…
(Busby Berkeley – táncos, rendező, koreográfus, öt házasság).

COMPFAIR 91
4. Nemzetközi Számítástechnikai Szakkiállítás és Vásár
1991. X. 15–19. A, F, 33-as pavilon
Budapesti Nemzetközi Vásárközpont
KÖRNYEZETVÉDELEM '91
Általános Környezetvédelmi Kiállítás
1991. X. 15-19. 23–as pavilon
Nyitvatartás naponta 10-18 óráig
COMPEXPO
CÉDRUS MÉDIA BT
HUNGEXPO

Nyihahák földjén a Győri Balett

Gulliver szélvészként repül be a Nyihahák földjére, zabolátlan örömtáncával magával ragadja a fiatal ménest. Úgy érzi, végre biztonságra lelt, a kecses mozdulatokkal őt lágyan átölelő nyihahák gyűrűjében. A lovak váratlanul távolodni kezdenek, ő egyedül marad. Az álomból felébred, megérti, hogy az idill az ember számára a valóságban elérhetetlen. A jelenetnek vége. A függöny mégsem ereszkedik le, szereplők nem hajolnak meg, a nézőtéren senki sem ül.

Fotó: BODÓ GÁBOR

– *A színházi évadban már jócskán benne vagyunk. Ennek ellenére a tapsra önöknek még várniuk kell. Miért csak novemberben léphet először a nagyközönség elé a Győri Balett?*

– Nem tudtunk mivel kezdeni szeptemberben, hiszen *Markó Iván* távozásakor magával vitte a több mint egy évtized alatt velünk bemutatott összes koreográfiáját. Új művet kellett előszednünk a semmiből: a Gulliver szövegkönyvét *Gombár Judit* írta az eredeti Swift-mű felhasználásával. Aztán el kellett készíteni a zenei anyagot, majd a koreográfiát. Ezt próbáljuk.

– *Külső koreográfust szerződtetett a társulat?*

– Nem. Az együttesből hárman találtuk ki a darabot – veszi át a szót *Kis Jánostól*, a Győri Balett új vezetőjétől, *Demcsák Ottó* magántáncos. – A Gulliver utazásai egy egész estét betöltő nagy produkció, hetvenöt szereplővel. Az előadás három részből áll. Az első Gulliver Liliputban, ez William Fomin munkája, a Gulliver az Óriások országában Kis Jánosé, míg Gulliver a Nyihahák földjént én viszem színre. Számunkra nagyon érdekes és izgalmas vállalkozás ez, mivel három különböző egyéniség érzésvilágát, felfogásmódját, elképzelését kell harmonikus egységbe foglalni. Ehhez igazodva a zene is elég eklektikus: nyolc szerzőtől vágtuk össze a zenei anyagot.

– *A társulaton belüli változásokból az előadásokon is érezhető lesz valami megújulás?*

– Megújulás igen. De nem alapvető változás. Szeretnénk megőrizni azokat az értékeket, amik az elmúlt idők alatt a Győri Balettet jelentették, s amiknek vitathatatlanul Markó Iván érdemei között kell szerepelniük. De meg akarnánk haladni a megszokottat, emelni óhajtjuk a technikai színvonalat. Jó lenne, ha jellemzőnkké válna a nyitottság. Fontosnak tartjuk, hogy a táncosok kilépjenek az izolált környezetből. Támogatjuk, hogy egyenként, szólistaként is elmenjenek vendégszerepelni a nagyvilág különböző színpadaira. Sőt, mi is szívesen látunk külföldi balettművészeket. Ez a közös munkára csak kedvezően hathat. Tehát lesznek a közönség által is értékelhető változások. Reméljük, hogy ezeket a Győri Balett hívei jó szívvel fogadják majd.

– *A Gulliver utazásain kívül az idén terveznek-e új bemutatót?*

– Három egyfelvonásost szeretnék majd színpadra vinni, de közelebbit még erről nem tudok mondani.

P. A.

A SECU CENZÚRÁZTA

Arcok. Erdélyi írók, költők, képzőművészek, tudósok portréi. Beszélő férfifejek. És kezek. Egyetlen – megismételhetetlen – másodpercbe sűrítve: sorsok, életutak, érzelmek és emberi hitvallások. Erdélyi Lajos tárlatán a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

A fotóművész ezt írja magáról: „A XX. század második felében a fotográfia szemszögéből nézve a társadalom két nagy csoportra osztható: akik fényképeznek, illetve akiket fényképeznek. Hovatovább az első csoport kerül túlsúlyba. Így hát nincs értelme taglalni, hogyan kezdtem fényképezni. És miért épp az emberi arc kötötte le a figyelmemet. Tény, hogy az első portrémat, amelynek története van, alig tizenhárom évesen készítettem, Marosvásárhelyen, a Fő téren. Átbújtam a rendőri zárólánc on, másfél méternyi távolságból örökítettem meg Kállay Miklós miniszterelnököt. Talán ez a kamaszsiker késztetett arra, hogy két esztendővel később, akkor már német munkatáborban, a személyi adataimhoz bejegyezzem: foglalkozása: fényképész."

Erdélyi Lajos a kolozsvári Bolyai Tudományegyetem közgazdasági tagozatán diplomázott. Újságíró lett, majd esztergályostanonc és végül harminc évig dolgozott a *Sütő András* által 1958-ban szervezett Művészet, később Új Élet című képes folyóiratnál. Közben könyvei jelentek meg, képeivel rendszeresen szerepelt nemzetközi fotóművészeti kiállításokon, és 1988. decemberében települt át Budapestre. Ma nyíló tárlatának anyagát az elmúlt évtizedekben készített negatívok, felvételek ezreiből válogatta össze. „Sokukat igencsak megviselte a gyatra tárolás, a nedves pince, ahol a laboratóriumunk működött. No meg a két betörésnek álcázott Securitate-ellenőrzés, amikor is mindent kiszórtak a földre, megtapostak. Hogy kit fényképeztem, azt gyakran a véletlen is befolyásolta – többen voltunk fotóriporterek a lapnál. Fotóművészi kudarcként élem meg, hogy nem sikerült általam is jónak vélt képeken megörökítenem sok jó barátomat. Sajnos elmulasztottam a soha vissza nem térő alkalmat: elkészíteni az erdélyi kortárs értelmiségiek teljes, hiánytalan arcképcsarnokát."

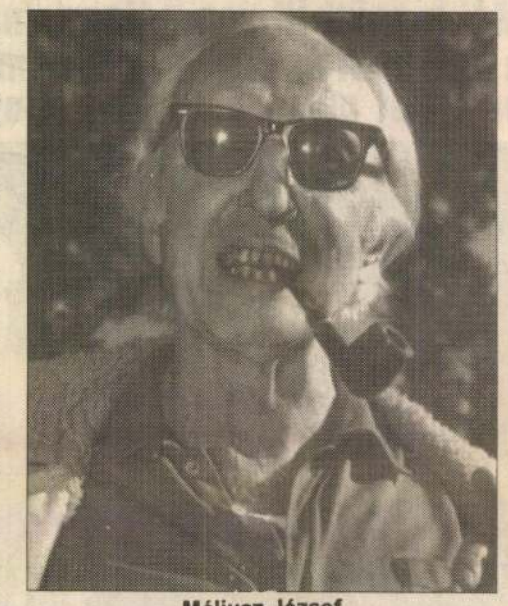

Méliusz József

De akiket megörökített – *Balogh Edgárt*, *Franyó Zoltánt*, *Kányádi Sándort*, *Kós Károlyt*, *Méliusz Józsefet*, *Sütő Andrást*, *Gy. Szabó Bélát*, *Szász Jánost* és mind a többit – ez már önmagában is tett és történelem.

„Számomra Erdélyi Lajos fotói egész könyvtárat, életműsorozatokat közvetítenek. Kísérteties többletük éppen az, hogy nemcsak emberarcokat, művészarcokat vetítenek elém, de magukba sűrítik a művek lényegét is. Technikailag vannak nála bravúrosabb fotósok – seregnyien. Am alig-alig akadnak, akik nála többet tudnának műről és alkotóról – és többet fogalmaznának bele a fényképbe. Fotói nemcsak értelmezik a sorsokat, műveket hanem folytatják, meghosszabbítják a halhatatlanságban" – vallja *Bodor Pál* a kiállítás katalógusának előhangjában.

Ehhez nincs mit hozzátennem. Csak annyit: el kell menni és megnézni a december elsejéig nyitva tartó kiállítást.

L. Á.

„MŰSZEREK A GYOMORBAN

Hatrészes japán–svéd ismeretterjesztő sorozat indul szombaton délután a Tv 2-n, belső világunk címmel. A film készítői a legkorszerűbb műszerek felhasználásával mutatják be a bennünk levő rejtelmes világot. Az első rész címe: Az élet születése. Ugyanezen a napon háromrészes amerikai tévéfilmsorozat indul Ha eljő a holnap címmel. A napjainkban játszódó történet forgatókönyve a nálunk is ismert bestselleríró, az amerikai Sydney Sheldon regénye alapján készült. A tévéváltozat izgalmas, romantikus szórakozást ígér.

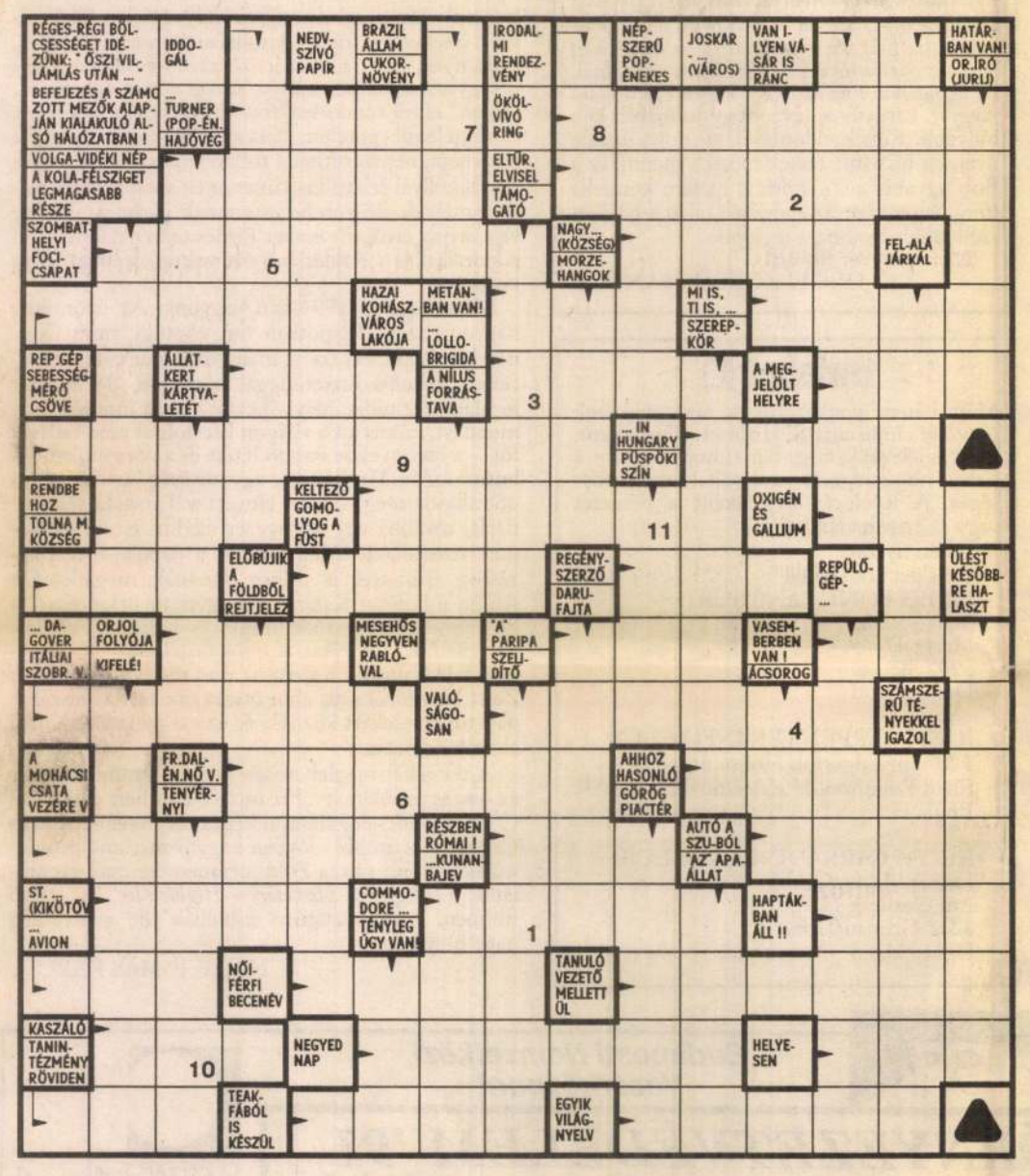

A tegnep megjelent keresztrejtvény megfejtése: „Voltaire"

Többen többre megyünk?

Egy kolléganőm mondta egyszer: „Olyan szerencsés vagyok, az egyik lányom zenész, a másik képzőművész lett. Így mindketten valamennyire kimaradnak a világ gondjaiból, hiszen a művészet az egyetlen terület, ahol egyedül is teljeset alkothat az ember."

Beöthy Balázs fiatal képzőművész más véleményen van. Neki igenis hiányzik a közösség, az együttgondolkodás.

– A magyar képzőművészet nagy előnye a nyugat-európaihoz képest az volt, hogy nálunk pár éve még létezett ez a közösség. Mostanában egyre kevésbé. Lassan a kisiparosok között jobb hangulat uralkodik, mint nálunk. Nem kéne veszni hagyni a már megszerzett tapasztalatot. Ha társaim nem riválisok lennének, vajon mennyi inspirációt kaphatnának egymástól?

A huszonhat éves fiatalember grafikái, festményei már az ÉS, a Nappali Ház, az Új Hölgyfutár című lapok hasábjain jelentek meg. Kiállításait több nyugat-európai országban tekinthették meg a látogatók. Nem végzett főiskolát, de műveivel igazolta, hogy papír nélkül is van helye a magyar képzőművészet palettáján.

– A Képzőművészeti Főiskolára azért nem jelentkeztem, mert rájöttem, hogy azt a szellemi, alkotói közösséget, amire vágyom, nem az iskolapadban, hanem mondjuk Szentendrén és más spontánul szerveződött képzőművészeti csoportban találom meg. Ne értsen félre, én nem azért papolok, mert egyedül vagyok. Szerencsémre több olyan alkotói műhelyben vehetek részt – például az 1984-ben alakult Hejettes Szomjazók –, ahol ez a szellem nem hiányzik. Csupán azt szeretném, ha a kollégáim is rájönnének, hogy nem ellenfelek, hanem sorstársak vagyunk.

Sorstársak például abban is, hogy az állami támogatás megszűnésével a magyar képzőművészek munkája az „úri huncutság" kategóriájába került. Ha meg akarnak élni, többségüknek oda kell hagyniuk választott hivatásukat. A kormány, illetve az önkormányzatok még olyan kedvezményt sem adnak honi képzőművészeinknek, hogy mondjuk, a műtermek bérénél más elbírálás alá essenek, mint a vállalkozók.

– Én nem kérnék sokat. Van egy csomó elhagyott, felújításra alkalmatlan raktárépület, üzem, csupán annyit szeretnék, hogy ilyenkor az önkormányzatok gondoljanak ránk.

Beöthy Balázs október kilencedikén, a Bajcsy-Zsilinszky úti Stúdió Galériában nyíló kiállításával is hitet szeretne tenni az alkotói közösség fontossága mellett. A stúdió boltíves falait egy meglepő „függöny" választja ketté. A tizenkét négyzetméternyi sodronyra a füsttől, az időjárástól sötétbarnára, feketére pácolódott korhadó deszkákat aplikált. Az öreg fadarabok kicsit szomorkásan, de melegséget, bölcsességet sugárzóan lebegnek a földtől fél méterre egymás mellett. Lehet, hogy Beöthy úr „közösségmániáját" nemcsak a képzőművészeknek kellene megszívlelniük?

BEB

A DIMENZIÓ-UGRÁS ELSAJÁTÍTÁSA

Beszélgetés Beöthy Balázzsal és Pereszlényi Rollanddal

1991 decemberében három napig volt látható Beöthy Balázs, Sibylle Hofter és Pereszlényi Rolland közös kiállítása a Tűzoltó utca 72-ben, amely az Újlak mozi szanálása óta az egyik legnagyobb és legizgalmasabb kiállítási tér fiatal művészek számára.

Először azt szeretném kérni, hogy beszéljetek arról, hogyan jöttetek össze, hogyan kezdtetek együtt dolgozni.

PR: 1988-ban ismerkedtünk meg, amikor a Balázs első alkalommal Amszterdamba látogatott. Aztán 1988 őszén elvitt a Balázs a Hejettes Szomlyazókhoz egy kis konfrontációra.

BB: Bemutattam a fiúknak...

És rögtön össze is vesztetek.

PR: Hát abszolút. Az Attilánál voltunk, és azért konfrontáció, mert az első – hogy mondjam – borcsere után rögtön elém tárták mûveiket, hogy ahhoz valamit szóljak, hogy mit jelent, mit nem jelent. És természetesen amit én mondtam, az nekik abszolút nem tetszett. De persze attól függetlenül, hogy én mit mondtam. Akármit mondhattam volna. Azért mondom, hogy konfrontáció volt. És azután jött a részvétel a hejettesekkel a Künstlerhaus Bethanienben. És annak az évnek az őszén volt együtt a kiállítás a Liget Galériában.

BB: Szeptemberben.

PR: Az volt az első közös munkánk, ahol azokat a számokat csináltuk.

BB: Ez a kronológia. És hát 89 májusában megismerkedtem a Sibyllel a Liget Galériában...

PR: Ott volt kiállítása.

BB: ...és nagyon tetszett a kiállítás. Szerintem az év kiállítása volt az akkor. És rögtön beszélgettünk, és jóba lettünk. És párszor ő is jött ide, én is jártam arra, ugye Amszterdam felé útba esik.

PR: Én a kiállítás megnyitóján nem voltam itt. De egy hétre rá jöttem, és a Balázs elvitt, hogy nézzem meg, mert egy kurva jó kiállítás, és tényleg jó volt, nekem is tetszett, illetve nemhogy tetszett, annyira természetes volt, és ugyanakkor absztrakt dolgokról is szó volt. És teljesen a térben dolgozott... mert tudod, a Liget Galéria nagyon kicsi. De ahogy ő csinálta, nem azt érezted, hogy egy kis helyen vagy, hanem egyszerűen átvarázsolta a teret.

BB: Egy szituáció volt, asztal, székek, saját készítésű kis toaster, tányér, evőeszközök...

PR: Pléhből csinált mindent.

BB: Volt még egy-két kisebb objekt, polc, vízmelegítő, egy kis szekrény, és egy-két lámpa, ezek ilyen organikus dolgok voltak, egy kéz kinyúlik egy levelekre hasonlító anyagból, meg volt egy nagyobb, összecsukható festmény, amely egy asztali csendéletet árbrázolt – kedvenc témái közé tartozik –, és körülbelül 80 darab A4-es vízfestmény, bekeretezve, egy falon... tehát egy falon rengeteg kép. Nagyon érdekesek voltak, többek között volt egy, ami Padovát ábrázolta, oda is volt írva. Nem egy aprólékos rajz volt, de az érzés az tényleg ugyanaz volt, mint amit én is éreztem, amikor ott jártam Padovában, aztán kiderült, hogy ő nem is járt ott soha. Akkor kezdtem el vele komolyabban beszélgetni, és hát elég jól megtaláltuk a hangot, azt hiszem. És nekem nagyon nagy élmény volt, amikor először voltam nála Oberhausenben (egy iskolát bérelnek a barátjával és még egy-két más pofával, elég olcsón, úgyhogy jó nagy műterme van), és jó volt...

PR: Nagyon jó ot a hangulat. Ez a nő ahogy dolgozik, amit csinál, amit magából kisugároz, az... nem úgy értem a jó hangulatot, hogy jól érzed magad, hanem tényleg pezseg, történik. Nem azt érzed, hogy most jót beszélgetünk, leiszom magam vagy nem iszom, pofázok vagy nem pofázok, hanem lehet beszélni, és közben ötleteid támadnak. Inspiráló. Na és Sibyll volt, aki szólt nekünk, hogy ő mindig egyedül dolgozott, kíváncsi lenne, hogy milyen velünk együtt dolgozni.

BB: Hozzátartozik, hogy sikerült tavaly meghívni a Széchenyi-fürdőbe, ahol egy performanceestet szerveztünk német képzőművészeknek. És hát akkor ő is itt volt.

PR: És megint megerősödött bennünk, hogy talán jó lenne együttműködni.

Ez volt ugye egy életrajzi út a kiállításig, de hogy volt ez az eszmei fejlődéssel. Hogy gondoljátok: amivel azelőtt foglalkoztatok, az hogyan vezetett el idáig, illetve az előző kiállítás kapcsolatban állt-e ezzel, és ha igen, akkor milyen kapcsolatban? Tehát a Balázsnál a Stúdióbeli kiállításra gondolok, és neked nem tudom, mi volt előtte.

PR: Hú, hát hogy kapcsolódik. Ez a Liget-kiállítással kezdődött, amivel egyikünk sem volt megelégedve. Ezért keletkezett utána a Nulla-tér, ahol a tárgyak a helyükre kerültek. És ahogy azt újra megcsináltuk és átbeszéltük, ez volt az eszmei háttere annak, hogy továbbra is mindenfélét megbeszéltünk.

BEÖTHY Balázs

Nappali Hall 1992/2

PERESZLÉNYI ROLLAND

1991. NOVEMBER 30-31.

SZOMBAT VASÁRNAP

DÉLUTÁN HÁROMTÓL

SIBYLLE HOFTER

2 NAPOS KIÁLLÍTÁS

ÚJLAK

BP. IX. TÚZOLTÓ U. 72.

BEÖTHY BALÁZS

BEOTHY Balázs

Beöthy Balázs

ÉS
IRODALOM

MÉNES ATTILA:

Az ingyen-nap

Ez az ingyen-napon történt. Én hülye, persze késő délutánig a munkahelyemen voltam a raktárban, ahelyett, hogy a többi léhűtővel együtt a kereskedőnegyedben csavarogtam volna. Igaz, nem adtak mindent ingyen, csak kisebb dolgokat — golyóstollakat, öngyújtót, meztelen nős naptárakat lehetett szerezni. Mentem haza az albérletembe, és jött szembe velem az a rengeteg ember, mind állig pakolva bóvlival, reklámszatyrokkal. Többek közt a fiúk is, akikkel focizni szoktam, vigyorogtak rám, hogy né, a Lajos csak egy lapos aktatáskával battyog hazafelé. A kapusunk vadonatúj ingyensapkával a fején gúnyosan megbökött, hogy na, mi van, nekem ma sem sikerültek a dolgok? De rá se bagóztam, keresztülnéztem rajta, és mentem tovább, mutattam, hogy hullafáradt vagyok, kicsikét imbolyogtam is, mintha berúgtam volna az ingyenszeszektől. Kétszer tovább tartott így az út haláig, mert még akkor is csináltam ezt a részegségszínlelést, mikor sehol nem láttam már ismerőst. Azért nagyon bosszantott a dolog, hogy ilyen becsületes vagyok.

Otthon ért az első meglepetés. A házikót, amit béreltem, teljesen átvariálták. Kezdődött azzal, hogy nem passzolt a kulcs a zárba, az erős elzettet valami ócska, reteszes szerkezetre cserélték. Mérgemben belöktem a vállammal, de odabent sem stimmeltek a dolgok. A kisszoba akkora volt, mint egy táncterem, a konyhában meg *lett* egy vizesblokk, a tus ott állt a kredenc előtt, a gáztűzhely mellé egy vécécsészét szereltek, hát ez nem vall nagy észre. Mentem, hogy megkeressem a tulajt. Átvergődtem a placcon, ahol focizni szoktunk, hát látom, a betont felverték, és befüvesítették. Újabb meglepetés: zenét hallottam a kert végében, balettórát tartottak kisgyerekeknek. Ez is olyan változás, amit a tulaj elfelejtett közölni velem. Most már tényleg dühös lettem, mindenki tudja, mennyire szeretem a csendet. Igazán kíváncsi voltam, a tulaj majd mivel magyarázza a dolgot, de csak a feleségét találtam meg, valamivel odébb, a házfalnak dőlve zokogott, egyetlen értelmes szót sem sikerült kiszednem belőle. Közben eszembe jutott valami, és nagyon fellelkesedtem, kétszer megpusziltam ezt a ronda öregasszonyt, és örökre búcsút intettem neki meg a régi életemnek. Közel volt az állomás, és persze másnak eszébe sem jutott, hogy éjfélig a vonatok ingyenesek. Éppen indult egy expressz, felugrottam az utolsó kocsi lépcsőjén, máris fújt a kalauz, és indultunk szélsebesen. A vonaton csak néhányan utaztak, egy vénember madárkalitkával, egy illető, akinek gézpólya fedte a fejét, csak az orra látszott ki a kötésből és a bal szeme, meg egy őrült fazon, aki egy Szokol állomáskeresőjét csavargatta, pedig be sem volt kapcsolva a rádió. Ült ott még egy vadász is, a fején helyes kis kalappal, az ő boxát választottam, és beszélgetni kezdtünk, de a vénember kanárija biztos megirigyelte ezt, először csak túlrikácsolta a hangunkat, aztán meg beszélni kezdett, beleszólt a társalgásunkba, ami a politikai helyzet körül forgott. Valahányszor egy politikus neve került elő, a madár rácsapott arra a névre, azt ismételgette, úgyhogy a vadász fel is állt és arrébb ment egy másik boxba, és elaludt. Nem tudom, meddig utaztam, de biztosan átléptünk egy másik országba, közben pedig egyedül maradtam. Csak azért szálltam le, hogy megmosakodjam — az ingyenvonaton nem volt sem víz, sem világítás. Ekkor már hajnalodott. Egy kastélyparkban volt a megálló, úgy döntöttem, felderítem az épületet. Kívül mindenütt cigányférfiak ácsorogtak, mintha a nők elbújdostak volna — újságpapírba csomagolt reggelijüket majszolták, halkan beszélgettek, és mindannyian igen szegényes ruhákat viseltek, amelyek mifelénk húsz éve kimentek a divatból. A kastély viszont elbűvölt, sosem láttam ilyen szép épületet. Amikor beléptem, csend honolt, a padló tükörfényes, a falakon (gondolom) az ősök képei meg pallosok keresztben. Szégyelltem is, hogy megtöröm ezt a harmóniát. Közvetlen közelről ekkor vastag férfihang panaszos ordítása harsant, összerezzentem, de azért benyitottam az ajtón. Egy teljesen lerobbant tusolóba jutottam, betonpadló, kifúrt válaszfalak, csöpögő csapok hosszú, párhuzamos sorban, mint valami laktanyában. Tovább kellett mennem, mert most már pár méterről hallottam az iménti hangokat. Egy újabb ajtó nyílt a zuhanyzóból, egy raktárhelyiségé, ahol a magas mennyezetig nyúltak a megrakott fémpolcok. Minden doboz ugyanazt a márkamatricát viselte. Egyetlen kriksz-kraksz jelzést, amelyről alig hiszem, hogy jelenthet bármit is. A polc-dzsungel központi folyosóján futva értem a verekedés helyszínére. Két férfit találtam ott, az egyik ököllel püfölte a másik arcát. Mindjárt sejtettem, hogy jobb lenne továbbállnom, de nem tudtam legyőzni a kíváncsiságomat. A gyengébbik fickó egyáltalán nem védekezett, a másik, egy lila színű öltönyös, pocakos ráérősen ütlegelte. Minden pofon után megigazította a nyakkendőjét, és füle mögé rendezte hajtincseit. Nem tetszhetett neki, hogy bámulom, mert hirtelen hátat fordított a polcokba kapaszkodó ellenfelének, és elindult felém. Nem mozdultam egy tapodtat sem, hanem bevártam. Felemelte a kezét, hogy megüssön, de olyan könnyű volt elkapni, hogy magam is csodálkoztam. Nagyot lódítottam rajta, a polcnak esett, utánaküldtem egy rúgást, amitől eltanyázott, de felnyaláboltam, és tiszta erőmből lefejeltem, úgyhogy az arca azonnal vérbe borult. És ettől vadult meg igazán. Nekem mostanában úgyis tízszer jobban megy a verekedés, mint a szex, úgy játszottam a lila öltönyösssel, mint macska az egérrel. A jobb öklével felém csapott, én meg röhögve védtem az ütést, lehajoltam, és gyomron találtam. Összegörnyedt, és megint kapott a fejére, ezúttal egy térdest, hogy csak úgy nyekkent. Már nem bírta sokáig. Azt hiszem, a pecsétgyűrűs ujja is eltörött, a rugós kését meg elrúgtam jó messzire.

Valahogy mégis úgy esett, hogy elájultam — talán a fáradtságtól —, és csak a kórházban tértem magamhoz. Nem tudom, honnan, de biztosra vettem, hogy több napot átaludtam. Álmomban valami végtelenül tiszta és szép világban jártam. Talán állat-álmok voltak ezek. Most itt fekszem, mozdulni sem bírok a sok fáslitól. Várakozom. Miután kinyílt a szemem, mondtam az ágy mellett várakozó szakállas orvosapónak, jobb lenne, ha adna egy gyógyszert, amitől nem ébredek fel többet, és mindig csak álmodnék. Kicsit meghökkent ettől a kéréstől, aztán megígérte, hogy majd gondolkodik a dologról...

BÉKI ISTVÁN:

Tűztánc

Izzó parazsat ha táncolnék,
lángnyelvet földbe vetnék,
hogy fölégessem a világot.

Farkastejen ha nevelkednék:
hét esztendőt rágnám anyám ölét,
holdnak udvarába üvöltenék,
sasmadárral nászra kelnék,
szarvasnak csillaganyát hoznék,
patáival utakat-szántva poroznék,
tűzmagot kötényemből szórnék.

Lángnyelvet akkor vetnék!
Izzó parazsat táncolnék!
Kantároznám, megragadnám,
felmáglyáznám a világot!

Szilva és Eszter

Maszkabálba készülődnek álmaink.
Az égbolt karneválra földíszített kastély.

Nimfák fújják a harsonákat,
izmos kehelyből istenek
a mámort, fenékig kortyolják.

Hömpörölve pelyhes takaróik között
vágyaikat lehelik, – mindenható irgalom,
s vetve-szórják testük írmagját,
a szeplőtelent megáldva így.

Gyónhatnék,
hisz a természet is mossa lábát adventkor,
de csapzott a hideg, farkast ordító,
s fogaival az ég elragad.

Decemberben
testem hűvös verejtéktől csöppen.
Csengettyűs fenyőillat dallamát
fanfárok hangja töri meg,

a naptár, és ami volt, bukfencet vet,
s bűneinkkel táncot lejtvén,
átlépjük az esztendőt.

Borgó rajza

GYÖRE BALÁZS:

Ha már ő sem él, kérem olvasatlanul elégetni

„... ez semmi esetre sem regény vagy kitalált történet, se nem műalkotás: csupán a nyers valóság. Afféle dokumentumgyűjtemény..."

(Ottlik Géza)

Ki lehetett az az *Ormos Gerő*, akinek az írásai rendszeresen megjelentek a lapban? Amolyan novella-féleségek. „Ki ez?" — kérdezgettük egymástól. Nevettünk. Még nagyokat nevettünk. Azóta a cigaretta kiégette szánkban az ízlelő-bimbókat. Mikor fagyott szánkra a mosoly? Mikor keseredett meg Csató szája íze? Azt hiszem, Kecskeméten.

Egy nap kinn vagyok már a vasútállomáson, várom a vonatomat, készülök hazautazni, amikor hallom, hogy szólítanak a hangosbemondón. Mondják a nevem, mintha érkező vagy induló vonat volnék. Megkérnek, fáradjak az állomásfőnök irodájába. Kiderült, hogy Mekis János kollégám mondatta be a nevem, sietve, mert véletlenül elpakoltam a táskámba a jegyzeteit, apró betűkkel írt céduláit, amikre egy fontos tanácskozás adatait, eseményeit írta föl. Másnapra cikket kellett írnia az ülésről, és a cédulái nélkül nem tudta volna megcsinálni. Kétségbeesetten fölhívta az állomásfőnököt, bocsássa be a nevem, hátha nem szálltam föl még a pesti vonatra. Valóban nálam voltak a papírok, véletlenül eltettem őket. Fölugrottam egy buszra és visszamentem a szerkesztőségbe. Mekis örült, izzadva, szuszogva veregette a vállam. Meg tudta írni tudósítását, adatokkal, pontos számokkal, másnapra. Nem lett baj.

A nevemen szólítottak a hangszóróból a székesfehérvári vasútállomáson. Nem szerettem az előcsarnokot, a fali képeket, a galériáról lebámuló embereket. Megszólítottak engem ezen az állomáson 1970-ben, kora este. Hangosan. Több százan (vagy ezren?) hallották, hogy bemondják a nevemet. Nem tudták, ki vagyok. Senki sem tudta? Hallatszott a nevem az előcsarnokban, az aluljáróban, a vágányok mentén, lehetett hallani a vonatokban, hallották az utasok, rendőrök, a pályamunkások. Miért szólítanak? Nem tudtam. Megrémültem? Nem. Be kell mennem az állomásfőnökségre. Tulajdonképpen semmi más nem történt (egyelőre), csak megszólítottak a nevemen. Haragudtam? Nem. Megzavartak? Megszólítottak föntről, a levegőből, a városból, az emberiségből. Ugyanaz a hang, amelyik el szokta mondani, föl szokta sorolni, hogy melyik vonat hányadik vágányról indul. Ilyesmit. Nevet, neveket nem szokott említeni ez a hang. Annyit mond még, hogy a pesti gyors ennyi és ennyi percet késik. Vagy: „Vigyázat! A 3. vágányra vonat érkezik". Mi ebben a különös? „Talán olyan ember lettél, hogy már meg se szólíthat senki?" Ez a kérdés visszhangzik most a fülemben. Hemingway-től kérdezi ezt egy kellemetlen alak Párizsban, a *Closerie des Lilas* kávéházban, Hemingway menekül előle, mert írni szeretne („néhány kék fedelű füzet, két ceruza, egy ceruzahegyező... a kora reggel illata, kisöpört és felmosott helyiség, no meg a szerencse — mindössze ennyi kellett az íráshoz"). Vagy nem is az az alak a kellemetlen, hanem a kérdés? Hisz semmi mást nem csinált az illető, csak megszólította őt márványtáblás asztalánál. „Semmi mást nem csináltam, csak megszólítottalak".

Ma már nem mondják be a nevem a hangosbeszélőn, vigyázok, nehogy zsebre vágjam valakinek a jegyzeteit. Nem szólítanak meg. Az *igaz mondatot* keresem. „Semmi mást nem kell tenned, mint leírnod egyetlen igaz mondatot. A legigazibb mondatot, amit tudsz." Bemondatnám, ha lehetne, a hangosbeszélőn. Nemcsak Fehérváron.

Ügyeletes voltam. Balogh Józsi bácsi mellé osztottak be. Néha-néha rám került a sor. Az újságírókat kettesével osztották be *éjszakai ügyeletre*. Ilyenkor csak délután kellett bemenni. Délután öt óra tájban kezdtünk, és jóval éjfél után fejeztük be a napot a nyomdában. Az újságcikkeket már betördelték, csak a 2. oldalon hagytak egy kis helyet, a legfrissebb MTI-híreknek, vagy arra az esetre, ha rendkívüli esemény (katasztrófa, mondjuk, földrengés) történne a városban vagy az országban. A késő este érkező fontos híreket nekünk kellett (volna) betenni az újságba az utolsó pillanatban. Semmi sem történt. Unalmasan, ásítozva telt el mindegyik ügyelet. Balogh Józsi bácsi egyébként nem sok hasznomat vette. Ücsörögtem mellette, a kiterített újságoldalakra könyökölve, vagy átmentem az MTI-szobába, megnézni, jött-e *betehető* hír. Nem jött. Mindenki hazament, ketten maradtunk a szerkesztőségben. Józsi bácsi elővette az otthonról hozott szendvicsét, kihajtogatta a szalvétából, és eszegetni kezdett. Néztem. Dörmögött valamit az orra alatt. Nem értettem. Följebb tolta a szemüvegét. Talán kedvelt engem. Amikor eljött az ideje, megcsinálta a 2. oldalt, táskájába tette, lekapcsoltuk a villanyt, biccentettünk a bóbiskoló munkásőrnek, és átsétáltunk a nyomdába. Odaadtuk a szedőknek a 2. oldalt. Itt is elég sokat kellett várakoznunk. Végül megkezdődött a nyomás. Zakatoltak a gépek, akkora zajt csináltak, hogy nem értettük egymás szavát. Kiabálni kellett. Jött le a géptől a próba-nyomat, a próbaszám. Át kellett néznünk, pontosabban át kellett volna olvasnunk az újságot (a kinyomtatott újságot) az elejétől a végéig, nehogy olyasmi kerüljön bele (véletlenül?), ami politikailag megengedhetetlen. Az ügyeletes újságíró volt a felelős. Csak olyan cikk jelenhetett meg a lapban, amit aznap délután az olvasószerkesztő jóvá hagyott, illetve a tördelők betördeltek. Józsi bácsi átfutotta a lapot, rutinosan lapozgatta, aztán bólintott. Megkezdődött teljes sebességgel a nyomtatás. A legelső friss példányokból magunkkal vittünk néhányat. Hogy miért vittük haza magunkkal, nem tudom, hisz egyikünket sem érdekelte a másnap reggeli friss újság (kinyomtatva). Bandukoltunk az éjszakában. Fáradtak voltunk.

Azért gondolom, hogy Balogh József kedvelt engem, mert amikor kiderült, hogy el kell jönnünk a laptól (amikor közölték, hogy elküldenek minket), Józsi bácsi nemcsak Csatónak, hanem nekem is fölajánlotta, hogy ír néhány ajánló sort az érdekünkben Kecskemétre, régi cimboráinak, a *„Petőfi népe"* szerkesztőségébe: ott folytassuk tovább újságírói pályafutásunkat. Csató elfogadta az ajánló levelet, én megköszöntem, elhatároztam, hogy visszamegyek Pestre, egyelőre mindenféle terv és cél nélkül. Csatót fölvették újságírónak a Bács-Kiskun megyei újsághoz. 1970 szeptemberében utánam küldték a pesti címemre a munkakönyvemet, mert nem mentem be érte a Fejér megyei Lapkiadó Vállalathoz. Nem érdekelt. Majd lesz valahogy, gondoltam.

„Szomorúság, rongyok": ezt a címet adtam egyik írásomnak 19 éves koromban. Ma sem tudok ennél a rossz címnél *jobbat*. Hol van az igaz mondat? Hol rejtőzik? Melyik írásomban? Benne van egyáltalán valamelyikben? „Ő, minden, amit írtam, hajdani domborzatát megőrizve is, mára mennyire laposssá és fakóvá vált előttem." Meg kellene próbálni vigyázni a *fehérre*, a *fehérségre*. Úgy, ahogy Tóth Menyhért tette: „Mi hát a te eszközöd?" — kérdezte saját magától. „Az én eszközöm, az én színem a fehér".

Bányász Béla zsebéből kilógott a zsebkendője. Megfogta a csücskét, és kihúzta. Megtörölte az orrát vele, aztán visszagyömöszkölte a jobb zsebébe. Hangosan fújta az orrát. Amikor káromkodott, visszafogta a hangját. Jött széjjel a varrás a nadrágján a zsebénél. Kihízta? Előfordult, hogy elfelejtette begombolni a sliccét. Baróti szólt neki, nagyot nevetve. Még vállon is veregette a főnökét, ha úgy adódott. Nem félt tőle, nem tisztelte. Bányász Béla jól beszélt oroszul: a Szovjetunióban végzett. Gyakran tolmácsolt, ha szovjet delegáció érkezett a megyébe. A szobájában égve hagyta a villanyt. A cigarettájáért, ha az asztalán hagyta, visszaszaladt.

Vajon mi lett a sorsa annak a több tízezer könyvnek, ami a *Videoton* gyár szakkönyvtárában volt? Hova került? És a folyóiratok? Apám szakcikkei? A tekergős, kanyargó vaslépcső, ami a könyvtárba vezetett? Széjjelszedték? Szemétdombra került? Beolvasztották? A gyári belépők. Gálné kis szobája. Mi lett az *aranykoszorús* szocialista brigádokkal? Hány volt belőlük?

A szerkesztőségben *Balogh*-ból kettő volt: Balogh József és Balogh Ödön. Mind a ketten szemüveget viseltek. Józsi bácsi előre fésülte a haját. Nagy pocak. Ödi fiatalabb. Csató szeretett vele beszélgetni. Adott a szavára. Balogh Ödön megpróbált tanácsokat adni, hogyan lehet elkerülni a szerkesztőségi csapdákat. Gyakran ücsörögtünk hármasban a *Velencé*-ben, ebéd után vagy késő délután. Én hallgattam. Balogh Ödön Csató pártján állt, védte őt, amennyire lehetett, nem sok sikerrel.

Takács Ferencből is kettő volt: *Móri* Takács Ferenc és *Peresztegi* Takács Ferenc. Móri Takács Ferenc Mórról járt be dolgozni. Ha ráért, szívesen időzött nálunk, a belpolitikai rovatnál. Vékony, magas férfi. Öltönyben járt. Átjött hozzánk, nem ült le, sosem ült le, csak rátámaszkodott mind a két kezével valamelyik íróasztalra, nyakkendőjének hosszú szára függőlegesen lógott, mert előredőlt, nem simult az ingére, kicsit himbálózott, mert Móri Takács Ferenc is mozgott, alig észrevehetően, előre-hátra vagy jobbra-balra. Állva beszélgetett, velünk vagy Németh Erzsikéékkel. Mosolygott, kedvesen. A két Balogh már főmunkatárs, Móri Takács Ferenc csak újságíró, Peresztegi Takács Ferenc talán rovatvezető volt. Nem emlékszem pontosabban. Én csak ritkán mentem át a szerkesztőség másik végébe. Ha telefonüzenetet kellett átadnom valakinek, mert az illetőt a mi számunkon (15-83, 25-91), a *belpol* rovat számán hívták, átsétáltam a gazdasági rovathoz. Nem mászkáltam, nem beszélgettem. Ritkán mentem a gépírónőkhöz is, akik Hollósy Ferivel, a sportrovat gazdájával voltak egy szobában, nem tudom, miért. Még ritkábban mentem az archívumba, a tördelőszerkesztők szobájáról nem is szólva...

Egymás mellett ültünk Csatóval a Vörösmarty Színház nézőterén, estéről estére, a *Videoton Jazz Fesztiválon*. Keith Jarrett zongorajátékát hallgattuk megbűvölten. Csoda volt. Néhány méter választott csak el bennünket a színpadtól. Visszahozhatatlan, megismételhetetlen esték. Igazi jazzt hallgattunk. Szólt a big band, több dobos is játszott a zenekarban. A világ legjobb dobosai. A világ legjobb zenészei néhány napig Fehérváron játszottak, itt voltak ebben a vidéki városban, megyeszékhelyen, ahol hajdanán Vörösmarty Mihály és diáktársai fellázadtak egyik tanáruk ellen. Bevették magukat a várost övező füzesbe. A tanár a városi hajdúkkal ment utánuk. Kiabálás, kődobálás, lövöldözés, aztán fegyverszünet. Vörösmartyt megvesszőzték. A költőt úgy engesztelte ki a város, hogy halála után tíz évvel szobrot állított neki: a legelső Vörösmarty-szobrot az országban.

Meglátogattak egyszer a pesti barátaim Fehérváron. Vasárnap jöttek, így az egész napot együtt tölthettük. Balázs Éva gimnáziumi osztálytársam volt, és kollégák lettünk az Országos Műszaki Könyvtárban is. Együtt mentünk ebédelni a könyvtár éttermébe. Befizettük magunkat. A laborban Pusztai Feri intézte az ebédjegyeket. Neki kellett odaadni a pénzt. Immel-ámmal ettem az étteremben. Ebéd után kimentünk az utcára fagylaltozni. Ez még belefért az időnkbe. Más nem. Dávid Sándorral a könyvtárban ismerkedtem meg egy KISZ-gyűlésen. Folyóiratot, irodalmi lapot akartunk indítani az OMKDK segítségével. A könyvtárnak saját nyomdája volt. Ki akartuk használni a jó lehetőséget. Tárgyaltunk a nyomda vezetőjével. Biztatott minket. Egy ideig komolyan hittem benne, hogy meg tudjuk csinálni a lapot. Ez volt életem első folyóirat-alapítási kísérlete (néhány hónappal 18. születésnapom után). Megkerestük Nádudvari Annát, aki már országos lapokban publikált, prózaíró volt, kértünk tőle novellát. Ő is a könyvtárban dolgozott, estin végezte a jogi egyetemet. Beadványokat fogalmaztunk. Volt néhány ötletünk. Lelkesedtünk. Szórólapok készültek. Dávid Sándor, aki a postázóban dolgozott, vitte szét őket. Ők ketten, volt kollégák látogattak meg engem egy tél végi vasárnap. Kalauzoltam őket a városban. Basa utca, Gagarin tér, Horog utca, Antiochiai Anna sírja, Török-udvar, Rác templom. Videoton Híradás- és Számítástechnikai Gyár (azt hiszem, ez volt a teljes neve. A szóbeszéd szerint, *hadi* üzem is volt, ám erről semmiféle bizonyítékom nincs.). Öreg-hegy. Élmunkás tér. Olaj utca. Stop eszpresszó. Megmutattam, hol dolgozom. Keresztülmentünk a téren. Kezükbe adtam az újság vasárnapi számát, Ormos Gerővel meg Kloss kapitánnyal. Olvassák! Az *Ősfehérvár* nevű étterembe mentünk ebédelni. Fejedelmi (vagy királyi?) ebédet akartunk enni. Gurulós asztalon tolták be nekünk az ételt a pincérek. Nagy lefedett tálak, csillogó tálcák. Akkoriban még bárki megengedhette magának az ilyesmit. Én borjúlábat rendeltem (korábban még nem ettem, nem tudtam, mi az), pechemre. Csalódott voltam, mert gusztustalan volt, nyúlós, nem ízlett, félretoltam, nem tudtam megenni. Dávid Sándorék röhögtek. Ez lett a fejedelmi ebédből. Rendeltem egy egyszerű süteményt. Ebéd után följöttek hozzám a Juhász Gyula utcába a barátaim. Megmutattam az albérletet. Hümmögtek. Ücsörögtünk. Este kikísértem őket az állomásra. Másnap dolgozni kellett menniük a könyvtárba (1/2 8-ra jártak). Dávid Sándor egy idő után átkerült az expedícióból a raktárba. Balázs Éva nővére táncdalénekes volt. Részt vett a táncdal fesztiválon. Nem nyert. Dávid Sándor 1973 nyarán Svájcba disszidált. Balázs Éva eltűnt a szemem elől hosszú időre, majd váratlanul felbukkant Pesten egy autószervízben: egy nyugat-német rendszámú autó mellett ácsorgott, várta, hogy odajöjjön hozzá a szerelő. Éttermekből egyébként nem volt nagy választék Ferhérváron.

Beöthy Balázs rajza

Győre Balázs kisregényéből a második részlet; a harmadikat következő számunkban közöljük.

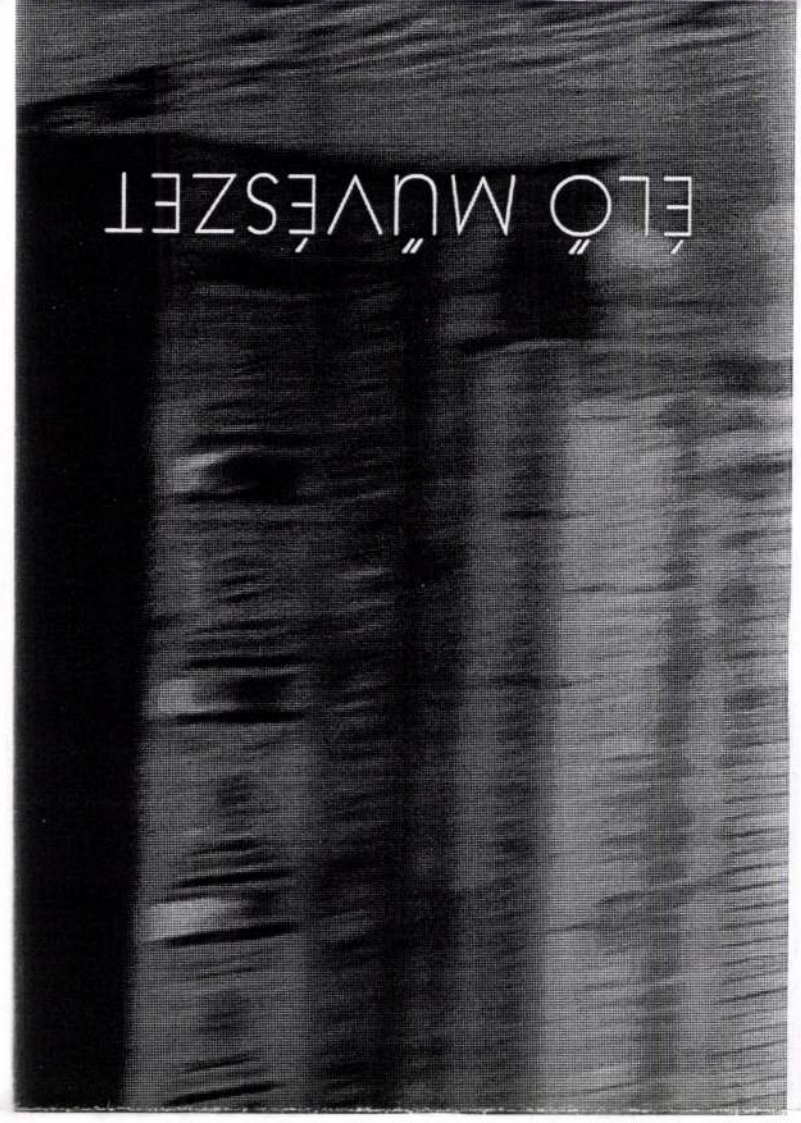

Beöthy Balázs

A Műcsarnok meghívja Önt és barátait
Élő Művészet című sorozatának programjaira:

1995. május 4-én 18 órakor

Beöthy Balázs

• N.Y.U.G.A.L.O.M. című előadása

Rita Ackermann, Sean Landers, Rita McBride, Caspar Stracke,
Rirkrit Tiravanija, Andrea Zittel, Necro Enema Amalgamated

május 13-án 18 órakor

Beszélgetés **George Peck** képzőművésszel

Beszélgetőtársak: Keserü Katalin, Sturcz János

május 19-én 18 órakor

Beszélgetés **Tót Endre** képzőművésszel

Beszélgetőtársak: Hajdu István, D. Udvary Ildikó

Műcsarnok – Törley Terem ▪ Budapest – Hősök tere

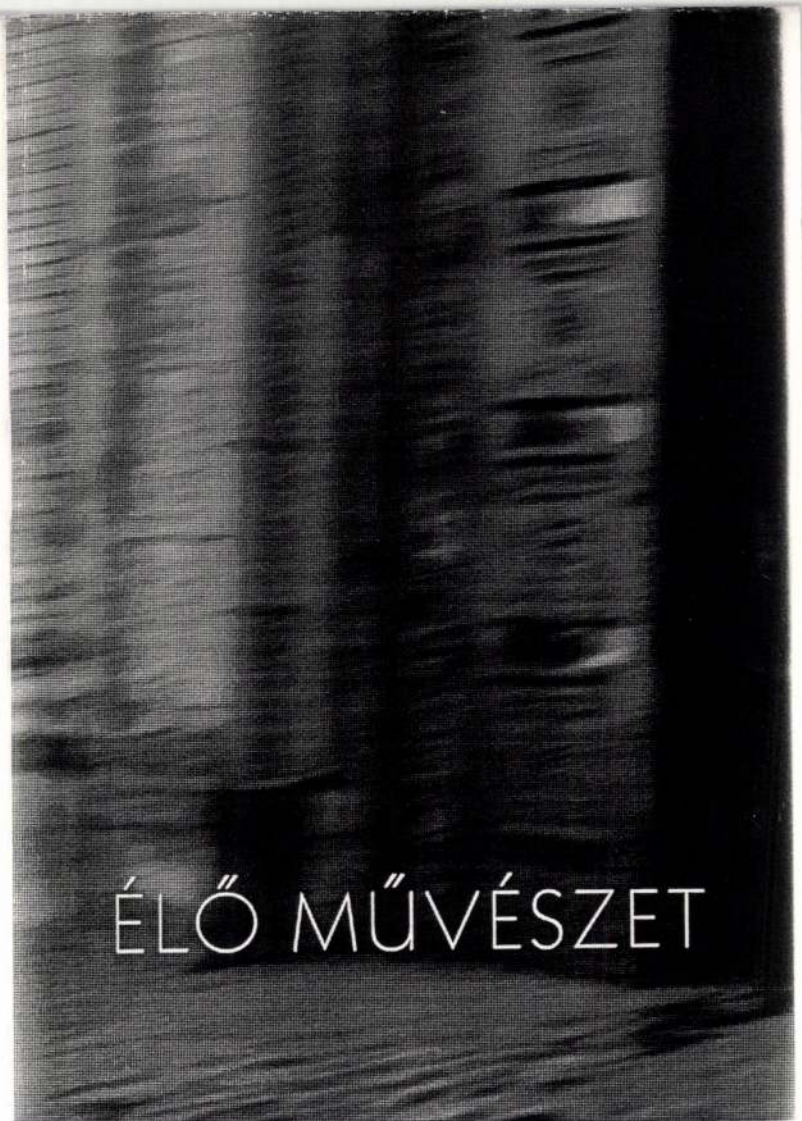
ÉLŐ MŰVÉSZET

BEÖTHY BALÁZS

A Műcsarnok meghívja Önt és barátait
Élő Művészet című sorozatának programjaira:

1995. május 4-én 18 órakor

Beöthy Balázs

N.Y.U.G.A.L.O.M. című előadása

Rita Ackermann, Sean Landers, Rita McBride, Caspar Stracke,
Rirkrit Tiravanija, Andrea Zittel, Necro Enema Amalgamated

május 13-án 18 órakor

Beszélgetés **George Peck** képzőművésszel

Beszélgetőtársak: Keserü Katalin, Sturcz János

május 19-én 18 órakor

Beszélgetés **Tót Endre** képzőművésszel

Beszélgetőtársak: Hajdu István, D. Udvary Ildikó

Műcsarnok – Törley Terem ▪ Budapest – Hősök tere

L'Institut Français en Hongrie
a le plaisir de vous inviter au vernissage de l'exposition de

Beöthy Balázs, Nemes Csaba et Pereszlényi Rolland

le mercredi 10 novembre 1993 à 18 heures à l'Institut Français.
(Budapest I., Fő u. 17., dans le hall d'entrée)
L'exposition sera inaugurée par **Andrási Gábor, Bárdosi József, Beke László, György Péter, Hajdú István, Hegyi Lóránd, Keserű Katalin, Kovalovszky Márta, Körner Éva, Néray Katalin, Pataki Gábor, Perneczky Géza, Peternák Miklós** et/ou **St. Auby Tamás**, dispatcher V. de l'U.P.I.T.

L'exposition est ouverte jusqu'au 30 novembre 1993,
tous les jours de 9 à 19 heures, sauf samedi et dimanche.

A Magyarországi Francia Intézet tisztelettel meghívja Önt

Beöthy Balázs, Nemes Csaba és Pereszlényi Rolland

kiállításának megnyitójára

1993. november 10-én, szerdán 18 órakor a Francia Intézetbe.
(Budapest I., Fő u. 17., földszinti kiállítóterem)
A kiállítást megnyitják: **Andrási Gábor, Bárdosi József, Beke László, György Péter, Hajdú István, Hegyi Lóránd, Keserű Katalin, Kovalovszky Márta, Körner Éva, Néray Katalin, Pataki Gábor, Perneczky Géza, Peternák Miklós** és/vagy **St. Auby Tamás**, a T.N.P.U. V. diszpécsere.

A kiállítás megtekinthető 1993. november 30-ig
szombat és vasárnap kivételével naponta 9-től 19 óráig.

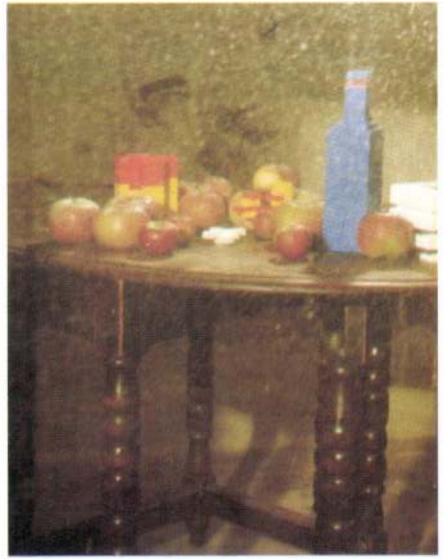

Milieu et L'EGO
(Au compte de la Révolution Française)

Milieu et L'EGO
(A Francia Forradalom számlájára)

BEÖTHY Balázs

Napi Délidők, 1993. nov. 13

Polifónia. Dk. 1993. nov. 1-31

Beöthy Balázs:

Szaküzlet a szaküzletben

„Sohasem szerettem bemenni egy hentesüzletbe, de fényképen mindig különös hatást gyakorolt rám" K. I.

A könyvesbolt egyik polcán elhelyezett könyvújdonságokra védőborító kerül. A borítókon egy kép részlete látható, így a borítók összessége puzzle-szerűen egy képet ad ki.

A képen – St. Auby Tamás javaslata alapján – egy Hús-hentesárú üzlet enterieur-jének részlete látható.

A részlet megválasztásánál arra fogok törekedni, hogy illeszkedjen a könyvesbolt perspektívikusan felfogott belső terébe.

A művet nem tekintem analízisnek, de reményeim szerint helyet biztosít az analitikus megközelítés számára.

A mű egyben reflektálni kíván Dieter Roth munkájára, melyben Hegel összes műveit szalámirudakká formálta.

Hozzá-tartozók				

BEÖTHY Balázs

GERBER Pál: "Elzárt, poros területen haladunk" : O tér. Beöthy Balázs és Pereszlényi Rolland installációja. = Nappali Ház, 1990. 4. 42 - 44, 52 - 53, 73 - 74, 93 - 94.p. ill.

Beöthy Balázs: „II" Wéber Imre kiállítása számomra nagy élmény volt

1055 Bp., Néphadsereg u. 8. fsz. 4.

OFFSET ÉS JÁTÉKKÁRTYA NYOMDA – BUDAPEST

A FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA KIÁLLÍTÁSA A BUDAPEST GALÉRIA LAJOS UTCAI KIÁLLÍTÓTERMÉBEN
1991. XI. 28–1992. I. 15.

A KIÁLLÍTÁS RÉSZTVEVŐI:
Beöthy Balázs • Bukta Imre • Elekes Károly • Gaál József • Gábor Imre • Gerber Pál • Gerhes Gábor • Krizbai Sándor •Kentaur Erkel László • Kungl György • Nagy Árpád Pika • Pereszlényi Rolland •Rácmolnár Sándor •Roskó Gábor • Szurcsik József • Várnai Gyula
Blokk Csoport: Sebestyén Zoltán, Kopasz Tamás, Katona Zoltán, Nagy István, Palkó Tibor

KIÁLLÍTÁSKONCEPCIÓ:
L. MENYHÉRT LÁSZLÓ
(TÁMOGATTA A MAGYAR HITEL BANK „MŰVÉSZETI ALAPÍTVÁNYA")

MEGNYITÓ
ROSKÓ GÁBOR, L. MENYHÉRT LÁSZLÓ
(KÖZREMŰKÖDÖTT: VASVÁRI BÉLA)

TÁMOGATÓK:
MŰVÉSZETI ALAP,
MAGYAR KÜLKERESKEDELMI BANK

GRAFIKA:
ELEKES KÁROLY

BEÖTHY Balázs

Idolumok c. kiáll. Vác, Görög templom, 1993

ism. SZEGŐ György: Küdös tények. =
É8 1993. június 4. 13.

ról találhatunk irást, hogy
béketkötést, hanem arról is,
ban sikerült a békét megkötn
ket hozott. Báró Pongrácz Gyö
elsőként vizitációt tudott ta

Ez az összesités
egyházmegye állapotáról 1673-ban

egy térképet is, amely
lomait, illetve azt, h
hódoltság végén hol ál

BEÖTHY Balázs

Világkiállítási gondolatok

Miképp növelhető Budapest vonzereje?

Mai írásomban mindenekelőtt hozzá szeretnék szólni ahhoz a nemrég megjelent cikkhez, amely felhívja a figyelmet arra, hogy az 1966 évi budapesti világkiállítás nem „A" kategóriájú univerzális rendezvény és ezért inkább hasonlítható Genovához mint Sevillához. Véleményem szerint ez bizonyára így van párizsi megközelítéssel, de nem volna helyes, ha a mi kiindulási pontunk is ez lenne.

Kétségtelenül tény ugyan, hogy a párizsi székhelyű *Nemzetközi Világkiállítási Iroda*, a BIE (Bureau International des Expositions) besorolása szerint ez formailag igaz. A nemzetközi közvélemény azonban, tapasztalatom szerint, egyáltalán nem igazodik a BIE kizárólag a szakemberek szűk köre előtt ismeretes besorolásaihoz.

Alkalmam volt ugyanis 1986-ban éppen az akkor *Vancouverben* rendezett történetesen „B" kategóriájú világkiállítás idején Montrealban tartózkodni, ahol 1967-ben „A" kategóriájú expót rendeztek. Amikor beszélgetéseim alkalmából megemlítettem ezt a különbséget, a helybeliek többnyire *értetlenül* néztek rám és azzal feleltek, hogy erről a különbségről sem az ottani újságok, sem a tv-ék nem tettek említést egyik alkalommal sem.

Ami elriasztja a látogatót

Csak egyetlen olyan montreali beszélgetőpartnerem volt, Jean *Drapeau* montreali polgármester, aki értette, hogy miről beszélek, ugyanis annak idején ő gondozta a montreali világkiállítást és ezért egyáltalán nem tetszett neki, hogy senki nem tett különbséget a kétfajta expo között.

De magyar szempontból fontos tudni, hogy Genova ugyan fontos kikötő és ipari központ, de ellentétben Rómával, Firenzével, Velencével – amely a középkorban állandó harcban állt Genovával –, valamint Bolognával és Nápollyal, nem tartozik azok közé az olasz városok közé, amelyek meglátogatása a

lő előzetes propagálással el lehet majd érni, hogy a tengerentúlról is sokan beiktatják majd 1996 évi európai útjukba Budapestet, és ez nem is kevés.

Olyan viszonylag közeli európai városokból, mint München, Bécs, Graz, Velence, Trieszt és Udine előreláthatólag viszont sokan nem csupán egy alkalommal jönnének, mert földrészünk ezen részében nagyon divatba jött a városi turizmus és nagy az érdeklődés a térség regionális együttműködése iránt is.

A világkiállítás sikere és a rendező város által gyakorolt vonzerő közötti szoros összefüggés és kölcsönhatás miatt célszerű már az előkészületek mostani szakaszában azzal foglalkozni, hogyan növelhető Budapest vonzereje. Ez a többi között a világvárosi jelleget és a közbiztonságot is magában foglalja és ezért a főváros polgárainak a világkiállítás előkészítése is ja-

teknek. Ezért számos kiállító ország pavilonját is őrizni kell nyilván valamilyen formában.

Arra számítani kell, hogy egy akármilyen jelentéktelen incidens is *elriaszthatja* a látogatók százezreit. Mivel a sajtón belül is éles a

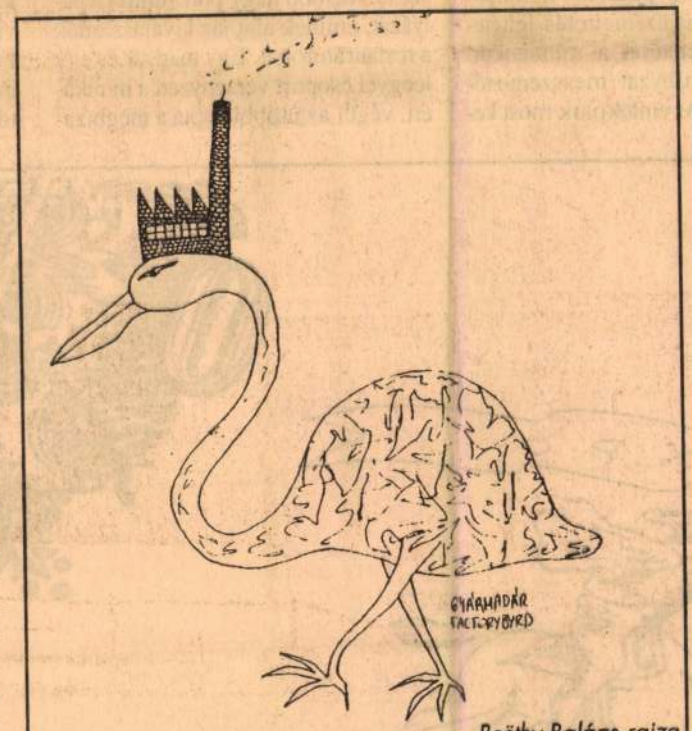

Beöthy Balázs rajza

ges. A magyarul nem tudó külföldi viszont elvész a városban, ha nem talál a belterületen és a világkiállításon olyan rendőröket, akiknek az *egyenruháján feltüntették*, milyen idegen nyelven szólítható meg az illető. Nyilvánvaló, a rendőröket érdekeltté kell tenni, nyelvpótlékot kell nekik fizetni, amire 1933-tól kezdve fokozatosan növekvő költségvetési fedezetet szükséges biztosítani.

Előbbre kell lépni abban is, hogy az aluljárók helyzetének rendezése után most már a pályaudvarokon és környékükön is rend legyen. Ezt azért is célszerű minél előbb elkezdeni, mert a jelenlegi helyzet rontja a főváros nemzetközi hírnevét, amit rendkívül nehéz később helyrehozni.

Persze a városképnek számos más, elsősorban figyelmet és megfelelő szevezést és nem annyira pénzt igénylő - vonatkozása is van. Ezen a téren célszerű mielőbb „felzárkózni Európához", ahogyan azt mostanában divatos sokszor megfelelő konkretizálás nélkül mondani.

A magyar fővárosba vasúton érkező külföldit például már a pályaudvaron nem csupán – a néha inkább Bangkokra emlékeztető – rossz értelemben vett ázsiai állapotok fogadják, hanem idős emberek is kénytelenek maguk cipelni csomagjaikat a taxiállomáshoz vezető hosszú úton. A Keleti pályaudvarnál ugyanis például a nemzetközi vonatok

óban az egész világon szerepeltették. Presztízsük megóvása érdekében egyébként *drákói fegyelmi* szabályzatuk volt. Így szolgálat közben, vagyis egyenruhában tilos volt a dohányzás, a festett köröm, a szeszes ital fogyasztása és a tánc.

Még a brüsszeli világkiállítás beavatott belső köreiben is csupán egyetlen „botrányról" tudtak, és akkor is bolhából elefántot csináltak. A Belgiumban egyébként ritka kánikula idején ugyanis néhány hostess az ebédszünet alatt fürdőruhában napozott az egyik tetőn. Azonnali hatállyal elbocsátották őket és igyekeztek eltussolni a „botrányt".

Idegen nyelvű napilap

A mi szempontunkból most közömbös az a kérdés, hogy ez túlzás volt-e vagy nem. A lényeg ugyanis az, hogy Brüsszelben nagyon komolyan vették a hostessek szerepét a világkiállítás sikeres lebonyolításában. Sok egyébként nem dolgozó brüsszeli nő lelkesedésből vállalta ezt a feladatot. Emlékszem például arra is, hogy Belgium – a magyar pavilon szállítmányaival is foglalkozó – legnagyobb fuvarozó cége tulajdonosának felesége is boldogan vállalta ezt a munkát.

Mivel Budapesten most már működik amerikai, francia, osztrák és talán más idegen nyelvű gimnázium is, talán az ott tanuló *diákok közül* kellene néhány százat, önkéntes jelentkezés alapján, külön tanfolyamon erre az egyébként a világkiállítás előtt és után is szükséges és hasznos munkára felkészíteni.

Végül, de távolról sem utolsósorban a

Milliókat várnak Ópusztaszerre

Az expo látványossága lehet a Feszty-körkép

Lázasan készülnek a Csongrád megyei közigazgatás és az idegenforgalom szakemberei a magyar expóra. A világkiállítás idején minden bizonnyal a legtöbb látnivalót az 55 hektáros Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark nyújtja a déli végeken. Kiépítése már a 60-as évek végén elkezdődött, ám a vita időről időre szüntelenül föllángol körülötte. Heves indulatok, leginkább a Feszty-körkép restaurálása és elhelyezése miatt keletkeztek. Lehmann István a Csongrád Megyei Közgyűlés elnöke most a nyár elején szívderítő hírrel fogad, mert úgy látszik, a gondok megoldódnak.

– Várhatóan 1996-ra teljesen elkészül az emlékpark. Jelenleg is sok minden látható, évente 200-250 ezer turista keresi fel a történelmi emlékhelyet. Nagyjából kiépült a park infrastruktúrája, már régóta fogadják a látogatókat a különböző múzeumi egységek, jórészt befejeződött a monostor feltárása és megépült a romkert is. Fogadhatná a Feszty-körképet az a hatalmas múzeumépület, aminek a bekerülési költsége 300 millió forint volt.

Panoráma a laktanyában

– És hol a Feszty-körkép?

– Az ópusztaszeri laktanyában. Kiürítettek egy hatalmas termet, ott kasírozzák a lengyel restaurátorok. De már lassan ez a [illegible] is idefolytatás a már említett központi épületben lesz.

– Sikerül a meggyőzés?

– Az Ópusztaszeren dolgozó lengyel mesterek már túl vannak a vizsgamunkájukon. A Feszty-körképhez hasonló mű, a *Raclawicei* panoráma felújítását már korábban elvégezték. Tehát eben a műfajban nagy tapasztalatokat szereztek, különben sem szabad kísérletezni egy ilyen fontos festmény helyreállításánál. Szerintem jó húzás volt a lengyel szakemberek megbízása. Felkészültségüket, ügyességüket mi sem bizonyítja jobban, hogy szerkesztettek egy olyan hatalmas szövőszéket, ami képes a 18 méteres széles vászon gyártására. Korábban arról lehetett hallani, azt a gondot nem tudják megoldani, hogy 18 méteres széles vásznakat kell majd előállítani a felújításhoz.

– Árulja el, miért „idegesítő" pontja a Feszty-kép az ópusztaszeri emlékparknak?

– Azt hiszem sokáig váltott ki vitát a fejlesztés is. Az egész ópusztaszeri ügy, hellyel-közzel a „sikamlós" témák közé tartozott. Ne feledje, az ópusztaszeri 55 hektáros területen már eddig is több mint egymilliárd forintnyi értéket halmoztak fel, építettek be. És még nincs vége a munkának. A számla egy részét Csongrád megye állta, de a fejlesztés különböző fázisait és az üzemeltetés feltételeinek megteremtését a mindenkori pénzügyi kormányzat messzemenően támogatta. Az emlékpark most kea durva szennyeződéstől, óvták a további romlástól, megakadályozták a festék lepergését... Közben felmérték azt is, milyen darabok hiányoznak, hiszen a II. világháború alatt – amikor sorsára hagyták – ismeretlen kezek néhány szép részletet kivágtak. Aztán kiderült, hogy a végleg elveszettnek hitt részek sem okoznak megoldhatatlan problémát. Szerencsére maradtak fotók a panorámáról, és előkerült a kivágott képek egy része is. Később nagy port vert fel a pályázat, aminek alapján kiválasztották a restaurátorokat. Egy magyar és egy lengyel csoport versenyzett a munkáért, végül az utóbbi kapta a megbízá-

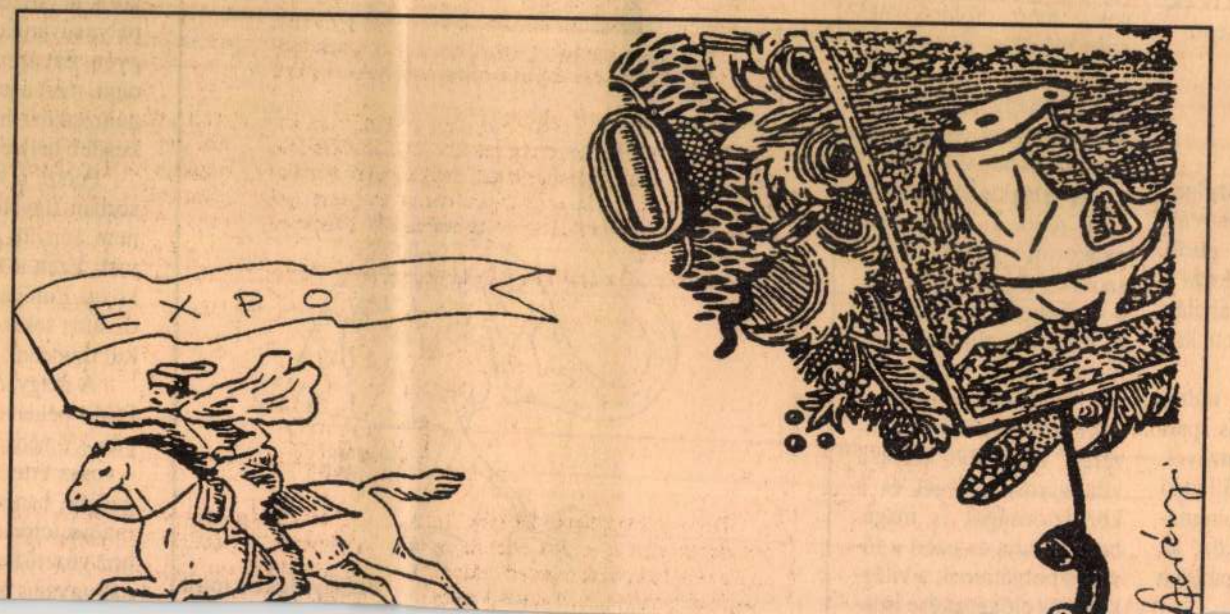

– Lelki szemei előtt megjelent-e már a panorámakép?

– Többször is. Irodám egyik szekrénye tele van dokumentumokkal, reprodukciókkal, fotókkal. Ha nem megyek ki Szegedről Ópusztaszerre, akkor is látom a részleteket. Az ismerősöknek már sokszor mondtam, olyan gyönyörű lesz a panorámakép, hogy azt minden magyarnak egyszer látnia kell. A kép keletkezésének körülményeiről sokat cikkeztek, kötetnyi irodalma van. Emlékeztetőül csak annyit, Feszty Árpád úgy akarta ábrázolni a magyarok bejövetelét, hogy az a történettudományi szempontból is miszerint az őseink a Vereckei-szoroson jöttek be a Kárpát-medencébe. Feszty ezért odautazott, felépített egy kis házat a Veleci-völgyben, s rossz idő esetén onnan festette a környéket. Segített neki ebben a munkaszakaszban *Mednyánszky* László, *Spanyi* Béla, *Újváry* Ignác. A Feszty-körkép lesz a főattrakciója az emlékparknak, de a többi kiállítás sem jelentéktelen.

– Hány látogatóra számítanak, ha befejeződik az emlékhely kiépítése?

– Évente legalább 1 millióra, de a világkiállítás idején több millió vendéget várunk.

Autópályát Szegedig

– Hol szállásolják el a sok turistát?

– Egységes fejlesztési koncepciót készítünk. Arra számítunk, hogy Csongrád megye nyugati része, a Csongrádtól Szegedig eső terület – amely tele van természetvédelmi körzetekkel, vadászterületekkel – lesz a leglátogatottabb vidék. A minap jöttem vissza Sevillából, ott tanulmányoztam a világkiállítás és környezetének kapcsolatát.

– Milyen felfedezésekre jutott?

– A spanyol kormány és az expo, Sevilla környékén is hatalmas fejlesztéseket hajtott végre, sok száz

Fiatal képzőművészek az Ernst Múzeumban

Feketeszén és kócmadzag

Amikor az alábbi beszélgetést folytattuk, még nem nyílt meg az Ernst Múzeum termeiben a Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület évi nagy kiállítása; javában tart a rendezés. A falak mellett, létrák tetején vagy a földön kuporogva több tucat képzőművész dolgozik. A helyszíni alkotómunka során kevesebb hagyományos képzőművészeti alapanyagot, például festéket használnak, mint olyanokat, amelyeknek egy évtizede még nem nagyon lehetett köze a művészethez: kukoricától a feketeszénig, kócmadzagtól az akváriumig vagy állatcsontokig, mindenféle anyag alapanyaggá lesz, beépítésre kerül a művekbe. Nincs véglegesen eldobható tárgy: az alkotó, a kreatív ember új életre kelti a hulladékot is. Arte povera: szegény művészet. Csak néhány művész használ technikát; egy vetítő, egy video azért akad. De ezek a másfél száz kiállító és kiállítási tárgy között inkább a kivételt jelentik.

Amíg végignézem a fal mellé támasztott képeket, a készülő installációs munkákat, két beszélgetőtársam a Stúdió Egyesület két vezetőségi tagja, *Beöthy Balázs* és *Erkel László*.

— Az idén májusban lett a Stúdió önálló egyesület. Könnyebb vagy nehezebb most az idei kiállítás megrendezése?

— Kevesebben vagyunk, mint korábban, mivel az egyesületi alapszabályt (s ezzel az évi ötszáz forintos tagdíjat) *csak százhetven* alkotótársunk vállalta. Aki a korábbi tagságból be akart kerülni az egyesületbe, annak csak egy aláírásába került. A tagfelvétel pedig nagyjából a régi rend szerint megy, azaz munkák alapján a kibővített vezetőség dönt a kérelmekről. Az idén 19 új taggal gyarapodtunk. Most viszont szinte minden tagtársunk él a kiállítás lehetőségével: ezért *nagyon zsúfolt* a tárlat. S mivel zsűri nélkül mutathat be mindenki egy-egy művet vagy műcsoportot (például három egybetartozó grafikát), a rendezés munkája technikailag most is nagyon nehéz.

— Ki támogatja az egyesületet, illetve a kiállítást?

— A művek továbbra is az egyéni, illetve a „családi rezsikeret" terhére készültek: *nem kaptunk*, s mint egyesület, *nem adtunk* senkinek támogatást ahhoz, hogy elkészítse itt bemutatandó munkáját. Ezt azért érdemes hangsúlyozni, mert általában teleírják a vendégkönyveinket, hogy miért pazarolják ilyesmire az állam, illetve a nép pénzét. Ez demagógia, illetve félrevezetettség: a művészek kizárólag saját pénzüket fektetik be alkotásaikba. Nem kell dramatizálni a helyzetet, de sokan inkább megkoplalják, hogy egy-egy elképzelésüket megvalósíthassák.

Ami egyébként az egyesületet illeti, alaptőkével a Művészeti Alap látta s látja el. Jelentős szponzorunk a Külkereskedelmi Bank, s nem elhanyagolható a Műcsarnok tárgyi, installációs és szolgáltató segítsége sem. A kiállítást, mint látható, a Stúdió tagjai maguk építik, azaz a művészek kollektívan rendezik a tárlatot. Nagyon sok mű a helyszínen készül, de aki hagyományos táblaképeket, grafikát vagy szobrot adott be, annak is lehetősége van jelezni, hogy kik mellett, hol szeretné látni művét. Persze a tagság egy részének aktivitása ma is kimerül abban, hogy beadja a művét, s az elhelyezés gondját ránk bízza. A kollektív rendezés egyébként nagyon jó, mivel közösségformáló erejű együttgondolkodást kíván.

— Számomra hangulatilag meghatározó volt egy-két plasztika agyonroncsolt emberfigurája, miközben egyik tagtársatok azt mondta, hogy szerinte sok a vidám, felszabadult munka. Vajon melyik a jellemző inkább?

— A művek igen széles hangulati, szemléleti skálán mozognak. Igazi a *pluralizmus*. A Stúdió nem tud, de nem is akar egységes szellemi arculatot ölteni. Nem akarjuk kollektívan vállalni a munkákat, amelyek közé gyengék is becsúsznak, s ez óhatatlan, ha nincs semmilyen zsűri. De így tiszta a dolog: mindenki egyértelműen egyedül áll saját munkája mellett, viszont senkit nem kényszerít semmi sem arra, hogy ne a szívéhez legközelebb álló alkotásával szerepeljen itt.

— Mondhatjuk, hogy mindenki a legjobb munkáját hozta?

— Nem, úgy pontosabb, hogy legjobb vagy legfrissebb munkáját. Hiszen elegendő volt december elején dönteni, hogy valaki mit állít ki. Sok festményen még nem száradt meg a festék.

— A szellemi heterogenitás nem indítja arra a vezetőséget, hogy támogasson szemléleti csoportosulásokat, netán ilyenek létrejöttét segítse?

— Vannak csoportok a Stúdión belül, mint például a *Hejettes Szomlyazók*, az *Újlak csoport*, vagy a jászberényi *Alkotárs*, s ezeket alkalmilag, kollektívaként támogatjuk. De kezdeményezni ilyeneket nem tudunk s nem is célunk. Amíg a képzőművészet hazai intézményrendszere változatlan, addig a Stúdióra is szükség van az Alap és a Szövetség mellett. Ha pedig a rendszer átalakul, valószínűleg a Stúdió még egyesületi formában sem fog megmaradni. A jövő anyagilag egyébként is bizonytalan, ez azonban ma itthon — természetes.

*

A kiállítóterem lassan elnéptelenedik — be kell fejezni mára a munkát. A növekvő csöndben néhány, már kész mű előtt eltöprenghetünk. Mivel a művek ezt a meditációs elmélyülést igénylik, kérdés, hogy egy ennyire zsúfolt térben létrejöhet-e a kívánatos, belefeledkező szellemi állapot. Nagyobb teret érdemelnének a stúdiósok. S a művek igényessége alapján mondhatjuk, nagyobb figyelmet is. Óriási szellemitőke-pazarlásunk egyik kézzelfogható jelensége itt is tetten érhető. Ma, amikor Nyugaton a képzőművészet egyik fő funkciója a kincsképzés lett, mi itthon még mindig hajlamosak vagyunk arra, hogy elsősorban a dekorativitás alapján mondjunk ítéletet. Pedig a művek szellemi gazdagsága azt jelzi: valódi alapjuk van a kincsképzéshez is.

Chikán Bálint

EXTRA HETEK

A

FEHÉRVÁR ÁRUHÁZBAN
Január 7-19-éig

Első ötszáz, egy összegben 2000 Ft felett vásárlónk,
ASZTALI KVARCÓRÁT KAP AJÁNDÉKBA! EZT NEM SZABAD KIHAGYNI!

Az első három napon 30% ENGEDMÉNNYEL vásárolhatók TÉLIKABÁTOK
és NŐI CSIZMÁK, 12-éig NEGYEDÉVEL OLCSÓBBAN minden MÓRI SZÖRP
és IVÓLÉ, 20–30% KEDVEZMÉNNYEL egy sor ZALAHÚS-TERMÉK!

Fehér Heteinken SZUPER ÁGYNEMŰKÍNÁLAT!

ENGEDMÉNYEINK SORA CSAK BŐVÜLHET!

Fehérvár Áruház Rt.

Nálunk mindig történik valami!

SZÉP SZAVAKRÓL SZÓLÓ NÉMET KÖZMONDÁS 1. RÉSZE	FRANCIA AFORIZMA 1. RÉSZE	ZENEI HANGOK EGYSÉGE	PICI IKERSZAVA	A PÁL UTCAI FIÚK EGYIKE	FELDERÍTŐ SÁNDORKA	▽	BÍZIK A JÖTTÖMBEN	10/2 ROSSZSZÁLLÓ SZÖCSKA	▽	MAGAM GÉPKOCSI	▽	NÓTA EGYNEMŰ BETŰI	▽	FRANCIAORSZÁG 3. VÁROSA	A NÉMET KÖZMONDÁS 2. RÉSZE
CSEMEGE REGGELIHEZ	▷								ETIÓPIAI VIDÉK; FENNSÍK		TELJESEN	▷			
TRÓJA MÁSIK NEVE	▷					ÁRPÁD FEJEDELEM		TÁVOLABB OMSZK	▽			ASSZONYNÉV VÉGE	▷		ÁZSIAI ORSZÁG

Beöthy Balazs

GERECHTE KUNST

Rolland Pereszlényi
Balázs Beöthy

SEHSAAL

A-1060 WIEN
LUFTBADG. 13
T+F 5876721
ÖFFNUNG:
DO+FR 15-19
SA 11-15 und
Vereinbarung

AUSSTELLUNG
7.10.-26.11.94
ERÖFFNUNG
6.10.94 19h

104566 120164 7

ezek a helyek. Ez az irodalom olyan emberek műve, mint Mitosz, Konwicki, Zagajewski, ők az emlékeikben térnek vissza e tájakra. Erdélyben viszont azt tapasztaltuk, hogy itt fennmaradt a hagyományos kultúra, és a mai napig élnek olyan emberek – fiatalok és öregek –, akik őrzői és továbbadói ennek az örökségnek. Ez teszi Erdélyt számunkra nagy jelentőségűvé, ha összehasonlítjuk más szűkebb pátriákkal, melyek elveszítették fejlődésük szerves folytonosságát. Sajnos, a megszakadt folyamatosság az emigrációnak, az értelmiség elmenekülésének, a földek kollektivizálásának a következménye, annak, hogy a hagyományok kihaltak.

– Mint határvidéki kultúrában élő lengyel, milyen hasonlóságot, illetve különbséget érez Erdély és a Sejny körüli táj között a hagyományok őrzésében, fennmaradásában?

– A hagyományhoz való viszonyban hasonló a gondunk: a fiatal nemzedékkel megszakadt a folytonosság. Ez részint természetes, részint viszont nagy gond, mert ezzel olyan űr jön létre, amelybe a nyugati civilizáció legkevésbé követésre méltó jelenségei nyomulnak be. De vannak biztató jelek is, inkább azokról szólnék.

Lengyelországban biztató a hagyományos kultúra szempontjából az alternatív mozgalom. Hogy fiatalok kivonulnak a nagyvárosokból, keresik kulturális gyökereiket. Megtörtént ez az irodalomban, gondoljunk például Edward Stachurára, ki regényeiben, elbeszéléseiben a természet közelségében élő emberekben mutatta fel az emberi szépséget, méltóságot. És ebbe az irányba vezetett az avantgard színházi törekvéseknek az a vonulata is, mely közvetlenül olyan lengyel hagyományokra épült, mint például a gardzienicei színházi műhely. Az új, modern formanyelvű előadásoknak a falusi gyűjtőutak szolgáltak alapul.

Erdélyben és Magyarországon nagyon érdekes és jelentős, hogy itt eredeti formájában él a hagyomány, például a táncházakban. A magyarországi táncházmozgalomnak az erdélyi kultúra kincsestára volt a háttere – ez nagyon fontos jelenség. Amikor Pesten táncházban jártunk, megindító volt látni, hogy a fiatalok között idős erdélyi asszonyok, férfiak tűntek fel, akik bizonyára azért jöttek Magyarországra, hogy pénzt kereshessenek; jó, hogy egy nagyvárosban van olyan hely, ahol ezek az emberek olyan fiatalokkal találkozhatnak, akik tisztelik őket, ahol megélhetik saját kultúrájukat. Úgy hiszem, ez méltó viszonzás nekik azért, hogy minden tiltás és szenvedés ellenére megőrizték hagyományaikat.

– Hogyan szeretnék a különböző határvidékeket megismertetni Lengyelországban? Lesz-e folytatása a megkezdett útnak?

– Hamarosan létrejön Sejnyben egy Kelet-Közép Európa Intézet. Nagyon fontos, hogy a kis népek jobban megismerjék egymást. Nem tartom jónak, hogy többet tudunk Anglia vagy Franciaország történelméről, mint szomszédainkéról. Azonosak a gondjaink, sorolhatom őket: az önazonosság újbéli megtalálása, a kisebbségi kérdés, a tolerancia, a demokratikus struktúrák újjáépítése, az ökológiai feladatok. A kultúra, a szellem embereinek nagyon sok a tennivalója. Európának ezen a részén a nehéz körülmények ellenére jelentős kulturális kincs maradt fenn, amit meg kell őriznünk, és tovább kell adnunk. Ezért ennyire fontosak a kapcsolatok, a közös kezdeményezések. Erdély az első próbálkozásunk, szeretnénk kapcsolatot teremteni a határvidékek között. Lengyelországban keveset tudnak Erdélyről, pedig történelmünk összekapcsol bennünket. Szeretnénk megismertetni az erdélyi kultúrát koncertek, előadások, kiállítások, továbbá könyv- és lemezkiadások segítségével is. Ha a magam esetéből indulok ki, Erdély kultúrája rabul ejtett bennünket, miért ne ragadhatna magával nagyobb közösségeket is? Úgy érzem, példaértékű az – a városokat, a mezőségi, gyimesi falvakat járva ezt tapasztaltuk –, ahogyan az erdélyi emberek tárgyaikban, énekeikben, gondolataikban, szívükben megőrizték elődeik felhalmozott kulturális gazdagságát. Megőrizték kincseiket.

– Köszönöm a beszélgetést. □

Éles Márta

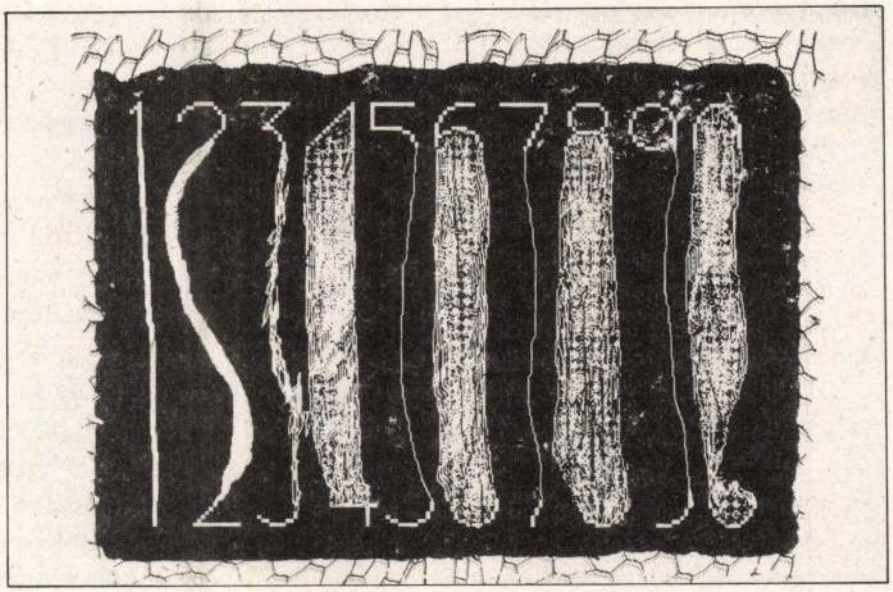

Beöthy Balázs: Háló Fotó: Dömény Csaba

Önarckép most!

Dobai Péter

Műhorizont

BEÖTHY Zoltán

Anno Domini 1992. Böjtmás havában. Március idusán. Julius Caesar idején Marsnak szenteltetett ez a 31 nap, mikor a Nap a Kos jegyébe és az egyenlítőbe lép, s ezzel beáll a tavaszi napéjegyenlőség, mikor rendszerint föllángolnak a forradalmak…

„Műhorizont: a repülőgépnek a vízszintes síkhoz viszonyított helyzetét (a bólintási és a bedöntési szöget) kijelző műszer. Általában egy vízszintes vonal jelképezi a horizontot, alatta a bólintási skála sötétebb színűre, fölötte világosabb színűre, kékre van festve. A bólintási skála 5 fokonként van osztással ellátva. A horizontot jelképező vonalnak az ún. repülőgép- sziluetthez való elmozdulása (föl-, ill. lefelé) jelenti a bólintást, az ahhoz viszonyított, a műszer középpontja körüli elfordulása pedig a bedöntést. A bedöntés kijelzése szempontjából két változatot különböztetnek meg: az egyiknél a sziluett áll, és a horizont vonala fordul el, a másiknál a sziluett fordul el a horizont vonalához képest. A bedöntési skála általában 10 fokonként van osztással ellátva. A repülőgépnek a vízszintes síkhoz viszonyított helyzetét a pörgettyűs függőleges segítségével határozzák meg. A műhorizont jelzőműszerében más kijelzők is helyet kapnak: repülőgép-vezetési utasításadó mutatók, siklópálya-, ill. iránysáveltérés-jelzők, sebességeltérés-jelző, csúszásjelző-golyó, meghibásodást kijelző zászlók."

(Aviatikai lexikon, Bp. 1991.)

Ablakomban nincs piros muskátli, de se rezeda,
se petúnia!
Ablakomban *világnézet* van. (Ti. *benéz a világ,*
mint egy kíváncsi kamaszlány.)
Bizony nem is kevés gépiesség kell az
érzékenységhez,
ha elég hosszú hozzá az élet.
Az ablakom üvegtábláit keretező, fehérre festett
– vízszintes és függőleges –
falécek bizony mi mást formáznak, ha nem
keresztet?
Az ablakom: műhorizont.
Az ablakom mint *Akarat* és *Képzet.*
Az ablakom Schopenhauer ablaka is,
ő kívülről (és *ön-kívülről* is!) néz be a szobámba,
mintha a nagy mizantróp intene,
milyen hamar véget ér minden sok pecsétes
evilági bérlet… lakbér, félárú vasúti bérlet,
bérkocsi-utazás, sírverem-bérlet,
urnafülke-bérlet, Örökös Akadémiai Tagság etc.
hogy ti. nem kell (sőt: ízléstelen
megnyilvánulás!)
okvetlenül öröklétre berendezkedni
az egytál-ételes, ebédjegyes, naprakész,
alig-regényes fix szenvedéshez – – –
– – – és mégis, Tanult Barátaim! Juvat vivere!
Hogy is lehetne valaha is feledni
SHAFTESBURY
heliotrópikus, már-már onirikus optimizmusát?
Pedig lehetett. Sajnosan! Ó! *Ő! „Shafti"…*
Shire…
Anthony Ashley Cooper, countship & earldom
Shaftesbury harmadik grófja (szül. London
1671. megh. Nápoly 1713.)
aki 1. megalapította a bimorális (+ -)
szenzualizmus,
2. a skót erkölcsbölcsészet iskoláját,
3. kidolgozta az altruisztikus és egoisztikus
hajlamok *harmóniáját!*
– – – signatura temporis, idők jele,
rémes ez a kód, ijesztő ez a chiffre,
minden, de minden régesrégen
– past perfect tense … „lészen" –
elmúlik, mire szív, ész megfejthetné,
mit is jelentett és amellett mit nem
ezer vagy kétezer év – – –
– – – nem szólva arról, hogy mit jelentett
egy pokoli pillanat

BEÖTHY, B.

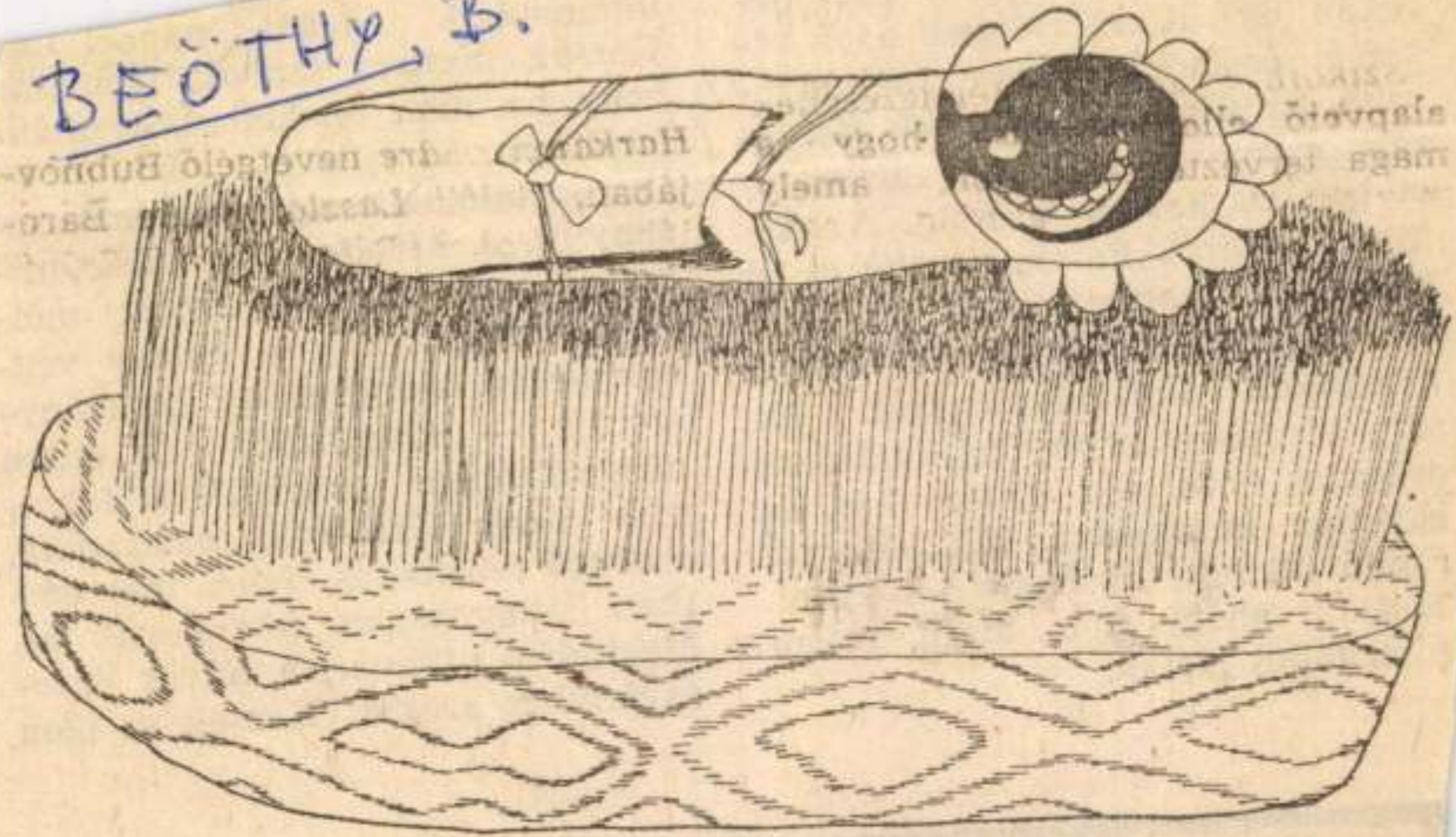

ÉS 88 XI 11

Beöthy Balázs rajza

előre az asztalfióknak. Már más kérdés, hogy a hatvanas évei derekán járó Kassák éppen azok részéről érdemelt volna méltányosabb bánásmódot, akiknek deklarált eszméit és céljait, legalább elvben magáénak vallotta. A Magyar Dolgozók Pártja vezetői és fő hangadói azonban nem szívelték őt, sem mint művészt, sem mint a mozgalom individualistáját. Mi sem természetesebb, teljhatalmuk csúcsára érve régi elvtársukat, az egyetlen munkásból lett európai rangú alkotót, kizárták a pártból. Tudjuk, ahogy ő is tudta, sokan rosszabbul jártak.

tára bújik ki az
tetlenebbül szoros pánceljabo
Kassák magára szabott penzuma
hogy ha nem énekelhet, legalább
naplóban dörmögjön az író, esetében kitűnő lelki gyógymódnak bizonyult. A hétköznapok kacattárából ép eszét, érzékeit, emberi méltóságát megőrizve — éppoly végzetszerűen, mint ahogy belekényszerült — kiszabadul: és egyre megindítóbban „énekel". E folyamat végső, elhatároló mozzanata, a döntő felismerés, Tzara már említett látogatásakor következik be. Megindító pillanat, a hűvös önfegyelemhez szokott Kassák se igen

Magyarok Velencében az építészeti biennálén

Először 1980-ban, a képzőművészeti világesemény mellett rendeztek építészeti szekciót. Ekkor a manierizmus újrafelfedezése volt a trend, amely a „másképpen modern" építészekre is hatott. A posztmodern részévé lett az az installációs ötletparádé, amelyet a lenyűgöző léptékű, többszáz éves, klasszicizáló ipari téglacsarnokban, az *Arzenál* régi kötélverőüzemében rendeztek az akkor legrangosabbnak tartott építészek meghívásával. Ez látványosságszámba ment, és így az építészet és a képzőművészet újra egymásra talált, azóta önálló biennáléja van az architektúrának Velencében. Az előző négy rendezvényen azt tapasztalhatta a közönség, hogy a modernizmus ismét feljövőben van, ahogyan a hollandok kiállításuk címében találóan fogalmazzák meg: „dogmák nélkül". Éppen ez lenne az az aktualitás, amelyen az építészeknek e kiállítások kapcsán gondolkodni nyílna lehetőségük, ám mindeddig ez nem jellemezte a biennálékat. Most, éppen a magyar „organikus" pavilon kényszeríti erre a teoretikusokat és gyakorló építészeket egyaránt.

A hatvanas években a Római Klub megfogalmazta világhírűvé lett jelmondatát: „szép, ami kicsi." A felelősségérzettől indított maxima mögött az ipari társadalmak túlzó nyersanyag-felhasználása, a presztízsfogyasztásra ösztökélt „gazdag" társadalmak pazarlása és a nyomukban kibontakozó ökológiai katasztrófa körvonalai érződtek. Lassan kialakult a környezetvédő mozgalom, amelyből inkább lett politika, semmint építészet. A környezetvédők a majd' százötven éves organikus építészeti irányzatban kerestek társat. Lehetőségét látták annak, hogy egy regionális hagyományok alapján és a helyi természetes építőanyagok felhasználásával dolgozó architektúra szembeszálljon a gigantomániás és technológiára orientált építészeti modernizmussal.

Amikor ezt a rokonszenvet az építészet organikus ága viszonozta, fogalmi zavar keletkezett. Az organikus és az ökoépítészet jelentése összeolvadt és valamiféle alternatív, ellenzéki értelmezés alakult ki. Ezt az átfedést mind a mai napig nem sikerült tisztázni, és a mostani magyar kiállítás sem próbálkozott ezzel. Kérdés lett, hogy mit nevezzünk organikusnak: a természetelvű építést, ezen belül az antropomorf, a biomorf és a zoomorf alkotó filozófiát? Vagy a panteista gondolkodásmódot, netán a teremtés szentségét tisztelő, a mai természettudományokkal szembenálló antidarwinista kiindulást? A regionalizmus építészeti megjelenésével a zavar csak fokozódott, mert a népi hagyományok megnövekedett becsülete, a művészetbe történt erőteljesebb beáramlása tovább szélesítette azt az eredetileg szűkebb kört, amelyet még a preraffaelliták, a szecesszió néhány alkotó építésze, majd a modernek közül elsősorban Frank Lloyd *Wright* fogalmazott meg organikus építészetként.

A magyar organikus építészetnek is van két, egymástól inkább szellemében, semmint formájában eltérő vonulata. Az egyik csoport *Csete* György körül alakult ki, akit inkább a népi kultúrából merített indíttatás jellemez és aki mégis keresi a kompromiszszumot a technika adta lehetőségek beépítésére. Olyan kísérletekre is emlékeztetnem kell, mint amit a paksi tulipános házak jelentettek és a legújabbak közül a természetes hőenergiák hasznosításával megkonstruált balatonszentgyörgyi vendéglátóipari együttes (Gulya-csárda) „napháza". Az ő Pécs-csoportjának alkotói szétszóródtak az országban és munkásságukat később alig tudták egymással koordinálni. *Makovecz* Imre építészetét filozófiai alapokról indította, nevezetesen Rudolf *Steiner* antropozófiáját és építészetét tekinti követendőnek. Ebben a szellemtudományos rendszerben meghatározó szerepe van a Jó és a Rossz szellemi energiák küzdelmének, és az építészetnek a Jót kell szolgálnia. A szimbolikus terek nála inkább kötődnek az emberi formákhoz, és az anyagban való megjelenés „szabályait" is igyekszik kidolgozni az a ma is prosperáló, fiatalokból álló tervezőgárda, amely Makovecz köré tömörült. *Kistelegdi* István, *Nagy* Ervin, *Rácz* Zoltán, *Salamin* Ferenc és *Sánta* Gábor nevét emelem ki, hovatartozás nélkül.

A két csoport munkáit eddig egyetlen alkalommal lehetett csupán együtt látni, az 1984-es BNV organikus építészeti pavilonjában, amelyet az a *Koppány* Zoltán tervezett, aki ma egyik társuláshoz sem számíthatja magát. Ilyen kiemelkedő organikusnak nevezhető a tervezők közül *Dévényi* Sándor is. Vannak viszont többen, akik valaha résztvevői voltak valamelyik irányzatnak, de munkáikat ma már nehéz ide illeszteni. A magyar építészet organikus ágát egy szűkebb, rokonszenvező nemzetközi építészfigyelem eddig is övezte, Makovecz Imre munkásságára pedig az egész világon felfigyeltek.

Ebben a világban véleményem szerint nemcsak az építészek, de az egész emberiség számára is kulcskérdés, hogyan alakul tovább az architektúra. A modernizmus válsága múlni látszik. Hiábavalók az ökológusok, a városvédők, az általában a humán értékek szószólóinak intelmei, a korábban ellenzéki vagy egyenesen avantgárd építészek is élnek a kecsegtető léptékű megbízások lehetőségével. Azaz visszaélnek azzal, mert az általuk eddig oly' sokat kritizált modernizmushoz hasonlóan támaszkodnak arra a nyugati *high-tech* ipari kultúrára, amely mögött a hadiipari fejlesztés és a nyomában járó „békés felhasználók" profitérdekei húzódnak. A nagy nevek által tervezett vas- és acélcsodák pedig mintául szolgálnak a világ bármely bankjához, kereskedelmi centeréhez. Közben azok az ökológiai károk, amelyekkel ezek az (építő)ipari technológiák összefüggenek, lassan lakhatatlanná teszik a Földet, miközben maguk a csodavárosok sokszor már most is lakhatatlanok.

A legnagyobb számban és súllyal ez a fajta építészet látható az október 6-ig nyitva tartó építészeti biennálén. Az amerikaiak Peter *Eisenman*nal és Frank *Gehry*vel képviseltetik magukat; a japánok egy kyotói kultúrközpont nem túl gondolatébresztő tervpályázatával, amelyen többek között Arata *Isozaki* és Maki *Fumihiko* munkái is egyenesen az ötvenes-hatvanas évek modernizmusát idézik. Különösen gigantikusak a spanyolok barcelonai tervei, amelyekhez képest az osztrák Wilhelm *Holzbauer* vagy Hans *Hollein* új, posztmodern épületkolosszusai egészen emberléptékűen hatnak. James *Stirling* és Michael *Wilford Electa könyvpavilonját* fel is építették a parkban. A szinte organikus miniépület egyenesen megbukott funkciójában, mivel nem tudta befogadni a vásárlók rohamát. Egységes, szép kiállítással jelentkeztek a franciák, a románok, az izraeliek és a szovjetek.

Ebben a közegben így, együtt, a magyar „organikus" anyag igen jelentős ellenvéleményt, sőt, vétót képvisel és komoly figyelmet vonz. Csak üdvözölni lehet ezt a közös fellépést, amelyet eddig – talán a hatalom által egymás ellen kijátszott organikus építészeknek – nem sikerült megvalósítaniuk. Itt most nem egyszerűen „csak" a magyar kultúra megmutatásáról van szó, hanem az architektúra művelőinek felelősségvállalásáról, amelyre, úgy tűnik, most nekünk kell a világ építészeit figyelmeztetnünk. Ha a feladat teljesült, márpedig ez történt, akkor csupán apróságnak számít az, hogy az organikusokhoz nem számítható művek, vagy egyszerűen csak gyengébb alkotások is szerepelnek, és hogy ezek és a jelentős épületek között a hangsúlyok összemosódnak. Talán baj, hogy az anyag szinte teljességében csak fotódokumentációból áll, de az ezekből szerkesztett reprezentatív katalógus mégiscsak hiánypótló szerepet tölthet be, addig, amíg egy monográfia végre meg nem születik.

(Zárójelben kell megemlítenem, hogy a biennálé magyar pavilonja – *Maróti* Géza páratlan alkotása – jelenlegi állapotában csonka, torzó, és a közelgő biennálé-centenárium alkalom lehetne arra, hogy az épületet Magyarország helyreállítsa, illetve szűkebb környezetét rendezze.)

Szegő György

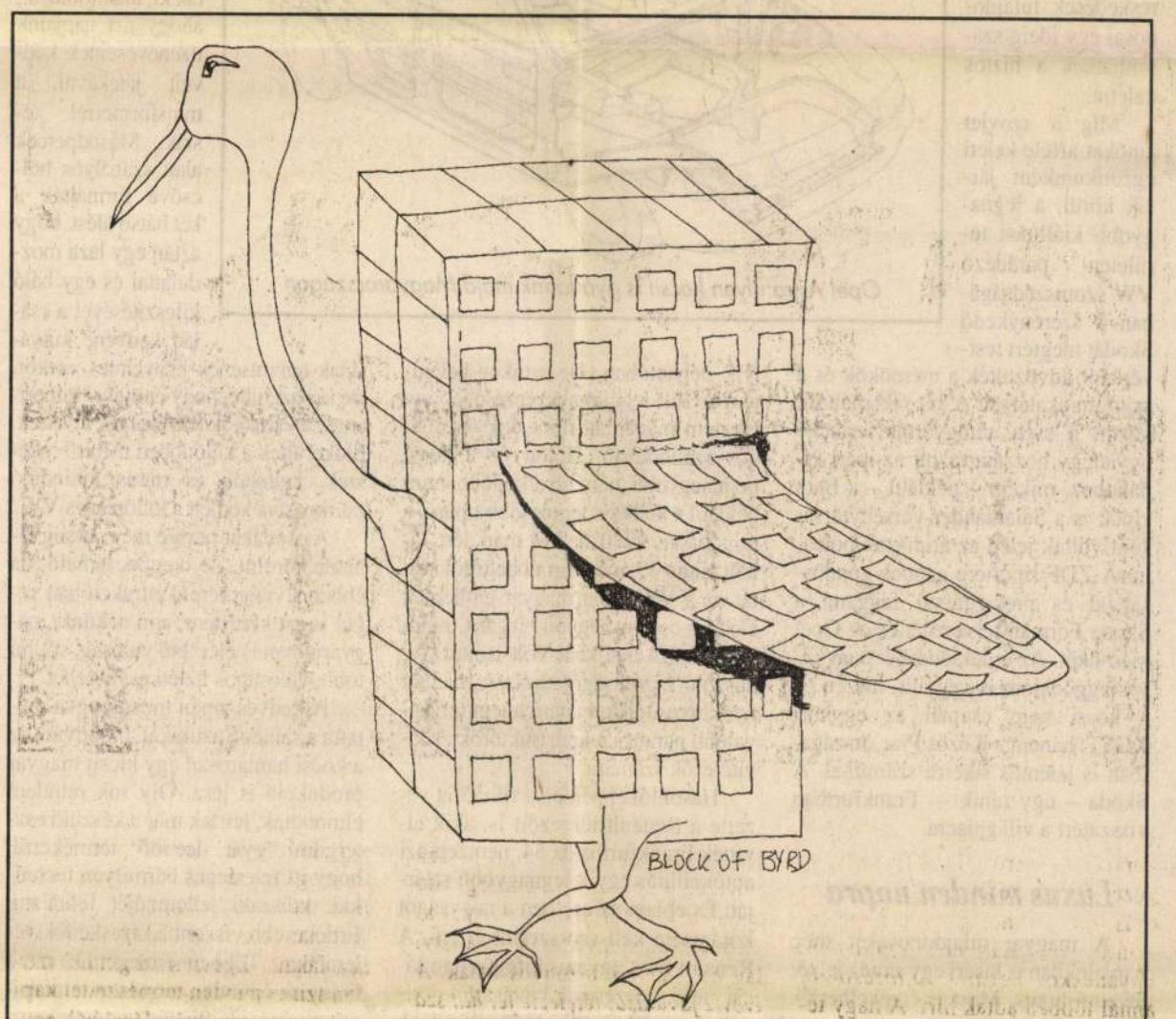

BeöthyBalázs rajza

BEOTHY Balázs

Kétszázzal 2000 felé

Egy kiállítás gépei

A Trabant úgy díszeleg a frankfurti autószalon bejárata mellett, mint egy kivénhedt, otromba, körmös traktor a csotrogány vetőgépeket, kultivátorokat és szivattyúkat felsorakoztató téeszmajorok kapujában. A fintor tökéletes. A közel harmincméteres, kőbaltát pattintó, ősembert ábrázoló térplasztika árnyékában a műanyag, motorizált szappanosdoboz úgy fest, mint egy neoavantgárd léggömb. Várom, hogy bármelyik másodpercben pukkan, holott tudom, hogy ami mögötte állt, már szétfoszlott a levegőben. A kétütemű relikvia a szocialista autógyártás buborékként szétpattanó emlékét idézi.

Megdöbbentő a felismerés: néhány esztendővel ezelőtt még több mint fél tucat ország néhány százmillió lakója a technikai őskorban élt, holott egy félnapi járásra tőlünk a szellem szabadsága áramvonalas kocsik képében vágtázott az utakon. Mi pedig az ősember öntudatlanságával trabantoztunk a világunkba merészkedő, s belőlünk csúfot űző csodák nyomában.

Keletiek Nyugaton

Frankfurt a világ autóinak kirakata egy héten át. Nem lehet olyan márkát, típust mondani, ami ne jelent volna meg legújabb konstrukciójával. A gyárak versenye oly éles, hogy sokan meg sem várták a rendkívüli publicitást kínáló autószalon nyitását, hanem már egy-két héttel korábban külön-külön bemutatóra invitálták az újságírókat. A kóstoló jól sikerülhetett, hiszen a nagyközönség fogadása előtt két napig a teljes világsajtó csemegézett a jövő század felé kétszáz kilométeres óránkénti sebességgel vágtázó kocsik között. A BMW kizárólagos magyarországi forgalmazója, a Neményi Rt. jóvoltából magyar újságírók is belekóstolhattak a jövő évi kínálatba.

Bár tizenkét kilométert gyalogolhattunk volna a kiállítás egyik végétől a másikig, valaminő sajátságos kelet-európai érzékkel a Lada standján kezdtük a szemlélődést. Igaz ugyan, hogy itthon az utóbbi esztendőben mind többen cserélik le a korábbi évek keresett autóját nyugati márkára, mégsem lehetünk biztosak benne, hogy ez a kocsi eltűnik a honi piacról. Különösen reménykeltő a visszatérés esélye, ha összevetjük a hasonló nyugati márkákkal. A Lada ugyanis számos német, japán, francia konstruktőrt vonzott a bemutatott típusaival. Különösen nagy szakmai elismerést váltott ki a Fiat Unóhoz hasonlító Oka, de ugyancsak sokan kérték el a Niva műszaki katalógusát is. Nem jutott külön hely a Moszkvics dízelvariációjú Alekojának, de egyetlen, kiállított példánya így is szemet szúrt. Igaz, a száz kilométerenként közel tízliteres fogyasztásával nem kelhet versenyre a hasonló méretű és formájú Renault-val, de a szaporodó autókereskedések tulajdonosai egy ideig számíthatnak a biztos üzletre.

Míg a szovjet autókat afféle keleti egzotikumként járták körül, a legnagyobb kiállítási területen parádézó VW szomszédságában szerénykedő Skodát megtért testvérként üdvözölték a mérnökök és a sajtó munkatársai. A két világháború között a cseh autógyártás terméke ugyanúgy hozzátartozott az ipari kínálathoz, miként – például – a Bata cipők is a Salamander versenytársaként voltak jelen az áruházak polcain. A ZDF riportere azonos gondossággal és precizitással faggatta a Skoda Forman tervezőjét és az Opel mérnökét. Az érdeklődésbe nem kevés aggodalom is vegyült, hiszen ez a kocsi nem csupán az egykori KGST, hanem a Közös Piac országaiban is jelentős sikerre számíthat. A Skoda – úgy tűnik – Frankfurtban visszatért a világpiacra.

Luxus minden napra

A magyar tulajdonosakat még napjainkban is kíséri egy sanda jelző: az autó luxus. Most is érzékelhetjük és tapasztalhatjuk, hogy mennyi irigység és rosszindulat jelenik meg némelyek arcán, ha nem valami rozsdás, pöfögő, bezinfaló kocsival zörgünk végig a városon. Holott drága és veszélyes minden kivénhedt, elavult konstrukció. Valójában mahlnap az számít igazán gazdag embernek, aki egy régi Ladával, Moszkviccsal kel útra.

Végigtekintve az alacsony fogyasztású és nem országúti cirkálókra, hanem sokkal inkább komfortos dodzsemekre emlékeztető kocsikon könnyen elképzeltem magam bármelyik népautóban. De amikor beleültem a Golf legújabb tervezésébe, úgy éreztem magamat, mint egy ötcsillagos szállodában. Holott ez a kocsi nem nagyobb, nem hivalkodóbb, mint például a kiállítás legolcsóbb típusa, a mindössze 9980 német márkáért kínált Yugo 45, mégis amit belülről mutat ez a VW, az a magyar embernek eleddig csak a nagyon elegáns, rendkívül drága autókból volt ismert. Az abszolút biztonságra törekvés ma már nem luxus tehát, hanem a legnyilvánvalóbb parancs a konstruktőrök és kivitelezők számára.

Hasonlóképpen ez a filozófia vezette a Renault tervezőit is, akik elvitték Frankfurtba az 54. nemzetközi autókiállítás egyik legnagyobb sztárját. És ebben az esetben a nagyságot korántsem kell szó szerint érteni. A Renault 6-os ugyanis kifejezetten kicsi autó, jószerivel bevásárlókocsinak is tekinthetnénk. Mégis legalább akkora figyelmet vívott ki magának, mint a nála nagyságrendekkel pompásabb Citroën.

A praktikum tehát jól ötvözhető a tökéletes biztonságot nyújtó csúcstechnikával. Bármilyen járműben ül ugyanis az ember, bármilyen sebességgel hagyja maga mögött a kilométereket, minden lépésnél életveszélybe kerülhet. Ezt a veszélyt viszont minimálisra kell csökkenteni.

A legapróbb, szinte már mókásan takarékosan tervezett, ám főleg a hölgyek körében rendkívüli sikert aratott VW Chico is ezt a tökéletességet árasztotta magából. A leginkább egy motorizált babakocsira hasonlító autó részeit úgy forgatták ki, alakították át, ahogy azt napjaink tizenéveseinek kedvelt játékával, a transformerrel teszik. Másodpercek alatt szabályos bölcsővé formálták a két hátsó ülést, hogy aztán egy laza mozdulattal és egy háló kifeszítésével a család kedvenc kutyájának teremtsenek kényelmes vackot. De aki azt hitte, hogy ennyivel kimerítették a variációk lehetőségét, tévedett. Előkerültek a különböző méretű rekeszek, ballonok és máris kiránduló zsúrkocsivá vedlett a különleges VW.

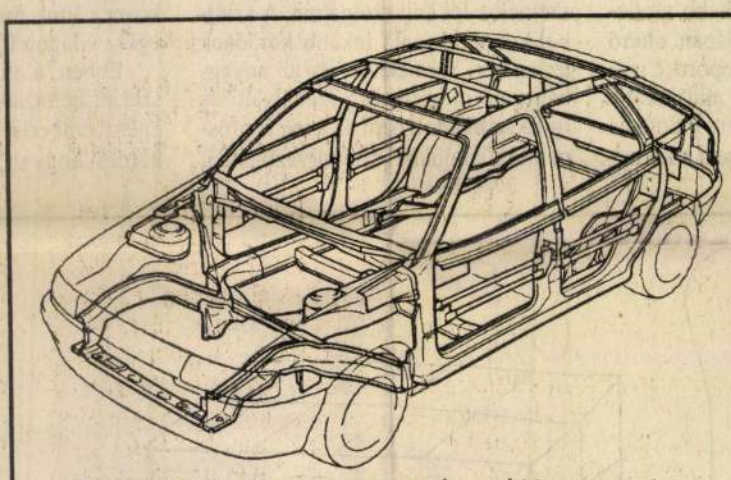

Opel Astra: ilyen kocsit is gyártanak majd Magyarországon

A csodákat persze még sokáig lehetne sorolni, de megbocsátható, ha ebben a világméretű attrakcióban végül is azt kerestem, ami nekünk, magyaroknak is elérhető valóság, sőt mi több, valóságos üzleti esély lehet.

A kedves japán mosolyogva mutatta a színes Suzukikat, mondván: ez a kocsi hamarosan egy kicsit magyar produkció is lesz. Oly sok mindent elmondtak, leírtak már a készülő esztergomi gyár leendő termékéről, hogy itt felesleges bármilyen technikai, műszaki jellemzőjét felidézni. Érdekesebb viszont a kereskedők véleménye. Többen emlegették azt a hiányzó, egyetlen mondatot, ami miatt meghiúsult a japán–magyar beruházásvédelmi egyezmény. Nem igazán értették, hogy miközben Japán a legnagyobb hitelezőnk, miért engedünk Nyugat-Európa félelmének, miért nem bízunk meg a japánok korrekt üzleti magatartásában? A szigetország – bár nem kevés gondot okozott a protekcionista amerikai és európai politikának – nem tekinti Kelet-Európát Nyugat-Európa hátsó kapujának, ahol észrevétlenül besurranhatna az önmagát körme szakadtáig védő piacra. Először is a valódi kelet-európai piacot kell megteremteni és csak a következő lépés lesz osztoszkodni annak áldásaiból – fejtették ki véleményüket két reklámfotózás között.

Ehhez hasonló gondjaik viszont nincsenek az Opel szakembereinek. Ha mi évek óta várjuk a magyar kocsit, akkor ehhez képest a Generál Motors már legszívesebben Frankfurtba hozta volna azt az Opel Astrát, amit Magyarországon készítettek. De erre még várni kell egy kicsit. Helyette megnézhettük és kipróbálhattuk a német gyár futószalagjáról legördült példányt és némi kárpótlásként kaptunk egy fotót arról az Opelről, amit magyar szakemberek állítottak össze Portugáliában. Valószínű, ez a fénykép néhány esztendő múlva olyan ritkaság lesz, mint például az egykori sztahanovista brigádokról őrzött felvételek egyike... De micsoda különbség! – tehetjük hozzá.

Szuperszonikus esőcsepp

Nem maradhat ki egy ilyen látogatásból a fantázia birodalmának megismerése sem. Valószínű, végtelenül kevés ember él Magyarországon, aki komolyan fontolgatja egy Rolls Royce megvásárlásának tervét. Elnézve a frankfurti szalon patinás csodáját, ennek az álomnak a valóra váltására még sokáig várhatunk. A kézzelfogható valóságként megjelenő autó valóban olyan, mint egy mese.

Míg a Rolls Royce a múlt fantáziáját idézi, addig a tűzpiros Lamborghini és a motorcsónakok papucsformáját utánzó Ferrari a science-fiction világába röpít. Pontosabban: röpítene...

A legnagyobb varázslattal viszont a Ford állt elő. A produkciót leginkább szuperszonikus esőcseppnek nevezhetném, de van becsületes neve is: Contour. Képzeljünk magunk elé egy fémből és legfőképp üvegből fölfújt, ovális buborékot, aminek minden porcikáját számítógép vezérli. Szinte csak elegendő ránézni a kocsira és kinyílik az ajtaja, a volán mögé beülő vezetőhöz igazodik a kormánykerék és talán még jó utat is kíván a masina, aztán irány a kétezredik esztendő.

Mögöttünk rozoga Trabantok tűnnek a semmibe.

Szendrei Lőrinc

BNV – megnyitóünnepség

A hagyományokkal szakítva, az idén nem Kőbányán, hanem a Nemzeti Galériában rendezték meg az őszi Budapesti Nemzetközi Vásár megnyitóünnepségét a vásárnyitást megelőző[...] megállapította: a kiállítók jegyzéke, a vásárkatalógusok tartalma, a nagydíjra és a vásárdíjra beérkező pályázatok alapján úgy látja, hogy az üzleti élet meghatározó személyiségei bíznak a

Kelet – Nyugati agrárfórum

A Friedrich Naumann Alapítvány a Német és a Magyar Agrártudományi Egyesülettel közösen szeptember 25–26-a között Kecskeméten agrárfórumot rendez, melynek részletes programját tegnap sajtótájékoz[...] 110 meghívott résztvevőjének döntő többsége egyéni vállalkozó. A vitaindító előadások bemutatják a kormány agrárpolitikáját, a vállalkozások buktatóit, a banki finanszírozás lehetőségeit. A német mezőgazdaság

A Land Rover a

A helyszín megválasztása nem vél[...] Kft. ügyvezető igazgatója a Honvédsé[...] sajtótájékoztatóján – a honvédség ugy[...] azokból a *Land Rover* márkájú szemé[...] forgalmazásának kizárólagos jogát cég[...] tógyártól. A Landimex pedig elsősorba[...]

Beöthy Balázs, grafikus

Beöthy Balázs rajza

Beöthy
Élet és

11
XX/15

kornak szülötte — immár az építészeti teremben — *Schikedanz Albert és Herzog Ferenc Szépművészei Múzeumának* neoreneszánsz-klasszicista épülettömbje, illetve *Lechner Ödön* virágdíszes *Iparművészeti Múzeuma*, a kettőt stilárisan egy világ választja el egymástól. S akkor még nem szóltunk arról, hogy az indázó architektúra — Lechner művében — egy olyan vas-üveg tetőzetet fog közre, amelynek technológiájával — újabb paradoxon ez a kor bonyolultságáról — egész csarnok épült (a Nyugati pályaudvar stílusában) a Vajdahunyad vára dísz-

kultuszát. Bizonyos az is: helyenként a kevesebb több lett volna. Jó szándékú, de kevéssé tehetséges és képzett táblaképfestők munkáiból jó párat feledni tudnék. S mint már utaltam rá: a fény mellől hiányzik az árnyék. A munkás- és parasztélet valósága, amelynek embertelen nyomorúságára való rádöbbenés volt az egyik fő motívuma a gödöllőiek nyíltan vallott szociális programjának. Eltompítja a szecessziót, aki csupán művelt polgárok és szalondámák modern életérzését, érzéki és intellektuális forradalmát véli tükröződni benni; ha csak for-

Beöthy Balázs, grafikus

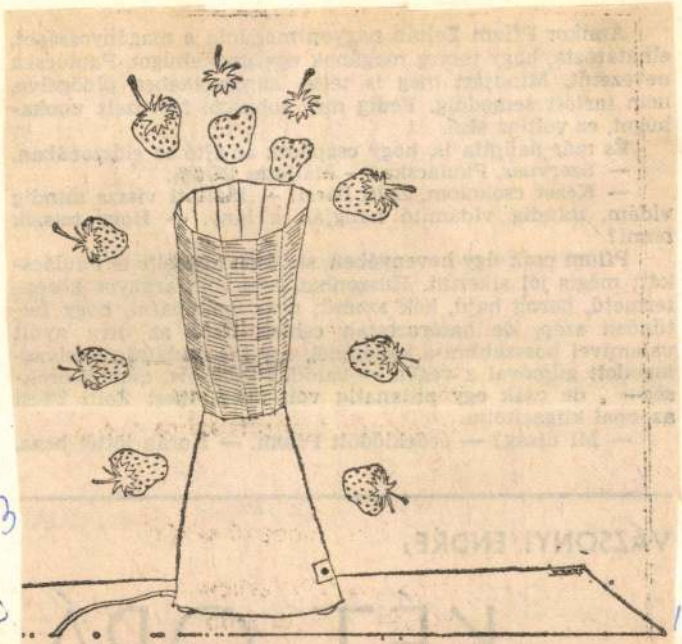

Beöthy Balázs: Turmix

Beöthy B

Élet és

13.

11. XXX/28

REPORT

Beöthy Balázs, grafikus

Beöthy Balázs: Zenélünk II.

Beöthy Balázs

15.

Élet és Irac 5. aug. 15 XXX/33

Beöthy Balázs, gr. pilus

Beöthy Balázs rajza

Beöthy Balázs Rajz.

Élet és Irodalom Bp. 1986. nov. 21 XXX/47

Beöthy Balázs, grafikus

Beöthy Balázs: Eper

Beöthy Balázs

10.

Élet és [illegible] der 12. XXX/50

Beöthy Balázs, grafikus

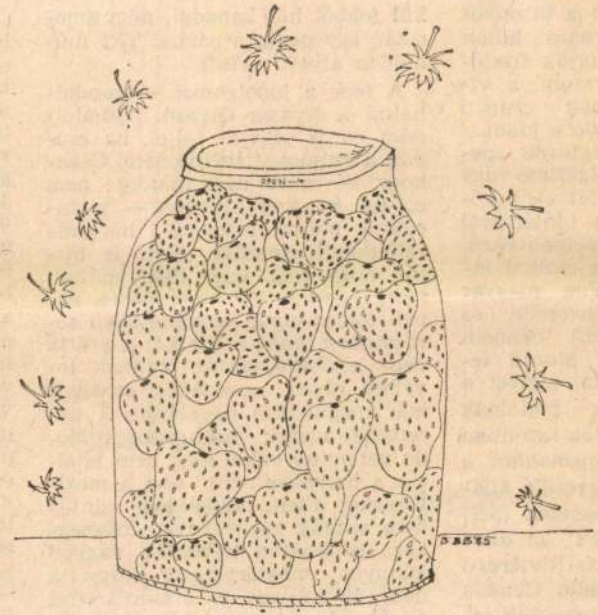

Beöthy Balázs: Eperbefőtt

Beöthy Ba

Élet és

14.

XXIX/44

Radio Canada
nagyobbik ré-
önálló mű-
ietőség így vé-

néző belepillant a műsorfüzetbe,
és úgy dönt: nem kapcsolja be a
tévét. (Nap közben ennek termé-
szetesen nagyobb az esélye, mint

igazábó
fogyasz
árut av
elő, me
rá, ille

Beöthy Balázs, grafikus

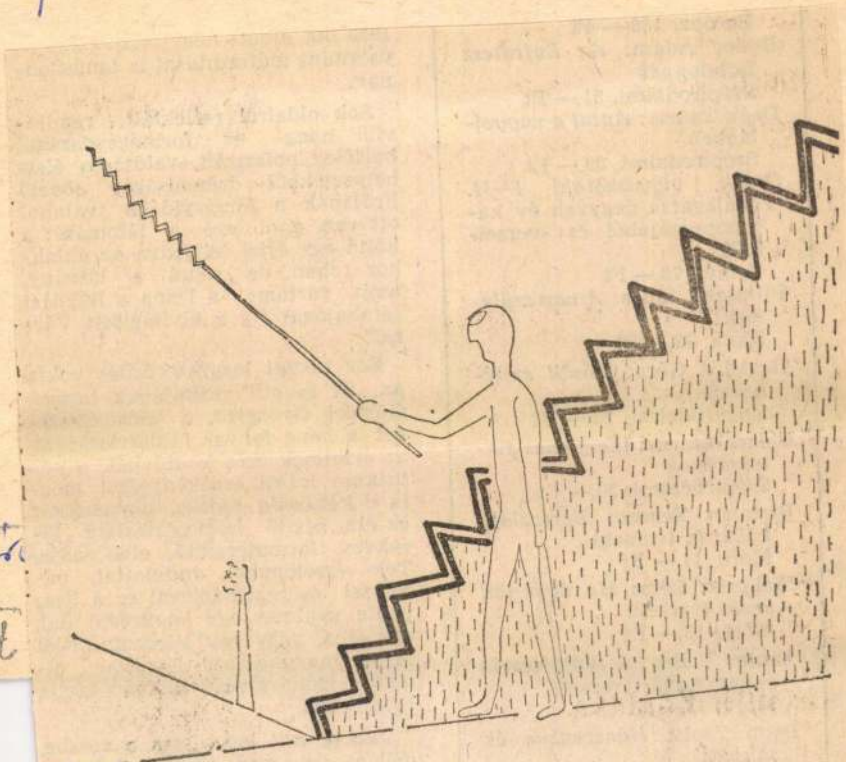

Beöthy Balázs: Garabonciás

9.

XXIX/16

Varjas Endre: *A senki testamentomából* (versek)
Móra, 18,— Ft

Papp Zsolt: *Konszenzus és kihívás*
Kossuth, 65,— Ft

dott s lepkeszövésű hálója tartja lebegésben.

Valami ősit lop vissza a versbe, melyet már-már elfeledtettek velünk. Itt még van címzettje, személyes megszólítottja a versnek, „e tagolt beszéd"-ben a „kinyújtott

Beöthy Balázs, grafikus

Beöthy Balázs rajza

Beöthy Balázs: kajz

10

Élet és Irodalom Bp. 1986 máz. 21. XXX/12

stel

Bakos Gábor, Beöthy Balázs,
Csörgő Attila, El-Hassan Róza,
Eperjesi Ágnes, Gerhes Gábor,
Hecker Péter, Komoróczky Tamás,
Kozári Hilda, Lakner Antal,
Nagy Kriszta, Pető Hunor,
Szil István, Várnai Gyula,
Veress Zsolt, Veszely Beáta,
Vogl Filemon. kurátori Zwickl András

A kiállítás támogatói: Fővárosi Önkormányzat, Nemzeti Kulturális Alap, SAMSUNG Magyar Elektronics Rt.

BEÖTHY BALÁZS

A Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület
meghívja Önt a

című kiállítás megnyitójára
1997. június 26-án 18 órára

Megnyitja
Babarczy Eszter

Megtekinthető:
1997. augusztus 24-ig
hétfő kivételével 10-18 óráig

Kiscelli Múzeum
1037 Budapest, Kiscelli utca 108.

DÍJ HITELEZVE
BUDAPEST PF. 4.
1250

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KULTURÁLIS INTÉZETE, Pozsony

tisztelettel meghívja Önt
az 1997. május 30–31-én
Párkányban (Štúrovo) és Esztergomban
rendezendő

„átHIDalás"

című közép-európai képzőművészeti szimpóziumra

május 30.

16.00 Esztergom (Duna Múzeum)
18.00 Párkány (A párkányi hídfő)

A közép-európai képzőművészeti szimpózium ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓJA:

KELEMEN Gertrud a Magyar Köztársaság Kulturális Intézetének igazgatója, Pozsony (Bratislava)

Ján ORAVEC, Párkány (Štúrovo) polgármestere

KÖNÖZSI László, Esztergom polgármestere

16.00 Duna Múzeum – Európai Közép Galéria, *Esztergom, Kölcsey u. 2.*

„átHIDalás": a KIÁLLÍTÁS megnyitója

Kurátorok:

Zuzana BARTOŠOVÁ, NÉRAY Katalin

Kiállító művészek:

Pavol BINDER, ARTO Team, Marian MEŠKO, Vladimír POPOVIČ, Zbyněk PROKOP, Rudolf SIKORA, Milan TITTEL, Dezider TÓTH, Dušan ZAHORANSKÝ, Jana ŽELIBSKÁ, Mária BALÁŽOVÁ (Szlovákia)

BACHMAN Gábor, SZEGEDY-MASZÁK Zoltán, CSÖRGŐ Attila, FEHÉR László, LÉVAY Jenő, MAURER Dóra, KAPOSI Endre, BLOCK-csoport (Magyarország)

Franc GYOLCS, Eborherd JORDAN (Ausztria)

Ján AMBRUZ, Petr KVÍČALA (Csehország)

Jan BERDYSZAK, Miroslav CSOLLE (Lengyelország)

Mihal SARBULESCU, Petru LUCACI (Románia)

18.00 A párkányi hídfő és annak felvezető útja, Párkány

„átHIDalás": AKCIÓK, zenei és képzőművészeti PERFORMANCE-ok

Anabela ŽIGOVÁ, RÓNAI Péter (Szlovákia)

BAJI Miklós Zoltán (BMZ), KOVÁCS István, SZEMZŐ Tibor (Magyarország)

Nora Eleonora STOJANOVICH (Macedónia)

Beöthy Balázs

május 31.

9.00 A Vármúzeum Rondellája, Esztergom

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI SZEMINÁRIUM

Előadók:

HEGYI Lóránd (Ausztria)
Vladimír BESKID (Szlovákia)
Zuzana BARTOŠOVÁ (Szlovákia)
NÉRAY Katalin (Magyarország)
Jiří és Jana ŠEVČÍK (Csehország)

Vitavezetők:

Katarína RUSNÁKOVÁ, SINKOVITS Péter

17.00 A párkányi hídfő és annak felvezető útja, Párkány

„átHIDalás": az INSTALLÁCIÓK bemutatása

Megnyitja:

HÚSHEGYI Gábor

Kiállító művészek:

BARTUSZ György, NÉMETH Ilona, Marek KVETAN, Viktor ORAVEC, Milan PAGÁČ, Boris ONDREIČKA (Szlovákia)

SUGÁR János, BUKTA Imre, SZIRTES János, BEÖTHY Balázs (Magyarország)

Werner REITERER (Ausztria)

Jiří VALOCH (Csehország)

Angelika THOMAS, Jacob do CHIRICO (Németország)

Cosmin POP (Románia)

Boštjan DRINOVEC (Szlovénia)

18.30 A párkányi hídfő és annak felvezető útja, Párkány

„átHIDalás": AKCIÓK, zenei és képzőművészeti PERFORMANCE-ok

Anna DAUČÍKOVÁ, JUHÁSZ R. József (Szlovákia)

CSÁJI Attila (Magyarország)

SZOMBATHY Bálint (Jugoszlávia)

Wladyszlaw KAŽMIERCZAK (Lengyelország)

A két várost – Párkány, Esztergom – összekötő Mária Valéria hidat 1895-ben építették. Először 1919-ben rongálták meg, majd többszöri felújítás után 1944-ben felrobbantották. A Dunán átívelő 98 híd közül ez az egyetlen, melyet azóta sem újítottak fel. Az eredeti hídrészekből mind a szlovák, mind a magyar oldalon fennmaradt egy-egy kb. 100 méter hosszú ép hídszakasz.

A lerombolt híd egyrészt szimbolizálja az egykor megvolt, de időlegesen megszakadt kapcsolatokat, másrészt azok újraélesztésének lehetőségét. Tekinthetjük a közép-európai országok kapcsolatának metaforájaként is. A szimpózium célja a művészek közös akaratának kifejezése a „lerombolt hidak" szellemi újjáépítésére.

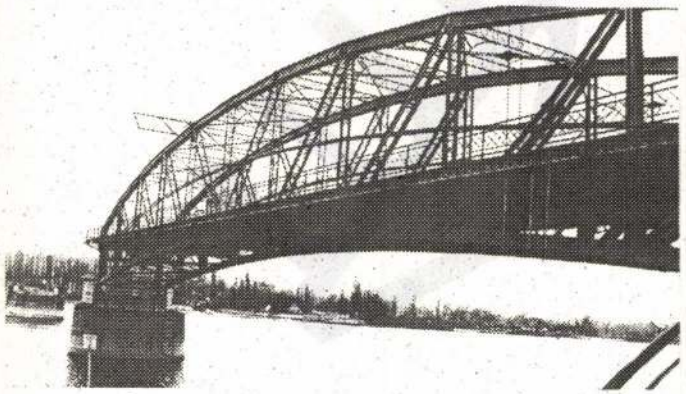

A nemzetközi képzőművészeti szimpóziumon az alábbi közép-európai, illetve Duna menti országokból érkező művészek vesznek részt:

Cseh Köztársaság
Jugoszláv Szövetségi Köztársaság
Lengyel Köztársaság
Macedónia
Magyar Köztársaság
Német Szövetségi Köztársaság
Osztrák Köztársaság
Szlovák Köztársaság
Szlovén Köztársaság
Románia

A RENDEZVÉNY
A PÁRKÁNYI ÉS ESZTERGOMI ÖNKORMÁNYZAT
TÁMOGATÁSÁVAL JÖTT LÉTRE.

A Magyar Köztársaság Kulturális Intézete
Kultúrny inštitút Maďarskej republiky

letto és a Lyuk: bu-
k.
ekvő kínálat lassan-
kásokat alakít ki a
A publikum előbb-
ik régi hangyajáratai
l, míg máshol újabb

megtehető legrövidebb szakaszokon. Másrészről pedig mind több az olyan vendég, aki ha már egyszer betér valahová, ott is marad. Abban az esetben, ha ez a vendég viszonylag sűrűn tesz ilyet, apránként törzsvendéggé alakul át.

– bojár –

Julius Gyula, Várnai
a Imre, Roskó Gábor,
ázs, Pereszlényi Rol-
Károly, Krizbai Sán-
pád, Szurcsik József,
bestyén Zoltán, Ko-
Nagy István, Katona
ó Tibor nevével fém-
ton szereplő művek
valóban van közös
s. A mégis jelen eset-
tatottnak, az Emblé-
ott hely: a magyar
s művészet e kiállí-
lvétele szerint a leg-
lematikus a Kunstfo-
ben, viszont emble-
entrációjában, szer-
amely viszonyokra
az tárgyi viszonylat
e, de inkább kon-
s vagy archetipoló-
hes Gábornál, Ger-
ngl Györgynél, Rác-
lornál vagy Gábor
kiknek a leginkább
tárgykultúra-forma-
lis elemeinek újra-
oz, dominánsabb a
atica, az emblémá-
caliptikus mozzana-
ó (a közös) és a ki-
éníthető) megütkö-
hara. Az embléma,
ltött koncentráció,
lés, a destrukció, a
dás, a vizuális
e. A művészek sze-
lladékból, ami még
szennyesből, ami
t aztán ez a művé-
tes némi öntudat-
mondjuk inkább:
észet, a képbur-
uális sokk elemei-
nddé harcolt ké-
gondossága, és itt
billitás öröksége, a
ika, amely mégis
fokban különbö-
örökség, az indi-
a, mely ott van a
épek, az archai-
ti vonzalomban,
nem olyan indivi-

cratica megmoz-
arcán a vonások
y közös élmény,
z kialszik, a ha-
, a kozmosz ki-

Markója Csilla

KÉPZŐMŰVÉSZET

ÁRNYÉK-BAN

A Tűzoltó utca 72-ben minden hétvégén más-más kiállítás látható.

A „kiállítótér", a 72-es számú ház udvarából nyíló épület, valamikor tésztagyár volt. Minden lepusztultsága ellenére a vasszerkezetes, üveggel fedett csarnok-forma őriz valamit a múltszázadi építkezési kultúrából. Ez, vagyis az úgynevezett mérnöképítészet sokat merített a gótikus műemlékek XIX. századi restaurálásának tapasztalataiból, nemcsak szerkezeti megoldásaiban, hanem szellemében is: a falak, majd később a tető áttörése egyre szabadabbá, ég- és fényorientálttá tette az építészetet. Pályaudvarok, kiállítócsarnokok, pálmaházak, sőt, mint látjuk, tésztagyárak is épültek az elanyagtalanodás jegyében.

A korábbi kiállítások és installációk közül kettő tudott valódi kölcsönhatásba kerülni az adott térrel – és így kapcsolódni az „újlakos" tradícióhoz; vagyis amelyeken a lelkes látogatók mellett megjelent a „hely szelleme" is, a géniusz maga. Az egyik Weber Imre dróthálóra tapasztott többméteres anyag-függönye volt még ősszel, a másik Beöthy Balázs, Sibylle Hofter és Pereszlényi Roland közös installációja.

Az üveggel fedett központi térben múzeumi tárlók „szerepeltek" – üresen, így a bemutatás segédeszközeit emelve művé, ezáltal a múzeumra, mint jellegzetesen XIX. századi, mellesleg a műveket természetes közegükből kiragadó, felhalmozó és általában hatástalanító formára irányítva a figyelmet. Az egyik oldalsó helyiségben székekből konstruált ív függött a falról, a plafonról pedig egy kör, egy ovális és egy keresztalakzatot határoló áttetsző fólia-sátor. Egy másik, barlangszerű, szobányi térben árnyak imbolyogtak, minthogy az egyetlen villanykörtét papírból kivágott figurák övezték és ezek árnyékai nőttek emberméretűvé. Sibylle Hofter önálló termében a falat a szoba közepén álló valóságos asztal „égi mása" borította, vagyis a róla készült hatalmas festmény; az igazi asztal mellett állt egy drótból hegesztett is – a síkba terítettel szemben a téma térbeli, de síkok nélküli feldolgozása. A középső térben voltak még nagyon szép, elméletileg guruló parkettatócsák, egy mesterségesen táplált, de természetes eredetű víztócsa, meg drótfelhők.

Plátói kiállítás volt, már ha a plátóit a földhözragadtság és anyag-centrikusság ellentéteként használjuk, nem pedig a beteljesületlenség szinonimájaként.

Topor Tünde

BEÖTHY Balázs

M. Varsava
1991. dec. 18.

BEÖTHY Balázs

M. Narancs
1992. ápr. 29.

BEÖTHY BALÁZS

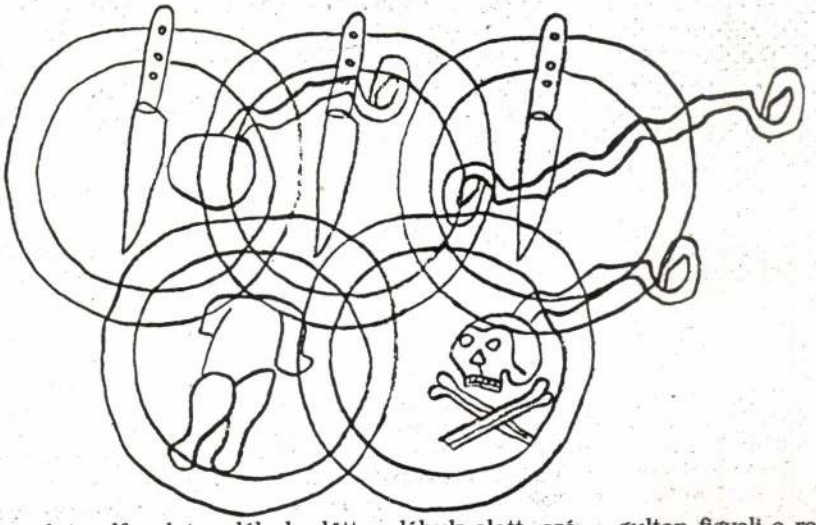

Hölgyeim és uraim,
amikor az Alap az év egyik kiállítási díját Beöthy Balázsnak ítélte oda Stúdió Galéria-beli bemutatójáért, ezzel, azt gondolom, nem csupán egy alkalmi teljesítményt ismerünk el, hanem egy több év óta folytatott művészi munkát. Így hát magam általános létezési díjnak tekintem, amellyel egy művészi létezést-létformát, gondolkodásmódot jutalmazunk. Eléggé fontos az a jelenség, amely Beöthy Balázs műveiben testet öltött, létezik. A nyolcvanas évek közepén feltűnt egy nemzedék, amely az elmúlt évtizedek lassan feltáruló, rettenetes szakadékai, mindent ellepő rozsdás kacatjai láttán nem fogott hősies jajveszékelésbe, nem fogalmazott meg sötét jóslatokat, nem: ők könnyed és elfogulatlan – de nem gyanútlan! – hangon helyzetjelentéseket kanyarítottak műveikben. Felmérhetetlen előnyük, hogy az újszülöttek természetességével, a múlt-nélküliek szabadságával nézik – és persze, újra-látják a világot. A történelmet nem veszik a vállukra, az ott hever a lábuk előtt, a lábuk alatt, szórakozottan és szórakozva botorkálnak „bús dűledékein"; semmi honfibú és vészteher; könnyű tavaszi szellőcske lengedez és fújdogálja a valóság finom porát: dada és klasszicizmus simul egymáshoz ebben az ûde időjárásban. Az őszülő generáció irigykedve és mégis elfogultan figyeli a rosszcsont, kissé túlkoros unokák kötetlen gondolkodásmódját, magabiztos szemtelenségét, keresetlen anyaghasználatát és csapongását a műfajok között: csupa olyasmit, ami történeti okokból nekik soha nem adatott meg.

Beöthy Balázs nagyon ravaszul dolgozik: a gyermek Mozartra emlékeztető külső mögött egy rettenetes „úriszabó" működik, aki diszkréten kifordítja a megkopott világot, tapintatosan vigyorogva átszabja a régi formákat: jobb lesz, mint az új.

Mindez persze kíméletesen és finoman történik, úriember módjára, játékos hangulatban vezeti rá a nézőt, hogy ami itt történik, az egyszerre véresen komoly és kuncogóan nevetséges, nemes és olcsó, elegáns és kínosan groteszk. A kilencvenes évek küszöbén fontos és üdítő tapasztalatokat nyújt klienseinek. Ha aztán a szegény ember megússza a szelíd „megrázkódtatást", amelyet ez az egyszemélyes Max-und-Moritz okoz neki műveivel, olykor megkönnyebbülve igyekszik kifejezni elismerését. Ez történik most.

Kovalovszky Márta

(Elhangzott B. B. székesfehérvári kiállításának megnyitóján.)

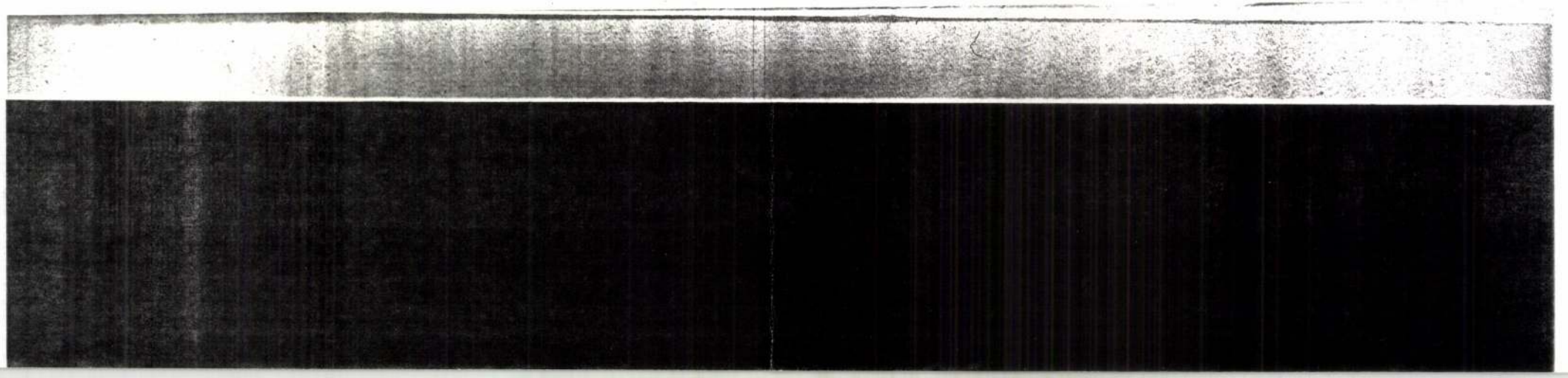

"GERECHTE KUNST" - INTERMEDIA INSTALLATION

Das jeweilige Zeitalter prägt gleichermassen die gesellschaftliche Einschätzung und Bewertung von Kunst wie auch von Diebstahl.
Beide Gebiete treffen sich im Begriff des Copyright.
In der postmodernen Epoche ist das weitverbreitete Nutzen von Zitaten (sampling in der Hip-Hop Musikszene, etc.) Ursprung vieler gerichtlicher Anklagen.
Nach Auffassung des höchsten Gerichtshofes in Deutschland ist dann etwas als Kunst zu deklarieren, wenn es auch nur eine einzige Person für Kunst hält.
In diesem Sinne hantiert man am Gericht Kreativität als ein Maß, mit dem man schöpferische Intentionen bestimmen kann.
Im Zeitalter der Marktmentalität in der Kunst hat "Gerechte Kunst" sein Paradoxon verloren und einen Sinn bekommen.

ROLLAND PERESZLÉNYI (1955, Budapest)
BALÁZS BEÖTHY (1965, Budapest)

GEMEINSAME PROJEKTE:

1989	"123456789+", Liget Galéria, Budapest
1990	"O RAUM", Kossuth L. utca 13, Budapest
1991	"DIMENSIONENSPRUNG", Tüzoltó utca 72, Budapest (mit Sibylle Hofter)
1992	"DOKUMENTA IX", Video über die Dokumenta IX, "Friz productions", ungarisches Fernsehen, Beta SP, 44'38''
	"SIMULTAN", Parallelaustellungen in drei Kellergalerien von Budapest (Òbudai Pincegaléria, Òbudai Társaskör Galéria, Budapest Galéria)(mit Eike)
1993	"THE PLAY OF INVISIBLE (KOSUTH IN VENICE)",Video über Joseph Kosuth, Beta Sp, 41'22''
	"MILIEU ET L'EGO (AU COMPTE DE RÉVOLUTION FRANÇAIS", Insitut Francais, Budapest (mit Csaba Nemes)
1994	"GERECHTE KUNST", Sehsaal, Wien

SEHSAAL

Verein zur Förderung
experimenteller Raumkunst
A-1060 Wien, Luftbadgasse 13/1; T+F 0043-1-5876721

PRESSEVORINFORMATION:

Ausstellung:	"GERECHTE KUNST"
	ROLLAND PERSZLÉNYI BALÁZS BEÖTHY
Ort:	SEHSAAL 1060 Wien, Luftbadgasse 13 T+F 0043-1-5876721
Dauer:	7.10. - 26.11. 1994
Eröffnung:	6. 10. 1994, 19.00 Uhr
Öffnungszeiten:	Do + Fr 15.00 - 19.00 Sa 11.00 - 15.00 und nach Vereinbarung

Beöthy Balázs

Wir bitten um Ankündigung im Galerienspiegel und würden uns sehr freuen, wenn Sie sich den Termin der Vernissage freihalten würden und uns besuchen könnten.

Danke. **Konrad Rautter für den SEHSAAL**

"GERECHTE KUNST" - INTERMEDIA INSTALLATION

A MÜVÉSZLET TÁRSADALMI MEGÍTÉLÉSE UGYANÚGY KORONKÉNT VÁLTOZIK, MINT PÉLDÁUL A LOPÁSÉ: A KÉT TERÜLET A COPYRIGHT FOGALMA KÖRÜL TALÁLKOZIK: BIRÓÍ ÍTÉLET MONDJA KI, HOGY AZ A MÜVÉSZET; AMIT VALAKI A VILÁGON FELELÖSSÉGGEL ANNAK NEVEZ. UGYANÍGY ESKÜDTSZÉKI DÖNTÉS SZABÁLYOZZA A KREATIVITÁS, AKKOTÓI INVENCIÓ SZÜKSÉGES MÉRTÉKÉT A PLÁGIUM TÉNYÉNEK JOGI ELFOGADÁSÁHOZ. AZ IDÉZETTECHNIKA A POSZTMODERN KORBAN TÖRTÉNT SZÉLESKÖRÜ ELTERJEDÉSE ÉS ELFOGADOTTÁ VÁLÁSA A MÜVÉSZET KÜLÖNBÖZÖ TERÜLETEIN BONYODALMAK ÉS PEREK SOKASÁGÁNAK FORRÁSA. AZ "IGAZSÁGOS MÜVÉSZET" PIACI KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT - PARADOXON JELLEGÉT ELVESZÍTVEÉRTELMET NYER.

ROLLAND PERESZLÉNYI (1955, Budapest)
BALÁZS BEÖTHY (1965, Budapest)

GEMEINSAME PROJEKTE:

1989	"123456789+", Liget Galéria, Budapest
1990	"O RAUM", Kossuth L. utca 13, Budapest
1991	"DIMENSIONENSPRUNG", Tüzoltó utca 72, Budapest (mit Sibylle Hofter)
1992	"DOKUMENTA IX", Video über die Dokumenta IX, "Friz productions", ungarisches Fernsehen, Beta SP, 44'38''
	"SIMULTAN", Parallelaustellungen in drei Kellergalerien von Budapest (Òbudai Pincegaléria, Òbudai Társaskör Galéria, Budapest Galéria) (mit Eike)
1993	"THE PLAY OF INVISIBLE (KOSUTH IN VENICE)", Video über Joseph Kosuth, Beta Sp, 41'22''
	"MILIEU ET L'EGO (AU COMPTE DE RÉVOLUTION FRANÇAIS", Insitut Francais, Budapest (mit Csaba Nemes)
1994	"GERECHTE KUNST", Sehsaal, Wien

Beöthy Balázs

A GONDOLAT FORMÁI I-II.

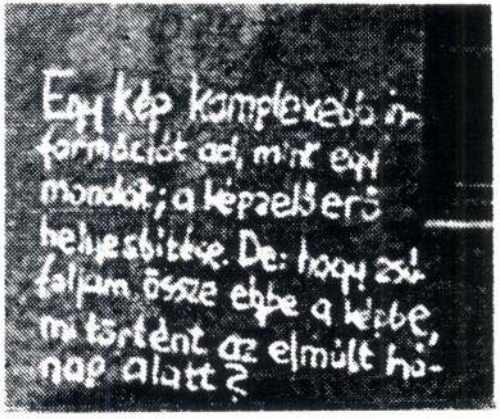

"Egy kép komplexebb információt ad, mint egy mondat"

Hajas Tibor, 1975

A gondolat formái, Nappali Ház, 1993/2.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIA - ÓBUDAI PINCEGALÉRIA

Bp. III. Kiskorona u. 7. Bp. III. Fő tér 1.

A GONDOLAT FORMÁI I-II.

Beöthy Balázs, Birkás Ákos, Chilf Mária, Donáth Péter, Erdély Miklós,
Faa Balázs, Jovánovics György, Július Gyula, Károlyi Zsigmond, Koronczi Endre,
Major János, Menesi Attila, Molnár Péter, Molnár Sándor, Schmal Károly,
Szíj Kamilla, Tolvaly Ernő, Türk Péter, Várnai Gyula

Megnyitó: 1993. május 11-én valamint június 16-án 18-19 óra között

Megtekinthető: 1993. június 13-ig (első rész) és július 18-ig (második rész)
Hétköznap 14-18, szombat, vasárnap 10-18 óráig.
Hétfőn zárva.

A Fővárosi Képzőművészeti Alap támogatásával

ZENIT GALERIA

a Zenit Galéria bemutatja

Beöthy Balázs

Külön köszönet:

című kiállítását

Megnyitó: 1998 március 20, péntek 20 óra

1075 Bp, Rumbach Sebestyén u. 15/b

nyitva április 17-ig, kedd-szombat 12-18 óráig

támogatók: Szép Házak Kft., Béta Bt.

Zenit Gallery presents

the exhibition titled

Special thanx:

of Balázs Beöthy

Opening reception: 1998 March 20, 8pm

1075 Bp, Rumbach Sebestyén u. 15/b

open till 17 April, Tuesday - Saturday 12am - 6 pm

sponsored by: Szép Házak Kft., Béta Bt.

BEÖTHY BALÁZS

1995

Ausstellung / Kiállítás — **27. Oktober - 19. November**

SIBYLLE HOFTER, BEÖTHY BALÁZS, PERESZLÉNYI ROLLAND

Eröffnung/*Megnyitó*: 27. Oktober, 18.00 Uhr

BARTÓK 32 GALÉRIA
Budapest XI., Bartók Béla út 32.

Die Ausstellung ist bis zum 19. November täglich außer montags von 14.00 bis 18.00 Uhr geöffnet.
A kiállítás november 19-ig hétfő kivételével naponta 14-18 óráig tekinthető meg.

Sibylle Hofter, geboren 1963 in Köln, gestaltet ihre Umwelt nach, möbliert Räume, die im Abseits liegen oder ihre Funktion verloren haben. Was vergessen wurde, was so alltäglich wurde, daß es nicht mehr auffällt, entsteht noch einmal - aus Draht: Getränkepaletten und Monoblockstühle in leerstehenden Konsumläden in Brandenburg zum Beispiel, oder ein Frisiersalon mit kompletter Möblierung.

In zahlreichen Ausstellungs- und Performancereihen sucht Sibylle Hofter die Zusammenarbeit mit anderen Künstlern, so u.a. in Berlin, Köln, München, Moskau, Budapest und Lodz. In Ungarn arbeitet sie mit den Künstlern Balázs Beöthy und Rolland Pereszlényi zusammen.

Sybille Hofter (sz. 1963-ban, Köln-ben) újraépíti a környezetét, félreeső vagy funkciójukat vesztett bútorozott helyeket rekonstruál. Mégegyszer létrejön, megismétlődik az, amit elfelejtettünk, ami annyira mindennapos, hogy már észre sem vesszük, -drótból készül el: például egy Brandenburg-i üresen álló élelmiszerüzlet italpultja, ülőzsámolyai vagy egy komplett berendezett fodrász-szalon.

Sibylle Hofter számos kiállításán és performanszán keresi az együttműködést más művészekkel, többek között Berlin-ben, Köln-ben, München-ben, Moszkvá-ban, Budapesten és Lodz-ban. Magyarországon Beöthy Balázs és Pereszlényi Rolland lesznek társai.

ERDMUTE KOPPENHÖFER
BÜCHER VOM SEHEN/*KÖNYVEK A SZEMNEK*

Eröffnung / *Megnyitó*: 27. Oktober, 16.00 Uhr
Einführung / *Bevezeti*: **Kovalovszky Márta**

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
Budapest I., Budavári Palota, F. épület
Die Ausstellung ist bis zum 30. November montags von 13.00 bis 18.00 Uhr, dienstags bis samstags von 10.00 bis 18.00 Uhr geöffnet.
A kiállítás november 30-ig hétfőn 13-18 óráig, keddtől péntekig 10-18 óráig tekinthető meg.

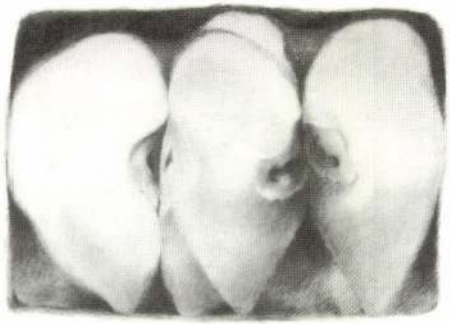

Erdmute Koppenhöfer: Doppelporträt als Apfel
Alma kettős portréja

"Ich betrachte meine Bilder nicht als Illustrationen, sondern als eigenständige Ergänzungen, gewissermaßen als Komplementärerscheinungen zur Dichtung. Dabei kann sich das Bild auf eine Zeile oder einen Abschnitt beziehen, es kann den gesamten Text widerspiegeln, es kann die Stimmung, die Farbassoziation sichtbar machen oder es versucht, mit bildnerischen Mitteln die Strukturform des Textes zu wiederholen." (Erdmute Koppenhöfer)

Über die Jahre hat Erdmute Koppenhöfer zehn Bücher mit Texten zeitgenössischer deutschsprachiger Autoren gestaltet, die in der Ausstellung - teilweise übersetzt - zu sehen sein werden. Die Stuttgarter Buchkünstlerin arbeitet dabei - ganz und gar eigenständig - mit den verschiedensten graphischen Methoden: Buchdruck, Linolschnitt, Radierung; sie entwirft, setzt und druckt alles selbst, ihre Bücher ("Bücher vom Sehen") leben vom subtilen Ineinandergreifen von Text und Bild.

"Képeimet nem illusztrációknak, hanem önálló kiegészítéseknek, bizonyos fokig a költészet komplementer jelenségeinek tekintem. A kép vonatkozhat egyetlen sorra vagy szakaszra, de tükrözheti az egész szöveget is, láthatóvá teheti a hangulatot, a szín-asszociációt vagy megkísérelheti a szövegstruktúra formájának képi eszközökkel való megismétlését." (Erdmute Koppenhöfer)

Az évek során Erdmute Koppenhöfer kortárs németnyelvű szerzők szövegeinek felhasználásával tíz könyvet hozott létre. A kiállítás ezeket a műveket mutatja be részben magyar fordításban. A stuttgarti könyvművésznő a legkülönbözőbb grafikai módszerekkel, teljesen egyedül alkotja meg könyveit: ő maga tervez, szed és nyomtat, technikái könyvnyomás, linómetszet és rézkarc. Művei ("Könyvek a szemnek") a szöveg és a kép érzékeny egymásbahatolása által élnek.

Előadók
Vortragende
Lecturers

Bart DE BAERE
Museum van Hedendaagse Kunst, Gent

Joseph BAKSTEIN
Institute of Contemporary Art, Moscow

László BEKE
Műcsarnok Budapest

Cécile BOURNE
Musée d'Art Moderne de la Ville, Paris

Jana GERZOVÁ
Bratislava

Dóra HEGYI
Ludwig Múzeum, Budapest

Lóránd HEGYI
Museum Moderner Kunst Museum Ludwig, Wien

Katalin KESERÜ
ELTE, Budapest

Wolfgang KOS
Wien

Josef NÉMETH
Galerie der Stadt, Wels

Lívia PÁLDI
Kortárs Művészeti Intézet, Dunaújváros

Christian REDER
Hochschule für angewandte Kunst, Wien

Andreas SPIEGL
Institut für Gegenwartskunst, Wien

János SZOBOSZLAI
Kortárs Művészeti Intézet, Dunaújváros

Katalin TIMÁR
Műcsarnok, Budapest

András ZWICKL
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

A rendezvény támogatói:
White Flags wird unterstützt von:
White Flags is supported by:

Österreichisches Kulturinstitut Budapest
Bundeskuratorin für Kunst Lioba Reddeker
KulturKontakt Austria
Magyar Képzőművészeti Főiskola
Műcsarnok, Budapest
Főpolgármesteri Hivatal Kulturális Ügyosztálya
Blaguss Wien & Budapest
Bezirksvorsteher Mag. Pint, Wien VI
Collegium Hungaricum Wien

© White Flags ist ein Projekt von Hans Knoll und Christian Muhr auf Anregung von Elisabeth Mach,
© Budapest & Wien

Anmeldung in Wien für das Wochenende
in Budapest 31.5.+1.6.97
mit Bustransfer und Hotelreservierung bei:
KNOLL Galerie Wien, Tel. 5875052,
oder Basis Wien, Tel. 5226794

WHITE FLAGS

Budapest, 31.05.–01.06.1997.

23 művész megnyitja műtermét.
17 művészettörténész előadást tart a stúdiókban és beszélget a látogatókkal. Ezen a két napon a program keretében a Képzőművészeti Főiskola végzős festő-szakos hallgatóinak diplomakiállítása is megtekinthető.
A belépés 10 és 19 óra között ingyenes.

23 Künstlerinnen und Künstler laden in ihre Ateliers.
17 internationale Vortragende sprechen in den Ateliers und diskutieren mit den Künstlern und dem Publikum. Ebenfalls an beiden Tagen können die Abschlußarbeiten der StudentInnen der Akademie der Bildenden Künste Budapest besichtigt werden.
Eintritt frei von 10 - 19 Uhr.

23 artists open their studios.
17 arthistorians lecture in the studios and have discussions with the artists and the visitors.
In addition the degree works of the students of the Academy of Fine Arts Budapest will be on view.
Free entrance from 10 a.m. to 7 p.m.

Szervezés és információ:
Organisation und Information:
Organisation and information:

KNOLL Galéria
Liszt Ferenc tér 10.
1061 Budapest
Tel. & Fax 2673842

Beöthy Balázs

Művészek
KünstlerInnen
Artists

6. Thomas BAUMANN
21. Balázs BEÖTHY
2. András BERNÁT
14. Ákos BIRKÁS
10. Attila CSÖRGŐ
9. Róza EL-HASSAN
23. András GÁL
3. Hermelinde HERGENHAHN
13. György JOVÁNOVICS
7. Martin KALTNER
17. Zsigmond KÁROLYI
22. Károly KLIMO
8. Antal LAKNER
4. Ilona LOVAS
16. Csaba NEMES
20. Hajnal NÉMETH
18. Tamás SOÓS
19. János SUGÁR
15. Ágnes SZÉPFALVY
1. Attila SZŰCS
5. Zoltán TÖLG-MOLNÁR
24. Degree works
11-12. Students works

A térképet a Főpolgármesteri Hivatal Főépítészi Irodája bocsátotta rendelkezésre.

Név Name	Cím Adresse Address	Előadók Vortragende Lecturers	Nyelv Sprache Language	Időpont Zeit Time
1. Attila SZŰCS	*Korányi S. u. 4. fdsz. 2.*	János SZOBOSZLAI	english+magyar	Sat. 10.00
2. András BERNÁT	*Pasaréti út 151. II.*	Jana GERZOVA	english	Sat. 11.00
3. Hermelinde HERGENHAHN	*Klauzál tér 2. tetőtér*	Dóra HEGYI	deutsch+magyar	Sat. 12.00
4. Ilona LOVAS	*Orsó u. 55. I/1.*	Andreas SPIEGL	deutsch+english	Sat. 13.00
5. Zoltán TÖLG-MOLNÁR	*Pannónia u. 95 .IV.*	János STURCZ	magyar	Sat. 14.00
6. Thomas BAUMANN *7.* Martin KALTNER	*Műcsarnok – Hősök tere*	Cécile BOURNE	english+magyar	Sat. 15.00
8. Antal LAKNER	*Múzeum krt. 21. III/11.*	András ZWICKL	magyar+deutsch	Sat. 16.00
9. Róza EL-HASSAN *10.* Attila CSÖRGŐ	*Kelemen László u. 2. 9. ép.*	Bart de BAERE	deutsch+english	Sat. 17.00
11. Students works *12.* Party	*Epreskert, Kmety u. 26-28.*			
13. György JOVÁNOVICS	*Andrássy út 86. IV./2.*	László BEKE	magyar+deutsch	Sun. 10.00
14. Ákos BIRKÁS	*Hercegprímás u. 4. III/11.*	Joseph BAKSTEIN	english	Sun. 11.00
15. Ágnes SZÉPFALVY *16.* Csaba NEMES	*Beregszász u. 139. fdsz. 1.*	János SZOBOSZLAI	english+magyar	Sun. 12.00
17. Zsigmond KÁROLYI	*Hegyalja út 26. II/5.*	Josef NÉMETH	deutsch+magyar	Sun. 13.00
18. Tamás SOÓS	*Molnár u. 15. fdsz. 1.*	Lóránd HEGYI	magyar+deutsch	Sun. 14.00
19. János SUGÁR	*Bródy Sándor u. 15. fdsz. 6.*	Wolfgang KOS	magyar+deutsch	Sun. 15.00
20. Hajnal NÉMETH *21.* Balázs BEÖTHY	*Múzeum krt. 21. III/11.*	Katalin TIMÁR	english+magyar	Sun. 16.00
22. Károly KLIMO	*Bercsényi u. 6. IV.*	Christian REDER	deutsch	Sun. 17.00
23. András GÁL	*Királyi Pál u. 10. fdsz.*	Lívia PÁLDI	magyar+english	Sun. 18.00
24. Degree works	*Andrássy út 69-71.*	Katalin KESERŰ	magyar+english	Sat. 19.00

Watch out for the WHITE FLAGS

Szombat 21 órakor White Flags buli az Epreskertben (12)
eső esetén a Főiskola Tanácstermében (24)

Samstag 21 Uhr: White Flags Party im Garten des Epreskert (12)
Bei Regen: White Flags Party im Tanácsterem in der Akademie der Bildenden Künste (24)

Saturday 9 pm: White Flags Party in the Epreskert (12)
in case of rain: White Flags Party in the Tanácsterem of the Academy (24)

Ingyenes belépés a stúdiókba. A művészek szombaton és vasárnap 10 és 19 óra között látogathatók.
FREIER EINTRITT in allen Ateliers. Die Künstler erwarten Sie am Samstag und Sonntag von 10 bis 19 Uhr.
FREE ENTRANCE to all studios. The artists will be present on Saturday and Sunday from 10 a.m. to 7 pm.

BEÖTHY Balázs

Múzeumi T. 1993/3

• Az Intercisa Múzeum restaurátor műhelyének munkatársai országos restaurátor konferencián vettek részt Budapesten.
• Január 29-én a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár Olvasótermében tartott Petőfi emlékülésen Horváth Júlia irodalomtörténész tartott előadást.
• Kovalovszky Márta és Kovács Péter művészettörténészek február 2-4-ig Megyik János kiállítását készítették elő Bécsben és megtekintették az újonnan nyílt kiállításokat.
• Pongrácz Zsuzsanna, az Intercisa Múzeum régésze januárban befejezte posztgraduális tanulmányait a Budapesti Műszaki Egyetemen és műemlékvédelmi szakmérnöki diplomát szerzett.

TANULMÁNY
• Lukács László: Farsangi alakoskodó népszokások Fejér megyében. Hiedelmek, szokások az Alföldön. Szerk.: Novák László. Nagykőrös, 1992. 481-498.

KÖNYV
• Kovács Péter: A tegnap szobrai (Fejezetek a magyar szobrászat közelmúltjából)
Életünk Könyvek, Szombathely, 1993., 160 l.

CIKK
• Bóna Istvánné: A pentelei Öreghegy titkai
Fejér Megyei Új Hírek, 1993. február 1.
• Gelencsér József: "Három királyok napját..."
Szent István Város, I. évf. 1. szám, 1992. december 25.
• Gelencsér József: Újévi jókívánságok
Fejér Megyei Hírlap, 1992. december 31.
• Gelencsér József: Pajzán lakodalmi versek
Fehérvári Hét, 1992. december 31.
• Gelencsér József: Magyar Király, Korona, Csillag
Fehérvári Hét, 1993. január 15.
• Gelencsér József: A kánai mennyegző
Fejér Megyei Hírlap, 1993. január 16.
• Gelencsér József: Búcsú a Felsővároson
Fejér Megyei Hírlap, 1993. január 20.

• Gelencsér József: Tréfás katona-könyörgések
Fejér Megyei Hírlap, 1993. február 6.
• Gelencsér József: Farsang, a mulatságok ideje
Fejér Megyei Extra, 1993. február 11.
• Gelencsér József: Hajdani farsangi bálok
Fehérvári Hét, 1993. február 18.
• Gelencsér József: A lagzisok vidám menete
Fejér Megyei Hírlap, 1993. február 20.
• Horváth Júlia: A Dunántúlt járt ifjú Petőfi
Fejér Megyei Új Hírek, 1993. február 5.
• Kovalovszky Márta: Megszabadulni a félelemtől
Fehérvári Hét, 1993. január 15.
(Elhangzott: 1993. január 8-án az Árgus - volt Püski - Galériában, Jiri Anderle kiállításának megnyitóján)
• Kovalovszky Márta: "Minden valami"
Fehérvári Hét, 1993. január 22.
(Elhangzott Beöthy Balázs kiállításának megnyitóján, a Szabadművelődés Házában.)
• Kralovánszky Alán: XX. századi barbárok dúlásai
Fejér Megyei Hírlap, 1993. január 18.
• Lukács László: A felső-őrségiek régi kapcsolatai a Dunántúllal. Néprajzi gyűjtőúton
Fejér Megyei Hírlap, 1993. január 23.

SAJTÓFIGYELŐ

• Kováts Albert: "Egyetemes normák", vagy pokoljárás?
Új Művészet, 1993/2.
• Péntek Imre: "A szakmát számon kell kérni..."
Új igazgató a Szent István Király Múzeumban
Fejér Megyei Hírek, 1993. január 15.
• Szegedi László: Amit megkíméltek az évszázadok...
Új papírrestauráló műhely Dunaújvárosban
Fejér Megyei Hírlap, 1993. február 2.
• Zágoni Erzsébet: Frivol és dekadens?
Nemzetközi Barokk Év Európában, rendezvények Alba Regiában
Fejér Megyei Hírlap, 1993. január 21.
• Zágoni Erzsébet: Kreatív kölykök tüneményes tárlata
Fejér Megyei Hírlap, 1993. február 1.

BEÖTHY Balázs

Kiállítók:

Balázs Péter
Beöthy Balázs
Böszörményi István
Kuti László
Major Judit
Nyári Zsolt
Somody Péter
Tábori Katalin
Viszoczki Mária

Tisztelettel meghívjuk a

Pécsi Képzőművészeti Mesteriskola

1992. május 23-án
18 órakor nyíló
kiállítására,
a Parti Galériába
(Pécs, Káptalan u. 4.).

Sváby Lajos
festőművész,
a Magyar Képzőművészeti Főiskola rektora

Horányi Özséb
a JPTE TK Bölcsészettudományi karának dékánja

dr. Kurucsai Csaba
a Baranya Megyei Közgyűlés alelnöke

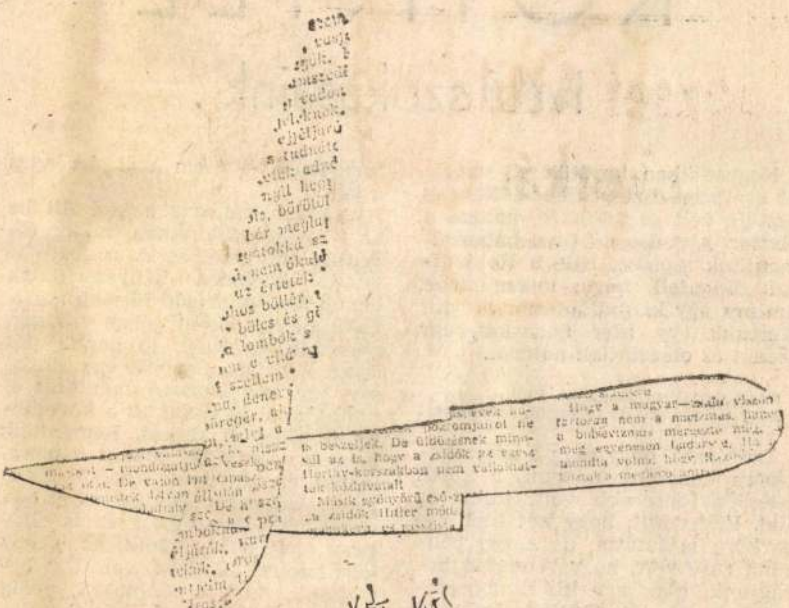

KÉT KÉS

Beöthy Balázs: Két kés

KERTÉSZ ÁKOS:

KOTNYÉL

Ivási szokásaink

Negyedikben kezdtük el, vagyis az érettségi esztendejében. Nem az osztály volt jó közösség, hanem a padsor. A padsorból öten-hatan elmentünk szombat este a Hold utcai Bagatell nevű intézménybe, aminek egy kis különterme is volt. Kértünk egy liter kadarkát, egy szódát és elkezdtünk nótázni.

Csak egy liter kadarka kell,
hogy az ember ne törődjön semmivel!

Látnivaló, hogy nem a szesz hatására kezdtünk nótázni, a közös éneklés fontosabb volt, mint az ital. Előfordult, hogy két liter kadarkára is futotta, de annyi pénzünk sose volt, hogy rendesen berúgjunk, csak egy kis szalonspiccet kaptunk tőle. Molnár Lajos, a Kulesz, ott lakott a házban, és valahányszor a lichthófon át meghallotta a nótázást, magára kapott valamit és lerohant. Úgyhogy akár öten voltunk, akár tízen, a Kulesz furcsamód — nem volt érvényes a kés.

Nagyobb változás akkor állt be az ivási szokásainkban, mikor ötvenhat után, már az V. sz. Autójavítónál brigádba kényszerítettek bennünket. A brigád fölsőbb utasításra alakult, de mi jóban voltunk, szerettük egymást, jó banda jött össze. A brigád ugyebár egy közösség, így hát közösen mentünk el piálni, ahol is kialakult a következő agyalágyult szokás. Bementünk nyolcan, egyikünk odaállt a pénztárhoz, és kért nyolc fröccsöt. Elfogyott. Akkor a másikunk ment oda nyolc fröccsért. Mikor ez is elfogyott, jött a harmadik, az is egy kört fizetett. Kötelező volt. Úgy berúgtunk, mint a szamarak, pedig csak egy-két fröccsre ugrottunk be.

Legelőször a már említett Fazekas Géza, aki velem együtt jött át az Ikarusztól az Ötöshöz, s aki igen okos, józan gondolkodású paraszt-

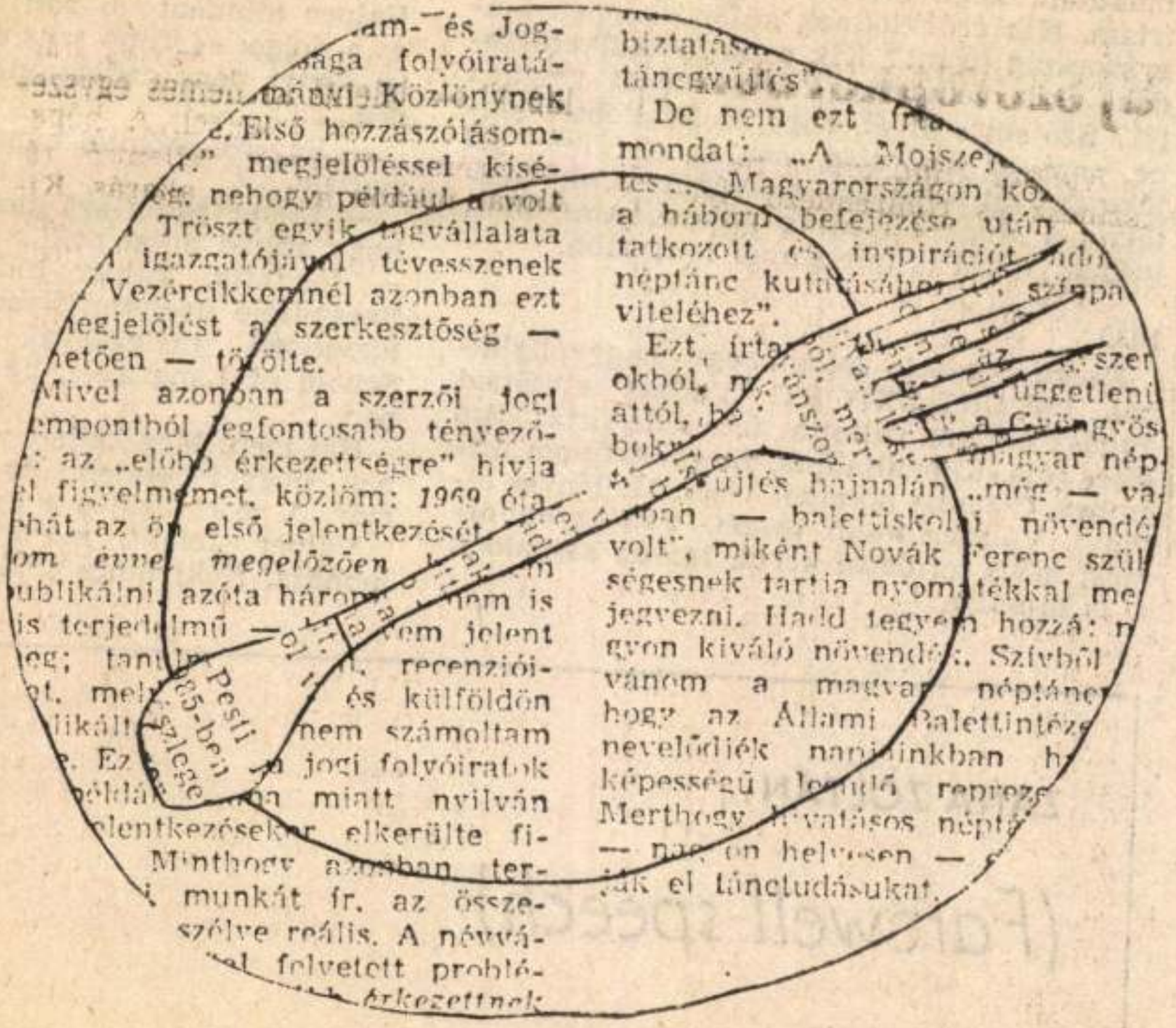

Beöthy Balázs: Pesti

elvtárs a követségen. Ő érdeklődött időnként arról, hogy hogyan érzem magam. Jól, mondtam neki. Minden hónapban jelentést írtam. Kik érdeklődnek különösképpen Magyarország iránt? Kik azok a külkereskedők akik vélhetően kenőpénzeket vesznek fel? Szó sincs arról, hogy ez feljelentés lenne, nem, ez kizárólag csak az elvtársak tájékoztatását szolgálja. És végül is, hosszútávon a Népköztársaság érdeke. Ami, mint tudjuk, végül is mindennél fontosabb.

1980

Főosztályvezető lettem egy nagyvállalatnál. IMPORT-EXPORT. Vadász elvtársat Juhász elvtárs váltotta fel. Ellenőriz? Szó sincs róla. Konzultálunk. Elegáns, finom úriember. Csillogó bőrcipőt visel. Mellényes ölтönyt. Választékosan beszél. Vadász elvtárs most MÁS területre kerül. Igazán sajnálom. Ő is sajnálja.

— Igen — folytatta —, i
ról van szó. Ami, ugyeb
Többszáz dollár. Ha jól t
Valper mindent jobban t
ez a dolga. — Több száz d
is. Ennyi pénz pedig nincs
don.

— Egy rokonomtól kapta
zudtam.

— Eszter pedig azt mesé
hogy apuka adta neki a p
— folytatta Valper hideg
ilyesmiféle nyelvtanfolyam
hírszerzés melegágyai. A
School of Languages, az p
pen.

Hát igen. Meg kellett vol
nek, hogy fecsegjen. Megta
már. A szocializmus a hall
Valper felállt, majd m
mondta. Neki nincs szüksé

ZANA ZOLTÁN:

(Farewell-speech)

rekonstrukció

H. úrnak — Gyulára

katosban). Jóindulatú lesajnálással figyelte, amikor szótáraztam valamit, vagy angol újságot olvastam: „Pihenjél már egy kicsit, na, a franc abba a sok papírba!... Ki kell már néha kapcsolódni is!" Láthatóan el sem tudta képzelni, hogy éppen azért csinálom az egészet, hogy kikapcsolódjam... Számára mindez céltalán és szánnivaló volt, hiszen csak fárasztja magát az ember, aztán egyébként is: mi lesz belőle? Sok duma... „Semmi értelme, haszna, csak fossák a szót, míg más dolgozik!"

Az ő szemében a társadalom haszontalan tagjai közé tartoztam. A tanulásom sem ért semmit — amíg ő dolgozott, én csak az állam pénzét (az ő pénzét is!) költöttem...

Még sokatmondóbb volt, amikor Jani — politizált... ő ugyan tagadta, hogy bármiféle politika ér-

hangulatról, a
mondatát
s az MDP v
8-i moszkvai
ondja: ha nem
szovjetunió
zomszédja,
enn a népi
ágon."

Sztálin ut
voltak
fel kell adni
urópában és
szolidálni, le
befolyási öv
létrejött a
Nyugat p
sztriai és
szovjet
apatok ki
hozzájá-
lt Magyaro
és Ro-
ánia felvé
NSZ-be.

lkozón a szo
ifejtet
k, hogy Len
Cse
lovákiában
ország
itikus helyze
Hru
ov és Mikoj
atko
t ezekben az
g
pnek fel elég
t
különféle ell
m
sokkal
sz
H
ban Lengyelo
ba
egnagyobb ve
ez elvonta f
varo
gról. Minde
12-
gy 13-án még
lics
vics követ út
öve
a zavart Ma
Üz
e szerint:

e, ha a magy
szá
ább romlik,
ha
len eszközt
ne
megoldására.
van helyzet

Beöthy Balázs: Konstrukció

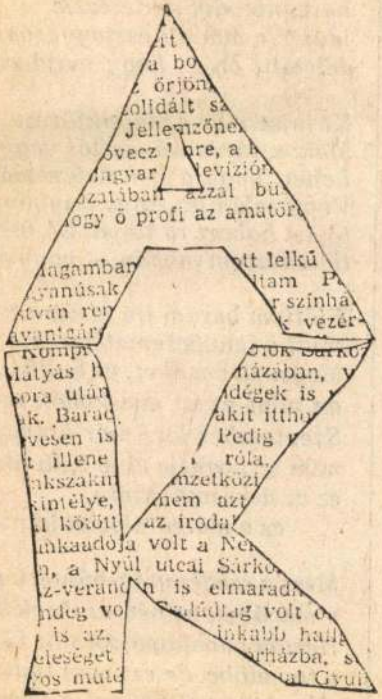

Beöthy Balázs: Tagolatlan szöveg

támogatás. Lehet, hogy ez jó érv ként szolgálhat a minisztériummal folytatott financiális küzdelemben: a mi alkotószövetségünk részesül állami támogatásban. S magyar forintra átszámítva nem is kevésben. Igaz, szerényebb körülmények között dolgozunk.

Rainer Pichler verseskötete, a *Neon* két nyelven látott napvilágot. Határozottan rajzolódik ki benne költői egyénisége — a szabadversek a városban igaz közösséget kereső és nem találó magányos vagabund vándorlásainak lírai naplórészletei. S a verseket jól egészítik ki a magyar társművész, *Szikszai Károly* szálkás és sokkoló rajzai.

— Örök téma a kiskocsmák és bárok világában lézengő ember, aki a mindennapok taposómalmában valamit elvesztett s gyakran csak az ital tudja feledtetni ezt a hiányt. Mint cseppben a tenger, úgy tükröződik a tengő-lengő, dohányfüstös és kába világban hétköznapjaink hiábavalósága. A vers nem riport, nem tényfeltáró szociográfia, ha éreztetni tudom ezt a felemás, önpusztító és kábító létállapotot s ez azonos hullámhosszon találkozik az olvasó ízlésével, már nem vettem hiába kézbe a tollat. Akkor sem ha csak néhány száz olvasóm lesz.

Haraszti Luca

emberekkel találkozott volna, akik vissza tudnak beszélni, kérdezni tudnak, soha nem nyert volna.

— Ha már a politikánál tartunk: meglep, amit mond. Tudtuk ugyan, hogy ön politikus művész. Korábban mégis szelíden elutasította ezt, mondván, hogy önnek bizony nincsenek kész válaszai a politika és a társadalom kihívásaira.

— Bármit csinálunk, annak politikai vetülete van. Állást foglalunk szavainkkal, tetteinkkel. Azzal is, ha semmit nem teszünk. Amitől igazán viszolygok: ha valakinek előregyártott receptje van arra, hogy *én* hogyan foglaljak állást. Az Egyesült Államokban az utóbbi időben ismét fellángoltak a cenzúra körüli viták, különösen a rapegyüttesek szövegei kapcsán. Gyűlölöm a cenzúra minden formáját. Ezek a viták, felszólalások az amerikai kongresszusban arra voltak jók, hogy az emberek újból elgondolkodjanak a művészet értelmén. Miért van rá szükség? Miért kell nekünk? Egyébként már születésem előtt kapcsolatba kerültem a cenzúrával. Szüleim, akik nagyon puritánok, azért vándoroltak az Egyesült Államokba, mert Angliában nem tiltotta törvény, hogy vasárnap szerencsejátékokat lehessen játszani. Érzéseiket, hitüket ez mélyen sértette. Amerikában egy ideig jól érezték magukat, mert

Hatvanötödszörre is megszülett
ökör-rigócskáim, a kertemben.
Taxival siettem ki, hogy le ne k
hatvanötödik születésem
idejét, a mácsiktésztagyúrás és
délelőtti óráit, hogy majd vajú

Ki fejezte be a mácsikfőzést . . .
Mákos, túrós, káposztás vagy d
Lehet, hogy a mesztelen mács
Vagy talán az Anna ángyom, v
tojást habart rá tejjel. Én pedig
töltekeztem mohón — vagy álm

Előttem három fiú kiszáradt b
mint a fenyőcsemetéim fele m
Megsimítom őket, és hullik a t
de mint az itt ágaskodók még
Szeptember lesz már holnap.
nem szippantja el jó nedvüket
ez az átkozott aszály,
ez a meteorológiai bűntett

Mint a szegénység-bűntett a k
a magában valóét, az ikrekét.
Három babakoporsót vitt ki ap
a temetőbe, de ezt nem tudtam
Akaratos voltommal a levegő

ru, hogy osztrák létére magyarul is" stb. Walburga kisasszony fontoskodva jár-kel a folyosón. Atyja, Otto von Habsburg feszeng az elnöki asztalnál. Az európai arisztokrácia bevonul a terembe. A nap fénypontja: Ritter úr hét nyelven áradozik a cseh, a szlovák, a lengyel, a német, a magyar, a szlovén és a horvát történelemről. Este az egész társaság színes buszokkal átrándul az U Fleku sörözőbe vacsorázni. „Na, ezt feltétlenül megnézem magmnak" — mondja Brády úr. Mi azonban búcsút intünk.

A városszéli kollégiumban történt gyors zuhanyozás és egy cseh leányzóval való még gyorsabb ismerkedés után a pályaudvarra metrózunk Ilonával. Helyjegy nincs, ne is várjuk. Az utolsó pillanatban érjük el a vonatot. Tumultuózus jelenetek. Szomjasak vagyunk. Egy középkorú lengyel férfi jófajta cseh söröket húz elő a táskájából. A határig sörözés, onnantól vodkázás. Téma az üzleti élet, mit érdemes és hol venni és eladni. Egyre kevesebbet értek.

Később, hogy a meghívást viszonozhassam, zlotykat váltok koronára. Át vagyok verve, ettől Ilona megsértődik. Reggelre Varsóban. A szavazás vasárnapja. A restiben érdeklődöm: a portás néni szidja Tyminskit, „meg sem keresztelte a gyereket" stb. Elzarándokolunk az ismerősökhöz: a szállás el van intézve. Gregorz és Anna meghívnak minket ebédelni a „Prága" éttermbe. Minden drága. Alkohol nincs, a szavazás miatt. Délután megnézzük, miként választanak köztársasági elnököt a lengyelek. Szinte az egész város *Lech*re szavaz. Este a tévében a százalékos egy kis elnökválasztási najcinot is megengedhettek maguknak. Este Jaruzelski búcsúzik a tévében: „Ezer éve élünk Európa szívében" stb. Na tessék, ezek is. Walesa a czestochowai templomban esküt tesz. A hét végén majd a szejmben is fog. Prágában Havel szlovák szükségállapotot emleget, mielőtt elutazik Spanyolországba. Szófiában a diákság — micsoda fordulat — a törökök *mellett* tüntet. A lengyel külügyminiszter éppen Budapesten tárgyal. Mi is búcsúzunk Varsótól. Éjjel a vonaton találkozom végre az első olyan lengyel választópolgárral, aki bevallja, hogy Tyminskire szavazott. Ő görögországi emigrációból tért haza. Katowicében most a negyedét keresi annak, amit Athénben keresett. Pár éve még a huszadát sem. Vállalkozik. Egy fiú Aradról — félig magyar, félig német — elmeséli, hogy kell lejből zlotyt, belőle árut, s végül háromszor annyi lejt csinálni. Ügyes. Meghív minket Aradra szilveszterezni.

Odakünn sötét éjszaka. A talán soha igazán meg nem tisztított vonatablakban Európa fáradt arca tükröződik. Egy kis hazai kerül elő. Sajt Romániából, hús Lengyelországból, üdítő a büfékocsiból. Délutánra Budapestre érünk. Kialvatlanul kászálódunk ki a fülkéből. A Keleti. „Change money?" — szólít meg egy férfi. Lengyel és székely árusok sorfala között vonulunk a buszmegállóhoz, amelyet időközben áthelyeztek. Könyveket árulnak mindenfelé. Az első napilap, az első pesti kávé. Mondom Ilonának, milyen egyformán élünk mi itt, Európának ezen a felén, Közben útbaigazítunk egy szlovák turistát.

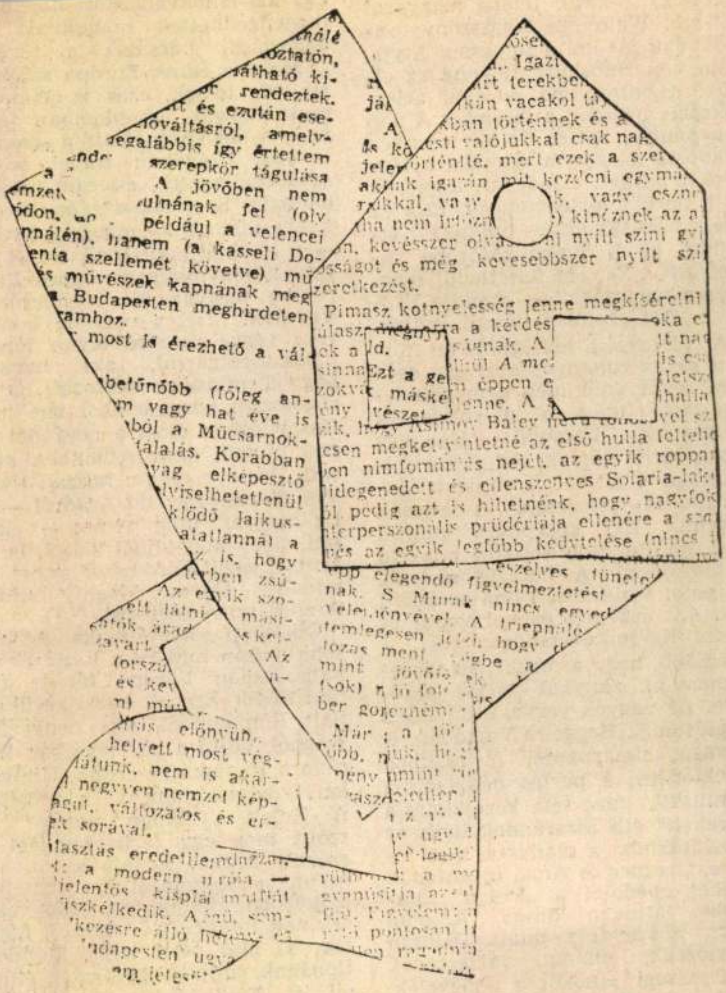

Beöthy Balázs: Jó fotó

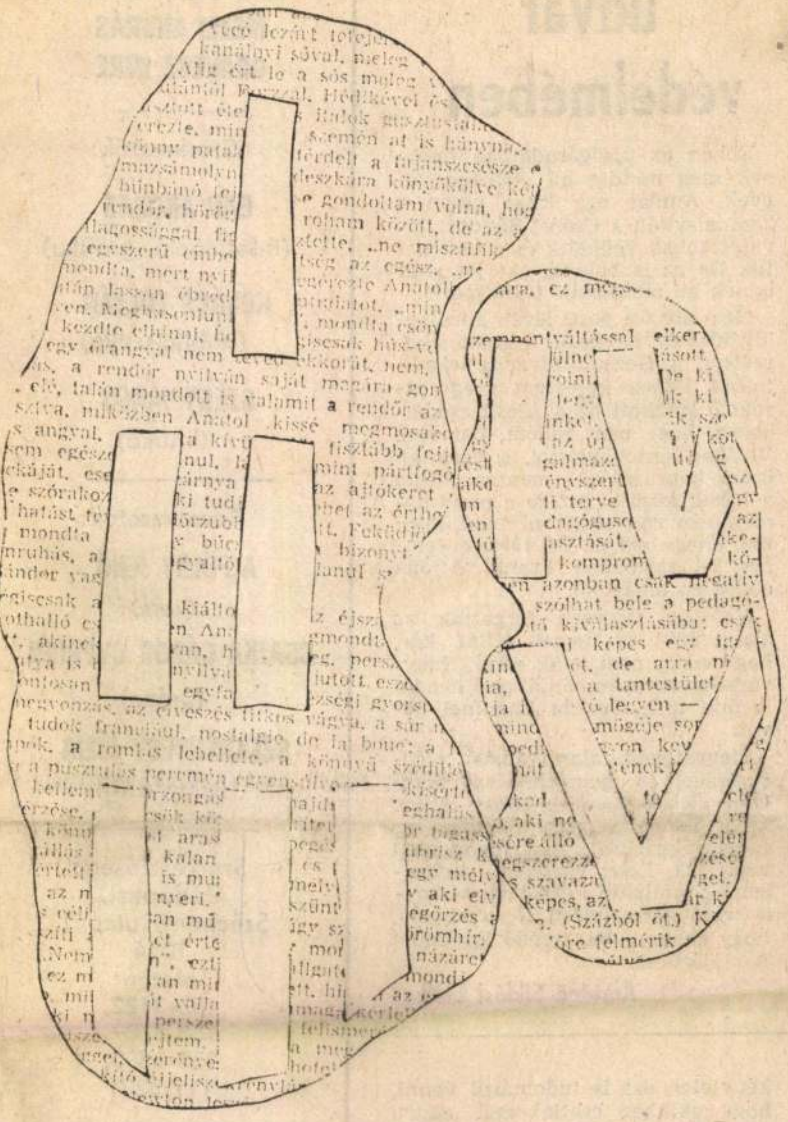

Beöthy Balázs: A fél tízparancsolat

udvar védelmében

Ebben az újságáradatban önöknek még mindig hű olvasója vagyok. Ámbár egy kissé unom a Zsolnai-vitát, s Csoóri Sándort hivatottabbak védhetik és értékelhetik. De az is bolond, aki jót akar ennek az országnak (soroljam?).

Nem oly ősi pesti lévén körülbelül húsz évvel ezelőtt vésnököt kerestem. A Gozsdu-udvarba irányítottak. Persze kerestem s egy járókelő igazított útba, kicsit csodálkozva, hogy nem tudom, hol van. Valóban érdeklődéssel, a váratlan öröm káprázatával mentem végig a házak között. Persze a pusztulás még nem volt olyan mértékű, mint ma, ahogy azt az ÉS 1990. december 7-i számában Frankl Aljona cikkében olvastam.

Valóban ügyesen forgatták az alapítványt és nemes céllal, kár, hogy eddig nem írtak erről. Nagyváradon talán román állami líceum is őrzi még Gozsdu Emánuel nevét.

Hagyatékok, alapítványok megőrzésével és gyarapításával nemigen dicsekedhetünk (Füst Milán, Déry Tibor, Nemzeti Színház satöbbi), legalább a hagyományokat tiszteljük. Ezért végtelenül helytelennek találnám a Madách sétányra való keresztelést. Nem hiszem, hogy ehhez a Városvédő Egyesület hozzájárulna.

Aratóné Siklósi Etelka

---

kénytelen azt is tudomásul venni, hogy akikhez csatlakozni akart, azok igen gyakran meg is vetik őt. S egy egyesült Németországban ez annyit jelent, hogy — Günter Grass szavaival élve — másodosztályú állampolgárrá vált —, mi-

BERTHA BULCSU
MEGYESI GUSZTÁV
MEZEI ANDRÁS
ORAVECZ IMRE

Szerkesztők:

BÁN ANDRÁS
(információ, grafika)

KOVÁCS ZOLTÁN
(publicisztika)

SZÉKY JÁNOS
(kritika)

Rovatvezetők:

ALFÖLDY JENŐ
(vers)

CSAJKA GÁBOR CYPRIAN
(próza)

SZEKRÉNYESY JÚLIA
(visszhang)

Szerkesztőség:
Budapest,
Széchenyi utca 1.
1054
Telefon:
153-3122,
153-3287,
153-3500,
111-3221

Kiadja:

Az Élet és Irodalom

Mezei az a fajta poéta, amelyiknek minden sejtje lírát párolog, vagyis hogyha megszólal, a vers oly kereken hullik szavával a papírra, mintha nem is volna más szó, mint az ő versének a szava. Most azonban meglepetést szerez új kötetével. Ez hangsúlyos kompozíció. Váratlanul felötlik emlékezetünkben *Kiss Józsefnek*, a *Legendák a nagyapámról* című epiko-lirikus költeménye. Mint avval Kiss József, a Zsidó dalokkal Mezei András vallja meg identitását. Kiss Józsefnél azonban a kedély vidám, Mezei verseiben a kedély zordon hangja dominál. A különbség, hogy ugyanazt Kiss József a századfordulón, Mezei András a huszadik század derekán éli át; a zsidó sorsot.

Először is természetesnek kell vennünk, hogy a hatvanéves költő visszatér a gyerekkor, a családi legendárium körére. Ami ezt a visszatérést mégis különössé teszi, az a vészkorszak emléke. Az identitás dacos vállalásában mégsem ennek a vészkorszaknak van motiváló értéke, hanem a jelenkori — a mai — közegnek. Ahogy Kiss József költeményét sem a galíciai pogromözön, hanem

csolódik be Vasadi Péter a magyar líra folytonosságába. A hetvenes évek elején ő bőven az emberélet útjának felén túl jár, midőn *A magunk kenyerén* című versantológiában bemutatkozhatik. E késettségnek életrajzi okai vannak, ám ezek az okok nem jutnak szóhoz a Vasadi-lírában. Ez a későn megeredt költészet nem a társadalmi lényt, hanem a vallásos és az esztétikus embert juttatja szóhoz. Hat verskötet után válogatott és új verseivel jelentkezik, tehát áttekinthetjük egész költői fejlődését. De itt a fejlődés szó nemigen alkalmazható, olyan egynemű Vasadi lírája. A gyűjtemény egy anyagból van, s a megformálás színvonala egyenletesen magas Mintha nem is múlnék az idő. A költő teljes fegyverzetében lép elénk, s ez a fegyverzet mindvégig aranylik, ragyog.

Vallásos költészet a Vasadié. Ebben Pilinszkyére emlékeztet. Bár kevesebb súlyt képvisel benne a század botránya, és sokkal dúsabb Vasadi szó- és képvilága. Ami természetesen nem értékminősítés. Pilinszky egyszerűsége felülmúlhatatlan, ahogy Va-

naivan, de sokszor igen szellemesen. A német a vándor, a magyar a bujdosó. Két, egymással diametrális ellentétben lévő típusú náció, s ebben a szembenállásban kifejezésre jut a félelem a német impérium agresszivitásától. A nemzetkarakterológiának ez a divatba jötte a harmincas években — nemcsak Prohászka, de Karácsony Sándor is. Gulyás Pál is foglalkozik a „miben különbözünk" kérdésre válaszoló nemzeti jellegtannal — némiképp magyarázza, miért is érdeklődhetünk — mai magyarok — Prohászka feledett könyve után, amelynek különösen tanulságos lapjai a finitizmusról, mint nemzeti sajátosságunkról szólnak. *(Universum Reprint, 172. old., 160 Ft.)*

Joó Tibor: A magyar nemzeteszme

A negyvenes évek végén jelent meg ez az eszmetörténeti munka, tehát néhány évvel később Prohászka esszéjénél, s természetesen nem is a nemzetkarakterológia körébe vág, a nemzet eszméjének a történetfilozófiai rekonstrukciója Szent Istvántól a huszadik századig. Szellemtörténeti annyiban, hogy a

gények anyagi megváltásának a terve. Olyan társadalmat teremteni, amelyből a szegénység kimaradhat. De a szegényeket nem lehet megváltani. Sose lesz olyan társadalom, amelyben ne volna szükség karitatív tevékenységre, a szegények, az elesettek és a nyomorultak istápolására. Ezért a szegénység szent. Mindig is szakrális volt, az is marad. A proletárszocializmus hamis ábrándja az emberiségnek.

Ötvenhatban — a szocializmus története során először! — a hívők fellázadtak, mert meglátták a hazugságot szó és cselekedet között. Küzdelmüket ma amilyen megrendüléssel, olyan rosszkedvűen fogja föl az olvasó. Milyen képtelenségek fölött tusakodnak e jobbra érdemes lelkek! S milyen ellenfelekkel, uramisten! Mielőtt azonban elhamarkodottan ítélnénk, gyakoroljuk a türelmes megértést. Azt kell megértenünk, miként tudja a butaság, a korlátoltság, a műveletlenség és a félművelség egy humánus tartalmú utópia jegyében rabul ejteni akár a legragyogóbb szellemet is. *(Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézete. 479. old., 195 Ft.)*

Bemutatjuk Beöthy Balázs rajzait(?)

Segítség, vége a szövegnek?

1. Eddig mindig azt hittem, a szöveg szent dolog, végleges és fontos. Most viszont *Beöthy Balázs* felhomályosít arról, hogy ez tévedés: minden leírt, nyomtatott textus csak arra jó, hogy alapanyag legyen, feldarabolható, ízesíthető tetszés szerint: fasírt.

Vágjunk jó pofát ehhez, be kell látnunk, nem minden nap történik meg, hogy ilyen pofonegyszerű módon fordul visszájára valami. Megszoktuk már, hogy normális esetben a szöveghez készült a rajz-illusztráció, itt azonban éppen fordítva, a nyomtatott sorok illusztrálják a „rajzot". Beöthy ollóval szétvágja a nyomtatott oldalakat, fütyül az eredeti szövegre, mely egyenletesen elrendezett, szabályosan hasábba tördelt betűhalmaz, és azután új formákba hajlítja, ragasztja, montírozza, egymásbacsúsztatja a darabokat. A szöveg, mely egykor maga volt a lényeg, a cél, a tárgy, most puszta keret, üres forma, és még boldog lehet, hogy befoglalhatja, keretezheti a rajzot, hogy engedelmes anyag lehet, s ilyenképpen hasznos is. Szófogadóan simul a „rajzoló" keze alá, olykor ismert, egyszerű ábra, máskor valamely nagybetű alakját ölti magára, néha meg ravaszul folynak egymásra a sorok kettős rétegben, mindannyiszor megzavarva, kizökkentve és eltérítve a látás és az értelmezés pályáit.

2. Olyasmi történik itt, mint a mesterségükre büszke úriszabóműhelyekben, ahol „hozott anyagból" is dolgoznak, s ahol diszkréten kifordítják a megkopott kabátot, tapintatosan átszabják: jobb, mint az új. Beöthy Balázs „rajzai" is ilyen átszabott, kifordított és újjávarázsolt dolgok: bennük a hagyományos kép—szöveg viszony fordul visszájára. Újságrajz ez, amelyet többnyire unottan veszünk tudomásul, amelyet látunk ugyan, de meg nem nézünk; most a maga megszokott helyén jelenik meg és mégsem azonos azzal, amit várunk, anyaga más: szövegből van. Megnyugodhatunk, mégiscsak fontos a textus, és annál inkább az, minél gyorsabban és közvetlenebbül képes képpé válni. A viszony megfordult és felbonthatatlan: ábra és szó véletlen, részleges összetalálkozása — a két kés „rajzán" a *böllér* szó — minden alkalommal még szorosabbra fűzi ezeket a láthatatlan szálakat.

Beöthy derűsen kíméletlen felfedezésével a kezdetén áll valaminek, amiben még sok-sok lehetőség sejthető. Magam aggódva gondolok arra, hogy ez az egyszemélyes Max-und-Moritz veszi majd az ollót, és gonoszkás mosollyal nyírni kezdi *ezt* a szöveget, itt.

Kovalovszky Márta

len magyar néprajzkincsből, annak zenei megértése nyomán történjék kísérlet az új magyar mű-

a színészek játszanak — néha kifejezetten jól —, csak éppen nincs mit mondani róla. Egy színvonalas

házi előadásról írni, mert nem tol-

halálérzet enyhe ruhaanyával is

VADAS JÓZSEF: Képzőművészet

Egyesület

Győzelem! A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának ügyvezető titkára három jókora katalógusoldalon sorolja euforikusan az elmúlt *két év történetének dokumentációjaként* azokat az eseményeket, amelyek során megvalósult a nagy álom és az ifjú képzőművészek szervezete kivívta önállóságát. Elszakadt a Művészeti Alaptól és *egyesület* lett belőle.

Ők tudják, minek örülnek.

A *Stúdió '90* látogatója az *Ernst Múzeum*ban nem érzékel változást. Nem is történt semmi. Az Alap már régen megértő partner. A három „T" építménye pedig jó ideje — Samu Géza elnöksége táján — összeomlott. A fiatalok szabadon dolgozhatnak. Ha van gondolatuk, ha van műtermük, ha van (anyagra) pénzük. (Ez lesz majd a három „H"?)

Samu Géza, aki néhány hónapja, fájdalmasan korán távozott az élők sorából, nemhiába munkálkodott. Magános lélekként is iskolát teremtett. Barátai-tanítványai közül itt a kiállításon *Bukta Imre, Romvári János, Kácser László* és *Karmó Zoltán* művei jelzik, hogy a tömegmédia korának embere az alanyi médiumok felé fordul. Lebegésre, titkokra, varázslatra vágyik. Mondja az *Újlak* csoport, amelynek művészei dobbal várják a rítus kezdetét. Vagy éppen *Bogdándy Szultán Zoltán*, aki lombikkal és csontokkal álcelődik a modern civilizáció kétes értékű kísérletein. Mintha csak szeánszra csalogatnának minket. Hogy bűzös-szennyes világunkból egy ábránd erejéig visszataláljunk a régi édenbe.

Nem mindenkiben lobog hasonló tűz. A józanabbak rosszkedvű grotteszkeket készítenek. Az ő szemükben minden szép gesztus eltorzul, a kék ég bekormozódik, a lányok nevetése is csak fintorgás. Az erőlködés így lesz náluk kétségbeesett kapálódzás. Már-már karikaturisztikusan expresszív, esendően naiv, zaklatottan kusza művek szólnak erről az egyetemes pesszimizmusról. Élükre *Csáky Marianne* szobra kívánkozik, amely egy hermafrodita akt s egy paradox torzó: izmos péniszre meztelen combcsont rímel hátborzongatóan.

Miként az életben, a művészetben sem egyenletesen folyik az idő. Hosszú évek telnek el látható változás nélkül, aztán két év alatt is több történik, mint azt megelőzően két évtized során. Most a politikában gyorsultak fel az események, és a képzőművészetben semmi sem látszik. Semmi különös legalábbis. Egzaltált művei, drasztikus megnyilatkozásai, szélsőséges kifejezési formái ellenére ezért inkább unalmas, mint érdekes ez a tárlat.

A fiatal (az új magyar) művészet jobb, mint amilyennek ezen a több csoportot közös akolba terelő seregszemlén tapasztaljuk. Ha majd külön-külön állítanak ki a rokon törekvésűek (például a Samu-iskola vagy a *Szirtes János, Mazzag István, Més-záros István*-féle finom lírai festészet képviselői), akkor ugyanezektől az emberektől izgalmas tárlatot és felkavaró élményt kapunk. A Stúdió egyesületként jogi fikció csupán; hitelét a szellemi műhelyek, a művészek önszerveződései adják. Ezek az igazi egyesületek. Nem a cégbíróságok jegyzik be, mi jegyezzük meg őket. Rájuk volnánk — lettünk volna — kíváncsiak.

A *Madách Színház* stúdiójában játszott *Slawomir Mrożek*-egyfelvonásos, *A nyílt tengeren* 1990. december 13-i előadásán például egyetlen szereplő, egy sudár fiatal hölgy képezhette volna kritika tárgyát. Bár csak közvetlenül az előadás előtt és után jelent meg néhány másodpercig, amíg némán átvonult a színen, a produkció alatt — igaz, láthatatlanul — annál beszédesebbnek bizonyult. Ő súgott ugyanis *Avar István*nak, aki — finoman fogalmazva — nem volt a tökéletes szereptudás birtokában. Negyvenperces egyfelvonásosról lévén szó, bizonyos értelemben ez utóbbi is teljesítmény. A súgó teljesítménye azonban, hogy úgy mondjam, drámailag feszültebb volt: egyszobányi nézőközönség leste lélegzet-visszafojtva, elsüllyed-e az előadás hajója a nyílt tengeren, vagy sem. Érezni lehetett a segíteni akarás részvétteli hullámait, hogy partra segítsék a színészetika hajótöröttjét. Ezen az estén a közönség csakugyan a színházi alkotás résztvevőjévé vált. Olyannyira, hogy az előadás után vissza kellett volna kapnia a jegy árát.

Merőben más, ami az *Aranytó* partján történik. A nyílt tenger elsüllyesztett egy darabot — az esetnek Mrożek az igazi hajótöröttje —, a szóban forgó tóval ez nem fordulhatott elő, lévén az említett címen színdarab nem forog fenn. legföljebb egy kezdetben élénk, később egyre inkább lanyhuló dialógus. Így a szerzőt, *Ernest Thompsont* sem fenyegeti fulladásveszély. Sőt, különös szerencséjére, a *Madách Kamarában* elegánsan siklik a tó sima tükrén, amit *Kolos István* rendezőnek, valamint *Tolnay Klári*nak és *Mensáros*

fölborzolják a víz fölszínét, hogy azért ne legyen olyan tükörsima, mint a boldogító színdarabokban. Mensáros szerepébe írt feledékenységkadenciái káprázatosak; Tolnay lágy andantéi megbízhatóan hozzák az alapdallamot. Duettjük megfelelő stiláris szaktudással lekottázható, de a kottakép nem színikritika. Az utóbbinak a való világhoz kellene kapcsolnia a színpadon történteket, ami az Aranytó esetében lehetetlen.

A halálborzongást, aminek Ernest Thompson épp csak a közelébe merészkedik, *Örkény István Rózsakiállítása* a testünkre lúdbőrözteti. Az eredeti kisregényről beszélek, amely arra vállalkozik, hogy a halál nyilvánossá tételével előzze az életből való távozás kenetteljes misztériumát. Örkény leírja azt a kegyetlen és bizarr tesztet, amely élő adásban a tévékamerák elé viszi a haldoklást. Nem véletlen, hogy leírja, mivel megjeleníteni fölöttébb kényes, csaknem megoldhatatlan feladat. Viszont ebben az esetben nem elégedhetünk meg kevesebbel vagy mással. Prózai művek dramatizálásakor rendszerint elfogadható az eredetitől eltérő karakterű, művészileg egyenértékű minőség; a Rózsakiállításnál nem. Ha a kényszerítő erővel a képünkbe tolakodó látvány — a kufárkodás a halállal — nem válik kíméletlen érzéki élményünkké, értelmét veszti a prózai mű teatralizálása.

A *Horvai István* átírta és rendezte bemutatón, a *Pesti Színház*ban éppen ez történt. A kirakatba tett halál és az élet sivársága elleni tiltakozásul csúfondáros gesztussal odavetett nyilvános öngyilkosság keserű filozófiája elsikkadt, és utat engedett a téma fölötti kedélyes viccelődésnek. Az előadás „arról szól", hogyan tudja gondolati tét nélküli önmagát sikeressé menteni. A színikritikus előtti tér ezzel lezárult. Még láttamozhatja, hogy *Pap Vera* illúziótlan józansággal, tárgyszerűen és örkényien játszik egy rákbeteg nőt, aztán nincs miről írnia. A produkció ugyan tele van szakszerűen hatásos alakításokkal, de a szakszerű hatásosság csak akkor érdem és csak akkor elemezhető, ha egy gondolati célra koncentrált előadás szolgálatában áll.

peare-sorozat 15-én 7.
Japán sorozat 16-án 7.
Blue Box-filmklubsorozat: Gengszterek klubja (r.: F. F. Coppola) 15-én éjjel 11.

MŰVÉSZ

Chaplin-terem:
A kis hableány (mb. szín. am. rajzfilm) 10, 12, 2, 4.
A csehszlovák film a 60-as években: minden este 6. IM.
Verseny (Forman) 10-én,
Az éjszaka gyémántjai (Nemec) 11-én.
Büntény a mulatóban (Menzel) 12-én,
Az ünnepségről és a vendégekről (Nemec) 13-án,
Ki ölte meg Jessit? (Vorlicek) 14-én,
Mulatság a füvészkertben (Havetta) 15-én.
Uraim, megöltem Einsteint (Lipsky) 16-án.
Ifj. Einstein (szín. ausztrál) 8.
Holt Költők Társasága (mb. szín. am.)* 11-12-én éjjel 10. IM.
Huszárik-terem:
Kék bársony (szín. am.)* 10. 1.
Meteo (szín. magyar)* 4. (47. hétre prol.) IM.
A szabadság ökölioga (szín. német)** 10—14-ig és 16-án 6. IM.
A szakács, a tolvaj, a feleség és a szeretője (mb. szín. angol—fr.)** 10-én és 12—16-ig 8. IM.
Rózsaszín flamingók (mb. szín. am.)*** 11-12-én éjjel n11. IM.
Francia filmklub: (eredeti nyelven:
Viszontlátásra barátom! 11-én 8. 15-én 6.
Bódy-terem:
Rock Térítő (magyar)* 6.
Szökőkút (szovjet) 8.

SZINDBÁD

Latinovits-terem:
Rövidzárlat 2. (mb. szín. am.) 12. 2.
Szeleczky Zita filmjei:
Sok hühó Emmiért — 10—11-én 4.
Rózsafabot — 12—13-án 4.
Egy éjszaka Erdélyben — 14—15-én 4.
Gülbaba — 16-án 4.
Szoba kiáltással (szín. magyar)** 10—13-ig 6.
Eszkimó asszony fázik (magyar) 14-én 6.
A hűlyeség nem akadály (magyar) 15-én 6.
Rock térítő (magyar) 16-án 6.
Amadeus I—II. (mb. szín. am.)* h8.
Daika-terem:
Ezek a fiatalok (magyar) 10—13-ig 3
Extázis 7—10-ig és 14-én 3.
Koncert (magyar) 15—16-án 3.
Magyar rekviem (szín. magyar—NSZK)* 5.
Szindbád (szín. magyar)* 7.
Videotéka a moziban! (nyitvatartás a mozi üzemelése szerint).

Beöthy Balázs

Népszabadság, 1990. máj. 5 9

Szegény avantgárd

A Helyettes Szomjazók Székesfehérváron

Mit csinál a szél, amikor nem fúj? — kérdezte Karinthy. Mit csinál a magyar avantgárd, amikor nem tiltják? — folytatom a gondolatmenetet *Székesfehérváron*, az *István Király Múzeum* emeleti termeiben, a *Helyettes Szomjazók* tárlatán.

Csinálhat például visszapillantó bemutatót. Elmerenghet, hogy már fél évtizede pukkaszt rendszersemleges rendpártiakat. Felidézheti a „régi csibészek" nagy hepajait, egy jó kis Döbling-enteriőrt az őrült Széchenyi után szabadon (1988) vagy egy helyre kis kápolnainstallációt in memoriam Nyugat-Berlin (1989). Azután bemutathatja üvegtárlókban, hogy mi minden tartozott egy-egy helyettes szomjazó antikarrierjéhez, a rossz iskolai bizonyítványtól a gyógyszeresfiolába gyűjtött levágott körmökig, a szakköri igazolástól a Tibi csokiig. Végül pedig mind a nyolcan demonstrálhatják, hogy mostanság ők, akik az aktuális csövesek, ők, akik a vizuális kultúránk nehézéletűi, és ők, akik — ha lenne ilyen — a látványtervezők „fekete lyuk"-jának törzsvendégei, azért volt valamikor gyerekszobájuk. Rongyból és vasból meg hulladékból és maszatból vissza tudnak még emlékezni a Munkácsyra, a Szinyeire, a Bronzinóra, a Duchampra.

Mindezt csinálhatják, és Helyettesék mindezt teszik is. A hatás egyelőre méretarányos: a gyerekek röhögnek és sűrűn jegyezgetnek a vendégkönyvbe, a felnőttek demokrata (kisebbik) fele boldog, hogy itt tartunk, hogy „mindezt lehet", és méghozzá olyan szent helyen, ahol egy emelettel lejjebb bronz Vénuszok komolyítják a hangulatot, a felnőttek konzervatív (nagyobbik) fele pedig hörög, hogy itt tartunk, hogy „mindezt lehet".

Mióta világ a világ, azaz, dadaista vagy neodadaista produkciók születnek, azóta az efféle fogadtatásért érdemes az elkövetőknek élniük. Végtére a produkció arról (is) szól, hogy *a művészet* 1. nem szent dolog, imádkozni a templomban szokás; 2. tilos vele kapcsolatban megkérdezni, hogy „tessék mondani, ennek pénzben kifejezve mi az értéke"? 3. a művészetet bármikor bárki bárhogyan csinálhatja, ha meri.

Ami Helyetteséket illeti, értelmesen, pontosan, már-már akadémikus tisztasággal teljesítik e fenti dada-követelményeket. Tetszik, ahogy randalíroznak, tetszik, ahogy megacélozzák idegrendszerüknek azt az érzékeny pontját, amelyet például Jokernek (lásd Jack Nickolson alakítását a Batmanban) is sikerült, midőn kecses tánclépésekkel feldöntötte a múzeum reneszánsz

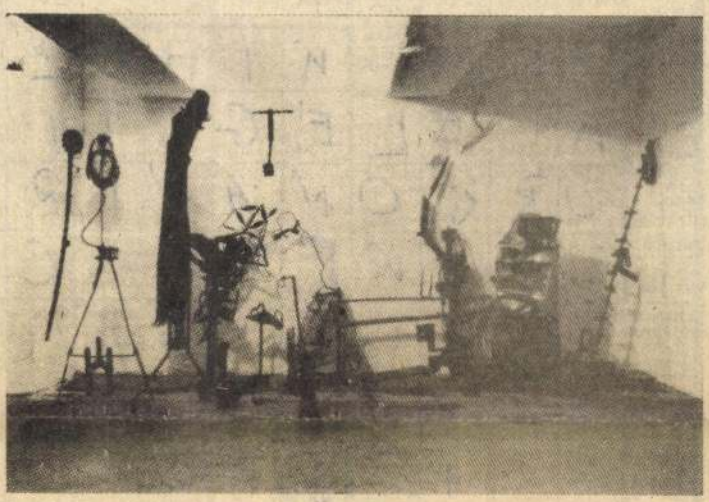

Siralomház.

szobrait és szórópisztollyal bemaszatolta Rembrandtot. Mert hát rozsdás vashulladékokból *Siralomházat* fabrikálni, kukarongyokból *Majálist* varrni, valami ilyesféle „batmani" tett: az apoteózis züllése, de a züllés apoteózisa is.

Mindazonáltal félek, hogy az effajta szemtelenkedésre nem lesz akkora az igény, amekkorát az esztétikai előrejelzésekből várni lehetett. Szaporodnak a baljós jelek. Lám, a kisgazdapárti képviselő a nép ellenségének tekinti az ellenzéki magatartást. (Mit írt volna vajon ebbe a vendégkönyvbe?) Lám, a „Nádor utca réme", az új magyar politikai heppening legavatottabb képviselője sem tüntethet már a Parlament előtt. A Tisztelt Ház felügyelőinek — a stabilitás növekedésével fordított arányban — kezd csökkenni a humorérzékük. És ahogy olvasom a kiállításon, Helyettesék szövegei se arattak osztatlan sikert a megálmodott, de füstbe ment nagykoalíció pártorgánumainál, ahonnan rövid úton kizsűrizték őket. „Sem a Fidesz, sem a Szabad Demokraták, sem a Demokrata Fórum, sem a Kisgazdák nem hajlandók közölni" — panaszkodik rögtönzött faliújságján *Fekete Balázs*, bár önmagát vigasztalva hozzáteszi: „Gondolom, okosabbak nálam, és verbálisan és vizuálisan is jobban tudnak fogalmazni."

Dehogy okosabbak, dehogy tudnak jobban fogalmazni! Csak éppen a *mi világunk* és a *művészet világa* olyan irányba kezd haladni, hogy a protesztavantgárd képviselői bizonyos, eddig nem ismert nehézségekkel lesznek kénytelenek számolni. Tudom, vannak jóságos alapítványok és nagyszerű, érzékeny múzeumigazgatók (lásd az István Király Múzeum vezetését). Valami mégis hiányzik. Valami, amit durván igényrendszernek, toleranciaszintnek, pártosodástól független civiltársadalomnak szoktak a szakemberek nevezni. Márpedig Helyettesék mondanivalójának elviseléséhez nemcsak humorérzék és bátorság szükségeltetik, hanem mindenekelőtt *türelem*. Elviselni, hogy:

1. Nincs magas művészet és csatornaművészet, mert a kettő között csak a gonosz, egyenlőtlenségeket termelő társadalom tesz különbséget. Hogyisne! Majd éppen most, a tekintélyelvet rehabilitáló közerkölcs fogja elfogadni *Elek is* őrült szemtelen aktját, amelyben a főiskolai tanulmányrajzokhoz illő méltósággal keretezi be a kontár (vagy csak annak látszó?) szénrajzát. 2. A művész nem termel piacra. A művészet az művészet, és punktum. Hogyisne, még egyszer! Majd éppen most, a vállalkozói társadalom hajnalán, a galériák áruversenyében fognak megbocsátani az „eladhatatlanul" erős szagot árasztó, már címükben is mosdatlanságról árulkodó kompozíciók. *(A lubickolás nem sajátom, A fürdőzés nem lényegem, Nem kedvelem a dagonyázást.* És ideillik a múzeum belső munkatársaitól származó szép cím is: *Mi nem másokkal, hanem másokért fürdünk.)* 3. A művészet: rosszalkodás. Ide nem kell kommentár. Hova jutnánk!?

Mit fog kezdeni egy új kultúrpolitika ezekkel a neveletlen gyerekekkel? Megmagyarázza netán nekik, hogy a lázadásnak immár nincs értelme, mert ahol szabadság van, ott nem érdemes tiltakozni? Vagy ők is kapnak egy — bár kissé veszélyes — rezervátumot, mint Nagy Bandó hajléktalanjai, esetleg mint a használat után eldobott Lenin-szobrok? Vagy azért juttatnak majd némi zsebpénzt nekik, a művészi pimaszságot konzerválandó? Kinek, kiknek a jóindulatától fognak függeni? Nekem nincs pénzem. Én csak kritikát tudok az érdekükben írni.

P. Szücs Julianna

EGY MAGYAR ANYA

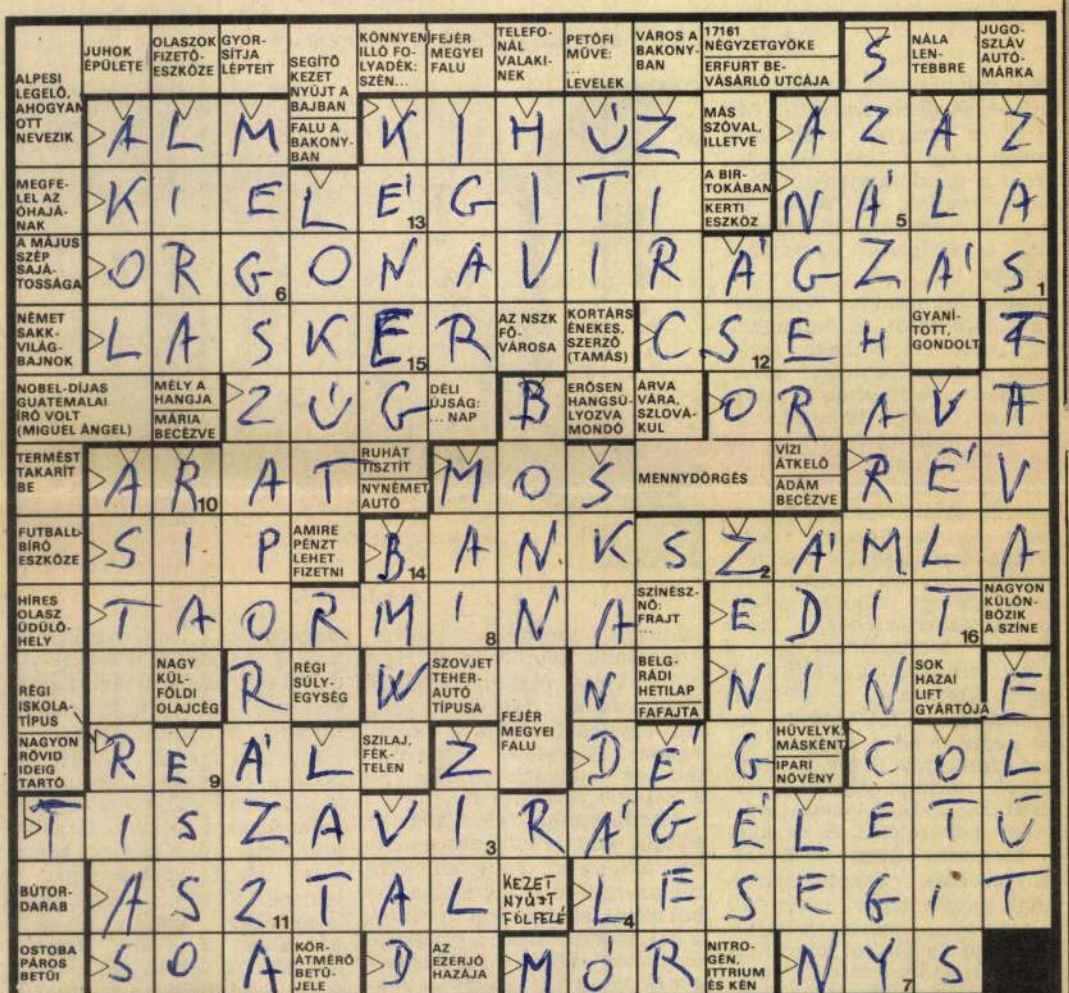

A nagy ábra megfejtése után a számozott négyzetek betűit írja be a lenti hálózat megfelelő négyzeteibe. Ilyen módon ott egy irodalomból, zenéből és képzőművészetből is ismert magyar anya nevét olvashatja. Ezt a nevet, nem a kivágott hálózatot kérjük beküldeni. Határidő: 1990. május 14. A cím mellé kérjük ráírni: REJTVÉNY.

AZ 1990. ÁPRILIS 21-I REJTVÉNYPÁLYÁZATUNK NYERTESEI:

Megfejtés: A jó példa.

Budapestiek: Ambrus Zoltánné, özv. Balogh Imréné, Biró József, Dauda Sándorné, Földesi Józsefné, Haraszt Katalin, Hegedűs Andrásné, Horváth László, Járja István, Kaiser Pálné, dr. Kéri Istvánné, Kovács Józsefné, Molnár Erika, Rédey Györgyné, Topits Lajos, Tóth Emese, Semteyné Pethő Hedvig, Solymosi Tibor, Szikszay Olivér, Tomkovszki Sándorné.

Vidékiek: Balogh Katalin, Gyula; Bánfi Péterné, Tömörkény; Berényi Gábor, Szombathely; Bukovics Ferenc, Répcelak; Dávid Mihály, Tiszavárkony; Diószegi Franciska, Csongrád; Fekete Helga, Miskolc; Görbe Imréné, Szeged; Hegedüs Katalin, Szajol; Homonnai Jánosné, Jászkisér; Horváth László, Hajdúszoboszló; Huczek József, Pásztó; Juhász Ferencné, Kunmadaras; Király Albert, Tar; Kovács Lajos, Abda; Lehel Judit, Törökszentmiklós; Marossy Gézáné, Elek; Márton László, Szombathely; Mátyás Gyuláné, Fülöpszállás; Mészáros Julianna, Budakeszi; Nagy Gáborné, Mátraterenye; Nagy Sándor, Miskolc; Németh Lajos, Salgótarján; Papp Brigitta, Kapuvár; Papp Katalin, Sárvár; Polyák Gyula, Mezőtúr; Sári Csabáné, Mezőlak; Szabó Gézáné, Kecskemét; Tóth Júlia, Szolnok; Zombori Györgyi, Tiszakécske.

Nyereményenként egy-egy 100 forintos könyvutalványt küldünk postán.

SZOMBAT

KOSSUTH RÁDIÓ

8.10: Hangszemle.
8.30: Családi tükör.
9.05: Ismét — a javából!
10.30: Rádiókabaré — Ungvárról.
12.30: Családomért, magamért . . . Anyák napján.
13.05: Klasszikusok délidőben.
14.10: Szaván fogjuk!
14.20: Mindennapi irodalmunk.
14.50: Énekeljük együtt!
15.05: Kikeleti kánta. Csanádi Imre versei.
15.10: Új Zenei Újság.
16.00: 168 óra.
17.30: Ünnepek zenéje.
18.20: Szemle.
18.45: Műsorajánlat.
18.48: Hol volt, hol nem volt . . .
19.05: Remekírók hangszalagon. A chilei földrengés. Heinrich Kleist novellája.
19.50: Beethoven: D-dúr szonáta. Op. 102. No. 2.
20.09: A Rádióénekkar története. V/3. rész.

A RÁDIÓ ÉS A TELE

BARTÓK RÁDIÓ

8.20: Georges Athanasiades Franck három korálfantáziáját játssza a St. Moritz-i templom orgonáján.
9.05: Igor herceg. Részletek Borogyin operájából.
10.00: Hangfelvételek felsőfokon.
11.29: Csengery Adrienne énekel.
12.05: Balettzene operákból.
13.00: Kívánságműsor szombaton.
14.00: A Magyar Rádió és Televízió Gyermekkórusának hangversenye a Pesti Vigadóban.
14.58: Honegger: Követek indulója.
15.05: Lemezbörze helyett.
16.05: Gyöngyhalászok. Részletek Bizet operájából.
17.00: Mozart: D-dúr (Prágai) szimfónia. K. 504.
17.40: Bemutató — komolyzenei újság. Közvetítés Athénból, felvételről.
22.15: Vera Chytilova-sorozat. A bolond és a királynő. Csehszlovák film.
0.05: Híradó 3.

TV 2

14.00: Képújság.
14.15: TV 2.
15.00: Barenboim Beethovenről. Angol filmsorozat. A-dúr cselló-zongora szonáta.
15.26: TV 2.
15.30: Kölyökidő. Tízen innen, tízen túl . . .
15.55: Autómánia. Angol rövidfilmsorozat. XIII/7. rész: Az autóügynök.
16.21: TV 2.
17.00: Angol nyelvlecke. 52/18.

BŰBÁJOSAK

Ki ne maradjon: október

Öregedő szépasszonyt elhagyja a szeretője. Sírást elvan, praktitkákba kezd. Újholdkor denevérhájjal keni az arcát. Visszafelé mondja a miatyánkot. A hűtlen kedves elcsent hajszálát láng fölé tartja, hamuját lenyeli. Nem csigázom tovább az olvasó figyelmét, inkább feloldom a hasonlatot. Az öregedő szépasszony esetünkben nem más, mint a politikától, vásárlóerőtől magára hagyott képzőművész. A hűtlen szerető szerepét az a drága közönség alakítja, amelynek eddig úgyahogy lekötötte figyelmét rajongója, a művészet. A bűbájolás pedig az a művészeti produkció, amelyet a riadt művész avégből hoz létre, hogy a csiholt csoda segítségével az elbitangolt vágyat ismét magára terelje.

Októberben szép-szomorú varázslatokat lehetett fővárosszerte megfigyelni. Nem gigászi kiállításokon, reprezentatív tárlatokon, kultúrpolitikailag fontoskodó eseményeken zajlottak a mágikus szeánszok: ide-oda kellett értük mászkálni. A művészet mellékhelyiségeiben kotyvasztották a bájitalokat.

Francia Intézet Galériája

Szőcs Miklós paliszandert és jávort, ajukadiót és avadirt, mahagónit és vörösfenyőt, gőzölt körtét és primavérát (az vajon mi lehet?) farag és fúr, gyalul és rétegel, csiszol és kelel, hogy bábokat és szobrokat, bútorokat és játékokat, talizmánokat és ereklyéket hozzon létre — saját bevallása szerint —, ugyanis minden érdekli, ami fában kifejezhető, megjeleníthető. Teszi pedig mindezt azért, mert képtelen silányságra csábító vulgár-civilizációnkba, lomhalmaz díszletünkbe, elvacakult körletünkbe belenyugodni. Abba a kulturális vákuumhelyzetbe, amely még a madáchi rémálmot is szétrebbenti, azaz még a széklábfaragás manuális örömétől is megfosztja a mindenkori Michelangelót.

Gyalul is Szőcs olyan széklábat, rétegel is olyan *Gepárd* szobrot, csirizel is olyan marionettegyüttest (egy *Othello*-bábjátékhoz), kelel is [illegible] hogy szi ráolvasásban a harcászati férája. Egyszeriben lehetővé lesz a lehetetlen. A véres tragédia hősei bábokká szelídülnek, az amúgy használható mobíliák szakrális méltóságot kapnak, miközben az *Orwell Állatfarmját* idéző torzpofák e helyről üzenik kacsintva: minden másképpen van, mint a közhelyekben.

Budapest Galéria Kiállítóháza

Kalmár János ez idő tájt hegesztett vaslemezek átvarázsolásával foglalkozik. Vigh Tamás egykori hűséges tanítványa, a kétdimenziós plasztikai létezés mániákus firtatója, eljutott a szobrászat egyik lehetséges végpontjáig. Innen csak csoda segítségével repülhet tovább. Kalmár a bűbájt a szobor befestésével éri el, azzal az eljárással, amelyre a műfaj klasszikusai általában csak biggyesztenek. Hideg fémkompozíciói tehát bánatos, meleg színburokba öltöznek: naplementéket idéző sáfrányságárkba, mélytengeri emlékeket idéző palackzöldekbe, sóhajnehéz óvörösökbe és búgó éjfélkékekbe. Legsikerültebb bűbájai a tegnapi szentendreieket, egy örökre elsüllyedni látszó értelmiségi kultúrát álmodják vissza. A legeslegsikerültebb pedig ennek a varázslatfélének a főpapjához, mindjárt Paul Kleehez fohászkodik, aki a világot újratanította a lehelet-különbségek érzékelésére, rajzban, árnyalatban egyaránt. Nagyon szép tehát az a rozsdás vassztéle, amely fején büszkén hordozza a fogyó hold melankolikus költői jelét, testén pedig festékpalástot visel az éjszaka mindenféle titkával; boldogságával, baljós érzéssel és persze egy máknyi tudattalannal.

Dorottya utcai Galéria

Heritesz Gábor szép módszerességgel babonázza a beés megtévedt nézőit. Vesz egy banális alakzatot, például egy tankcsapdát. A tankcsapda a maga rozsdás vas állagában a világ legunalmasabb formája, legfeljebb ha ellenszenv felkeltésére alkalmas. A művé-

Szőcs Miklós: Gepárd.

kibontja titkos lehetőségeit. Az eredeti undok formára rá sem lehet ismerni. A krómacél és az ácsolt gerenda, a vörösréz és a gyalult fagerenda replikák csúfot űzhessenek az eredeti médiummal kapcsolatos előítéletekből. És lám, ez a tankcsapda már nem az a tankcsapda, ez már minden, de nem rémes-pocsék, ez már elegáns vagy nyomorult, de luxe vagy ordenáré.

Jól kitalált bűbájjal szórakoztat az iparművészet és szobrászat határán egyensúlyozó Heritesz. Budiajtó parafrázisait, ülőkefedő capriccióit, hulladéknyaláb-variációit nézegetve csak úgy tolulnak a tippek. Mi lenne, ha atomerőműblokkok és határsorompók, kalasnyikovok és villamosszékek modelljeit is hasonló mágiának vetne alá? A végén még szeretnénk őket.

Stúdió Galéria

Beöthy Balázs is rendelkezik varázslójogosítvánnyal. Mint a Hejettes Szomjazók remek vizuális avantgárd bandának a tagja már évekkel korábban kikóstolhatta a koboldgaztett minden örömét. Aktív tettestárs volt ugyanis Muraközy Siralomházának, Grünewald Isenheimi oltárának, Széchenyi döblingi elmegyógyintézetének nevezetes „kutyába lement" átírásánál. Ha valaki, hát ő aztán tudja, hogy mi mindent lehet aranyból csinálni. Mostanában viszont az eljárás fordítottján töpreng. Ha nem is — hm — bélsárból bűvészkedik nemesfémet, de majdnem. Egy csomó szúette deszkából, fél tucat kampósszegből, néhány göngyöleg kerítéssodronyból áll rekvizitje. Elvarázsolt tér, babonázott helyzetbe hozott néző úgy válik ebből, hogy a deszkák ritmikus sugáralakzatba, a kampók megszegett monotóniába (zsidó van a pakliban alapon), a sodronyok szemidegizgató mintázatba helyezkednek.

A művész személyes elbeszélése alapján a manapság látható fiktív rend véletlen balesetnek köszönhető. A múlt héten a deszka-kampó-sodrony együttes még a plafonról csüngött alá és minden másképpen nézett ki. Ám egy jó bűbájos nem esik zavarba, ha az anyag, a plafon gipsze elfárad és ledobja a koncepciót. Átrendezi az elvarázsolt teret. Mert: van másik.

P. Sz. J.

BEÖTHY Balázs

EZEN A HÉTEN

Június 29.–július 5.

A tartalomból

Sztárszáj: Alexandra Powers; Lajtha László 100 éves lenne 8

King-Kong karjaiban: Jessica Lange 9

Bolha a fülbe – a Vígszínházban; Súgólyuk: Bánsági Ildikó 14

Spencer Tracy: A magányos tölgyfa ... 15

Mi van a halál után?; Hernádi hiteles horoszkópja 20

Billboard toplista; Nagy nyári buli; Sztárposta: Chick Corea 21

Rádióműsor – 16 oldalon kiemelhetően

Fejjáték 40

Olvasólámpa: Párbeszéd Végh Antalról 42

Filmlevél: A csalás gyönyöre 43

1 milliós utazás: Betűkereső; 1 perces krimi 48

Plasztikai sebészeti magánklinika; Az akupunktúráról 49

Bobby a Dallasból; Catherine Denevue 54

Grafo-szerviz; Levélváltás; Alomposta 55

A boszorkányos jódlis; Hang-kép mester tanácsai 60

RÁDIÓ- ÉS TELEVÍZIÓÚJSÁG

rtv

A Magyar Rádió hetilapja Főszerkesztő: **Brassai-Sipos András.** Vezető szerkesztő: **dr. Erős Zoltán.** Szerkesztőség: Budapest VIII., Bródy Sándor utca 5—7. (Levélcím: Budapest 1801) Telefon: RTV-újság: 138-7210, 138-8063, 138-8114. Kiadó: Magyar Nemzet Kiadó Részvénytársaság. (Levélcím: 1092 Budapest IX., Kinizsi u. 30—36.) Felelős kiadó: **Sebestyén Tamás.** Szedés, grafikai előkészítés: **Sprint Kft.,** Nyomás: Szikra Lapnyomda, Budapest. Felelős vezető: **dr. Csöndes Zoltán** vezérigazgató. (92-0561) Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalban, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodában (Helir, Budapest XIII., Lehel u. 10/A 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a Helir 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj egy évre: **756,** fél évre: **378,** negyed évre: **189,** egy hónapra: **63** forint. HU ISSN 0481-6048.

* * * 2 8

Goya misztériuma

A legújabb kori festészet történetében kevesen gyakoroltak oly nagy hatást az utókorra, mint a spanyol *Francisco Goya.* Századdal halála után az expresszionisták és szürrealisták vallották elődjüknek, termékenyítő kisugárzása a nemrég elhunyt Francis Bacon szuggesztív művészetéig kiárad s valószínűleg még tovább.

Tv1 Kedd, 21.25

Zaklatott, forradalmaktól és háborúktól feldúlt korban élt mai mérték szerint is hosszú életet. Amikor önkéntes számüzetésben, nyolcvankét éves korában Bordeaux-ban elhunyt, évtizedek óta élt visszavonultan, megsüketülve, utolsó esztendeiben csaknem vakon.

Egész életét hivatásának szentelte, szenvedélyesen és szakadatlanul dolgozott. A spanyol festők általában gazdag életművéhez viszonyítva is kimagaslóan nagy számú festményt, grafikai lapot, sorozatot, megszámlálhatatlan rajzot és vázlatot alkotott. Noha kezdettől jelentős mesternek számított, negyvenéves kora körül művészetében rendkívüli fordulat állt be, az 1780-as évek végétől valósággal ontotta a remekműveket. Ez időben nevezték ki udvari festővé. A királyi családról és udvari emberekről festett portréi nem csupán a műfaj páratlan remekei, de a pszichológiai emberábrázolás mintapéldái egyben.

A század utolsó éveiben készítette Caprichos (Ötletek) című grafikai sorozatát, amelyben először jelennek meg fantasztikus, bizarr álomalakjai, szörnyei, mint például a legismertebbnek számító Az ész álma szörnyeket kelt életre című akvatinta-nyomatán. Az 1808-as spanyol függetlenségi háború idején 82 lapból álló rézkarcsorozata mutatja be az átélt szenvedéseket és borzalmakat.

Öregkori önportréjáról átszellemült, mindent tudó, sok fájdalmon érett arc tekint ránk: boltozatos homlok, óriási és gyengéd pillantású szempár, az orr és a száj mentén keserű ráncok. Talán jó öt évvel e kép elkészülte után kezdte el otthonába – „a süket házába" – zárkózva megfesteni azokat a különös, fekete-fehér freskókat, ahol látomás és valóság már nem választható szét, amelyeken a zsenialitás már nem tesz engedményeket a téma ürügyén, hanem csak önmagát, a megismételhetetlent jeleníti.

Deák László

Új Gálvölgyi-show

Immár negyedik alkalommal jelentkezik a méltán népszerű Gálvölgyi-show. Ezúttal még azok számára is meglepetés lesz a produkció, akik valamennyi eddigi műsort látták. A meglepetésből annyit elárulhatunk, hogy készítői felfedik titkaikat: ország-világ elé tárják, miként is készül a Gálvölgyi-show. Nos ez alkalommal is beigazolódott, hogy a legjobb poénokat, legszellemesebb gegeket nem a humoristák, a szerzők írják, találják ki, hanem az élet, a természetes szituáció rögtönzi.

Tv1 Hétfő, 20.40

Meglepetés azért is a műsor, mert bármennyire is hihetetlen, új oldaláról mutatkozik be a népszerű színész. A produkció kapcsán hadd essék most név szerinti említés azokról is, akik láthatatlan szereplői, létrehozói voltak a formabontó vállalkozásnak. Nélkülük nem kapnánk közel egyórás önfeledt szórakozást. Koós György rendező, Lajos Tamás operatőr, Selmeczy Anikó berendező, Lopkovitz Judit kellékes, Bandúr Aladár és Harangozó Szilveszter hangmérnök, Rófusz Ferenc a videótrükkök nagymestere, Kiss István képvágó, Petrovich Mari ruhafelelős, Haraszti Lívia maszkmester, Gál Kati munkatárs és természetesen Rózsa György producer.

(erős)

Tenisz tejszínnel

„A pályát egy szépen gondozott kert gyepén kell kijelölni. Süssön rá melegen és fényesen a nap. Egy fa hűvös árnyékában legyen eper és tejszín, egy kancsó jól behűtött fehér bor, meg néhány néző, aki nem óhajt játszani, de élvezi a látványt. Ha mindezen feltételek adottak, akkor egy délután, amelyet a teniszpályán töltünk el, igen keresztényies és hasznos passziónak tekinthető." Robert D. Osborn 1881-ben írta ezeket a szép sorokat és, ha húszezer szurkolót „néhány nézőnek" nevezhetünk, akkor máig érvényesek. És föléje írhatjuk címszó gyanánt: Wimbledon.

Tv1 csütörtök, 22.55; péntek, 22.45; szombat, 23.10; Tv2 vasárnap, 14.50

A tenisz úgy került Angliába, hogy VI. Károly francia király fiacskája, Orleansi Károly herceg Agincourtnál az angolok fogságába esett. Rabságát Wingfield kastélyában tölötte, jórészt azzal, hogy teniszezni tanította a tulaj családjának ifjú urait.

VIII. Henrik abszolút teniszőrült volt. Reggel ötkor kelt, hogy néhány szettet lejátsszon a Hampden Court-i fedettpályán. Tíz hertfordi nemes ifjú pedig I. Erzsébet szórakoztatására vívott egymással kemény teniszmeccseket Somersetben, de a hölgy kései névrokona is szereti ezt a szép játékot.

Az idei Wimbledon előjátéka lezajlott. Nagy a valószínűsége, hogy a salakos Roland Garros eseményei megismétlődnek a szent gyepen. Számítani lehet arra, hogy Szeles Mónika megfelelő vajúdások árán újabb győztes meccseknek ad életet, Jim Courier helyzete pedig annyival lesz könnyebb, hogy az utolsó poén után ezúttal nem franciául kell üdvözölnie a közönséget.

(peterdi)

Ki a legjobb rejtvényfejtő?

A Magyar Nemzet és a RTV-újság nagy nyári keresztrejtvény-bajnokságot rendez július 4-e és szeptember 14-e között. Három versenyző áll majd dobogóra, mint az olimpián, de összesen háromszáz pályázónk nyer értékes díjakat. A bajnok jól megérdemelt jutalma egy Renault személygépkocsi!

Pályázóinknak kéthetente egy-egy óriás keresztrejtvényt kell megfejteniük, összesen öt alkalommal. A közbeeső időszakban edző rejtvényeket jelentetünk meg, amelyeknek egyes elemeire, az „elrejtett szavakra" szükség lesz az óriás rejtvény megfejtéséhez. A bajnokság részvételi szabályzata a Magyar Nemzetben június 27-én, az RTV-újságban június 29-én jelenik meg.

Ne feledje: ha meg akarja nyerni a keresztrejtvény-bajnokság fődíját, a Renault-t, minden nap szüksége lesz a Magyar Nemzetre és minden héten az RTV-újságra. Nyaralás közben nehézséget okozhat egy-egy lapszám megszerzése, ne bízza ezt a véletlenre! Ha még nem előfizető, mielőbb rendelje meg a két lapot!

HÉTFŐ — JÚNIUS 29

Ma este	19.00	20.00	21.00	22.00
TV1	20: Gyereksarok. Esti mese – Cimbora	40: Új Gálvölgyi-show	55: Szeresd a hétfőt! Lerch István műsora	40: Kultúr-Documenta
TV2	05: Visszatérés a kommunizmusból. Olasz dok.-film	30: Telesport	00: Stúdió '92. Kulturális hetilap	50: Enter
SUPER	30: Hírmagazin	00: Sportmagazin	00: Túlélés. Természetfilm-sorozat	00: Hírek
TELE5	35: Hopp vagy Top? Műveltségi vetélkedő	15: Saját szakállára. Kanadai krimisorozat	05: Vak gyűlölet. Amerikai tévéfilm	55: Éjjeli őrjárat. Amerikai krimisorozat
TV5	00: Zöld filmkocka. Természeti magazin	00: Tétek/ Helyzetkép. Magazinműsor	30: Varietéműsor	
3SAT	30: Frontálisan. Kritikai magazin	00: Gitárlegendák	15: Brit női szupersztárok	25: Show-műsor
PRO7	10: Dan Oakland. Amerikai krimisorozat	15: F.I.S.T. Amerikai bűnügyi film		40: Az éjszakai sólyom. Amerikai krimisorozat
RTL PLUS	45: Jó idők, rossz idők. Német családsorozat	15: Gyilkosság a hobbija. Amerikai krimisorozat	10: A holnap show-mesterei	45: Kulturális magazin
1PLUS	15: Tudományos magazin	15: A boldogság. Német tévédok.-film	45: Érdeklődés: Monitor	30: Talkshow
SAT1	20: Szerencsekerék	15: Tavasz Berlinben. Német játékfilm		00: Dr. Kulani, a hawaii orvos. Orvossorozat
OSZTRÁK1	30: Híradó	15: Sportaréna	25: Miami bűn. Krimisorozat	40: Miért ölnek meg egy bírót? Olasz politikai thriller
OSZTRÁK2	00: A tartományok mai napja	10: Milyen jó, hogy van Maria. Tévéfilmsorozat	15: Iránytű. Európa-magazin	30: Fejek. Tudományos rejtvény

Szeresd a hétfőt!

21.55

Amikor Módos Péter szerkesztő felhívott, hogy vállalnám-e a Szeresd a hétfőt! című popzenei műsorban a „főszerepet", hétfő volt, és reggel nyolc óra. Későn fekvő, viszont későn kelő ember lévén, több, mint 1/2-álomban, a szemébe vágtam: IGEN! (Bár nem szeretem a hajnali telefonébresztőket, ennek – kivételesen – örültem. Köztünk maradjon.) Először is azért, mert az első zenekaromat Hétfőnek hívták – a mi szignálunk is a híres Monday, Monday... volt. Másodszor: a szerencseszámom a 7. Harmadszor: nagyon szeretek muzsikálni. A műsor összeállításakor sokat töprengtem a szűkre szabott 45 perc miatt, hiszen az elmúlt tizenöt évben kb. 153 dalt „alkottam", és ebből alig néhány az, ami nem „remekmű". Végül is úgy döntöttem, hogy azokat játszom el zenész barátaimmal, amelyek a legrövidebb úton jutnak el a szívemtől a torkomig: 1–2 V'Moto Rock sikert, két szólólemezem gyöngyszemeit és azt, amelyet apám emlékére írtam. Mivel ez a koncert tizenöt éves szerzői-előadói pályám esszenciája, elsőként köszönetet mondok szeretteimnek, kollégáimnak, barátaimnak, akik kitartottak mellettem a nehezebb időkben is, de legfőképpen mindazon ellenségeimnek, akik erőt adtak ahhoz a harchoz, amelyet életem legalapvetőbb, legfinomabb lelki és szellemi táplálékáért, a ZENÉÉRT vívtam.

Lerch István

Kultúr-Documenta

22.40

Készítették: Hornos Gergely, Fellegi Mária, Bene Krisztina, Topor Tünde, Reich László. Rendező: Beöthy Balázs, Pereszlényi Roland. Szerkesztő-producer: Pálmai Katalin

A Kasseli Documentáról tudósít a Kultúrember stábja. A műsort szokás szerint képzőművész, ezúttal a Helyettes szomjazók fiatal művészeti csoport két tagja, Beöthy Balázs és Pereszlényi Roland rendezi.

MAGYAR TELEVÍZIÓ 1

5.45: Jó reggelt, Magyarország!
Falutévé – törvénytippel
Tizenöt perc szolgáltatás
Felelős szerkesztő: Práger György.
Producer: Gyökér András

6.00: A Reggel
Közérzeti hírműsor
A műsor telefonszáma: 176-7943
Reggeli híradó (6.30 és 7.30), Mese (7.02), Sporthírek (6.40 és 7.40), Közérdekű információk (6.15), Torna (6.25), Start (6.55), Reggeli mérleg (7.15), „Címlapon" (6.47)
Főszerkesztő: Sárközy Erika

8.30: Közjáték (ism. – 3')
Pilinszky János írásaiból
(Ismétlés: ma, 21.20)

8.35: Walt Disney bemutatja (ism. –103')
Kacsamesék – Mikrokacsák az űrből. Amerikai rajzfilmsorozat (ism.) – **Nehéz napok a Föld nevű bolygón** Amerikai filmsorozat XIII/6. rész: A legjobbak (ism.) – **Gumimacik**. Hószakáll. Amerikai rajzfilmsorozat

10.20: Képújság

17.00: Délutáni egyenleg
Napi képes hírösszefoglaló (10')

17.10: Folyt. köv.
Megveszem ezt a nőt
Mexikói filmsorozat. 31. rész (22')
Olga Ruilopez regényéből a forgatókönyvet Liliana Abud írta. Fényképezte: Jesus Acuna Lee. Rendező: Jorge Fons
Rodrigo Montes De Oca – Enrique Rocha (Szilágyi Tibor), Matilde – Alma Muriel (Menszátor Magdolna)

17.35: Képújság

17.40: Galiba
Angol rajzfilmsorozat
XIII/13.: Ki megy az állatorvoshoz? (9')

17.50: Katolikus krónika
„Veletek vagyok mindennap..." (10')
Keresztény hétköznapok, ünnepnapok, hírek, riportok, beszámolók a magyar és a világegyház életéből.
Felelős szerkesztő: Téglásy Ferenc

18.00: Dimenzió
Tudományos magazin hazai és nemzetközi kutatási eredményekről (25')
Készíti: Bán László, Egyed László, Elek László, Gimes Júlia, Ránki Júlia, Lukácsi Béla, Nagyistók Tibor, Palugyai István és Vicsek Ferenc. Operatőr-rendező: Bánhegyi István. Producer: Kővári Péter
18.25: Reklám

18.30: Pénzvilág
Hírek, tények, információk (9')

18.40: A Föld sója
Dokumentumfilm (21')
Termővé tehetők-e az elszikesedett földek Kínában?

19.00: Játék – Bűvös hatos
Rózsa György játéka kockákkal és filmekkel (13')

19.15: „Engedjétek hozzám!..."
A hitről gyerekeknek (5')

19.20: Gyereksarok
19.20:Esti mese
Jó éjszakát kíván a Disney! (8')
19.30: Cimbora
Egyiptom. VI/5. rész (20')
A mai műsor megismertet a luxori és karnaki templomokkal, Amon isten hatalmas palotáival. Felidézi az ókori ünnepségek, szertartások hangulatát. A néző gyönyörködhet az egyiptomi építészet csodálatos alkotásaiban.
Szerkesztő: Mayer Andrea. Operatőr: Szirmai Béla. Producer: É. Szabó Márta
19.55: Reklám

20.00: Híradó (25')
20.25: Reklám

20.30: Telesport
20.35: Reklám

20.40: Új Gálvölgyi-show (40')
Írták: Forgács Gábor, Gálvölgyi János, Koós György, Nádasdi László, Onodi György, Örkény István, Rejtő Jenő, Sinkó Péter. Szereplők: Gálvölgyi János, Forgách Gábor, Körmendi János, Schütz Ila és mások. Zeneszerző: ifj. Rátonyi Róbert. Vezető operatőr: Lajos Tamás. Főgyártásvezető: Szőke György. Társrendező: Onodi György. Rendező: Koós György. Producer: Rózsa György
(Cikk a 3. oldalon)

21.20: Közjáték
Pilinszky János írásaiból (ism. – 3')
Felelős szerkesztő: Jókai Lóránt. Szerkesztő: Katona Zsuzsa. Rendező: El Eini Sonia. Producer: Árvai Jolán
21.25: Reklám

21.30: Aktuális (25')

21.55: Szeresd a hétfőt!
Lerch István műsora
Közvetítés az Arany János Színházból, felvételről (45')
A műsor házigazdája: Babos Gyula
Szerkesztő: Módos Péter. Rendező: Antók Csaba. Főgyártásvezető-producer: Szolnoki András

22.40: Kultúr-Documenta
A Kultúrember művészeti sorozat 7. része (40')

23.20: Késő esti híradó (5')
23.25: BBC-híradó (30')

20.40 Új Gálvölgyi-show

Ön nyugodtan utazhat külföldre, ha ATLASZ UTAZÁSI biztosítást köt.

Film

n Hartley

amarosan megismer-
hősnővel. Kiderül,
dketten fölöttébb
eorge Washingtont
g Islandre érve el-
SA-elnök szobrát
atóan, főhős-
pedig egy
gydolláros
, ez lesz a ki-
nzalom alapja.
ma bebörtönöz-
ti ki egy alkalommal
snő, ha azt tenné, amit a
idejében.)
Gondolhatnánk, egy szokvá-
yos, hollywoodias szerelmi
történet vár reánk a továbbiak-
ban, ámde a történések menete
rácáfol elképzeléseinkre. Hart-
ley nem „tipikus" amerikai ren-
dező — igaz, ezzel eddig is tisz-
tában voltunk —, így filmjének
hősei sem arra hivatottak, hogy
magasztos harcot folytassanak
boldogságukért. Az események
gyors egymásutánban peregnek
(filmszerűen, mondhatnánk, ha
manapság a nem kommersz
mozgóképekre ez lenne a jel-
lemző), a rendező groteszk,
(ön)ironikus módon fogalmaz.
Várnánk, főhősnek beilleszke-
dési problémái lesznek (nem
lesznek), főhősnőt kényszeríteni
fogják szülei, hogy azt tegye,
amit ők elvárnak (nem kénysze-
rítik), a felbukkanó fotós szél-
hámos, és tönkreteszi a lányt
(nem teszi, főhősnő fotómodell-
ként karriert csinál) és így to-
vább.

A környezet kispolgárian ame-
rikaias. Kertváros, autó (főhős-
nek nincs jogosítványa), szüle-
tésnapi parti, reggelire tojás.

Jó az, ahogyan Hartley közli
velünk — hitelesen —, hogy
nem kell mindent véresen komo-
lyan venni. Mintha azt mondaná:
nevess magadon, az Isten is
megsegít. A végére minden meg-
oldódik — főhős addig még egy
alkalommal féltékenységében a
főhősnőtől kapott könyvvel veri
be a fotós ablakát s töri össze
annak féltett vázáját —, s kiderül
a hihetetlen igazság is. Idilli záró
képsorok; mindazonáltal a ra-
gyogó kék ég felől repülőgépzaj
hallatszik. Ezt azonban — mint
végig a történet során — csupán
főhősnő hallja.

Hal Hartleyt előszeretettel so-
rolják a független amerikai fil-
mesek közé, noha szerintem
semmi köze mondjuk Mekashoz
vagy Josthoz. Ellenben ha mégis
rokonokat keresnénk, magától
adódik Jim Jarmusch vagy Aki
Kaurismäki neve. Mindeme ska-
tulyázgatás azonban csak játék.
A lényeg: érdemes Hartley-filme-
ket nézni.

BOROS GÉZA:

Képzőművészet

111-41-78

A napokban többedmagammal az alábbi levelet kaptam: *„Kérlek, hívd fel 1994. január 24-én, hétfőn (a hét első munkanapján) a 111-41-78-as telefonszámot: hagyj gyors, rövid művészet meghatározást az üzenetrögzítőn. (Ezt a gyűjteményt — a közreműködők anonimitásának megőrzése mellett — a Polifónia katalógusban szeretném közzétenni.) Beöthy Balázs."*

— Halló! Üzenet-közvetítés? Volna egy üzenetem, amit szeretném, ha beolvasnának valakinek.

— Jó estét! Jeligés üzenetet hagyhat tíz szóig, és ha valaki huszonnégy órán belül a jeligével jelentkezik, beolvassuk neki. Üzenet-közvetítést titkos számokra szoktunk vállalni.

— Ez nem titkos.

— Akkor miért nem hívja fel maga?

— Nem szeretném, ha felismernének. Egy valódi telefonoskisasszony-hangra lenne szükségem. Tetszik tudni, ez egy művészeti akció.

— ...

(Pár perc tanakodás után.)

— Milyen szövegről lenne szó?

— „Az alábbi művészet-meghatározás rögzítését kérem..."

— Várjon, írom, de név nélkül nem megy. Tudja egyáltalán, hogy ki a címzett?

— Egy üzenetrögzítő. Ne tessék megijedni, olyasmiket fog mondani, hogy „ez egy művészetmeghatározás-rögzítő állomás. Ingyenes, anonim szolgáltatás".

— Ezt honnét tudja?

— Kipróbáltam.

— Az ön nevét akkor is be kell mondanom. Ki a címzett?

— Egy Beöthy Balázs nevű illető. Akkor mondanám a teljes szöveget: *„Jó estét kívánok! Itt a Magyar Posta üzenet-közvetítő szolgálata beszél. Az alábbi művészet-meghatározás rögzítését kérem. Művészet, kettőspont, művészet. Betűzöm: M, mint Mátyás, Ü, mint Ubul..."*

— Művészet. Szóval betűzem?

— Nem. Én betűzöm, ez is a szöveg része.

— Kétszer van művészet?

— Igen.

— Az Ubul nem lesz jó az Ü-höz.

— Nem baj. Akkor mondanám tovább: *„V, mint Vilmos, E, mint Elemér, Sz, mint Szilvia, E, mint Elemér, T, mint Tímea. Tájékoztatásul megadjuk a nemzetközi távbeszélőforgalomban használt betűzési eljárások közül a német, angol és francia nyelvű változatot is..."*

— Ez nem fog menni. Idegen nyelvű szöveget nem mondhatok.

— Magyarul lesz. A maguk telefonkönyvéből olvasom fel. Ez is a szöveg része.

— Értem.

— *„K, mint Konrad; U, mint Ulrich; N, mint Norbert; S, mint Siegfried; T, mint Theodor; A, mint Alfred; R, mint Robert; T, mint Tommy; A, mint Amszterdam; R, mint Róma; T, mint Tripoli;E, mint Edison."*

— Mint Edison.

— Mint Edison, és a pontosvesszőket tessék kimondani!

— Értem. Akkor visszaolvasom, és egy órán belül kísérletet teszünk a továbbítására.

— Rendben. Köszönöm szépen, és kezét csókolom.

SCHILLER RÓBERT:

Televízió

A per

A tüskés szakállú vegyész lassan lépegetett lefelé a Műszaki Könyvtár lépcsőin. Néhány hónapja nem járt már a túltengő, csavart faoszlopok alatt, és ez bántotta: nehéz lesz behoznia ekkora elmaradást. Volt ez jobb is; mikor a könyvét írta, mennyire alaposan nézett át akkor minden cikket, publikációt, úgy érezte, naprakész a kezében az információ. Persze nem pusztán ettől lett jó a könyv. Hiszen milyen merész, korszerű gondolat volt fizikát és kémiát együtt, egységes szellemben tárgyalni. Megmutatni, hogy Newton szabatos, fennkölt eszméi a kémiát is átjárhatják. Persze hogy nem értették, elvetették, ócsárolták. Különösen Horváth professzor. Erre nem volt jó visszagondolni. Akármilyen alaposan dolgozta is fel az elődök munkásságát, Horváth könyvét valahogy kifelejtette. Legalább mást is kihagyott volna! Ennyire mégsem lett volna szabad nem szeretnie Horváth professzor uram munkáját! Jóvá lehet ezt tenni? Szűkölve kérdezi: jóvá akarja ezt tenni?

A kölcsönző előterében kissé szokatlan ruházatú úr üldögélt egy asztalnál. Szembefordult vele, ahogy ő fölért. Itt máskor nem is áll asztal! A katalógusszobában, ahogy szokták, egy-két fej hajlott a cédulák fölé, de a fiókok közül néhány kihúzva, és égő gyertya tűzve rájuk. Összeviaszolják a cédulákat, gondolta mérgesen, de mielőtt tovább indulhatott volna, az asztalnál ülő úr szigorúan rászólt:

— Neve?

A vegyész összerezzent, akárha vizsgálóbiztos kérdezte volna. A helyzet, ahogyan ő belépett és megállt az asztal előtt, ahogyan az ülő másik keményen megszólította, valóban bírósági kihallgatásra emlékeztetett. Itt, a könyvtárban? És őt, aki semmit...? Az érzékei játszanak vele? Vagy most — az ész századában — valami természetfölöttit kell tapasztalnia? Képtelenség az, hiszen a Természet engedelmesen feltárja fenséges titkait a kutató emberész előtt!

Eszébe ötlött, olvasott ő egyszer egy német romántt. Ott valami jámbor beamtert fogtak pörbe, éppen a saját hálószobájában, a bíróság az éjjeliszekrény körül vagy hol foglalt helyet, hosszú processzus lett a dologból, és a végén talán csúnyán is járt a szerencsétlen vádlott, pedig azt sem nagyon tudhatta, mivel is vádolják. Akkor már itt a könyvtárban, hát mégis inkább... Az ülő úr, higgadt eréllyel, újra csak rászólt:

— Neve?

A vegyész csöndesen felemelte szakállas fejét, és már nem is nagyon csodálkozott, amikor nyugodtan válaszolta:

— Martinovics Ignác.

Így kezdődött (majdnem így kezdődött) az a régi film a Martinovics-perről, amelyet a Duna tévé vetített, és amelyben sikerrel szerepel, mint bécsi Belügyminisztérium, a budapesti Műszaki Könyvtár.

Mikor a forgatókönyvet írták, jó huszonkét évvel ezelőtt, a magyar értelmiség egy része érezte úgy, hogy sikerrel szerepel a filmben. Jeles emberek vetekedtek egymással abban, hogy melyikük martinovicsabb a másikánál. A hatalmat kiszolgáló, de a hatalmat a hatalom ellenében felhasználni akaró, mértéktelenül becsvágyó és eszményeiben mértéktelenül hívő, az államot támogató, az államot fölforgató, nagy tehetségét a merev viszonyok és a saját nyugtalansága miatt kiérlelni képtelen, őrülten önhitt, önző és a felfogásáért minden áldozatra kész, kiszámíthatatlanul ravasz, de balog szerencsejátékos, mindenkit megvet és mindenki megveti, spicli és mártír, ugyanazért a célért spicli, amiért mártír — meglehet, Martinovicsról nem kellett volna egy egész hegyet elnevezni, de hát volt-e még alakja a magyar történelemnek, amely tisztább előképe lett volna az ellenállni akaró és kollaborálni akaró és életben maradni akaró magyar értelmiségijének, mint ez a nagy tehetségű és gyenge jellemű, nyughatatlan, halálraszánt polihisztor?

A történettudós Benda Kálmán és a forgatókönyvet író Elek Judit könyve tanúsítja: a film híven követi az eredeti dokumentumokat. Az abszolút hatalom is, meg az is, aki elviseli, úgy látszik, igen keveset változott csak kétszáz év alatt.

Azt várta volna talán a néző, hogy a film majd öt pallossuhintással végződik a Generális-kaszálón, és hogy majd látjuk a higgadt Hajnóczyt, az ájult Martinovicsot meg a többit elvérezni tévedésükért, amiért utóbb jakobinusoknak nevezték őket. Ehelyett — utolsó intésként — a perbe fogottak, de felmentettek esküszavát halljuk: elfelejtenek mindent a pörről, elfelejtik a pört magát is. Ez a maga idején, a pörén is, meg a forgatókönyvén is, tisztán érthető szó, helyénvaló, jó tanács volt. Hanem ma, ma nem lehetne talán elfelejteni ezt a kötelezően kirótt feledékenységet?

KOLTAI TAMÁS: **Színház**

Akinek Kerub a barátja

Eszenyi Enikő Heilbronni Katica-rendezése, ahogy a színházi zsargon (és a Koldusoperában Leprás Mátyás) mondja, „oda van téve". Nem emlékszem, mikor láttam magyar színpadon ilyen előadás-szervező nagyvonalúságot, ilyen bonyolult és impozánsan működő technikát. Az utóbbi, különösen ha meggondoljuk, hogy az egyik legjobb színházban nemrég egyazon darab két előadásán nagyjából ugyanott dőlt rá a szereplőkre egy díszletelem, nem lekicsinyelhető teljesítmény. Másrészt annak sem tudom az idejét, mikor kápráztatott el a színház ilyen erős képekkel, mikor hordozott ennyire markáns dramaturgiai funkciót a látvány, úgy is mondhatnám, mikor hozott létre a rendezői képzelet az írott szövegből ilyen szuverén teatralitást.

Kerülni szeretném annak a látszatát, mintha a teatralitást — maradjunk a kevésbé félreérthető magyar szónál: a színházszerűséget — a vizuális hatások tobzódásával mérném. Színházszerű lehet két színész párbeszéde is az üres színpadon. A *Vígszínház*-sátorban tartott *Kleist*-bemutató effektusrendszere azonban magyarországi ritkaságértékén túl azzal tűnik ki, hogy világot teremt. Olyan világot, amely sehol máshol nem létezik, csak a színpadon; seholsincs-világot, amelyhez nemcsak képek, hanem gesztusok, viselkedésformák, magatartásminták tartoznak, s ezeket nem lehet ismert történeti, lélektani mintákhoz-formákhoz kapcsolni, saját rendszerük, önálló stilizációs kódjuk van.

Meggyőződésem, hogy itt történt valami, ami részint idegességet kelthet, részint távlatot nyithat a magyar színházban. Az idegesség máris tapasztalható azok körében, akik jó ideje fizikailag képtelenek elviselni mások tehetségét (ez így rendben van, mert legalább tudni lehet, hogy csakugyan történt valami), és a szűken vett rendezői szakmán belül is, amelynek néhány tagja nehezen képes lenyelni Eszenyit mint rendezőt. S persze annál kevésbé, minél jobbakat csinál. Hálisten, hogy így van, ráfért már az önelégültekre, hogy olyan helyzetbe kerüljenek, amelyben a náluk klasszissal különbet kénytelenek leszólni.

Ami a távlatot illeti, a Kleist-előadás azt az elementáris-érzéki színházat képviseli, amely legjobb, de racionális-játékos alkatú, az artisztikumról is intellektuálisan gondolkodó rendezőinktől idegen, s talán egyedül Ács János korai munkáira vagy legutóbbi Lear királyára jellemző. A Heilbronni Katica alkalmas anyag egy ilyenfajta megközelítésre, hiszen ez „a nagy történelmi lovagdráma", amelynek már a műfaját sem lehet némi irónia nélkül olvasni, merő irracionalitás. A heilbronni fegyverkovács tizenöt éves lánya és Sugár grófja, Vihar Friderik, akik egy napon, egyazon órában, ismeretlenül egymást álmodják meg jövendőbelijüknek, történetükkel kimerítik Thomas Mann Kleist drámáiról írt definícióját. Ebből a hallucinogén elemeket, bizarr vésztörvényszéket, gótikusan kiképzett barlangfürdőt, szelíd nyáréjszakán balkézről, inkognitóban fogant császári gyermeket parttalan örvényléssel egybeömlesztő darabból csakugyan „áramlik az erő, a drámai ősmegrázkódtatás, a mitikus borzongás, az antik tragédia szent rettenete". Miért ne lehetne a fölhabzó dramaturgiának ebből a romantikus gerjedelméből valóságfölötti látomást teremteni?

Pokolbeli szörnyek, ördögábrázolatok, a középkor rémséges ikonográfiai motívumai vetítik be a boltozatot. *Vedres Csaba* dekoratív zenéjére. A *Kentaur* tervezte esztétikus díszlet nem a természet, hanem a színpad mesterkélt realitásához igazodik. Áttetsző víziók, tüll mögül opálosan derengő fények, gomolygó ködök. Másrészt alapelemek: tűz, víz, levegő, föld. A vésztörvényszék baljós alakjai sötéten lebegnek a gőzölgő barlangi tó fölött. Éjszakai viharban csatakossá vált tájék, nehéz vértek groteszk lassított felvétele, tűzvészben döngve lecsapódó várhíd, gótikus keretben bukolikus kert, éteri fényben megjelenő, álomszerű bodzabokor — a tünde képzelet megannyi játéka. *Bartha Andrea* ruhái az elvadult fantázia képtelen termékei: sosemvolt öltözetek, és mégis hordhatók, sőt, csodálatosan illenek viselőikre. Minden egyszerre jelenti önmaga színpadias realitását — és a realitá… abszolút egység… natban démoni… középkorian ba… rian groteszk (kiv… natot, a tornaszer… rektrombitát, ami b… rés). A kellékek által… ték is mintegy anyag… a szereplőknek inte… latba kell kerülniük t… levegővel, gesztusszi… niuk létezésüket, ne… logikai konzekvenci… a helyzet pillanatn… ságának kell me… gásuk termés… kus egyszer… lenetekben, … kon, egy „ön… változtatott fiú e… olvasó „tolmács" k… nem a hangsúlytalan… ban is, például két sz… rancsra váró kéztartásában.

Persze nem mindenki tudja … mészetesen „hordani" a mest… költséget, mint ahogy *Cserna Antal* a pompás karakterré mímelt Gottschalk szókelléseit és kurjongatását, vagy az előadás színészi revelációjaként *Szabó Gabi* a démonból szó szerinti értelmezéssel műemberré, a pompás fordító, *Petra-Szabó Gizella* leleményével „tikombakom tákolmánnyá" tett Kunigundát. *Tábori Nóra* kerekded gnómmá bájolt figurája tündéri epizód, *Korognai Károly, Hunyadkürti István* és *Hullan Zsuzsa* teljesítik a feladatot. *Reviczky Gábor* viszont nemigen tud mit kezdeni Friedeborn Tibolddal, Katica fölháborult, majd elbúsult, végül szerepzavarába fásuló álapjával, és *Lukács Sándor* is jobbára „mesterségből" játssza el az apává lett császárt.

A darabértelmezés természetesen Katica és Vihar Friderik viszonyán fordul meg, ami egyszerre … áh… ben … tust a … szolgálta… adaptált Kle… egy vad profi c… golt mutatványa, … tökéltség meste… nye. Ha hirtelen k… eltakarom az egész… teátrális masinériát, s… gyom azt az egyetlen pi… tot, amelyben az örökké m… félemlített Heilbronni Katica a… üres színpadon egy szélkerék … lábazatának ócska deszkái kö… zé húzódva, ijedten és értetlenül hallgatja, hogy Sugár grófja megkéri a kezét — akkor ebben a momentumban is ott látom Eszenyit, a rendezőt. Háta mögött a Kerubbal.

GÖTZ ESZTER: **Házimozi**

Egy test emléke

Akkor még csak tizenöt és fél éves volt, és a viszonya a kínai férfival csak néhány hónapig tartott. Marquerite Duras-nak hívták, de erre akkoriban nem figyelt föl különösebben senki, legföljebb a testére; az érzékiközönyös arcára, a férfikalapos fehér lányra a Mekong vidékén. Aztán, amikor már híres írónő volt, és nem bírt tovább hallgatni, pont hetvenévesen leült Európában, Párizsban egy íróasztalhoz, és megírta a Férfit. A kisregénynek *A szerető* címet adta, pedig akkorra már biztosan tudta, hogy botrányos gyarmatbéli kapcsolatuk jócskán szerelem volt. Amúgy nem írt róla sokat; kemény és szűkszavú volt, mint mindig az írásban. Aztán még később, amikor már hetvennyolc éves volt, meg is filmesítették A szeretőt. *Jean-Jacques Annaud* csinálta a mozit, aki a francia filmgyártás mohó vágyfantáziái szerint arra hivatott, hogy látványos produkcióival leharapja a szent amerikai film orrát. Így hát lassan úszó alkonyati képek kerültek a filmbe, állatdögöket sodró Mekong, széltében-hosszában reménytelen rizsföldek, harmincas évek eleji trópusi kúriák. Valószínűleg még további szemgyönyörködtetések is idetolongtak volna, de Duras prózája nem hagyta betörni a giccset, és a rendező megadta magát neki. Jól tette, így lehetett a mozijából film. Érzelmek tényszerű dokumentációja. Belső képekkel dolgozott, vannak ilyenek, mindenki tudja, csak ritkán kerülnek filmvászonra.

Most itt vannak, furcsa, régi-régi képek és hangok élesen, pontosan, kíméletlenül. A testfelületek súrlódásából Annaud és Duras filmjében pornó helyett érzelmek sisteregnek elő, amolyan igaziak-zavarosak, a nevük kimondhatatlan, mint az istenségé, mert a szavakon az ámítás átka ül. Ha kellő lelki távolságból szemléljük a film jeleneteit, megérezzük a saját torkunkban azt a kemény gombócot, amelytől a giccsgyanús helyzetek őszinték tudnak maradni: a kényszerű emberi némaságot. A látvány ebben a különleges határesetben szerencsére nem beszél ki többet, mint a regény szótlan szavai. *(HBO)*

Bada Dada képverse

Beöthy Balázs

Világ-összeesküvés a szlávok ellen?

Valentyin Raszputyin színeváltozásai

Már elszoktunk attól, hogy íródelegációk látogatásának nemhogy politikai, de akármilyen jelentősége lenne. Ez jó dolog, hiszen bizonyosan nem az volt a természetes, hogy amikor 1956 tavaszán Ilja Ehrenburg Magyarországra látogatott, Rákosi kitartóan faggatta őt: nem üzentek-e számára valamit a Kremlből, ahelyett, hogy – mondjuk – az író akkoriban sokat vitatott kisregényéről, az *Olvadásról* beszélgetett volna vele. Igaz ugyan, hogy ennek aligha örült volna Ehrenburg...

Arról jut eszembe ez a régi história, hogy nemrég három orosz író Horvátországba, Boszniába, illetve Szerbiába látogatott. Horvátországba, azaz a már nem létező krajinába a szerbekhez, Boszniában is a szerbeket keresték meg.

A három író közül az egyik mindenképpen világhírű, és valaha nagyon jó író volt. Az ötvennyolc éves irkutszki Valentyin Raszputyin, akinek több regényére is okkal emlékezünk. Például az *Élj és emlékezzre*, vagy az *Isten veled, Matyorára*. Ezek a könyvek arra intettek, hogy a technikai haladás igazi jelentősége csak az emberi értékekkel összhangban képzelhető el. A fegyverek igazsága ellenében az emberek igazságát írta meg. Arról írt Raszputyin, hogy vannak olyan örök emberi tulajdonságok, amelyeket nem árulhatunk el semmilyen eszme nevében, mert ha így tennénk – a természet bosszúja nem marad el. Aztán riasztó hírek érkeztek Raszputyinról. Hogy alig-alig ír, ha valami megjelenik tőle, az erősen célzatos publicisztika. Meg aztán nem egyszer nyilatkozott is arról, hogy azokhoz az orosz írókhoz tartozik, akik a város rontó hatásáról beszélnek, akik a paraszti létet idealizálják. Mostanában pedig többször nyilatkozott – sajnos – Oroszország nagyhatalmi hivatásáról.

Szóval Raszputyin ellátogatott a szerbekhez. És hatalmas, nyolchasábos nyilatkozatot adott a moszkvai *Pravdának* élményeiről. Nem az általános szenvedésről, hanem arról, hogy az oroszok kötelessége a szerbek megsegítése, mert „ha elesik Szerbia, Oroszországra kerül a sor...” Ezt a segítséget azonban Jelcin elnök és Kozirev külügyminiszter, akik „amerikai ügynökök”, sohasem adják meg, mert „az orosz és a szerb nép történeti és testvéri kapcsolataira ezek az emberek köpnek...”

Ezzel szemben Radovan Karadzsics kormánya „a világ legfiatalabb és legintellektuálisabb kormánya, amely teljesen önzetlen és keresztre feszített népének odaadó szolgája”. Mindez lehet tévesztett helyzetmegítélés kérdése, hiszen Irkutszk végül is nagyon messze van a szerb krajináktól, az író nem hivatásos politikus, nem szólva arról, hogy a hivatásosok sem nagyon ismerik ki magukat ezekben a véres konfliktusokban.

Van azonban Raszputyin nyilatkozatának egy része, amely több, mint tévedés. S nem csupán hibás történelmi magyarázat. Egészen más... Olyan nézetek hirdetése, amelyeknek terjedése beláthatatlan következményekkel járhat a világra nézvést, nem utolsósorban a szerbekre és az oroszokra. Ezt mondja Raszputyin: „A szerbek harcolnak a horvátokkal és a mohamedánokkal. De a szerb nép és az egész szlávság tragédiája az, hogy szlávok harcolnak a szlávokkal. A mohamedánok – olyan szerbek, akik a török uralom alatt felvették az iszlám hitet, a horvátok – ugyancsak a szerb nép része, akik Ausztria–Magyarország kötelékében katolikusok lettek. Ezek is, azok is a pravoszlávia árulói. Az okok különbözőek. Volt erőszak és volt önkéntesség, de valahogy tetszeni akartak az uraknak, és privilégiumokat akartak szerezni. De a szándéktalan vagy szándékos árulás egyaránt – az árulás törvényei szerint – először a hűségesek iránti gyanakvássá változik, majd a történelem fájdalmas pillanataiban nyílt gyűlöletté lesz. A vallással együtt, ahogy mostanában mondják, változott a mentalitás, a magatartás pszichológiája. A pravoszlávok ellen sok évszázada folyik a harc. A Vatikán uszítja a katolikusokat, a Porta (az iszlám központja) a mohamedánokat. Az ellen az egyetlen »ellenség« ellen, akik megőrizték a hűséget őseikhez.”

Nem folytatom ezt a félelmetes fejtegetést. Sajnos, nem csupán Raszputyin gondolkozik így. Ő azokat képviselte azzal a bizonyos íródelegációval, akik elhiszik, hogy a világ összeesküdött a szlávok ellen. És mi lesz akkor, ha mások pedig azt hiszik el, hogy a szlávok esküdtek össze a latin népek vagy netán a magyarok ellen, esetleg a kínaiakat akarnák megsemmisíteni? Ezt akarja Raszputyin, az egykori humanista író?

E. Fehér Pál

Angyalföldi csúcs

A könyvtárak forgalmát idén nyáron jórészt a nyitvatartási idő határozta meg. Az igény ugyanis szinte egyetlen könyvtári szolgáltatásra sem látszott csökkenni. Jól látható ez ott, ahol nem zártak be még részlegesen sem a három nyári hónapban, például Angyalföldön, a Dagály utcai könyvtárban. Ide júniustól augusztusig 1100-an iratkoztak be, felerészt olyanok, akik „saját” megszokott Szabó Ervin könyvtárukat zárva találván keresték fel a Dagály utcát. A csaknem 18 ezer „vakációs” kölcsönzés 59 ezer dokumentumot (könyvet, CD-t, audio- és videokazettát) jelentett, mégpedig úgy, hogy a könyvtár csak 21 órát tartott nyitva egy héten – szemben a szokásos heti 51 órával.

Az itteni könyvtárosok úgy látják: rendszeressé vált, hogy a könyvtárra mint intézményre a legkülönbözőbb – nemegyszer távolról sem művelődési – funkciókat ruháznak az emberek. Szabó Jánosné évekig a Dagály utcai XIII. kerületi főkönyvtárat vezette, most pedig a IV., XIII., és XV. kerület 14 könyvtárát szervezeti egységbe összefogó észak-pesti régiót irányítja. Elmondása szerint télen az itt melegedők, a „fázós gárda”, nyaranta a máshol nyaralni nem tudók alkotják a földszinti – eredetileg újságolvasásra berendezett – hangulatos térség jellegzetes látogatói csoportját – így lesz az szinte társalgóvá.

Egy elvált apa például őszintén fájlalta a lerövidült nyári nyitva tartást, hisz a láthatás idejét a cukrászda után jobbára itt töltötték dodzsemezés helyett. No, nem elsősorban a könyvkultúra iránti elszánt rajongásból, inkább a pénzszűke miatt. Egy környékbeli öregúr pedig vasárnap reggelente pizsamában jött át a kedvenc lapját böngészni, mondván: évtizedes dolog ez, megszokta, de otthon már nem engedheti meg magának...

És akik tényleg kölcsönözni jöttek, mit vittek ezen a nyáron? Egyértelműen a video a favorit, az akció, a horror, no meg a vígjáték. Az egész évi forgalmat tekintve azonban még mindig a könyvek aránya a döntő, csaknem ötször annyit kölcsönöznek, mint videofilmet.

Éppen ezért, meg érthető szakmai öntudatból is, nem akarnak még a nyári időszakra sem alkalmazott videotékává lenni. Szerencse – hangsúlyozza Szabó Jánosné –, ha a könyvtár megmarad könyvek tárházának.

Pálfy Gyula

Lopott tárgyak gyűjteménye

Beöthy Balázs képzőművész a munka feltételeiről és lehetőségeiről

Harmincéves, sokműfajú ember, képzőművészként határozza meg magát. A Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület elnöke. 1990 és 1993 között Derkovits-ösztöndíjas, munkásságát eddig a Művészeti Alap kiállítási nívódíjával (1991) és a grenoble-i Nemzeti Kortárs Művészeti Központ díjával ismerték el.

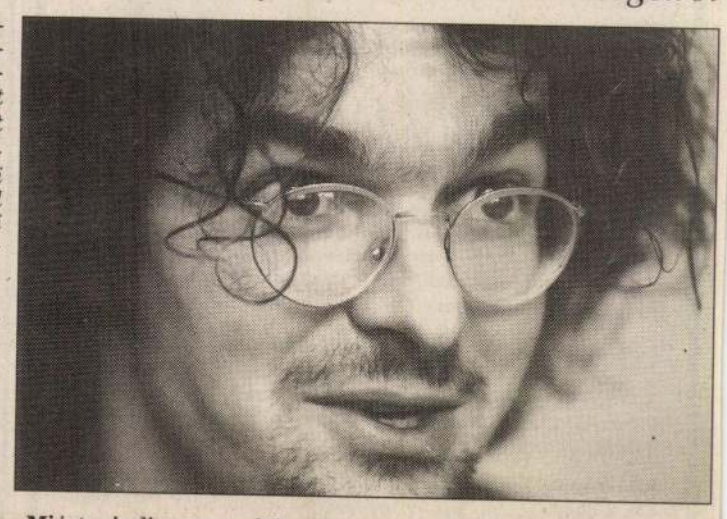

„Miért mindig a maradékot?” SZANDELSZKY BÉLA FELVÉTELE

– Most éppen mivel foglalkozik?

– Legutoljára a Sziget Rádiónak dolgoztam. Úgy kezdődött, hogy egy barátommal kalózrádiót akartunk csinálni, mert kényelmetlennek találtuk már, hogy Budapesten gyakorlatilag nincs hallgatható zenét sugárzó adó. Már ki is dolgoztuk a lebukás elkerülésének módszereit, amikor találkoztam a Sziget Rádió munkatársaival, és elfogadtam az ajánlatukat. MZ per X volt a műsor címe, technozenét adtam, ezt – nyilván tudja – komputerekkel hozzák létre, kifejezetten fogyasztásra, mellesleg: nem vagyok muzsikus, de nagyon érdekel minden, ami a zenében történik. Időről időre hírmixek hangzottak el a műsorban, más csatornákról rögzített régebbieket és aznapiakat vágtam össze. Érdekes szekvenciák alakultak ki.

– Az a fogalom, hogy képzőművész, semmi jellemzőt nem mond önről. Felteszem, hogy meglehetősen sokágú érdeklődése csak egy ilyen tág meghatározásba fér bele. Mi vonzza leginkább?

– Az, hogy különböző területeket érintve dolgozom. Az utóbbi években főleg installációkat készítettem. Két éve különböző szociális indíttatású munkák kezdtek foglalkoztatni. A bűn és a törvénysértés közötti spektrum érdekel. Az első idevágó munkámat, A kölcsönzött és lopott könyvtári könyvek isteni arányban címmel, először Székesfehérvárott mutattam be, aztán a Fészek Galériában. A dolog onnan indult, hogy megtudtam, szinte minden ismerősöm tart otthon lopott könyvtári könyveket. Ítélni nem akartam, ezért szerkesztettem két szekrényt, az egyikben a kölcsönzött, a másikban a lopott könyvtári könyvekkel. A kettő az aranymetszés szabályai szerint aránylott egymáshoz. A lopott könyvek egy szenzor segítségével megjelentek és eltűntek, mint egy várkastély titkos folyosója, ha a látogató betért megnézni őket.

– Mi az érdekes ebben?

– Az, hogy a lopott könyveket nem lehet megkülönböztetni a kölcsönzöttektől, csak bizonyos információk birtokában. Az információ változtatja meg a percepciót. Ugyanígy működött a dolog, amikor egy barátommal Bécsben lopott tárgyak gyűjteményét állítottuk ki, de tervezem speciális biztonsági berendezések között radioaktívnak mondott tárgyak bemutatását is.

– Mitől válik ez művészetté? Attól, hogy annak tekintik?

– Attól, hogy sajátos összefüggésben, kontextusban jelenik meg.

– Hogy teremti meg a kontextust?

– Úgy, hogy a művészeti intézményekkel együttműködve hozok bizonyos tárgyakat bizonyos helyzetbe. Ehhez még az kell, hogy az illetőt művésznek tekintsék, tehát művészetnek azt, amit csinál.

– Innen nézve elvileg bármiből művészet lehet.

– Így van. Különben sokféle dolgot csinálok, ilyeneket is meg másféléket is, most az érdekel, milyen információval tudom egy adott tárgy észlelését, érzékelésének módját megváltoztatni.

– Mennyiben tekinthető ez a szemlélet általánosnak a képzőművészet újabb évjárataiban?

– Sokféle érdeklődés, törekvés él, vannak, akik jobban kötődnek bizonyos technikákhoz és médiumokhoz, vannak, akik inkább a köztes, a még meg nem nevezett dolgok megérintésére, ha úgy tetszik: kutatására lehetőséget adó térben mozognak szívesen. Én magam klasszikus művészettel kezdtem foglalkozni, hosszú évekig tanultam rajzolni, aztán a festészettel foglalkoztam, majd a szobrászat kötött le, közben egy zenekarban is játszottam. Sokféle hatás ér mindenkit, s ezek nem korlátozódnak már az írott, a hangversenytermi, a kiállított művekre vagy a filmre. Az ember megismeri a maga területének hagyományait, a nemzetközi trendeket, enged a hatásoknak, új lehetőségeknek, és dolgozik. Az a fontos, hogy amit csinál, az meg legyen csinálva. Egy műtárgy nem feltétlenül csak arra való, hogy megnézzük, legalább ennyire fontos, hogy alkalmat teremt különféle emberek összejövetelére és arra, hogy a műtárgy teremtette szituációban jól érezzék magukat.

– Miből él?

– Magam sem tudom. Elvileg a művészetből élnék, de mostanában ez egyre nehezebben megy. Volt néhány jó évem, ösztöndíjakat kaptam, nagyon sokat dolgoztam, évente tíz-tizenkét kiállításon szerepeltem. De ezek is pénzbe kerülnek, s a művek forgalmazása Magyarországon intézmények és műgyűjtők híján szinte lehetetlen. Én, mint sokan mások is, a régebbi munkáim alapanyagát visszaforgatom az újabbakba, és hát összehúzom magam, hogy a legszükségesebbeket előteremthessem a munkához. Nagyon megoldatlan a képzőművészek támogatása.

– És ha nem csak művészettel keresné a kenyerét?

– Minden pénzkereseti alkalmat megragadok, a grafikai feladatoktól a kiadványszerkesztésen át a fordításig. Csakhogy ez is akkor megy rendesen, ha mindenütt ott vagyok és azonnal csinálom. Ha meg erre összpontosítok, le kell mondanom arról, amivel igazán foglalkozni akarok. Heten vagyunk testvérek, laknom kell, dolgoznom kell valahol. Sajnos, nincsenek millióim műteremre – már ha egyáltalán építenének műtermet.

– Családja?

– Nőtlen vagyok. Az mindenesetre érdekes, éppen a napokban tűnődtünk ezen az egyik kollégámmal, hogy milyen sokan maradunk ebből a generációból gyermektelenek, harminc-harmincöt évesen is.

– St. Auby Tamás azt javasolta, hogy a kiállítóhelyek vállaljanak némi részt az anyagköltségekből és fizessenek honoráriumot, mint az a hangversenyek, írói estek esetében is szokás, nem szólva most az erős érdekvédelmi szervezetekkel rendelkező színészek fellépti díjáról.

– Megoldást nem adna, de segítséget jelenthetne. Van ilyesmire példa, nyolcezer forint körüli, mondhatni jelképes összegről beszélnek, mint kifizetett honoráriumról. Ennyi csak arra jó, hogy igazolja, akad már kiállítóhely, amelyik ezt az igényt elismeri. St. Auby Tamás különben úgy gondolja – én egyet is értek ezzel –, hogy a művészeknek és a munkanélkülieknek a létminimum összegét állampolgári jogon kellene megkapniuk. A gazdasági helyzet ebben nem lehet meghatározó, különben is, miért volna fontosabb a gazdaság, mint a kultúra vagy a jog? S miért mégis, hogy a kultúra mindig a maradékot kapja?

– Mikor találkozott a Fiatal Képzőművészek Stúdiójával?

– A nyolcvanas években lettem a tagja, nagyon meghatódtam, mert ez volt az első fórum, ahol elismerték, hogy professzionális művész vagyok. Egyébként jó terepnek bizonyult a stúdió. A sok kiállítás és ösztöndíj lehetősége például igen fontosnak bizonyult, de különben is rengeteg érdekes szellemi-szakmai program zajlott le ott.

– Most hány tagja van az 1990 óta immár független egyesületként működő stúdiónak?

– Háromszáz körül. Az alsó korhatárt eltöröltük, a felső maradt, aki betölti 35. évét, az megszűnik tagunk lenni.

– Miből tartják fenn magukat? Csak a Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány támogatásából?

– Ez, noha érvényes szerződésünk van, tavaly nyáron megszűnt, így a szükséges összeget egyéb forrásokból kell előteremtenünk. Az egészet nem is tudjuk. A kieső pénzt az úgynevezett követő járulék pótolhatná, vagyis a szerzői jogi védelem alatt nem álló műtárgyak forgalmazása után befizetendő öt százalék. Ezt a szerzői jogi törvény januárban életbe léptetett módosítása írja elő, kifejezetten a pályakezdő művészek támogatásának szándékával. Jelentős tételről van szó, némely becslések szerint akár 15 millióról is szó lehet, amelynek behajtását a törvény a Művelődési és Közoktatási Minisztérium hatáskörébe utalta, ahol viszont nem nyitottak számlát, mert az összeg kezelésével és felhasználásával a Magyar Alkotóművészeti Közalapítványt bízták meg. Neki most, úgy látom, rendezetlen viszonyai között, kisebb gondja is nagyobb annál, mintsem hogy ezzel foglalkozzék. Csak az önként befizetett összegeket fogadja, az elosztásról senkivel nem állapodott meg, s még nem is döntött. Kérdés, vajon nem vész-e nyoma annak, vagy nem alakul-e át valami mássá, ami eddig befolyt.

– Honnan ez a gyanakvás?

– Onnan, hogy volt már ilyesmire példa. Sürgős döntésre van szükség az összeg felhasználását illetően: ez jelenleg létfontosságú a pályakezdő képzőművészek számára.

Varga Lajos Márton

Az 1995 novemberében nyíló

GRIFF

ÁRUHÁZ

(Budapest V. ker., Nyugati tér 7.)

hasznosítása újabb szakaszába ért!

ÜZLETHELYISÉGEK TULAJDONJOGA ELADÓ VAGY BÉRELHETŐ

az alábbi profilokba illeszkedően

Alsó szint: szabadidő- és sportruházat, sporteszköz
Földszint: férfikonfekció, kiegészítők, illatszer
I. emelet: shop-in-shop szint (női konfekció, bőráru, cipő, parfüméria)
II. emelet: bébi- és gyermekruházat, játék
III. emelet: bécsi kávézó, híradástechnika, műszaki cikkek, háztartási gépek

Érdeklődni:
Griff Gentlemen's Rt.
T.: 212-0952, 212-0953
Budapest III., Bécsi út 271. szám alatt.

23983 JP

Megjelent

95/9 Szeptember

KRITIKA

Ára: 79 Ft

Hölgyeim és Uraim! A Rolling Stones!
*
Bródy András: Téveszméink ketrecében
*
Szalai Erzsébet: A Kastély
*
Radnóti Sándor: A hamis paradigma
*
Veres András: Lukács György irodalomszociológiája
*
Szex nyilvános helyen
*
Arthur Koestler: A politika hajnalhasadása

antenna hungária

IN MEMORIAM

Az Antenna Hungária Magyar Műsorszóró és Rádióhírközlési Részvénytársaság mély megrendüléssel tudatja, hogy BARTHA ATTILA, a társaság műszaki vezérigazgató-helyettese szeptember 4-én, a kora délelőtti órákban, munkája teljesítése közben az M7-es autópályán tragikus autóbaleset vétlen áldozata lett.

Bartha Attila már kora ifjúkorában elkötelezte magát a híradástechnika mellett, 1969-ben a Műegyetemen villamosmérnöki diplomát, 1973-ban a közgazdaság-tudományi egyetemen mérnök-közgazdász diplomát, majd 1991-ben ugyanitt szakokleveles menedzsermérnök diplomát szerzett.

1974 óta dolgozott az Antenna Hungáriánál illetve jogelődeinél, kezdetben beruházóként, majd a tervezőiroda vezetőjeként tevékenykedett. Olyan nagy jelentőségű projektek fűződnek a nevéhez, mint a magyarországi TV átjátszóadó-hálózat létrehozása, a tiszántúli mikrolánc teljes rekonstrukciója, a távfelügyelt TV- és rádió-adóállomások, valamint műholdas földi állomások tervezése, TV- és URH-besugárzási tervek készítése.

1993. február 1-jén nevezték ki az Antenna Hungária Rt. műszaki vezérigazgató-helyettesévé, mely megbízatása mellett rövid ideig a cég vezérigazgatói feladatait is ellátta.

Halála pótolhatatlan veszteség nemcsak társaságunk, de az egész rádióhírközlési szakma számára is. A munkatársait emberileg mindig megértő, de a munkával szemben mérnökien precíz személyének emlékét kegyelettel megőrizzük. Bartha Attilát ereje teljében, 50 éves korában ragadta el az értelmetlen halál.

Mindazok, akik ismerték és szerették, szeptember 14-én, 14.30-kor a Budafoki temetőben (XXII., Temető u. 12.) kísérhetik el utolsó útjára, és róhatják le kegyeletüket.

Antenna Hungária Rt.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A MENDEL család

mindenkinek köszöni, akik gyászukat enyhíteni igyekeztek, vagy részvétüket fejezték ki. A gyászoló család. (337151/1K)

Állás

JOGTANÁCSOS – frissnyugdíjas – hosszú távra, vezetői tapasztalattal munkát vállal, elsősorban gazdálkodószervezeteknél, társaságoknál. „KVALITÁS 233306" jeligére a Blaha L. téri közönségszolgálati irodába. (233306/1K)

☎ **Mellékfoglalkozás:** humán, szellemi, havi 21 000–61 000 Ft. 11–15 óráig: 117-1045. (148198/1T)

☎ **A DULÓR Kft.**, Budapest XVIII., Vaslemez u. 25. számú telephelyére felvesz 2 fő hiddarus vizsgával rendelkező daruvezetőt 10 tonnás mágnesdarura. Jelentkezni lehet a 292-4445-ös telefonszámon a telepvezetőnél. (150315/3H)

ÜZLETLÁNC-IGAZGATÓT

keresünk kiskereskedelmi élelmiszer-vegyiáru áruházak irányításához, hálózatirányítási tapasztalatot (külföldi cégnél) szerzett vezető személyében.
Önéletrajzát várjuk (poz. sz.: 11670):
Siklóssy és Partner Vezetői Tanácsadó Kft.
1051 Bp., József nádor tér 8.
Telefon: 266-5235. (F)

☎ **A NN Csoport Terézvárosi Igazgatósága** most létesülő csoportja felvételre keres befektetési tanácsadókat, valamint üzletigazgatót. Felvételi feltétel: 28 év feletti kor, korábbi és jelenlegi munkában sikeres egyéniség, nagy teherbírás. Angolnyelv-tudásúak előnyben. Jelentkezni a hirdetés napján, illetve az azt követő napon. Időpont-egyeztetés: Martonné 112-2398, 9–18 óráig. (150439/1T)

☎ **Gépírást** vállalok. 162-3677. (151676/1T)

☎ **Felvételre keresünk** kft.-be kőműves szakmunkást és batanitott munkást. Érdeklődni egész nap: 06 (30) 440-486, 06 (30) 440-480. (150775/3T)

Üzletkötői munkakörbe fiatal munkatársakat keresünk. Feltétel: érettségi, jogosítvány. Munkavédelmi, tűzvédelmi képzettség előny. Jelentkezés: 06 (20) 440-520, 280-6904 (14–17 óráig). (F)

☎ **Közismert kereskedelmi rt.** munkatársat keres, számítógépes operátori munkakörbe. Jelentkezés szakmai önéletrajzzal, „Operátor 150955" jeligére, a kiadóba. (150955/3H)

☎ **Szobafestő szakmunkást** felveszek. 06 (30) 416-329. (151564/2T)

☎ **Profi gépírónő** napi nagy teljesítménnyel számítógépes szedést vállal, azonalra is. 158-9290. (151000/5T)

☎ **Kiadói részvénytársaság** alkalmazna számítógépes felhasználói gyakorlattal rendelkező pénzügyi előadót; kontírozó könyvelőt (mérlegképes könyvelői képesítéssel); bér- és munkaügyi előadót. Jelentkezni lehet: 210-3742-es telefonon, 9 és 10 óra között. (151125/4H)

Napi 4 órás elfoglaltsággal, azonnali kezdéssel munkalehetőség 30 éven felülieknek. Felvilágosítás 8–12 óráig: 250-6122.

☎ **Édesipari termékek** országos értékesítéséhez, gépkocsival, vállalkozói igazolvánnyal rendelkező üzletkötőket keresünk. Tel.: 215-5746, 215-0736. (147874/3T)

☎ **Keresünk** kőműves, ács, vasbetonszerelő vállalkozókat alvállalkozói munkára, budapesti munkahelyre. Egész télen folyamatos munkalehetőség. Jelentkezni személyesen, 1033 Budapest Hévízi út 6/C, építésvezetőség. (151300/2H)

GEOMETRIA

Vállalatvezetési tevékenység támogatásához MARKETING- ÉS MENEDZSER-ASSZISZTENSI munkatársat keresünk.
Elvárásaink: **műszaki felsőfokú végzettség, tárgyalási szintű angolnyelvtudás, számítástechnikai ismeretek, önállóság, pontosság, szervezőkészség.**
BIZTOS EGZISZTENCIA EREDMÉNYES KOLLÉGÁKNAK.
Jelentkezés: **önéletrajzzal, írásban:**
GEOMETRIA Térinformatikai Rendszerház Kft.,
1025 Bp., Felső Zöldmáli út 128–130. (F)

Szállítási cég forgalmi igazgató mellé angol nyelven társalgási szinten beszélő, gépírni tudó és szövegszerkesztői ismeretekkel rendelkező, fiatal, agilis titkárnőt keres. A pályázatokat a megjelenéstől számított egy héten belül a következő címre kérjük megküldeni: TNT Express Worldwide Kft., Lécz Erzsébet adminisztrációs és humánpolitikai igazgató, 1683 Budapest, Pf. 54/A.

☎ **Számítógépes kötőgéphez** kezelőt keresek, betanítással is. Állandó munka, jó fizetés. 271-4888. (151126/2T)

MUNKAERŐ-KÖZVETÍTÉS, külföldre is. 06 (60) 320-051. (33689/1K)

☎ **Üzletkötőképzés** és -közvetítés. 133-9284. (151303/2T)

Kelenföldi gimnázium matematika–számítástechnika tanárt keres. Érdeklődni lehet a 161-2244-es telefonszámon naponta, 9–14 óra között. (F)

☎ **MOST vagy SOHA! Ajánlat IGÉNYESEKNEK.** Sok munka, sok pénz. Napi 3 órában 26 000 Ft, 9 órában 120 000 Ft/hó. **Értelmesen eltöltött nap – humán profit.** 166-3663/111, 185-5923/122. (132890/18T)

Másodállás! Fogyókúra – magas jövedelem! Tel.: 06 (20) 413-831.

Országos hatáskörű könyvszakmai kft. műszaki egyetemet vagy műszaki főiskolát végzett pályakezdő férfi munkatársat keres hardver és szoftver gazdálkodói munkakörbe. Jelentkezéseket önéletrajzzal, lakcímmel, illetve elérhető telefonszámmal: Kossuth Könyvkiadó Kereskedelmi Kft., 1366 Budapest Pf. 127. (236306/1H)

☎ **Csepeli munkahelyre** férfi papírvágógépkezelőt felveszek, a munkára betanítom. 277-8773. (151608/2T)

☎ **Jó teherbírású,** agilis, **teljesítményorientált,** kereskedelmi tapasztalatokkal rendelkező német- és vagy angolul tárgyalóképes munkatársat keresünk irodabútorok értékesítésére. A kézzel megírt jelentkezéseket a I. kerület, Attila út 14–16. HIE Office Design címére kérjük. (149715/3T)

☎ **Tárgyalóképes,** vezető beállítottságú munkatársak jelentkezését várjuk pénzügyi területre. Időpont-egyeztetés: 252-3026, 8.30–16 óráig. (151647/1T)

☎ **Futómű-beállító és gumiszerelő** gyakorlattal rendelkező szakembert keresünk Budapest XI., Fehérvári úti műhelyünkbe, azonnali belépéssel. Tel.: 203-7777. (151660/2H)

Bedolgozás, mellékkereseti lehetőség! Válaszborítékért tájékoztatjuk. Neptun, 1461 Budapest, Pf. 131. (337051/1K) (F)

Közlemények, információk

Elveszett

☎ **ELVESZETT 1995. szeptember 11-én** a Hopferwieser Építő- és Szerelőipari Kft. 4. sz. bélyegzője. A kft. a fenti időponttól felelősséget nem vállal a felhasználásért. (151744/1T)

„Quintal Távközlési Hálózatépítő és Szerelő Kft. 7623, Pécs, Nagyvárad u. 1. 514 sz. Kábelszerelő Munkavezető" bélyegző elveszett. 1995. szeptember 1-jétől hatályát veszti. (F)

BÁT-PARITÁS Kereskedelmi és Szolgáltató Bt. 7140 Bátaszék, Deák F. 54. Adószám: 26465227-2-17. Tak. sz. Bátaszék: 469-98303/10529". A leírt eredeti bélyegző elveszett, lenyomata 1995. szeptember 8-tól érvénytelen. (F)

☎ **Elveszett** Sárvári Miklós vállalkozó, Adószám: 41206674-2-01, BB szám: 209-88885-62039, Cím: 1211 Budapest, Kossuth L. u. 43–45. fszt. 2., tel.: 277-6091 lenyomatú bélyegző. Használata szeptember 12-től érvénytelen. (151918/1T)

Utazás

CHEMOL TRAVEL UTAZÁSI IRODÁVAL A KÖZEL-KELETRE! Shalom Izrael: 8 napos csillagtúra október 24–31., november 7–14., 89 900 Ft. **Izrael gazdagon:** október 19–26., november 23–30., 108 900 Ft. **Körutazás üdüléssel Eilaton:** 11 nap, október 19–29., november 16–26., 129 900 Ft. **Izrael–Jordánia-körút:** 10 napos, november 7–16., 126 900 Ft. **Szíria–Libanon:** 9 napos körút, november 27.–december 5., 148 900 Ft. **Egyiptom:** 8 napos körút, Kairó–Luxor–Asszuán, november 3–11., 89 900 Ft. 16 napos körút: nílusi hajózás üdüléssel Hurghadában, november 17.–december 2., 119 900 Ft. Jelentkezés: CHEMOL TRAVEL, Budapest V., József nádor tér 8., telefon: 266-2261, 266-2173, 266-8545. (F)

Sörfesztivál Münchenben, vacsorával 4800 Ft. 117-1356, 112-6303, (33) 314-795. (F)

ŐSZ LONDONBAN! 9 nap (utazás, szállás, kirándulások) 29 500 Ft-ért október 7–15. és október 21–29. ATTILA TOURS: 161-2695. (53884/1H)

☎ **King Tours Utazási Iroda ajánlata:** 1 hét Krétán 36 300 Ft-tól, 1 hét Tunéziában 51 900 Ft-tól, 1 hét Egyiptomban 55 900 Ft-tól, 1 hét Ciprusonban 51 600 Ft-tól, 10 nap Rio de Janeiróban 140 500 Ft-tól. Részletes információk: 1056 Budapest, Irányi u. 10., tel.: 266-5917. (149570/4T)

A KARIB-SZIGETEKRE, DOMINIKÁBA kínál csodás utazásokat november és március között az **Atlasz** Utazási Iroda **Budapestről** különgéppel. **Kéthetes turnusok.** Egzotikus táj, kitűnő ételek és italok, sportolási és kirándulási lehetőségek. Nyár a télben már **129 900 Ft-tól.** Jelentkezés és felvilágosítás: ATLASZ Utazási Iroda, Budapest, Teréz krt. 43. Telefon: 131-1102, 269-1798, 153-2214. Fax: 269-0089. (F)

☎ **Cseh várak, kastélyok:** október 24–28-ig, 15 900 Ft/fő. **Párizs, Loire völgye:** szeptember 23–29-ig 27 800 Ft/fő. **Izrael,** november 2–9-ig, 89 950 Ft/fő. **Kairó** október 20–24-ig 57 500 Ft/fő, **London** október 21–28-ig 71 990 Ft/fő. **MAKROVILÁG,** 217-5307. (150285/4T)

Szilveszter a Kanári-szigeteken, Madeirán, Kenyában, Thaiföldön, s egyéb meleg tengerparton, 1 hét már 67 200 Ft/fő ártól. Jelentkezés, felvilágosítás irodánkban: ORBIS BUDAPEST KFT., 1051 Bp., Vörösmarty tér 6. Telefon: 117-0532, fax: 117-1474, telex: 224033. (F)

A titokzatos Kína október 23–31-ig, **Münchenі Sörfesztivál** október 1–4-ig, **Krakkó–Auschwitz** október 5–8-ig, **Prága** október 26–29-ig, rendkívül kedvező árakon a Camp-Toursszal: 1114 Bp., Villányi út 11–13., 166-6300/177. (F)

KORFU – SZEZONZÁRÓ KEDVEZMÉNYES ÁRAK! Egyhetes repülős utak októberig, indulások hetente többször, apartmanok 23 900 Ft/fő, kétcsillagos szállodában 29 900 Ft, háromcsillagos, úszómedencés szállodában 33 900 Ft. A részvételi díj tartalmazza a repülőjegyárat, a szállodákban a félpanziót! Jelentkezés: **TAN-TÚRA** Utazási Iroda, 1065 Budapest, Lázár u. 6. Tel.: 266-1386, 131-5368; 6722 Szeged, Kálvária sgt. 16. Tel.: 06 (62) 325-488. (F)

VÁLOGASSON A CIPOLLINO UTAZÁSI IRODA őszi-téli ajánlataiból a BNV F pavilonjában, szeptember 8–17-ig, ahol 3–10 százalékig terjedő kedvezménnyel várjuk! Továbbá irodánk címe: 1066 Budapest, Teréz krt. 32. Telefon/fax: 131-6968, 132-8330, 121-8206, 131-2913. Nyitva hétfőtől péntekig 9–19, szombaton 9–13 óráig. (F)

☎ **AUTÓBUSZ-RENDELÉS, mikrobusz-bérlet:** 132-1997, 132-2996. (146590/23T)

☎ **LAST MINUTE KORFUN!** Szeptember 25-től és október 2-tól, 24 900 Ft-ért apartman, repülő, transzfer. **IMPERÁTOR TRAVEL,** VI., Podmaniczky u. 2. 131-3192, 132-6729. (151377/3H)

☎ **Ingyen van!** 7 nap az Alpokban, szállással: 9800 Ft/fő. MAKROVILÁG, 215-0636. (151816/1T)

☎ **A MOL TRAVEL** őszi ajánlataiból: **KIS OLASZ KÖRÚT:** Velence, Verona, Garda-tó, 5 nap (szeptember 19,) 9900 Ft/fő. **SZÉKELYFÖLDI KÖRUTAZÁS,** 5 nap félpanzióval (szeptember 22.) 13 200 Ft/fő. **PÁRIZS, REIMS, VERSAILLES, DISNEYLAND,** 5 nap (szeptember 26.), 21 900 Ft/fő. **OLASZ KÖRUTAZÁS** Róma, Nápoly, Sorrento, Capri, Pompei, San Marino, félpanzióval, 7 nap (október 2.), 35 200 Ft/fő. Jelentkezés és felvilágosítás: 1082 Budapest, Harminckettesek tere 6. tel.: 114-1811 vagy 06 (60) 399-037. (151588/2H)

LAST MINUTE AKCIÓ! Üdülés Costa Braván: két- és háromcsillagos szállodákban, félpanzióval (svédasztal). Utazás: luxusautóbusszal. Időpont: szeptember 29.–október 8-ig, október 6–15-ig. Részvételi díj: 22 000, illetve 24 000 Ft/fő. Jelentkezés: Budapest Travel, 1111 Bp., Bartók B. út 42. Telefon: 186-8944, 166-6194. (F)

BUDAPEST TOURIST RT. – A BIZTONSÁGOS ÉLMÉNY: KAIRÓ–LUXOR–ASSZUÁN 8 nap körutazás, nílusi hajóút, hetente, félpanzióval 62 990 Ft. **KAIRÓ–HURGHADA:** 8 nap tengerparti üdülés, hetente, félpanzióval 52 990 Ft-tól. **EILAT – A VÖRÖS-TENGER PARTJA:** 8 nap, tengerparti üdülés, október 31-től keddenként, reggelivel 49 990 Ft-tól. Jelentkezés a **BUDAPEST TOURIST RT.** irodáiban (tel.: 155-7167, 133-8981) és viszonteladóinál. (F)

LAST MINUTE! Spanyolországban szálloda félpanzióval, utazással 24 800 Ft, 10 nap, útközben városnézés Veronában, Monacóban, Monte-Carlóban! Sörfesztivál Münchenben, fesztiváli nyitóprogrammal, városnézéssel szeptember 15–16–17., 3900 Ft/fő. ELENITE TOURS, Erzsébet krt. 6., 269-6662. (F)

NYÁRUTÓ AKCIÓS ÁRAKON!!! Korfu 19 900 Ft/főtől; Kréta 21 900 Ft/főtől, Rodosz 29 900 Ft/főtől, Mallorca 35 900 Ft/főtől, Ibiza 39 900 Ft/főtől. EUROTOURS. Tel.: 269-1426, (72) 311-314, (62) 314-644, (74) 311-167, (88) 320-289. (F)

KLASSZIKUS GÖRÖGORSZÁG (Athén, Akropolisz, Szunion, Korinthos, Mükünsz, Epidaurosz, Naflion, Olympia, Delfi, Thermopüle, Meteora). Az ITHAKA TOURS szervezésével 11 nap (8 éjszaka), 29 500 Ft/fő. Jelentkezés: Budapest: (1) 268-0599; Baja: (79) 325-885; Győr: (96) 326-291; Kaposvár: (82) 315-611; Kiskunhalas: (77) 321-984; Paks: (75) 310-475; Pécs: (72) 251-674; Szekszárd: (74) 319-495; Tatabánya: (34) 316-341.

LAST MINUTE! IBIZA – indulás szeptember 24-én, 1 hét, repülő, szálloda félpanzió 29 900 Ft. Jelentkezés: RIVIERA TRAVEL Budapest V., Arany János utca 15. Tel.: 269-1606, 269-4085. Fax: 269-1607.

SZUPER AKCIÓ TUNÉZIÁBA. Indulási időpontok: szeptember 16., 19., **3 csillagos szálloda Sousse-ban** légkondicionálás, büfé, tenisz gratis 1 hét félpanzióval már 39 900 Ft-tól. Gyermekkedvezmény 16 éves korig 40 százalék. **PASHA TOURS UTAZÁSI IRODA** 1137 Budapest, Katona József u. 10/A. Tel.: 132-3740, 132-3716, 132-4117. (F)

☎ **SZILVESZTERI AJÁNLATOK.** 322-5219. (151939/1T)

☎ **A NECKERMANN** cég története ismét egy mérföldkőhöz érkezett. 1995. szeptember 14-én megnyitja kapuját legújabb utazási irodánk Budapest V., Szent István körút 29. alatt. Ezen alkalomból szeptember 14-én és 15-én 16.30–20.00 óra, 16-án 9–13 óra között lehetőség nyílik téli katalógusainkból különböző üticélok lekötésére, alkalmanként díszkont jelleggel. Ne késlekedjen! Most biztosítsa szilveszteri programját! (151946/1H)

Tanfolyam

INTENZÍV nyelvtanfolyamok, vizsgaelőkészítők. Diákkedvezmény! 112-0290. (231349/1K)

ÉLŐ NYELVEK SZEMINÁRIUMA. Alapítva: 1949. 1x2: 4190; 2x2: 7990 Ft/12 hétre, vagy más óraszámban. Beiratkozás: szeptember 1–20-ig, délután 3–7 óráig. MINŐSÍTETT NYELVISKOLA. Bp. V., Fejér György u. 8. Telefon: 135-6154. (F)

EURÓPAI NYELVEK STÚDIÓJA – 1982. A Nyelviskolák Kamarája által **JAVASOLT és MINŐSÍTETT** nyelviskola. **15 HETES, 60 ÓRÁS** (heti 2x2 vagy szombaton 1x4) **beszédközpontú és kis csoportos** angol- és németnyelv-tanfolyamok, kezdőtől a felsőfokig **minden tudásszinten,** reggel, délelőtt, délután vagy este. **NYELVVIZSGA-ELŐKÉSZÍTŐK:** állami közép- és felsőfokú, Zertifikat, Cambridge (FCE). **BEIRATKOZÁS ÉS SZINTFELMÉRÉS:** szeptember 4–16-ig 16 és 18 óra között az Uránián: VIII., Szentkirályi u. 1/B. Tel.: 138-0730 és 138-1029. **CÉGEK ÉS INTÉZMÉNYEK részére kihelyezett tanfolyamok, igény szerint.** (235663/1K)

A SOL-FA Zeneiskola felvételi előkészítő tanfolyamot indít középiskolák, illetve felsőoktatási intézmények zene szakjaira. (Zeneakadémiára is!) Szigorú számonkérés, szereplési lehetőségek, karmestereknek zenekari próbák. Érdeklődni a 118-1558-as telefonszámon, munknapokon 8–16 óráig. (336531/1K)

Angol- és némettanfolyamok a DISKURZUS Nyelvstúdióban! Telefon: 120-8694. (53658/1K)

Felvételt hirdetünk a munkaerőpiacon legkeresettebb szakmákban induló, államilag elismert szakképesítést nyújtó tanfolyamainkra: számviteli ügyintéző, mérlegképes könyvelő, számítógép-kezelő és szövegszerkesztő, klímagépkezelő, szellőző- és klímaberendezés-szerelő, lakberendező és lakberendezésicikk-eladó, mixer, vámkezelő, idegenforgalmi ügyintéző, valamint valutapénztáros és ügyintéző, ápolási asszisztens, kisvállalkozási gazdasági ügyintéző, műholdas és kábeltévés vételtechnikai műszerész. Intenzív, szakmunkásvizsgára felkészítő tanfolyamok: szakács, cukrász, pincér szakmákban. Beiratkozási díj: 5000 Ft. A tandíj részletekben is fizethető. Munkanélküliek pénzbeli támogatást és diákigazolványt igényelhetnek. Beiratkozás, információ munkanapokon 10–16 óráig, pénteken 14 óráig: INTELTRAVEL OKTATÁSI KÖZPONT, Bp. XIII., Mosoly u. 27. (A Gyöngyösi úti metró-megállóhoz közel.) Telefon/fax: 120-7349. (F)

A Katedra Nyelviskola (Nyelviskolák Kamarája által ajánlott nyelviskola) szeptember 18-án és október 2-án indítja 2, 5 és 10 hetes angol-, német-, olasz-, spanyol-, francia-, orosz-, magyartanfolyamait 10 tudásszinten, belterületi oktatótermekben, gyakorlott és ellenőrzött tanári karral, minden napszakban (szombaton is). Intenzitás: heti 1x2, 1x3, 1x4, 2x2, 4x2, 5x2, 5x3, 5x4, 5x6 óra. Csoportonként a legjobb hallgató fél áron iratkozhat be egy következő tanfolyamunkra. Tanfolyamaink: általános, intenzív, szuperintenzív, nyelvvizsga-előkészítő, nyelvtani rendszerező, gyermek, szinten tartó, Business English, felvételi és érettségi előkészítő, kis csoportos, oxfordi vizsgaelőkészítő. Tanfolyamdíjak már 4290 forinttól! Tanfolyamainkat a Munkaügyi Központ támogatja! Beiratkozás és szintfelmérés szeptember 13–14–15-én 16–19 óráig, V., Veres Pálné utca 36. (Közgazdasági Egyetem). Információ: 186-8980, 165-5116, 217-2810. Vállalatoknak kihelyezett tanfolyamok. Tolmácsolás és fordítás. (F)

☎ **Számítógépes szövegszerkesztői tanfolyam** indul a belvárosban, szeptember 18-án, V., Sütő u. 1. sz. alatt. Beiratkozás: 06 (20) 350-233-as telefonon. (150601/5T)

☎ **Intenzív kozmetikusképzés!** Jelentkezés munkanapokon 10–14 óráig: 201-3716. (150669/3T)

☎ **ANGOL-, NÉMETNYELV-TANFOLYAMOK LINGVÁRIUM NYELVISKOLÁBAN** délelőtt, délután, este, szombat délelőttönként. Kis csoportok, anyanyelvű tanárok is. A tanfolyamot követően 3 hónapon belül sikeres állami nyelvvizsgát tett hallgatóinknak a **VIZSGADÍJ FELÉT VISSZATÉRÍTJÜK.** 52 órás félév, 12 800 Ft. Intenzív délelőtti, 132 órás félév 33 000 Ft. Beiratkozás: szeptember 6–15-ig (12-e kivételével), 16–19 óráig, Balassi Könyvesbolt, Budapest II., Margit u. 1. Tel.: 06 (20) 451-111, 14–19 óráig. (149720/6T)

A Szt. István Közgazdasági Szakközépiskola pénzügyi és számviteli ügyintézői tanfolyamot indít. A két képesítés egy tanfolyamon belül megszerezhető! Érdeklődni, jelentkezni telefonon: 215-2810, Szabó Attiláné. (F)

A Testnevelési Egyetem Sportegyesületének dzsúdószakosztálya tanfolyamot indít szeptember 18-tól 6–14 éves fiúk és lányok részére, heti 2x1 órás időtartamban. A tanfolyma havi díja: 1000 Ft. Beiratkozás minden hétfőn és szerdán 15–18 óráig a Testnevelési Egyetem „D" épület dzsúdótermében. (F)

☎ **TENISZTANFOLYAM GYERMEKEKNEK** (4–14 évesig): 175-6163. (148775/15T)

☎ **Gyors- és gépíró tanfolyamokat** indít az Optima Gmk., dolgozóknak is. Tel./fax: 112-9797. A végzett hallgatók állami szakvizsgát tehetnek. Munkanélküli eknek FMK-támogatás. (150907/3H)

EGY HÉT INGYENES OKTATÁS AJÁNDÉKBA a Budapest Nyelvstúdió 5. születésnapja alkalmából! **Angol, német, olasz és japán** nyelveken indítjuk őszi szemeszterünket. Oktatás kis csoportokban, kezdőtől a nyelvvizsga-előkészítő szintig. Órák reggel, délelőtt, délután és este. 4 hetes intenzív és 10+1 hetes kurzusok. **6 fős csoportok! Beiratkozás:** szeptember 13-14-15-én, 10–18 óráig a BME Bercsényi Kollégiumában: Bp. XI. ker., Bercsényi u. 28–30. Telefon: 185-4121, 111-4181. (F)

A BRITISH COUNCIL Angol Nyelvoktatási Központjában tanfolyamok indulnak minden tudásszinten, heti 2x2 órában, 1995. október 2-től, anyanyelvi (brit) tanárokkal. Beiratkozás szeptember 18-tól 28-ig, 9 és 11 vagy 14 és 16.30 között. Tandíj: 19 500 Ft. 1068 Benczúr u. 26. Telefon: 342-0918, 342-0966. (F)

Francia távoktató program kezdő és középhaladó szinten, a Francia Intézet szervezésében. Felvilágosítás és jelentkezés: 202-1133. (F)

Nyelvtanfolyamok szeptember végétől: kezdőtől a felsőfokú vizsgára felkészítő szintig, általános és külkereskedelmi szaknyelv oktatása. **Számítógép-felhasználói tanfolyamok:** számítástechnikai alapismeretek, szövegszerkesztő (Winword), táblázatkezelő (Excel). **KOTK** Külkereskedelmi Oktatási és Továbbképző Központ, Bp. V., Falk Miksa u. 1. (a Kossuth tér sarkán) Tel.: 112-5250, 112-5252, 112-5253. (F)

☎ **NEOLATIN NYELVSTÚDIÓ** SPANYOL-, OLASZ-, FRANCIANYELV-TANFOLYAMOKAT indít. Tel.: 221-4830. (151734/1T)

VIRÁGKÖTŐ-tanfolyam indul szeptember 19-én 16–21 óráig (7 hét) a Marczibányi téren. Jelentkezés: 212-4885, Kosztolányi Ágnes. (F)

A JÓZSEF ATTILA SZÍNHÁZ az 1995/96-os évadban újra indítja Színészstúdióját, 15 és 30 év közötti fiatalok részére. Jelentkezés: a színház titkárságán, a 270-1313-as telefonon, hétköznap 10 és 13 óra között. Felvételi időpontja: a József Attila Színházban (1134 Budapest, Váci út 63.) szeptember 20-án és 26-án 15 órakor. (236369/1H)

FONTOS A JÓ EGÉSZSÉG, A KELLEMES KÖZÉRZET ÉS A REMEK ALKAT! Vegyen részt zenés kondicionáló tornán, hetente 2x1 órában. Tanfolyam helye és ideje: **1062 Budapest, Bajza u. 49–51. (általános iskola).** 1995. szeptember 18-tól kedd és csütörtök 17–18 óráig. A tanfolyamot vezeti: **Németh Tünde képzett szakember.** Jelentkezés, felvilágosítás: a helyszínen, illetve a **140-9851 vagy a 121-1889-es** telefonszámon.

Egyéb

Az Első Kárpótlási Jegy Befektető Rt. igazgatósága az alábbiakban teszi közzé a társaság 1995. évi rendes közgyűlésén hozott fontosabb döntéseket: 1. A közgyűlés az előterjesztésnek megfelelően elfogadta a társaság éves jelentését és az 1994. évi mérleget. A kifizetésre kerülő osztalék 600 Ft részvényenként. 2. A társaság új könyvvizsgálója Fekete Iván okl. könyvvizsgáló (eng. szám: KI-0431/93/1), megbízatása egy üzleti évre szól. 3. A társaság igazgatóságának tagjai: Kassai Zsolt, Makfalvi Árpád, Méri Tamás. A társaság felügyelőbizottságának tagjai: dr. Fülöp Józsefné, dr. Kovács Lajos, Pákozdiné Emri Klára. Mindkét testület tagjainak megbízatása három üzleti évre szól. 4. Módosításra került a társaság alapszabálya a következők szerint: 4.1. Törlésre került a külföldiek és a belföldi jogi személyek tulajdonszerzési korlátozása. 4.2. A fel nem vett osztalék elévülése egy évről öt évre módosult. **A társaság 1994. december 31-i mérlege:** A) befektetett eszközök: 14 350 E Ft; befektetett pénzügyi eszközök: 14 350 E Ft; B) forgóeszközök: 42 599 E Ft; követelések: 2035 E Ft; értékpapírok: 37 186 E Ft; pénzeszközök: 3378 E Ft; C) aktív időbeli elhatárolások: 2 E Ft; ESZKÖZÖK ÖSSZESEN: 56 951 E Ft; D) saját tőke: 51 840 E Ft; jegyzett tőke: 79 550 E Ft; tőketartalék: 0 E Ft; előző évek áthozott vesztesége: –28 191 E Ft; mérleg szerinti eredmény: 481 E Ft; E) céltartalékok: 0 E Ft; F) kötelezettségek: 5108 E Ft; rövid lejáratú kötelezettségek: 5108 E Ft; G) passzív időbeli elhatárolások: 3 E Ft; FORRÁSOK ÖSSZESEN: 56 951 E Ft; Eredménykimutatás (A) I. értékesítés nettó árbevétele: 0 E Ft; II. egyéb bevételek 6380 E Ft; III. aktivált saját teljesítmények értéke 0 E Ft; IV. anyagjellegű ráfordítások 183 E Ft; V. személyi jellegű ráfordítások 577 E Ft; VI. értékcsökkenési leírás 0 E Ft; VII. egyéb költségek 1481 E Ft; VIII. egyéb ráfordítások 761 E Ft; A) ÜZLETI TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE 3378 E Ft; B) PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE 1276 E Ft; C) SZOKÁSOS VÁLLALKOZÁSI EREDMÉNY 4654 E Ft; D) RENDKÍVÜLI EREDMÉNY 0 E Ft; E) ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY 4654 E Ft; F) ADÓZOTT EREDMÉNY 4654 E Ft; Fizetett (jóváhagyott) osztalék és részesedés 4173 E Ft; G) MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY 481 E Ft. Az igazgatóság. (F)

Mezőszilas és Igar községek körjegyzője összehívja a mezőszilasi MEZŐFÖLD Mg. Szövetkezet részarány-földtulajdonosainak közgyűlését. A közgyűlés célja a működésképtelen földkiadó bizottság megszüntetésének megállapítása és új bizottság választása. A közgyűlés ideje és helye: 1995. szeptember 20., 18 óra, mezőszilasi községháza tanácsterme. (F)

☎ **Természetgyógyászat,** arcránctalanítás, mellfazon igazítása, has ledolgozása, impotencia kezelése, energiafeltöltés. Rendelés: hétfőtől szerdáig: 9–12 óráig, csütörtök, péntek: 10–17 óráig. Cím: Veszprém, Kossuth u. 10. I. 105. szoba (volt pártház). Jelentkezni a helyszínen lehet. (151824/1T)

Bevándorlás Kanadába! A kanadai Schwalb & Burton tanácsadó cég nagy tapasztalattal, mérsékelt áron kínálja szogáltatásait. Díjmentes tanácsadás! Érdeklődni a 185-0862-es telefonon lehet.

HIRDETMÉNY! Az IKVA Kulturális Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. (székhelye: 1143 Budapest, Hungária krt. 134. II. em. 1.) értesíti hitelezőit, hogy 15/95/3. szám alatt folyamatban lévő eljárásban, a csődegyezség megkötése érdekében folyamatos tárgyalást kezd. Az egyezségi tárgyalás megkezdésének helye: a kiadó fenti című székhelye. Időpontja: 1995. szeptember 29., 11 óra. (337163/1K)

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

1989-ben alakult vezető brókercég pályázat útján keres rendkívül magas, tartós jövedelmet biztosító állás betöltésére maximum

20 FŐ BIZTOSÍTÁSI BRÓKER KÉPVISELŐT.

A feladat:
Kizárólag vállalatok körében:
- Brókerszerződés kötése,
- Magyarországon *kizárólag a cég által értékesíthető egyedi* vezetői biztosítás kötése,
- saját *Nyugdíjpénztárba* vállalatok beléptetése,
- *speciális* vállalati *utazásbiztosítás* szerzése,
- vállalati vagyon- és felelősségbiztosítások szerzése.

Pályázati feltételek:
- 18-40 év közötti életkor,
- minimum középfokú iskolai végzettség,
- kifejezetten jó megjelenés,
- kiemelt kapcsolatteremtő képesség.

Közép-, és hosszú távú, főállású munkahelyet kereső budapesti lakosok jelentkezését várjuk.

Fizetés: kizárólag teljesítmény alapján (minimum 80.000,- Ft/hó)

A részletes kézzel írott önéletrajzot (fényképet) az alábbi címre kérjük beküldeni, vagy személyesen behozni:

MBB Kft.
1137 Budapest, Radnóti M. u. 2. VII. em.
Telefon: 112-6892, 112-7490/273, 275 mellék

Fővárosi Önkormányzat Nyírő Gyula Kórháza felvételre keres könnyű fizikai munkával járó raktárosi munkakörbe fiatal férfi munkaerőt. Erkölcsi bizonyítvány szükséges, bér megegyezés szerint. Jelentkezni lehet: Bp. XIII., Lehel u. 59., anyaggazdálkodási osztályon Helter Józsefné osztályvezetőnél. Tel.: 140-8731. (F)

☎ **Központi közigazgatási szerv** keres közgazdaság-tudományi egyetemi végzettségű, angolnyelv-tudással rendelkező matematikust, angolnyelv-tudással rendelkező szociológus végzettségű munkatársakat, továbbá revizori munkakörbe felsőfokú pénzügyi képesítéssel rendelkező munkatársat. Jelentkezés a 212-6130-as és a 212-6199-es telefonszámokon, 10–14 óráig. (151705/1H)

☎ **Budai szakközépiskola** keres félállású angol vagy teljes állású angol–olasz szakos nyelvtanárt egyetemi végzettséggel. Tel.: 186-3871. (151736/1T)

(Folytatás a 17. oldalon)

1995 decemberében ismét megrendezésre kerül 4 szinten a NEMZETKÖZI JAPÁN NYELVVIZSGA.
Jelentkezési díj 300 Ft, a vizsga díja 3200 Ft.
Jelentkezés és információ a Külkereskedelmi Főiskola, X. ker., Liget utca 22. A/101. szobájában, szeptember 11.–október 19. között, 8–16 óráig.
Telefon: 260-3503, 260-8917.
24881 LJ

A FERENCVÁROSI ÖNKORMÁNYZ

Esterházygasse 29
A-1060 Wien

Knoll Galéria

Liszt Ferenc tér 10
H-1061 Budapest

Sajtóközlemény

Kiállítás: " **MINDEN, MI A LÁNYNAK ÖRÖMET ADOTT, KICSI VOLT ÉS ELSZOMORÍTOTTA A FIÚT** "
Curated by Diana Kingsley

1993.11.20.-1994.01.15.
Megnyitó 1993.11.20, 19.00 óra
Nyitvatartás: hétköznap 14.00-18.30, szombaton 11.00-13.00, vasárnap zárva

Ez a mondat először, ahogy ezek a dolgok történni szoktak, egy este baráti körben vacsoránál bukkant fel, mint egy kiállítás lehetséges címe.Valahogy úgy tűnt, van értelme. Úgy tűnt, van értelme megingatni a csoportos kiállításokról uralkodó képet, mely szerint az csupán nevek gyűjteménye lenne, egy semmitmondó, szinte utólag hozzácsapott egy-két szavas címmel. Még fontosabb volt azonban, hogy úgy tűnt, a témának van értelme. A végtelen tömörülés után, ami a nyolcvanas évek végén a kultúrális örökséggel való mesterkedések, tettetések és az ellen-expresszionizmus (a korszak egyetlen legitim kifejezése) körül kialakult, a kilencvenes évekre számos művésznek nem maradt más, mint az, hogy önmagával és a környezetével való sajátságos viszonyából merítsen munkáiban. (Egyik ember tragédiája a másik kiállításának a címe, megint másiknak pedig mindkettő)

Ezután a kijelentés után hangsúlyozni kell, hogy maga a cím, bár nyilvánvalóan hosszabb és irodalmibb, mint a legtöbb kiállítás-cím, nem annyira egy konkrét szituációt szándékozott kifejezni, mint inkább egy kapcsolat-sémát. Egy sémát , amely elidegenedést, elsorvadást, megrekedést, nyugtalanságot, vágyat és - ami a legfontosabb - humort sugall. Másszóval eléggé nyitott az interpretációra azokon a határokon belül is, amelyen belül a meghívott művészek eddig is dolgoztak: olyan művészeket választottam, akiktől remélhettem, hogy a cím által meghatározott térre fogékonyan reagálnak. Bár nincs bennük közös rögeszméik tekintetében, úgy hiszem, közös bennük a disszonáns iránti érzékenység.

Diana Kingsley

Kiállító művészek:

Lauren Lesko	(Los Angeles)
Larry Mantello	(Los Angeles)
Rita Mcbride	(New York City)
Rita	(New York City)
Lynn Schwarzer	(New York City)
Karl-Heinz Klopf	(Bécs)
Ingeborg Strobl	(Bécs)
Lakner Antal	(Budapest)
Beöthy Balázs	(Budapest)
Gerber Pál	(Budapest)
Szil István	(Budapest)
Veszely Beáta	(Budapest)
Diana Kingsley	(Budapest)
Ádám Zoltán	(Budapest)

További információval és fotódokumentációval is szívesen állunk rendelkezésükre.

BEÖTHY Balázs

BEÖTHY Balázs

MN
1989. aug. 7.

Kék Acél Capitaly

Fiatal képzőművészek kiállítása Óbudán

„KONYHABÚTORT NYERTÉL a lottón! Ha még nincs lakásod, 3000 Ft-ot kapsz a Takaréktól." — idézik a *Hejettes szomjazók* az egykor és újra népszerű *Capitaly* társasjáték kort és helyet egyaránt jól jellemző helyettesítőjét, a *Gazdálkodj okosant*, Telitalálat *Beöthy* Balázs, *Elek* István, *Fekete* Balázs, *Nagy* Attila és *Várnagy* Tibor művekből összerakott társasjátéka, amelyet a *Kék Acél* kiállításra készítettek. A *Gazdálkodj okosan* és *a Kék Acél* címben tulajdonnévvé emelt fémszín fémjeleznek valamit. Ugyanannak a kornak két egymásutáni korszakát, az *ötvenes* és a *hatvanas éveket*. Egy azóta is gyengélkedő, de még létező világot. El is van az vetve, de legalábbis a kocka, politika elnevezésű, gyakran szabályokat felrúgó, nem ritkán véres történelmet hozó nagy társasjátékunkban.

A *Kék Acél* feliratot egyik — egykor kohászatáról híres-neves — metropolisunk kocsmájának görög fénykort idéző oszlopsora felett, és most a Lajos utcai kiállítóház plakátján is láthatjuk. Egy oszlop azonban hiányzik a fotóról. Az, amelyet minden nap, műszak után építenek fel az egyenlőnél is egyenlőbb dolgozók: alumíniumtálcákból és teli féldecis poharakból. Az oszlop létében az a kultikus lényeg, hogy valóban köztulajdonban van. Mire a tulajdonosok kiürítgetik, azaz zárórára lebontják eme szimbólumot, ki-ki úgy érezheti, övé a kohó is. Vagyis, hogy ő már ama másik játék szerencsés részvényes bábja, ahol konyhaszekrény híre helyett így üdvözlik: „Gratulálunk! Menjen a bankba, és vegye fel a forgótőkéjét."

A többi kiállító talán akaratlanul, mégis a mi se itt, se ott jelenünk sztálinista-Capitaly játékának mezőit festi, annak városi tereit tervezi, vagy azokra épít képzeletbeli emlékműveket. Nem indokolatlan hát, ha a *Hejettes szomjazók* által húzott *Gazdálkodj okosan* szerencsekártyákat újra és újra felemlegetem. És azokat is, amelyeket akkor silabizálgatnának infantilis mohósággal, ha az eredeti *Capitaly* játékba születhettek volna bele. Így, e recenzió olvasói a kiteljesedő demokrácia bizonyságaként kedvükre választhatnak a tegező és a magázó világkorszak üzeneteiből.

„MA ÉTTEREMBEN vacsorázol! Fizess 40 Ft-ot!" („Ön kimerült, kezelésre szorul! Menjen szanatóriumba!") *Gerhes* Gábor talán éppen „azt" a mulatót építi meg installációjában. A fémbútorok oxidált fénye a forint fátyolos csillogására utalhat. De azt is gondolhatjuk, ez tulajdonképpen a másik világ szanatóriumának kantinja. A cégér revűsen, neonosan villódzó, világvárosokat karikírozó sziluettje inkább a régi idők játékának dobozán pompázó felhőkarcolókra emlékeztet.

Gerhes installációjának reflexiója pontos: a kapitalista banknegyed átkos pénztornyainak a mi erőltetett nehéziparunk *Kék Acél* éttermeiben tornyosuló földeci totemoszlopok a megfelelői.

„FIZESD KI A GÁZ- és villanyszámládat! Összege: 50 Ft." („A bank tévedett az Ön terhére. Fizet Önnek 2000 pengőt.") Az energia nem vész el *Kicsiny* Balázs hasonló ellentéten alapuló ötletében sem. Csak átalakul: a *Gazdálkodj okosan* örökösen elromló rádiójára talált rá. A néma rádió, mert be van kapcsolva, egy kübli szenet melegít dadaista hevülettel. Paradox a kép, amint anakronisztikus az egykori közüzemi számla összege és naiv illúzió a becsületes bankról szóló mese is.

Ellentmondásuk egységében ezek a talált tárgyak ugyanúgy képesek kifejezni a mi világunkat, a mi történelmünket, ahogyan tették ezt a híres példázatban szereplő műtőasztal, az esernyő és a varrógép is egykoron.

„FIZESS ELŐ A NÉPSZABADSÁG napilapra, negyedévi előfizetési díj 40 Ft!" („Ön a társaság szépségversenyén második díjat nyert: kap a bankból 50 pengőt!") *Gerber* Pál obeliszket állít a *Kék Acél* előtti térre. Kétoldalt politikai jelszavaknak tűnő vallásos dogmák. Az obeliszken egy-egy ellentétes irányba meredő „kőzászló" üdvözli az antagonisztikusan ellentmondó szóvirágokat. Aki elő is fizetett, és második is lett ama szépségversenyen, az egyszerre lehetett akár csúnya és buta is.

Hasonlóan szarkasztikusan fogalmazza meg a két rossz közül választás történelmi csapdáit kettős önarcképében *Kungl* György. Az illemhelyek ajtóin látható kerámiákra emlékeztető, szándékosan rút eozinos plasztika kétarcú figurája kalapácsos-üllős talapzaton fáklyát szorongat. Ám a skizofrén tekintetek más-más irányba meredtek, szemlátomást más reményekkel.

Gábor Imre ezt a talán a hely szelleme által meghatározott bizonytalan reményt a tévéhíradó európai időjárás-térképeivel érzékelteti. Színes litográfiáján a zsánerkép idillje mögött jól sejthető valamiféle vihar előtti csend. Kungl egy másik tárgyával hasonlóan fogalmaz. Itt is tévét láthatunk, amint abból az ötvenes évekből származó játékteherautó tör elő. Annak platóján különös sztálinorgona, lövegei pirosló katicabogarak. Az amerikaiak által ledobott kolorádóbogarak néhai mosolyogtatóan naiv története jut eszünkbe. Csak most, ebben a képzeletbeli hidegháborúban a katicabogár a mi biológiai csodafegyverünk. Megjelennek a katicák *Lenin* mellszobrán és egy akárhová elképzelt Gagarin-tér blaszfémikus diadalívén is.

Julius Gyula a Mackóméz tubusát vetíti óriás mauzóleummá. Alig várja, hogy felfedezzék az egypólusú mágnest, hogy annak is szobrot állíthasson, és Lajka kutya emlékének is adózik.

„SZEMETELTÉL AZ UTCÁN, fizess 10 Ft-ot!" („Fizessen 200 pengő ínségadót!") Régi felismerés, minden világnak megvannak a maga játékai. Külön világ *Sugár* János installációja. *A kalligráfia egy vetülete* címet viselő sorozata kísérlet az „egész" teljes megragadására. Meglehet, hogy ez sikerült is, de akkor ez egy egészen más, ide be nem illeszthető mű. Ez talán a *Török* Tamás által szerkesztett és rendezett irónikusan filozófikus, filozófikusan apolitikus kiállítás egyetlen kritikus eleme. Mert hát az „egészben" benne vannak természetesen az ilyen-olyan politikák, de a politikákban sajnos még soha nem volt benne az „egész". (Lehet persze az is, hogy bölcsebb dolog a képzőművészetben az „egészre" törekedni.)

Éppen a politikák emez örök fogyatékosságát elemzi a már jó ideje nálunk alkotó Thomas *Mulligan* is. Kételyeit heroikus posztszocialista-realista szénrajzokban fogalmazza meg. Az egyiken sivár gyártelepet látunk, ahol félmeztelen munkás inaszakadtából erőlködik. A cím alatta: *Valaki megpróbál elvonszolni egy ötletet, amely nem akar megmoccanni.* Sokatmondó szöveg. Mégis akadtak többen, akik hosszasan időztek ezen a játékmezőn, mert újból és újból kihúzhatták azt a szerencsekártyát, amelyen ez az utasítás állt: „Újításért 2500 Ft-ot kapsz!"

Szegő György

NAPLÓ

Az MTA—Soros-alapítvány százezer forint támogatást szavazott meg a Pécsett működő Magyar—Román Baráti Körnek. Ez elősegíti a baráti kör munkájának országos méretekben való megszervezését, továbbá előadássorozatok megindítását, társasági híradó megjelenését, évkönyv kiadását, saját dokumentumtár (archívum) létrehozását. A szeptemberben kezdődő társasági program keretében három előadássorozatot szerveznek: a román történelemről, a román kultúráról és a mai Romániáról.

≈

Néprajzi tábor nyílt szombaton az oszkói hegypásztor kör szervezésében. A vasi Hegyhát községének fiataljai azért hozták létre hegypásztor körüket, hogy a faluhoz közeli Ebtulok-hegy öreg prséházainak, borospincéinek jellegét, a festői táj hangulatát változatlanul megőrizzék.

Mikrotörténelem címmel sorozatot indított a Magvető Könyvkiadó. A hétköznapi dolgok történetéből kaphatunk képet ezekből a kötetekből. Szabó Péter: A végtisztesség című munkája a temetési szertartások, a ravatalozás, a sírbatétel, a halotti pompa XVII. századi világába enged bepillantást. Bácskai Vera: A vállalkozók előfutárai (Nagykereskedők a reformkori Pesten) című írása arra a kérdésre keresi a választ, hogyan született a magyar kapitalizmus? Kik voltak azok, akik személyes kockázatvállalással, a gazdasági élet sűrűjében kezdeményezték a változást? Endrei Walter: Patyolat és posztó című könyve a ruházati alapanyagok magyarországi történetét a kereskedelem távolra vezető hálózatát dolgozta fel.

●

Megnyílt Nishizawa Akira japán származású, Magyarországon élő szobrászművész kiállítása, vasárnap a gödöllői galériában. A távoli országból letelepedett művész nagyapja még szamuráj volt, s az ősök múltja Akira fából faragott szobrain is nyomott hagyott. A kiállítás augusztus 23-ig tekinthető meg.

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSOK

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM: Kedl himnusza a természetről — Aquincum: Budapest a római kortól — „Pásztoremberek" Kunkovács László fotóm. kiáll.

HOPP FERENC KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM: Távol-keleti kerámia.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM: Reneszánsz és manierizmus — Barokk és rokokó — Brit iparművészet — Képes kárpitok a XIX. század végétől a XX. század közepéig — Ég és Föld: Föld-, ég- és csillagászati gömbök három évszázadból.

KASSÁK EMLÉKMÚZEUM: Kassák festményei és grafikái magyarországi magángyűjteményekből — Szittya Emil emlékkiállítás (nyit: 8-án)

KISCELLI MÚZEUM: Pest-budai városképek a XVIII—XIX. századból — Tóth Endre festőművész kiállítása.

MAGYAR MUNKÁSMOZGALMI MÚZEUM: International Photo Expo Sajtófotó '88.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA: Válogatás a Ludwig-gyűjtemény modern művészeti anyagából — Faragott, festett kövek a Pécsi Dóm Múzeum anyagából — Aranyleltár: rejtett kincsek az ország múzeumaiból.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM: Stílus és forma — Vigyázó szemetek Párizsra vessétek!: a francia forradalom és hatása Magyarországon.

MTA ZENETÖRTÉNETI MÚZEUM: A zeneélet és a hangszeres kultúra Magyarországon — Zenei éremgaléria.

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM: Hazánk mezőgazdasági diákszemmel '89.

NÉPRAJZI MÚZEUM: Erdélyi templomok népművészete 1989-ben — Európai népi ékszerek a XVIII—XIX. században — Cigányok: 1. Sorsok az arcok tükrében, 2. A társadalom peremén — Autodidakta cigány képzőművészek II. országos tárlata — O. Farsang Erzsébet naiv festő alkotásai — Rejtett kincsek: Vörösváry László magángyűjteménye.

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM: Bevezető a magyar irodalom világába: „Ábrándok és tettek kora" (1817—1842) — Déry Tibor dolgozószobája — Móricz Zsigmond dolgozószobája — Radnóti Miklós emlékkiállítás — Új szerzeményeink: Új Látóhatár, Cs. Szabó László hagyatékából.

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM: Az etruszkok világa — Umberek és etruszkok.

TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM (a Nemzeti Múzeum épületében): Afrikában jártak.

BUDAPEST GALÉRIA: „Kék Acél" képzőművészeti kiáll. — Weber Imre szobrászm. kiáll.

BUDAPEST KIÁLLÍTÓTEREM: Szőuli képzőművészek kiáll.

DOROTTYA UTCAI KIÁLLÍTÓTEREM: Minya Mária keramikus kiáll.

DUNA GALÉRIA: Jánosházi Ágnes festőm. kiáll.

ERNST MÚZEUM: Kortárs brit textilművészet (nyit: 9-én)

IDEA IPARMŰVÉSZETI VÁLLALAT BUDAVÁRI GALÉRIÁJA: Sárváry Katalin és Abaházi Katalin iparművészek kiáll. (zár: 14-én)

MŰCSARNOK: Szalay Ferenc festőm. kiáll. — Országos fotótárlat — Emil Schumacher: Késői képek c. kiáll.

ÓBUDAI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT: Képzőművészeti látásmód a kortárs csehszlovák fotográfiában (zár: 13-án).

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA: Eisenmayer Tibor fotói.

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÓTERMEI: 1956: mártírok és menekültek kéziratos források tükrében.

VIGADÓ GALÉRIA: Iván Szilárd festőm. kiáll. (zár: 13-án) — Dachaui képzőművészek kiáll. (zár: 13-án)

Heti kulturális program

Vidám Színpad — a Hild udvarban: H, Sze. Cs, P, Szo, V, Jövő H: Justitia kombinéban (8, esőnap: 8-án, és 14-én).

Margitszigeti Szabadtéri Színpad: H: A Manhattan Balett műsora (fél 9)

Budai Parkszínpad: H: A Rajkó Zenekar és a Talentum Tánckar műsora (fél 9) — Sze, Cs: „Budán, este 8 óra után" — sanzonest (fél 9) — P: Romhányi Jág- Cigánytűz (fél 9) — Jövő H: Komár László-koncert (fél 8)

Hilton Szálló Dominikánus udvara: H: A Musica Antiqua együttes estje (fél 9) — K: Pege Aladár nagybőgő-estje (fél 9) — Cs, P, Szo, Jövő H: A Kodály Kamara Táncegyüttes műsora (fél 9).

Lézerszínház: H, Sze, P, Jövő H: Depeche Mode (fél 8) — H, Cs, Szo, Jövő H: Pink Floyd (9) — K, P: Mike Oldfield (6, P: 9) — K, Cs, Szo: Genesis (fél 8, Cs: 6) — K, Cs, Szo: Jean-Michel Jarre (9, Cs: fél 8, Szo: 6) — Sze: Egy kiállítás képei (9)

MTA Zenetörténeti Múzeum: H: Hubert Kappel (NSZK) gitárhangversenye (fél 8) — K: A New York-i Egyetem Kamarazenekarának hangversenye (fél 8) — Jövő H: Olasz és német nagy barokk mesterek kamaramuzsikája (fél 8).

Kiscelli Múzeum: Szo: Kfar Sava Sharon Kórus műsora (de. 11)

Zenélő udvar: H: Keller András, Hauser Adrienne és Ifj. Kertész Ottó hangversenye (8, esőnap: 8-án)

Budapest Kongresszusi Központ: K: A Benkó Dixieland Band hangversenye (8).

Pest Megyei Tanács díszudvara: Sze: A Concerto Armonico hangversenye (8, esőnap: 10-én) — V, Jövő H: A Budapesti Fesztiválzenekar hangversenye (8, esőnap: 15-én)

Mátyás-templom: P: Baróti István orgonaestje (8)

Fővárosi Nagycirkusz: Sze, Cs, P, Szo, V: Cirkusz és karnevál (du. 3, Sze, P, Szo: este 7 is, Szo, V: de. 10 is!)

Szereposztás és rövid tartalom a Pesti Műsorban található!

Könyve

Minden időben

Mocsár Gábor önéletírása

S éppen ezek a másfajta idők és emlékek teszik, hogy akár így, ahogy a cikk állítja, akár úgy, ahogy én elmondtam, de megszűnt a Szabad Nép, s életem egy darabját vitte el magával.

Ültünk együtt a kert fölött, a budai erkélyen. „Mire emlékszel és hogyan emlékszel rám?" — kérdezte *Mocsár* Gábor. Akkoriban gyűjtötte az anyagot e könyvéhez, amelynek nagy részét a *Szabad Nép* szerkesztőségében töltött időnek szentelte. Néhány villanást azután bele is vett az én élményeimből, de a lényeget ő adja: töményen politizálva, mégis sodró mesélő kedvvel visszaröpít közös múltunkba, az újság legizgalmasabb, végső korszakába.

A Szabad Nép, a Magyar Dolgozók Pártja, a kommunisták központi lapja, tizenegy éven át, 1945-től 1956-ig állt fenn, de nagy belső fellángolása s elhamvadása erre az utolsó szakaszra esett. Mocsár leírja, hogy 1956 legvégén — nagyon rövid ideig — megjelent egy másik, ugyancsak „Szabad Nép" című újság, de már akkor, amikor az új párt, az MSZMP új hivatalos orgánuma, a *Népszabadság* lett. Mocsárék felháborodva vették kézbe a tiszavirág életű fattyúkiadványt, mondván: a Szabad Nép korszak elmúlt, ezt a nevet nem szabad többé elővenni, végleg lejáratta magát.

Igaz, igaz. Mégis...

Közelmúlt történelmünknek vannak bőven fehér foltjai. Ilyen a Szabad Nép tizenegy esztendeje, ezen belül is főként az 1953-tól 1956. október 29-ig, megszűnéséig terjedő időszak. Október 23. — ez valójában nem egyetlen nap, hanem teljes korszak, amely úgy 1954 körül indult, s az erjedést a pártértelmiség indította el (vagy ő is), s benne a Szabad Nép gárdája. Ezeknek az újságíróknak a lázongásai (lázongásaink), a szerkesztőség több napos taggyűlései — amelyek megelevenednek Mocsár könyvében — a *Rákosi—Gerő—Révai—Farkas* féle vezetés korlátait próbálták döntögetni, változást, felelősségrevonásokat követeltek. S azt, hogy a lap végre az igazat írja, ahogyan akkor már olvasói levelek tömege sürgette. A belső elégedetlenségből azonban kevés került a lapba. A Szabad Nép a párt vezetőinek eszköze volt, tartalma, hangneme velük kanyargott. Újságíró gárdáját fegyelmezték, ostorozták, sokakat elbocsátottak. Felügyelőket küldtek ki. Így sodródott a lap végül is belső meghasonlások közepette az október 23-i válságig, és október 29-i megszűnéséig.

Időközben azért fel-felbukkantak, kinyomtattak cikkekben is e lázadások jelei, mint amilyen a Petőfi-körben is említett írás: „A káderanyag és az ember". S éppen október 23-án, délelőtt tartották a szabadnépesek utolsó, drámai taggyűlésüket: tiltakoztak az egyetemista tüntetés betiltása és a lövetési parancs ellen; küldöttséget menesztettek a politikai bizottsághoz, ismét személyi és érdemi változásokat, *Nagy* Imre bevonását követelve.

Végül is a történelem félresöpörte a lapot. Tizenegy esztendős históriája azonban — a korszak tükre — a maga teljességében még megírásra vár. Sokan kerültek ki a Szabad Nép „köpenyéből" ez idő alatt. Poklát (és purgatóriumát) számosan megjárták, olyanok is, akik ma ünnepelt dudások. E sajtótörténeti dráma megérdemelné az átfogó feldolgozást, de addig, amíg még élnek tanúk. Csak papírból, csak dokumentumokból megírni — nem az igazi. Egyebek között két nagyobb lélegzetű mű már elkészült, a lap korábbi éveit feldolgozó *Bal-jobb, bal-jobb, Nemes* György munkája és Mocsár Gábornak ez az önéletírása. „Szabad Nép félóra" — talán ez lehetne a jövendő mű címe. De aki átélte a fanatizmusnak, a félelmeknek és a rádöbbenéseknek ezt a hullámzását annak fél élet.

Mocsár Gábor e könyv megírása után nem sokkal, időnek előtte meghalt. Utolsó találkozásunkkor is botra támaszkodva nehezen mozgott. Ma már csak a könyv borítójáról néz le szomorú-kreol tekintettel, mint aki ezt mondja: olvassátok el, érdemes! Valóban, az utcai standok kiadványainak kavargása közepette a *Minden időben* szerényen húzódik meg a boltok polcain, pedig dokumentum jellege mellett írói erővel, nagy atmoszféarteremtő, légkört felelevenítő készséggel tölt ki egy fehér foltot. *(Magvető)*

Tatár Imre

Hosszú menetelés — rövid tanfolyam

Dalos György könyve

Csikót 1968. január 23-án, hétfőn reggel vették őrizetbe, izgatás bűntettének alapos gyanúja miatt, mivel „több társával együtt, szóban és írásban a Magyar Népköztársaság politikai, gazdasági és társadalmi rendje elleni gyűlölet felkeltésére alkalmas tevékenységet folytatott".

Véletlenül éppen *Dalos* György regényének legfőbb mellékszereplőjétől, Ikától hallottam, hogy bizonyos értelemben minden regény kulcsregény. Jóllehet, e „bizonyos értelemben" csak meglehetősen tág értelemben fogadható el, Dalos művére — úgy tetszik — tökéletesen igaz. Elhiszem megjegyzését, hogy „a történet alapja valóságos, a történet költött", bár nyugodtan lehet szó szerint is igaz, mit sem változtat azon, hogy az eleve minőségi pozíció, amelyből e közeli múltat az író szemléli, a józan észé, s ebből eleve adódik, hogy a lényeg reálisan láttatik. A realitáson pedig muszáj röhögni. Sírni ugyanis fölösleges.

Nem valami dicsőséges korszakról szól e pontos nyelvezettel megírt regény, de olyan korról, amely egyrészt válságkorszakként modellértékű, másrészt történelmileg már lassan feldolgozandó időszak, huszonévessé érő sztori, amelynek izgalmasságát csak fokozza, hogy olyan csomópontját ragadja meg közelmúltunknak, ahonnan — pláne így utólag — előre is, hátra is látni.

Fájdalom, mindenfelé a nagy magyar ugart, amelynek aljnövényzet jellegű élővilágában ádáz harc dúl eszmék és téveszmék szent nevében a hisztérikus hatalom és a legkülönfélébb okok miatt méregbe gurult polgárok között.

Az tény, hogy látszólag „békévé oldja" Dalos emlékezése a dühödt szembenállást. A regényből világosan kitűnik, hogy az úgynevezett „maoista összeesküvés" elvi alapja az erkölcs volt. Mégpedig egy par excellence *idealista erkölcs*, ami egyáltalán nem látszott zavarni sohasem a mélységesen materialista renitenseket. Hogy az Eszme hívőinek fel sem tűnik ez, teljesen érthető. Az azonban, hogy a hatalom a dogmatikus elvhitet — mivel a fráziskészlet közös volt, s ez zavart okozott — a Rend elleni gyűlölet felkeltésére alkalmasnak találta, arra mutat, hogy nemcsak az Ika által marhaságnak tartott eszmei zűrzavar képviselői, hanem az általuk megzavart gondolatrendőrök sem álltak a forradalmi ideológia magaslatán.

Ez valóban legalább annyira komikus — utólag —, mint amennyire tragikus. Arra kiválóan alkalmas, hogy az 1968 körüli fordulat hatásának *egyik* vetületét összefüggésrendszerben ábrázolja. Nem véletlenül azt, amelyik napjainkban más formában és más konstellációban ugyanilyen szembenállásként van meg. Sőt, ugyane szembenállásként, csak az eszmék képviselőinek státusa változott meg. Hogy el ne feledjem: a társadalom is.

Nem a romantikára emlékeztető csevegés szellemessége, inkább a bölcsebbé válás derűje, az irónia az, ami az öreg *Jókait* idézi az olvasmányos regényben. Hiszen a kiegyezés után már az 1848-as eseményekhez való viszony — vagy annak változása — nem változtatott semmit az egyéni sorson. A nemzeti tragédia és a hősiesség sem veszített értékéből semmit; de a hősi önfeláldozás és a teátrális magatartás romantikus heve a ráció szempontjából önmaga kérdőjelévé görbül.

Nagy erénye ez Dalos regényének.

Az pedig az olvasó szerencséje, hogy a hatvanas éveknek e nem túlságosan ismert eseményét a maga hátterével éppen az egyik résztvevő meséli el. Az „ellenforradalmi bűncselekményben" részes kommunistából mára jeles író lett.

A többiek pedig (nesze nektek epilógus) — a maguk módján illeszkedtek be a hétköznapokba, miután kiheverték a hatalommal való összeméretőzést. „Az országban nyugalom van. Csend és áhítat. Az államhatalom orcája verejtékében produkálja holnapi ellenfeleit." Ne tessék félreérteni! Ezt 1968-ról írja Dalos. A világ ugyanis az ítélethirdetéssel nem szűnt meg létezni, mint az látható. *(Magvető)*

Szitányi György

Érzelmes

Fejtő Ferenc ifjúk

Túl vagyunk a határon, s valami megkönnyebbülésfélét érzek, megkönnyebbülést, de korántsem minden szorongás nélkül.

Kín a szabadság megvonása. Ezt azok tudják igazán, akiket hosszú időre szobához, ágyhoz kötött a betegség — vagy akit börtönbüntetésre ítéltek. A kiszabaduló igyekszik minden eszközt megragadni szabadságának növelésére. Menekül, ki tudja, talán *önmaga elől.* Mint *Fejtő* Ferenc, akit a harmincas évek derekán — illegális kommunista tevékenységéért — csaknem egy évre küldtek „hűvösebb éghajlatra" *Horthy* bírái, s aki éppen a fegyházban *renegált* a dogmatikus pártból a szabad szellemhez. Mert azt a pártot nehéz lehetett elviselnie egy olyan intellektusnak, egy olyan érzékeny lelkialkatnak, amilyen ő, vagy amilyen barátja, *József* Attila volt.

Szerzőnk és hősünk tehát kiszabadul és *utazik.* Mindnyájan úton vagyunk valahová, de Fejtő ténylegesen is vállalja — örömmel habzsolja — a több száz kilométeres vándorlást. Amely először gyermekkora színhelyére, a boldog, még monarchiabeli vonásokat is őrző *Zágrábba* vezet, családjához, rokonságához. Furcsa, szélsőségektől sem mentes família az övé, horvát, magyar és osztrák beütésekkel, de ennek ellenére — vagy éppen ezért — nagyon szeretetre méltó. S csöppet sem érdektelen. *Ottó bácsi,* a horvát hazafi vagy a német anyanyelvű *Tóni néni* remekül megférnek együtt, s különbözőségeikkel az író szívében is. Az ember óhatatlanul eltöpreng azon, hogy itt, vagy ma, vagy *itt és ma* milyen árnyalatnyi karakter-eltérések szembefordítanak egymással családtagokat, barátokat, munkatársakat. Szeretném követni Fejtőt Zágrábba — szeretnék egy ilyen családot.

De nincs idő, mivel a szerző — miután *Krlezával,* lap- és folyó-

Szamur

Horváth Tam

A kígyó órájában az ég színe szürke volt, mélységes mélyen szürke, és ebben a lappangásban sehol egy villanásnyi kék, vigasztalásnyi buborék, kiszabaduló gyöngyszem. Penészszürke volt ez az örökös ébrenlét, rátapadt a rácsokra, végigcsurgott a priccseken, eltűnt az arcok ráncaiban.

Horváth Tamás *Szamurájok* című regényéről emlékezetembe ötlik *Konrád* György Látogatója, azóta se múlta felül s az is új szerző első könyve volt, az első remeklés minden hibájával: az univerzumot szeretné belezsúfolni, színtaxisa fegyelmezetlen, tengerikígyó mondatai túlborulnak-átgurulásznak egymáson. Letehetetlen könyv volt.

Ugyanilyen letehetetlen remeklés *Horváth* Tamás első regénye is, azzal a különbséggel, hogy elementáris erejű tehetsége teljes vértezetében lép előnkbe, színtaxisa fegyelmezett, mondatai pattogók, kurták, az előtte fehérlő papíron mindenkor ura a helyzetnek, s ha mégis, ő is a mindenséget szeretné belezsúfolni — hát annak is megvan a szükségképp elegendő oka. A *Szamurájok* alapötlete — a kettős főhős és az idősík megkettőzése — úgy is mondhatnám, hogy káprázatosan modern ötlet, ha nem volna az irodalom időről-időre kísértő, ezredéves fogása; nem ajánlatos, hogy kistehetségű író elcsábuljon és beadja a derekát neki, mert ez az irodalmi mesterfogások egyik legnehezebbike, a regényszerkesztést iszonyúan megnehezíti, az inspirációt minduntalan újra „be kell kurblizni" — annyira aláköt. A két főhős mintegy ikertestvér is, a sorsalkat ikrei s a százados csataforgatagban ha összeakadnak, hát menten egymásra ismernek, egymásban magukra, még akkor is, hogyha a kettejüket elválasztó szakadék kettős: az egyik a 800 esztendő történelmi időszakadéka; és a másik, a távoli kultúrkörök közt feltátongó, szinte áthidalhatatlan szakadék.

A *Szamurájok* egyúttal az *eszképizmus* jellegzetes példája is, s hogy az írón, valamint főhőskettősén erőt vesz ez a mindenáron-menekülhetnék, az nagyon is indokolt s az vesse rá az első követ, aki az Ávo börtöneiben nem ugyanezzel próbálkozik, mármint azzal, hogy valami misztikus trükk, lélektani diszciplina vagy mesterségesen előidézett mélyálom ábrándvilága révén megszabaduljon a verőemberek emlékétől, a csupasz mellén elolttott cigaretta szagának és fájdalmának emlékétől, tulajdon sakálüvöltése emlékétől és a rettegés emlékétől, hogy hány kihallgatáson még mi minden jön, mi mindenre számíthat.

BEÖTHY Barbara

7a

4

5

6b

9

7b

6a

3

BEÖTHY BALÁZS

8

BANNE

BRUCH

FÜALATT

FÜALATT

FÜALATT

FÜALATT

B A R T Ó K 32

G A L É R I A

1111 Budapest,
Bartók Béla út 32.

& fax 186 90 38

M E G N Y I T Ó

1995. október 27.
péntek 18 óra.

hétfő kivételével
naponta 14-18 óráig,
november 19-ig

1

2

13

FÜL

LATT

12

BEOTHY
SIBYLLE
PERESZLÉNYI

BALÁZS
HOFTER
ROLLAND

11

9

10

Budapest Box

Rejtett szcéna az 1990-es években

Hidden Scene in the 1990s

Megnyitó: 2002. július 4, 18 órakor

Opening: July 4, 2002. 6 p.m.

Nyitva: 2002. szeptember 29-ig

Open until September 29, 2002

A múzeum fenntartója:

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

LUDWIG MUSEUM OF CONTEMPORARY ART

Médiatámogatók:

Budapest Panorama PESTI

Ludwig Museum Budapest – Museum of Contemporary Art ■ Royal Palace Building "A" ■ 1014 Budapest Szent György tér 2
Telephone: (+36 1) 375 9175 ■ Fax: (+36 1) 375 7648 ■ E-mail: info@ludwigmuseum.hu ■ www.ludwigmuseum.hu

Budapest BOX

Rejtett szcéna az 1990-es években

Hidden Scene in the 1990s

BEÖTHY Balázs, Leseraum2 (Luchezar BOYADIJEV, EL-HASSAN Róza, Milica TOMIĆ), FODOR János – HORVÁTH Tibor: JAVA/ BBS Folyamat Galéria / Fő u. 3. (CSÁSZÁRI Gábor, Adèle EISENSTEIN), „Török" Fürdő (Adèle EISENSTEIN, KOZÁRI Hilda), Hejettes Szomlyazók, Kirakat Galéria, KMKK (EL-HASSAN Róza, HEGYI Dóra, SUGÁR János, SÜVECZ Emese), Kis Varsó, Mű-Terem Kiállító (KOPASZ Tamás), MENESI Attila / Christoph RAUCH, Milieu et L'EGO (BEÖTHY Balázs, NEMES Csaba, PERESZLÉNYI Rolland), SZABICS Ágnes: Túlélési gyakorlat, TNPU (ST. AUBY Tamás), Manamana (ERHARDT Miklós – VÁRNAGY Tibor), VESZELY Beáta, Négy Nagy Gazdag (elek is, HECKER Péter, NAGY Attila), Újlak Csoport, Videospace (EIKE, NÉMETH Hajnal, VÁRNAI Gyula), www.ikon.hu (• KORONCZI Endre)

koncepció/concept: HEGYI Dóra, TIMÁR Katalin

KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM

Ludwig Múzeum Budapest – Kortárs Művészeti Múzeum • Budavári Palota „A" épület • 1014 Budapest Szent György tér 2.
Telefon: (+36 1) 375 9175 • Fax: (+36 1) 375 7848 • E-mail: info@ludwigmuseum.hu • www.ludwigmuseum.hu

SZALON

Swing

Ajánló: Gerendás Péter
zeneszerző, szövegíró, énekes

Minden műfajban értékelem, ha a nehezebb utat választja valaki. Úgy értem, hogy nem populáris, sikergyanús művekkel akar minél hamarabb befutni, hanem vállalja a művészettel együtt járó buktatókat, és így várja ki, amíg felfigyelnek rá.

Pár éve egyik ismerősöm kezembe nyomott egy kazettát: hallgassam meg a Cotton Club Singerst, barátnője is énekel a felvételen. Annyira megtetszett, amit csinálnak, hogy meghívtam a csapatot a Budai Parkszínpadra, az egyik koncertemre. Akkor még alig ismerte őket valaki, nekem viszont szimpatikus volt, hogy fiatal emberek egy kevésbé népszerű stílussal, a swinggel próbálkoznak. Egyébként nagyon jól sikerült a közös fellépés.

Azóta rengetegen megismerték a Cotton Club Singerst – itthon és külföldön. A Budai Parkszínpadon – ahová annak idején én hívtam őket – most önálló koncertjük lesz. Azért is érdemes elmenni oda július 26-án, mert vendégművészként a kanadai szaxofonos, Johnny Ferreira szerepel az estjükön, aki korábban például a Rolling Stonesban is játszott.

Mostanában nem járok sehová, mert gőzerővel készülök saját koncertemre, amely augusztus 14-én lesz – a változatosság kedvéért – szintén a Budai Parkszínpadon. Van azonban még egy zenei program, amelyet nem szeretnék kihagyni. Az örmény származású harmonikás, Yengibarjan David Triója július 20-án

A főváros dobozban

„A művész, mint kurátor." Ez a koncepciója a Ludwig Múzeum nemrég nyílt tárlatának, amelyen kiállításrendezőként is tevékenykedő alkotók munkái láthatók szeptember 29-ig. Azokat a képzőművészeket hívták meg a Budapest Box című kiállításra, akik a rendszerváltás óta saját maguknak hoztak létre a fővárosban – valóságos vagy virtuális – kiállítótereket.

Egy darab nyelves krokodil. Egy darab agyagbéka. Egy zsák avar. Egy darab kuka, üres. Ezek a holmik nem egy lomtalanításból, hanem *Beöthy Balázs* gyűjteményéből valók. A képzőművész e-mailben hívta fel a szakmabelieket, hogy küldjenek neki a „zöld" fogalmával kapcsolatba hozható tárgyakat. A majd' száz kölcsönholmit a Ludwig Múzeum Budapest Box című tárlatán láthatja a közönség, szeptember 29-ig.

A rendhagyó kiállításra a „zöldgyűjtemény" gazdája mellett olyan alkotókat hívtak meg a szervezők, akik az elmúlt tizenkét évben nemcsak képzőművészként, hanem kurátorként, rendezőként is tevékenykedtek.

Több olyan helyszín létezik ma is a fővárosban, amelyet saját maguknak alakítottak ki a művészek. Hogy megmutathassák munkáikat, először 1989-ben rendeztek ilyen típusú kiállítást az Újlak csoport tagjai a lepusztult Hungária fürdőben. A rendszerváltás évében – egy-egy estére – többször beköltöztek a használaton kívüli, óbudai Újlak moziba is.

„Magad Uram, ha szolgád nincs!" alapon a hivatalos struktúrával párhuzamos hálózatot építettek ki maguknak a fővárosban aktív, fiatal képzőművészek.

A Budapest Boxba bekerült például az I., Hattyú u. 10/C alatti épület kirakata, amely nonprofit galériaként működik tavaly március óta. Ez azt jelenti, hogy a szervezők – a helyszínen és az áramon kívül – semmilyen anyagi támogatást nem tudnak adni a művésznek.

Helyet kapott a „dobozban" – többek között – az évek óta levelezések, performance- és kiállítások köré szerveződő művész-együttműködés: a Leseraum is. Szerepel továbbá – a képzőművészeti alkotásokat egy dunai vízmérő építmény kis ablakán keresztül bemutató – Folyamat Galéria, valamint a Török fürdő vagy Malom-tó néven ismert, Frankel Leó úti, használaton kívüli terület. Itt 1992 és 1996 között rendezett kiállításokat *Kozári Hilda* és *Adéle Eisenstein*.

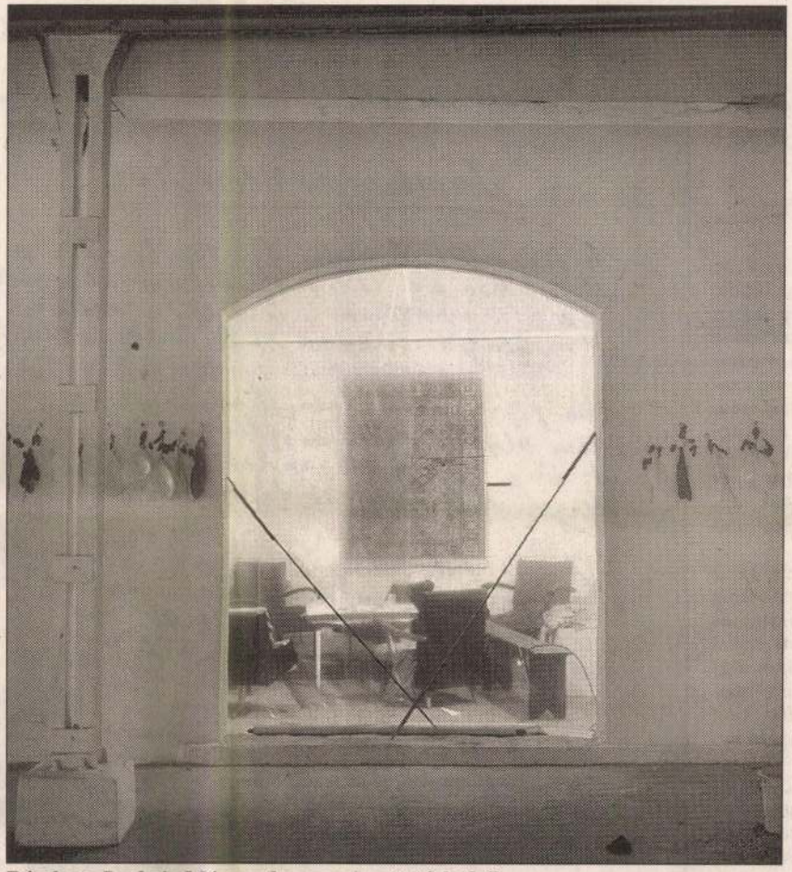

Részlet a Ludwig Múzeumban rendezett tárlatból

Beválogatták az anyagba a rendezők a 2000 januárja óta folyamatosan működő on-line szolgáltatást, az ikOn-t is. *Koronczi Endre* azért hozta létre ezt a honlapot, hogy segítsen a budapesti programszervezőknek összehangolni tervezett tárlataik időpontját. Az ikOn honlapján a közönség is tájékozódhat a fővárosi képzőművészeti élet eseményeiről.

D. V. G.

PALETTA

AZ ÚJPEST GALÉRIÁBAN (IV., Árpád út 66.) Weszter Erzsébet ötvösművész és Nagy Előd festőművész kiállítását Hajdu László, a XV. kerület polgármestere nyitja meg ma este hat órakor. A tárlat megtekinthető július 28-ig, hétfő kivételével naponta délelőtt tizenegy és este hat óra között.

PETRÁS MÁRIA keramikusművész kiállítása július 19-ig látható a Városháza Galériában (XVIII., Üllői út 400., aula).

A BUDAPEST KAMARAZENEKAR koncertezik hétfő este fél kilenckor – a Nyári Koncertsorozat keretében – a Vajdahunyad várában (XIV., Városliget). Hangversenymester: Modrián József. Közreműködik Boldoczki Gábor (trombita).

A KISCELLI MÚZEUMBAN (III., Kiscelli utca 108.) tegnap nyílt meg Mulasics László festőművész kiállítása. A tárlat augusztus 25-ig látható.

SÜKÖSD FERENC (1933–1972) festőművész kiállítását Jakobovits Miklós festőművész nyitja meg ma délután öt órakor a Vigadó Galériában (V., Vigadó tér 2.). A tárlat július 28-ig tekinthető meg, hétfő kivételével naponta délelőtt tíz és este hat óra között.

VOLT EGYSZER EGY AMERIKA a címe Sergio Leone filmjének, amelyet ma este háromnegyed hétkor vetítenek az Örökmozgó Filmmúzeumban (VII., Erzsébet körút 39.). A klasszikus gengszterfilm főszerepeit Robert De Niro, James Woods, Elizabeth McGovern és Joe Pesci játssza.

Mácsai István virtuális tárlata

Az Angyalföldön élő vagy alkotó képző- és iparművészek, illetve iskolai, szakköri alkotóműhelyek munkáit mutatja be a XIII. kerületi TV–13 képújságjában látható virtuális kiállítás. A műveket szakmai zsűri válogatja. A televíziós tárlat célja, hogy új formában részesítse művészi élményben nézőit. Egy-egy kiállítási blokk húsz képből áll, ezt órán-

Beöthy Balázs

Tamburás öreg úr a Szigeten

Százhuszonöt éve születtek az Őszikék

„Az öreg úrnak van egy tamburája,
S mikor az ihlet s unalom megszállja,
Veszi a rozzant, kopogó eszközt
S múlatja magát vele négy fal közt."

Százhuszonöt éve, 1877. július 12-én írta be kapcsos könyvébe ezt a szép verset Arany János. A régi dallamokat idézgető tamburás öreg úrban magát festette le, de a szelíd öngúny nemcsak a költőnek, hanem – bármily meglepő – a muzsikusnak is szólt. Hűvös, esős időben Arany ugyanis lemondott szokásos sétájáról a Margit-szigeten, inkább a szobájában maradt, elő-elővette a hangszert, amellyel családja lepte meg (tudták, hogy diákkorában gitározni tanult), hogy vidám és bánatos dalokat szólaltasson meg rajta, köztük legkedvesebb nótáját: „A vasvári verebek – Sok malomba járnak..."

Áldott nyár volt Arany János életében 1877 nyara. Tizenkét éve irányította már az Akadémia főtitkáraként az intézmény adminisztrációját és pénzügyeit. A megerőltető munka mellett sokat betegeskedett, korántsem túlzás, amit játékos rögtönzésében elősorolt: „Szenvedek én egybenmásban / Vén hurutban, fulladásban, / Rokkant ideggyengeségben, / Félvakságban, siketségben, / S impertinens dicsőségben."

Állásáról már korábban le akart mondani, és most, hogy betöltötte a hatvanat, végre engedtek kívánságának. Fizetését, amely az alapszabályok értelmében haláláig járt volna, többé nem vette föl, de lakását az Akadémia palotájában megtartotta. „Úgy élt a fővárosi modern életmód ezernyi szüksége, kényelme, igényei közepett – írta apjáról Arany László –, hogy remete sem élhetne egyszerűbben. Amit maga megcsinálhatott, nem adta ki kezéből... Nagyon óvakodnia kellett a széltől, mert baját minden csekély meghűlés tetemesen súlyosbíthatta. Azonban ablaka az épület külső oszlopai s díszítményei között oly mélyen esett, hogy ott a szélnek se erejét, se irányát megítélni nem lehetett. Készített tehát magának egy szélmérő alkotmányt, picike fehér lobogót varrt egy félrőfnyi hosszú drótnyélre, s ezt külső ablakán függ-

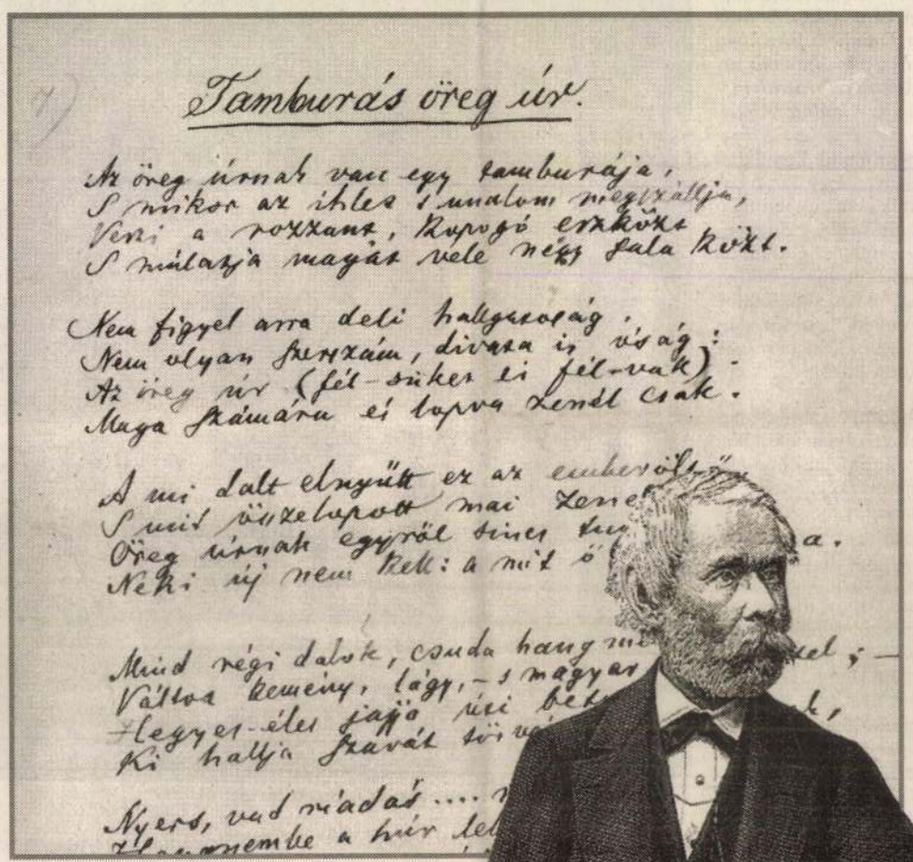

lóban béreltek két szobát, a Dunára néző oldalon.

Megszabadulva a hivatal nyűgétől, nagy séták közepette, ősfák árnyékában, Arany ismét kedvet érzett a versíráshoz. „Akkor nyáron – emlékezett László fia – a Margit-szigeten két hó alatt több költeménye készült el, mint huszonöt év óta összesen. Kedvvel, kitartással mondhatni

sárban, meg a legszebb balladák: Tengeri hántás, Híd-avatás, Vörös Rébék, Tetemre-hívás. „Az Őszikék nemcsak egy megtört... aggastyán hattyúdala, hanem egy gúzsait lerázó, magát és költészetét megújító lángelme remeklése" – írja Keresztury Dezső Arany-monográfiájában.

Ott sorakoznak a kapcsos könyv lapjain a szigeti zsánerképek is. Szóba elegyedik a kertésszel (Semmi természet!). Megörökíti az öreg pincért, aki az ebédet szolgálja fel állandó asztalánál a Nagyvendéglő (a későbbi Casino) teraszának szélvédett sarkában. Bejárja a Margit-sziget minden zegét-zugát, még vázlatot is készít a kanyargó utakról, ahová berajzolja kedvenc padját, a „Dichterbank"-ot.

„Tetszett ez a játék; könnyen és szabadon dolgoztam, mert közönségre való tekintet nélkül felvettem, sorra megénekeltem beteges élményeimet, panaszaimat, öreg korom apró emlékezéseit" – számolt be Gyulainak az Őszikékről, amelyeket eredetileg nem is akart közreadni. Felesége és fia unszolására aztán mégis megnyitotta a kapcsos könyv zárját, és 1878 januárjában a Budapesti Szemlében megjelent az első darab: „A tölgyek alatt / Szeretek pihenni, / Hova el nem hat / Város zaja semmi..."

Arany nehezen szokta meg a zajos várost. Amikor 1860 tavaszán családjával Nagykőrösről Pestre költözött, a Három-pipa (a mai Erkel) utca és az Üllői út sarkán álló épület második emeletén bérelt négyszobás lakást. Itt nem sokáig volt maradása, mert a házat – mint Tompa Mihálynak írta levelében – „többnyire oly nép lakja, mely ököllel szokta ügyes-bajos dolgát igazítani egymás közt. Szóval oly ház ez, hol szemünkbe mondják, vagy beizengetik, hogy itt minden lakó becsületes, csak mi nem". Nem messze, az Üllői út 7. szám alá költözött, onnan pedig, amikor Szalay László utódaként az Akadémia titkára lett, a Duna-parti palotába.

A Margit-szigeten sem lett hűtlen kedves Városligetéhez. Erről a kapcsos könyv is árulkodik: „Kimentem a ligetbe újra / Hosszacska távollét után, / Hogy lássam: füve, berke, útja / Minő hatással lesz reám." (Ének a pesti ligetről). Az épülő Sugár úton lóvasúttal utazott (nemegyszer Deák Ferenc társaságában) a ligetbe, amelynek két

Beöthy Balázs

project room
kis. terem

Beöthy Balázs

Megnyitó: Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum Budapest, 2000. február 3. csütörtök, 18 óra

Opening: Ludwig Museum Budapest – Museum of Contemporary Art, 3 February, 2000, Thursday, 6 p.m.

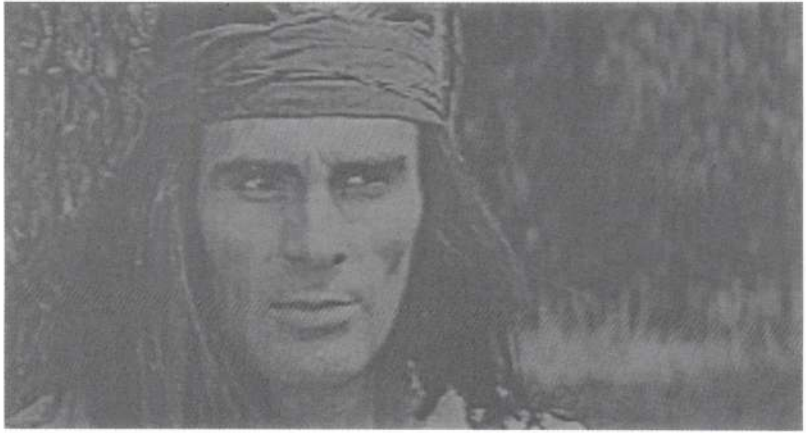

A kiállítás megtekinthető 2000. március 12-ig. • *The exhibition is open until March 12, 2000.*

Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum Budapest
Ludwig Museum Budapest – Museum of Contemporary Art

1014 Budapest, Szent György tér 2.
Budavári Palota 'A' épület / *Royal Palace, Building 'A'*
tel: (36 1) 375 9175 • fax: (36 1) 212 2534
e-mail: ludwig@c3.hu
nyitva tartás: hétfő kivételével 10–18 óráig
open 10 a.m. to 6 p.m., except Mondays

Támogatók: NKA, MAK

LUDWIG MÚZEUM BUDAPEST
KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM

LUDWIG KORTÁRS MÚZEUM MŰVÉSZETI BUDAPEST MÚZEUM

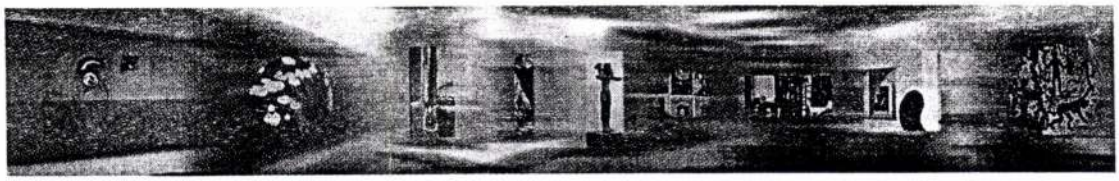

KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM – LUDWIG MÚZEUM BUDAPEST

project room
kis.terem

Beöthy Balázs kiállítása
Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum
kis. terem
Megnyitó: 2000. február 3, csütörtök, 18 óra
A kiállítás megtekinthető: 2000. március 12-ig

A kis. terem első, 2000-ben nyíló kiállítása Beöthy Balázs művét mutatja be. A Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum kis. terme 1999-ben azzal a szándékkal jött létre, hogy a nagyobb kiállítások mellett lehetőséget adjon új és kísérleti projektek bemutatására. Tavaly 5 művész – El-Hassan Róza (Budapest), Éva Bodnár (Bécs), Miriam Bäckström (Stockholm), Roman Ondák (Bratislava), Benczúr Emese (Budapest) – kiállítására került sor.

Beöthy Balázs a helyszínre készült interaktív installációt mutat be. A mű egy nagyformátumú, hangos panorámaképből áll, melynek hangja a néző mozgására megváltozik. Beöthy Balázs elmondása szerint „a kép tematikája az ndk indiánfilmek, azaz a mozi, a mézga család, azaz a tévé, és a lakótelepi életforma hatásaiból táplálkozik."

Beöthy Balázs a 80-as évek vége óta mutat be installációkat. Ezen munkák első szériája konceptuális indíttatású térinstallációként írható le, mivel a fizikai értelemben vett tér, melyben bemutatásra kerültek, alapvetően meghatározzák a művek megjelenését, anyaghasználatát, illetve tematikáját (0 tér 1989, Egyszemélyes melegedő 1991 A hiedelmek hierarchiája 1992, 11 tetovált narancshéj 1993). Más műveiben a kontextus a kulcsszó, melyekben a fizikai tér szerepét egyre inkább a szociális tér veszi át (II. 1991, Milieu et L'EGO 1993, Szaküzlet a szaküzletben 1993, Kölcsönzött és lopott könyvtári könyvek isteni arányban 1994, Utazó titkok 1995).

A kilencvenes évek második felében Beöthy a képkészítés felé fordul. E korszak jellemző művei digitális eszközökkel készült, a popkultúra hatásait mutató képek, melyek többnyire nagyformátumú digitális printek formájában jelennek meg. A legújabb sorozat olyan panorámaképekből áll, melyek egy-egy történetet sűrítenek egyetlen kockába, lehetővé téve a sztori nem-lineáris olvasatát. E sorozat darabjai láthatóak voltak többek között a budapesti Műcsarnokban (Perspektíva) és a berlini Künstlerhaus Bethanienben is.

Az itt látható installáció azokhoz a művekhez kapcsolódik, melyekben a szerző személyes tapasztalatait integrálja (Az első képek 1995, Special Thanx, 1997). A gyerekkor meghatározó élményei egy újrateremtett -digitálisan manipulált- képi világban idéződnek fel.

Budavári Palota, "A" épület • 1014 Budapest, Szt. György tér 2. • 1250 Budapest, Postafiók 23.
□ Titkárság: 375 9175, 356 0657 fax: 212 2534 • □ Gyűjteményi és kiállítási osztály: 375 7848 fax: 375 7048
□ Gazdasági osztály: 356 0727 • □ Biztonsági osztály: 375 9575
Bankszámlaszám: Magyar Államkincstár 10032000-01425107

Művészet a weben

Miért egyenszínű a számítógép?

Az alábbiakban közölt beszélgetés, az idei Internet Galaxison április 24-én megrendezett kerekasztal-panel szerkesztett, rövidített változata. Résztvevők: Bencsik Barnabás művészettörténész, a Trafó Galéria vezetője; Beöthy Balázs képzőművész, a C3 munkatársa; Eike video- és multimédiaművész; Erdély Dániel, a Galaxis szervezője, az Option Labs vezetője; Kurdy-Fehér János, a Novacom kommunikációs igazgatója; Sebők Zoltán, a Magyar Képzőművészeti Főiskola Intermédia tanszékének munkatársa, Kozma Zsolt, a Műértő és a HVG Online szerkesztője.

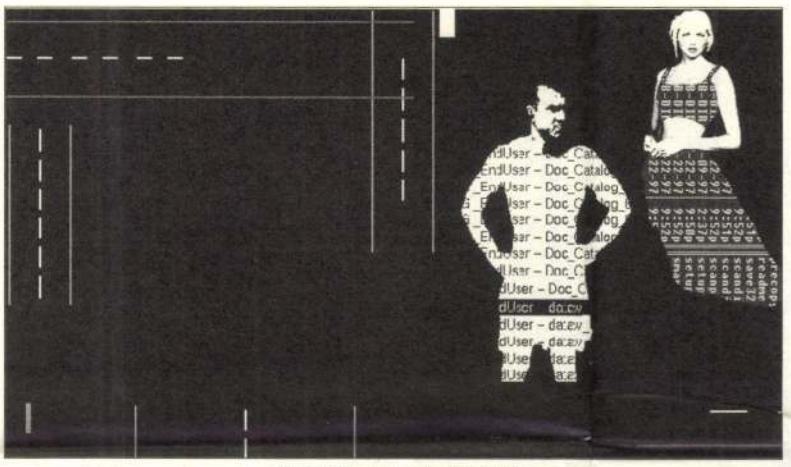

Olia Lialina: Agatha feltűnik

MŰÉRTŐ: – *Az idei Internet Galaxis központi gondolata, szervező elve – amelyet részben a 2000. év sugallt – a Küszöb volt. Ez mint metafora rengeteg módon kapcsolható az internetes és általában a multimédiás művészethez – filozófiai, művészetelméleti, szociológiai, technikai és financiális szempontból egyaránt. Az első kérdéscsoport ennek megfelelően így hangzik: létezik-e ma Magyarországon internetes művészet? Ha igen, kik képviselik? Számottevő-e, és ha igen, mi teszi azzá? Hol vannak a minőségi és mennyiségi küszöbök?*

BEÖTHY: – Par excellence hálózati művészetről ma Magyarországon még nem beszélnék. Nem ismerek olyan művészt, aki csak ezzel foglalkozna. Ugyanakkor születtek és születnek internetes művek, vannak képzőművészek, akik készítenek hálózati munkákat. A küszöb itt mindenekelőtt a hozzáférés – az a művész, aki nem mozog otthonosan ebben a közegben, nem tud hálózati munkákat készíteni. A világ internetes művészeti termését tekintve: van körülbelül 20–30 olyan művész, aki hálózati munkái révén vált ismertté, csak ezzel foglalkozik. Említhetném talán JODI-ékat [JOan Hemserk és DIrk Paesmans], Olia Lialinát, Alexei Shlugint, akik a legutóbbi Dokumentán is ott voltak. Megjelenésük bizonyítja, hogy az elkövetkezendő évek egyik meghatározó művészeti irányáról van szó. Magyarországon egyelőre csak a képzőművészeti főiskolán folyik olyan oktatás, ahol ezzel a technológiával meg lehet ismerkedni, tehát a művészek vagy leendő művészek megfelelő ismereteket szerezhetnek. Szegedy-Maszák Zoltán foglalkozik VRML alapú munkákkal [Virtual Reality Modelling Language], ami a hálózati művészet speciális területe. Én jobban vonzódom azokhoz a megoldásokhoz, amelyekhez nem szükséges valamilyen extra feltétel, tehát amelyek HTML alapú környezetben működnek.

EIKE: – Nem igazán fontos, hogy külön kezeljük az internetes művészetet. Inkább olyan művészetről kellene beszélnünk, amelynek az alapja a számítógép mint médium. Mondhatjuk persze, hogy mi a hálózati művészetről beszélünk, de akkor csak egy nagyon szűk területről van szó – mintha azt mondanánk, hogy a téma, mondjuk, a szőnyegre rajzolás filctollal. A művészet az elmúlt száz évben annyira komplex lett, olyan sok médium felé megnyílt, hogy mindig nagyon csodálkozom, ha valaki azt mondja, ő kizárólag hálózati művészettel foglalkozik. Pontosan meg kell határozni, hogy mit tartunk hálózati művészetnek, mert lehet, hogy valaki a hálón mutatja be a műveit, de az attól még nem hálózati művészet.

MŰÉRTŐ: – *Egy nemrég készült interjúban [Műértő, 2000. április], azt mondtad, hogy a monitor csak egy a sok lehetséges interface közül, s nem is a legjobb. Valójában azt nevezhetjük internetes művészetnek, ami csak az internet által létezik. Említenétek néhány ilyen művet?*

EIKE: – Nem az a lényeg, hogy a számítógépen tudunk képeket készíteni, hanem hogy az internet mint összeköttetés, mint kábel funkcionál, lehet rajta információt, adatokat továbbítani, aminek nem kell feltétlenül monitoron megjelennie. Egy orosz művész például nemrégiben készített egy számomra csodálatos művet, ami a C3-on látható. Egy utazásról van szó, amit csak online lehet megtenni a világ legkülönbözőbb részei között.

BEÖTHY: – Ez Olia Lialina Agatha feltűnik című munkája. Valóban igazi hálózati mű, abban az értelemben, hogy figyelembe veszi és kihasználja a számítógép és az internet sajátosságait. Agatha valódi utazást tesz, a helyszín úgy változik, hogy Agatha újabb és újabb szervereken tűnik fel Szlovéniában, Magyarországon, Oroszországban, Angliában és így tovább. Ahhoz kapcsolódóan, amit Eike mondott, hogy a művet kiszabadítani a dobozból, vagyis a monitorból: a magam részéről nagyon várom a virtuális tárgyak megjelenését.

SEBŐK: – Nemrég vettem egy számítógépet, és a véletlen úgy hozta, hogy fekete volt a monitor — nem a képernyő, hanem a doboza. A dolog szokatlansága miatt elgondolkodtam azon, hogy egyébként vajon miért egyenszínű a számítógép. És tulajdonképpen nem tudok válaszolni arra, hogy miért nem sárga vagy zöld. Tágabb összefüggésben ezt azért tartom problematikusnak, mert mélyen érinti a kortárs művészetet, amelynek része az internetes művészet. Duchamp óta jelen lévő alapprobléma, hogy hogyan kell rendet teremteni, ahol a mindennapi tárgyak, a használati tárgyak és a műalkotások közötti különbség minimumra redukálódik. Minimumra redukálódik, és nem tűnik el. És amitől nem tűnik el, az a modernizmusban hagyományosan a kontextus, a művészetté avatottság. Példaként hozhatnám a kisajátítás művészetét, ezen belül Jeff Koons kisajátításait. Koons átkontextualizálja a mindennapi tárgyakat és jelenségeket. Tehát éppen a kontextuális különbség az, ami ma a műtárgyat a mindennapi tárgytól megkülönbözteti, és ezt veszélyezteti az egyenmonitor.

KURDY-FEHÉR: – Szerintem ezt a bizonyos kontextualizáló funkciót a kommunikáció töltheti be. Nevezetesen maga az internet. A háló, ez a kábeltömeg, illetve az azon áramló adatok olyan sűrűséget értek el, amitől olyan jelentésbővülések jelennek meg, amik a megszokott, hagyományos módon létező világunkban szinte elképzelhetetlenek. Az internet olyan külön valóságot teremt, amelynek modellje különbözik a megszokott valóságmodelltől. Létrejön egy lehetséges világ, amelynek jelentéssűrűsége sokkal dúsabb, mint bármely eddigi közegé, akár a könyvtáré is. Ebbe a rendkívül dús szemantikájú közegbe illeszkednek az internetre készült művek. Közülük azonban egyelőre csak kevés tudja kihasználni ezt az elképesztően sűrű mesterséges kontextust. Azt gondolom azonban, hogy idővel a művek egyre inkább kihasználják majd a kontextust, azaz reagálni fognak a szemantikai környezetre, amibe belekerülnek. Olyan ez, mint amikor egy kert kialakul. Először egyedi virágok és növények jelennek meg egy térben, egymástól függetlenül. Kertté attól válik, hogy a benne elhelyezett növények kapcsolatba lépnek egymással, környezetté, kontextussá alakulnak egymás számára, reagálnak egymásra.

BENCSIK: – Zoli utalt arra, hogy a kontextus mennyire meghatározza a látványt. Nekem úgy tűnik, hogy ez tudatosodott azokban a művészekben, akik internetes művészettel foglalkoznak, és úgy próbálnak kitörni ebből a kontextusnélküliségből, hogy intézményesülnek. Tehát az a sajátos helyzet állt elő, hogy először intézményesültek, és az intézmény, a rendszer részeként tevékenykednek. Magyarországon is elindult ez az intézményesülés, és ebből következik, hogy a művészek, akik egyébként tradicionális művészettel foglalkoznak, ebbe az irányba is elindultak. És ez a folyamat radikálisan meg fogja határozni a művészet létezését, tehát azt, hogy mi az a közeg, amiben ezek a művek születnek. Az intézményesedés jelöli ki, hogy az internet „térképén" hol vannak azok a pontok, ahol a művek megtalálhatók. Tehát részben attól születnek internetes művek, hogy megvannak az intézmények, általában nagy, anyagilag stabil rendszerek, amelyek lehetővé teszik, hogy a művet a hálón jelen lévő rengeteg egyéb tartalom között megtalálják. A netművész tehát csatlakozik egy jó hírű intézményhez, mondjuk, a ZKM szerverén helyezi el a művét, vagy onnan van belinkelve, hogy láthatóvá váljon. Az a paradox helyzet áll tehát elő, hogy az alapvetően intézményellenes – vagy annak vélt – net, amely független létezést biztosít a művésznek, egyben arra is készteti, hogy egy intézményhez csatlakozzon.

ERDÉLY: – A Küszöb-problémához tartozik számomra egy új és nagyon izgalmas jelenség, nevezetesen az, hogy ennek a művészetnek igen komoly technikai, hardver és szoftver feltételei vannak. Olyan helyzet alakul ki, amelyben sok művész válik informatikussá, és sok informatikus talán művésszé válhat. Ha egy művészi hozzáállás alapja, hogy a médium határait keresi, akkor a művészet és a technikai fejlődés egymást feltételezheti. Ezek a határok egyben a technika határai is lehetnek, vagyis a két terület, kutatás és kultúra ily módon összekapcsolódhat, kölcsönhatásba léphet. Az érdekek tehát itt találkoznak. Ez az állapot azonban ma még nem jellemző. Igaz, hogy nagyon sok kreatív internetes fejlesztés folyik, ám ha átnézem a több százmillió oldalt a hálón, akkor azért látható, hogy az arány mégiscsak elenyésző.

A beszélgetés rövid összefoglalója május 9-től olvasható a Novacom <http://www.novacom.hu> site-on működő BITE Páholyban. Szervezői ugyanitt várják a hozzászólásokat, véleményeket.

KOZMA ZSOLT

Beszélgetés Kozák Gáborral

al gyerek honnan tudja?

ák Gábor
ívészt kizárólagosan magamnak próbáljak lefoglalni"

kiválasztását sok szempont befolyásolja. Fuchs Tamást például egyáltalán nem ismertem, csak úgy bejött ide, hozta a munkáit, megnéztem és narozatot, amelyből még csak egy-két darabot láttam, de úgy érzem, hogy ezekben lesz olyan töltés, olyan erő, ami a legutóbbi képeiből hiányzott. Ezért szeretek a fiatalokkal dolgozni.

Ennek az éremnek persze van másik oldala is. Elég nagy probléma számomra, hogy nem tudok bőséges választékot raktározni, mert a művészek többsége kevés művet készít. Wächter Dénes, Hajdú Kinga, Kósa János, Nemes Nikolett, Nagy Kriszta évente 10–15 munkát fest, és mivel sokfelé hívják őket, múzeumokba is kerül az alkotásaikból, nem tudom megoldani, hogy itt, a raktáramban elég nagy anyag legyen tőlük. A kivétel Szűcs Attila, akihez bármikor felmegyek, mindig van legalább 10–20 vadonatúj festménye.

– Hogy érzed magad a galériások között?

– Ha az idősebb generációhoz viszonyítom magam – de lehet, hogy a fiatalabbakhoz képest ugyanez a helyzet –, azt hiszem, igazából nem vagyok jó galériás. Nekem inkább baráti

gged, 1998
9,5 cm

Wächter Dénes: Mikrofrekvenciás készülék, 1998
olaj, vászon, 80x60 cm

gyon tetszett. A művészettörténészek szerintem semmilyen skatulyát nem tudnának ráhúzni, mert rengeteg dologgal foglalkozik, a klasszikus csendéletektől a nagy sztárok portréjáig. Mostanában nagyon szeretem Erdélyi Gábor és Szikora Tamás műveit is, de mindhármukat más-más okból állítanám ki.

– Miért választasz többnyire fiatal művészeket?

– A fiatalok azért is érdekesek számomra, mert nekik időnként még „eldurran" a kezük. Az idősebb művészeknek általában kialakult a stílusuk, annyira érettek, hogy rendre ugyanazt a kvalitást hozzák. A fiataloknál még nagy hullámzásokat látok, néha meginognak, máskor viszont váratlan teljesítményt nyújtanak. Kósa Jánosnak például elmaradt most a tárlata az Illáriumban. Fölmentem hozzá, és láttam, hogy mivel két helyen is dolgozik, kisbabájuk született és egy csomó minden történt vele, nem tudott igazán a képekre koncentrálni. Néhány művet ki tudtunk volna rakni, de közepes anyagot nem akartam kiállítani. Viszont elkezdett most csinálni egy sorozatot, amelyben a kapcsolatom a művészekkel. Ismerem a helyzetüket, érdekel, hogyan élnek, éppen ezért semmiképpen sem tudnék vagy akarnék exkluzív szerződéseket kötni velük. Látom ugyanis, hogy ennek nincsen semmilyen alapja. Lehet, hogy itt generációs különbségekről is szó van; 24 évesen én vagyok a legfiatalabb az összes galériás között, talán ezért. Úgy érzem, a többiek túl komolyan vesznek olyan dolgokat, amelyeknek nincsen tétje. Azért nem mentem el a Gallery by Night 2000 kiállítássorozatát megnyitó beszélgetésre sem, mert jó néhány hasonló rendezvényen vettem részt, és sosem történt semmi. Olyan ez, mintha felszállnánk egy vonatra, amelyik nem indul el. Ott ülünk ezen a vonaton már mióta, és ha valaki el szeretné indítani, kudarcot vall. Szívem szerint bezárnám az összes galériást egy szobába, és addig nem jöhetnének ki, míg valamit ki nem találnak. Minimum egy olyan dolgot, amire azt mondják, hogy ebben egyet tudunk érteni, ez a közös álláspont. A jobb magángalériáknak mindenképpen alapítania kellene egy ligát. Van most a galériásoknak egy társasága, amit Éri Gyöngyi vezet, de ott sincs semmilyen közös nevező. Pedig közös pontokat kellene találni, egymást erősítve kellene fellépni.

– Mi a legvitatottabb kérdés manapság a galériás szakmában?

– A közelmúltban nálam járt egy magyar származású dallasi galériatulajdonos, aki Kósa János kiállítása miatt keresett fel. Az internetről ismerte Kósa munkáit. Fölvittem a raktárunkba, körülnézett, érdeklődött az árakról. Megmondtam neki, nem sokallta, de megkérdezte, hogy ez most az eladási ár, vagy milyen ár.

Elkezdtünk beszélgetni erről, és kiderült, mennyire érthetetlen a számára az, hogy Magyarországon más a műtermi ár, a bolti ár, az áfa nélküli ár, és ki tudja, milyen árkonstrukciók léteznek még. Szerintem ez káoszt teremt, és sokakat elbizonytalanít. Azt sugallja, hogy nem egészen tiszta az üzlet. Úgy hallottam, hogy ezt elkerülendő Deák Erika például most már megegyezik a művészeivel, hogy a képnek csak egy ára van, függetlenül attól, hogy a galériában, a műteremben vagy az utcán adják-e el. Ezzel kiküszöbölhető lesz, hogy ha valakinek Magyarországon végre megtetszik egy kortárs festő képe, és meg is akarja venni, akkor a galériát megkerülve azonnal felkeresi a művészt a műtermében. A galériásnak persze ehhez is van köze, hiszen általában nála látják meg a képet, ha ő nem rendezne kiállításokat, ez a lehetőség sem létezne.

– Van-e az Illáriumnak állandó vásárlóköre? Milyen a viszonyod a gyűjtőkhöz?

– Nekem egyelőre nem sikerült nagy számban komoly gyűjtőket vonzani a galéria köré, inkább az ismeretségi, baráti körömbe tartozó emberek vásárolnak nálunk – persze ez sem kevés. Ennek egyik oka, hogy nálam nincsenek idősebb, tekintélyes, befutott művészek. Engem viszont a financiális kérdéseknél sokkal jobban érdekel az, hogy itt pezsegjen az élet, izgalmas kiállítások legyenek.

A másik ok, hogy a Köztársaság tér ugyan a város szívében van, a művészek nagyon szeretik, de a komolyabb vásárlók valószínűleg még mindig fanyalognak attól, hogy ide jöjjenek. És meg kell említenem az életkoromat is. Én nagyon nehezen tudok meggyőzni egy 35–40 körüli vagy még idősebb embert arról, hogy ezek a művek értékek és érdemes pénzt szánni rájuk. Azt gondolják, honnan is tudhatná ezt egy ilyen fiatal gyerek? Úgy érzem, tíz év múlva már egészen más lehetőségekkel fogok galériát vezetni. Ezt a munkát még Nyugat-Európában is mindenki így kezdi el, a személyes ismeretségeire alapozva. Az én generációm még túl fiatal, nincs elég pénze, hogy képeket vásároljon. Nekem az a fontos, hogy a személyes koncepciómnak, a saját, szubjektív értékítéletemnek megfelelően vezethessem ezt a galériát. Hogy komolyabb anyagi sikerhez is vezessen, az még évek kérdése.

SPENGLER KATALIN

Szőnyi
ANTIKVÁRIUMA
Régi könyvek, metszetek, térképek vétele és eladása.
1055 Bp., Szent István krt. 3.
Telefon/fax: 311-6431.
E-mail: szonyi@tzteam.hu

ÚJSZECESSZIÓ GALÉRIA
1092 Budapest, Ráday u. 14.
Nyitva: hétfőtől péntekig 12–18.30-ig
A századfordulót idéző kvalitásos kortárs művészeti alkotások bemutatása és árusítása.
KIÁLLÍTÁSOK:
május: Bukrán Edit keramikusművész V. 1–31-ig,
május 26-tól június 20-ig: Gyermeknapi kiállítás.

Martino GALLERY & CAFÉ Budapest
OLJA IVANJICKI
belgrádi festőművész
kiállítása
május 26-tól június 10-ig
tekinthető meg galériánkban.
1052 Budapest, Galamb utca 5., tel./fax: 338-2880

BEÖTHY B.

MINTA I.

Beöthy Balázs Kiss Péter Kósa János Nemes Csaba

Fészek Galéria 1073 Kertész utca 36. Megnyitó: 1993. október 13-án, szerdán 18 órakor
Megnyitja: Zwickl András A kiállítás megtekinthető: október 24-ig naponta 14-20 óráig

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

Bakos Katalin

Bp.

Lecke utca 3

1119

F.k.: Galambos Tibor — Szövorg Ny.

Beöthy Balázs

MŰÉRTŐ

A HVG RT. KIADVÁNYA

2000. JÚNIUS

MŰVÉSZET • ÉRTÉK • RÉGISÉG

ÁRA 395 FT

Határeset

Június 23-tól szeptember 24-ig tart majd a Kortárs Művészetek Európai Biennáléja, a MANIFESTA Ljubljanában, ami a magyar művészeknek az idén nem olyan nagy öröm. A fiatal, 1993-ban alakult, úgynevezett „nomád" biennálénak 1996-ban Rotterdamban volt az első fordulója: tulajdonképpen az európai fiatal kortárs művészek lázadásának fóruma a nagyobb, már öregedő és elitista biennálék ellen. Akkor Néray Katalin művészettörténész is részt vett kurátorként s művészeti vezetőként, magyar művészek is képviselték hazánkat, ami jó jel volt abban a tekintetben, hogy végre felírjuk magunkat Európa művészeti térképére. A soron következő rendezvény Luxemburgban volt, ahol a hímzőmágus Benczúr Emese, a tavalyi Velencei Biennále magyar pavilonjának egyik kiállítója szerepelt emlékezetes sikerrel.

A kétévenként megrendezett esemény célja, hogy az európai kortárs művészetnek lehetőséget adjon identitása megújítására, illetve hogy az európai művészek reflektálhassanak az újabb politikai és szociális kihívásokra. Ezért itt nemhogy nincs amerikai dominancia, de senkinek eszébe sem jut meghívni amerikai művészeket.

Az idén pedig – sajnos – úgy alakult, hogy magyarok sem kerültek a kiállítók közé. Hogy miért, annak magyarázatára több verzió létezik. A rosszindulatúbb szerint a magyar művészek nem alkalmasak rá. Ezt a hírt az idén nekünk jutott kurátor, a bécsi Kathrin Rhomberg döntése alapozta meg, aki fiatal művészeink és az általam meginterjúvolt intermédia-„guru", Beöthy Balázs szerint nem nyilatkozik az ügyben, bár nem is kötelessége. Az idei MANIFESTÁ-t négy kurátor, Rhomberg mellett a Chicagóban és New Yorkban élő Francesco Bonami, a rotterdami Ole Bouman és a pozsonyi-utrechti illetőségű Maria Hlavajova Európa-szerte tett tanulmányútjait követően kialakított koncepciója alapján rendezik meg. A jóindulatú híresztelések szerint pedig – amelyek valóban elfogadhatóbbak a hazai művészöntudat számára – az az ábra, hogy az idei kiállításnak a címét a pszichológia területéről kölcsönözték – Borderline- (Határvonal-) szindróma –, ám a magyar művek között nem találtak ebbe a témába vágó, kiküldhető darabot. Hivatalos verzió egyszerűen nincs. A legfurcsább momentum azért mégiscsak az, hogy a legutóbbi luxemburgi rendezvényen, 1998 őszén bejelentették, hogy a következő helyszín Budapest lesz, de az éppen akkor aktuális kulturális kormányzat az NKA közreműködésével diplomáciai kudarcba fullasztotta a dolgot, vagyis a biennálénak egyszerűen nem akadt itthon gazdája. Pedig ilyen dinamikus rendezvényekre már csak az országimázs-őrület miatt is szükségünk lenne.

Az izgalmas materiális és a virtuális világot képviselő alkotásokat bemutató esemény tehát helyettünk a friss és fiatalos Ljubljanában lesz. Az AICA, azaz a Nemzetközi Műkritikusok Szövetsége Magyar Szekciója azért megpróbálja a következő alkalmat nem elszalasztani a nagyjából 200 milliós költségvetésű rendezvény vendégül látására, és egyelőre talán azzal vigasztalódhat, hogy idén az alapító-ötletadó atyák, a finnek sem szerepelnek mint kiállítók. Sovány vigasz.

-SZILÁGYI-

Egy rejtőzködő gyűjtő

Kondor Béla szárnyas oltára
Beszélgetés Antal Péterrel **(11. oldal)**

Építészet

A római San Carlo alle Quattro Fontane rendházának udvara, 1634–38
Borromini-kiállítás Bécsben **(10. oldal)**

Ludwig Múzeum

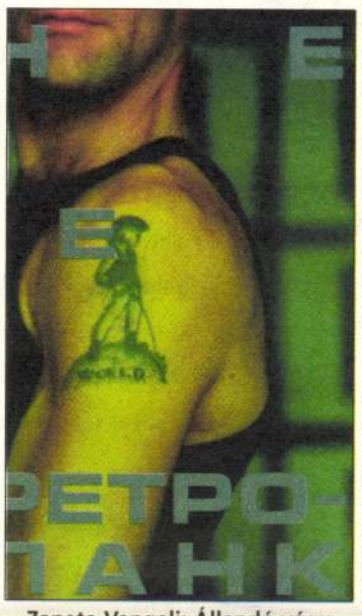

Zaneta Vangeli: Állandó vágy az örökkévalóságra, 1998
After the Wall – A fal után. Stockholm után Budapesten **(június 15-től)**

Arte és Blitz Galéria – ötödik grafikai árverés: június 15-én

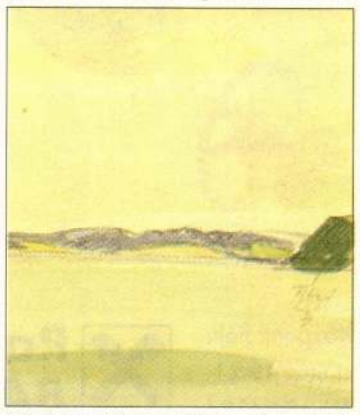

Vaszary János: Tihany (részlet)
(akvarell, ceruza, papír, 272x426 mm)
Kikiáltási ára: nyolcvanezer forint

MoMA, Guggenheim – New York

Óriások küzdelme

Divatba jött a képzőművészet, s különösképpen a kortárs művészet! Egy magára valamit is adó modern művészeti múzeum ma már nem teheti meg, hogy ne mutasson be kortárs művészetet és egykor megszerzett babérjain üljön; azaz hogy szépen sorba szedve, izmusonként s nevenként csoportosítva, katonás rendben prezentálja az egykori művészeti forradalom etapjait, főszereplőit – mindezt többnyire rosszul világított, szűkre szabott, üresen kongó termekben, melyeknek csendjét s a teremőr bóbiskolását csak a legelszántabb nézők neszezése zavarja meg.

Frank Gehry: a Guggenheim Múzeum új épülete, New York
makett

Napjainkban sokirányú nyomás nehezedik a múzeumokra. Egyrészt a közönség felől, amely immáron széles nagyközönségként értelmezendő, nem szűk szakmai körként, s egyre újabb és újabb attrakciókat, közönségszórakoztató produkciókat vár a múzeumoktól. A társasági élet része lett ugyanis a képzőművészet! Éppúgy nem szalonképes manapság elmulasztani egy-egy nagy kiállítást, mint ahogy régebben egy-egy jelentős színházi előadást, koncertet, illetve filmbemutatót.

Nyomás nehezedik a múzeumokra financiális oldalról is. Az állami költségvetés egyre inkább azt várja tőlük, hogy álljanak saját lábukra, vagyis a működtetés és a fenntartás költségein túl minden egyéb forrást maguk teremtsenek elő. Márpedig a szponzor hallani sem akar arról, hogy egy nagy fekete zsák csak elnyelje a pénzét; ő a nagy nyilvánosság elé akarja tárni adakozását, következésképpen a nevét széles körben forgató, tömegeket vonzó, népszerű kiállításokat, szenzációkat akar látni. Az már a múzeum szakmai felelőssége, hogy ezenközben ne prostituálódjon. A kettős prés mellett még ott van egy harmadik is, a korszerű elmélet, az aktuális diskurzus felől az intézményre nehezedő nyomás, amely a múzeumot is rákényszeríti funkciói újragondolására. A művészetfogalom megváltozásával kanonizáló szerepe is megkérdőjeleződött. A folyamat a hetvenes évek elején kezdődött a „white cube", a fehér doboz steril falai közül történt tüntető kivonulással – performansz, koncept art, land art, body art stb. –, s napjainkban teljesedett ki az alternatív intézmények, színterek megsokszorozódásával.

(folytatás a 4. oldalon)

Egységes követő-jog szabályozás az EU-ban

Mi következik?

Hosszas vita és alkudozás után megszületett az az irányelv, amelynek értelmében az Európai Unió (EU) országaiban egységes és kötelező követő-jogi szabályozást vezetnek be. Az egyezség létrejötte után az irányelv folytatja útját a brüsszeli bürokrácia intézményeiben. Leghamarabb két hónapon belül léphet életbe, a végső határidő 2001 márciusa.

Az eredeti képzőművészeti alkotások kereskedő közreműködésével történő viszonteladása után az alkotót megillető szerzői jogdíj intézményét a Berni Uniós Egyezmény fogalmazta meg 1971-ben. A világ államainak többségét magában foglaló szervezet – éppen a nagy létszámból adódó sokféleség miatt – az általános javaslatokon túlmenően e sokat vitatott kérdésben eddig még nem szánta el magát kötelező érvényű szabályozásra.

Az Európai Unió 15 tagállamából 11 mégis önként vállalta a szerzői jogok ilyen irányú kiterjesztését, de szabályozásuk (és annak eredményessége) jelentős mértékben eltér egymástól. A kulcsok 2–6 százalék között változnak, néhol a kereskedő díjai, illetve a kiegészítők (keret, talapzat) is a jogdíjfizetés alapját jelentik, sőt általában a képzőművészet fogalmán is mást értenek. Ezen országok szerint a követő-jog bevezetésével az írókhoz és zeneszerzőkhöz hasonlóan a képzőművészek is részesedhetnek a műveik első eladását követő későbbi értéknövekedésből, amely egész életművük sikerének köszönhető. Sőt a vevők által fizetett díjak révén megvalósulhat a képzőművészet arányos és közvetlen támogatása is.

A szabályozást ellenzők szerint viszont a rendszer éppen a támogatandó és kevésbé elismert alkotókat nem támogatja, és érdemben csak a piacon is sikeres művészeket díjazza. Figyelmen kívül hagyja továbbá azt is, hogy a műtárgyak árnövekedése gyakran spekuláció következménye, így nem feltétlenül tükrözi a tényleges értéket, sőt a követői jogdíj az értékükből veszítő alkotások esetén is fizetendő, ami aránytalansághoz vezet. A műtárgypiac szereplőire nehezedő jogdíjteher ráadásul lassítja a kereskedelmet, kevesebb kiállításra, bemutatóra ad lehetőséget, tehát halmozottan hátrányosan érinti az alkotók széles körét.

A fenti érvek alapján a követő-jogi szabályozást nem fogadja el az Egyesült Államok (Kalifornia állam kivételével), Japán, Svájc, Nagy-Britannia, Írország, Hollandia és Ausztria. Attól tartanak, hogy a jogszabály bevezetésével elveszíthetik a jogdíjjal terhelt országokból érkező vevők és eladók bizalmát, és ezzel együtt saját állampolgáraik is érdekeltté válnának az adásvétel határokon túli lebonyolításában. Ez az intézkedés érzékenyen érintené a világ műkereskedelmének jelentős részét kézben tartó londoni, illetve a regionális központtá váló bécsi galériákat és aukciósházakat.

(folytatás a 18. oldalon)

Fékezett habzás

Hirtelen nem tudtam, a legnépszerűbb magyar tévésorozat díszletében vagyok, vagy hol. Ez elsőre nem világos, amikor megérkezem a dzsörzénadrágjairól, menedzsershopjairól, újabban olaszos öltönyeiről ismert Griff Áruház harmadik emeletére. Egy bisztró és egy Kleiderbauer-szerűség ér itt össze: tükrök, próbafülkék, Kósa L. Adolf fotója kétszeres életnagyságban, az álmennyezetből Enrique Iglesias énekel, sápadt, alultáplált, klumpás eladólány mered rám dülledt szemmel. Az egyetlen biztos pont: itt valahol egy galériának kell lennie, ahol Zseni és tanítványa címmel Szász Endre és Hartmann Kitty képei függnek. A galéria meg is van. A büfé az; kávéka, üdcsi, sütipult, kékmulti, Segafredo, sörcsap. A képek is megvannak, hál' isten. Majdnem lecsúsztam a tárlatról, melyen a Zseni proudly presents az ő tanítványát, de még elkaptam, a hivatalos zárás előtt másfél nappal. Igaz, már zárva van. Legalábbis a diszkrét, lila kötél térdmagasságban arra figyelmeztet, nem szabad belépni. Ám szerencsére így is látható minden a falakon. Apropó, falak: mályvalila festékkel lekent, rücskös felületek. Közöttük pedig szürke pult, haragzöld lambéria, márvány rajzolatú, műanyag asztalok, a székeken lilás-barnás, szertelen geometrikus mintájú huzat (ilyesmi ingben volt Antal Imre legutóbb az Esti Showderben), az áruház átriuma fölött neonfelirat: Griff Galéria. Totális Siófok, a magyar aranyhomok büféhangulata főszezonban. Nincs több kérdésem, lássuk most már a műveket! Cinikus vagyok persze, hiszen tudtam én, mire jövök, nem számítottam semmi jóra, nem gondoltam, hogy Szász Endre és Hartmann Kitty találkozásából más jön létre, mint émelyítő giccs. De amikor ez az egész ott áll előttem a maga kisszerűségében, az azért tényleg elképesztő, még a viccelhetnékem is oda lesz. Nem a hely szelleme teszi, nem a képek színvonala, ebben nincs semmi különös, ma már nem kell a Képcsarnokba vagy a Halászbástyára menni, a Corától az OBI-ig mindenféle áruházakban kapni giccsfestészetet. Hanem a cím. Zseni és tanítványa. Itt valaki valamit halálosan komolyan gondol. Talán Hartmann Kitty a tiszteletadást. Talán Szász Endre önmaga nagyságát. Mert hát levelet is mellékelt a képekhez, felhívja figyelmünket tanítványának tíz éve töretlen fejlődésére, egyéni látásmódjára. Talán a kiállítás rendezői az esemény jelentőségét? Kultúrát visznek a földekre, pontosabban a mallokba? Erről lehet szó. Pedig csak placebo művészetet sóznak a vásárló nyakába, némi csinnadrattával. Csupán egyszerű árukapcsolás: az ismert és jövedelmező szemfényvesztő – aki azonban valaha legalább ügyes kezű mesterember volt – trójai falova egy gyenge festőnőnek, akiről még csak az sem mondható el, hogy legalább a technikát tudja. Csak barátok önmenedzselése, ha nyomatsz, nyomatlak, csak a gagyi ünnepe, már megint, szappanopera, fékezett habzás.

CSÓK: ISTVÁN

MŰÉRTŐ
MŰVÉSZETI, MŰKERESKEDELMI HAVILAP

Főszerkesztő:
ANDRÁSI GÁBOR
Főszerkesztő-helyettes:
BERÉNYI PÉTER
Tervezőszerkesztő:
LÉVAI ANDRÁS
Olvasószerkesztő:
FENYVES KATALIN
Korrektor:
MÉSZÁROS ILONA
Munkatárs:
NAGY GERGELY
KOZMA ZSOLT
Külföldi tudósítók:
ANDRÁS EDIT – New York
HUSHEGYI GÁBOR – Pozsony
KOPECZKY CSABA – Grenoble
MONIKA WUCHER – Hamburg
MURÁDIN JENŐ – Kolozsvár
SCHAUSCHITZ ATTILA – Berlin

Szerkesztőség:
1037 Budapest, Bokor u. 23–25.
Telefon és fax: 436-2270
E-mail: muerto@hvg.hu

KIADJA A HVG KIADÓI RT.
Felelős kiadó:
SZAUER PÉTER ügyvezető igazgató
Kiadóhivatal:
1037 Budapest, Bokor u. 23–25.
Telefon: 436-2000

Hirdetés:
SZELEVÉNYI JUDIT
1037 Budapest, Bokor u. 23–25.
Telefon: 436-2027, 436-2020
Fax: 436-2009, 436-2010
E-mail: hirdet@hvg.hu

Előfizethető:
HVG Rt. terjesztési osztály
1037 Budapest, Bokor u. 23–25.
Telefon: 436-2045 Fax: 436-2009
E-mail: terjeszt@hvg.hu
Előfizetési díj negyedévre: 1185 Ft,
fél évre: 2025 Ft, egész évre: 3850 Ft.

Nyomdai előkészítés:
HVG Press Kft.
ERÉNYI ÁGNES ügyvezető igazgató

Nyomtatás:
Magyar Hivatalos Közlönykiadó
Lajosmizsei Nyomdája
Felelős vezető: BURJÁN NORBERT
ISSN: 1419-0567
00.0995
Minden jog fenntartva.
A Műértőt vagy annak részeit tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus, fényképészeti úton vagy más módon – a kiadó írásbeli engedélye nélkül közölni.

Bernáth Aurél
emlékkiállítása

június 1 - június 25.-ig

HOME GALÉRIA

1025 Budapest, Csévi út 7.
Telefon: 200 4306

Festmény-restaurálás
nemzetközi és hazai referenciákkal.

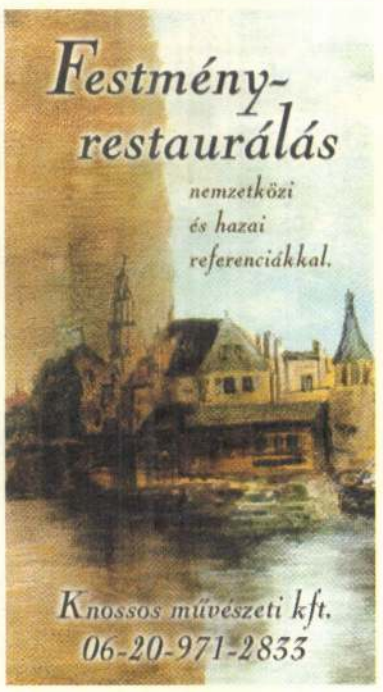

Knossos művészeti kft.
06-20-971-2833

Az értékhez
avatott kéz kell

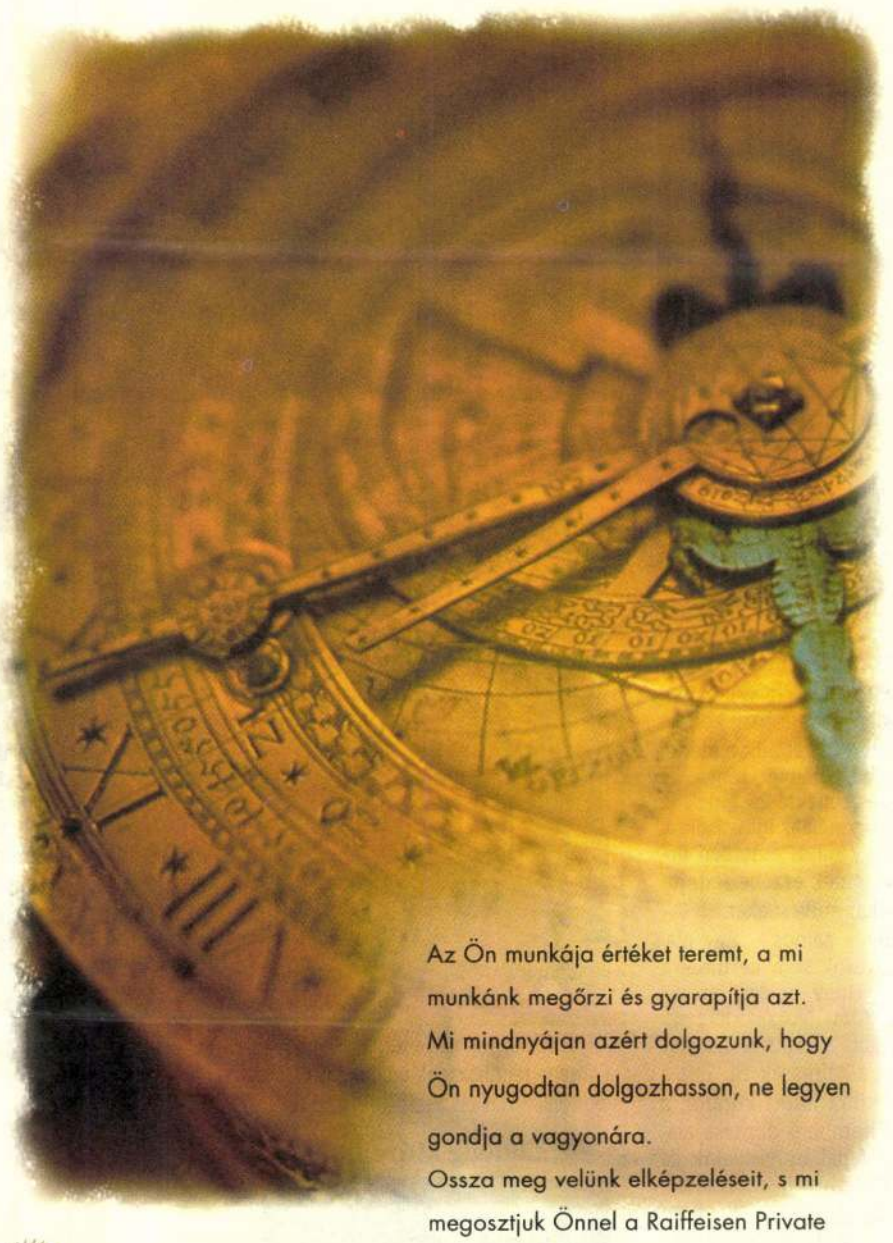

LOWE LINTAS GGK

Az Ön munkája értéket teremt, a mi munkánk megőrzi és gyarapítja azt. Mi mindnyájan azért dolgozunk, hogy Ön nyugodtan dolgozhasson, ne legyen gondja a vagyonára.
Ossza meg velünk elképzeléseit, s mi megosztjuk Önnel a Raiffeisen Private Banking sokéves tudását.
Nálunk saját bankára, személyes pénzügyi tanácsadója lesz, aki avatott kézzel, elhivatott szakértelemmel segíti Önt befektetései kialakításában. S mindig készséggel áll rendelkezésére, hogy portfólióját nyomon követhesse, változó igényei szerint alakíthassa.

Központi fiók:
1052 Budapest, Váci utca 19-21.
Telefon: (1) 484-4184

Raiffeisen BANK
Private Banking

NÉPSZABADSÁG
2003. máj. 6.

A moszkvai idő mint műalkotás

A Ludwig Múzeum másfél hónapra kiállítási helyszínné teszi a Moszkva teret

Van úgy, hogy az ember örülne egy nagyméretű csomagmegőrzőnek, amelynek belsejében némi fizetség ellenében röpke időre kifújhatná magát, még aludhatna is. A pihenőkapszula megjelenésére nem is kell már sokat várni, mert a dunaszerdahelyi *Németh Ilona* a Moszkva téri projekt keretében két hét múlva megvalósítja a pénzbedobással működő embermegőrzőt.

A Ludwig Múzeum május 16.–június 29. között tartó kulturális rendezvénysorozata az Európai Unió által támogatott Kultúra 2000 pályázat keretén belül jön létre. A szervezők a Gravitáció elnevezésű akciósorozattal elsősorban arra keresik a választ, hogy a köztéri művészetnek ma milyen újraértelmezési lehetőségei vannak, hogyan célozható meg szélesebb közönség a kortárs alkotások eszközeivel. *Hegyi Dóra*, a múzeum kurátora lapunknak elmondta, hogy a rendezvénynek lesznek a téren látható, körüljárható és használható tárgyai, de inkább az eseményekkel próbálnak nézőket, érdeklődőket, közreműködőket odavonzani.

A múzeum négy hazai és öt külföldi művészt hívott meg, további kilenc ötletet pedig a pályázatra beküldött 39-ből választottak ki a bírálók. A kurátor hozzáfűzte: néhány elképzelés megvalósulása még bizonytalan, mert a Kultúra 2000 pályázaton elnyert összeg csak a költségek 60 százalékáig használható föl, a hiányzó részt a múzeumnak kell előteremtenie.

Sugár János komputeres terve: Diktálóstand

Az már biztos, hogy *Sugár János* terve alapján a téren áll majd egy kisbusz, amelynek fedélzetén „diktálóstand" fog működni, bárkinek lehetősége lesz arra, hogy tíz percen keresztül diktáljon egy szöveget az ott ülő gépírónak. Ami elkészül, megjelenik majd a Moszkva tér című kiadványban, és még honorárium is jár érte.

Az egész programot kezdeményező *El-Hassan Róza* R. a túlnépesedésre gondol című szobra egy csadorba öltöztetett, gondolkozó pózban ülő figura. A Moszkva tér mindennapi forgatagába kerülő alakot látva a nézőnek nem kell majd magyarázni a mű címét.

A pénzosztó című ötlet *Beöthy Balázsé*: egy helyi hajléktalan apróval a zsebében mászkál a téren előre meg nem hirdetett időpontokban, és pénzt próbál adni a járókelőknek, kifordítva az ottani kéregetőktől megszokott gyakorlatot.

A HINTS-csoportnak az első napra tervezett akciója ezzel szemben a kiállításmegnyitókon szokásos büfét illeszti a környezetbe azzal, hogy a megjelenteknek olyan ételcsomagokat oszt, amelyeket karitatív szervezetek szoktak a Moszkva téren és egyéb köztereken a rászorultaknak adományozni.

A svájci *Stefan Keller* műve a június 7-i, egész napos táncverseny a Moszkva téren. Bárki benevezhet egy meghatározott összeg fejében, és a táncot legkésőbb abbahagyó versenyző pénznyereményben részesül. A művész a térnek azon jellegzetességére reflektál, hogy a legtöbben munkába menet, illetve onnan hazafelé használják, és a tér az illegális munkapiacnak is a legfőbb helyszíne. Ezért akarja egy napra átadni a szórakozásnak, de úgy, hogy aki a legkitartóbban szórakozik, pénzt kap érte, tehát, ha úgy tetszik, dolgozik.

Eperjesi Ágnes a teret megpróbálja egy napig a lehető legteljesebb mértékben reklámmentessé tenni. Minden reklámhordozót egyszínű, de nem egyforma színű felületté változtat, sőt munkatársai az együttműködő járókelők reklámszatyrát is feliratmentes zacskóba bújtatják.

A *bp* monogramú pályázó a téri órát fogja átállítani a kiállítás időtartamára, hogy a moszkvai időt mutassa.

A horvát *Andreja Kuluncic* videót készít, amelyen öt-hat, a téren naponta áthaladó ember hazafelé tartó útját örökíti meg, megmutatva, hogy a Moszkva tér milyen sokféle társadalmi réteg mindennapjainak része.

A téren álló Gomba presszó is átalakul, a helyén működő kávézóban az Octogon című építészeti folyóirat munkatársainak vezetésével zajlanak majd beszélgetések.

BERTA ANIKÓ

BEÖTHY BALÁZS

BEÖTHY BALÁZS

Újratagolódó emigráció?

Ruszcsák Miklós (35) az Öregdiák Szövetség Bessenyei György körének jelenlegi alelnöke, „civilben" Dinkins New York-i polgármester munkatársa, pénzügyi elemző. 1979-ben Miskolcon lett gépészmérnök, de még ugyanabban az évben elhagyta az országot. Az USA-ban 1987-ben szerezte meg második, közgazdasági-pénzügyi diplomáját. New Brunswickban él, 1988 óta dolgozik New York polgármesteri hivatalában. A szövetségnek 1980 óta tagja, '83 és '86 között titkára, majd két évig elnöke volt.

— *Hogyan lett huszonévesen „öregdiák"?*

— Azok sem voltak idősebbek, akik a szövetséget 1960-ban megalapították: diákok voltak, akik a forradalom leverése után kénytelenek voltak külföldre menekülni, és az USA-ban a New Brunswick-i Rutgers Egyetemen folytathatták tanulmányaikat. Miért épp ebben a városban jött létre a kör? Az itteni magyar kolóniának a századelőig visszanyúló előtörténete van, emiatt a később érkező magyarok is szívesen vertek itt tanyát. Mégis, a város jelentős magyar hagyományai és a magyar származásúak számossága ellenére, a tanárok is, a diákok is igen keveset tudnak a magyarságról. Sőt azokat is a teljes eredetfelejtés fenyegeti, akik szívesen őriznék magyar származásuk tudatát, és szeretnék is azt ápolni. Emiatt indították meg 1960-ban a kör alapítói azt a hétvégi iskolát, ahol ekkortól több mint ezer magyar származású gyerek és felnőtt ismerkedhetett szervezett keretek között a magyar nyelvvel és irodalommal, történelemmel és népművészettel. És persze az ötvenhatos forradalom valóságával. A '80-as években már viszonylag sokan érkezhettek ki az USA-ba ösztöndíjjal. S ez, kivált városunk New Yorkhoz való közelsége miatt, új távlatokat nyitott az Öregdiák Szövetség számára is: az emigránsok mellett egyre rendszeresebben hívhattunk meg hazai előadókat is New Yorkból, amire az útiköltség miatt Budapestről képtelenek lettünk volna.

— *Milyen politikai szempontok szerint válogattak a meghívásra kiszemeltek között?*

— Arra törekedtünk, hogy az akkori „másik Magyarország", az itthon teljes vagy félhallgatásra kényszerített — ahogy hivatalosan nevezték — „ellenzéki-ellenséges" magyar értelmiség minden, akkori megítélésünk szerint lényeges, számbeli lekicsinyeltsége ellenére fontossá válható csoportja, árnyalata eljusson hozzánk. De a „politikai szembenállással" egyenrangú fontosságú — sőt meghatározó — szempont volt, hogy akit meghívunk, annak a szembenállás tiszteletre méltó, de a civil kurázsin túl szintén legyen hiteles mondanivalója. Vagyis szakmailag is fajsúlyos ember legyen.

— *A nyolcvanas évek végéig előadóik többsége „rendszerkritikus ellenzékinek" számított. Ma egyik részük a legerősebb kormányzó párt karakteres egyénisége, másik részük a kormányzó koalíciós pártok liberális ellenzékéhez tartozik. Milyen irányú politikai vonzalmak jellemzik erősebben jelenleg az Öregdiák Szövetséget?*

— 1989 előtt is voltak ugyan, akiknek személyisége vagy mondandója a tagság egyik vagy másik részéhez közelebb állt, viszont akkor a rokonszenv a közös félreszorítottság áldozatai iránt tagjaink körében viszonylag háttérbe szorította a már akkor is érzékelhető koncepcionális különbségeket. Mára az amerikai magyar emigráció, legalábbis az általam közelebbről ismert kör, politikailag tagoltabbá vált. Kicsiben mintegy leképezi a hazai parlamenten belüli megosztottságot. Némi egyszerűsítéssel, az idősebb nemzedék túlnyomórészt az MDF-fel jelezhető nemzeti vonulat felé húz, a fiatalabbak viszont inkább a liberális szellemiséggel rokonszenveznek. Ennek következtében az Öregdiák Szövetség Bessenyei György köre belsőleg a korábbiakhoz képest pluralizálódott: összejöveteleinken akaratlanul nemegyszer „újrajátsszuk" kicsiben a budapesti parlamentben folyó vitákat — legalábbis azokban a fő kérdésekben, amiket többékevésbé a távolból is jól lehet érzékelni.

Könczöl Csaba

BŰBÁJOSAK

Ki ne maradjon: október

Öregedő szépasszonyt elhagyja a szeretője. Sírást elunván, praktitkákba kezd. Újholdkor denevérhájjal keni az arcát. Visszafelé mondja a miatyánkot. A hűtlen kedves elcsent hajszálát láng fölé tartja, hamuját lenyeli. Nem csigázom tovább az olvasó figyelmét, inkább feloldom a hasonlatot. Az öregedő szépasszony esetünkben nem más, mint a politikától, vásárlóerőtől magára hagyott képzőművész. A hűtlen szerető szerepét az a drága közönség alakítja, amelynek eddig úgyahogy lekötötte figyelmét rajongója, a művészet. A bűbájolás pedig az a művészeti produkció, amelyet a riadt művész avégből hoz létre, hogy a csiholt csoda segítségével az elbitangolt vágyat ismét magára terelje.

Októberben szép-szomorú varázslatokat lehetett fővárosszerte megfigyelni. Nem gigászi kiállításokon, reprezentatív tárlatokon, kultúrpolitikailag fontoskodó eseményeken zajlottak a mágikus szeánszok: ide-oda kellett értük mászkálni. A művészet mellékhelyiségeiben kotyvasztották a bájitalokat.

Francia Intézet Galériája

Szőcs Miklós paliszandert és jávort, ajukadiót és avadirt, mahagónit és vörösfenyőt, gőzölt körtét és primavérát (az vajon mi lehet?) farag és fúr, gyalul és rétegel, csiszol és kelel, hogy bábokat és szobrokat, bútorokat és játékokat, talizmánokat és ereklyéket hozzon létre — saját bevallása szerint —, ugyanis minden érdekli, ami fában kifejezhető, megjeleníthető. Teszi pedig mindezt azért, mert képtelen silánysága csábító vulgár-civilizációnkba, lomhalmaz díszletünkbe, elvacakult körletünkbe belenyugodni. Abba a kulturális vákuumhelyzetbe, amely még a madáchi rémálmot is szétrebbenti, azaz még a széklábfaragás manuális örömétől is megfosztja a mindenkori Michelangelót.

Gyalul is Szőcs olyan széklábat, rétegel is olyan *Gepárd* szobrot, csirizel is olyan marionettegyüttest (egy *Othello*-bábjátékhoz), kelel is olyan *Leguán-padot*, hogy megbolondul a terem atmoszférája. Egyszeriben lehetővé lesz a lehetetlen. A véres tragédia hősei bábokká szelídülnek, az amúgy használható mobíliák szakrális méltóságot kapnak, miközben az *Orwell Állatfarmját* idéző torzpofák e helyről üzenik kacsintva: minden másképpen van, mint a közhelyekben.

Budapest Galéria Kiállítóháza

Kalmár János ez idő tájt hegesztett vaslemezek átvarázsolásával foglalkozik. Vigh Tamás egykori hűséges tanítványa, a kétdimenziós plasztikai létezés mániákus firtatója, eljutott a szobrászat egyik lehetséges végpontjáig. Innen csak csoda segítségével repülhet tovább. Kalmár a bűbájt a szobor befestésével éri el, azzal az eljárással, amelyre a műfaj klasszikusai általában csak biggyesztenek. Hideg fémkompozíciói tehát bánatos, meleg színburokba öltöznek: naplementéket idéző sáfránysárgákba, mélytengeri emlékeket idéző palackzöldekbe, sóhajnehéz óvörösökbe és búgó éjfélkékekbe. Legsikerültebb bűbájai a tegnapi szentendreieket, egy örökre elsüllyedni látszó értelmiségi kultúrát álmodják vissza. A legeslegsikerültebb pedig ennek a varázslatfélének a főpapjához, mindjárt Paul Kleehez fohászkodik, aki a világot újratanította a lehelet-különbségek érzékelésére, rajzban, árnyalatban egyaránt. Nagyon szép tehát az a rozsdás vassztéle, amely fején büszkén hordozza a fogyó hold melankolikus költői jelét, testén pedig festékpalástot visel az éjszaka mindenféle titkával; boldogságával, baljós érzéssel és persze egy mákszemnyi tudattalannal.

Dorottya utcai Galéria

Heritesz Gábor szép módszerességgel babonázza a be-és megtévedt nézőit. Vesz egy banális alakzatot, például egy tankcsapdát. A tankcsapda a maga rozsdás vas állagában a világ legunalmasabb formája, legfeljebb ha ellenszenv felkeltésére alkalmas. A művészi ráolvasásban a harcászati kellék azonban átlényegül, és

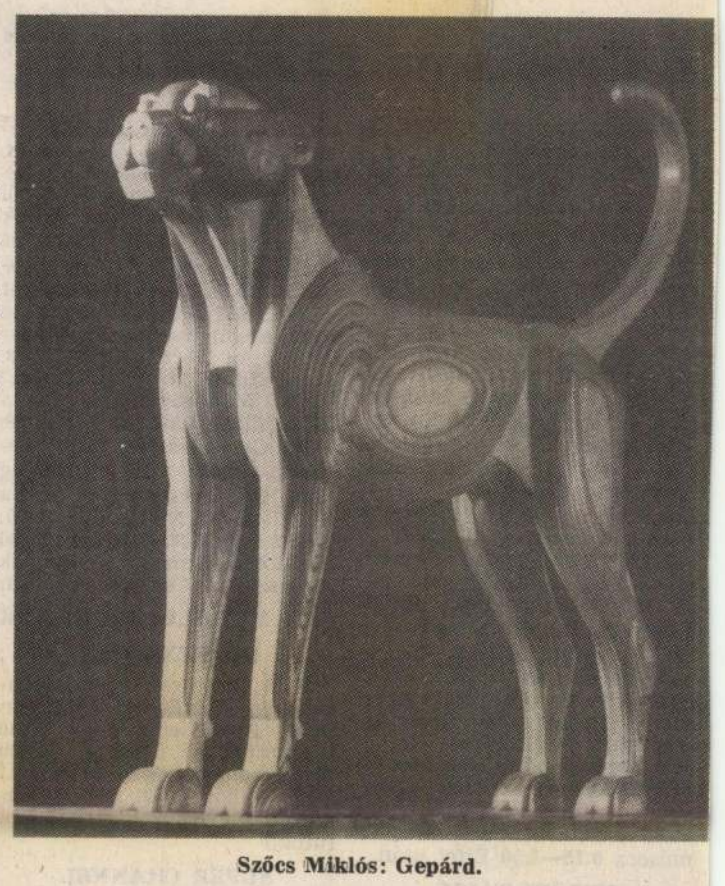

Szőcs Miklós: Gepárd.

kibontja titkos lehetőségeit. Az eredeti undok formára rá sem lehet ismerni. A krómacél és az ácsolt gerenda, a vörösréz és a gyalult fagerenda replikák csúfot űzhessenek az eredeti médiummal kapcsolatos előítéletekből. És lám, ez a tankcsapda már nem az a tankcsapda, ez már minden, de nem rémes-pocsék, ez már elegáns vagy nyomorult, de luxe vagy ordenáré.

Jól kitalált bűbájjal szórakoztat az iparművészet és szobrászat határán egyensúlyozó Heritesz. Budiajtó parafrázisait, ülőkefedő capriccióit, hulladéknyaláb-variációit nézegetve csak úgy tolulnak a tippek. Mi lenne, ha atomerőműblokkok és határsorompók, kalasnyikovok és villamosszékek modelljeit is hasonló mágiának vetne alá? A végén még szeretnénk őket.

Stúdió Galéria

Beöthy Balázs is rendelkezik varázslójogosítvánnyal. Mint a Hejettes Szomjazók remek vizuális avantgárd bandának a tagja már évekkel korábban kikóstolhatta a koboldgaztett minden örömét. Aktív tettestárs volt ugyanis Munkácsy Siralomházának, Grünewald Isenheimi oltárának, Széchenyi döblingi elmegyógyintézetének nevezetes „kutyába lement" átírásánál. Ha valaki, hát ő aztán tudja, hogy mi mindent lehet aranyból csinálni. Mostanában viszont az eljárás fordítottján töpreng. Ha nem is — hm — bélsárból bűvészkedik nemesfémet, de majdnem. Egy csomó szúette deszkából, fél tucat kampósszegből, néhány göngyöleg kerítéssodronyból áll rekvizitje. Elvarázsolt tér, babonázott helyzetbe hozott néző úgy válik ebből, hogy a deszkák ritmikus sugáralakzatba, a kampók megszegett monotóniába (zsidó van a pakliban alapon), a sodronyok szemidegizgató mintázatba helyezkednek.

A művész személyes elbeszélése alapján a manapság látható fiktív rend véletlen balesetnek köszönhető. A múlt héten a deszka-kampó-sodrony együttes még a plafonról csüngött alá és minden másképpen nézett ki. Ám egy jó bűbájos nem esik zavarba, ha az anyag, a plafon gipsze elfárad és ledobja a koncepciót. Átrendezi az elvarázsolt teret. Mert: van másik.

P. Sz. J.

RÁDIÓ Bajok a mélyben

Azt hiszem, hogy bajaink sokasodnak. Sokasodnak és sokfélék lesznek. Szaporodnak. Ráadásul úgy fest, hogy a politikai élet, a magyar parlament nem úgy működik, mint a tisztességes demokráciában annak működnie kellene. Nálunk nem az ország helyzetével foglalkozik az ország. Na, mi újság a parlamentben? Ha az ember meghallgatja a rádióközvetítést, megállapítja, hogy nincs semmi újság. Csak a szokásos perlekedés. Vagy mindig más újság van, mint amit az ember hallani szeretne. A minap véletlenül a magnetofont kapcsoltam be a rádió helyett: majdnem ugyanazokat a híreket mondták fél éve, mint manapság. Minek ennyi párt Magyarországon? Csakugyan, minek ennyi párt? Hiszen alapvető kérdésekben mindenki egyetért, részletkérdésekben meg sosem értenek egyet. A maguk dolgaival foglalkoznak. Miközben bajaink odalenn, a mélyben, sokasodnak. És senki se vesz róla tudomást. A falak tovább épültek és magasabbak, mint valaha. Kevesebb a levegő. Senki sem hisz az általános ígérgetéseknek. Boldogulni kellene, de hogyan?

A Honvéd kórház plasztikai sebészetén meghalt egy fiatalasszony. Egy rutinműtétet követően. De hát, mondjuk, hogy ez előfordul mindenhol a világon. Ámde az okokat firtató édesapa (Hogy tetszik lenni? — Nyugdíjasok műsora, hétfő, október 28., Petőfi, 11.03) egyszer csak azt tapasztalja, hogy valami nincs rendben a halál körül. Az orvosok összevissza beszélnek, titkolóznak, hazudnak, mert ugye, nyilvánvalóan valami mulasztás történt: de a hazudozást is olyan ügyetlenül csinálják, hogy azt még elképzelni is szörnyű, hogyan operálhatnak. Úgy fest, hogy sem a kórházban, sem a katonai ügyészségen, sem az ellenőrző vizsgálatokat végző laboratóriumokban senkinek sem érdeke a dolgok tisztázása. Senkit sem vonnak felelősségre. Szóval megint megúszzák a bűnösök. Ügyesen kimossák egymást. Ez jól megy nálunk: a felelősségelhárítás. Vannak dolgok, amik nagy vihart kavarnak. Hú, gondoljuk, mi lesz ebből? Aztán a vihar elül, a porszemek újból megtalálják a helyüket, minden megy tovább, ahogyan régen.

Ennyi egy élet — és hányan csak látszatéletet élnek: már nem reménykednek a segítségben, a tanácsokban. Volt azokból elég. Megoldás meg amúgy sincs. Ad tanácsot is, vagy csak meghallgat? Ezt kérdezi egy hallgató későn este két pszichológustól (Beszélgessünk, október 28., Kossuth 22.30), de úgy fest, hogy már az őszinte beszélgetés, a bajok bevallása is gyógyír a lélek súlyos sebeire. Egy asszony, aki huszonöt éve alkoholista, már azt sem tudja, miért iszik. Aztán elmeséli az életét, és kiderül, az lenne a csoda, ha nem ivott volna. A pohár után nyúltam, mondja szemérmesen. Volt értelme? Nem volt értelme. Mégis, minek van értelme? Könnyű lenne igazságokra hivatkozni és igazságokat osztogatni (amint ezt oly gyakran teszik a mi politikusaink). C. Molnár Emma és Popper Péter azonban ennél bölcsebben cselekszik: ők egyszerűen beszélgetésre hívják a hallgatókat, szeretnék tudni, mi bántja őket. Hiszen van gond bőven. Mindketten csodálatosan tudnak hallgatni is, meg kérdezni is. Ritka erények ezek manapság, különösen riporterkörökben.

Legalább ezekből a műsorokból tudjuk: bajok vannak lenn a mélyben.

Odze György

Összetört az üvegház

A korábbi évtizedekben azzal vádolták az iskolát, hogy az élettől elszigetelten, valóságos üvegházban neveli, oktatja a gyerekeket. Ma ennek éppen az ellenkezőjével támadják, azzal, hogy nem védi meg őket a mindennapok egyre szélesebben áradó kegyetlen hatásaitól.

Tény: összetört az üvegház. Szabadon rázúdulhat hát az iskolára, diákra, tanárra egyaránt a társadalmi átalakulás minden melléktermé ke (is): az oly sokáig elfojtott, ám időközben felszakadt (elszabadult?) indulatok, az emberek többségében zavart, esetenként tudathasadást okozó külső, belső metamorfózisok hatásai. Az új helyzettel szemben a régi szervezetű iskola kiszolgáltatottá vált. Nincsenek útjelzők, kapaszkodók, a régi értékek jelentős része mára ellenkező előjelűvé vált, az újakban pedig még korán sincs közmegegyezés, gyakran maguk a felnőttek sem tudnak különbséget tenni érték és nem érték között, hogyan tudnának hát a gyerekek. A következmény: terjed körükben az agresszivitás, egyre több a deviáns, a kezelhetetlen, nemegyszer bűnöző diák. Immár az iskolában is megtelepedett az erőszak. Noha még ma is szívesen emlegetik a pedagógusok felelősségét ebben — hiszen úgymond ők a szakemberek —, mind több helyen kezdenek rájönni: segíteni, a kedvezőtlen folyamatot megállítani csak közösen lehet. Riasztóbbnál riasztóbb adatok jelzik, hogy nem lehet tovább várni az összefogással.

Szép számmal akadnak, akik úgy vélik, hogy a rendet, a fegyelmet csak a testi fenyítéssel lehet helyreállítani az iskolában is. Néhol ezt a szülők kérik és — akármilyen hihetetlen, sőt elképesztő — maguk a diákok. Budapest egyik külső kerületében egy felső tagozatos osztály tagjai megszégyenítésük különböző módjait szavazták meg a tanév elején. Úgy gondolták, hogy az a gyerek, akinek három fekete pontja gyűlt össze, kapjon tenyerest vonalzóval vagy pálcával, aki pedig már ötöt szedett össze belőle, annak sarokban térdeplés legyen a büntetése, s hét pont után kerüljön fel a neve a szégyentáblára. Ennek fejében viszont a tanár bácsi az iskolai vétséget nem írja be az ellenőrző könyvbe. Szerencsére nem volt mód e módszer kipróbálására: az iskola vezetői — értesülvén a történtekről — azt időben leállították.

Számos középiskolában a szipózás, a különböző módszerű és technikájú kábítózás után az ivászat kezd tért hódítani a diákok között. Az alkohol hatása alatt pedig a legszélsőségesebb cselekedetekre is képesek az emberek — a gyerekek még inkább. Előfordult körükben öngyilkossági kísérlet éppúgy, mint rablás vagy nevelő elleni támadás.

Régi igazság, hogy erőszak erőszakot szül. Nem a ritkán, még jókor elcsattant pofonok hanem a nevelési módszerré emelt, intézményesített megaláztatás ellen szólok. Amelylyel sem az iskolában, sem az iskolán kívül nem lehet önérzetes, a mások jogait, tulajdonságait — a mások másságát! — elismerő, szuverén embereket nevelni. Egyetlen demokratikus rendszerben sem.

Gyarmati Szabó Éva

A Legenda újraéled

Alfa Romeo

Gyári extrákkal gazdagon felszerelt autókat kínálunk. Kilométerkorlátozás nélkül 1 év, a karosszériára 6 év garanciát, szerviz- és alkatrészellátást biztosítunk.

Fogyasztói árak (vám + áfával):

Alfa 33	– 1,3 ie. kat.	1 100 000 Ft	Alfa 75	– 1,8 ie. kat.	1 730 000 Ft
	– 1,5 ie. kat.	1 230 000 Ft	Alfa 164	– 2,0 TS kat.	2 300 000 Ft
	– 1,7 ie. 16V			2,0 V6 Turbo kat.	2 950 000 Ft
	Perm. 4 kat.	1 990 000 Ft		2,5 TD	2 500 000 Ft
	– 1,8 TD	1 390 000 Ft	Alfa Spider	– 2,0 ie. kat.	2 400 000 Ft

MERCATOR

kizárólagos importőr

1146, Budapest, Thököly út 156. tel.: 251-2128, fax: 251-2898

RÁDIÓ- ÉS TÉVÉMŰSOR

Szombat

KOSSUTH RÁDIÓ

8.10 Hangszemle **8.30** Családi tükör **9.05** A turista nincs egyedül saját hazájában. Jegyzet **9.10** Színes népi muzsika **10.05** Ismét — a javából! **12.30** Nitrogénben hűtött jövő **13.05** Klasszikusok délidőben **14.10** Szaván fogjuk! **14.20** Mindennapi irodalmunk **14.50** Énekeljük együtt! **15.05** Holtak postája. Marsall László versei **15.10** Új Zenei Újság **16.00** 168 óra. Az adás idején hívható telefonszám: 138-7901 és 138-8912 **17.30** Túl az Óperencián. Négy földrész muzsikája **18.20** Szemle **19.05** Judás. Federico V. Ratti színműve **20.52** A kölni Collegium Vocale énekel **21.05** HID. Magyar—román kulturális körkép — II. évf. **22.20** Sporthíradó **22.35** Régi híres énekesek műsorából **Középhullámon: 23.00** Hírek **23.05** Hangversenymúzeum **URH-sávon: 23.00** BBC késő esti magyar műsora **0.15—5.50** Éjfél után

PETŐFI RÁDIÓ

8.05 Föld adta sors... **8.30** Népszerű muzsika — világhírű előadók **9.03** Tövisek és virágok **10.00** A magyar rock archívuma **11.03** Szombat délelőtt **13.05** Daráló **13.35** Hangok és visszhangok **14.00—16.55** Magunkat ajánljuk **17.03** Körkapcsolás bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről **18.00** Zenekanál **19.03** Slágerlista **19.40** Az elvált asszony. Leo Fall operettjének rádióváltozata **21.03** 4×4. Vezeti Bárdos András **22.08** Tip-top parádé **22.33** Derűre is derű **23.03** Sporthíradó **23.10** Éjszakai klub **0.15—5.50** Éjfél után

BARTÓK RÁDIÓ

8.20 Hansjürgen Scholze játszik **8.53** Magyar művészek operafelvételeiből **9.22** Frans Brüggen blockflötézik, Anner Bylsma gordonkázik, Gustav Leonhardt csembalózik **10.00** Hangfelvételek felsőfokon **11.03** Romantikus kamarazene **12.05** Új kóruslemezeinkből **12.30** Follow me. Angol társalgás kezdőknek **12.45** This is America. A Voice of America sorozata nyelvtanulóknak. 19. rész **13.00** Kívánságműsor szombaton **14.00** Respighi műveiből **14.30** Hi-Figyelő **15.05** Lemezbörze helyett **16.05** Aranyalbum — komolyzenei archívumunkból **17.10** Maria Biesu operaáriákat énekel **17.30** Mindennapi irodalmunk **18.00** V materinskom jaziku **18.20** In limba materna **18.40** Na maternjem jeziku **19.05** In der Muttersprache **19.25** A Hespérion Együttes Cabszónműveket játszik **19.35** A Berlini Filharmonikus Zenekar Beethoven-hangversenye az Erkel Színházból **közben: kb. 20.15** Portré Csongor Győzőről **kb. 20.35** A hangversenyközv. folyt. **kb. 21.30** Operaáriák **21.48** Orbán György műveiből **22.35** Dzsesszarchívum **23.11** Az éneklő kutya. Jack London regénye.

TV 1

6.45 Falutévé magazin **7.30** Hagyd aludni a mamit! **7.55** Jó reggelt adj, Istenem! Baptista gyermekhittan **8.00** Follow me! A BBC angol nyelvleckesorozata kezdőknek **8.30—11.00** Korhatár nélkül **11.00** Tévémagiszter **13.00** Panoráma **14.00** Amőba. Tudományos műsor kamaszoknak **14.30** Szomszédok. Teleregény, 118. fej. (ism.) **15.05** Ádám. Dokumentumfilm **16.05** Közlemények **16.15** Musicalbemutató az Arizonában. Légy jó mindhalálig **16.50** Telis-televideó '91 **17.00** Exhumált versek. Az 1956-os forradalom költeményeiből (ism.) **17.45** Dimenzió. Tudományos magazin hazai és nemzetközi kutatási eredményekről **18.15** Gyereksarok **18.45** Top-modell **19.15** Ez történt akkor... **19.30** Híradó **20.05** Telesport **20.10** Reklám, közlemények, előzetesek **20.20** Illyés Gyula: Egy sápadt nő egy kis szobában **20.40** Aranytó. Amerikai film **22.30** Gabriel Fouré: Requiem. Angol film **23.15** Nemzetközi teniszverseny közvetítése Párizsból, felvételről **0.15** Késő esti Híradó

TV 2

7.00 NAP-kelte **10.05** Prizma. Életmódmagazin **11.00** Klaszszikusok rajzfilmen **11.25** Kacagóra a játszóházban. Szórakoztató gyermekműsor. IX 2. **12.25** Pop-rock fehéren, feketén (ism.) **12.50** Néprajzi értékeink. A jászdózsai háromdísz **12.55** MTK-VM—Siófok. Bajnoki labdarúgó-mérkőzés közvetítése a Hungária útról **14.45** Hírek **14.55** Az állatok védelmében **15.15** Katts és kutyája. Amerikai tévéfilmsorozat. XXII/10. **15.40** Melyiket a 3 közül? Játékos vetélkedő **16.10** Angol nyelvlecke. Family Album U. S. A. XXIV/6. **16.35** Nézze meg az ember! **16.40** Méltósággal... (ism.) Riportfilm **17.10** Mozi top 10. **17.40** Gyerekeknek **18.10** Telesport **18.40** Esti egyenleg **19.05** Rádi Corbeau. Francia film **20.45** Németh László: Gyász (ism.) **22.00** Híradó **22.30** Betiltott filmek. Pacsirták cérnaszálon. Csehszlovák film

ESTI MŰHOLDPROGRAMOK

SCREENSPORT

17.15 Golfhírek **17.30** Lóerőverseny. Autósport magazin **18.30** Profi superbike **19.00** Díjugratás az USA-ból **21.00** Motorcsónakverseny **20.00** Golf az USA-ból **22.30** Rögbivilágkupa **23.30** Amerikai egyetemi futball

SUPER CHANNEL

17.00 Fiatalok fóruma. Amerikai dokumentumsorozat **17.30** Koncertfelvételek **18.30** Utazási magazin **19.00** Videódivat **19.30** Víkendezők magazinja **20.00** Francia negyed. Amerikai film **21.50** Hírmagazin **22.00** BBC-hírek **22.30** Mozimagazin **23.00** Sportmagazin **23.30** Ördöngösök. Francia film

RTL

17.00 Játékshow **17.45** Csodálatos évek. Amerikai sorozat **18.10** Filmújdonságok **19.15** Houston Knights. Krimisorozat **20.15** A klassz csajok bedobják magukat. NSZK-filmvígjáték **22.00** Dall-As. Talkshow **23.00** 20 a kocsiban, 40 az ágyban. Olasz—spanyol erotikus filmvígjáték **0.30** Júlia — Ez nem fülemüle volt. NSZK erotikus film.

Vasárnap

KOSSUTH RÁDIÓ

8.30 Világóra **9.05** A mikrofonnál a köztársasági elnök. Látogatóban Göncz Arpádnál. Beszélgetőtárs: Wisinger István **9.45** Kosztolányi Dezső versei **10.05** Énekszóval, muzsikával **10.54** Édes anyanyelvünk **11.05** Gondolat-jel **12.20** Harminc perc alatt a Föld körül **12.50** Mik vagymuk? Megyesi Gusztáv jegyzete **13.05** 10 éves a népdalkörök pódiuma **13.30** Mit üzen a Rádió? **14.10** Művészlemezek **15.05** Egy királynő halála. Rexhnep Qosja drámája **15.53** A Magyar Rádió gyermekkórusa énekel **16.05** Diszkotéka **17.05** Rádió Kaszinó **17.45** Dublin rózsái. Részletek Vladimir Cosma filmzenéjéből **18.20** Muzsikáló nagyvilág **19.05** Hol volt, hol nem volt... **19.20** Remekírók hangszalagon. A nagyváradi diák. Miért szeretem? **19.23** Jósika Miklós elbeszéléséből írta: Harmath Judit **20.11** Úti emlékek szárnyain **21.05** Örökzöld dallamok **22.25** Horváth László klarinétozik, Körmendi Klára zongorázik **Középhullámon: 23.00** Hírek **23.05** A hangversenyközv. folyt. **23.45** Verseit elmondja Marsall László **URH-sávon: 23.00** A BBC késő esti magyar műsora **23.45** Svéd dzsesszfelvételeinkből **0.15—4.20** Éjfél után

PETŐFI RÁDIÓ

8.05 A háromfejű. Szekér András mesejátéka **8.55** Muzsikáló természet **9.03** A Nagy Rockgeneráció — III/2. **10.00** Embermesék **12.03** Jó ebédhez szól a nóta **13.03** Stúdióvilág **14.00** A bűvös nyalóka. Muszty Bea és Dobay András mesejátéka (ism.) **15.03** Táskarádió **16.00—21.00** Poptarisznya **21.03** A Próféta rokona. Fromaget regénye. VII/7. **21.33** Társalgó **22.30** A mai dzsessz **23.03** Sporthíradó **23.10—0.14** Vallomásom legyen egy valcer **0.15—4.20** Éjfél után

BARTÓK RÁDIÓ

8.15 A kamarazene kedvelőinek **9.35** Pilar Lorengar operaáriákat énekel **10.05** Új Zenei Újság **10.50** Eszperantó híradó **11.00** Európa hangversenytermeiből **11.59** A hangversenyközv. folyt. **12.46** A Magyar Rádió Gyermekkórusa angol szerzők műveiből énekel **12.59** A rossz vendég. Marsall László versei **13.05** Szemle **13.30** Palló Imre felvételeiből **14.10** Rockújság **15.05** Népszerű versenyművek **16.05** A magyar színház a két világháború között. Rádiószínház. Blőse úrék mindenkinek tartoznak. Remenyik Zsigmond drámája **17.05** Bach kantátái **kb. 17.30** Kapcsoljuk a Budapest-Belvárosi Főplébánia-templomot **18.00** V materinskom jaziku **18.20** In limba materna **18.40** Na maternjem jeziku **19.05** In der Muttersprache **19.25** Scheidt: Csata-szvit **19.35** A Berlini Filharmonikus Zenekar hangversenye **kb. 21.00** Barkó György pécsi színművésszel Kovács Imre beszélget **kb. 21.20** Hangszerszólók **21.55** Bemutatjuk új felvételeinket **22.30** Rómeó—Shakespeare-játék. Szőcs Géza színműve **23.39** Gregorián dallamok

TV 1

6.50 Menedzser magazin (ism.) **7.35** Hagyd aludni a papát! **7.55** Muzzy comes back. XX/9. **8.00** A Biblia üzenete **8.05** Kávé habbal **8.30** Vasárnapi turmix **Benne:** Cimbória **11.00** Alljunk meg egy szóra! **11.10** Expo '96. Riportműsor **12.00** Forma—1. Ausztrál Nagydíj. Közvetítés Adelaideből, felvételről **14.00** A Financial Times heti üzleti híradója **14.30** Paraván. Endrei Judit műsora **15.00** Hollywood. Angol filmsorozat. XIII/9. **16.00** Van benne valami **16.40** Örömhír. A magyarországi Unitárius Egyház műsora **17.00** Walt Disney bemutatja **18.45** Ez történt akkor... **19.00** A HÉT. **Benne:** Híradó **20.00** Műsorismertetés **20.05** Telesport **20.10** Reklám, közlemények **20.20** Csevegés **20.50** Kék, mint a pokol. Francia film **22.30** San Salvador-i énekek. Dokumentumfilm

TV 2

7.00 NAPRA-FORGÓ **9.00** Profit. Befektetési tanácsadó **9.20** Kéménymesék **9.45** Szórakoztató szórakosgató **10.00** Kánon. Vallás és kultúra **10.30** Észbontó. Ismeretterjesztő gyermekmagazin **10.50** Verne Gyula: Sándor Mátyás (ism.). Tévéfilmsorozat. VI/4. **13.20** Hírek, műsorelőzetes **13.30** Hármas csatorna. Gyógyító teák. II/2. **14.00** SOrSok. Munkavállalók magazinja. Fórum **15.00** Nemzetközi teniszverseny. Közvetítés Párizsból **16.35** Mi történt a jövő héten? **16.45** Kabos Gyula-sorozat. Fizessen, nagysád! Magyar film **18.05** Delta. Tudományos híradó **18.40** Esti egyenleg **19.05** Új Angyal. Angol bűnügyi tévéfilmsorozat. A kék Dulac **20.45** Hungary reborn. (Újjászületó Magyarország.) A Stúdió '91 különkiadása **21.30** Ez történt a héten **22.30** Telesport. Labdarúgó-összefoglaló **23.25** Mozart-ciklus a Zeneakadémián. XII/3.

TV-TÉVÉ

8.00 Műsorkezdés **8.06** Srácskarika. Maya, a méhecske. **8.35** Sláger és Horoszkóp. Szikora Róbert és Laár András műsora **8.52** Áramvonal. Angol autók Magyarországon **9.00** Jolly Joker XXII. Nehéz örökség **10.00** Trans World International. Sportmagazin **10.20** Szociofotó különkiadás. Látlelet a magyar társadalomról **10.40** Biblia Pauperum XXI. A kihívás **10.55** Törzsasztal. Bárdy György történetei **11.00** Technikai sport **11.10** Civilpálya. Az önkormányzatok műsora **11.35** Az ipolytarnóci őslelet. Ismeretterjesztő riportfilm **11.50** Zenekorzó **12.00** Műsorzárás

ESTI MŰHOLDPROGRAMOK

SCREENSPORT

18.30 Revs. A brit motorsport legjavából **19.00** Holland teke **20.00** Előretekintés az 1992-es téli olimpiára **20.30** Kosárlabda **21.30** Nemzetközi sportmagazin **22.00** Golf az USA-ból **24.00** Brit 10 bábus női teke

SUPER CHANNEL

17.30 A világ holnap. Egyházi magazin **18.00** E. R. F. Egyházi magazin **19.00** Videodivat **19.30** Thai panoráma. Útifilmsorozat **20.00** Zöld ígéret. Amerikai film **22.00** BBC-hírek **22.30** Élből élőben. Koncertrészletek **23.30** Mozimámor

RTL

17.50 A St. Elsewhere klinika. A forgatócsoport **18.45** Híradó **19.10** Különleges nap. Utazási fejtörő **20.15** Szent Iván-éj. NSZK népies film **21.50** A Spiegel magazinja **22.30** Prime Time. Kulturális magazin **22.45** A Pompon Rouge kastély. Vidám filmsorozat **23.15** Éjszakai Playboy **0.15** Twinky. Angol film a 70 éves Charles Bronsonnal **1.50** Forma—1 (ism.)

TÖRPESAROK

Mozimámor

Más az élet és más a mozi, hittem én sokáig, de mint mindenre, erre is rácáfolt az élet. Vagy a mozi...

Mert mi is az alapvető különbség? Egy profi filmalkotás egyszerre több szálon fut, a valóságos események pedig szép lassan hömpölyögnek. Ám mit tesz isten, az elmúlt héten kizökkent az idő, óh kárhozat... A dolgoknak nincs többé sorrendisége, egymás mellett, alatt és fölött történnek az események. Az idő múlását is legfeljebb ahhoz lehet kötni, hogy Ómolnárt éppen kizárták, vagy éppen bezárták a pártba. A lázálom csúcsán a VI. kerületi kábeltévében Csurkát kérdi a híradókból és szópárbajokból közkedvelt Franek: „És meddig kell nekem még mint becsületes magyar embernek magyarságom miatt bujkálnom e hazában?" Másnap meg egy parlamenti közvetítésben látom Csurkát, ahogy eltorgyult arccal szidalmazza azt a televíziót, amely azt se tudja már, hogyan boruljon a lába elé. Hát csak hogy tavaly a Rendszerváltók fütyültek '56-ra, idén ellenkezőleg. Ki tudja ezt követni?

Ekkor Ómolnárt megint kizárták.

Az események visszafelé is felgyorsultak. Maga Pálfy Gé tartott eligazítást. Megátkozta a helyet, ahol ül, ült és ülni fog! Lemondott. Lemondott rólam, nézőről, Hankissról, mert féltette a Híradót. És látszott rajta, hogy tényleg fél. Fél az élettől, fél a szúrós nádtól, de legislegjobban Toldi nagy bajától.

Ekkor Ómolnárt megint kizárták.

A Tisztelt Olvasó most azt gondolja, megbolondultam az események követésében.

Téved, később valóban meg fogok bolondulni, kb. két bekezdéssel lejjebb, ám ezek még így történtek. Szó szerint. És akkor még nem említettem a jeles MDF-es futballkapust, aki az SZDSZ-es Kis Jánost Sztálinhoz hasonlította, és még Végh Antalról se szóltam, aki ki akar vándorolni. A riporter meg se kérdezte tőle rémületében, akkor mi lesz a kétszázmilliós tartozással, ha idegen állampolgár lesz belőle. Pedig Végh válasza biztos készen volt, hogy akkor még egyszer felveheti.

Ekkor Détári föléfejelt, mire Ómolnárt kizárták a pártból.

Előtte Torgyán Antall Józsefet is kizárta a pártból, valamint Samirt és Gorbacsovot, úgyhogy veszélybe került a madridi konferencia, de aztán kiegyeztek és kizárták a pártból Prepeliczayt.

Hat óra négy perckor viszont Torgyán József véletlenül saját magát is kizárta a pártból. Ezzel az egység helyreállt. Immár mindenki mindenhonnan ki volt zárva.

Gyorsan visszahívott még Torgyán két minisztert, és bejelentette igényét a külügyi tárcára, vagy ragaszkodik hozzá, hogy Jeszenszky növesszen bajuszt! Ebben az esetben megmaradhat, legfeljebb kizárja a pártból.

Pedig egész idő alatt csak arról szólt a vita, hogy ki a kommunista és mivel lehet megtorolni. Maga Maczó Ágnes nagyasszonyunk sorolta fel a honatyák bolsevikbarát múltját, minek következtében az MSZP oldaláról kéjes sikolyok, tapsvihar; jobbról jeges gyűlölet köszöntötte.

Már-már féltettük, hogy a függetlenek kirekesztik soraikból, de szerencsére csak Ómolnár Miklóst zárták ki az ülésteremből.

Most veszem észre, hogy ez a kis beszámoló is kezd filmszerűen csapongóvá nemesedni. Épp világtörténelmi párhuzamokról szerettem volna szólni, hogy ezzel is érzékeltessem népvezéreink apoteózisát, de megállom. Majd később. Egyelőre hadd ismertessem azt a kis törvénytervezetet, amit sikerült egy ismerősömnek kicsempésznie az igazságtételről. (Mondhattam volna, hogy barátom, Szatmári a legalistásból, de ez olcsó vicc lenne, plusz mindenki azt hinné, magam is elnökségi tagja vagyok a Kisgazdapártnak.)

Hogy fest tehát a Magyar Igazságtétel Törvény, titkos tervezete? „Kommunista az, aki maga is kommunista vagy nagyszülei közül kettő kommunista volt. A kommunista, miután nem kívánunk kollektív büntetést, köteles zakóján feltűnő helyen textiliából kivágott ötágú vörös csillagot fölvarrva viselni. Mentesülnek a megkülönböztető jelzés viselésétől azok, akik kitértek, valamint, ha kommunista származásuk ellenére házastársuk nem kommunista.

A kommunisták nem foglalhatnak el vezető állásokat, valamint villamosülőhelyet. Peronon utazhatnak. Egy peronon legfeljebb egy kommunista. Leszármazottaik továbbtanulási arányát külön rendeletben kell korlátozni. Tilos nyilvános helyet látogatniuk, valamint nem hagyhatják el kijelölt lakhelyüket este 9 és reggel 6 óra között. Kommunista orvos keresztény beteget nem kezelhet. A rendszabályokat megszegő kommunistákat a végső megoldásig téglagyárakban kell összegyűjteni."

És így tovább sok-sok oldalon. Hogy ebből mennyi az igaz, nem tudom. Ahogy a képviselők se tudták, amikor a szerb külügyminiszterrel tárgyaltak, hogy a szerbek már bombázták Barcsot.

Azt tudjuk, hogy kizárták az Ómolnárt. Lehet viszont, hogy egész héten, a rengeteg veszekedés, kizárás, kommunistázás közepette máshol is bombáztak minket. Lehet, hogy egész Magyarországot bombázták.

Ezt mi egyszerű állampolgárok nem tudhatjuk. Mi ki vagyunk zárva.

KÖZLEMÉNYEK

A FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL sajtóirodájának tájékoztatása szerint **Demszky Gábor** főpolgármester elrendelte, hogy a Fővárosi Önkormányzat épületeire **november 4-én gyászlobogót** tűzzenek ki. Mint ismeretes, a Fővárosi Közgyűlés október 24-én az 1956. november 4-ét fővárosi gyásznappá nyilvánította. A főpolgármester egyúttal kéri a főváros lakóit, hogy csatlakozzanak a Fővárosi Közgyűlés határozatához, és november 4-én gyászlobogót tűzzenek ki lakóházaikra.

1991. NOVEMBER 4-ÉN, 19 órakor tartja a XIV., Miskolci út 96—98. alatt következő rendezvényét a Demokratikus Charta. A meghívottak: Dornbach Alajos, az Országgyűlés alelnöke, Rajk László, az SZDSZ ügyvivője, illetve Bossányi Katalin, lapunk főmunkatársa is. A Charta aláíróihoz a Budapest 1358. Pf.: 1. címen lehet csatlakozni.

A LISZT FERENC ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA zenekarának november 4-én, hétfőn 19.30 órára meghirdetett hangversenye betegség miatt elmarad.

A BÉCSI MAGYAR INTÉZETBEN november 6-án, 6 órakor **Rau Tibornak,** a Ludas Matyi művészeti szerkesztőjének karikatúrakiállítása nyílik. A tárlat 25-ig tekinthető meg.

Lottószámok: 29, 42, 69, 85, 86

A REGGEL. Hétfőn reggel 6.00 és 8.30 között a TV 1-en A REGGEL! A tervezett tartalomból: — Botrány a London Stúdióban? — Sztárvendégünk Maximilian Schell — Ki bujtatta Markó Iványt? — Fekete — fehér, igen, nem. Címlapon a Közvéleménykutatók — Piaci hírek — 6.30-kor és 7.30-kor hírösszefoglaló — 6.55 Start, Kulturális híradó — 7.15 Ingatlanpiac — Szovjet laktanyák és lakások... I. rész — Reggeli plusz: Rákos betegek és a szelíd gyógymód.

NAP-KELTE. Hétfőn 6.00 és 9.00 között ismét NAP-kelte a TV 2 csatornáján hírekkel, vallási rovattal, kulturális magazinnal, sporttal, külföldi jelentésekkel és telefonos játékokkal. Tervezett témák: — Európában... Vendég: Jeszenszky Géza külügyminiszter — Dornbach, Mécs vagy Tölgyessy? Bemutatkoznak a jelöltek — Julianus barát — Vetélkedő '56-ról — Kell a műszer — Rákellenes diéta — „... Az emberek nem állíthatók be egy sorba." A stúdióban Kiss Gyula munkaügyi miniszter — Busszal a forradalomban — A történet megírása még várat magára... Vendég: Hegedűs B. András, a TIB alelnöke — „Születési rendellenesség?" Kinn, padon: Ágh Attila politológus.

FALU TV. Hétfő reggel ismét kukorékol a kakas 5.47-kor a TV 1-en. A műsorból: Népi csíziók több tételben, vidékközpontú lapszemle, a faluvilág hírei, mindennapi agrárújdonságok. A tervezett témák: — Az ágy adója — Törvénytipp — Sorozat a kárpótlásról — Mire jó a Biofert — Az etyeki borosgazda. I. rész — A Kakashálózat hírei — Károly-köszöntő.

Bethlen Gábor Alapítvány

A Bethlen Alapítvány kuratóriuma hatodik alkalommal ítélte oda díjait.

Bethlen Gábor-díjjal jutalmazta **Dobos László** írót (Pozsony), **dr. Hajós Ferenc** jogászt (Lendva), **Matuska Márton** hírlapírót (Újvidék) és **Molnár József** kiadót (München).

Tamási Áron-díjat kapott **Dávid Gyula** kolozsvári irodalomtörténész, szerkesztő.

Márton Áron-emlékérmet adományoztak **Halász Péternek,** a Honismeret szerkesztőjének, a Homoródszentjánosra visszatelepült **Donald Harrington** és **Anikó Szánthó Harrington** unitárius lelkész házaspárnak, **Tempfli József** nagyváradi katolikus püspöknek, valamint a hollandiai **Dorkas Aid International** szervezetnek és a **Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének.**

Az MSZMP a megbékélésért

Az MSZMP vezetősége nyilatkozatot juttatott el szerkesztőségünkbe, melyben leszögezi: a Munkáspárt XV. kongresszusának szellemében támogatnak minden olyan kezdeményezést, amelyek 1956 kérdésében a társadalmi megbékélést szolgálja. „Valljuk, hogy 1956 nemzeti tragédia volt népünk életében. Elítélünk azonban mindenfajta leszámolást, újbóli politikai, erkölcsi, vagy jogi megkülönböztetést, bármelyik fél áldozatai emlékének meggyalázását. Nem értünk egyet továbbá a budapesti önkormányzat döntésével a Köztársaság téri emlékmű lebontásáról" — szól a nyilatkozat.

A budapesti színházak műsora

SZ = Szombat, V = Vasárnap

Operaház V: Albert Herring (11 — Faiłoni bérl., 2. ea.). A láng (7 — F. bérl., 1. ea.). **Erkel Színház SZ, V:** Berlini Filharmonikusok hangversenye (7 — Téli bérl., B/2., V: Téli bérl. A/3.). **Zeneakadémia V:** Scharoun Ensemble. A Berlini Filharmonikusok tagjaiból alakult Kamaraegyüttes hangversenye (4). **Nemzeti Színház V:** Caligula (4 és 7, Kolozsvári Magyar Színház vj.). **Várszínház SZ, V:** Tátika (7). **Katona József Színház SZ:** Három nővér (7). **V:** A titkos elragadtatás (7). **Kamra SZ:** Új dalok (8). **V:** Mulatság (7, 9). **Játékszín V:** Lebegő fénybuborék (7). **Vígszínház SZ, V:** A padlás (7). **Pesti Színház SZ:** Love-letters (7). **V:** Száz év magány (7). **Arany János Színház Színházterem SZ:** Holdbéli csónakos (3). **V:** A kőszívű ember fiai (3). **Szkéné Műegyetemi Színház SZ, V:** A Mester és Margarita (7 — Arvisura Színházi Társaság ea.). **József Attila Színház V:** Dörmögőék csodajátéka (fél 11). A Gyurkovics-lányok (7). **Merlin Színház V:** Kaláka—Pelikán matiné (11). **Bábszínház az Andrássy úton SZ, V:** Háry János (11, 4). **Bábszínház a Jókai téren SZ:** Jancsi és Juliska (SZ: fél 3, fél 5, V: fél 10, fél 12). **Arizona Színház SZ:** Légy jó mindhalálig (de. 11). Mindhalálig Beatles (7). **V:** Egy komisz kölök naplója (de. 11). Mikor lesz a fantom (7). **Budapesti Kamaraszínház a Józsefvárosban SZ, V:** A hulla férje (SZ: 7, V: de. fél 11). **Kamaraszínház a Károly körúton SZ:** Sade márkiné (7). **Fővárosi Operettszínház SZ:** Nagymama (7). **V:** Nagymama (fél 3). **Radnóti Színház SZ:** Pygmalion (7). **V:** Micimackó (de. 11). Könynyű erkölcsök (5, 9). **Vidám Színpad SZ:** Tinishow (fél 3). Egy férfi, aki nem akar (fél 3). Hölgyeim, elég volt! (7). **Kis Színház V:** Harapós férj (3). **Fővárosi Nagycirkusz SZ, V:** Mongol nemzeti cirkusz műsora (10, 3). **Komédium Színház a Mai Naphoz V:** Lucky Boys Dixieland Band (6). **Fővárosi Művelődési Ház SZ:** Dome Discotheque (7). **V:** Nosztalgia klub (3).

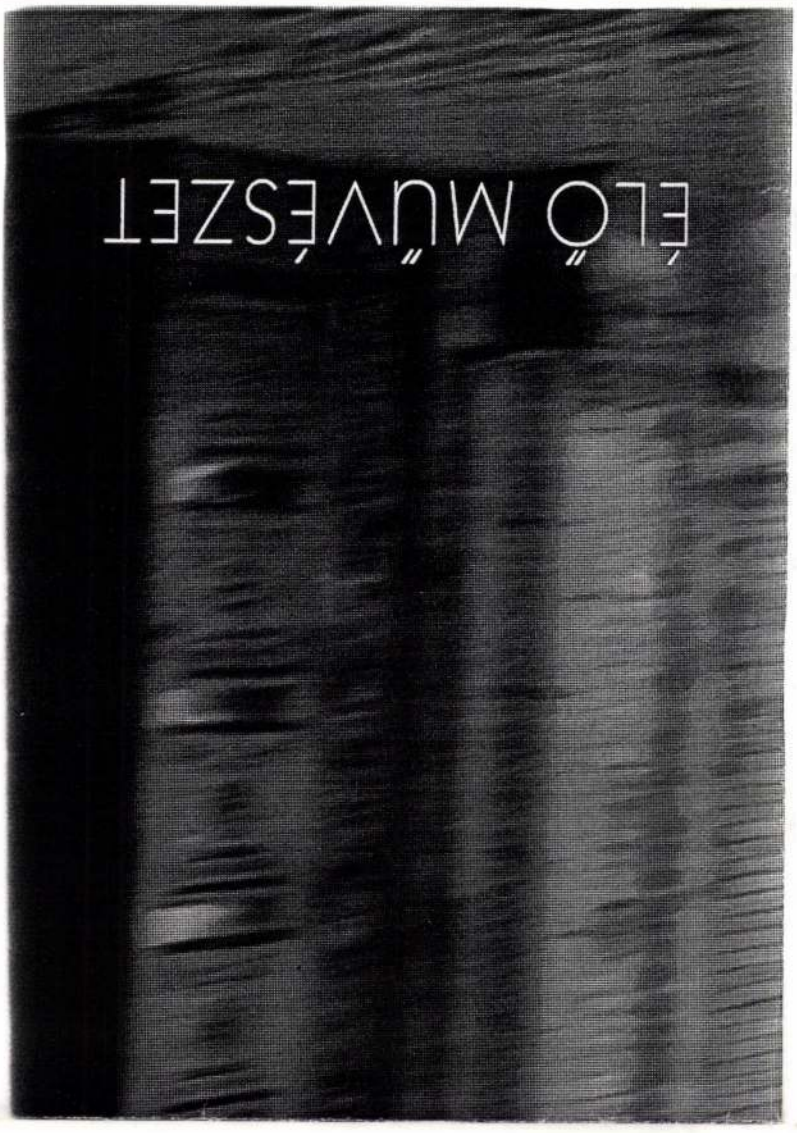

A Műcsarnok meghívja Önt és barátait
Élő Művészet című sorozatának programjaira:

1995. május 4-én 18 órakor

Beöthy Balázs

N.Y.U.G.A.L.O.M. című előadása

Rita Ackermann, Sean Landers, Rita McBride, Caspar Stracke,
Rirkrit Tiravanija, Andrea Zittel, Necro Enema Amalgamated

május 13-án 18 órakor

Beszélgetés **George Peck** képzőművésszel

Beszélgetőtársak: Keserü Katalin, Sturcz János

május 19-én 18 órakor

Beszélgetés **Tót Endre** képzőművésszel

Beszélgetőtársak: Hajdu István, D. Udvary Ildikó

Műcsarnok – Törley Terem • Budapest – Hősök tere

BEÖTHY BALÁZS

PRESZLÉNYI ROLAND

1991. NOVEMBER 30-31.

SZOMBAT VASÁRNAP

DÉLUTÁN HÁROMTÓL

SIBYLLE HOFTER

2 NAPOS KIÁLLÍTÁS

UJLAK

BP. IX. TÜZOLTÓ U. 72.

BEÖTHY BALÁZS

BEÖTHY BALÁZS

BEÖTHY BALÁZS

Nyíltan rejtőzködők

MAGYAR HÍRLAP 1997. szeptember 30.

A lélektan a megmondhatója, hogy minden művész, még a legmagánosabb és legzárkózottabb fajta is, exhibicionista. Önmagát érzi, ha már nem óriásnak, legalább olyan fontosnak, akit nem lehet kihagyni – sem tanulmányból, sem könyvből, sem kiállításról. Már ezért is figyelmet érdemel, hogy tucatnyi – ráadásul fiatal, pályakezdőként tehát ösztönösen is feltűnni vágyó – művész rejtőzködőnek minősíti magát egy kollektív kiállításon. Amely, természetesen, nagyon is nyilvános, csak éppen a rejtőzködés problémájával foglalkozik.

Az apropó Heidegger. Tőle is egy olyan idézet, amely paradoxon formájában utal arra a zavarba ejtő jelenségre, miszerint az univerzum látható-érzékelhető mozzanataihoz hozzátartozik azok holdudvara: mindez, ami nem látható-érzékelhető, ami szemünk, végső soron a tudatunk elől rejtve marad, hogy holott tudjuk, hogy létezik, csak azt nem, hogy hol és pontosan micsoda. Vagyis: a tudott és a rejtélyes dolgok nem antagonisztikusak, hanem egymást kiegészítve érzékelhetik a világegyetem dimenzióit.

A probléma, így megfogalmazva, filozofikus és nem stilisztikai. Nemcsak megmozgatta a témakör jegyében kiállításra összeverbuvált alkotók képzeletét, hanem egyszersmind azt is eredményezi, hogy az ily módon született és egybegyűjtött anyag változatos. A művek ugyanis műfajukat, megjelenítési módjukat és anyagukat tekintve egyaránt nagyon különbözőek.

Rejtőzködő
Kiállítás az Ernst Múzeumban
Megtekinthető október 12-éig

Hogy példákat mondjak: Fábián Nóémi régi levelek anonim íróit idézi meg az iratok viaszöntvényeiből szerkesztett reliefjén; Szoboszlai János egy – feltehetően általa kitalált – francia hölgy, Monique L. képeiként állítja ki saját munkáit; Kopasz Tamás olyan sötét felületeket fest, hogy szinte semmit nem látni rajtuk; Nemes Csaba és Veress Zsolt kólás csendélete mögül iszogatást ábrázoló zsáner tárulkozik fel, ha elsétálunk előtte.

Nem folytatom; egyrészt azért, mert a művek konceptuálisak: az idea – rejtvény – a lényegük, a megformálás miléntje másodlagos. (Ha tehát elmondom a megfejtést, már kevés nézni való marad rajtuk.) Másrészt visszatart az is, hogy jó néhány résztvevő gondolatához nem sikerült közel férkőznöm. Nem tudom például, mire utal Gyorsuló idő címen Beöthy Balázs fotóján a férfi és a nő szembeállítása; az sem világos, hogyan is rejtőzködik a robot Gerhes Gábor művében, ha egyszer ott áll a család háta mögött. S bár tetszett, mert drámai erőt szuggerált Imre Mariann faliképe (a szürke fotókon vörös varrás oly módon, hogy a lelógó cérna elfolyó vért asszociált), szintén nem jöttem rá, hogy mi, miért vagy hogyan rejtőzködik benne.

De nem kukacoskodom tovább. A kiállítás – egyenetlensége ellenére, illetve azzal együtt – rokonszenves akció. Nem holmi névsorolvasásos, össznépi rendezvény, hanem koncepciózus vállalkozás. Ilyenekre és ehhez hasonlókra van – lenne – szükség. A szándék már manifeszt, a teljesítmény sem fog elmaradni.

• Vadas József

L'Institut Français en Hongrie
a le plaisir de vous inviter au vernissage de l'exposition de

Beöthy Balázs, Nemes Csaba et Pereszlényi Rolland

le mercredi 10 novembre 1993 à 18 heures à l'Institut Français.
(Budapest I., Fő u. 17., dans le hall d'entrée)
L'exposition sera inaugurée par **Andrási Gábor, Bárdosi József, Beke László, György Péter, Hajdú István, Hegyi Lóránd, Keserű Katalin, Kovalovszky Márta, Körner Éva, Néray Katalin, Pataki Gábor, Perneczky Géza, Peternák Miklós** et/ou **St. Auby Tamás**, dispatcher V. de l'U.P.I.T.

L'exposition est ouverte jusqu'au 30 novembre 1993,
tous les jours de 9 à 19 heures, sauf samedi et dimanche.

BEÖTHY BALÁZS

A Magyarországi Francia Intézet tisztelettel meghívja Önt

Beöthy Balázs, Nemes Csaba és Pereszlényi Rolland

kiállításának megnyitójára

1993. november 10-én, szerdán 18 órakor a Francia Intézetbe.
(Budapest I., Fő u. 17., földszinti kiállítóterem)
A kiállítást megnyitják: **Andrási Gábor, Bárdosi József, Beke László, György Péter, Hajdú István, Hegyi Lóránd, Keserű Katalin, Kovalovszky Márta, Körner Éva, Néray Katalin, Pataki Gábor, Perneczky Géza, Peternák Miklós** és/vagy **St. Auby Tamás**, a T.N.P.U. V. diszpécsere.

A kiállítás megtekinthető 1993. november 30-ig
szombat és vasárnap kivételével naponta 9-től 19 óráig.

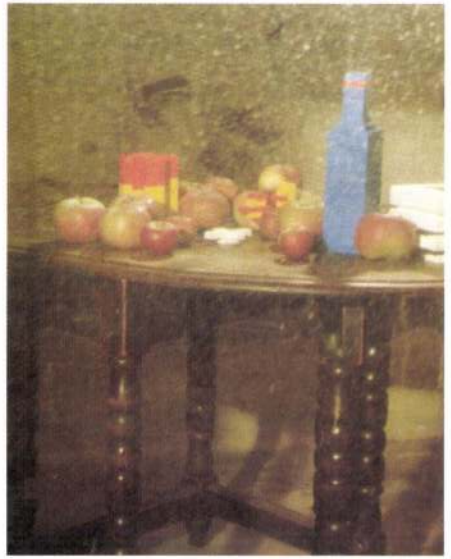

Milieu et L'EGO
(Au compte de la Révolution Française)

Milieu et L'EGO
(A Francia Forradalom számlájára)

BEÖTHY Balázs

I'M SELLING MY SKIN! (For sale!)
Emberbõr árverés BMZ Hungarian Art Angel

Program:
– Megnyitó, 1997. december 10-én 18 órakor a Duna Galériában (Budapest, XIII. kerület Pannónia u. 95. sz.)
Ünnepileg megnyilvánulnak, beszélnek: Bohár András filozófus, Lóska Lajos mûvészettörténész, Beöthy Balázs mûvész, a C3-munkatársa, dr. Cs. Tóth János mûvészeti iró, a Móra Ferenc Könyvkiadó vezérigazgatója, Rajcs Renáta iparmûvész, Tilos Rádió DJ. Mangó.
– Licitálási játék az Interneten: 1997. november 21-tõl 1998. január 11-ig.
http://WWW.C3.hu/collection/
– Árverés a kiállítás helyszínén: 1997. december 19., 17 óra. Vezeti dr. Cs. Tóth János mûvészeti iró, a Móra Ferenc Könyvkiadó vezérigazgatója.

Eladom a bôröm!
Így karácsony elôtt ne agyaljon az ajándékon!
Jôjjön el a Duna Galériába, az Önbôr árverés címû kiállításom megnyitójára! Nézze meg saját bôrömre készített mûveimet, szeressen bele e ritka mûkincskbe! Licitáljon rájuk az árverés elôtt az interneten, vagy a kiállítás idejének derekán megrendezett hivatalos aukción! Tegyen magáévá belôlet három, vagy legalább egy darabot, ezzel is támogatva nemes céljaimat! Így közös tettünkkel új dimenziót hozva a mezei mûvészlét egyre elasztikusabb, reményszerint táguló spektrumába.

Üdvözlöm a jelenben!

Köszönöm, hogy érdeklõdik bõröm iránt, akar belõlem egy darabot. Ha valóban így van, akkor ne tétovázzon, készüljön a nagy napra, amelyen tulajdonába kerülhet egy olyan mû, amely magában zárja a mûvész genetikai információit. Ezúton tisztelettel meghívom Magyarországra, Budapestre, A Duna Galériába (XIII. kerület, Pannónia u. 95. sz.) 1997. december 19-én 17 órára, a valóságos árverésre.
Az árverést dr. Cs. Tóth János mûvészeti iró, a Móra Ferenc Könyvkiadó vezérigazgatója vezeti. Az élõ (valóságos) érverésen az interneten licitálók közül azon hölgyeket és urakat tudjuk figyelembe venni, akik személyesen, vagy megbízottjuk által képviseltetik magukat.
Ha megtisztelnek személyes jelenlétükkel bennünket, akkor az önök tétjét tekintjük hivatalos, induló árnak. (A licitálási fizetôeszköz valódi értékét megtudja, ha átszörfôl a http://www.interlog.com/~zsolt címre !) Ha csak játszott a neten, az is nagyszerû, s ezúton köszönjük közremûködését. A személyes, vagy személytelen találkozásig is angyali üdvözlettel
BMZ, a Hungarian Art Angel.
Telefon: 06/30 351-980
****

A KOCKA EL VAN VETVE
Egy kiállítás egy képe

FÉSZEK GALÉRIA,
október 13–október 24.

(Beöthy Balázs műve, mely a Pereszlényi Roland közreműködésével 1989-ben készített "0 tér" installáció része: 1993-ban Zwickl András emelte ki a „Minta 1." kiállításra.)

Beöthy Balázs a sorsot, a hitet, az elrendeltetést fogja vallatóra *Az ábécé negyvenöt betűje* (1989–93) című munkájával. A végzetre, a sorsra – s annak megkísértésére, a hazardírozásra és a szerencsére, vagy előrevetítésére, a jóslásra – utaló ősi szimbólum, a dobókocka az ő interpretálásában mutáns (7 oldala van), az ördög hitvallásának, az elkárhozásnak aszimmetrikus, ledöntött keresztformára nyújtott oltártáblája; megnyúzott, kiterített tetemre emlékeztető "dobókocka-trófea", maga a mágikus erejétől megfosztott, legyőzött Fátum.

De vajon érdemes volt-e legyőzni ezt a tökéletlen (?), ütött-kopott, nyers, szálkás, csiszolatlan-bárdolatlan ellenfelet, mely egy lyukas garast sem ér, minthogy ő maga is csupa lyuk. Avagy e lyukak mártíromságának jelképei, a közép-kelet-európai sors attribútumai? Még az is lehet, hogy egyszerűen csak az, ami, olyan, amilyen: átlátszó, lyukas, üres, nincs mögötte semmi. Tán nem is létezik, s csak fantomokkal hadakozunk.

De bele ne essünk a mű látszólagos egyszerűségének csapdájába, mert az nagyonis rétegzett: nem kinyilatkoztatott igazságok kövülete, hanem a kétkedő ember önmagával folytatott dialógusának, kétségeinek, ambivalenciáinak metaforája. Így aztán mindennek az ellenkezője is szintúgy benne rejlik. Jelenthetik e lyukak az élet sűrítményét, információhordozó lyukakat – melyek elvén a számítógép működik – vagy a sötétséget felszaggató, az élettel kapcsolatot teremtő lyukakat a vakok írásában. De utalhatnak – a címmel is összefüggésben – a civilizáció, a kommunikáció, kódolt információközvetítés kezdeteire is, a teljesen elidegenedett absztrakciót megelőző archaikus ősállapotra, amikor az információ még érzéki, fizikai jelleget öltött tapintható lyukak, rovátkák (rovásírás) vagy éppen kitüremkedések (maja csomók) formájában.

Ami a mű formai megjelenését, műfaji behatárolását illeti, úgyszintén nehéz lenne egyértelmű kategóriákkal operálni. A kiterített valaha-volt-kocka, a síkba vetített, s ott korrigált test finom műfaji játék: átváltás a három dimenziós tökéletességből, a zárt, körülhatárolt, megbonthatatlan struktúrából a – minthogy a misztérium szertefoszlott, lapokra szedhető – két dimenziós esetlegességbe, nyitottságba, esendőségbe; laposreliefbe, kvázi-festménybe (képszerű tárgyba), amit potencialitása révén áthat az előző állapot, a térbeliség visszfénye. Éppen csak annyira, hogy jelezze a polémiát, mert az elmozdulás, a korrekció folytán, a fityegő, zavaró, felesleges hetedik oldallap révén most már az egykori kiindulás, a térbeli viszonylat válik kikezdhetővé, ballaszttal terhessé, miközben az újfajta teljesség, érvényesség a síkban, egy más viszonylatrendszerben (egy új, más betűket használó ABC-ben, nyelvben) születik meg. Lehetséges, hogy nem is pusztán műfaji játékról, hanem a szemléletváltás műfaj-metaforákba bújtatott láttatásáról, félig öntudatlan tárgyiasításáról van szó? Kulturális referencia persze – Tatlintól a minimalizmusig, a számszimbolika rejtjeles üzeneteit is felhasználva, szakrális fatáblákon, ikonokon keresztül vissza egészen az ősi lapidáris kultúrákig – akkor is jócskán adódik, ha megmaradunk a műfajváltás elsődleges rétegénél.

Beöthy a boncolást, a szétnyitást, a kocka feltörését bárhol kezdhette volna, de nem; ő az egyest tette középre. No persze, hogy itt kezdődik a számegyenes rögtön az origó után, de mégis, kérdem én, mi az: sötét, tátongó lyuk egy ócska deszkalap közepén. Emennek kulturális referenciája mifelénk aligha lehet kétséges, de ha mégis, hadd idézzem emlékezetbe Kabakov Kasselban kiállított művét. Persze az Elbához közeledve a nagy (büdös) igazságok kevésbé vaskosak, átlengi őket valami finom, visszafogott irónia. Nos ennyit ér az egész, ez lenne az üzenet? Komolyan se kellett volna venni? Végtére is a kiindulópontul szolgáló dobókocka sem egyéb, mint ártatlan játékszer, társasjátékok elengedhetetlen tartozéka, a héttagúra duzzasztott négyzethálló pedig a közkedvelt gyermekjáték, az ugróiskola. Ámbár ki tudja, hogy hol húzódik a határ játék és élet között?!

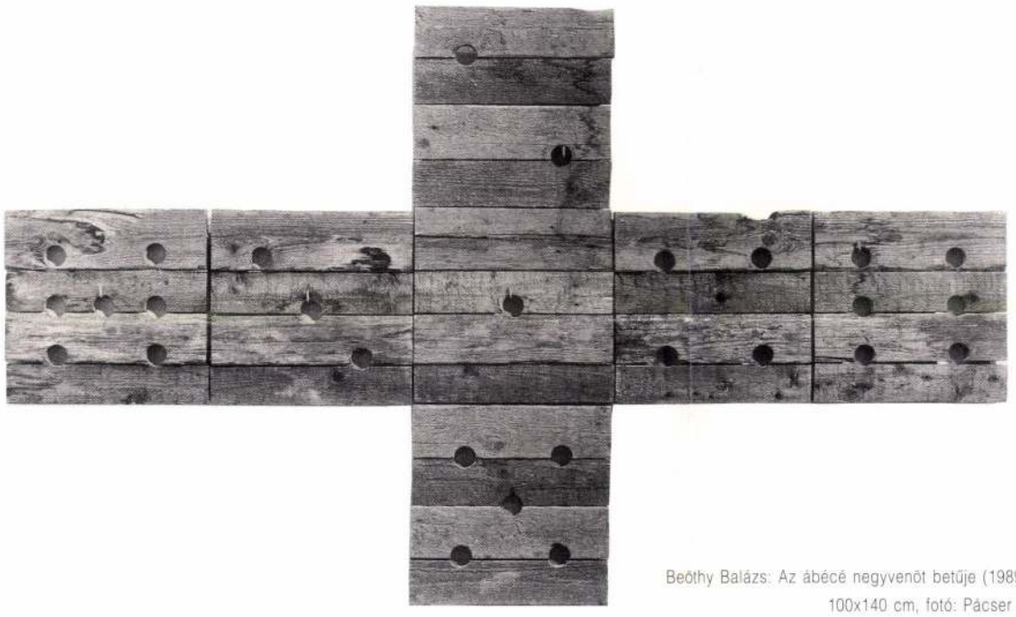

Beöthy Balázs: Az ábécé negyvenöt betűje (1989–93), 100x140 cm, fotó: Pácser Attila

Napjaink jellegzetes közép-kelet-európai jelensége – amint azt más érzékeny, reflektív kiállítások (A gondolat formái I–II., Óbudai Társaskör) is jelzik –, hogy az újraéledő konceptualizmus egy a korábbitól eltérő, többrétegű, nyitott, ambivalenciákra, áttetszésekre építő gondolatisággal és érzéki, érzékletes megformálásban jelentkezik, mely viszonylatban a tárgy még őrzi alkotója keze nyomát, s természeti kapcsolódásait; jelen esetben szálkás, töredezett, kissé tagbaszakadt, házilagos jellegét.

Kockázatos dolog ilyet állítani, én mégis megkockáztatom; ha majd évek múlva rekonstruálni akarjuk, mikor és hol is fordult a kocka a kilencvenes évek hazai képzőművészetében, evvel a kvázi-kockával, kocka-mutánssal bizonyosan számolni kell a kulcsművek között. A kocka el van vetve - függetlenül attól, hogy tudomásul vesszük-e vagy sem.

ANDRÁS EDIT

BUKTA IMRE KIÁLLÍTÁSAI

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA
november 2–november 7.

MŰTEREM GALÉRIA
november 10–november 24.

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA
november 15–november 25.

Bukta Imre munkái novemberben több kiállításon is láthatók voltak. November 2-án nyílt meg a Várfok 14 Galériában a csupán egy szűk hétig tartó *Tégla* című kiállítása, mely a Soros Alapítvány *Polifónia* című éves kiállításának része.

A Várfok 14 Galéria falai világos téglaburkolatúak. Bukta e felületből az egyik falon körülbelül szemmagasságban kiemelt egy téglát. Ezzel tulajdonképpen már leírtuk magát a kiállítást, illetve annak (az elrendezés tanúsága szerinti) központi motívumát. E köré szerveződik néhány kiegészítő elem: a Balkon e számában is közölt kis történet, mely üveglapok közé szorítva, bekeretezve lóg a fal egyik kevésbé feltűnő részén, egy képpár, és a megnyitón előadott performance.

A szöveg alapján most már nevén nevezhető "tárgy", a falon lévő téglahiány, azaz a nemtégla önmagában aligha mondana sokat a néző számára. Látszatra egy nagyon redukált nyelvű konceptuális munkával állunk szemben. Szövegében szó sem esik a művészeti esemény körülményeiről; egy önmagában megálló irodalmi művel állunk szemközt, mely nem igényli feltétlenül a kiállítási környezetet, hogy művé váljon.

A harmadik elem, a két kép, melyek közül a felső egy falrészletet ábrázol hiányokkal, az alsón pedig e hiányok körvonalaiban téglák jelennek meg, azok, amelyek feölül hiányoznak.

A Tégla negyedik összetevője a megnyitón előadott performance, művészjáték: a nemtégla fala előtt egy asztal állt, rajta két cső száraz kukorica, egy üveg és egy vízzel teli gumicsizma. Az asztal előtt a földön egy másik gumicsizma. Bukta a gumicsizma víztükrére egy kis bádogcsónakot helyezett. A két kukoricacsövet az üveg felett lemorzsolta, majd vékony gumicsővel az asztalon lévő csizmából átcsapolta a vizet a földön állóba. Ahogy a vízszint csökkent, a csónak eltűnt a mélyben. Amikor a víz elérte az alsó csizma peremét, előtűnt két kis evező. Bukta az evezőket zsebre rakta, az üvegből a markába ürítette a néhány szem belehullott kukoricát és beleszórta a nemtégla lyukába.

Bukta Imre nagy határáthágó, bátran közlekedik a különböző műfajok között, de azért ne gondoljunk arra, hogy ennek bármiféle köze is lenne a műfajok közötti határok lerombolásának klasszikus

avantgarde törekvéséhez. A műfajokat adottságnak tekintve, sőt éppen az egyedi artikuláló erejüket használja fel a művészi kifejezésre. Alapelemeihez nagyon hű, kevés motívummal bontakoztatja ki egyébként nagyon nyitott művészetét. A rajzain és vízfestményein, majd olajképein, nyomatain alkalmazott szálkázás az egyik ilyen hosszú időn keresztül használt elem, amelyet először csak formakitöltésre alkalmazott, a képi felület létrehozására, majd maguk a szálkák adták ki a formát, végül a tárgyi ábrákat is szálkázással rajzolta meg. Ez az egy elem sokféle jelentést és képzettársítást kötött egy csokorba, mint a mező, az eső vagy a gyufaszálak, időről időre más-más jelentést választva ki alapjelentésül. A szálkázáshoz hasonló sokrétű alkalmazást kapnak applikált munkáiban a valódi gyufaszálak, illetve művészjátékain és térberendezéseiben a kukoricaszemek és bizonyos mértékben a gumicsizmák.

Bukta művészjátéka most is ezekből a régi, tőle már ismert elemekből állt és ez nagyon könnyen félrevezethet. Munkái mindig nagyon ismerősnek, gyakran önismétlőnek tűnnek, de a gyakran ismétlődő elemekhez nála az elemek felhasználásának és a kifejezésnek rendkívüli sokrétűsége járul. A kukorica például egy régebbi művészjátékában egy tehéntőgyet jelképező gatyaszárból leömölve nyilvánvalóan a tej képzetét adva a külvilággal való kapcsolatról, a világ ismeretéről szólhatott (egy halom kukoricacsutkából kiemelkedő lámpás legalábbis ezt az értelmet erősíti); a vízzel teli gumicsizma, s a víz felszínén úszó csónak az óceánról, a nagy utazásról mesélt, ahogy egy ember erről a környékről nekiindul a nagyvilágnak (vagy nem indul neki – ahogy a *Kolumbusz tojásán* kiállított Mi tengerin sem utazunk című munka jelzi), nem beszélve arról, hogy a kukorica ott a tengeri név által még külön jelentéstöbbletet is adott. A mostani művészjátékban viszont (talán) az átváltozás, (ahogy a csőből különálló csutka és szemek lesznek), illetve a szemek hullása (az a bizonytalanság, hogy beesnek-e az üveg száján) voltak a lényeges tulajdonságok. Az ugyancsak novemberben a Képzőművészeti Főiskolán megrendezett *Okos táj* kiállításon pedig, ahol 200 kukoricacsutkából összerakott kis figura volt Buktától látható, mely előrenyúló kezében nejlonzacskót, benne kukoricaszemeket, tehát a bőrét tartotta, a szemek és a lemorzsolt cső viszonya hordozta a jelentést.

A Tégla műfaja rejtőzik szemünk elől. A négy összetevő nem egyszerre, hanem párhuzamosan fejti ki mondanivalóját, de egyik sem igazít el bennünket kellőképpen, mindegyik a másikra utal. Talán legkézenfekvőbb először a szöveghez, mint irodalmi műhöz fordulni.

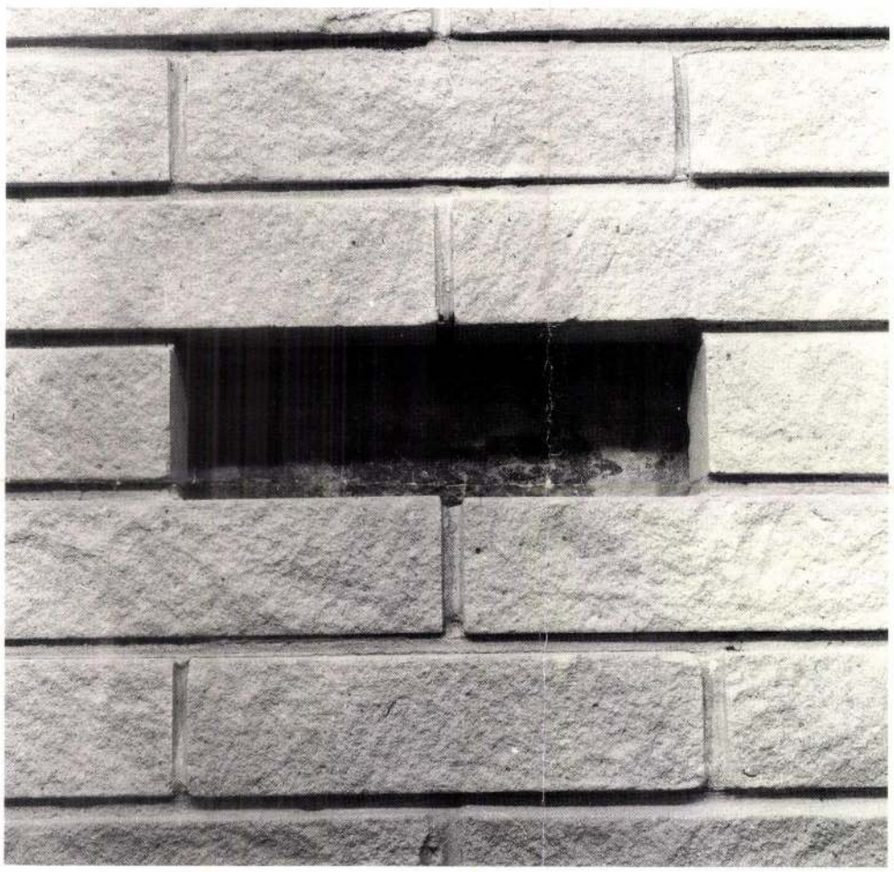

Bukta Imre: Tégla, fotó: Pácser Attila

A mű egy többperces abszurd, többféle nyelvi réteggel (tudományos szöveg, ízes nyelvezetű és személyes hangú elbeszélés, köműves szaknyelv stb). A percegő tégla rejtélyének – bevallottan csak feltételezett – megoldása azonban már nagyonis képi információkat kíván, s lehetne valamely fogalmi műalkotás témája. Lehetne, de az ezen a kiállításon szereplő nemtégla nem az. A kivett tégla helye csupán egy kivett tégla helye, nincs arra utalás, hogy azt a helyet magát kellene nemtéglának tekintenünk. A nemtéglát ez a lyuk csak jelképezi, ábrázolja, ahogyan a két rajzon is történik, s hogy nemtégláról van szó, csak az elbeszélésből tudjuk. A szövegnek tehát mindenképpen a kiállítás szerves részét kellene képeznie, különben megsérülne az az elvárás, hogy egy műalkotásnak önmagában is megállja a helyét. Az elhelyezés és a felettébb irodalmi stílus viszont ezt a teljes egységet nem erősíti meg. Cifrázhatnánk tovább, ha megpróbálkoznánk azzal, hogy a bekeretezett szöveget is a térberendezés részének tekintve egy különösen lírai hangulatú konceptuális műalkotásról kezdenénk el beszélni, de akkor a két kép kiállításánál kezdődnek az újabb bonyodalmak. Ezek tehát zsákutcák, elégedjünk meg azzal, hogy Bukta Imre a nemtégla témakörében (például: ha valahonnan valami hiányzik, mondhatjuk-e, hogy a hiánya van jelen?) próbál mondani nekünk valamit, s ezt teszi úgy, ahogy tudja: képben, szóban, térberendezéssel és művészjátékkal.

Hiszen ez utóbbinál is ugyanezzel a témával találkozunk: valami eltűnik, s egy másvalami, ami hozzátartozik, az előző eltűnésével megjelenik: az evező a csónak hiánya, a csónak az evező hiánya. Az ezt megelőzőek viszont, azaz a kukoricával történtek legfeljebb csak nagyon távolról kapcsolódtak a témához, s közvetlenebb fogódzó híján elég nehéz lenne pontosabban értelmezni. Annál is inkább, mert, mint láttuk, a művész korábbi munkáinak ismerete sem nyújt egyértelmű támaszt, hiszen egy motívum megismétlése nem jár feltétlenül együtt a motívum jelentésének átvételével is. A kiállításnak ez volt a leggyengébb láncszeme, a nyitott jelentés talán túlságosan is kinyílt, s ezzel kissé szétzilálódott az egyébként nagyon következetes munka.

Varga Koppány

A TÉGLÁKRÓL

hatalmas szakirodalom halmozódott fel. ("A tégla a római kortól napjainkig, Arany János, Pink Floyd, szakkönyvek sokasága stb.") Nem sorolom mennyi, de mennyi féle-fajta tégla létezett már. Módszer az alkalmazásukra. Téglából épült az út, amin békés családok tették vasárnap délutáni sétájukat, - de máskor egyenruhások meneteltek rajta, s harci kocsi csikarta fel. Tudna mesélni! Tudna mesélni a fal is, amire tájképet, majd embert akasztottak. Majd újra tájképet. Vagy a 15 wattos légyszaros égővel megvilágított nedves fal, amihez tompán loccsant a vallatott agya, de most ötezer, mit ötezer, százezer, sőt ezer-ezer, de hisz ez már egymillió! Tehát kerek egymillió watt ragyog-ragyog ott szép áruk megvilágításául, ami közül valaki, talán éppen a néhai áldozat távoli unokája emel ki egy hűtött szeven-ap-ot vidám bulira készülvén. Mert éjjel-nappali ez, és ráadásul diszkont. Nagy öröm besétálni egy ilyen üzletbe hajnali fél kettőkor. Az utcák üresek. Locsolókocsi permetez a szemerkélő esőbe. Tökéletes béke lenne. Egy kukázó köp bele néha egyet? "Tudod-e komám, ki hordta ezelőtt ezt a cipőt? Új cipő ez, nem viselte senki, ez a kuka nem kuka, hanem Salamander üzletház! Ugyan haver, ne szórakozz, hát egy kisboci hordta, ha nem is épp a lábán, de a hátán. Húst is hordott bőrzacskóban, parizert". Jó betérni, parizert, hűtött gyógysört vásárolni.

Halkan szól, fecseg a Danubius vagy a Juventus. Az ember úszik a boldogságban amiért felfedezte az üzletet, sőt az sétált elébe. A nedves falakat még a rendszer cseréjekor kiszárították un. cikloturbó mechagalván kisüléses módszerrel. Ez vált be. Persze előtte kipenderítették belőle az utolsó kerületi susztert, úgyse győzte a munkáját. Volt versenytárgyalás is. A polgármesteri hivatal előadója sajnálta az öreget, de mint mondta: "Nincs mit tenni Schulz bácsi, az erősebb kutya baszik, ilyen világ ez, kellett ez magának?!" Különben is az öregnek annyira remegett a keze, hogy folyton a következő lyukba rakta a tekszöget a cipőtalpon, úgyhogy a végén egy lyuk mindig kimaradt. De ha fordítva kezdte, akkor az utolsóba erőltetett kettőt. Sok hiba ez, rengeteg tiltakozó levél gyűlt össze emiatt. És az az állandó kopácsolás. A környékbeli gyerekek el is nevezték kobácsinak. A hivatalnok emberiességből nem piszkálta a Schulz dossziét. De szálljunk vissza a földre, a téglaszakbirodalom közé. Lássuk mit ír, hogyan vélekedik a Kozma-féle univerzális falazólexikon a jobbos és balos nyílászárók (gyengébbek kedvéért: ajtók és ablakok) rögzítésének alkalmazhatóságáról? Úgy, hogy vésés és előfúrás nélkül nem verhetők be. Még a tokba se! Ez figyelmeztetés! Vagy a zárónyílások szárnyalásának megzabolázására (szaknyelven: zárnyázás) ne alkalmazzunk

BEŐTHY BALÁZS

H-1055 Budapest, Falk Miksa u.8.

1965. április 15-én születtem Budapesten. Tagja vagyok a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának és a Művészeti Alapnak. 1990-1993. között Derkovits-ösztöndíjas voltam. 1992-ben elvégeztem a Pécsi Képzőművészeti Mesteriskola festőszakát.

EGYÉNI KIÁLLITÁSOK

1985. Gyümölcs, Vajda Lajos Stúdió, Szentendre, 1989."123456789+" (+Pereszlényi Rolland), Liget Galéria, Budapest. 1990. "0 tér" (+Pereszlényi Rolland), Kossuth Lajos u. 13., Budapest, 1991. "II." Stúdió Galéria, Budapest, 1991. Tűzoltó utca 72.(+Sibylle Hofter, Pereszlényi Rolland), Budapest, 1992. "Gallery by Night" (+Várnai Gyula), Stúdió Galéria, Budapest, 1992. Szimultán, Óbudai Pincegaléria, Budapest, (paralel kiállítás három pincében: Eike-Budapest Galéria, Pereszlényi Rolland-óbudai Társaskör Galéria), 1993. Nyomatok, A Szabadművelődés Háza, Székesfehérvár

CSOPORTOS KIÁLLITÁSOK (VÁLOGATÁS)

1987. Aktok, Vajda Lajos Stúdió, Szentendre , 1988. Gravitáció, Vajda Lajos Stúdió, Szentendre, 1988. "Stúdió 88", Ernst Múzeum, Budapest, 1989. "Szimmetria és aszimmetria", Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1990. Kék-vörös, Uitz Terem, Dunaújváros, 1990. Kölcsey, Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest, 1990. Inspiration, Sommeratelier, Hannover, 1990. "Stúdió 90", Ernst Múzeum, Budapest,1991. "Metafora", Pécsi Galéria, Pécs, 1991. "Metaphor", Kenneshaw State College, Atlanta, 1991. Derkovits-ösztöndíjasok, Ernst Múzeum, Budapest, 1991. Szobor, kisplasztika, installáció, Uitz Terem, Dunaújváros, 1991. Emblematikus törekvések I., Budapest Galéria, Budapest, 1991. "Stúdió '91", Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1992. Derkovits-ösztöndíjasok, Műcsarnok/ Palme-ház, Budapest, 1992. Hairy Mirror, Artslab, Liverpool, 1992. Germinations 7., Magasin, Centre National d' Art Contemporain, Grenoble, 1992. "Stúdió 92", Ernst Múzeum, Budapest, 1992. Analóg, Budapest Galéria, Budapest, 1993. Germinations 7., Budapest Galéria, Budapest, 1993. Derkovits-ösztöndíjasok, Műcsarnok/ Palme-ház, Budapest, 1993. Ködképek, Görög Templom Kiállítóterem, Vác

Idaleum?
Vác, 1993

DIJAK

1988. A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának díja, 1990. A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának díja, 1991. A Művészeti Alap kiállítási nívódíja, 1992. A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának díja, 1992. Prize of Magasin, Centre National d' Art Contemporain for Germinations 7.

Born 15 04 1965 in Budapest, Hungary. Member of the Studio of Young Artists and the Arts Fund. 1990-1993 Receives the Derkovits-Scholarship given by the Ministry of Culture and Education, Hungary.1992 Master of Art Training Institute, Pécs, Hungary

SOLO EXHIBITIONS

1985 Szentendre, Vajda Lajos Studio, Fruit, 1989 Budapest, Liget Gallery, "123456789+", (+Rolland Pereszlényi), 1990 Budapest, Kossuth L. street 13, 0 Space (+Rolland Pereszlényi), 1991 Budapest, Studio Gallery, "II.",1991 Budapest, Tűzoltó street 72 (+Sibylle Hofter, Rolland Pereszlényi),
1992 Budapest, Studio Gallery, "Gallery by Night" (+Gyula Várnai),1992 Budapest, Óbuda Cellar-Gallery, Simultaneous (Parallelous exhibitions with Eike - Budapest Gallery, and Rolland Pereszlényi-Óbudai Társaskör Gallery),1993 Prints, Székesfehérvár, Szabadművelődés Háza

GROUP EXHIBITIONS (SELECTION)

1987 Szentendre, Vajda Lajos Studio, Nudes, 1988 Szentendre, Vajda Lajos Studio, "Gravitation", 1988 Budapest, Ernst Museum,"Studio 88", 1989 Budapest, Hungarian National Gallery, Symmetry and Asymmetry,
1990 Dunaújváros, Uitz Hall, Blue Red, 1990 Hannover, Sommeratelier, Inspiration
1990 Budapest, Ernst Museum, "Studio 90". 1991 Pécs, Pécsi Gallery, Metaphor, 1991 Atlanta, Kenneshaw, State College, Metaphor, 1991 Budapest, Ernst Museum, Derkovits-Scholarship,
1991 Dunaújváros, Uitz Hall, Sculpture, Plastic, Installation, 1991 Budapest, Budapest Gallery, "Emblematic Tendencies I, 1991 Budapest, Hungarian National Gallery, "Studio 91", 1992 Budapest, Palace of Exhibitions/Palme House, Recipient of the Derkovits-scolarship, 1992 Budapest, Studio Gallery, The Beauty of the different, 1992 Liverpool, Artslab, Hairy Mirror, 1992 Budapest, Ernst Museum, "Studio 92", 1992 Budapest, Budapest Gallery, Analogous, 1992 Grenoble, Magasin, Centre National d' Art Contemporain, Germinations 7, 1993 Budapest, Budapest Gallery, Germinations 7, 1993 Budapest, Palace of Exhibitions/Palme House, Recipients of the Derkovits-scholarship, 1993 Vác, Greek Church, Mist images

PRIZES

1988 Prize of the Studio of Young Artists, 1990 Prize of the Studio of Young Artist ,
1991 Prize of the Art Foundation, Hungary,
1992 Prize of the Studio of Young Artists, 1992 Special Prize of Magasin, Centre National d'Art Contemporain, for Germinations 7

26. Florenszkij megjegyzése alapján érdemes felfigyelni arra a relativizálási folyamatra, mely során a centrális perspektíva kitöltetlen biankó-csekkjeként vetik oda az arany-, fényalapot a szenzualizmus önkényének. Florenszkij i. m. 70. oldal

27. Paul Oskar Kristeller i. m. 135-136. oldal

28. Lásd a posztmodern kronológiájának a vázlatát, Posztmodern, Budapest, 1992, 167-170. oldal

29. Peter Gorsen: The return Existentialism in Performance Art. The Art of Performance, New York, 1984.

30. Werner Heisenberg: Változások a természettudomány alapjaiban, 232. oldal (Európai Műhely 1. szerkesztette: Hamvas Béla, Pécs, 1990.)

31. u. o. 232. oldal

32. Arnold Gehlen a Kor-képek c. könyvében (Budapest, 1987.) két rövidebb fejezetet (74-82. és 109-112. oldalig) szentel e problémának. Gadányi Jenő pedig ezt írja: "Az alkotás kritériuma a probléma. Nélküle sem ma, sem a jövőben művészetet elképzelni nem lehet. A reprodukálás kora lejárt. A szellem követeli jogait, amely világító áramvonal az emberiség új kultúrájának a hajnalán." Gadányi Jenő kiadatlan írásai 1935, a Gadányi Jenő emlékkiállítás katalógusából, 1986, Szentendre

33. George Kubler i. m. 45. oldal

34. "A ködképek végleges szétoszlatásának leghatékonyabb eszközei természetesen az igazi indukció útján alkotott fogalmak és axiómák, ..." Bacon i. m. 33. oldal, XL. aforizma

35. Józsa Péter a Lévi-Strauss felfogásából nyert "homológ-metaforikus kód" segítségével az alábbiak szerint írja le azt a paradigmaváltást, amihez talán Bacon logikája is hozzájárult. "Mindazonáltal mind az ókor, mind az európai középkor szemiózisának egyik legfontosabb vonása, hogy a "konkrét-logikai", "homológ-metaforikus" kódot növekvő mértékben szorítja ki a "kauzális-klasszifikatórikus" kód, mindkét alakjában, mint "fogalmi", "racionális"; s mint "képi" rendszer, azaz növekvő szerephez jut a valóság rendszerezésében és értelmezésében a tiszta fogalmi gondolkodás és a mai értelemben vett esztétikum" Józsa Péter i.m. 137. oldal

36. "Hogy a történetfilozófiai-deduktív és az empirikus-induktív megközelítésből a XIX. század második felében az utóbbi felé billent a mérleg nyelve, abban nagy szerepet játszott a természettudományos gondolkodás hatása." Németh Lajos i. m. 110. oldal

37. Werner Heisenberg i. m. 219. oldal

38. "...a természettudományi rendszereknek ...önmagukban mindig zártnak kell lenniök, hogy igazak lehessenek." Werner Heisenberg i. m. 221. oldal

39. Jacob Bronowski i. m. 34. oldal

40. Az ikonológiát, annak hívei részéről is éri kritika, többek közt Jan Bialostocki, a KERETTÉMÁK ÉS AZ ARCHETIPIKUS KÉPEK c tanulmányában mutat rá a problémára. Bialostocki, az említett tanulmányban megpróbálja kitágítani Panofsky felfogását, illetve egyfajta kaput nyitni módszeréből, a jungi archetípus és archetipikus kép megkülönböztetett fogalmaival birkózva, de azokhoz közelálló témacsoportokat, - az általa használt kifejezéssel -rövidített metaforákat meghatározva. Azonban a jungi archetípus - a kollektív tudattalannal - mint Bialostocki is rámutat, nem implikálhat egzakt eredményeket. Sőt az is gyanítható, hogy a Bialostocki által felvetett kerettémák is - a heroikus lovas, az áldozati jelenet, a halandóknak megjelenő istenség, és az erotikus asszociációkat keltő nőalak - összemosódnak az archetípussal és olyan általános vagy konstans eredményeket adnak, amit ugyanazzal a kritikával illethetünk, mint Bialostocki az ikonológiát. Ezt írja róla:"...a nagyobb tapasztalatú művészettudósok valamelyes bizalmatlansággal viseltetnek azzal az értelmezési módszerrel szemben, amely némiképpen előre meghatározott megoldásokat látszik magával hozni." Jan Bialostocki: Régi és új a művészettörténetben, Budapest, 1982.

BEÖTHY BALÁZS

A Kortárs Művészeti Múzeum / Ludwig Múzeum Budapest
tisztelettel meghívja Önt
a **RONDÓ** című közép- és kelet-európai művészek alkotásait bemutató kiállítás megnyitójára,
1999. március 26-án 18 órára.

A kiállítást a művészek jelenlétében megnyitja Németh Gábor, író

Megtekinthető 1999. május 16-ig.

The Ludwig Museum Budapest / Museum of Contemporary Art requests the pleasure of your company at the opening of the exhibition **RONDO**, a selection of works by Central and Eastern European artists, at 6 p.m. on 26 March 1999.

The opening speech will be held by writer Gábor Németh in the presence of the participating artists.

The exhibition is on view until 16 May 1999.

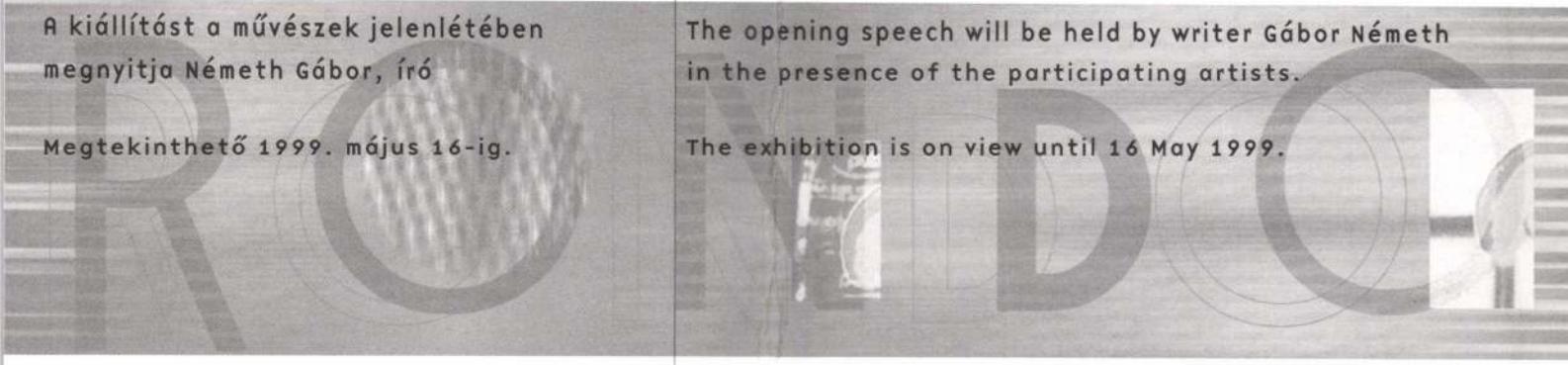

LUDWIG MÚZEUM BUDAPEST KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM

Kortárs Művészeti Múzeum / Ludwig Múzeum Budapest
Budavári Palota 'A' épület
tel.: 375 9175 fax:212 2534
e-mail: ludwig@c3.hu
nyitva tartás: hétfő kivételével 10-18 óráig

Museum of Contemporary Art / Ludwig Museum Budapest
Royal Palace, Building 'A'
phone: 375 9175 fax: 212 2534
e-mail: ludwig@c3.hu
open 10 a.m. to 6 p.m., except Mondays

LUDWIG MUSEUM BUDAPEST MUSEUM OF CONTEMPORARY ART

Kortárs Művészeti Múzeum / Ludwig Múzeum Budapest

Ludwig Museum Budapest / Museum of Contemporary Art

RONDO

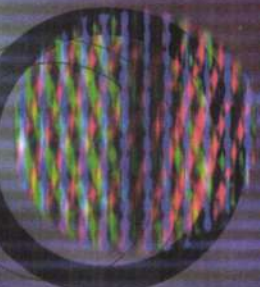

A kiállításon résztvevő művészek névsora
Exhibiting artists

Beöthy Balázs · Veronika Bromová · Bukta Imre · Jiří Černický · Chilf Mária
Drozdik Orsolya · Forgács Péter · Aleksandar Ilić · Zuzanna Janin
Ivan Kafka · Matej Kren · Zbigniew Libera · Ana Lupas · Németh Hajnal
Roman Ondák · Dan Perjovschi · Mariola Przyjemska · Nedko Solakov
SI-LA-GI · Várnai Gyula · Jana Želibská · Artur Żmijewski

12.06.	16.00	**Szigetvári Andrea** **Magyar Computer Zenei Alapítvány** *A környezeti zajok átértelmezése az elektroakusztikus zenében*	Damjanich u. 30. Művészeti Kar
	17.00	**Mátrai Péter** **építész** *Könyvtárzene* című előadása	Damjanich u. 30. Művészeti Kar
	19.00	**Computerzenei koncert**	Damjanich u. 30. Művészeti Kar
12.09.	16.00	**György Péter** **médiakutató** előadása	Damjanich u. 30. Művészeti Kar

PROGRAMOK

1996.		***Jeney Zoltán*** ***zeneszerző***	*Pécs*
12.02.	*17.00*	*előadása*	*Damjanich u. 30. Művészeti Kar*
	19.30	***Beöthy Balázs*** ***képzőművész*** ***PHREAK*** *előadás-szituáció*	*Damjanich u. 30. Művészeti Kar*
12.04.	*18.00*	***EIKE*** *és* ***Várnai Gyula*** ***képzőművészek*** *hang-performance és installáció*	*Közelítés Galéria; Mátyás kir. u. 2.*
12.05.	*19.00*	***TÁSKA*** *köre* ***Kezdő!*** *akciók*	*Damjanich u. 30. Művészeti Kar*

Beöthy Balázs

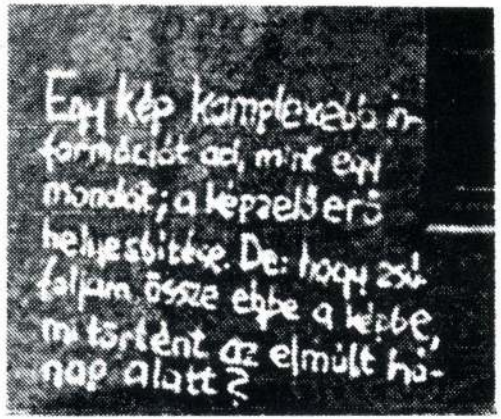

"Egy kép komplexebb információt ad, mint egy mondat"
Hajas Tibor, 1975

A gondolat formái, Nappali Ház, 1993/2.

BEÖTHY BALÁZS

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIA - ÓBUDAI PINCEGALÉRIA
Bp. III. Kiskorona u. 7. Bp. III. Fő tér 1.

A GONDOLAT FORMÁI I-II.

Beöthy Balázs, Birkás Ákos, Chilf Mária, Donáth Péter, Erdély Miklós,
Faa Balázs, Jovánovics György, Július Gyula, Károlyi Zsigmond, Koronczi Endre,
Major János, Menesi Attila, Molnár Péter, Molnár Sándor, Schmal Károly,
Szíj Kamilla, Tolvaly Ernő, Türk Péter, Várnai Gyula

Megnyitó: 1993. május 11-én valamint június 16-án 18-19 óra között

Megtekinthető: 1993. június 13-ig (első rész) és július 18-ig (második rész)
Hétköznap 14-18, szombat, vasárnap 10-18 óráig.
Hétfőn zárva.

A Fővárosi Képzőművészeti Alap támogatásával

A GONDOLAT FORMÁI I-II.

BALÅZS BEÖTHY

Born	15.04.1965 Budapest, Hungary
Since	1985 member of the artist-group Substitute Thirsters – 1992
1989-	Work stipendium of the Studio of Young Artists
1990-93	Receives the Derkovits-scholarship given by the Ministry of Culture and Education, Hungary
1990-	Sommeratelier - workshop in Hannover, Germany
1992-	Master of Art Training Institute, Pécs, Hungary
1992-	Germinations VII. - workshop in Grenoble, France
1992-	Visionfest - workshop in Liverpool, England

Solo Exhibitions

1985-	Szentendre, Vajda Lajos Stúdió, "Fruit"
1989-	Budapest, Liget Galéria, "123456789 +" (+Rolland Pereszlényi)
1990-	Budapest, Kossuth Lajos street 13. "O space" (+Rolland Pereszlényi)
1991-	Budapest, Stúdió Galéria, "II."
-	Budapest, Tüzoltó street 72. (+Sibylle Hofter, Rolland Pereszlényi)
1992-	Budapest, Obudai Pincegaléria, "Simultaneous" (parallel exhibitions with Eike - Budapest Galéria - and Rolland Pereszlényi - Obudai Társaskör Galéria)
1993-	Székesfehérvár, A Szabadmüvelödés Háza, "Prints"

Collective exhibitions (selection)

1987-	Szentendre, Vajda Lajos Stúdió, "Nudes"
1988-	Szentendre, Vajda Lajos Stúdió, "Gravitation"
-	Budapest, Ernst Múzeum, "Stúdió '88"
1989-	Budapest, Hungarian National Gallery "Symmetry and Asymmetry"
1990-	Dunaújváros, Uitz Hall, "Blue Red"
-	Hannover, Sommeratelier, "Inspiration"
-	Budapest, Ernst Múzeum, "Stúdió '90"
1991-	Pécs, Pécsi Galéria, "Metaphor"
-	Atlanta, Kennesaw State College "Metaphor"
-	Budapest, Ernst Múzeum, "Derkovits Scholars"
-	Dunaújváros, Uitz Hall, "Sculpture Plastic Installation"
-	Budapest, Budapest Galéria, "Emblematic Tendencies I."
-	Budapest, Hungarian National Gallery, "Stúdió '91"
1992-	Budapest, Stúdió Galéria, "Gallery by Night"
-	Budapest, Arthall/Palme House "Derkovits Scholars"
-	Budapest, Stúdió Galéria, "The Beauty of the Different"

A mester által összeállított ref. anyag bevezetője

BEÖTHY Balázs

- Liverpool, Artslab, "Hairy Mirror"
- Budapest, Ernst Múzeum, "Stúdió '92"
- Budapest, Budapest Galéria, "Analóg"
- Grenoble, Magasin, Centre National d'Art Contemporain "Germinations VII."

Prizes

1988- Prize of the Studio of Young Artists
1990- Prize of the Studio of Young Artists
1991- Prize of the Art Fondation Hungary
1992- Prize of the Studio of Young Artists
- Special Prize of Magasin, Centre National d'Art Contemporain for Germinations VII.

BEÖTHY BALÁZS

Cserekiállítás 1995.

Stúdió Galéria, Budapest – SKUC Galerija, Ljubljana

Október 18 – November 4.

1053 Budapest, Képíró u. 6.
T: 267 2033 Fax:342 5380

Október 11 – November 3.

Ljubljana 6100 Stari trg 21
T/Fax:386 61-216 540

A csereprogram szervezésének konstrukciója és időrendje:

JANUÁR — Mindkét galéria kiválaszt egy kurátort, aki kidolgozza az adott városban megrendezendő kiállítás koncepcióját.

FEBRUÁR — A galériák a kurátorok tervezetét egymásközt kicserélik, és egy pályázati felhívással együtt a saját művészeik között nyilvánossá teszik.

MÁJUS — A beérkezett pályázatokat a galériák a kurátoroknak elküldik, a szlovén művészek jelentkezési dokumentációját Budapestre, a magyar művészekét Ljubljanába.

JÚLIUS — A kurátorok elutaznak a másik városba, meglátogatják a pályázó művészek műtermeit és összeállítják a kiállítás résztvevőinek végső listáját. (A résztvevők száma ekkor kerül meghatározásra.)

OKTÓBER — Minden kiállító művész elutazik a másik városba és személyesen résztvesz a kiállítás megrendezésében.

A kiállítás szervezői: Alenka Pirman, Tadej Pogacar, Merhán Orsolya, Bencsik Barnabás

A kiállítási felhívások szövege:

Az idő mint struktúra ...
a módszer mint jelentés

Vannak művek amelyek elsősorban nem úgy határozhatók meg, mint végeredmények, befejezett gondolatok, hanem sokkal inkább, mint egy hosszabb időtartam alatt lezajlott, összetett folyamat egyes stációit rögzítő lenyomatok. Az időben egymást követő cselekvések után hagyott nyomok. Az ilyen művek lényeges eleme az egyes aktusok, akciók egymáshoz való logikai viszonya.

Egy mű mindig egy adott időtartam alatt születik meg. Ez a tény a legtöbb esetben rejtve marad az elkészült műtárgyban, ez azonban nem szükségszerű. Ha tudatossá és manifeszttté tesszük az időtényező hatását az alkotás folyamatában, az a műnek egy újabb dimenzióját nyithatja meg. Ez a negyedik dimenzió is éppolyan struktúrák szerint épül fel, mint a három téri dimenzió. Az ilyen művek az idő folyamatát materializálják. Ennek a materializációnak lehetnek eszközei a hagyományos képzőművészeti technikák, de ezek mára már elvesztették szimbolikus jelentésüket.

Lehetnek azonban olyan metódusok, amelyek a felhasznált anyagok különlegessége és a komplex és kifinomult, egyedi eljárások révén új jelentést adhatnak a már jólismert megoldásoknak. A folyamat dramaturgiája szimbolikus jelentést hordoz, mint az alkimisták kísérletei.

Bencsik Barnabás

Jozo Barsi
Maja Licul
Maria Mojca Pungercar
Nika Span
Anamarija Smajdek
Marko Tusek

Beöthy Balázs
eike
Eperjesi Ágnes
Gerber Pál
Medvegy András
Németh Hajnal
Sugár János
Vineze Ottó

Keresztül az üvegen

Az nem lehet véletlen, hogy a múzeumi vitrinek a néprajzi múzeumokban kezdték pályafutásukat. Az üvegdoboz, egyfajta mikro bioszféra vagy etnoszféra ideálisnak tűnt arra, hogy elfeledett mondákat, történeteket és feledésbe merült rendeltetésű tárgyakat rekonstruáljon. Egy üvegvitrin, mint egy miniatűr múzeum mindig objektivál, megteremt egy allegorikus keretet, megóv és egységesít.

Másrészt viszont a vitrin rejtélyes és megfejthetetlen része mindennapi életünknek: a televízió, a kirakatok, a fényképek, a pólóingek stb., csak a legújabb jelenségek, amelyek minden lépésünknél érzékszerveinkre zúdulnak. Rendkívüli transzformáló erejük van a sima, áttetsző felületeknek, így nem véletlen, hogy az elektronikus média is régóta alkalmazza őket. Manapság ez a média jeleníti meg számunkra a valóságot, a preferált, válogatott és konzervált információkon keresztül. Ha a múzeumi tárló egy olyan üvegkocka, amelyik a látványt átengedi és a mozgásterünket meghatározza, akkor a video az elektronikus korszak "neo-vitrine".

Francis Bacon szokta elrejteni kifacsarodott és széteső testjeit egy üvegfelület mögé, távolságot teremtve így a kép és a nézője között. Az üvegtábla a "belső" és a "külső tér" közötti határvonal megtestesülése, a kétféle "realitás" határa, amelyik megszünteti a folytonosságot. Az üveglapok vagy üvegvitrinek a művészettörténet jelentős változásaihoz kapcsolódnak: Cornell-től Beuys-ig, Duchamp-tól Broodthears-ig, hogy csak a legnevesebbeket és a legnagyobb hatásúakat említsük.

Az üvegfalak és az üvegdobozok - "védőfelületek", áttárszóak vagy visszatükrözők, mindenesetre a saját kultúránk, testünk és jövőnk értelmezésének membránjai. Ezért van az, hogy mindig érdekesek, függetlenül attól, hogy milyen formában találkozunk velük,akár mint"mikro-világ","didaktikus szemléltetőeszköz", "időgép", "a test tagadása",akár mint kutatás új formák, és új tartalmak után..

Tadej Pogacar

Beöthy Balázs: Forgó
/aktív és passzív percepció/

nyitva: 1999 március 4 - 26
kedd - szombat 17 - 21 óráig
plusz előzetes bejelentkezés alapján
T: 215 3093, E: ordo@c3.hu

megnyitó: március 4, csütörtök este 8

U.F.F.
1093 Budapest
Közraktár u. 10.

támogatók: N.K.A., M.A.K., Digit Kft, Bartók Balázs

Hmm... pezsgőt
mindenkinek...

Beöthy István

Deák Dénes: Emlékező sorok Beöthy Istvánról

Mügyüjtő 1974/2 54-55.old.

1897-ben született Jászapátiban.Épitészmérnöknek készült. Az egyetemen szoros barátságot köt Moholy-Naggyal,aki bevezeti a Kassák alapitotta "Ma" avantgarde-csoport tagjai közé.Ekkor megszakitja épitészeti tanulmányait,átiratkozik a Képzőmüvészeti Főiskola szobrász tagozatára.Később ösztöndijjal bejárja Olaszországot,Angliát,Németországot,Ausztriát.1925-ben uj hazájául Franciaországot választja.Párizsban telepszik meg.1928-ban rendezi első kiállitását a "Sacre de Printemps"-ben.Korai alkotásaiban konstruktiv formaelemeket alkalmaz,melyek visszatükrözik épitészeti studiumait:még némi merevség,kiszámitottság jellemzik e müveket.Később ezek a megtervezett,csupán logikai elemek kiszorulnak,s egy oldottabb,emberközelibb elem válik uralkodóvá szobraiban.Középpontba az ember kerül,az emberpár és a szerelem,melynek bemutatása Beöthynél erőteljes,expressziv megfogalmazást nyer.Kisérletezik a pozitiv-negativ formák összeolvasztásával,a fényárnyék elosztásának törvényeit kutatja a szobrok felületén. Igy jut el 1929 körül egy hosszu formákkal épitkező formanyelvhez,melyet "Parabolának" keresztel. 193o-tól már legszivesebben a fát használja szobrai anyagául.Ennek belső érrendszerét,tónusos fény-árnyék játékát remekül tudja uj munkáin hasznositani.Munkásságát hamarosan értékelni kezdik,felfigyelnek rá Párizsban.Beöthy részt vállal az "Abstraction-Création" csoport létrehozásában: 1932-36 között alelnöke lesz a társaságnak.1938-ban megszervezi Budapesten az absztrakt müvészek bemutatkozását,s ugyanakkor jelentős előadást tart az alkotói problémákról.

/.

Egy év mulva,1939-ben megjelenteti korszakoló fontosságu könyvét,a La Série d 6r-t.Ebben összegzi kutatásait,melyek a részben matematikai részben zenei hatások fontosságát,alkalmazhatóságát hangsulyozzák a képzőmüvészetben.Egy un."Összmüvészet"-ről álmodik,mely népszerüsithető lehetne és széles körben elterjeszthető/Ld. a Bauhaus legfontosabb következtetéseit/.1946-ban néhány barátja társaságában megalapitja a "Salon des Réalites Nouvelles"-t,melynek alelnöki tisztét is elvállalja.1947-ben kiállitása nyilik a "Galerie Denise Renében",egy év mulva ,1948-ban a "Galerie Maeght"rendezett retrospektiv kiállitást müveiből.195o-ben részt vett az antwerpwni "Middelheim" parkban rendezett szoborbiennálén.1951-ben Fernand Leger-vel és Le Corbusier-vel együtt folyóiratot ad ki "Fomes et Vie" cimmel.Később megalapitja az "Espace" csoportot.1962-ben hal meg párizsi mütermében.

"Tengerész" /1951/

"Egy bagoly hátsó gondolatai"

"Nukleáris forma" c.szobrai emlitve

BEÖTHY ÉTIENNE

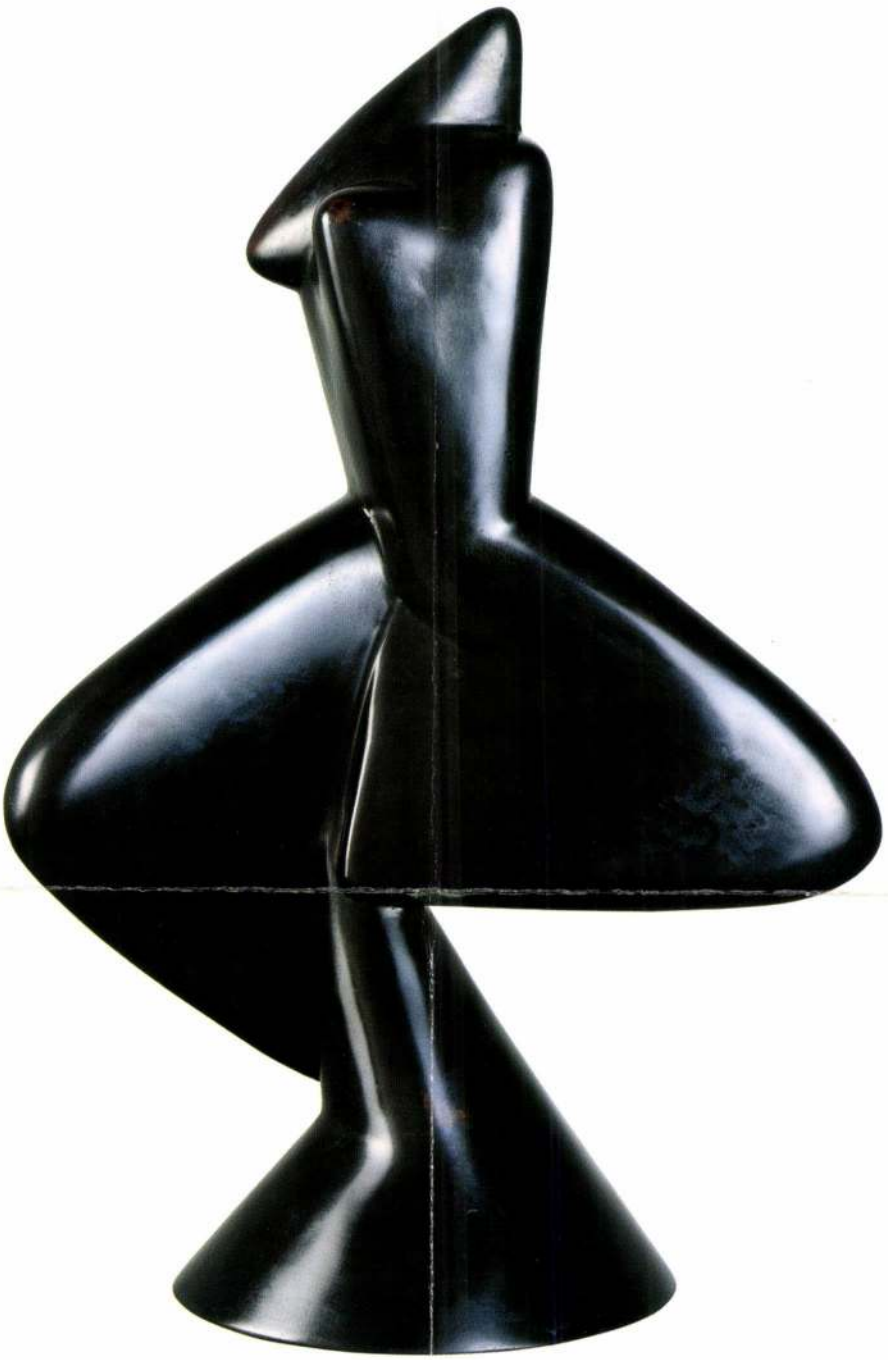

73. ▲
Beöthy Étienne (1897-1961) (Beöthy István)
A kozák tánc, 1930
Bronz, magasság: 62 cm
Jelezve hátoldalán: E. Beöthy H/C Fondeur: Blanchet
½, a művész számára készült két példány első darabja
Proveniencia: Paris, Galerie Franka Berndt
Reprodukálva: Beöthy et l'avant-garde hongrois kiállítás katalógusában és a címlapon. Galerie Franka Berndt, Paris, 1985 november 13-1986 január 7.
Kikiáltási ár: 1 600 000 Ft

74. **Mattis Teutsch János**
(1884-1960)

Kettesben, 1917-1918 körül
Olaj, karton 36 x 29 cm
Jelezve balra lent: MT

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft

Szín- és vonaltanulmányok

Mattis Teutsch János, a Brassóban született és ott elhunyt művész számára az erdélyi város minden tekintetben meghatározó volt. Festővé válását is a brassói vidéknek köszönhette. A budapesti, a müncheni iskolai tanulmányok befejezése után, a párizsi tanulmányútról ide tért vissza és itt fedezte fel a színek világát. Korábban szobrásznak készülve, a színek nem határozhatták meg művészetét. Hazatérését követően egy időre szakított a szobrászattal és az akvarellhez nyúlva elindult a festői pályán. Kirándulásairól egyre több festménnyel tért haza, amelyek a brassói tájakat, házsorokat, hegyoldalakat, mezőket, aratás utáni búzatáblákat, facsoportokat és magányos fákat ábrázoltak. Ezek a finom, elsősorban a zöldekre, a kékekre, a sárgákra és a pirosakra koncentráló akvarellek, a művész tanítványai szerint szín- és vonaltanulmányok.

A Ma körében

Mattis Teutsch a MA-nak köszönhette ismertté válását. Kassák Lajos két kiállítást is rendezett műveiből, 1917-ben és 1918-ban. A Ma kiadásában jelent meg linóleumalbuma és szinte nem volt olyan száma a folyóiratnak, amelyben ne jelent volna meg tőle egy-egy akvarell, metszet vagy olajfestmény reprodukciója. Akvarellekkel indult a festői pálya, de a művész szín- és vonaltanulmányait olajjal és pasztellel is gyarapította. A műveknek leginkább a technika alapján adták címüket. Ritkán, de előfordult az is, hogy a korabeli kiadványokban konkrét címet írtak a mű mellé, mint például *Dráma* vagy *Vágy*, *Kora tavasz*. A *Kettesben* cím ezek nyomán adható annak a festménynek, amely Mattis Teutsch azon műveinek egyik érdekes darabja, amelyen a tájat emberi alakokkal gazdagítja.

Az alakos kompozíciók

Mattis Teutsch János művészetében az emberi alak megjelenése egész művészi oeuvre-jére jellemző, de az alakok különböző művészeti periódusaiban másképp jelennek meg, sőt az *Érzetek* és a *Lelki virágok* 1919-1924 között festett sorozataiban egészen absztraháltan vagy csak nagyon jelképes formában fedezhetők fel. Vannak viszont olyan periódusai amikor az alakokra helyezi a hangsúlyt. Ilyenek az egészen korai és az 1924 utáni művek. Arra a néhány évre, az 1916-1918 közötti évekre, amely időben a *Kettesben* című festmény keletkezhetett, Mattis Teutsch alakjaira a látomásszerű megjelenítés a jellemző. Férfiak és nők tűnnek fel festményein, rózsaszín, lila, sárga, kék, zöld színekben, ülő, álló vagy fekvő pózokban és az alakok együttese hol a meghitt békés nyugalmat, hol a feszültségekkel teli történéseket idézik. E festmények születése minden bizonnyal összefügg a művész feleségének halálával.

Párhuzamok

A táj színességének harmóniájával szemben feszültségkeltő a *Kettesben* című festményen a meghajló, szinte derékba tört két fa. Szokatlanok ezek a piros napkorongra emlékeztető színfoltot részben eltakaró, háromszög alakú lombozattal ékeskedő fák Mattis Teutsch oeuvre-jében. De nem egyedül ezen a művön találkozhatunk ezekkel a fákkal. A Kassák Múzeum 1983-ban rendezett Mattis Teutsch kiállításán volt látható Bortnyik Sándor hagyatékából az az akvarell, amely előzménye ennek a festménynek. Az akvarellen (29 x 23 cm, j.b.l.:MT, Kassák 7.) látszólag két fa szerepel, de valójában hat. Törzsük jól elkülönül, míg lombjaik háromszög alakban eggyé olvadnak. A táji elő- és háttér is hasonló. Az akvarell annyiban tér el az olajképtől, hogy abból hiányoznak a pirosak és a kompozíció a stabilitást szolgálja, fái mozdulatlanul, egyenesen nyúlnak a magasba és az alakok még nem kerültek a képre. A *Kettesben* című kompozíció azonban nem csak a táji motívumok alapján állítható párhuzamba más festményekkel. Alakábrázolását és színvilágát tekintve azok sorába illeszthető, amelyek az absztrakt *Érzetek* közvetlen előzményei. A művészről írott monográfiákban több rokon festményt is fölfedezhetünk.

M.V.

BEÖTHY ETIENNE

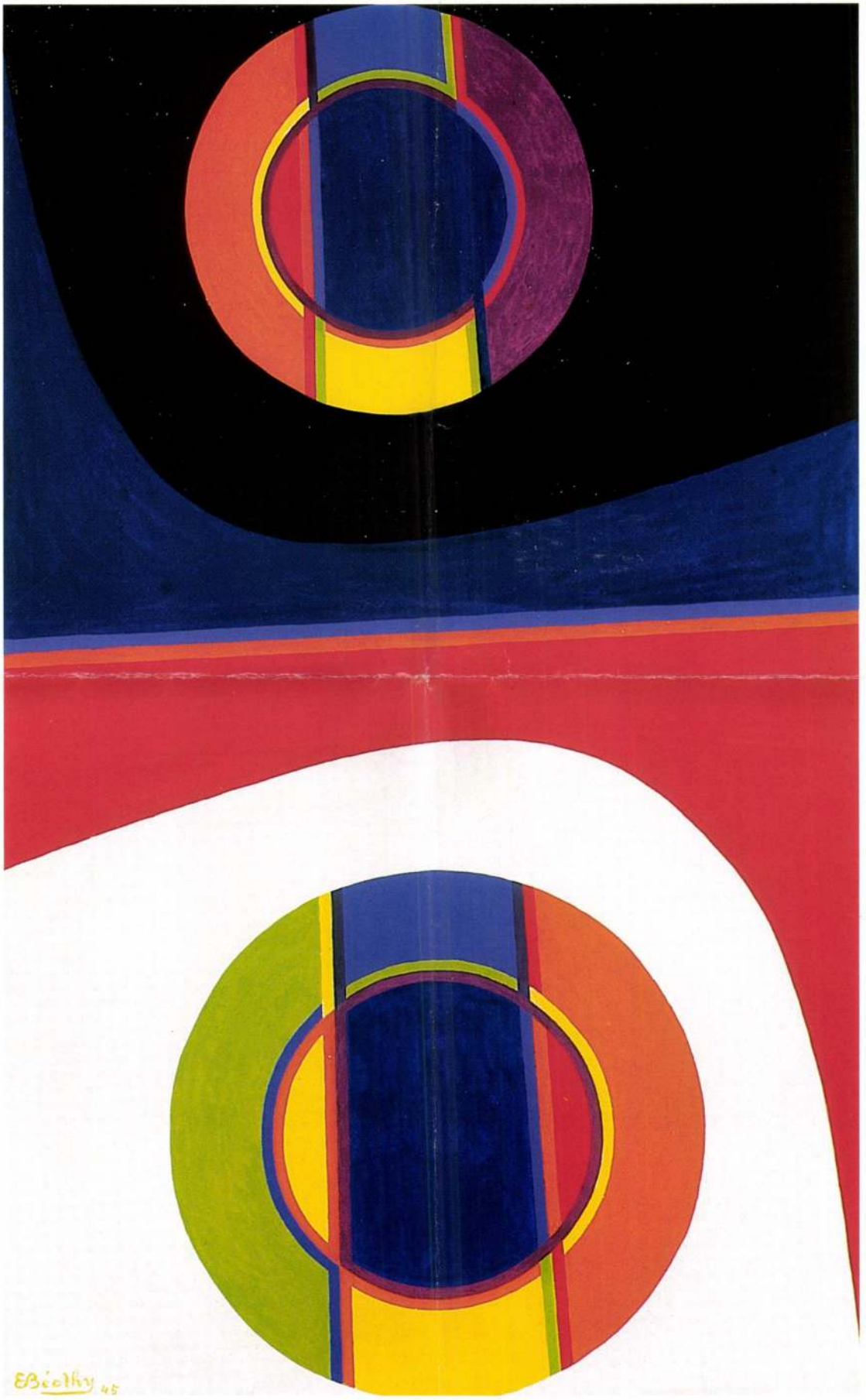

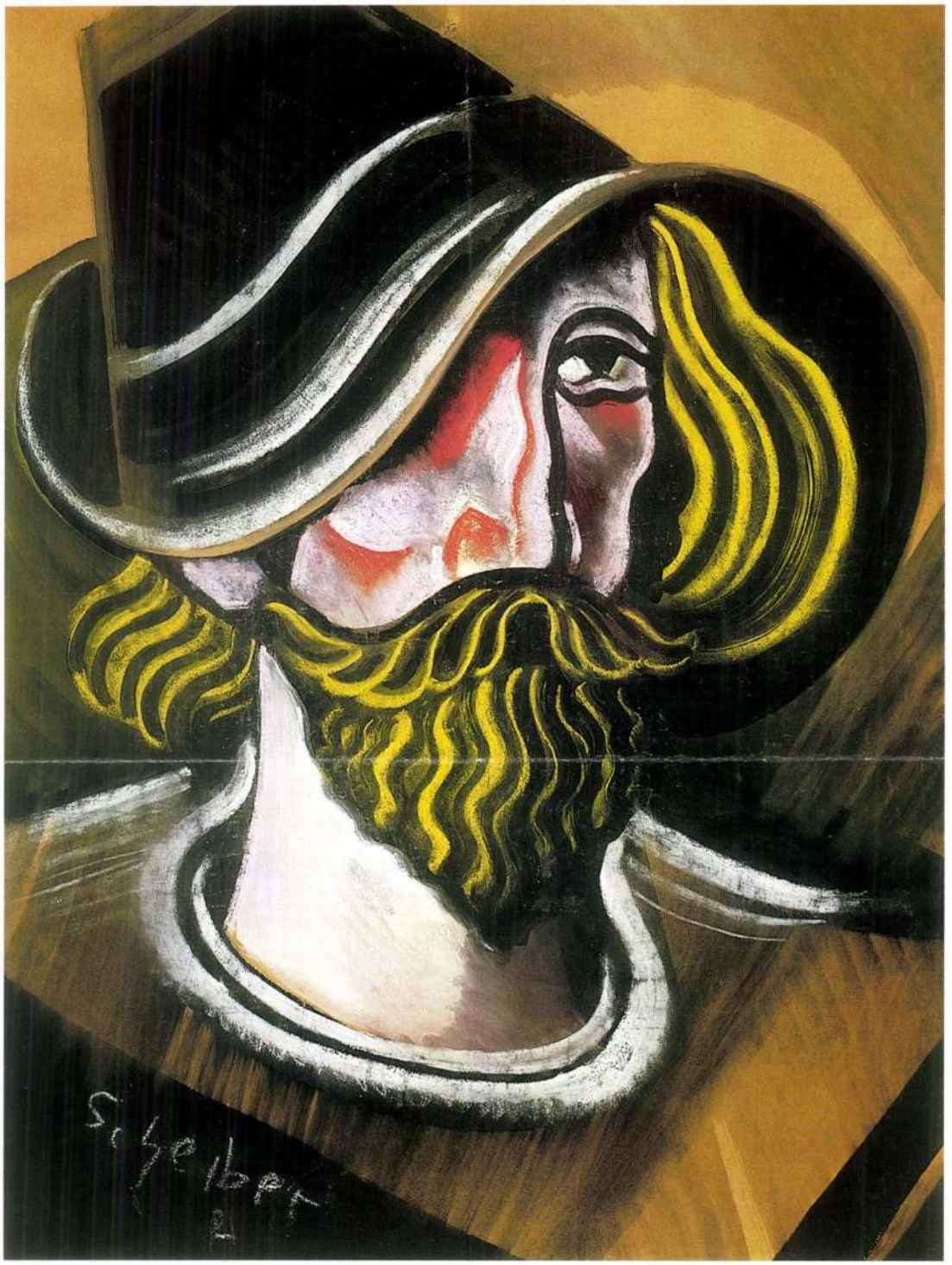

134

134 • SCHEIBER HUGÓ (1873–1950)

Kalapos férfi

64 × 48 cm
Vegyestechnika, papír
J. b. l.: Scheiber H
Kikiáltási ár: 780 000 Ft

combot egy fiatal szovjet katona hozta, egy liter bort kért érte, meghívtuk őt is, tartson velünk. Ettünk, ittunk, azután átmentünk „Gyilkosba" biliárdozni. Wiener Gyurka új börlemberdzsekjében volt és Rózsika nénivel, a tulajjal beszélgetett. Éppen ott tartott:

— ... És a tábornok felesége teljesen olyan volt, mint a kormányzóné tekintetes asszony...

— Főméltóságú asszony, Gyuri bátyám — mondom én, és az emlékezéstől úgy nevettünk, a könnyünk is kicsordult.

— Szép magyar lány, szép magyar fiú — toldja meg Schwarz Zoli, és az orosz fiú azt kérdi izgatottan.

— Kak? Sto? — az egészből semmit sem értett, hogyan is érthette volna a jámbor.

Suha Andor

1021

Hevesről indult, Párizsban alkotott

Beőthy István szobrászi világa

Az egyiptomi művészet képábrázolása megfelelő arányú emblémát is használt, alkalmazott. Ezt követte a görög-római minták, források nyomán az európai festészet, szobrászat két évezredes képírása, mely egyrészt zárult a századfordulón, zárult és folytatódott, másrészt új jelírással bővült a képzőművészetben, melynek vizuális nyelvezete polifon lett, nemcsak szókincse gyarapodott, hanem grammatikája is, tisztázódott a számtalan neológ képi nyelvjárásban. Beőthy István a jelírás egyik mestere lett kontinensünk szobrászatában.

Hevesen született, 1897-ben, gyermekéveit Jászapátin töltötte, melyet megszakított az első világháború, ahol fejsérülést szenvedett, akár Apollinaire. Szerencsére felgyógyult ebből, a sebesülés nem lett végzetes. Építészeti tanulmányokat folytatott a Budapesti Műegyetemen 1918-tól — ez magyarázza szobrainak tiszta, tisztázott architekturális jellegét. Közben, 1919-ben, Vedres Márk és Rippl-Rónai József szabadiskolájában képezi magát. 1920 és 1924 között szobrászi stúdiumokat folytat a a budapesti Képzőművészeti Főiskolán. 1925-ben telepedik le véglegesen Párizsban, 1931-ben alapító tagja az Abstraction Création-nak, egyéni kiállítása nyílik Párizs után Budapesten is. Művészi munkája mellett szervezi a magyar—francia kulturális kapcsolatokat, ennek keretében nyílik meg 1938-ban Budapesten a „Párizsi magyar művészek" című kiállítás. A II. világháborúban is tanúságot tesz emberségéről, bátorságáról, részt vesz a francia ellenállási mozgalomban, a Magyar Függetlenségi Mozgalom alelnöke, s a továbbiakban 1946 és 1949 között a francia—magyar képzőművészeti kapcsolatok, tárlatok szervezője. Művész és kultúrpolitikus, szobrász és szervező egy személyben. Egy mélyen átgondolt komplexitás jegyében vállal együttműködést Le Havre rekonstrukciós tervének elkészítésében, 1956-tól 1961-ben bekövetkezett haláláig hatékony színelméleti kutatásokat folytat, szobrászatához hasonló értékrenddel és eredménnyel.

Beőthy István

Egy biztos, ma már, kellő művészettörténeti háttér jegyében, pontosan fogalmazható meg a tárgyilagos ítélet: Beőthy a plasztikai jelírás egyik tekintélyes európai és magyar képviselője, kohéziós erő, összetartó híd stílusok és népek között. Sűrít, kiemel, összegez, integrál, s ezen összetett gondolkodás, formálás eredménye a szobor. Egy eszme testet öltött végállomása. Mindig az! Optimum. Még valami; az idea hiánytalanul elegáns, könnyed alakzata. Nála nemcsak a belbecs erő, hanem a külcsín is tökéletes, tiszta. A képzelet és a kivitel azonos értékű, egymással minden tekintetben egybevágó. Világos vonalvezetés jellemzi, a jel tisztázottsága révén válik üzenetté. A Beőthy-forma organikus mértan, így válik az emberi gondolkodás részévé a természeti vegetáció; szoborrá. Intellektussal, fantáziával. Ezek az ő termő ágai. Mondhatjuk így; Picasso után a matematikai festészet következett Vasarely felléptével, Maillol után matematikai szobrászat szerveződött a maga műszaki, plasztikai vonulataival, Schöffer Miklós és Beőthy István részvételével is. Mindhárman magyarok, első hazájuk, szűkebb pátriájuk, indító energiájuk Pécs, Kalocsa, Heves.

úgy, mint a divatlapokban a walesi hercegen, aki nemrég mondott le a trónjáról egy polgári származású asszonyért. De Lipkovics úr szegény walesi herceg volt, mintha egy Amerikában élő szegény rokon csomagjaiból öltözött volna. Minden tiszta, vasalt, de fáradt, finoman kopott, mint viselőjük.

Lipkovics úr odament Lászlóékhoz, egy kicsit eldiskurálni. Nem szokott tolakodni, szóljanak a lelki szegények, hívják azok. Ma egy kissé letört volt, a megszokottnál is szomorúbb. László néni megkérdezte, mi baja van? Azt mondta: semmi, asszonyom, semmi. Csupán az élet.

— Ó, igen — helyeselt halkan az asszony. Közben Jutka meghozta a forró teát. Lipkovics úr a csészét ajkához emelte, szeme a távolba révedt.

Igen, megint a pénz, ezen vesztek össze Klárival. A háztartás, a gyerekek. Nem haragudott az asszonyra, most sem, hogy visszaemlékezett a délelőttre. Némi keserűség azért volt a szívében, de csupán csendben, befelé dohogott. Azt is finoman, mintha hallgatózna valaki a szívében.

„Az a baj, édes Klárikám, fűzte tovább gondolatait, hogy te összetéveszted az én szerelmemet és jóságomat a butasággal. Szegények vagyunk, istenem. Én az emberi értelmet tartom az egyetlen igazi értéknek, mert ez sohasem devalválódik, még akkor sem, ha az értelmes ember néha butaságokat követ el, még akkor sem, ha az értelmes ember nem tud bizonyítani és történetesen szegény. Csakhogy a szelleme tovább él. És nemcsak a képekben, könyvekben, hanem esetleg, sőt többnyire gyermekei gondolkodásában, szokásaiban..."

Ma már tudom, hogy itt kellett volna megállítanom Lipkovics urat a gondolatmenetében. Itt kellett volna felhívnom a figyelmet Göbbelsre, Mengelére és a többiekre. „Figyelje csak meg, Lipkovics bácsi, nemsokára mik fognak kiderülni, az emberi értelmet milyen nagy »butaságokra« használták föl." Bizony, ez az értelem nagyon aljas tömeggyilkossággá devalválódott.

És azután együtt reménykedtünk volna Lipkovics úrral, hogy az említett észlények szelleme nem él tovább gyermekeik gondolkodásában, szokásaiban.

Először Várkúti úr hívta az asztalához, adott neki tíz pengőt Terkáért és az újszülöttért. Akadt még néhány rendelés, a szombati, vasárnapi kosztpénz összejött. Lipkovics úr hazament, a keresetét odaadta az asszonynak, aki visszaadott neki egy tízest, hogy jó legyen a közérzete. A férfi megsimogatta fia buksi fejét, megcsókolta kislánya arcát és elment a templomba imádkozni, mások lelki üdvéért. Este 7-kor végzett, akkor fölsóhajtott, nehéz munka volt. Élő imamalom vagyok — gondolta, és azon morfondírozott, hazamenjen-e? Azután döntött és Lászlóékhoz ment, ő is vágyott egy kis játékra.

A vendégek egyszer már fordultak, s a kiadós ebéd után újra visszajöttek. Sehol sem volt üres hely, Lipkovics leült Várkúti bácsi mellé kibicelni. Annál az asztalnál ült Kékes Paja is, pipával a szájában. Ritkán jött be a városba, gazdatiszt volt egy távoli birtokon. Ott élt egyedül a cselédekkel, a rozoga tanyán. Jó negyven éve, törvénytelen gyermekként jött a világra, akkor az édesanyja nevén írták be az anyakönyvbe, és a keresztségben a Pál nevet kapta. Anyja szobalány volt a birtokosoknál, ott maradt úgy a fiatal földbirtokos úrtól. Amikor megtudták a bajt, elzavarták a háztól, de a Pali gyerek azért megszületett. A fiatal méltóságos urat Angliába küldték felejteni. Nem felejtett. Küldte a pénzt az anyának és kérte a fényképeket a fiáról. Amikor az öreg méltóságosék meghaltak, hazajött. Később Pali anyja is elhunyt, a fiú a temetés után leköpte az apját, akit akkor látott először. Amikor az első zsidótörvényt nyilvánosságra hozták, elment az apjához és kezet nyújtott neki.

— Így már más, apám — mondotta. — Most melléd állok, végtére mégiscsak az apám vagy, most már te is üldözött. De a neved most sem kell, a vagyonod még kevésbé!

Ott maradt a birtokon, dolgozott látástól vakulásig. Időnként bricskáján a tanyáról behajtott a városba. Kint, a mezőn, elszokott a beszédtől, ritkán szólt, pedig keserűségében is nagyon szellemes, okos ember volt. Sohasem kártyázott, de órákig figyelte a játékot, kibicelt. Bár távol élt a várostól, mindenről értesült, mindenről tudott. Amikor meglátta Lipkovicsot, felderült. Szerette ezt az embert, ezért évődött vele.

— No, mi újság, vén istentagadó? Ma mennyit imádkozott össze? Lesz belőle liba? Persze, felvette a dohányt a milliomos Várkútitól, Raábtól, és közben az asszonyért imádkozott, hogy meg ne csalja magát.

László bácsi a nyilasújságot olvasta, tájékozódni próbált szegény. Most fölriadt, és azonnal hozott két adag libamájat, mert ő így értette Kékes szavát.

— Rendben van, fizetem — mondta Kékes, és ették Lipkoviccsal a májat, közben jóízűen nagyokat nevettek.

— Maguk zsidók... — folytatta Kékes az évődést, de senki sem kapta fel a fejét, senki sem haragudott rá.

Őt is itt kellett volna figyelmeztetnem, nem szabad évődni, Pali bátyám, végül maga is munkaszolgálatosként fog elesni az erdélyi havasokban, és a szíve fölött nő majd az a havasi gyopár, amelyet most előre, pörge kis kalapja mellé tűzött.

László bácsi kilenckor zárt. Fizetett mindenki. Paja is elmondta a számláját.

— Volt két libamájam, két pohár szódám és Lipkovics úrnak volt fél nyolckor egy hangos szava. De ezt ne számolja, öregúr.

*

Hétfőn becsukták a kávéházat. Éjjel elvitték a tulajt és a vendégek nagy részét. Teljesen lényegtelen, földrajzilag hova, meghalt mindenki. Csak Wiener Gyuri, a sofőr jött haza. És mi, fiatalok, Schwarz Zoli is, aki Ukrajnából lekvárt és cigarettát kért tőlem egy tábori levelezőlapon, amelyet jó anyám őrzött meg számomra, mert akkor már belém, a szalmaszálba is megpróbált kapaszkodni a latrinában fuldokló fasizmus. Bevonultam én is a tervszerűen visszavonulók hadseregébe. Hogy együtt voltunk, anyám lófasírozottat sütött, a ló-

Beöthy művészetében az emberi és a vegetatív anatómia társul a gondolat testté áramló belső formáival, s ez az összetett embléma a társadalmi tudat, a prognosztizált jövő közmegegyezéses jele, esszenciális találkozása. Bergson a teremtő fejlődést hangsúlyozta, az intuíció fontosságát. Beöthy a szobrászi gyakorlatban alkalmazza a filozófia felismeréseit, a század gondolkodásának új törvényei otthont építenek általa a szobrászatban is. Ehhez csatlakozik még valami, a geometriai képlet alapján szervesülő ritmus, a maga szoborrá érlelt, már-már zenei ritmusával. Mindig az adott egyéni képesség, indíték és a történelmi szituáció időszerű és ezért állandósuló következményeként. Még erősen architektonikus síremléktervei után első jelentősebb szobra, a „Munkás", 1919-ből. Nemzetközi sikert ért el a „Csók", már párizsi tartózkodása alkalmából, mely Rodin és Brancusi csókformáit egyenlíti ki a megfelelő ábrázolási-asszociatív arányban. Bizonyos lágyítás is érzékelhető a határozott vonalvezetésben, kicsit Tóth Árpád költői partitúrája szerint: *„csókolj meg, lágyan, ha lehet"*. Szecessziós elem művészetében a hajlított vonaltömb, mely kígyóvonal-hálózat formátumban Mattis-Teutsch Jánosnak is alapértéke.

Beöthy összetett rendszerrel alkotott, e nyilvánvaló szecessziós források mellett a kubizmus törvényeit is hasznosította soraiban, egyéni úton, egyéni eszközrendszerrel.

Ez az állandó hajlítás ad muzikális jelleget műveinek, nem mond ellent a szobor testiségének, csupán karakterizálja. Az önmagából induló, önmagába visszatérő, organikusan zárt alakzat építője Beöthy, még a „Kereszt" drámáját is meglágyítja a függőleges imperatívusz oldalhajlásával. Vázlatai, szobor előtti meditációi éretté érlelik a formát, száműznek minden nyerseséget. Ez az a tündéri légiesség, a szobor minőségi súlyának vonzó súlytalansága. Komoly beleélő, -érző képességgel rendelkezik, olyan jelenség pontos ábrázolására, összetett visszaadására is képes, mely nem az ő világa, csupán élménye és tapasztalata. Ilyen az 1930-ban mintázott „Kozáktánc", mely harmonikus és korszerű vonalvezetéssel tárja fel a milliós gyökérzetű, ősi mozdulatritmus nemcsak tiszta, hanem tisztázott forrásait. A „Tenger" is közbülső állomás Courbet, Richard Wagner, Debussy, Monet hullámai, viharzása, megkönnyebbülő fodrai révén, s mintegy bejelenti id. Pál Mihály tengerről formált vallomását és Segesdy György szegedi emlékművének monumentális, krómacélba álmodott Tisza-látomását. Mindezt 1934-ben, a fa vertikális és vízszintes, hullámot idéző teljes formájával, felcsapódásával, körívvel, ékkel, szelídülő gömbösödéssel. Megnyugtatja a drámát, megszünteti a tragédiát, nemcsak kifejezi az 1952-es „Ismeretlen deportált síremlék"-ében. Képzelete bő és friss raktár, sok minden feltámasztható belőle, így hallatlanul szellemesen az „Egy bagoly hátsó gondolatai" az ismert formával és a hozzá társított jelkép érzékeltetésével. Ismét fölényes szellemi, szakmai biztonsággal, könnyedséggel, az erőfeszítés legkisebb nyoma nélkül, mely csak maximális és rejtett koncentráció segítségével valósulhat meg. Művei fölényes pontosságú műfordítá-

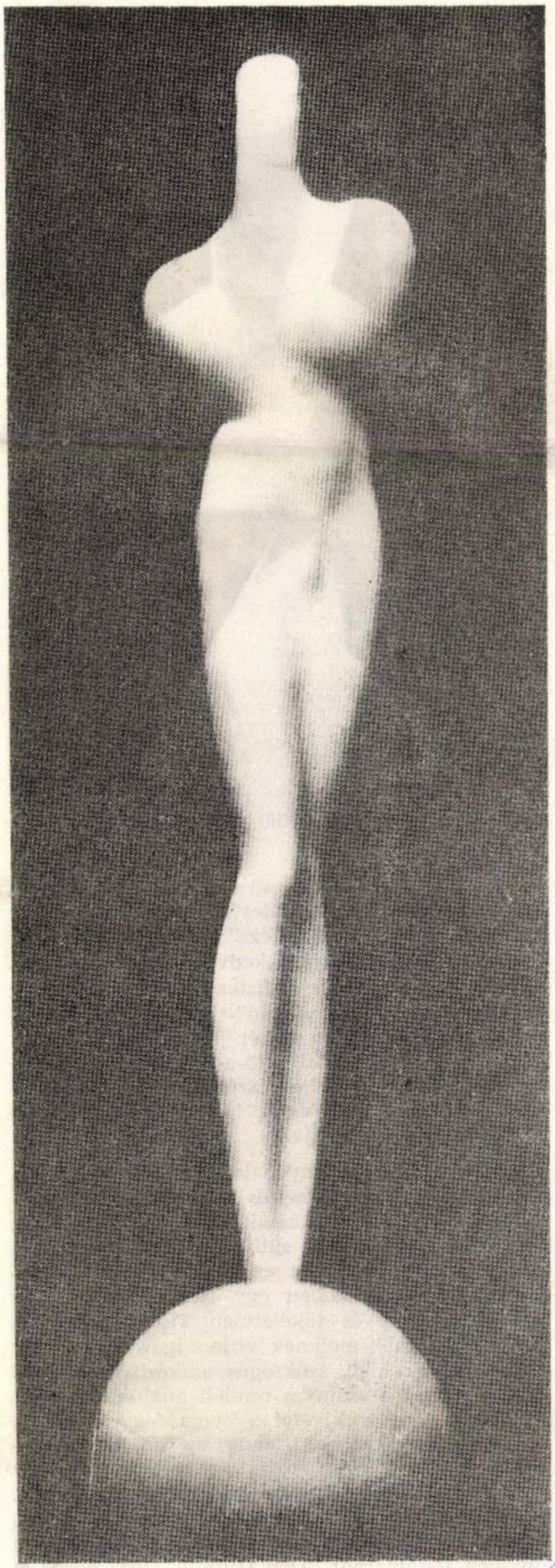

A felsőbbrendű ember (1928) gipsz, 260 cm

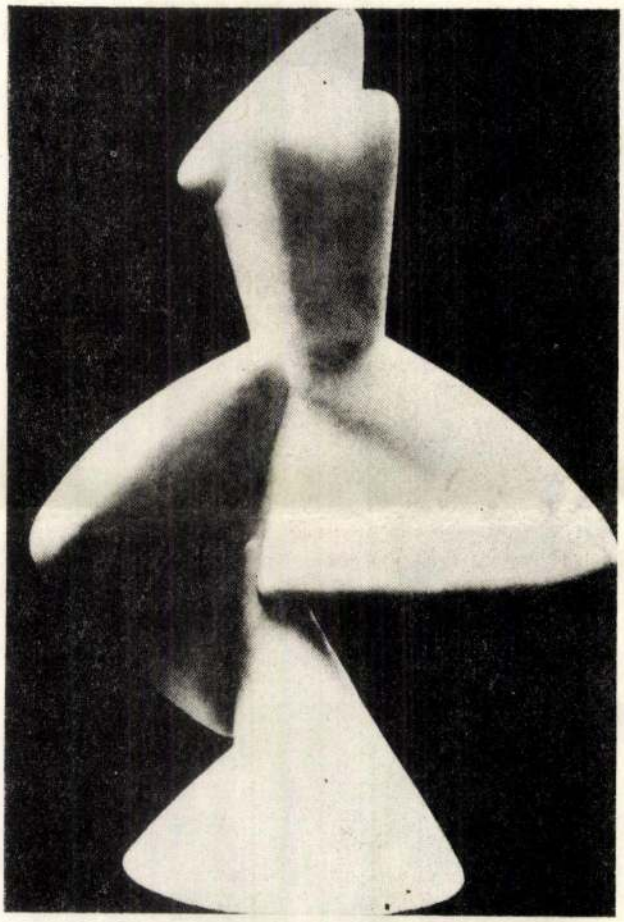

Kozáktánc (1930) gipsz, 62 cm

sok, így ülteti át szobrászatra az emberi test mozdulatát kölcsönző „Lendület"-et, a posztkubisztikus „Lebegő"-t, a „Szolfézs" zenei tartományát, s valami különös bájjal, kedvességgel, zártsággal és teljességgel egyben a fizika, a világmindenség alaptörvényét, a „Gravitáció"-t fával, 1934-ben. A történelem hajnalát, a békét jelenti be a bombarobbanásos, lángszórós 1943-as „Kakas" finoman érzékeny és így erőteljes esztétikumával. Reverdy egyik versében századunk emberi valóságának „belső táját" hangoztatja.

Beöthy ezen a nyomvonalon haladva fedezi fel és láttatja dialektikus kettős formával a „Felemelkedés és bukás" elágazásait, életünk ikaroszi és daidaloszi emelkedését, süllyedését. A szerelem a legizzóbb találkozás, két ember, két forma egyesülése, ilyen értelemben egy test a szobrászilag mélyen átérzett és tökéletesen kifejezett „Pár", továbbá a „Hal", melynek vízhez igazodó formája érzékelteti az állat szükséges aszkézisét. Minden állat, a hal is, a számára rendelt anatómia szerint él, csak az ember kivétel a maga fegyelmezetlen időnkénti kövérségével, mely az anatómia törvényeinek megsértése. Csak az ember fordul ki formáiból, Beöthy tanúsága szerint, a „Hal" soha. Egyedi rendszerrel jelzi a valóság ezen igazságát. Pompás körforgalom, áttekinthető labirintus a gipszben fennmaradt „Don Quijote" 1947-ből és a sokszorosan gyűrűződő, oldalkitérésű, felfelé ívelő, heroikus és halk „Asszony", továbbá az életmű fináléja, az 1957-es keltezésű „Gepárd", mely maga a dzsungel és az emberi gondolat felső foka, valami mély titok, törvény és összefüggés, a mindenség alapjele. Nemcsak gepárd, hanem a lényeg, az élet növényekre osztódó, állati és emberi formákban felívelő, fölhorgadó, gyűrűző, megerősödő, megszakadó, folyamatosan megújuló ősi, szent és végérvényes rokonsága. Ez a „Gepárd", a földcsillag alapjele, nyugodtan bemutatkozhatnánk vele és általa egy másik galaktika létezőinek.

Beöthy Maupassant és Kosztolányi méltó társa, felnőtt novelláiknak és verseiknek a tiszta stílusához. Vérbeli epizodista, mint Massaccio, a kihasított teret építi fel szobrokkal, mely test és gondolat, jel és üzenet, ritmus és tömb. Építész, konstruktőr, szobrász és filozófus egyszerre, az európai és magyar plasztika egyik, szonátákat komponáló költője, nem lépi át határait a maga szenvedélyes polihisztorságában, mely nem csapongás, nem műfajkeresés, hanem összetartozás. Beöthy István teoretikus is volt. Ebben az értelemben írt tanulmányt az „aranysor"-ról, mely egy komplex újdonsággal értelmezett szobrászi aranymetszés-szabályzat szolgálati törvénykönyve, magánhasználatra és minden önkéntes társnak címezve. A Bauhaus esz-

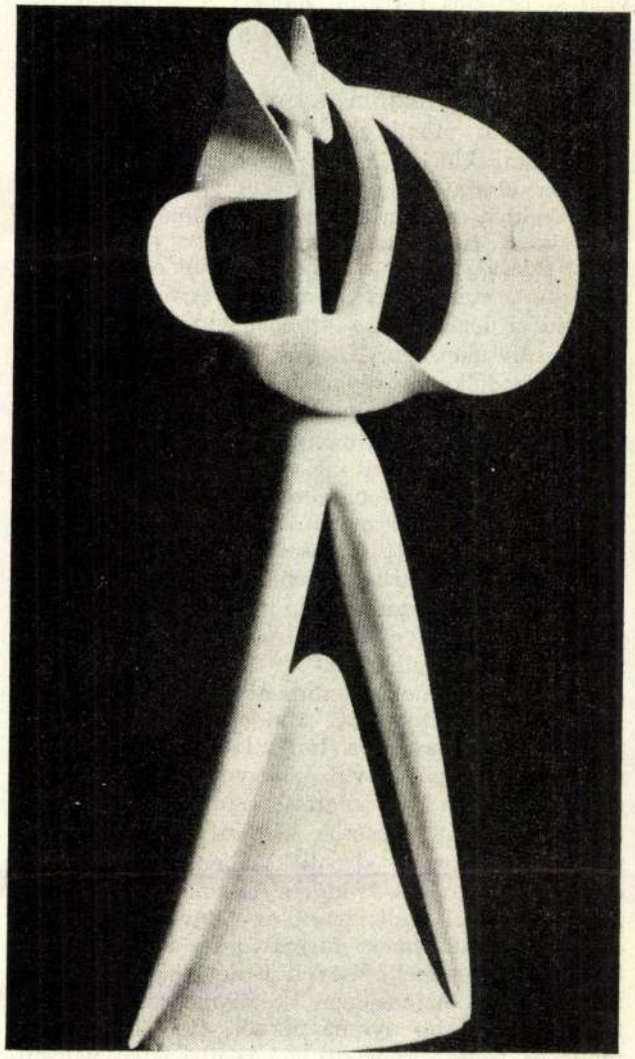

Don Quijote (1947) gipsz, 74 cm

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Hevesi Szemle

Beöthy István, szobrászművész
(1894-1962). (Étienne Beöthy).
1984 MÁR

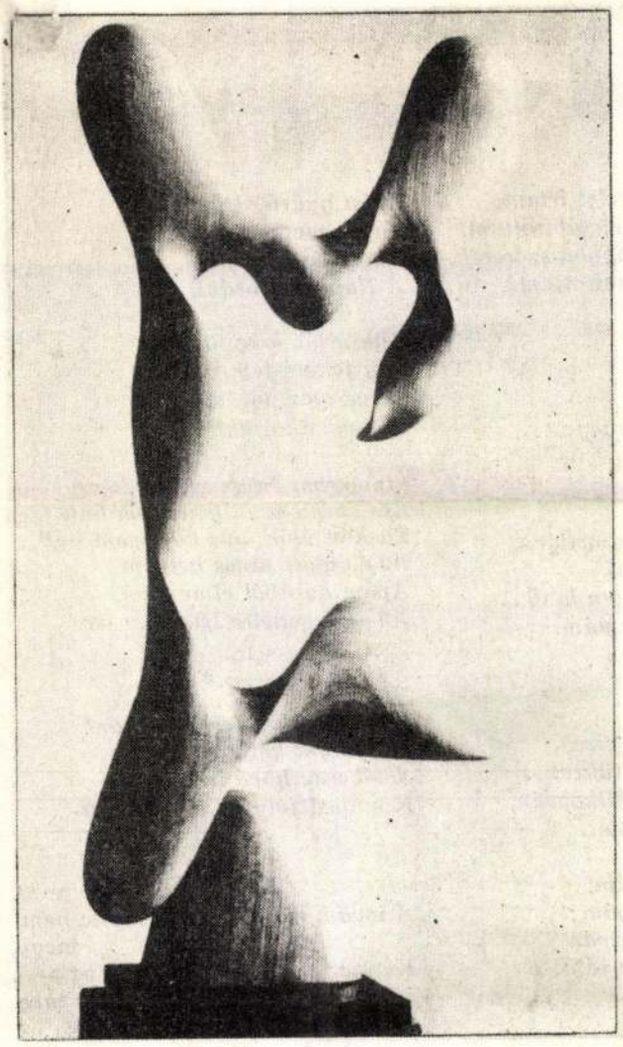

Gepárd (1957) fa, 133 cm

ményeit, Itten kutatásait folytatva, Vasarely és Schöffer társaként foglalkozott színdinamikai tanulmányokkal egy színes város, a harmonikus élet alapjait és egyetemességét keresve. Törekedett az objektív műre, de ez a szobrászi tárgyilagosság mindig friss lírával, kellő mérséklettel és vehemenciával ötvöződött. Beőthy szobrainak nemcsak komponistája, hanem karmestere, plasztikai értelemben előadja szerzeményei, egy új Honegger és Bruno Walter egy személyben. Szobraiban nemcsak a Maillol utáni lehetőségeket kutatja, hanem a fizika és a matematika Einsteinhez és Planckhoz kötődő fejlődését is számbaveszi. Ezen találkozások, szellemi csatlakozások összegezése maga a Beőthy-szobor. Ő nem nietzschei értelemben formálta 1929-ben „A felsőbbrendű ember"-t nem uralkodta egész életművével, hogy az ember hivatása önnön képességének legmagasabb pontját elérni, és ezen a fennsíkon élni, alkotni. Ez volt az ő minőségért küzdő, csöndes forradalma.

Épített valamit a világon, semmit sem rongált, hozzánk tartozik és Európához, múltunkhoz és a méretlen jövőhöz. Megerősödtek a hajszálgyökerek, lombbá értek, új termő ágat növeltek, s a tartalmas hűség jegyében folyamatossá vált a nagy vándorok visszaérkezése a szülőföldre. Művekkel kezdődik, folytatódik a festői, grafikai, szobrászi visszacsatolás az első hazához. Domján József fametszeteiből Sárospatakon nyílt gyűjtemény, Vásárhelyi Győző adományaiból Pécsett épült múzeum, Schöffer Miklós Kalocsának ajándékozott fénytornyot. Beőthy István is az „Ér"-től indult el, melyet az ő esetében Hevesnek neveznek, s miután befutott önnön óceánjába, méltó figyelem lenne, ha egy szobra művészetének értékrendjét hirdetné a lendítő alap-anyaföldön, a hazai táj Hevesnek hívott szögletében.

Losonci Miklós

CSEH KÁROLY:

Üzenet

Polcokra raknak bennünket
mint a befőttes üvegeket
Megszórnak az emlékek
szaliciljével mint hó a kertet

Történetünk önnön vérünkben
jégüveg-csillogásban
az égbolt zörgő celofánja alatt
alsó vagy felső polcon

Csontkemény lesz a lélek
mint a szívalakú mag

Kiköpi a Lakmározó
— húsunkkal jóllakott —
csattan a tányéron vagy kövön
mint egy cáfolhatatlan ellenérv:
„Voltunk S tán nem is hasztalan"

ÓNAGY ZOLTÁN:

— kettős etűd —

hány forró szóban őriztelek
hány olvadó képben neked
jön idő megmerítelek
istenemre végzek veled
úgy
olyan kegyetlenül

kérgemen már beforrt
lázas két hónapod

SZOKOLAY ZOLTÁN:

Majd

majd múzeumba is megyünk, igen,
tilosra váltó későőszi fényben
szabálytalanul vágunk át a téren,
mert nem jár arra akkor senki sem.

egy szalmabábot hintáztat a szívem,
sikong a báb, én földre ejtem, s éppen
kihull a csikk kezedből észrevétlen,
s a lángot eltapossuk sebtiben.

és mégsem látjuk már a képeket,
csak egymás arcán sok kis
hólyagocskát,
és pánik tör ki, ég a múzeum,

madonna-ölben hamvadó gyerek
kiált: fogják el, ők a tettesek,
a szalmabábot élve eltaposták!

Csuvas népköltészet

Ajkatokról szót lesni

Kakukkmadár fújja mondókáját,
Víg dalokkal így éli világát.
Daloljatok, lányok, hangosabban,
Forgassa meg mindenki a párját.

Hogy a kakukk hangja messze
szálljon,
Zöld mezőben szép fára kell
szálljon.
Hogy a leány kedvére vígadjon,
Legényekkel lassú táncot járjon.

*

Mi a szélben zöld mezőn fehérlik
Hajdinának nyíló virágja?
Ki a táncban, mint a nádszál,
hajlik,
Csengőhangú tatár leányka?

*

Keresztszemes kendőd
felköthetnéd,
A fejedre dísznek tehetnéd.
Húshagyó csak egyszer van egy
évben,
Nótádat elénekelhetnéd.

*

Tarka disznónk olyan gyáva,
Nem gázol virágágyba.
Aki vejünk lesz majd nekünk
Nem szökik be a házba.

*

Mi értelme almafát ültetni,
Ha gyümölcsöt sosem terem?
Mi értelme a sört készítgetni,
Ha nem szárnyal fel énekem?

*

A szeretőm széles utcán lakik,
Két oldalán sorjázik a füzes,
Két oldalán sorjázik a füzes.

Fűzfák ága nagy szélben letörik,
Nem én törtem, mégis reám
fogták,
Nem én törtem, mégis reám
fogták.

A faluban azt tettem, mit illik,
A faluban mégis rossz a hírem,
A faluban mégis rossz a hírem.

*

Halat fogni ha nem tud az ember,
Folyóvízhez eljárnia nem kell.
Szép leányt, ha nem kell feleségül,
Szívét törni, elcsábítni nem kell.

Ma éjszaka szép levelet
De nem annak, kit elcs
Annak írtam, kit nagyon szeretek,
Feleségnek akit számítottam.

*

Édesapám kapuján
Arany madár kakukkol.
Azt kiáltja szaporán,
Kedvesem másra gondol.

Ha erdőnkben nincs madár,
Szomorú és néma táj.
Ha rosszhangú minden lány,.
Lagzink sem lehet vidám.

*

Hullámzott a Volga vize,
Háborgott a tenger tükre.
Két nagy hullám találkozván,
A hajót elsüllyesztette.

Jót akart az édesapám,
Jót akart az édesanyám;
Jószándékuk találkozván
Örömöt hozott volna rám.

*

Az utcánkon átvágtam,
Sárga almát találtam.
Hej, kedvesem, kedveském,
Mi ketten egy pár voltunk.

Mi ketten egy pár voltunk,
Mindig együtt jártunk.
Hej, kedvesem, kedveském,
Miért mentél erdőbe?

Miért mentél erdőbe
Hársak háncsát szedni le?
Hej, kedvesem, kedveském,
Mi ketten egy pár voltunk.
Mi ketten egy pár voltunk,
Inget kéket hordtunk.

*

Lóra ülve kimentem
Bánatom enyhíteni,
Dalt kezdtem az ég alatt
Szívem lecsendesíteni.

Felkaptattam a hegyre
Sasmadarat meglesni,
Házatokba betértem
Ajkatokról szót lesni.

A Nap fele fordul.

Esik a hó, erre jő
Egy fekete felhő.
Mi az igaz, mi nem az,
Elmentedkor eldől.

Elmentem én az erdőbe,
Két szememből könnyem hull.
Tuskón ülök, bús könnyem hull,
Az ég alatt nincs helyem.
Apám házából elmentem,
Ahogy rendelte Isten.

*

Hová repülsz, fecskemadár?
Eső folyik két szárnyadon.
Sötét este hová indulsz?
Könnyed folyik két arcodon.

*

A lovam mély vízmosásba le nem
megy,
Kétszer senkit sem szülhet az
anyja meg.
Hogyha kétszer születhetnénk
világra,
A jó gazdák nem halnának soha
meg.

Ősszel vetünk, ha a földet
felszántjuk,
Tavaszig a gabonánkat nem
látjuk.
Atyánkfiát, hogyha egyszer már
meghalt,
Halálunkig viszontlátni nem
tudjuk.

*

Öreg vagyok vagy még pajkos
gyermek?

Délnek örülök vagy reggelnek?
Megy a folyó hét határon túlra,
Az életünk nem kezdődik újra.

Semmim sincsen vagy mindenem
megvan?
Rosszul élek vagy tán boldogan?
Megy a folyó hét határon túlra,
Az életünk nem kezdődik újra.

Körmendi Lajos fordításai

Sarkadi Eszter

Ars Hungarica 1982/1

BEÖTHY ISTVÁN ÉS AZ ABSTRACTION-CRÉATION

BEVEZETŐ

1931. február 15-én Párizsban megalakult az absztrakt képzőművészet képviselőinek első szervezett csoportja, az Abstraction-Création. Alapszabályzatában[1] az absztrakt művészek összefogását, műveiknek és elveiknek hazai s külföldi bemutatását, kiállítások rendezését, folyóirat megjelentetését tűzte ki céljául. Tagjainak sorában megtalálhatjuk a tízes-húszas évek nemzetközi avantgarde-jának legjelesebb képviselőit (Calder, Delaunay, Gabo, Kandinszkij, Moholy Nagy, Mondrian, Pevsner, Schwitters stb.). A vezetőség maga is különböző nemzetiségű művészekből állt (Arp, Gleizes, Herbin, Kupka, Vantongerloo).

1934-től új nevet fedezhetünk fel e rangos listán: Etienne Béothy, azaz Beöthy István nevét.[2] A fiatal, de már nem kezdő, magyar származású szobrász a csoport megalakulásától kezdve tevékenyen részt vett annak munkájában, szerepelt kiállításain és tanulmányokat írt folyóiratába. Hamarosan az Abstraction-Création egyik vezető egyéniségévé vált, szervezőként, teoretikusként, szobrászként egyaránt figyelemre méltó eredményeket ért el. Az egyetlen volt a vezetőségben, aki csak néhány esztendős párizsi múltra tekinthetett vissza, s fiatalabb is volt valamennyinél, ám művészi kiforrottságával, egyéni stílusával megállta a helyét a tízes évek nyugat-európai avantgarde-ján nevelkedett rangidős társai között.

Az alábbiakban arra a kérdésre keresünk választ, hogy milyen utat tett meg Beöthy István az Abstraction-Créationig? Honnan, milyen környezetből, milyen művészi iskolázottsággal, mikor indult el Magyarországról, távozásának mik voltak az indítékai? Igyekszünk feltárni továbbá, hogy az 1925-ös párizsi letelepdéstől kezdve milyen művészeti események és irányzatok, mely művészek hatottak munkásságának kiteljesedésére.

BEÖTHY PÁLYAKEZDÉSE

A jászapáti születésű, megyei körorvos fia háborús élményekkel a háta mögött[3] 1918-ban érkezett a fővárosba, hogy folytassa tanulmányait. A Műegyetem építészeti karára iratkozott be. Két félév elvégzése után azonban a képzőművészet kedvéért abbahagyta a műszaki tanulmányokat. Mindazonáltal megtartotta továbbra is a matematika iránti érdeklődését, s húsz év múlva valószínűleg ez a két féléves műszaki-matematikai képzés lett az alapja Aranysorozat című könyvének[4], melyben szobrászati arány-harmónia-rit-

mus tannal foglalkozott. Rövid ideig szabad rajziskolai gyakorlatokkal próbálkozott, majd 1919-ben beiratkozott a Képzőművészeti Főiskola szobrász szakára.

Ez alatt az alig másfél esztendő alatt a magyar történelemben két kiemelkedően nagy jelentőségű esemény is lezajlott: befejeződött az első világháború Magyarországgal a vesztes oldalon. De elvesztette az ország egy forradalmi, demokratikus átalakulás lehetőségét is a 133 napos Tanácsköztársaság bukásával.

Beöthy pályája kezdetén, az események közvetlen közelében élte át e korszakváltást. Kapcsolatban állt Kassák Lajossal, a Ma körével, Moholy Nagy Lászlóval[5]. Néhány, a forradalmi plakátművészet monumentális emberalakjainak hatásáról tanúskodó rajza, geometrikus építészeti, emlékmű- és síremlékterve[6], s egy konstruktív felépítésű, az Aranysorozat matematikai szabályait már alkalmazó térplasztika[7] jelzi a kezdő művész első, tapogatozó lépéseit.[8]

Egyik 1918-as, Kubista tanulmány című rajzán (27. kép) a világos és sötét foltok ellentétével, a foltok erőteljes kontúrozásával, a kontúrvonalak különböző szögekben való megtörésével és enyhe ívű hajlításával alakította ki képének kompozícióját. A cím lehetne Menekülők, vagy Üldözés is. Öt rohanó, egy összetöredezett négyzethálórendszerből sötéten kibontakozó figurát láthatunk a rajzon, s egy hatodikat a kép bal szélén, a csoporttól kissé eltávolodva, mintegy húzva, vonva maga után az őt követőket. A háttérben a jobb felső sarokból kiinduló sugarak a rohanó alakokig vezetik a tekintetet, majd beleolvadnak a csoportot körülölelő, kiemelő hálóburokba. A kép dinamizmusát ezek a sugaras erővonalak és az alakok feszülő hálórendszerbe szorítása adja.

Egy másik, 1919-es dátumú, cím nélküli rajzának is érdekes a témája és a megoldása. Erőt, határozottságot sugárzó munkást ábrázol, egyik kezével csákányra támaszkodva, szétvetett lábakkal. A talapzat, melyen áll, ívesen hajlik meg lábai alatt, feltehetően a Földet szimbolizálja. Rajta, a kalapács robusztus feje mellett szinte eltörpülő, egészen kis méretben egy gyár, kémények, épületek körvonalai vehetők ki. Az épületegyüttest a felkelő nap korongja fogja egybe. A lendületes vonalakkal monumentálissá tett emberalak és a Föld, csákány elhelyezése, egymáshoz való viszonya szimbolikus jelentéstartalmat nyernek. A munkás mozdulatával egybefogja, uralja, védelmezi ezeket a születésben levő szimbólumokat.[9] (28. kép)

Figyelemre méltó az a szökőkút terv is, mely az említett rajzokkal egyidőben készült (29. kép) több változatban. Beöthy építészi és szobrászi gondolkodásmódjának különös keveréke ez a szobornak is, épületnek is beillő terv. Mértani formái tömbszerűek, egységes teret alkotnak. Dekoratív figurális díszek nélkül is.[10]

Bekerülve a Főiskolára, Beöthy végleg elkötelezte magát a szobrászat mellett. Eleinte úgy tűnik, mintha elfelejtette volna mindazt, amit az elmúlt két esztendőben a geometrikus elemek, a konstruktív művészet bűvkörében készített. Stróbl Alajos tanítványaként, saját szóhasználatával ún. „természettanulmányokba" kezdett, portrékat, aktokat mintázott klasszicizáló stílusban. S ha korai főiskolai szobrai visszalépésnek tűnnek is korábbi felfogásához képest – ez feltehetően a kötelező akadémikus stílusú tanulmányoknak tulajdonítható – gondolkodásmódjában megtartotta forradalmiságát. 1920-ban forradalmi nézetei miatt kizárták a szobrász szakról. Vaszary János festőtanár közbenjárására, és tehetségére való tekintettel mégsem kellett végleg elhagynia a Főiskolát. Vaszary tanítványaként, festő szakon folytathatta tanulmányait.

1920–24 között részt vett a „Fiatalok" Nemzeti Szalonban megrendezett tárlatain.

Friss szellemű, Maillol inspirálta figurális szobraival rövid időn belül felkeltette a szakma kritikusainak érdeklődését. Fésülködő nő (30. kép) című tanulmányához például, melyet 1923-ban mutatkozott be a „Fiatalok" kiállításán, a neves mester több azonos témájú szobra szolgált előképül.[11] A tanítványt legszembetűnőbben Maillol aktjainak alkata, tartása ragadta meg: Beöthy nőalakja is életerős, érzékien telt idomú. Testtartása, a magasba emelt két kar, a kissé előrebiccentett fej, kihomorított mellkas, a feltámasztott jobb láb Maillol kedvelt megoldásai voltak. A mailloli téma, az akt, a fésülködő nő, a szobornak kis talapzattal való térbehelyezése, a mozdulat közvetlensége, a harmonikus szépségre törekvő, egyszerű formák, klasszikus arányok Beöthyt is izgató problémák voltak.

1924-ben elnyerte a Szinyei Merse Pál Társaság utazási ösztöndíját. A következő évben Ausztrián, Németországon át Firenzétől Londonig bejárta Nyugat-Európát. Utazása során megismerkedett mindazokkal az avantgarde irányzatokkal, amelyeket addig csak folyóiratokból, könyvekből, rossz reprodukciókból, külföldet megjárt barátok és kollégák elbeszéléseiből ismert. Élményekben és tapasztalatokban gazdagodva 1925-ben telepedett le Párizsban.

ELSŐ LÉPÉSEK AZ ABSZTRAKCIÓ FELÉ

(Művészeti élet Párizsban 1925–30 között)

A francia fővárosban mindenekelőtt Constantin Brâncusi és Alexander Archipenko szobrai hatottak mélyen Beöthyre. Miként a húszas évek közepén Párizsba érkező minden művésznek, neki is meghatározó élményt jelentett a művészeti életnek az az intenzív pezsgése, az irányzatoknak az a heterogenitása, amit ott tapasztalt. Párizs ismét művészeti központtá vált, átvette Berlin vezető szerepét, otthona lett a nemzetközi (orosz, holland, német, svájci) talajon kialakult absztrakt képzőművészetnek.

1925 az összegzés, a szintézisre törekvés kezdete. A tízes évek kísérletei, elméleti, formai, technikai újításai után az avantgarde művészet egy visszafogottabb, nyugalmi szakaszához érkezett. Festők, szobrászok és építészek az addigi tapasztalatok és eredmények fölhasználásával a továbblépés útját igyekeztek feltárni. Folyóiratok alakultak, galériák nyíltak az absztrakt művészet iránti elhivatottsággal. 1924-ben jelent meg Léonce Rosenberg folyóirata a l'Effort Moderne. 1926-ban adta ki Zervos Cahiers d'Arts című folyóiratát. 1925-ben rendezték meg az első nagyszabású nemzetközi avantgarde kiállítást „Napjaink művészete" címmel, melyen szép számban képviseltették magukat az absztrakt irányzatok követői is.[12] 1928-ban mutatta be a Zak Galéria Kandinszkij akvarelljeit. (Itt fog kiállítani Beöthy is egy év múlva.) A Sacre du Printemps Galériában az Esprit Nouveau (Új szellem) égisze alatt ugyanekkor rendezett Michel Seuphor és Paul Dermé nemzetközi művészeti dokumentum esteket. 1929-ben a Bonaparte Galéria megszervezte az első „Absztrakt művészet" kiállítást. Ezen már Beöthy is szerepelt két magyar társával, Réth Alfréddel és Farkas Istvánnal.

Beöthy közel két esztendős útkeresés, felkészülés után 1927-ben Action Directe és Pár című szobraival, „meta-plasztikáival"[13] tette meg az első lépéseket az absztrakció felé. A modern művészeti vívmányok iránt fogékony fiatal szobrászra hamar felfigyeltek

Párizsban is a művészeti élet vezető szakemberei. 1928-ban önálló kiállítással jelentkezett a Sacre du Printemps Galériában. A sikeres bemutatkozást egymás után több egyéni és csoportos kiállítás követte. 1929-től ott volt minden jelentős modern képzőművészeti tárlaton, s rendszerint a legjobb kritikákat kapta.[14] Első korszakának „természettanulmányain" túlhaladva „meta-plasztikái" és „parabolikus" szobrai továbbra is az emberi test formáit őrzik, de már elvontabb megfogalmazásban, a mozdulatnak, a formának egy-egy lényeges, jellemző mozzanatát emelik csak ki. Az Action Directe és a Kozáktánc című szobrok (31–32., 33. kép) a legszebb korai példái ennek.[15] Az Action Directe alkotásakor, mint ezt a cím is mutatja, Beöthy a lendület megragadására, a mozgás egy pillanatának rögzítésére törekedett. Ennek érdekében elhagyott minden jelentéktelen részletet, végtagok kidolgozását. Az előre lendülő törzs-tömb, a magasba mutató kar-váll vonal és a lépő láb egymást keresztező, ellentétes irányú megmintázásával érzékelteti a mozdulat hevességét, erőteljességét.

Néhány év leforgása alatt Beöthy a párizsi művészeti élet ismert és elismert alakja lett. Szoros baráti szálak fűzték a fotográfus Kertész Endréhez, Tihanyi Lajoshoz. A Café du Dôme-ban rendszeresen találkozott honfitársaival, Csáky Józseffel, Czóbel Bélával, Vértes Marcellel. A franciák közül Herbinnel, Michel Seuphorral, Jean Arppal, Georg Vantongerlooval állt közelebbi kapcsolatban.

AZ ABSZTRAKT MŰVÉSZET TÉRHÓDÍTÁSA 1930–36

A húszas évek végére az absztrakt művészet, az absztrakció mint művészi kifejezési mód általánossá, elfogadottá vált úgy a művészek, mint kritikusaik szemében. A kibontakozófélben levő szürrealizmussal vetekedve a kortárs művészet legerőteljesebb irányzata lett. Ez nem jelentette azonban azt, hogy egységessé is vált. Ellenkezőleg. Tartalmi, formai, műfaji, technikai szempontból egyaránt szerteágazó tendenciák léteztek az irányzaton belül. Ezek az eltérések már az absztrakt kifejezés körüli terminológiai vitákban is megmutatkoztak. Az első párizsi nonfiguratív kiállítás 1929-ben absztrakt jelzővel illette kiállítóinak műveit. Michel Seuphor is következetesen az absztrakt szót használta a Cercle et Carré 1930-as dokumentumaiban, majd az Abstraction-Création csoport is e mellett a kifejezés mellett döntött névválasztásakor,[16] alcímként pedig „art non figuratif" megjelöléssel egészítette ki folyóiratának címét. Ezzel szemben Van Doesburg az Art Concret, azaz a konkrét művészet elnevezést adta 1930-ban alapított csoportjának. Hans Arp szintén a „konkrét művészet" kifejezést tartotta megfelelőnek.[17] Használatos volt még a „tárgyatlan", a „nem-objektív", a „nem-ábrázoló" összetétel is. Hogy végül is az „absztrakt" terminus rögződött meg leginkább a köztudatban, jóllehet, nem felelt meg tökéletesen az irányzat tartalmának, ez valószínűleg az Abstraction-Création csoport névválasztásának, nemzetközi jelentőségének, nemzetközi kisugárzásának köszönhető.

A műfaji, technikai sokféleségre jellemző, hogy egy műalkotáson belül is keveredtek az anyagok és technikák, és már nem különültek el olyan élesen a festészeti, szobrászati, építészeti sajátosságok. Formai szempontból két nagy csoportra oszthatjuk az absztrakt műveket: geometrikusra és organikusra. Előzőekhez tartoznak a rayonizmus, az orosz konstruktivizmus, Malevics szuprematizmusa, Van Doesburg, Mondrian neoplasztikizmusa, Ozenfant, Jeanneret purizmusa, a Bauhaus eredményei, El Liszickij prounjai,

Kassákék képarchitektúrája stb. Az organikus absztrakt kategóriába pedig többek között Kandinszkij, Marc, Klee, Delaunay, Arp, Hartung, Schwitters, Mattis-Teutsch, Beöthy sorolhatók be. A tartalmi szempontú összetettség elemzésére itt most nem térhetünk ki, ezt megtették azok a könyvek és tanulmányok, melyek a fent említett stílusok, irányzatok, izmusok eredményeivel, elveivel, művészi magatartásokkal foglalkoztak.

A stílusok sokfélesége ellenére, hogy éppen hatására egyre erősödött az igény, hogy az absztrakt művészek közösen, egységesen lépjenek föl, hogy szervezetten és rendszeresen mutassák be műveiket a nagyközönség előtt. Nelly van Doesburg kezdeményezte 1929-ben az amszterdami ESAC (válogatott művészeti alkotások) kiállítást.[18] Carlsund 1930-ban Stockholmban szervezett „Poszt-kubizmus" címmel tárlatot. „Szalon 1940" címen állítottak ki azok az absztrakt művészek, akik mindaddig – megtűrten – a Salon des Surindépendants termeiben kaptak helyet. 1931-ben azonban a leghaladóbbak végleg elutasították a kompromisszumokat, kiváltak és megalakították a maguk szalonját.[19]

Ezek az események az Abstraction-Création közvetlen előzményeinek tekinthetők. A kiállítások létrejöttének ugyanis ugyanazok voltak az indítékai, ugyanazok voltak a megvalósítói, amelyek és akik később szerepet játszottak a Cercle et Carré, az Art Concret, majd az Abstraction-Création megalakításában, és a kiállítók is ugyanazok voltak.

A Cercle et Carré (Kör és Négyzet) társaságot Michel Seuphor hívta életre 1930-ban. Tagjai javarészt konstruktivista szellemben alkotó, magukat absztraktoknak valló művészek voltak, közel negyvenen.[20] Megalakulásukat a csoport nevével azonos című kiállítással demonstrálták a párizsi „23" Galériában. Folyóiratot is alapítottak, melynek három, egyenként nyolc-tíz oldalas tíz-húsz képpel illusztrált száma jelent meg.[21] A második egyben a kiállítás katalógusaként is szolgált. Seuphornak régóta érlelt terve volt, hogy a szürrealisták példájára, s azok népszerűségét ellensúlyozva egybegyűjtse, mozgalommá szervezze az absztrakt művészet képviselőit, saját folyóirattal, saját kiállító helyiséggel biztosítson nekik állandó szereplési lehetőséget, kölcsönös eszmecseréket, vitákat egymással, a szakértőkkel, a közönséggel. A kezdeményezésnek Seuphor hirtelen bekövetkezett súlyos betegsége vetett véget. Mire egy év elmúltával visszatért Párizsba a szanatóriumi kezelésből, a szakértő vezetőjétől és tehetséges szervezőjétől megfosztott csoport hasonló vezető egyéniség híján széthullott, illetve beolvadt az időközben megalakult Abstraction-Crétationba.

Erre a sorsra jutott Van Doesburg társasága, az Art Concret is, azzal a különbséggel, hogy ennek feloszlásában nem személyi, hanem anyagi nehézségek, finanszírozási gondok játszottak közre.[22] Míg Seuphor viszonylag nagy létszámú csoportjának, amely tehetős mecénások támogatását is élvezte, ilyen problémái nem voltak, Van Doesburg hat fős, kevésbé ismert művészekből álló körének csak egyetlen Art Concret folyóirat számra tellett anyagi erejéből.[23] Ebben az illusztrált, alig húsz oldalas kiadványban közölték manifesztumukat. Van Doesburg szigorú elementarizmusát valamennyien elfogadták és magukénak vallották. Következetesen tartották magukat a tárgynélküliséghez, képeikből kizártak minden szimbolikus tartalmat. Kevés színből, kevés formából alkottak matematikai, geometriai és optikai törvények szerint. E szélsőségesen személytelenségre törekvő elvek nevében támadta Hélion az Art Concret lapjain Seuphor csoportját, melyben a kubizmus, a futurizmus, a neoplaszticizmus és a purizmus elvei keveredtek egymással és a figurális, tárgyias festészet elemeivel:[24] „Egyes festők erőszakkal préselik bele személyiségüket egy-egy körbe, négyzetbe, hogy ezáltal tegyék színessé egyéniségüket. Mások el-

torzítják a kockát, hogy emberszabású legyen, megfejelik egy golyóbissal, ráilleszenek egy cilindert és egyszerre hivatkoznak emberre és gépre. Vannak, akik geometrikus elemekből építik fel a képet, majd meghintik egy kis humanizmussal, beiktatva itt-ott egy arcrészletet, egy nyitott szemet, megmintáznak egy kezet, egy állkapcsot, egy ismert tárgyat, s azt hiszik, hogy ez a kis kapcsolat segíti majd a nézőt a befogadásban." Ez az idézet, ha kicsit kiélezetten is, de hűen tükrözi a Cercle et Carré művészeinek tevékenységét.

Miután Van Doesburg belátta, hogy szűk keretek közé kényszerített körével nem boldogul, tervbe vette, hogy csoportját egy szélesebb bázisú művészeti társasággá bővíti ki. Ebben az elementarizmus követőin kívül részt vehetett volna minden absztrakt művész nemzetiségre, stílusra, műfajra való tekintet nélkül. Az egyetlen kitétel a nonfiguráció, a teljes absztrakció volt.[25] A terv 1931. február 15-én meg is valósult, de Van Doesburg nélkül, akit betegsége és hamarosan bekövetkező halála végleg kiszakított a művészeti közéletből. Arp, Gleizes, Herbin, Hélion, Kupka, Tutundjian, Valmier, Vantongerloo megalakították az Abstraction-Créationt.

AZ ABSTRACTION-CRÉATION 1931–36

Hélion, Tutundjian az Art Concret, Vantongerloo a Cercle et Carré, Gleizes, Herbin, Valmier a l'Effort Moderne című folyóirat posztkubista körének tapasztalatait hozták magukkal. Arp a dadaizmust és a szürrealizmust, Delaunay az orfizmust, Freundlich, Gabo, Pevsner és Mondrian a konstruktivizmus különböző válfajait, Schwitters saját merzizmusát képviselte az Abstraction-Créationban. Beöthy, Calder másokkal össze nem vethető egyéni alkotói elvekkel léptek be a csoportba. Moholy Nagy a Bauhaus szellemiségét tolmácsolta műveivel.

Az avantgarde változatos stílusú absztrakt művészei az Abstraction-Créationban végre megtalálták azt a szervezetet, amely megfelelt igényeiknek. Az Abstraction-Créationnak ugyanis nem voltak szigorú megkötései tagjaival szemben. Bármilyen irányzatot követő művész kérhette felvételét, amennyiben elfogadta a teljes nonfigurativitást mint alkotói alapelvet. A jelentkezőket egy-egy alkotásuk alapján a vezetőség bírálta el, néha túlságosan is szigorúan ragaszkodva a nonfiguratívhoz. Nem egy esetben utasítottak vissza tehetséges művészt, mert képén vagy szobrán valamilyen figurális elemet fedeztek fel. Elfogadtak viszont kevésbé színvonalas alkotásokat csak azért, mert nonfigurativitásukban nem találtak kifogásolnivalót. A tagsági feltételeknek ez a kicsit egyoldalú meghatározása több vitára adott alkalmat. Néhányan ki is léptek a csoportból (Arp, Gabo, Pevsner), mások emiatt maradtak eleve távol (Klee). Mindezek ellenére a vezetőség nem akarta megváltoztatni a belépő művészeti felfogását, stílusát, alkotói módszerét, mellőzte a kritikát, az összehasonlítást. Elsődlegesen arra törekedett, hogy folyóiratával és kiállításaival összefogja, dokumentálja a nonfiguratív művészet addigi és kortárs eredményeit. Elhatárolta magát minden műkereskedelmi és politikai megkötöttségtől, manipulációtól, propagandisztikus megnyilvánulásoktól. A „nem szabad", azaz a műkereskedelemmel kapcsolatos művészek, szakértők és műbarátok felvételét eleve kizárta. Így fordulhatott elő, hogy ideológiai, politikai szempontból ellentétes elveket valló, de művé-

szetükben hasonló felfogású festők és szobrászok békésen megférték egymás mellett az Abstraction-Créationban, gondolataikat szabadon publikálhatták a folyóiratban.

Hogy pontosan hány tagja volt összesen a társulatnak, ezt nehéz meghatározni. A létszám állandóan változott. Jelentős volt a tiszteletbeli és a rokonszenvező tagok száma, akik csak a tagsági díjat fizették, így létszámban tartották őket. Voltak, akik nem sokkal a belépés után már meg is váltak a csoporttól. Van Doesburg például már csak a folyóiratban szerepelt műveivel. Az évente ott közölt névsor sem mérvadó, mert abból különböző okok miatt sokan kimaradtak. Lehetséges volt a levelező tagság is. Mivel nem tartottak sűrűn összejöveteleket, tevékenységük elsősorban a folyóiratra és a kiállításokra korlátozódott. Ben Nicholson például Londonból, Max Bill Zürichből, Calder, Moholy Nagy az Egyesült Államokból, Stazewski Varsóból, Vordenberge Hannoverből tartotta a kapcsolatot a csoporttal. Mindent összevetve, évente kb. 50-re tehető az érdemi tagság létszáma.

Az Abstraction-Création folyóirat 1932-től jelent meg évente egy alkalommal, mintegy évkönyv gyanánt. Az eredeti terv szerint évente nyolc számot adtak volna ki, 24 oldalon, részletesen dokumentálva az absztrakt művészeti eseményeket, tendenciákat. Az egyes fejezetek a következők lettek volna: A nonfiguratív művészet elmélete és története folytatásokban; Egy művész pályaképe; Technikai tanulmányok; Építészet; Tiszteletbeli tagok, meghívott neves művészek nyilatkozatai; Közvélemény; Tájékoztató kiállításokról; Reprodukciók. A sokat ígérő tervezettel ellentétben a megvalósult folyóirat sem tartalmában, sem kivitelében nem érte el az előzetes elképzelések színvonalát, felépítésében is különbözött attól. A szerkesztő bizottság rövid bevezetője után ábécésorrendben következtek a résztvevők reprodukciói és a bevezetőben feltett kérdésekre adott válaszok. Az 1933-as számban olvashatjuk a legaktuálisabb konfliktusokra (műalkotás és gép ellentéte, ill. kapcsolata, művészet-természet összefüggései, figuratív elemek helye a modern műalkotásokban) vonatkozóan feltett kérdéseket és válaszokat:

„1. Miért nem fest Ön aktokat?
2. Mit gondol a fáknak az Ön művészetére gyakorolt hatásáról?
3. Lehet-e egy gőzmozdony műtárgy? Miért igen, miért nem?
4. Az, hogy egy műalkotásnak gépi, vagy technikai jellege van, elvesz-e, avagy hozzátesz művészi hatásához?"

A legtöbben már elavultnak ítélték a problémafelvetést, kevesen adtak értékelhető választ. Moholy Nagy frappánsan, mosolygó kritikával adta meg feleleteit:

„1. Nem festek aktokat, mert fényképezni jobban tudom őket.
2. Úgy gondolom, igen jó dolog fák alatt dolgozni, és biztos vagyok benne, hogy a szervezett munka számára inkább növényzet, mint aszfalt szükségeltetik. De ez a tanácsok feladata ..., hogy több fát és több gyepet ültessenek nagyvárosainkba.
3. Egy gőzmozdony éppúgy műtárgy, vagy éppúgy nem műtárgy, mint egy bicska. Ez egy elavult kérdés.
4. Nem számít, hogy egy műtárgy hasonlít-e, vagy nem egy készülékhez, egy géphez. Ezek az összetevők nem meghatározói a művészi értéknek."

A többi válasz között sok az utópisztikus, anarchikus nézeteket valló reagálás. Ezekből is lemérhető, hogy a nonfigurativitás volt az egyedüli összekötő kapocs a csoportban.

A másik kiadvány, egy monográfia-sorozat tervezete sem az eredeti elképzelések szerint valósult meg. Arp, Freundlich, Gabo, Herbin, Kupka, Mondrian, Pevsner, Schwitters, Valmier, Vantongerlooról készültek monográfiát kiadni, de csak egy jelent meg, Herbinről.[26]

Az egyre súlyosbodó gazdasági nehézségek ellenére az Abstraction-Crétation vezetősége évről évre új meg új erőfeszítéseket tett a csoport összetartására, a mozgalom védelmében. 1933-ban kiállító helyiséget bérelt Párizs belvárosában, ahol 1935-ig összesen hat csoportos, öt egyéni kiállítást és egy előadást szervezett.[27] A csoportos tárlatokon a bemutatkozó művészek kiválasztásában nem játszottak szerepet semmiféle stílusbeli, vagy más összetartozási szempontok. 1934 végén a vezetőség kénytelen volt feladni a kiállító helyiséget, nem volt már miből fedezni a költségeket. Csökkent az absztrakt művészet iránti érdeklődés. Nem növelte az Abstraction-Création népszerűségét az sem, hogy 1934-ben és 1935-ben Picasso és Brâncusi neve és művei is megjelentek a folyóiratban.

A magyar származású művészek közül Beöthyn kívül négyen vettek részt a csoport tevékenységében: Martyn Ferenc, Moholy Nagy László, Réth Alfréd és Tihanyi Lajos. Mindannyian szerepeltek a folyóiratban is. Réth 1933–34-ben, Tihanyi 1934-ben, Martyn 1935-ben. Beöthy minden számban közölt egy-két szobrot és több írása jelent meg, Moholy Nagynak szintén. Mindkettőjüknek lehetősége nyílott arra is, hogy egyéni kiállításon mutatkozzon be az Avenue de Wagramon.

Beöthy ekkor már kiforrott egyéniség. E korszakában kezdte el organikus absztrakt stílusban „ritmus-plasztikáinak", hullámvonalú, spirálisan csavarodó oszlop- vagy rúdszobrainak mintázását, festett domborművek, kis méretű mobilok kivitelezését. Tér-Idő című 1935-ös ritmus-plasztikája[28] (34. kép) egy egész sorozat kiinduló darabja.
Az Aranysorozat elméletében kifejtett végtelen variálhatóság, a matematikai arányok szerinti alkotás mintája ez a szobor, egyben szimbolikus, totemikus jelentést is hordoz magában. Tökéletes technikai kivitele, nemes anyagok felhasználása, a fény felületi játékának kihangsúlyozása, térbeliség, körüljárhatóság, monumentalitás e művek sajátosságai. A beavatatlan szem bármelyik 50–100 cm közötti plasztikáját fényképről nagyméretű, köztéri szobornak is beillő alkotásnak vélheti. Ilyen pl. A tenger című mobil[29] (35. kép), mely egy tarajos hullámon hánykolódó vitorlást ábrázol, vagy az Elefánt című szobor. Játékos próbálkozás e két utóbbi mű, finomságukkal, humorukkal Beöthy fantáziájának gazdagságáról tesznek tanúbizonyságot.

Az Abstraction-Créationban eltöltött öt esztendő meghatározó jelentőségű volt számára a művészi kiteljesedésében. Az itt szerzett tapasztalatok, a megnyilatkozási és kiállítási lehetőségek sokat segítették absztrakt művészeti szemléletének kialakításában. Vezetőségi tagsága következtében pedig olyan szervezőkészségre és kapcsolatokra tett szert, melyeket pályája későbbi szakaszaiban hasznosíthatott. Ez alatt az idő alatt öntötte végleges formába Aranysorozat című könyvét is. Ebben az aranymetszés alapképletét egy 14 skálás sorozattá fejlesztette, s ezt az aránysort nevezte el „aranysornak". A szobrászatot a zenével összehasonlítva a művészi alkotáshoz igyekezett általános szabályokat megfogalmazni.

1931–35 között készült szobrai a szépség, a harmónia, a ritmus jegyében születtek. Lezártság, határozott körvonalak, ugyanakkor szabadon áramló hajlékony formák, egy szerű, tiszta szerkezet, de összetett, bonyolult vonalvezetés jellemzi őket. Figuratívak és

absztraktok, hullámzó mozgást és nyugalmat egyszerre árasztók. Klasszikus harmóniát fejeznek ki modern formákkal. Beöthyvel rokon törekvéseket az Abstraction-Créationban Arp és Bill művein fedezhetünk fel. Ahhoz azonban elég távoli és felületes ez a kapcsolat, hogy határozottan állíthatnánk egyiknek a másikra gyakorolt hatását. A közös vonások inkább az azonos művészeti környezetre, az azonos mesterekre vezethetők vissza.

AZ ABSTRACTION-CRÉATION HANYATLÁSÁNAK OKAI

1936-ra az Abstraction-Création is arra a sorsra jutott, mint elődei. Anyagi forrásai kiapadtak, vezető egyéniségei a mind feszültebbé váló politikai légkör hatására Amerikába emigráltak. A Párizsban maradottak között elvi és személyi konfliktusok támadtak, melyek végül is a felbomláshoz vezettek. A harmincas évek közepén az absztrakt művészet követői Amerikában, New Yorkban, Chicagóban, Buffalóban találtak nyugodtabb otthonra.

AZ ABSTRACTION-CRÉATION JELENTŐSÉGE, HATÁSA

Az Abstraction-Création a nonfiguratív művészet első, legátfogóbb és leghosszabb életű társasága volt. Célját, hogy a húszas-harmincas évek absztrakt törekvéseit dokumentálja – elérte. Nemzetközi tagsága révén nemcsak a franciaországi, hanem az Európa-szerte kibontakozó nonfiguratív törekvések mozgatórugója volt. Az Abstraction-Créationban megforduló művészek hazatérve a Párizsban tapasztaltak mintájára hozták létre az absztrakt művészet helyi fórumait. Olaszországban 1934-ben a torinói Studio Casorati művészei adták ki az ottani első nonfiguratív művészeti kiáltványt. Svájcban 1933-ban a „33 csoport", 1937-ben az „Allianz" nevű csoport alakult meg absztrakt művészek részvételével. Angliában 1933–35 között jöttek létre az „Unit one" és a „7 és 5" elnevezésű csoportok és az „Axis" című folyóirat. Amerikában 1931-ben rendezték meg az első nonfiguratív kiállításokat. A II. világháború után Párizsban újra erőre kapó művészeti életnek szintén az Abstraction-Création művészei lesznek a főszereplői, amikor 1946-ban megalakítják a „Réalités Nouvelles" (Új Realitások)[30] Szalont. Ez a Szalon gyűjti egybe a háború után ismét fellendülő absztrakt irányzatok művészeit, s viszi tovább az Abstraction-Création örökségét.

JEGYZETEK

1. Abstraction-Création. Association artistique fondée le 15 février 1931. Siège social: 10 bis, Boulevard Masséna. Paris 13e. Statuts. Mme Beöthy archívumából. Párizs.
2. 1934-től vezetőségi tag, majd 1935-ben a folyóirat szerkesztője volt.
3. Az egri ciszterci gimnáziumban letett érettségi után, 1915-ben a 18 esztendős Beöthyt is behívták katonának. Az olasz fronton szerzett fejsérülése miatt azonban hamarosan leszerelték.
4. La Série d'Or. Edition Chanth, Paris. 1939. A könyv alcíme: Elmélet és gyakorlat a természet fejlődésének morfológiai vizsgálatához és a képzőművészeti és ipari alkotások aránybeli tökéletesítésé-

hez. Fejezetek: A művészetek osztályozása. Az Aranysorozat elmélete. Az élő formák – természeti és emberi tárgyak, emberi test – analízise. Az Aranysorozat gyakorlata.

5. Önéletrajz 1955–56 körül. Mme Beöthy archívumából.

6. Önéletrajzában írja, hogy 1919-ben kísérletet tett egy emlékmű vállalat megalapítására. A tervek valószínűleg ezzel összefüggésben készültek.

7. Sem az orosz, sem a nyugat-európai kortárs konstruktív irányzatok alkotásai között nem található a szobornak előképe. Beöthy kialakulatlan, kereső korszakában meglepő egy ilyen kiforrott alkotás előzmények nélküli, hirtelen megjelenése. Bővebb adatok hiányában egyelőre kénytelenek vagyunk megelégedni magyarázat nélkül a puszta ténnyel.
A szobor és egy geometrikus síremlékterv reprodukcióját l. in: PASSUTH K.: Magyar művészek az európai avantgarde-ban 1919–1925. 41-es és 42-es kép.

8. Valamennyi korai rajz és terv Mme Beöthy archívumából.

9. Ehhez az ideológiai, politikai tartalmú, az aktivistákkal rokon felfogású ábrázolási módhoz Beöthy a második világháború idején tér majd vissza, amikor az ellenállási mozgalom számára készít plakátokat és röplapokat.

10. Beöthy a húszas évek elejétől hosszú időre fölhagyott az építészettel. Az 1918–22 között készített tervei nem valósultak meg. Az ötvenes években fordult ismét érdeklődéssel az építészet felé. Részt vett Le Havre város rekonstrukciós munkálataiban, térplasztikákat, épületdekorációkat tervezett.

11. Loreley címen is szerepelt. 1923. gipsz, 120 cm. Jászapáti Múzeum.
Az összehasonlításhoz felhasznált Maillol-szobrok reprodukcióit l. in: Aristide Maillol par Maurice Denis. Crès et Cie, Párizs. 1925. p. 24, 29, 30. Az album Beöthynek is megvolt.

12. Arp, Baumeister, Brâncusi, R. és S. Delaunay, Domela, Gleizes, Moholy Nagy, Mondrian, Nicholson, Prampolini, Réth, Tihanyi, Valmier, Van Doesburg, Vantongerloo, Villon. Itt csak azokat soroltuk fel, akik később tagjai lettek az Abstraction-Créationnak.

13. Az idézőjelbe tett meghatározások a művésztől származnak.

14. 1928: UME Kiállítás, Budapest; Salon d'Automne, Salon des Indépendants, Salon des Surindépendants, Salon des Tuileries, Párizs.
1929: KUT Kiállítás, Budapest; 1929 és 1931: Absztrakt Művészet c. kiállítás, Párizs, Bonaparte Galéria.
Az UME kiállításról: Az Újság, 1928. II. 19. p. 21.
„... A festőknél különb értéket képviselnek a kiállítás szobrászai. Beöthy István 'Csók' című kompozíciója és a 'Vetkőző férfija' sokat ígérő munka."
A KUT kiállításról: Pesti Hírlap, 1929. I. 8. p. 7.
„... A gazdag szobrászati anyag feltűnő értékei Beöthy István kisplasztikai kompozíciója és új formalátásában is nemes akttorzója." (Fóti János)

15. Más címen Heros. 1927. bronz, 76 cm. Mt. Párizs. Kozák tánc. 1930. bronz, 62 cm. Mt. Párizs.

16. Abstraction-Création folyóirat 1. sz. 1931. p. 1. „'Absztrakció' mert néhány művész a természet formáinak progresszív elvonatkoztatásával jutott el a nonfiguráció gondolatához. 'Alkotás' mert mások közvetlenül, tiszta geometriai gondolkodás, vagy egységesen absztraktnak nevezett elemek, mint a kör, vonal stb. kizárólagos használatával jutottak el a nonfigurációhoz."

17. Arp és a szürrealisták, valamint Picasso, Léger, nem sorolták magukat az absztrakt művészek közé. Arp ugyan vezetőségi tagja is volt az Abstraction-Créationnak, mégis elsősorban dadaistának, szürrealistának vallotta magát.

18. Ezen – többek között – Arp, Freundlich, Torres-Garcia, Kupka, Mondrian, Schwab, Tutundjian, Villon vettek részt.

19. 1931-ben a Renaissance Galériában, 1932-ben a Porte de Versailles-nál a Parc des Expositionsban rendezték meg a Szalont. Folytatásra az Abstraction-Création megalakulása miatt nem került sor. Magyar művészek közül Beöthy, Czóbel, Csáky, Pesti-Deutsch állítottak ki.

20. Arp*, Baumeister*, Domela*, Gorin*, Kandinszkij*, Le Corbusier, Huszár, Mondrian*, Pevsner*, Stazewski*, Schwitters*, Torres-Garcia, Vantongerloo* voltak az alapító tagok. A csillaggal jelöltek részt vettek az Abstraction-Créationban is.

21. Cercle et Carré. Szerkesztők: M. SEUPHOR és TORRES-GARCIA. No. 1: 1930. március 15; No. 2: 1930. április 15; No. 3: 1930. június 30.

22. G. C. FABRE tanulmánya in: Abstraction-Création 1931–36 kiállítás katalógusa. 1978. Párizs. Musée d'Art Moderne de la ville de Paris. p. 10–11.

23. A csoport tagjai: Carlsund, Hélion, Tutundjian, Wantz, Schwab voltak. Folyóiratuk: Art Concret. 1930. április.

24. Seuphor és Van Doesburg között nemcsak elvi, hanem személyi ellentétek is voltak. Gladys C. Fabre szerint az Art Concret létrejötte is annak köszönhető, hogy Seuphor nem hívta meg csoportjába Van Doesburgot, mire ez „ellencsoportot" alakított.

25. Daniel Abbadie: Art Abstrait – Art Concret. p. 407. in: Paris – New York kiállítás katalógusa. 1977. Párizs. Musée d'Art Moderne.

26. A. JAKOVSKI: Herbin. Edition Abstraction-Création. Párizs. 1933.

27. 1933. december 22-től: Ben Nicholson, Beöthy, Bill, Calder, Closon, Conne, Fischli, Freundlich, Garcin, Gleizes, Gorin, Hanser, Hepworth, Herbin, Hone, Huf, Jelinek, Jellett, Kann, Kosnick-Kloss, Moholy Nagy, Moss, Okamoto, Paalen, Power, Prampolini, Réth, Roubillotte, Schiess, Schoop, Séligmann, Tihanyi, Valmier, Van Doesburg, Vantongerloo, Vargas, Vézelay, Vulliamy.

1934. január 19–31.: Brignoni, Calder, Fischli, Glarner, Huf, Jellett, Schiess, Vantongerloo, Vargas, Vulliamy.

1934. február 2–14.: Hepworth, Beöthy, Closon, Fernandez, Hélion, Power, Prampolini, Séligmann, Taeuber-Arp, Valmier.

1934. február 16–28.: Erni, Freundlich.

1934. március 2–16.: Arp, Bill, Erni, Herbin, Moss, Nicholson, Paalen, Roubillotte, Tihanyi, Vézelay.

1934. március 30.–április 12.: Conne, Freundlich, Gleizes, Gorin, Jelinek, Okamoto, Réth, Schoop, Van Doesburg.

1934. április 14–28.: Power.

1934. április 30.–május 16.: Beöthy, Closon.

1934. május 18–30.: Garcin, Hanser, Herbin, Hone, Kosnick-Kloss, Moss, Réth, Séligmann, Vantongerloo.

1934. június 1–15.: Gleizes. 12-én előadást tartott az absztrakt művészetről.

1934. június 15–30.: Moholy Nagy.

28. Tér – Idő, vagy Ritmusplasztika. 1935. fa, 86 cm. Mt. Bázel.

29. A Tenger. 1934. fa, 31 cm. Mt. Párizs.

30. Az Abstraction-Création folyóiratban szereplő 103 művész közül 40 volt tagja a Réalités Nouvelles-nek is.

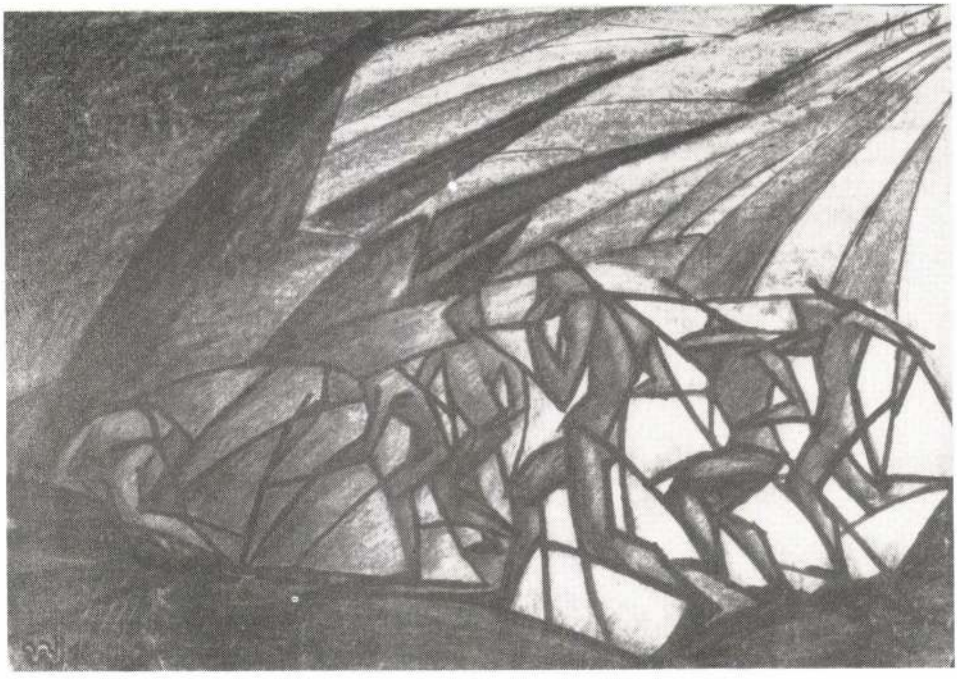

27. Beöthy István: Kubista tanulmány, ceruza, 1918.

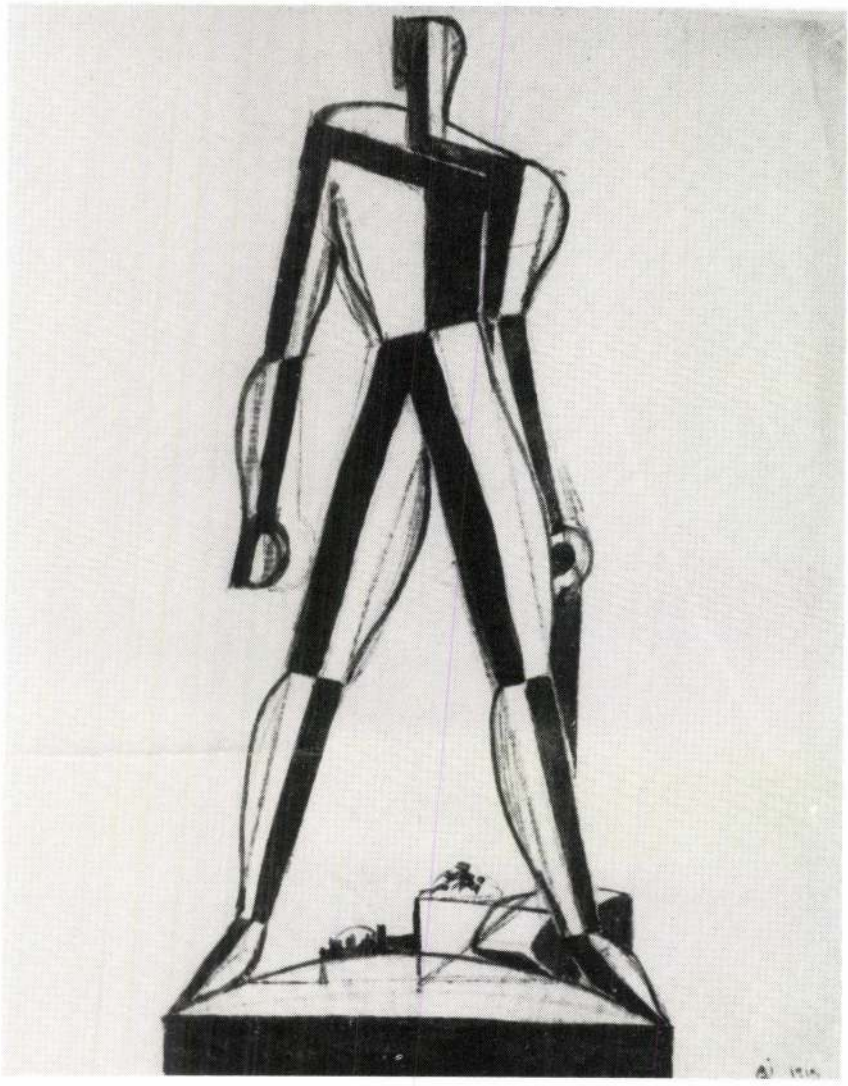

28. Beöthy István: Munkás, ceruza, tus, 1919.

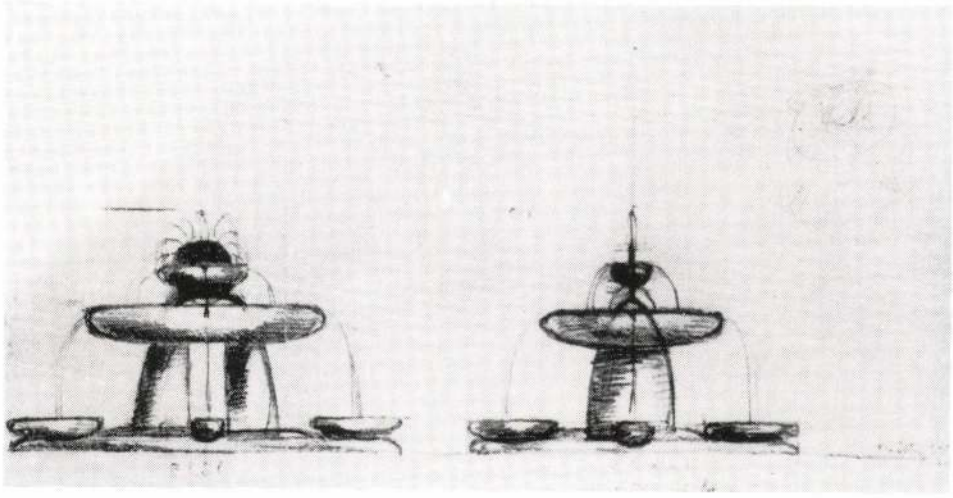

29. Beöthy István: Szökőkút terv, ceruza, 1918–1919.

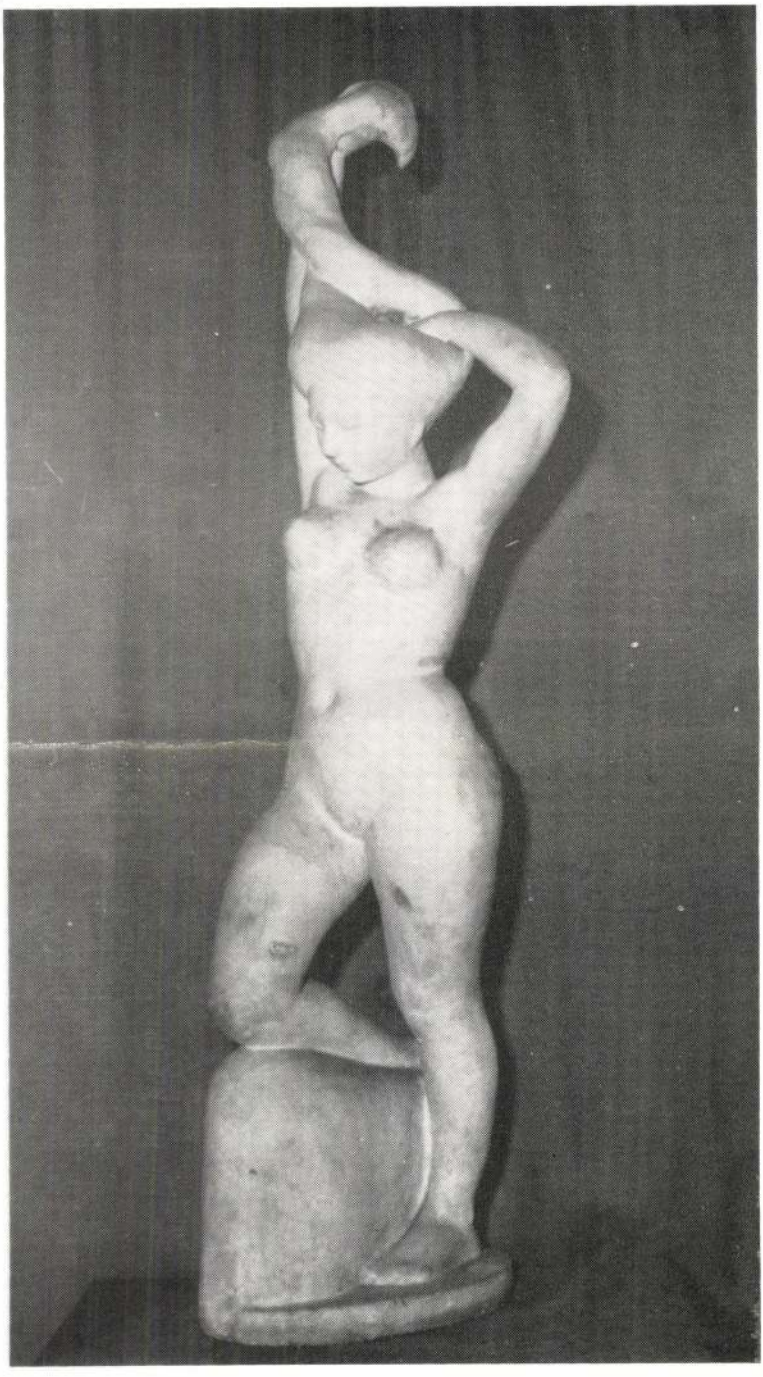

30. Beöthy István: Fésülködő nő, gipsz, 1923.

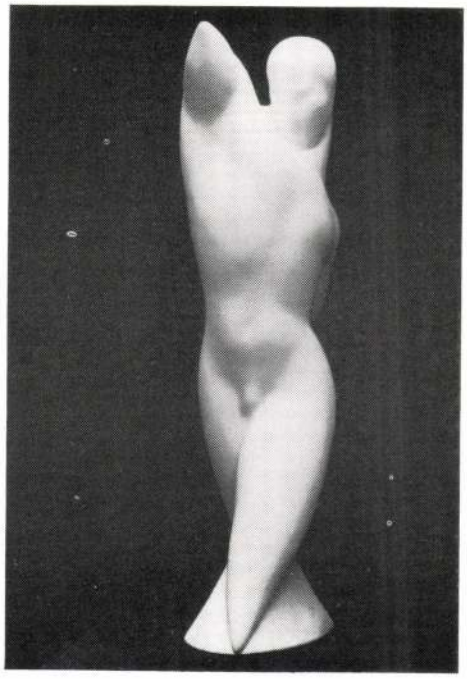

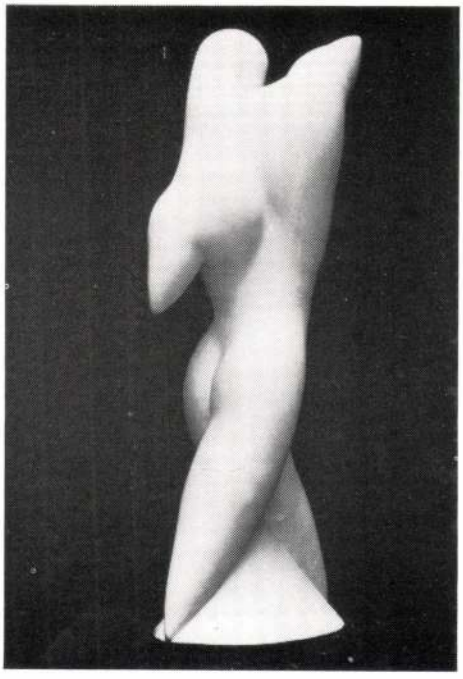

31–32. Beöthy István: Action directe, 1927. (Elő- és hátoldal.)

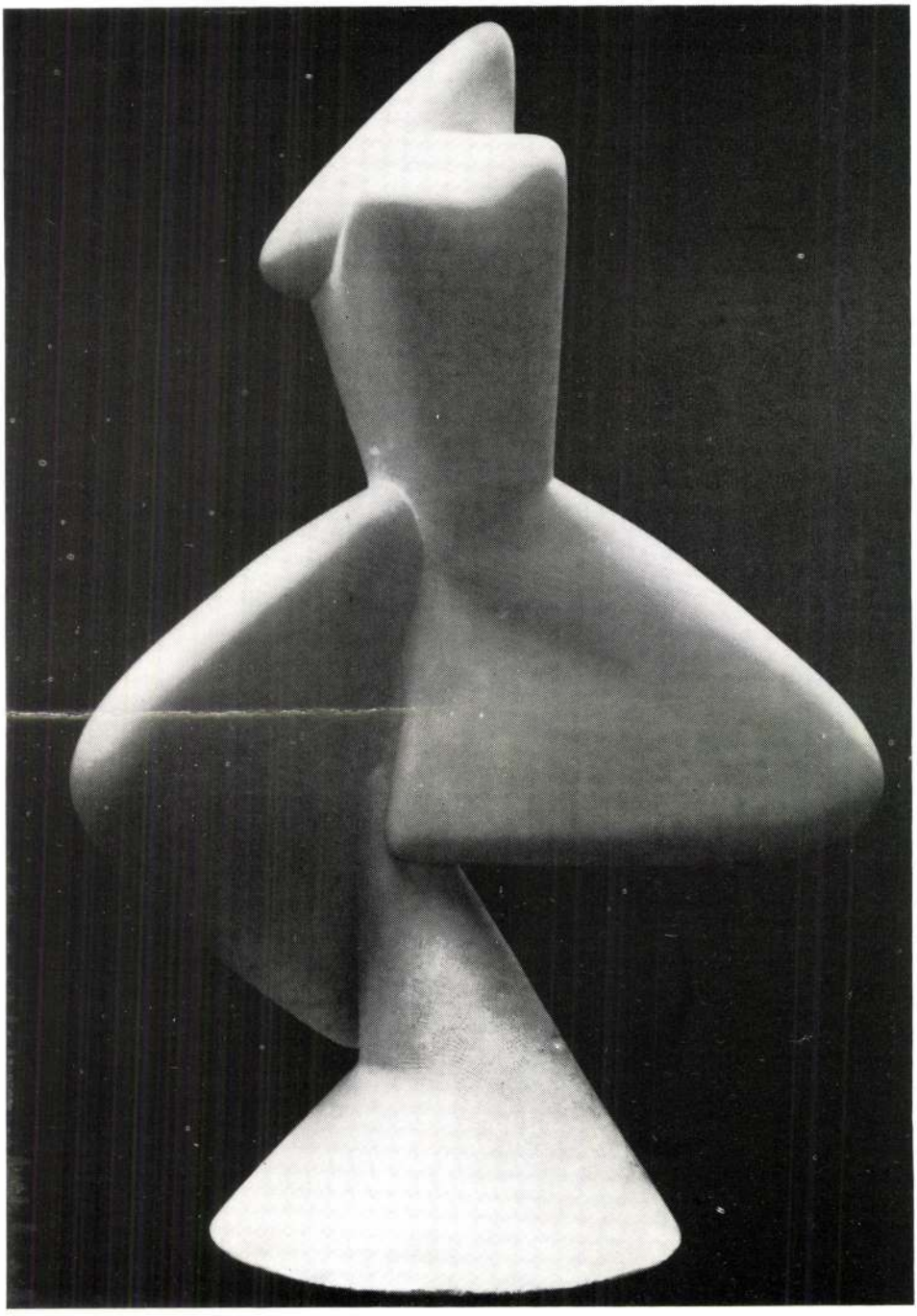

33. Beöthy István: Kozáktánc, 1930.

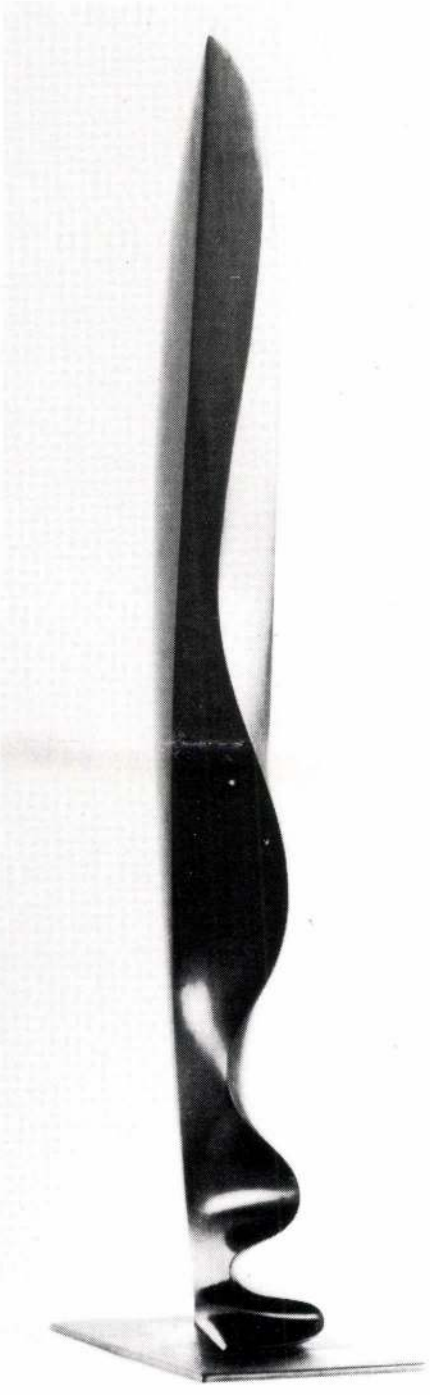

34. Beöthy István: Tér-idő, fa 1935.

35. Beöthy István: A tenger, fa, 1934.

István Beöthy
(1887 Jászapáti - 1962 Paris)

1918 Architekturstudium an der Technischen Universität in Budapest. Theoretische Auseinandersetzung mit Problemen der Proportion und des Goldenen Schnittes. **1919** Niederschrift der Abhandlung „Serie d'Or". Freundschft mit Moholy-Nagy und der „Ma"-Gruppe. **1920-1924** Bildhauerei an der Budapester Kunstakademie. **1924-1925** Stipendium nach Wien. Studienreise durch Westeuropa, läßt sich **1925** endgültig in Paris nieder. Seit **1928** Teilnahme am Salon des Indépendants, Salon d'Automne und Salon des Tuileries. **1931** Mitbegründer der Gruppe „Abstraction-Création", von **1934-1936** deren Vizepräsident, publiziert in der gleichnamigen Zeitschrift. **1931-1939** Bildhauer der Galerie de l'Effort Moderne von Léonce Rosenberg. **1938** organisiert Beöthy eine Ausstellung abstrakter Kunst französischer und ungarischer Künstler in Budapest, hält dort einen Vortrag zum „Problème de la Création", der **1939** gemeinsam mit der „Serie d'Or" publiziert wird. **1941** Mitarbeit an der ersten Ausstellung der „Réalités Nouvelles" in der Galerie Charpentier. **1946** Mitbegründer des gleichnamigen Salons. **1951** Erste Ausgabe der Zeitschrift „Formes et Vie", gemeinsam mit Léger und Le Corbusier. Gründung der Gruppe „Espace" mit Bloc und del Marle. **1952-1953** Beschäftigung mit Farbenlehre, Vorlesungen an der École des Beaux- Arts (Architekturklasse) über Farben und Proportionen. **1954-1955** Zusammenarbeit mit Architekten, forscht nach einer Synthese der drei Künste auf dem Gebiet der „Formes Utiles".

Literatur:

Étienne Béothy. La Serie d'Or. Paris 1939
Étienne Béothy. Le Problème de la Création. Paris 1939
Michel Seuphor. Béothy. Paris 1956
abstraction- création. Auguste Herbin + Étienne Béothy. Ausstellungskatalog. Galerie Bargera. Köln 1974
Étienne Béothy. Ein Klassiker der Bildhauerei. Ausstellungskatalog. Skulpturenmuseum Glaskasten. Marl 1979
Étienne Béothy. Ausstellungskatalog. Janus Pannonius Museum. Pécs 1983
Beöthy et l'Avant- Garde Hongroise. Ausstellungskatalog. Galerie Franka Berndt. Paris 1985

BEÖTHY Etienne (Istvan)

Wiele zu Form
Wien 1993

Képek a falon

Ősz Gábor kiállítása
Székesfehérvár, István
Király Múzeum,
1991. IV. 20. – V. 19.

A tárlaton Ősz Gábor (1962) legújabb, 1991-ben készült munkáit láthatjuk, amelyek gyökerében Rothko és Ad Reinhardt radikalizmusával rokon törekvés áll. A festő az absztrakció vonzásában, sorozatos egyszerűsítés után jutott – mondjuk így: – *a kép fogalmának* közelébe. Mintha a malevicsi fekete négyzetre kérdezne rá; absztrakt kép vagy ábrázol (egy kvadrátot, ami egy kép a falon)? Ősz a „kép a képben" tautológiát tárgyiasítja, mikor a festményt árnyképével azonosítja, s az így megkettőzött festmény önmagára nyíló ablakként a környezetéről és nézőjéről is „beszél". A képsík belemozdul a térbe, mert Ősz visszahozza a centrális perspektíva szempontját, a vízszintes élek összetartásával távlatossá teszi a monokrom képet. Ahogy falat fest a kép köré, szűkíti a festmény dimenzióit, a valóságostól az illuzionisztikusba; a geometriai konvenció sematizmusával szemben látszólag impresszionista, a nem látható iránti érzékenység elkötelezettjeként. Rembrandt sötét „üres" háttere lesz itt pozitív *alak*. Tulajdonképpen „képfogyatkozás" tanúi vagyunk, a sűrű festék a kormozott üveg szerepében biztosítja a rálátást – a kép tárgyi létezése kerül fénybe. Ősz a festmény *auráját* festi meg, érzékletesen, távol a minimalizmus szigorától. Metaszinten a kép-problémát saját eszközeivel járja körül; a kép és néző viszony metaforáját adják a diptichonok kvázi-„szobasarkai". Közeledünk, távolodunk, oldalt lépünk, a sötétben tapogatódzás szorongó hiányérzetével.

Olajos, szurkos mélység éjszakájában tükröződünk, ahol a horror vacui egyszerűen a festéssel van „belakva". A kép általánossága találkozik a festménnyel való együttlét intim történetével.

A kép maga, mint entitás, ikonként néz vissza önmagára.

Ősz Gábor új képeiben a festmény *ontológiájával* foglalkozik.

Károlyi Zsigmond

A Parisiana rekonstrukciója

„A Parisiana újjáépítése"
Tisztelgés Lajta Béla
emlékének
Budapest, Országos Műemléki Felügyelőség
1991. IV. 17-V. 15

A Magyar Építészeti Múzeum számos nagy életmű bemutatója után, most egyetlen épület újjászületéséről rendezett kamarakiállítást.

Lajta Béla 1908-ban tervezte az akkori Szerecsen utcába a Parisiana mulatót. Az építész láthatóan függetlenítette a mulató tereitől a homlokzatot, és azt önállóan alakította. Első tervén ezt a felületet a nyílásokon kívül még különböző ornamentikus elemekkel is osztotta, ami azonban megépült, sokkal szűkszavúbb és merészebb. A megnövelt arányú koronázópárkány keletiesen gazdagon díszített, ezzel éles ellentétben áll a szürke márvánnyal burkolt, sík, díszítetlen homlokzati fal. Maga ez a geometrikus egyszerűség válik a leghangsúlyosabbá. A szokásostól eltérő arányokon alapuló, eszköztelen elegancia, amely a rafinált, finom részletekben teljesedik ki, magával ragadó, miközben zavarba is ejti szemlélőjét.

Ez a zavar a homlokzat későbbi átalakításain is tükröződni látszik. Hol egy előtetővel és a homlokzat üres felületén szimmetrikusan elhelyezett felirattal, hol az arányokat végképp megváltoztatva, ablaksorokkal akarták feledtetni e diszharmóniát. Végül minden, ami a homlokzatból maradt, eltűnt egy modern függönyfal mögött.

A felújítást végző építészek, Kőnig Tamás és Wágner Péter, Dávid Ferenc művészettörténész segítségével (akinek kiváló, az épületet elemző tanulmánya a katalógusban olvasható) rekonstruálták Lajta Béla művét, és a belső terek újjáalkotásában is igyekeztek követni szellemét. A magyar építészetben alig jelenlévő stílus kiemelkedő alkotása lett így újra Budapest része. A kiállításon az épület története és a tervezők aprólékos, minden részletre kiterjedő figyelemmel végzett munkája követhető nyomon.

Branczik Márta

Magyar művek a Phillips árverésén

Az 1796-ban Londonban alapított Phillips, Son and Neale világméretű hálózattal rendelkező aukciósház londoni részlegénél 1991. március 21-én mintegy száz modern képzőművészeti tárgyat aukcionáltak, melyek közül hét darabot magyar származású művész alkotott.

A kevés 19. századi és többségében a 20. század első harmadában készült műtárgyak között számos neves művésztől származó grafikát – Klimt; Delaunay; Corinth; Kirchner; Man Ray – néhány olajfestményt és két szoborművet találunk.

Ez utóbbi műfajnál maradva, kiemeljük *Étienne Beöthy* (1897–1962) *Dans cosaque Opus* 45 című 1930 körüli bronzalkotását, mely 13.000 fontért kelt el. A szintén Franciaországban működő Csáky József (1888–1963) szobrászművésztől ezennel két 1925 körül készült gouache került eladásra, leütési áruk 2.900, illetve 2.800 font volt. Kassák Lajos 1959-es gouache *Kompozíciója* 4.600 fontért talált gazdára. Victor Vasarely két ötvenes években festett olajképe az *Akka 3* és a *Bhopal III* 20.000 és 18.000 fontos árat ért el. Az aukció katalógusának címlapján szereplő Péri László (1899–1967) *Kompozíció* című 1924-es műve a várakozásnak nem megfelelően mindössze 13.000 fontra futott fel, és emiatt a műtárgy nem cserélt gazdát.

Az aukcióról sommásan elmondható, hogy árai általában nem voltak magasak, melynek oka elsődlegesen az Angliában fellépő recesszió lehet. Innen Magyarországról figyelemmel kísérve művészeink szereplését, a relatív alacsony árak ellenére egy dolog megnyugvással tölthet el bennünket a félig megtelt aukciós termében hét jó kvalitású, karakteres mű került kalapács alá.

Matits Ferenc

art művészeti magazin
magyar melléklet
© 1991
ISSN 0866-4447

Kiadja a G+J AG&CO (Hamburg) az Argos Kft.-vel együttműködve.
F. k.: az Argos Kft. ügyvivője
Szerkesztő: Branczik Márta
Fordítások: Szántó Tamás
Veress Anna

Ára: 520.- Ft

BEÖTHY, Etienne

ETIENNE BEÖTHY

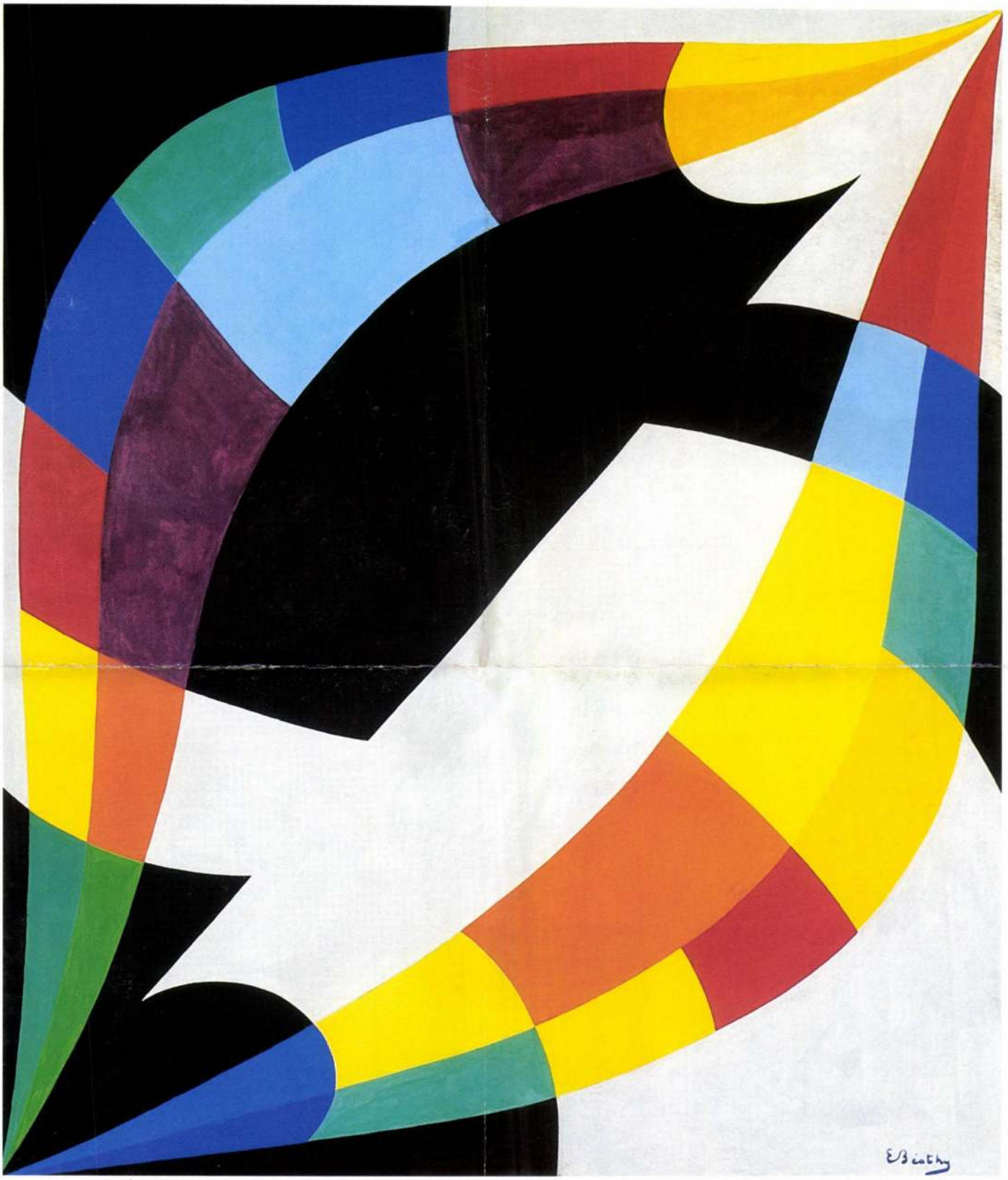

156

157

158

157 ▪ IVÁNYI GRÜNWALD BÉLA (1867-1940)

Gémeskútnál

75 × 102 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent:
Iványi Grünwald Béla

Kikiáltási ár: 280 000 Ft

158 ▪ REMSEY JENŐ (1885-1960)

Színház

100 × 70 cm
Olaj, farost
Jelezve középen lent:
Remsey Páris 970

Kikiáltási ár: 220 000 Ft

159 ▪ PERLROTT CSABA VILMOS (1880-1955)

Alakok tájban

27,5 × 21 cm
Színes ceruza, papír
Jelezve jobbra lent:
Perlrott Csaba Paris 925

Kikiáltási ár: 80 000 Ft

159

160

160 ▪ BERNÁTH AURÉL (1895-1982)

Merengő

68,5 × 47,5 cm
Pasztell, papír
Jelezve jobbra lent: AB

Kikiáltási ár: 140 000 Ft

161 ▪ ID. MARKÓ KÁROLY ISKOLÁJA

Mitológiai jelenet

29 × 39 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: C. Markó p. Api. 1837

Kikiáltási ár: 2 500 000 Ft

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Beöthy István

NÉPSZAVA

1969 FEB - 6

FEBRUÁR 6

PRIVALDSZKY IMRE természettudós, akadémikus, a magyar állatvilágról szóló első állatföldrajzi munka szerzője 170 esztendeje született.

ZSOLT BÉLA újságíró, publicista, költő és író halálának 20. évfordulója.

DONÁTH LAJOS zeneszerző, színházi karmester 101 éve született.

CARLO GOLDONI olasz drámaíró, a realista olasz jellem vígjáték megalkotója halálának 176. évfordulója.

TREFORT ÁGOSTON író és kultúrpolitikus 152 éve született.

BEÖTHY ISTVÁN szobrász és konstruktőr halálának 7. évfordulója.

CSÉCSY IMRE publicista, szerkesztő és író 8 esztendeje halt meg.

NY. D. ZSELINSZKIJ Lenin-díjas szovjet vegyész, a szénbetétes gázálarc feltalálója születésének 108. évfordulója.

folytatott beszélge
— Én, kérem, itt la-
kom, bent az épületben,
de nem tapasztaltam sem-
mi megengedhetetlent,
bár van úgy, hogy a gye-
rekek fenekére ütünk.
Ennyi gyerekkel azonban
nem is lehet másképp.
Különben élelmezésvezető
és raktárnok is vagyok.
most készítem a zárszám-
adást, nincs időm ilyes-
mire odafigyelni.
— Tehát megfelelőnek
tartja a bánásmódot?
— A gyermekvédelmi
felügyelők legutóbb is na-
gyon meg voltak elégedve
az itteni helyzettel, de
nem tudok többet monda-

Beöthy

† 1962

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 6-7. tz. 128.o. Művészeti Hírek.

Magyar művének kiállítása Párisban. 1925

Beöthy István grafikus

Francia, spanyol köztársasági és
magyar művészek kiállítása

Szabad Nép 1948 aug. 18.-4. -

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

JELENKOR
Pécs
...

1973 .... 5.

1021
Beöthy István

Bőthy István rajzai

1021
B

1983.IV.23. TV 1. 19,30 /Kerekes/

TV Híradó

- Híradónk második kiadásában megemlékezünk Jókely Zoltán költő születésének 70.évfordulójáról, s munkatársaink beszámolnak a gödöllői kulturház uj kezdeményezéseiről. Harmadik kiadásunkban Bőti István Párizsban élt szobrászművész alkotásainak pécsi kiállitásáról láthatnak tudósitást nézőink.

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

[redacted]

NÉPSZABADSÁG

Beöthy István

1021

1983. május 24., kedd Népszabadság

Beöthy-emlékkiállítás Pécsett

Kozáktánc. 1930.

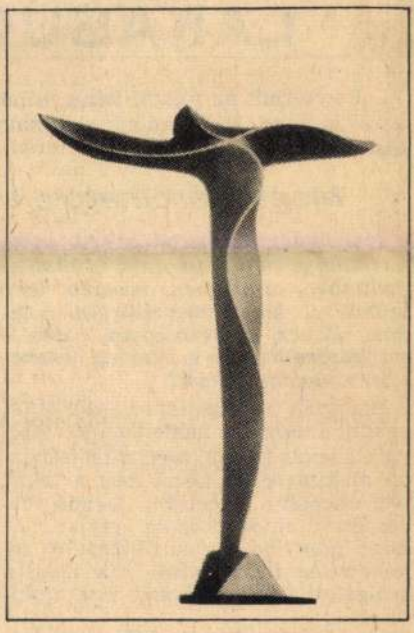

Ismeretlen deportált síremléke. 1952.

Beöthy Istvánnak, az Étienne Beothyként világhírűvé vált szobrásznak az emlékkiállítását rendezték meg ezekben a hetekben a pécsi Modern Képtárban. Az 1897-ben Jászapátiban született művész első világháborús katonai szolgálat, budapesti műegyetemi tanulmányok és a Képzőművészeti Főiskolán töltött négy esztendő után a húszas évek derekán telepedett meg Párizsban, és az évtized végén, a harmincas évtized legelején vált a modern művészetek jelentős alkotójává, a tekintélyes Abstraction-Création csoport tagjává, majd egyik vezetőjévé. Lírai nonfiguratív műveinek harmóniáját, fontos elméleti tevékenységét hamarosan elismerték, munkásságát a legnevesebb párizsi-nemzetközi mestereké között tartották számon. Az 1962-ben elhunyt mester, aki a második világháború előtt is, azután is szerepelt hazai kiállításokon, a Magyar Függetlenségi Mozgalom alelnökeként vett részt a francia ellenállás tevékenységében, s a francia—magyar kiállítási, képzőművészeti kapcsolatok szervezőjeként is nagy érdemeket szerzett.

Képeink a hónap végéig megtekinthető kiállítás két szobrát mutatják be.

JOGI TANÁCSADÓ
LAKÁSÜGYEKBEN

Folytatjuk az állami házingatlanok eladásával kapcsolatos kérdésekre a válaszadást. Válaszadónk ez alkalommal is dr. Kovács Ilona fővárosi főtanácsos.

Megvásárolható-e a házfelügyelői lakás?

Keszthelyi Imre budapesti lakos házfelügyelőként dolgozik abban az épületben, amelyben minden lakó szándéka, hogy megvásárolja a lakást. Ebben a minőségben vajon ő megvásárolhatja-e a jelenleg munkaköri szolgálati lakást?

Az olyan házingatlanok értékesítésekor, amelyben házfelügyelői szolgálati lakás is van, még a társasházzá alakítás előtt kérni kell a lakók nyilatkozatát — mint a leendő társasház-tulajdonközösség tagjait —, hogy igénylik-e a házfelügyelői tevékenység fenntartását. Ha igen, a szolgálati lakás a társasházzá alakítás során közös tulajdonba kerül, és mint ilyen, az értéke növeli az egyes lakások vételárát. Ha a benn lakó bérlők úgy döntenek, hogy az épület és környéke tisztán tartásáról, felügyeletéről maguk gondoskodnak, e teendők ellátására házfelügyelőt alkalmazni nem kívánnak, a szolgálati lakást a társasházi alapító okirat elkészítése során önálló albetétként kell felvenni, öröklakásként szerepeltetni, amely a bennlakó házfelügyelő részére eladható. Nincs kizárva tehát, hogy a házfelügyelő az általa lakott lakás vásárlója legyen.

Vehet-e lakást, akinek már van lakása?

Cziráki János ózdi olvasónk tanácsi bérlakásban lakik. Szeretné tudni: megvásárolhatja-e az általa lakott tanácsi bérlakást maga vagy gyermeke számára akkor, ha ugyanezen a településen már van egy saját tulajdonú családi háza, amelyet korábban lakottan örökölt?

A jogszabályi rendelkezés szerint az elidegenítésre kijelölt házingatlant (lakást) csak olyan személy, illetve család vásárolhatja meg, aki a külön jogszabály szerint lakás-, illetve üdülőtulajdont szerezhet, vagy a tulajdonszerzési korlátozás alól felmentést kapott. Az állampolgárok lakás- és üdülőtulajdonának egyes kérdéseiről szóló jogszabályok szerint egy személy, illetve egy család lakás- és üdülőtulajdonának mértéke egy lakás és egy üdülő lehet. Ha tehát egy tanácsi bérlakásban élő személynek már van családi háza, öröklakása vagy szövetkezeti lakása, a tanácsi bérlakást nem vásárolhatja meg.

E rendelkezés alól azonban kivétel, ha a családban 16 évesnél idősebb gyermek él, aki lakásszükségletének kielégítése érdekében egy lakástulajdont külön is szerezhet. Olvasónk a maga javára nem, de ha gyermeke a 16. életévét betöltötte, annak javára a lakást — a benn lakó bérlőkre vonatkozó kedvezményes feltételekkel — megvásárolhatja.

Beöthy István:
„Nőalak",
modern Magyar Képtár
műalkatrészéből.
Dunántúli Napló,
1944. aug. 1.

1021

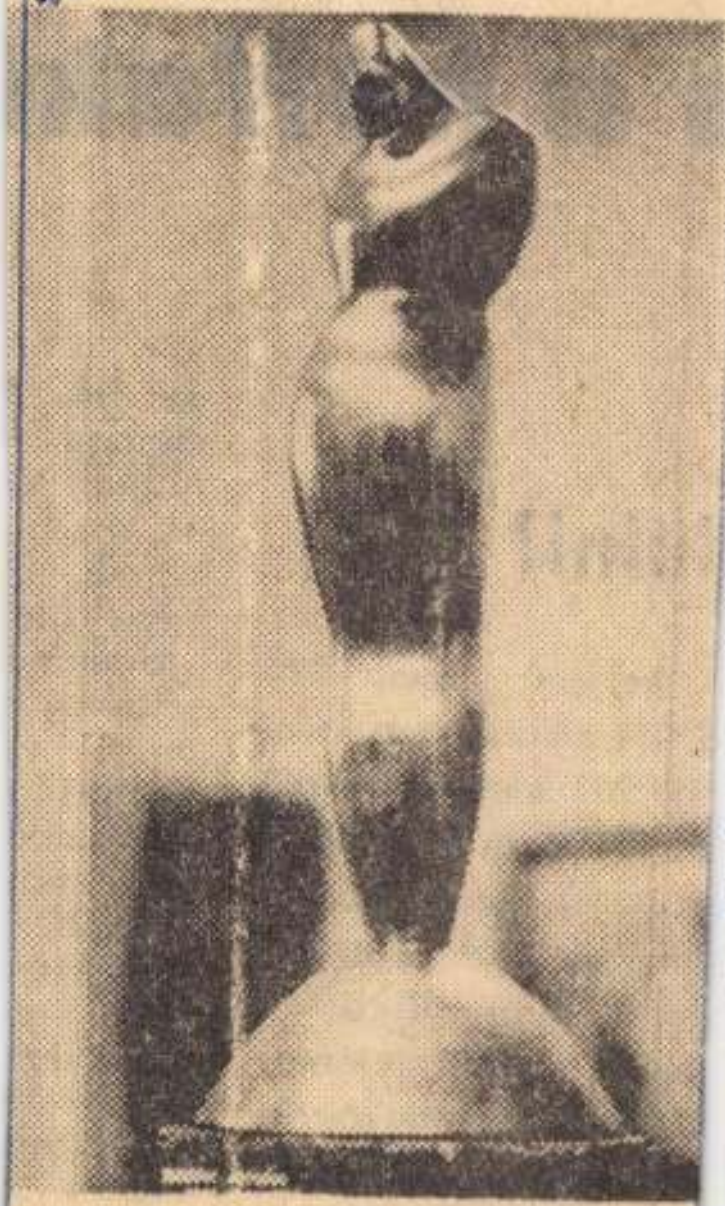

Martyn Ferenc: Hangyaemlék.

s a kétlaki

dülni?

helyzet: távol 779
s 124 alkalmazott, ösz-
nát 903 ember. Összе-
tt: 8492 nap, amiből
ppénzes napok száma,
gyéb ok, közte 218 nap
leset miatt esett ki.
csak el, mit jelente-
állandóan munkaerő-
küszködő BAÉV-nek,
vi 750—850 emberből
ele betegeskedne, a
ene?!

és élő. A
minden h
hajnali öt
és vissza,
kor ér ha
vesz vala
szombat
teljesen
teljes e
gazdaság
akkor aka
ka, há
Ahelyett,
tőmunkás
évben, s
agyondol
pihenésre
llyen tem
ember s
betegség
tés, a vo
tea.

Beöthy István.

-- **Az Uj Művészek Egyesületének programja.** Az UME szombaton tartotta első társas összejövetelét, mely alkalommal szóba került az UME olaszországi vándorkiállitása. Mivel Schultz professzor, a nürnbergi muzeum igazgatója, az UME jelentős anyagát lekötötte a nürnbergi magyar kiállitás számára, ezuttal legfeljebb a genovai kiállitás megvalósitásáról lesz szó. Uj kezdeményezését, az UME-tárt a napokban mutatja be Budapest közönségének: a volt Galambos Rákóczi-uti cukrázda diszkrét szalonjaiban az ötórai tea, ill. a hangversenydélutánok kapcsán műtárgybemutatásokat rendez. Az UME tavasszal második bemutatóját tartja, addig tagjai közül többen kollektiv kiállitásokat rendeznek Budapesten és külföldön: *Beöthy* István, *Blattner* Géza, *Vörös* Béla Párisban, *Hincz* Gyula pedig a berlini Sturm-vállalattól kapott meghivást januárra. Legutóbb az UME uj tagjaiul beválasztotta: *Frank* Frigyes, *Barcsay* Jenő, g. *Szabó* Kálmán, *Bertalan* Albert, *Lossonczy* Tamás fiatal művészeket.

Nemzeti Ujság, 1928. Nov. 11.

9

rückten" nannte. Wir könnten noch andere Verkannte, Unverstandene anführen, Rembrandt, Marrées z. B., unsere Abstrakten sollten jedoch darüber im klaren sein, daß nicht alles, was nichtanerkannt oder unverstanden ist, auch bedeutend ist, und nicht verheimlichen sollten sie, daß die Kunst der von ihnen angeführten großen Impressionisten eben von ihnen auch jetzt noch abgelehnt, verschmäht wird. Verstehen besteht im Bewußtwerden der Bedeutung: sind sich unsere Abstrakten der kolossalen Bedeutung der Impressionisten für die Kunst bewußt?

Die Ausstellung kam übrigens zu uns etwas verspätet. Die Malerei, die sie uns zeigt, ist bereits veraltet, aus der Mode gekommen. Und da sie nicht in Überlieferungen fußte und nicht in Kulturen verankert war, erlebte sie das Schicksal aller Moden: Sie ist aus der Mode. Die Modernen wissen den Überzeugungseifer und die Glaubensschwärmerei aller Sucher nach neuer Schönheit zu schätzen, wissen jedoch Moderne von Mode und künstlerische Beseelung von Berechnung zu unterscheiden. Und nicht als Narren verlacht werden die Abstrakten, wie einst die Künstler bei Durand-Ruel, im Gegenteil, man argwöhnt, daß sie andere zum Narren halten möchten. Ungerechter Argwohn: die Abstrakten blagieren nicht, sie können nur nicht anders. Man lacht nicht über sie, ein freundliches Schmunzeln lächelt dem munteren Vorhaben der jungen Pariser Ungarn und ungarischen Pariser zu. *g—ó.*

Der Musikverein für Steiermark und sein Konservatorium. Der *Musikverein für Steiermark* hat seinen Bericht über das Arbeitsjahr 1936/37 veröffentlicht. Aus diesem sorgfältig zusammengestellten Arbeitskalender geht es deutlich hervor, daß der Verein den Hochformen der Kunstmusik gleiche Sorgfalt wie der theoretischen und praktischen musikalischen Volkskunde widmet. Unter den mannigfaltigen Betätigungen der Institution seien öffentliche Aufführungen mit eigenen und fremden Kräften, Intensivierung des Musikinteresses, Vorträge und Kulturpropaganda, schließlich die Beteiligung an allen Unternehmungen zur Herstellung und Wahrung der Verbindung der Wissens- und Kunstgebiete erwähnt. Im Mittelpunkt dieser Tätigkeit steht das Konservatorium, das eine hohe pädagogische Arbeit verrichtet.

THEATER UND KABARETT

M. KIR. OPERAHÁZ

TOSCA
Giacomo Puccini melodrámája 3 felv.
Kezdete 8, vége ½6 óra után.

IGOR HERCEG
(Fürst Igor)
Alexander Borodin operája 3 felv., előjátékkal.
Kezdete ½8, vége 11 óra után.

NEMZETI SZINHÁZ

Munkáselőadás.
ELLÁK
Harsányi Kálmán tragédiája 5 felv.
Kezdete ½11, vége 1 óra után.

SZENTIVÁNÉJI ÁLOM
William Shakespeare vígjátéka 3 felv.
Kezdete ½4, vége ½7 órakor.

CSALÓDÁSOK
Kisfaludy Károly vígjátéka 4 felv.
Kezdete ½8, vége ½11 óra után.

VIGSZINHÁZ

ASSZONYOK
Clare Boothe színműve 3 felvonásban (10 kép)
Kezdete ½4, vége 6 órakor.

R-bérlet.
HAJNALI VENDÉG
Fodor László színjátéka 3 felvonásban (5 kép).
Kezdete 8, vége ½11 órakor.

MAGYAR SZINHÁZ

ÉLETTÁRSAK
Denys Amiel színműve 3 felvonásban.
Kezdete délután ½4, este 8, vége ½11 órakor.

NEMZETI KAMARASZINHÁZ

KÉK RÓKA
Herczeg Ferenc színjátéka 3 felvonásban
Kezdete délután 4, este 8, vége ½11 órakor.

MŰVÉSZ-SZINHÁZ

DÉLIGYÜMÖLCS
André Birabeau vígjátéka 3 felv.
Kezdete délután 4, este 8, vége ½11 órakor.

BELVÁROSI SZINHÁZ

A LÁNC
Hatvany Lili színműve 3 felv., 6 képben.
Kezdete ½11 vége 1 órakor.

DR. BARABÁS IRÉN
Meller Rózsi színműve 3 felvonásban.
Kezdete délután 4, este 8, vége ½11 órakor.

VÁROSI SZINHÁZ

JULIA
Ábrahám Pál látványos operettje 3 felvonásban, 9 kép.
Kezdete délután 4, este 8, vége 11 órakor.

PESTI SZINHÁZ

A ROSSZ ASSZONY
Bókay János színműve 3 felvonásban.
Kezdete délután 4, este 8, vége ½11 órakor.

ANDRÁSSY-SZINHÁZ

EGYETLEN ÉJSZAKÁRA!
Éri-Halász Imre—Zágon István—Losonczy Dezső zenés vígjátéka 3 felv., 5 képben.
Kezdete délután ¼4, este 8, vége 11 órakor.

ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ

FEHÉRVÁRI HUSZÁROK
Erdélyi Mihály operettje 3 felvonásban.
Kezdete ½4, 6 és 9 órakor.

JÓZSEFVÁROSI SZINHÁZ

CSIPKERÓZSIKA
Gyermekoperett 3 felv.
Kezdete ½11 órakor.

LÁZ
Lakatos László színműve 3 felvonásban.
Kezdete ½4, 6 és 9 órakor.

KISFALUDY-SZINHÁZ

KICSIRE NEM NÉZÜNK
Nádassy László, Kellér Dezső és Halász Rudolf énekes, táncos komédiája 9 képben.
Kezdete ¼4, ¾6 és ¾9 órakor.

TERÉZKÖRUTI SZINPAD

A ZÖLD MADÁR
Hans Müller—Ralph Benatzky zenés játéka 12 képben.
KABARÉMŰSOR
Kezdete délután ½5, este 9, vége ¾12 órakor.

PÓDIUM

FARSANGI MŰSOR
Kezdete délután ½5, este 9, vége ¾12 órakor.

KOMÉDIA

TINGLI-TANGLI
Rejtő Jenő, Kellér Dezső, Görög László és Halász Rudolf énekes, táncos bohózatrevűje 18 képben.
Kezdete délután ½5, este ½9, vége ¾12 órakor.

Ausstellungen.

Elemér *Vass*, der uns heute in der *Fränkel-Galerie* in seiner Sonderausstellung mit neuen Gemälden entgegentritt, ist ein verträumter Impressionist. Seine Brust ist von den Gefühlen erfüllt, die ihm sein Auge vermittelt hat. Er fühlte die Dinge, die er malte, auch die Dinge und Sachen, die in seinen schönen Stilleben vorkommen. Ein Gespräch, das Rembrandt mit seinem Arzt, Van Loon, führte, möchte ich aus des Arztes Tagebuch reproduzieren: „Auf der Welt rechnet nur der Geist der Dinge." — „Soll das heißen: die unsterbliche Menschenseele?" — „Es soll heißen: die unsterbliche Seele alles Geschaffenen." „Die unsterbliche Seele von Tischen, Krügen, Stühlen, Katzen, Hunden, Häusern, Schiffen?" — „Ganz richtig." — „Auch die unsterbliche Seele von Büchern, Scheren, Blumen, Wolken?" — „Gewiß," Ich schwieg eine Weile — heißt es weiter im Tagebuch —, dann sah ich den seltsamen Mann mit den matten Augen und den schlaff herabhängenden schwerfälligen Schultern an. „Wieviel Menschen auf der Welt können diese Worte begreifen?" Auch in den Stilleben des Elemér Vass rechnet der Geist der Dinge: das sind Stillebenbilder, ganz anders, als die peinlich genauen Wiedergaben des Stofflichen der Dinge. Und mit formensicherem Können sind diese verschwimmenden, sich verlierenden Formen gemalt. Mit einem liebevollen Erschauen des Malerischen der Dinge. Das ist Impressionismus als Lust und Lust als Strebungsziel. Das sind Sinneseindrücke und seelische Empfindungen, das ist ein Zusammenklingen der Seele der Dinge und des Temperaments des Künstlers.

Zuweilen führen Fäden von anderen Malern zu ihm hin. Von Bernáth etwa, oder von Szönyi und Czóbel. Es sind das Beziehungen, die seine Eigenart nicht beeinträchtigen. Sein dunkles Kolorit hat Klang, ab und zu glühenden: Im „Stilleben mit gelbem Vorhang" z. B., oder im köstlichen Bild mit verschiedensten Dingen auf einem blaugestreiften Tischtuch. Ein blutroter Blumenstrauß aus breiten, schweren Farbflecken gebunden, eine Stube mit rotem Bücherregal. mit ihrem Spiel der Farbenwerte. Aus dem Vollen gestaltet ist ein Frauenakt, lebendiges Fleisch und luftumspielte weiche Formen. Durchleuchtet ist die Luft in einem Interieur mit Blick durch offene Türen in eine Flucht von Zimmern und daneben grüne Landschaften: reflexreiche Luftspiele, Lichtspiele, Farbenspiele. Dokumente eines Impressionismus aus Sinneseindrücken, malerischen Gesichten und sehnsüchtigem Gefühl zusammengesetzt. Und trotz ihrer Tieftönigkeit erfreuen sie mit ihrer Frische.

*

In der Ausstellung ungarischer abstrakter Maler in der *Tamás-Galerie* handelt es sich nicht um Kunst, sondern um eine Umdeutung und Umwertung von Begriffen. Dem alten Begriff des Abstrakten wird da scharf zu Leibe gerückt. Alles, was wir über abstrakte Vorstellungen, über Abstraktionen wissen, wird in diesen abstrakten Darstellungen umgestürzt. Wie recht hat warnende Ermahnung, keine Fremdwörter zu gebrauchen, da sie einen Sinn haben können. Hat man ja den Maler Emmerich Révész den besten ungarischen Surrealisten genannt, weil er den Szűr, den Bauernmantel, so realistisch malte. Auch Surrealisten gibt es übrigens unter den Abstrakten in der Fränkel-Galerie. Was man in der Ausstellung abstrakt nennt, ist etwas anderes als das, was man bisher darunter verstand. Da gibt es z. B. Schneckenlinien aus Metall geformt. Warum eine Linie, die eindimensionnal ist, abstrakt wird, wenn sie sich dreidimensional ausdehnt, ist nicht leicht verständlich.

Abstraktion wäre auch Heraushebung eines Erkenntnisinhaltes, wo gibt es in diesen ab und zu interessanten Tapetenmustern und Ornamenten Erkenntnisinhalte? Einst war die sogenannte Klecksographie ein beliebtes, übervernünftiges Spiel. Ein Tintenklecks, zerdrückt, gab sonderbare Formen, in die man Mystik geheimnissen konnte. Oft waren diese Formen phantastisch interessant. Es konnten da Erkenntnisinhalte abstrahiert werden. Das dürfte mit mehr Recht abstrakte Kunst gewesen sein.

Vieles in der Ausstellung hat dekorativen Wert. Da gibt es Zusammensetzungen von Farbenflecken und Linienspiele, die ganz nett sind. Sinn und Gehalt haben sie nicht, wollen sie auch nicht haben, sie begnügen sich damit, getrennt von allem Dinghaften und Denkgegenständen, Form zu sein. Manches darunter könnte in der Gewerbekunst gut verwendet werden. Mit Abstraktion haben sie jedoch nichts zu tun. Ihre Maler trösten sich — weil man ihnen kein Verständnis entgegenbringt — damit, daß auch viele Größen der Kunst unverstanden, ja erhöhnt waren. Die Gebrauchsanweisung im Katalog der Ausstellung führt eine Kritik aus dem Figaro an, die vor zweiundsechzig Jahren die Ausstellung Monets, Lisleys, Renoirs und noch dreier Impressionisten bei Durand-Ruel ein „Rendezvous von Ver-

„KARNEVAL 1938"
Das **neue Programm** des
THEATERS AUF DEM TERÉZ-KÖRUT
Öffentl. Generalprobe: Donnerstag, am 3. Februar, abend.
Premiere: Freitag, am 4. Februar, abend.
Telephon 129-254

Beöthy István,
(Etienne Beöthy) szobrász-
művész (1897-1962)

-ti-: Etienne Beöthy
itthon

Szolnok Megyei Néplap,
1983. dec. 10.

Beöthy István: Támadás
(bronz, 76 cm.)

Nemrégiben Pécs adott otthont Etienne Beothy kiállításának. A Franciaországban élt (1897—1961) szobrászművész Jászapátin született, apja orvos volt, Vágó Pál tanítványaként ismerkedett a képzőművészettel. 1920-ban iratkozott be a Képzőművészeti Főiskola szobrász tanszakára, de onnan a Magyar Tanácsköztársaság iránt érzett tevőleges rokonszenve, forradalmi nézetei miatt kizárták. Neves magyar művészek ajánló levelével utazott Párizsba, ahol — az azóta szintén világhírűvé vált — Kertész Endrével dolgozott közös műteremben. Viszonylag gyorsan fvelt magasba művészeti pályája, amelyet a II. világháború csak akadályozni tudott. Részese volt a francia ellenállásnak, alelnöke a Magyar Függetlenségi mozgalomnak. Az 1950-es évek elején vissza akart térni hazájába, de a politikai légkört kedvezőtlennek találta, végleg Párizsban maradt.

Beöthy István századunk absztrak művészetének legjobbjai között számon tartott szobrász, művei bejárták a világ legrangosabb kiállító helyeit. A párizsi Musée d'Art Moderne-ben számos alkotását csodálhatják meg a látogatók. A jászapáti Vágó Pál emlékház egy korai, nagyméretű, gyönyörű aktszobrát őrzi.

-ti-

nemhez tartozók,
k valamire, igen
em le negyedik-
ztalhoz, amelyen
nyő hevert.

legyek asztaltár-
ellenfeleimmel,
dtam nekik, ha-
ukat, lelkivilágu-
magamnak. Tő-
reg hölgyet jobb
ma már tengődő

tázunk.

Denise-E
volna a to
gal kezdi k
Bizonyára
bisztrók,
szerzett gy
dalt arat fö
talmául h
esernyőt . .
fogadni a

MAHIR SAJTOFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Beöthy István, szobrász

MŰVÉSZET

Művész (1897-1962).

1983 NOV

Beöthy István: Tenger-bronz, 20 cm, 1934 (fotó Szerfai)

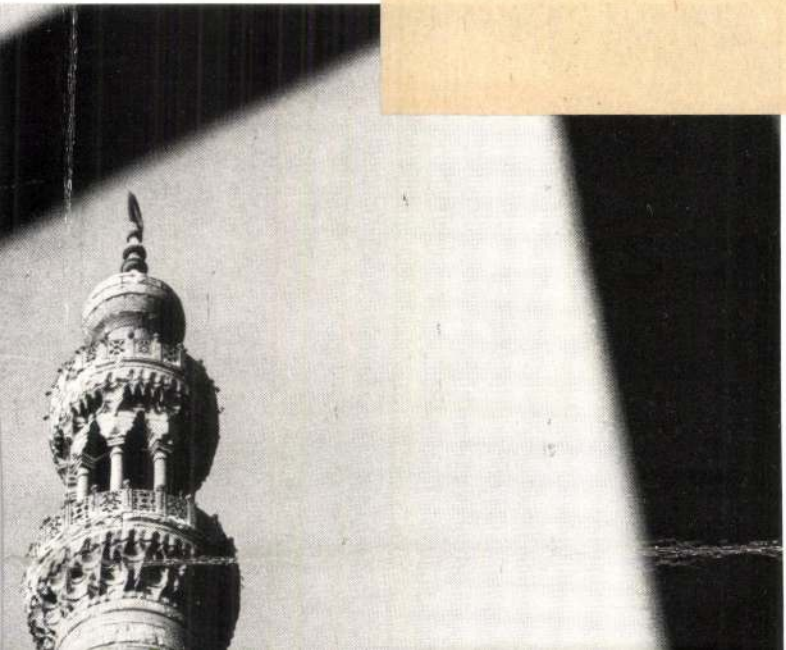

MAHIR
Sajtófigyelő
MAGYAR HIRLAP
Beöthy István, szobrászművész (1897–1962).
Étienne Beöthy.
1021

Beőthy-életműkiállítás Budapesten

A ' ikus látogatót, avagy a szakmabeli érdeklődőt egyaránt váratlanul érheti, hogy a *Budapesti Történeti Múzeum* termeiben — *Etienne Beothy, azaz Beőthy István* mostani életműkiállításának színhelyén — a lehető leghagyományosabb stílusba és műfajba botlik a belépő. Akadémikus oktatásunk nélkülözhetetlen „kellékei", a naturalista részletezésű akt-tanulmányok sorakoznak ugyanis a falakon. Még azt sem mondhatnánk, hogy ezek a korrekt férfitorzók egyelőre rejtett „oroszlánkörmökről" árulkodnának, hiszen eleve nem ilyen rendeltetésre születtek.

Az azonban már előrevetít valamit, hogy a szintén 1919-ből datált *Nő arckép* rajzkompozíciója akarva-akaratlan mellszoborrá lényegül át a papíron. A *Térdelő* ezzel egyidős lila ecsetrajza — ez a szecessziósan vonagló, dekoratívan hetrét görnyedt figura pedig későbbi, absztrakt plasztikák korai előhírnöke. Mindez az utókor belemagyarázása is lehet természetesen, de az konkrét tény, hogy az egy évtizeddel idősebb férfiszobrok: a koraibb, és nagyobb méretű, torzószerű *Támadás*, avagy a kisebb és későbbi, egészalakos *Lendület* — ezeknek az előzményeknek szerves folytatásaikent jelennek meg ezen az életműkiállításon. És a kiinduló gondolatot továbbfejlesztve talán úgy is fogalmazhatnánk, hogy enélkül az akadémikus fegyelmezettségű anatómiai felkészülés nélkül a későbbi kubista, konstruktivista, majd egyre líraibb absztrakció sem lett és lehetett volna ebben az életműben olyan meggyőző.

Bonyolítsuk tovább az összképet. Hiszen a festegető, rajzoló, szobrászkodó fiatalember eredetileg építésznek indult. Így aztán természetes, hogy ugyanebből az 1919-es, kezdeti esztendőből mértani szigorúságú építészeti tervek is szerepelnek ezen a tárlaton. Ez a szóbanforgó *síremlék-makett* sem lóg azonban ki az életműből, hiszen későbbi *Aranysor*-írásának azonos című korai, fa-plasztikai „előfutára" bizonyítja: elméleti tanulmány, valamint művészi gyakorlat párhuzamosan halad és egymást kölcsönösen kiegészítő egységet képez a képzőművész életművében.

Az életmű gerincét — és így természetesen ennek az életműkiállításnak fő vonulatát is — a plasztika adja. De a rendezvényt jótékonyan gazdagítják olyan intermezzók, mint például a harmincas évek *színezett reliefjei*, ezek a falemezrétegekből, drótszálakból kombinált „faliképek" (*Feri* absztrakt portréja, avagy a furán deformált *Fakereszt*). A negyvenes évektől pedig megjelennek a még nagyobb méretű és lélegzetű „festmények", ezek az éneklő kolorittal, tiszta, keveretlen színekből kombinált, lüktető formaritmusú és vonalvezetésű felületek, amelyeket szerzőjük prózaian csak *szindinamikai tanulmányoknak* titulált.

A falak mentén pedig — a képek alatt és a szobrok között — ott sorakoznak a vitrinekben a legkorábbi periódustól kezdve a művész haláláig, a francia, a magyar avagy a kétnyelvű kiadványok. Szinte jelképesnek nevezhető például, hogy a Párizsban élő magyar absztrakt művészek ottani és aztán budapesti, csoportos tárlatának dokumentumai között tallózva, 1937-ben épp úgy az Akadémia utcai, egykori *Tamás Galéria* neve bukkan fel a katalógusok címlapján, mint egy évtizeddel később, egy hasonló jellegű, francia—magyar rendezvény kapcsán.

Párizs mindig „a világ közepét" jelentette számára. Íme, hogyan vallott erről később egyik kéziratban maradt nyilatkozatában: *„Párizs volt az a város, amelyről rögtön nem, hogy itt lehet dolgozi[illegible]z-ország után jöttem ide. Ott például nem tudtam volna megmaradni, bár nagyon tetszett, mégis állandóan éreztem a klasszikus világ nyomasztó súlyát. Viszont Párizs számomra az eleven életet jelentette... Az ember Párizsban rengeteget lát, és az eszmeáramlatok középpontjában van, ami kétségkívül hozzájárul művészi formálódásához".*

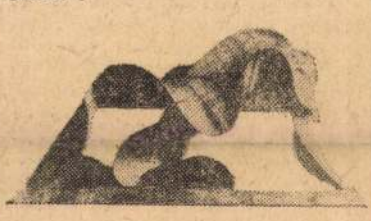

Pár. 1943, fa, 58 cm.

A húszas években valóban Párizs volt a modern művészet európai centruma, de a harmincas évek végére a helyzet gyökeresen megváltozott. Az avantgard központja Amerikába helyeződött át, és a sors iróniája, hogy az új, modern európai művészeti vonzáskörzet is erre a földrészre tevődött. Ám, Beőthy továbbra is itt élt, itt alkotott a francia fővárosban, de úgy, hogy haláláig szülőhazájának is hűséges fia maradt. Csak a két, fentebb említett dátum — 1937, valamint 1947 — között, (igaz, hogy a második világháború korszakválasztó periódushatárán) mennyi új, friss kezdeményezés, emlékezetes folytatás és reményteljes indítás született... Az alapító tagsági igazolvány és az első ideiglenes pecsét eredeti példánya vall például a franciaországi magyar függetlenségi és ellenállási mozgalomról. A művésznek pedig kezdetleges kivitelezésében is megható grafikái — konkrétan és figuratívan érvelő és politizáló falragaszai; kézzel lehúzott linóleum-metszetek, náciellenes röplapok, gyermeksegély-akcióplakátok — tanúskodnak egy hősi korszakról. És szinte hihetetlen a dátum, hogy már 1945. május 4-én megnyílhatott Párizsban az egykori és mai magyar művészek kiállítása, azoké, akik ott éltek, ott alkottak... És a mostani, budapesti kiállításlátogatót is megérinti a világháború lehelete, amikor ilyen normál körülmények között nem odaillő kitételt olvashat a művész-névsorban: *„Bela Hagedus, született 1909-ben, önkéntes, megölte az ellenség 1940-ben"*, avagy *„Ila Karikas, akit a németek deportáltak és megöltek..."*. És a párizsi modern magyar tárlat rendező bizottságának disztagjai között nem kis meglepetéssel olvashatja a mai, hazai néző — többek között — *Picasso, Matisse*, vagy *Le Corbusier* nevét, de még hosszasan folytathatnánk a világhírű franciák névsorát. Az egykori, neves és névtelen halottak, a hősök és áldozatok emléke előtti tisztelgésül pedig — találó tárlatrendezői gesztusként — ott függ a frappáns grafikai szoborterv a falon, és még ugyanabból az esztendőből — 1952-ből — ott a monumentális szabadtéri plasztika makettje, a fából faragott, fájdalmasan kifacsart formájú, szinte lángnyelvként lobogó kereszt, mint az *Ismeretlen deportált siremléke.*

És mert az élet újraéledt Európa-szerte a romokon, már ekkor megjelenik a *Szines város* harsány kolorítú modellje — ugye, mennyire ismerős ez az elnevezés, mint alapötlet és mint hosszútávú építészeti, vagy urbanisztikai és rendezési terv. Mint ahogy a francia földön élt és alkotott, európai rangú szobrász, építész, teoretikus életműve is szervesen kapcsolódott a nagy, avantgard elődökhöz, meg a kortárs és a kései modernekhez — francia, avagy magyar földön egyaránt.

Wagner István

kainkat fel tudjuk szabadítani, hogy mindezt a felszínre hozzuk, ezért szükséges és ezért van napirenden *a gazdaságirányítás, a gazdaság működési rendszerének továbbfejlesztése, tökéletesítése.* Ezt a munkát több területen *fel kell gyorsítani,* mindenekelőtt azokon a területeken és azokban az elemekben, ahol az a *leggyorsabban elősegíti a társadalmi, népgazdasági teljesítőképesség, az értéktermelő képesség növelését, ahol erősíti a rugalmasságát ennek a gazdaságnak, az alkalmazkodóképességét a változásokhoz, az ellenálló és ellensúlyozó képességét és készségét a kedvezőtlen változásokkal szemben.* Már 1984-ben érdemi lépéseket kell tennünk, és ezt a következő években folytatnunk kell abban a szellemben és abban a megközelítésben, ahogy ezt a Központi Bizottság áprilisi ülése meghatározta. Javítanunk kell az irányítást ebben a keretben, az igazgatás, az intézményrendszer, a vállalati szervezet ésszerűsítését folytatnunk kell. Nagy feladataink vannak és nagyon fontos feladatunk az, hogy a bérrendszert korszerűsítsük, nagyobb legyen a differenciálás, nagyobb lehetőséget teremtsünk a többletmunkára és annak az elismerésére minden termelőegységben és minden ágazatban. Ennek feltétele, hogy — ezzel egyidejűleg — *tovább fejlesszük a fogyasztói árrendszerünket, csökkentsük a fogyasztói ártámogatásokat.* Ez a munka közügy, mindnyájunk ügye, az egész népgazdaság, az egész társadalom hatékonyságának a növeléséhez alapvetően szükséges.

Az egyensúly megőrzéséért

Kedves Elvtársnők és Elvtársak!

Azzal kezdtem, hogy a Szent István-i államalapítás és a szocialista alkotmány kiteljesedése között az évszázadok során a nép szorgalmas, kemény, áldozatos munkálkodása jelenti a történelmi folyamatosságot, ez tartja fenn az életet, ez táplálja a haladást ezen a földön, amit hazának hívunk.

A szocializmus útjára lépett magyar nép rendkívül életrevalónak bizonyult, munkájával, tehetségével bizonyította ezt. Ezen a pályán kell maradnunk, és ezen a pályán kell továbblépnünk. Ez a mi legnagyobb kincsünk, ezt örököltük proletár, paraszt és értelmiségi őseinktől, ez az a vagyon, amit talpon maradásunk és továbbfejlődésünk érdekében okosan kell gyarapítani és kamatoztatni. Erre alapozódik a párt politikája. Az ünnep a pihenés napja. Azután a szabadságok is végükhöz közelednek, itt ván az ősz, kevés idő van

e: a megújult Tata

az év végéig. Az év hátralevő részében viszont nagy munka áll előttünk. Nagy feladatokat kell még megoldanunk, sok lemaradást kell pótolnunk, sok mindent teljesítenünk, sok mindent kell megtermelnünk. Ehhez az szükséges, hogy *felrázzuk magunkat.* Mozgósítsuk magunkat, a dolgozókat. Nagy felelőssége van ebben a pártszerveknek, a szakszervezeteknek, a társadalmi szerveknek, a vezető testületeknek, a dolgozó kollektíváknak, a szocialista brigádoknak. Kérjük, hogy ebben a nagy munkában fogjanak össze, egy irányban, összehangoltan, együttesen dolgozzanak, *nemzeti egységünk, a cselekvés nemzeti egysége legyen.*

Kamarai akció

A szerződéses fegyelem javításáért

A szerződéses kapcsolatok javítása érdekében a Magyar Kereskedelmi Kamara jogi tagozata és egyes szakmai csoportjai *kidolgozzák a vállalatok általános szállítási alapfeltételeit.* A mintegy *kétéves munka* programját a jogi tagozat keddi elnökségi ülésén határozták meg.

A szállítási alapfeltételek meghatározásakor arra törekednek a szakemberek, hogy tiszteletben tartsák a vállalat önállóságát, a szerződéses kapcsolatokban *érvényesüljön a felek közötti egyenlőség* elve. Az üléseń hangsúlyozták, hogy mindenképpen meg kell akadályozni, hogy a szerződéses kapcsolatokban egyes esetekben gazdaságilag erősebb fel diktálja a feltételeket, s így anyagi előnyökhöz jusson. Jelenleg ugyanis előfordul, hogy monopolhelyzetben levő vállalatok a szerződésekben például indokolatlanul előszállítási jogot kötnek ki.

A vállalatok általános szállítási alapfeltételeinek kidolgozásába a kamara jogi tagozata mellett bekapcsolódnak a gyártók és vevők érdekeit képviselő munkacsoportok is. Az elképzelések szerint az elkövetkezőkben a szakemberek 20—25-féle általános szállítási alapfeltételt dolgoznak ki, figyelembe véve a szakmánként eltérő szerződéskötési gyakorlatot.

Magyar részvétellel

Szeptemberben: vásár Plovdivban

Eddig 30 ország, köztük Magyarország, több mint 1600 cége jelentette be részvételét a szeptember 26-án nyíló *plovdivi nemzetközi őszi vásáron.*

A 600 négyzetméter zárt és 220 négyzetméter nyitott területű *magyar pavilonban* 13 vállalat állítja ki legújabb termékeit. Várhatóan felkeltik a szakemberek figyelmét a Pannónia által kiállított vasalógépek és konfekcióipari gépek, a Mogürt garázsberendezései és üzemanyag-fogyasztást mérő műszerei, a Komplex vállalat kiállításán szereplő mezőgazdasági gépek és a Ferunion által bemutatásra kerülő építőipari festőberendezések.

A műszaki-tudományos haladás bolgár állami bizottsága *Ötletek, újdonságok, találmányok* címmel szervez majd egyidejűleg kiállítást Plovdivban.

Mai kommentárunk

Technika

Vidám kompánia gyűlt össze tegnap reggel a 01-en. Kölcsönösen kicseréltük tapasztalatainkat, ki másfél, ki kettő, ki három órája próbálta már akkor megkapni ezen a telefonszámon az interurbán bejelentőt. Mindenesetre jól elszórakoztunk egymással mi, az összekapcsolódott póruljártak. Gyógyír a fájó sebekre.

Én aztán megelégeltem a diskurzust, leírni úgysem merem a zaftos szellemeskedéseket. Tárcsáztam hát más számokat, s végül eljutottam egy kedves asszonyig, Noé Józsefnénak hívják, a rangja pedig: ő a kezelők csoportvezetője. Felvilágosított: százszázalékos „beültetéssel" dolgoznak, nos — egy kezelőhöz egy időben két hívás is befut. Létszámhiány sincs, jók a keresetek, van munkásszállás és minden földi jó. Mondtam, ennek igazán örülök, de mért nem lehet fölhívni az inter bejelentőt? A kedves, készséges asszony bizonyára érdemben válaszolt volna, de nem tehette. A vonal előbb búgni kezdett, majd recsegni, kattogni, és kisvártatva végképp elnémult.

A technika védte magát, cenzúrázta kezelőjét. Nem engedte titkait kifecsegni.

— gádor —

Beöthy István, szobrászművész

3 Beöthy István (Étienne Beöthy): Kompozíció, fa, 30 cm

3

Művészet, 1980. jún. 9. old.

Különleges befektetés

Megtérül a diploma megszerzése

Egy héttel ezelőtt (MH, 2002. január 21., 22. oldal) láthattuk, hogy 1990 óta megháromszorozódott a felsőfokú, nappali oktatásban részt vevők száma, és feltételeztük, hogy az egyetemre járók szakmai ambíciói mellett némi anyagi(as) okok is közrejátszanak abban, hogy a továbbtanulást választották. Most egy egyszerű példával az ő igazukat szeretnénk bizonyítani.

Rajczy Gábor

Nyugat-Európában és Amerikában már évtizedekre visszamenőleg vannak adatok a fizetések piaci alakulására. A francia, brit és amerikai diplomások vannak a legjobb helyzetben a nem diplomás polgártársaikkal szemben. Franciaországban harmincéves korukban az egyetemet végzettek átlagosan a dupláját keresik a csak középfokkal rendelkezőknek, majd életük csúcsán, 55 évesen már a háromszorosát. Amerikában is hasonló a helyzet, bár a fizetési olló meglepő módon a kontinenssel szemben 60 éves korukban újra összezáródik, és a diplomás már csak másfélszeresét keresi a középfokkal rendelkezőnek. Nagy-Britanniában a franciához hasonló helyzetben vannak a diplomával rendelkezők, és ezzel már az állami oktatás is kalkulál. Az egyetemi fokozatnál magasabb, Phd.-képzés tandíja második évben 15, a harmadikban pedig 30 százalékkal magasabb az első évinél, és ezt csak részben magyarázza az oktatási költségek növekedése. Hogy a diploma jó befektetés, azt a brit állam (illetve oktatási intézmény) maga bizonyítja.

Itthon persze ennél kuszább a helyzet: magániskolákban és költségtérítéses állami felsőoktatási intézményekben tanul a hallgatók kétharmada. A többiek tandíját szüleik és a többi adófizető adóiból fedezi a költségvetés.

Az egyetemre járást befektetésnek vesszük: a szülők és az állam pénzt adnak a tanulásra és a megélhetésre öt éven át, ráadásul némileg kalkulálható a később megszerezhető jövedelem, a befektetés hozama is. Na nem minden szakmában. Elegendő információval rendelkezünk egy villanyszerelő vagy egy gépészmérnök fizetéséről, legalábbis azok adófizetés alá tartozó részéről. Eszerint 2000-ben bruttó bérként egy bolti eladó 46 500 forintot, egy villanyszerelő 80 500 forintot, egy gépészmérnök 152 ezer forintot, egy közgazdász pedig 233 ezer forintot vitt haza. Kezdő fizetésnek az átlag 80 százalékát feltételeztük.

Ábránkon ezek a fizetések, illetve az egyetemi éveik alatt a diákokra fordított kiadások látszanak, kumulált értékben. Míg a bolti eladó és a villanyszerelő a megfelelő középfokú képzés után dolgozni kezd, addig a diák egyetemre jár, és adósságot halmoz fel a szülei és az állam (mint a diákhitel folyósítója) felé. Mikor a diploma megszerzése után dolgozni kezd, a jelenlegi (és remélhetőleg a későbbi) szabályozás szerint, bruttó fizetésének 6 százalékát a hitel törlesztésére fordítja, és feltettük, hogy a szülőknek is visszaadja a kiadásaikat. Azt is feltételeztük, hogy mind a négy keresőnek évi 3 százalékkal növekszik a fizetése.

Az ábrán látható, hogy a magasabb keresetű közgazdász már a második évben többet halmoz fel, mint eladó kortársa és a harmadik év végén a villanyszerelőt is megelőzi. Az ötödik év végén a diplomások már milliókkal rendelkeznek többel, mint a nem továbbtanult társaik, és a 6 százalékos törlesztések végén (ez a 5–6. év végén meg is történik), az olló még jobban kinyílik. Természetesen egy bolti eladó szerényebb körülmények között él, mint egy mérnök, de ez már nem érinti a befektetés megtérülését.

MŰTÁRGY

Az avantgárd kisplasztikák sikere

Mind a gyűjtők, mind a műkereskedők mostohán kezelik a kereskedelembe kerülő kisplasztikákat. Ahol ez megváltozott, és az aukciós házak a festményekhez hasonló figyelmet szentelnek a szobroknak, ott a tételek ezt látványos értékemelkedéssel viszonozzák.

Gréczi Emőke

A kereskedők és vásárlók visszafogottságát a kisplasztikák köztes helyzete okozhatja: sem a festmény-, sem a régiséggyűjtők nem érzik feltétlenül, hogy kollekciójukat szobrokkal gazdagítsák. Nincsenek a műfajnak szakértői sem a galériákban, sem a gyűjtők között, senki nem segít eligazodni abban, hogy egy tétel mennyire eredeti, hogy a megnevezett alkotónak van-e egyáltalán köze az öntvényhez vagy esetleg egy sokadik példányról van szó. Miután ezek a szokványos műkincstámpontok nem játszanak szerepet a kisplasztikák értékesítése során, ezért az értékek meghatározásában a vásárlók a kereskedők hozzáállásából indulnak ki. Így fordulhat elő, hogy ugyanannak a szobrásznak hasonló méretű, hasonló témájú alkotása akár milliókkal drágábban cserél gazdát valamelyik galéria árverésén, míg máshol alacsonyan meghatározott kikiáltási árát is alig adják meg.

Ha valamilyen módon mégis osztályoznunk kellene a szobrokat, akkor természetesen technika, kor, alkotó ismertsége, illetve a tétel funkciója szerint oszthatjuk csoportokra a műkereskedelemben előforduló darabokat. Magyarázatra leginkább ez utóbbi, tehát a funkció kitétel szorul. Nos, különösen a művészeti árveréseken fordulnak elő olyan neobarokk, szecessziós vagy art deco bronz kisplasztikák, melyek alkotója nem véletlenül ismeretlen – ezek a korabeli (századfordulós) középpolgári otthonok díszítését szolgálták, kevéssé nevezhetjük műveket képzőművészeti alkotásoknak. Sokszor jelzést sem találunk rajtuk, koruk meghatározásában legfeljebb stílusuk segíthet. Nem ritkán a díszítőn túl más funkcióval is rendelkeznek – kandelábert, kis tükröt tartanak. Természetesen nem mellékes a méret és a technika: a márványszobor ritka, a bronz annál gyakoribb, a terrakotta alkotásokért kevesebbet fizetnek.

A kisplasztikák gyűjtésének vannak hagyományai Magyarországon. Dr. Radnai Béla, a Gresham-kör művészeinek gyűjtője és pártfogója szoborkollekcióját elsősorban Medgyessy Ferenc alkotásaira alapozta, ám vásárolt a vele rokon szellemű művészektől, így Beck Ö. Fülöptől, Ferenczy Bénitől, Pátzay Páltól, Borsos Miklóstól, a későbbi nemzedékből Vilt Tibortól. Deák Dénes Székesfehérvárnak adományozott gyűjteményében ugyancsak találkozhatunk szobrokkal, Vedres Márk, Fémes Beck Vilmos, Pátzay, Medgyessy, Ferenczy, Kerényi munkáival. És példaként álljon itt egy mai gyűjtemény is: László Károlynál az avantgárd kap kiemelt hangsúlyt, Beöthy István, Csáky József több darabbal is képviselteti magát a svájci magyar gyűjtő itthon is kiállított anyagában. Mindenképpen hozzá kell fűzni, hogy a szobrok a fenti és minden itt nem említett gyűjteményben kiegészítő szerepet láttak és látnak el, tehát a festmények mellett jó esetben is legfeljebb a második vonalban kaptak helyet.

A kisplasztikák mostoha sorsán a festménykereskedők próbálnak segíteni, és az elmúlt két év tapasztalatai alapján sikerrel járnak ebben. Ennek titka, hogy éppen olyan figyelmet szentelnek az árveréseiken indított háromnégy szobornak, mint bármelyik értékes festménynek: egész oldalas illusztrációval, irodalomjegyzékkel, az esetleges reprodukciók helyének megjelölésével tekintélyes megbecsülttét és eladhatóbbá a tételeket. Ennek ellenére, ha valaki figyelemmel kísérné, hogy egy aukciós kiállítás közönsége miként viszonyul a kiállított tárgyakhoz, láthatná, hogy a látogatók többsége még a leglátványosabb helyre kitett szobrok mellett is elmegy, figyelmük általában kizárólag a festményekre irányul. Ugyanez vonatkozik az árverési eredményekre: a műfajban kiemelkedőnek számító 3-4 milliós árak elsikkadnak a festőknél olykor szokványos hasonló értékek mellett.

A kísérletező kedvű gyűjtők tudják, hogy – üzleti szempontból – olyan műtárgyakat kell vásárolni, amelyek valamilyen okból kevésbé divatosak, nem kerülnek reflektorfénybe, ennek megfelelően reális értéküknél bizonyára alacsonyabb áron megszerezhetők. Nem egészen megmagyarázható okokból a művészeti aukciók üvegek, porcelánok, kerámiák közé sorolt kisplasztikái olykor nevetségesen alacsony árakon cserélnek gazdát, egyszerűen azért, mert a teljes kínálat átlagos színvonala alacsony (Kerényi, Medgyessy alkotásai mellett névtelen műhelyek tucattermékei), vagy a vásárló nem érzi igazán értékesnek azt, amiből egy katalógusoldalon öt-hat is található.

Miként a táblázatban látható, vannak a kereskedelemben preferált alkotók (Kisfaludi, Kerényi), és az utóbbi időben különösen nagy keletje van az avantgárd műveknek (Mattis-Teutsch, Beöthy, Csáky), többek között éppen László Károly jóvoltából. (Mattis-Teutsch „képzettsége" szerint szobrász volt, plasztikáiról a tavalyi retrospektív kiállítás átfogó képet adott.) Ezek kevéssé ismertek és elismertek idehaza, viszont a kisplasztikákra is igaz az aranyszabály: a külföldön is értékesíthető tételek lényegesen többet érnek a magyar kereskedelemben is.

Néhány kiemelkedő ár az elmúlt két évből

Tétel	Leütési ár	Árverés
Beöthy István: Madár, 1940–45, fa, 97 cm	9 000 000	Kieselbach G. 2001. ápr.
Mattis-Teutsch János: Anyaság, fa, 21 x 16 cm	4 500 000	Kieselbach G. 2000. máj.
Beöthy István: Absztrakt, bronz, 30 cm	3 200 000	Mű-Terem G. 2000. ápr.
Kisfaludi Stróbl Zsigmond: Guggoló, 1918, márv. 38 cm	3 200 000	Kieselbach G. 2000. máj.
Ifj. Vastagh György: A csikós, 1901, bronz, 50 cm	2 200 000	Nagyházi G. 2001. máj.
Mattis-Teutsch János: Álló női akt, alumínium, 35 cm	2 000 000	Mű-Terem G. 2001. szept.
Kisfaludi Stróbl Zsigmond: Finálé, bronz, 61 cm	1 400 000	Nagyházi G. 2001. nov.
Csáky József: Álló kislány, bronz, 47 cm	1 200 000	Kieselbach G. 2000. máj.

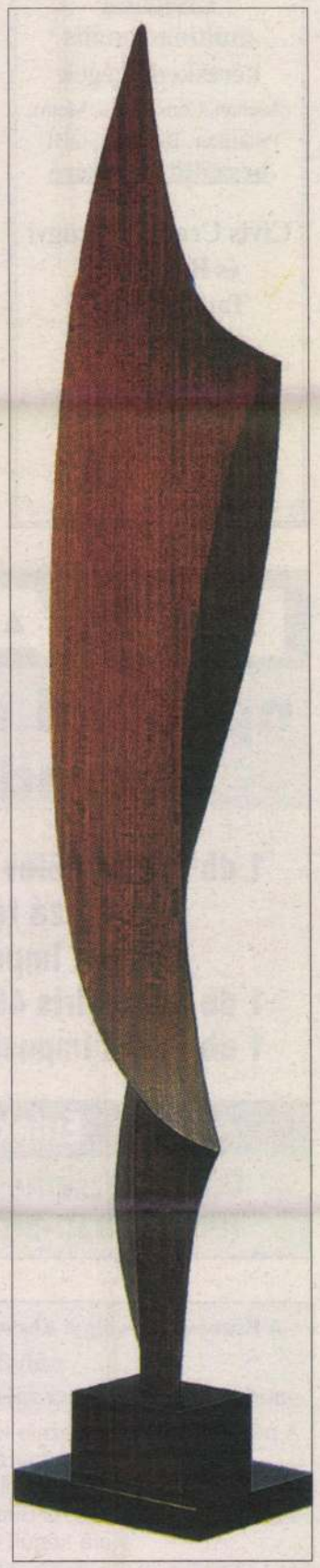

Beöthy István: Absztrakt, bronz, 30 cm, Mű-Terem Galéria 3,2 millió forint Fotó: MH-archív

FAKTORING!

Folyamatos szállítói számlakövetelés vásárlása multinacionális kereskedő cégek

(Auchan, Cora, Tesco, Metro, Praktiker, Baumax, OBI)

beszállítói részére

Cívis Credit Pénzügyi és Befektetési Tanácsadó Rt.
Budapesti Iroda

Levélcím:
1243 Budapest, Pf. 562.
Tel.: 235-0726.
Fax: 337-7540

239 MH

VESZPRÉMI EGYETEM

VESZPRÉM, EGYETEM U. 10.
http://www.vein.hu

Szeretettel várjuk az érdeklődő középiskolásokat,

szüleiket és tanáraikat

2002. február 1-jén 10 órától a Veszprémi Egyetem nyílt napjára,

ahol bemutatjuk az ország legdinamikusabban fejlődő egyetemének gazdag képzési kínálatát.

Helyszín: Veszprémi Egyetem aulája, Egyetem u. 10.

Hirdetmény!

A Töltéstava–Pázmándfalu–Győrság Mezőgazdasági Szövetkezet igazgatósága értesíti tagjait, üzletrész-tulajdonosait, hogy a szövetkezet közgyűlést tart, amelyre ezúton tisztelettel meghívja.

A közgyűlés ideje: 2002. február 14-én 10 óra, helye: töltéstavai kultúrház.

Napirend: 1. Az igazgatóság indítványa a szövetkezet gazdasági társasággá történő átalakulásáról. 2. Döntés az átalakulás utáni gazdasági társaság cégformájáról. 3. A vagyonfelosztás, vagyonmegosztás elveinek megállapítása. 4. Az alapszabály módosítása. 5. Könyvvizsgáló választása. 6. Egyéb. Az 1. napirendi pont keretében való döntéshez, a szövetkezet gazdasági társasággá történő átalakulásának elhatározásához a szövetkezet összes tagjának 2/3-os szavazata szükséges. Erre figyelemmel az igazgatóság külön is kéri tagjait, hogy a közgyűlésen jelenjenek meg és javaslataikkal, szavazatukkal segítsék elő annak eredményességét.

A szövetkezet igazgatósága

240 MH

Generálkivitelezéssel foglalkozó rt. a budapesti, egri, kecskeméti és szolnoki irodáiba keres:

műszaki előkészítőt, előkészítés-vezetőt.

Feltételek:
– építészmérnöki vagy építész-technikus végzettség
– MS Excel, Word felhasználói szintű ismerete
– magyar állampolgárság

Előny:
– szakmai tapasztalat
– King, DataCad szoftverek ismerete

Fizetés megegyezés szerint. Az önéletrajzokat a következő címre várjuk:

Toma-Bau Rt.
1101 Bp., Zách u. 6.
Fax: (06-1) 264-1701
E-mail:
toma-bau@toma-bau.hu

250 MH

Fizessen elő a MAGYAR HÍRLAP-ra egyetlen telefonhívással, OTP-kártyával!

Önnek nem szükséges csekkek kitöltésével, postázással fáradnia. Lapunkat telefonon is megrendelheti és azt **OTP bankkártyája** segítségével egyúttal ki is fizetheti.

Az **InterTicket** bankkártyás, telefonos ügyfélszolgálata a **(06-1) 266-0000** számon hétfőtől szombatig 9–20 óráig hívható.

Az **InterTicket** telefonos, bankkártyás szolgáltatásai: színház-, koncertjegyvásárlás, pizza-, taxirendelés, hírlap-előfizetés

1062 MH

A Madách Színház

felsőfokú végzettséggel rendelkező

BELSŐ ELLENŐRT KERES.

Jelentkezés önéletrajzzal a 478-2028-as faxszámon vagy a batari.a@madachszinhaz.hu e-mail-címen.

265 MH

ELADÓ

nyomdai előkészítő berendezések

1 db Scitex Dolev 4Press levilágító és a hozzá tartozó Brisque Imposition RIP
1 db Scitex Iris 4Print (proof)
1 db Preps Imposition szoftver Mac

4995 MH

Érdeklődni:

Dunay Józsefnél a 470-1101-es, (06-20) 910-5911-es telefonon.

A Magyar Hírlap fejlődő hirdetési csapatába kihívásokat és a csapatmunkát kedvelő munkatársakat keres az alábbi pozícióba:

hirdetési üzletkötő

Elvárásaink:
– *jó kommunikációs készség*
– *rugalmasság,*
– *önálló munkavégzés*
– *hirdetési üzletkötői gyakorlat és nyelvtudás előny*

Fő feladatok:
– *kapcsolattartás hirdető partnerekkel,*
– *tárgyalások lebonyolítása, üzletkötés a lap és a hozzá kapcsolódó kiadványok felületeinek értékesítése érdekében*

Szakmai önéletrajzukat – a hirdetés megjelenését követő egy héten belül – az alábbi e-mail címen várjuk:
molnareri@mhirlap.hu

4502 MH

VÁLLALKOZÁSI TANÁCSADÁS NÉMETORSZÁGBAN

TÖBBÉVES, GYAKORLATTAL RENDELKEZŐ TANÁCSADÓ CÉGÜNK VÁLLALJA:
– **magyar cégek németországi cégbírósági bejegyzését**
– **Németországban cégalapítást**
– **iparkamarába való bejegyzést**
– **cégvezetők, vezetőalkalmazottak vízumügyintézését**
– **cégek képviseletét**
– **a vállalkozások (cégek) működésével kapcsolatos, mindenre kiterjedő tanácsadást**

Tel.: (06-30) 947-6284; fax: (06-84) 346-612. E-mail: sach@t-online.de

150 MH

A Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség

pályázatot

hirdet üzemeltetési csoportvezetői állás betöltésére.

A pályázónak rendelkeznie kell középfokú végzettséggel, üzemeltetési, számítástechnikai, gondnoki, biztonságtechnikai gyakorlattal.
A pályázatokat az 1072 Budapest, Nagydiófa u. 10–12. alá kérjük benyújtani.

Felvilágosítást ad napközben Bóz Istvánné a 321-0220/213-as telefonszámon.

200 MH

Zuglói Vagyonkezelő Rt.
INGATLANIRODA
Budapest, Nagy L. kir. útja 141.
Tel./fax: 221-2035

Kínálatunkból:

XIV., Csertő u. 46 m²-es	
1,5 szobás panellakás	**6,8** M Ft
XIV., Zászlós u. 44 m²-es	
1 szobás öröklakás	**7,1** M Ft
XIV., Őrnagy u. 41 m²-es	
1 szobás öröklakás	**7,5** M Ft
XIV., Csömöri u. 36 m²-es	
1,5 szobás öröklakás	**7,6** M Ft
XVI., Körvasút sor 49 m²-es	
2 szobás öröklakás	**8,6** M Ft

Új üzlethelyiség:

A Budapesti Közjegyzői Kamara elnöke

pályázatot hirdet

a Budapest IX. kerület 2. székhelyű
és a Budapest XII. kerület 2. székhelyű
közjegyzői állásra.

Az állásokra azok pályázhatnak, akik a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvényben előírt személyi és tárgyi feltételeknek megfelelnek.

A pályázathoz mellékelni kell a kinevezési feltételek fennállását igazoló okiratok hiteles másolatát, az összeférhetet-

HIRDETMÉNY

NYILVÁNOS AJÁNLATTÉTEL

A Magyar Nemzeti Bank a kötvényről szóló 285/2001. (XII. 26.) kormány rendelet 3. §-ában foglalt felhatalmazás alapján 2002. február 6-ai értéknappal aukció keretében, legfeljebb **200 milliárd forint** össznévértékben, névre szóló, dematerializált formában kibocsátott kötvényt kínál fel nyilvános értékesítésre. Az ajánlatok elfogadásáról az MNB a beérkezett hozamajánlatok függvényében dönt.

Az értékpapír elnevezése:	**MNB-kötvény 2002/6. sorozat**
A kötvény ISIN-kódja:	HU 0000621149
A kötvény alapcímlete:	10 000 Ft
A kötvény felkínált mennyisége:	20 000 000 db
A kötvény futamideje:	91 nap
A kötvény lejárata:	2002. május 8.
Az aukció időpontja:	2002. február 4.

Az aukción ténylegesen értékesíteni kívánt mennyiséget az MNB az aukció előtti munkanapon 14 órakor a Reuters NBHJ oldalán teszi közzé. A kibocsátási ár meghatározása az aukciós ajánlatok alapján történik. Az elsődleges forgalomba hozatal során az aukción az MNB-től közvetlenül a bankok és az elsődleges állampapír-forgalmazó befektetési vállalkozások vásárolhatnak a mindenkor hatályos „A jegybank forintban végzett pénzpiaci műveleteinek üzleti feltételei"-ben meghatározott szabályok szerint.

A kötvény nem kamatozik, diszkont áron kerül értékesítésre, a névértéket a lejáratkor egy összegben fizeti vissza. A kötvé-

Beöthy, István, szobrász
[Étienne. Béothy]

Asszírok, Modigliani és Paris-Paris

Az alig hüvelyknyi, formátlan kis kőből faragott idolok, Vénuszok mellett a felirat az időszámítás előtti 5. évezredet jelöli keletkezési időpontként. A lelőhely a bibliai Paradicsom-legenda feltételezett környéke, a Tigris és az Eufrátesz vidéke. Éva anyánk mintájára faragta az ősszobrász? Inkább a termékenység képzeletbéli istenének mintájára. Mint mindenütt, a legősibb kultúrákban, a földgolyó egymástól oly távol eső pontjain.

A Vénuszok előtt topogva haladunk, éppen ünnep van Párizsban és ez a kiállítás, az asszír-babiloniai művészetet bemutató tárlat hamarosan bezár. Nem túl sok a terem, de az anyag szenzációs. Az óriás szemű imádkozó férfiszobortól — ő a kiállítás plakátfigurája — pecséthengerekig és az agyagtáblák évezredes üzeneteiig; Ur város tervrajza, ékszerek, használati tárgyak, s a sor végén oldalukon fekvő kis nőfigurák. Innen vagy fél földgolyónyi távolságra nem sokkal később az etruszkok sírkamráiban láthatjuk ezt viszont. Stílusok, korok — távolságot, időt leküzdve — érintkeznek-találkoznak egymással. S hatnak egymásra.

Fekvő akt

A gyönyörű fekvő akt teste hátat fordít a látogatónak, de a feje visszafordul, kicsit kihívón, szépsége tudatában néz mindenkire, aki a kép előtt elhalad. A rózsaszín körvonalak határozottak, pontosak a fehér heverőn és a fekete háttérfal előtt. A formák hallatlanul plasztikusak. Nem véletlenül: a festő Amadeo Modigliani szobrászattal is foglalkozott.

Itt a Musée d'Art Moderne-ben rendezett kiállítás előtt? Lehet, hogy csak azért, mert június 28-án már ez is bezár?

A spanyol dráma

A Paris-Paris viszont csak most nyitott ki a Pompidouban és november 2-ig nyitva tart. A rendezők pontosan elmagyarázzák, mi ez a Paris-Paris. Négy világsikerű kiállítást rendeztek már itt, ebben a megszokhatatlan küllemű kultúrközpontban. Paris—New York, Paris—Berlin, Paris—Moszkva és A realizmus volt a címük. Párizs a Pompidouban most önmagával kíván szembenézni. Méghozzá 1937—1957 közötti önmagával. A rendezők erről így nyilatkoztak: ebben a húsz évben tetten lehet érni még, hogy a századvég gondolatai hogyan élnek tovább, a korábbi realizmus helyét hogyan váltják fel különböző utak, e történelmileg olyan nehéz korszakban, amelyben ott a második világháború is, majd a fogyasztói társadalom hajnala.

Az első termek felirata jelzi már, hogy itt korántsem csak művészeti irányzatokról van szó. Az első és második terem tematikus címe: A spanyol dráma és A népfront; s csak a harmadiké ez: Absztrakció a háború előtt. S kik lehetnének mások az első termekben, mint Picasso, meg Dali. S mindjárt egy magyar, Robert Capa. A spanyol polgárháborúról készült döbbenetes fotóival. Az induló absztraktoknál megint egy magyar: Etienne, azaz István Beöthy. Persze, Kandinskyval, Max Ernsttel, meg a fal mellett egy furcsa, variálható bútorhasábsorral.

pedig csak Légert. Az irodalom inkább dekoráció; egy-egy vitrinnel, néhány fotóval, kinyitott kötettel és fülhallgatón hallgatható versekkel. Corbusier épp tervez valamit egy képen, miközben megint egy magyar tűnik fel, Vasarely, majd megint egy; Hantai Simon.

A termek száma már a 30 fölött jár. Az absztrakciók újabb iskoláit látjuk, majd a design termeiben megtapasztaljuk, hogy 1957. táján a fogyasztói társadalom jelképei lépjenek be a 40. teremben: lakberendezés és plakát.

Kifelé menet, már a számozott termeken kívül, egy autókarosszéria, ugyancsak 1957-ből. S ha a mozgólépcső üveghurkáiban, a vastraverzes, színes csöves, szörnyeteg épületkomplexumban lefelé igyekszünk az 5. emeletről — vannak, akik még mindig lelkesednek a Pompidou-külleméért — némileg zavarban vagyunk a Paris-Paris után. Talán túl sok volt az élmény? Vagy jobban kellene ismerni e korszak művészettörténetét? Bizonnyal. Ám az is lehet, hogy amíg a termek elején a spanyol dráma és a népfront szervezte a kiállítást, a végén minden ezerfelé szalad, egy kicsit mintha minden kép, szobor a levegőben lebegne. Talán mert megszűnt Párizs a szellemi kisugárzásnak az a központja lenni, ami a század első felében volt? Talán mert a valóság talaja csúszott ki a művészek lába alól? Igazolni, cáfolni is lehet ilyen vélekedéseket. A Paris-Paris azért lesz a nyár szenzációja a francia fővárosban, mert minden véleményhez érveket ad.

Bernáth László

ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉS, KITÜNTETÉSEK

Környezetvédelmi világnap

Ma délelőtt a Hazafias Népfront székházában ünnepi összejövetelt tartottak a környezetvédelmi világnap alkalmából.

A mai ünnepségen *Vízgazdálkodás és környezetvédelem* címmel *dr. Breinich Miklós*, az Országos Vízügyi Hivatal első elnökhelyettese tartott előadást. Ezután kitüntetéseket és elismerő okleveleket adtak át. A *Pro Natura* kitüntetést öten kapták meg: *Farkas István*, nyugalmazott természetvédelmi őr; *dr. Pataky Júlia*, a Fővárosi Köjál igazgató főorvosa; *Stefanovits Pál*, akadémikus, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem tanszékvezető tanára; *Tarnai Péter*, [illegible] *plakettet* és a fiatalok környezetvédelmi munkásságát elismerő emléklapokat.

A környezetvédelmi társadalmi akciósorozat részeként a SZOT 3600 vállalat, szövetkezet és intézmény környezetszépítő munkáját értékelte. A legjobb százötven gazdálkodó szervezet megkapta a SZOT titkárságának elismerő oklevelét, amelyet ma délután Budapesten és holnap Székesfehérvárott adnak át.

Juhász Jenő szakfelügyelő, a Fürst Sándor Gimnázium tanára, **Nógrádi László** szakfelügyelő, a VI. kerületi Állami Zeneiskola tanára, **Pintér Istvánné** óvónő, a XI., Brezmó közi Fővárosi Óvoda és Nevelőotthon nevelője, **Pusztai Lajosné**, a IV. Langlet utcai Általános Iskola igazgatója és **Suhajda Jánosné** tanár, a Vendéglátóipari Szakközép- és Szakmunkásképző Iskola gyakorlati oktatásvezetője.

A díjakat ma délután *Szépvölgyi Zoltán*, a Fővárosi Tanács elnöke adja át.

KUVAIT

Naperőmű

Kuvait, június 5.

Kuvaitban üzembe helyezték *a Közel-Kelet első naperőművét*. A létesítmény teljesítménye 100 kilowatt és egy tengervíz-sótalanítót lát el elektromos energiával.

Gondoskodás az idősekről

A lakosság életkörülményeinek javítása érdekében a V. ötéves tervben fontos helyet foglal el az egészségügyi és szociális ellátás fejlesztése. Ennek keretében fokozottan kell gondoskodni az időskorúakról. A sokirányú állami segítséget kiegészíti a társadalmi összefogás is. Hazánkban a megélhetést biztosító vagyonnal, jövedelemmel és eltartásra kötelezhető hozzátartozókkal nem rendelkező idős korú, munkaképtelen állampolgárok az állami szociális ellátás keretében rendszeresen pénzbeli támogatásban részesülnek. Ingyenesen vagy csekély térítés mellett — igénybe vehetik az öregek napközi otthona szolgáltatásait is. Tavaly 835 ilyen otthon működött az országban.

Budapesten a tanácsi szociálpolitikai munka egyik sarkköve, hogy találják meg azokat az egyedülálló öregeket, akik valamilyen formában segítségre szorulnak. Félmillió idős ember él a fővárosban, 7—8 százalékuk kap valamilyen támogatást. A rendszeresen folyósítható tanácsi segélyek összege az idén — a tavalyit jóval meg-

haladóan — 75 millió forint.

rás. Ez egyébként nem csupán hazánkra jellemző, hanem egész Közép-Európára. A következő napokban változékonyabb, de még mindig *az évszaknak megfelelő időjárásra kell számítani:* a mai felhősebb időt a hét végén már váltakozóan naposabb és felhősebb időszakok követik.

zölték: a XXI., Kalamár József utcában, a Külső-Váci úton, a Városligetnél levő Zichy Mihály utcában az úttestet elöntötte a csapadék. Elvezetésén dolgoz-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
18 AUG 13
NÉPSZABADSÁG

Etienne Beothy,
Beöthy István szobrászművésze
1021

MŰKRITIKUS-ÚTLEVÉLLEL (2)

ABSZTRAKCIÓ ÉS KREÁCIÓ

KRAKKÓBAN is a fotó uralkodik. A nemzetközi grafikai biennálé rendezői mintha hangsúlyozni is akarták volna ezt, az első, hatalmas termekben egymás mellé sorakoztatták a fényképezéssel valamilyen rokonságot tartó nyomatokat. Kissé fárasztó a mennyiség. Sok választása azonban a rendezőknek nemigen lehetett, mert a világ grafikusainak túlnyomó többsége ma a fényképezőgéppel folytatott versenyben adja elő mindazt a technikai bravúrt és ügyeskedést, szellemi eredetiséget és szellemi üresjáratot, amit a jelen grafikusművészete előadni képes. Még a fotókra nem kacsintókra is hat a fotó: soha annyi aprólékosan kidolgozott, tárgyszerűen hűséges és részletet ábrázoló grafikát nem látott a világ a múlt század akadémiái óta, mint napjainkban; a fekvő aktok rövidülnek, a csendélettárgyak kézzel foghatók, a tájképek füvének szálanként élete van — mint a legszebb hajdankorban.

Minderre négy nap múlva, Párizsban célirányos visszaemlékezni. A nemzetközi igazolványra, a műkritikusok útlevelére természetesen katalógust is átnyújtanak az *Abstraction-Création* kiállításon (katalógus jár hozzá Krakkóban és Varsóban is, mert vannak különös országok, ahol a műkritikust hivatalból és készséggel szerelik fel munkaeszközzel) — abban a katalógusban pedig ódon történelmi dokumentum olvasható. 1931. február 15-én az *Abstraction-Création* művészcsoport alapítói megfogalmazzák a szabályzatukat, amelynek első paragrafusa leszögezi: „Az egyesülés célja, hogy Franciaországban és külföldön kiállításokat szervezzen az általánosan absztraktnak nevezett nonfiguratív művészet alkotásaiból, azaz olyan művekből, amelyek sem természetmásolást, sem természetinterpretációt nem bizonyítanak. A megállapodás érvénye kilencvenkilenc esztendő."

NEGYVENHÉT ÉV telt el a párizsi nemzetközi megállapodás óta, s ma, a fotóuralom idején eszes históriai megállapodásokat lehetne e kilencvenkilenc esztendőre szabott optimizmusból kiolvasni. Ám ha a dokumentum olvasóia magyar, ott, a párizsi Tokió-palotában, az *Abstraction-Création* emlékkiállításán ismerős jelenségek más tanulságok felé terelik, mint a kilencvenkilenc esztendős optimizmus meg a negyvenhét évvel későbbi fotónaturalizmus ellentéte. Nem olyan ismerős jelenségek, mint *Beothy* szobrászata, *Moholy-Nagy László*, *Tihanyi Lajos* és *Réth Alfréd* piktúrája, mert a két háború közötti párizsi-európai magyar emigráció munkássága a szűkebb szakmán kívül még igazán nem mondható ismerősnek idehaza, és az *Abstraction-Création* magyar tagjai közül legfeljebb ha *Martyn Ferenc* műveit ismeri közönségünk úgy-ahogy. De ismeri közönségünk is és az unalomig ismeri a szakma azokat a nonfiguratív produkciókat, amelyeknek az eredetije most Párizsban látható, a harmincas évekből. A laza barnásból zöldesbe derengő foltfestészetet, amely mintha csak a minapi műcsarnoki tárlatról került volna a Tokió-palotába, de a cédula szerint *Henri Jean Closon* festette 1930-ban; a piros négyszögek és fehér korongok szabályos rendszerét, amely egy nálunk avantgardnak titulált kiállításról ismerős, noha *Sophie Täuber-Arp* negyvenhét éve komponálta; a színes gyűrűket és köröket, amelyek csak azért nem idéznek hazai kiállításhangulatokat, mert elég erősek és jellegzetesek ahhoz, hogy alkotójuk, *Robert Delaunay*, s ne későbbi hazai tisztelője jusson róluk eszünkbe.

NEM AZ A BAJ ezzel a mai, hazai absztrakcióval, hogy elkésett. Nem hiszek művészettörténeti menetrendekben, s ha eddig hittem volna, az *Abstraction-Création* kiállítás úgyis hitetlenné tett volna. Azt ugyanis az *Abstraction-Création*-csoportnak egyetlen elvakult híve sem tagadja, hogy végtére is felfogásban, megoldásban újat nem találtak ki. Az *Abstraction-Création* világhírű és csendes emlékű mesterei lényegében azt a nonfiguratív leleményt, a század művészetét megrendítő újítást gyökereztették meg és teljesítették ki Párizs nemzetközi művészeti életében, amit a holland a német, az orosz, majd szovjet nonfiguráció, e három meghatározó művészettörténeti központ megalkotott már a század első negyedében. Az *Abstraction-Création* második nemzedék, első utóvirágzás a Malevicsek, Mondrianok, Kandinszkijek, Tatlinok és Marcok nagy generációja után, akkor is, ha ebből a nagy generációból Kandinszkij vagy Mondrian részt vesz a laza csoportosulásban. Olyannyira második nemzedék, hogy örökségeként átveszi, de egyértelműen tisztázni maga sem tudja majd azokat a filozófiai, világnézeti és politikai eszméket, amelyeket már az első nemzedék beleérez, de megnyugtatóan bizonyítani nem tud a saját műveiben. Az elméletek egy része a természet végletes absztrahálásával, más része éppen ellenkezőleg, a természet teljes kikapcsolásával és új valóság kreálásával magyarázza a geometriai alapformák és festői gesztusok harmóniáit és ellentéteit. A csoport egyik töredéke az elnöklő *Auguste Herbinnel* az élen kommunista párttag, és a forradalom, a kommunista társadalom megvalósításának egyetlen útját a művészi individuum teljes érvényesülésében látja, a csoport másik töredéke pedig szintén kommunista, és a szigorú kollektivitásra esküszik — miközben a csoport harmadik része egyáltalán nem kommunista, nem is foglalkozik a szocializmussal, de vitát folytat a hegeli absztrakciófogalom értelmezéséről és a szürrealizmusról, amely ekkor természetesen szintén kommunista.

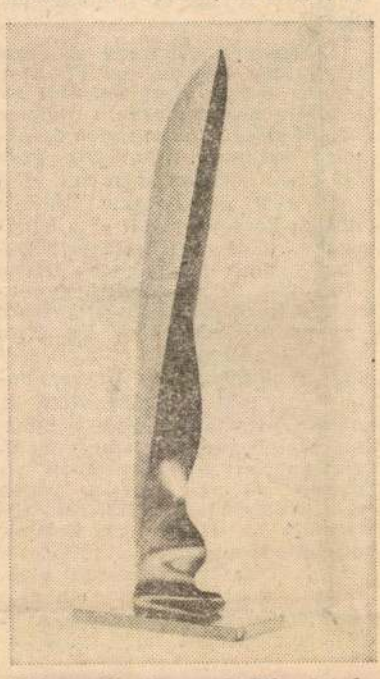

Etienne Beothy — Beöthy István faplasztikája a harmincas évekből

Utánuk, az *Abstraction-Création* két háború közötti nagy korszaka után még két nagy fellendülést ér meg napjainkig az absztrakt művészet. Az egyik a második világháború utáni — ez már harmadvirágzás, hatalmas terjedelmű, hosszú ideig tartó. S amikor kifulladni látszik ellenhatása, a pop arttal kezdődő, nagyon is nem absztraháló korszak, a nagyon is naturalizáló törekvések között negyedvirágzás kezdődik lényegében az op art diadalával, a *hard edge, minimal art*, s egyéb néven közismertté váló újkonstruktivista törekvések világsikerével.

A „világ" — esztendők óta úgy látszik — most a fotónál és a fotóval mindenféle atyafiságba bonyolódó koncept artnál tart. És most, ezekben az években tör előre a mi „modernjeink" absztrakt derékhada, kevés elégtételére azoknak a kritikusoknak, akik ezt már az évtized elején gyanították. Mert felettébb tragikomikusnak és felettébb bonyolultnak látszik ez a mi mostani nonfiguratív buzgalmunk Párizsból és Krakkóból nézve. Máshonnan nézni pedig aligha lehet, aligha érdemes, hiszen az egyetlen jogosult nézőpontból, a mai magyar társadalmi valóság, a mai magyar szellemi lét felől semmi néznivaló nincs rajta. Marad tehát szemmértéknek az *Abstraction-Création* történelmi-esztétikai értékrendje, az a még *szellemi küzdelmeket* vállaló, tévedve is utakat kereső magatartás, amellyel a mi absztrakjaink igazán nem terhelik az intellektusukat. És ez a legnagyobb hiányosságuk, nem az elkésettség. A teljes alkotói tunyaság, a régiekhez, a Hegelen, kommunizmuson, absztraháláson vitatkozókhoz képest *üresjárat*.

AKI ISMERI a képzőművészeti élet csoportosulásait, elfogultságait és klikkjeit, tudja, hogy nem a szakmai közvélemény által szent borzadállyal és átlényegült lelkesedéssel emlegetett néhány magyar „avantgardról" beszélek. Ők *most* többnyire nem nonfiguratívok, hanem fotópártiak, konceptpártiak, mert nonfiguratívok tíztizenöt esztendővel ezelőtt voltak, amikor még nem volt illendő. És amikor a mai nonfiguratívok — a zöm — még tematikus képeket festettek akkori tematikus kiállításokra; ezzel — és szinte csakis ezzel — szerezvén meg a jogot a mai, nem is tematikus, nem is tartalmas, de nem is igényesen nonfiguratív művészetüknek a csendes elismeréséhez, szótlan honorálásához.

Ami megint csak történelmi okokkal magyarázható. Saját térségünkben maradva: az e sorozatban már említett lengyel mesterek, *Stazewski*, *Strzeminski*, *Kobro* a harmincas években egyszerre arattak sikert az *Abstraction-Création* párizsi kiállításain, s teljes természetességgel alapítottak modern múzeumot Lódzban, mert *otthon is otthon voltak*. A cseh és a francia modern művészet nagy alakját, *Frantisek Kupkát* otthon nemcsak szívesen látták, hanem a prágai művészeti akadémia hivatalosan is megbízta a párizsi csehszlovák ösztöndíjasok vezetésével, instruálásával. Ezzel szemben — még mindig *Abstraction-Création*-tagoknál maradva — *Tihanyi Lajost* magányos halottként búcsúztatta az ugyancsak párizsi emigráns Bölöni György 1938-as cikkeiben, és *Martyn Ferenc* igazi megismeréséhez is a hetvennyolcas nyarat kellett megérnünk. Magyarán: amíg a lengyel és a cseh szellemi életnek ötven esztendeje volt, hogy megismerje és kellő művészettörténeti helyére tegye azt a történetileg és esztétikailag nagyon is körülhatárolható jelenséget, amit absztrakt művészetnek neveznek, a magyar közönségnek — néhány felvillanást nem számítva — most, legfeljebb tíz éve adatott meg a rácsodálkozás élménye. S minthogy a publikum történelemmel magyarázható késői idegenkedését sem kritika, sem esztétika nem segítette át a bírálva megértés, a higgadtan megítélés magasabb tartományába, a történelmi periódusokat kihagyó közgondolkodás hamis öntudatot ad a szellemi periódusokat ellazsáló, lényegtelen magyar nonfigurációnak.

MAGYARORSZÁGON köznapi értelemben az a modern, amit nem értenek és nem szeretnek. Következésképp minden nonfiguratív és arra hasonlító szobrászat, festészet és grafika annak tudhatja ma magát, függetlenül attól, hogy az „igazi" modernség mércéjével nem „modern", a valódi korszerűségtől pedig komikusan távol van. S miközben a világ avantgardjai koncepteznek és fotóznak, a világ jelentős művészei meg tartalmas műveket teremtenek fotóból is, konceptből is, nonfiguratív hagyományból is, klasszikus örökségből is, nálunk az absztrakció automatikusan „kreáció"; annak van alkotó-tudata, aki nonfiguratív. Beothy méltatlan utódának megnő nálunk az önbecsülése, ha elvérzik egy szoborpályázaton a beruházó konzervatív ízlése miatt, függetlenül a teljesítményétől, és várhatóan még jó néhány évig kell fejlődnie beruházói ízlésnek, művészi öntudatnak ahhoz, hogy a helyzet megváltozzék.

Rózsa Gyula

GYÁRFÁS MIKLÓS:

TÉRIDŐTARTOMÁNY

Aregreggel is mozdulatlan volt, a locarnói tó is, a felhők is az égen és a hat fiatal atomfizikus is. Ültek a teraszon, nem rendeltek reggelit, várták a budapesti kollégát, aki — bár kerek tíz perccel elmúlt nyolc óra — még nem jött le a szobájából.

A vörösesszőke angol a közeli móló körüli vitorlásokat nézte.

— A humor iránti érzék nagymértékben befolyásolja az országok életét és történelmét — merengett és maga is meglepődött amikor szavait meghallotta, mivel semmit sem szándékozott mondani.

A francia kis rombusz alakú szakállát tapogatta.

— Nos? — kérdezte önmagától és azonnal hallgatásba mélyedt.

Türelmetlenek voltak, de a várakozás egyben finom bágyadtságot kölcsönzött türelmetlenségüknek.

A német elégedetten sóhajtott.

— Nekem semmi humorérzékem nincsen.

— Hm... ez nagyon mulatságos — nézett rá csodálkozva az orosz.

— Fölszólok érte — emelkedett fel a nyári karosszékből a vendéglátó Svájc hatalmas termetű képviselője, aki negyven esztendejével a legidősebb volt társai között.

Az amerikai a szomszédos asztal napernyőjén csüngő pókot figyelte és tapintatlannak találta a svájci elhatározását, de nem tett ellenvetést, csupán új lelkiállapotban követte a pók mozgását.

A széles vállú, magas svájci atomfizikus mintha nagyítólencsét tartottak volna mögé, eltávolodva sem látszott kisebbnek.

Amikor elnyelte a hotel belső terasza, elhallgattak. Valószínűen angolul hallgattak, mivel a délelőtt tízkor kezdődő nyilvános szimpózion hivatalos nyelve angol volt.

Munkásságuk nyílt titok volt egymás előtt, mind a heten az elemi részecskék kutatása terén végzett munkájukkal váltak ismertté az utóbbi öt esztendőben. A hét fiatal atomfizikus svájci találkozója és nyilvánosság előtti fellépése nemcsak a tudósok együttműködési készségét készült bizonyítani, hanem azt is, hogy a fizika gyors fejlődése sem a népeket, sem a Föld egészét nem fenyegeti.

Szerettek volna reggelihez látni, de a későn ébredő magyar kollégát egyikük sem akarta kizárni a közös étkezésből. Tíz óráig van még idő.

A terasz üvegajtaja kicsapódott. A svájci tudós még nagyobbnak látszott, mint az imént. Hosszú léptekkel közeledett az asztal felé. Járása ünnepélyes volt és fenyegető. Arcára kiültek paraszt őseinek nyers vonásai. Bevetette magát a nádfonatú karosszékbe, amely kétségbeesve reccsent meg alatta.

Nyolc óra tizennyolc percet mutattak a pontosan járó órák Locarnóban, tehát nyolc perc, azaz négyszáznyolcvan másodperc telt el a svájci tudós távozása és visszatérése között, körülbelül annyi idő, amennyi alatt egy elektron hárommillió kilométer utat tesz meg az atommag körül.

Előrehajolt, suttogóra akarta fogni a hangját, de nem sikerült.

— Uraim, Mr. Balassa halott.

Csend.

— A kopogásra nem válaszolt.

Csend.

— Föl kellett törni a szobája ajtaját.

Csend.

— A fürdőkádban találtuk a főportással.

Csend.

— Vízbe fulladt.

Csend.

— Külsérelmi nyom nincs rajta.

Csend.

— A főportás értesítette a rendőrséget.

Húsz másodperc telt el, amíg a svájci szavai elhangzottak. Ennek a pillerebbenésű időnek azonban semmi köze nem volt az agyak komputereiben lejátszódó eseményekhez. A fiatal tudósok megdöbbenése — relatíve — semmivel sem igényelt kevesebb időt, mint amennyit a Világmindenség merített magának az emberiség történetének lejátszásához. Más szóval nem volt meghatározható kezdete, közepe és vége, nem hömpölygött át rajta a múlt, a jelen és a jövő, olyan megfoghatatlanul létezett, mint a gondolkozás.

A különös szakállú francia iszonyatos sebességgel értékelt. Öngyilkosság. Magyarok. Előkelő helyezés. Miért? Csupa X. Semmi értelme. Neki a falnak. A semminek. Hivalkodás és önmutogatás. Halál-muri.

Szélsebesen háborgott az agya, bosszúsága bejárta azt az utat, ami az ember megjelenésétől eltűnéséig bekalandozható. Balassa nélkül az egész szimpozion érdektelen számára. Kutatásaik évek óta párhuzamosan haladnak. Mi a fenét akart ez az ember? Miféle illúziót kergetett? Mi ez a könnyelműsködés a tehetséggel? Balassa semmivel sem kisebb értékű elme nála, de hát akkor hogy merészelt ilyen meggondolatlanságra vetemedni? Az emberiség élete nem a tér isten háta mögötti sarkában játszódik. Az Universumban vagyunk, az ördög vinné el, nem a kocsmában. Vége a múltnak, halott minden esetre, csak fizika van, egyetlen igazságban bízhatunk, abban, hogy a proton ezernyolcszázharminchatszor súlyosabb az elektronnál. Balassa megadtad magadat a több ezer éves ostobaságnak, disznó vagy, fulladj meg! — koronázta meg káromkodását, indulatában arról is megfeledkezve, hogy társa halott.

Az angolt is kellemetlenül lepte meg a halál híre. De az ő gondolataiban meg sem fordult az öngyilkosság lehetősége. Merényletre gyanakodott. Végtelen képletsorként villogtak agyában a variációk. Irigyelte a magyar kolléga halálát. Ilyet szeretett volna magának. Az öregség nem érdekelte. A tudomány áldozatának lenni, az igen. Egy terrorista, aki az értelmet halálos ellenségének tekinti és a fürdőkád vizébe fojtja Anglia harminc esztendős, nagy tehetségű fizikusát! Betegség, kórház nélkül, megszabadulva az élet lassúdó égésének unalmától, hirtelen, mint a legnagyobb kalandba, bevetni magát a bomló anyag szédületébe! Ez a halál vonzotta. Szilárd materializmusa megóvta az ábrándoktól, csak abban hitt, hogy léte beleolvad a mikrokozmosz pompájába. Humorérzéke mindössze annyit követelt a halál szenzációjából, hogy ne a természet végezzen vele. Ezért szeretett volna bűnügy áldozata lenni. Kedvenc gondolatai közé tartozott, hogy a világbékét hirdető sajtónyilatkozatai miatt valamelyik terrorista csoport meggyilkolja. Sértette, hogy nem vele történt az eset. Balassa elorozta tőle a terroristáját. Nem kétséges, hogy őt akarták meggyilkolni, de az ostobák eltévesztették a szoba számát.

A szovjet tudós hosszú, sima arcáról semmit nem lehetett leolvasni. Egyszer Leningrádban találkozott tovaris Balassával. Egy éjszakán át a véletlenről vitatkoztak. Balassa meglehetősen szabadon kezelte a témát. Nem hitt a véletlenek törvényszerűségében. Vajon miképpen vélekedne erről a halálos véletlenről? Az angolról bizonyos volt, hogy gyilkosságot szimatol, mert az angolok Shakespeare óta a halált csak erőszakos cselekmény következményeként tudják elképzelni. Balassa véletlenteóriája mindenesetre érdekesebb az angol kiterveltségélményénél. Nagy jövő állt előtte. Sejtéseiben volt valami újdonság, amit a szó legnemesebb értelmében most, a halál után is irigyelt tőle. Mi szeretjük a magyarok sikereit — váltott át benne a gyász hétköznapi nyelvre —, mert bennük a magunk merészsége is igazolást nyer. Nos, határozzuk meg Balassát lambdával, a halált tauval, akkor lambda per tau az alfa végtelenedik hatványával egyenlő, amennyiben a véletlent alfával jelöljük. El kell halasztani a szimpoziont. Tovaris Balassát meg kell védeni a megaláztatástól, hiszen

nem az teszi őt halottá, hogy nem él, hanem az, hogy nem védheti meg véletlenelméletét. De mi történhetett vele a halál előtti pillanatban? Lehet, hogy a szeme elé zuhanó feketeségre, mint egy táblára, elkezdte írni a világ értelmének hirtelen felötlő képletét? Ki tudja?

A kis termetű és gyermeki arcú

MAJAKOV

LI

1930. április 12-én, két nappal tragikus halála előtt fogalmazta meg *Vlagyimir Majakovszkij* búcsúlevelét. Ebben olvasható: *„Kormány elvtárs, az én családom: ez Lilja Brik, a mama, a nővéreim és Veronika Vitoldovna Polonszkaja. Ha életüket elviselhetővé teszed — köszönöm. A megkezdett verseket adjátok oda Brikéknek, ők megfejtik..."*

Most, múlt pénteken, Moszkvában Lili Brik is meghalt, 87 éves volt.

A halálhír egy hét évvel ezelőtti látogatás emlékét idézi.

AZ EMBERSÉGE

Hét évvel ezelőtt jártam moszkvai lakásán, beszélgetésünket egy magnetofonkazetta azóta őrzi. Ott lakott az Ukrajna Szálló mögött, a Kutuzovszkij proszpekt egyik sokemeletes lakóházának háromszobás lakásában. Nyolcvanesztendősen is frissnek, mozgékonynak és elegánsnak láttam. Látszott rajta, hogy nem adja fel a harcot az idővel. Emlékezni sem nagyon szeretett. *„Elegem van Majakovszkijból"* — hallom vissza a magnetofonból kifakadását. Az emlékezés kényszerével szemben voltak ellenérzései: jóllehet elegen sürgethették, memoárjaiból egy-két fejezetet rögzített csupán. Még Majakovszkijról sem írt sokat: közreadta levelezésüket, értékes adalékokat szolgáltatott Majakovszkij versírásához. Holott 15 év tartós szerelme, igaz barátsága kötötte össze őket. És az a lakás is, amelyben találkoztunk: Majakovszkijt idézte. A falon Majakovszkij festményei. A könyvespolcokon dedikált Majakovszkij-, Paszternak-kötetek. Öreg korának társa is Majakovszkij munkatársi köréhez tartozott: *Vaszilij Katanjan* még a LEF-ben, Majakovszkij folyó-

ARGUS

Internationaler Argus der Presse AG, 8030 Zürich, Postfach, Tel. 01 34 49 37. Argus International de la Presse SA, 1228 Plan-les-Ouates/Genève, Case postale, Tél. 022 71 26 62. Weitere Angaben über untenstehendes Organ/précisions supplémentaires sur la publication mentionnée ci-dessous: Argus-Media-information el. 01 34 49 37

1021 Etienne Béatty

Bündner Zeitung
Chur (CH)
Aufl. t. 26 619

25. Juni 1976

Sommerprogramm des Bündner Kunstmuseums

Ungarische Kunst seit 1914 und Neuhängung der Sammlung

Von Hans Hartmann

Am kommenden Samstag, den 26. Juni um 7 Uhr werden im Kunstmuseum zwei Ausstellungen eröffnet. Im Untergeschoss wird ungarische Kunst seit 1914 gezeigt und im übrigen Museum die eigene Sammlung mit international bedeutenden Leihgaben aus einer Privatsammlung konfrontiert. Zur Eröffnung spricht Carl Laszlo, Basel, als kompetenter Kenner der ungarischen Kunst des zwanzigsten Jahrhunderts. Die ungarische Ausstellung ist von einem umfangreichen Katalog mit vielen Farbabbildungen und einem ausführlichen Text über die Entwicklung der ungarischen Avantgardekunst begleitet.

Im Spätherbst 1956 spielte sich das von der freien Welt in ohnmächtiger Tatenlosigkeit verfolgte ungarische Aufstandsdrama wider die Tyrannei der russischen Okkupationsmacht ab. Als Ersatz nicht opportunen direkten Eingreifens gelobte damals die freie westliche Welt feierlich, «niemals zu vergessen»!

Doch wie steht es heute damit? Was weiss die neue Generation noch davon? Und was wissen wir über Ungarn mehr als rudimentäre Schulweisheiten? Begreiflicherweise verdrängt die Aktualität die geschichtlichen Ereignisse rascher, als man es unter dem unmittelbaren Eindruck des Geschehens für möglich hält. Darum wäre es nicht verwunderlich, wenn im S[illegible]ten [illegible]brisanten Aktualitätsprobleme die zwanzigste Wiederkehr des Ungarnaufstandes vergessen würde.

Trotzdem, oder gerade weil die aktuellen politischen Krisenherde überall in der Welt ihre Triebfedern in Beherrschungs- und Freiheitsbestrebungen haben, dürfen wir solche Tragödien nicht leichtfertig vergessen.

An der Nahtstelle zwischen westlicher und östlicher Hegemoniegelüste war Ungarn stets Spielball dimetraler Einflüsse. Die Kontinuität der kulturellen Entwicklung wurde immer wieder auf brutale Weise unterbrochen. So verhinderten der Mongolensturm wie die Türkenherrschaft, das Besatzungsregime der Oesterreicher und Deutschen wie das de[illegible]ssen die Selbstverwirklichung dieses begabten Volkes. Wohl zeugen Bruchstücke aus der Zeit der Romanik und Gotik von einer kulturellen Blütezeit. Ebenso stand Ungarn während der Renaissance im Zentrum des europäischen Kulturgeschehens. Auch haben immer wieder einzelne ungarische Künstlerpersönlichkeiten entscheidenden Einfluss auf die Kunstentwicklung ausgeübt. Aber das ständige Auf und Ab im Schicksal dieses Volkes konnte der Kunst keine stabile Tradition für eine eigenständige Entwicklung bieten. Wirtschaftliche und geistige Rückständigkeit verhinderten im 19. Jahrhundert einen Anschluss an die Weltkunst. Das zu Ende gehende 19. Jahrhundert war von einem bombastischen, geschichtsverfälschenden Historismus gekennzeichnet.

Die politische Situation um die Jahrhundertwende erlaubte der geistigen Elite Ungarns endlich den Anschluss an die westliche Moderne. Viele junge Künstler konnten im Ausland studieren. Um 1909 schlossen sich unter Károly Kernstok junge ungarische Maler in Budapest zur Gruppe der Acht, «Nyolcak», zusammen. Diese Gruppenbildung fiel mit dem seit Jahrhunderten erstmaligen Wiedererwachen der ungarischen Hauptstadt zu einem wirtschaftlichen, politischen und geistigen Zentrum zusammen. Trotzdem sich diese Gruppe im Vorfeld des Ersten Weltkrieges schon 1912 wieder auflöste, war sie Wegbereiterin der ungarischen Avantgarde zwischen 1914 und 1925, deren internationale Bedeutung in dieser Ausstellung an Hand wesentlicher Beispiele gezeigt werden kann.

Die Ausstellung verdeutlicht über die Präsentation ungarischer Kunst hinaus die Pionierleistung der «konstruktiven Bewegung» zwischen den beiden Weltkriegen wie auch die dadurch erreichte Revolution des künstlerischen Bewusstseins.

Die weltweiten gesellschaftlichen und ästhetischen Veränderungen vor dem Ersten Weltkrieg bildeten die Grundlage einer neuen Kunst, die mit dem künstlerischen Begriff der Avantgarde eine nicht mehr an den Gegenstand gebundene neue Gestalt der Wirklichkeit umschreibt. «Konstruktiv» bedeutet die fundamentale Erneuerung der bildnerischen Grundlagen, die Besinnung auf die Bildmittel als konkrete Ausdrucksträger, die Befreiung von allem Subjektiv-Willkürlichen und damit die Zuwendung zu objektiven Prinzipien des Bildaufbaues. Der Konstruktivismus war ursprünglich ein moralisches Programm, das vor allem in Osteuropa politische Bedeutung erlangte. Das Ideal der Klarheit, Präzision und Objektivität der gestalteten Welt sollte ästhetisches Pendant zur Neuordnung der Gesellschaft sowie der Struktur ihrer Wissenschaft sein.

1915 gründete Lajos Kassák die Zeitschrift «Tett» (die Tat) und nach deren Verbot 1916 «Ma» (Heute). Kassák wurde der spiritus rector der ungarischen Avantgarde, die nach der Niederwerfung der Räterepublik im August 1919 infolge ihrer Militanz ausnahmslos emigrieren musste. Der Einfluss der Oststaaten untereinander und auf den Westen war zu keiner anderen Zeit so gross. László Moholy-Nagy, László Péri, Alfréd, Forbát, Marcel Breuer, Farkas Molnár, Andor Weiniger und Henri Nouveau waren die wichtigsten Vertreter der ungarischen Avantgarde.

Zur gleichen Zeit entwickelten Kasimir Malewitsch in Russland den «Suprematismus», Piet Mondrian in Holland den «Neoplastizismus» und Marinetti in Italien den «Futurismus». Die «De-Stijl»-Bewegung in Holland, die «abstraction-création» in Paris, das «Bauhaus» und der «Sturm», sie alle waren nicht Einzelerscheinungen oder lokale Verbände, sondern der internationale Ausdruck, die Sammelbecken der neuen Ideen. Mit der Machtergreifung der Nationalsozialisten im Westen und mit der stagnativen, kleinbürgerlichen Kulturpolitik im Osten setzten die dreissiger Jahr der optimistischen geistigen Entwicklung ein abruptes Ende.

Diese Ausstellung ist weder eine chronologische Dokumentation der ungarischen Kunst des zwanzigsten Jahrhunderts noch des «Konstruktivismus» allgemein. Sie zeigt jedoch, dass 1925 der Höhepunkt einer ersten Phase erreicht und 1930 diese Bewegung endgültig abgeschlossen ist. Sie vermittelt auch über das spezifisch Ungarische hinaus einen Einblick in jene Pionierzeit des zwanzigsten Jahrhunderts, wo mit der Entdeckung der Wirklichkeit des Bildes einer der entscheidensten Schritte innerhalb der Entwicklung der modernen Kunst überhaupt getan wurde. Die wenigen Exponate der ungarischen Gegenwartskunst zeigen, wie schwierig es für die Künstler unter dem Regime der Russen geworden ist, den Anschluss an die Internationale wiederzufinden.

Etienne Béothy (1897—1962). Aranysor (Goldener Schnitt), Messing/Kupfer, 1919.

Ergänzung der Kunstsammlung mit Leihgaben

H. H. Gleichzeitig mit der ungarischen Ausstellung haben wir die Sammlung unter neuen Aspekten neu eingerichtet. In diesem Frühjahr hatten wir die ungewöhnliche Möglichkeit, unsere Sammlung mit wertvollen Leihgaben aus einer Privatsammlung zu ergänzen. Aus der Fülle des Sammelgutes haben wir einerseits den expressionistischen Aspekt, beginnend bei Ensor und Munch, über die Brücke-Maler zu den Kirchnerschülern ausgewählt, anderseits den Einfluss der «École de Paris» von Picasso über Giacometti, Soulages, Manessier, Bazaine und Estève auf die jüngere Bündner Kunst dargestellt. Die Konfrontation von einheimischem Kunstschaffen mit international bedeutenden Kunstwerken zeigt, dass auch die jüngere Bündner Kunst das internationale Format der älteren Generation hat.

Für einmal mehr haben wir es grosszügigen privaten Gönnern zu verdanken, dass wir derart spektakuläres Museumsgut in unserem regionalen Museum der Oeffentlichkeit präsentieren können. Die Ausstellungen dauern bis zum 29. August.

Pablo Picasso (1881—1973), Buste Modern Style, 1949, Lithographie.

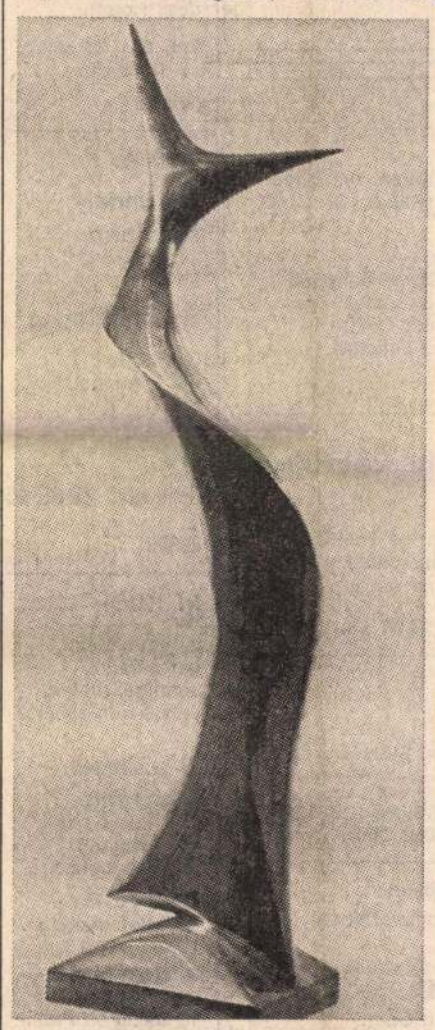

Etienne Béothy (1897—1962). Mouette Opus 145. 1959, Bronce.

Migros Volltreffer

Thurgauer

ale g **2.20**

lo **1.80**

rte g **1.40** statt 1.80

MIGROS

Waadt-Unfall
Waadt-Leben

Für den weiteren Ausbau unserer Generalagentur CHUR

suchen wir einen Fachmann aus der

Sachversicherungsbranche

als

Hauptinspektor

Sein Aufgabenkreis umfasst die Betreuung und Unterstützung der bestehenden Aussendienstorganisation sowie Ausbau derselben.

Wir bieten vielseitige, selbständige Tätigkeit, angenehmes Arbeitsklima, gute Verdienstmöglichkeiten und moderne Sozialleistungen.

Voraussetzung sind gründliche Kenntnisse der Sachbranche, Verkaufserfahrung und dynamische Persönlichkeit. 13-1250

Idealalter: 28–45 Jahre.

Bitte senden Sie Ihre Bewerbug an

Bruno Hörtig, Generalagent, **7001 Chur**
Bahnhofstrasse 14 Telefon 081 22 82 82

ährige, unfallfreier
(Kat. A, B, C, D,

e
Chur—Sargans.

nter Chiffre
n Publicitas,

---

che Lehrstelle

ährige Tochter.
darschule.

e
4 28 38 an.

---

r

on, Strassen- oder

Chiffre 13-301516
7002 Chur.

---

ichen
ommerferien

g
in Chur.
Telefon 22 45 47

Gesucht
in Bergrestaurant nach OBER-MUTTEN
15—17jähriges

Mädchen

für Juli/August.

Auskunft
Tel. 081 71 12 84

25875

Gesucht
auf Ende Juli

Heimpflegerin

für alleinstehenden Herrn in Celerina. 25720

Anfragen sind zu richten an
R. Mathis-Scherrer
Oberwilerstr. 490
8965 Berikon
Tel. 057 5 44 25

17jährige
Kantonsschülerin
sucht
Beschäftigung

für die Sommerferien (Pension oder Hotel).

Tel. 081 22 50 07
ab 18.00 Uhr

301536

15jährige
Sekundarschülerin
sucht
Beschäftigung

vom 5. Juli
bis 8. August.

Bevorzugt zu Kindern.

Tel. 081 22 85 45

25888

In IGIS

zu vermieten
per sofort
sonnige, ruhige, teilweise möblierte

2½-Zimmer-Wohnung

mit Ausgang auf Rasenplatz.

Miete Fr. 450.— inkl. Nebenkosten.

Offerten bitte unter Chiffre 13-25899 an Publicitas, 7002 Chur.

Für sofortigen temporären Einsatz gesucht:

Schlosser
Schweisser
Elektriker

Bitte rufen Sie uns an.
Auch Samstag oder Sonntag!

ATA
Temporär- und Dauerstellen
Postplatz 42, 7000 Chur
Tel. 081 / 22 42 50

131 136 220 8

Gesucht per sofort
freundliche

Serviertochter

Gasthaus «Madrisa»
Fahrschule J. Pedrett-Koch
7299 Saas
Telefon 081 54 22 47

25704

Gesucht ab 15. Juli
für ca. 2 Monate
tüchtiger

Motorrad-Mechaniker

Moderne Werkstatt. 33-1760
Hoher Lohn.

Hans Melliger AG
Motorradcenter, **FL 9490 Vaduz**
Telefon 075 2 16 06

Gesucht nach Uebereinkunft

1 Autospengler

mit mech. Kenntnissen
(evtl. Automechaniker)
der an selbständiges Arbeiten gewöhnt ist. 301566
Nähe Chur.

Telefon 081 36 36 30
von 16.00—18.00 Uhr.

Auf Ende Oktober
sucht anpassungsfähige Tochter (18) mit **Kinderkrippen-Lehrabschluss**

Stelle

zu Kleinkindern in CHUR.

Bitte telefonieren Sie mir

Montag bis Donnerstag
Telefon 01 62 01 00
bis 21 Uhr 301549
Samstag bis Sonntag
Telefon 01 856 02 04
Erika Locher

Med. Laborantin
(MTA) 301569

mit mehrjähriger Praxis
sucht auf dem Gebiet der
Klin. Chemie, Haematologie
oder Histologie
ab sofort oder nach Vereinbarung
eine **Teilzeitbeschäftigung**
in CHUR oder Umgebung.

Telefon 081 27 32 03

Seit 70 Jahren
staatlich anerkannte, **private**

Sekundarschule

Tradition und Fortschritt begründen den Erfolg unserer Schule.

Schloss Kefikon, Institut für Knaben
8546 Kefikon-Islikon Kt. Thurgau

Verlangen Sie Prospekte
durch Telefon 054 9 42 25

41-338

Wir suchen

Kundendienst-Berater

Unser neuer Annahmechef sollte ein Automechaniker mit Erfahrung in der Diagnosestellung oder ein Kaufmann mit guten technischen Kenntnissen sein.

Diese verantwortungsvolle Aufgabe wird von uns auch entsprechend honoriert (Pensionsversicherung).

Gerne erwarten wir Ihre Bewerbung.

Calanda Garage AG, Chur
FIAT- und LANCIA-Vertretung
Telefon 081 22 14 14
Herr Manni verlangen! -140

Pontresina

Gesucht auf 1. Oktober 1976
oder später 25263

Gesucht nette

Haushälterin

zu älterem, leicht pflegebedürftigem Ehepaar, in kleinerem Einfamilienhaus im Untertoggenburg.
Geregelte Freizeit.

Auskunft erteilt:
E. Rosenast-Buol, Kilchberg
Telefon 01 715 29 10
oder 44-42118
T. Grünenfelder-Buol, Zug
Telefon 024 21 23 86

Gesucht

Dienstmädchen/Zimmermädchen

in ein schönes Haus am Genfersee.
Haushalt für 2 Personen.
Eigene Kleinwohnung zur Verfügung.
Eintritt nach Vereinbarung.

Schreiben unter Chiffre
A 319461-18 an Publicitas,
1211 Genf 3.

LENZERHEIDE

4-Zimmer-Eigentumswohnung

an bester Lage zu verkaufen.
Interessanter Preis.
Kleine Anzahlung.
(Hypotheken GKB vorhanden)

oder

Tausch

gegen Grundstücke in der Einfamilienhaus-Zone von Chur und Umgebung
(evtl. auch Lenzerheide, Flims, Arosa usw.)

Anfragen bitte an
Telefon 081 22 16 31

131136 118 1

Gesucht in MALADERS
oder näherer Umgebung von Chur

Bauplatz

für Einfamilienhaus.

Offerten unter Chiffre 13-301568
an Publicitas, 7002 Chur.

Meghalt Beöthy István szobrász

Beöthy szobrászt, aki évek óta egyedül élt, holtan találták mütermében. Egyike volt az avant-garde legbátrabb képviselőinek és müvei, amelyek a kubizmus hatása alatt és matematikai számitások vagy a zenei ritmusokkal való analógiák alapján jöttek létre, korunk legeredetibb alkotásai közt fognak mindenkor szerepelni. Beöthy Magyarországon született 1897 szeptember 2.-án; 1925-ben Párizsban telepedett le és az "Abstraction-Création"-csoport alapitói közé tartozott. Ugyanilyen szerepe volt 1941-ben a Salon des Réalités nouvelles megalakulásánál. Két művében a "La Série d'or"-ban és a "Problème de la création"-ban a plasztikai harmónia elméletét hozza kifejezésre és számos előadást tartott szobrászati felfogásáról ugy a Yale-egyetemen, mint az École des Beaux-Arts-ban Párizsban. 1954-ben együttmüködött épitészek egy csoportjával a három művészet szintézisének keresésében a "Formes utiles" területén. Müvei megtalálhatók a nagy muzeumokban és a fontosabb magángyüjteményekben. Mint Michel Seuphor irja "neve hozzá fog kapcsolódni, azokhoz a formákhoz, amelyek az övéi és amelyek transponálni tudják tiszta ritmusokba és uralma alatt álló erőkbe a tenger vagy a sivatag hullámait, a szél örvényeit, az emberi test kigyózását és valamennyit közös mértékre tudják leegyszerüsiteni."

P.C.

/Arts, 1961.dec.13.-i számából. Ford.Bedő Rudolf/

Beöthy István

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748. 340-726

DAILY NEWS

1983 AUG 12

Beöthy István
1021

Synthesis of architecture, fine arts and design

Show of Etienne Beothy's works

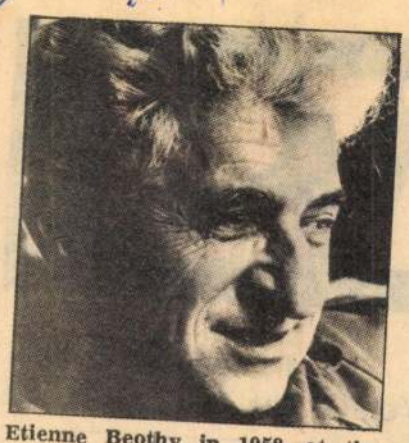

Etienne Beothy in 1958, at the age of 61

(DN) — An exhibition of 52 wood, stone and bronze statues and 25 drawings by Hungarian-born Etiene Beothy (István Beöthy), French sculptor and designer, has been opened here. Most of the exhibit was sent here from Paris, while others are on loan from the Budapest Museum of Fine Arts, the Janus Pannonius Museum of Pécs and Beothy's daughter, who lives in Hungary.

On show are early drawings of 1919, the design of a tomb and two statues from Beothy's college years. In the early 1920s Beothy turned from figurative sculpture to explore the innumerable variations of planes dislocated in space and the bulk of his work from 1923 to 1959 represents this period.

Beothy, who was born in 1897, in the township of Jászapáti, as an accomplished and famed artist, sought to achieve a synthesis of architecture, visual arts and industrial art, and design.

He was a founding member of groups of abstract artists in Paris and western Europe (e.g. the "Abstraction-Création", founded in Paris in 1931, at the inspiration of a similar body established by surrealist artists). Arp, Baumeister, Delaunay, Moholy-Nagy, Pevsner and Vantongerloo were his contemporaries, many of them friends of his, and his works were exhibited, along with those of the others, in Paris and other European cities.

Several of his drawings were inspired by the revolutionary spirit of the 1919 Republic of Councils in Hungary.

In Paris, he was deeply impressed by the sculptures of Constantin Brancusi and Alexandre Archipenko. In 1927, he took his first step in the direction of abstract art with his statues entitled "Momentum" and "Couple"—from then on his statues retained the shapes of the human body, but were conceived in a more abstract formulation.

He soon became one of the leading members of Abstraction-Création. The five years he spent with the group were of decisive importance in unfolding his gifts. And it was during that period that he finalized his treatise "The Golden Line", in which he created the artistic alphabet of the Golden Section, whose ratio theory he developed further. (The golden section in fine arts is a ratio between the two dimensions of a plane figure or the two dimensions of a line such that the smaller is to the larger as the larger is to the sum of the two, roughly a ratio of three to five.)

His "rhythm sculptures" made in the 1930s represented a striving to express the perfect harmony of beauty, space and time.

During World War II he lived in Paris, where he joined the Resistance, and was appointed vice-chairman of the Hungarians for Independence Movement.

In 1946, he and other former "Abstraction-Création" members founded the "Salon of New Realities". In the 1950s, his interest in architecture was rekindled, and he took part in the reconstruction of Le Havre. Along with Gropius and Le Corbusier Beothy was elected an executive member of the Union of Modern Architects. He died of a heart attack in Paris in 1961.

"Don Quixote", 1947. Gypsum, 74 cm

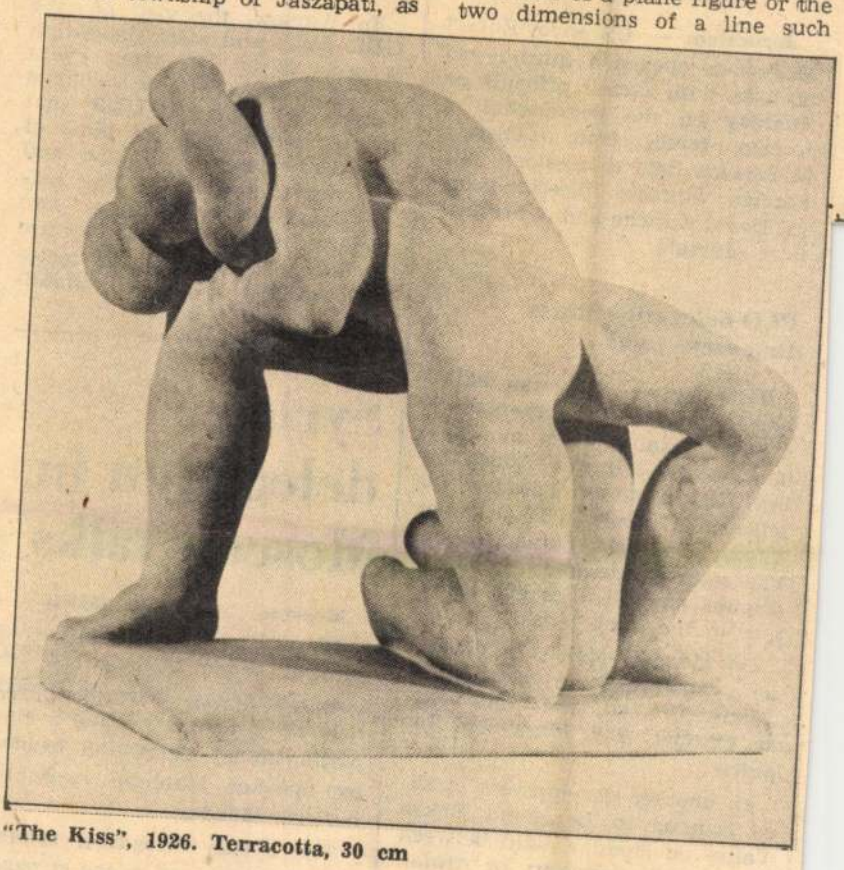

"The Kiss", 1926. Terracotta, 30 cm

NEWS
Nachrichten
Wednesday, 17. 8. 1983
Vol. 17. No. 162 6,50 Ft

Beirut airport reopens after Arab mediation

Beirut, Aug. 16 (Reuter/AP) — Beirut airport reopened on Tuesday after Arab mediation aimed at easing tension in Lebanon and airliners landed again, ending six days of closure under threat of attack from Druse militiamen.

Lebanese press reports said the reopening followed mediation by envoys from Saudi Arabia and Jordan between the government of President Amin Gemayel and Druse leader Walid Jumblatt.

In another development Israeli Defence Minister Moshe Arens said on Tuesday his country would press ahead with its planned pullback from Lebanese mountain areas despite fighting among rival factions.

Speaking at a news conference in the Israeli [illegible] office in the hills overlooking Beirut, Arens urged the Lebanese government to increase its efforts to reconcile warring Druse and Christian communities.

A wide range of Lebanese, including President Gemayel, believe the Israelis plan to stay in their new positions, partitioning the country into Israeli and Syrian areas.

McFarlane in Jerusalem

Jerusalem — US envoy Robert McFarlane opened a third round of talks with Israeli officials on Tuesday on the withdrawal of foreign forces from Lebanon. McFarlane held discussions with Foreign Ministry director-general David Kimche and other ministry officials.

PLO delegation starts Damascus talks

Damascus — A 10-man Palestine Liberation Organization (PLO) mediation team met Syrian Foreign Minister Abdel-Halim Khaddam on Tuesday for talks on a revolt in PLO leader Yasser Arafat's Fatah group. The meeting covered the Fatah dispute and the current situation in the Arab world.

On Monday night the delegation, appointed by the PLO's Central Council, met rebel leader Colonel Abu Musa and his aides.

In another development clashes erupted in Lebanon's Bekaa Valley on Monday night between rebels and supporters of Arafat.

Gaddafi arrives in Tunis

Tunis/Tunisia, Aug. 16 (AP) — Libyan leader Muammar Gaddafi arrived here on Tuesday for a three-day official visit twice delayed by the conflict in Chad.

Accompanied by a large delegation Gaddafi was welcom-

GDR–Poland summit opens

Warsaw, Aug. 16 (MTI) — Headed by German Socialist Unity Party General Secretary and State President Erich Honecker, a GDR party and state delegation arrived here on Tuesday for an official friendship visit at the invitation of the Polish United Workers' Party and the Council of Ministers. The GDR delegation was received by PUWP First Secretary and Premier Wojciech Jaruzelski, and other high-ranking officials.

Later in the day, Honecker and Jaruzelski opened official talks.

In Warsaw, the visit of the GDR party and state delegation is seen as an important event in the development of relations between Poland and GDR, that further strengthens the bond of friendship between Poland and its western neighbour. The lasting link between these two socialist countries in the centre of Europe is an essential factor for European peace and stability.

Syrian delegation in Moscow talks

Moscow, Aug. 16 (MTI) — CPSU CC Political Committee member Geidar Aliev, First Deputy Premier of the Soviet Union, held talks with a visiting Syrian parliamentary delegation headed by Speaker Mahmud az-Zuabi, here on Monday.

The Syrian delegation briefed their Soviet hosts on the struggle waged by Syria against Israeli aggression and imperialist attempts against Arab states in the Middle East. They said that the separate agreement signed by Israel and Lebanon under US pressure proves clearly the anti-Arab character of US policy. As a result of the agreement Lebanon has practically become an Israeli-American protectorate and this endangers the security of Syria.

Aliev stressed that the Soviet

BEÖTHY István szobrász

BEÖTHY ISTVÁN szobrász és konstruktőr gyűjteményes kiállítása nyílt meg tegnap a Budapesti Történelmi Múzeumban. A művész Budapesten végzett építészeti tanulmányokat, majd a Tanácsköztársaság leverése után Párizsban szobrászatot tanult, s végül a francia fővárosban telepedett le.

Népszabadság 1983. aug 13.

BEOTHY István szobrász

NÉPSZABADSÁG 1983. augusztus 31. 7

BEOTHY-EMLÉKKIÁLLÍTÁS

„Egy bölcs mondása szerint csak egy igazság van a világon, az, amely lemérhető. Beothy hullámvonalainak ritmusa lemérhető. Nála semmi sincs a véletlenre bízva." Ebben a közelítésben a magyar származású, francia földön szobrásszá ért és 1961-ben elhunyt művész produkcióinál nincs „igazabb" teljesítmény. Előttünk áll a *Budapesti Történeti Múzeum* vendégszerető jóvoltából az a különös életmű, amely valóban nem bízott a véletlenre semmit, és amelynek legtöbb tárgyiasult mozzanata mögött hűvös matematikai számítások seregét lehet és kell feltételezni. Ha modellezhető az aranymetszés „elvi alapjait" hordozó Fibonacci-sor, ha újraalkothatók az organikus természet szükségszerű arányai, akkor *Beothy István (Etienne)* tökéleteset alkotott — a maga választotta terepen.

Igaz, nem a Hevesben született, Jászapátiban felnőtt, Budapesten mérnöknek és szobrásznak tanuló, Nyugat-Európában szerteszét kóborló, Párizsban véglegesen letelepedő művész volt az egyetlen, aki természettudományos műveltséget mozgósított önkifejezésének érdekében, mindjárt az indulásnál. Egész generáció — a forradalmakat szervezően átélő csapat — munkálkodott azon, hogy a képmezőt és plasztikát tervként és modellként fogja föl, hogy a megismert társadalmi és természeti törvények egymással összhangba hozott rendszerével agitáljon az értelmes élet mellett. Agitálni — ez volt a kulcsige. Aligha Beothy munkásságát kell tanulmányozni ahhoz, hogy a korban feszülő lelkesültségeket megértsük, de ő is nyújtott néhány érdekes példát a modellszerűen felfogott, dinamizált-aktivizált világképre. Ez a világkép pedig egyszerre tartalmazta az emberi és embertől független lét lemérhető törvényeit. Legalábbis ilyen „humán-reál" kötődésről egyszerre árulkodik az *Aranysor* 1919-ből származó, matematikai rendszerbe szedett, de a kultikus obeliszk szerepkörét betölteni vágyó kisplasztikája és egy művészettörténészeknek való igazi rejtély, az úgynevezett gúlás *Síremlék-terv*. Az élükkel felállított és egymásnak döntve érzékeny egyensúlyban megállapodó geometrikus idomok ugyanis nem kisebb mű „elsőségét" kezdték ki, mint Walter Gropius ugyancsak mértani testekből építkező weimari monumentumát, az egyetemes konstruktivista művészet egyik leghíresebb emlékművét. De akár hatott Gropiusra a fiatal magyar művész kompozíciója, akár nem, akár kapcsolódott a tízes évek magyar avantgarde mozgalmához, az aktivizmushoz, akár nem, az életmű lényegén ez akkor sem változtat sokat, ha a hazai szakirodalom — tények hiányában — az első változatot tartaná kívánatosabbnak.

Az életmű lényege ugyanis *nem őrizte meg* az indítás nagy dimenziókat sejtető és a totális világkép tükrözését bejelentő igényét. Beothy *művészi művész* lett a húszas évek Párizsában, és — valljuk be — nem is nagyon lehetett volna más egy társadalmi forradalmak elől visszahúzódó, és a szakmai kvalitás tüzét önvédelemből is magas fokon őrző, de zárt kolóniában. Soha többé nem érdekelte az ellentétes erők feszült dinamikája, annál inkább eleinte az örök emberi szimbólummá átírt plasztikája, később az örök természet emblematikus jelképezése.

Az „örök emberi" megfogalmazásával Beothynek nem volt igazán szerencséje. A húszas évek Párizsában olyan erős egyéniségek árnyékába került, hogy nem a szobrászattörténetet író Werner Hoffmann rosszindulatán múlott a besorolás: „Beothy egy az Archipenko-problematika bűvkörébe kerülő rutinos kismesterek között." Talán csak egy különös téma, a *Felsőbbrendű ember* és *asszony* szobrászi megfogalmazásának szándéka emelte az átlag fölé. A „felsőbbrendű" jelző ugyan nem tartozik a vonzó kifejezések közé, a magyar szó szinte magától fordul át a német Übermenschbe az eredeti francia cím supérieurje helyett. Pedig a gömbformán testetlen lebegéssel álló, enyhe, s alakban kecsesre hajló, kis fejű figurák sok mindenre emlékeztetnek, csak a féktelen, etikátlan individualizmus ideáljához nem. Inkább az elidegenedett közegben is emberi autonómiát védő, a leáljasulást arisztokratikus gőggel visszautasító „felettes" énhez van közük, és ezzel együtt a *puszta mértékké és jellé sterilizálódott, de humanista indíttatású jelképekhez.*

Felmerül mégis a kérdés: miért volt Beothynek és sok más „absztrakt" kismesternek szüksége „segédtudományokra" ahhoz, hogy megalkossa a maga látványos, a szó iparművészeti értelmében is dekoratív, önfeledten gyönyörködtető világát? Miért kellett az „ideológiai háttéranyagnak" néha alaposabban kidolgozottnak lennie, mint a tárgyiasult produkciónak? Ma úgy mondanánk, hogy a versenyképesség érdekében. Ez a versenyképesség ugyanis megkívánta, hogy a természetelvű „látványfestészet" és az antropomorf szobrászat könnyen ellenőrizhető valószerűségével szemben a mély, a nem könnyen érthető, de „igazabb", mert legalább mérhető modern művészet is eséllyel harcolhasson a befogadó rációjáért. „A jelképező művészet — írta Kállai Ernő 1938-ban — a szó gyökeresebb, egyetemesebb értelmében ugyancsak a természethez idomul. Az ember maga is természet sarjadéka lévén, a szerves életkifejtés ütemére gesztikulál, valahányszor lénye legmélyét ölti alakba."

Egy pillanatra most függetlenedjünk attól a ténytől, hogy a „természet rejtett arcára" éppúgy hivatkozhattak a legnagyobbak, például Brancusi vagy Vajda, mint az elegáns középmezőny tagjai, például Herbin vagy Beothy. Személyes szuggesztivitásuktól függetlenül azonban *együttesen*, bár elszigetelten teremtették meg azt az új típusú művészetet, amely éppúgy a valóságot hívta tanúul a maga igazához, mint a tradicionális művészet. Akkor is, ha a valóságból ezúttal nem maradt több, *mint egy különlegesen felértékelt mértékrendszer, az objektivitás egyik, de nem egyetlen záloga.* E valóság megértését sajnos nem adták ingyen: néző és mű közvetlen kapcsolatát seregnyi ismeretanyag léte vagy nemléte tette kétségessé. Az a beavatottságot igénylő tudás, amely az effajta absztrakt művészetet eleve alkalmatlanná tette a tömegművészet szerepének betöltésére közösségi indíttatása ellenére is, vagy harcosan antifasiszta program kifejezésére, függetlenül a művész személyes elkötelezettségétől. Maradt tehát annak, ami: a nagymesterek keze nyomán etikus és intellektuális különvéleménynek az etikátlan és intelligenciaellenes világban, vagy szép és gondűző dísznek egy rút és gonddal teli időben a kisebbeknek köszönhetően. Beothy a kisebbekhez tartozott, de ez a kisebb is nagyon értékes volt.

P. Szűcs Julianna

HÍREK

ÚJ MAGYAR NAGYKÖVET PEKINGBEN. Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke, Sarlós István, a Minisztertanács elnökhelyettese és Apró Antal, az országgyűlés elnöke fogadta Iván Lászlót, **hazánknak a Kínai Népköztársaságba akkreditált nagykövetét, aki a közeljövőben utazik állomáshelyére.**

ÜDVÖZLŐ TÁVIRAT. Malaysia nemzeti ünnepe alkalmából Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte Szultán Hadzsi Ahmad Sah legfelső uralkodót. Lázár György, a Minisztertanács elnöke dr. Mahathir Mohamed miniszterelnöknek küldött üdvözlő táviratot.

LESZERELÉST KÖVETELŐ nyilatkozat elfogadásával ért véget Moszkvában a nemzetközi szakszervezeti tanácskozás. Az eseményen az energetikai iparban dolgozók képviselői vitatták meg a leszerelés gazdasági és társadalmi vonatkozásait. A három napig tartó tanácskozáson 75 ország és nemzetközi szervezet képviseltette magát. A magyar küldöttséget Kovács László, a Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára vezette.

A CSOKONAI SZÍNHÁZ vendégjátékával nyitja meg csütörtök este 7 órakor őszi évadát a MOM Szakasits Árpád Művelődési Központ. A debreceni társulat két egyfelvonásos darabot — Josef és Carel Capek: A végzetes szerelem játéka, Max Frisch: Ha egyszer Hotz úr dühbe gurul — mutat be.

WIGNER JENŐ, az Egyesült Államokban élő Nobel-díjas magyar fizikus előadást tartott kedden Szegeden, az Eötvös Loránd Fizikai Társulat vándorgyűlésén. A világhírű tudóst a társulat tisztelbeli tagjává választotta, s a tanácskozáson nyújtották át neki az erről szóló díszoklevelet.

ÚJ SZOLGÁLTATÁST VEZETETT BE az Állami Könyvterjesztő Vállalat a Zeneműkiadóval közösen. A kottát — postán szolgálat lényege, hogy a budapesti, Múzeum körúti Kodály Zoltán zeneműbolt és zenei antikvárium szeptembertől az ott megrendelt kottákat azonnal postázza a vevők címére.

SZAKSZERVEZETI IFJÚSÁGI NAPOKAT rendeznek szeptember 2. és 4. között Verőcemaroson az Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda táborában. A találkozón budapesti fiatalok nagygyűléseken, politikai rendezvényeken vesznek részt, vitafórumokon cserélik ki véleményüket az időszerű politikai kérdésekről.

BORTÁROLÓ KAPACITÁSÁT huszonnégyezer hektoliterrel bővíti a Móri Állami Gazdaság. A tárolóépí-

Kitüntetés

Varga Antalné rendőr alezredesnek a Belügyminisztériumban végzett eredményes munkája elismeréséül, nyugállományba vonulása alkalmából a Vörös Csillag Érdemrendet adományozta az Elnöki Tanács.

Az Elnöki Tanács *Thuma Józsefet*, az Ipari Minisztérium iparpolitikai főosztályának vezetőjét eredményes munkásságáért a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntette ki.

Ugyanezt a kitüntetést adományozta az Elnöki Tanács *Farkas Lászlónak*, az MTESZ káderpolitikai titkársága vezetőjének eredményes munkásságáért. (MTI)

MEGKEZDŐDÖTT tegnap Veszprémben a IV. alkalmazott kémiai konferencia. A háromnapos eszmecsere helyszíne a vegyipari egyetem; 14 ország szakemberei ismertetik az alkalmazott kémia legújabb kutatási eredményeit, beszámolnak új technológiai eljárásokról és az ehhez szükséges berendezésekről.

A SZOLIDARITÁSI HÓNAP Pest megyei eseményeinek nyitórendezvénye szeptember 2-án, délután hat órakor lesz Cegléden, a Rákóczi úti tornacsarnokban. Az ünnepségen beszédet mond Berecz János, az MSZMP KB tagja, a Népszabadság főszerkesztője. A délutáni programok során politikai fórumokra várják az érdeklődőket.

AZ AUSZTRIAI KREMSBE utazott kedden a Martonvásári Művelődési Központ népitánc-együttese. A csoport a nemzetközi folklórfesztiválon mutatja be a legszebb magyar táncokat.

A KUKORICA BETAKARÍTÁSÁT a megszokottnál két héttel korábban kezdték meg Hajdú-Bihar megyében. Az idén csaknem százezer hektáron termelték ezen a vidéken az értékes takarmánynövényt.

Dollárhamisítók bukása

Dollárhamisítókat leplezett le a francia rendőrség. A sikeres akciót hónapokig tartó nyomozás előzte meg, amelyhez segítséget nyújtott a belga, az osztrák és a nyugatnémet rendőrség is. A bandát akkor fogták el, amikor a legkorszerűbben felszerelt nyomdájukban éppen hozzákezdtek a hamis 50 és 100 dollárosok készítéséhez. Szakértők szerint a hamisítók felszereltsége olyan szintet ért el, hogy kétnapi munkával 15 millió dollár névértékű hamis pénzt is gyárthattak.

MAGYAR—SZOVJET finomvegyszer-kiállítás nyílt meg Veszprémben. Az évről évre megrendezett kiállítások lehetőséget adnak a gyártók, a kereskedők és a felhasználók találkozójára, eszmecseréjére is.

A PAJZSMIRIGYBETEGSÉGEK diagnosztizálását és kezelését nagymértékben elősegíti a vérben szabadon keringő hormonok meghatározása. Erről a nemzetközi viszonylatban is új vizsgálati eredményről számol be a Budai Gyermekkórház endokrinológiai munkacsoportja az Európai Gyermek Endokrinológiai Társaság kongresszusán, amely kedden kezdődött meg Budapesten.

AZ ERDÉSZETI KÖZÉPISKOLÁSOK IX. nemzetközi versenyét kedden megnyitották Szegeden. Az eseményen Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, az NDK, Románia, a Szovjetunió és Magyarország erdészeti szakközépiskoláit képviselő csapatok vesznek részt.

HÁROMNAPOS VÁNDORGYŰLÉS kezdődött kedden Kaposvárott a Régészeti és Művészettörténeti Társulat szervezésében. A két csoportban lezajló tanácskozás régészeti szekciója az első napon a középkor kuta-

ABSZTRAKTOK A FALON

Azok a Párizsban élő fiatal magyar festők és szobrászok, akik legutóbb néhány tucat munkájukat Budapesten is bemutatták, kétségkívül egyetlen pillanatig sem hitték, hogy itthoni jelentkezésükkel művészi sikert fognak elérni. Feltűnést akartak keltem, egyben talán kissé meg is rémíteni a csak mérsékelten műértő közönséget, amely nagyrészt tétován botorkál még azok között a művészi irányok között is, amelyeket mint elmaradottakat és régesrégen túlhaladottakat nagyon lenéznek az absztrakt művészet zászlóvivői. A feltűnéskeltés sikerült, a megrémítés már sokkal kevésbé: az emberek — vérmérsékletük szerint — nevetve vagy bosszankodva beszéltek a falakra akasztott, bekeretezett színorgiákról, de nem hiszem, hogy akár egyetlen laikus nézőben is felmerült volna az érzés: itt a holnap képviselőivel találja szemben magát. Igy azután az »épater le bourgeois« visszhangja elmaradt, ami [illegible]n a modern művészek szempontjából örvendetes, hiszen külföldi példák mutatják, hogy főként [illegible]fajta álmodern elméletek hirdetésének hatása [illegible]t szokott felújulni és új erőre kapni a harc a [illegible]aban modern művészi törekvések ellen.

Bizony, álmodernek ezek a külföldről »vendég« szereplésre hazatért fiatal művészek (és tegyük hozzá gyorsan, zárójelben: nagyrészt álfiatalok is,) akik — a velük rokonszenvező *Rambosson* francia esztétikus szavaival élve — »egyre inkább kénytelenek eltávolodni a valóság másolásától s annak helyébe más, személyesebb és eredetibb alkotásokat adni«. Ugyanezt a csoport vezetője úgy fejezi ki, hogy »az absztrakt művészet tárgyatlan művészet: nem imitál. Nem utánozza tehát sem a természet külső jelenségeit, a látszatokat, sem a múzeumi tárgyakat«. Ez volna tehát szemléletük egyik — negatív — része, míg a pozitív oldalt maguk a kiállított munkák mutatják. Egy-egy táj esetleg harmónikus színeivel, egy-egy vonzó női idom formáival valóban nem találkozunk ezeken a képeken és szobrokon — ezt ők maguk feltűnő egyértelműséggel és önérzettel hangsúlyozzák — viszont vajjon mi az az »eredetibb és személyesebb« alkotás, amelyet ennek helyében adnak? Egyenes vonalak, körök, csigavonalak és különféle mértani idomok hosszú sorát, amelyek itt-ott felidézik ugyan bennünk elmúlt geometriai házifeladataink nem éppen szívet derítő emlékeit, művészi benyomásokhoz azonban aligha vezetnek. Tegyük fel, hogy ebben mi magunk vagyunk a hibásak — az absztrakt irány belső ellenmondását ez sem szünteti meg. Hiszen ugyanakkor, amikor oly határozottan tiltakoznak a tájak és az általuk annyira lenézett női formák utánzása ellen, mértani vagy úgynevezett mértani idomok tömegét vetik papírra és vászonra. Megtagadják azt a felfogást, amely a művészet lényegét egy-egy »vonzó meztelenség« minél hívebb másolására fokozza le — ugyanekkor azonban képeiken egyáltalában nem vonzó háromszögeket és csigavonalakat vonultatnak fel és rossz néven veszik, hogy ezekben nem tudjuk a művészet *felfokozását* észrevenni...

Persze: nem új dolog ez az egész kísérletesdi. Évekkel, sőt évtizedekkel ezelőtt is felmerültek effajta próbálkozások, amelyek azonban hamarosan el is merültek a jótékony feledés homályában. Itt-ott egy-egy komoly művész is foglalkozott velük és megpróbált belőlük felhasználni mindent, ami felhasználható. Utána azonban ment tovább, új formákat, új kifejezési eszközöket keresve — míg ezek az ortodox absztraktisták megrekedtek az önmaguk által teremtett elmélet útvesztőiben és addig hangoztatták ezeknek a szempontoknak egyedül üdvözítő voltát, amíg elérkeztek odáig, hogy közülök a tehetségesek sem képesek többé a feilődésre, a továbbjutásra.

Semmiképpen sem új tehát, amit hoznak, de nem is szorítkozik a festészet és a szobrászat területére. Még élénken emlékszünk arra, hogy milyen mindent elsöpörni akaró fölényességgel jelent meg vagy húsz éve az absztraktizmus az irodalomban — mindegy, hogy akkor milyen jelszót tűzött zászlajára — és hogyan igyekezett merőben meglepő és új irányba terelni a magyar poézis útját. Ezek az évek gazdagították irodalmunkat az afféle költői lendületű sorokkal, mint például az, hogy

Ödönke vérbélű teve,
Ödönke szélütött narancs.

— amelyek úgyebár valóban nem számítottak a »természet léleknélküli utanzásának«. Ezek az irodalmi »egyéni akciók« azonban szerencsésen elmúltak, még pedig igen rövid uralkodás után, — ami világosan mutatja, hogy a hanggal, a gondolattal, a szóval mégiscsak nehezebb visszaélni, mint az ecsettel. A képzőművészetekben azonban — úgy látszik — sokkal erősebben megvetették lábukat az absztrakt irány prófétái, nem utolsó sorban alighanem azért, mert a festészet és a szobrászat még ma is exkluzív művészet, amelyre a széles tömegek lényegesen nagyobb tisztelettel tekintenek fel, mint például az irodalomra. Olvasni mindenki tud, vagy legalább is azt képzeli, hogy tud, viszont a képnek és a szobornak még mindig aránylag kevés ember számára van mondanivalója. Ezek a kevesek pedig — éppen mert kevesek — nem szeretik a hangos szót és ahol a tömeg már ordítana, ők csak csendesen tiltakoznak. Más kérdés persze, hogy ezzel a természeti adottsággal illik-e visszaélni.

Akármit mondtak az absztraktok a falon: ők semmiképpen sem képviselik a holnapot. Legfeljebb a tegnapot, de ez a tegnap — éppen a holnap és a holnapután nagy eszméinek érdekében — nem támadhat fel többé. Ők már régen meghaltak, el is temették őket. Ezt már mindenki tudja — csak ők maguk nem vették eddig észre.

Kemény István

Minisztertanács

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A kormány tagjai *Darányi* Kálmán miniszterelnök elnökletével pénteken délután ¼6 órakor minisztertanácsot tartottak. A minisztertanács először folyó adminisztratív ügyeket tárgyalt, majd *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésében megvitatta és elfogadta a *gyakorlati irányú középiskoláról szóló törvényjavaslatot.* A minisztertanács ½10 órakor ért véget.

Kánya külügyminiszter nem utazik Rómába

(Saját tudósítónktól.) Kánya Kálmán külügyminiszter azokkal a híresztelésekkel kapcsolatban, amelyek szerint legközelebb Rómában olasz-német-osztrák-magyar külügyminisztertalálkozó lesz, a következő rövid nyilatkozatot tette:

— Nem utazom Rómába. A négyes találkozóra vonatkozó híresztelés minden alapot nélkülöz.

Kormányválság fenyeget Tokióban?

Tokió, február 18.

A péntek délutáni minisztertanács jóváhagyta *a nemzeti mozgósításról szóló törvényjavaslatot.* A javaslatot szombaton terjesztik a képviselőház elnöksége elé.

A Domei-iroda jelentése szerint több politikai párt erős támadásra készül a javaslat ellen és megtörténhetik, hogy a javaslat tárgyalása esetleg *kormányválságot is idéz elő.*

400 egyenruhás tüntető megszállta a két legnagyobb párt helyiségeit

Tokió, február 18.

A kommunistaellenes védőszervezet *négyszáz egyenruhás tagja,* csütörtökön megszállta a Minszejto- és a Szejukai-párt — Japán két legnagyobb politikai pártja — párthelyiségeit. A két párt képviselői a megszállás időpontjában a parlamentben tartózkodtak. A védőszervezet tagjai azt követelték, hogy *a két párt mondja ki haladéktalan feloszlatását* és ezzel tegye lehetővé a nemzeti tömörülést. Amikor a megszálló osztagok nem voltak hajlandók az épületeket kiüríteni, a két párt vezetősége Szüecügü belügyminiszterhez fordult, aki két órán át folytatott tanácskozás után utasította Tokió rendőrfőnökét, hogy *mind a négyszáz tüntetőt tartóztassa le.*

A japán lapok *igen súlyos eseménynek* tartják a tüntetést. A Minszejto- és a Szejukai-párt valószínűleg rövidesen *kizárja több képviselőtagját.*

A külügyminisztérium szócsöve a sajtóban kijelenti, hogy a Szejukai- és Minszejto-párt helyiségeinek megszállása *a Szejukai-párt »szélsőséges elemeinek« műve volt,* akik kommunistaellenes népfelkelést szerveztek meg nemzetvédelmi céllal.

Francia gőzöst támadott meg egy spanyol hadihajó

Marseille, február 18.

Az *Elmansour* nevű gőzös, amelyet ma délben egy spanyol hadihajó Barcelona és Majorca között megtámadott, rádión közölte, hogy *fedélzetén minden rendben van* és a gőzös folytatja útját Algirba.

Egy francia torpedóromboló kíséri.

A gőzös, amely Port Vendresből indult el, a támadás időpontjában azon *a védett útvonalon haladt,* amelyet a francia hajók számára kijelöltek. Azt hiszik, hogy a hajó közelében lecsapódott ágyúlövedék *eltévedt lövedék* volt és két egymással harcbaelegyedett spanyol hadihajó egyikéről származott.

Ujabb spanyol nemzeti sikerek Teruelnél

Salamance, február 18.

A főhadiszállás a következő jelentést adta ki: Az Alfambra-arcvonalon csapatainknak *sikerült átkelni a folyón* és több kilométeren át előrenyomulva elfoglaltak sok ellenséges állást. A nemzetiek nagymennyiségű mindenféle hadianyagot zsákmányoltak. A Serana-arcvonalon a köztársaságiak támadása összeomlott. A nemzetiek 400 ellenséges holttestet számoltak össze állásaik előtt és tíz gépfegyvert zsákmányoltak.

Elutasító Franco tábornok válasza a nyilt városok bombázása ügyében

London, február 18.

Franco tábornok válasza a nyilt városok légibombázása ügyében átnyujtott angol jegyzékre megérkezett Londonba. Franco sajnálkozását fejezi ki a nyilt városok bombázása felett, de kijelenti, hogy *nem áll módjában ezen a téren lépéseket tenni.*

CSILLÁRT METEOR CSILLÁRGYÁRBAN vásároljon!

3+1-lángú ebédlő-csillár..... P 18.—

Nagy asztali lámpa diszes ernyővel... P 14.—

Villanyvasaló P 6.50

Részletre is! Kérje most megjelent árjegyzékünket!

Üzleteink: Podmaniczky utca 27. Váci utca 2. József körút 44. Vámház körút 11. Erzsébet körút 13. Pécs Miskolc Eger

Elárusítóhelyek: Margit körút 50. Debrecen Szeged Győr

GYENGEELMÉJŰ VOLT-E COURBET?

Egy müncheni orvostanár lelkes szavakat talál azok védelmében, kiket mint gyengeelméjűeket a népegészségügyi gondolat hívei kipusztításra ítéltek. A társadalomnak semmi haszna sincs az ilyen egyének továbbtenyésztéséből, — mondják és törvényt sürgetnek azok szaporodásának meggátlására. A müncheni orvosprofesszor azonban tiltakozik ellene. Rámutat arra, hogy gyenge elmével lehet az életben hátrányokat szenvedni, de közben remekműveket is lehet alkotni. Fő ütőkártyája *Courbet,* a nagy francia festő, akit gyengeelméjűnek kiáltottak ki és nem értették, hogy tudott egy ilyen ember remekműveket alkotni?!

A müncheni professzornak ez a példája azonban nem talál. Csak szertelenkedő esztétikusok kitalálása az egész. Meyer-Graefe rikító ellentétnek használta Courbet gyengeelméjűségét festői zseníje kiszínezéséhez. A maga korában minden akadémikus, minden álklasszicista, minden álromantikus festő és kritikus egymásra licitált, hogy minél nagyhangúbb Courbet-mondást találjon ki, amivel elképessze a naív olvasót. Courbet sosem cáfolt, sőt örült neki, hogy annyit foglalkoznak vele. Utóbb még igyekezett túl is tenni rajtuk.

A maga álláspontján tökéletesen konzekvens és tisztánlátó ember volt Courbet. Ha Delacroix-tól megkérdezte, hogy kik azok a szárnyas hölgyek ott fenn a felhők közt, amire persze Delacroix azt felelte, hogy angyalok, Courbet csodálkozva kérdezte tőle:

— Hogyan, ön angyalokat is fest. Hát mikor látott angyalokat? Ha pedig nem látott, hogyan tudja megfesteni? Látja, én csak azt festem, amit látok. — Ezt a felfogást realista természetszemlélet szempontjából hibáztatni nem lehet. Érthető azonban az is, hogy erre kiprédikálták, hiszen a papok gyomrában volt, amiért hírhedt képét megfestette: a *Hazatérést a konferenciáról.* A képen azt látni, amint részeg és dülöngő papok szamaragolnak és táncolnak az országúton, melynek szélén egy parasztasszony letérdel, egy öreg paraszt pedig a hasát fogja nevettében. Persze, hogy ez a brutális szatira minden katolikust vérig sértett. Csak néhány hónappal ezelőtt sikerült egy árverésen egy hívő katolikusnak a képet megvásárolnia, melyet aztán azonnal elégetett.

Hogy önmagáról nagy véleménye volt, hogy magát tartotta a világ legnagyobb festőjének, hogy minden dícséret kevés volt a számára, hogy könyvet iratott műveinek szocialista értelméről, mindez nem arra mutat, hogy gyengeelméjű lett volna, hiszen mindezt jóval kisebb tehetségeknél mindennap tapasztalhatjuk. Courbet nagyon értelmes és nagyon számító volt. Tudta, mivel lehet a közönség érdeklődését állandóan fenntartani.

Visszautasította a becsületrendet. De nagy zajjal. Mikor állami megbízást ajánlottak föl neki, de kikötötték, hogy előzetesen megbírálják, — vad gúnnyal utasította vissza, mert hiszen amit ő fest, azt semmiféle hivatal felül nem bírálhatja. Ez sem vall gyengeelméjűségre, sőt ellenkezőleg, józan számításra. Tudta, hogy ha egy 30.000 frankos ajánlatot visszautasít, nagyon fogja emelni a tekintélyét. Sietve írt vidéki mecénásának, Bruyasnak, hogy művei, melyeket idők folyamán vásárolt tőle, a mai naptól fogva százezer frankot érnek. Hiszen csak tegnap adott el három képet 25.000 frankért...

Büszkén hirdette, hogy az 1867-i világkiállításon bemutatott különkiállításával a világ minden művészét felülmúlta, a régieket és az újakat, természetesen az eljövendőket is. Meyer-Graefe mindezekben a nagy szavakban gyöngeelméjűséget lát, pedig ennek a német kritikusnak igen gyenge lábon állott a lélekismerete. Az igazság az, hogy Meyer-Graefe maga is nagyon szerette a nagy szavakat, a túlzásokat, akármilyen rikítók is voltak azok. Ezért fognak igen hamar feledésbe merülni írásai. A müncheni orvos rossz vezetőt talált a német esztétikusban, mert Courbetben nem gyöngeelméjű lángészt, inkább egy csalafinta reklámhőst kell látni, aki viselkedésével, nagy szavaival csak műveinek értékét akarta emelni. Dehogy volt ő gyengeelméjű. Egyszerűen zseni volt.

Dr. Lázár Béla.

Az osztálysorsjáték

XXXIX. sorsjáték. V. osztály. 8. nap.

20.000 pengőt nyert: 62272.

10.000 pengőt nyert: 64670.

4000 pengőt nyert: 5573 35981 52237.

2000 pengőt nyert: 52945.

1000 pengőt nyert: 6152 15418 46420 69567 73172.

800 pengőt nyert: 14206 18303 27920 70277.

600 pengőt nyert: 3792 14366 72417 83498.

500 pengőt nyert: 8203 10438 13780 17136 20741 23781 24409 27039 35404 43143 61113 66627 76646 78049 83588.

300 pengőt nyert: 1782 5119 6111 6997 7143 9139 10711 13908 15213 19961 20181 21603 22381 22855 23341 26251 28884 29206 30941 33119 36236 36452 38583 40063 41347 43169 45788 47219 47533 48805 49227 52332 52871 53273 53889 55202 58785 61994 62467 66293 67237 68436 70125 70405 73494 73857 74601 78056 78814 78913 79005 79447 82995.

175 pengőt nyert:

005 012 021 087 088 129 137 204 205 239 276 305 358 379 402
433 469 475 535 552 679 686 696 789 898 940 1116 131 191 333
380 436 491 495 552 667 723 780 899 976 2020 027 084 121 137
277 299 300 315 334 423 442 443 449 452 460 484 598 618 722 769
866 898 936 957 983 989 3004 076 108 225 249 250 267 403 425
556 690 732 837 844 870 873 879 940 4028 048 071 134 190 261
354 379 457 471 478 480 508 532 619 652 666 684 687 755 756 770
871 897 929 958 998 5048 060 099 195 199 256 259 324 366 369
424 465 515 541 580 585 604 640 861 926 938 975 985 6019 040
174 236 250 362 403 438 454 494 530 536 540 582 588 623 682 751
758 773 843 900 926 984 7070 094 127 290 321 328 390 411 457
488 514 545 548 567 679 701 712 762 822 824 839 844 910 930 949
956 8040 046 119 119 128 177 181 199 273 283 352 355 370 412
484 510 517 538 590 616 661 683 692 760 863 874 877 918 981 9000
080 088 134 178 192 195 239 263 338 479 514 677 688 739 776 828
830 880 906 923 924 945 976
10022 026 027 029 032 078 126 154 176 231 314 319 350 360 375
449 464 470 603 638 714 737 744 749 766 784 804 843 863 871 888
11000 012 206 223 333 343 356 361 407 429 459 492 604 806 826 855
921 12021 103 133 223 300 304 335 369 422 467 486 488 521 526
552 592 720 804 814 822 846 962 968 13042 076 242 329 386 404
411 434 450 564 572 589 600 645 647 662 672 676 700 816 820 871
874 14007 021 054 085 089 228 229 290 359 419 518 546 573 605
651 685 706 792 821 834 844 900 905 924 15018 025 108 191 248
296 327 435 531 535 537 579 600 638 670 693 875 16060 075 181
312 222 272 378 381 423 446 459 466 468 496 532 569 625 640 704
864 865 876 963 977 17000 020 050 054 074 084 096 116 191 193
324 358 373 401 419 444 514 534 550 582 658 671 677 710 727 729
740 815 889 936 18083 108 158 231 234 347 426 444 468 488 671
791 859 954 993 19011 115 151 159 160 275 302 321 329 520 524
542 722 748 769 770 807 868 886 933 940 959 992
20004 016 027 089 162 184 205 279 531 535 543 581 584 626 680
684 740 826 831 860 889 935 937 980 21060 082 136 165 197 233
243 289 502 557 565 583 880 886 910 917 942 22028 063 069 098
143 152 192 264 289 300 310 330 400 401 450 470 500 518 605 608
633 685 770 812 820 866 942 945 971 975 23065 067 072 092 095
155 184 216 272 274 286 370 394 428 449 510 571 583 609 726 734
758 774 785 843 854 920 944 984 24011 121 130 211 302 345 350
397 445 520 531 594 646 675 714 812 923 994 25005 099 114 180
259 319 350 379 384 429 447 564 579 605 614 655 726 796 893
26044 087 097 144 304 305 320 389 396 440 469 477 482 496 544
563 570 589 651 675 688 738 752 762 771 788 27000 122 125 172
235 272 303 316 364 539 564 609 615 618 733 741 743 773 774 807
927 941 943 950 28034 213 242 298 305 317 390 397 515 695 804
837 29000 037 046 062 084 122 160 209 314 349 368 403 444 454
478 486 491 512 544 578 594 606 629 636 658 676 692 748 908 976
30027 029 082 142 145 161 213 218 236 294 326 330 370 407
423 431 528 562 654 678 702 851 863 877 911 912 987 31041 105 111
192 231 245 372 401 449 533 542 553 593 755 832 842 858 919 964
970 985 988 993 32088 089 091 122 132 150 264 294 308 320 329
354 388 421 459 475 524 553 555 653 668 758 788 806 996 33069
108 284 326 327 343 373 380 400 408 474 515 523 536 563 603 633
673 783 788 863 866 885 906 910 954 974 985 995 34199 226 271
277 320 338 355 370 389 407 449 516 593 619 646 701 717 726 786
787 814 820 827 895 939 35009 068 096 258 388 424 429 604
612 626 698 764 781 791 805 893 36013 038 050 127 172 217 226
252 257 423 483 520 526 587 616 639 688 708 732 770 798 864 872
935 37009 017 042 051 071 168 177 190 211 219 277 329 406
470 518 547 560 625 722 735 793 794 828 863 886 888 899 917 986
38018 033 116 126 171 195 328 364 375 407 430 443 453 475 481
510 516 589 605 617 625 653 777 821 830 889 974 39017 128 136
186 216 266 454 472 516 529 543 583 625 755 810 916 933 952 969
40047 124 131 147 197 236 258 328 329 532 432 435 474 508 510
561 585 619 699 751 857 867 890 923 41017 044 131 162 177 213
410 411 470 513 548 583 619 725 780 805 823 875 888 904 927 928
991 42053 365 417 494 520 600 613 673 694 766 821 834 853 859
894 937 43025 086 165 177 246 272 315 334 361 365 481 540 551
599 641 657 684 781 798 804 818 830 864 880 926 965 979 44066
091 092 113 128 186 191 243 266 293 314 323 379 399 497 528 633
766 868 877 911 949 960 972 45005 011 049 057 122 201 224 284
297 326 388 394 435 436 516 532 638 644 653 686 727 765 938 46147
179 193 301 312 326 360 412 446 493 504 530 554 630 655 659 722
785 833 839 868 884 893 949 47007 043 044 067 126 190 217 282
387 367 443 485 615 701 728 745 879 896 911 48009 048 095 115
172 215 217 230 250 273 317 328 349 366 380 423 480 487 512 520
602 637 819 834 878 934 969 49032 039 077 208 238 280 325 368
375 417 574 589 687 861 944 966 986
50001 049 068 140 195 307 373 394 475 547 565 630 703 869 901
959 51045 175 201 233 237 282 316 357 592 506 588 602 661 663
735 737 783 843 871 916 920 932 933 981 991 999 52118 244 324
389 340 368 382 482 498 522 532 608 637 662 680 723 746 770 790
888 986 53206 281 284 327 377 480 484 640 732 733 824 878 910
937 959 964 995 54097 130 145 192 299 305 340 461 514 720 727
765 793 875 927 945 966 967 972 986 55087 126 134 147 156 215
219 241 298 331 340 342 386 395 427 431 433 437 509 544 551 579
631 639 655 707 734 756 775 803 853 861 869 950 56154 230 328
359 398 479 555 607 645 653 665 733 736 757 872 57105 208 235
322 417 486 490 494 531 649 756 757 808 836 848 920 961 987 58007
052 113 145 206 323 351 354 457 473 539 557 558 587 624 631 665
668 670 731 760 782 895 906 959 59000 019 038 104 168 270 290
295 314 460 467 489 536 666 871 893 942
69027 045 049 070 137 176 229 239 273 283 285 309 358 380
437 472 483 513 518 598 629 642 651 987 61184 187 274 308 383
448 524 555 593 692 706 846 855 878 903 964 62024 042 080 105
181 211 257 265 444 489 541 548 624 638 659 718 796 806 871 878
989 63073 110 149 219 233 507 511 313 330 349 503 539 589 599
628 737 775 852 896 64078 086 125 134 207 231 258 325 367 432
435 488 514 544 581 657 705 802 811 828 842 894 910 65053 093
151 225 353 506 512 544 584 663 668 896 918 927 66130 150 184
195 221 233 280 327 335 448 462 493 505 519 529 541 557 565 587
611 632 740 742 823 956 971 992 67001 044 188 206 210 259 276
288 320 350 361 406 407 419 460 490 527 543 582 652 742 793 805
889 912 999 68088 092 148 226 286 291 322 328 347 716 774 789
879 891 904 931 69013 115 172 190 215 263 395 397 401 406 424
439 467 505 549 689 801 817 893 920 925 995
70107 179 196 218 252 362 397 444 503 636 723 71082 132 173
301 321 328 420 427 525 528 541 706 755 797 867 883 893 921 973

A **„Tér és Forma"** építőművészeti folyóirat **szerkesztősége és kiadóhivatala** mély megrendüléssel jelenti, hogy

Mészáros Edgár László

t. hadirokkant hadnagy
a Tér és Forma felelős szerkesztője

e hónap 17-én este ½9 órakor rövid, de súlyos szenvedés után elhúnyt.

A megboldogult földi maradványait e hónap 21-én d. u. 3 órakor helyezzük örök nyugalomra a X. ker. új köztemető halottasházából az ugyanott lévő Hősök temetőjében a ref. egyház szertartásai szerint.

Gyomor- és bélbajoknál, a máj és az epeutak megbetegedéseinél, reggel felkeléskor egy pohár természetes **»Ferenc József«** keserűvíz kortyonként elfogyasztva igazán remek hashajtó. Kérdezze meg orvosát.

982 72010 058 101 120 193 258 266 299 361 400 537 655 685 687
693 743 770 865 882 73144 174 179 348 355 442 491 713 789 805
828 904 948 972 988 74047 068 155 159 205 225 255 260 304 310
357 394 410 413 433 446 516 756 811 816 837 839 879 981 75014
095 132 271 293 308 407 442 600 705 813 823 835 965 76004 023
145 151 152 280 370 445 453 460 467 497 505 597 617 628 659 928
77108 170 203 264 317 329 554 621 622 626 630 684 690 742 746
773 804 822 891 901 987 991 78017 030 066 132 170 228 229 267
272 284 296 356 358 401 504 582 668 674 712 807 827 917 79006
017 019 024 032 038 110 149 175 198 232 273 349 382 460 479 503
550 575 600 603 630 672 694 708 718 781 813 831 833 880 890 911
921 993
80002 022 059 115 129 173 253 336 394 410 477 523 548 575 579
960 961 979 81066 106 113 149 150 165 186 196 214 223 332 422
437 513 556 564 638 797 843 856 938 82020 164 195 296 301 338
435 535 552 602 610 635 671 672 709 850 914 952 969 83033 034
044 073 089 161 166 269 311 391 421 433 517 518 545 555 567 625
642 724 748 835 858 922 927 933 961 999 84123 130 144 199 249 278
385 387 394 433 441 491 557 608 651 658 680 682 705 744 812 824
836 865 928 978 85072 081 241 437 449 508 554 582 607 647 685
785 811 833 860 951

*

Minden felelősség nélkül.

*

A *Pesti Napló* gyorslistáját, amely a pénteken kihúzott összes számokat tartalmazza, a húzásteremben összeállította a Glória ker. rt., VI., Andrássy út 18. Telefón: 11—89—99.

*

A húzás folytatása hétfőn, 21-én.

Már öt letartóztatottja van a gyermekgyilkossági bűnügynek

Ujabb kihallgatásokat foganatosít az ügyészség

(Saját tudósítónktól.) Drámai gyorsasággal fejlődnek az események abban az egyre nagyobb méretekben kibontakozó *gyermekgyilkossági bűnügyben,* amely az egynapos *Giczi* Géza halála körül keletkezett. A nyomozás munkáját most már a rendőrség, az ügyészség és a vizsgálóbíró párhuzamosan vezetik. Ennek a nagyszabású nyomozási munkának az eredménye az, hogy pénteken már öten voltak letartóztatásban, de *a bűnügy még újabb meglepetéseket tartogat.*

17 sérülés a csecsemőn

Bubits Jenő vizsgálóbíró pénteken korán reggel megkapta a csecsemő felboncolásáról készült orvosszakértői véleményt, amely *megdöbbentő részleteket tartalmaz arról a felháborító kegyetlenségről, amellyel a csecsemőt meggyilkolták.* Maguk a boncoló orvosok is *elborzadva* állapították meg, hogy a csecsemőn *17 belső és külső sérülés fedezhető fel.* Kétségtelennek látszik, hogy *a gyilkosság első kísérleteit maga az anya, Giczi Mária követte el.* Előbb befogta az újszülött száját és orrát, még pedig olyan erővel, hogy *a gyermek puha orrcsontja egészen behorpadt és elferdült.* A kisfiú azonban szívósnak bizonyult és nem fulladt meg. Ujabb fojtogatási kísérlet következett: egy ujj benyúlt a gyermek torkába s *a bárzsingból pengőnyi darabot kiszakított.* Talán még ez sem volt elég, mert, úgylátszik, valaki ránehezedett a csecsemőre, akinek *a bordái is betörtek.*

Ki a gyilkos?

Ki követte el a gyilkosságot? Ez a probléma foglalkoztatja a nyomozó hatóságokat. Egyelőre az ügy háron gyanúsítottja, az anya, az orvos, dr. *Schwartz* Zoltán és a szülésznő, *Baricza* Pálné tagadnak.

Schwartz Zoltán pénteki kihallgatása során a vizsgálóbíró előtt kétségbeesetten tagadta bűnösségét s kijelentette: *egy ujjal sem nyúlt a csecsemőhöz.* Az orvos szerepe ebben a vonatkozásban még nem tisztázódott teljesen, bár a boncolási jegyzőkönyv bizonyos tekintetben mentőkörülményeket tartalmaz dr. Schwartz Zoltán szempontjából. A boncoló orvosok szerint ugyanis *a gyilkosság elkövetése oly primitív módon történt, hogy az nem vall orvosi kézre.* Schwartz Zoltán ellen azonban alapos a gyanú, ő idézte elő, hogy Giczi Mária a terhesség nyolcadik hónapjában szülte meg gyermekét s ennek a mesterségesen előidézett koraszülésnek is az volt a célja, hogy *a gyermek életképtelen legyen.* A vizsgálóbíró több mint két órahosszat hallgatta ki a fiatal orvost, aztán kihirdette előtte végzését, amely szerint *szándékos emberölés bűntette s magzatelhajtás bűntette címén történt letartóztatását fenntartja.* A végzés ellen *Schwartz* Zoltán és védője, dr. *Sándor* László felfolyamodást jelentettek be.

„Ha kell, égesse el!"

Amikor a fogházőr *Schwartz* Zoltánt elvezette, másik fogházőr *Baricza* Pálnét kísérte *Bubits* Jenő vizsgálóbíró elé. *Bariczáné* zokogva hangoztatta ártatlanságát. Elmondta, hogy egy vasárnap délután izgatott állapotban kereste fel *Schwartz* és egy kendőbe bugyolált csomagot adott át neki. Azt mondta, a kendőben méhmagzat van, melyet el kell tüntetni. További érdeklődésére pedig ingerülten rákiáltott: *Ha kell, égesse el!*

— Egyszer csak rémülten láttam, — vallotta a szülésznő — hogy az élettelennek hitt méhmagzat, amikor a csomagot kibontottam, *megmozdul és nyöszörögni kezd.* Nyomban kamillateát főztem, borogattam, mosogattam a kis csecsemő vérző, kék-zöld foltos testét. Lányom, aki segédkezett, riadtan vette észre, hogy *a gyermek hangja elfullad.* Erre megijedtem s a csecsemővel a rendőrségre rohantam, de *az útközben meghalt.* Ártatlan vagyok, nem bántottam a csecsemőt, sőt inkább megpróbáltam, hogy életben tartsam.

Bariczáné kihallgatása is hosszabb ideig tartott s mivel súlyos gyanúokok forognak fenn ellene, a vizsgálóbíró ugyanolyan címen, mint az orvost, vagyis szándékos emberölés büntette s magzatelhajtás gyanúja alapján letartóztatta. Ez ellen a végzés ellen is *Bariczáné,* mint védője, dr. *Darányi* Béla felfolyamodást jelentettek be.

Szembesítik az orvost és a szülésznőt

Minthogy az orvos és *Bariczáné* vallomása között lényeges eltérések vannak, a vizsgálóbíró ~~úgy döntött,~~ hogy *szembesíti őket.* A szembesítésre előreláthatóan ma kerül sor.

Miközben a vizsgálóbíró szobájában a két gyanúsított kihallgatásának izgalmas jelenetei játszódtak le, azalatt dr. *Grottó* László ügyész szobájában a szörnyű bűnügy egyéb mellékhajtásait igyekeztek tisztázni. Az a gyanú merült fel ugyanis, hogy dr. *Schwartz* Zoltán nemcsak *Giczi* Mária terhességét igyekezett megszakítani, de *másokon is végzett tiltott műtétet.* Bár dr. *Schwartz* Zoltán ezt a vádat is tagadta, a nyomozás munkája pénteken már olyan eredményeket produkált, amelyeknek alapján a rendőrség sürgős utasítást kapott: *detektívek állítsák elő az ügyészhez dr. Krausz József orvost és Stern Lajosné ápolónőt.*

Letartóztatják dr. Krausz Józsefet

Az ügyészi utasítás alapján délben detektívek állították elő terézkörúti lakásáról dr. *Krausz* Józsefet, aki a Zsidókórház szülészeti osztályára járt gyakorlatra, hogy szülésznőorvosi képesítést nyerjen. Az ügyész a fiatal orvos elé tárta a nyomozás adatait, amelyek szerint *Schwartz Zoltánnak tiltott műtétnél segédkezett.*

— *Valótlanság,* — kiáltotta magából kikelve, izgatottan az orvos — *Schwartz* Zoltán ügyeihez semmi közöm, *semmiféle tiltott cselekményt nem követtem el.*

A kihallgatás izgalmai a fiatal orvost annyira megviselték, hogy *vallomása közben többször rosszul lett.* Délután két órakor fejeződött be kihallgatása s akkor dr. *Grottó* László ügyész közölte vele, hogy magzatelhajtás kísérletében való bűnsegédi bűnrészesség gyanúja címén *előzetes letartóztatásba helyezi.* Dr. *Krausz* József az ügyészi határozat ellen felfolyamodást jelentett be a vizsgálóbíróhoz. Ezután az orvost egy fegyőr lekísérte a fogházba.

Ujabb letartóztatás

Nem sokkal ezután *Stern* Lajosné apolónőt kezdte kihallgatni az ügyész. *Sternné* ellen az a gyanú merült fel, hogy *Bariczáné* hívására *Schwartz* Zoltán lakásán tiltott műtétnél segédkezett. Korábban már a rendőrségen is kihallgatták errevonatkozóan az ápolónőt, aki tagadta bűnösségét s akkor a rendőrségről el is bocsátották. Az ügyész előtt szintén ártatlanságát hangoztatta, védekezését azonban az ügyész nem fogodta el *s őt is előzetes letartóztatásba helyezte.*

A két újabb letartóztatás aktáit nyomban megküldték a vizsgálóbírónak, aki ma kihallgatja *Krausztot* és az ápolónőt és a kihallgatás eredménye után dönt fogvatartásukról.

Giczi Máriát Budapestre hozzák

Az ügyészi nyomozás még nem fejeződött be, ma folytatják s nem lehet tudni, hogy milyen fejleményei lesznek *s nem vezetnek-e esetleg újabb letartóztatásokra.*

Mindeddig nem sikerült még tisztázni a celldömölki kórházban fekvő *Giczi* Mária szerepét. A nyomozó hatóságok olyan értesítést kaptak, hogy a leány állapota javult s lehetséges, hogy *már szombaton Budapestre szállítják,* hogy kihallgassák. Ennek a kihallgatásnak döntő szerepe lesz a gyilkossági bűnügy további alakulásában.

A Zsidókórház igazgatóságának nyilatkozata

»A csecsemőgyilkosságra vonatkozó hírlapi közlésekkel kapcsolatban a Pesti Izraelita Hitközség kórházainak igazgatósága a következőket állapítja meg:

1. Dr. *Schwartz* Zoltán bécsi diplomás orvos sohasem volt kórházaink kinevezett orvosa; időnként megújítandó és bármikor visszavonható látogatási, illetve bejárási engedéllyel bírt, aminőt a világ minden kórháza ad magasabb évfolyamú orvostanhallgatóknak, szigorló orvosoknak és külföldi diplomájú orvosoknak is kiképzésük kiegészítésére.

2. Dr. *Krausz* József magyar diplomával rendelkező orvos szakorvosjelöltként járt be kórházainkba.

3. *Stern* Lajosné ápolónő 1935 május 16-án, tehát már három év előtt bocsáttatott el kórházaink szolgálatából.

Budapest, 1938. évi február hó 18-án.

»A Pesti Izraelita Hitközség kórházainak igazgatósága.«

Beöthy István

Méltatás.

Merei Ottó: Párizs és az itthon vonzásában.
Művészet, 1978. május – 4 lap.

Beöthy István

Pesti Hírlap 1938 jan. 30.

Párizsi magyar művészek a Tamás Galériában

Párizsi magyar festőknek és szobrászoknak az a csoportja, amely *Beöthy István* szobrásszal az élen, az *Abstraction-Création* nevű irányhoz tartozik, bemutatkozó kiállítást rendezett a *Tamás Galériában*. Ez a csoport, mint az irány is, amelyet követ, felmondja azt a szövetséget, amely a művészet és természet között ősidők óta fennáll és arra az álláspontra helyezkedik, hogy a festészet és szobrászat éppoly elvont, önmagukért való fogalmak, mint például a zene. Ebben kissé hasonlítanak a szintén párizsi „muzikalista" festőkhöz, akiknek kiállítását tavaly láttuk a Nemzeti Szalonban. Az „Abstraction-Création" azonban még tovább megy náluk: egyáltalában nem tűr tárgyi, természeti elemeket a képzőművészetben és így történik, hogy minden képzeletük, mondanivalójuk kimerül, többé-kevésbé jól szerkesztett mértani ábrákban, festett vagy fábavésett, esetleg még dróttal is kiképzett csigavonalakban, médiumi látomásokhoz hasonló szín és vonalfantáziákban, a sík, a tér, az idom, az egyensuly, a ritmus kifejezésében és szinte még örülni kell, ha az egyik szobrász munkája egy cápa állkapcsára, vagy a különben igen nagytehetségü Beöthy István fafaragványai elgörbult légcsavarra emlékeztetnek, mert ezeknek legalább némi közük van a természethez. Mint ahogy egy-egy festőjük rajzai viszont górcsövi metszetek, vagy az emberi bélrendszer képét idézik. Kár volna ezt az irányt balszélső, vagy jobbszélső meggyőződéssel vádolni — ezek a többnyire fiatal művészek *keresnek* valamit, ami nem baj, sőt erény, sokkal nagyobb baj, hogy azt hiszik, meg is találták, amit kerestek. Lehet, hogy meggyőződésük, embrionális eredményeik valamikor egy atomnyira hozzá fognak járulni az uj művészi világnézet kialakulásához, ahogy az a kubizmussal is történt, de igy, önmagában ez a festészet és szobrászat kirugja maga alól a természet őstalaját, de irdatlan távol attól, hogy önálló művészetnek legyen nevezhető, csak sajnálatos eltévelyedés. Nevetni azért nem kell rajtuk, vagy elfogadja őket az ember, vagy nem. Mi nem fogadjuk el, mint ahogy az irodalomban nem fogadtuk el a szintén „absztrakciót" hirdető dadaizmust. Ez itt a képzőművészet dadaizmusa — tiz év mulva ők teszik azt, amit mi nem teszünk velük: kinevetik önmagukat.

Fülöp Zoltán

csemegeáruk

BUDAPEST, XI.
Horthy Miklós út
Telefon: 25-98-94

Naponta friss pörkölt kávé

Gy
fino

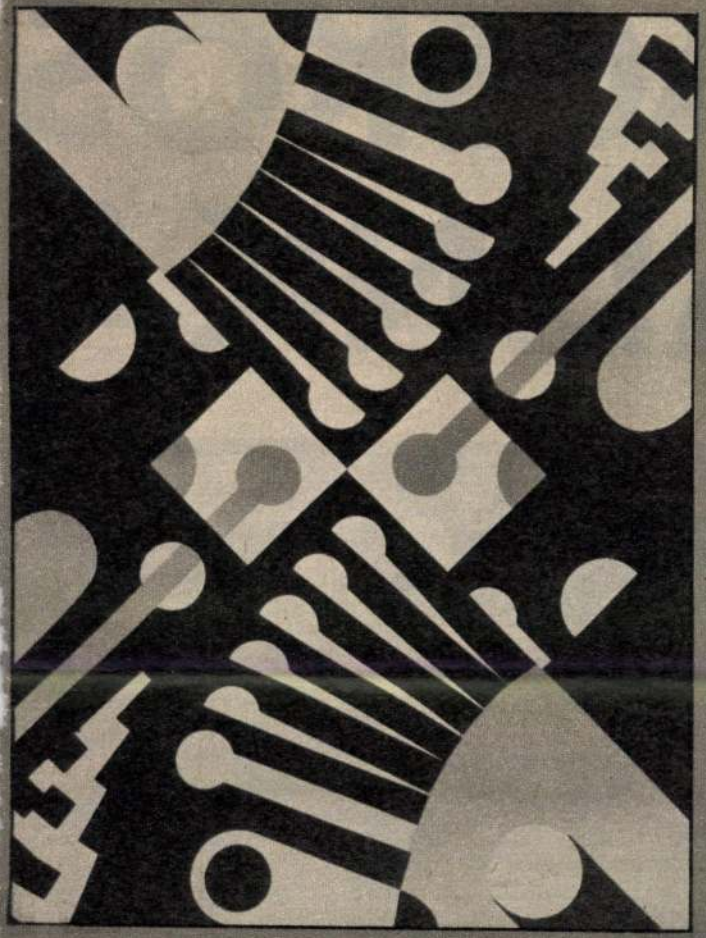

Koncz Béla:
Formaszervezés Bartók zenéjére

Pátkay Ervin:
Hódolat Bartóknak

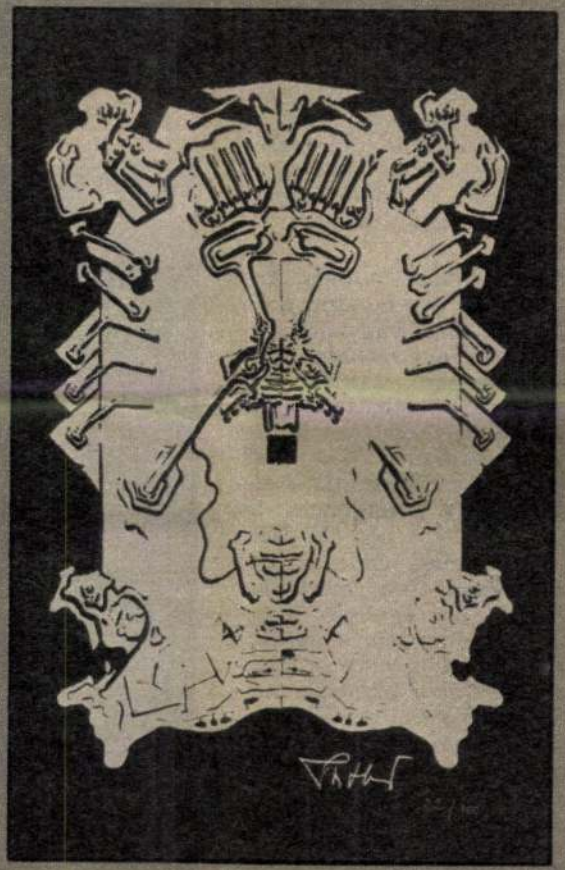

Bálint Endre:
Allegro Barbaro

ETIENNE BEOTHY UJ TÜKÖR 1981/XVIII/12.sz.18-19.

ZACSKÓS PÁLINKA

A portás a tőle szokatlan határozottsággal húzza el K. Tamás martinász táskájának cipzárját. Disznósajt, magyar kártya, Sportfogadás, de nem ezt keresi. A kifliszacskóból kis üveg pálinkát húz elő. K. Tamás már csak műszak után ihatja meg.

A gyárhoz közeli boltban pufajkazsebbe tömködik a reggelit a munkába indulók. Egyikük literes kövidinkát csúsztat az ing alá. A szemközti irodában a megfigyelő azonnal bekapcsolja a rendőrségtől kölcsönkért URH-készüléket:

— Kék pufajkás, kucsmás, bor az inge alatt.

A portán röviden megismétlődik K. Tamás esete. Új műszak indul.

EGY RENDHAGYÓ MINISZTER

— Üdvözlet a Szeszminiszternek — ugratják Szalai Lászlót, az egyik művezetőt az irodában.

Ismert ember, évek óta vezetője a munkahelyi alkoholellenes társadalmi bizottságnak. Régebben gépkarbantartó volt, néhány éve embereket akar rendbehozni, de most sincs rajta köpeny. Az országban csak Ózdon hajlandók fizetni ezért a beosztásért. A Szeszminiszter dolga: megakadályozni a munkahelyi ivást s figyelemmel kísérni az alkoholisták sorsát.

— Nálunk az emberek hatvan-

nemegyszer a szomszédban éjszakáznak.

Egy nap múlva újabb bejelentés:

N. L.-né visszavonja tegnapi bejelentését. (Arcán és nyakán kék foltok.)

A Kék Acél vendéglő ajtajától alig száz lépésre, de már a művek kerítésén túl remeg a föld. Izzó vashasáb csúszik a hengerek közé. Fölötte a fülkében a padkormányos keze-lába mozog. Egyidőben szabályozza a hengerek nyomását és sebességét, megszabja, meddig nyúlhat a vas. Sietnie kell. Nehéz munka, a hengerek is csak rövid ideig bírják. F. T. lakatos hozza őket helyre ismét. Volt egy kis kihagyása:

— Pontos, precíz munkát kell végeznem. Négy éve hivatott a főmérnök, válasszak: vagy abbahagyom az ivást, vagy mehetek. Egy időre itthagytam Ózdot. Itt ugyanis nem gyógyulhattam volna meg, hiszen a kollégák között szoktam rá az italra, de a főnökeim sem voltak jobbak. Csak akkor adtak több prémiumot, ha együtt küldtük el a bőr alá. Nem ismertem mértéket, én sem tudtam kulturáltan inni, mert úgy is lehet. Sokszor egyhetes kocsmázás után beüzentem a gyárba, hogy írjanak már valamit a munkalapomra. Amikor hivattak, tudtam, véget kell vetni az egésznek. Az asszonnyal vonatra ültünk. Az e.-i elvonóban azt mondta az orvos: nem ide tartozom. Könyörögtem neki, hogy maradhassak, mert otthon képtelenség meggyógyulni. Betegállományba vettek, elkezdtem. Injekcióztak, tablettáztak,

„Ha részeg az ember, a gyerekek előtt is akar. Erőszakoskodik velem. Rá sem bírok nézni. Ha a nagy fiú meg akar védeni, kiza-

KÉPZŐMŰVÉSZEK HÓDOLATA BARTÓKNAK

Két évvel a Bartók-centenárium előtt határozták el Párizsban élő magyar származású képzőművészek, hogy magyar kollégáikkal együtt készítenek egy grafikai albumot: Hommage a Bartók – Hódolat Bartóknak címmel. Bartók nemcsak zenéjével, hanem emberi magatartásával is szimbólummá lett a hazától távolra szakadt magyar művészek számára. Önzetlenül és lelkesen dolgoztak azért, hogy a franciáknak és a nagyvilágnak a maguk eszközeivel megjelenítsék: mit jelent, mit ad a mának ez a magyar zseni, ez a tiszta gyémántkemény jellem. Az album a magyar nagykövetség sajtóirodájának és a Képzőművészeti Alapnak a gondozásában meg is jelent. Harminckét grafikai lapot tartalmaz, s borítódobozát is világhírű művész tervezte (Pán Márta). E lapokból mutatunk be néhányat, reprodukcióban. Az egész albumot a magyar művészek húsz grafikai lapból álló újabb, a Képzőművészeti Alap kiadásában megjelent mappájával együtt nemrég bemutatták a Vigadó Galériában is.

Kéri Ádám:
Bartók emlékére

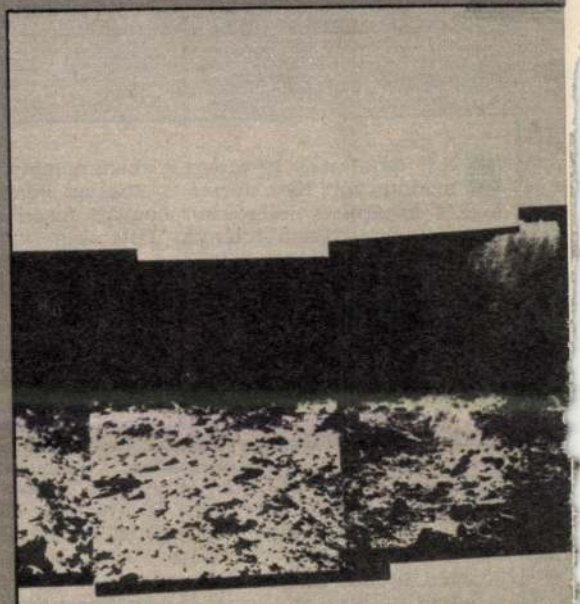

BARTOK—Bela, on Wednesday, Sept. 26, beloved husband of Edith Bartok, father of Bela and Peter Bartok. Services at "The Universal Chapel," Lexington Ave., at 52d St., on Friday, Sept. 28, at 2 P. M.

BARTOK—Bela. We announce with profound sorrow the death of the distinguished composer, Bela Bartok, in New York on Sept. 26, 1945.

Etienne Beothy:
Zene – Bartók emlékére

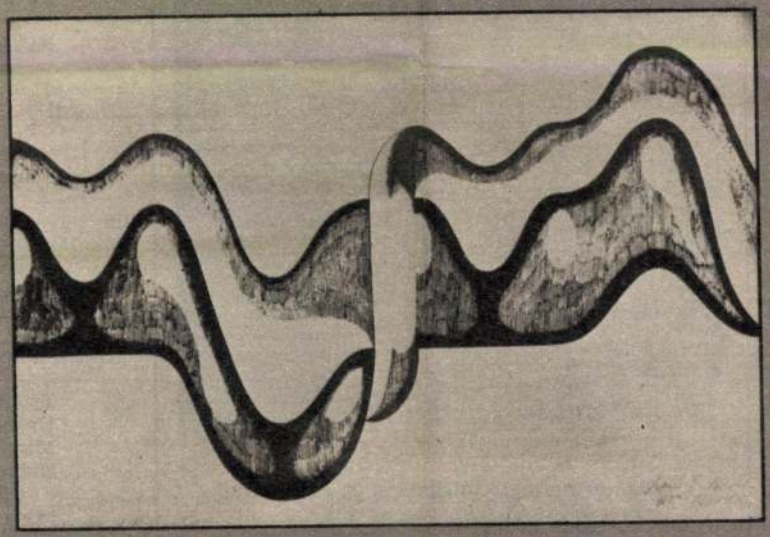

Kiss József 1919-es kéziratai

Egy tanulmány készítése közben, néhány éve, módom volt Kiss József ismeretlen kéziratai között kutatni, s felfedezni, hogyan fogadta az 1919-es forradalmat a Knyáz Potemkin költője, aki 1906 januárjában lapja, a Hét címoldalán lángoló szavakkal üdvözölte a Patyomkin cirkáló matrózainak hőstettét.

Néhány félbehagyott sor, egy-két kidolgozatlan versszak tanúskodik, s talán a kéziratos könyvekből később kitépett lapok — amelyek nyomait megtaláltam — árulkodhatnának az ebben az időben beteg, törődött költő Tanácsköztársaság alatti tevékenységéről, érzelmeiről, sorsáról. Egy levél a közoktatásügyi népbizottság irodalmi osztályától, Komját Aladár névaláírásával arról tanúskodik, hogy az irodalom akkor vezető képviselői figyeltek sorsára, és számítottak munkásságára.

„Igen tisztelt kollégám!

Szíves tudomására hozom, hogy az írói direktórium felajánl Önnek 2000 korona munkabér-előleget addig is, míg az Ön rendszeres írói javadalmazásának ügye végleg elintézve nincsen.

Amennyiben ez összeget felvenni kívánja, szíveskedjék a mellékelt nyugtát aláírásával ellátni és ezen sorok átadójával visszaküldeni, hogy a 2000 koronát folyósíthassam és minél előbb kézhez juttathassam.

Budapest, 1919. június 24-én.

Tisztelő híve:
Komját Aladár."

Az agg Kiss József azonban már nem lehetett képes együtt lobogni a fiatalokkal. De hogy még

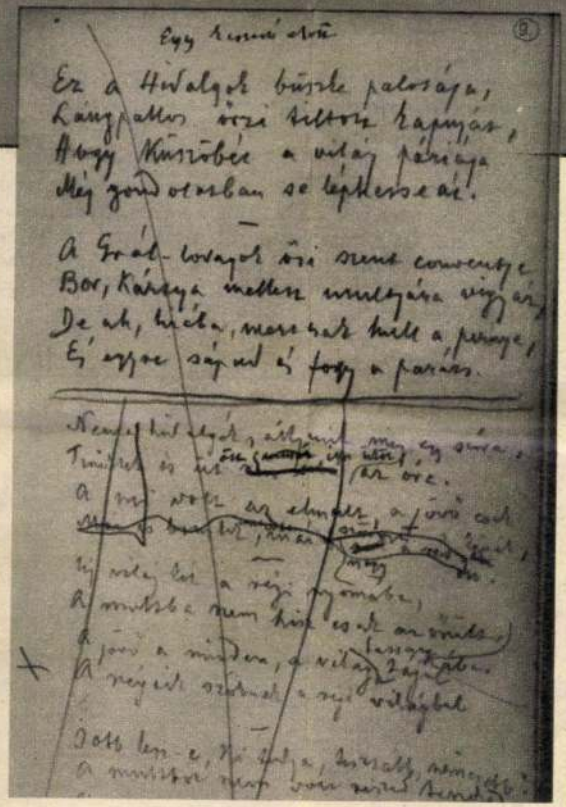

Egy kéziratról

Ez a Hullámok büszke palotája,
Lánycsalló őszi tükrök kapuja,
Hogy Küzdőbéc a világ párnája
Még gondolatban se lépkedsz ide.

A Grál-lovagok őszi szent convente
Bor, Kártya mellett unalmára vigad,
De ah, hiába, mocsok hull a pezsgő,
És oszlop sárul és fogy a parás.

Nemes hidalgók álljunk meg egy szóra,
Tinéktek is üt nemsoká az óra.
Ami volt az elmúlt, a jövő csak késik
Máris bomlik, máris nagy a rés itt.

árulkodott. Találtam másutt e könyvhöz tartozó — bár nem biztosan e helyre illeszkedő lapokat, amelyeken a következő sorok olvashatók:

Ha majd a hullámtorlódás elül
És újra béke lesz majd a világon,
Gondoljatok rám, ki a harcot láttam
De a békét már aligha látom

Ki első zengtem a vihar zenéjét,

Majd lejjebb, különböző javítások után más írással:

Ki első zengtem a vihar zenéjét,
Csapongtam villámok magasában

És ugyancsak ennek a kitépett lapnak a másik oldalán, legfelül áthúzva a következő:

Trombitaszó, trombitaszóra
Ébredek minden

Alatta a következő vers:

Trombitaszó! Trombitaszó!
Hajnali álmot eloszlató
Mire való? Mire való?
Harmatos fűben kakasszóra
Fujják, fujják kommandóra
Mire való?
Trombitaszó!

ÉTIENNE BÉOTHY (BEÖTHY ISTVÁN) SZOBRAI

Pécs, Modern Magyar Képtár

Gyakori lett kiállítótermeinkben a külföldre szakadt magyarok bemutatkozása. Ebben a divatban könnyen elsikkad figyelmünk elől egy-egy művészettörténeti érték.

Étienne Béothy nevével a legtöbben Herbert Read *A modern szobrászat*ában találkoztunk először; a Szépművészeti Múzeum és a pécsi Janus Pannonius Múzeum gyűjteményében is találhatók művei.

A szobrász és konstruktőr Beöthy építészeti taunlmányokat végzett Budapesten, a *Ma* köréhez és Moholy-Nagy Lászlóhoz csatlakozott, majd a Tanácsköztársaság bukása után emigrált Párizsba. Szobrászatot tanult, 1932—36 között alapító tagja a nemzetközi Abstraction-Création csoportnak, s 1938-ban ő szervezi és rendezi a Párizsban élő magyar művészek budapesti bemutatkozását. Haláláig, 1962-ig megbecsült kiállítója volt a nyugat-európai szobrászati seregszemléknek. Ismerősei azt is tudják, hogy szerepet

vállalt a francia ellenállási mozgalomban.

Sok mindent tudunk hát e konstruktív művészről, és néhány éve műveit is láthattuk a Műcsarnokban. Új pécsi kiállításán ötven szobrot és számos grafikát láthat a közönség. Munkáira máig érvényes, amit Kállai Ernő írt a Tamás Galériában bemutatkozó párizsi magyar művészek kapcsán:

„A kiállítás legértékesebb művei... Beöthy István kezéből kerültek. A domborodás és homorodás ütemesen hullámzó, csavarodó váltakozása során lendült a két faszobor majdnem növényszerűen eleven lénnyé, karcsú, hajlékony lángoszloppá. Beöthy szobrain is bebizonyosodik: a jelképző művészet a szó gyökeresebb, egyetemesebb értelmében ugyancsak a természethez idomul. Az ember maga is a természet sarja lévén, a szerves életkifejtés ütemére gesztikulál, valahányszor lénye legmélyét ölti alakba." *(Képünkön A felsőbbrendű ember, 1927 című bronzszobor)*

Husz Mária

Beöthy István

z. 4. o.

és:

k megfelelő szem. alapbér: Ft.

t munkaidő: hónap.

-tól -ig.

tes engedély kelte, száma:

sziv jöv. adó és községfejl. hozzájár. kerül

.....

.....

megbizó

kes — bár talán egy kicsit elnyújtott — „kisfilmet a nagyvilágból" élvezhetünk végig. Amelyből az is kiderült, hogy az elhagyott csecsemő akkor is megható, ha elefánt. És hogy éjjel minden vadállat szeme világít.

Faragó Zsuzsa

T3

Film

A NAGY KITÜNTETÉS

Színes csehszlovák film

Minden háborúnak vannak megszál lott őrültjei, akik szinte kötelessé güknek érzik a vérontást. A rosszu értelmezett hazaszeretet és engedel messég nevében még a fölöslege emberáldozattól sem riadnak vissza Ilyen „örömkatona" Hoferik káplá is, Martin Hollý 1980-ban, a Karlov Vary-i nemzetközi filmfesztiválon a zsüri különdíjával kitüntetett, első világháborúban játszódó filmjének hőse. Ez a korlátolt, önmagával é katonáival szemben egyaránt kö nyörtelen, ostoba ember fanatikusa hisz a császárban és a háborúban Egy értelmetlen parancsot teljesítv

Beöthy István, szobrászművész (1897-1962). 1) Folytatás

Beöthy István

1 1. Szolfézs

5 5. Forma és ritmus, 1936

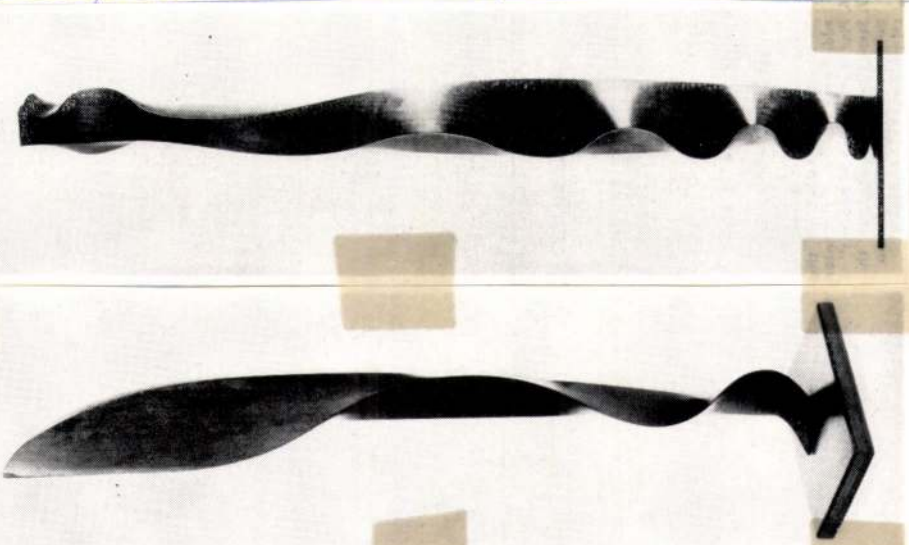

Magyar Építőművészet, 1984. 2. ~~szám~~ 62-63-old.

Beöthy István szobrászművészet 2. folytatás

2

2. Északkai kandur, 1956

4

4. Kozáktánc, 1930

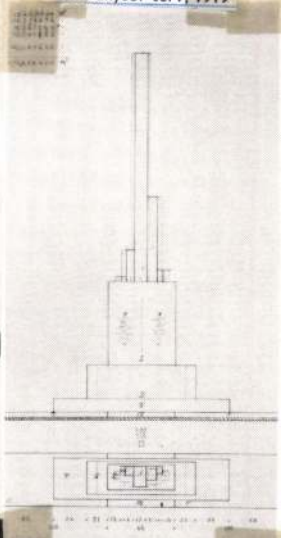

3. Aranysor-terv, 1919

3

Magyar Építőművészet, 1984. 2. 62-63-oldal.

DER Ausschnitt Aufl. i. Tsd. Richtung: | It. Stamm 1979 "64,3";-
Aachener Volkszeitung
1021 5100 Aachen (NRW) -5 6 79 E

Werke des Bildhauers Etienne Beothy in Marl

Künstler und Organisator

Etienne Beöthy, [illegible]

Marl. – Abseits der großen Zentren der Kunstdarbietung in der Bundesrepublik hat sich in der westfälischen Stadt Marl in den vergangenen Jahren eine profilierte Sammlung zeitgenössischer Skulpturen gebildet. Ihr Hintergrund soll für die Zukunft die Errichtung eines Skulpturenmuseums sein, das zur Zeit in einer ersten Stufe als Freilichtanlage besteht. Eine zweite Stufe der Kunstpräsentation in Marl ist jetzt mit der Eröffnung eines Museumsbereichs im neuen Marler Rathaus erreicht, der nun auch in einer als „Glaskasten" betitelten architektonischen Innenzone Wechselausstellungen bildender Kunst ermöglichen soll. Wechselausstellungen internationaler Skulpturenkunst hatte es in den siebziger Jahren in Marl im Freilichtmuseum bereits häufiger gegeben, nun setzte man im „Glaskasten" zur Eröffnung einen neuen, außergewöhnlichen Akzent.

Mit der ersten umfangreichen Retrospektive des ungarischen Bildhauers und Kunsttheoretikers Etienne Beothy in der Bundesrepublik wird ein Künstler in Westdeutschland vorgestellt, der neben seinem ausgedehnten künstlerischen Schaffen besonders auch als Manager und Propagandist zeitgenössischer Avantgarde hervorgetreten ist. Beothy war in Budapest nach dem ersten Weltkrieg als 21jähriger zunächst in Architektur ausgebildet worden, wechselte aber 1920 an die dortige Hochschule für Bildende Künste über und lernte bis 1924 die Bildhauerei. W[illegible] viele seiner Generationsgenossen zog [illegible]ch Beothy um die Mitte der zwanziger Ja[illegible]e die Kunstmetropole Paris am intensiv[illegible]en an, nachdem er zuvor die wichtigsten europäischen Kunststädte in Italien, England, Deutschland und Österreich auf zahlreichen Reisen kennengelernt hatte.

1925 ließ sich Etienne Beothy für immer in Paris nieder, wo er im Jahre 1961 starb. In den späten zwanziger und dreißiger Jahren entfaltete Beothy eine intensive künstlerische und organisatorische Gründertätigkeit zur Verbreitung der modernen Kunst. Die wichtigsten Stationen waren dabei die Mitbegründung der Pariser Künstlervereinigung „Abstraction-Création", deren Vizepräsident Beothy bis 1936 war, und die Organisation der ersten Ausstellung abstrakter französischer und ungarischer Kunst in Budapest im Jahre 1938. Die bedeutenden stilistischen Veränderungen der Kunst der zwanziger und dreißiger Jahre spiegeln sich nicht zuletzt im eigenen bildhauerischen Werk Beothys, aber auch in zahlreichen theoretischen Schriften, in denen er unter anderem das Verhältnis der bildenden Künste zu den anderen Kunstgattungen, besonders zur Musik zu klären versuchte.

Die nun in Marl zu sehende Retrospektive Beothys zeigt 114 Arbeiten des Künstlers, die vornehmlich aus dem Nachlaß und aus einer Baseler Privatsammlung stammen. Über 50 Skulpturen, dazu Graphiken, Zeichnungen und Glouachen geben einen Überblick über die Entwicklung Etienne Beothys, der zunächst noch unter dem Eindruck seines Architekturstudiums und der Bekanntschaft mit Moholy-Nagy in strengen konstruktivistischen Formen zu arbeiten begann. Dies änderte sich mit dem Wechsel nach Paris. Beothys Skulpturen werden „plastischer", bekommen Volumen, zeichnen sich durch schwungvolle Formen aus. Solch grundsätziche Belebtheit in Beothys Skulpturentätigkeit wird dann die Basis für die etwa um 1929 einsetzende formale Abstraktion, die zu dem heute bekanntesten parabelhaften Arbeiten figürlicher Art bei diesem Künstler führte.

Das Holz wird nun bevorzugtes Material im Schaffen des ungarischen Avantgardisten. In den vierziger Jahren stilisiert sich die Formenarbeit Beothys noch einmal unter dem Eindruck der Beschäftigung mit der Musik. Beothy entwirft Skulpturen nach den Namen musikalischer Formen. Dominierend aber bleiben für den Stil des Künstlers seine glatten, manchmal fast zu eleganten Figurenplastiken, mit denen er ein weitreichendes Repertoire bewegter Gesten entfaltet. (Bis 7. Juni).

WOLFGANG STAUCH-V. QUITZOW

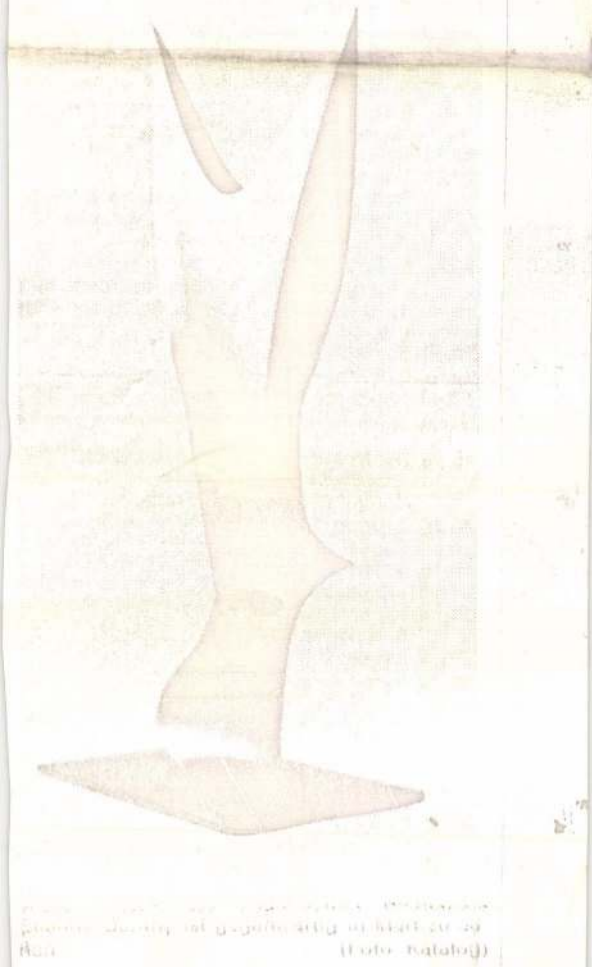

[illegible] (Foto: Katalog)

Beöthy István

N. L. 934. V. 12.

— **Magyar szobrász kiállitása Párisban.** *Beöthy* István, a már évek óta Párisban élő magyar szobrászmüvész az „Abstraction Création" nevü kiállitási csarnokban kiállitást rendezett, amelynek soraiban jelent volt gróf *Khuen Héderváry* Sándor párisi magyar követ is, nagy elismeréssel adózott a modern szobrászati iskolához tartozó magyar müvész tehetségének.

N. L. 934. V. 12.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-s

Utalványszám ...../BI..... ügyosztály.

Fizetési u

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára

.....

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

A könyv

Beöthy István

nobrán

wod (Paris)

Arts. 1948

165. n. 3. l.

A m.kir. vall.és közokt. mi
sz.a. kelt s IX.ker.állampé
másolata.

KIFIZETTETET
MAGY. KIR. ÁLLAMPÉNZTÁR IX. ker.
Budapest, 19 06 év 11 25 06

Utasitom a kir.
Országos Bizottsága részére
K.t a Bizottság elnökének h
elszámolás kötelezettsége m
közokt. miniszteri tárca na
A hivatalos más

BEÖTHY István szobrász

1983. május 24., kedd Képzőművészeti

Beöthy-emlékkiállítás Pécsett

Kozáktánc. 1930.

Ismeretlen deportált síremléke. 1952.

Beöthy Istvánnak, az Étienne Béothyként világhírűvé vált szobrásznak az emlékkiállítását rendezték meg ezekben a hetekben a pécsi Modern Képtárban. Az 1897-ben Jászapátiban született művész első világháborús katonai szolgálat, budapesti műegyetemi tanulmányok és a Képzőművészeti Főiskolán töltött négy esztendő után a húszas évek derekán telepedett meg Párizsban, és az évtized végén, a harmincas évtized legelején vált a modern művészetek jelentős alkotójává, a tekintélyes Abstraction-Création csoport tagjává, majd egyik vezetőjévé. Lírai nonfiguratív műveinek harmóniáját, fontos elméleti tevékenységét hamarosan elismerték, munkásságát a legnevesebb párizsi-nemzetközi mestereké között tartották számon. Az 1962-ben elhunyt mester, aki a második világháború előtt is, azután is szerepelt hazai kiállításokon, a Magyar Függetlenségi Mozgalom alelnökeként vett részt a francia ellenállás tevékenységében, s a francia—magyar kiállítási, képzőművészeti kapcsolatok szervezőjeként is nagy érdemeket szerzett.

Képeink a hónap végéig megtekinthető kiállítás két szobrát mutatják be.

JOGI TANÁCSADÓ
LAKÁSÜGYEKBEN

Folytatjuk az állami házingatlanok eladásával kapcsolatos kérdésekre a válaszadást. Válaszadónk ez alkalommal is dr. Kovács Ilona fővárosi főtanácsos.

Megvásárolható-e a házfelügyelői lakás?

Keszthelyi Imre budapesti lakos házfelügyelőként dolgozik abban az épületben, amelyben minden lakó szándéka, hogy megvásárolja a lakást. Ebben a minőségben vajon ő megvásárolhatja-e a jelenleg munkaköri szolgálati lakást?

Az olyan házingatlanok értékesítésekor, amelyben házfelügyelői szolgálati lakás is van, még a társasházzá alakítás előtt kérni kell a lakók nyilatkozatát — mint a leendő társasház-tulajdonközösség tagjait —, hogy igénylik-e a házfelügyelői tevékenység fenntartását. Ha igen, a szolgálati lakás a társasházzá alakítás során közös tulajdonba kerül, és mint ilyen, az értéke növeli az egyes lakások vételárát. Ha a benn lakó bérlők úgy döntenek, hogy az épület és környéke tisztán tartásáról, felügyeletéről maguk gondoskodnak, e teendők ellátására házfelügyelőt alkalmazni nem kívánnak, a szolgálati lakást a társasházi alapító okirat elkészítése során önálló albetétként kell felvenni, öröklakásként szerepeltetni, amely a bennlakó házfelügyelő részére eladható. Nincs kizárva tehát, hogy a házfelügyelő az általa lakott lakás vásárlója legyen.

Vehet-e lakást, akinek már van lakása?

Cziráki János ózdi olvasónk tanácsi bérlakásban lakik. Szeretné tudni: megvásárolhatja-e az általa lakott tanácsi bérlakást maga vagy gyermeke számára akkor, ha ugyanezen a településen már van egy saját tulajdonú családi háza, amelyet korábban lakottan örökölt?

A jogszabályi rendelkezés szerint az elidegenítésre kijelölt házingatlant (lakást) csak olyan személy, illetve család vásárolhatja meg, aki a külön jogszabály szerint lakás-, illetve üdülőtulajdont szerezhet, vagy a tulajdonszerzési korlátozás alól felmentést kapott. Az állampolgárok lakás- és üdülőtulajdonának egyes kérdéseiről szóló jogszabályok szerint egy személy, illetve egy család lakás- és üdülőtulajdonának mértéke egy lakás és egy üdülő lehet. Ha tehát egy tanácsi bérlakásban élő személynek már van családi háza, öröklakása vagy szövetkezeti lakása, a tanácsi bérlakást nem vásárolhatja meg.

E rendelkezés alól azonban kivétel, ha a családban 16 évesnél idősebb gyermek él, aki lakásszükségletének kielégítése érdekében egy lakástulajdont külön is szerezhet. Olvasónk a maga javára nem, de ha gyermeke a 16. életévét betöltötte, annak javára a lakást — a benn lakó bérlőkre vonatkozó kedvezményes feltételekkel — megvásárolhatja.

BEÖTHY Witold

MEGHÍVÓ

ETIENNE BEÖTHY
ANNA BEÖTHY-STEINER
ETIENNE HAJDU
SIMON HANTAÏ
LUCIEN HERVE
KATALIN HETEY
PAUL KALLOS
TAMÁS KONOK
SIGISMOND KOLOS-VARI

LE K'DAR
KAMILL MAJOR
ANNA MARK
VERA MOLNÁR
JUDITH NEM'S
MARTA PAN
ERVIN PÁTKAI
ANTON PRINNER
JUDITH REIGL
NICOLAS SCHÖFFER
PIERRE SZÉKELY
ÁRPÁD SZENES
VICTOR VASARELY

1995. MÁRCIUS 17-31.
VERNISSZÁZS:
1995. III. 17. 18^{00}

CÍM:
1052 Bp. Párisi u.1.
Tel.: 1182-683

BUDAPEST KORDAX ART GALÉRIA

PÁRIZSI MAGYAROK PARISIENS HONGROIS

HIDEGKÚTI SZALÓKY GALÉRIA

1028 Budapest Vízesés u. 16/b
Tel.: 36-60 / 329-956
06-60 / 329-956
36-1 / 397-23-83

1015 Csalogány u. 28.
Tel.: 36-1 / 214-14-80
36-1 / 214-14-81
Fax: 36-1 / 214-14-82

ART EXPO BUDAPEST 1996

6. NEMZETKÖZI MŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS ÉS VÁSÁR

HIDEGKÚTI SZALÓKY GALÉRIA

A Hidegkúti Szalóky Galéria
meghívja Önt és művészetszerető
barátait a

BUDAPEST ART EXPO

területén rendezendő

GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSRA

Megnyitó:

1996. március 20-án 18 órakor

Helyszín:

BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁRKÖZPONT

F pavilon 103/b stand
Budapest X. Albertirsai út 10.

Megtekinthető:

1996. március 21–24-ig
naponta 10-től 18 óráig
Tel.: 06 60 329-956

A **Hidegkúti Szalóky Galéria**
első alkalommal vesz részt a budapesti
ART EXPO-n.
Az alább felsorolt nemzetközileg
elismert művészektől sokszorosított
grafikákat állít ki.

Etienne Beöthy
Max Bill
Etienne Hajdu
Hans Hartung
André Lanskoy
Le Corbusier
Le K'dar
Alfred Manessier
Franz Mark
André Masson
Roberto Matta
Ervin Patkaï
Anton Prinner
J.-P. Riopelle
Nicolas Schöffer
Árpád Szenes
Pierre Székely
Anton Tapies
Félix Vallotton
Victor Vasarely

MDK.

Benysik István

Dijnyertes pályamüv éről

Magy r Nemzet 1965 juni 22.

Benyus Imre M.D.K.

Bp. Rumbach utca OTP lakóházak épitésvezetője.

Építész: Gulyás Zoltán

Fepr

Magyar Építőművészet 1963/3. 34-37.l.

Beočini zárda

Medović Celestin
rajka
Repr.
Om VIII. 559. l.

DÉVA

Várrom

Kéne VI 1861, 101 l.

Bodra
(Temes vm.)

Karátsonyi-Kastély

Zádor-Rados
227. l.

Vasárnap

12

Gualbert János

Hétfő

13

Anaklét p.

● Ujhold 13 ó. 03 p.

Kedd

14

Bonaventura

Szerda

15

Protestáns naptár

Július

V	12	Izabe..
H	13	Jenő
K	14	Eörs
S	15	Henrik
C	16	Valter
P	17	Elek
S	18	Frigy.

Ó görög naptár

Június-Július

V	29	P. és P
H	30	12 ap.
K	1	Július
S	2	B. A. m
C	3	Jácint
P	4	Kr. A.
S	5	Atanáz

Izraelita

Beodra

Kastély

Épült 1842–46.

Rados Jenő dr.

Magyar kastélyok

12. l.

Jelentés a Római Magyar I

A Római Magyar Intézet 1936-
mányos és művészi munka jegyében folyt
mányi értekezleten vettek részt az igaz
moltak munkájuk haladásáról. Ezekhez a t
a következő előadások:

1./Isoz István: "A modern ze

2./Tamássy Srubek Gyula: "Kil

3./Pásztor Lajos: "A középkor
a supplic

4./Petrován Oszkár: "A fascis

Anne Beothy-Steiner

A zürichi Schlégl-Galéria "Ungarische Avantgard" cimmel Nyugat-Európa különböző helyein vándorkiállitáson mutatja be az itt felsorolt magyar müvészek alkotásait:
Horti Pál, Beothy István, s felesége Anne Beothy-Steiner, Bortnyik Sándor, Kassák Lajos Uitz Béla, /a lap D'Ebneth Lajost ir, valószinüleg tévedés, vagy sajtóhiba/ Deák Ebner Lajos, Kádár Béla, Schönberger Armand.
F.L.: "Magyar képzőmüvészeti vándorkiállitás" c. ismertetését lásd: Kassák Lajos nevénél, cédulájához mellékelve.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. juni. 14.
XIX. évf. 24. sz. 6. lap.

ANNE BEOTHY STEINER, grafikus

Az 1972-ben rendezett grafikai kiallitas kapcsan közel 100 lapból alló modern grafikai gyüjtemény alakult ki. elsosorban a Múzeum és a művészek között létrejött személyes jó kapcsolat eredményeként. Igy Anne Beothy Steinnek is van müve a Pécsi Modern Magyar Képtarban. 287.old 4. jegyz

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A JANUS PANNONIUS Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

Beödi Balogh Gábor

MDK

Feleségem, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

B eödi Balogh Gábor, festőm.

75. A Katika. Olf.

KMT 1912/13 téli kiáll. Kat. 42.1.

MDK

Beödi Balogh Gábor

Szent István és Kupa harca, olajfm.vázlat
Kötődés, olajfm.

Képzőm.Társ.1911.tav.kiáll.kat. 49.lap

MDK

Beődi Balogh Gábor

Keleti mese olajf.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalógusa.1920.május. 3.1.

MDK

Beödi Balogh Gábor, festőm.

284. Női akt. Olf.

Képzőm. Társ. 19le. tav. kiáll. Kat. 41.l.

Beödi Balogh Gábor
Táncoló faun és nimfa, olaj

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. N.Szal.
1920. ápr. 3 l.

MDK

Beödi Balogh Gábor „festő".
Paraszttéampk.

OMKT - Vánd. kiáll. 1910 szept. 8. - dec. 27-ig
Tm. - Hornyánszky V. kny. 75. l.

MDK

Beödi Balogh Gábor

Páris ítélete, olaj

Omkt. 1913. tav.kiáll. 81 l.

Beödi Balogh Gabor

Lyka München

66, 73. l.

MDK

Beödi Balogh Gábor

Forradalom, of.

N.Szal. tav. tárlat, 1913. ápr. 7. l.

Beödi Balogh Gábor MDK

Feleségem, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Beödi Balogh Gábor

MDK

Parasztleányok, olf.

Műcsarnok 1910. Vándorkiállítás

Beődi Balogh Gábor MDK

Női akt, olf.

Mücsarnok 1915. tavaszi tárlat

MDK

Beödi Balogh Gábor

Alföldi parasztszoba, repr.

Kultura /Sopron/. 1912. III. félév. 5. sz.
309.1.

MDK

Beödi Balogh Gábor

A Katika, of.

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll.kat. 42.l.

Beődi Balogh Gábor MDK

Páris itélete, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Beödi Balogh Gábor

MDK

Arcképe, olf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Bedő Balogh Gábor

Árokhpe, o.l.

Beödi Balogh Gábor MDK

Saloma tánca, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

Beődi Balogh Gábor MDK

Női akt, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

MDK

Beödi Balogh Gábor

A Nemzeti Szalon tav. tárlata. A Lakás 1914.5.sz. 99.l.

MDK

Beödi Balogh Gábor, festöm.

Parasztleányok. Olf.

OMKT-Vándorkiállitások.1910.szept.8.-dec.27. Eger, M
kolc, Kassa, Eperjes, Debrecen S.a.ujhely, Gyöngyös.
Kat. 75.1.

#

Beödi Balogh Gábor

(1868-1934) festő. Münchenben Hollósy Simon tanítványa. Az I. világháború után Belgiumban templomfestéssel foglalkozott. 1932-ben visszatért Bp-re.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

322 l.

Szécsi Balogh Gábor

festő az 1890-es évek elején Münchenben Hollósy Simon tanítványa.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363l

43l.

megvin Beödy Kálmán,
nobiss
l. Bödy K.

5. sz. 190

96.897 szám.

/.

A műemlékek orsz. bizottságához véleményezés sürgős körlése végett leküldöm.

Budapest, 1899. decz. 23.

A miniszter meghagyásából:

Lippich

osztálytanácsos.

Beöthy András belsőépitész

K.D.K.

Villamosipari Kutató Intézet , [illegible]p.

belsőépitésze

Épitész: Csaba LászlóäMészáros Géza

Magyar Építőművészet 1967/6 31.1.

Beöthy András

S.É.K.

A Szeged di Olajközpont tervpályázaton 45ooo Ft-os megvétel

Társtervező: Virág Csaba-Mészáros Géza

Munkatárs: Komlóssy István-Bakos Géza-
Stojanov Miklós Szekér Istvánné

Magyar Építőművészet 1967/5. 2-3.l.

BEÖTHY Balázs

Nidll. Bp. Bartók 32 Galéria 1994
ism. Kovács Albert = Beneš, 1994.
márc. 10. 44.

BEÖTHY Balázs

Gallery by Night 1992.03. 21. Beöthy Balázs és
Várnai Gyula - installation and music

törekvésben nincs hiány a kiállítók
erültek ki. Nem szabad fennakad-
állítás mutat, s azon sem, amelyet
k. Itt-ott valami előttünk nehezen
ívész máris únná mesterségét. Le-
netről. Nem tagadhatjuk azonban,
nk az öreg fiataloktól. Aki már mű-
formavilágba merül el nyilvánvaló
bban ki belüle a valódi alkotó te-
egészséges, nem ezt kárhoztatjuk.
len irányul.
ózsef jogosít. Erősen *Szőnyi* István
mben. Képeit a festői látás egysé-
ette *Rácz* Kálmán és *Földes* Péter
nk, amikor mindhármuknak máris
emélhető pártfogóinak figyelmébe

Az első képek

Beöthy Balázs

kiállítása

Bartók 32 Galéria

1111 Bp. Bartók Béla út 32.

1994 február 24- március 13.

Megnyitó csütörtök este hathor

Nyitva hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között

A Fővárosi Képzőművészeti Alap támogatásával

BEÖTHY Balázs

BOROS Géza: Hejettem szomjazók. = Uj Müvészet, I.évf. 1.sz. 1990 11 - 17. p. ill. E

Helyettes Szojazók müvészcsoport kiáll. Székesfehérvár, 1990. III.31-IV.21.

vagi bázist is teremtett a
al művészek munkájához. U-
ult a feloszlatott Szövet-
: 1959 juniusban megtartott
nalizálódott. 1958-ban egy
Müterem cimü folyóirat, Murá-
vel. Megszünése után csak
meg a Müvészet, a Szövetség
ban mindinkább elszakadva. Za-
zőmüvészeti Alap, mely 1956
atait, s az ellenforradalom
teséget hamarosan kiheverte.
gi segitséget jelentett a mü-

Beöthy Balázs, szobrászművész

Szegő György: Exodus. Stúdió kiállítás az Ernst Múzeumban

Vannak, munkaterápiás indíttatású, szarkasztikus humorral megfogalmált plasztikák Neuberger Istvántól és Beöthy Balázstól. /említve/.

Művészet, 1989, 4., 40-old.

BEÖTHY Balázs

Beszélő, 1991. dec. 7. 43. p.
Hajdú István

tesen. Szűkszavúbb *Beöthy Balázs Szeret – nem szeret* című munkája, melynek enigmája viszont talán túlságosan mélyre ásódott az arte poverás-konceptes tárgyegyüttesben.

loo.
Hunyar, Andreas: Chemie der

823.
Huxley, Thomas Henry: Lectur
Macmillan

696.
Jager, Eugen: Der landliche
Puttkammer et Mühlbrecht

212.
Jaeger, Paul: Was muss man
1922, Forshcungs und Lehrin

692.
Jászi Oszkár-Rácz Gyula-Zig

BEÖTHY Balázs

5. 18.p.-Emblematikus törekvések I.
22.p.- Studió

Új Művészet 1992

talosan béke volt, ám a török — miként a veze
tában is — egyre támadta és pusztította Magya
A török támadásokat azonban megtorolni nem
bad, mert az a bécsi udvar leghatározottabb
találkozott. Kihez legyen tehát hű a kor magy
sége? királyához? — de akkor elvész ország
hoz? — de akkor szembekerül királyával. Ez
alternativa feszítette a kor magyar társadalmá
keltek életre azok a műalkotások, amelyek a
eszközeivel is azt sugallták: csak egyetlen vála
szembeszállni a törökkel. A távoli és közeli múlt
művészi megjelenítésével buzdítottak hősi á
lalásra, mint Zrínyi Miklós horvát bán, aki 16
adott magyar nyelvű eposzával Szigetvárnál el
apját ünnepelte, vagy a köpcsényi Liszti László

ban Magyar Márs című, szintén magyar nyelvű
költeményével a mohácsi csatát idézte fel. Ug
az évben Nádasdy Ferenc sárvári várában a 1
ború török—magyar csatáit festette meg, s a kö
nagyapjának győztes csatáját állította.[5]

A fiatal Esterházy Pál részben ezeken a
tapasztalhatta meg, hogy irodalom és képző
miként kapcsolódhat *a török elleni harc†hoz*,
család *ős- és hőskultuszához*, részben pedig azok
szeteken, amelyek elsőként ünnepelték az
család török elleni harcát, s e harc hőseit. A k
a vezekényi hősök országra szóló nagyszabású te
sógora, Nádasdy Ferenc készíttette. Az egyik,
erősen hagyományos vitézi temetést ábrázolta
sokszorosított grafikai ábrázolása a magyar
temetésének, a másik pedig a nagyszombati je
állított castrum dolorisról készült, az első fe
magyarországi castrum doloris ábrázolás.[6] E
metszettel a nagyszombati jezsuiták bocsájtott
az iskolájukból távozó Esterházy Pált 1654-
ajánlották diáktársa, Benyovszky Mihály ü
egyetemi vizsgájához kapcsolódó tézislapját, az
Melchior Küsell metszetét, amely az Esterhá
hősiességének első átfogó igényű ábrázolása.[7
Hadi trófeák közt 12 Esterházy portré kerete
kényi csata képét, s a jelenet fölött szálló angy
zelmi pálmát és babérkoszorút készítenek a
Amikor a metszet készült, a 12 Esterházy közü
már halottak voltak, s mindegyikük harcolt a tö

Beöthy Elek,

Lengyel László: A Vék Acél „Ennyi füstle ment tero után...”

Egy rosspant túlméretezett, tisztelettet kellő honlokeatú gyárcárosi Kocsma – a Vék Acél – portálja díszeleg a Budapest Galéria azonos című kiállításának plakátján. – A „Hejettes Szomjazók” a „Gazdálkodj okosan” régi játéknak a parafrázisát alkották meg, egy egész termet megtöltve: Beöthy Balázs, Elek is, Fekete Balázs, Nagy Attila, Vámagy Tibor Kárszulás. A játék egy egy mezője a szentendrei Vajda Lajos Stúdió nyári tanfolyamán részt vevők munkája, melyet a Hejettes Szomjazók irányításával készítettek.

2. A Hejettes Szomjazók installációja. /repr./

Művészet, 1989., 11-12., 76-old.

Beöthy Balázs, szobrászművész

Lengyel László: A Kék Ácél „Ennyi füstbe ment terv után..."

Egy rotszpant túlméretezett, tisztéletet kettő honlokra a tú gyárvárosi Kocsma – a Kék Ácél – portálja díszkleg a Budapest Galéria azonos című kiállításának plakátján. – A „Hejettes Szomjazók" a „Gazdálkodj okosan" régi játéknak a parafrázisát alkották meg, egy egész termet megtöltve: Beöthy Balázs, Elek, is, Fekete Balázs, Nagy Attila, Vámagy Tibor Társulás. A játék egy-egy mezője a szentendrei Vajda Lajos Stúdió nyári tanfolyamán részt vevők munkája, melyet a Hejettes Szomjazók irányításával készítettek.

2. A Hejettes Szomjazók installációja. /repr./

Művészet. 1989., 11-12., 76-old.

BEÖTHY Balázs

Kétnapos kiállítása volt Perenlányi Rollanddal, Sibylle Hoflenel nov. 30-31 Tüzoltó u. 72.

ÉS 1991. nov. 29. 16. p

I D'ALARME

'Art d'Avant-Garde en Hongrie (1910-1926)"
ffort de notre Municipalité en matière
lgré les difficultés financières des communes,
social. Pourquoi ?

sons pas, comme d'autres, la culture à un
réservé à une "élite". Donnée primordiale de
a culture est destinée à prendre une place
'environnement local des populations. C'est
lentité communale.

s conséquences dramatiques, loin de rendre
és culturelles, renforcent la nécessité de
leure compréhension du monde et d'un plus
ersonnalité humaine.

*

*

lité de l'Etat dans ce domaine.

re de l'Education qui sacrifie délibérément

e budget de la culture - 0,5 % ! du budget

BEÖTHY Balázs

GERBER Pál: "Elzárt, poros területen haladunk" : O tér. Beöthy Balázs és Pereszlényi Rolland installációja. = Nappali Ház, 1990. 4. 42 - 44, 52 - 53, 73 - 74, 93 - 94.p. ill.

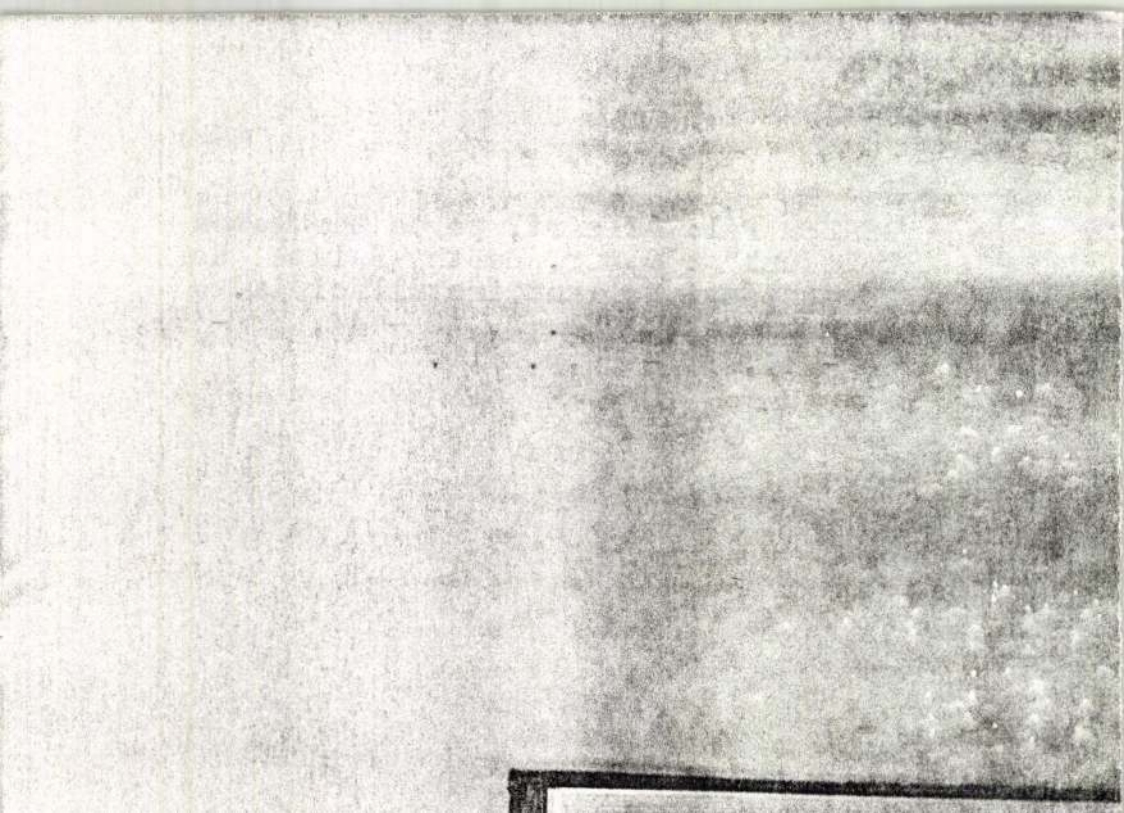

Beöthy Balázs

A dimenzió-ugrás elsajátitása : Beszélgetés Beöthy Balázzsal és Pereszlényi Rolanddal. = Nappali Ház, IV.évf.2.sz.1992. 31 - 39.p. ill.

Beöthy Balázs, Pereszlényi Roland →

en a szubtilis anyagszerűség mellett
az uralkodó s mint már utaltunk rá,
ás szándékai erősen hangsúlyozódnak
festői kultúra, a technika mesteri
rást nem ismerő nagy lélek vallomásai
ezeket a képeket, amelyek a magyar
b és leghatékonyabb korszakának záró-
ó pontjai annak a hagyománynak, amely
a mai festőnemzedék szemléletét és

tását a magyar művészetre nem lehet
lemérnünk. Habár kétségtelen, hogy

BEÖTHY Balázs

Kovalovszky Márta: Narancsgaléria : Beöthy Balázs. = Magyar Narancs, IV.évf.9.sz.1992. április 29. 14.p. és ill.

tább megnyilatkozását, Szinyei-Merse Pál *Majálisát* „ega-
lábbis problematikus becsűnek" mondja, s annak siker ben
a *műízlés elfajulását* látja, a fiatal magyar művészekn k és
minden magyar művészet iránt érdeklődőnek ott keller ta-
lálkozniok, ahol ez a kép ünnepiesen betündökli az Ors ágos
Képtár termét. Ott kell hálát adni a sorsnak, mely ne ünk
ezt a művészt s ennek a művésznek a lelke egés éből
való teremtés rövid, de annál szerencsésebb idejét adt a. En-
nek az időnek fennmaradt nagyszerű tanúja a *Majális*.

Ha a fiatal festőnemzedék a *Majális*ra hivatkozva n este-
rének vallja Szinyei-Merse Pált — ez csak annyit j lent,
hogy a művészetben az a legjobb tanítvány, aki — mint
Szinyei-Merse Pál — legkevésbé emlékeztet mesterér ; aki
legeredetibb, legőszintébb, magából legtöbbet merítő, más-
tól legkevesebbet függő s a publikumnak vagy akár az isko-
lának legkevesebb engedményre hajlandó.

De Tisza István nem a *Majális* szent ihletésű meste t ál-
lítja a mai festők elé, hanem a dolgok valóságának sz morú
félreismerésével Szinyei-Merse művészi pályáját mond a jól-
eső látványnak, fölemelő és örvendetes példának. Pedig alap-
jában nincs lesújtóbb látvány ennél a derékon tört m vészi
karriernél.

Szinyei-Merse Pál egész élete egy nagy adósság. N em is
ő személyes adóssága, hanem inkább az országé. A későn

BEÖTHY BALÁZS

Stúdió '90

Ernst Múzeum

BEÖTHY Balázs

KOVALOVSZKY Márta: Bemutatjuk Beöthy Balázs rajzait (?) = Élet és Irodalom, XXXV.évf. 2. sz. 1991 11.p. és ill.

tséges tanitványok munkáiban.
zás még pregnánsabban mutatta
áltozás irányát is. Lakner
egzése, Menekülő, Rembrandt
/Szabadban, Gyermekportré/,
doxok/, Karátson Gábor /Szü-
Keserü Ilona /Ünnep, Piros
Miklós, Kiss Nagy András, Pa-
s Tóth Gyula invenciózus szob-
agy András új érmei bizonyitot-
ivészet végleg kilép több év-

1965. november 49.l.

Beöthy Balázs

CHIKÁN Bálint: Feketeszén és kócmadzag : Fiatal képzőművészek az Ernst Muzeumban [beszélgetés Beöthy Balázzsal és Erkel Lászlóval]. = Magyar Hirlap, 24. évf. 4. sz. 1991 január 5. 5. p.

Mt. Budapest, Ernst Muzeum: Fiatal Kézőművészek Studiója Egyesület kiállitása

Beöthy Balázs
Erkel László

Acta HIstoriae Artium Academiae S

Akadémiai Értesitő [Bulletin of th

Buda, Budapest, 1840-

Archaeologiai Értesitő [Archaeolo

Ars Decorativa [Yearbook of the Bu

Hopp Museum of Eastern Asiatic

Ars Hungarica : Az MTA Müvészettö

nyei [Bulletin of the Institute

of Sciences], Budapest, 1973

Budapest Régiségei : A BTM Évkönyv

Budapest Historical Museum], Bu

Budapesti Szemle [Budapest Rewiew

Bulletin Musée Hongrois des Beaux

Dunakanyar [Danube-bend], Budapes

Egyházmüvészeti Lap [Journal of E

BEÖTHY Balázs

BEB: Többen többre megyünk? = Kurir, II.évf. 278.sz. 1991. okt.10. 12.p. és ill.

lectionner les œuvres refusées par le jury. Quant à celles qui auront été retenues, il conviendra de les réunir dans des expositions représentatives dans les grandes villes et des expositions itinérantes permanentes en province. Le seul critère admis doit être celui de la qualité artistique et aucune concession ne doit être faite au goût détérioré du peuple. Une fois les expositions fermées, les œuvres d'art doivent être placées dans des édifices publics, dans des écoles et dans des syndicats. Quant aux œuvres classées en catégorie B, à l'égard desquelles le jury aura formulé des réserves, elles pourront être acquises par des particuliers (éventuellement à tempérament), par des galeries d'art itinérantes et entretenues par l'Etat. Bien entendu, ce commerce ne pourra subsister que tant que la société communiste n'aura pas aboli l'argent. Après la suppression de la monnaie, les œuvres qui n'auront pas été exposées à la vue du public, resteront propriétés de l'artiste qui aura la faculté d'en faire libre-

Beöthy Balázs

P.SZÜCS Julianna: Bűbájosok : Ki ne maradjon: október. = Népszabadság, XLIX.évf. 257.sz. 1991. nov.2.11.p. ill.

Bp., Francia Intézet Galériája, Szőcs Miklós kiáll.
Bp., Budapest Galéria Kiállitóháza, Kalmár János kiáll.
Bp.,Dorottya utcai Galéria, Heritesz Gábor kiáll.
Bp.,Studió Galéria, Beöthy Balázs kiáll.

AZ ABRONCSOK ÁPOLÁSA

Uj abroncsok: Az uj abroncsokat
ni. A bejáratás alatt kerüljük a
séget.
Légköri nyomás: Az abroncsok nyo
abroncsok hideg állapotában mérj
lékkerékről. Az előirt abroncsny
jezetben szerepel.
FIGYELEM ! Tul alacsony abroncs
szélyezteti a menetbiztonságot.
kezménye az abroncsok időelőtti
az abroncsok kiegyenlitésének hi
felületet. Az abroncsok hibáit c
hasem kisérletezzünk ideiglenes
kat szerelünk fel, ügyeljünk arr
bességkategoriáju - ezt az abron
kerüljenek a régiek helyére. Ett
lentős mértékben veszélyezteti a
menettulajdonságait.
Abroncsok profilmélysége: renasz
különböző helyén a profilmélység
határra vonatkozó törvényes elői

Téli abroncsok: Téli abroncsot m
téli abroncs gyártója által elői
jük tul.

BEÖTHY BALÁZS

Az első képek

Beöthy Balázs

kiállítása

Bartók 32 Galéria

1111 Bp. Bartók Béla út 32.

1994 február 24- március 13.

Megnyitó csütörtök este hatkor

Nyitva hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között

A Fővárosi Képzőművészeti Alap támogatásával

BEÖTHY BALÁZS

MINTA I.

Beöthy Balázs Kiss Péter Kósa János Nemes Csaba

Fészek Galéria 1073 Kertész utca 36. Megnyitó: 1993. október 13-án, szerdán 18 órakor
Megnyitja: Zwickl András A kiállítás megtekinthető: október 24-ig naponta 14-20 óráig

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

DÍJELŐLEGES

F.k.: Galambos Tibor – Szövorg Ny.

BEÖTHY BALÁZS

Budapest Galéria Kiállítóháza
Bp. III. Lajos u. 158.

Eike
Beöthy Balázs
Pereszlényi Rolland

Egy estés kiállítás, 1992. október 15én, délután öttől este nyolcig.

Beöthy Balázs: „II" Wéber Imre kiállítása számomra nagy élmény volt

1055 Bp., Néphadsereg u. 8. fsz. 4.

OFFSET ÉS JÁTÉKKÁRTYA NYOMDA — BUDAPEST

File Read Edit Library Layout Books Font Twice Size

BEÖTHY BALÁZS

Második, átdolgozott kiadás

Beöthy Balázs kiállítása
a Fészek Galériában /Bp. VII. Kertész u. 36./

1995. április 13-23.
naponta 14-20 óráig

megnyitó csütörtök este [redacted] nyolc[redacted]

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

MARKÓJA CSILLA

BUDAPEST
HEVESI GY. ÚT 46.
1156

BEÖTHY BALÁZS

Óbudai Pincegaléria
Bp. III. Fő tér 1.

Beöthy Balázs
Eike
Pereszlényi Rolland

Egy estés kiállítás, 1992. október 15én, délután öttől este nyolcig.

(a Fővárosi Képzőművészeti Alap támogatásával)

BEÖTHY BALÁZS

GERECHTE KUNST

Rolland Pereszlényi
Balázs Beöthy

SEHSAAL

A-1060 WIEN
LUFTBADG. 13
T+F 5876721
ÖFFNUNG:
DO+FR 15-19
SA 11-15 und
Vereinbarung

AUSSTELLUNG
7.10.-26.11.94
ERÖFFNUNG
6.10.94 19h

Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum Budapest
Ludwig Museum Budapest – Museum of Contemporary Art

1014 Budapest, Szent György tér 2.
Budavári Palota 'A' épület / *Royal Palace, Building 'A'*
tel: (36 1) 375 9175 • fax: (36 1) 212 2534
e-mail: ludwig@c3.hu
nyitva tartás: hétfő kivételével 10-18 óráig
open 10 a.m. to 6 p.m., except Mondays

BUDAPEST 27. 1. 03 AL-I/92

MAGYARORSZAG ≈026 FORINT

Lóska Lajos
Budapest
Felsőzöldmáli u. 61-65.
1025

Támogatók: NKA, MAK

LUDWIG MUZEUM BUDAPEST
KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM

project room
kis.terem

Beöthy Balázs

Megnyitó: Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum Budapest, 2000. február 3. csütörtök, 18 óra

Opening: Ludwig Museum Budapest – Museum of Contemporary Art, 3 February, 2000, Thursday, 6 p.m.

A kiállítás megtekinthető 2000. március 12-ig. • *The exhibition is open until March 12, 2000.*

Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum Budapest
Ludwig Museum Budapest – Museum of Contemporary Art

1014 Budapest, Szent György tér 2.
Budavári Palota 'A' épület / *Royal Palace, Building 'A'*
tel: (36 1) 375 9175 • fax: (36 1) 212 2534
e-mail: ludwig@c3.hu
nyitva tartás: hétfő kivételével 10–18 óráig
open 10 a.m. to 6 p.m., except Mondays

BUDAPEST 1 27. 1. 00 AL-I/92

MAGYARORSZÁG ≈026 FORINT

dr. Tímár Árpád
Budapest
Tárogató u. 66. fszt.1.
1021

Támogatók: NKA, MAK

LUDWIG MUSEUM BUDAPEST KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM

project room
kis. terem

Beöthy Balázs

Megnyitó: Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum Budapest, 2000. február 3. csütörtök, 18 óra

Opening: Ludwig Museum Budapest – Museum of Contemporary Art, 3 February, 2000, Thursday, 6 p.m.

A kiállítás megtekinthető 2000. március 12-ig. • *The exhibition is open until March 12, 2000.*

BEÖTHY BALÁZS

Blaumann Edit: Trend a lelke mindennek.

ÚM. 1998/május, 23. p.

intézetigazgató

Budapest, 1995. november 10.

Béothy BEÖTHY

Beathy et l'Avant Garde Hongroise
Paris Galerie Franka Berndt, 13 novembre
1985 au 7 janvier 1986 Préf. Ayin
Béothy, Franka Berndt Paris: Galerie
Franka Berndt, 1985 [106] el

Vegas 1

Beöthy István.

Szobrászművész, a 20-as évek derekán telepedett le Párisban. Számos művészi mozgalom aktív tagja volt. A II. Világháború elején a Salon des Réalités Nouvelles haladó csoport alapító között volt. Részt vett a franciaországi magyar ellenállási mozgalomban. A Phénix c. francia folyóirat címlapja az ő alkotása. Elméleti munkássága is igen jelentős. Számos művészi előadás tartott Európában és Angliában. Meghalt Párisban 1962-ben, 64 éves korában.

Nagyvilág. 1962. 4. szám 623. oldal.

Beöthy

festőművész

Párisi "Salon de l'art Mural" kiállitás "Falművészet és planizmus cimen - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1935.VII.2.

Beöthy István.

festőművész

Párisban, a Grand Palais-ban, az 1924. évi őszi Salon termeiben műve szerepelt.

Ujság, 1924. nov. 11.

Beothy István

Kozáktánc, bronz

Ellenállás, emlékmüterv, fa

Tussrajzok

Ellenállás, linólmetsz.

Francia, spanyol köztársasági és magyar szövéssek kiállítása. Nemzeti Szalon, 1948.

augusztus

9

1.

Veöthy István

112. sz. reprodukció: „Kompozíció" 1930, tus/rajz.

Köpnek Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

Beöthy István

110 és 111 p. reprodukciók: „Spirál", 1932, tusrajz, 45 x 44 cm; „Pozitív-negatív" 1922. tusrajz, 89.5 x 70 cm.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

Beöthy István

108 és 109 sz. reprodukciók: „Aranysorozat, 1919, acél; „Opus 45" Kozáktánc," bronz, magassága 45 cm.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

Beöthy István

párizsi magyar festő

„Narrációs formák" c. sorozatával egyik darabját a Képzőművészeti Múzeum vásárolta meg 1973-ban

Művészet 1974/2
54. old.

Etienne Béothy

1897-1961

„Az ember" 1927.

Bronz. 38 cm.

Rep.

Képzőmű v. Almanach 3.

Corvina 1972.

BEÖTHY ISTVÁN, szobrász

A Pécsi Modern Magyar Képtár gyüjteménye vásárlásokkal és ajándékozásokkal gazdagodik. De ezenkívül pl. Beöthy István szobrait az eredeti gipszformáról sikerült megöntetni. 289.old

KOMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények, III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1972-73.
XVII-XVIII. Pécs. 1975.

Etienne Béothy

szobrán

„Forma és ritmus"

1936. Mahagóni

88 cm. Repr.

Képrőmű v. Almanach 3.

Corvina 1972.

Béothy, Étienne

A2 ember. 1927. Bronz. 38 cm
Forma és nitmus. 1936. Mahagóni. 88 cm

Képzőművészeti Almanach 3, Corvina 1972

Beöthy L: Előszó
a Párisi m. mův. de
Gfi Tamás Gal-beli
kiáll. katalog-hoz
Bp 1938 jan.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. K

1905 évi 9344. számv. sz.

III. ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos följegyzése kéretik.

A müemlékek tekors

A tek.bizottság
18-án 205. április 29-én
becses átiratára való hi
járás céljából van szeren
1. az ákosi ev.
séges állványok költségei
tel kiutalványozott 349 k
2/. a jáki a

Bécsy István

Tamás Galérie

1938 jan-febr. Párisi
m. művészek Niall

Ölelkező rétmusok
Hármas ritmus
10 tollrajz: A naturi-
tól az absztraktig

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. K

1905 évi 21087. számv. sz.

III. ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos följegyzése kéretik.

A müemlékek tek.orsz.bizottság

A tek.bizottság
hó 17-én,401,- szeptembe
átiratoira való hivatkoz
rás céljából van szerenc
1/. az abauj-c
kijavitására az 1899 évi

Beötry István

Europai Iskola

1947 ápr-máj
Francia - m. hiáll

Szobortero, tusr.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. K

190 5 évi 4520. számv. sz.

III. ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos följegyzése kéretik.

A müemlékek tek.orsz.bizotts

Hivatkozással c
33.sz.a.kelt becses átira
rás céljából van szerencs
1/. a kolozsvár
refectoriumának helyreál
rendelettel italványozot

BEOTHY I. *István*, szobrász, • Heves 1897 szept. 2. A bpesti képz. főiskolán Radnai Bélánál tanult, azután külföldön képezte magát. Jelenleg Párizsban él. Az Új Művészek Egyesületének rendes tagja s ennek 1928. évi kiállításán tűnt fel. 1934-ben Párizsban az Abstraction Créationban gyüjt. kiállítása volt.

R. G. I. 991

ájú, de egyoldalú érmen van
ılt, de szembe néz. Jobb kezét
ját előre fésülte, bajusza ki-
örüli szakálla rövid. Öltözete :
ény hajtókával, egyelejű zsi-
ttős körben, vésett betűkkel

érői 4 : 4 cm. — Lelt. sz. 1189. —
sch) Emil ajándéka 1907 április
tt az 1909 november 24-iki 5395
-iki 656 (351–910) és a 3211–910
1910 január 10-iki (2095–909) és
10) sz. jegyzékek alapján. — Be-
(41–908).

MDK

Beöthy, szobrász

Szoborterv. Tusrajz.

Európai iskola XV. - Francia-magyar kiállítás. 1947. apr.2o.-máj.18. Kat.

731.

I
341.

731. Abraham Janssens.

Sz. Antwerpenben 1575-ben. † ugyanott 1632-ben.

Szt. Jeromos.

Egész alakban, ül és szembe néz. Jobb kezével térdére könyökölve fejét támasztja meg. Rövid haja őszbe vegyült, bajusza és szakálla barna. Derekát fehér kendő szorítja és bal térdét a jobb lábán is átvetett piros köpeny takarja. A háttérben repkénynyel befutott szikla párkányán, a nyitott könyv előtt, feszület köti le figyelmünket, melyet a szent kinyujtott baljával tart. Kissé odább még két kötet könyv és egy koponya, feljebb pedig bibornoki kalap tünik szemünkbe.

Vászon, méretei 180 : 140 cm. — Mündler : VI. 6.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok :

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812 : XII. 18. *A. Janssen :*

Beöthy István

Mobrán

kiállítása

Kovács Kálmán

1930 nov.

Beothy István

65. Kozáktánc, br.

66. Ellenállás emlékmüterv, fa

67-69. Tussrajzok

7o-72. Ellenállás, linóm.

Francia, spanyol köztársasági és magyar müvészek kiáll. N.Szal. 1948. aug.

MDK

Borda J. Imre J. Sor T. ipa rm. kiáll. Fényes A. terem, 1960.

MDK

Beöthy

Szoborterv, tusrajz

Francia-magyar kiáll.kat. 1947. ápr.-máj.

Beöthy István

szobrász, Páris

lásd

Nemzeti Szalon 1928 febr.

Ume

38–41. sz.

ANTAL JÓZSEF : Templomos asszonyok

3a. *Beőthy* István: *Férfi* (szobormű) eladó bronzban (8 számozott példány), fekete márványgolyóval 600 pengő.
3b. *Beőthy* István: *Agaskodó* (szobormű) eladó bronzban (8 számozott példány) 560 pengő.
3c. *Beőthy* István: *Fésülködő* (szobormű) eladó márványban 2250 pengő.

Nemzeti Szalon 1929 jun.

1929 januar

Dupl

Beöthy István

szobrász

K.U.T.Kiállítása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel. „Csókolódzók" c. bronzszobra inkább egy őskori bunkóra emlékeztet. A nő c. szobra pedig egész elvontelle a tejét.

Pesti Hirlap
1930.I.12.

Beöthy István

A bankuccai kis szalónban *Beöthy* István állított ki szobrokat és rajzokat. Archipenkot utánozza, de a nagy orosz művész érdekes kísérleteinek másolása ma, egy negyedszázaddal később, bizony egyáltalában nem meggyőző erejű. *Peitler* István festőművész a kiállítás másik résztvevője. Finom színei árulják el festői tehetségét.

M. o. 930. XI. 30.

Mr. C. 93 C. R. 20.

MDK

Beöthy István

Uj Szin 1931. I. 48.l.

Beöthy István

Az Európai Iskola tagja, de csak a szerveset kiállításain szerepelt, működése a párizsi anantgarde szerves részévé vált.

Németh Lajs: Modern angyos [illegible] 1968

126. l.

MDK

Beöthy István

Párisi m.müvészek a Tamás Gal. Esti Ujs. 1938. jan. 30.

MDK

Beöthy István

Herczeg G.: Veszery János és az - Ume kiállitás a Hagen-szövetségben. /Bécsi levelek/. Ujság 1928. jan. 15. 6.l.

1

Beöthy István szobrász

1919-ben nem emigrál,
hanem hosszas utazgatások után 1925-ben
telepszik le Párizsban

Passuth K:Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

66.old.

Beothy István, szobrász

Szerepel a Műcsarnokban. (1970. aug. - szept.)

Elemzés szerepéről, jelentőségéről, műveiről.

Beke László: Külföldi magyar művészet?

1-6. o.

KRITIKA, Bp. 1970. október

VIII/10.

M.D.K.

Beöthy István
szobrász - építész

Párisban 65 éves korában hunyt el
Beöthy István. — „Faplasztika" (repro)

S.L.: Beöthy István
Műveriet, 1962. szeptember — 47 kap

Bcöthy István

állandóan Párizsban tartózkodott.

Hárs Éva: Ferenc Martyn. Acta Historica Artium. Budapest, 1968. 2-3 p.

275 l.

Beöthy István

1926 körül Párizsban élt; találkozott vele Martyn Ferenc.

Körreműködött Gadányi Jenő és Martyn Ferenccel a Párizsban élő magyar festők budapesti bemutatkozó kiállításának rendezésében, mely 1938-ban volt a Tamás Galériában. Maga is kiállított.

Kárs Éva: Martyn. Bp. 1970. S.l., 10.l.

Bcöthy István

Moholy-Nagy László ismerkedett meg 1918-ban a budapesti Építészeti Főiskolán

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 32 l.

Beöthy István

szobrász Páris

az alábbi kiállításon
következő műver kiállítva

Forma és ritmus, pa-
rejfa
Esedező, parejfa.
Mozgó csigavonalak,
parejfa
Uszó pont, palisanderfa,
Felsőbb-rendű ember,
bronz
Színes szerkezet, fa és fém

Nemzeti Szalon 1936.
nov.
Les Artistes Musicalistes
bemutatkozása.

Beöthy István

Lendület c.
szobra
repr.

Uj Szin
1930. 1. sz. 27. l.

Szolgálatára mindenkor készen, vagyok

teljes tisztelettel

A. POLIKOFF LTD.

1 befizetési lap.

ESEDÉKES RÉSZLET P 27.40

A.

137481 WEISS L. ÉS F., BUDAPEST

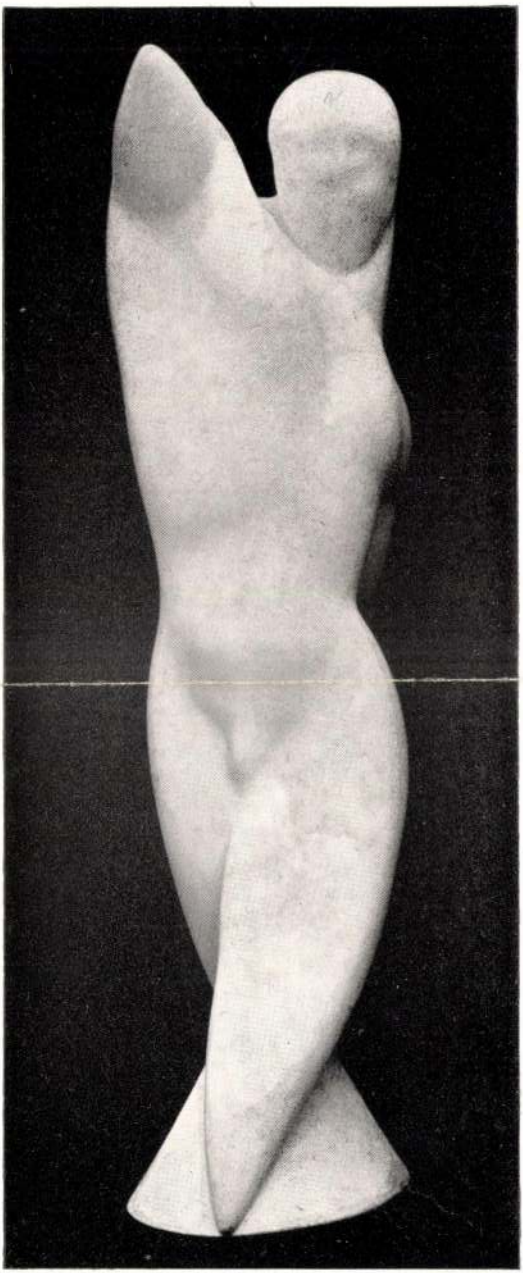

BEÖTHY ISTVÁN

Heros *Heros*

Nemzeti Szalon

1928. febr.

Ume

megirva

Beöthy István

Kobrass

Beöthy István.

szobrász!

a Nemzeti Szalonban rendezett UME első budapesti kiállításán „Vetkező ferfi" és „Heros" művei szerepelnek.

(említve.)

Magyarság, 1928. febr. 19.

Beöthy István.

a Nemzeti Szalonban rendezett VME kiállításán „Csók" c. kisplasztikája és még néhány műve szerepel (említve.)

Pesti Hirlap, 1928. febr. 19.

MDK

Beöthy István

Sós E.: Francia, spanyol közt. és párizsi magyar müv. kiáll. a N. Szalonban. Népszava 1948. aug. 18.

MDK

Beöthy István

Szobrainak és rajzainak kiállitása.

Meghivó. 1930.nov.30.-án megnyiló kiállitására.

MDK

Beöthy István, festö
Paris

az Ume rendes tagjai közé tartozik.

Az UmE I.bp.-i kiállitása. -Nemz. Szal. 1928.febr.

MDK

Beőthy István

Férfi szobormü
Ágaskodó "
Fésülködő "

Nemzeti Szalon 1929.jan. Kut.Kiáll.Kat.

MDK

Beöthy, szobrász

KUT ... kiáll. Képzőművészet 1929. 17.sz. 51 l.

Beöthy István (Páris)
Dobrán

kiállítása a Kovacs Szalonban.

Meghívó
930. XI. 30.

Beöthy István

nevét a külföldre szakadt XX. századi magyar művészek 1970-es budapesti tárlatának kiállítói között említi

Dévényi Iván: Rusznák Vilmosról, halálának 1o. évfordulója alkalmából. - Magyar Építőművészet.1970. 6.sz. 5o. l.

Beöthy István
szobrán

1897 - 1962. A bizdrakt vágyokat követett.

A magyarország mův. tört. I. sor
Corvina 1971.

Beöthy István
nobrán

Részt vett a tárlaton.

Losonci Miklós: Külföldi magyarok a Mücsarnokban.
Müvészet, 1971.február - 35.lap

Beöthy István

a bankuccai kis szalonban állitott ki
szobrokat és rajzokat. (Archipenkot
utánozza, de ezidőre ez már nem meg-
győző erejű

M. O. 930. XI. 30.

Beöthy István szobrász

egyénisége még nem tud kibontakozni a teoriák pűrzavarából. Peitler István festőm. - el körös kiállitásuk a Kovács - szalonban.

U. N. 930. XI. 30.

Beöthy István.

Az U. M. K. bemutatkozó kiállításán mint szerepel.

Esti Kurir, 1924. febr. 21.

Beöthy István

szobrász

Magyar müvészek párisi sikerei cimmel foglalkozik a lap fiatal müvészeink eredményeivel : azok közül a fiatal szobrászok közül való, aki a Csáky által kitaposott uton már könnyebben járják meg a sikerek utját.-

U j s á g
1929.VI.23.

Beöthy István.

szobrászműrész

Párisban, a „Grand Palais"-ban, az 1928. évi őszi tárlaton egyik művét „Vágy" címűt a megnyitáskor lesodorták, összetört. Utólag „A csók" c. szobornűvével helyettesítette az összetörtet. (említve.)

Nemzeti Ujság, 1928. Nov. 9.

Beöthy István

Szerepel a párisi magyar festők pest. kiállításán (1938)

Jelenkor 1966 XI. n. 1050 old.

M.D.K.

Beöthy István, szobrász
(1897-1962)

nevét szerző a különböző „iz-
musok" képviselői hört említi, akik
Párizsban jólismert kubista mű-
vészek lettek.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp. 1968. 947. old.

Beöthy István

Táncoló figura (1946) c. műve (repró)
szerepel a modern francia
grafikai kiállításon a
Képműv. Múzeumban

Lukácsy Sándor: Két kiállítás a
Képműv. Múzeumban

Népművelés 1968 J.n. 35 old.

MDK

Beöthy Lstván

Párisi magyar hirek.
Magyar Nemzet 1946.dec.12.

Beöthy István

szobrászművész.

Párisban, a „Grand Palais"-ban, az 1928. évi őszi tárlaton a „Vágy" c. művét a megnyitás alkalmával lesodorták, utálag „A csók" c. szobor-művével helyettesítette az öszetört szobrot. (említve.)

Magyarság, 1928. Nov. 9.

M.D.K.

Bcölley István, szobrász

nevét említi a könyv "Szépművészet" c. fejezetének szerzője /Németh Lajos/, Czóry Józseffel együtt, mint a haladó irányzat egyik legtehetségesebbjét, aki Franciaországban vált híressé.

Hongrie 66, Bp. 1966. Szerk.: Gárdos, Miklós

Ed.: Pannónia, 187. old.

MDK

Beöthy szobrász

Párisi m. hirek. Magy. Nemzet, 1947. Jul. 15.
5. l.

MDK

Beöthy

Szabad Művészet, 1947. 6-7.sz. 128. l.

Magyar művészek kiáll. Párisban.

Beöthy

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő Párisban élő müvész.

Bende J:
A képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Beöthy István

nobrass

koll. kiáll. Kovács

Ákos szalonja

ired

Ujság 1930. nov. 30

(e. a. Peitler István

és B. I.)

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"
címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Beothy István

vod
2

Somlyó György:

Tárgy és keret. (Az absztrakt festészet kritikájához) Forum. 1948. 7. sz. 524.

a párisi Modern Művészet Muzeumában több műve van.

A párisi Galérie Maeght-ben kott. kiállítása volt 1948?-ban

Beöthy István

szobrász

koll. kiáll. a Kovács-

szalonban

Nyugat 1930.

dec. 16

Farkas Z.

[illegible]

hogy kulturális és a magyar névnek
kivánó ezen lépésünket egy mappa meg-
méltóztassék annál is inkább, mivel
t forgalmi értéke többszörösen túl-
lunk kért árat.

Nagyrabecsült párfogását előre is
megköszönve, a résztvevő művészek
nevében vagyok kiváló tisztelettel

festőművész.

MDK

Beöthy E., festö
szül. 1897

2o8,2o9. sz. Tus.

/Szerepelt 1947. Paris:Groupe des Beaux-Arts" kiállitáson. /

Stockholmi grafikai kiáll. 1948.April.
Nemzeti Muzeum/Stockholm/. Katalog. 3o.l.

MDK

Beöthy

Európai Isk. Francia-Magyar kiáll.

Pán I: Az Európai Iakola. Index, 21-24. 1947.

Beöthy István

Franciaországban, az emigráció irodalmi-kulturális-munkásmozgalmi tevékenységében nagy részt vállaltak az ott élő irók és müvészek igy Beöthy István, Pór Bertalan, Váli Zoltán, Vértes Marcell.

Markovits Györgyi: Magyar könyvek az emigrációban-a háboru és a fasizmus ellen
Látóhatár 1970/5-6 545.old.

Beöthy István

4

1919-ből való gondosan Zivitelesett rajza, valamint Emlékmüterve emlitve (41 rép.)

Passuth K:Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
1974 Bp.Corvina

67.old.

BEÖTHY ISTVÁN, /Etienne Beothy/, szobrász

Aug 20. A Külföldön élő m gyar mesterek-Budapesten, c. kiállitason szerepel.-A "Francia" Etienne Beothy, Beöthy István, az Espace kör egyik alapitója, az antwerpeni szabadtéri kiállitás nagyja, a vizuális élményeit nonfiguratív formában visszadó konstrukciói közelében. 25.old

László Miklós: külföldön élő magyar mesterek-Budapesten 24.old

Muzsák, Múzeumi Magazin, 1970. 2.sz. Bp.

BÉOTHY ISTVÁN, /Etienne Béothy/, szobrasz, konstruktör

Epitészeti tanulmanyok utan 1919-ben a "Ma" köréhez és Moholy-Nagy Laszlóhoz csatlakozott, majd Parizsba ment. Az 1931-ben feloszlott Cercle et Carré csoport tagjaiból megalakult az "Abstraction-Création" tarsulas. Vezetőségében /mint elnökhelyettes és titkar/ a magyar Beóthy Istvan is résztvett. 339.old

HÁRS ÉVA: Martyn Ferenc és a "Párizsi iskola" /1926.-1940./ Részlet az életmü monografikus feldolgozásából 331.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XIV.-XV. évf. 1969.-1970. Pécs, 1974

BEOTHY ISTVAN, /Etienne Béothy/, szobrasz, konstruktor

1938. jan. 30.-febr. 8.-Parizsi magyar müvészek kiallitasa A Tamas Galéria 93. kiallitasa.-udapesten.-A katalógusban szerepelt Beöthy Istvan neve is, mint kiallitó. 342. old. 20. jegyz

HÁRS ÉVA: Martyn Ferenc és a "Párizsi iskola" /1926-1940/. Részlet az életmű monográfiához készülő tanulmányából. 431. old

A Janus Pannonius Múz. évkönyve, XIV.-XV. évf. 1969.-1970. Pécs, 1974

Beöthy István 3

1919-es Aranysor-tervét csak lésőbb valósította meg (40 és 42. lép)

Passuth K:Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

67. old.

Beöthy, Etienne

Az Astraction-Création csoport alapító tagja, majd alelnöke. Felfelé törő, lángnyelvekre emlékeztető fasszobrokat állított ki.

Passuth Krisztina: Külföldön élő magyar származású művészek kiállítása; Képzőművészeti Almanach 3, Corvina 1972, 80. l.

Beöthy István

a párizsi Abstraction-Création csoport
második nemzedékének tagja.

Kassák Lajos: Az izmusok története,
Budapest, 1972 315 l

109 l

MAGYAR
LESZÁMITOLÓ- ÉS PÉNZVÁLTÓ-BANK
HORTHY MIKLÓS-UTI FIÓK

XI., HORTHY MIKLÓS-UT 51
(HORTHY MIKLÓS KÖRTÉR)

BUDAPEST 937 AUG 27 Fr 51 8

2996

MAGYARORSZÁG *002 FILLÉR

Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

BUDAPEST

~~Szobrász~~

Béothy István

szül. Jászapáti 1897
szept. 2.
magyar szobrász: Az
UME és a KUT tagja
Az Artistes Indépendants de
Paris, és a l'Art Français
Indépendant sociétaireje.
stb. megvásnál okv. lásd.

Ed Dict. I. 111. l.

Edouard-Joseph:
Dictionnaire biographique des
artistes contemporains. I. k.
Paris, 1930

Beöthy István

Említve

Major Máté: Külföldi magyar műné-
szek Diállítása

Nagyvilág, Br. 1970. 1715-1720. l.
nov.

Beöthy, grafikus

A magyar számozási Beöthy rajzai szerzonalazak.

Rócza Gyula: Modern francia grafika 7

Népszabadság, Bp. 1968. máj. 24.

MDK

Beöthy Etienne

Forma és ritmus c. műve szerepel a „Külföldi magyar művészet" c. tárlatom

Kritika 1970 X.

Beöthy István

szobrász

KUT.Képzőművészek Uj Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.

Budapesti Hirlap
1930.I.14.

Beőthy István

Párizsban él. Hajduval és Barta Lajossal kapcsolat.
Az 1945 nyarán megalakult Európai iskola tagja lett.

Mándy Stefánia: Az Európai Iskola és előzményei
1962. Bp. 30.l.

Beöthy István

"Avantgarde Osteuropa 1910-1930" 1967 végén a konstruktivista művészek munkáiból a berlini Kunstvereinben kiállitás, ezen müve szerepelt.

Vigilia 1968. ápr. 279-80.l.

Beöthy

Részt vett a müncheni magyar tárlaton 1972.-ben

Bodri Ferenc: Magyar tárlat Münchenben

Nagyvilág 72/11 1755. old.

Beöthy

A münchebergi Galerie Ricardban a
„Magyar Avantgard" című kiállítá-
son a művész alkotásai szerepeltek.

Szilvássy Péter: A mai magyar avantgard...
Művészet, 1975. október - 41. oldal.

Beöthy István

a bázeli nemzetközi művészeti vásár: az Art 6'75 kiállításon szerepeltek művei.

Bajkóné Révész Zsuzsa: Magyar művészek Bázelben.

Ország Világ, Budapest, 1975. szept. 17.

BEOTHY ISTVAN, /Etienne Béothy/, szobrasz, konstruktör

A Nyolcak és a századeleji avantgarde expresszív törekvései az ellenforradalom éveiben talajukat vesztették. Legfőbb képviselőik emigrációban éltek.-Uitz Béla, Pór Bertalan, Moholy-Nagy László, Breuer Marcell, Forbát Alfréd Molnar Farkas, vagy Martynnal együtt Párizsban élő Béothy Béothy Istvan, Huszar Vilmos, Majdu Istvan, Csáky József, Tihanyi Lajos, stb. 341.old

HÁRS ÉVA: Martyn Ferenc és a "Párizsi iskola" /1926-1940/ Részletek az életmű monografikus feldolgozásából 331.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV-XV. évf. 1969-1970. Pécs, 1974

ÉTIENNE BÉOTHY, szobrasz, konstruktőr/Beőthyi Istvan/

Martyn Ferenccel együtt tagja volt Parizsban az Abstract-Création csoportnak.-Nem könnyü oda bejutni, irta Martyn Pécsre Török Lajosnak 1934.I.7-én. 340.old 16.jegyz

HÍRS ÍVA: Martyn Ferenc és a "Párizsi iskola" /1926-1940/. Részlet az életmű monografikus feldolgozásából 351.old

A Janus Pannonius Múz. évkönyve, XIV.-XV. évf. 1969.-1970. Pécs, 1974

Beöthy István

~ hülföldön élt hosszabb ideig.

Bancsó Zoltán: Modern magyar szűr.
Korunk 1970. 458.

Beöthy István, ~~[illegible]~~ szobrász, grafikus

Megemlítve. (Vicira da Silva 1938-as kiállításával kapcsolatban.)

Dévényi Iván: Jegyzetek a ~~[illegible]~~ magyar származású XX. n.-i művének tárlatáról

53-55.

JELENKOR, Pécs, 1971. január XIV/1.

Beöthy István

Elhagyta az országot és mint konfiguratív
művész vált ismertté.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968 103. l.

Beöthy István
szobrász

Nyugat-Európában élő (?) magyar szár-
mazású művész. Herbert Read megemlé-
kezik róla: „Modern szobrászat" c.
könyvében

Bodri Ferenc: Művészeti könyvek
Zelenkov, Pécs 1969 X. 914.

Beöthy István, szobrász

MDK

Az avantgarde irányok kisplasztikusa volt a Magyarországról elkerült Beöthy István.

Németh Lajos: A modern magyar kisplasztikáról
21-23. o.

KRITIKA, Bp. 1969. augusztus

VII/8.

Beöthy István
szobrász

magyarság
1929 IV. 23

* **Magyar szobrász sikere Párisban.** A párisi *Galerie Zak*-ban nyilt meg *Beeöthy* István magyar szobrászmüvész második párisi kollektiv kiállitása. A kiállitáson bronz-, ezüst-, fa- és terrakotta-szobrok vannak, amelyek a müvész egy évi munkájának eredményei. A kiállitás a francia müvészeti sajtóban is visszhangot keltett, mert a *Cahiers D'Art* cimü lap, valamint a *Comedia* is sok dicsérettel megemlékezett róla.

Kiadás előtt

A csatolt ügyiratok számai: .....

Beöthy István
szobrász

— **Művészi kiállitás Párizsban magyar résztvevőkkel.** A párizsi festőművészek egyrésze, különösen az *Andre Lhote* köré tömörült művészcsoport, *L'Art Francais Independant* néven kiállitást rendezett. A kiállitó művészek között az alábbi magyar művészek szerepelnek: *Beöthy István* szobrász, *Czobel*, *Földes Lenke*, *Gombos Lili*, *Kecskeméti* és *Korda Vince* festők.

Pesti Hirlap
1929 II. 13.

57.

Beöthy István
szobrász

— **Magyarok a Független Francia Művészet kiállításán.** A párisi festőművészek egy része, különösen az Andre *Lhote* köré tömörült művészcsoport *L'Art Francais Independant* címen kiállítást rendezett. A kiállító művészek között az alábbi magyar művészek szerepelnek: *Beöthy* István szobrász, *Czobel* Béla, *Földes* Lenke, *Gombos* Lili, *Kecskeméti* és *Korda* Vince festők.

Kemzeti ujság
1929 II 13

57

Beöthy István

szobrász.

Tibor.

— **Magyar szobrász kiállitása Párisban.** *Beöthy* István, a már évek óta Párisban élő magyar szobrászmüvész az „Abstraction Création" nevü kiállitási csarnokban kiállitást rendezett, amelynek soraiban jelent volt *gróf Khuen Héderváry* Sándor párisi magyar követ is, nagy elismeréssel adózott a modern szobrászati iskolához tartozó magyar müvész tehetségének.

Nemzeti Ujság

1934. máj. 12.

V

Beöthy István.

1928. febr UME kiáll.

Héros, gipsz
Csók, terakotta,
Vetköző férfi gipsz
Fiu arckép, gipsz

1929. jan KUT kiáll.

Férfi, gipsz
Ákoskodó, gt bronz
Fésülködő, gipsz

1930. jan KUT kiáll.

A nő bronz
Csókolodzók, bronz

Beöthy István

festő

Nemzeti Szalon

BEOTHY ISTVAN, szobrasz

A Pécsi Modern Magyar Képtar gyüjtemények vétele, vagy ajandékozas révén gazdagodik, ill. esetenként vásárlások útjan gyarapszik. 1969-től 1973-ig kb. 1500 darabbal nőtt a gyüjtemény anyaga. Ezekből képek jegyzéke. Szobrok:
97.sz.-BEOTHY ISTVAN: "NOALAK", c. müve.-aluminium.-
45.5 cm,-Ltsz:72.321.-XVII. tábla.-300.old.
Fekete repr.

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

Beöthy István

BEÖTHY ISTVÁN. Párisban élő kiváló magyar szobrászművész 23 éves fia hónapokkal ez. előtt egy tanulmányút során a francia Alpokban eltűnt. Számos expedíció sem tudott nyomára akadni. A francia hatóságok most értesítették Beöthy Istvánt, hogy fia feltalálására nincsen remény és hivatalosan is holttányilvánították a szerencsétlenül járt fiatal turistát.

Világ.
1948. okt. 20.

TISRI – תשרי ✳ OKTÓBER

Ros-Hasonoh 1.	א׳ דר׳ השנה	1	א	Csütörtök	2	Leodegár
Ros-Hasonoh 2.	ב׳ דר׳ השנה	2	ב	Péntek	3	Kandid
Bűnbánat szombatja	שבת שובה	3	ג	Szombat	4	Asz. Ferencz
Gedalja bőtje	צום גדליהו	4	ד	Vasárnap	5	**E 20. Rózsaf.**
		5	ה	Hétfő	6	Brunó
		6	ו	Kedd	7	Ágost
		7	ז	Szerda	8	Brigitta
		8	ח	Csütörtök	9	Ar. Dén.
Jom Kippur előestélje	ערב יום כפור	9	ט	Péntek	10	Borg. Fer.
Jom Kippur						

MDK

Beöthy István, szobrász

Vaszary János tanár növendéke, szobormüvei:

Nöi akt.
Gyerekfej.

Az OMKK Föisk Növ.Munk.kiáll. 1923 márc.18-25. Kat.19.1

Ernst Muzeum.

MDK

Beöthy István,

Vaszary János tanár növendéke.

Gyermekfej.

Az Ernst Muz. OMKK Föisk. Helikon kiállitásai.
Az Omkk Föisk.Növ.Munk. kiáll. Bp.1923 márc.18-25.
Kat. 15.1

Běstry Isto.

M. Ekct. és Forsk. Hallgatók

orsz. tisz. kiáll. 1923 (N. tol)

Fiúfej } gejes
Férfi akt }

Méltóságos

A midőn a na
és Közoktatásüg
excellentiája
püspök úr ő m
nyert megbizat
litott, kilátásba
összes magyar vo
éves I. osztályu
ről is gondos
K. Lippich El

Beöthy István

szül. Hevesen 1897 szept. 2.

Rk. Gimn. érettes

1919/20 [redacted] -II. elsőéves mű-

vésznőv. Radnai Béla

1920/21. I-II. elsőéves Vaszary

János

Hesbayen IV. 216.

Beöthy István,

MDK

Vaszary János tanár növendéke, rajzaival szerepelt a kiállításon.

Az OMKK Főisk Növ.Munk.kiáll. 1923 márc.18-25. Kat.18.1.
Ernst Rez.

Beöthy István szobrász
Női akt, gipsz
" " márvány

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének kiáll. 1923. 12 l.

Beöthy István szobrász
Fiufej, gipsz

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének kiáll. 1923. 12 l.

Beöthy István szobrász
Férfi akt, gipsz

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetsége
kiáll. 1923. 12 l.

MDK

Beöthy J.

1927. rendes tagja az egyesületnek.

UME 3. kiáll. N.Szal. 1931. febr.

rozott ezüstpohár, 1591. Ónkehely, 1689.

Aus templomat. Bp. 1942, 151, 581 l – Kurach

Beöthy István

Felolvas a Tamás Galériában
(A világ keletkezése, az újjászülött és az alkotó ember)
1938. febr. 3-án

a Tamás Galéria meghívója

Beöthy István.

Csatlakozik V.J.hoz és kilép a "Kut" művész-egyesületből 1927-ben.

Bende J: A Képzőművészeti egyesületek történet

Bcöthy István

1919/20, 1921/22 –
1923/24

Ferkép zőmfő iskérk

67.1

Beöthy István

részt vett a közelmult-
ban a francia absztrakt
művészek kiállításán
a Musée de Ville de
Parisban.

Gerebtylés. Új Épi-
tészet 1947. 1. sz.
14. l.

M D/K

Beöthy István

Gereblyés László: Magyar képzőművészek Franciaországban. Uj Építészet 1947. 1.sz. 13,14, 1. arcképpel.

Beöthy István
1897 - 1962.

Táncoló figura 1946 ; Feszület 1947 /tusrajz/ szere pelt a Szépmüvészeti Muzeum Modern Francia Grafika kiállitásán.

Vigilia 1968. máj. 351.l

Beöthy István 6.

nobrai

1929. Paris

Literatura 1929. 162.l.

is bizonyos azonban,hogy Senefel-
der ezeket az eredményeket nem i
merte,mert a rézlapból kiindulva
fokozatosan,a kisérletek egész s
rozatán keresztül jutott el ugy
nek a megismeréséhez,mint a tu
donképeni litográfia felfedezésé

Azok az eljárások,amel
mint a litográfia előzményei ism
tesek,s amelyekkel Senefelder i
kisérletezett,épen ugy különböz
a litográfiától,mint a magas-,ill
mélynyomás ismertetett technikái.
Ezek az eljárások mechanikai mun
alapszanak,mig a litográfia alap
az a kémiai törvény,hogy a zsir é
viz,illetve a vizben oldott gummi
taszitják egymást.Kémiai eljárás

Bcöthy István (Bcöthy)

Szövegbenyomott fekete-fehér fény-
képreprodukció:
„Vagyakozás", 1948

Seuphor Michel: Die Plastik unseres
Jahrhunderts, Edition du Griffon,
Neuchâtel, 1959 372 l. 122 l.

Beöthy István

erdélyi nobrász
Párisban.

círód
z

Gyomai Imre:
A párisi magyar
festők munkássága.
Erdélyi Helikon
1930. 250. l.

adat semmi

Nyéki hosbéj Hatvani kap + felvétel

Csárd (Gy. Lori)

Eskü téri mrekl ✓

IV. Kasso Dom rest elők és után

Jók rest. elők és után Bártfa ut. Egyes

Kisbíny " " Eperjes

Frigyesvajos " " Lőtény

Béothy (Beöthy) István

Született Hevesben 1897-ben. Építészeti Főiskola Budapesten. 1919-ben kapcsolata Moholy-Nagy László-val és a „Ma" avant-gardista csoporttal.

Michel Seuphor: Die Plastik unseres Jahrhunderts, Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1959. 372 l. 236 l.

Béothy (Beöthy) István

1920-ban elfordul az építészettől és a Képzőművészeti Főiskolán szobrászatot tanul. 1924-ig folytatja tanulmá-nyait. Bécs, - München -, Nürnberg, - Strassburg, Paris (Chartres) és Itáliába utazik.

Seuphor, Michel: Die Plastik unseres Jahrhunderts, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1959. 372 l. 236 l.

Béothy (Beöthy) István

1925-ben Párizsban telepedik le. 1928-ban első önálló tárlata a „Sacre du Printemps"-on, Párizsban. 1931-39-ig a „Galerie Léonce Rosenberg" /: Effort moderne :/ csoporthoz tartozik.

Seuphor, Michel: Die Plastik unseres Jahrhunderts, Edition du Griffon, Neuchâtel, 1959. 372 l 236 l.

Béothy (Beöthy) László

Alapító tagja, majd alelnöke az „Abstraction-Création" (1932-36) csoportnak. 1938-ban egy francia-magyar absztrakt festészeti kiállítást rendez Budapesten.

Seuphor, Michel: Die Plastik unseres Jahrhunderts. Édition du Griffon, Neuchâtel, 1959. 372 l. 236 l.

Béothy (Beöthy) István

1939-ben egy mathematikai elméleti tanulmányt tesz közzé („La Série d'Or") „Aranysorozat" cím alatt, mely a szép-művészetek alapelvét tartalmazza.

Seuphor, Michel: Die Plastik unseres Jahrhunderts, Édition du Griffon, Neuchâtel, 1959, 372 l. 236 l.

Béothy (Beöthy) István

1946-ban alapítótagja a Salon des Réalités Nouvelles-nek, majd annak alelnöke. 1947-ben önálló tárlata a Galerie Denise René termeiben, Párizsban.

Seuphor, Michel: Die Plastik unseres Jahrhunderts, Edition du Griffon, Neuchâtel, 1959. 372 l. 236 l.

Bjéothy (Bjeöthy) István

1948-ban önálló kiállítása a Galerie Maeght-ban 1950- és 1955-ben az Antwerpeni szabadtéri kiállításon vesz részt. 1951-ben alapító tagja az „Espace" csoportnak.

Seuphor, Michel: Die Plastik unseres Jahrhunderts, Edition du griffon, Neuchâtel, 1959. 372 l. 236 l.

Béothy (Beöthy István)

Párizsban él. Bibl. „Derrière le Miroir"
„A tükör mögött" Nr. 10, Paris, 1948.
Seuphor, „L'art abstrait, ses origines, ses
premiers maîtres, Paris, 1949."

Seuphor Michel: Die Plastik unseres
Jahrhunderts, Édition du Griffon, Neu-
châtel, 1959. 372 l. 236 l.

Béothy (Beöthy) István

„Témoignages pour l'art abstrait, Paris, 1952"; Seuphor „Béothy" Coll. Prismes, Paris, 1956.

Seuphor Michel „Die Plastik unseres Jahrhunderts" Edition du Griffon, Neuchâtel, 1959. 372 l. 236 l.

Bjéothy (Bjeöthy) István

Szöveg-be nyomott fekete-fehér reprodukció:

„Fiket" (raszkéta:), 1931.

Seuphor Michel: „Die Plastik unseres Jahrhunderts", Édition du Griffon, Neuchâtel, 1959. 372 l. 236 l

Beöthy István szobrászművész /Étienne Beöthy/, /1897–1962/

A párizsi magyar művészek kolóniájának sajátos alakja volt A. Tóth Sándor festőművész. A Le Corbusier-rel, Étienne Beöthyvel, Czóbel Bélával, Tihanyi Lajossal állított ki és szerepett az őszi szalon 1930-as tárlatán.

Studió '84.

1984. IV. 24. TV 1-műsor 20.55 /kerekes/.

Beöthy

A művész alkotását kínálták eladásra
a Baseli nemzetközi művészeti vásáron.

Magyar Hirlap 1981/4/12/9
Borbély:Basel előtt Budapesten

Reöthy István

Ez a pompás indulást, akárcsak az irodalomban, derékba törte a forradalmak bukása. Többen ki is szakadtak a magyar kultúra vérkeringéséből. Moholy Nagy László, a tételes konstruktivizmus világhírű képviselője csakúgy, mint Csáky József és Reöthy István, a két jeles avantgard szobrász.

Czine Mihály: A magyar avantgard.

Jelenkor XII. évf. 4. sz. 1969. ápr., 327. l.

Beöthy István

Kollai E. Szálló Jós
1982. Óbuda Gy

Anna Margit

MŰVÉSZET 1985/1/63
64

Etienne Beothy, festő

Vasarely a gyűjteményének figyelemre méltó része a kortárs művészek alkotásainak sora, mely a Modern Magyar Képtár birtokában addig volt eszményi anyaggal kiegészítve egy jelentős nemzetközi gyűjtemény alapjait képezheti. Az ő műve is egyike volt ezeknek. 334.old 7 i egy 2

Romváry Ferenc: A Modern Magy. Képtár története

Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan. Pann, Múz. Évk. XIX. 1974. Pécs

M.D.K.

Beöthy (Beothy) István, grafikus (1897-1962)

nevét a Párizsba telepedett s az absztrakt irányzat felé hajló fiatalabb generáció körét említi a szerző. Beöthy 1934-ben volt kiállítása Budapesten.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

342 old.

Beöthy Etienne, szobrász

(Beöthy István)

L: Tihanyi Lajos

Rózsa Gyula: Absztrakció és kreáció 11

Népszabadság, Bp. 1978 aug. 13.

Beöthy István (Etienne Beothy) szobrai

A művész közvetlenül a háború előtt megszervezte a párizsi modern magyar művészek budapesti kiállítását. Ezt a jellegzetes párizsi kiállítást először a münsteri múzeum rendezte meg és a nemzetközi tavaszi bemutató után hozták át a példás gyűjteményt Párizsba. A magyarországi Beöthy-szobrok szerepeltek a bemutatón. (emlékezve).

Rózsa Gyula: Nemzetköziség.

Népszabadság, 1948. aug. 6.

MDK

Beőthy István

Beőthy István a keramia terén próbalkozik sikerrel.

Bor Pál: Az új iparművészet Parizsban.

Magyar Iparművészet, 1928. 19.l.

Beothy István

„Ungarische Avantgard" címmel a zürichi Schlégl-Galéria vándorkiállitást rendezett, mely „Nyugat-Európa" különböző helyein- magyar művészek alkotásait mutatja be.
F.L.: "Magyar képzőművészeti vándorkiállitás" címmel ismerteti az akciót és felsorolja a résztvevő művészeket:
Horti Pál, Beothy István, s feleségét Anne Beothy-Steiner-t, Bortnyik Sándor, Kassák Lajos, Uitz Béla, D'Ebneth Lajos /?/ Deák-Ebner Lajos /?/ /sajtóhiba, vagy tévedés a név?/ Kádár Béla, Schönberger Armand.
F.L. cikkét lásd: Kassák Lajos nevénél, cédulájához csatolva.
Élet és Irodalom, Bp. 1975. junius. 14. XIX. évf 24. sz. 6. lap.

1942

A

SZINYEI MERSE PÁL TÁRSASÁG

MŰVÉSZTAGJAINAK

NYOLCADIK KIÁLLITÁSA

BEÖTHY ISTVÁN

8	A nő, bronzszobor	450.—
9	Csókolódzók, bronzszobor	550.—

Nemzeti Szalon 1930.
Kut jan.

Beöthy István

Deák Dénes: Emlékeztető sorok Beöthy Istvánról - Műgyűjtő 1974. 6 évf. 2. sz. 54-55.
Képpel

A magyar müvészettört.irodalom bibliográfiája 1974.
Müvészettörténeti Értesitő 1977/1.

74.old.

Ad acta.

Budapest, 1929. október 7-én.

Dr. Szőnyi O.

tam egy kis kiállitásról szóló katalógust, melyet egyik szervezetük rendezett mintegy két éve.. és hallottam, hogy minden pénteken találkoznak a Montparnasseon, a Select-nél. Igy attól tartok, hogy kételkednem kell érzékszerveimben, mert nem tudom, hol kezdődik a realitás és hol végződik a fikció. Talán olvasóim segitenének megoldani ezt a rejtélyt?

G.Boudaille

ARTS 1950.dec.8.

(George Boudaille
Paris 3e
80, Rue de Turenne)

Tanús gal. 1938. I 30-I. 8.
93 Párizsi m. nőv. 2 áll.

Beothy Istvan
szobrász

Idegen kolóniák Párisban. /VIII/

/ Colonies étrangéres á Paris/

A magyarok kisértetek. / Les hongrois sont des fantomes,/

Azt hittem,hogy magyarok tömegesen vannak Párisban. A számos fényképészen kivül,kik közül Brassai és Ergy Landau szolid hirnévre tettek szert, fontosságot tulajdonitottam az absztrakt müvészet heves védelmezői seregének, ide számitva Henri Nouveau-t és Beothyt. Kosnick Klausz,Mistrick Monda,Szenés Lancelot,Ney,Hajdu,Gomery,Csaky,Vasarely,annyi és annyian,hogy félek,kifelejtek valakit.

Találkoztam velük Chaillot-nál /sur la colline de Ch./,Raymond Bayernél,a Sorbonne professzoránál,ahol egy dogmatikus terv szerint védelmeztek egy müvészetet,mely megfeledkezett a vizualitásról...

Mindezekért hittem a tehetségükben és a modern müvészetben való szerepükben. De csalódtam. A párisi magyar müvészek csak az én fantáziámban léteznek Erről igy szereztem bizonyosságot. Telefonáltam többször a követség sajtó-és kulturális szolgálatához,majd az ő tanácsukra a Saint-Jacques-utcai Magyar Házhoz és a Pierre-Curie-utcai magyar Intézethez. A válasz mindenütt ugyanaz volt "tudomásunk szerint nincs magyar müvész Párisban." Ennek ellenére a minap talál

x Gonda

Weöres Sándor.

jó, kevésbé jó és rozoga műtermek, hol lakással, hol anélkül. A Raspail, Alesia, Porte D'Orléans metróvonal volt az, amely később kilépett Montrouge-ba és Arcueilbe. Természetesen művészi csoportosulások, tervkovácsolások hullámai kísérték ezt a jövéstmenést, legtöbbször tartósság nélkül.

Beöthynek Montrouge-ban a Place Iules Ferryn volt tágas, világos műterme, magam meg az Avenue de la Porte D'Orléans-on laktam; szomszédok voltunk, csak át kellett menni az úttesten.

Legtöbbször egyedül találtam műtermében; elfoglalt volt mindig, mint akit ezer gond hajt. A francia építészet – a régi és az akkori – érdekelte, olykor erről beszélgettünk.

Azokban az években tervszerűen utaztam; fölkerestem a francia katedrálisokat. Nagy feladat volt, Strasbourgtól Toulouse-ig ezer kilométerben kell számolni. A nyarakat kedveltem; a nyári nap melege befénylette a kövek hűvösségét, az üvegablakokat, hangosabban álltak a „jubé"-k, egyik a párizsi Saint-Étienne-du-Mont-ban . . .

Műtermében – elismétlem – Beöthyt legtöbbször egyedül találtam; „taciturne" volt, jókat hallgattunk. Trópusi fákból faragta a flamboyant tornyokat, melyek gyötrődve indultak, emelkedtek a talajból és szélesedő ívekben nyúltak éles kardokká. Néha úgy tűnt fel, hogy ezek a fák – melyeknek színe, kopottsága emlékeztetett a

BEÖTHY István

Jelenkor, 1983/7-8.

MARTYN FERENC

BEÖTHY ISTVÁN MŰVEI PÉCSETT

A francia nyelv *batisseurs des cathédrales*-nak nevezi azt az emberfajtát, azokat az embereket – építészek, kőfaragók, szobrászok voltak ők –, akik nyughatatlan hittel emelték egyre magasabbra épületeiket, amelyeket ma – bizonytalanul keresve az összefoglaló, pontos kifejezést – a francia gótika csodáinak nevezünk. Nyughatatlan hittel dolgoztak, hiszen ez az emberfajta a katedrális befejezését nem érhette meg; amit épített, a valóságban sohasem látta.

A magyar történelemben Anjou királyaink kora ez – katedrálist, hasonlót építettek akkor Magyarországon. És korabeli elszámolásokból tudjuk, kik finanszírozták a katedrálisokat; adataink vannak, hogy ezekben az elszámolásokban szerepelnek francia nevek itthon, és magyar kőfaragók, akik francia földön dolgoztak.

Ilyen *batisseur*, építő kézműves és elmélet építője Beöthy István.

Korán, alkotó erejének teljében érte húsz éve a halálos szívinfarktus Párizsban.

katedrálisok epidermisére – mint tornyok, megnövekednek, és már nincsenek műteremfalak, ezek az éles kardok, pengék meg visszahangzották a látványt, a messziről feltűnő katedrálist.

Régi emlékek, emlékeztető emlékek és mert szubjektívak – hervadó csokor.

Kívánom, hogy most tiszta, megírandó lapok következzenek a művészettörténészeké, hogy felmutassák az „Epée flamboyante"-ot, a lángoló pengét, a „Nagy sirályt", és felmutassák Beöthy megjelent írásait, lapokat sugárzó tisztaságban.

Megnyitó beszéd Beöthy István pécsi gyűjteményes kiállításán 1983. április 22-én.

Beöthy István, szobrász.

Bálint Endre 1957. tavaszán érkezett ki Párizsba, egyetlen fillér nélkül. Felkeresete egy távoli rokonát, Beöthy István özvegyét, aki maga is művész volt, energikus, segítőkész ember. Ő általa került M. Bienvel nevű könyvkiadóhoz

Bálint Endre: A Jeruzsálemi Biblia
Vigilia, B pest, 1948. jan. 36-40 old.

BEÖTHY István (Étienne)

György – Pataki 1990 26, 32, 33, 128, 129, 131, 132, 136, 153, 176 + ill

S. 237, alte Ansichten und Pläne Nr. 1)

in *Marcharsdorff* ein Pfarrer namens Jörg
en kath. Charakter teilweise bewahrt zu
[6]. Nach 1644 ist die Pfarre wieder katho-

Platcau, von der alten Friedhofsmauer

bekannt. Bau- und Restaurierungsdaten
; Amplat. 1409; Intus renovat. (deform.)
t als Quelle nur mit Vorbehalt zu werten.
en. Das zweite, 1409, bezieht sich sicher
geht auf die Veröffentlichung von L. Bit-
rmierung entspricht dem Geschmack der
erst 1899 angebracht und bei der Neu-
Marienbild, das Pfarrer Georg Wendl vor
ng zugetragen haben[8]. Dies ist der einzige
kirche gewesen sein. Tormásy beschreibt

ER, kath. Pfarre Pinkafeld.

ensis inchoata per actualem Parochum
ssores.

1674 die Kirche nur kurz: mit ste
Nach der Beschreibung bei Kazó
versehen, da der fast fertige Ba
Die Empore, das Sakramentshäu
sind so erwähnt, wie sie erhalte
den kleinen Seitenaltären Bilde
dem Westportal zwei Glocken.
gotischen Flügelaltars (R. 479)[10].
Auf einem „neuen" Brett, das a
schrift: *Absonderliche Guetthäte*
als benandlich | hr. Dobias Sabu
Maria dessen ehewiertin | Hr.
Margareth dessen ehewiertin, Jak
segnen wolte | MDCCXII[11].
1759 war die Kirche nach zwei
Norden über sechs Stufen errei
des Sanktuariums nicht mehr in
fahrt, darüber eine Darstellung
der Bergleute, und der hl. Katha
dem die Herrschaft Bernstein n
der Beata Virgo und der hl. A
Ossarium (R. 480)[12]. Die Vis. Ca
ein „modernes", also barockes,

[9] Házi, Tormásy, S. 73f.
[10] Házi, Kazó, S. 75ff.
[11] Siehe Anm. 8.
[12] PA Mariasdorf, Vis. Can. Ba

Beöthy István (Etienne Beothy) emlékkiállítása a Pécsi Modern Képtár után a fővárosban is megrendezésre kerül a Budapesti Történeti Múzeumban. A tárlat a budai Várpalota szárnyépületében pénteken, augusztus 12-től kezdve tekinthető meg.

◆

Magyar Nemzet 1983. VIII. 11.

Beöthy István

Kovágó Sarolta: Egy proletár festő a Tanácsköztársaságban

Nepszabadság, 1984. IV. 30.

Beöthy István, szobrászművész (Etienne Beöthy). (1897–1962)

Az Óbidai Galériában nyílt meg egy nagyon érdekes különös kiállítás, címe: Kállai Ernő emlékezete. E kiállításon azoktól a művészektől láthatunk műveket, akikkel Kállai kapcsolatban állt, akikről írt, akikkel összejárt, akiket támogatott, stb. Beöthy Istvánnak a végelbiek közüli műve, Fekete Nagy Bélától szintén láthatunk művét.

Láttuk, hallottuk

1982. XII. 1. Petőfi 10.45 (Mészárosné).

Beöthy István (Etienne Beothy) szobrász és konstruktőr gyűjteményes kiállítása nyílt meg pénteken a Budapesti Történeti Múzeumban. A tárlatot október 24-ig tekinthetik meg az érdeklődök.

Magyar Nemzet 1983. VIII. 13.

Beothy István

Magyar Képzőművészeti Főiskola

Magyar Nemzet 1984. I. 11.

Beöthy István szobrász

N.K.: Tisztelet a szülőföldnek

Művészet, 1982 december

Beöthy István szobrász

Sarkadi Eszter: Mozgásformák és ritmusok
Beöthy István (1897-1961) hazai
életmű kiállitásai

Művészet, 1983. november

Beöthy István, szobrászművész

„Kompozíció", c. /repr./

P. Szabó Ernő: Endolf Miro fiataljaira.
Magyar Ifjúság, 1982. jan. 1. 19. old.

Beöthy István
szobrász

Párisi magyar hírek

A párisi *Combat* fényképes cikket közöl *Beöthy* István szobrászművésznek a francia fővárosban rendezett kiállításáról és igen elismerően nyilatkozik a szobrokról.

Magyar Nemzet
1946. nov. 21.

~~Kolozsvári egyetem III 185.~~

MDK

Beöthy

Képzőművészet, 3. évf. 17.sz. 51. o.
- A KUT reprezentatív kiáll.

Beöthy István

A 20-as évek magyar művészetét képviselte a művész.

Bak Imre: A modern ~~magyar~~ művészet négy évtizede
Művészet, 1978. május – 44 lap.

Beöthy Ottván.

A Nemzeti Szalonban rendezett UME bemutatókon kiállításán két rajzával szerepel.

Pesti Napló, 1928. febr. 19.

Beöthy István.

A Nemzeti Szalonban, az VME bemutatkozó kiállításán szobor-munkája szerepel.

Az Est, 1928. febr. 19.

Beöthy István

~~Hobrány~~

archepe repr.

Gerebbyés László:
Magyar képzőmi-
vészek Franciaor-
szagban. Uj Épi-
tészet 1947. 1. sz.
13. l.

D

Tóth Sláhnán áll. polg. isk. tanár
Ócsa, Vasút-u. 33.

BUDAPEST
938 MAJ 24.-3.
4 LFR

Beöthy István

nobrász

nul. Heves 1897. sept. 2.

szód

Gulyás: Magyar írók

II. 1173. h.

esetleg lásd.

Beöthy István

Paris

l.

Index 21-24. 7

Az Europai Iskola

Bp. (1947?)

9. l. 14. l.

MOB fotó.

43

ágos Bizottsága

ny { száma: F. 377, F. 406 19
kelte: IV. 12., IV. 28 1943
beérkezése: V. 3. 1943

k száma:

lintézett szám:

ma:

áma:

ta:

Beöthy István, zobrán -

L. Banga F.

Lóncz S. Képzőművészeti krónika 728-730

Jelenkor, Pécs 1981. júl-aug. XXIV/7-8

Beöthy István

Részt vett a Modern Múzeum kiállításán

Sz. Kurti Katalin: Modern és divatos képzőmüvészeti alkotások Párizs, Köln, Amszterdám múzeumaiban

Alföld 1971/9 96 old

Beöthy Etienne, szobrász
[Beothy

forma i ritmus :

Repr

—: Külföldi magyar művének kiállítása

Műmelléklet: 1.

KRITIKA, Bp. 1970. október

VIII/10.

Bröthy István

A Szépművészeti Múzeum a 70-es évek elején aránylag könnyen tudott vásárolni. Így került a gyűjteménybe faszobra.

Passuth Krisztina: Gyűjtemény gyarapítás. Művészet, 1980. június – 8 lap.

Beöthy István.

„Kompozíció"
(repro)

Passuth Krisztina: Gyjeteménygyarapítás.
Művészet, 1980. június - 8. lap.

Bcöthy István

Képviselve van a párizsi Musée d'Art Moderne-

ben.

Major Máté: Franciaországi utijegyzet - művészetről; Valóság, 1969. 7. sz. 74. l

Beöthy István
grafikus

Rajzai és szobrai szerepelnek
a tárlaton.

Horváth György Magyarszámárasú művészek kiulföldön
Nők Lapja, 1970. szeptember - 39 szám.

Boethy

neve emlitve a „Dictionnaire de l'art contemporain" a Riad-Nányban

Magyar Nemzet 1972 jannár 6
4. old

BEÖTHY István

NAGY Ildikó: Beöthy István kiállitása. - Magyar Épitőművészet, 1984.2.sz. 62 - 63.p. ill. E.G.F.R.

Bp.,
Pécs

BEÖTHY István

Láncz Sándor: Képzőművészeti krónika. = Jelenkor, 1983/10. 938-939.p

Beöthy István

A Párisban meghalt művész munkássága gondolag élmény-világot közvetít.

Bodzé Ferenc: Presence Paris - Budapest, Művészet, 1980. április - 44. kap.

Beöthy István

Szerepelni fog az alábbi
táslatok a képművészeti múzeumban

(f.f.): Külföldön élő magyar
művészek táslata

Esti Hírlap 1969 XII. 31

Beöthy István

v Martyn Ferenc és Gadányi Károly szervezte 1938-ban a Párizsban élő magyar absztrakt festők tárlatát a Tamás Galériában.

Hárs Éva: Martyn Ferenc 10.
Corvina 1970.

Beöthy István

~ Párizsban élt.

Hárs Éva: Martyn Ferenc 5.
Corvina 1970.

Étienne Béothy, szobrász
[Béothy István]

L.: Martyn Ferenc

Rómer Gy.: A Martyn-jelenség 488-497.
Jelenkor, Pécs, 1979. június XXII/6.

Beöthy István

Kiállított művei:

Az ember 1927 bronz 38 cm (repr.)
Forma és ritmus 1936 mahagóni 88 cm (repr.)
Pár 1926 toll-tus 412 x 540 mm
Tánc 1946 -"- 546 x 418 "
Megcsavart forma -"- 497 x 310 "

XX. századi magyar származású művészek Külföldön.
1970. Kiáll. kat. Bev.: dr. Bogner József 5. l.

Beöthy István

Kuffoldon él: Szerepel Read:
Modern szobrászat c. könyvében

Bodzi Ferenc: ~~[illegible]~~
Művészeti könyvek

Jelenkor 1969 X. sz. 913 old.

Beöthy István

Kisplasztikákat készített

Lajos Németh: Moderne Kleinplastiken

Budapester Rundschau 1969 X. 24 Fold

Beöthy István

3 rajza és 2 szobra

szerepel az alábbi tárlaton

H. Gy: Kiállítás a hűsaknekben:
hagyok származásu művészek
külföldön

hagyok Nemzet 1970 IX. 8 4old.

BEÖTHY ISTVÁN

LEÁNYÁNAK AJÁNLOTT VÖRÖS-~~FEKETE~~ KOMPOZÍCIÓJA SZEREPEL A MŰCSARNOKBAN.

BEKE LÁSZLÓ: KÜLFÖLDI MAGYAR MŰVÉSZET?

KRITIKA, 1990. OKT.

Beöthy István /Párizs/

Szobrász, az Európai Iskola tagja.

Művészkönyv: Modern magyar művészet, Corvina 1968 120.l.

B eöthy /Boethy/ István szobrász M.K.

/ 1897- 1962/

Elvont, vagy elvont szerkesztő művészet hive.
Kivándorolt.

1934-ben kiállitott Budapesten

Lampis Antal A képzőművészetek története
A Kultura Világa Kp. 1963. 757.1.

MDK

Beöthy István szobrász

Dutka M: Párizsi m.francia és spanyol művészek kiáll.
Világ, 1948. aug. 20. 4.l.

Beöthy István

Kiállít

PN. 1930. XI. 30.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első
"Magyar Tanácsköztársaság Kép
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Müvészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőmüvészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk ki
"Müvészettörténeti Tanulmányok
cimü kötete, mely a Dokumentációs Köz

Továbbá kapható
"Müvészettörténeti Tanulmányok
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatók

Beöthy István

Kiállít

MH. 1930. XI. 30.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Müvészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhato

Beöthy István

Kiákít

NÚ. 1930. XII. 2.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Müvészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

Beöthy István

Kiállít

8 db. 1930. XI. 30.

pont meginditotta rotaprintes for-

ötéteként a

zőművészeti Élete"

nely a Közoktatásügyi Népbiztosság

Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es

kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

adványai közül kapható

1954-55."

pont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

1956-58."

a Müvészettörténeti Dokumentációs

Beöthy István

Kiáltit

Et 1930. XI. 30.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs K
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság K
cimü levéltári publikáció jelent meg,
Müvészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete, mely a Dokumentációs K

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhat

Beöthy (?)

Kiállít

Ujság 1935. T. 22.

Beethy M.D.K.

Beöthy

"lvent, vagy elvent szerkesztő művészet hive.
Kivándorolt.

"empis "ntal S " Képzőművészetek története
A Kulturs 'ilágs "p. 1963. 757.1.

MDK

Beöthy István [ ]

Szerepelni fog.

(f.f.): Külföldön élő magyar művészek tárlata 2.

ESTI HIRLAP: Bp. 1969. dec. 31.

B eöthy István szobrász M.D.K.

szül. 1897

A budape sti Képzőművészeti Főiskolán Radnai Béla tani

ványa

Külföldön képezi magát, ., Jelneleg Párizsban él.

1934-ben az Abstaction-Creation rendezte gyüjtemé-

nyes kiállitását

Müvészettörténeti D umentációs Központ Közleményei

1963. III. "B auhaus"-szám 83.1.

Beöthy István

Hevesben született 1897-ben, meghalt Párizsban 1961-ben. Építészeti tanulmányait Budapesten végezte. 1920-24-ig a párizsi Beaux-Arts-ban.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

oldalszám nélkül

Beöthy István

1925-től véglegesen Párisban telepedik le, ahol Herbin-nel az „Abstraction-Création-t alapítja meg.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

oldalszám nélkül

Beöthy István

Utóbb Bloch-al és Del Marle-l megalapítja az „Espace"-t. Résztvesz a „Réalités Nouvelles-ben.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

oldalszám nélkül

Beothy, Étienne

Magyar származású szobrászművész. A párizsi absztrakt művészetnek már kezdettől vezető mestere, az „Abstraction-Création" alapítója, az Espace-társaság alapító tagja. Négy tusrajzzal szerepelt.

Passuth K.: Modern francia grafika, Képzőművész. Almanach 1, Corvina 1969, 80. l.

M.D.K

BEÖTHY István szobrász

Évek óta Párizsban magányosan élt holtan találták műtermében.

1925-ben telepedett le Párizsban és művészete a kubizmus hatása alatt fejlődött.

Az „Abstraction-Creation" csoport alapítói közé tartozott.

Magyar Nemzet 1962. február 6. 6. l.

./.

M.N.V.

BEÖTHY István szobrász

Alapító 1941-ben a Salon des Réalités Nouvelles megalakulásánál.

Előadásokat tartott szobrászati kérdésekről. Művei a világ nagy múzeumaiban találhatók. 64 éves volt.

(b. r.) Meghalt Beöthy István szobrász

Magyar Nemzet 1962. február 6. 6. l.

Beöthy István

külföldön élő nonfiguratív nokán.

Magyar szobrászat 1920-1945. Kiállitás, Székesfehérvár. Kat. bev.: Kovács Péter, K. Kovalovszky Márta. Székesfehérvár, 1966. 34 l., 7 t. / A huszadik század magyar művészete./

Beöthy István, szobrász, grafikus

Szobrokat és rajzokat állított ki.

Dévényi Iván: Jegyzetek a magyar sármazási XX. n.-i művének tárlatáról

53-55.

JELENKOR, Pécs, 1971. január XIV/1.

MDK

Beöthy István, Páris

szobrász, az Európai Iskola tagja

Pán I: Az Európai Iskola. Index, 21-24. 1947.

Beöthy István nobrász

Entzedel óta. Párisban él

Vigilia, 1961, 6 sz, 379 old.

Beöthy István (1897-1961)

Heves i műlatású. brezepel a „Kmaurs Lexikon der modernen Plastik" c. könyvben.

Vigilia, 1962, 4 n., 23 old.

Beothy Etienne (Beöthy István)

szül: 1897 Zászapáti, meghalt 1962 Párizs. Szobrász 1918-ban építészetet tanult, majd áttért a szobrászatra. 1929 óta aranymetszéssel foglalkozik, erről könyve jelent meg 1938-ban. Kőben és fában, figurativ és absztrakt szobrokat készített. 1925-től élt Párizsban, alapító tagja és alelnöke volt az „Abstraction-Création" csoportnak. 1938-ban megszervezte Bp-en a párizsi absztrakt művészek kiállítását. Hagyatékának nagy része Párizsban van.

XX. századi magyar származású művészek külföldön. 1970. Kiáll. kat. Bev.: Dr. Bognár József 5. l.

Beothy Etienne, nobrán
[Beöthy István]
Szrepel.

MDK

Rózsa Gyula: Magyar származáru művészek kiállítása a Műcsarnokban.

7.

Népszabadság, Bp. 1970. szept. 9.

Beöthy István

az első francia
tárgyúlkuli müvé-
szetet müvelő társa-
ság, az Abstraction-
Creation egik alapító
tagja, később alelnöke

99046 szám.

A vezetésem alatti
zetek legtöbbje külzet nélkül sz
zelésben sokszor zavarokat idéz
ügyiratok tárgya és vonatkozása
ismételt áttekintésök sok idővesz
sürgősebb beadványok is a kellet
lenül.

Beöthy István

U. 4033

~~Ásatás, ladányberci~~ VII. 143.

Beöthy István

szobrász Páris

szobrainak és rajzainak

(koll. kiáll - Kovács

Ákos szalonjában -

(~~[illegible]~~. X. kiállítás)

l. könyvtáramban

Beöthy Ottonin

wobrány

Kut 1929. jan. kiáll.

Férfi, wobonun

Ágaskodó wobonun

Férfulkodó, wobonun

Párisban él.

Unne rendes tag.

4 nüve kiállitra az

Unne 1928. febr. kiállitásán.

Földtani Intézet IX. 45.

Beöthy István
festő

l.

Tamás Galéria

93-12

Sertéskereskedelem.

(Lásd állatkereskedők és marhakereskedelem alatt is.)

Budapest

Koltay Károly és fia, Budapest, IX. Sertésvásártér, Gubacsi-út 6. Iroda: 139-028 Lakás: 148-850

Walthier Károly és Társa, állatbizományi cég, Budapest, IX. Sertésvásár 136-782

ZLATARITS MIHÁLY, Bp. Sertésvásártér 144-346 Lakása: 148-321

Gyoma

KŐSZEGI ISTVÁN, sertéskereskedő és gazdálkodó, Gyoma 88

Győr

Győri Hengermalom r. t. sertésszállása. Győr, Pápai-u. 7. 59

Schwarczkopfné és Társa sertésnagyvágó, Győr, Gyár-u. 63. 11-94

Talián István sertéskereskedő és hizlaló. Győr. Kálvária-u. 25. 1-81

Tóth József és Tóth Károly, Győr, Árpád-út 43 13-12

△ Weiler Ferenc, Győr Bisinger sétány 12. 11-15

Hódmezővásárhely

Mészáros Lajos sertéskereskedő, Hódmezővásárhely Kutasi-út 4/a. 5-83

Jánoshalma

Kazinczy V. Ferenc sertés és gabonakereskedő, Jánoshalma. 9

Kiss Sándor sertéskereskedő, Jánoshalma 81

Pécs

Baranyavármegyei jogosított sertéskereskedők csoportja, Pécs, Kilmó-u. 14/2 Telefon: 17-89

Kádár Ferenc m. kir. közellátási miniszter jogosítványával ellátott sertéskereskedő, Pécs, Kilmó-u. 14/2. Telefon: 17-89

Magyar Mezőgazdák Állatértékesítő r.-t. kirendeltsége, Pécs, Kilmó-u. 14/2. Telefon: 17-89

Sopron

Marlovits István, sertéshizlaldája, Sopron, Kőszegi-út 2. 3-76

Soroksár

Heiszenberger Miklós sertéskereskedő, Soroksár, Grassalkovich-u. 42. Tel: 23

Szabadka

Magyar Mezőgazdák Állatértékesítő r.-t. kirendeltsége, Szabadka, Hitler-tér 3. 2-31

Szeged

Wertheimer Miksa, sertéskereskedő és ügynök, Szeged, Dugonics-tér 11. 16-38

Ujverbász

Rutfy Károly sertéskereskedő, Ujverbász, Wagner-u. 110. Telefon: 2

Ujvidék

Kassa

Valentin cement u 68

Kecsk

Máth S nitsi Kecs

Rothfel Kecs váro

Miske

Edelstein telep, Kováts erejű u. 30.

Nyire

Róna S háza,

Óbec

Weig lékt

Orosi

Török L

Pápa

Krausz

Pécs

Popilla nics-u

BEÖTHY István szobrász

LŐRINC László: Egy hajdani szivárvány szinei : Blattner Géza párizsi bábszinháza. = Müvészet-történeti Értesitő, 1991. 1-2. 23.p. skk. ill.

PRAINHAUSER János egri ácsmester 1780—90-ig szerepel a városi adóösszeírásokban.

PRANDL Péter kőfaragó. Az 1702-ben alapított kőműves-, kőfaragó- és ácscéh alapítói között szerepel → Nagler Sebestyén kőművesmesterrel együtt.

PRÁGAI József ágyúöntő. Eger várában 1550-ben konvenciós mester és ugyanebben az évben a szolnoki vár elfoglalásakor Szolnokon tartózkodik. (Kapossy)

PRECHER Fülöp egri asztalos. 1730—33-ig szerepel az egri adófizetők összeírásában.

PREDIGON Kristóf egri szobrász. Az 1733—38 közötti adóösszeírásokban mint képfaragó szerepel. Ugyanekkor a város IV. negyedének 4. fertályában mint vagyontalant írják össze a Herner-féle házban, ahol ekkor → Habich János (Képfaragó János), valamint → Ortner Fait asztalos, → Prunner Albert rézműves társaságában lakik. (Jelenleg Markhot Ferenc u. 2—4. sz.) Meghalt Egerben 1740-ben, február 5-én, 88 éves korában.

PREINER Ulrich ácsmester. Az 1702-ben alakult egri kőműves-, kőfaragó- és ácscéh alapítói között találjuk → Nagler Sebestyén kőművesmesterrel együtt.

PRESZLI György fazekas. Egerben 1790-ben említi az adóösszeírás.

PRINDL András ácsmester. 1800-ban említik Egerben az adóösszeírások.

PRINDL György kőműves. Egerben 1761—75 között szerepel az adózók között.

PRINTZ Mátyás bécsi kőművessegéd. Egerben 1752-ben dolgozik → Valner János kőművesmester legényeként.

PROCHT János Mihály egri könyvkötő. Egerben 1730-ban írják össze a város I. negyedének 4. fertályában, ahol vagyontalan zsellérként lakik.

PROHÁSZKA Ferenc pesti kályhásmester. 1843—47 között az egri érseki palota déli szárnyában öt új kályhát állít fel.

PROHÁSZKA Simon kőművesmester. Az egri városi adóösszeírások 1790—95 között említik.

PROMPERGER Jakab egri kőművessegéd. Egerben

Bertha István

Részt vett a "XX. sz. magyar származásu művészek külföldön" c. kiállitáson.
Műcsarnok, 197o.

Major Máté: Külföldi magyar művészek kiállitása

Nagyvilág 7o/11 1715. old.

Beöthy István [Étienne Béothy], szobrász

foglalkozik munkásságával
könyvében Passuth Krisztina.

P. Szücs Julianna: Kulcsszereplők dráma
nélkül 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 2.

Beöthy István, szobrász
(Étienne Béothy)

Megemlítve a székesfehér vári
Kiállítással kapcsolatban.

Miklós Pál: Képzőművészeti krónika
165-173.

JELENKOR, Pécs, 1974. február XVII/2.

Beöthy István, [szobrász]

Megemlítve. („Párizsi magyar ...")

Dévényi Iván: Rózsa Miklós emlékezete
245–246.

JELENKOR, Pécs, 1974. március XVII/3.

ETIENNE BEOTHY, /Beöthy Istvan/, szobrasz, konstruktör

A Nyolcak és a szazadeleji avantgarde expressziv törek vései az ellenforradalom éveiben talajukat vesztették. Legfőbb képviselőik emigrációban éltek.-Uitz Béla, Pór Bertalan, Moholy-Nagy László, Breuer Marcell, Forbat Alfréd Molnar Farkas, vagy a Martynnal együtt Párizsban élő Beothy Etienne, Huszar Vilmos, Lajdu Istvan, Csaky József, Tihanyi Lajos, stb. 341.old

HÁRS ÉVA: Martyn Ferenc és a "Párizsi iskola" /1926-1940/ Részletek az életmü monografikus feldolgozásából 331.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV-XV. évf. 1969-1970. Pécs, 1974

BEÖTHY

ETIENNE BEOTHY/Böthy Istvan/, szobrasz, konstruktor

Építészeti tanulmanyok utan 1919-ben a "MA" köréhez és Moholy-Nagy Laszlóhoz csatlakozott, majd Parizsba ment. az 1931-ben feloszlott Cercle et Carré csoport tagjaiból megalakult az "Abstraction-Création" társulas. Vezetőségében/mint elnökhelyettes és titkar/a magyar Beothy Istvan is résztvett. 339.old

HÁRS ÉVA: Kassák Lajos és a "Párizsi iskola" /1926.-1940./ Részlet az életmű monografikus feldolgozásából 331.old

A Janus Pannonius Múz. évkönyve, XIV.-XV. évf. 1969.-1970. Pécs, 1974

ETIENNE BÉOTHY, szobrasz, konstruktőr/Beőthy István

ÉTIENNE BÉOTHY, /Beöthy István/, szobrasz, konstruktőr

1938. jan. 30. febr. 8. - Párizsi magyar művészek kiállítása a Tamás Valéria 93. kiállításan Budapesten, - A katalógusban a kiállítók között Étienne Béothy neve is szerepelt. 342. old. 20. jegyz

HÁRS ÉVA: Martyn Ferenc és a "Párizsi iskola" /1926-1940/. Részlet az életmű monografikus feldolgozásából 331. old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XIV.-XV. évf. 1969.-1970. Pécs, 1974

BÉOTHY ISTVÁN/Étienne Béothy/, szobrasz, konstruktőr

Martyn Ferenccel együtt tagja volt a Párizsban a Abstraction-Création csoportnak. Nem könnyü oda bekerülni, irta Martyn Török Lajosnak Pécsrem1934.I.7.én.-340.old 16.jegyz

HÁRS ÉVA: Martyn Ferenc és a "Párizsi Iskola" /1926-1940/. Részlet az életmü monografikus feldolgozásából 331.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XIV.-XV. évf. 1969.-1970. Pécs, 1974

BEÖTHY ISTVÁN, szobrász, konstruktőr

1926-ban Martyn Fer nc vele is találkozott. Beöthy 1897-1962.Párizsban élt.Épitészeti tanúlmányok után 1919-ben a "MA" körénez,majd Moholy-Nagy Lászlóhoz csatlakozott.1919 után Párizsban telepedett le. 332.old

MÁRI ÉVA: Martyn Ferenc és a "Párizsi iskola" /1926-1940/. Részlet az életmű monografikus feldolgozásából 331.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve,XIV.-XV. évf 1969.-1970. Pécs, 1974

Beöthy István

40. kép Aranysor 1919 Könyv-dúlap

41. kép Emlékmüten 1919 Papír, ceruza
Külföldi magántul.

42. kép Aranysor 1919 Sárgaréz 92. cm
Külföldi magántul.

Passuth K:Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

Beöthy István

2

1918-ban az építészeti fakultásra iratkozott be Budapesten és párhuzamosan matematikával foglalkozott. 1919-re eljut az "aranysor" koncepciójához, amely egész életén végig követi.

Passuth K.: Magyar művészek az európai avantgarde-ban
Bp. 1974 Corvina

67. old.

4

Beöthy István

monográfusainak véleménye szerint
(Michel Seuphor - Eva Friedrich: Beöthy Paris 1956)
a MA Zóréhez tartozott és Moholy-Naggyal
volt jóbarátságban

Passuth K:Magyar művészek az európai avantgarde-ban
1974 Bp.Corvina

69. old

Etienne Beöthy.

Párizsban élő magyar képző-
művész.

Hegedüs Géza: Párizsi látogatás Szató György
műtermében

Ország-Világ 1967/15 17 old.

1) Etienne Beöthy

szobrán

Az Abstraction - Création csoport

tagja.

Szerepelt a „Kutföldön élő magyarok"

Képrőmű v. Almanach 3. 80.

Corvina 1972.

2) Etienne Beöthy
szobrán

kiállításán.

Képrőmův. Almanach 3.
Corvina 1972.

Beöthy István – Etienne Béothy, szobrai

A Progresszív Múzeumban láthatók művei.

Rózsa Gyula: „Kiállítása volt Zürichben"

4.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 15.

Beöthy István

tagja volt az Europai Iskolának.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

3081

Beöthy István, szobrász

Szobor:

Repr

Beöthy István: figura

Borító: 4.

XVI.

JELENKOR, Pécs 1973. május

5.

Beöthy István

Az 1938-as „Párizsi magyar művészek" című hi alkotáson részt vett.

Dévényi Iván: Gadányi Jenő
Művészet, 1974. július – 26 lap.

Beöthy István

Passuth könyvében foglalkozik Moholy Nagy, Beöthy István művészetével és elmélyült müelemzésekkel.

Aczél :Passuth:Magyar művészek az erurópai avantgarde-ban

Beöthy István [ ]

L.: Martyn Ferenc

Szabó Júlia: Monográfia .... 162-164.

XIX/2.

Jelenkor, Pécs, 1976. febr.

Beöthy István, nobrán

L. : Kassák 1

Bodri p. : Kiállítási . . . 1127-1130.

JELENKOR, Pécs, 1975. december XVIII/12

ETIENNE BEOTHY, /Beöthy István, szobrász

Aug.20.A Külföldön élő magyar mesterek-Budapesten, c. kiállitason szerepel.-A"Francia"Etienne Beothy,Beöthy István,az Espace kör egyik alapitója,az antwerpeni szabadtéri kiállitás nagyja,a vizuális élményeit nonfiguratiy formában visszadó konstrukciói közelében.
25.old

László Miklós: Külföldön élő magyar mesterek-Budapesten 24.old

Muzsák, Múzeumi Magazin, 1970. 2.sz. Bp.

BEÖTHY, István szobrán

Moravánszky 1988b 193.

Beöthy István (Etienne Beöthy)

Részvétel a kiállításon

XX. szd-i művészet
Szépművészeti Múzeum, 1975.

BEÖTHY István

Laczai Miklós: Hevesről indult, Párizsban alkotott: Beöthy István szobrászi világa. = Heves Megyei Szemle, XII. évf. 1. sz. 1984. 10–13. p. ill.

re meghirdetett [6. § *a)* pont] pályázat szabályait tartalmazzák. Lényegük, hogy a pályázatot minden esetben a vállalat írja ki, és bonyolítja le. A pályázat költségei a vállalatot terhelik. Zártkörű (meghívásos) pályázat csak kivételesen és kizárólag az Állami Vagyonügynökség egyetértésével, az általa elrendelt pályázatnál lehetséges. Ennek biztosítására azért van szükség, mert a nemzetközi gyakorlattal összhangban, bizonyos esetekben lehetségesek olyan speciális körülmények és megfontolások, amelyek a részvevők körének korlátozását szükségessé teszik. Az Állami Vagyonügynökség a zártkörű (meghívásos) pályázatot csak a pályázók körének ismeretében engedélyezi.

A zártkörű (meghívásos) pályázat kivételével a megfelelő nyilvánosságot biztosítani kell, ezt szolgálja a legalább két országos napilapban történő közzététel előírása. Annak érdekében, hogy a pályázat ne akadályozza a szerződések megkötését, a Javaslat rövid határidőket ír elő. Az ajánlatok benyújtására a meghirdetéstől (ez értelemszerűen a pályázati felhívásnak az előírt két országos napilapban történő megjelenését jelenti), zártkörű (meghívásos) pályázatnál pedig az érdekeltek felhívásától számított legalább 15, legfeljebb azonban 30 nap áll rendelkezésre. A vállalat ezt követően 15 napon belül köteles dönteni, a döntést a pályázat nyilvános vagy zártkörű jellegének megfelelően kell közzétenni.

A pályázatok elbírálása a vállalat feladata és joga, a döntés meghozatalába az Állami Vagyonügynökség nem avatkozhat be, azt nem befolyásolhatja. A Javaslat arra kötele-

A 10.
vaslat re
zódés, h
sával sze
gatása e
ti meg
során m
a) pont
szerződ
hozza le
amely a
bályok

A 11
ba. A J
nem alk
tálybalé
zódés n
tó a Jav
hatályb
csak az

BEOTHY Etienne

1. Kompozíció fa 30 cm
2. Megosztott forma Tus 497×310 cm

XX. Századi Művészet
Szépműv. Múz. 1975.

Beöthy [István], nobrán

L.: Vasarely

R. Révén Z.: Művészeti ... 2,

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. aug. 6

BEÖTHY Istvan

MÉrt, 1994/1-2. 179
180. ill
181, 183, 185

ött a beckói uradalom
megválva felesége Eg-
tokára költözött. Mint
generális szolgálatába
deákja, majd kuruc tá-
re. Bottván már ekkor
eségei pénzén, részben
n egymás után vásárol
ságharc alatt marhake-
éssel is foglalkozott.
kovich Jánosnak Bátor-
0 jobbágyból álló bir-
királyi beleegyezéssel (1700 óta)
el.[33]

Beöthy

Szerepek az budapesti nácicheres

Kiállításon (Nemzeti Szalon, 1948)

Bodzi Ferenc: Csáky József
szobrászművész 80 éves

Jelenkor 1968 IV · 331 old.

MDK

Étienne Béothy, grafikus

[Beöthy István],

A francia-magyar élet magyar művének egyike.

(f. f.): Meglepetések a grafikai teremben 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. márc. 14.

Beöthy István

szobrász

KUT kiállítása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.

Est.
1930.I.12.

BEOTHY Etienne

Kompozíció repr.

XX. Századi Művészet
Szépmův. Múz. 1975.

BEOTHY Étienne

Megcsavart forma repr.

XX. Századi Művészet
Szépműv. Múz. 1975.

Béothy István /: Beöthy :/

Született Hevesben, 1897-ben, elhunyt 1962-ben. 21 éves korában a budapesti Építészeti Főiskolára került, ahol Moholy-Nagy László ismerkedett meg. Ugyanezen időszakaszban kapcsolatba jutott a „Ma" avant-gardista csoporttal.

Knaur Th. Nachf: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l 32 l

Beöthy István /: Beöthy :/

1920-ban az építészettel felhagyott és négy éven át a Budapest-i Képző művészeti Főiskolán szobrászati tanulmányokat folytatott. Ösztöndíjjal Németország - Austria - Anglia - Olaszország és Franciaországba utazott.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 32 l.

Bjéothy István /: Bjeöthy :/

1925-ben véglegesen Párizsban telepedett le. 1928-ban a párizsi „Sacre du Printemps" társaság nyílt meg első kollektív kiállítása.

Knaur Th. Nachf. : Lexikon der modernen Plastik, 1961. 376 l. München, 32 l.

Béothy István /: Beöthy :/

Korábbi 1919 körül alkotott művei, melynek témái az építészetből valók, kimondottan konstruktivista tendenciát mutatnak fel.

Knaur Th. Nachf. : Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l

32 l.

Béothy István /: Beöthy :/

Műveit a pontos arányok figyelembe-vételével alkotta, azoknak bizonyos merevséget és hideg benyomást kölcsönzött.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l.

32 l.

Béothy István /: Béothy :/

Mindez megváltozott Párizsba való érkezése után; ekkor formái lendületteljes, plasztikusabbak s emberiekké lettek. Egy uj théma merült fel: a Pár.

Knaur Th. Nachf. : Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l 32 l.

Béothy István /: Beöthy :/

Ez a fejlődés azonban semmihép sem jelentett egy átmenetet egy genre-anekdótikus művészet irányába. Számára az emberi alak csupán annyiban volt érdekes, hogy az hifejező módon átformálható.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 32 l.

Béothy István /: Beöthy :/

Egyidőben gazdagította kifejező formáinak tárházát; üreges formán át eljutott a pozitív és negatív formákkal egy kontrasztteljes játékhoz.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l
32 l.

Béothy István /: Beöthy :/

A mester azonban nem mardt meg emellett és 1929 körül egy ujabb tendencia volt észlelhető alkotásában. Szobrainak egy sora keletkezett, melyeknek „Példázat" (Parabeln) elnevezést adta.

Knaur Th. Nachf. Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l 32 l

Bjeöthy István /: Bjeöthy :/

Ez alkalómokra jellemzők a hosszán megnyult formák és az ízléses görbék. Ettől kezdve mint megmunkálható anyagot a fát tekintette.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l 32 l.

Beöthy István /: Beöthy :/

1931-32-ből származó reliefképei ez
anyagból alkotta. 1928-ban a „Galerie
Léonce Rosenberg" („L'Effort Moderne")-
hez csatlakozott, melyhez a 2-ik világhá-
borúig kiállításig tartozott.

Knaur Th. Nachf: Lexikon der modernen
Plastik, München, 1961. 376 l. 32 l.

Béothy István /: Beöthy :/

Szonkivül résztvett az „Abstraction-Création" csoport megalapitásában, e csoport alelnöke, 1932-36-ig ő volt. 1938-ban szervezte meg Magyarországon az első absztrakt művészeti kiállitást.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l 33 l.

Béothy István /: Beöthy:/

A Budapesten tartott kiállítás alkalmával egy jelentős előadást tartott az „Alkotás problémájá"-ról. 1939-ben Párizsban közzétett egy értekezést „Série d'or" (Aranysorozat) címen.

Anaur Th. Nachf: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l 33 l.

Béothy István /: Beöthy :/

E műben megkisérelt rámutatni mindenegyes művészeti alkotásnak mathematikai alapelveire. Különösen kiemelte a zene és a képzőművészet közölt fennálló viszonyt.-

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l 33 l.

Béothy István /: Beöthy :/

Saját műveinél is mindinkább ezt, igyekezett bizonyítani, alkotásait ilymódon szerepeltetni: műveinek elmei is e törekvést árulják el, mint: „Solfeggien, „Verschlungene Rhytmen" (összefonódott ritmusok) „Noten" (Hangjegyek), stb.

Knaur Th. Nachf: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l 33

Béothy István /: Beöthy :/

1946-ban egyméhány barátjával megalapította a „Salon des Réalités Nouvelles"-t, melynek u több alelnöke lett. 1947-ben tárlata a „Galerie Denise René"-ben.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l 33 l.

Béothy István /: Beöthy :/ 17

1948-ban a Galerie Maeght egy ótfogó retrospektivkiállítást rendezett műveiből. 1950-ben, Antwerpenben résztvett „a Szabadtéri szobrászat Biennalejón" a Middelheimparkban.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 33 l.

Bjeöthy István /: Bjeöthy :/

1951-ben fogalmazta meg Léger Fernand és Le Corbusier-vel a Formes et Vie "folyó-irat első" nómót és" valamivel a több André Bloc és Del Marie-vel együtt megalapította az „Espace" csoportot.

Zbinden Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 331.

Bjeöthy István /: Bjeöthy :/

A párizsi École des Beaux-Arts-on az Építészeti osztály vezetője 1952-ben mint a Salon de la Jeune Sculpture kommitté-tagja.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 33 l.

Béothy István /: Beöthy :/ 20

11 tóbb a „Célforma" területen egy képzőművészeti szinthézis (: Festészet, szobrászat, építészet :) kísérletével foglalkozott: legutóbbi műve in már nem találhatunk emberszerű visszhangzást.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l 33 l

Bécothy István /: Beöthy :/ 21

A legutóbb alkotott művek a nyugalom erejével hatnak, melyek azonban egy ösztönszerű szelidségben megenyhültek.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l.

33 l.

Béothy István (: Beöthy :)

Tipikusnak nevezhetjük nála, hogy a technikai perfekcióban sohasem lát öncélúságot, csupán lehetőséget arra, hogy mély emberi érzés ét tiszta formákban kifejezze.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 34 l.

Béothy István (: Beöthy:) 23

Közölt szövegbe nyomott fekete-fehér reprodukciók:

„Az ember," 1927, kő,

„A tenger," Opus 67. Mobile, 1934, paliszander, Adler gyűjtemény, Genf.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 33-34 l.

Bécthy István /: Beöthy :/

„A darázs", Opus, 1957, fa.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 34 l.

Beöthy István

szobrász

KUT Képzőművészek Uj Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel. Ölelkezők c. mozdulatkompozíciója igen tehetséges, sikerült alkotás. -

Nemzeti Ujság
1929.I.6.

Beöthy István

szobrász

Kápszőművészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - szokorral ezé epel.

Magyarság
1929.I.6.

Beőthy István

szobrász

"K.U.T."Képzőművészek Új Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.
Tulbecsüli a szellemes ötletet, pedig a bronz nemes anyaga és saját komoly tehetsége többet is kiván.

Nemzeti Újság
1930.1.12.

Beöthy
szobrász

KUT kiállítása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel. Érdekes tanulmánnyal.

Magyar Hirlap
1930.I.12.

MDK

Beöthy István

Kiállitási hir

Magyar "emzet 1967 okt.1.

Beöthy K.
Beöthy Zs.

Beöthy Mária

Lábítelepi uszoda terv pályázat, 1976

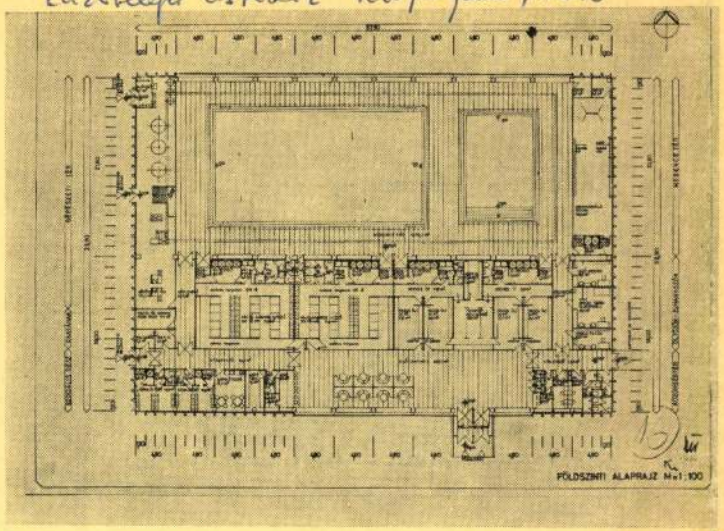

1

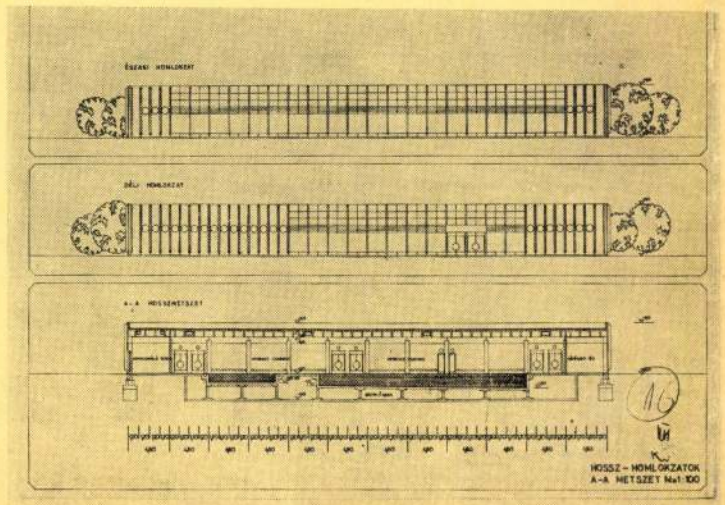

2

25 000 Ft-os díjazásban részesült rangsorolás nélkül a 16. bírálati számú pályamű.

Szerzői: **Beöthy Mária**
Kiss Albert
Rimanóczy Gyula
Nagy Ferenc
Szántó Judit

„A pályázók a kiírásban megadott programot 39,9×57,9 m alapterületű, egyszintes, csak a medencék körül és alatt alápincézett épülettel úgy oldották meg, hogy a medenceteret 4,8×21,6 m, a kiszolgáló épületrészt 4,8×18 m pillérállású, előregyártott T pallós födémmel fedték be.

Az építészeti alapkoncepció egyszerűségének logikáját az alaprajz szervezésben is követni tudják. Az eltérő funkciókat helyesen csoportosították, a közönséget rövid kényszerúton vezetik céljához.

Jól alkalmazták a kiírásban megadott váltókabinos öltözőrendszert. A tanuló öltözőknél, valamint a felnőtt öltözőnél a kényszerútvonalat a zuhanyozókon át a medencetérhez jól alkalmazták.

A kondicionáló terem a kiírásnak megfelelően nyert elhelyezést és kialakítást. Sajnos az úszómester és orvosi szoba csak közlekedőtérrel kapcsolható a medencetérhez.

A homlokzatok jól tükrözik az előregyártott rendszer adta lehetőségeket és helyesen éltek a szerzők a nyitott és tömör felületek kontrasztjával.

A 31. sz. ÁÉV vázszerkezetét javasolták a tervezők, erősített T panellal. A monolitikus medence gombafödémmel megoldott, alatta szerelőtérrel. Általában a szerkezeti megoldások megfelelőek."

1. Földszinti alaprajz
2. Hosszhomlokzatok, A—A metszet

Magyar Építőművészet
1977/4

30 000 Ft-os kiemelt megvételben részesült rangsorolás nélkül a 15. bírálati számú pályamű.

Szerzői: **Krizka György**
Török Ferenc
Hercsuth György
Kereszty Balázs
Kontra Jenő
Baskó Ottó

Munkatársak: **Moldoványi Judit**
ifj. Krizka György

„A pályázók új utakon járva oldották meg a kiírásban megadott program térbeli szervezését és szerkezeti megoldását. Egy 43,2×31,2 m alapterületű derékszögű négyszög alaprajzú, részben kétszintes épületet javasoltak, amelynek felső szintjét egyetlen 31 m-es ragasztott tartóval hidalják át és az így kialakuló teret két L alakú ölelkező térre bontották: a medencék terére és az előcsarnoki térre.

Az előcsarnok padlószintje 1,2 m, magasabb a medenceterek padlószintjénél és 1,65 m-rel emelkedik a külső terepszint fölé, ahonnan olaszlépcsőszerűen kiképzett előlépcsőkön lehet feljutni az előcsarnok szintjére. Az előcsarnok csak a közönség fürdés alatti és fürdés utáni funkcióit tartalmazza (ruhatár, pénztár, fodrász, WC, büfé, pihenő). Az előcsarnok és a medenceterek között közvetlen a vizuális kapcsolat.

Az előcsarnokból az egy szinttel lejjebb levő öltözők cipős útvonalára jut a közönség, amelynek az öltözőkkel együtt közvetlen a világítása a szabadból. Rövid egyértelmű kényszerúton jut a közönség vagy az alsó szinten a gépészeti helyiségek közé bekötődő kondicionáló terembe, vagy a 3/4 szinttel magasabban fekvő medencetérbe, de a cipős és mezítlábas forgalom nincs megfelelően szétválasztva.

Az épület homlokzatai kulturáltak, tömege egyszerű.

A kétcsuklós ragasztott faszerkezet 31 m fesztávolsága indokolatlan. A javasolt famennyezet elfogadható, egyszerű megoldás."

1. A—A metszet, csarnokszint
2. Metszet, öltözőszint alaprajza

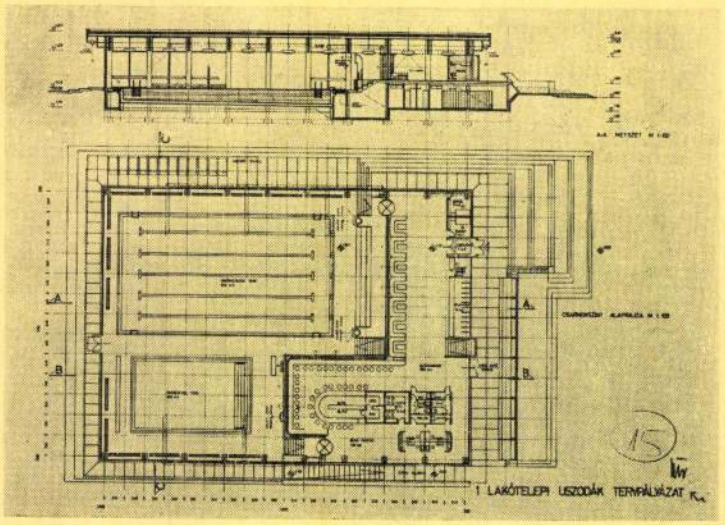

2 1

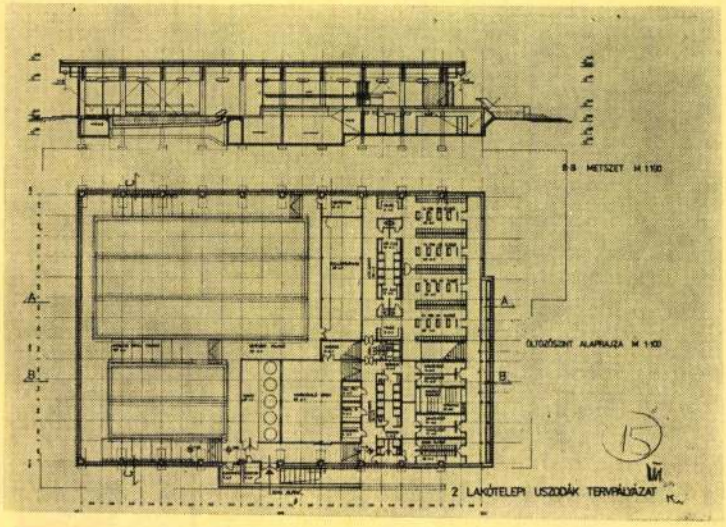

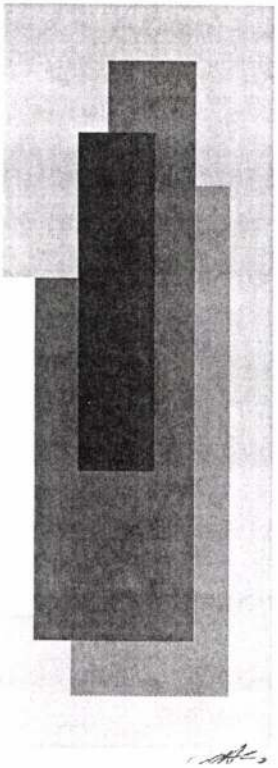

167

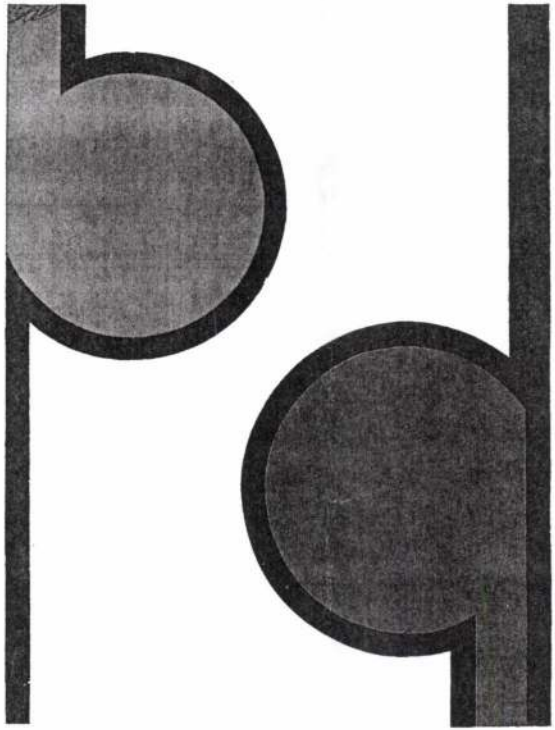

168

167 ▪ BEÖTHY STEINER ANNA
(1902-1985)

Színes kompozíció, 1931

43 × 20,5 cm
Gouache, karton
Jelezve jobbra lent: BAS
Hátoldalán felirat: 1931

Kikiáltási ár: 600 000 Ft

168 ▪ BEÖTHY STEINER ANNA
(1902-1985)

Piros-kék kompozíció, 1931

32 × 25 cm
Gouache, karton
Jelezve jobbra lent: BAS

Kikiáltási ár: 400 000 Ft

BEÖTHY STEINER ANNA

1902 - 1985

Magyar származású festő és grafikus. Művészeti tanulmányokat Budapesten egy magániskolában végzett. A huszas évek elején ausztriai és németországi tanulmányutakra indult, majd Olaszországban megismerkedett Marinettivel és a futurizmussal. 1927-ben Párizsban telepedett le, ahol feleségül ment a szobrász Beöthy Istvánhoz, akinek köszönhetően olyan művészekkel került kapcsolatba, mint Herbin, Kupka, Vantongerloo. Ezek az alkotók nagyban hozzájárultak művészeti szemléletének kialakulásához. A harmincas évek második felében felhagyott az alkotó művészi munkával, amit csupán a hetvenes években kezdett újra. Síkgeometrikus és absztrakt formákból komponált festményeket és grafikákat készített.

BARTÓK BÉLA EMLÉKÉRE,
1978
papír, szitanyomat, 325x500 mm.
j.b.l.: A la memoire de B.Bartók
j.l.: pour E. Beöthy A. Beöthy 5/100
Ltsz.: K. 85.448.1.

KOMPOZÍCIÓ
papír, szitanyomat, 236x180 mm.
j.j.l.: BAS
Ltsz.: K. 85.482.1.

"Ő olyan gouachokat készített, amelyek ma is megkapnak pontosságukkal, újdonságerejükkel" -

Agnès Beöthy

IRODALOM

The Avant-Garde in Hungary. 1919-1939. New York-1980. Katalógus Nagy Tibor előszavával.

L'Avant-Garde en Hongrie. 1910-1930. Quimper - 1984. Katalógus Alain Anceau előszavával.

Beöthy et l'avant-garde hongroise. Galerie Franka Berndt - Paris 1985. Katalógus.

Geometrische Abstraktion. 1910-1990. Galerie Eremitage - Berlin - 1991. Katalógus.

Cserba Júlia: Hamlet és Rosencrantz. Új Művészet. 1997. VIII. évf., 1. sz., 10-13.o.

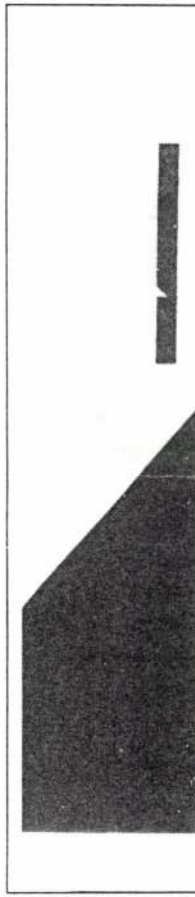

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

Anna Beöthy-Steiner
(1902 Nagyvárad - 1985 Paris)

Zeichen- und Publizistik- Studium in Budapest. Reisen nach Österreich, Deutschland, Italien. Trifft **1922** Marinetti und die Futuristen. Seit **1927** in Paris, Heirat mit István Beöthy. Mitglied der Gruppe „Abstraction-Création". Freundschaft mit Herbin, Kupka, Vantongerloo. **1927-1935** entstehen ihre Hauptwerke. Arbeitet als Publizistin und an Stoffentwürfen, Gouachen und Aquarellen. **1967** Wiederentdeckung ihres gesamten Werks bis **1934** in einem Atelier in Montrouge, seither viele Ausstellungen.

Literatur:
Hungarian Artists Abroad. Ausstellungskatalog. Crane Kalman Gallery. London 1989

BEÖTHY-STEINER Anna

Willa zu Tour.
Wien 1990

Beöthy Steiner Anna

Magyar Nemzet 2003. dec. 8.

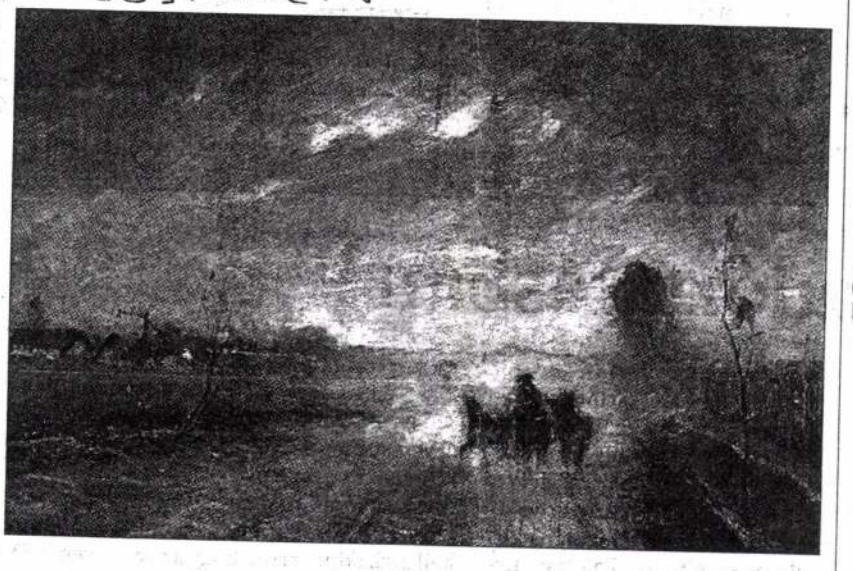

A Poros út Munkácsytól 75 millió forintról kezd a Mű-Terem Galéria árverésén

Három galéria ötszáz tétele

műtárgy

Egy héten belül három galéria árverez a fővárosban: a Blitz két év után tér vissza modern és kortárs művekkel, a Kieselbach és a Mű-Terem Galéria pedig a megszokott értékes klasszikus és modern tételeket kínálja.

Gréczi Emőke

A Blitz Galéria nemcsak az aukciós piacra, hanem rendezvényeinek korábbi helyszínére, a Hotel Kempinskibe is visszatér kedden kora este. A 169 tétel többsége az elmúlt évtizedek művészetéből nyújt választékot, kivétel ez alól például Moholy-Nagy László avantgárd festménye 1920-ból (Ipari táj, 6,5 millió), Perlrott-Csaba Vilmos, Czóbel Béla, Gulácsy Lajos, Bortnyik Sándor néhány műve. A mai művészet több generációja is jelen lesz.

A Kieselbach Galéria pénteken a Vígszínházba várja a gyűjtőket. Az anyag sokkal inkább nemzetközi, mint valaha, hiszen a megszokottnál több külföldi szimbolista és avantgárd tétel vár hazai (és külföldi) vásárlókat. Érdekes kísérletnek lehetünk tanúi: a nemzetközi piacon is bizonyára eladható tételek hogyan vizsgáznak a magyar gyűjtők előtt, akik tízmillió fölötti árat inkább csak Munkácsyért, Vaszaryért és Rippl-Rónaiért adnak könnyen. Edward Burne-Jones az angol preraffaeliták és az abból kinövő Arts and Crafts mozgalom művésze volt a XIX. század utolsó évtizedeiben. Három művet is kínálnak tőle: a Remény 16 millióval kezd, de lesz egy hímzése és egy vázlatos munkája is. Talán ő a legnagyobb név a külföldi anyagból, de ha arra gondolunk, hogy Bortnyik Sándor művészete már a Bauhaus idején teljesedett ki, akkor a Weimarban készült 1922-es Kompozíció (8,5 millió) is csak részben tekinthető magyar képzőművészeti alkotásnak. Ugyanez vonatkozik Beöthy Steiner Anna 1934-es Nagy piros kompozíciójára és Ébneth Lajos 1928-as művére.

Nem lenne váratlan fejlemény, ha mégis inkább Vaszary János női portréira (2–10 millió) érkezne a legtöbb ajánlat, esetleg Ferenczy Károly Műteremházam Nagybányán című festménye (20 millió) lenne a legértékesebb. És minden bizonnyal komoly árat várhatunk Czigány Dezső, Rippl-Rónai József, Márffy Ödön és Gulácsy Lajos vásznáért.

A Mű-Terem Galéria jövő hétfőn árverez a Kongresszusi Központban. Kiemelt tétele a Poros út lesz Munkácsy Mihálytól. A 75 millió forintról kezdő festmény ugyanabból a hagyatékból származik (Vida Jenő gyűjteménye), melyből már több alkotást, így A baba látogatóit (160 millió) kínálták fel tavaly tavasszal. A mostani mű művészi szempontból talán a legértékesebb, a Magyar Nemzeti Galéria állandó kiállításán is láthattuk.

Vaszarytól, Rippl-Rónaitól itt is indul több tétel, melyek inkább jellemzőek, mint különlegesek a két életműben. Az érdekességek között kell említeni a Bauhausban ismertté vált Molnár Farkas 1922-es Kanyargós útját (2,4 millió), Paál László kevésbé jellegzetes Domboldalon című utcaképét (12 millió), Schönberger Armand árverést záró Út és házak festményét (8,5 millió). Tihanyi Lajos Kompozíciós vázlata (20 millió) Korda Sándor gyűjteményéből való – innen már több Tihanyi-kép került piacra. A még mindig alulértékelt művészek közül szép művel lesz jelen Derkovits Gyula (Halász – 4,5 millió), Schadl János (Két fa – 2,8 millió) és Czimra Gyula (Asztali csendélet halakkal – egymillió). A tizenkét Zsolnay mellé ezúttal egy kisplasztika is bekerült Ferenczy Bénitől (Női torzó – 150 ezer).

Vigília 1998/1

ZIMÁNYI ÁGNES

Beöthy Tamással

Beöthy Tamás 1927. február 15-én született Budapesten. Érettségi után beiratkozott a Budapesti Műszaki Egyetemre, 1950-ben építészmérnöki diplomát szerzett, és évekig építészmérnökként dolgozott. 1953-ban, lépett be a jezsuita rendbe. 1956-ban, több rendtársával együtt külföldre kényszerült. Ausztriai noviciátus után hét esztendőt Írországban töltött, 1963-ban Dublinban pappá szentelték, majd Németországban, Észak-Amerikában és Kanadában működött. 1989 óta ismét Magyarországon él. Budapesten és országszerte vezet irányított lelkigyakorlatokat, aktívan részt vesz a cursillo, a házashétvége és más megújulási mozgalmak munkájában.

Építészmérnökként hogyan lett mégis pap és jezsuita szerzetes?

Egyáltalán nem akartam pap lenni. Meg akartam nősülni, és huszonnégy gyereket akartam. Nyolc éves koromtól fogva arra vágytam, hogy szent legyek, és Magyarországot is szentté tegyem, de a világi életben. Érettségi után beiratkoztam a Műegyetemre, és 1950-ben építészmérnök lettem. Első munkahelyem a Diósgyőri Vasgyárban volt. Azután 1952 nyarán tizenkétnapos lelkigyakorlatot végeztem egymagamban, az Ágasvár környéki erdőben, és ott az Isten szerelmét nagyon megtapasztaltam. Akkor éreztem először papi hivatást. Úgy gondoltam, segítenem kell az embereknek, hogy mindezt ők is megéljék. Az első atya, akinek beszéltem erről, azt mondta, nem hiszi, hogy nekem papnak kellene lennem. Talán, mert a szüleimet segítettem. Belenyugodtam, de azután elmentem Szabó József atyához, az Üllői úti Szent Kereszt-templomba. Sok-mindenről beszéltem neki, de erről nem. Újpesten élt a legjobb barátom húga, akibe ugyan szerelmes nem voltam, de gondoltam, megkérem a kezét, mert a sok gyerekhez hamar kell nősülni, és akkor már 25 éves voltam. Amikor elköszöntem, az ajtóból visszafordulva azt mondtam: majdnem jezsuita lettem. Erre visszahívott, meghallgatott, és azt mondta, nincsenek akadályok. 1953. szeptember 14-én beköltöztem a Szentkirályi utca 29-be, ahol még két jezsuita élt. Munkahelyemet persze megtartottam, hiszen hivatalosan a jezsuita rendet 1950-ben feloszlatták. 1956-ban reméltük, hogy újra engednek bennünket működni, és amikor kiderült, hogy nem, több mint harmincan elhagytuk Magyarországot. A noviciátust Ausztriában fejeztem be, és 1963. július 31-én, Szent Ignác napján, az írországi Dublinban pappá szenteltek. Németországba, Amerikába, Kanadába kerültem, plébániákon dolgoztam, hat évig kórház-lelkész voltam, és közben csináltam a különböző megújulási mozgalmakat, ifjúsági hétvégét, házas hétvégét, cursillót, családi hétvégét, plébániai megújulási hétvégét, irányított lelkigyakorlatokat.

Milyen az irányított lelkigyakorlat?

Ez az eredeti Szent Ignác-i lelkigyakorlat. Szent Ignác abból indult ki, hogy Isten mindenkivel közvetlenül akarja magát közölni, és a lelkigyakorlatvezető segíthet a közvetlen találkozás létrejöttében. Azt is tudta, hogy sokan, akik pedig szeretnék, képtelenek lesznek harminc napra félrevonulni, ezért lehetőséget teremtett az otthon végezhető lelkigyakorlatra. Az ember a lelkigyakorlat ideje alatt, saját otthonában naponta másfél órát imádkozik, a megadott szentírási szakasz, vagy lelkigyakorlatos könyv alapján, elmélkedik, és időről időre beszámol a papnak, aki irányítja, segíti őt. Ugyanezt csinálom én is. Budapesten és szerte az országban vannak csoportjaim. Kaposvár, Kanizsa, Pécs, Baja, Kalocsa, Debrecen, Nyíregyháza, Mezőkövesd, Eger, Salgótarján azok a városok, ahol rendszeresen vezetek irányított lelkigyakorlatot.

Azért megy, hogy a beszámolót meghallgassa?

Pontosan. Azt kérem a résztvevőktől, számoljanak be nekem egy imaidejükről, amelyben sok örömük volt, azaz a legtöbb kegyelmet kapták, és arról az imaórájukról is, amelyik nehezebben ment. Az ilyen ima olykor komoly erőfeszítést kíván, mert Istent nem tudjuk manipulálni. Amit emberileg megtehetünk, hogy jobban megnyílunk a kegyelemnek, de maga az ima, ami Isten életének közlése, az ajándék. Nem mi döntjük el, Isten hogyan ajándékozza magát nekünk. Sokszor napokig vagy hetekig nagy a csend, mintha semmi sem történne. Ilyenkor biztatni kell az embereket, hogy tartsanak ki, vagy korrigálni az esetleges hibákat. Sokan ima közben is csak gondolkodnak, értelmi igazságokat keresnek, holott egész lényükkel kellene imádkozniuk, mert az ima kapcsolat, ahol az érzések döntő fontosságúak. Az a jó, ha teljes valóságunkkal imádkozunk, és találkozunk Jézussal, aki most is él, és szeretné magát közölni velünk.

S a találkozások létrejönnek?

Mindenkinél. A legtöbben mélyebben kapcsolódnak Jézushoz, és sokkal több örömük van az imájukban. Az ima fő célja Jézus belső megismerése, és a vele való együttlét. Kimondjuk, amit gondolunk, Jézus válaszol, és az állandó párbeszéddel vele lehetünk. A lelkigyakorlat nem egyetemi előadás, ahol a tananyag megtanulása a fontos, és a személy megismerése csupán másodlagos. A Szent Ignác-i lelkigyakorlatban a személyes együttlét a legfontosabb. A tanítás mögött a személyt szeretjük. A kereszténység lényege a Jézussal való bensőséges kapcsolat, a személyes megtapasztalás. Lelkigyakorlatos könyvében Szent Ignác sokat foglalkozik bűnösségünkkel is. Csak akkor tudjuk megérteni, mit tett értünk Jézus, ha tisztán látjuk, mi jár a bűnnel. Azután folytatja Jézus nyilvános életével, szenvedésével és a feltámadt Jézussal. Jézus munkatársakat hív, hogy vele együtt építsük Isten országát. Megtanít bennünket, hogy megismerjük evilág szellemét, és tudjuk, mikor dolgozik bennünk Isten.

Mit jelent a cursillo, és mi a lényege?

A *cursillo* spanyol szó, jelentése: rövid kurzus. Spanyolországból indult el 1949 táján. Az örömteli keresztény élet megélését szeretné

segíteni, hogy kevesebb legyen az öröm nélküli, kötelességből keresztény. Az igazi kereszténység a Szentháromság családjában való boldog élet, és nem száraz tan. Azt kell megtanulnunk, hogyan éljük ezt meg egymással.

Egy hétvége elég erre, vagy ez egyfajta bevezetés?

A legtöbb ember számára mély tapasztalat és élmény. Az a baj, hogy sokan fogyasztó keresztények. Úgy gondolkodnak, hogy a papok mindent tudnak, mi világiak pedig fogyasztunk. Mások azt hiszik, csak akkor tudnak Krisztusért dolgozni, ha teológiát tanulnak. Nem gondolnak rá, hogy életünk Krisztus ajándéka egymásnak. Ahhoz nem kell teológia, hogy Istennel kapcsolatos tapasztalatainkat egymással megosszuk, egymást a bennünk lévő Krisztussal erősítsük, gazdagítsuk. A kereszténység lényege, hogy a krisztusi életet próbáljuk egymásban növelni. Én azzal növelem a másikban, ha elmondom, hogyan működik bennem, a másik pedig azzal, hogy elmondja, őbenne hogyan működik.

A *cursillo* világi alapítója, a spanyol Edvardo Bonin nemrég Leányfalun járt. Mintegy százötvenen gyűltünk össze az egész országból, akik *cursillo* vezetésével foglalkozunk. Magyarországra a *cursillo* két helyről jött. Magyar verbita atyáktól, akik a Fülöp-szigetekről és Paraguayból érkeztek, mi jezsuiták pedig Kanadából hoztuk haza. Boday Jenő atya, Csókay atya, és Deák atya magyarul csinálták, én meg az ontariói részen angolul. A hetvenes évek elejétől többször hazalátogattam, olyan papokat és világiakat kerestem, akik fogékonyak voltak az ilyesmire. Tudtam, itthon is fontos a házasságok erősítése. Részben, gondolom, saját családi hátterem miatt is, szüleim többet éltek külön, mint együtt.

A magyar papok hogyan fogadták a megújulási mozgalmakat?

Ács István egri segédpüspök több házashétvégét és *cursillót* csinált. Hirtelen halála egy *cursillós* hétvége előtt következett be. Mayer Mihály pécsi püspök is végzett *cursillót*, és nagy hatással volt rá. A legtöbb papnak, aki eljön, nagy élményt jelent.

A házas hétvége is Spanyolországból származik?

Amennyire tudom, úgy kezdődött, hogy volt egy pap Spanyolországban, aki észrevette, léteznek jól és rosszul működő házasságok. Kikérdezte a párokat, hogyan élnek, és leírta a tapasztalatait. Ebből nőtt ki azután az a jól megszerkesztett, egységes vázlat, melyet a házas hétvégekhez világszerte használnak. Amerikában az első házas hétvége 1968-ban, a New York-i spanyol közösségben volt, spanyol tiszteknek, akik NATO kiképzésen vettek részt. Hamarosan az angol nyelvűek között is elterjedt. Én 1974. január 4-én Buffalóban csináltam az elsőt, azután Kanada különböző városaiban, számos hétvégén, a gondosan kidolgozott tematikával.

A házashétvége a megromlott házasságokat próbálja helyrehozni?

A jó házasságokat akarja tovább fejleszteni. Minden házasságban lehet előre lépni. A II. Vatikáni zsinat azt mondja, a szerelemnek állandóan növekednie és tökéletesednie kell. Abban segítjük a házaspárokat, hogy szerelmük egyre nőjön, boldogságuk mind teljesebb legyen.

Hogyan lehet ebben segíteni?

Az emberi élet egyik legnagyobb problémája, hogy az emberek nem tudnak kommunikálni. A mindennapi életben legtöbbször megváltozik a házaspárok közötti érintkezés ahhoz képest, amikor szerelmesek voltak. Szerelmük idején nagyon érdeklődtek egymás érzései, gondolatai iránt. Aztán jönnek a hétköznapok, egyre inkább a gyereknevelés, vásárlás, házimunka, nyaralás, egyebek kerülnek előtérbe. Kapcsolatuk ügyviteli lesz, mert nem tudnak egymásra kellően figyelni. Szinte természetes, hogy a szerelem kihűl vagy ellaposodik, mert nem a valódi lényükkel találkoznak, hanem a felszínnel, ami az ügyvitelhez szükséges. A házashétvégén a párok újra tanulnak egymásra figyelni. Kezdenek jól kommunikálni. A hétvégét mindig egy pap vezeti, aki tanítást ad, és van három házaspár, akik saját tapasztalataikat mondják el. Ezek a párok önmagukat ajándékozzák. Lélektanilag nagy hatású, hogy a résztvevők látják mások életét, és olyan dolgokat, amelyeket azelőtt talán négyszemközt sem mertek elmondani, ott elmondják, húsz vagy akár harminc pár előtt. Ez bátorságot ad, hogy merjék egymásnak ajándékozni magukat. Megértik, hogy Isten szemében mindnyájan ajándékok vagyunk egymás számára, csak a számos előítélet és a fogyasztói társadalom nyomására lassan nem merjük elhinni. Isten elsősorban egymás által akar táplálni bennünket.

A házashétvége tehát részben kommunikációs tanfolyam, részben tanítás a szentségi házasságról. A II. Vatikáni zsinat azt mondja, az egyház természetét legjobban a családokban, a házasságokban lehet felfedezni. A Szentatya *A családokhoz* írott levelében ugyanezt mondja. Ha nem ismerjük a családok és a házasság isteni valóságát, akkor nem ismerhetjük meg az egyházat sem. Ha nincs Isten szerinti házasság, akkor egyház sincs. A Szentatya szerint az igazi szeretet önkinyilatkoztatással kezdődik, és csak attól tanulható, aki minden ajándék forrása, tehát Istentől, és csak a Jézusban elrejtett imában, aki a fő ajándék.

II. János Pál pápa könyvet is írt a házastársi szerelemről.

A Szentatya 1979 szeptemberétől öt éven át a szexualitás és a test teológiájáról tartotta nyilvános szerdai beszédeit. Ennek első kötete egy éve magyarul is megjelent, *A férfi és a nő* címmel. Mély gondolatai között szerepel a test nász jellege. Azt jelenti, mindannyiunknak nászkapcsolatba kell lépnünk egymással, engedni, hogy a másik szépsége megigézzen. Erről szól *A szerelemről minden házaspárnak* című könyv is, amely a Szentatya ezen gondolatait a házashétvégével kapcsolatban fejti ki. Két jezsuita atya és két világi írta, a Márton Áron Kiadónál jelent meg. Ez a könyv csodálatosan megvilágítja, hogy a szentség által miként növekszik bennünk Isten élete. Sokan görbén tekintenek a szexualitásra, pedig az Isten egyik legnagyobb ajándéka. A Szentatya *A családokhoz* írott levelében úgy fogalmaz, Jézus akkor fejti ki Isten leglényegesebb tulajdonságát, mikor önmagát vőlegénynek mondja. A papnevelésről szóló levelében pedig azt írja, a lelkipásztori munka *opera amoris*, a szerelem

műve. A jó pap azzal a mély szeretettel szereti a híveit, amellyel a jó férj szereti a feleségét. Nekünk papoknak nem hideg szeretettel kell a híveket szeretnünk, hanem engedni, hogy szépségük megérintsen bennünket. Jézus vőlegényi szeretetét kell sugároznunk és tökéletesítenünk. Magamat az egyik legboldogabb papnak tartom. Minden héten *cursillón*, házashétvégén, ifjúsági hétvégén, vagy családi hétvégén veszek részt, hétközben pedig irányított lelkigyakorlatokat vezetek. Megigéz engem a testvérek szépsége, amikor látom, hogy Isten működik bennük.

Talán azért is akartam világi maradni, mert mindig azt éreztem, hogy egy világi jobban tud hatni egy másik világira, mint bármely pap. Egy világit jobban érdekel, hogy a másik világi hogyan éli a hitét vagy a házasságát. Az egyház úgy teljes, ha a pap és a hívek együttműködnek. Ebben van az ereje azoknak a hétvégéknek, amelyeket én csinálok. A résztvevők látják a világiakat, akik komolyan dolgoznak Krisztusért, és nagyon boldogok. A keresztségben kapott hivatásukat, Krisztus papi, prófétai, királyi hivatását gyakorolják, és Krisztus életét mind jobban utánozzák. Krisztus apostolkodott, nekünk is azt kell tennünk. Mindaz, amit én csinálok, azt segíti elő, hogy az emberek megtanulják és továbbadják, hogyan lehet a világban még inkább Krisztus-szerűen forgolódni. Ennek feltétele, hogy egymással rendszeresen találkozzunk, hitben való fejlődésünkről, apostoli ténykedéseinkről beszéljünk. A felnőtt is úgy tanul, ha nem csupán hallgat, hanem aktívan részt vesz a folyamatban. Nézze meg a régi zsidó közösségeket, hitéletük részben a templomban, részben a zsinagógában folyt. Minden tíz családra jutott egy zsinagóga, ahol egymással a Szentírásról, a hitükről beszélgettek, és ezzel erősítették egymást. A templomba évente néhányszor, a nagy ünnepekre mentek föl. A rendszeres találkozás és együttlét a zsinagógákban történt.

Amíg a keresztények beszéltek egymással, a kereszténység futótűzként terjedt. Később egyre inkább csak a papok szóltak a hívekhez, és a rohamos terjeszkedés megállt. Pedig az egyház ereje a hívekben van. Szent Ágoston azt mondta, büszke vagyok a keresztségemre, mert hasonló vagyok hozzátok, és félek attól, hogy püspök vagyok, mert ezzel fölöttetek állok, és ez óriási felelősség. A dicsőség tehát a keresztségben van, abban, hogy Jézus teste vagyok, és Jézus feladatát kapom. A képességet, hogy pap, próféta és király legyek. Manapság az emberek ezt nem nagyon gyakorolják.

Miért nem?

Nagy Konstantin ediktumáig a hívők felnőtt keresztények voltak. Tudták, hogy kereszténységükkel vagyonukat és életüket kockáztatják. Mikor a keresztény hit államvallás lett, megszűnt az üldözés. Akkor egyre többen kivonultak a pusztába, ahol egyedül, remeteként éltek. Akik nem tudtak a pusztába kimenni vagy böjtölni, kezdték azt hinni, hogy ők nem igazi keresztények, mert életükből

hiányzik Krisztus kereszthalála, a Krisztusért vállalt önfeláldozás. A családosok azt gondolták, ők másodrangú keresztények, mert családban élnek, és nem tudnak nagy dolgokat vállalni. Holott házasságban élni voltaképp sokkal nehezebb. Mi, papok könnyebben önzővé válhatunk, mert nem kell az élet napi nehézségeivel megküzdenünk. Nem ébresztenek fel síró gyermekek, nincsenek napi kenyérgondjaink, ennélfogva kényelmesebben élhetünk. Bizonyos értelemben könnyebb előre lemondani a feleségről, a vagyonról, mint naponta megküzdeni a családi, munkahelyi problémákkal, egzisztenciális gondokkal. A családi életben, a házasságban számos nehézség van. Majd huszonöt éve foglalkozom házasokkal és látom, hogy a legjobb párokban is sok a feszültség.

Az első házashétvége az én életemben is nagy fordulatot hozott. Addig is jó pap voltam, reggeltől estig látogattam az embereket, törődtem velük, de valami hiányzott, és erre a házashétvégén jöttem rá. Én is csak az agyamat adtam, nem a teljes személyemet, és persze nem is fogadtam el a másik személyét. Minden személyi kapcsolat modellje a házasság, a mezítelenség, a kölcsönösség, az elkötelezettség. Csak adni akartam, de nem tudtam elfogadni. Aki csak adni akar, az társát bizonyos értelemben koldusnak tartja. A másik könnyebben megérti, hogy ő is érték, ha tudunk tőle elfogadni, ha képesek vagyunk megmutatni, hogy ő is gazdagíthat bennünket. Megértettem, nekem is ajándékoznom kell magamat, sebzettségemmel, gyengeségemmel együtt. A legtöbb pap nem azért boldogtalan, mert nincs felesége, hanem azért, mert nem tudja magát ajándékozni. Víztoronynak képzeli magát. Mindig ad, de ha csak ő ad, és nem engedi, hogy a hívek szeressék és törődjenek vele, akkor kiürül és elszigetelődik. Nem éli át Isten szándékát, hogy ajándékok legyünk egymás számára. Sok pap nem meri megmutatni a hibáit, és azt hiszi, attól kevésbé lesz hibás.

A Szentatya világiakhoz írott körlevelében világosan megmondja, hogy az egyház különböző tagjai egymásnak adott segítsége rendkívül fontos. Kiemeli, hogy a híveknek kötelességük papjuk lelki fejlődéséről gondoskodni, apostoli munkájában segíteni. Vajon tud-e bárki az én lelki fejlődésemben segíteni, ha nem ismer engem? Az egymásban rejlő erővel tudjuk egymást gazdagítani, erősíteni. A papok sose fogják elérni az összes embert, aki nem ismeri Krisztust. Azokat csak világiak tudják elérni. Ezért megtanítjuk őket, hogyan tudnak, a barátság és a szeretet útján, lassan-lassan egyre több embert Krisztus felé irányítani. A négy „B" segítségével: ajánld föl Barátságodat, nyerd meg Barátodul, és vidd Barátodat Barátodhoz, Krisztushoz. Ez hosszú, elkötelezett kapcsolat, amelyben szeretettel sugározzuk Jézus vágyát a másik ember barátsága iránt.

7. SZÁM. 1900. BUDAPEST, FEBRUÁR 18. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre **24** korona, félévre **12** „ — Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre **16** korona, félévre **8** „ — A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre **10** korona, félévre **5** „ — Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

BEÖTHY ZSOLT.

Bemutatjuk a Kisfaludy-Társaság új elnökét, kit nem egy párt, hanem a tagok összességének egyértelmű bizalma emelt erre a díszes állásra. Még élénk emlékezetben van a Kisfaludy-Társaság kebelében a múlt őszszel az elnök és a tagok többsége közt fölmerült nézeteltérés, mely a társaság elnökének, Gyulai Pálnak lemondását vonta maga után, ki több mint húsz éven keresztül annyi gonddal, annyi szeretettel vezette a társaság ügyeit s fényes tehetségével, bátor, egyenes jellemével oly nagy mértékben gazdagította a társaság szellemi és erkölcsi tőkéjét. Attól lehetett tartani, hogy lemondásával mély szakadás támad a Kisfaludy-Társaság belső életében, mely könnyen elnyelheti a múlt nemes hagyományait.

Örömmel látjuk, hogy ezek az aggodalmak nem teljesültek. A nagy elődöktől örökségül nyert hagyományok kiállták a válság tűzpróbáját, s a vezetés ismét oly férfiú kezébe került, ki össze tudja kötni a múltat a jelennel s e szilárd alapon építeni föl a jövőt.

Beöthy Zsolt a magyar nemzet szellemi harczosai között pár évtized óta küzd már a legelső sorban. Mint költő, mint aesthetikus, mint tanár, mint közművelődésünk fáradhatatlan bajnoka, nevét ismertté és tiszteltté tette széles e hazában.

Korán nyilatkozó írói hajlama családi örökség. Apja, Beöthy Zsigmond, bár a birói pályán és a jogtudomány terén fejtett ki nagyérdemű tevékenységet, a szépirodalommal is szeretettel foglalkozott; nagybátyja, Beöthy László pedig az ötvenes évek beszélyírói közt egyike volt a legkiválóbbaknak, s irodalmunknak vesztesége, hogy e sok reménynyel biztató tehetség teljes kifejlődését megszakította a kora halál.

Beöthy Zsolt 1848 szept. 4-én Budán született, hol apja akkor titkár volt a közoktatásügyi miniszteriumban. A nemzeti ügy bukásával a család régi fészkébe, Komáromba vonúltak vissza. Ehez a régi, eredeti magyar városhoz fűzik Beöthy Zsoltot gyermekkori emlékei. Lelke itt telt meg képekkel, mesékkel, álmokkal s mindazzal az élő tartalommal, mely mint a földalatti forrás kiapadhatatlan vize, még a férfi lelkében is folyvást fölbuzog. Szintén Komáromban végezte az algimnáziumot, a tudós benczés atyák vezetése alatt, kiktől nemcsak tudományt, hanem erős magyar hazafiságot is tanúlt. A kis deák egy hazafias tüntetés alkalmával a komáromi szigeten, csaknem rendőri fogságba került, melyet a lelkes benczés igazgató egy rövid félnapos iskolai fogsággal háritott el, melynek letelte után a bátor fiút az atyák áldásra emelt keze és teritett asztal várta a refektoriumban.

BEÖTHY ZSOLT.

A felsőbb osztályokat a pesti református gimnáziumban látogatta. Lelki fejlődésére itt különösen Gyulai Pál előadásai voltak nagy hatással. Tanúlótársai közt fényesen kivált tehetségével. Már első irodalmi zsengéi, melyek 1864-től kezdve sűrűn kerültek a nyilvánosság elé, erős tehetség nyomait viselték s midőn a budapesti egyetemen a jogra került, már bizonyos írói nimbusz környezte s vezérszerepet vitt az egyetemi ifjúság élén. 1871-ben mint segédfogalmazó a pénzügyminiszteriumba lépett; de csakhamar érezni kezdte, hogy tehetsége, hajlama más pályát jelöl ki számára. 1875-ben a pesti állami reáliskolához lépett át tanárnak; 1878-ban pedig az irodalomtörténet magántanárává habilitáltatta magát a budapesti tudomány-egyetemen. Egyetemünk 1882 óta vallja őt egészen a magáénak, midőn Greguss Ágost halálával ő neveztetett ki az aesthetika helyettes tanárává. 1883-ban ugyanezen tanszak rendkívüli, 1886-ban pedig rendes tanára lett. Lángoló lelkesedés csatolja őt az egyetemi katedrához. Ismeri és kitűnően forgatja a modern tudomány minden fegyverét. Élesen elemző eszét a költő színes képzelete termékenyíti meg. Ismereteit nemcsak könyvekből meríti, hanem az élet és világ közvetlen szemléletéből is. Midőn 1870-ben a jogot elvégezte, beutazta Nyugat-Európát. A 22 éves ifjú mohó tudvágyával szivta magába a tapasztalatokat. Tanulmányútját azóta évről-évre ismétli; s különösen Olaszországot keresi föl gyakran, melynek csodás földje, ezer és ezer műemléke ellenállhatatlan erővel vonja az ő művészlelkét. De fölkereste Hellászt is, az emberiség legbájosabb korának színhelyét; Egyiptomot, hol sok ezeréves kőóriások hirdetik az ősrégi polgárosodás titáni erejét; a régi Karthagónak a római uralom gazdag emlékeivel telt vidékét; Oroszország szent városait: Moszkvát és Kievet, a bizánczi-szláv művészet pazar gazdagságú kincstárait. S mind ez a sok kép, friss elevenséggel, rendszeresen össze-

Beöthy Zsolt

RIEDL FRIGYES.

foglalva él az ő átható elméjében, melynek tárházából oly bőkezűséggel osztogatja a kincseket hallgatóinak.

De nemcsak mint tanár: mint iró is előkelő helyet foglal el. Pályáját a szépirodalom terén kezdte. Irt számos elbeszélést, rajzot, egy kisebb és egy nagy regényt. Előadása színes, plasztikus, lélektani elemzése mély és igaz; a tartalom gazdagságával a forma művészete párosúl. Kevés számú költeménye ép ily hivatottságról tanúskodik; van, a mely lyránknak igazi gyöngye («Végső álom»); «Ráskay Lea» című költői beszélye is e nemben a legjobbak közé tartozik irodalmunkban.

Szépirodalmi működését hovatovább irodalomtörténeti és aesthetikai munkássága szorította háttérbe. Megirta a magyar nemzeti irodalom történetét; kitünő monographiát irt a szépprózai elbeszélésről a magyar irodalomban. De talán legértékesebb gyümölcse szellemének a tragikumról irt nagy műve, mely az elemzés mélységével, a tárgyalás összefoglaló erejével és éles világosságával, mindenkor egyik büszkesége marad irodalmunknak. Rövid ismertetésünkben elég, ha még nehány munkájára mutatunk rá. Színműirók és szinészek című kötetében 1878-tól 1882-ig irt szini birálatait tette közzé. Számtalan aesthetikai, irodalomtörténeti, kritikai tanulmánya, sajnos, összegyűjtve még nem jelent meg, de egyesek külön füzetben kerültek a nagyközönség kezébe, mint például a «Horatius és Kazinczy», «Széchenyi és a magyar költészet» című tanulmánya. Munkáiban művésze a stilnek; vannak tanulmányai, melyeket igazi finom ötvös-munkának tekinthetünk.

Beöthy Zsoltot a Kisfaludy-Társaság már 1876-ban tagjává választotta, s még ugyanabban az évben másod-titkárjává. Az első titkári tisztet 1879 óta viselte, díszt adva az állásnak fényes tehetségével. A társaság ünnepélyes közülésein a titkári jelentéseknek valóságos remekeit hallotta ajkáról a nagyközönség. A Magyar Tudományos Akadémiának is 1877-ben levelező, 1887-ben rendes tagja lett. De egyetemi tanári és tudományos nagy elfoglaltsága mellett társadalmi téren s a tanügy más terén is rendkivüli munkásságot fejt ki, mint a nőképző egylet leány-gimnáziumának kurátora, a középiskolai tanárvizsgáló bizottságnak és az országos tanár-egyesületnek elnöke, az országos közoktatási tanácsnak alelnöke, szavának erejével, lelkének melegével nagy szolgálatokat tesz a magyar kulturának. Új állásában, a Kisfaludy-Társaság elnöki székén szintén reménynyel, bizalommal üdvözli őt az egész irodalmi és társadalmi közvélemény. —*a.*

A KISFALUDY-TÁRSASÁG ÚJ TAGJAI.

A Kisfaludy-Társaság idei tagválasztó gyülésén a tagokúl ajánlott irók közül *Benedek* Elek és *Riedl* Frigyes neve került ki győztesen a szavazó-urnából. Mind a két férfiú derék munkása a magyar irodalomnak. Benedek a szépirodalom, Riedl az irodalmi tanúlmányok müvelésében tünt ki. Pályafutásukról a következő főbb adatokat említhetjük föl.

Benedek Elek székely származású, (Kis-Baczonban, Udvarhelymegyében született,) negyven évet alig haladott férfiú s máris nagyon sokat irt. Alig végezte felsőbb tanúlmányait, buzgó társával, Sebesi Jóbbal együtt egy székely mesegyűjteményt adott ki. Aztán hirlapiró lett több évig vitte az «Ország-Világ» szerkesztését, s egyszersmind egyre sürűbben foglalkozott az ifjúsági irodalommal is. Legnagyobb sikert «Testamentum és hat levél» című önálló munkájával aratott. E nem nagy, de magvas munkája idegen nyelveken is megjelent. Egész hosszú sora van olyan tárczaczikkeinek, melyekben a családi tűzhelyet dicsőíti és csínos gyermektörténetkéket beszél el. Művei közül említendők: «Székely tündérország», a «Világszép mesék», a «Székely mesemondó» című népköltési gyűjtemények, úgyszintén az öt kötetes «Magyar mese- és mondavilág». Két regényt is irt «A kollektor» és «Huszár Anna» czímmel, mely utóbbi nem régiben német fordításban is megjelent. Sebesi Jóbbal együtt összeszedett népköltési gyűjteményét már régebben a Kisfaludy-Társaság adta ki. E sok irányú munkásság mellett az 1887—92-diki országgyűlésen tagja volt a képviselőháznak is, hol tanügyi kérdésekben szólalt fel többször. Jelenleg a «Magyar kritika» című folyóiratot szerkeszti s «A magyar nép» című nagyobb munkán dolgozik.

Riedl Frigyes fővárosi középiskolai tanár, követve atyja, Riedl Szende példáját, ki a 60-as években a legkitűnőbb magyar nyelvészek egyike volt. Riedl kevéssel idősebb Benedeknél (Ladoméron, Barsmegyében 1856-ban született). Jeles iró és kiváló tudós, ki már négy év óta az Akadémiának is levelező tagja; a közoktatási tanácsnak előadó tanácsosa. Fiatal korában sokat utazott s húzamosabban időzött a párisi és berlini egyetemeken. A nyelvek és nyelvtudomány iránt már atyja vezetése alatt nagy kedve támadt. De később, midőn a főváros egyik reáliskolájában tanári széket nyert, leginkább az irodalom és az irodalmi problémák vonzották, azok lettek tanulmányainak fő tárgyai. Mélyre ható vizsgálódásainak és elmélkedéseinek eredményeit jeles tanulmányokban tette közzé különösen a «Budapesti Szemlé»-ben. Ezek közt nevezetesebbek a magyar-hun mondákról, Kazinczy Ferenczről, a magyar irodalom főirányairól és Arany Jánosról irt dolgozatai, mely utóbbi könyvalakban is megjelent, két kiadásban. Irt továbbá számos eszthetikai, művelődéstörténeti s tanügyi dolgozatot és több iskolai kézikönyvet, melyek közt Poétikája és Rhetorikája a legsikerültebbek. Nevével nem régiben a «Vasárnapi Ujság» olvasói is találkoztak «Magyar emlékek Rómában» című közleményében. Többször meglátogatta Olaszországot, főleg a műtörténelmileg nevezetes városokat, s európai értelemben vett irodalmi műveltsége mellett beható tanulmányokat szentelt a képzőművészeteknek is. Riedlben nagy képzettséggel nagy munkaerő és kitartás párosúl. Szépészeti és irodalmi tanúltságát bizonyára szorgalmasan fogja érvényesíteni a Kisfaludy-Társaságban.

BENEDEK ELEK.

ACHILLEION.*

Hagyj föl, oh lelkem, hagyj föl a lánggal,
Tovább ne ragadjon az eszmény;
Békülj ki nyugodtan e földi világgal,
Czélt röpke örömbe' keresvén.
Mi vagy te? Csak árnyék. És mi hatalmad?
Hited pallója inog tealattad . . .
Hisz' lásd, ki hatalmas, nagy vala, szép,
Beszél ma tehozzád bús regekép.

Szépsége csodás, maga isteni szellem,
Ragyogva körülveszi pompa;
Hol megjelen, ő vele ott van a kellem,
S a lét áldásait ontja . . .
Lánglelke merészen bontja ki szárnyát,
Remegve csodálod messzire szálltát,
Tündöklik az útján, hol tova száll,
A mennybeli fény, az égi sugár.

És száll napsugaras, hő *déli* világba,
Tova tün' északnak az árnya;
És száll dicssugaras szép *régi* világba,
Föltámad a költők álma.
Csodaszép szigeten képzelme beépit
Tündérpalotába, mi dicső, mi szép itt
És fénylik a mélyben, a víz tükrén,
Tükrözve a zsongó haboknak ölén.

Regél neked itten a kert meg a csarnok,
Regél neked, oh, de mi búsan!
Szívszaggató gyászt hirdetnek e hangok
Zokogva vigasztalan búban.
Halld búgni e bú halk, lassu beszédét,
Értelme mi mély, igazán ha megértéd!
Ezt hirdeti létünk végzetekép:
«Rövid éltü e földi világban a szép.»

Nem hallod a kertben Achillnek az ajkán?
— A szobra föléled előtted —
Nem dermed a köny meg a Heine arczán,
A magános, az utolsó könycsepp.
Nem támad előtted létre a festvény,
Achilles tombol a Hector elestén . . .
Nem hirdeti kő, nem hirdeti kép:
«Rövid éltü e földi világban a szép.»

Kikelnek a habbul előttem az éjben
A Néreidák csapatostúl;
Siratni Achillt, kinek sírnak ölében
Gyors lába meg sem mozdúl.
S az isteni nőt körülveszik ottan,
Egy vér velük, ő is halhatatlan . . .
A fején visel ő is fénykoronát,
A midőn siratja szerette fiát.

Oh jaj, a haragvó, az isteni hősnek
Maga is siratja a párját;
Diadal közepett' mindketten elesnek,
Hallod az anyák zokogását?
Mint éled a bú eszményi alakja,
Hogy sajdul a vérző szív is alatta,
Lesz-e ház az Achill mauzoleuma,
Lesz-e könynek, a gyásznak pantheona?

S ott hagyva a zordon északi partot
Ki-kiszállnak a Néreidák
Siratni, csodálva a szép szobor-arczot,
Siratni a két daliát.
De *most* . . . nem látod a Thetis alakját?
Nem látod amott, mögötte csapatját?
Kesergő anya az anyát keresi,
S kertben, palotában sehol se leli.

* A Kisfaludy-Társaság nagygyülésén felolvasott költemény.

Beöthy Zsolt meghalt

— *A Magyarság tudósitójától* —

Egy tárlat Benczur-képei közt láttuk legutóbb Beöthy Zsoltnak éremre illő nemes magyar fejét. És észre kellett vennünk, mennyire hozzáilló környezet a magyar realizmus letünt gazdag korának e képei. A pathetikus crével kibontakozott, önbizalmas, harmónikus derü, a duskálkodó pompakedvelés, a magyar szemmel látott józan egészség, a ködtől és fanyar tulérettségtől egyaránt ment magyar lélek képeit tárta elénk mindkét mester. A nyomukban felnövekedett hitetlen ultra-kriticizmus kikezdte mindkettejüknek duzzadó nacionalizmusát, pompakedvelő páthoszát; pointilista kritikusok, akik ötletekből rakosgatták össze dekadens negativ-képeiket, ellenségesen berzenkedtek reájuk, de egyikük sem mutatott föl az övékéhez hasonló biztos koncipiálást, egészséges, biztos vonalvezetést, a tartalom és forma közötti harmóniát, az előterjesztésben annyi egészséges tárgyiasságot s egyben méltóságot, magyaros izt. Amint Benczur összegyüjtött müveinek tárlatán, ugy most Beöthy Zsolt élete végeztével müveinek képzeletünkben összerendeződő tárlatán is megindultan nézünk végig s szivünk hálával és elmuláson tul is diadalmas örömmel ismeri be, hogy mennyire a mienk, mennyire magyar, mennyire boldog korunk-beli, millennium-korabeli magyar ez a nemes, hü és igaz magyar! Példásan a mi fajunk képére üt, fajunk legdelibb férfiuságának idejéből. Az utána következett lázas rövidlélegzetü korszakocskák csalódásai után vissza kell térnünk hozzá, hogy példát nevelést vegyünk az ő magyarságától és egészséges korszerüségétől.

Aki ennyire nemesen magyar, az nevelője a magyarságnak, még ha nem is meghivottan tanár. Beöthy Zsoltra legtöbben ugy fognak emlékezni, amint katedrájából, mindig emelkedett szavak ruhájában ülve ott, a legnemzetibb tudományszakot tanitja. Jogásznak készült, de ifjukora első áradásától kezdve már a nemzeti irodalom és esztétika medrében hömpölygő termékeny, gyakran tavaszosan dagályos, de sohasem csatakos, soha el nem sekélyülő élete folyama.

Az esztétikában, a nemzeti szép formáinak kutatásában a maga biztos fajisága teszi szinte tévedhetetlen mesterré, az esztétikának modern lélektani alapokra való átépitésében rendkivül kifinomult és mégis harmónikus egészségü korérzéke éppilyen biztosan vezeti. Igy Beöthy Zsolt esztétikai és irodalmi értéklemérései, elemző és összefoglaló megállapitásai páratlanul biztosságuak, megmaradnak a legellentétesebb korok és irányok kritikájával szemben is, ó reprenztáns faji és kor-érzéke révén a mi leghivatottabb irodalmi kánon-rendezőnkké lett. »Igy mondja még a kisbeöthy is,« ezt az irodalomban legegzaktabb kétszerkettő értelmében szokták idézni és fogjuk még idézni ezután is.

De a »kisbeöthy« és a tőle szerkesztett »nagybeöthy« nem csupán kánonmegállapitó, nézeteket megrögzitő dogmarendszerré vált, hanem eleven, elasztikus hatóképességet, fejlett, magasabbra emelt életet is vittek irodalmi nevelésünkbe. A magyar tanárság, amint pl. az Eötvös-kollégiumban egy nagy igényekre nevelő elökelő nevelőintézetet kapott, melyet annakidején a szegény magyarok szinte fejcsóválón sokallottak is, ugy *Beöthy* Zsolt a magyar tanárságnak és az irodalmi közizlésnek szintje, emelője kulturánk előkelőbbé, magyarságában kiválasztóbbá, energikusabbá nevelője lett. Tanitó, aki halála után még sokáig tanitani és nevelni fog katedrájából, emlékezetünkben elmulhatatlan visszhangu szavával.

Betegsége és halála

Beöthy Zsolt egészen a legutolsó időkig folytatta fáradhatatlan munkásságát és csak a második szemeszterben szüntette be előadásait az egyetemen. Egészségi állapotának helyreállitása céljából nemrégiben Balatonfüreden üdült, ahol influenzája tüdőgyulladássá fajult. Balatonfüredről április 7-én Budapestre hozták. Az akkor megtartott konzilium azt állapitotta meg, hogy jobban van s rövid idő mulva a Svábhegyre költözhetik üdülésre. Állapota attól kezdve változó volt. Orvosai *Benedict* tanár vezetésével többizben konziliumot tartottak fölötte. Állapota öt nappal ezelőtt fordult sulyosra, az ősz professzor azóta sem enni, sem inni nem tudott, szervezete képtelen volt bármilyen tápanyag felvételére. Egészségi állapota tegnap éjjel fordult végképp válságosra, orvosai a katasztrófát minden pillanatban várták. A nagy tudós napközben többször visszanyerte eszméletét s ekkor szokott frissességével még el is beszélgetett hozzátartozóival. Rendkivül legyöngült szervezete azonban nem birt tovább ellenállni a sulyos betegségnek. Ma este ½8 órakor meghalt. Halálának hire már a kora esti órákban elterjedt a fővárosban s mindenütt mély részvétet keltett.

Életrajza

Szlováni *Beöthy* Zsolt 1848-ban született Budán. Tanulmányait Komáromban és Pesten végezte. Jogásznak készült, de a jog végzése után a tanári pályára tért át. Előbb az V. kerületi állami reáliskolában tanitott. 1878-ban már a magyar irodalomtörténet magántanára lett. *Greguss* Ágost halála után az ő esztétikai tanszékét foglalta el, melyen 1886-tól nyilvános rendes tanár lett, de éppoly kedvvel és jelentőséggel az irodalomtörténetnek is müvelője és előadó tanára lett. 1890-től az orsz. tanárvizsgálóbizottság elnöke, 1883-tól tagja, majd alelnöke s előadó tanácsosa az orsz. közoktatási tanácsnak. Ő szervezte az első leánygimnáziumot. A *Kisfaludy-Társaság* 1876-ban tagjává, 1879-ben titkárává, 1900-ban Gyulai Pál után elnökévé választotta. Az *Akadémiának* 1877-től levelező, 1884-től rendes tagja. 1910-től másodelnöke. 1900-ban a *főrendiház tagjává* nevezetett ki. 1908-ban a *Petőfi-Társaság* tiszteleti tagjává választotta meg. 1893-tól 1907-ig elnöke volt az *Orsz. Középiskolai Tanáregyesületnek.*

Irói pályáját rajzok, elbeszélések és regények irásával kezdte. *Kálozdy Béla* cimü regényét Mikszáth a Magyar Regényirók 60-kötetes kánonjába sorozta. 1873—4. az *Athenaeum* c. szépirodalmi és kritikai lapot szerkesztette.

Irodalomtörténetiről pályáját 1876-ban »Az első magyar politikai szinmü és kora« cimü tanulmányával kezdte. 1877—78-ban jelent meg páratlan hatásuvá és tekintélyüvé vált iskolai kézikönyve: *A magyar irodalom történeti ismertetése.* 1879-ben *A szépprózai elbeszélés a magyar irodalomban* c. monográfiájának vázlatával megnyerte a Kisfaludy-Társaság százaranyas jutalomdiját. Irodalomtörténeti tanulmányainak bájos mellékterméke *Ráskai Lea* c. verses elbeszélése. Szinmüvészeti birálatait *Szinmüirók és szinészek* (1882) és *Szinházi esték* (1895) c. köteteiben gyüjtötte össze. Legfontosabb esztétikai munkája: *A tragikum* (1885), melyet az Akadémia kétszázaranyas karácsonyi dijával tüntetett ki. 1877—1900-ig szerkesztette a *Kisfaludy-Társaság Évlapjai*-t. A millenniumra jelent meg hatalmas két kötetben a közönségesen »*Nagybeöthy*«-nek nevezett *A magyar irodalom története* c. diszmü, melyet ő az akkori legjelesebb magyar irodalomtörténetirókkal együtt irt meg. Ugyanez alkalomra irta meg: *A magyar irodalom kis tükre* c. összefoglaló müvét a müvelt nagyközönség számára. Szerkesztette a *A müvészetek története* c. négykötetes diszmüvállalatot és hosszasan részt vett a *Budapesti Szemle* szerkesztésében is. Ezeken kivül számos irodalomtörténeti és esztétikai monográfiája és beszéde jelent meg.

Közéleti és politikai müködésében a szabadelvü nemzeti irány hive volt, rajongó tisztelője Tisza Istvánnak, kinek halála első évfordulóján a Nemzeti Társaskörben mélyhatásu emlékbeszédet tartott. Hivei 1908-ban, 60-ik születésnapján nagy ünnepléseken részesitették és terjedelmes *Beöthy-emlékkönyvet* adtak ki tiszteletére.

Erdély egyetlen magyar képviselője felszólalt az oláh parlamentben

Bukarest, április 13

(*A Magyarság tudósitójától*)

Az oláh parlamentet tegnap királyi trónbeszéddel október elsejéig elnapolták. Ez a rövid ülésszak elfogadta az ideiglenes állami költségvetést és megszavazott néhány sürgős törvényjavaslatot, köztük egy külön Erdélyt érdeklőt. Az egyszakaszos törvény ujra életbelépteti az 1883. évi magyar képesitési törvényt és ezután Erdélyban csak a magyar törvény értelmében megkivánt kvalifikációval rendelkező egyéneket neveznek ki az egyes tisztviselői állásokra. A már szolgálatban lévők természetesen továbbra is megmaradnak.

11-én a trónbeszédről folyó vitában *Jorga*, az egyetlen ellenzéki, aki bennmaradt a Házban, felszólalt és kifogásolta a kormánynak a magyarsággal szemben tanusitott erőszakosságait és törvénysértéseit s legalább a trónbeszédben szeretett volna valami utalást hallani arra, hogy jövőre a kisebbségek jogait respektálni fogják. Előzőleg még a mandátumigazolási vita során *Madgearu* Virgil parasztpárti képviselő beszélt a magyarság érdekében és helyeselte, ha Erdély jogfosztott magyar népe a népszövetséghez fordul panasszal. Jorga beszéde után felállt *Bernády* György volt főispán, az egyetlen magyar képviselő és hosszu nyilatkozatot tett. Minthogy oláhul nem tud, kénytelen volt beszédét olvasni. Az egész beszéd első fele nagyon is alázatos hangu mosakodás volt; Bernády azt fejtegette, hogy az erdélyi magyarok teljesen beletörődtek szülőföldjük államjogi helyzetének végleges és megváltozhatatlan sorsfordulásába és ezért minden utógondolat nélkül, az irredentizmusnak gondolatától is távol, a határon tul élő fajtestvéreikkel semmiféle politikai összeköttetésben nem állva, igyekeznek államhü polgárai lenni az uj hazának. A király utasitására még panaszaikat sem viszik külföldre. Mindezzel nem törődve szonban a szigurance egyre gyartja a koholt magyar összeesküvéseket és ezrekre menő tömeget hurcolt lelkiismeretlenül börtönbe és tesz annyi ártatlant testileg, lelkileg és anyagilag tönkre.

A beszéd további folyamán felsorolta Bernády a magyar sérelmeket. A magyar egyházak ügye és a közoktatás kérdése mindennemü igéret ellenére teljesen rendezetlen. A tanerők a mai óhhérért még legelemibb szükségleteiket sem tudják fedezni. Az iskolák jelentékeny része még mindig le van idegen célokra foglalva, ugy hogy sok ezer gyermek iskoláztatás nélkül nő fel. Bukarestben is a református papság szállodában kénytelen lakni, tanitás pedig nem folyik, mert az egyház harminenyolc tanterme, a tanitói és papi lakások még mindig el vannak rekvirálva. Az esküre jelentkezett tisztviselők ügye még elintézetlen és az illetők csak ingóságaik elkötyavetyéléséből élhetnek. Az esküre jelentkezett ügyvédek felvételét a kamarák hónapok óta halogatják. Az oláh nyelv kizárólagos hivatali használata miatt a nép nem győzi a folytonos forditási dijakat és hihetetlenül károsodik. Ma már odajutott, hogy a bíróságokat igénybe se tudja venni. Rettenetes teher a nép nyakán a fizetetlen csendőrség, mely önhatalmuan barácsol, hogy megélhessen. A királyságban a kisebbségek használhatják saját nemzeti szineiket, Erdélyben a magyarok nem. Politikai szövetségüket nem engedik müködni, kulturális egyesületeiket mindenféle ürüggyel bezárva tartják. A kaszinók és egyéb társadalmi egyesületek helyiségei el vannak rekvirálva.

A magyarság becsületes hüséggel teljesiti az állammal szemben fennálló kötelességeit, de éppen ezek alapján nem akar másod- vagy harmadrendü polgár lenni, hanem követeli az egyenlő állampolgári jogokat.

Az erdélyi oláh szónokok kiméletlen támadásai után igazán csak langyos viz volt a magyarság egyetlen képviselőjének ez a szelid panaszkodása. Hogy a kormány is annak vette, abból látszik, hogy *Duca* miniszter Bernády nyilatkozatának elhangzása után felállt és megdicsérte Bernádyt és a hozzá hasonló derék magyar állampolgárokat.

Elnapolás előtt a parlament két háza az uj alkotmány kidolgozására bizottságot választott: negyvenegy szenátort és harminchét képviselőt. Az előbbiek közt egyetlen nemzetiségi van: a szász *Schullerus* Adolf, az utóbbiak közt a szász *Roth*, *Binder* és *Bernády*. A liberális tagok közt van *Kiss* Géza is, ellenben egyetlen ellenzéki sincs az egész bizottságban.

HIREK

NAPIREND

Április 19. szerda

Nap kél 4 ó 51 p., nyugszik 18 ó 37 p. **Hold kél** 1 o 13 p., nyugszik 11 ó. 03 p. **Róm. kat.** Timon vt., prot. Kocsárd.

Előadások:

Vészi Mátyás dr. előadása az uj szerzői jogi törvényről a Geografus Szövetségben (Muzeum-körut 8. sz.) 18 ó.

A Magyar Jótó Igazgatóságának és a *Magyar Ifjuségi Irodalmi Társaságnak* együttes kulturestje a Pesti Katholikus Kör disztermében (IV., Molnár-u. 11.) 18 ó.

Kiállitások:

Aggházy Gyula, *Ujházy* Ferenc emlékkiállitása és *Róna* József gyüjteményes kiállitása a Mücsarnokban 9—14.

Aquarell és pasztell kiállitás a Nemzeti Szalonban (Erzsébet-tér ½10—13 ó.

Budai Müvészház kiállitása (Batthyány-u. 4.) 9—18.

Könyvtárak:

Akadémiai könyvtár (Akadémia-u. 2.) 9—13, 15—19.

Egyetemi könyvtár (Ferenciek-tere 5.) 9—12.

Fővárosi könyvtár (Gróf Károlyi-u. 8.) 9—19.

Kereskedelmi Muzeum közgazdasági könyvtára (Akadémia-u. 3.) 9—14.

Nemzeti Muzeum Széchenyi-könyvtára (Muzeum-körut 14.) 9—16.

Erzsébet-Népakadémia könyvtára (VIII., Németutca 40. I. em.) 16—19.

Muzeumok:

Akadémiai Goethe-szoba (Akadémia-u. 2.) 10—12.

Iparmüveszeti Muzeum (Ülői-ut 33.) 9—13.

Kereskedelmi Muzeum (Akadémia-utca 3.) 9—14.

Nemzeti Muzeum Növénytár (Akadémia-utca 2.) 9—13.

Szépmüveszeti Muzeum (Aréna-ut 41.) Régi képtár 10—13.

Tanszer-Muzeum (Andrássy-ut 69.) 10—13.

Mezőgazdasági Muzeum: Mezőgazdasági állattenyésztő és kapcsolt gyüjteményi tára (Városliget, Vajdahunyad vára) 10—13.

— **(Még mindig csak tárgyalnak a királyné tartásdijáról.)** *Londonból* jelentik: A *Reuter*-ügynökség értesülése szerint a nagykövetek tanácsa ujból tárgyalásokba bocsátkozott az utódállamokkal *Zita* királyné tartásdija ügyében, de döntés még nem történt. Csupán a tartásdij megállapitása után történik majd megállapodás Zita királyné jövőbeli tartózkodási helyéről is. Ezek szerint tehát *alaptalan a hir, amely szerint Zita királyné rövidesen Wight szigetére költözik át.*

— **(Bethlen gróf Facta miniszterelnök lakomáján.)** *Génuából* jelentik: *Facta* olasz miniszterelnök mai lakomáján, amelyet a konferencia résztvevőinek tiszteletére adott, *Bethlen* István gróf és *Teleszky* János volt pénzügyminiszter is megjelent.

— **(Nitti Budapestre jön.)** Francesco *Nitti*, volt olasz miniszterelnök, aki már a békekonferencián s azóta is többizben állást foglalt Magyarország igaza mellett, a génuai konferencia és a magyarországi választások után Budapestre érkezik. Nittit *Berzeviczy* Albert, mint a Corvin Mátyás magyar-olasz egyesület elnöke hivta meg, hogy előadást tartson az olasz-magyar barátságról.

— **(Javult Erzsébet görög hercegnő állapota.)** *Athénből* jelentik: A román trónörökös Athénbe érkezett. *Erzsébet* görög hercegnő állapota a legutóbbi orvosi jelentés szerint javult.

— **(Kapp dr.-t letartóztatták.)** *Berlinből* jelentik: *Kapp* dr. tegnap délután 3 órakor Svédországból megérkezett Sasanitzba. A hajó elhagyása után letartóztatták és Lipcsébe szállitották.

— **(Take Jonescu megbetegedett.)** *Római* jelentés szerint Take *Jonescu* volt román miniszterelnök Rómában sulyosan megbetegedett. Tifuszban fekszik és állapota válságos.

— **(Merényletet követtek el az ir miniszterelnök ellen.)** *Londonból* jelentik: A mult éjjel Dublinban merényletet kiséreltek meg *Collins* Mihály ir miniszterelnök ellen. Tiz-tizenkét fegyveres ember támadta meg az autójából kiszálló miniszterelnököt, akire több lövést adtak le, amelyek nem találtak. Collins revolver lövésekkel felelt a támadásra és egyik merénylőjét meg is sebesitette, akit azután átadott a rendőröknek.

— **(A walesi herceg szállása leégett Tokióban.)** *Párisi* jelentés szerint a tokiói Imperial-szálló, melyben a walesi herceg lakott kiséretével, vasárnap éjszaka kigyulladt és rövid idő alatt porig égett. A walesi herceg a császári palota kerti ünnepén volt éppen, amikor a szálló kigyulladt. Hir szerint *Milliaressi* volt görög főkonzul a tüzkatasztrófa áldozata lett.

— **(Református papok gyülése.)** A tiszántuli református egyházkerület papjai Törökszentmiklóson kétnapos gyülésre jöttek össze. A gyülés április 19-én, szerdán kezdődik.

— **(Francia lap a királyi család nyomoráról.)** A *Libre Parole* egyik legutóbbi számában feltünő cikkben foglalkozik azzal a tarthatatlan eljárással, amelyben *Károly* királyt és családját az antánthatalmak részesitették.

Franciaország egykori ellenfelei közül — mondja a francia ujság — csak egyetlen tanusitott valóban lovagias magatartást és erőlködött elvitázhatatlanul a béke helyreállitására. Mégis ezt az egyetlen uralkodót, *Károly királyt a legaljasabb bosszuval üldözték. Magyarország törvényes királyát látta benne, mégis a nemzetközi jog lábbal tiprásával idegen hatalmak számkivetésbe vetették és kolduláshoz itélték.* Valaki, aki nem gyanusitható elfogultsággal a monarhikus eszmével szemben, azt mondta erről, hogy *pimaszság.* Valóban az, de egyszersmind a legkiáltóbb igazságtalanság. A volt monarkia utódállamai lefoglalták magukhoz nemcsak a régi koronajavakat, de az uralkodó óriási értékü magántulajdonait is. Csehország maga *hetvenmillió aranykorona értékü birtokra tette rá a kezét.* Ezzel szemben a prágai és belgrádi aljas politikusok megtagadták a hozzájárulást *Károly* király életjáradékához.

Valóban ideje volna véget vetni ennek a botránynak és a nagyhatalmaknak kell az igazságtalanságot jóvátenni. A Rue de Varennen, Páris egyik legszebb parkjában áll az a palota, amely *Károly* király magántulajdona volt, s amelyet minden jog ellenére mégsem adtak vissza, ugyanakkor, amikor a német nagykövetségi palotát visszaadták. *Károly* király ezt annál kevésbé érdemelte meg, mert az ő országa *a háboru alatt a legnagyobb előzékenységgel járt el az ott tartózkodó francia állampolgárokkal szemben.* A francia kormánynak a szigoru igazság szerint jóvá kell tennie az eddigi mulasztásokat és *Zita* királynénak és gyermekeinek vissza kell adnia tulajdonukat.

A párisi ujság felszólalása, mely nem áll magában, legjobb bizonyitéka annak, hogy mennyire érzik már a nyugati államokban is, mit követel a királyi családdal szemben az emberiség és az igazságosság. Reméljük a magyar kormány nem fogja megvárni, hogy franciák és angolok figyelmeztessék a magyar király családjával szemben való kötelezettségeikre. A kormány rendelkezik azokról a borokról, melyeknek értéke körülbelül huszonötmillió s melyek a királyi család magántulajdonához tartoznak. Ezt az értéket *Zita* királyné rendelkezésére kell bocsátani és a ráckevei negyvennyolcezer katasztrális holdas birtokot is jobban kell kamatoztatni, a jövedelmet pedig szinten a nyomorban lévő család rendelkezésére kell bocsátani, mert a mai helyzet fenntartásáért semmiféle kormány nem viselheti a felelősséget.

— **(Bognár Elek dr. — miniszteri tanácsos.)** A kormányzó *Bognár* Elek dr. pénzügyi főtanácsos, fővámigazgató-helyettesnek buzgó és értékes szolgálata elismeréséül a miniszteri tanácsosi címet adományozta.

— **(Bolsevisták kloroformos támadása a berlini gyorsvonaton.)** *Bécsből* jelenti a *Magyarság* tudósitója: *Berlinből* jelentik, hogy a berlin—passaui közvetlen gyorsvonaton Passau állomás előtt kloroformos rablók kirabolták *Herbst* hadnagyot, aki a danzigi szabad állam polgára. Minden irását magukkal vitték, azonban sem a nála lévő ékszerekhez, sem pénzéhez nem nyultak. Herbst hadnagynak, aki több német szabadcsapatnak a tagja volt, ez alkalommal Hörselmann orosz tábornok megbizásából két fontos levelet kellett Danzigból magával vinnie. Hörselmann tábornokot nemrégiben monarhista tevékenysége miatt Varsóból kiutasitották és azóta Danzigban tartózkodott. Herbst hadnagy a levelekkel vasárnap reggel utazott el Danzigból és vasárnap este indult Berlinből tovább Bécsbe. Ezen az utján rabolták el tőle a leveleket Passau előtt. Ugy vélik, hogy a kloroformos támadást bolsevisták rendezték.

— **(Olaszország állami ünneppé nyilvánitja május elsejét.)** *Genuából* jelentik: A *Corriere della Sera* jelentése szerint a tegnapi minisztertanács elhatározta, hogy május elsejét állami ünnepnek nyilvánitja. A lap ez ellen állást foglalt, mert ezzel a forradalmat bürokratizálják és a kormány, hogy sulyos helyzetéből kiszabaduljon, nem igen méltóságteljes lépést tett.

— **(Gázrobbanás a brüxi Pluto-aknában.)** *Bécsből* jelenti a *Magyarság* tudósitója: *Prágai* jelentés szerint a brüxi *Pluto*-aknában ma gázrobbanás történt, amelynek következtében egy mérnök és egy munkás életét vesztette és számos bányász sulyosan megsérült. A robbanás olyan erős volt, hogy a szomszédaknában is leszakadt egy felvonó, amely tele volt munkásokkal, akik közül szinten többen megsérültek.

— **(Tehát cáfolnak, Szerkesztő Ur!)** Ezt a levelet kaptuk: Olaszországi lapjelentések után terjedt el a hir, hogy a Margitszigeten végül mégis csak meg fog nyilni az a játékbank, amely Lukács László óta szakadatlanul kisért. A főváros természetesen cáfol, a Közmunkák Tanácsa cáfol, a kormány is cáfol. De édes Istenem, mit csinálna egyszer a főváros, a Közmunkák Tanácsa és a kormány, ha nem cáfolna! Mi azonban megvagyunk győződve, hogy a Közmunkák Tanácsa, amelynek — a jelek szerint — nem lesz szive megtagadni Ben Blumenthal uj Fővárosi Szinházától sem az engedélyt, annak rendje szerint meg fogja csinálni a szigeti játékbankot is. A főváros jó urai és a kormány tagjai ezuttal azonban módfelett meg fognak csalatkozni, Szerkesztő Ur, mert tévedés lenne azt hinni, hogy mihelyt megvan a szigeti bank, a világ összes pénzarisztokratái Budapestre fognak sietni. Az arisztokraták ezentul is Monte-Carlóban fogják elverni a vagyonukat, Budapestet tehát legfőljebb a nemzetközi csőcselék fogja elárasztani. Ez pedig egészen bizonyos, mert a Margitszigeten, minden hivatalos cáfolat ellenére, máris javában rendezik az uj klubbot. Ugy látszik, itt már minden lehetséges . . . Tisztelettel *néhány jobbérzésü magyar.*

— **(Csütörtökre nagy tüntetést terveznek Bécsben a kommunisták.)** *Bécsből* jelenti a *Magyarság* tudósitója: Bécset megint nagyarányu tüntetés fenyegeti. Alig élik tul egyszer a kommunista tüntetést, máskor a szociáldemokraták tüntetését, máris ujabb tüntetés és rendzavarás fenyegeti a bécsi közönség nyugalmát. Csütörtökre a szociáldemokraták és a kommunisták közös tüntetést terveznek az egységes proletárfront dokumentálása céljából. Erre a tüntetésre minden képzelhető elemet felhajszolnak és igy körülbelül százezer emberre számitanak, akik a Ringen kezdik meg felvonulásukat, tehát ugyanott, ahol a december 1-i felvonulás kezdődött, amely oly emlékezetesen zajlott le. A kommunisták természetesen máris megkezdték a propagandát és állandóan izgatják a kedélyeket, aminek ellensulyozására a bécsi rendőrség, csendőrség és katonaság is megkezdte a felvonulást. A karhatalom addig állandó készenlétben várja, hogy az esetleges rendzavarásokat csirájukban elfojthassa.

— **(A sütőiparosok az éjjeli munkaszünetért.)** A budapesti sütőipartestület ma tartotta meg közgyülését, hogy állást foglaljon az éjjeli munkaszünet tárgyában. E kérdésben holnap a kereskedelmi minisztériumban ankét lesz, amelyen a munkások az éjjeli munkaszünetet és az ötórai kezdést követelik. Az ipartestület közgyülése a szociális béke kedvéért beható vita után az ötórai kezdés álláspontjára helyezkedett. A szokásos közgyülési napirend letárgyalása után *Dőczi* Sámuel h. ügyész előadói javaslatát elfogadva az elnökségnek felhatalmazást adott olyan ingatlan szerzésére, amely az ipartestületet, a testületi kaszinót, az anyagbeszerzési csoportot és a felállitandó sütőipari szakiskolát befogadni képes.

— **(Kéziratok, nyomtatványok és oklevelek kivitele.)** A kéziratok, nyomtatványok és oklevelek kivitele körüli eljárás megkönnyitése érdekében a közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy magánfelek számára nyomtatványok, kéziratok és oklevelek kivitelére továbbra is a Magyar Nemzeti Muzeum Országos Széchenyi-könyvtára bizonylata alapján adja meg a pénzügyminiszter az engedélyt. A könyvkereskedők számára kizárólag zenei hangjegyeket tartalmazó zenei kiadmányokra nézve, amennyiben azok az 1886. évtől fogva készültek s minden egyéb kiadványra nézve, mely az 1921. évtől fogva nyomtatott, a Magyar Nemzeti Muzeum Országos Széchenyi-könyvtára véleménye és bizonylata nélkül adja meg a pénzügyminiszter a kiviteli engedélyt. Oklevelekre és kéziratokra nézve minden esetben a Magyar Nemzeti Muzeum Országos Széchenyi-könyvtára javaslata alapján adja meg a kiviteli engedélyt a pénzügyminiszter.

— **(Ujabb őskori lelet a Velemszentvid határában.)** *Sopronból* jelentik, hogy a vasmegyei Velemszentvid község határában ujabb őskori leletekre bukkantak. A nagyjelentőségü prehisztorikus kincsek feltárására Budapestről Szombathelyre utazott *Bella* Lajos, a Nemzeti Muzeum őrégésze, aki, mint a soproni muzeum megalapitója, már igen sok eredményes ásatást vezetett ezen a vidéken.

— **(Shackletonné levele férje müveinek magyar fordítójához.)** *Halász* Gyula, aki *Shakleton* munkáinak fordítása ügyében levelez a kutató özvegyével, ma a következő levelet kapta tőle:

»*Eastbourne, 10 th April 1922.* Kedves *Halász* ur, nagyon köszönöm szives levelét és meleg részvétét nagy szomoruságomban és bánatomban. Nagyrabecsülése, amellyel az ón szeretett férjemről emlékezik, mélyen megindított és eszembe juttatta *a szép Budapesten töltött boldog napjainkat* és azt a szives készséget, amelyet mindenki tanusitott irányunkban. Jól emlékszem *Lóczy* professzorra és fájdalommal hallom, hogy ő is elköltözött az élők sorából. Szomoru ez a világ most sokunknak és valóban néha ugy rémlik nehezebb *élni*, mint — meghalni. Imádkozom, hogy legyen erőm szembe nézni a jövővel három gyermekünk sorsán aggódva. Nehéz dolog erősnek maradni, ma, amikor már nem számlálhatom a napokat az *ő* visszatértéig. Ugy képzeltük, ez lesz az ő utolsó expedíciója és azután valóban letelepszik majd az otthon melegében... Igen-igen köszönöm az első *Scott*-expedició szép magyar fordítását, amelyet szives volt *Edward* fiamnak megküldeni. Nagy örömöt szerzett vele neki s bár, sajnos, nem értjük a magyar szöveget, a képek segitségével nyomon követjük a történetet... Eszembe jut most, hogy az uramat arra kérték Budapesten, hogy előadásait inkább *angol* nyelven tartsa, mintsem németül. Arra következtettem belőle, hogy a magyarok nem is olyan nagyon imádják Germániát. Bocsássa meg, ha indiszkréciót követtem el ennek fölemlitésével. Nagyon érdekel, amit leánykáiról ir. Az én lányom, *Cecily* tizenöt éves, Edward fiam tiz és fél és Rae (Raymond) tizenhét. Azt hiszem, férjem legujabb munkáját, a *South*-t szebbnek fogja találni a *Heart of the Antarctic*-nál. Olyan egyszerü nyelven van irva és mégis elevenen lüktet.

Minden jót stb. *Emily Shackleton.*«

A *South* (Dél) Shackleton harmadik expedíciójának (1914—1917) a története, amelyet a nemrégiben Budapesten is bemutatott csodálatos filmfölvételekből ismer a magyar közönség.

— **(Félmilliós csalás lőkiviteli engedélyekkel.)** *Fried* Jenő lókereskedőnek tattersali istállójában megjelent egy fiatalember, aki *Seck* Jenő tőzsdebizományosnak mondotta magát s azt adta elő, hogy lőkiviteli engedélyeket tud szerezni. Másnap tényleg hozott 150 lóra szóló kiviteli engedélyt, amelyért 450 ezer koronát kapott Friedtől. Seck azonban többé nem jelentkezett. Fried érdeklődött a földmivelésügyi minisztériumban, ahol kijelentették, hogy Seck névre lőkiviteli engedélyt nem adtak ki s igy az engedély hamis. Fried feljelentést tett a rendőrségen az állitólagos tőzsdebizományos ellen.

— **(A belügyminiszter pörösködik.)** A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: Az Éme ügyvezető igazgatója részéről tett személyeskedő természetü nyilatkozattal szemben a belügyminiszter annyival is inkább mellőzendőnek tart minden további intézkedést, mert még a plakát-ügyből kifolyólag korábban felhatalmazást adott a királyi ügyészségnek nyilvános rágalmazás miatt a bünvádi eljárás megindítására. — A belügyminiszternek egyébként lovagias ügye is támadt. *Rassay* Károly ügyanis a független kisgazdák multheti pártvacsoráján rendkivül éleshangu beszédben birálta *Klebelsberg* működését és személyét sulyosan támadta. A belügyminiszter ezért lovagias uton kivan elégtételt venni Rassaytól, s megbizta *Dini* Balázs altábornagyot és *Jekelfalussy* Zoltánt, hogy ügyében eljárjanak. A megbizottak még nem tudtak érintkezésbe lépni Rassayval, aki ezidőszerint vidéken tartózkodik.

— **(Az arany és ezüst kivitele.)** Az arany és ezüst kivitelét eddig pénzügyminiszteri rendelet tiltotta meg. Most egy ujabb rendelet kivételeket enged e tilalom alól s bizonyos kiviteli illetékeket állapit meg. Eszerint a szinaranynak egy százalékát, a szinezüstnek két százalékát kell kiviteli illeték cimén a jegyintézet budapesti főintézeténél befizetni.

— **(A Vilmos huszárok)** az idén is megtartják a gyászistentiszteletet a II. Vilmos német császár és porosz király nevét viselt 7-es huszárezredben szolgált hősök emlékezetéért, akik a világháborúban királyért és hazáért hősi halált haltak. A *Vilmos huszárok* idei gyászistentiszteletet május hó 8-án délelőtt 11 órakor lesz a Ferencrendi barátok templomában, akik a gyászistentiszteletet követő ünnepi ebéden résztvenni óhajtanak, jelentsék be *Zsilinszky* István százados cimén (Budapest X., Kerepesi-ut 49.)

— (Pyram ma a legtökéletesebb) terpentines cipőkrém.

— **(Tüntetés a betiltott Zalaegerszegi Ujság mellett.)** *Zalaegerszegről* jelenti a *Magyarság* tudósitója: Már hirt adtunk a belügyminiszter ama rendelkezéséről, amellyel minden indokolás nélkül betiltotta a keresztény ellenzéki *Zalamegyei Ujságot*, miután a lap minden megkörnyékezés ellenére nem volt hajlandó a kormány szolgálatába állani. A sérelmes és erőszakos kormányintézkedés általános felháborodást okozott Zalaegerszegen. Nagyszombaton este a közönség egészen spontán adott kifejezést elégedetlenségének. A zalaegerszegi Bárány-kávéházban este váratlanul elkezdte a kávéházat zsufolásig megtöltő közönség lelkesen éljenezni a *Zalamegyei Ujságot* és a keresztény ellenzék vezéreit. A kávéházban jelenvolt a kormánypárt négy kiküldött kortese is, akik tiltakozni próbáltak a tüntetés ellen, mire izgatott szóvita fejlődött ki. Az emberek haragos szemrehányásokat zuditottak a négy kormánypárti agitátor felé és a hangulat mindinkább izzóvá vált. Ekkor beavatkozott a jelenlévő rendőrkapitány, még pedig olyképp, hogy rendőröket vezényelt elő és azokkal távozásra szólitotta fel az egész közönséget. A zalaegerszegiek sehogysem értették, miért kell nekik négy ember miatt otthagyni a kávéházat. A közönség ezután összeverődött és a *Zalamegyei Ujság* elé vonult, tüntetve a keresztény ellenzék mellett és a kormány ellen. A *Zalamegyei Ujság* előtt elénekelték a Himnuszt is, de ekkor egy rendőr érkezett oda és oszlásra szólitotta fel a tömeget. Többen figyelmeztették, hogy a Himnusz éneklése közben nem lehet embereket szétkergetni, hanem neki is Vigyázz-állásban kell hallgatnia, mire a rendőr eltávozott. A Himnusz eléneklése után a közönség rendbe szétoszlott.

A *Magyar Távirati Iroda* a betiltással kapcsolatban a következőket jelenti:

A *Zalamegyei Ujság* április 2-iki számában »Meghalt a király« cimü cikkében a király halálával kapcsolatban a királykérdés és a második visszatérési kisérlet tendenciózus beállitásával, továbbá állitása szerint a jövőben bekövetkező »szabad lopás, szabad rablás« emlegetésével az ország belső rendjének és közbiztonságának, valamint külső politikájának érdekeit is sulyosan veszélyezteti.

Friedrich István a betiltásra vonatkozóan alábbi nyilatkozatot tette tudósitónk előtt:

— Engem a dolog egyáltalán nem lep meg, mert *ez az eljárás teljesen beleilik a kormány fegyvertárába.* Hiszen nemcsak lapokat tiltanak be, hanem jelöltjeink is egyszerüen nem tudnak jelölő-iveket szerezni, mert az iveket a kormánypárt jelöltjei és kortesei mind összevásárolták. Én különben a Dohány-utcai bombamerénylet után már semmin sem csodálkozom Magyarországon, pláne azután, hogy a tetteseket még a mai napig sem tudták előkeriteni. A lap betiltásával egyébként a jog- és szabadságvédőbizottság csütörtökön délelőtt tartandó ülésén foglalkozni fog.

— **(A gyulai kastély vendégei.)** *Horthy* Miklós kormányzó fia, *Miklós* és *Bethlen* István miniszterelnök fia, István, a husvéti ünnepekre Gyulára utaztak. A két ifju a gyulai kastélyban *Almássy* Dénes grófnak voltak a vendégei.

— **(Előadás a mai francia irókról.)** Charly *Clerc*, a genfi egyetem tanára szerdán délután 5 órakor a Magyar Tudományos Akadémia heti ülésternében előadást tart a mai francia irókról.

— **(A Tisza István-Emlékbizotiság gyülése.)** Az Országos Tisza István-Emlékbizottság folyó hó 20-án, csütörtökön délután félhat órakor a Nemzeti Társaskör helyiségében (Károly-körut 3) nagybizottsági gyülést tart s az elnökség szives megjelenésre kéri ezuton is az országos bizottság tagjait.

— **(Lassan halad a választói névjegyzékek másolása.)** A közszemlére kitett ideiglenes választói névjegyzékek visszaérkeztek a központi választmányhoz. A jegyzék szerint 872.000 választója lenne a fővárosnak. A központi választmányhoz *ezerszáz felszólamlás* érkezett be eddig. Az ellenzéki pártok valamennyien meg akarják támadni az ideiglenes jegyzéket, mert *huszonötezerrel kevesebb választó került be,* mint 1918-ban. Ezt a huszonötezer választót legnagyobbrészt apró formahibák miatt hagyták ki. A névjegyzéket másolásra városi tisztviselőknek és tanitóknak adták ki, akik ezt a munkát lakásukon végzik. Mivel a másolási dijakat még most sem állapitották meg, a munka nagyon lassan halad, pedig a névjegyzékeket valamennyi párt erősen sürgeti. Ma déli egy órakor a másolás ügyében az összes pártok megbizottai megbeszélést tartottak *Folkusházy* Lajos alpolgármesternél és megállapodtak abban, hogy a jegyzéket *maguk másoltatják le.*

— **(A Magyar-Lehmann gyógyhely),** a *Szábhegyi Légfelszanatórium. Megnyilik május 1-én.*

ájultam. Mikor magamhoz jöttem, a földön találtam magamat. Emlékezetembe visszaidézni igyekeztem a történteket. Megkerestem azt a fát, melyhez a Leonellónak tartott alak volt kötve. Üres volt. Az ismeretlennek valószinüleg sikerült kiszabadulni s elmenekülni. Odamentem a fához. A törzse egyik helyén, a kéreg egészen le volt súrolva, s a fa tövében ott volt a kötél is. A favágó betette az iszákjába, hogy majd rőzsét kötöz vele össze, azután némán mentünk a kunyhójába, hol néhány daróczczal ellátott. Ebben a ruhában mentem vissza Velenczébe minden baj nélkül. A San Stefano harangjai belezúgtak a biborpiros égbe s a Palazzo Aldramin öreg homlokzatának vérszinü márványlapjai visszatükröződtek a csatorna vizében.

(Vége.)

Krónika III.

Naenia.

— *decz. 11.*

Himezzünk szemfödőt, amely letakarja Spencer fáradt fejét és vegyünk részt a gyászdalokban. Csak pontatlan essaykkel ne zavarjuk azt az embert, aki Dáriusa volt a tisztességnek, a gondnak, a megfontolásnak, és aki most tehetetlen a mi halottas beszédeinkkel szemben. A koszoruk közt járkálván, olvassuk a szalag-feliratokat. Mennyi helyesirási hiba! Hallom, hogy forradalmi volt, hogy megdöntött babonákat, hogy tört és zúzott. Pedig az igazság az, hogy megalkudott, mint minden valódi bölcs. Nem lázitott, sőt agyveleje a maga hatalmas szintetizáló képességénél fogva megalázta magát minden elmélet előtt. Az intuiczióban épp ugy hisz, mint a tapasztalatban. Igaz, hogy szerinte az intuiczió is csak tapasztalat, az elődeink tapasztalata, amelyet születésünkkor birtokba veszünk. De ilyen módon már nem tiszta empirista elmélet az övé és benne más indokolással ugyan, de, ha akarom, el vannak ismerve a régi Kant-féle formák. Ő nem veri ököllel az asztalt, csak finoman harmonizál. Az ő gyönyörü palotáját régi telkekre épiti és ez a kontinuitás meg fogja szilárditani az ő nagyságát sok évszázadra. Mindent egyensulyba hoz. Természetesnek találja az egoizmust és ugyanekkor altruistább Földes Bélánál. Kitér a szigoru anyagiság és a spiritualizmus elől és visszatér mindakettőhöz. Positivista, mert lelkemre köti, hogy mást, mint anyagot, erőt és mozgást ne is kutassak, — de ugyanakkor fülembe sugja, hogy ezek nem utolsó okai a jelenségeknek, csak allegoriái egy titokzatos valóságnak. Ez a Spencer-féle agnoszticzizmus; a gunyolódók előtt talán ugy fest, mint alku és kisbitüség, nekünk azonban kidomboritja a Spencer tudományos lelkiismeretét.

Az, hogy nem járt meredek utakon, a legerkölcsösebb agyvelőre vall. Amikor szemével, tenyerével és szivével lecsap minden kérdésre, amire kiváncsi, oly mérhetetlen becsületességgel keres, hogy megtalálja mindazt, amit előtte már mások is megtaláltak. Ő is eljut oda, ahová előtte Locke és Berkeley kilyukadnak, hogy t. i. minden ismeretemet csak az érzékeim udvariasságának, csak a tapasztalatnak köszönhetem. Ő is — mint előtte Lamarck — ugy véli, hogy az ősök tapasztalatait az utódok kisajátitják. Az ő szeme is felragyog — mint előtte Comteé — azon eszmélkedve, hogy a társadalom is szervezet és e látomány nyomán a biologiai párhuzamoknak költőileg szép képei ajánlkoznak neki. Látnivaló, hogy nem uj igazságokkal rázta fel a népeket, hanem egy szenzációs szivósággal, amelylyel az ellentmondásokat kibékitette, a csirákat melengette, a formulákat megmosta. Mindenfelé révedezett, óriási anyagot gyüjtött, de sohasem azért, hogy mást mondjon, mint más. Mikor a művészi tettet ő is boldog játéknak, haszonhajtásra nem irányuló erőfölöslegnek gondolja, kezet szorit Aristotelesszel, aki ezt az ötletet már fölveti. Kétezer év szellemi energiáinak ilyen fegyverbarátsága megdöbbentően előkelő.

A Spencer művét bizonyára a csapások ezrei fogják érni. Oly dúsan elágazó. Ha nem lett volna oly szerény, már életében is elkapathatta volna az, hogy akik az ő nyilatkozatain a legokosabb rést ütötték, éppen a tanitványai voltak. Weismann és Kidd élejtik az átöröklést és az evolucziő rugóját csakis a létért való küzdelemben látják. Szerintük a lángész és a tehetség minden előkészület nélkül felbukkanó, hirtelen fenomén, nem pedig az ősök szellemi tőkéjének felhalmozódása. A Spencernél zseniálisabb és deduktivabb Nietzsche pedig egy fényes ugrással elénkbe állitja az Übermenschet, mint véres ellentétét a Spencer által megálmodott szelid jövőnek, amikor a fejlettség isteni könnyüséggel fogja magától világra hozni a jó erkölcsöt. Csak a Spencer könyveihez hasonló épület-óriások tudnak annyi kételyt és aggodalmat támasztani. A mi kitünő Schwarcz Gyulánk megirván az athénei demokráczia történetét, itt a darwin-spenceri kiválasztás mint okossági elv históriailag nem bizonyul be. A Pikler Gyula éles elméje is joggal lát hézagokat mindenfelé. Spencer nem magyarázza meg azt, hogy bizonyos inger miért indit el bizonyos izommozgásokat, és Pikler nem hisz abban sem, hogy a mozgások czélszerüségét *különleges* variácziók okozzák. De vannak még szkeptikusok bőven. A Gallon és Gandolle följegyzései teszem megczáfolják a művészet és a tudomány átöröklődését. És igy tovább. Szóval a Spencer adatai sem mathematikai igazságok és ilyen csodálatra méltó fényforrás sem oszlatja el a mi balsorsunkat, a vak éjszakát.

Hogy a köteteken áthuzódó gondolatláncznak »természettudományi alapja« van, ezzel a népszerü szólammal is bánjunk óvatosan. A természettudományi alapok részint nem alapok, részint nem természettudományiak. Hogy az idegsejt izgalma a legkisebb ellentállás irányába halad — amit Spencer is föltesz — érdekes kombináczió. Más tételek pedig, mondom, nem is a természettudományból indultak ki, hanem megforditva: a nemzetgazda munkamegosztásától vette át az élettan a differenciáczió fogalmát, és a fejlődéstant utólag vitték át az érzékek fiziologiájára és aztán a fiziologiára általában. A Spencer kifejlődési elve, a haladás az összetett, a komplex felé, első sorban művészi gondolat. És mikor tudósunk rajong az individualizmusért, amely állitólag biologiai igazság, és amely a saját érdekében csodálatoskép el fog kalauzolni a tiszta erkölcshöz, mert a fejlődéstan igy parancsolja: ez a zsar-

noki biztossága a fantáziának, ugyancsak művészi játék. És mivelhogy Spencernek uralkodó tana, az evolucció, valamennyi oktatása között a legartisztikusabb, talán minden részlete és bizonyitéka oda fog égni, de magához a felséges képzelemmel megalkotott, diszes kerethez az emberiség sokáig fog ragaszkodni. Ha egyszer talán mese is lesz, a tudomány büszke lehet majd akkor is ilyen mesére. A titkokat, az utolsó realitásokat Spencer sem találta meg. A filozófia történetében a Sokrates előtti kortól máig ki tudja hányadik, aki néma ajakkal megy el innen és bizonytalanságban hagy minket a földön. Mi láttuk őt örökké szomjas epedésében, millió igazságért való koldulásában, és mert fáj nekünk, hogy a legnagyobb agyvelők is kialudnak, és biztos, hogy nem válaszolnak többé kérdéseinkre, ezért a Spencer halottas ágya a mi álmainknak is egyik nevezetes ravatala.

M. G.

A két uj főrend.

Beöthy Zsolt.

1867 óta már a második irói generáczió vonul be a törvényhozás felső házába. Gyulai Pál és Szász Károly a régiek, Rákosi Jenő és Beöthy Zsolt az ujak; közelükbe esik Jókai, aki ugyis mindig a fiatalokkal tartott. Az ily magas kitüntetések leginkább a békés természetü tudományok művelőire szállnak alá, az utazókra és az irodalomtörténetirókra. Nem mondjuk, hogy a tudományt tiszteltebbé tennék, de a tudósokat igen, kivált minálunk, ahol az imponáló tudományos értékeket is rangokba kell átszámitani, ha el akarjuk fogadtatni. Mi még messze vagyunk a strassburgiaktól, akiknél az egyetemi professzor semmi más czimet nem viselhet s értékét nem kell czimekre konvertálni. A Beöthy Zsolt érdemeit semmi sem mutatja jobban, mint hogy vele jóformán fiatalsága óta ilyen strassburgi módon bántak. Senkinek sem volt az utolsó öt esztendőn át több kitüntetésben része, mint neki, de sulyát és értékét már jó előre kimérte a közvélemény, akkor, amikor harmincz éves korában Greguss utódjául meghivták az egyetemi tanszékre. Két katedrája volt és két tudományszakban sarjadt ki az ő magvetése. Az esztetikába befogadta az ujabb német, franczia és angol irányokat s hozzákapcsolta Fechner tanát a képzettársulásról, amely utolsóig lefejtve azt tanitja, hogy minden benyomás annyit ér, amennyi mindent eszünkbe juttat. Előadásaiban megrajzolta az eszthetika egész történetét, ez uton fejtve le az állandó értékü elveket. Azonfelül kétfelé is széttolta a határokat, egyrészt a filozófiából egyengetve ide átjáró utakat, másrészt a művészettörténetből, ami tulajdonképpen nem egyéb, mint az esztetikának adat- és példatára. Harmadik felől belekapcsolta fejtegetéseit az anatomiába, mikor bonczolta és magyarázta azokat az érzékszerveket, melyeken át az esztetikai hatás lelkünkbe jut.

Ily módon három biztos czölöphöz erősitette oda ezt az ingatag, lenge tudományt.

Az irodalomtörténetben Toldy adatainak hátterébe odaállitotta a politikai és művelődéstörténeti korképet, s igy az irodalom történetét a magyar szellem történetévé szélesitette. Amit nálunk Gyulai Pál kezdett, hogy az iró lelkében feltüntesse a politikai és egyéni viszonyok tükröződését, azt Beöthy a lélek finom idegboncztanáig fejlesztette. Kitágitotta hát az irodalmat egyfelől a kornak, másfelől az egyén lelkének képévé.

Tanitásainak maga nevelt terjesztőket, mint a tanárképzésnek különböző állásokban első irányitója s maga alkalmazza irodalmunkra a Kisfaludy-társaság elnöki székéből. Most, mikor széket nyert az ország tanácsában is, tisztelgünk előtte, mi az egyórás életü czikkek és a ma emberei, a multak buvára és az irodalmi irányok birája előtt.

Hatvany-Deutsch Sándor.

A czukor-báró helyet foglal a kataszteri bárók között. Még csak nem is rokkant, mindössze ötvenegy éves és szegre sem akasztotta a mesterségét. Ha a főrendiház nem tárgyal — ritkán teszi — Hatvany-Deutsch Sándor az irodájában ül és dolgozik. Csinál magyar királyi czukorpolitikát, termeli az édes javakat és segit ebbe az országba pénzt hozni, tengerentulról is.

Az iparnak a munkájuk révén fejedelmeit tipusként nálunk nem ismerik, nem is igen ismerhetik, mert kevesen vannak. Prózai embereknek nézik őket, őket, a legvakmerőbb álmodókat. Egy időben beszéltek vállalkozó szellemről, mely a mi gazdasági életünknek kellene. Nos, ez a vállalkozó szellem alkatrészeiben óriási férfias akaraterő, rettentő bátorság, óriási intuiczió, Napoleonnak való taktikai számitás és kutyamosónak való fizikai önmegtagadás, az emberi kvalitások összessége a maguk teljes tökéletességükben kellenek hozzá, hogy valaki olyan prózai lehessen, mint a mi uj főrendünk s az a néhány, ujjainkon összeszámlálható inicziáló közgazdasági uttörő, aki nem a régi csapáson keresi a biztos megélhetést, hanem maga elé teregeti a világ térképét, az élet nyüzsgő milliónyi nyilvánulásait és kinéz magának egy pontot, melyből kiinduljon és egy irányt, melyben előretartson, hátra nem tekintve, koczkázatot nem nézvén és mindig abban a biztos tudatban, hogy ha baj éri, az csak az ő baja, de ha sikert ér el, az az országa sikere lesz.

Hatvany-Deutsch Sándor e kevés uttörő ember között egyike a legszerencsésebbeknek, mert egyike a legvakmerőbbeknek. Nagyszabásu ember, aki felhőkön jár, de még a felhőkről is előbb teherpróbát csinál, mielőtt az ország közgazdasági viszonyaira döntő lépéseit megteszi. Ő valóban a magyar czukornak nem bárója, hanem fejedelme. Nem gründolt, hanem teremtett, belenyult a magyar mezőgazdaságba és répát termeszt ott, ahol a gazda szerint csak krumpli teremhetne. Egymagában megreformálta a termelési viszonyokat és csinált a magyar czukornak elsőrangu internaczionális pozicziót. A világgazdaságban a buzánk mellett, melyet a jó isten adott, a czukorunk szerepel, melyet Hatvany-Deutsch Sándor csinált nekünk.

Ez érdem, melyért jólélekkel akczeptálhatja a legnagyobb elismerést. De ez az érdem egyszersmind egyéni kvalitásokra mutat vissza, melyeket ebben a mi, kvalitásokban oly szegény jogászvilágunkban, kellőképen tanulmányozni érdemes volna. A nagy és az érdekes politikus a mi társaságkutatóink modelje, a nagy és érdekes kereskedő, vagy iparos pedig ma is csak hallomás, konvenczió és előitélet után megkonstruált karrikaturája. Pedig a szemnek, az érzésnek és a szivnek is hovatovább rájuk kell irányulni s meglehet, hogy a kulturánk és közgazdaságunk javára hamarabb történik meg ez, ha látják, hogy a korona szeme már rajta van.

A Hét 1903. II. félév

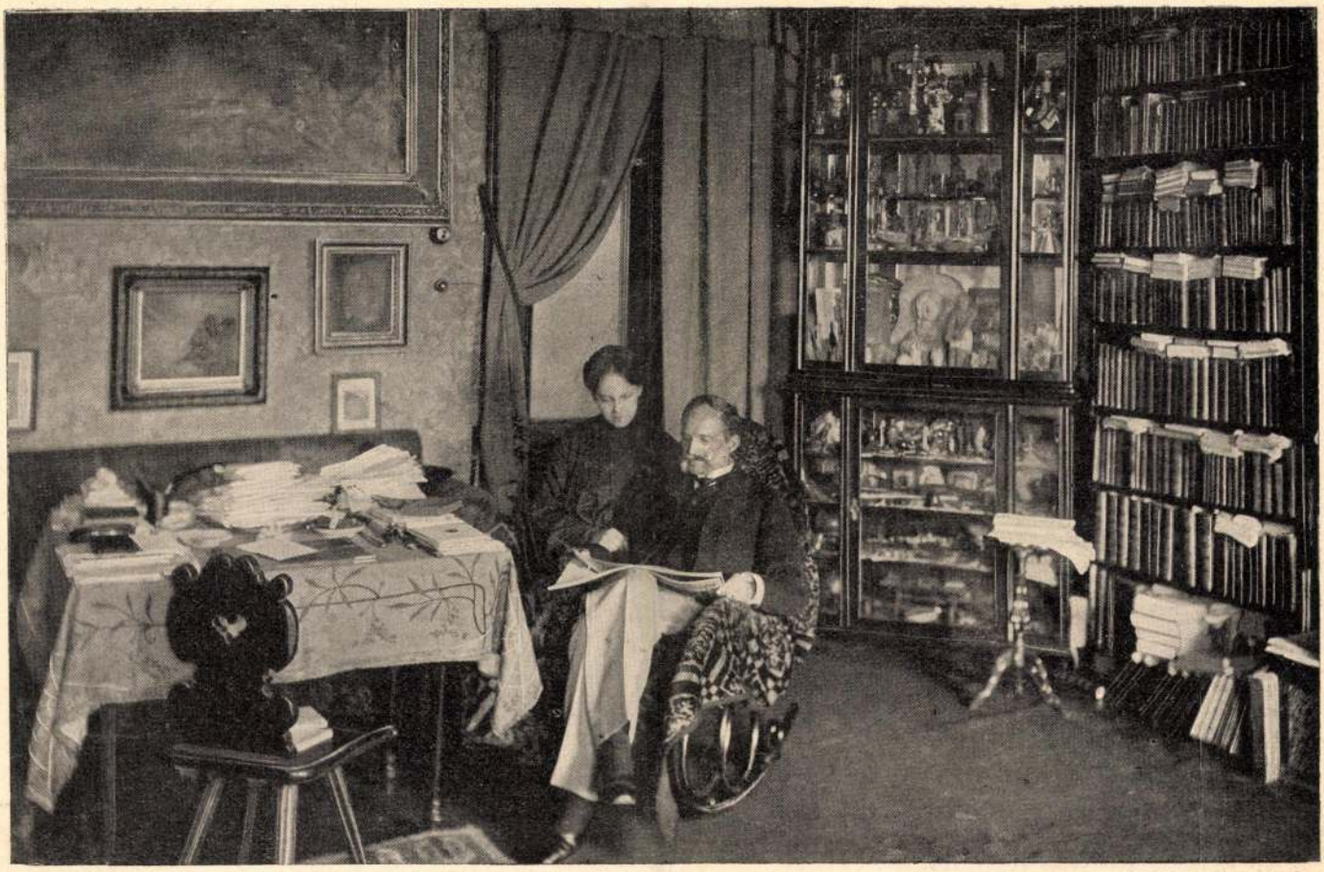

Magyar írók otthonukban — Az Uj Idők számára fényképezte Békei Ödön

BEÖTHY ZSOLT ÉS LEÁNYA

Magyar írók otthonukban

Beöthy Zsolt

Derűs és borús időkben a magyar irodalom mérhetetlen szolgálatokat tett már a magyar államesmének. Szerzett joga van rá, hogy szavát a jövőben is meghallgassák a nemzet tanácsában. Bölcs és méltányos tehát, hogy olyan író előtt, aminő Beöthy Zsolt, megnyiltak a főrendiház kapui. Vele, aki írótollának hatalmával irányadó tényezőjévé lett a közéletnek, a jogásznemzet országgyűlésén ujabb képviselőt nyer a kulturális elv. Amit eddigelé kivivott magának külső elismerés dolgában, az mind az írónak szólt. Mint író lett egyetemi tanárrá, miniszteri tanácsossá, akadémikussá, a Kisfaludy-Társaság elnökévé, a Pro litteris et artibus-érem tulajdonosává. Mint író vonul be a főrendiházba is.

Legyünk őszinték: nem kell lesajnálni az írót, még ha rosszul folyik is a dolga. Más halandókkal szemben mindig megvan az a királyi kiváltsága, hogy ami a szenvedélye, az a foglalkozása is. A mindennapi munkája, amely a legtöbb embernek szolgaság, neki nagy és nemes örömök kútforrása. Sajnálni csak az olyan írót lehet, akinek nincs módjában, hogy írjon. De én semmiféle pályán vagy társadalmi körben nem ismerek embereket, akik annyira a maguk egyéniségének megfelelő életet élhetnének, akik tehát annyira szabadok volnának, mint ismerek az írók között. Köztük pedig az egyénileg legszabadabb és így legtökéletesebb életet alkalmasint Beöthy Zsolt éli. Három nagy szenvedélye van, amely állandóan hevíti a lelkét: a magyar faj, a magyar irodalom és a szépség ideáljának kultusza. A hármat talán összevonhatnám, mert a két utóbbi elfér az elsőben is. Beöthynek megadatott, hogy kivethessen az életből minden fölösleges és terhes ballasztot és hogy nemes ideáljának lobogója alatt vitorlázhasson. Az élettel ez a szenvedélye köti össze, munkája és üdülése ennek a szenvedélyének a kielégítése.

Bensőséges rajongással szereti faját, erős és költői optimizmuszszal, hisz a nemzeti kulturmunka sikerében és mint egyetemi tanár abban az irigylésreméltó helyzetben van, hogy beleolthatta hitét és elveit az egész ifju tanári nemzetség lelkébe. Féltő szeretettel csüng a magyar irodalmon és megadatott neki, hogy mint az első irodalmi társulások vezetője, gyakorlatilag érvényesítheti nézeteit és hogy mint esztétikus a fiatal írói és művészi tehetségek egész sorozatát emelhette ki az ismeretlenség homályából. Erős szelleme, amely szines, de fegyelmezett és előkelő formában szeret megnyilatkozni, puszta fajsúlyánál fogva egyik irányító tényezőjévé lett a magyar közéletnek.

Beöthy egyébként mint finomlelkü költő-filozófus él a kis körben, amelyet a rokonszenv fűz hozzá. A lakása valóságos gyűjteménye a könyveknek, irodalmi ereklyéknek, műkincseknek és emlékeknek. A modora szíves és fesztelen, baráti körben örömest sincerizál, de akkor is, ha szárnyára ereszti pompás magyaros humorát, rendesen az irodalom vagy a művészet a kedves beszédtárgya. Sokat utazik, Itália, a művészet hazája, neki rendes búcsujáró helye. Ujabban hosszasabban szeret tartózkodni Egyiptomban is, az európai kultura őshazájában. Az egész ember szinte tökéletes és tipikus képviselője a magyar kulturembernek, aki össze tudta magában olvasztani az európai műveltséget a magyar ember izzó fajszeretetével.

Képünk dolgozószobájában mutatja be az új főrendet, a leánya társaságában, abban a szobában, ahol most egymás sarkába lépnek a tisztelgő küldöttségek, az örvendő jóbarátok és a tisztelők serege.

Uj Idők 1903. II.

TEMPLOMBAN

Emlékszem rátok szürke, szent falak,
Ki évek mulva itt vagyok megint.
Ott áll a szószék. Rajt' az ősz alak
— Éppen mint egykor — jóra, szépre int.
Vén anyókák, kezüket összetéve,
Mély áhítattal csüggenek szaván,
Ott hallgatják már annyi, annyi éve . . .
Csak te hiányzol, lelkem jó anyám.

Hol annyit ültem: itt az ócska pad.
Az öreg zsoltár most is rajta még;
Bár megfakult már — feslik és szakad —
Fölismerek benn minden szent igét.
A szent jelképek most is intenek:
A lant, a szőlő, biblia, kehely . . .
A kóruson, fenn, szöghaju gyerek —
Óh drága nékem, százszor szent e hely!

Vándormadár, ha újból visszatér,
Megleli fészkét; én már nem lelem.
Itt senki nincs már, aki értem él,
Nem is törődik senki már velem.
E templomba jövök én megpihenni
Bús szívemmel, mit annyi gond gyötör . . .
Egy van még — és nem is kell messze menni —
A temetőben omló sirgödör.

E két helyen van szabad bemenet
Számomra csak és mehetek tovább.
E két helyen még pihennem lehet,
Dobjon a sorsom idébb vagy odább.
Itt megszámolok annyi vétkemért,
— És jó az Isten, megbocsát nekem —
Itt elszámolom: mi ért, mi nem ért?
S ott nyugalomra hajthatom fejem,

Midőn elmentem oly ifju valék
S idő előtt agg most, hogy megjövök.
Akkor derűs volt éltemen az ég
És most bánkódom tört remény fölött.
Akkor még lángolt keblemben a hit,
Vándorlásommal ez fogott kezet . . .
Rég kialudt már, többé nem hevit!
Vágy, remény nincs már, csak — emlékezet.

S hogy elmentem, óh, mennyi jóbarátnak
Csilloga szemén búcsukor a köny!
S hogy megjövék: most, ime meg se látnak,
A köny helyén csak szánalmas közöny,
Úram, teremtőm, hát te légy velem!
— A történteket nem veszem zokon —
Rád nézek én, te szent, te végtelen
. . . S imádkozom.

HEINEHOZ

Nevetsz, míg szíved megszakad.
Meg is szakadt tán, úgy lehet!
Mennyit sírhatott az, aki
Utóljára már így nevet!

Merengek sokszor dalodon
És megszáll egy bús sejtelem:
Fogok nevetni én is így
S nem lesz, ki sirjon majd velem . . .

SÁRÁNDY ISTVÁN

A tábornok úr meg a kutyája

Írta BÁRSONY ISTVÁN

Kancsós erdészsegéd a napba nézett s rögtön rá olyat tüsszentett, hogy majd kettépattant tőle a derékszíjja, amibe a patronokat szokta dugdosni.

— Mondom, hogy úgy lesz, — dünnyögte bosszusan, minthogy épp arra gondolt: milyet káromkodnék, ha holnapra is hozna az ördög valami nagyurat, akivel a pagonyt kellene járnia, holott ünnep volna, amikor az erdészsegéd is úr és bemehet a városba kuglizni, sörözni.

Alighogy betette a lábát a főerdészi hivatalba, rákiáltott a principálisa: távirat jött, Kancsós!

— Tudom; — hogy egye meg a . . . — Nem folytatta, minthogy a főerdész csudálkozva kérdezte:

— Honnan tudja?

— Hát csak megálmodtam, — volt a mogorva válasz.

— De azt nem álmodta meg, hogy mi van a táviratban?

— A táviratban nem szokott jó lenni.

A főerdész elnevette magát.— Van valami igaza; lássa, X. tábornokot jelenti be az uradalmi jószágigazgató. A tábornok ma este érkezik s hajnalban cserkészni akar a juharosban. Tudna-e vele valamit lövetni?

— Az a kérdés, muszáj-e, vagy se. Akárkinek bizony nem mutatok bikát.

— Már csak tegye meg, amit lehet. A tábornok befolyásos ember s maga még nincs túl a katona-esztendőkön. Én sem szeretném, ha fölülről zsörtölődnének velünk.

Kancsós szipákolni kezdett, mint rendesen, amikor azt gondolta magában: bánom is én.

A főerdész eleresztette. Ekkor sarkon fordult s ment a vasútra, a generális elé, aki illő pontossággal érkezett meg.

Egy kicsit köpcös, félig-meddig őszbevegyült ember volt a „magas" katona. Látszott a mozgásán, hogy elszokott már a gyaloglástól s valami gömbölyűhátu, szamártürelmü lovon végzi a hadgyakorlatokat.

Kancsós haptákba vágta magát előtte s katonásan mondta: „Tábornok úrnak jelentem alássan, Kancsós erdészsegéd vagyok; kirendeltek, hogy szarvascserkészetre vezessem a tábornok urat!?"

A tábornok összedörzsölte a tenyerét. Nyilván tetszett neki a katonás hang. „Befehl ist Befehl", mondta vidáman. Azután elkezdte kiszedegetni a köpenyege zsebéből, ami sok minden benne volt. A jobboldali zsebből kivett egy pár keztyüt, egy kis tükröt, egy bajuszkefét, két zsebkendőt, egy szivartárcát, egy zsebkést, egy gyufatartót, egy csomó apró kulcsot, egy aprópénzes erszényt s egy jegyzőkönyvet. A baloldali zsebből pedig egy egész kutyát. Egy kis takszlikutyát, amely, mikor szabadon érezte magát: örömében, — vagy tán ijedtében, — komoly pofával csaholt:

— He Guzmann! — Luder! fogod hallgatni mindjárt? — rivalt a tábornok, meglepő magyarsággal, a kis bestiára.

Guzmann erre az erélyes kommandóra behuzta a vitorláját s szortyogva bújt meg az asztal alatt.

— Izé, hogy is híják magát barátom . . . Ibrik! majd meglátsz, minő nagyszerü „schweisshund" van eztet! Minden sebesített vadnak megy után s megállítja, — magyarázta „Kriegsdonnerwetter" a dolgot az erdészsegédnek, fontoskodó hunyorgatással.

Kancsós bólintott, hogy érti s végignézte a „kitünő" ebet, amelylyel egy jókora hörcsög alkalmasint alaposan el tudott volna bánni.

A tábornok váltig igyekezett, hogy kedvre hangolja. — He! izé, — hogy is a hiják? kedves barátom Kancsó! Kapod pipát, szepet, ha jól belelövök a szarvasba.

7. SZÁM. 1900. BUDAPEST, FEBRUÁR 18. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre **24** korona, félévre **12** „ | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre **16** korona, félévre **8** „ | A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre **10** korona, félévre **5** „ | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

BEÖTHY ZSOLT.

Bemutatjuk a Kisfaludy-Társaság új elnökét, kit nem egy párt, hanem a tagok összességének egyértelmű bizalma emelt erre a díszes állásra. Még élénk emlékezetben van a Kisfaludy-Társaság kebelében a múlt őszszel az elnök és a tagok többsége közt fölmerült nézeteltérés, mely a társaság elnökének, Gyulai Pálnak lemondását vonta maga után, ki több mint húsz éven keresztül annyi gonddal, annyi szeretettel vezette a társaság ügyeit s fényes tehetségével, bátor, egyenes jellemével oly nagy mértékben gazdagította a társaság szellemi és erkölcsi tőkéjét. Áttól lehetett tartani, hogy lemondásával mély szakadás támad a Kisfaludy-Társaság belső életében, mely könnyen elnyelheti a múlt nemes hagyományait.

Örömmel látjuk, hogy ezek az aggodalmak nem teljesültek. A nagy elődöktől örökségül nyert hagyományok kiállták a válság tűzpróbáját, s a vezetés ismét oly férfiú kezébe került, ki össze tudja kötni a múltat a jelennel s e szilárd alapon építeni föl a jövőt.

Beöthy Zsolt a magyar nemzet szellemi harczosai között pár évtized óta küzd már a legelső sorban. Mint költő, mint aesthetikus, mint tanár, mint közmüvelődésünk fáradhatatlan bajnoka, nevét ismertté és tiszteltté tette széles e hazában.

Korán nyilatkozó irói hajlama családi örökség. Apja, Beöthy Zsigmond, bár a birói pályán és a jogtudomány terén fejtett ki nagyérdemű tevékenységet, a szépirodalommal is szeretettel foglalkozott; nagybátyja, Beöthy László pedig az ötvenes évek beszélyirói közt egyike volt a legkiválóbbaknak, s irodalmunknak vesztesége, hogy e sok reménynyel biztató tehetség teljes kifejlődését megszakította a kora halál.

Beöthy Zsolt 1848 szept. 4-én Budán született, hol apja akkor titkár volt a közoktatásügyi miniszteriumban. A nemzeti ügy bukásával a család régi fészkébe, Komáromba vonúltak vissza. Ehez a régi, eredeti magyar városhoz füzik Beöthy Zsoltot gyermekkori emlékei. Lelke itt telt meg képekkel, mesékkel, álmokkal s mindazzal az élő tartalommal, mely mint a földalatti forrás kiapadhatatlan vize, még a férfi lelkében is folyvást fölbuzog. Szintén Komáromban végezte az algimnáziumot, a tudós benczés atyák vezetése alatt, kiktől nemcsak tudományt, hanem erős magyar hazafiságot is tanúlt. A kis deák egy hazafias tüntetés alkalmával a komáromi szigeten, csaknem rendőri fogságba került, melyet a lelkes benczés igazgató egy rövid félnapos iskolai fogsággal háritott el, melynek letelte után a bátor fiút az atyák áldásra emelt keze és terített asztal várta a refektoriumban.

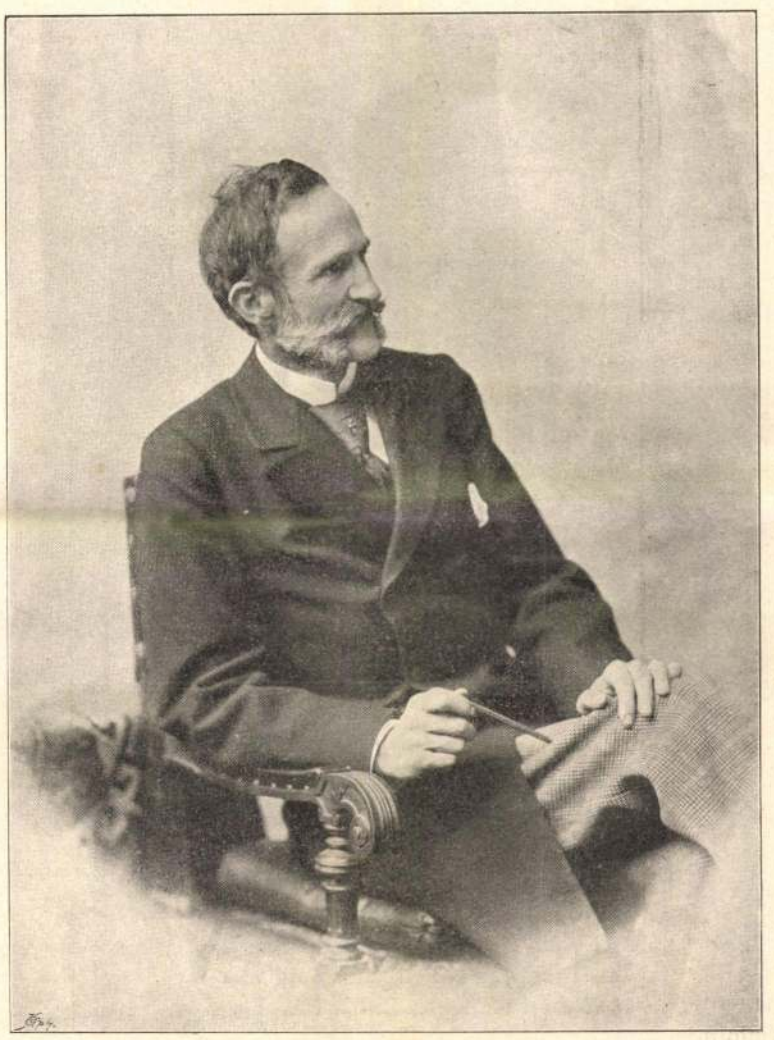

BEÖTHY ZSOLT.

A felsőbb osztályokat a pesti református gimnáziumban látogatta. Lelki fejlődésére itt különösen Gyulai Pál előadásai voltak nagy hatással. Tanúlótársai közt fényesen kivált tehetségével. Már első irodalmi zsengéi, melyek 1864-től kezdve sűrűn kerültek a nyilvánosság elé, erős tehetség nyomait viselték s midőn a budapesti egyetemen a jogra került, már bizonyos irói nimbusz környezte s vezérszerepet vitt az egyetemi ifjúság élén. 1871-ben mint segédfogalmazó a pénzügyminiszteriumba lépett; de csakhamar érezni kezdte, hogy tehetsége, hajlama más pályát jelöl ki számára. 1875-ben a pesti állami reáliskolához lépett át tanárnak; 1878-ban pedig az irodalomtörténet magántanárává habilitáltatta magát a budapesti tudomány-egyetemen. Egyetemünk 1882 óta vallja őt egészen a magáénak, midőn Greguss Ágost halálával ő neveztetett ki az aesthetika helyettes tanárává. 1883-ban ugyanezen tanszak rendkívüli, 1886-ban pedig rendes tanára lett. Lángoló lelkesedés csatolja őt az egyetemi katedrához. Ismeri és kitünően forgatja a modern tudomány minden fegyverét. Élesen elemző eszét a költő színes képzelete termékenyíti meg. Ismereteit nemcsak könyvekből meriti, hanem az élet és világ közvetlen szemléletéből is. Midőn 1870-ben a jogot elvégezte, beutazta Nyugat-Európát. A 22 éves ifjú mohó tudvágyával szívta magába a tapasztalatokat. Tanulmányútját azóta évről-évre ismétli; s különösen Olaszországot keresi föl gyakran, melynek csodás földje, ezer és ezer müemléke ellenállhatatlan erővel vonja az ő művészlelkét. De fölkereste Hellászt is, az emberiség legbájosabb korának színhelyét; Egyiptomot, hol sok ezeréves kőóriások hirdetik az ősrégi polgárosodás titáni erejét; a régi Karthagónak a római uralom gazdag emlékeivel telt vidékét; Oroszország szent városait: Moszkvát és Kievet, a bizánczi-szláv művészet pazar gazdagságú kincstárait. S mind ez a sok kép, friss elevenséggel, rendszeresen össze-

RIEDL FRIGYES.

foglalva él az ő átható elméjében, melynek tárházából oly bőkezűséggel osztogatja a kincseket hallgatóinak.

De nemcsak mint tanár: mint iró is előkelő helyet foglal el. Pályáját a szépirodalom terén kezdte. Irt számos elbeszélést, rajzot, egy kisebb és egy nagy regényt. Előadása színes, plasztikus, lélektani elemzése mély és igaz; a tartalom gazdagságával a forma művészete párosúl. Kevés számú költeménye ép ily hivatottságról tanúskodik; van, a mely lyránknak igazi gyöngye («Végső álom»); «Ráskay Lea» című költői beszélye is e nemben a legjobbak közé tartozik irodalmunkban.

Szépirodalmi működését hovatovább irodalomtörténeti és aesthetikai munkássága szorította háttérbe. Megirta a magyar nemzeti irodalom történetét; kitünő monographiát irt a szépprózai elbeszélésről a magyar irodalomban. De talán legértékesebb gyümölcse szellemének a tragikumról irt nagy műve, mely az elemzés mélységével, a tárgyalás összefoglaló erejével és éles világosságával, mindenkor egyik büszkesége marad irodalmunknak. Rövid ismertetésünkben elég, ha még nehány munkájára mutatunk rá. Színműirók és színészek című kötetében 1878-tól 1882-ig irt szini birálatait tette közzé. Számtalan aesthetikai, irodalomtörténeti, kritikai tanulmánya, sajnos, összegyűjtve még nem jelent meg, de egyesek külön füzetben kerültek a nagyközönség kezébe, mint például a «Horatius és Kazinczy», «Széchenyi és a magyar költészet» című tanulmánya. Munkáiban művésze a stilnek; vannak tanulmányai, melyeket igazi finom ötvös-munkának tekinthetünk.

Beöthy Zsoltot a Kisfaludy-Társaság már 1876-ban tagjává választotta, s még ugyanabban az évben másod-titkárjává. Az első titkári tisztet 1879 óta viselte, díszt adva az állásnak fényes tehetségével. A társaság ünnepélyes közülésein a titkári jelentéseknek valóságos remekeit hallotta ajkáról a nagyközönség. A Magyar Tudományos Akadémiának is 1877-ben levelező, 1887-ben rendes tagja lett. De egyetemi tanári és tudományos nagy elfoglaltsága mellett társadalmi téren s a tanügy más terén is rendkivüli munkásságot fejt ki, mint a nőképző egylet leány-gimnáziumának kurátora, a középiskolai tanárvizsgáló bizottságnak és az országos tanár-egyesületnek elnöke, az országos közoktatási tanácsnak alelnöke, szavának erejével, lelkének melegével nagy szolgálatokat tesz a magyar kulturának. Új állásában, a Kisfaludy-Társaság elnöki székén szintén reménynyel, bizalommal üdvözli őt az egész irodalmi és társadalmi közvélemény. —*a.*

A KISFALUDY-TÁRSASÁG ÚJ TAGJAI.

A Kisfaludy-Társaság idei tagválasztó gyülésén a tagokúl ajánlott irók közül *Benedek* Elek és *Riedl* Frigyes neve került ki győztesen a szavazó-urnából. Mind a két férfiú derék munkása a magyar irodalomnak. Benedek a szépirodalom, Riedl az irodalmi tanúlmányok müvelésében tünt ki. Pályafutásukról a következő főbb adatokat említhetjük föl.

Benedek Elek székely származású, (Kis-Baczonban, Udvarhelymegyében született,) negyven évet alig haladott férfiú s máris nagyon sokat irt. Alig végezte felsőbb tanúlmányait, buzgó társával, Sebesi Jóbbal együtt egy székely mesegyüjteményt adott ki. Aztán hirlapiró lett több évig vitte az «Ország-Világ» szerkesztését, s egyszersmind egyre sürübben foglalkozott az ifjúsági irodalommal is. Legnagyobb sikert «Testamentum és hat levél» című önálló munkájával aratott. E nem nagy, de magvas munkája idegen nyelveken is megjelent. Egész hosszú sora van olyan tárczaczikkeinek, melyekben a családi tüzhelyet dicsőíti és csínos gyermektörténetkéket beszél el. Művei közül említendők: «Székely tündérország», a «Világszép mesék», a «Székely mesemondó» című népköltési gyüjtemények, úgyszintén az öt kötetes «Magyar mese- és mondavilág». Két regényt is irt «A kollektor» és «Huszár Anna» czímmel, mely utóbbi nem régiben német fordításban is megjelent. Sebesi Jóbbal együtt összeszedett népköltési gyüjteményét már régebben a Kisfaludy-Társaság adta ki. E sok irányú munkásság mellett az 1887—92-diki országgyülésen tagja volt a képviselőháznak is, hol tanügyi kérdésekben szólalt fel többször. Jelenleg a «Magyar kritika» című folyóiratot szerkeszti s «A magyar nép» című nagyobb munkán dolgozik.

Riedl Frigyes fővárosi középiskolai tanár, követve atyja, Riedl Szende példáját, ki a 60-as években a legkitünőbb magyar nyelvészek egyike volt. Riedl kevéssel idősebb Benedeknél (Ladoméron, Barsmegyében 1856-ban született). Jeles iró és kiváló tudós, ki már négy év óta az Akadémiának is levelező tagja; a közoktatási tanácsnak előadó tanácsosa. Fiatal korában sokat utazott s húzamosabban időzött a párisi és berlini egyetemeken. A nyelvek és nyelvtudomány iránt már atyja vezetése alatt nagy kedve támadt. De később, midőn a főváros egyik reáliskolájában tanári széket nyert, leginkább az irodalom és az irodalmi problémák vonzották, azok lettek tanulmányainak fő tárgyai. Mélyre ható vizsgálódásainak és elmélkedéseinek eredményeit jeles tanulmányokban tette közzé különösen a «Budapesti Szemlé»-ben. Ezek közt nevezetesebbek a magyar-hun mondákról, Kazinczy Ferenczről, a magyar irodalom főirányairól és Arany Jánosról irt dolgozatai, mely utóbbi könyvalakban is megjelent, két kiadásban. Irt továbbá számos eszthetikai, művelődéstörténeti s tanügyi dolgozatot és több iskolai kézikönyvet, melyek közt Poétikája és Rhetorikája a legsikerültebbek. Nevével nem régiben a «Vasárnapi Ujság» olvasói is találkoztak «Magyar emlékek Rómában» című közleményében. Többször meglátogatta Olaszországot, főleg a műtörténelmileg nevezetes városokat, s európai értelemben vett irodalmi műveltsége mellett beható tanulmányokat szentelt a képzőművészeteknek is. Riedlben nagy képzettséggel nagy munkaerő és kitartás párosúl. Szépészeti és irodalmi tanúltságát bizonyára szorgalmasan fogja érvényesíteni a Kisfaludy-Társaságban.

BENEDEK ELEK.

ACHILLEION.*

Hagyj föl, oh lelkem, hagyj föl a lánggal,
Tovább ne ragadjon az eszmény;
Békülj ki nyugodtan e földi világgal,
Czélt röpke örömbe' keresvén.
Mi vagy te? Csak árnyék. És mi hatalmad?
Hited pallója inog tealattad . . .
Hisz' lásd, ki hatalmas, nagy vala, szép,
Beszél ma tehozzád bús regekép.

Szépsége csodás, maga isteni szellem,
Ragyogva körülveszi pompa;
Hol megjelen, ő vele ott van a kellem,
S a lét áldásait ontja . . .
Lánglelke merészen bontja ki szárnyát,
Remegve csodálod messzire szálltát,
Tündöklik az útján, hol tova száll,
A mennybeli fény, az égi sugár.

És száll napsugaras, hő *déli* világba,
Tova tün' északnak az árnya;
És száll dicssugaras szép *régi* világba,
Föltámad a költők álma.
Csodaszép szigeten képzelme beépit
Tündérpalotába, mi dicső, mi szép itt
És fénylik a mélyben, a víz tükörén,
Tükrözve a zsongó haboknak ölén.

Regél neked itten a kert meg a csarnok,
Regél neked, oh, de mi búsan!
Szívszaggató gyászt hirdetnek e hangok
Zokogva vigasztalan búban.
Halld búgni e bú halk, lassu beszédét,
Értelme mi mély, igazán ha megértéd!
Ezt hirdeti létünk végzetekép:
«Rövid éltü e földi világban a szép.»

Nem hallod a kertben Achillnek az ajkán?
— A szobra föléled előtted —
Nem dermed a köny meg a Heine arczán,
A magános, az utolsó könycsepp.
Nem támad előtted létre a festvény,
Achilles tombol a Hector elestén . . .
Nem hirdeti kő, nem hirdeti kép:
«Rövid éltü e földi világban a szép.»

Kikelnek a habbul előttem az éjben
A Néreidák csapatostúl;
Siratni Achillt, kinek sírnak ölében
Gyors lába meg sem mozdúl.
S az isteni nőt körülveszik ottan,
Egy vér velük, ő is halhatatlan . . .
A fején visel ő is fénykoronát,
A midőn siratja szerette fiát.

Oh jaj, a haragvó, az isteni hősnek
Maga is siratja a párját;
Diadal közepett' mindketten elesnek,
Hallod az anyák zokogását?
Mint éled a bú eszményi alakja,
Hogy sajdul a vérző szív is alatta,
Lesz-e ház az Achill mauzoleuma,
Lesz-e könynek, a gyásznak pantheona?

S ott hagyva a zordon északi partot
Ki-kiszállnak a Néreidák
Siratni, csodálva a szép szobor-arczot,
Siratni a két daliát.
De *most* . . . nem látod a Thetis alakját?
Nem látod amott, mögötte csapatját?
Kesergő anya az anyát keresi,
S kertben, palotában sehol se leli.

* A Kisfaludy-Társaság nagygyűlésén felolvasott költemény.

biztosra vehető, hogy a két társaság fő mozgatói nem csupán elméletileg működnek tovább az aviatikában, hanem igyekeznek meg is találni azt, a mit majd a lebecsült aeroplán helyébe lehet állítani. Hogy egyuttal kémlelik is egymást, ebben sincs semmi hihetetlen.

Mindenesetre jellemző tény, hogy habár öt év előtt az első használható aeroplánt Amerikából kaptuk, most ugyancsak Amerika az, a mely az aeroplánt a lomtárba dobni készül, mialatt Európában ilyen szándék egyáltalán nem akar mutatkozni. Az ó-világ aviatikusai még mindig komolyan veszik az aeroplánt és szentül hiszik, hogy annak tökéletesítése egészen addig a fokig, a mikor rendes közlekedési eszköz válhat belőle, csupán rövid idő kérdése. Ezt a felfogásbeli különbséget Amerika és Európa közt le kell szögezni, annál is inkább, mert minden józan itélőképességü embernek be kell látnia, hogy az igazsághoz Amerika jár közelebb. Ott úgy a szakemberek, mint a laikusok tisztábban látnak és kevésbbé rajongók, mint nálunk. A mikor a Wright-testvérek titokban kipróbált aeroplánjukkal végre kiálltak a világ elé és pénzembert kerestek, a ki vállalatukat finanszirozza, egy daytoni bankár, a kinek az akkoriban még csodaszámba menő repülést bemutatták, igy nyilatkozott:

— A dolog nagyon szép, de nem látom be, hogy minő praktikus alkalmazása lehet ennek a masinának.

Az idő megmutatta, hogy a laikus pénzember helyesen itélte meg az aeroplánt. A Wright-testvéreknek át kellett hozni találmányukat Európába, itt lázba ejteni vele a könnyen hevülő Francziaországot és csak azután sikerült a Wright-társaság összetoborzása Amerikában. A franczia zseni, továbbá a franczia sovinizmus áldozatkészsége, főleg azonban a fejlett franczia technika csakhamar háttérbe szorította az amerikai aeroplán-tipust. A Wright és Curtiss gyáraknak alig van megrendelésük, míg Francziaországban a Blériot, Voisin, Esnault-Pelteric, Dupertussiu, Bréguet, Levavasseur, Anzani, Sommer, Newport stb. gyárak alig győzik *a hadügyi kormányok* által megrendelt aeroplánok szállitását. Maga a franczia hadsereg legalább kétszáz darab aeroplánt használ el évenkint, a mi nem is sok, mert hisz alig mulik el hét, hogy közülük egy-kettő tönkre ne menjen a gyakorlatok alkalmával.

A hadügyi kormányokon kivül csupán az Aero-Klubok vásárolnak még aeroplánt, más senki. *Magánemberek birtokában ilyen légi járóművet nem látunk és ez egyetlen körülmény az, a mely eldönti az aeroplán sorsát.* A kerékpár és az automobil már primitiv első formáikban is közlekedési eszközök voltak: az aeroplán nem tud az lenni még ma sem, a mikor tökéletesítése teljesen be van fejezve. Pedig *egy* aeroplán olcsóbb is, mint *egy* automobil. Hogy tartása mégis a legdrágább mulatságok egyike, ennek oka az, hogy öt-hat darab is összetörik, a mig az ember megtanulja a kezelését. Mikor pedig ezt megtanulta és már nagyon jól tudja, akkor kénytelen belátni, hogy minden repülés egy-egy istenkisértés, a melyet minden pilóta előbb-utóbb életével fizet meg. Eddig több mint százötven jobb sorsra méltó fiatal embert ért halálos végű baleset az aeroplánnal: ez a rekord valóban túlszárnyalja az összes magassági és távolsági rekordokat.

Az aeroplán harcztéri alkalmazása szintén nem felelt meg a vérmes várakozásoknak. A tripoliszi háborúban jóformán semmi szerepük nincs; az utolsó hir, a melyet az olasz légi flotta felől hallottunk, az volt, hogy az arabok eddig nyolcz aeroplánt egyszerüen lepuskáztak. Csak azok csodálkozhatnak ezen, a kik nincsenek tisztában az aeroplán lényegével.

Minthogy semmiféle találmány, a melynek kiküszöbölhetlen fogyatékosságai vannak, magát sokáig a felszinen nem tarthatja, hanem kénytelen a jobb találmány elől visszavonulni, remélhető, hogy Európa aviatikusai is be fogják ezt látni rövidesen. Már eddig is sok időt vesztegettek el a téves hit miatt, hogy az aeroplán a repülőgép végleges formájának tekinthető. Jó volna, ha ez igaz volna, csakhogy sajnos, nem igaz. Az aeroplán csak egy állomás azon az uton, a melyen az aviatikai tudomány előre tört. *Seress Imre.*

A GELLÉRTHEGYI BUCSÚ HUSVÉT HÉTFŐJÉN.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A művészetek története. A *Beöthy* Zsolt szerkesztése alatt megjelenő négy kötetes nagy művészettörténeti kézikönyvnek, mely a maga nemében irodalmunkban egyetlen, most jelent meg harmadik kötete, mely a művészet történetének legnagyobb jelentőségű fejezetét, a renaissance művészetét tárgyalja. Az óriási anyagnak ily aránylag szűk keretben való tárgyalása nagy tapintatot és tárgyismeretet kivánt meg az egyes fejezetek iróiról, a fenmaradt emlékek rengeteg tömegéből ki kellett válogatni azt, a mi igazán jellemző és e mellett jelentékeny és ezekből állitani össze a fejlődésnek képét a maga teljességében és a laikusra nézve is szemléletes voltában. Ezt a nehéz feladatot kitünően oldotta meg az a három szerző, a kikre a kötet egyes részeit bizták. A renaissance tetőpontját, a cinquecentót *Berzeviczy* Albert dolgozta fel az ő munkáiban megszokott széleskörű áttekintéssel, előkelő szempontokkal s az előadásnak megelevenitő, nyugodt művészetével. Három nagy alak, Lionardo da Vinci, Michel Angelo és Ráfael körül csoportositja az egész anyagot és igy éri el, hogy az egész kor a maga csúcspontjairól nézve tisztán és szemléletesen áll az olvasó előtt. A többi részeket *Meller* Simon és *Divald* Kornél dolgozták fel: *Meller* Simon a trecento festészetét és szobrászatát, azt a kort, mely Giotto nagy szelleme körül jegeczedik ki s méltán nevezhető az ő századának. Meller művészi megértéssel s a kitünően képzett szakember konczizitásával adja a kor művészetének képét s biztosan vezet át a sokszor bonyolult problémákon. Terjedelemre legnagyobb részét dolgozta fel a könyvnek *Divald* Kornél; tőle valók az olasz renaissance építészetről, a quattrocento szobrászatáról és festészetéről, valamint a magyarországi renaissanceról szóló fejezetek, valamennyi gondos tanulmányozás műve s világosan, laikusra nézve is vonzóan van előadva. Nagy gonddal és finom érzékkel vannak megválogatva a képek is, melyek közt megvan a korszak minden a fejlődés szempontjából nevezetesebb terméke és valamennyi — 34 műmelléklet és 385 szövegkép — kitünő reprodukczióban van viszszaadva.

A menekülő élet. Elcsöndesedtek az ifjúi viharzások, elhalkult a duhaj, kurjogató panaszkodás, elmultak az asztalt döngető, nagy gesztusok, enyhült a lázadó izgalom; Ady Endre lirájában beállt az a fordulat, mely az ifjúságból a férfikorba való átmenet végével be szokott állni: az érzés megindul a szemlélődés felé, a hang halkabb, de bensőbb, mélyebbre ható lesz, a szembe belopóznak a merengő megértés meleg könnyei, a lázadó kinlódás csöndes fájdalommá nemesedik, a vivódások megértő lemondásba és megnyugvásba olvadnak, megjön a félhomályba boruló esti órák érzése, az áhitat, a mindennel megbékülés bánata érinti a szivet. A költő, a ki epedő szomjúsággal vetette bele magát az élet forgatagába, kitárta mellét a vágyak és szenvedélyek viharának és ököllel döngette a konvencziók, a hagyományok, elfogultságok falait, mind jobban eltávolodik az élettől, hogy fölébe emelkedhessék, hogy megérthesse és megértethesse magát vele. Sok salakot lehántott magáról, sok füst elszállott tüzéből — nagy tisztulás ment végbe benne, a mig eljutott addig a mélyen emberi, meghatott és megható szomorúságig, a mely új könyvéből árad. A lélek a régi, csak a hangjai újak, az anyaga ugyanaz, csak a formái mások. Most is a régi, egyetlen alap-problémája: az élethez való viszonyának vergődő keresése, az életben való elhelyezkedés hasztalan szomjúsága rejtőzik el a szavak mögé, melyek a világgal való minden közösség megtagadásáról szólnak, mindennek közömbös, semmis voltáról, a mindenen felül-emelkedésről. De épen az a fájdalom, mely szavaiban reszket, árulja el, hogy elszigetelődése mégsem olyan teljes, hogy az élet minden rezzenése mégis csak átrezeg rajta. Néha ki is tör a régi ember, halk legyintések helyett nagy, széles gesztusban tör ki, — aztán megint lelankad a keze: már most a lendület nem kifelé irányul, hanem befelé. Szavába mind gyakrabban búgnak bele a kálvinista zsoltár hangjai, néha csak mint messziről jövő harangszó a pusztán, néha egészen belevegyülve a költő saját szavába. És faluról, a gyermekkorból, a nép között töltött időkből jövő hangok is mind gyakrabban hallatszanak: népmesei emlékek foszlányai, népköltési szinek, melyek bámulatosan új, soha nem látott csillogást kapnak, a mint az egyéni, közvetlenül egy különös lélekből feltörő beszédbe belevegyülnek. Benne is él minden, a mi a magyar hagyományokból való, de egészen egyéni módon, újra átélve, sajátjává téve, mint a hogy egészen egyéni módon lüktet a magyar vers ősrégi, eredeti ritmusa jambikus soraiban is. Ebben is költészetének alaphangja árulja el magát: a magyar hagyomány, a magyar röghöz való kötöttség és az új idők hagyományokat romboló új követelményei közti izgatott, helyét nem találó vivódás. Azt hiszszük, hogy egyfelől a vak rajongás, másfelől a meg nem értés és tudatos megérteni nem-akarás évei után jön már az ideje Adyra nézve is a teljes megértésnek, a mely a maga értékében fogja őt is bele sorolni mai életünk értékei közé és a mai magyar élet belső forrongásainak és válságainak egyik legérdekesebb megnyilatkozását fogja benne látni.

Magyarok. A *Hét krajczár* hirtelen, de megérdemelt nagy sikere óta — nem számitva két kis füzetet — nem jelent meg *Móricz* Zsigmondnak novellás könyve egész mostanáig. A közben elmúlt idő a regény és a dráma formájával való birkózás volt az iróra nézve s a nagyarányú munkák közben, majdnem azt lehet mondani, melléktermékül keletkeztek azok a novellák, melyeket most — szám szerint tizennégyet — egy kötetben összegyűjtve adott ki *Magyarok* czim alatt. Mintha kedves, könnyű pihenő órák termékei is volnának: mig az időközben kelt regények nagy feszültségű nagy szenvedélyek tragikai természetű összeütközéseiből, nagy erőfeszitések eredményeképen irattak, a novellák három kivételével mind a jó szivvel mosolygó vagy vidáman kaczagó jó kedv, az emberekben és történeteikben való gyönyörködés eredményei. Csupa paraszt-alak, alföldi magyarok, egy-két felvidéki félig-magyar s csupa apró, vidám csattanójú történet ravaszkodó, csökönyös, nagy indulatú emberekről, szerelmes lányokról, zsörtölődő menyecskékről. A derült hangon csak néha villannak keresztül — a hogy Móricz Zsigmondnál

megszoktuk — elmúlt keserűségek, vagy jövendő tragikus fordulatok árnyékai. A maga derült kedvességében elragadó paraszt-kép a *Csata* két parasztlányának, a kényes gazdagnak és az alázatos szegénynek küzdelme a legény körül s a *Végék Julija*, — a csitri süldőleányból hirtelen, egy forró pillanat tüzében nagy lánnyá serdült hajadon. A parasztok egymással szemben való viselkedése, beszédmódja, tréfája, gorombáskodása és kedveskedése plasztikusan jelenik meg azokban a történetekben is, a melyek voltaképen alig egyebek, mint jellemző anekdotáknak novellába kerekítései. A paraszt erotikának vörös, sok füstü lángja ezekben a történetekben nem lobog olyan vadúl, mint a *Sárarany*-ban vagy a *Hét krajczár* némely darabjában, inkább csak enyhén parázslik a szivekben a szerelem, fiatal lányok epekedése, hetyke legények virtuskodása. Két novellában: a *Vera* és a *Végvacsora* czimüekben az anyai szeretet tragikumának megrázó képei vannak hatalmas erővel elénk állítva, az *Éjjeli szállás* pedig, a kötetnek talán legjelentékenyebb darabja, olyan szemléletesen és olyan meggyőző képben mutatja be a magyar paraszt sajátságos erkölcsi levegőjét, mint nagyon kevés más magyar novella.

Karacs Ferencz. Ma már teljesen elfeledték a nevét, de a mult századi magyar kulturéletnek érdekes és tisztelt alakja volt Karacs Ferencz, a rézmetsző mesterség úttörője Magyarországban. Papnak készült s debreczeni diák volt. Debreczenben akkor már a diákok közt bizonyos kezdetleges, szerény tradicziója volt a rézmetszésnek s ezen felbuzdulva kezdett Karacs Ferencz a rézmetszéssel foglalkozni, még a debreczeni kollegium diákszobájában, a hol Csokonainak volt a lakótársa. Hajlama el is térítette a papi pályáról és Pestre vitte, a hol mérnök akart lenni s hamar ismeretes lett, mint rézmetsző. Bécsben képezte ki magát a mesterségre s hazatérve teljesen a rézmetszésre adta magát. Nem volt a szó szoros értelmében művész, nem is művészi feladatok megvalósítása volt a főczélja: olyan téren érvényesítette ügyességét, a melyen nagy szolgálatokat tett a fejlődő magyar kulturának. Térképeket metszett, melyek széltében elterjedtek országszerte s fontos tényezői lettek földrajzi kulturánknak. Nagy európai atlasza még máig is a legnagyobb szabású magyar kartografiai munka. E mellett Karacs, mint igen művelt, minden kulturális ügy iránt érdeklődő ember többkevesebb részt vett a régi Pest majd minden kulturmozgalmában s összeköttetésben állott kora legtöbb nevezetesebb embereivel. Életrajza, melyet dr. *Ecsedi* István most adott ki, ezért igen sok érdekes adattal járul régi társadalmi és művelődési mozgalmaink ismeretéhez. A sok szeretettel megirt könyvhöz mellékelve vannak Karacs nevezetesebb térképeinek másolatai.

Őszi verőfény. *Szalay* Károly újabb verskötetet bocsát ezzel a czimmel a közönség elé. Mint lelkes, élénk temperamentumú irót ismerjük már régóta s ez a természete újabb verseiben sem tagadja meg magát. Tárgyainak körében, gondolkodása módjában, technikájában egyaránt a magyar líra régebbi tradiczióihoz csatlakozik: filozofáló elmélkedés, a természet képeinek reflexiókkal átszőtt szemlélete, az emberiség során és nagy problémáin való töprengés, hazafias aggodalmak, múltba visszanéző emlékezések, néha egy kis politizálás adják tárgyait, s régebbi költészetünknek az ünnepi ódához hajló, rhetorikai páthoszszal telített hangja szólal meg újra verseiben. Frazeologiája is a tradiczionális körből való, de néha sikerül neki felújítani, új képeket, szólásformákat alakítania régi anyagból. A versek szerzője mint romantikus felfogásra hajló, gondolkodó ember áll előttünk, kit verseiben is erős meggyőződések és őszinte lelkesedés vezetnek s ezzel már eleve is megnyeri az olvasói rokonszenvét.

A «Jó Pajtás», *Sebők* Zsigmond és *Benedek* Elek képes gyermeklapja legújabb, április 13-iki számában, *Lampérth* Gézától, *Feleki* Sándortól, *Benedek* Elektől közöl verseket, *Zsoldos* Lászlótól elbeszélést, *Sebők* Zsigmond újabb mulatságos kalandokat *Dörmögő Dömötörről*, *Váradi* Antaltól czikket a régi pesti gyermekek játékairól, *Faragó* Gézától pompás képet, *Zsiga bácsitól* mulatságos mókát, *Rákosi* Viktortól regény folytatást. Érdekesek és kedvesek a válaszok, melyekben arra a nemrég föltett kérdésre felelnek a gyermekek, hogy ki mi szeretne lenni? A rejtvények, szerkesztői izenetek egészitik ki a szám gazdag tartalmát. *A «Jó Pajtás»*-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kivánatra küld a kiadóhivatal. (IV. ker., Egyetem-utcza 4.)

Uj könyvek.

A művészetek története. A legrégibb időktől a XIX. század végéig. II. kötet, Ujkor. Első rész: az olasz renaissance, a renaissance Magyarországon. Szerkeszti *Beöthy* Zsolt. Irták *Berzeviczy* Albert, *Divald* Kornél, *Meller* Simon. Budapest, Lampel R. (Wodianer F. és fiai); ára egy kötetnek 24 korona.

A menekülő élet. Versek, irta *Ady* Endre. Budapest, a Nyugat kiadása; ára 3·50 korona.

Magyarok. Novellák, irta *Móricz* Zsigmond. Budapest, a Nyugat kiadása; ára 3·50 korona.

Karacs Ferencz térképmetsző élete és művei. Irta dr. *Ecsedi* István. Debreczen.

Őszi verőfény. Versek, irta *Szalay* Károly Budapest.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Dévaványai Halasy Pál kamarás, nyug. lovassági tábornok, a vaskorona-rend lovagja és több érdemrend tulajdonosa, 66 éves korában. Budapesten. — Dr. Puscáriu Gyula lovag, nyug. királyi itélőtáblai biró, 57 éves korában Budapesten. — Id. Papp Márton nagyiratosi nyugalmazott romai katholikus kántortanító 78 éves korában. — Duha István királyi törvényszéki albiró, 31 éves korában Déván. — Markovics Lázár casa-novai czímzetes apát, olvasó-kanonok, 77 éves korában Váczon. — Szüts Károly az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársaság helyettes-igazgatója 46 éves korában Budapesten. — Könczöl István rumi plébános, 63 éves korában Sárváron. — Nemességodi Szvetics József altábornagy, a második osztályu vaskorona-rend lovagja és több érdemrend tulajdonosa, 84 éves korában Budapesten. — Radányi József ny. miniszteri tan. a magyar történelmi társulat rendes tagja, stb. 88 éves korában Brassóban. — Toronykőy Frigyes, 86 éves korában Karczagon. — Beer Vilmos uradalmi igazgató, vármegyei törvényhatósági bizottsági tag, 58 éves korában Felsődobokban. — Gerevics András munkácsi m. kir. dohánygyári tisztviselő, 44 éves korában Munkácson. — Lambert János statisztikai hivatalnok, 29 éves korában Zirczen. — Ádám Gusztáv, a volt Ádám és Eberling-czég belső tagja, 75 éves korában Budapesten. — Teschl György magánzó, 84 éves korában Budapesten. — Bach Béla, 23 éves korában Székesfehérváron. — Boocz Károly gimnáziumi tanuló, Boocz Oszkár nagyugróczi kántortanító fia Trencsénben. — Kóczán Imre a győri püspöki papnevelő intézet negyedéves növendéke, 24 éves korában Győrött. — Maróthy László joghallgató, Győrött. — Sonnenfeld Vilmos czinkografus, 39 éves korában Budapesten. — Nobel Ármin papirkereskedő, 82 éves korában Pápán.

Özv. Schannen Edéné, szül. Ozeczky Amália 85 éves korában Aradon. — Vámos-attyai Bik-

Vegyünk
Schweizer selymet

Kérjen mintát a mi **ruháknak** és **blouseoknak** való **tavaszi** és **nyári ujdonságainkból: Rayés, Foulards, Voile, Crépe de Chine, Eolienne, Mousseline,** 120 cm. széles, méterje K 1·20 felfelé, feketében, fehérben, egyszinben és tarkában, valamint **himzett blousok** és **aljak** batisztban, kelmében, vászonban és selyemben. Mi csak elismert szolid selyemszöveteket **közvetlenül adunk el magánosoknak vémentve és már vámmentesen** a lakásnoz szállitva. — (Dupla levélbélyeg.) —

Schweizer & Co., Luzern U 23 (Schweiz)
selyemszövet szétküldés — Kir. udvari szállító. I

Az összes GÉPEK és FORMÁK HOMOK ÉRTÉKESITÉSÉRE ::

u. m. falazó-téglagyártógépek, ürtömbgyártógépek, tetőcserépgyártógépek. **Présok:** cementburkolólapok előállitására habarcs és betonkeverők. **Formák:** keritésoszlopok, lépcsők, csövek stb. előállitására. Kötörök, kömorzsolók, homok és kavicsmosógépek.

Dr. Gaspary & Co. gépgyára Markranstädt
Leipzig mellett (Németország). — 228. számu árjegyzék díjmentesen. — Kérjük gyárunkat meglátogatni

Idegesség és emésztési zavarok
gyakran szoros összefüggésban állanak, miután az elgyengült gyomor- és bélidegek az emésztési szervek tevékenységét befolyásolják és ezen nehézségeknél legtöbbnyire étvágytalanság áll elő. Ideges emberek ennélfogva jóizü, változékony s egyuttal jól tápláló s könnyen emészthető ételeket szivesen fogadnak, a mint azt nekik «*Kufeke*» nyujtani képes. «*Kufeke*» a rendes napi ételekben nyujtható, melyeknek ize ennek hozzáadásával csak nyer.

Csak Csángó-böröndde utazzon!

Valódi disznóbőrből

Hossza	60 cm.	65 cm.	70 cm.
Korona	45.—	47.—	49.—

A legkisebbe három öltöny és hat pár fehérnemü belefér. Kapható a készitő

CSÁNGÓNÁL,
Bpest, Múzeum-körút 5.

Telefon 67—00.
Árjegyzék kivánatra ingy.

AZ ÖREGEM
is mindig azt mondta, hogy szeplők elüzésére, valamint finom, puha bőr és fehér teint elérésére és megóvására nincs jobb szappan, mint a világhirü «**Steckenpferd**» **liliomtej-szappan.** Védjegye «Steckenpferd», készíti Bergmann & Co. czég Tetschen a/E. — Kapható minden gyógyszertár-, drogéria-, illatszertár- s minden e szakmába vágó üzletben. Darabja 80 fillér. — Hasonlóképen csodálatosan beválik a Bergmann-féle «**Manera**» **liliomtej-krém** fehér és finom női kezek megóvására, ennek tubusa 70 fillérért mindenütt kapható.

REKLÁM ÓRA

egyfedelü, lapos, szabályozva **7 K-ért.** A pénz előleges beküldése mellett vagy utánvéttellel három évi jótállással szállitom. Allandó nagy raktár mindennemü modern ékszerekből.

BÁCSENYSZKI JÓZSEF
órás és ékszerész üzlete
Kolozsvár, Mátyás király-tér 14.
— Alapittatott 1881-ben. —

Lohr Mária (Kronfusz)

Gyár és főüzlet:
VIII., Baross-u. 85.

A főváros első és legrégibb csipketisztitó, vegytisztitó és kelmefestő gyári intézete.

Fiókok: **II., Fő-utcza 27. IV., Eskü-ut 6. IV., Kecskeméti-utcza 14. V., Harminczad-u. 4. VI., Teréz-körut 39. VI., Andrássy-ut 16. VIII., József-körut 2.**

forduljon minden érdeklődő, ki sulyt fektet elsőrendü fajtiszta anyagra. ::

GYÜMÖLCSFACSEMETÉK
Sétányfák, diszcserjék, tülevelüek, keritésnövények, bogyógyümölcsüek stb. stb.

SZŐLŐOLTVÁNYOK,
(I. sima áru) európai és amerikai sima gyökeres vesszők. (Oktató diszárjegyzék kivánatra ingyen.)

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

volt jelen az 1825—27, az 1832—36 s az 1843—44. országgyűléseken. 1843-ban ő leplezte le az illir propagandát, melynek elfojtására báró Rudics Józsefet küldték le kormánybiztosul. 1848-ban bihari főispán, a Részek és Erdély kormánybiztosa, 1849-ben a hétszemélyes tábla elnöke volt. Világos után külföldre menekült s egyideig Londonban, majd Jersey szigetén tartózkodott.

Irodalom. *Csengery Antal:* Magyar szónokok és státusférfiak (1851); *Hegyesi Márton:* Bihar vármegye 1848—49-ben (1885). TAKÁTS GY.

Beőthy *Zsigmond (Szlováni)*, szépirodalmi és jogtudományi író, Beőthy Zsolt atyja, szül. 1819 febr. 17-én Komáromban, megh. 1896 jan. 20-án u. o. A jog elvégzése után, 1839—40-ben a pozsonyi országgyűlésen jurátus volt; ezután ügyvéd lett; 1845-ben szolgabíró, 1846-ban a dunántúli ref. egyházkerület világi főjegyzője, később pedig az országos közalapítványi bizottság elnöke. A szabadságharc alatt a közoktatásügyi minisztériumban szolgált. 1861-ben Komárom város országgyűlési képviselőjének választotta. 1862-ben bírói pályára lépett, 1888-ban mint ítélőtáblai tanácselnök vonult nyugalomba, ekkor a főrendiház tagja lett. 1882-ben valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot kapott. Első költeménye 1834-ben jelent meg a *Regélőben*, főleg azonban a 40-es és 50-es években írt számos szépirodalmi lapba verseket, elbeszéléseket, társadalmi és politikai cikkeket. Szépirodalmi műveiből említést érdemelnek: *Koszorú* (Pozsony, 1837) és *Beszélytár* (Pozsony, 1834—42), ezeken felül számos politikai vígjáték, amelyekben a korabeli konzervatív és liberális párt torzsalkodásait festi. Jogtudományi művei: *Elemi magyar közjog* (Pest, 1846), mely az első magyar nyelven megjelent munka volt e szakban, *Az evang. házasságügyi új törvények gyakorlati magyarázata* (u. o. 1853), *A magyarországi protestáns egyházra vonatkozó összes országos törvények jegyzetekkel* (Budapest, 1876). NÉMETHY I.

Beőthy *Zsolt (Szlováni)*, esztétikus és irodalomtörténetíró, szül. 1848 szept. 4-én, megh. 1922 ápr. 18-án Budapesten. Szépíróként lépett föl (*Kálozdy Béla*, regény, *Ráskai Lea*, verses elbeszélés), de aztán érdeklődése az irodalomtörténet és esztétika felé vonta. Az utóbbinak az egyetemen 1882-től haláláig tanára volt. Pályája első felében írt színikritikát s egyideig szerkesztette az akkor tekintélyben állt *Ország-Világ* szépirodalmi lapot. A Kisfaludy-Társaságnak fiatalon tagja és titkára, végül elnöke, az Akadémiának. tag-fokozatain végighaladva, 1910-ben másodelnöke, az Orsz. Tanárvizsgáló Bizottságnak elnöke, az Orsz. Közoktatási Tanácsnak alelnöke volt; 1900-ban főrendiházi tag lett. Általában véve: hosszú közpályája alatt irodalmi és művelődési életünknek egyik vezéralakja volt. Legjelentősebb esztétikai munkája: *A tragikum* (1885). Munkásságának súlya az irodalomtörténetírásra esik; e területen szerencsésen érvényesült esztetizáló hajlama. Legfontosabb ilynemű művei: *A szépprózai elbeszélés a magyar irodalomban* (2 köt., 1886 és 1888, befejezetlen), *A magyar irodalom kis tükre* (1896, 7. kiad. 1930), továbbá *A magyar irodalom történeti ismertetése* (1877—78, 15. kiad. 1928). Ez utóbbit évtizedeken keresztül tankönyvül használták iskoláink. Mindenesetre ez a legnagyobb és legszélesebb hatású műve Beőthynek; irodalmunk történetét nemzedékek sora az ő értékelése és stilizálása szerint ismerte meg. Nagyszámú essayi és beszédei az egész művelt magyarság érdeklődésével találkoztak. Jelentős munkái még: *Színműírók és színészek* (1882) és *Színházi esték* (1895). Egyik szerkesztője volt *A magyar irodalom története* c. képes díszműnek (1893—96, 3. kiad. 1906).

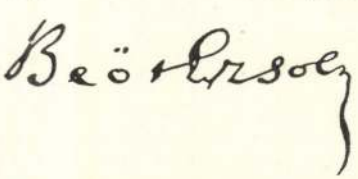

Irodalom. *Mitrovics Gyula:* B. Zs. mint szépíró (Budapesti Szemle); *Négyessy László:* B. Zs. emlékezete (Olcsó könyvtár); *Császár Elemér:* B. Zs. az irodalomtörténetíró (Budapesti Szemle). ADY L.

Beőthy Zsolt egyptológiai gyüjteménye, alapja az a néhány tárgy, melyet Beőthy 1896-ban a középiskolai tanárok egyiptomi tanulmányútja alkalmával a helyszínen szerzett. Ettől az időtől kezdve 18 éven át nagy szeretettel, ritka szakértelemmel és tervszerűen gyüjtött újabb tárgyakkal egészítette ki. Gyüjteményét 1912-ben a Pázmány Péter tudományegyetem bölcsészeti karának ajánlotta föl didaktikai célokra. A tárgyak leltározását és felállítását Mahler Ede egyetemi tanár végezte. Az ő szakavatott tollából jelent meg a tárgyak kimerítő leírását tartalmazó katalógus is. A tárgyaknak múzeális értéke csekély, inkább didaktikai

Gutenberg Lex. V. K.

szempontból értékelendők. A gyüjteményt szakkönyvtár egészíti ki. PÁLFI J.

Bepakkolás, lehet nedves vagy száraz. *Nedves* pakkolás: ágyon (vagy hencseren, heverőn) vastag, széles gyapjútakarók fölé hideg vízbe mártott és kicsavart lepedőt terítenek. A beteget először szorosan a nedves lepedőbe csavarják be, majd egymásután több rétegben, jó szorosan a gyapjútakarókba, úgyhogy végül óriási pólyásbabához hasonlít. Teljes pakkolás, ha a karok is benn maradnak, ¾ pakkolás, ha a karok szabadok. Tartama: ½ órától 2 óráig, esetleg tovább. Hatása: a kezdeti hidegbehatás után értágul a bőrben, egyenletes fölmelegedés. Megnyugtató hatású és az elalvást elősegítő, tehát idegességben, nyugtalanságban, álmatlanságban szenvedő betegeknél használ. A *száraz* pakkolás vastag gyapjútakarókkal történik. Célja: izzasztás. Ez ma más eljárásokkal biztosabban és gyorsabban elérhető, villanyfény-, hőlég-, habfürdőkkel, parafinpakkolással. HORVAI L.

Bepárolás, az a művelet, mikor az oldatból az oldószert elgőzölögtetés útján távolítjuk el. A bepárolás történhetik közönséges nyomáson való elgőzölögtetés útján, mikor az oldatot forráspontjára kell melegíteni, vagy vákuumban, a forráspont alatti hőmérsékleten (vákuumbepárolás). A bepárolás célja lehet töményítés vagy teljes beszárítás. BÁLINT I.

Beporzás, a virágos növények virágporának a bibére való átvitele. Több módját különböztetjük meg, ú. m. a szél által: ezek az *anemofil* növények és rovarok által: ezek az *entomofil* növények. Más állatok s így csigák által a beporzás csak kivételes esetekben történik (dögszagú Araceák, *Chrysosplenium*), vagy mézevő trópusi madarak által *(ornithofil* növények); nemkülönben víz által is csak kivételesen *(Zostera* a víz alatt, *Vallisneria* a víz színén, *hydrofil* növények). A szél által való beporzásra berendezett növények virága igénytelen, nem feltűnő; benne a porzók hosszú szálon kilógók, a virágpor síma felületű, azaz nem ragadós és a virág nem illatos, mézfejtőmirigyek sincsenek benne. Ilyenek pl. a pelyvás növények (Glumiflorae), számos barkavirágzatú fa (Populus, Juglans) és ittott a rendszer fejlettebb sorozatainak is hol egyik, hol másik faja (egyes Sanguisorbfajok, Acer negundo). Ezzel szemben a rovar által való beporzásra berendezett növények virága rendesen feltűnő, színes, illatos, mézfejtő mirigyeket tartalmaz, virágpora ragadós. Ilyen a növények túlnyomó többsége. A látogató rovar a testére tapadó virágport, vagy az egész virágportömeget (Orchidaceae, Asclepidaceae) viszi virágról-virágra és így előmozdítja az egyének kereszteződését (idegen beporzás, allogamia), ami a természet egyik legfontosabb fajformáló és egyúttal kiegyenlítő folyamata. Ez sok esetben olyan kifejlett tulajdonság, hogy az illető növényfajok egyes individuumai a saját virágporukkal egyáltalán nem termékenyülnek meg (Orchidaceae, Aristolochia). A magabeporzás (autogamia) is eléggé gyakori. Ennek egyik ritkábban előforduló módja a kleisztogamia (Viola, Oxalis, Robinia fajok), ami abban áll, hogy a virág ki sem nyílik, hanem becsukódva marad és a virágporszemecskék kihajtva, tömlőik a magkezdeményekhez nőnek. Az idegen beporzást elősegíti az, ha ugyanazon virág termője és porzója nem egyszerre érik meg. Ha előbb a termő érik meg, az a *protogynia*, ha a porzó, az a *proterandria*. Ugyancsak az idegen beporzást mozdítja elő a *heterostylia*,

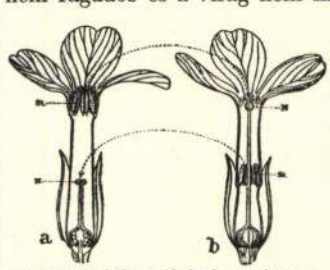

a) rövid bibeszál és hosszú porzók; *b)* hosszú bibeszál és rövid porzók a Primula virágaiban. *St* = porzók, *N* = bibeszál

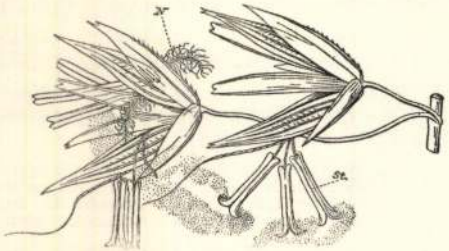

A pázsitfélék beporzása szél által. *St* = porzók, *N* = bibe

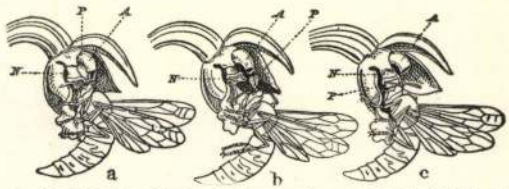

Az Orchideák virágának beporzása rovarok által. *a)* A virágra szálló darázs homlokára tapadnak az *A* portok *P* pollenszemecskéi; *b)* a darázs a homlokára tapadt pollenszemecskékkel elhagyja a virágot; *c)* a darázs egy másik virágra szállván, a pollenszemecskék homlokáról a bibére *(N)* jutnak

B. 3. *Zsolt*, esztétikus és irodalomtörténetíró, * Buda 1848 szept. 14, † Budapest 1922 ápr. 18. Sokoldalú, finom szelleme mélyen érdeklődött a művészet alkotásai iránt is és egyetemi előadásaiban, dolgozataiban sokszor szóhoz juttatta a művészet elméleti kérdéseit. B. szerkesztése alatt jelent meg A művészetek története (Budapest 1905—12) 3 kötete.

1188. *Deák Feren*

Mellig és sima ka
ábrázolva. Kissé balr
haja göndör, bajusza h
zete : körülcsavart nya
kával és egyelejű zsinór
vésett betűkkel, fölül

Ezüstözött rézvéset, át
Értéke 40 K. — Havas (H
30-án (787–907). — Átvéte
(1950–909), az 1910 február
eln. sz. leiratok, illetőleg a
az 1910 márczius 23-iki (51
jelentetett 1908 január 31-

zaik módra felrakott zománccal, máz alatti kobalttal és máz fölötti zománc színekkel díszítették a kínai porcellánt. — A Conoisseurben (52) a XVIII. századi angol porcellán és a delfti porcellánból készült tubákos szelencék vannak szóvátéve. A Kunst und Kunsthandwerk (11.) régebbi korból veszi tárgyát, ismerteti a bécsi és délosztrák fazekasság történetét. — Ugyanott Kisa archaeologiai tudományossággal világosít föl a római terra sigillata sajátságairól.

Kertművészet. A kertművészet újabban mind nagyobb tért kezd elfoglalni az iparművészeti folyóiratok hasábjain is. Van külön ezzel foglalkozó folyóirat is, Gartenkunst a címe. Legutóbb cikkek jelentek meg e tárgyról a Städteban 12., a Dekorative Kunst 3. s a Zeitschrift f. bild. Kunst 3. számában.

Lakásberendezés. A Dekorative Kunst ez évi januári számában Ludwig Hohlwein rokonszenves egyéniségét mutatja be egy általa tervezett teljes fölszerelésü vadászlak keretében. Az ebedlő termetes tálalójától kezdve a padkás kemencéig mindenről levirít a német kedélyesség, itt-ott ugyan a bútorok díszeinél és vonalainál a skót ízlés előtt való mértékletes behódolást olvashatjuk le. — Ugyanott jelent meg Fernand Khnopff festőművész brüsszeli villája, melyben fehér, kék és más színü szobák hangulataival akar nyugtalanító érzéseket kelteni művész lakójuk. Magatervezte otthona inkább a lelkének készült, mint a testének. Benne kevés a bútor, kevés a világítás, csak az ellentét nagy, — mint ahogy már az egy szimbolistához illik.

Legyező. A legyezőről ir a Dekorative Kunst (3) és a Kunst und Handwerk (12).

Ruházat. A Burlington Magazine-ban (33) Howgreek Women dressed cim alatt bő illusztrativ anyaggal pompás összehasonlitást találunk a görög és a modern viselet között.

IPARMŰVÉSZETI NEVELÉS.

A rajzoktatás felügyeletének szervezése. A Magyar Nemzet m. é. december hó 28-diki számában a következő sorokat olvassuk:

„Lukács György vallás- és közoktatásügyi miniszter az esztétikai nevelés ügyének előmozditása érdekében nagyjelentőségü intézkedést tett. Rendeletet adott ki ugyanis egy rajzoktatási felügyelő-bizottság szervezése iránt, amely bizottság feladata a rajztanításnak a középfokú iskolákban való rányitása és ellenőrzése lesz. A bizottság vezetésével a miniszter Feszty Árpád kiváló festőművészt kivánja megbizni, kit már fel is szólított a bizottság szervezetére vonatkozó javaslat megtételére. A miniszternek ezen ujitása közszükséget pótol, mivel a művészeti oktatás és általában az esztétikai képzés a középfokú iskolák tantervében és utasításaiban a különféle és szerteágazó tantárgyak feldolgozása közben rendszeresen nem érvényesülhet, másrészt egyes iskolafajok régi tantervei a művészeti nevelést és módszert illetőleg olyan rendelkezésekre szorítkoznak, amelyek a modern haladás korszerü irányelveivel nincsenek összhangban, sőt ezektől elmaradnak. Lukács miniszter a rajzoktatási felügyelő-bizottság szervezésével a művészeti oktatásnak a rajztanítás rendszerében immár helyes irányt adott. Intézkedése folytán az iskolák egész vonalain egységes és célirányos lesz a rajztanítás. A rajzoktatási felügyelő-bizottság a rajztanítás irányitásán és ellenőrzésén kivül összekötő kapocsként szolgálhat művészetünk s iparunk fejlesztése, valamint társadalmunk művelődése érdekében azzal a rendeltetéssel, hogy a különböző irányban működő erőket egyesítve, törekvéseiket egy közös cél felé, az együttes haladás nemzeti irányú útjára terelje, másrészt a művészeti hatást az iparban érvényesitse. A bizottság tevékenysége kiterjedhet még a felnőttek müizlésének nevelésére is, a fővárosban, mint a vidéken felolvasások, előadások rendezése által. Igy a közönség körében a müizlést terjesztheti s a művészet iránt ébren tarthatja az érdeklődést. A felügyelő-bizottság megfelelő szakférfiak közreműködésével bizonyára igen eredményesen fogja célját szolgálni.“

Az akció, melyről a félhivatalos híradásból értesülünk olyan, hogy megvalósitását melegen óhajtja mindenki, aki a magyar művészet s általában a magyar művelődés ügyét szivén hordja. Itt is azonban, mint minden egyéb emberi tevékenységnél, nem annyira a programm jóságán vagy fogyatékosságán múlik a siker vagy az eredménytelenség, hanem az embereken, akiknek nemcsak programmot adni, hanem azt megvalósitaniok is kell. Nagyon kivánatos, hogy a tervezett rajzoktatási felügyelő

bizottságban hazai rajztanításunknak és művészi nevelésünk ügyét oly férfiak irányítsák, akiknek kiváló szakképzettség, igazi ügyszeretet, gazdag tapasztalat és bölcs mérséklet adja meg az erre való hivatottságot.

SZAKIRODALOM.

A Művészetek Története. Szerkeszti: Beöthy Zsolt. I. kötet: Ó-kor. Budapest, Lampel R. (Wodianer és fiai) részvénytársaság kiadása. 4° 556 l. Ára kötve 16 korona.

Régen érzett hiányt pótol ez a vállalat, amelyet legkiválóbb esztétikusunk szerkeszt s amelynek első kötetét remélhetőleg mihamarabb követni fogja a többi három. A művelt közönség igényeit teljesen kielégítő s megfelelő módon képekkel illusztrált művészettörténelmünk eddigelé nem volt. Beöthy Zsolt a műtörténelem egyes korszakainak feldolgozására egész sor írót nyert meg, akik többnyire speciális tanulmányaik eredményét közlik a nagy munkában, amennyiben írói pályájukon főleg azzal a néppel és korral foglalkoztak a legtöbbet, amelynek művészetét itt összefoglalóan ismertetik.

Az első kötetet Beöthy Zsolt bevezetése nyitja meg, amelyben a munka keletkezéséről számol be érdekesen s célját és beosztását magyarázza. Sebestyén Gyula az őskor művészetéről rajzol plasztikus képet, Mahler Ede, az egiptologia tanára budapesti egyetemünkön, az ó-kor keleti népeinek művészetét ismerteti tömören, de behatóan s bizvást állíthatjuk hogy a műtörténelem ez érdekes problémákkal teli legrégibb korszakáról a nagyközönség külföldön sem nyert eddigelé áttekinthetőbb képet, mint itt.

A kötet legnagyobb részét: a görögök művészetét, Láng Nándor írta meg, aki az Ó-kori Lexikon antik művészeti részének megírásában való közreműködésével hivatottságának már fényes jelét adta. A Beöthy művészettörténetébe írt értekezésében alapos tudásán kívül szép előadásával is lebilincsel s kitünő csoportosító képességével óriási anyagán szinte korlátlanul uralkodik. Zsámboki Gyula értekezése következik ezután Beöthy műtörténelmének első kötetében, amelyet Kuzsinszky Bálint cikke fejez be. Zsámboki, a jeles professzor, aki az antik műtörténelem ismertetése ügyének középiskoláinkban első apostola volt, a rómaiak művészetét írta meg. Kuzsinszky Bálint egyetemi tanár a római művészet magyarországi emlékeit ismerteti azzal a hivatottsággal, amely az aquincumi muzeum vezetése s „Budapest régiségei" szerkesztése kapcsán kifejtett működése révén általánosan ismeretes.

Beöthy Zsolt művészettörténelme a vallás- és közoktatásügyi ministerium kezdeményezésére indult meg s külső kiállítása a tartalomhoz illően fényes. Bekötési táblája Horti Pál terve után készült.

A tömérdek kép, amely a munkatársak fejtegetéseit magyarázza, általában sikerült. S ha a kiadó a következő kötetekre a klisényomásra alkalmasabb papirost szánna, a munkát külső kiállítása tekintetében szinte tökéletesnek fogjuk tarthatni.

A könyv a nagyközönség körében nálunk még ma is első sorban külső kiállításával hódit. Állami támogatással megjelenő díszművek kiadásánál kétszeres joggal várhatjuk el, hogy külső kiállításukkal is a jó ízlést terjesszék s e tekintetben általában mintaszerűek legyenek. S ezek után örömmel nézünk a többi kötet megjelenése elé. Mint első kötete is mutatja, a Beöthy Zsolt szerkesztésében megjelenő művészettörténelem a nálunk manapság nagy számmal megjelenő díszmunkák sorában ama kevesek közé tartozik, amelyekben a díszes kiállítás megfelelő szellemi tartalommal is jár.

A Művészet Kis Tükre. A képzőművészetek általános története. Irta: Reinach Salamon. Fordította: Lázár Béla. Budapest, az Athenaeum kiadása, 1906. 8° 346 oldal.

Reinach Salamon, mint e munka előszavában is olvashatjuk, a párisi Louvre iskolájá-

Magyar Iparművészet 1906. 34. l.

Beöthy Zsolt irodalomtörténész:
Kelecsényi Gábor: Az árvízi hajós.

2.) Folytatás. 1.

1. Budapest folyóirat, 1988, 3., 24-old.

Dombormű a Ferencesek templomának falán

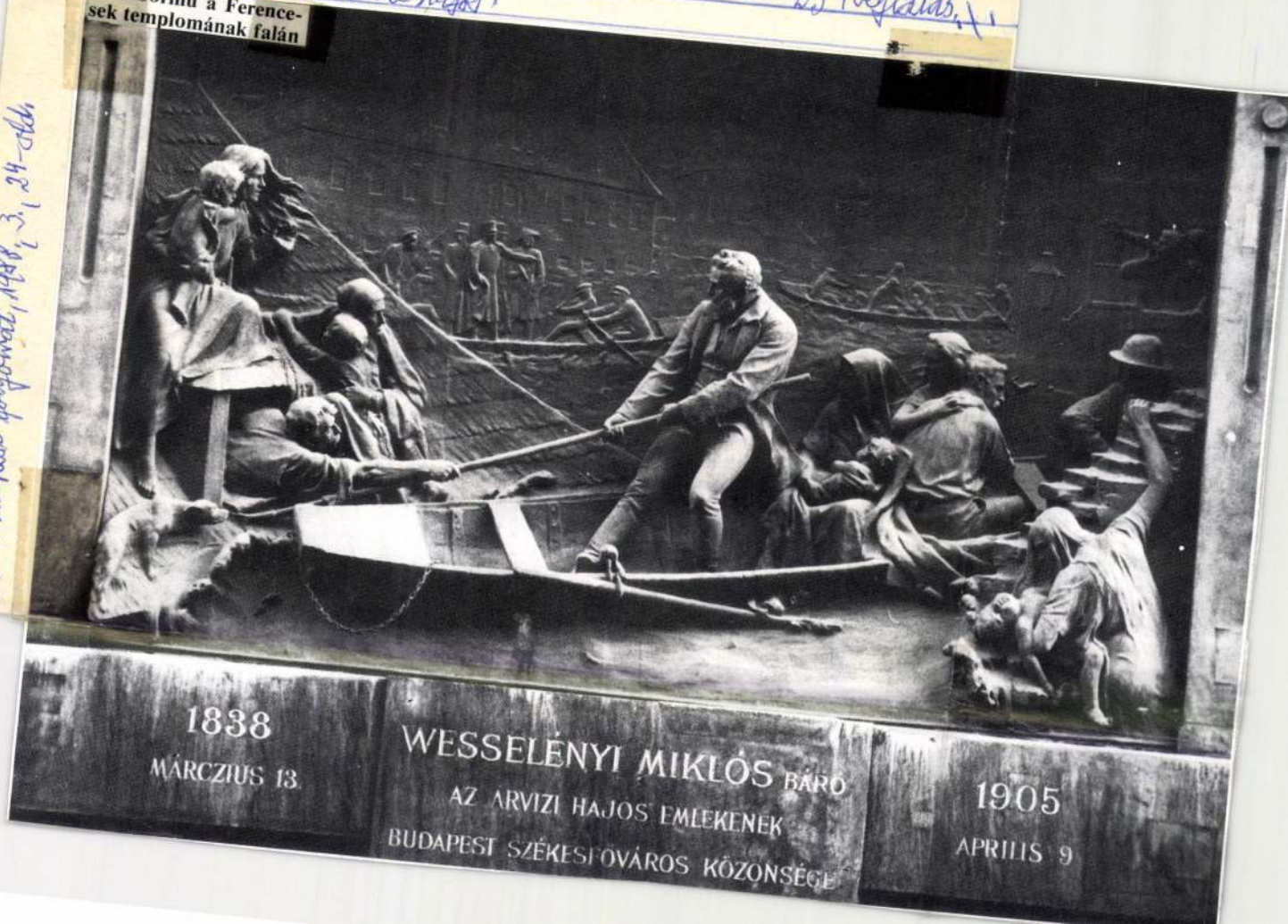

Caesar és Pompeius neve jól is
ténelemből és a világirodalom
harmadikat, Crassust úgy kell l
ban fellelnünk. Wesselényi Mi
denki számára ismerős mint ,,
jós''*,* de egyéb működéséről al
valamit, politikai tevékenységét
összekeverik ugyancsak Miklós
selő apjával. Igaz, mind a kettő
lenzéki, a hatalommal szíveser
szegülő, ,,*nagy természetű*'' ma
Tetteikért hajlandók voltak a l
vállalni. Apját jakobinusság vá
vény elé állították, pedig nem
lőbb nyolc kemény évet nyor
kufsteini várbörtönben. Ugya
kastélyából formálisan hadat i
gyik szomszédja, Haller gr
Ugyanilyen elszántsággal harcol
dó magyar színház megteremté

Beothy kult gyűjtő

UTAZÁS

ISZTAMBUL: 5 nap 7390, 6 nap 8440, utazás nyugati autóbusszal. Tihanyi Travel Rákóczi 78. 122-1915, Teréz krt. 32. 131-2913.

B. Ú. É. K.
(6 nap) Athén 15 980, Isztambul 12 980, Párizs 22 980.
SÍUTAK: Szlovákia 5990-től, Ausztria soproni szállással 9480. Tihanyi Travel Rákóczi 78. 122-1915, Teréz krt. 32. 131-1913.

FANTASZTIKUS SÍAJÁNLATOK
a legjobbaktól: Neckermann, Top-sí, Encián, Nouvelles Frontieres egész Európában! T.: 268-0586. Autóbuszok kedvezményesen bérelhetők a téli programokhoz! Ikarustól a Neoplanig, 8–85 főig! Nordic Buszcentrum T.: 268-0542, Bp. VII., Erzsébet krt. 22.

Amszterdami szilveszter repülővel, programmal.
Elhelyezés négycsillagos szállodában, reggelivel.
Időpont: 1993. december 30.–1994. január 2. Részvételi díj: 43 900 Ft/fő.
Jelentkezés:
M & M Exclusive Tours
1052 Budapest, Váci u. 12.
Tel.: 267-4365/66, 67, 68, 69.

SZILVESZTERI AJÁNLATAINK:
5 nap, 4 éjszaka, félpanzióval, szállodában: dec. 29.–jan. 2-ig. Szilvásvárad, Mátrafüred, Győr, Hajdúszoboszló, Miskolctapolca 6990 Ft-tól 15 000 Ft-ig és még sok ajánlat! NORDIC Utazási Iroda, VII., Erzsébet krt. 22. 268-0586, 141-0380.

EXKLUZÍV AJÁNLATAINK
repülővel a legjobbaktól: Neckermann-, Nouvelles Frontieres-, Cosmorama-utak: Srí Lanka, Szingapúr, Maldív-szigetek, Kanári-szigetek, Eilat, Egyiptom, Tunézia, Grand Canaria, Görögország, Marokkó, Franciaország 28 000 Ft-tól.
NORDIC Utazási Iroda, VII., Erzsébet krt. 22. 268-0586, 141-0380.

HETENTE Amszterdam 5250, Párizs 4730, Brüsszel 5250, Frankfurt 5250, München 2390. Tihanyi Travel Rákóczi 78. 122-1915, Teréz krt. 32. 131-1913.

SHALOM IZRAEL – SZUPERKEDVEZMÉNYES 8 NAPOS IZRAELI UTAZÁS
repülővel, félpanzióval, kirándulásokkal 59 900 Ft-ért 1994. jan. 13., 27. időpontokban. IZRAEL GAZDAGON – 8 napos nagy körutazás EILATI látogatással 69 900 Ft-ért 1994. január 20–27-ig. EILATI ÜDÜLÉS a Vörös-tenger izraeli partján 1994. január 18-tól hetente 48 900 Ft-tól. Jelentkezés a CHEMOL TRAVEL UTAZÁSI IRODÁBAN. 1052 Budapest, Vörösmarty tér 2. Tel.: 266-2261, 266-2173, 266-2174.

ÁLLÁS

Az Országos Reumatológiai és Fizioterápiás Intézet Bp. II., Frankel Leó u. 17–19. keres orvosi kéziműszer- vagy orvosszakmai anyagismerettel rendelkező férfi raktárost. Fizetés: a közalkalmazotti törvény szerint. Jelentkezés: Andóczi Balog Csaba osztályvezetőnél a 115-2122-es telefonon.

KÖNYVELŐK! Könyvelőiroda kettős könyvvitelhez értő könyvelőket keres. Érdeklődni: 201-1121, 201-2969, 115-0212.

LAKATOSOKAT hegesztési gyakorlattal felveszünk dunakeszi munkahelyre. Érdeklődni a 06-27/341-134-es telefonon lehet.

Számítógépes szövegszerkesztői gyakorlattal, jó gépírástudással rendelkező fiatal munkatársat keresünk az Astoria közelében lévő munkahelyre. Fizetés: bruttó 25 ezer Ft. Tel.: 266-3204, 138-4642.

Jövedelmező otthoni munka, bedolgozás, szellemi munka, válaszborítékért tájékoztatom. Nagy, 2899 Naszály, Rákóczi út 212.

BÚTOR

Antik bútorokat, festményeket, perzsaszőnyegeket, faliórákat, régiségeket, hagyatékot, lakásfelszerelést lomtalanítással, kulcsátadásra veszek, 142-8767.

Hagyatékot, bútorokat, festményeket, csillárokat, órákat, dísztárgyakat, szőnyegeket, könyveket, ruhaneműket vásárolok lomtalanítással. 163-0042.

Használtcikk Kisszövetkezet bútorboltja VIII., Teleki tér 7. 134-2220, Teleki tér 25. 133-3517, VII., Erzsébet krt. 37. 142-3538, készpénzért megvásárolja modern szekrénysorait, ülő- és fekvőgarnitúráit, konyháit, antik bútorait (hibásat is). Árusítás 8–17 óráig.

RÉGI PERZSA-SZŐNYEGET, szőttest, kelimet vásárolnék gyűjteményembe. 173-1033.

Régiségüzlet készpénzért vásárol kastélyberendezési tárgyakat, bútort, nagyméretű szekrényt, vitrint, komódot, garnitúrát, külön széket, fotelt, kanapét, íróasztalt, szekretert, tabernákulomot, 1945 előtti festményeket, hagyatékot, milliós tételben is. 1074 Wesselényi u. 19. Hétfőtől péntekig 10–17 óráig. 117-9938, 276-4213.

ÁLLATOK

Kuvasz hat hónapos kölyök szuka kutya, kitűnő házőrző szülőktől, 3000 forintért eladó. 186-3168.

Törpe schnauzer kiskutya karácsonyra! Kiváló szülőktől, törzskönyvezve, igen kedvezményesen, sürgősen eladó. Tel.: 160-9675, 18–20-ig.

HANGSZER

Vennék használt pianínót vagy rövidzongorát tanulónak, karácsonyra. Telefon: 121-1847.

Világmárkás pianínó, angolmechanikás és rövid bécsizongora eladók. XIV., Dózsa György út 9. fszt. 2. (Keletitől 1 megálló.)

TV, RÁDIÓ

Orion Heliosz nagy képernyős, üzemképes színes televízió tízezer forintért eladó. 156-8841.

TELEVÍZIÓ-GYORSSZERVIZ. Minden típus javítása helyszínen, garanciával. 163-5139.

VÁLLALKOZÁS

INGATLANBEFEKTETÉS! Működtesse, miközben kamatozik...! Értékesítjük Esztergom–Dorog határán, forgalmas főút mentén az **ÚJ WEST ÁRUHÁZ** földszinti 2, emeleti 10,15, 20, 50, 65 nm-es (összevonhatóan max.: 80, 130, 300 nm) nagy kereskedelmi értékű üzleteit. Ajánlati ár: 48 000 Ft/nm. **Visszavásárlási garanciával:** 58 000 Ft/nm. Licitlépcső: 5000 Ft. A szerződéses visszavásárlási garancia alapján üzletét 33% kamattal 1994. dec. 15-én, kívánságára visszavásároljuk! **RÉSZLETFIZETÉSSEL:** lízinghitel 1995. dec. 15-ig. A vevő döntése szerint, de minimum 7000 Ft/10 nm havi részlet. Az 1993. dec. 10-ig beérkező ajánlatokat sorrendben vesszük figyelembe. Levélben: FUTURE Kereskedelmi Iroda, 2501 Esztergom, Pf. 72. Szóban: Rottár József, 06-33/313-155, 06-33/331-213.

Lelépés nélkül bérbe adó Pestlőrinc központjában, 94 nm sarok-üzlethelyiség udvarral. Gyógyszertárnak, irodának, szolgáltató-, kereskedelmi egységnek. Telefon: 184-3968.

RAKTÁRHELYISÉG KIADÓ XI. kerületben, forgalmas főútvonal mellett, 60 nm+9 nm száraz, fűtött és őrzött raktárhelyiség időszakosan kiadó 1993 december 1-jétől. Jó közlekedési és rakodási lehetőséggel. T.: 166-3030, 9-től 12.30-ig, hétfőtől csütörtökig.

JÁRMŰ

Bármilyen Ladát vennék. 147-9451.

KIPUFOGÓ- ÉS VONÓHOROG-CENTRUM – minden típusú gépkocsihoz – szereléssel is. Fagyálló: 155 Ft/l. **AKKUMULÁTOROK** 4100 forinttól. **BALOGH** Autósbolt XI., Villányi u. 103. T.: 186-9085.

Utánfutó, 180x3 méteres, nagyméretű dolgok szállítására kiválóan alkalmas, gyári ponyvával, új állapotban eladó. 186-3168.

Wartburgot, Trabantot vennék. 189-2637.

GÉP, SZERSZÁM

FAIPARI gépek, szerszámok a kis- és nagyipar számára szuperolcsón! 1096 Budapest IX., Ernő u. 15. Tel.: 215-4253, 215-0459. 9700 Szombathely Dózsa Gy. u. 9. Tel.: 06-94/324-450.

Régi gyalupad, asztalosszerszámok eladók. 138-0031, este.

KÖNYV

1945 ELŐTTI KÖNYVEKET VÁSÁROLOK (GÓT BETŰSET IS!) NOVOTNY 140-8016, 11–18 ÓRÁIG.

Antikvárius vásárol: régi könyveket, könyvtárat, hagyatékot, levelezőlapot. 227-3247, Mészáros.

Könyvgyűjtő kiemelten magas áron vásárol gyűjteményébe magyar és idegen nyelvű könyveket, könyvtárat, metszeteket, térképeket, képes levelezőlapot. Azonnali készpénzfizetés. Vidékre is megyek. Telefon egész nap: 132-2839.

Levelezőlapokat, aprónyomtatványokat, számolócédulákat, grafikákat (háború előttit) vásárolnánk. Tel.: 111-6874.

Magas árat fizetek: 1944. december 13-i **KÉPES SPORTÉRT.** Tel. du. 16-tól: 175-2690.

ADÁSVÉTEL

Asztal, fehér színű, nagyméretű, 1x3 méteres, új állapotban 5000 forintért, kettő darab vegyes tüzelésű kályha és kettő darab olajkályha olcsón eladó. 186-3168.

Diplomatalakásba sürgősen keresünk régi festményt, porcelánt, dísztárgyat, csillárt. 142-2032.

Ezüsttárgyak felvásárlása, gyertyatartók, cukordoboz, nagyméretű ezüsttálca, ezüst étkészlet. 1074 Wesselényi u. 19. Hétfőtől péntekig 10–17 óráig. 117-9938, 276-4213.

Herendi Viktória-mintás teás és kávéskészlet eladó. Érdeklődni este: 173-2403.

Kádár-, Scheiber-, Berkes-, Neogrady-, Viski-, Lakos-, Geiger-, Heyer-, Rottmann-, Bachmann-, Molnár Z. János-, Istvánffy-, Szántó Mária-, Zorkóczy- stb. képeket veszek. 153-3607.

KANDALLÓ gyönyörű mintás, többszínű, Zsolnay, 100 éves. Irányár: 500 000. Antik, fafűtésű, háromszög tetejű cserépkályha eladók. 8–17-ig. 122-1980.

Vásárolok régiséget, régi falvédőt, csipkét, kézimunkát, csillárt, ruhaneműt, hagyatékot. 173-0558.

LAKÁS

90 nm-es, I. kerületi, III. emeleti önkormányzatit cserélek I. vagy II. kerületi I. emeleti, 40 nm körüli, telefonos, erkélyes öröklakásra. Tel.: 202-4087.

KÖZLEMÉNYEK

■ **DÍSZCSOMAGOLÁSI** és AJÁNDÉK-NAGYKERESKEDÉS nílt a 1096 Haller u. 78.-ban. MASNI STÚDIÓ. 215-4494.

■ A Soros Alapítány pályázatot hirdet műsorkészítő tevékenységre a Magyar Rádiótól és a Magyar Televíziótól független helyi rádiós és televíziós állomások valamint műsorkészítők részére. Részletes felvilágosítás kérhető levélben (1525 Budapest, f. 34.) vagy telefonon (202-6211) Lusnoki Tibortól.

■ **EXKLUZÍV AJÁNLATAINK** repülővel a legjobbaktól: Neckermann-, Nouvelles Frontieres-, Cosmorama-utak: Srí Lanka, Szingapúr, Maldív-szigetek, Kanári-szigetek, Eilat, Egyiptom, Tunézia, Grand Canaria, Görögország, Marokkó, Franciaország 28 000 Ft-tól. NORDIC Utazási Iroda V., Erzsébet krt. 22. 268-0586, 141-0380.

■ Autóbusz-rendelés, mikrobuszbérlet. 269-292 131-7186

■ A STRÁZSA Vagyonvédelmi Kft. tudatja, hogy a Magyar Fórum 1993. december 2-i számában megjelent „Adót, olajat és emberéletet loptak" című cikkben szereplő – súlyos törvénytelenségeket elkövető – STRÁZSA Bt.-hez vállalkozásunknak semmi köze nincs, és kivizsgáltatjuk, ment jegyezhette be a Cégbíróság az azonos nevű és azonos tevékenységet folytató céget.

■ A Magyar Nemzeti Galéria közli, hogy 1993. december 3-án, csütörtökön technikai okok miatt B és C épületében lévő kiállításait 15 órakor zárja. Közöljük, hogy a Picasso-kiállítás és a D épületben látható valamennyi kiállítás — a Középkori és reneszánsz kőtár, a Gótikus faszobrok és táblaképek, a Késő gótikus szárnyasoltárok, a XX. századi magyar festészet és szobrászat (részben), a Modern magyar éremművészet, a Vayer Lajos tiszteletére rendezett tárlat változatlanul 18 óráig tekinthető meg.

■ Az ÉSZAK-PIÉRT R. igazgatósága értesíti tisztelt részvényeseit, hogy a társaság rendkívüli közgyűlését **1993. január 10-án, 10 órára** hívja össze. A közgyűlés helye: ÉSZAK-PIÉRT RT. TANÁCSTEREM Miskolc, Blaskovics u. 1. sz. A közgyűlésen a következő javasolt napirendi pontok kerülnek megtárgyalásra:
1.) A vagyonmérleg és a vagyonmegosztási javaslat fogadása.
2.) Az ÉSZAK-PIÉRT R.-t illető jogok, illetve terhelő kötelezettségek megosztása az új társaságok tekintetében.
3.) Az ÉSZAK-PIÉRT RT. szétválásának elhatározása.
4.) Az új rt.-k alapszabályainak elfogadása, vezető tisztségviselők (igazgatósági tagok, felügyelő-bizottsági tagok, könyvvizsgáló) megválasztása.
A napirendi pontokhoz készített írásbeli előterjesztés 1994. január 5. és 10. között munkanapokon megtekinthető.
Kérjük tisztelt részvényeinket, hogy a közgyűlés kezdete előtt egy órával a szavazójegyek átvételére megjelenni szíveskedjenek.
Az esetleges határozatképtelenség miatt megismételt közgyűlést 1994. január 24-én 10 órára hívjuk össze a fent meghirdetett helyre, változatlan napirenddel.
ÉSZAK-PIÉRT RT. IGAZGATÓSÁGA.

Önkormányzattól megvásárolható lakásért havi életjáradékot fizetnék. A lakás árát fizetem. 189-9050.

ALBÉRLET

80 nm-es, földszinti, telefonos lakásrész Déli környékén 40 000-ért kiadó. Tel. este: 202-6284.

Heti néhány órás irodai tevékenységre Belbudán vagy Belvárosban is szobát keresünk. Jobb önnek, mint egy albérlet! Tel.: 175-5462.

Zuglóban családi ház emeleti része – telefon, műholdvevő, központi fűtés – garázslehetőséggel, 200 nm alapterületű, kiadó. 183-5383.

ÜDÜLÉS

München 2300, Bécs 800, Triest 2000, nürnbergi vásár 2650, Isztambul 7990, velencei karnevál 2500. Tapsitours, Váci utca 50. 266-8849.

Nürnbergi vásár 2650, München 2300, Trieszt 2000, Bécs 800, Tarvisio 1800, Isztambul 7990, velencei karnevál 2500. „Hetedhét" József krt. 77. 114-4203.

Sopronban üdülési jog: január 13–26-áig Solar Club Hotelben átadó. Telefon: 120-8113.

TÖLTSÖN EGY HETET IZRAELBEN, A VÖRÖS-TENGER PARTJÁN, EILATBAN! 8 nap/7 éjszakás turnusaink folyamatosan indulnak 1993. november 9-től 1994. március 22-ig. Utazás az EL-AL izraeli légitársaság járatával. Ellátás: izraeli svédasztalos reggeli, kívánság esetén félpanzió. Pihenés, napozás, fürdés, tengeri sportok, fakultatív programlehetőségek. 4 és 5 csillagos szálloda közül választhat: a 3 csillagos **Americana** szálloda 2-3 ágyas szobáiban, időponttól függően: 48 400 Ft/fő-től. További egy hét: 21 900 Ft/fő-től. Félpanziós felár: 9650 Ft/hét; az 5 csillagos **Sonesta Suites** szálloda 2-4 fős luxuslakosztályaiban időponttól függően: 53 900 Ft/fő-től. További egy hét: 27 400 Ft/fő-től. Félpanziós felár: 5 800 Ft–20 300 Ft/hét. VÁRJUK JELENTKEZÉSÉT! **PAR AVION TRAVEL** 1061 Budapest, Andrássy út 5. Tel.: 269-6532, 268-0627. 1013 Budapest, Pauler u. 11. Tel.: 202-3764, 202-6419. 8600 Siófok, Fő u. 174–176. Tel.: 06-84/318-318. **HUNGAROCAMION TRAVELS** 1148 Budapest, Hungária krt. 120–144. Tel.: 252-7679, 251-4666.

OKTATÁS

SZÁMÍTÓGÉP-KEZELÉST, SZÖVEGSZERKESZTÉST ÉS GÉPÍRÁST oktatunk. Tel.: 217-5192, 251-6585.

GONDOZÁS

EGYEDÜLÁLLÓ NYUGDÍJASOK, FIGYELEM! Ha ön biztonságot akar, teljes ellátással, ha nyugdíját bővíteni kívánja, legyen partnerünk új nyugdíjasházunkban. Kérésére 500 forint elküldése után dokumentációt küldünk. Total Design, Rapid Stúdió. 1037 Budapest, Erdőalja út 119. „Csak írásban" jeligére.

Eltartási szerződést kötnék. Lelkiismeretes, leinformálható egészségügyi, kocsival rendelkezővel. Gázfűtéses, telefonos szoba. „Mozgássérült N 5417" jeligére Budapest 70. 1443 Pf. 191.

VEGYES

Belső lépcső acél és tölgy 25 000 Ft, gázbojler, vízmelegítő használt 12 000 Ft, gáztűzhely 3 lapos 17 000 Ft, kisméretű tégla eladók. Tel.: 201-5683.

FELHÍVÁS!
Az Autoker Alfa Alkatrész-kereskedelmi Kft. (Budapest IX., Ecseri u. 14–16.) értesíti t. vevőit és ügyfeleit, hogy 1993. december 10-én áramszünet miatt nyitva tartását 1 napra szünetelteti.
Az üzemszünet miatt szíves elnézésüket kérjük.

Kárpótlási jegyet napi árfolyamon azonnali készpénzfizetéssel vásárolok. V. ker., Kálvin tér 4. 1/6. Tel.: 138-3834, 117-9525.

Kőbányán 122 nm-es helyiség udvarral, pincével, raktárnak, műhelynek márciusra kiadó. Tel. esti órákban: 131-7067.

Olcsón eladó: „Kombi" rácsos ágy, „Zsuzsi" kézikötőgép. Tel.: 156-8668.

Salgó elemek, 45x66 mm, 3 méteres szálak kedvező áron eladók. 186-3168.

SZOLGÁLTATÁS

189-7756, 271-3356. **DUGULÁSELHÁRÍTÁS** falbontás nélkül, mindennap.

ABLAKTISZTÍTÁS, ABLAKSZIGETELÉS, irodatakarítás, szőnyeg-, kárpittisztítás, közületeknek is. 173-1235.

Ágytolltisztítás, paplankészítés! XIII., Reitter F. u. 64/B. Tel.: 129-6357.

Azonnali kezdéssel vállalok műmővesmunkát, burkolást, festést-mázolást, víz-gáz-fűtés és villanyszerelést, lomtalanítást, földkitermelést, csatornázást, határidőn belül garanciával, közületeknek is. Megbízható kisiparos. Tel.: 169-1369, egész nap.

PIKK-PACK KÖLTÖZTET csomagol zongora, pianínó 217-2480, 189-0232

DUGULÁS-ELHÁRÍTÁS azonnal, mindenféle lefolyó tisztítása garanciával, szombaton is: 147-6877.

DUGULÁSELHÁRÍTÁS MÉG MA, GARANCIÁVAL. 134-1143.

KAPUTELEFON, DIGITÁLIS, VIDEO-rendszerek, szettek **BEMUTATÓ SZAKÜZLET.** VII., Hársfa utca 11. 122-1980, 269-7999.

KONTÉNERES SITTSZÁLLÍTÁS. TEL.: 114-0244.

Mindennemű kőműves- és burkolómunkát vállalok, azonnalra is. Rádiótelefon: 06-60/325-942.

Nadrágvarrás, alakítások 3 nap. Belvárosban V., **Veres Pálné 16.**

Duguláselhárítás falbontás nélkül, azonnal. 158-0950

Nedves házfalak utólagos szigetelése bontás nélkül, garanciával. 177-7594, vagy 147-0314.

Nincs huzat többé! Tökéletes ablak-, ajtószigetelés garanciával. 132-0090, 06-60/320-276.

Parkettacsiszolást, lakkozást, lerakást, PVC-, szőnyegpadlózást garanciával vállalok. 271-1230, Hegedűs.

Parkettázás, parkettacsiszolás, -lakkozás, PVC-, szőnyegpadló-ragasztás, garanciával, azonnalra. 184-9960.

REDŐNY, reluxa, harmonikaajtó kiváló minőségben közvetlenül gyártótól, garanciával! Telefon: 121-0356.

Redőny, reluxa, 50 éves cégtől, közületeknek is, garanciával. 216-8072.

Szalagfüggönyök, redőnyök, reluxák karácsonyi akciója. Tel.: 209-0938, 185-3507 munkanapokon.

Tapétázást, festést 100, mázolást 200 Ft/nm-es ártól vállalok, anyaggal. 121-7185.

Tetőtér-beépítés kivitelezését, tervezését vállalja építészmérnök-ácsmester társulás. Szakmai tanácsadás a helyszínen. Tel.: 112-6275, 184-7580.

TÖKÉLETES ablakszigetelések! **REDŐNYÖK!** Reluxák! **SZALAGFÜGGÖNYÖK!** Napellenzők! 177-0576.

Vállalok szőnyeg-, kárpittisztítást, rendszeres irodatakarítást, nagytakarítást. 112-4127.

Vizes házak, pincék utólagos szigetelése garanciával, legolcsóbban. 132-0090, 06-60/320-276.

FÉRJET KERES

Intellektuális, kreatív, gyengéd, empatikus, magas, vékony testalkatú (186), elhunyt társam hiányában várom hasonló adottságú, rendezett körülmények között élő 55–60 éves úr részletes bemutatkozó levelét, életre szóló kapcsolat igényével, adventi találkozás reményében. Érzékeny, testben-lélekben nagyon fiatalos, sportosan nőies, a világra nyitott (zene, színház, képzőművészet), egzisztenciával, lakással rendelkező **ember**-nő vagyok. 50/162/55. „Lélektől lélekig N 7610" jeligére Budapest 70. 1443 Pf. 191.

Keresem komoly gondolkodású, 50 éven felüli természetkedvelő, értelmiségi partneremet. „Megértés N 7536" jeligére Budapest 70. 1443 Pf. 191.

INGATLAN

A Reorg Rt. mint a PROFI Kisszövetkezet felszámolója értékesíteni kívánja a kisszövetkezet leltári készletét és telephelyét: Szigetszentmiklós, Cserfa u. 17. (kb. 180 nm). Érdeklődni lehet: Maholányi Ernő felszámolóbiztos, tel.: 168-6463.

Balatonfenyvesen partközeli luxusvilla eladó. Központi fűtés, telefonvonal. Balázs, Balatonfenyves, Rákóczi 13.

Balzac utca–Váci út sarkán, körerkélyes, 117 nm-es, 3 szoba-hall, személyzeti szobás, telefonos öröklakás eladó. Irányár: 6,2 millió Ft, érdeklődni a 149-8007-es telefonszámon lehet. (Üzenetrögzítő van.)

Bécsi úton, 50 nm-es kétszintes ház üzlethelyiséggel eladó, 13 millió Ft-ért. Tel.: 148-7226.

Budán, II., Fény u. 2. alatt egy szép, 84 nm-es, 2 szoba-hall és kisszobás, összkomfortos, déli fekvésű, I. emeleti öröklakás kedvező áron, sürgősen eladó. Telefon: 186-1998.

CSALÁDI HÁZRA CSERÉLNÉNK LAKÁSAINKAT. TEL.: 113-2291.

Eladó XIII. ker., Pozsonyi úti, 80 nm-es, telefonos, irodának is alkalmas öröklakás. Érdeklődni lehet napközben: 202-1253-on, este: 149-4911-en.

Eladó XIII. ker., Pozsonyi úti 80 nm-es, telefonos, irodának is alkalmas öröklakás. Érdeklődni lehet napközben: 202-1253-on, este: 149-4911-en.

ÉLETJÁRADÉKOT 8–25 000 Ft-ig fizetek budapesti lakásért, ottlakás nélkül. Békés, Pf: 104.

Filmmúzeum házában, 80 nm-es, 2 szoba-hallos, telefonos lakás 4,3 millió Ft-ért eladó. Tel.: 166-1331.

II. ker. Török u.-ban, 62 nm-es, 2 szobás, telefonos, I. emeleti öröklakás, 75 ezer Ft/nm áron eladó. Tel.: 115-3512 (este).

Károly krt. legszebb helyén, frissen felújított, II. emeleti, utcai, délnyugati fekvésű, panorámás, egész nap ragyogóan napfényes, összkomfortos, kaputelefonos, hívóliftes, azonnal beköltözhető, kettő és fél szobás, 70,5 nm-es, kétbejáratú öröklakás, 6 millió forintért eladó. Képviseletnek, irodának is kiváló. Tel.: 162-0280.

Szentendrén 344 n.öl, közműves építési telek eladó. 18 000 Ft/n.öl irányár, csereingatlant beszámítunk. 251-1967.

XI. ker., Halmi úti, kétlakásos, kertes családi ház emeleti lakása 55 nm, erkély, garázs, pincerész eladó. Tel.: 129-7955.

XI. ker. Baranyai u.-ban, 45 nm-es, 1,5 szobás, I. emeleti, telefonos, összkomfortos öröklakás 60 ezer Ft/nm áron eladó. Tel.: 115-3512 (este).

XVI. ker. zöldövezetében épülő ikerház fele eladó. 253 nm, 45 ezer Ft/nm. Kulcsrakészen. Részletfizetés lehetséges. Közvetítőt díjazok. Tel.: 271-9090.

XVI. kerületben (Kisszentmihályon) Kistelek utcában eladó háromszintes, 240 négyzetméteres alapterületű, összközműves családi ház 220 négyszögöles telekkel. Érdeklődni napközben 183-0172, este 163-9636-os telefonszámon.

Zuglóban, Veritas Kft. szervezésében társasházi 30, 36, 45, 76, 92 nm-es lakások telekhányaddal leköthetők. Építési telket, romos ingatlant vásárolunk Zuglóban. Tel.: 164-0616, 163-6832.

„BUDAVÁR" INGATLANKÖZVETÍTŐ MAGÁNIRODA! KETTŐSZÁZEGY-HETVENHÉT-TIZENKILENC, ZWILLINGER.

Sportos, csinos, 168 cm, 68 kg, 52 éves nő keresi párját karácsonyra vagy szilveszterre. „Telefonszámos levél 15014" jeligére a Ferenciek terei Hirdetőbe.

Ezúton szeretnék megismerkedni egy józan életű férfival, aki társa tudna lenni egy 62 éves, gyermektelen szolid özvegyasszonynak. Kertes családi házzal rendelkezem. „Keresem az igazit N 7517" jeligére Budapest 70. 1443 Pf. 191.

FELESÉGET KERES

36/170/60, egészséges életvitelű, rendezett körülmények között élő, elvált, diplomás férfi keresi hozzáillő társát függetlenségének végleges megdöntéséhez. „Klasszikus értékek N 5425" jeligére Budapest 70. 1443 Pf. 191.

65 éves, aktívan dolgozó értelmiségi férfi vagyok lakással, nyaralóval. Keresek megbízható hölgyet 56 évesig, élettársnak, feleségnek. „Csak becsületes N 5314" jeligére Budapest 70. 1443 Pf. 191.

SZŐNYEG

FRANCIA GYŰJTŐ perzsaszőnyegeket, copf stílusú bútorokat vásárolna. Minden este, tel.: 111-6750.

VIDEO

AJÁNDÉK KARÁCSONYRA! VIDEO-FELVÉTEL eseményekről, **MOZIFILMRŐL,** diáról, képről. Megmentheti amatőr filmjeit, ha átírjuk videóra. **TRANSZKÓDOLÁS NTSC** és minden világrendszerre. **MEGVÁRHATÓ. VIDEOFAM. Tel./fax: 121-6675.**

ÍRÓGÉP

Villanyírógép jó állapotban, olcsón eladó. Tel.: 201-3827.

KÖZÜLETI HIRDETÉSFELVÉTEL:
1092, Kinizsi u. 30–36. II. em. Tel.: 216-4151, 215-0141/239, 240; fax: 216-4152
Ügyfélfogadás:
hétfőtől csütörtökig: 8–16-ig, pénteken: 8–15-ig.

HIRDETÉSI ÁRAINK:

Lakossági:		Közületi:	
Apróhirdetés:	10 Ft/szó	Apróhirdetés:	30 Ft/szó
Halálozás:	20 Ft/szó	Halálozás:	20 Ft/szó
Közlemény:	40 Ft/szó	Közlemény:	80 Ft/szó

Áraink az áfát is tartalmazzák.
A telefonon feladott hirdetések kupla tarifával történnek.
A 14 óráig leadott hirdetések másnap megjelennek!

KÉSZPÉNZES APRÓHIRDETÉSEK FELVÉTELE:
1073 Budapest, Erzsébet krt. 6. Telefon: 122-1484
Telefonszolgálat: 269-6662, 269-6663
Hirdetési irodánk az alábbi nyitva tartás szerint várja ügyfeleit:
hétfőtől péntekig: 8–19-ig, szombaton: 9–12-ig,
ahol előfizethet a Magyar Nemzetre.

OLVADÁS

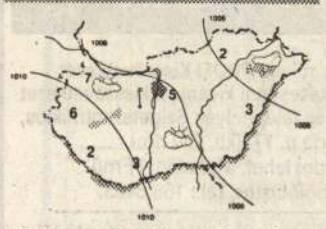

Változóan felhős lesz az ég, délelőtt elszórtan kialakulhat havas eső, ónos szitálás. A keleti megyékben kisebb havazás is lehet. A több-kevesebb napsütés mellett mindenütt fagypont felett lesz a hőmérséklet. Napközben megerősödik az északnyugati szél, hatására kitisztul a levegő, megszűnik a köd. A hőmérséklet kora délután általában 2 és 7 C-fok között alakul.

Várható országos középhőmérséklet: 0, +3 fok között.

Orvosmeteorológiai előrejelzés: hidegfronti hatás érvényesül.

Napkelte: 7 óra 19 perc.

Napnyugta: 15 óra 53 perc.

A Duna vízállása tegnap Budapestnél: 127 cm, 2,2 C-fok.

Légszennyezettség

A fővárosban tegnap 7 és 15 óra között mért maximális szennyezettség:

	mg/m³	A levegőminőségi határérték %-ában
SO_2:	0,180	36
CO:	7,06,1	61
NO_2:	0,133	133

A légszennyezettség mára várható alakulása: kissé csökken.

Európa időjárása:

Város	*Időjárás jellege*	*Legmagasabb hőmérséklet*
Athén	felhős	13
Bécs	ködös	–2
Belgrád	napos	5
Berlin	felhős	4
Kijev	szeles	3
Ljubljana	ködös	0
London	szeles	8
Madrid	ködös	3
Párizs	esős	6
Pozsony	ködös	–1
Prága	szeles	0
Róma	felhős	14
Stockholm	borult	6
Varsó	szeles	4
Zágráb	ködös	0

Szeretné elkerülni az időjárás okozta károkat? Rendelje meg az Országos Meteorológiai szolgálat veszélyjelzési és riasztási szolgáltatásait! Telefon: 135-3112, telex: 223-646, fax: 135-3927.

Lengyel győzelem

(Tudósítónktól)

PÁRIZS – Valóságos diadalt aratott és minden díjat megnyert az ötven éve fennálló és most huszonnegyedszer megrendezett *Jacques Thibaud-versenyen* a 19 éves lengyel Bartolomiej *Niziol*. Az ifjú hegedűs a Lord *Menuhin* által alapított 150 ezer frankos nagydíj mellett három másik díjat is megkapott – egyebek mellett a Banque Nationale de Paris elismerését –, így *összesen 195 ezer frankkal térhet haza*. A világszerte tekintélyesnek tartott vetélkedőn *a legrosszabb minőségű hegedűvel* éppen a győztes „dicsekedhetett". De ez sem zavarta Niziolt abban, hogy az összes szakértő elismerő méltatását megnyerje: szerintük játéka *„az európai hegedűművészet nagy iskolájának hagyományát"* követi. A második helyen a 23 éves ausztrál Adéle *Anthony* végzett, aki viszont a verseny legszebb hangszerén, egy cremonai Guadagninin játszott, a harmadik az ugyancsak 23 éves sanghaji születésű *Yuan-Quing Yu* lett. A győztes Niziol hétfőn este a Salle Pleyelben Isaac *Sternnel* együtt lépett föl, igen nagy sikert aratva.

(m. j.)

Hat évtizede szétszakítva

Mi van a Beöthy-gyűjteménnyel?

A Szépművészeti Múzeum felfrissített egyiptomi kiállításán megtudhatja az érdeklődő, hogy az itt látható tárgyak némelyike az úgynevezett Beöthy-gyűjteményből való. A tüzetesebb tárlatvezetői tájékoztatásból kiderül, hogy ennek az anyagnak egy darabja jövő év elejéig a finnországi Tamperében vendégeskedik, ahol ritka találkozás tanúi lehetnek a szakemberek. Svédországból odaérkezett a rég szétszakított együttes néhány más darabja.

Mit értünk Beöthy-gyűjteményen, és mi az a viszontagságos história, amely említése nyomán felsejlik? – kérdeztük dr. *Varga* Edithtől, a Szépművészeti Múzeum főigazgató-helyettesétől és egyiptomi osztályának vezetőjétől.

– A múlt század utolsó éveiben *Walassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter támogatásával magyar középiskolai tanárok jártak rövid tanulmányúton Egyiptomban. Csoportjuk vezetője *Beöthy* Zsolt, az irodalomtörténet egyetemi tanára volt, aki ekkor kezdett erre az ókori civilizációra vonatkozó emlékeket vásárolni. Az elkövetkező három évtized folyamán Beöthy professzor nagy anyagi áldozatok árán – részben külföldi műkereskedőktől – mintegy félezer olyan tárgyat szerzett meg, amelyek többsége igen értékes. A régi Egyiptom különböző korszakaiba betekintést engedő, változatos gyűjtemény érezhető lökést adott a fiatal hazai Egyiptom-kutatásnak. Századunk első negyedében ugyanis – ezeket a részleteket most tárja fel alaposabban a múzeumunkban dolgozó *Gaboda* Péter – már munkához látott az első magyar Egyiptom-expedíció, a Pázmány Péter Tudományegyetemen, az Eötvös Loránd Tudományegyetem elődjében pedig megnyílt az egyiptomi tanszék. A katedra vezetője, *Mahler* Ede több összefüggést a Beöthy-féle darabokon szemléltetett tanítványai számára. Mahler professzor ezenkívül pontosan leírta, szaknyelven „meghatározta" a kollekció minden egyes tételét.

– Ez a terjedelmes fényképes katalógus különösen azért vált nélkülözhetetlen forrássá, mert Beöthy Zsolt halála után örököseinek nem sikerült megállapodniuk az egyetemmel, illetve a fővárossal a hagyatékról, így a gyűjteményt valamikor a két világháború között eladták az uppsalai egyetemnek. Még szerencse, hogy az anyag kisebbik hányadát addigra kihelyezték a hazai közművelődés fellegvárába, a Nemzeti Múzeumba, s az juttatott néhány darabot az újonnan létesült Iparművészeti Múzeumnak meg a Néprajzi Múzeumnak, miután 1934-ben miniszteri rendelettel intézményünkben egyesítették az egyiptomi anyagot.

– Az ELTE egyiptológus hallgatói tehát évtizedek óta hozzánk járnak, hogy mélyítsék Ré fiaival kapcsolatos ismereteiket, hiszen az átmeneti kort idéző, munkafolyamatokat ábrázoló szolgaszobrocskák, uséptinek nevezett halottszobrok, hellenisztikus kori mécsesek és terrakották, kopt, vagyis keresztény kori textíliák és más tárgyak egyaránt találhatók falaink között. Állandó kiállításunkon az az óbirodalmi sírból előkerült festett dombormű is látható, amelyet most, mintegy harminc tárggyal együtt a tampereieknek adtunk kölcsön. Európa rangos egyiptomi gyűjteményeinek reprezentatív finnországi szemléje számunkra azért is emlékezetes, mert ott találkozott először egy budapesti „Beöthy-darab" néhány, tőle hat évtizede elszakított, Uppsalából odaküldött társával. Az igazi gyűjteményegyesítés azonban, sajnos, elképzelhetetlen.

Szilágyi Péter

A harmadik űrséta

Helyén az új kamera

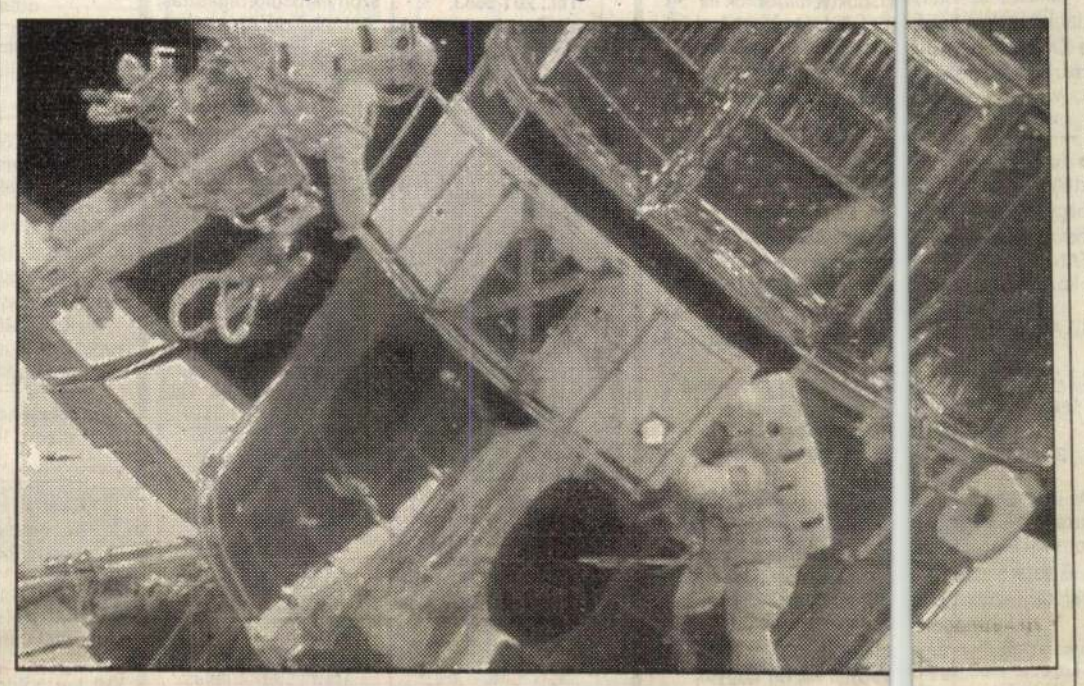

(MTI külföldi kép

(Tudósítónktól)

WASHINGTON – Az első űrséta párosa, *Musgrave* és *Hoffman* hétfőn éjszaka ismét kilépett az Endevourból, hogy a Hubble-teleszkóp zongora nagyságú kameráját kicserélje. S az első meglepetés akkor érte őket, három napon belül második űrlebegésük kezdetén, amikor a rögzítők a legkisebb erőfeszítés nélkül megmozdultak, s nem okoztak gondot a két űrhajósnak. Musgrave és Hoffman ezután a helyére illesztette az új kamerát, amely igazodik a teleszkóp deformált óriástükréhez, vagyis figyelembe veszi annak kétmikronos hibáját. Remélhető, hogy az új szerkezet mélyebbre belát majd az univerzumba, a tudósok lényegében a világ keletkezéséig szeretnének visszatekinteni a teleszkóppal, amelyre a következő napokban még kiegészítő tükröket szerelnek fel, hogy éles képeket kapjanak millió fényévnyi távolságból is.

A harmadik űrséta is jól sikerült, s a terv szerint még kettő van hátra. Ha semmi nem jön közbe, akkor megmentik az eddig hárommilliárd dollárt felemésztő Hubble-teleszkópot, s ez az űrhivatal megtépázott tekintélyének is jót tenne.

B. M.

Videoklip-fesztivál '94

Egymillió forintos fődíj

Az *R-Vision Videostúdió* 1994 márciusában *nemzetközi videoklip-fesztivált* rendez – jelentette be keddi tájékoztatóján a *Berlin étteremben Deák* Miklós producer. A versenyre nemcsak rendezők jelentkezhetnek, hanem operatőrök, vágók is, mindenki, aki elhivatottságot érez a pop-rock-videoklipek készítése iránt. A jelentkezők ötleteikkel, rövid szinopszissal pályázhatják meg az előadóművészeket és együtteseket, akik a vázlat alapján döntik el, vállalják-e a legfeljebb négyperces klip bemutatását. A klipeket szigorú feltételek között hetvenkét óra alatt kell leforgatni, majd öt nap elteltével tizenöt óra alatt megvágni. Az előválogatókat a tervek szerint az *Uránia moziban* tartják, ahonnan harminc klip jut az elődöntőbe, s egyben a televízió képernyőjére. A *Tv 1* és a *Duna tv* háromszor hetven percben, pénteken vagy szombaton főműsoridőben közvetíti az elődöntőket, majd március 23-án a kilencvenperces döntőt, ahol a legjobb tíz videoklip versenyez. A műsor szerkesztője *Szegő* Mihály, a rendező *Tánczos* Gábor. A zsűri neves szakemberekből áll, felkérték többek között *Babarczy* Lászlót, *Kapitány* Iványt, *Sára* Sándort, *Goór Nagy* Máriát, *Sándor* Pált, *Eszenyi* Enikőt, *Szabó* Istvánt, *Horváth* Ádámot, *Xantus* Jánost. A fesztivál fődíja *egymillió forint*, valamint rendezői állás az *R-Visionnál*. A helyezések mellett több különdíjat is hirdetnek, köztük a közönség díját, a legjobb operatőrnek, vágónak, világosítónak járó elismerést.

(devich)

Változik a munkarend

December 18-án, szombaton munkanap, december 24-én, pénteken pihenőnap lesz – mindezt *Kiss* Gyula munkaügyi miniszter rendelete tartalmazza. A lakossági ellátást és szolgáltatást végző, valamint az általánostól eltérő munkaidő-beosztásban foglalkoztatott munkavállalók munkarendje ettől eltérően is meghatározható. Továbbá nem érinti a rendelet a megszakítás nélkül – folytonosan vagy folyamatosan – üzemelő és a rendeltetésénél fogva munkaszüneti napon is működő munkáltatónál – illetve az ilyen munkakörben – foglalkoztatott munkavállalók munkarendjét.

Budapesten a „dél-koreai Billy Graham"

Nyolcvanfős kísérettel Budapestre utazott a „dél-koreai Billy *Graham*". A szöuli Teljes Evangéliumi Gyülekezet főpásztora, David Yonggi *Cho* kedden későn este érkezett Ferihegyre, és szerdától péntekig három istentiszteletet tart a budapesti Olimpiai Csarnokban. A 700 ezer tagot számláló gyülekezet főpásztora elutazása előtt nyilatkozva az *MTI*-t arról tájékoztatta, hogy Oroszországban már járt, de ez lesz az első kelet-közép-európai útja. Hazánkra azért esett a választása, mert meggyőződése szerint Magyarország Kelet-Európa és a jövőben az egész európai kontinens kulcsa. „Istennek terve van Magyarországgal" – nyilatkozta.

Szöul Margit-szigetén, Yoidón található a Teljes Evangéliumi Gyülekezet központja és főtemploma, amely a maga nemében a világon a legnagyobb: 20 ezer személyes, 13 ezer ülőhellyel. Itt hetente 12 alkalommal tartanak istentiszteletet

Elfogták a rendőr támad[illegible]óit

Egy rendőr törzszászlóst zsebtolvajok agyba-főbe vertek a Blaha Lujza téri villamosmegállóban, az utasok szeme láttára – írtuk december másodikai számunkban

A nagy erőkkel folytatott nyomozás eredményeként már másnap elfogták és előzetes letartóztatásba helyezték a támadók közül a 16 éves *R.* Attilát, a 16 éves *K.* Lászlót és a 18 éves *M.* Jánost. Az ő vallomásaik alapján került horogra hétfőn a bűncselekményben még részt vevő 17 éves *N.* Ferenc és a 19 éves *N.* Béla.

Mind az öten foglalkozásnélküliek, nem tanulnak, nem dolgoznak, zsebtolvajlásból tartják fenn magukat.

A kihallgatásokat, majd a vádirat elkészítését követően a bíróság előtt aljas indokból elkövetett súlyos t[illegible]esti sértés vétsége miatt kell n[illegible]ajd felelniük.

A sikeres [illegible]elderítőmunka elismeréseként a budapesti rendőrfőkapitány, *Bodrácska* János két nyomozót, valamint a sérült rendőrt pé[illegible]ldamutató magatartásáért – el[illegible]akarta állítani a tetten ért zsebt[illegible]olvajokat – jutalomban fogja r[illegible]észesíteni.

(k. é.)

Két nap alatt három halott

Orosz leszámolás Budapeste[illegible]n

A Budapest III. kerület, Virág Benedek út 22. szám alatti kettős gyilkosságról tegnapi számunkban beszámoltunk. Nyikolaj *Sirokov* kft.-igazgatót és egyik testőrét, Vil *Rahimjanovicsot*, orosz állampolgárokat megölte a másik testőr, Nyikolaj *Gorbunov*. Hétfői lapzártánkkor körözés és elfogatóparancs volt érvényben a feltételezett gyilkos kézrekerítésére. Az élet azonban röviden megoldotta a kérdést. December 6-án, hétfőn este újabb bejelentés érkezett a BRFK gyilkossági csoportjához: a hűvösvölgyi Nagyréttel szemben, a murvás parkolótól húsz méterre ismeretlen, fejbe lőtt férfit találtak. A nyomozás során a kft. titkárnője – Jelena *Romanyenko* – azonosította a holttestet, aki a korábbi gyilkosságokat elkövető testőr volt.

Sajtótájékoztatón *Chilkó* Ferenc alezredes – a gyilkosságiak vezetője – közölte: a két esemény összefügg, és annyi bizonyosnak látszik, hogy az orosz állampolgárságú személyek között leszámolás történt. A speciálisan elkövetett kivégzések erre utalnak. A meggyilkolt férfiakat minden esetben fejbe lőtték, majd ezt követően nejlonzacskót húztak a fejükre, amit nyaknál elkötöttek. Az orosz alvilágban ismertek az ilyen kivégzési rituálék. Egyelőre a kihallgatás alatt álló titkárnő vallomása ellentmondásos, mert, mint mondotta, az első kivégzéskor a lakásban tartózkodott a fürdőszobában, és hallotta, amint a két testőr összeveszett, majd a hangtompítós puffanásokat követően a gyilkos megkötözte és leragasztott szájjal a helyszínen hagyta. A rendőrség azonban a holttesteket olyan helyzetben találta, ami ellentmond a hölgy vallomásának. Az is érdekes, hogy a többórás küzdelem árán önmagát kiszabadító titkárnő ezt követően nem rögtön a rendőrségre ment, hanem orosz barátaihoz, és csak később – egy közös baráti szemle után – értesítették a gyilkossági csoportot. A nagy kérdés az, hogy miért hagyta életben Gorbunov a lányt. A titkárnő a kft. tevékenységéről keveset tud, elsősorban nem ilyen irányú szolgálataiért fizette az ügyvezető igazgató. Jelena fél, és a gyilkosságiak szerint nem minden ok nélkül, mert [illegible]áluk az emberéletnek nincs é[illegible]téke, meg kell gondolnia, mit [illegible]ond.

Ezt követően dr. *Sógor* Zsolt szóvivő egy eltű[illegible]nési esetet is ismertetett, melyh[illegible]ez a lakosság segítségét kéte[illegible]*Kerti* László 37 éves, XIV. [illegible]leti üzletember november 2-én [illegible]tűnt el Pest közelében. A [illegible]–569 rendszámú fekete [illegible]750-es BMW gépkocsijától tel[illegible]efonált utoljára, majd ezután n[illegible]em érkezett haza. A férfin 3–[illegible]0 millió forint közötti meyisé[illegible]gű pénz volt, ezért különaz e[illegible]ltűnése. Kérik, aki bármen [illegible]információval rendelkezilaká[illegible]r az autóról, akár az üzlnbe[illegible]rről, értesítse a XIV. Keri Re[illegible]ndőrkapitányságot a 18:80 [illegible]vagy a 07 telefonszámo[illegible]

(k. z. t.)

ETIENNE BESTHY

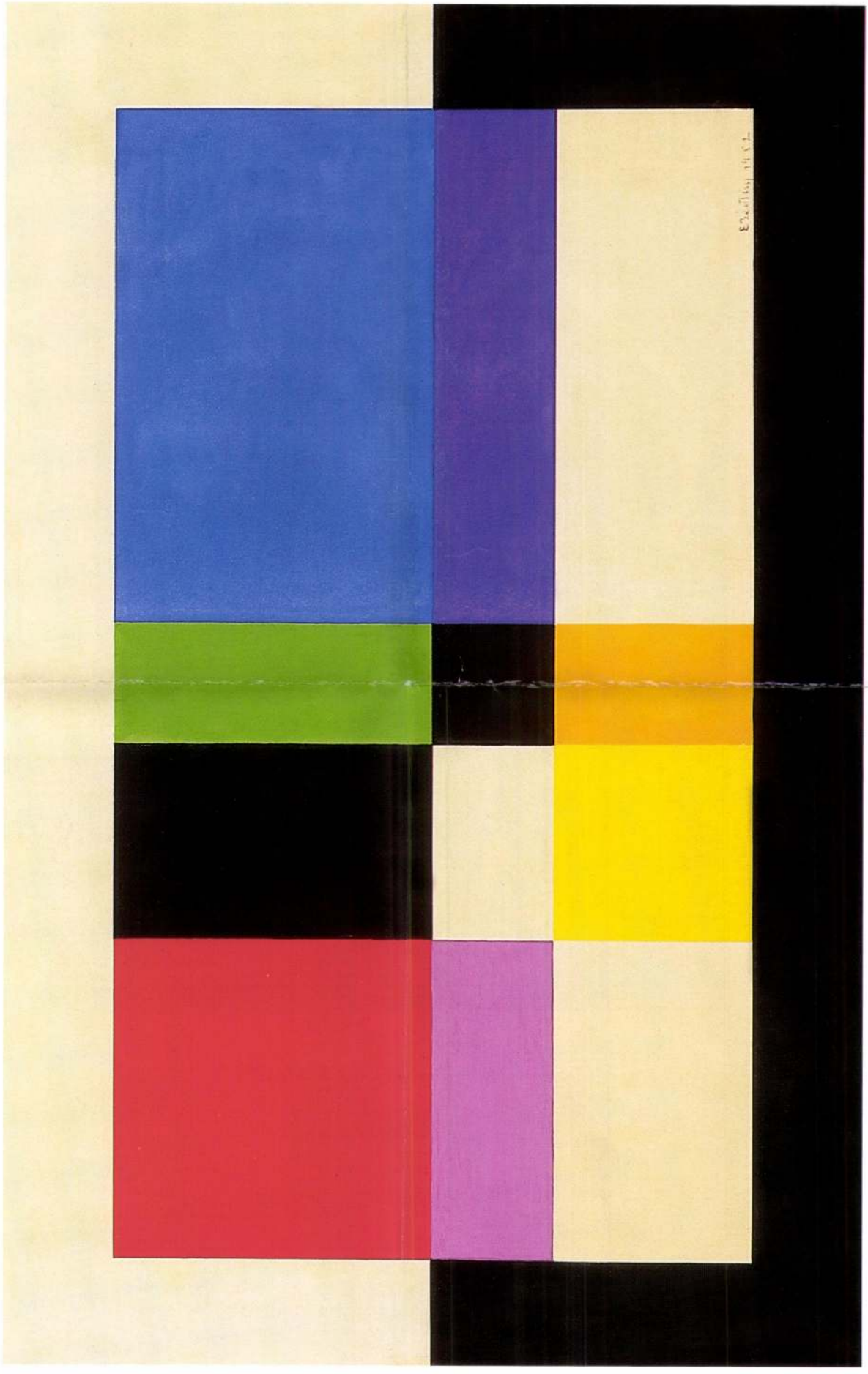

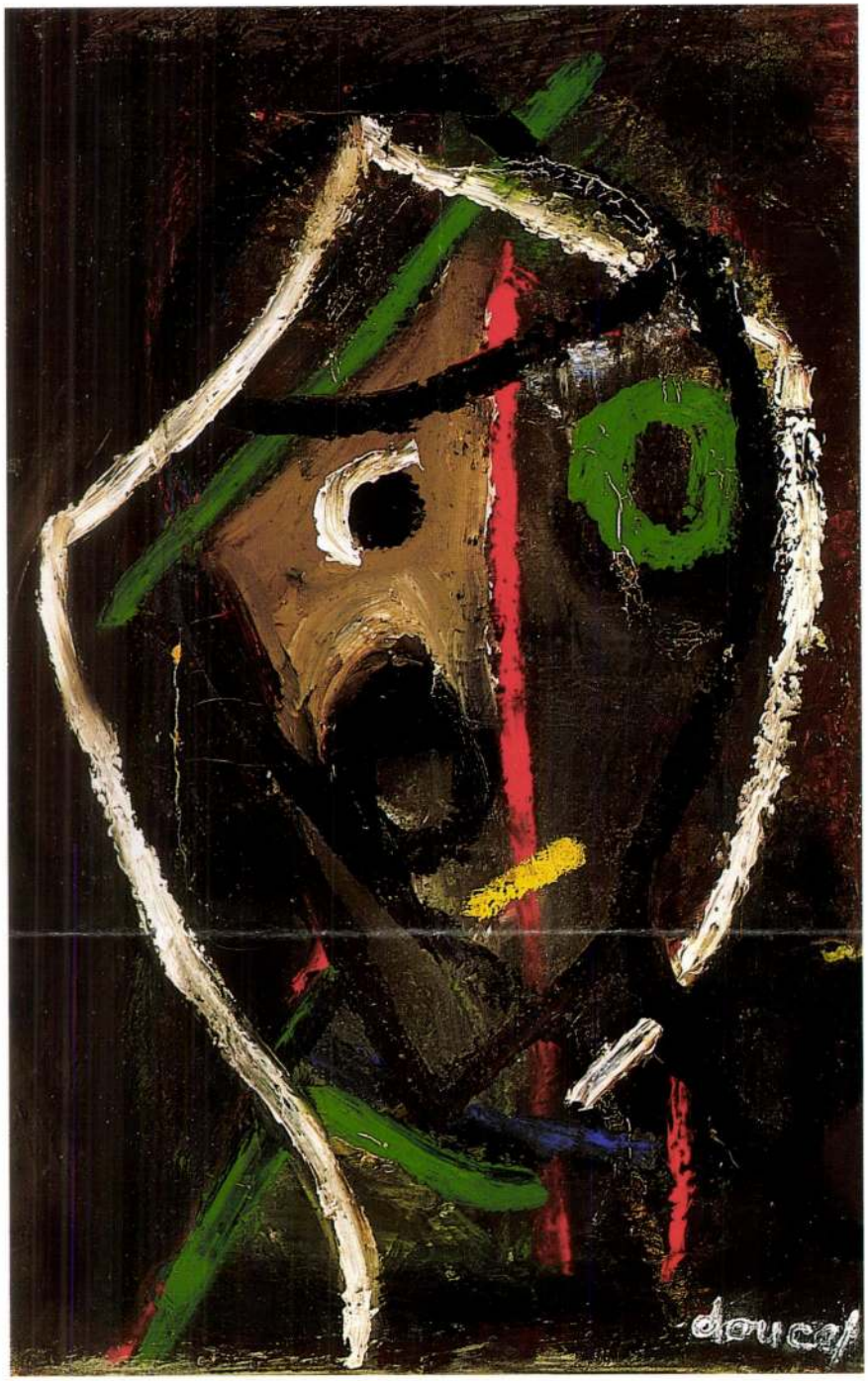

112

112 ▪ JACQUES DOUCET (Boulogne-sur-Seine, 1924–)

Fej

35 x 22 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Doucet

Kikiáltási ár: 150 000 Ft

Jacques Doucet Corneille-el, a holland Cobra csoport egyik alapítójával együtt, igen erős kapcsolatot alakítottak ki az Európai Iskola tagjaival az 1940-es évek második felében. Többször állított ki Budapesten.

Beöthy Katalin

1904/5 II. Deák Ebner
női festőiskola növen-
déke

Ferkéjszőrmfőiskérk

67. l.

tétbe *(pozitív-I.)*, a sötétet a világosba *(negatív I.)* illesztik s így egyszerre legalább két egyforma rajzú, berakott felületet kapnak. Ez a technika már némi megalkuvást tételez fel, mert a formák közt is összekötő felületeknek kell maradniok, hogy az összefüggés megmaradjon és az, hogy egy és

MDK

Z. Beöthy Lajos

Herczeg G.:Vaszary János és az - Ume kiállitás a Hagen-szövetségben. /Bécsi levelek/. Ujság 1928. jan. 15. 6.l.

Beöthy Lajos festő és iparművész szül. 1892 ápr. 15. Rácszentpéter (Fehérm.) Négy reáliskolát végzett aztán asztalos-ságot, majd szobrászatot, könyv-kötést tanult. 1906 Beestbe ment, onnan Berlinbe, Brüsszel-be és Párisba asztalosműhelyek-ben főleg faberakási munkákat ~~[illegible]~~ ~~iparum~~ végzett és mellékesen tanulmokat folytatott 1913. hazajott - 1914-15. a M. N. Múzeum régiségtárában Közép-kori fa műemlékek konzervá-lásával és helyreállításával fog-lalkozott. 1915 óta önálló asztalos műhelye volt Budapesten, hol műbutorokat készített és antik tárgyak renoválásával foglalkozott 1925. Ekkor Párisba költözött, hol főleg ~~fa~~ festeszettel és grafikával ohajt foglalkozni. Kiállításokon sohasem szerepelt. Saját közlése.

~~Bécs X. 223.~~

Beöthy Lajos

Kézzel festett párnákat és shawlokat készít Beőthy Lajos. Pesten mint műbútorasztalos ismerték s három év alatt Párizs a legmodernebb festészet felé terelte.

Bor Pál: Az új iparművészet Párisban. Magyar Iparművészet 1928. 19. l.

Beöthy Lajos

festő Párisban.

Az Ume 1928 febr.

kiállításán 1 olaj

és rajzos grafika.

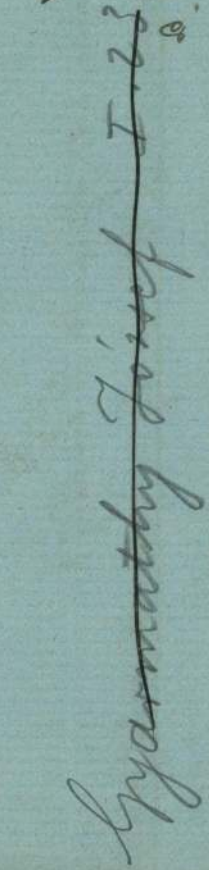

Érkezett 1904. január 16.

49/1904. Ü. (Temesvár, 1904. december 31-én 85. Ü.)

A délmagyarországi tört. és rég. múzeum-társulat pénztárnoka

jelentést tesz a múzeum 1904. évi pénzügyleteiről és megfelelő segélyt kér (Leirat az pénztároshoz, 1904. VII. 30.)

Beöthy Lajos
grafikus Paris

Laód
3

Nemzeti Szalon 1928
Ume febr.
42 – 55. 7.

A kliséket Révész és Ehrlich (VI., Ó utca 44) készitette.

B. 2. *Lajos*, iparművész, festő és grafikus, * Rácszentpéter 1892 ápr. 15.

Asztalosságot, szobrászatot és könyvkötést tanult, azután Bécsben, Berlinben, Brüsszelben és Párizsban dolgozott. 1913-tól itthon középkori műemlékek konzerválásával és antik tárgyak renoválásával foglalkozott. 1925. Párizsba ment s ott teljesen a festészetre és grafikára adta magát. Mint festő 1928. az UME tárlatán egy olajfestményével és számos grafikával lépett először a nyilvánosság elé.

ncz.

rimájú, de egyoldalú érmen van
ıfordult, de szembe néz. Rövid
ıosszú, szakálla leberetvált. Öltö-
ıkkendő, kivágott mellény hajtó-
os kabát. Felirata, kettős körben,
: »DEÁK FERENCZ«.

mérője 4 cm. — Lelt. sz. 1188. —
(irsch) Emil ajándéka 1907 április
tett az 1909 november 24-iki 5395
25-iki 656 (351–910) és a 3211–910
1910 január 10-iki (2095–909) és
)–910) sz. jegyzékek alapján. — Be-
n (41–908).

Beöthy Lajos

festő

Nemzeti Szalon

B e ö t h y L a j o s .

1928. UME kiáll.

Rakodó munkások, olaj
Eifeltorony, graf.
Ismerkedés, graf.
Rémület, graf.
Kristálynéző, graf
Karakterfej, grfa.
Zenészek, graf.
Hegedüs, graf.
Legények, graf.
Kutatás az udvarban, graf.
Ünnepély, gfaf.
Mulatók, graf.
Önarckép, graf.
Sakkozók, grfa

Beöthy László

szobrász U. 3409.

a tábori lelkészi kar a
hősi halottak iránti kegye-
letét lerovandó fentivel
szobrot készíttetett, melyet
a Kapisztrán szent János-
ról nevezett budavári
helyőrségi templom hősi
kápolnájában állítottak
fel.

Nemzeti Ujság

1933. nov. 14. (A tá-
bori lelkészek kegyelete
a hősök iránt.)

V. 1. — Parkas Testvérek

.

Szaule

2) után.

rt.Tome VIII. 2.Partie	P.	26.40
i'Art Celebres/	P.	7.04
összesen:	P.	33.44

március 14.

UTAZÁSI ÉS SZÁLLÍTÁSI
RSASÁG
skedése
. 1. sz.

Böthy László

1920/21.

Ferkéjzőmfőiskérk

67. l.

Lásd meg

Böthy László

alatt is

Boethy László

Méltatás.

Aknai Tamás: Plasztikák.
Művészet, 1978. május – 12. lap.

Beöthy Mária

Önálló zeneiskolák c.tervpályázat 1979.

14-es bírálati sorszámú terv.
Tervezők: Beöthy Mária
Miklós Balázs
Szomolányi Ervin
Riedl Gyula
Csanád Bálint

megvételre került

Magyar Építőművészet

1979/4

BEÖTHY Mária építész

BEÖTHY Mária - MIHÁLTZ István: Mesterséges város „oázis" : Az Állatkerti rekonstrukció elkészült épületei. = Magyar Építőművészet, 83,1992, 4. 18 - 22.p.: ill.E

Beöthy Sándor

Gyűrapszik a pécsi Janus Pannonius Múzeum képzőművészeti gyűjteménye. Az idei beszerzések közül igen fontos alkotásnak számít Beöthy Sándor műve.

Délmagyarországi Napló, 1981. okt. 1.

Beöthy-Steiner Anna

115. p. reprodukció: „Kompozíció", III.
1932, gouache, 33.5 x 24 cm.

Körner Éva: Ungarische avantgarde,
München, 1971

Beöthy-Steiner Anna

Publicisztikával foglalkozik, szövet tervezéseket végez: guache és akvarelleket alkot.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

oldalszám nélkül

Beöthy-Sleiner Anna

Olaszországba utazva a futuristák-kal ismerkedett meg. 1927-től Párizs-ban tartózkodik, ahol Beöthy szobrász felesége lett.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971 oldalszám nélkül

Beöthy-Steiner Anna

1902-ben született Magyarországon; Budapesten publicisztikai és rajztanulmányokat végzett.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971

oldalszám nélkül

Beöthy-Steiner Anna

113 és 114. p. reprodukció: Kompozíció II."

1931, gouache, 29,5 x 22 cm.

Kompozíció I." 1929. gouache, 35 x 30 cm.

"

Köpner Éva: Ungarische avantgarde,

München, 1971.

Beothyné Steiner Anna

Magyar képzőművészet külföldön

Magyar Nemzet 1984. 1. 11.

Beöthy Zsolt, irodalomtörténész. 1.) Folytatás.
Keresztury Gábor: Az árvízi hajós.

„A legmagyarabb magyar" címmel ruházta fel Wesselényi Miklóst egy későbbi kor irodalomtörténete, Beöthy Zsolt. Wesselényi Miklós mindenki szemében ismerős mint „árvízi hajós"-t.

Budapesti Szemle, 1941., 3., 23-dd.

Beöthy Zsolt

Bp., Szépmüvészeti M., ~~1993~~

SZILÁGYI Péter: mi van a Beöthy-gyüjteménnyel? [Beöthy Zsolt egyiptológiai gyüjtemény]. = Magyar Nemzet, 1993. dec.8. 16.

Plugor Sándor: Szimbólum, 1992, tus, 68 × 55 cm

tás mint esemény — túl annak művészi, esztétikai értékein és élményén — mindezek következtében komoly, pozitív politikai tett is volt. S ez sem elhanyagolható érdeme.

Beöthy Zsolt
író

M.D.

1872-ben az Athenaeum Beöthy Zsolt gondozásában megjelentettett egy pótlikai szép irodalmi és művészeti lapot. Ez a lap 1874-ben már megszünt.

P. Brestyánszky Ilona: Szárevés az Athenaeum
Művészet, 1969 március – 6 lap

Bér A.
Bér Dezső

MAGYAR MÉRNÖK- ÉS

A mű- és középítési szakosztályo
Sándy Gyula, jegyző *Wälder* Gyula, jele
János előadta, hogy a boldogult *Czigler* G
elnök emlékét megörökítő plakettre 229
Berán Lajos elkészítette két bronzlapon
3 joni oszlop alatt az egyesület és a kitün
fehér márványtáblába foglalva az egyesület
pedig az aláírók; a költség 1611 k., a m
útján szaporítva — pályadíjul fog szolgálni
hogy a plakettből a családnak, a műegye
művészeti múzeumnak is juttatnak. A kitün
még pedig erre a célra rendezendő külön
Kertész K. Róbert, *Lechner* Jenő és *Mec*
ítélték. Ezután az utolsó évről *Lechner* J
ság nevében, hogy a plakettel *Huszka* J
tikáról tartott két előadását jutalmazzák n
sel elfogadták a szakosztályok. — A nyi
tának bíráló bizottságába rendes tagul
Mende Valért választották meg. — A
dolgában a belügyminiszterhez fölterjeszt
tervpályázati szabályokat nem tartotta me
ján *Somló* Emil indítványára a jövő ülé
hogy az okleveles építészek ezután *ép*
magukat?

HIVATAL

AZ ÉPITŐMESTERI KÉPZET
LÁSÁRA SZERVEZETT

Reisenleitner Lajos (Budapest) építőmest
vizsgálat alapján a képesítő bizonyítványt

STERE
y ülése

felhasználás, azt hiszem, nagy gondot

tes vissgálatokat és számításokat igényel
használjuk fel azt a nagy gázmennyisé-
integy ötletszerűen fölemlítek egy pár
észt olyanokat, amelyeket már többször
azért, hogy ezekből egypár consequen-
beszélni azokról a talán ma még merész-
król, hogy hozzuk pl. azt a gázt Buda-
Budapestről a porosz kőszenet, amely
g tisztán a lakásfűtések céljaira ma évi
l. Ez nekünk ma még merésznek látszó
még merészebb éppen most van a meg-
kötik össze San-Franciscóval ott a gáz-
es vezetékkel, amely kerül 90 milliom
San-Franciscóban 5, 6 fillérért. A sár-
lorikus szempontból, mint a mi világító-
ázunk, amit, mint tudni méltóztatnak,
ari célokra 16 fillérért árulnak, kalorikus
edig 8000, tehát a sármási gáz $^{8}/_{5}$-ször
világítógáz.
merészeknek látszó fölhasználási módok-
egy egész sora, amelyeket igen előnyö-
zőségen mielőbb létesíteni.

, de legyen szabad talán még egyszer
tikai adat kapcsán, hogy a mi salétrom-
25 métermázsa volt, valami 3·25 milliom
omot most már gyártják Norvégiában,
n is Inusbruck mellett, a Sillwerke-ben.
; ez van a Mezőségen is. Ha a Mező-
kat csinálunk, calcium- vagy natrium-
n nyersanyag, ott van a konyhasó és a
amire szükségünk van. Vagyis, ha föl-
y ilyen salétromsavgyárat, amelynek a
zt igen üdvösen lehetne fölhasználni a
hogy az említett 3·25 milliom korona
amikor

vezik B.-nek. Segítségével fejezhetők ki a rendkívül elterjedt benzolszármazékok szerkezeti képletei.

Benzol-motor, l. *Belső égési motorok.*

Benzolszappan, denaturált szeszben oldott káli-, v. ammonszappanoknak benzollal való keveréke. Folttisztítószer.

Benzylbromid ($C_6H_5CH_2Br$), 201°-on forró folyadék. Gőze azonnal könnyeztet. A B.-t rövid ideig a németek és a franciák *(Cyklite)* gázgránátokban használták a világháborúban. Hasonló a hatása a *benzylchloridnak* és *benzyljodidnak* is.

Beo v. mejno *(Eulabes religiota),* a seregély-félék családjába tartozó, D.-Indiában és Ceylonban honos madár. Megtévesztően utánozza más madarak hangját.

Beócia, l. *Boiotia.*

Beocsini cementmárga, a pliocénkorban képződött márga, mely a volt szerémmegyei Beocsin község (Jugoszlávia) határában fordul elő. Cementet égetnek belőle.

Beodra, torontálmegyei község, Tr. óta Jugoszláviához tartozik. (1930) 4617 lak.

Beograd, l. *Belgrád.*

Beogradac *Jovan,* magyarországi szerb író, *1812, †1889. 1858-ig közös hadseregbeli tiszt volt, majd leszerelt és Ujvidéken telepedett le. Főbb művei: *A szerb nyelvről és helyesírásról; Kelet, Nyugat és a pánszlávizmus.* Vagyonát az örökmozgógép felfedezésére költötte.

Beowulf, irodalmi és kultúrtörténeti szempontból egyaránt jelentős angol-szász eposz, az egyetlen ógermán hőskölteménv, mely teljes egészében fennmaradt. Az alliterációs mű legrégibb kézirata a X. sz. végéről származik. A hős B. cselekedeteit és halálát mondja el.

Beöntés *(klistér, klistély, irrigáció),* víznek és a benne oldott anyagoknak, (kamillateafőzetnek, olajnak) a végbélen át való bélbejuttatása. A B. célja széklet előidezése v. gyógykezelés. A B.-hez ½—1 l. langyos vizet használnak, gyakran egy evőkanálnyi szappan, só, méz és glicerin hozzáadásával. Gyógyszerül tanin-lapisoldatok szolgálnak. A B.-hez használt készülék (fecskendő, v. csővel ellátott tartaly) bélbe kerülő része lágy gumiból legyen, v. ha keménygumiból van, zsírozni kell, hogy a bél nyálkahártyája meg ne sérüljön. Az olajos B.-t 200 gr. olajjal végzik; a széklet felpuhítására és bélhurutnál használatos.

Beöthy *(Besenyői),* Bihar vm.-i család. Az 1754-ben élt *Imre* azonos nevű unokája grófi rangot kapott. Ez az ág kihalt. Az élő ág *Mihály* Bihar vm.-i alispántól származik, akinek gyermekei 1780-ban a *Besenyői* előnevet kapták. Nevezetes tagjai: *Imre* (†1830), ítélőmester, a hétszemélyes tábla ülnöke, a Szt. István-rend vitéze, iró; *Ödön* (*1796, †1854.) Bihar vm. követe, főispánja, kormánybiztos és 1849-ben a hétszemélyes tábla elnöke; *György* 1848—49-ben alezredes, a szabadságharc után halálra, majd várfogságra ítélték; *Ákos* (*1838, †1904.) képviselő, iró; *Leó* (*1839, †1886.) a Magyar Tudományos Akadémia tagja, iró; *Algernon* (*1839.) képviselő; *Lajos* (†1892) Heves vm. főispánja; *László* (*1860.) Bihar vm. főispánja, 1911-től 1913-ig kereskedelmi miniszter, a felsőház alelnöke.

Beöthy (másként: *Szlovány),* Bars vm.-ből származó család, mely idővel Szabolcs és Komárom vm.-be ágazott el. A magyar nemességet 1656-ban *Lajos, Vencel, János* és *Dániel* testvérek kapták. *Dániel* ivadékai közül *Zsigmond* (*1819, †1896.) táblai tanácselnök, főrendiházi tag, iró; *László* (*1826, †1857.) iró; *Zsolt* (*1848, †1922.) egyetemi tanár, irodalomtörténetiró; fia: *László* (*1873, †1932.) színigazgató, iró.

Beöthy *Ákos,* politikus és publicista, *1838, †1904. A XIX. sz. utolsó negyedének egyik kimagasló politikusa volt. Mint képviselő eleinte a Deák-párthoz tartozott, később a Nemzeti-párt híve lett. Erős felkészültséggel küzdött a magyar közjogi követelések megvalósításáért. Főmunkája: *A magyar államiság fejlődése és küzdelmei.* (1900).

Beöthy *László,* iró, *1826, †1857. Résztvett a szabadságharcban, színész is volt. Fővárosi lapokba dolgozott. Humoros elbeszélései és regényei az ötvenes években igen népszerűek voltak. *(Puncs; Komédia és tragédia; Goldbach et comp.).*

Beöthy *László,* politikus, *1860. Országgyűlési képviselő, majd Biharmegye és Nagyvárad főispánja volt. 1911-ben kereskedelemügyi miniszter, 1927-ben a felsőház alelnöke.

Beöthy *László,* iró és színigazgató, *1873, †1932. B. Zsolt és Rákosi Szidi fia. Ujságíróból lett a Magyar Színház igazgatója (1898—1900); 1900-tól 1902-ig a Nemzeti Színházat igazgatta. Kitünő színházi érzéke különösen az általa 1903-ban alapított Király Színház teljesítményeiben nyilvánult meg: itt kerültek színre a legsikeresebb magyar operettek; vezetésétől 1929-ben vonult vissza. B. ifjabb korában szépirodalommal és színdarabírással is foglalkozott *(Béni bácsi,* 1897, *Aranylakodalom,* 1898).

Beöthy *Leó,* társadalomtudományi, nemzetgazdasági és statisztikai iró, *1839, †1886. Nevezetesebb munkái: *A bankügy elmélete; Nemzetlét; A társadalmi fejlődés kezdetei.*

Beöthy *Ödön,* politikus, *1796, †1854. A reformországgyüléseken Bihar vm. követe s a szabadelvű pártnak egyik vezére volt. 1848-ban az erdélyi szabadságharc politikai szervezője és kormánybiztosa volt.

Beöthy *Zsigmond,* bíró, jogi iró, *1819, †1896. A közigazgatási pályán működött, majd ügyvéd volt, 1870-ben kúriai bíró, majd táblai tanácselnök lett. A református egyház főgondnoki tisztét is viselte. Ifju korában lírai verseket s novellákat írt. *(Összes költeményei* 1851, *Beszélyei* 1885). Ezeknél jelentősebb közjogi és egyházjogi művei.

Beöthy *Zsolt*, irodalomtörténetíró és esztétikus, *1848, †1922. Budapesti egyetemi tanár, a M. Tud. Akadémia másodelnöke, a Kisfaludy-Társaság elnöke volt. Irodalmi pályáját szépirodalommal kezdte. Első írása 13 éves korában jelent meg a *Nefelejts*ben. Az 1860-as években a Fővárosi Lapok állandó munkatársa. 29 éves korában már az Akadémia levelező tagja. 1878-ban a budapesti egyetemen a magyar irodalomtörténet magántanára. 1882 óta az esztétika tanszékén Greguss Ágost helyettese, majd utóda. 40 éves egyetemi tanári pályája folyamán vonzó modorú előadásaiban egy egész magyar tanárgeneráció működésének szabott irányt. Szépirodalmi művei közül említendők: *Ráskai Lea*, verses elbeszélés (1881), *Kálozdy Béla*, regény (1875). Főbb irodalomtörténeti és esztétikai művei: *A magyar nemzeti irodalom történeti ismertetése* (1877—79), az ú. n. kis-Beöthy; középiskolai tankönyv, életében 14 kiadást ért s átdolgozva ma is használatban van. *A tragikum* (1885). *A szépprózai elbeszélés a régi magyar irodalomban.* (1886—87). *A magyar irodalom kistükre* (1896). Szerkesztésében jelent meg: *A magyar irodalom története*, képes díszmunka, az u. n. nagy-Beöthy (1893—95.) *A művészetek története* (1906—12). Irodalom: *Kéky* Lajos: Beöthy Zsolt, 1924. (Függelékében teljes Beöthy-bibliográfia).

Bepakkolás, a gyógyászatban a. m. az egész testnek lepedőbe és gyapjútakaróba való göngyölése. Aszerint, hogy a lepedő nedves-e v. száraz, megkülönböztetünk *nedves* v. *száraz* B.-t. A B. célja többféle: megnyugtatás, hőelvonás, vérnyomáscsökkentés, izzasztás, stb. A B. időtartama szabja meg, hogy e hatások közül melyik érvényesül. Hőelvonás 20—30 perc, nyugtató hatás 1 óra mulva jelentkezik. Izzasztás száraz B.-sal érhető el legjobban. A B. technikájának alapelve, hogy a lepedő mindenütt a testhez simuljon, mert különben a beteg, kellemes felmelegedés helyett, borzongani fog.

Beporzás *(megporzás)*, a növénytanban az a jelenség, amikor a virágos növények virágpora (hímpora) a női ivarszervre kerül. A nyitvatermőknél a virágpor egyenesen a magkezdeményre, a zárvatermőknél a bibére jut. Ha a B. ugyanazon virág porzójáról történik, *magamegporzás*, más esetben *kölcsönös* B. a neve. A megporzásban közreműködhetik a szél (szélporozta-), a víz (vízporozta-) és bizonyos állatok (állatporozta-növények). Utóbbiak lehetnek *rovarporozta* növények, ami a leggyakoribb eset (méh, lepkék, legyek stb.), *csigaporozta-, madárporozta-, denevérporozta*-növények. A virág alakulása mindig a B. módjához alkalmazkodik, trópusi növényeknél találkozunk az apró madarakhoz (kolibrikhez), nálunk leginkább a méhekhez és a lepkékhez alkalmazkodott virágokkal. A szélporozta növények rendszerint sok virágport termelnek, a porzó olyan, hogy a szél könnyen kirázhassa a virágport. A rovarporozta virágok mézkiválasztással és a virág csalogató

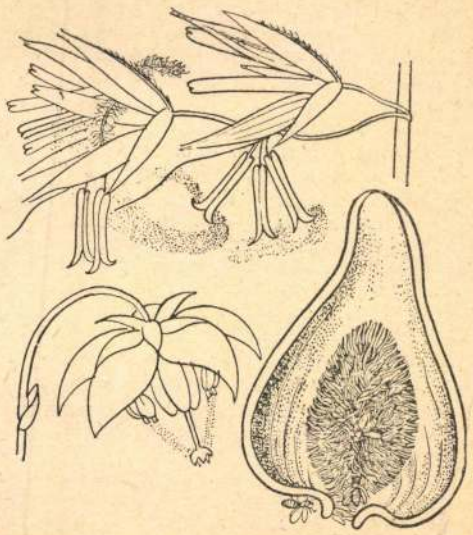

A virágok beporzásának néhány jellemző módja. A felső kép egy pázsitfű szélporozta virágzata; a kinyíló portokokból a szél viszi át a virágport a tollas bibére. Balra lent: a Körtike (Pirola) magaporozta virága; a lekonyult virágban a virágpor ráhull a bibére. Jobbra lent: a fügefa virágzatának beporzása; apró rovarok behatolnak a fügefa húsos hajtásába (köznéven: füge) s az abban elhelyezett nagyszámú apró virágot megtermékenyítik. A kép a »füge« hosszmetszetét mutatja.

színével, leszállásra alkalmas alakjukkal és egyéb berendezésükkel csalogatják a beporzó (legitim) rovarokat. A B.-t el nem végző, csak a mézet kiraboló látogatók ellen különleges berendezések védik a növényeket. A víz által csupán néhány vízinövény porzódik be.

Bér *Dezső*, karikaturarajzoló, *1875, †1924. Nagyszámú rajza az általa szerkesztett *Borsszem Jankóban* jelent meg.

Bér, kk. Nógrád és Hont k. e. e. vm. szirák i.-ban, u. p. és u. t. Szirák. (1930) 988 lak. Temploma a XIV. sz.-ban épült.

Bér. **1.** Munkateljesítmény ellenértéke, díja. Ilyen értelemben B.-nek rendesen azt az összeget nevezik, amelyet a vállalkozó munkásának v. a gazda a cselédjének fizet. Megkülönböztetünk 1. *időbért* (órabér, napszám, heti, havi fizetés) és 2. *teljesítmény szerinti B.*-t. Ez utóbbinak legegyszerűbb faja az *akkord-B.*, amelynél a munkadarabok száma szerint történik a díjazás. A teljesítmény szerinti B.-t sok iparágban nem a darabok, hanem egyéb egységek alapján mérik s a B.-t különböző jutalmakkal egészítik ki. (L. *Bónus, Bedeaux).* **2.** B. az az ellenérték is, amelyet mások tulajdonának használata fejében fizetünk, pl. lakbér.

Bérain [-ren] *Jean*, francia építész és grafikus, *1637, †1711. Mint a király udvari rajzolója, igen sok tervet készített az udvari ünnepségekhez, színi előadásokhoz, lakás-

Uj Idők. Lex. IV. k.

Bér Dezső

Gyenthon Tessan
Kölcse

BÉR DEZSŐ festő és grafikus, született 1895 április 16.-án Kalocsán Budapesten Székely Bertalan, Hegedűs és Lotz tanítványa volt. Megfordult Párisban, Münchenben és Rómában. A Műcsarnok és a Nemzeti Szalon kiállítója. Többi grafikai díjat nyert. A Berszem Jankó r. élclap művészeti szerkesztője. Főképp grafikával foglalkozik. Moderos évek óta semmit sem fejlődik, ugyanagonja az élclap.

irjuk és kérünk azonos könyvelést.

.....

.....

elbeszélés azonban czímének nem felel meg; inkább romantikus költői beszély, mint humoros éposz. Az ördög kijátszásában van ugyan némi humoros vonás, de a költő ezt a helyzetet sem használta ki eléggé, a humoros ér hiányzik nála. Akadályúl szolgált a választott forma is, mely komoly, nehézkes, méltóságos, a humor szivárványos játékára nem alkalmas. A munkából álljon itt mutatványúl a következő részlet:

Hatvani álma.

Zsöllyeszékbe dőlve, elszenderűlt mélyen,
Édes aranyálmok röpdösik körűl;
Lombos cser árnyában, szabad hegyszegélyen,
Virággal tarkított habzó fűben ül.
Víg örömet hirdet minden közel, távol,
Üdv fakad az égbolt derűlt mosolyából.

Fenn ékes koszorú fonódik a lombból,
S alászállva dúsan ellepi fejét;
Százszoros visszhangban, mintha vihar tombol,
«Hírnév, örök élet!» — hangzik szerteszét,
S melyet vele szemben hord a hegy garátja,
Közben a felhőn a maga nevét látja.

Járó-kelő néppel lesz a vidék telve,
Előtte halad el s hódol mind a hány;
Férfi-nép hajlongva s kalapot emelve,
Kecses térdhajtással asszony és leány.
Jön a főbiró is, harag ég szemében,
De azért fejet hajt, mint a többi szépen.

Éltető melegét puha női kéznek
Érezi egyszerre koszorús fején;
Szemei igéző lány szemébe néznek,
Mind lelkébe ömlik belőle a fény.
Kebelét elönti kéjes gyönyör árja:
«Klárika!» — kiált föl s karjaiba zárja.

Eltünik előle ég, föld közel, távol,
Az egy szempárt látják szemei csupán,
Egy hang sem hat felé a világ zajából,
Mindent elfeledve függ a lány szaván.
Nem érez napsugárt, nem legyező szellőt,
Csak gyönyörittas vért, kéjesen szökellőt.

S a mint az első csók ajkukon elcsattan,
Föléled, — szive még lázasan dobog,
Elmerűlve édes, büszke gondolatban,
«Álom volt, — suttog — de valósulni fog.»
Biztatón int felé fénye gyürűjének,
Hogy uralják majd, kit börtönre vetének!

S mily gyönyörök várják ölén Klárikának,
Nagyobb részt az üdvből nyújthat-e a menny?
Asmódi ajkai mit megjósolának,
Nem lesz hija annak egy parányi sem.
Büszke bizodalmát nincs, mi zavarhatja,
Boldog önérzettől ragyog ábrázatja.

Báró Eötvös József munkái. Az *Országos Eötvös-bizottság* elhatározta, hogy báró *Eötvös József* összes munkáinak első végleges teljes kiadását még e tavaszszal megindítja. A bizottság e czélra egy évvel ezelőtt alakúlt. *Wlassics* miniszter időközben elrendelte, hogy Eötvös művei az összes polgári és középiskolák, tanítóképzők könyvtárai számára megszereztessenek. Ez az intézkedés anyagilag is gyámolítja a művelődés munkásait. A művek kiadási jogát ugyanis báró *Eötvös Loránd*, akadémiánk elnöke, az országos Eötvös-alapra ruházta, hogy a kiadás jövedelme a «*tanítók házá*»-ra fordíttassék. A Tanítók Házában — Budapesten és Kolozsvárott — szegénysorsu tanárok és tanítók jó előmenetelű gyermekei nyernek ellátást főiskolai tanúlmányaik alatt. Eötvös műveinek új kiadása közt vagy négy kötetnyi oly munka lesz, mely eddig napvilágot nem látott. Az egész gyűjtemény *husz kötetben* jelenik meg, félévenként öt-öt kötet. A husz kötet ára 40 forint, mely összeg félévi 10 forintos részletekben is törleszthető. A bizottság kéri a gyűjtőket s azokat, a kik még előfizetni szándékoznak, hogy íveiket s előfizetéseiket mielőbb juttassák a bizottsághoz, (Tanítók Háza, Szentkirályi-utcza 47. szám) mert a nyomtatás már megkezdődik.

Fehér könyv. *Bródy* Sándornak ismert havi köteteiből most egyszerre jelent meg a múlt évi folyam két utolsó kötete. A tevékeny író, ki nem régiben a Nemzeti Szinházban is sikereket aratott, írja maga e köteteket, s elmélkedései, az életre, a művészi és alkalmi eseményekre vonatkozó észrevételei találnak benne helyet és közbe az író szépirodalmi dolgozatait kapjuk. E kötetekben jelent meg az «Egy rosz asszony természetrajza» czímű regény is, mely most nyer befezést. A köteteket

Bér karrikatura rajza.

RÁKOSI JENŐ.

Bródy Sándor „Fehér könyv"-ének legújabb kötetéből.

érdekessé teszi az író határozott egyénisége. A kiállítás pedig szép, ízléses. Az utolsó kötetet kiváló művészek rajzai is diszítik, a «*Fehér könyv*» évfolyamában megjelent művekhez szolgáló illusztrációk, s a közélet néhány alakja, könnyed rajzban. Ezek közűl négyet bemutatunk mai számunkban mutatványúl. Egy-egy kötet ára 80 kr. *Bródy* Sándor, ki most hosszabb keleti útra indúl, ki fogja adni a «Fehér könyv» újabb évfolyamát is, melyben keleti útjáról is beszámol. Ez az újabb évfolyam hat kötetből fog állani.

Ötven esztendő a magyarországi könyvnyomtatás közelmúltjából. Irta *Firtinger* Károly. A könyvnyomdászok szakkörének kiadásában jelent meg e munka, mely az 1848/49-iki események félszázados évfordulójának megünneplése alkalmából keletkezett. Részletesen beszéli el a szerző, hogy a nyomdászok milyen nevezetes részt vettek a függetlenségi harcz mozgalmaiban a «Talpra magyar»-nak, mint a szabad sajtó első termékének, kinyomásától kezdve a háború egész lefolyása alatt, s különösen nagy részletességgel ismerteti a bankjegynyomdát s annak működését. A nagy idők képéhez háttérűl oda veszi a nyomdászatnak a század elejétől fogva való szereplését. A könyv, melyet 31 kép élénkít, 220 lapra terjed s ára 2 korona.

A viszlói ev. ref. egyház története. Irta *Lukácsy* Imre lelkész. A Baranyamegyében fekvő Viszló egyike hazánkban a legrégibb reformált egyházaknak s századok folytán igen sok viszontagságnak volt kitéve, de hívei buzgósága mindig megmentette a végpusztulástól, sőt virágzó állapotra segítette. Ezen régi egyház történetét írta most meg jelenlegi lelkésze, nagy szorgalommal és ügyszeretettel, részletesen ismertetvén a múltakon kívűl az egyház mai állapotát is. A munka ára 1 korona s megrendelhető a szerzőnél.

Budapest fő- és székváros legújabb térképe. Az utolsó néhány esztendőben a főváros nagy átalakulásokon ment keresztűl, új utczák, sőt városrészek támadtak. Így igazán hiányt pótol az új térkép, mely «Budapest fő- és székváros legújabb térképe» elnevezéssel most jelent meg Barta Lajos könyvkereskedő kiadásában Budapesten (V., Lipót-körút 20. sz.) A hét szinben előállított új térképen megtaláljuk az új utczákat. A nevezetesebb középületeket stb.

A műcsarnok tavaszi tárlatának megnyitása. A Képzőművészeti Társulat nemzetközi kiállítását április 14-ikén délben nyitotta meg Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter. Az ünnepi alkalomra nagyszámú, előkelő közönség gyűlt össze a műcsarnokban.

Ott voltak *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter feleségével és leányával, gróf *Andrássy* Tivadar, a Képzőművészeti Társulat elnöke, *Berzeviczy* Albert

hogy Berry herczegné fiát, kit mint V. Henriket kívánt volna a trónra juttatni, az orleánsi herczeg, mint régens, ép oly jóakaratú támogatásban fogja részesíteni, mint a minőben annak idején a gyermek XV. Lajos részesült a régens részéről.

Ebben a reményben írja meg a trónról való lemondását. Goutant asszony így adja elő a történteket: «Épen ezen lemondólevelet olvastuk, midőn a trónörökösné belépett a királyhoz. Az utóbbi megmutatta neki a lemondási okmányt; elolvasta és mély meghatottság látszott arczán. Majd a trónörökös jött be. Alig vetett egy pillantást a papirlapra, melynek tartalmát már ismerte, vette a tollat és aláírta. Berry herczegné leánykája is ott van. — Úgy látszik, nagy szerencsétlenség történt, mert mindenki szemében könnyeket látni — mondá fivérének, a bordeauxi herczegnek s szeliden az erkélyre vonja őt, hol mindketten letérdelnek. — Miután a lemondó okmány alá volt írva, a király így szólt hozzám: «Vezesse el, kérem a gyermekeket; rosszul esik látnom az ő szomorúságukat».

Kevéssel azután, a mint Marmont marsall az udvarba lement, hogy ott rendelkezzen, észrevette a trónörököst az egyik ablaknál. A herczeg intett neki, hogy menjen fel. — «Marsall úr — mondá a trónörökös Marmonthoz szomorú hangon — ön tudja, hogy mit határozott atyám s hogy én ezen elhatározásához hozzájárultam. Így hát többé semmiféle politikai szerepet nem játszhatok ebben az országban. Mint jó keresztény és mint ember kötelességemnek tartom tehát azt mondani önnek: Feledje el azt, a mi köztünk történt». A trónörökös kezét nyujtotta a marsallnak, melyet az, ily szerencsétlen sors által meghatva, fájdalommal szorított meg.

A sok szomorúság közepette mulatságos jelenet játszódott le a Berry herczegné fia, a bordeauxi herczeg szobájában. A kis herczeg épen egy magas széken ült, kezében korbácscsal, midőn nevelője, Damas báró belépett hozzá s mélyen meghajolva előtte, igy szólította őt: «Felség!» A kis herczeg nagy szemeket mereszt a grófra, de ez így folytatja: — «Felség, boldog vagyok önnel tudatni, hogy a király, az ön felséges nagyatyja, szive minden vágya ellenére nem tudván Franczia ország boldogságát biztosítani, lemondott trónjáról, a mely önt illeti. Ő felsége, a király, ön nagybátyja, a ki ezt a lemondást elfogadta, ön felségét tette meg utódjának

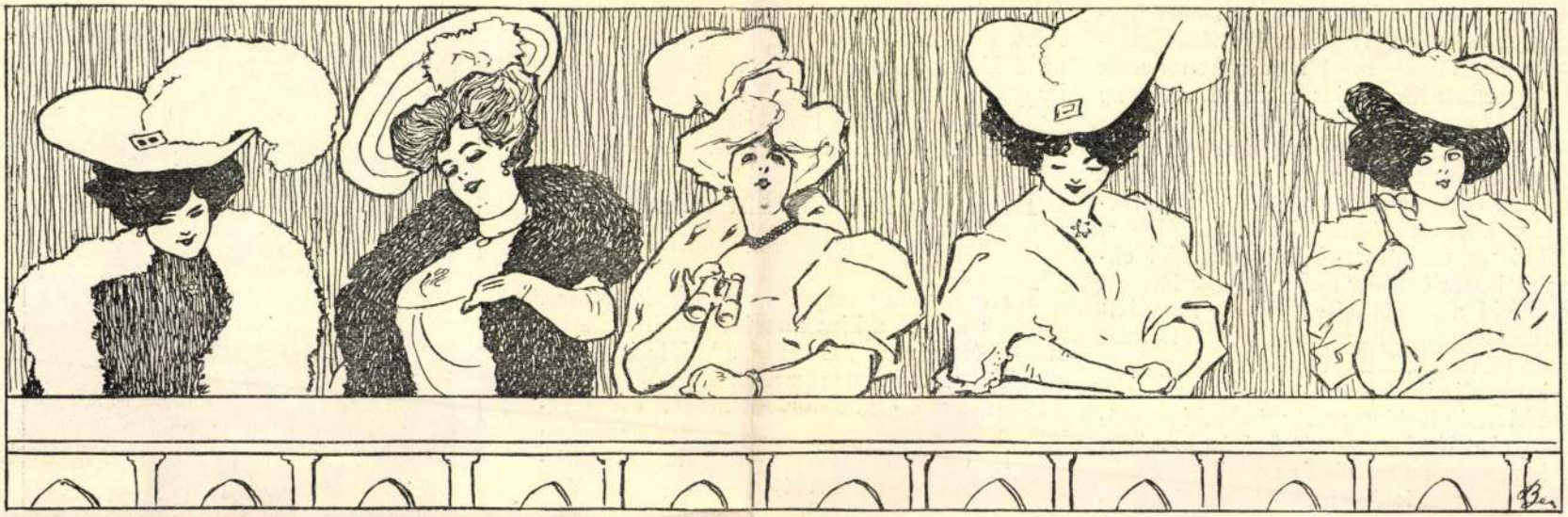

A KÉPVISELŐHÁZ HÖLGYKARZATA MOSTANÁIG

tiltották a munkálatok folytatását, sőt hogy titokban ne folytathassák, egy hivatalnokot állítottak a tengerpartra, a ki folyton vigyázzon a veszedelmes pontra. A franczia társaság azonban nem oszlott fel, fentartotta előmunkálati jogát.

A mérnököket sem hagyta nyugodni a kérdés; most azon törték a fejüket, hogy az angol katonai aggodalmakat eloszlassák. Egy Bunau-Varilla Fülöp nevű mérnök Wolseleynek arra a kijelentésére alapította tervét, hogy az alagút helyett kevésbbé veszedelmesebbnek tart egy hidat, mert azt baj esetén könnyen föl lehet robbantani. Bunau-Varilla tehát vegyes tervet dolgozott ki, a mely a vasútat részben hidon, részben alagúton át viszi Calaistől Doverig. Mindkét partról mintegy 1500 méter hosszú hidat építene be a tengerbe; a hid végéről vagy liften szállítanák a vonatokat a folytatólagos alagútba, vagy maga a hid menne át menedékesen, 1:10 eséssel az alagútba. Ugyanigy volna a felszinre jutás a másik parton. Ezt a kettős alternativát mutatja be két rajz mai számunkban. Ez a terv nagyon elmés, de gyakorlati kivitelét nagyon megnehezíti az, hogy roppant költségei alagút építése közben az olyan bajok, a milyenek a Simplon-alagút fúrását annyira megnehezítették. Az összes építési költségeket körülbelül 250 millió frankra számítják. Hogy az angol katonai aggodalmakkal is számítsanak, a francziák az alagútból kijövő vasútat a szárazföld felé köriv alaku viadukton akarják átvezetni a meredek parti sziklák mögé — ezt a viaduktot háboru esetén néhány óra alatt könnyen levegőbe lehet robbantani.

Hogy a közlekedés szempontjából mit jelent ez az alagút, az már abból is látszik, hogy Angolország és Franciaország között ma évenkint átlag 1.200,000 az utasok száma. Az alagút ezt bizonyára megsokszorozná, főleg angol részről, — hisz ismeretes, hogy a statisztika szerint Anglia 45 millió lakosa közül minden egyes lélekre évenkint harmincz vasúti utazás esik. Hányan lehetnek, a kiket a London és Páris közti gyakrabbi utazásból visszatart a tengeren járás kényelmetlenségeitől való félelem, s a kik szivesen megtennék ezt a kirándulást, ha majd az egész út nem telnék többe öt óránál!

A megoldás a mai pillanatban talán még fennakadást szenvedhet egy s más akadályon, de ezt

lehetnek egymáséi. A leány férjhez megy máshoz, hű feleség lesz, gyermeke is születik, de lelkileg Ábelé marad mindig édes, keserves ragaszkodással. Jóformán napról-napra találkoznak egymással, közös minden gondolatuk, de ezek közt a gondolatok közt nincs bűnös egyetlen egy sem. Igy élik végig egész ifjuságukat, csak az Ábel nősülése — pedig maga Eszter biztatta fel rá — távolítja el őket valamennyire egymástól. Mikor aztán Eszter özvegygyé lesz s Ábel nem akarja kedvéért elhagyni feleségét, gyermekét, az asszony első felháborodásában újra férjhez megy. Öregen, magukra maradtan találkoznak késő évek multán újra, hogy a mint fiatal korukban együtt nézték a napfölkeltét, most együtt nézzék a napnyugtát. Gárdonyi rápazarolja elbeszélő művészetének minden erejét, stiljének finom árnyalását nemes plasztikáját, hangulatkeltő erejét, lelkének szerető lirai együttérzését, szemléletének rendkívül friss megelevenítő képességét, — mégsem birja a témát s alakjait sem elhitetni, sem rokonszenvessé tenni. Különösen Ábelre áll az, a ki igen érzelmes, becsületes gondolkozású ember, de annyira nincs benne férfiasság, hogy az egész regénynek alig van egy mozzanata, a melyben önálló, aktiv tettre volna képes; akaratlanul is igazat adunk Eszternek, mikor egyszer hirtelen fölindulásában gyávának bélyegzi. Az iró tehát csak úgy

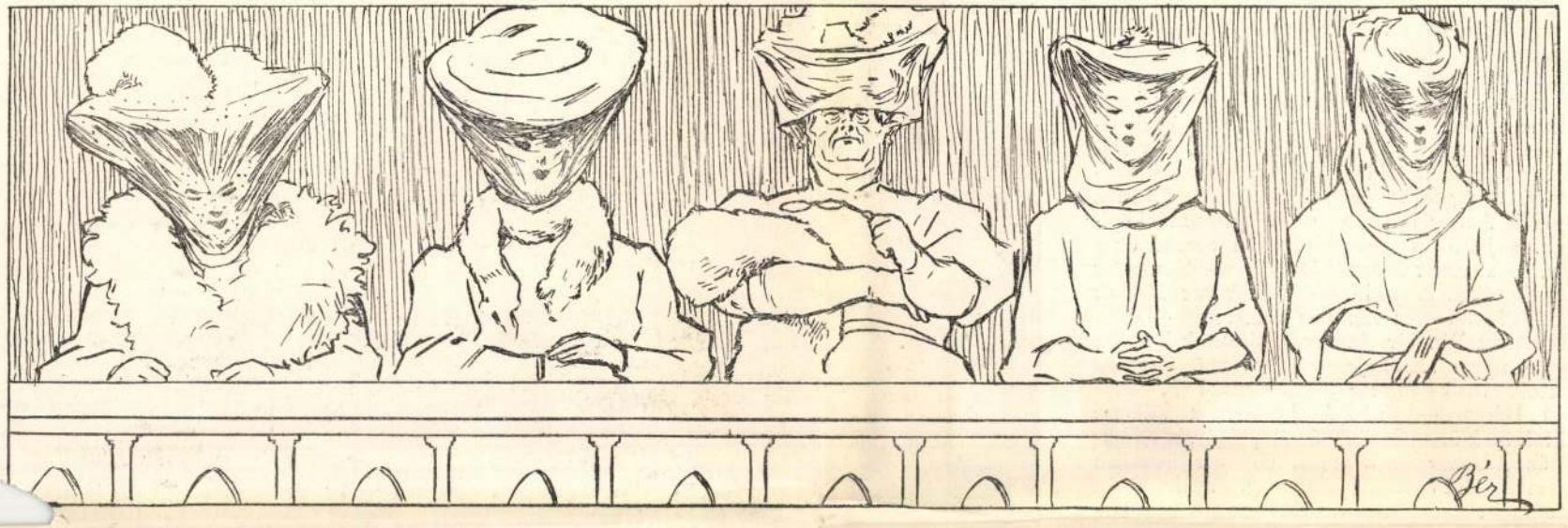

— ÉS AZ ELNÖK SZIGORU INTÉZKEDÉSEI UTÁN.

Bér Dezső rajzai.

a párbeszédben az élőszót, mint Gárdonyi. S a nyelve, a mely egyetlen szóval, szineskedés nélkül, a keresettség legcsekélyebb nyoma nélkül egész akcziót tud megelevíteni, a melynek úgyszólván minden szavában külön élet, egyéniség van, a mely szinte gyermeteg és mégis ritka gazdagságú, — a legélesebb czáfolat azokra, a kik manapság a nagyzoló minden áron, még az értelem árán is újszerű kifejezésben keresik a művészi hatás eszközeit.

Magyarok és szerbek. A magyar és a balkáni szláv összeköttetések történetének nálunk leghivatottabb kutatója és feldolgozója, *Thallóczy* Lajos összegyűjtötte s az Akadémia kiadványai közt közrebocsátotta a «Magyar-szerb összeköttetések oklevéltárát», a nagy munka bevezetését pedig külön is kiadta «Magyar-szerb történeti összeköttetések 1526-ig» czímmel. A tartalmas füzet természetesen első sorban a történettudós szakemberekhez szól, de érdekes a mívelt érdeklődő laikusnak is, mert régi történetünk oly kapcsolatait világítja meg, melyekről eddig nem voltak ily pontos ismereteink. Különösen érdekes pedig a tanulmány dereka, a mely Brankovics György szerb deszpotáról szól, a kinek sajátságos, nem minden nagyszabású vonás nélküli egyénisége erősen belejátszott a Hunyadiak sorsába.

női gyöngédségnek, szenvedélynek, önfeláldozásnak széles körét fogják be rajzai. Néha idealizmusa szentimentalizmusba olvad át, néha azonban jól meg tudja figyelni az életnek egy-egy reális vonását, egy-egy alaknak a jellemét. Népies tárgyú elbeszéléseit a nép iránti meleg, szeretetteljes érdeklődése ellemzi, a mely szintén érzelmes formákban tör nyilvánosságra. Bizonyos dilettantizmus érzik majd minden elbeszélésén, valamint többé-kevésbbé csinos rajzain is, melyekkel könyve szövegét díszíti, — de ez az a rokonszenves, jóakaratú dilettantizmus, a melyet csak egy lépés választ el attól, hogy az író hivatottságává legyen.

A «Magyar Könyvtár», melyet szerkesztőjének, *Radó* Antalnak kiváló gondja és ízlése a legolvasottabb és legbecsesebb irodalmi vállalatok egyikévé tett, most négy új füzetet bocsátott napvilágra. Köztük van *Thallóczy* Lajosnak finom és tartalmas kis tanulmánya: «III. Béla és a magyar birodalom», a mely Árpádkori történetünk egyik legfontosabb időszakáról nyujt szemléletes képet. Egy másik füzet «Az automobil és egyéb elbeszélések» czímmel *Bródy* Sándornak hét új elbeszélését adja; köztük egyet-kettőt olyat is, a mely a szerző legerősebb

A borzalom országa. *Tábori* Kornél most megjelent könyve Oroszországot nevezi a borzalom országának, mert tavaly járt benne, a mikor javában lobogott ott a forradalom lángja, mely mostanában — egyelőre legalább — lohadt. Benyomásairól egy sereg czikkben adott számot s e czikkekből állította össze könyvét. A hirlapiró minden iránt érdeklődő szemével figyelte meg a nagy orosz birodalom állapotait s bár csak úgy futtában nézett meg mindent, mélyebbre nem hatott semmibe, sok olyan megfigyelése akad, a melyek megvilágosítanak az olvasó fejében egynémely orosz dolgokat. A kötet végén egy sereg illusztráczió is van.

Magyar írók élete és munkái. *Szinnyei* József, nagy és becses életrajzi művéből most már a 101-ik füzet jelent meg, a XII. kötet első füzete. Ebben kezdődik az *S* kezdőbetűs nevű írók hosszú sorozata, egyelőre 200 név, egész a Sántha névig. A kétszáz között több régi és újabb kiválóság s érdekes pályájú író akad. Az eddig megjelent 101 füzetben most már 21,377 író életrajza s munkáinak jegyzéke van felsorolva.

Új könyvek:

Ábel és Eszter, regény, írta *Gárdonyi* Géza. Budapest, Singer és Wolfner; ára 3·60 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Báró Ripp Károly, nyug. altábornagy 70 éves korában Gátán. A megboldogult a magyarokkal rokonszenvezett és a nemzeti követelések legnagyobb részét jogosaknak mondotta és azoknak mielőbb való teljesítését elodázhatatlan szükségnek hirdette. A világtörténelemben és a földrajzban bámulatos jártassága volt. Özvegye és egy leánya siratja. Leánya Mihalovich Andor császári és királyi huszárkapitánynak, a jelenlegi verseczi főispán öcscsének a felesége. — Thornay László 48-as honvédőrmester 78 éves korában Ruszkin. — Witkovszky Mihály 48-as honvéd 83 éves korában Nemessán. — Botházi Szarvady Pál kir. tanácsos, Szolnok-Doboka vármegye nyug. alispánja, volt ev. ref. egyházi főgondnok, 1848—49. szabadságharczos 77 éves korában Désen. — Ádám Adolf Henrik Károly, köztiszteletnek örvendett fővárosi polgár, a Kirchknopf és Ádám czég beltagja, 66 éves korában Budapesten. — Pottyondy Lajos cs. és kir. közös hadseregbeli elsőosztályu százados 46 éves korában Budapesten. — Denifée Károly nyug. m. máv. ellenőr 83 éves korában Szolnokon. — Takács Ede, a szabadkai Községi Polgári Leányiskola érdemes igazgatója 54 éves korában Szabadkán. — Wunderlich M. Nándor kisdedóvó, a Kisdednevelők Orsz. Egyesületének pénztárosa 46 éves korában Budapesten. — Alsó- és felső-ribényi Kékuss István nyug. főszolgabiró 57 éves korában Gyulán. — Münnich János nyug. plébános 71 éves korában Herneken. — Maricsinszky János prépost és esperesplébános 68 éves korában Szomolnokon. — Valkó Győző bányatulajdonos 60 éves korában Gölniczbányán. — Vizkeleti Vizkeleti Sándor nyug. községi jegyző 70 éves korában Temesvárott. — Perepatits Ferencz nyug. főtanító 70 éves korában Beősárkányon. — Srankó József 48-as honvéd, 78 éves korában Bácson. A boldogult a szabadságharczban 21 csatában küzdött. — Sólyomy István nyug. kir. aljárásbiró és földbirtokos 45 éves korában Balaton-Edericsen. — Csúzi és pusztaszentmihályi Csúzy Pál cs. és királyi kamarás, sz. k. huszárszázados, volt orsz. képviselő, hontmegyei bizottsági tag 75 éves korában F.-Zsemberen. — Albári dr Szabó Dávid közalapítványi kir. jogügyi tanácsos 54 éves korában Budapesten. — Ölyvödi Vad Sándor nyug. városi főjegyző 52 éves korában Karczagon. — Janky József, volt iparkamarai elnök 78 éves korában Nagyváradon. — Kutassy Kálmán körjegyző 34 éves korában Herenden. — Gyulai Gaál Lőrincz földbirtokos 63 éves korában Budapesten. Alvárai Manoilovich Adrien földbirtokos, a városi zenede tanára 53 éves korában Szabadkán. — Modor Péter 76 éves korában Kalocsán. — Kobek István földbirtokos, volt orsz. képviselő, 72 éves korában. — Egerhegyi Gruz István nyug. kir. táblai biró 79 éves korában Marosvásárhelyen. — Tergalecz Lipót róm. kath. plébános 73 éves korában Goszteten. — Skripny János, az árvamegyei evang. egyházmegye főesperese, 66 éves korában Lestinben. — Felsőboldogasszonyfalvi Benedek Ferencz, a kolozsvári takarékpénztár és hitelbank tisztviselője, 62 éves korában Kolozsváron. — Rozgonyi Ferencz rákódi körjegyző 58 éves korában Rákóczon. — Végh József kádármester, Kecskemét városának hosszú időn át volt törvényhatósági bizottsági tagja, 80 éves korában Kecskeméten. — Tóth Antal veterán szinművész 69 éves korában Szabadkán. — Székely János ref. pap, 48-as tüzérhadnagy, 81 éves korában Kézdivásárhelyen. — Haas Jakab dr., Turócz vármegye tiszti főorvosa 77 éves korában.

Özv. Felnagy Gáborné szül. Halász Karolina, Halász Imre, a kiváló publiczista nővére, 73 éves korában Sáros-Orosziban (Bereg m.). Vas- és Sopron megyékben elterjedt nagyszámu rokonság gyászolja. — Hanskarl Sándor nyug. vezérhadbiztos neje Bereznay Kornélia 54 éves korában Abbáziában. — Özv. Strauss Oszkárné szül. Ujházy Mártha, 56 éves korában Kecskeméten. — Özv. Boldizsár Jánosné szül. Ravay Nagy Juliánna, 77 éves korában Nagyszebenben. — Özv. Szüts Gusztávné, szül. Antonovits Amália 64 éves korában Budapesten. — Rehor Mária asszony, 69 éves korában Iglauban

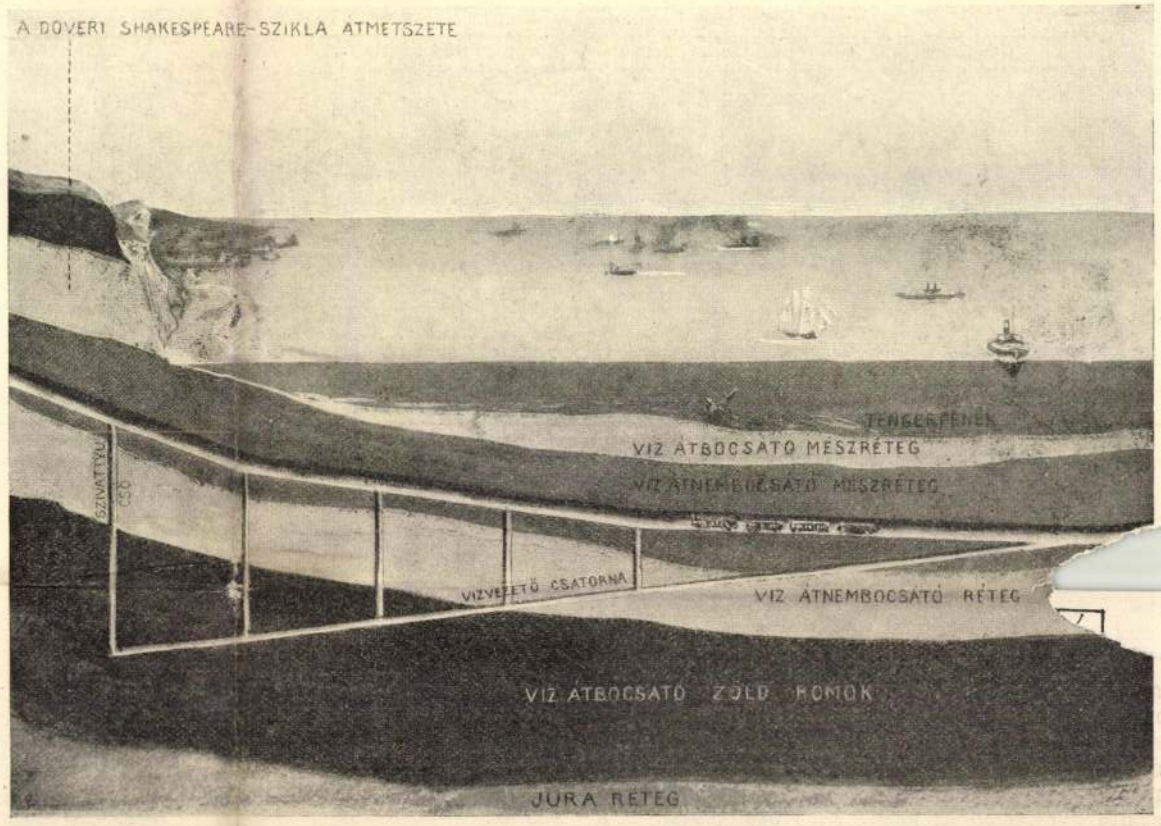

A CALAISI CSATORNA ALATT TERVEZETT ALAGÚT ÁTMETSZETE.
A tengerfenék geologiai alakulata, az alagút irányával s vízlevezető csatornáival.

A leány nevetve hozta rendbe magát és hátra tekintett.

— Maga az, Gryce úr? Bocsánatot kérek, — csak a szolgának akartam szólni, hogy hozzon teát.

Odanyújtotta a kezét, a mint a vonat ismét a rendes menetsebességbe ment át. Néhány szót váltott Gryce-szel ott állva az átjáróban. Igen, Bellomontba megy. Hallotta, hogy Lily is ott lesz a társaságban, — elpirult, a mint ezt kimondta. És ott fog maradni egész héten? Hisz ez pompás!

Ekkor azonban néhány elkésett utas tolakodott be a kocsiba s Lilynek vissza kellett térnie ülésére.

— A mellettem levő szék üres, foglalja el, — mondta a vállán keresztül, és Grycenek nem csekély zavar közben sikerült átköltöznie podgyászaival együtt Lily mellé.

— És itt a szolga is, talán kaphatunk egy kis teát.

Lily intett a szolgának s egy pillanat mulva azzal a jóérzéssel, melyet minden kívánságának teljesülése okozott, ült a kis asztalkánál, melyet a székeik közé állítottak és segített Grycenek elhelyezgetni holmijait.

Mikor a teát behozták, Gryce csöndes megigézettséggel nézte Lilyt, a mint kezei a kanna fölött játszottak, csodálatos finomaknak és gyengédeknek tünve fel a durva kina-ezüst edényekkel és a darabos kenyérrel szemben. Csodálatosnak tetszett előtte, hogy valaki oly gondtalan könnyedséggel tudja elintézni ezt a nehéz feladatot: teát töltögetni nyilvánosan, a robogó vonatban. Ő sohasem mert volna magának teát rendelni, csak hogy magára ne vonja a többi utasok figyelmét, de a Lily védszárnyai alatt a felvidulás gyönyörteljes érzésével szürcsölte a tintaszerű folyadékot.

Lily a Selden karaván-teájának ízével ajkán, nem nagy kedvet érzett, hogy igyék a vasuti kotyvalékból, a mely társának nektárként izlett, de bölcsen tudva, hogy a tea egyik fő-kellemessége abban áll, hogy az emberek együtt iszszák, megadta az utolsó lökést Gryce élvezetének azzal, hogy rámosolygott a csészéje mögül.

— Jó a teája? Nem csináltam nagyon erősre? — kérdezte aggodalmaskodva. Gryce meggyőződéssel felelte, hogy soha életében nem ivott jobb teát.

— Körülbelül úgy is van, — mondta rá Lily s képzeletét az a gondolat tüzelte fel, hogy Gryce talán most utazik életében először együtt egy csinos nővel.

Mint valami gondviselés-szerű dolog ötlött fel neki, hogy ő az eszköze ennek a kezdetnek. Más lány nem tudta volna, hogy bánjon vele. Tulságosan hangsúlyozták volna a kaland újszerűségét, afféle kirúgásnak tüntetve azt fel. De Lily módszere sokkal finomabb volt. Eszébe jutott, hogy unokabátyja, Stepney Jack egyszer úgy jellemezte Grycet, mint olyan fiatal embert, a ki megigérte anyjának, hogy sohasem megy ki a házból esős időben sárczipő nélkül. Ezen a nyomon indulva Lily egy kis házias jelleget igyekezett adni a jelenetnek, abban a reményben, hogy a társa a helyett, hogy úgy érezné, mintha valami csinyt követve el, csak épen arra gondoljon, hogy milyen jó dolog, ha az embernek mindig van valakije, a ki teát készít neki a vasuton.

De igyekezete daczára a társalgás akadozni kezdett attól fogva, hogy a teás edényeket elvitték s újra itélnie kellett Gryce képességeinek határairól. Nem az alkalom hiányzott az ifjunál, hanem a képzelőtehetség: olyan volt a szellemi szájaíze, a mely sohasem tanul meg különbséget tenni a vasuti tea és a nektár között. Mindazáltal volt egy tárgy, a melyre biztosan lehetett számítani, egy rugó, melyet csak meg kellett érinteni, hogy a fiatal ember egész szellemi gépezete mozgásba jöjjön. Eddig visszariadt az érintésétől, mert ez volt az utolsó menedék s előbb más módokon akart segíteni magán, de a mint észrevette az unalom vonását a fiatal ember arczán, belátta, hogy a végső menedékhez kell folyamodni.

— Nos — kérdezte előbbre hajolva — és mit csinálnak az Americanák?

Gryce szeme egy fokkal kevésbbé homályos lett, mintha egy réteg hályogot levettek volna róla s Lily az ügyes operatőr büszkeségét érezte.

— Szereztem néhány új darabot — felelt Gryce az élvezettől túláradva, de meghalkítva hangját, mintha attól félt volna, hogy a szomszéd utasok összeszövetkeznek az ő kirablására.

Lily érdeklődve kérdezősködött tovább s fokonkint rávezette Grycet, hogy beszéljen legújabb szerzeményeiről. Ez volt az egyedüli tárgy, a melyről szólva megfeledkezett magáról, vagyis jobban mondva fesztelenül tudott beszélni magáról, mert ebben otthon érezte magát s olyan fölényben volt, a melylyel kevesen mérkőzhettek. Ismerősei közt alig volt, a ki az Americanákkal törődött, vagy csak tudott is valamit róluk s ennek a tudatlanságnak a tudata kedvező világításba juttatta Gryce ismereteit. Az egyedüli nehézség volt rávezetni a beszélgetést erre a tárgyra s meg is tartani ott; a legtöbb ember nem érzett vágyat, hogy ebbeli tudatlansága eloszlattassék s Gryce úgy volt vele, mint a kereskedő, a kinek áruraktára zsufolva van olyan holmikkal, a melyeket az ördög se vásárol.

De Bart kisasszony, úgy látszik, igazán érdeklődik az Americanák iránt s ezenfelül eléggé tájékozottnak látszik arra, hogy bővebb kioktatása könnyű és kellemes legyen. Értelmesen kérdezgette és érdeklődve hallgatta s Gryce el lévén készülve az unatkozó tekintetre, a melylyel rendszerint hallgatni szokták, ékesszóló lett az érdeklődő tekintet hatása alatt. Azok a «schlagwortok», melyeket Lily elég ügyes volt Seldenből kicsikarni, oly jó szolgálatokat tettek neki, hogy most azt a látogatást a nap legszerencsésebb eseményének kezdte tekinteni. Most ismét érvényesült a váratlan dolgok kihasználására való tehetsége s az ösztönnek való engedésről szóló veszedelmes elméletek forrongtak mosolygós figyelmének felszine alatt, melyet utitársa iránt tanusított.

Gryce érzései, bár kevésbbé határozottak, de ép oly kellemesek voltak. Azt a zavaros csiklandozást érezte, a melylyel az alsóbb rendű szervezetek fogadják szükségleteik teljesedését s összes érzékeiben valami homályos jólérzés zsongott, a melyen Bart kisasszony személye halványan, de kellemesen tetszett át.

(Folytatása következik.)

Este zsúr —

reggel a végrehajtó.

AZ ELADÓSODOTT BUDAPEST. — Bér Dezső rajzai.

OLAF NORVÉG TRÓNÖRÖKÖS.

TÉL NORVÉGIÁBAN.

Mikor a völgyektől, hegyektől hullámos Norvégiában leesik az első hó, mikor a szakadékokat, zuhatagokat, sziklatornyokat ragyogó tiszta fehér lepel borítja el s mikor a sűrű tölgyek, karcsú fenyők ágai kristályoktól s gyöngyportól megrakodva hajladoznak és a mikor a turisták végkép kitakarodtak már az országból, akkor a norvég olyasvalamit gondol magában: miénk a világ! Elő a ski-t, a szánkót, a hóczipőt, korcsolyát, vadászfegyvert, aztán apraja, nagyja, fiatalja, öregje kipirult arczczal, lihegő ajakkal elindul a hóban szerteszéjjel.

Régi dolog, hogy a friss hó rendkívül tisztítja a levegőt. Hó után a levegő száraz és könnyű. Ilyenkor mintha az égnek boltivei magasra megnyulnának, hajlásai kitágulnának; a levegő pedig ragyogó, átlátszó és tiszta. Az elmúlt nyáron, mikor a *Spitzbergákon* jártam, a jéggel borított mezőkön és hóval födött csúcsok között roppant csalódásoknak voltam kitéve. Óriási távolságok oly közelnek látszottak, hogy rövid idő alatt elérhetőknek véltem őket. Ennek oka az, hogy a levegő végtelen átlátszó, tiszta volt, a tárgyak körvonalai sokkal élesebbek és finomabban megkülönböztethetők lévén benne, e szokatlan perspektivában a szem is könnyen tévedett.

Az ilyen tisztult levegőben a lélekzés is más, a mi főleg a tüdőre van igen jó hatással. Hátha még mozog vagy sportol az ember! A norvégek, kik talán a legpraktikusabban alkalmazkodnak a kontinensen hazájuk klimájához és az időjáráshoz, már régen rájöttek a téli sport rendkivül üdítő voltára.

*Christiánia*ban, a skandináv államok legszebb városában üzik a téli sportot legélénkebben egész Európában. A város az ő sziklás fjordjával és gyönyörű hátterével a magas Holmenkollen-nal nyáron is csodálni való képet nyújt az idegennek. Télen azonban valósággal megbűvöli az embert a pezsgő, eleven élet, s a szállongó hópillék között úgy érzi magát, mintha szinpadi diszletek között valamelyes tündérkertbe került volna. Pedig élő valóság a Holmenkollen és a Voxenkollen-nek pompás fenyvesekkel borított csúcsai, festői szanatóriumai és hôtelei.

A város nyugati hátterében emelkedik a hegység, mely több csúcsra és hajlásra oszlik, ezek vannak aztán elnevezve *Holmenkollen*, *Voxenkollen* és *Frognersaeteran*-eknek. Nyáron turisták ődöngenek rajta, télen azonban ide tódul egész Norvégia, sőt a svédek is, kik pazar fényüzéssel jelennek meg a téli évadban Christiániában. Pompás szánkó-fogatok repülnek keresztülkasul az egész városon. Skival, szánkóval csapatostul történetnek az emberek ki a szabadba. Megkezdődnek a jégünnepélyek, különféle versenyek, melyekben szegény, vagy gazdag egyaránt részt vesz. Ilyenek a jég-dzsidások, kik apró szánkákat jégdzsidákkal tolnak maguk alatt. Leghiresebbek a ski-ugró-versenyek. Egy ilyen napon — rendszerint vasárnap — valóságos ski-erdő tolong a városvégi villamos indulónál. — Nem kevésbbé érdekes a hölgyek ski-versenye. A Holmenkollen-on egy-egy versenynapon ezrekre menő tömeg hömpölyög. Mikor aztán vége a mulatságnak, az egy és két lovas szánka-fogatok hosszú sorban csilingelve indulnak hazafelé. A gyalog szánkósok pedig apró gyanta-fáklyákat tartva kezükben, röpülnek a hegyoldalon lefelé.

A befagyott fjordnak, szóval a jégnek is megvannak a mulatságai. Nem számítva a korcsolyázást, a leghiresebbek közül való az *ügető verseny a jégen*. Egyfogatú szánkó vagy kocsi vegyesen versenyzik a simára söpört jégen. Ezek elég izgalmas, sőt veszedelmes versenyek szoktak lenni. A társas játékok közül a *jég-Hockey*-t kedvelik leginkább, mely abból áll, hogy korcsolyázó nők és férfiak kampós botokkal a jégen guruló lapdát kergetnek. Bravurosabb dolog a ski-utazás; legtöbbnyire katonatisztek űzik. Sima jégen lovat hajt maga előtt a ski-utazó.

A skit különben Norvégiában nemcsak sport szempontból űzik, hanem fontos szolgálatot is teljesit tél idején a norvégeknél. Így a vadászatnál, vagy fahordásnál; a katonaságnál pedig az úgynevezett ski-futó századok vannak fölszerelve vele.

Természetesen egy 322,304 négyzet kilométer kiterjedésű országban, a mely déli fokától az északi csúcsáig körülbelül 14 szélesség fokon keresztül nyulik végig, a hőmérséklet nem mindenütt egyforma. Az ország belsejében átlag szelid a klima s türhető a tél. Nagyobb változatosság és keményebb tél Trondhjemnél kezdődik. Norvégia északi felében, hol nyáron az *éjféli nap* mutogatja pompázó sugarait, — télen harczolni kell a sötétséggel is. Például az *Északi fokon* (Nordkap) november 18-tól január 25-éig teljes sötétség uralkodik, a nap egy perczre sem mutatja sugarait. Fönt, magas éjszakon a tél egy hosszú nagy éjszaka, sötétség és halálos csönd uralkodik a végtelen hópuszták fölött, melyekre olykor az Éjszaki sark és a Spitzbergák küldik le fagyos lehelletüket. Mikor aztán eljön a pillanat, melyben a nap korongja megmutatja első halvány körvonalait, olykor megrázó, szivet facsaró ünnepet láthatna az idegen; ifjú és elaggott egyaránt történetnek a legközelebbi magaslatra, s mikor az arczukra borul az első verőfény, az öröm könnye csordúl végig arczukon s reszkető kezeiket nyújtják a nap felé.

Dr. Rajcsányi Gyula.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Kaffka Margit könyve. Irótollal foglalkozó magyar nőben talán még sohasem forrott oly erővel a művészet heve, mint *Kaffka* Margitban. Akár novellában, akár versben ír, mindig egy szilaj, a maga útjait kereső, a maga igazságaiért vergődő, bátor lélek dolgozik benne s képzelete erőteljes szárnyalását szokatlanul éles intelligenczia támogatja. Ez az asszony meglepően sokat tud, az életet a maga egész nagyszerűségében igyekszik megérteni, fölfedez benne oly árnyalatokat és finomságokat, a melyekről a közönséges embernek sejtelme sincs s a mibe belemarkol, azt ideges, szívós, erős kézzel meg

A NORVÉG KIRÁLYI PÁR SZKIN.

tott körülöttük. Álmélkodva vártak. Végre elmult a nagy percz; a szerelmesek lelket cseréltek egy egész életre s aztán ocsudtak beszédes némaságukból. Mihály körülnézett a társaságon, de ekkor se a többiekhez szólt, hanem megint csak Margithoz fordult. Nem magyarázott ő semmit, — az általános figyelem közepette halkan csak ennyit mondott:

— Eredj szivem, tedd vissza azt a madarat a kaliczkájába.

E szóra persze újból kitört a visszatartott kiváncsiság: hát csakugyan megvan a Bül-Bül? hogy fogták meg? Hol fogták? Warkochyék hitetlenül lármáztak:

— Ide vele, látni akarjuk!

Thoroczkay Judith, ki szintén kézen fogva tért meg Huszár Péterrel a madarászatról, odasimult barátnőjéhez:

— Mondjad már, hol van?

— Itt őrzöm a szivemen, súgta Margit a keblébe rejtett madarat védve, — a szivemben pedig boldogságomat . . .

— Oh hogy örülök neki! — szólt Judit, — örülj te is a mienknek. Mert mi is boldogok vagyunk ám Péterrel . . .

Öreg Serédy nagy parolát adott a jegyeseknek.

— No hát ez igazán nagyszerű, két mátkapár kerül ki a fülemüle-hajszából! Van-e még harmadik?

Mindnyájan Rhédey Lászlóra meg Bánffy Ágnesre néztek. Ám itt, úgy látszik, hiba csuszott a szerelembe; nem Rhédey udvarolt már a szeszélyes kisasszonynak, hanem egy nálánál sokkal érvényesebb gavallér forgolódott körülötte, a már kissé törődött, de még mindig marcziális kiállású tanácsúr, Barcsay Ákos. Mialatt a társaság jókedvűen indult a palota felé, ők ketten nagysuttogva hátul maradtak. Korniss Ferencz még vissza is szól a kollégájához:

— Mi ütött beléd, komám, hogy úgy szorgalmaskodol a szoknya körül? No, csak arra vigyázz, hogy a nyerged jobban ne fusson a lovadnál! Nem neked való már egy szépleánynyal szerelmet cserélni . . .

Ám Barcsay Ákos nyilván más véleményen volt. Nagyon héven öntötte alá a forrót, nagyon bizodalmasan vallott ő a mosolygó kisasszonynak.

— Szép hugocskám te, hallgass rám, eszet hadd adjak neked! Vesd ki a fejedből azt a nyalkát s inkább engem kapcsolj be szivedbe. Csak annyit mondok, — tette hozzá súgva, — nagy idők fordulása lesz most elkövetkezendő. Nem lehessen tudni, mi lesz . . . Isten ne adja, de felfordulhat a világ szép Erdélyországban! Akkor aztán minden gyökeres hazafinak résen kell lennie, — csak rajtad áll, a te éltető szerelmedtől függ, hogy én belőlem tanácsúrnál, bánnál sokkal több legyen . . .

Nagyralátó Ágnesnek felcsillant a szeme:

— Már minthogy kegyelmedből még Fejedelem is lehetne?

— Csak arra gondolj, hogy belőled mi lehetne: Nagyságos Fejedelemasszony! Ágnes te, engedd hát, hogy a fecske az én házamra is rászálljon, — fetrengő reménységemet emeld fel . . .

Mire a társaság a főpalota elé ért, akkorra az emeleti szálában már estebéd előtti udvarlásra fogadta hiveit a fejedelmi pár. Ő nagyságáék aranyos támasztószéken ültek a kárpit alatt hátul, körülöttük a hallgató tanácsurak, a főemberek és főasszonyságok, no meg persze a kozák és tatár követ vendégek. A napi események hatása alatt komor volt a hangulat nagyon, főként a kisirt szemű Báthory Zsófia meg az anyja látszottak igen háborodottaknak. Hallgatag, merőn bámult maga elé Rákóczy György is, de neki villám volt a szemében, neki eleme volt ez a kalandos nyughatatlanság. Gondolatban már csatatéren vágtatott koronázó Krakkó felé . . . Nos, a madarászok serege ép kapóra toppant be kis vigasságot hinteni a kedvetlenek közé. Korniss Ferencz mindjárt Ő Nagyságáék elé vezette a kis új párt. Ékes és humoros dikcióval adta elő, hogy a madarat keresők ime nem csak fülemülét, hanem még annál is zengőbb szerelmet találtak a tündérkertben:

A «Tatárrabság» czimű regényhez.
A forrás szélén ülve egymás szivdobogását hallgatták.

— Tholdalagi Mihály a Bül-Büllel Huszár Margitot fogta meg, — Nagyságos asszonyunk méltóságos parancsolatja szerint hadd legyenek ők egymáséi. De hadd legyenek boldogok Huszár Péter meg Thoroczkay Judith is, ásó-kapa válaszsza el őket egymástól! Itt halna meg Barcsay Ákos is, tette hozzá a tréfa kedvéért Korniss uram, — kóstolná a szerelem izét ő is, ámde ő még ifjú, ráér, hát hadd gondolkodjék . . .

Egyszeribe vigasság lett a szálában, nevetett még a Fejedelem is. Csak Báthory Zsófia fogadta búsan az eléje térdelő két mátkapárt.

— Hát megkerült a fülemülém, — mondotta Margitnak, — vajha visszahozná a jó szerencsémet! Ám a mig oda volt, már is rám szakasztotta egy egész világ szerencsétlenségét . . . No, de azért csak legyetek boldogok. Ez a két leányzó, tette aztán hozzá emelt szóval, — az én leányom, én adom férjhez őket. Vezessék őket mindjárt ágyasházamba, én tőlem fogják megkérni őket az ifjurak.

Mialatt Tulok Sára elvezette a kisasszonyokat, tetsző moraj kommentálta a Fejedelemasszony kitüntető kegyét. A főasztalnok Huszár Mátyás térdet hajtva köszönte meg Báthory Zsófiának a grácziáját s kérte a további kegyét úgy Margit leánya, mint Péter fia számára is. Özvegy Thoroczkayné is kezet csókolt neki Judith leányáért. Ezalatt persze nagyban suttogtak az asszonyemberek s ugyancsak találgatták, mennyi értéket, pénzt, házat, vagy aranymarhát fog adni a Fejedelemasszony a két udvarló leányával. No de tapodott már a hopmester, Kékedy uram a botjával, a mi jel volt arra, hogy a kérők a Báthory Zsófia szine elé járuljanak és illendő könyörgéssel adják elő nekie szerelmes szándékukat.

Tholdalagi Mihály és Huszár Péter térdet hajtottak a nagyasszony előtt. Nem czifrázták ők a beszédüket, az igaz vonzalom tette szavukat egyszerűvé, de annál ünnepélyesebbé.

— Én Huszár Margitot szeretem, — fejezte be Mihály, — kérdenék tőle valamit s ép ezért véle való szembenlételre jelentkezem. Nagyobbik anyjától imhol kikérem a leányt!

(Folytatása következik.)

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **Wharton Edith**; angolból fordította **Schöpflin Aladár.**

A lépcsőházban Lily megállott, hogy körülnézzen. Ezer valószinűség volt egy ellen, hogy nem fog találkozni senkivel, de az ember végre is sohasem tudhatja. Lilynél pedig ritka meggondolatlanságai után mindig fokozott óvatosság volt a visszahatás. Nem volt senki a láthatáron, kivéve egy takarító asszonyt, a ki a lépcsőt surolta. Vastag alakja és szerszámai annyira elfoglalták a helyet, hogy Lilynek, mikor elment mellette, föl kellett emelni a szoknyáját s oda simulni a falhoz. Az asszony ezalatt abbahagyta munkáját és kiváncsian nézett fel, összeszoritott, vörös öklét rajta tartva a nedves rongyon, melyet ép akkor húzott ki a dézsájából. Széles, beesett himlőhelyes arcza volt, ritkás szalmaszin haja, melyen a fejbőre kellemetlenül átlátszott.

— Bocsánat, — mondta Lily, udvariasságával akarva kifejezni az asszony durva magaviseletének kritikáját.

Az asszony felelet nélkül félretolta dézsáját s tovább bámult Lilyre, a mint ez selyemsuhogással elsuhant mellette. Lily érezte, hogy elpirul tekintete alatt. Mire gondolhatott ez a teremtés? Hát nem teheti az ember a legegyszerübb, legártatlanabb dolgot a nélkül, hogy ki ne tegye magát holmi gyülöletes föltevéseknek? A lépcső közepén elmosolyodott arra a gondolatra, hogy egy takarító asszony bámészkodása annyira meg tudta zavarni. Az a szegény teremtés bizonyára csak elámult a szokatlan látványosságon. De vajjon szokatlanok-e az ilyen látványosságok Selden lépcsőjén? Bart kisasszony nem volt ismerős a legénylakások erkölcsi kódexével s az arcza megint elpirult, a mint eszébe jutott, hogy az asszony bámészkodásában összehasonlitás is lehet más hasonló jelenségekkel, — de ezt a gondolatot elhárította egy mosolylyal s sietett lefelé, azon tünődve, vajjon fog-e hamarjában kocsit találni a Fifth Avenue felé.

A kapu alatt ismét megállott, végigkutatva az utczát, nem lát-e kocsit. Nem volt látható egy sem, de a mint a gyalogjáróra jutott, majd nekiment egy kis, sima külsejü, gardéniás gomblyukú embernek, a ki meglepett felkiáltással emelte meg a kalapját.

— Bart kisasszony! Ejnye, ez aztán szerencse! — mondta.

Lily valami vidám kiváncsiságot látott megrebbenni az ember ajkai körül.

— Oh, Rosedale úr, hogy van? — mondta Lily, észrevéve, hogy arczán egy pillanatra átvonult kelletlen kifejezés visszatükröződik a férfi bizalmaskodó mosolyában.

Rosedale úr érdeklődő helyesléssel méregette őt végig. Esetlen rőt ember volt, afféle szőke zsidó tipus, elegáns londoni ruhában, a mely nem valami jól állott neki. Kicsi oldalvást néző szeme olyan szinezetet adott tekinteténck, mintha megbecsülné, a kire néz, mint valami árúczikket. Kérdőleg nézett a Benedick-ház kapujára.

— Bevásárolni jár a városban, mi? — mondta bizalmaskodó hangon.

Bart kisasszony kissé visszarezzent ettől a hangtól s aztán hirtelen magyarázkodni kezdett.

— Igen — a szabómnál jártam. Épen úton vagyok a vasútra, Trenorékhoz.

— Ah, a szabójánál, igazán, — mondta Rosedale nyájasan. — Nem is tudtam, hogy női szabó is lakik a Benedick-ben.

— A Benedick? — A leány kissé megütődve nézett rá. — Az a neve ennek az épületnek?

— Igen, az a neve. A ház tudniillik az enyém, onnan tudom a nevét. — Rosedale még jobban elmosolyodott, a mint növekvő biztonsággal tette hozzá:

— De meg kell engednie, hogy elkisérjem az állomásra. Trenorék Bellomontban vannak, úgy-e? Épen hogy ideje van még elérni az öt óra egynegyedes vonatot. A szabó nyilván megvárakoztatta.

Lily feszesebb lett erre a tréfára.

— Oh, köszönöm, — dadogta s ebben a pillanatban meglátott egy kocsit a Madison Avenuen befelé menni. Kétségbeesett mozdulattal integetett neki.

— Nagyon szives, de a világért sem akarom fárasztani, — mondta kezet nyujtva Rosedalenek s nem törődve tiltakozásával, beleugrott a kocsiba s lelkendezve adta ki a kocsisnak a rendeletet.

II.

Lily sóhajtva dőlt vissza a kocsiba.

Mért kell egy leánynak oly keservesen megfizetni, ha csak egy csöppet is eltér a mindennapi útról? Miért nem tehet soha természetes dolgot a nélkül, hogy el kelljen rejtegetnie a mesterkélt fogások szövevényébe? Engedett egy pillanatnyi impulzusnak, bement Selden Lőrincz lakásába — és oly ritkán engedhette meg magának egy impulzus fényűzését! Ez az egy is, úgy látszik, többjébe fog kerülni, mint a mennyit megbir. Kelletlen érzéssel látta be, hogy annyi évi önfegyelmezés ellenére is két botlást követett el öt percz alatt. Az az ostoba mese a szabóról elég rosz volt, — oly egyszerű lett volna megmondani Rosedalenek, hogy Seldennél volt egy csésze teára! Az egyszerű megmondás ártatlanná tette volna a tényt. De miután rajtakapatta magát a hazugságon, kétszeres ostobaság volt tőle megbántani zavarának tanuját. Ha lett volna annyi lélekjelenléte, hogy elkisérteti magát Rosedalelel a vasutra, ez az engedmény megvásárolta volna a hallgatását. Rosedaleben megvolt fajának pontossága az értékek megbecsülésében s az, hogy a délutáni tolongásban együtt látják őt járni a perronon Bart Lilyvel, készpénz lett volna a zsebében, hogy az ő saját kifejezésével éljünk. Természetesen tudta, hogy Bellomontban nagy társaság lesz s az a lehetőség, hogy Trenorné vendégei egyikének találják nézni, kétségkivül számításai körébe esett. Rosedale úr még mindig azon a ponton volt társadalmi emelkedésében, a melyen az ilyen benyomások keltésének is megvan a fontossága.

A legboszantóbb az volt, hogy Lily mindezt tudta, — tudta, mily könnyű lett volna Rosedalet elhallgattatni, és mily nehéz lesz az most utólag. Rosedale Simon az az ember volt, a ki mindenkiről tudott mindent, a ki azzal igyekezett fitogtatni a társaságban való otthonosságát, hogy tulzott beavatottságot mutatott azoknak a szokásaiba, a kikkel bizalmas lábon élőnek akart feltünni. Lily biztos volt benne, hogy a szabójánál a Benedickben tett látogatásának története huszonnégy óra alatt szájról-szájra fog járni Rosedale ismerősei között. A legroszabb pedig az, hogy ő mindig lenézte Rosedalet s ezt éreztette is vele. Első feltünése óta, midőn Lily könnyelmű unokabátyja, Stepney Jack (nagyon könnyen kitalálható szivességek fejében) meghivót szerzett neki Van Osburghék egyik nagy tömeg-mulatságára, — Rosedale a művészies érzékenységnek s üzleti ravaszságnak azzal a vegyülékével, a mely jellemzi faját, azonnal Bart kisasszony felé gravitált. Lily értette indító okait, mert az ő pályafutását is ugyanilyen számítások vezették. Gyakorlat és tapasztalat arra tanitották, hogy legyen kedves az újon jöttek iránt, mert a legkevesebbet igérő is hasznos lehet valamikor s különben is utólag könnyen meg lehet róluk feledkezni, ha nem bizonyulnak hasznosaknak. De valami ösztönszerű ellenszenv, a mely erősebb volt sok évi társadalmi fegyelmezettségénél, arra vezette, hogy Rosedalet az elfeledettek közé sorozza a nélkül, hogy kipróbálná. Nem maradt utána egyéb, mint az a vidám kaczagás, melyet gyors elintéztetése keltett Lily barátai között s bár később — képletesen szólva — ismét feltünt mélyebben a folyam-árban, ez csak egy-egy pillanatra történt, hosszas elmerülések közbejöttével.

Eddigelé Lily nem sok lelkifurdalást érzett ebben az ügyben. Az ő kis körében kimondták, hogy Rosedale «lehetetlen», Stepney Jackkel pedig éreztették, hogy az adósságait máskor ne meghivókkal fizesse. Még Trenorné is, a kit a változatosság kedvelése néha vakmerő kisérletekre csábitott, ellenállott Jack kisérleteinek, hogy Rosedalet az újdonságok közé soroztassa. Ő is kijelentette, hogy Rosedale az a kis zsidó, a kit — emlékezete szerint — már vagy egy tuczatszor szerviroztak és visszautasitottak a társaság asztalán. S a mig Trenor Judy makacsul kitartott, addig nagyon kevés kilátás volt arra, hogy Rosedale beljebb juthasson a Van Osburghék tömeg-mulatságainál. Jack nevetve föladta a harczot azzal, hogy: «majd meg fogják látni» és férfiasan megmaradva a zászlónál,

A gavallér.

együtt járt Rosedalelel az elegáns éttermekbe, egyénileg mulatságos, bár társadalmilag gyanus hölgyecskék társaságában, a kik mindig készek az ily szerepek eljátszására. De a kisérlet eddigelé meghiusult s miután kétségkivül Rosedale fizette az ebédeket, a nevetők az adós pártján voltak.

Rosedaletől, a mint ebből látni, egyelőre nem volt félni való, ha csak az ember nem adta magát a hatalmába. Bart Lily azonban épen ezt tette. Ügyetlen füllentése elárulta, hogy van valami takargatni valója s Lily biztos volt benne, hogy boszút forral ellene. Volt valami a mosolyában, a mi azt mondta, hogy ő nem felejtett. Kissé megborzongva fordult el ettől a gondolattól, de szabadulni nem tudott tőle egész útján az állomás felé s nyomasztó hatása alatt volt, a mig a perronra ért.

Épen elég ideje volt arra, hogy helyet foglaljon a vonat indulása előtt; de a mint elhelyezkedett egy sarokban, a hatásnak azzal az ösztönszerű kiszámításával, a mely sohasem hagyta cserben, körülnézett abban a reményben, hogy meglátja a Trenorék társaságának valamelyik tagját. Szabadulni akart magamagától s a beszélgetés volt ennek a szabadulásnak az egyedüli módja.

Egy nagyon szőke, vöröses szakállú fiatalembert födözött fel a kocsi másik végén, a ki egy szétterített ujság mögé volt bujva. Lily szeme fölcsillant s szája kemény kifejezését gyönge mosoly lágyította meg. Tudta, hogy Gryce Percy ott lesz Bellomontban, de arra a szerencsére nem számított, hogy együtt utazik vele a vasúton. Ez a tény előzött minden Rosedalere vonatkozó kellemetlen gondolatot. A nap talán kedvezőbben fog végződni, mint a hogy kezdődött.

Elkezdte felvágni egy regény lapjait, nyugodtan figyelve áldozatát lesütött szempillái alól, mialatt kitervelte a támadás módját. Volt valami szándékosság a fiatalember elmerültségében, a mi arra vallott, hogy észrevette Lilyt; soha még senki oly buzgalommal nem olvasta az esti lapot. Lily kitalálta, hogy az ifjú sokkal is félénkebb, semhogy oda merjen hozzá jönni s így neki magának kell a közeledés valami módját kieszelni, a mely azonban ne tűnjék fel úgy, mintha ő provokálta volna. Mulattatta őt az a gondolat, hogy egy oly gazdag ember, mint Gryce Percy, annyira félénk, de az ilyen fogyatkozások iránt nagyon engedékeny volt s különben is az ifjú félénksége jobban fogja szolgálni czélját, mint a túlságos biztonság. Lilynek megvolt az a képessége, hogy vissza tudta adni az önbizalmat a zavarba jötteknek, de abban, hogy az önhitteket zavarba tudja hozni, már kevésbbé bízott.

Megvárta, a mig a vonat kijön az alagútból s végigvágtat az éjszaki külváros szakadozott házsorai közt. Aztán a mint lassította futását, fölkelt üléséből s lassan végigment a kocsin. A mint Gryce úr mellett elment, a vonat lökést adott s egy finom kis kéz kapta meg a fiatalember székének hátát. Gryce hirtelen felugrott, értelmes arcza olyan lett, mintha bíborba mártották volna, még a szakálla is szinte pirosabb lett.

A vonat megint zökket egyet s Bart kisasszonyt kis hiján belevetette Gryce karjaiba.

Budapest elmerül az adósságok árjában.

AZ ELADÓSODOTT BUDAPEST. — Bér Dezső rajzai.

Budapest, december 3 (49.) 2556. szám XLIX. évfolyam, 1916

BORSSZEM JANKÓ

ALAPITOTTA: CSICSERI BORS
SZERKESZTIK: MOLNÁR JENŐ ÉS BÉR DEZSŐ

Előfizetési ár: Egész évre 20 korona. Félévre 10 korona. Negyedévre 5 korona. Egyes szám ára 40 fillér

Telefon: Felelős szerkesztő 33-24. Művészeti szerkesztő 61-86. Kiadóhivatal 138-05. Megjelenik minden vasárnap

Szerkesztőség: Károly-körút 4

Kiadóhivatal: József-tér 13

IV. Károly magyar király

trónfoglalása 1916 végén

IV. Károly

Vad viharban, zivatar zajából
Ifjú sas szállt ősi bérctetőre,
Izmos sasfi vén sasok fajából,
Bátor, mint a förgetegnek őre
S megzendül rá a Kárpátok tája:
Hozott isten, magyarok királya!

Még emléke az áldott őregnek
Gyászt borít az ország homlokára,
Ám a könnyek amíg kiperegnek,
Szebb jövőnek csillan fel sugára
S feléd fordul egy ország imája:
Hozott isten, magyarok királya!

Udvözöljük régi szeretettel
Budavárnak új, nemes lakóját
S nemcsak szóval, — bátor férfi-tettel
Rójjuk le a hódolat adóját;
Harcát népünk rendületlen állja
Teéretted, magyarok királya.

Mert harcolni tud e hősi fajta
S tud szeretni gyermektiszta szíve,
Ki jósággal uralkodik rajta,
Nincsen annak nála külömb híve;
Jólét, balsors egy hittel találja
Trónusodnál, magyarok királya.

Megád mindent két teli marokkal
S mit se kér, csak szereteted zsoldját;
Szembeszállna véres viharokkal,
De nem tűri koronája foltját.
Amit érez, azt kimondja szája:
Becsüld érte, magyarok királya.

Becsüld, szeresd, ismerd meg e népet,
Melyet árván látott annyi század,
Melyet szélvész üzött, vihar tépett
S mégis rajta nyugszik trónod, Házad;
Légy jóságos és igaz bírája
S nagy király légy, magyarok királya.

A dunai átkelés

Kedves Borsszem Jankó, a Lánchíd-melletti propeller-állomáson várakoztam a minap többedmagammal. Vártam öt, tíz, húsz percig, de a propellernek még körvonalait sem tudtam fölfedezni a téli, ködös világításban. A hosszú várakozás végül a mellettem álló úriembernek is elvette türelmét, mert méltatlankodva fordult hozzám:

— Na, itt próbálja Mackensen megcsinálni azt a híres dunai átkelést!

Emléket Ágai Adolfnak!

Ágai Adolf emlékére a magyar társadalom legszélesebb rétegeiből érkeztek ezen a héten is adományok. A nagyszellemű iró híveinek és tisztelőinek serege még csak ezután fejt ki nagyobb buzgalmat, hogy az emlék minél méltóbb formában hirdesse elhunyt főszerkesztőnk mulhatatlan érdemeit, irodalomtörténeti alakját és emberi kiválóságát.

Szávay Gyula, a kitünő poéta, e sorok kiséretében küldte be adományát: „Széplelkű, nagylelkű, jólelkű kedves Ágai mesterünk emlékének megörökítésére szerény tributum gyanánt." Reméljük, a költő példaadása hatni fog azokra is, akiknél a pénz könnyebb jószág, mint a szellem munkásainál.

E héten a következő adományok érkeztek a *Borsszem Jankó* szerkesztőségéhez:

Antal Armand	10 K
Belvárosi kávéház	30 „
dr. Benedek János orsz. képviselő	20 „
ifj dr. Braun Ferenc ügyvéd	50 „
Hann Erzsébet	20 „
Hann Lajos máv. főellenőr	20 „
dr. Héder Lajos ügyvéd	50 „
dr. Kovács József, az Adria igazgatója	20 „
dr. Léderer Sándor	50 „
Mautner Pál és Adolf	50 „
Szávay Gyula	25 „
dr. Szécsi Ferenc közjegyző (Erzsébetfalva)	25 „
Ügyvéd (Miskolc)	10 „
Összesen ...	380 K
Legutóbb kimutatott gyüjtésünk ...	9335 „
Az eddigi gyüjtés ...	**9715 K**

Hát miből éljünk?

— Ellenzéki keserv —

— Hallatlan, milyen erőszakos ember ez a Tisza!

— Bocsánat, én egyetlen tényében sem látom annak.

— Ugyan kérem! Most megint lármázunk, hogy ő nem lehet koronázó, a Házban pokoli vitákra készülünk és majd meglátja, ez a Tisza képes lesz rá és — megint nem dobat ki bennünket.

Emberek, állatok

A vágóhíd felé az ökrök
Szomorún bőgve, csendbe' mennek.
Mintha a véget sejtenék már,
Mintha tudnák nevét e helynek.

A közös végzet, —
Hogy összetart az állatcsorda!
Halálos utuk hajlatánál
A haragfáklya el van oltva.

Csak az emberek bús csordái,
Azok még ott is veszekednek, —
Még akkor is öklelik egymást,
Mikor vágóhidakra mennek.

Vértesy Gyula

— Vajjon Kit jelölne nádorhelyettesnek Andrássy, ha ő lenne miniszterelnök?

Svengali és Trilby

Bér rajza

Grey. — Hallani sem akarsz a békéről . . . Tovább harcolsz, ha el is pusztulsz . . . Ezt kiáltod ! Akarom . . . akarom ! . . . Parancsolom !

A hadikölcsön

Ömlik a pénz, vígan forog a malom

România hóhérai

Take Jonescu. — Én nem csüggedek. Ha kell, Moszkvába megyek és ott ások lövészárkot.

Bratianu. — Frátye, mért szaladsz olyan messzire?

Take Jonescu. — Utálom a németet meg a magyart. Nem tudok rájuk nézni.

Zita királynő

Szép feje körül glória játszik,
Sarkát sem éri földnek salakja,
Vad harcosok közt messze sugárzik
Sudár alakja,
Minthogyha várna, minthogyha hína:
Jertek, kiáltsuk: — Vivat Regina!

Áldást fakasztó lépte, a könnyed,
Istennek édes angyalaképen —
Mosolya szikkaszt sok magyar könnyet
Árvák szemében
S átcsendül ágyúk füstfellegén a
Harsány kiáltás: — Vivat Regina!

Szívünk' ajánljuk föllelkesedve
S ő szívek árján lebeg felettünk,
Mert meg van áldva, meg van szeretve,
Kit megszerettünk;
A magyar érte poklot megvína . . .
Jertek, kiáltsuk: — Vivat Regina!

Az orosz golyó

— Levél a harctérről —

Az orosz állásokkal szemben, egyik fedezékben ott feküdt a *Borsszem Jankó.*

Egyszer csak jön egy buta orosz golyó és beléfúródik. Látja ezt egy béka és fölkiált:

— A fene egye meg, ez *még a tréfát sem érti!*

Önálló töprengés

— Vajjon melyik régi törvényünk rendeli el, hogy a magyar parlament díszülésein csupán *grófok* szólalhatnak föl?

Thallóczy

Kemény, nyakas, tudós magyar,
Mily szörnyen telt be végzeted!
Mi nem felejtünk egyhamar.
S ha múlik a nagy zivatar:
Megszenteljük emlékedet.

A kisállamok védői

— Oroszország most hathatósan rácáfol arra a legendára, hogy az ántánt elhagyja a kisállamokat.

— No ezt már nem hiszem el.

— Hát nem látja, hogy a románok az oroszok segítségével mégis be fognak vonulni — Besszarábiába?

Othello a lepedőn

— Shakespeare Othellója legközelebb mozivásznon is színre kerül.

— Nem rossz. *Schwarz auf weiss!*

+ 1924. okt. 7. Esti Kurir 1924. okt. 8. n
Magyarság 1924. okt. 8. n.

HÍREK

— **Ha a magyar külügyminiszter lemond.** Ha más országban külügyminiszterváltozás van, ez a fajta nagyobbszabású politikai és diplomáciai földrengésnek érzik. Száz cikk és ezer szónoklat firtatja, mi lehet a változás oka? új orientáció? új utak? új módszerek? . . . A többi államok külügyminisztériumai is mozognak, ott is kutatják, mi ez, mi történt, legyünk résen, tegyük meg az ellenintézkedéseket, ki lehet az utód, mit akar az majd, stb. stb.... Nálunk Daruváry megy, — néma csend. Daruváry lemondott, — még némább csend. Daruváry után egy másik Daruváry jön, — a lehető legnémább csend. Egy interpelláció elmondása nagyobb izgalmat kelt, mint a külügyminiszteri szék megüresedése. Valóban, különös nép vagyunk.

— **A francia állami tisztviselők tovább harcolnak a 6000 frankos létminimumért.** *Párizsból* jelenti *Az Est* tudósítója: Az állami hivatalnokok kongresszusa tegnap egész nap ülésezett és *éjszaka is együtt volt*, mert a délutáni ülés befejeztével küldöttséget menesztett a miniszterelnökhöz, hogy *végső határozatot kérjen és azt még ezen a kongresszuson megvitathassa.* A deputáció majdnem eredmény nélkül jött el *Herriottól.* A miniszterelnök semmi szín alatt sem volt hajlandó megigérni *az évi 6000 frankos minimális fizetést*, de arra kér...

Bér Dezső rajzolóművész hirtelen meghalt a Mátyás templomban tartott ünnepi misén

— Az Est tudósítójától —

Ma délelőtt a budavári Mátyás templomban, mint lapunk más helyén részletesen beszámolunk róla, hatalmas közönség jelenlétében áldotta meg *Csernoch* János bíbornok-hercegprímás *József Ferenc* főherceget és ifjú hitvesét, akik ma délelőtt érkeztek meg Budapestre.

A hálaadó istentisztelet alatt a közönség soraiban helyetfoglaló *Bér* Dezső rajzolóművész, a *Borsszem Jankó* ismert nevű művészeti szerkesztője, aki rajzvázlatokat készített a fényes egyházi ünnepségről és résztvevőiről, *hirtelen rosszul lett.* Rendőrök és a Ferenc József-nevelőintézet közelben álló növendékei siettek segítségére, kioldották a nyakkendőjét és a gallérját és hogy levegőhöz segítsék, *kivitték az uccára.* A gyorsan előhívott mentők, *Virosztek* főorvos vezetésével is hamarosan segítségére siettek az eszméletlen művésznek, de

már nem segíthettek rajta. Bér Dezső néhány perc mulva a mentőkocsiban meghalt.

Holttestét átvitték a szomszédos pénzügyminisztérium kapualjába és ott lefektették. Különös és megható véletlen, hogy azt a jelenetet, amikor a művész holttestét átvitték a téren, *végignézte a felesége is*, aki az elöljáróság épületének egyik ablakából szemlélte az ünnepi felvonulást. A távolság miatt azonban *nem ismerte fel az urát*, akivel egyébként *éppen ma este akarták megülni házasságuk huszonötéves fordulóját.*

Bér Dezső nevét országszerte jól ismerte a közönség, amely több évtized óta szórakozott népszerű karikatúráin. 1875-ben született Kalocsán, és miután Budapesten megkezdett jogi tanulmányait abbahagyta, elvégezte a Képzőművészeti Főiskolát, majd Párizsban, Münchenben és Rómában tanult. Érdekes, markáns és egyéni karikatúrákat rajzolt csaknem valamennyi budapesti vicclapba, de legtöbbet a Borsszem Jankóba, ahol Faragó József halála után vezetőhelyet foglalt el, és amely lap művészi szerkesztését 1910-ben Lipcsey Ádám szerkesztő halála után átvette. Politikai karikatúráin kívül gyakran vett részt komoly grafikai művekkel a budapesti tárlatokon és néhány sikerült festménye is tanúságot tesz tehetsége mellett.

— **Ma Meszler Matildnak négy tanuját hallgatták ki.** *Roeder* Sarolta kamarénekesnő ügyében ...

— **Egy elkeseredett bécsi varietéigazgató rombolt az adóhivatalban.** ...

Mi a hölgyek kívánsága?

Elegánsan, szépen, divatosan és olcsón ruházkodni!

E cél érdekében kérem áruházam kirakatait és annak szenzációs

őszi és téli modeljeit s minden versenyt felülmúló árait megtekinteni:

Téliköpeny gyapjú-velourból, minden színben **975.000-től**

Téliköpeny gyapjú-velourból, gallér, kézelő szőrmézve... **1,600.000-től**

Seal Electric kabát brokát béléssel, 130 hosszú **5,200.000**

Szürke Patagonisch bunda brokát béléssel, 130 hosszú..... **3,900.000**

Nutriette sportkabát minden lehető színben **2,600.000**

Nagy választék szőrmézett velour- és seal-plüss kabátokban, valamint kosztümökben, ruhákban, aljakban, gyapjútrikó-kabátokban és trikó-selyem-zsemperekben.

MOLNÁR GYULA

női ruha- és felöltő-áruháza

Budapest, VII., Rákóczi út 22

Selyem lámpaernyő készítésben perfekt, önálló munkaerő azonnal felvétetik. Hollitscher Testvérek, VIII., József körút 10. szám

Paplant, matracot elsőrendű kivitelben készít és raktáron tart Smarz Károly paplanosmester, VIII. ker., Őr ucca 3, a Baross uccai templom mellett

— **Toldozás-foldozás.** Az állami színházak súlyos válságba kerültek; nemcsak az Opera, hanem fájdalom, a Nemzeti Színház is. Az állam, amely ez intézményeket fentartja, most megpróbálkozik a válság leküzdésével, de a munkához félgőzzel, ellenben két balkézzel fognak hozzá a kultuszminisztériumban. A költségvetést redukálják erőszakosan, a finánc Prokrusztesz-ágyába akarnak kényszeríteni két élő és fejlődésre képes műintézetet. Ez a legnagyobb képtelenség.

Vagy tudatában vannak odafönn is annak, mit jelent a magyar kultúrára, nemzeti létünkre, presztizsünkre nézve a Nemzeti Színház és az Opera: akkor áldozzanak rá annyit, amiből becsülettel fenn lehet tartani; a befektetés meg fog térülni, ahogy megtérült Bécsben, ahol a legsúlyosabb krizisek idején sem engedték elzülleni a Burgszínházat és az Operát. Vagy a kormány azt hiszi, hogy szegények vagyunk a két intézmény megtartására: akkor csukja be vagy adja bérbe őket. A két alternatíva közül módjában van szabadon választania. Csak a harmadikat nem szabad megtennie és éppen erre a megoldásra készül: redukálni a személyzet létszámát, az előadások nívóját, a külső kiállítás díszét, sőt az előadások heti számát is. Ez a biztos bukás. Mert akkor a közönség feltétlenül kerülni fogja a Nemzeti Színházat és az Operát.

Igenis, van egy redukció, amelyet a színházak minden barátja

Az [illegible]betrotter

[illegible] Tamás

A forgóajtó beforgatott a nagy szálló előcsarnokába. Fényes egyenruhájú portás feszesen állt a szobakulcsokat őrző állvány előtt, kifogástalan frakkú pincérek különféle megbízásokkal futkostak a lépcsőkön s az aranygalléros liftes gyerek vendégei beszállását várta. Az étteremből a kvartett finom muzsikája szökött a lámába, hogy darabokra törjön, mint egy drága váza.

— Szervusz, — szóltam Kázmérnak, akit hátulról is megismertem.

Kázmér meglepődve fordult vissza.

— Hogy kerülsz te ide? — kérdeztem. — Hisz te itt lakol ebben a városban, lakásod van, s nem kell szállodára szorulnod.

Kázmér kicsit zavarba jött, meglóbálta sárga kézitáskáját és krákogva mondta:

— Vitesd fel a csomagodat. A hallban várlak.

Két atléta elkapta poggyászomat, kabátomat, ernyőmet s minden gond, minden teher nélkül letelepedhettem régi barátom mellé.

— Hát kérlek, — kezdte — az úgy van . . . Tudod, milyen szenvedélyes utazó vagyok. Ezelőtt, mikor a tél már kezdte erejét veszteni, felbizsergett bennem a tavasz. Elővettem térképemet, Baedeckerjeimet, menetrendjeimet s elkezdtem tervezni. A tervvel hamarosan készen lettem, csomagoltam, utaztam. Minden tavasszal, vagy minden nyáron kijárt az egy-két hónapos utazás. De a földgömbfalással is úgy vagyunk, mint az olvasással. Ahogy rövid az emberi élet arra, hogy minden jó könyvet elolvassunk, úgy rövid arra is, hogy minden szép helyet bejárjunk. Hat év óta nem voltam sehol. Nem lehet. Képzeld csak el, mekkora tragédia az, amikor belülről muszáj, kívülről pedig nem lehet. Egyáltalán nem lehet. De a tavaszi láz megjön, pontosabban, mint a malária láza, hát így oldottam meg. Látod, ez a sárga táska itt az utazás. Bejövök vele egy nagy szálló halljába, megvárok vele egypár vonatot, élvezem a lázas mozgalmat, az idegenszagot, felszívom a külföldi hotelek böröndökre ragasztott céduláinak fényességét, a gumikabátok esőszagát, messze országok asszonyainak parfömjét, megbámulom a cipők sarkára ragadt idegen sarat, besóhajtom a sokféle nyelv törmelékét, beszélgetek az elérhetetlen távolokkal, szóval utazom. Utazom így, a kis sárga táskával kezemben, ezer lépésnyire a hónapos szobámtól, költség nélkül, fáradság nélkül, utazás nélkül.

Kázmér behúnyta a szemét. Igy jobban látta, ami messze van. De a szeme sarkán egy könnycsepp csordult ki és utazott lefelé az arcán.

Az egyik feketefrakkos pincér lecsapott rám. Kulcs, cédula, irón volt a kezében. Hivatalos aktuson kellett átesnem. A pincér nem tágított. Vele kellett tartanom.

Kázmér felnyitotta szemét, s ölébe vette a kis táskát. Szent és sérthetetlen volt, mint egy távozó utas.

— Szervusz, — mondta, búcsúra nyujtva bágyadt kezét.

S amíg megráztam a felém nyujtott kezet, meghatottan mondtam:

— Szerencsés utat!

Agulár
Kereskedelmi részvénytársaság
Budapest, VI., Király ucca
38
az udvarban balra
Részletáruháza
Eladásra kerül
18 heti vagy 5 havi részletfizetésre
kizárólag a legfinomabb minőségben férfiruha és kabát, női kabát, cipő, fehérnemű, mindenféle vászonáru, selyem, ágyterítő, szőnyeg stb. A társaság nem biz meg ügynököket áruk házhoz vitelével és azok eladásával, csak oly vevőket szolgálunk ki, kik nálunk személyesen vásárolnak. Ezáltal megtakarítjuk a nagy ügynöki költségeket és így époly olcsók vagyunk, mint a készpénzért eladó cégek.
Az árut aznap hazaküldjük!

Mr. M. Rose (IX. kerület, Ráday ucca 8. sz., II. emelet) tanít angol, francia és német nyelvet osztály és magánórákban, gyors és tökéletes siker. Mérsékelt tandíj

A HÉTRŐL.

Drohobeczky Gyulát, a kőrösi püspököt, a ki mint horvát delegátus tagja a magyar képviselőháznak, az a tisztesség érte, hogy a horvát koalicziò kizárta a maga közösségéből. El kell ismerni, hogy a horvát uraknak ebben a cselekedetében van logika. A kőrösi püspök olyan elemet képviselt közöttük, a melynek valóban nincs helye abban a társaságban: a jóhiszeműséget. Mikor a hazájukban többségre segített horvát delegátusok testvéri érzést hirdetve jöttek Budapestre, az érzésnek, melyet hirdettek, a kőrösi püspök volt a szava. Bizonyos, hogy kitünően választották meg a tolmácsukat, a Drohobeczky püspök szava őszintének hangzott, mert az ő lelkének valóban őszinte megnyilatkozása volt. Ő igazán a szivében érezte azt a melegséget, a magyarsághoz való hűséget és szeretetet, a melyet azok csak — hirdettettek vele. És a mikor mi oly keservesen csalódtunk horvát «barátainkban» és «testvéreinkben», Drohobeczky Gyula is közöttünk, a csalódottak között volt. A mig egy szikrányi kilátás volt a béke lehetőségére, ez az igaz, becsületes szivű püspök fáradhatatlanul dolgozott a megegyezés érdekében és mikor vele jött társai megátalkodott harczra határozták el magukat a magyar nemzet ellen — ő mivelünk maradt. Nem vett részt ama nevezetes kivonulásban sem, ő tovább is azon a helyen maradt, a hol becsületes meggyőződése szerint igazabban és hűségesebben szolgálhatta rábízott hivatását. A magyar nemzet ellen toporzékolók most azzal rúgtatnak ellene, hogy Drohobeczky csak *hivatalból* horvát, mert igazában magyar ember. Ha ez igy van is, akkor is hamarosan bebizonyul, hogy ez a magyar ember horvátnak is jobb hazafi, mint ők, a kik népüket beteg ábrándokkal a veszedelmek örvényei felé igyekeznek hajszolni.

*

Világlátás. Még nem is volt divat Budapesten — angolnak lenni és már meglehetős sűrűn hallottuk azt a megjegyzést, hogy van valami erős hasonlóság az angolok és a magyarok között. Még pedig karakterbeli, belső hasonlóság. Hasonlóság, a mely bizonyos hajlandóságok közösségében nyilatkozik meg. E közös hajlandóságok számát újabban megszaporitotta egygyel az idő. Az utazni szerető, minden világot bejáró ember tipusa tudvalevőleg az angol. Az angol embert alig tudjuk már másképen elképzelni, mint utazósapkával a fején és menetrenddel vagy utikönyvvel a kezében. Ha a dolog továbbra úgy fejlődik, a hogyan nehány esztendő óta megindult, világjáró mivoltában az angolnak testvére lesz a magyar ember. Abban az emberáradatban, a mely a világjárók országútján hullámzik, már ma is igen tekintélyes tömeget reprezentál az utazó magyarság. Arányszám dolgában fölülmúlja a hazája határán túl sohase kivánkozó francziát és a tisztán világlátás kedvéért ritkán utazó olaszt. Csak a németeknél tapasztalható az utazó kedvnek olyan föllendülése, mint minálunk, de egész bátran elmondhatjuk, hogy a teuton világjárók kiáramlása a szimpátiák meghódítása dolgában sokkal kevésbbé eredményes. Talán tavaly megtörtént ugyan, hogy egy magyar lap *ankétet* rendezett arról a kérdésről: miért nem szeretik a magyarokat külföldön?... de ez az ankét bizonyára azokat a magyarokat lepte meg legjobban, a kik utazni szoktak külföldön. Mert ezek — ha speciális okot nem adnak rá — ilyen supponált antipátiával ugyan aligha találkozhattak. Szivességgel, rokonszenvvel, szerető érdeklődéssel annál sűrűbben. Mese az, mintha a magyar utast a külföldön ellenszenves vagy idegenkedő elfogultság várná. Minden ember olyan érzést kelt az idegenekben, a milyen a viselkedése, karaktere. Már pedig a magyar ember túlnyomó többségében szives, tisztességtudó, gavalléros indulatú és — a mi úton szintén nem utolsó tulajdonság — nem sajnálja a borravalót. Bizonyos, hogy ezek a világjáró magyarok az utolsó esztendőkben sok szimpátiát és sok érdeklődést is keltettek Magyarország iránt. Kivánatos is, hogy ebben legalább a kamatja kerüljön meg annak a pénznek, a mi igy a határon túlra került.

*

Egy berlini orvos-professzor a héten olyan fölfedezéssel lepi meg a világot, a mely méltán megérdemli a szenzácziós jelzőt. Nem valami olyat födözött föl, a mi még idáig nem volt, hanem arra jött rá, hogy nincsen valami, a miről mindez idáig mindnyájay szentül meg voltunk győződve, hogy igenis van. Ez a valami — a meghülés. A tudós tanár egy vastag könyvben bizonyitja, hogy meghülés nincsen. Mindaz, a mit mi meghülésnek gondolunk és érzünk, az tévedés, még pedig tekintettel arra, hogy meghülni rosz dolog — kellemetlen tévedés. A levegő hőfokának gyors változásai egyáltalában nincsenek hatással az ember szervezetére. Mehetünk melegből hidegbe, a gőzfürdőből a korcsolyapályára, ezért a fizikumunkkal igazság és a tudomány most fölfödözött törvényei szerint semmi kellemetlen vagy ártalmas dolog nem történhetik. Nemcsak Amerikát, nemcsak a villámhárítót és nemcsak a puskaport födözték idáig föl, kutató elmék kieszeltek már százával más meglepő és új dolgokat is. Azt is, hogy ezen a világon minden csak látszat, az is, a ki ezeket a látszatokat látja. És a mit fölfödöztek, azt be is tudták mind bizonyitani. A német tudós is sok száz oldalon keresztül kétséget nem tűrő módon tudja bebizonyitani az állitása igazságát. Pörbe szállani vele merész és meddő vállalkozás lenne és annál fölöslegesebb, mert hiszen az, a mit állit nagyon kellemes. Magunkat sajnáljuk, hogy nem tudjuk a megnyugtató erejét kellően élvezni. De eszünkbe jut egy adoma a szegény házaló zsidóról, a kinek sok baja volt a kutyákkal. Mindig letépték a ruháját. Elment a tudós rabbihoz, hogy segitsen rajta. A rabbi leirt neki egy varázsigét és igy szólt:

— Ezt tanuld meg és ha kutyák támadnak rád, mond el. A kutyák nem fognak bántani.

Másnap már megint rongyosan, véresen állított be a rabbihoz a szegény házaló:

TENNIS-PÁLYÁN. — Bér Dezső rajza.

— Nézd szent férfiu, már megint mit csináltak velem a kutyák.

A rabbi feddő hangon mondta:

— Bizonyosan nem tanultad meg a varázsigét!

A mire a házaló sírva felelt:

— Én megtanultam; én tudom is, de úgy látszik — a kutyák nem tudják!

Mi szívesen elhisszük a német tudósnak, hogy nincs meghülés. De vajjon — a meghülés elhiszi-e?

*

Roda-Roda, a horvát származású osztrák iró egy jó esztendővel ezelőtt a hirlapok útján értesítette a közönséget, hogy *szabad házasságra* lépett Zeppelin Erzsébet bárónővel. Hogy mi az a szabad házasság, azt az osztrák iró meglehetős önkényesen definiálta. Polgári gondolkodás szerint minden rendes házasság szabad házasság, mert szabad emberek szabad elhatározásából támadó szövetkezés. Roda-Roda azonban, mint a szeczesszió bajnoka, a szabad házasságot úgy értelmezte, hogy annak szabadnak kell lennie — a házasságtól is. Ő nem esküdött meg a választottjával, se pap, se polgári hatóság előtt. Föl kell tenni róla, mint az emberi jogok harczosáról, hogy ezt egy humánus meggyőződés parancsából cselekedte. Abban az erős hitben, hogy így szebb, jobb, és boldogságában tartósabb ez a szövetkezés. Meg kell jegyezni, hogy a Roda-Roda reformja a terjedelmében nem volt akkora, mint a hogy ő gondolta. Olyan szabad házasságot, mint ő, kötöttek már előtte és kevésbbé szeczessziós emberek is, mint ő. Csak nem tudtak neki ilyen szép nevet adni és nem szokták hirlapilag publikálni. Ennyiben tehát a *reform* az ő reformja volt. Ő adta és íme — ő veszi is el. Mert íme újból jelenti Roda-Roda, hogy most már — eljegyezte Zeppelin bárónőt, ugyanazt, a kit esztendeje «szabadon» feleségül vett. Ez az eljegyzési hir bizonyára egy esküvői hírnek a bejelentése és bejelentése minden esetre a szabad házassági reform csődjének is. Mert ha a reformáló pár az új formát tökéletesnek tapasztalta volna, bizonyára nem szánta volna rá magát a régire. A szabad házasság intézményét Roda-Roda ilyenformán csak — próba-házassággá deklarálta, a mely ha beválik, megérdemli, hogy — igazi házassággá emelkedjék. De mivé válik, ha nem sikerül? Bizonyára még semmilyenebbé, mint a milyen volt. Hol van tehát a reform erkölcsi ereje, boldogság-biztosító hatalma? Minek keresnők, mikor maga az alkotója is tanuságot tesz róla, hogy — nem találta meg benne.

Dr. REINER ZSIGMOND.

1862—1907.

A magyar irodalom és tudományosság ismét egy érdemes, régi munkását veszítette el Reiner Zsigmondban, a kit nagy nemzeti ügy megvalósításáért folytatott lelkes küzdelemben, a sikert igérő kezdet útján ért utól a hirtelen halál. Korán szünt meg dobogni az a szív, mely mindig csak szépért, nemesért lelkesedett és áldozott. Legszebb férfikora elején halt meg az, a kinek minden gondolata a magyar irodalomé, nemzeti kulturánké és hazánk dicsőségéé volt. A ki fáradhatatlanul kutatta a multat, eszméket termelt a jelennek és páratlan áldozatkészséggel járult hozzá nemzeti közintézményeink gyarapításához. A mindig ideálokért hevülő, folyton dolgozó, ritka szivjóságú irónak és tudós kutatónak váratlan halála igazi veszteség egész közéletünkre.

Dr. Reiner Zsigmond 1862-ben született Gyulafehérvárott, a hol hasonnevű atyja, mint ismert kitünő orvos és szabadságharczunk egykori hős bajnoka, nagy tiszteletnek örvendett. Tanulmányai befejeztével Fogarassy Mihály, Erdély nagynevű püspöke, a papi pályára szerette volna őt birni, de az ifjú követte természetes hajlamát, mely őt a jogi, illetőleg a politikai és irói pályára vonzotta. A budapesti tudományegyetemet elvégezvén, jogtudori, majd ügyvédi oklevelet nyert és néhány év előtt a miniszterelnökséghez miniszteri titkárnak nevezték ki.

Az irodalommal és tudományos kutatással már kora ifjuságában foglalkozott. Első munkája «*Egy görbe országból*» czimű novelliakötet volt, melyet *Ele* Zsigmond irói álnéven adott ki. A nagy irodalmi sikeren, mely e könyvet kisérte, felbuzdulva, szépirodalmi czikkeket és verseket irt előkelő lapokba és folyóiratokba. Majd politikai tanulmányokkal foglalkozott és két önálló nagyobb művet irt, a «*Választási jog reformja*» és legutóbb «*A keleti vallású magyar nemzeti egyház szervezése*» czimen. Mind a két művét elismeréssel fogadta úgy a kritika, mint a politikai világ. S különösen nagy hatást tett ez utóbbi munkája, melyben széles alapú történelmi, jogi, statisztikai, nemzeti és nemzetiségi politikai adatok alapjan fölvetette a görög-keleti magyar nemzeti egyház szervezésének gondolatát. Élte utolsó pillanatáig dolgozott e nagy eszme érdekében, mely az ő konczepcziója szerint kiszámithatatlan hasznot van hivatva biztositani a hazának és a nemzeti ügynek.

Dr REINER ZSIGMOND.

Párhuzamosan irodalmi működésével, melyet «*Politikai Szemle*» czimű politikai lapjával is gyarapitott, folytatta tudományos és régészeti kutatásait. 1886-ban létesitette az «Alsófehérmegyei történeti, régészeti és természettudományi egyletet», mely évtizedek óta e megyének egyedüli kulturális és tudományos alkotása. 1887-ben Gyertyámos határában prehisztorikus kutatásokat és ásatásokat eszközölt s ekkor szerezte meg az ispánlaki nagy bronzleletet. Kutató útjában munkatársa volt a nagyenyedi *Fénichel* Sámuel, a ki az ő támogatásával ment fölfedező útjára s a ki később, mint ismert ausztráliai utazó és természetbúvár halt meg Új-Guinea szigetén.

Nagy szakértelemmel hordta össze régészeti, történelmi és műtörténeti gyüjteményét, metszeteit, római feliratos emlékkő gyüjteményét s több ezer kötetre menő értékes könyvtárát. E könyvtárt a család a Magyar Tudományos Akadémiának ajánlotta fel, míg a római emlékkő és szoborgyüjteményt Reiner még életében az alsófehérmegyei régészeti egyletnél helyezte örök letétbe. Az ispánlaki bronzleletet a Magyar Nemzeti Muzeumnak ajándékozta, a létesitendő Hadtörténeti Muzeumnak pedig odaadományozta gyüjteményének egyik nagyértékű darabját, a több ezer forint értékü XVII. századbeli aranyozott, ékkövekkel kirakott ezüst keleti lószerszámot. Mindeme gyüjteményeiről, történelmi és régészeti tanulmányairól tudományos dolgozataiban számolt be.

Sokoldalu, hasznos és érdemes munkássága köréből ragadta ki a halál a derék férfiut, a kinek nemes emléke mindenkor élni fog sziveinkben, szellemi örökében és maradandó alkotásaiban.

Dr. Kovács Dénes.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

Gábor úr hévvel borúl az öreg asszony kezére. Özvegy Tholdalaginé halkan folytatja:

— Mondja, Gábor öcsém, bízhassak-e én kegyelmedhez?

— Életem fogytáig, asszonyám. Lelkemmel, szivemmel rendelkezhessék!

Újabb erős kézszorítás, aztán köhécselve ülnek le mind a ketten. Másról szólnak s az agg hölgy szórakozottan hallgatja a Warkochy udvari pletykáit. Csak akkor kezd kissé figyelni, mikor a veres ember nagyügyesen a tatárözvegyek mátkásodására tereli a társalgást:

— Hát nagy a zenebona e siralmas özvegyországban és bizony sokat beszélnek e hamaros mátkásodásról az udvarnál.

— No és mit mondanak? — érdeklődik öreg Bessenyey Borbála, — hát csakugyan annyian mennek új szövetségbe?

— De még mennyien! — ügyeskedik Warkochy, — pedig hát mégse való az, ugy-e, hogy oly hamar feledjék szegény urukat?

— Nem bizony!

— Lám, ezt mondom én is, csakhogy az ő okoskodásuk egészen más. Azt mondják: nem uruk feledéséről van itt szó, hanem a gyerekük iránti nagyobb kötelességről. Mert mit tegyenek azok az özvegyek, a kik ha még olyan szép jószággal is, de magukra maradnak gyerekestől? Nem tudnak élni azzal a vagyonnal, mivelhogy manapság csak kardos erős kar védelmezheti azt. Nem én mondom, asszonyám, engem nem érdekel, hanem ők hangoztatják. De különben, hisz ez a voksa bölcs új Fejedelemasszonyunknak is . . .

— Hogy mondja Bethlen Druzsianna?

— Igy mondta valahogy: «Ne a gyászával parádézzon az özvegy, hanem fiacskájáért magának új támaszt szerezzen. Ez a szent kötelessége.» Én csak úgy félfüllel hallottam, mert, mondom, engem hát nem érdekel . . .

— Ezt mondotta?

Az agg hölgy görnyedten bámúl le a földre és szemmel láthatólag tusakodik magával. Gábor úr vállait vonogatja; perczekig hallgatnak mind a ketten. Egyszerre lódobogás riad, s fagyott mentében csakhamar egy legény lép be.

— No, itt a fehérvári pósta! Vajjon mi jót hoz?

Gábor úr is figyel és pedig in specie igen árványosan sandít az átadott episztolák pecsétjére. Tudja ő, hogy most kell a Rhédeyné levelének megjönnie . . . No végre, csakugyan ott a nagy, fejedelmi pecsétes irás. Nyitja már Bessenyey Borbála, olvassa. Warkochy szorongva lesi, nem komorodik-e el az arcza?

Nem, nem komorodik, sőt inkább mintha megnyugodnék. Felette ügyes levél az: nem ajánlja Gábor urat direkte, csak dicséri szörnyen és burkoltan vallomást teszen helyette. A nagyasszony leteszi okuláréját s elégedetten pillant vendégére:

— Öcsémasszonyom ir, Bethlen Duzsianna...

— Ne mondja, asszonyám!

— De bizony ő! És ir ám kegyelmedről is; olvassa csak.

No de most szedd össze magadat, Warkochy Gábor! Kezébe veszi az irást és mivelhogy magán érzi az agg hölgy tekintetét, nagy vigyázattal teszi magát zavarodottnak. Irúl-pirúl, akár egy tizenhat esztendős leányzó.

— No, mit szól hozzá?

— Asszonyám... méltatlant dicsér Ő Nagysága. Biz' Isten a föld alá bújnék szégyenletemben . . .

— Csak arra feleljen nekem, — emeli szavát Bessenyey Borbála, — való igaz szándoka az kegyelmednek, a miről a Fejedelemasszony irást teszen? Feleljen, Gábor öcsém!

Gábor úr háborodottan temeti a kezébe arczát:

— Hát igaz . . . A jó Fejedelemasszony jól

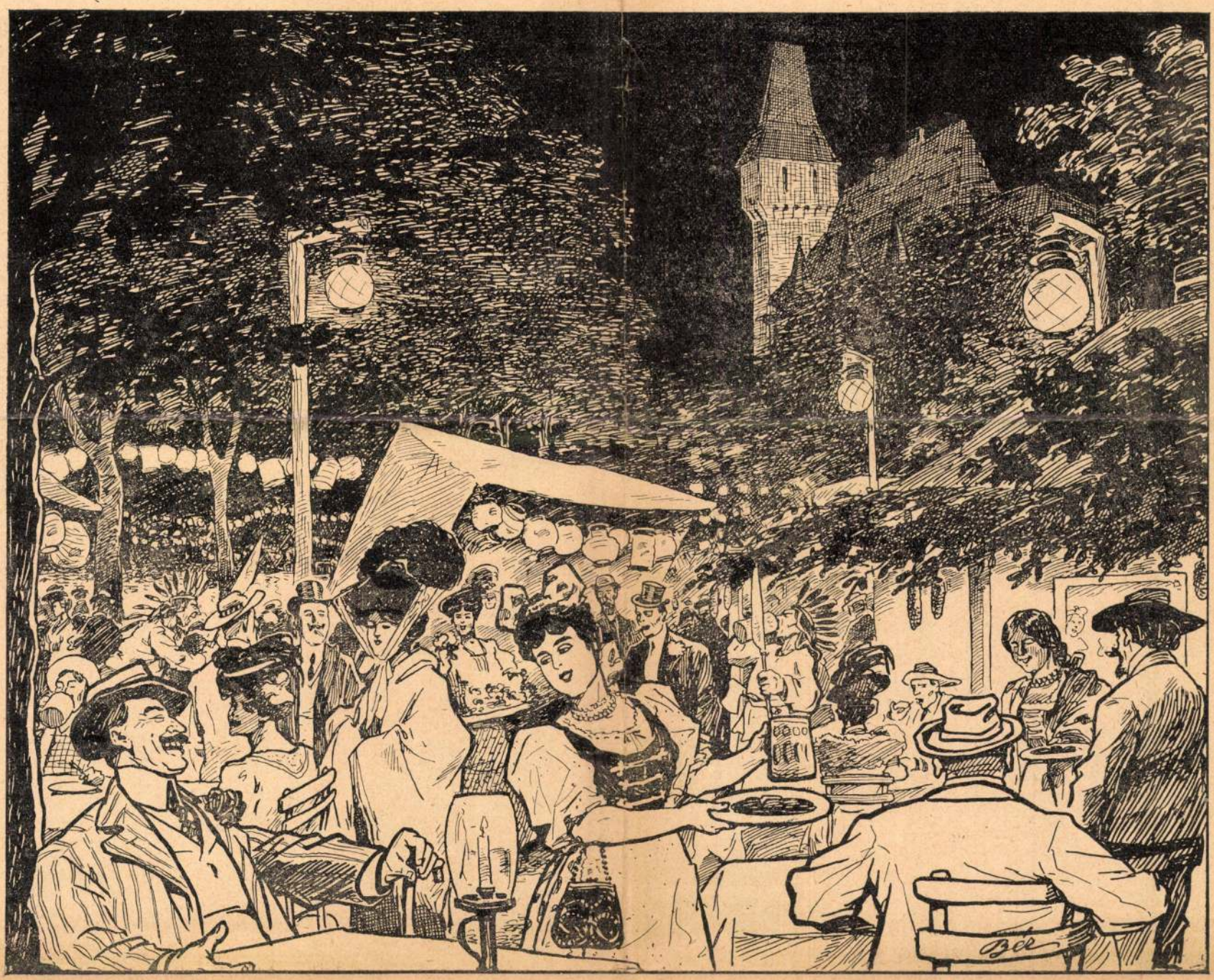

CSÁRDA A MŰVÉSZ-MAJÁLISON. — Bér Dezső rajza.

mot zavarja meg. A hős ugyanis szerelme daczára viszonyt folytat egy szegény leánynyal, a ki bevallja neki, hogy anyának érzi magát. A hőst ez mélyen meghatja s még halála előtt nőül veszi a szegény grizettet. Ekkor már nem tudjuk, hogy a két leány közül melyiket szereti — s immár zavartak vagyunk az iránt, vajjon csakugyan mi birta párbajra? Túlzott lovagiasság? a kalandor elleni bizonyítékok hiánya? féltékenység? boszúvágy? vagy nagylelkűség-e?

De bár így nyilvánvaló, hogy a szerző még nem járatos a lélektani jellemzés művészetében: már is kétségtelenül nagy, szinte szokatlan szinpadi ügyessége van. Ért ahhoz, mikép kell a cselekményt mindvégig hatáskeltőn és izgatón megírni. Egyre új és új fordulatokat tud kigondolni s hozzá az előkelő szalon hangján tudja alakjait beszéltetni. Mindez, valamint a mű milieu-je, a szerző katonai mivolta s ennek daczára irói készsége érthetővé teszik a zajos sikert, a melyet a mű aratott s mely Zsíros Istvánt szinpadi szerzőink legérdekesebbjei közé emelte.

Az előadás általában eléggé jó volt. Feltünt, hogy a szinház a hatásos szinpadi terméket az évad legvégére hagyta, mikor a társaság már alig jár bemutatókra. Annál inkább tünt ez fel, mert nem egy hatástalan műnek az évad legjobb napjai jutottak. A szereposztás sem volt egészen elsőrendű, de nehány kellemes meglepetéssel szolgált. Igy *Vizvári* Mariska asszony a grizett szerepében szivből eredő bensőséges hangokkal tette elfogadhatóvá e különös nőalakot s bizonyságát adta, hogy izléses és választékos szinésznő, a kit kár volt eddig félhomályba állítani, de a kit egyre nehezebb lesz háttérbe szorítani. Mellette *Gál* érdemel különös dicséretet. Egy öreg tábornok szerepében tünt ki nem csak jellegzetes maszkjával s előkelő fölléptével, hanem főkép a modern szinművészetben egyre ritkább beszélő művészettel, — a mely a beszéd klasszikus emelkedettségét élethű természetességgel egyesíteni tudja.

Palágyi Lajos.

A MAROKKÓI SÁSKA HORTOBÁGYON.

Hazai állattenyésztésünk leghiresebb helye, a hol a szarvasmarha, a ló, a birka s a sertés ezerszámra legel, szintere egy csendben, szinte zajtalanul folyó hadjáratnak, mert hiszen az ez idei sáskairtást valóban ez a név illeti. A hortobágyi sík végtelenjén, a hol eddig csak egyes pásztorkunyhók, karámok, gémeskútak, vagy az egyes kerek erdők sötétlettek messze távolban: mostanában egyre újabb és újabb tanyák bukkannak fel, hogy helyöket csakhamar változtassák. Ezek a felbukkanó, ismét tovább vándorló tanyák a sáskairtók pihenő helyei. Egy-egy ilyen helyen van 2—5 katonai sátor, a melyet a fuvarosok s a napszámosok magukkal visznek s maguk is vernek fel, hogy benne éjszakára, esőben és pihenő órákban is meghuzódjanak. Mert pihenőre valóban szükségük is van.

A mostani irtás ugyan gépekkel történik, de ehhez is kell ember, meg ló, de sok! A munka már ½4—4 órakor kezdődik és két, vagy négy óránkint váltott fogatokkal, emberekkel halad estig, a mig csak látni lehet. Az ilyen munkában s a hortobágyi melegben, a mikor a «varju sülve esik le a fáról» bizony kitünő hely a katonai sátor. Egy egy ilyen sátortanyát mutat a csatolt kép.

Csakis ez a sátor-élet teszi lehetővé, hogy az irtás a nagy pusztában folytatható. Hogy a sáska milyen területet foglal el, azt számmal könnyen ki lehet fejezni, mert nem kevesebb, mint 60,000 kat. hold, de egyszerre elképzelni a nagy területet szinte lehetetlen: én egy hét alatt nem birom bejárni az összes irtó csapatokat. S épen ez is az oka, hogy ezen az óriási területen ma már alig lehet gondolni arra, hogy azt az irtó eljárást, a sáska-sövénynyel való hajtást, a melyet nálunk már 1888—1893-ig folytattak s a mely annak idején és kisebb területen, valamint gyér fűvű legelőkön jól bevált, itt a Hortobágyon s a vele egybefüggő határokban (Balmaz-ujváros, Tiszacserje, Nádudvar és Szoboszló határából az angyalházi puszta) ismét alkalmazni lehessen.

A sáska-sövénynyel, vagy származása szerint a cziprusi sövénynyel a hajtás következő volt: A sáskától borított helyen két 50—50 méter hosszú és 135 cm széles vászonfalat derék, vagy legfeljebb kissé tompa szögben állítanak fel. E két falból áll a sövény. A falak összeérő helyén van egy köbméteres gödör, a melynek szája pléhhel van kibélelve. Ha a sövény felállítása s a gödör megásása kész, 24—25 napszámos felvonul a sövény nyilása elé, még pedig a két szárnytól 20—25 lépésnyire s azután egymástól két-három lépésnyi távolban állanak fel arczczal a sövény sarka, a gödör felé. A sövény felvigyázójának halk parancsára kezdődik a hajtás, a mely lehetőleg legnagyobb csendben folyik, hogy hajtás közben a sáska ne zavartassék. Mert a ki a marokkói sáskát hosszabb időkön át megfigyeli, kétségtelenül elismeri, hogy igen furfangos állat.

Ha megkezdődött a hajtás, a mely egyszerűen abból áll, hogy a napszámos-láncz a fekete lobogóját egyszer-egyszer ide-oda lengeti s ha a sáska 1—2 lépésnyire már elébbre ment, ő is ennyivel halad utána, hogy azután ismét csendesen várva, időt engedjen az előle menekvő állatnak az elhuzódásra. Bizony ez felette lassú munka, a mely közben egyre hallatszik, hogy «Lassan!» «Ne siessünk!» «Álljunk meg!» «Egy vagy két lépést hátra!» Ez utóbbi kivált akkor válik szükségessé, ha a sáska megáll (pl. valamitől megijedt), vagy ha egyszerűen visszafordul s neki megy a hajtóknak! Itt akkor hosszú várakozásra van szükség, mig

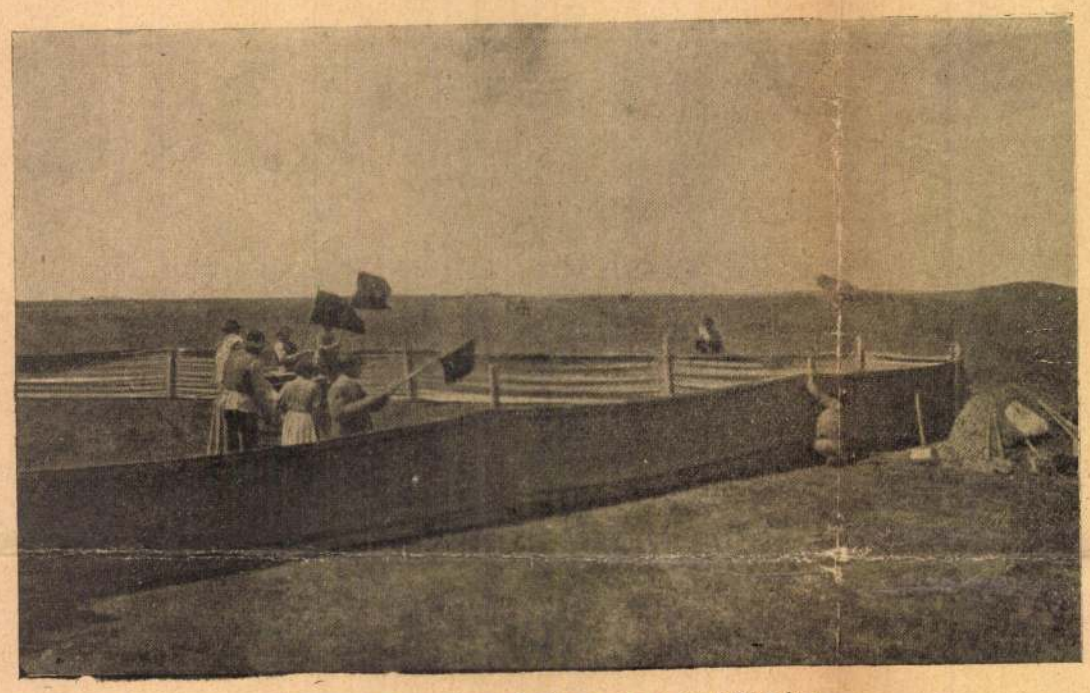

SÁSKAIRTÁS CZIPRUSI SÖVÉNYNYEL: A HAJTÁS VÉGE.

a sáska lecsendesedik és ismét a gödör felé terelhető.

Egy-egy 2500 négyszögméternyi területnek egyszeri meghajtása egy-, olykor két óráig is eltart. S így jól kell folyni a munkának, ha egy-egy sövénynyel két kat. holdat ki akarnánk tisztítani. Azután tudnunk kell, hogy reggel 8—½9 óráig és délután legfeljebb csak 4—½5 óráig lehet dolgozni; esőben egyáltalában nem, nagy szélben és borús időben pedig csak alig. Nagyobb fűben, ha a füvet le nem kaszáltatjuk, szinte semmire sem megyünk a sövénynyel.

Azután az is a baja, hogy sok ember kell hozzá. A mostani fertőzéshez mérve az idén legalább 30,000 napszámos kellene, a mi sok mással együtt két millió koronánál többe kerülne.

Ez a kétségbeejtő helyzet kényszerített arra, hogy újabban sövény helyett gépeket használjunk, a melyek nem egyebek, mint a tövisboronának tökéletesítése. Tavaly — miként a képeken látható — a ló még hátulról tolta a gépet maga előtt, mert ezzel azt akartuk kikerülni, hogy a gép előtt járó ló a sáskát el ne zavarja. Azután a kocsison kívül még két kormányos is kellett a géphez.

Ez idén azonban már húzásra vannak berendezve a gépek s a két ló a gép két vége előtt, egymástól 2½ méternyire jár, mert ilyen széles a gép. Ezzel azt érem el, hogy a sáska a két ló közé s egyúttal a gép alá került, a lótól oldalt ugró sáska a második gép alá kerül, a mely az első után és tőle oldalt halad. A gépek ugyanis csoportokba járnak és 6—6 gépből áll egy szakasz, melynek egyes gépje hat nyomon egymás mellett, vagy ék alakban egymás után halad.

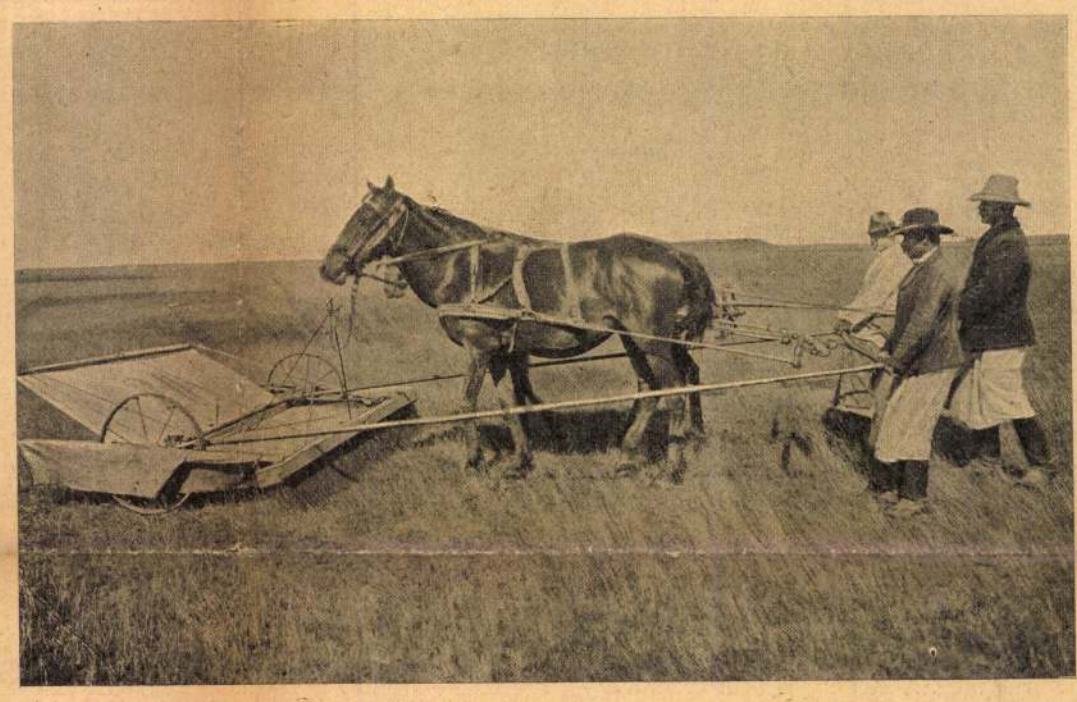

SÁSKAIRTÓ GÉP MUNKÁRA KÉSZEN.

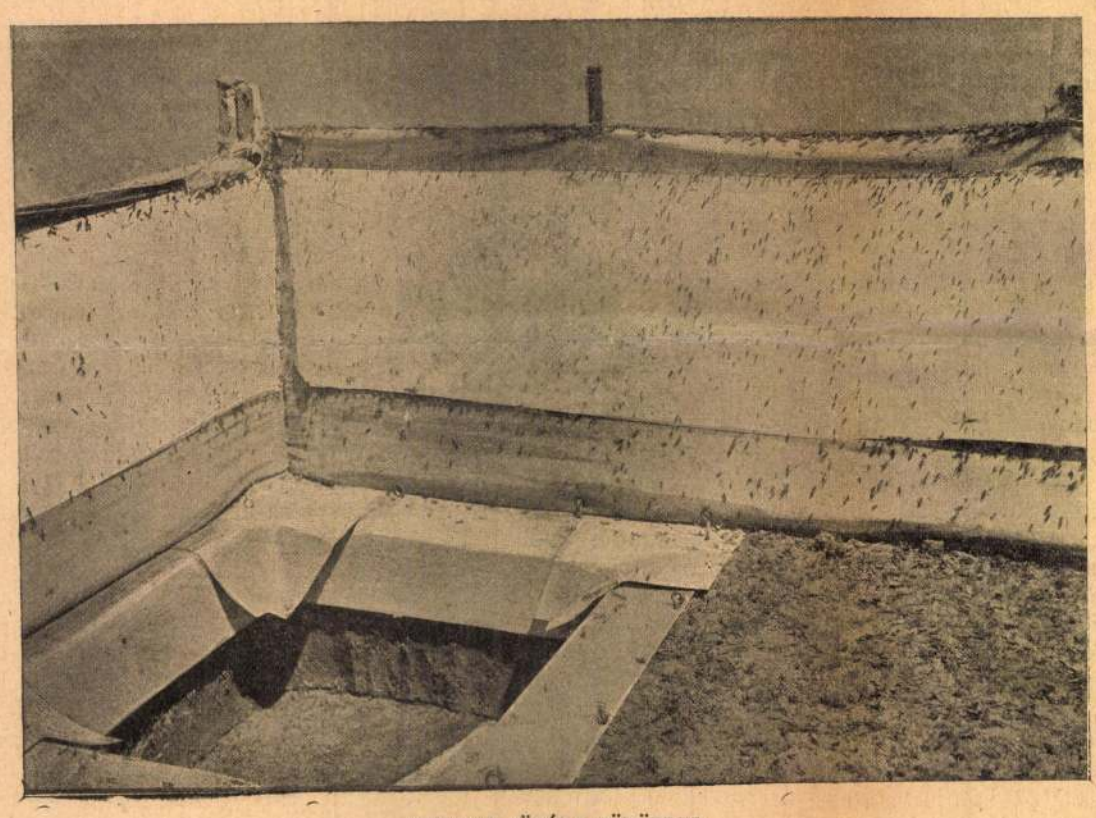

CZIPRUSI SÖVÉNY GÖDÖRREL.

SÁSKAIRTÁS A HORTOBÁGYON.

Mig a sáska május derekán rizskásaszem nagyságú, tehát igen apró és a fű nagy, nehéz a gép munkája is, mert a tövisborona tövisét pótló aczélkefe szálainak olykor 10—15-ször is át kell menni némely helyen, kivált ha e hely apró zsombékos, szikpadkás, kopolyás, a mely lehetetlenné teszi, hogy a kefe alaposan szétmarczangolja az apró «férget!»

Ha azonban a sáska már a harmadik vedlésben van, nagyobb, ha a megfogyott mezejű földön annyira verődik össze, hogy immár fekete tőle a fű s ha akkor végig «herseg» a gép rajta: akkor ott szörnyű halál pusztit!

Ha pedig annyira nagyobb, hogy már akad közte egy-egy szárnyas, akkor esténkint és reggelenkint, mikor csendesen fekszik a sáska, bokán felül gázolnak a munkások a sáskatörmelékben.

Így első látszatra a munka most könnyűnek látszik. Ámde a napszámos- és fuvaros-kérdés már magában is elég arra, hogy kivált a mai viszonyok között nagy zavart okozzon. A követelések, kifogások, kérelmek, tárgyalások szinte kifogyhatatlanok. Hozzájárul a terület nagysága, a felszín egyenetlen volta, de különösen az egyes határok parczellázása, a mikor az egymástól messze fekvő és nehezen megközelíthető, dirib-darab parczellák néhány legelői tele vannak sáskával s az ember alig tud hozzáférni, vagy ha igen, akkor a gépeknek ide-oda való vándorlásával, mint pl. az idén Nádudvaron, borzasztó sok jó idő vész kárba.

Hát még a gazdák! Ezeknek még a tavalyi leczke sem volt elég, a mikor a sáska legalább is 200—250 ezer korona kárt tett. Némely része még most csak «bagóczát», más része csak a «tikkadt szöcske-nyáj»-at lát benne, vagy ha megadja is magát, hogy a sok «tücsök» mégis csak sáska, nem hiszi, hogy baj van. Így volt ez most Balmazujvároson, «Dinnyés»-en és Darassán, a hol a gazdák észrevették ugyan a sáskát, de eltitkolták s a mezőőrt megfenyegették, ha be merné a bajt jelenteni. Mikor azonban a kaszálót levágták és szénagyűjtéskor a sáskát őszi és tavaszi vetéseikbe maguk bekergették, lett nagy riadalom! Mindenki kérte, hogy csak az ő buzáját, árpáját mentsük. Mind e rimánkodás azonban már kései volt: mert a a teljes mentés már ki van zárva és csak a vetés fertőzött részének a feláldozásával jár.

A leghevesebb küzdelem az irtás terén junius elején folyik s reménylem, hogy még junius 20—21-éig dolgozhatunk. Junius elejéig túl estünk a fertőzött terület felének megtisztításán: hogy a másik felével miként birkózunk meg, az az időjárástól, a sáska utókelésétől, a szárnyasodásától s az aratás kezdetétől függ. Az időjárás eddig igen kedvezett: többnyire száraz, meleg időnk volt. A sáska zöme kikelt, de a tiszta területen még mindig látok uj utókelést, a mely kényszerít, hogy a már megtisztított területre még egyszer visszatérjünk.

A mi a szárnyasodást illeti, ez junius 9—10-e táján szokott kezdődni, habár a sáska általános kelése ez idén a tavalyi évhez nézve megkésett.

A HÉTRŐL.

Nyolczan. Még messze van május, a boldogtalan szerelmesek halálos hónapja, még nincs itt a derűs, a napfényes, az illatos tavasz, a melynek a mosolygásában elviselhetetlen gúnyt éreznek a vérző, a fájó, a sötét köddel teli szivek és ime máris ijesztő tételeket mutat a főváros életének napi számadása. Huszonnégy óra alatt, egyetlenegy hol esős, hol napsugaras vasárnapon nem kevesebb, mint nyolcz ember kereste és czitálta magához türelmetlen kézzel a halált. Előkelő ember és alantas sorú, szegény és gazdag, férfi és nő, öreg és fiatal, beteg és olyan, a kinek csak a szive volt sebes. Az egyik meghalt, mert úgy érezte, hogy már nagyon is sokat élt, a másik, mert úgy érezte, hogy nincs miért élnie. Az egyik azért, mert szeretett, a másik azért, mert nem szerették. Az egyik megölte magát, mert nagyon is szép volt a múltja, a másik meg, mert nagyon sivárnak látta a jövőjét. A hány ön-

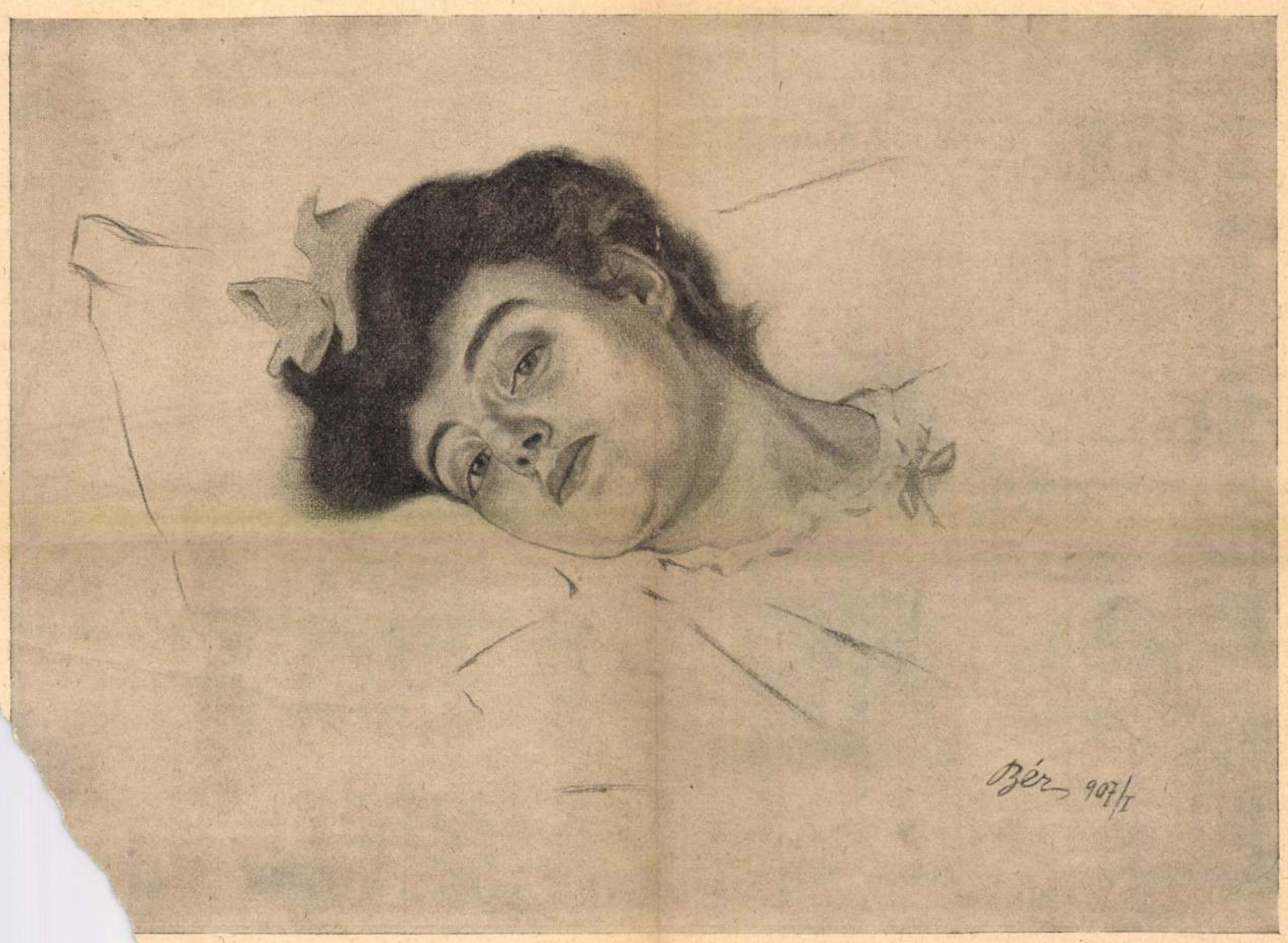

BÁL UTÁN. — Bér Dezső rajza.

fiatal miniszteri segéd-
gyatott, éhező öreg
i különböző oka,
mely a koporsóba
desperáczió ara-

főherczeg a minapában
fölcsapott
valóságos diáknak. Mer
erczeg, ha
diáksorban van is, ne
diákéletet.
Ehhez ugyanis nemcsak tanu
kell, hanem
iskola is. Már pedig a főherczegeknek, de még az egyszerű herczegeknek is rendesen házhoz szokták szállítani a tudományt. Nem ők járnak az iskolába, hanem az költözik oda hozzájuk. József Ferencz főherczeg most egy kirándulást tett ebből az állapotból. Elment az iskolába, a budai főgimnáziumba, a melynek «beírt» növendéke, beült a padba, magyarázatot hallgatott, felelt is — még pedig igen jól felelt — és hogy teljes legyen a programm, a tizperczes szünet gyönyörűségét is megélvezte diáktársaival. A kis főherczegnek nyilván tetszett a diákélet, mert megigérte, hogy máskor és többször is megismétli a látogatást. Hogy tetszett neki a dolog, az nagyon könnyen megérthető. A főherczeg is ember és tizennégy esztendős korában a főherczeg is diák. Elemében pedig minden rendű és rangú ember akkor van,

a legnagyobb harmónia teljességét akkor érzi, ha olyanokkal lehet együtt, a kik hozzá érzésben, fölfogásban, a lélek eredendő megmozdúlásaiban legközelebb állanak. Ez a harmónia: az egykorúság. Egy tizennégy esztendős gyer-
k semmi se szerezhet igazabb, dúsabb,
tosabb örömet és szórakozást, mint még
nó tizennégy esztendős gyermek. Ha
s főherczeg beváltja az igéretét, az
neki lesz a legkellemesebb. És nem-
lesz, hanem hasznos is. Állító-
szerencsétlen, sokat szenvedett
lkodó, II. Frigyes, a mostani
ndotta volna ezt Bismarck

fiaim nyilvános iskocsak a tudományt kell
az embereket is.
a lelkével rokon a
rta: Ha azt mondják,
más az élet, ez lehet
e csak fölületes igaz-
is emberek, bár apró
ersengenek azonos czé-

lokért, akár csak a felnőttek társadalmában és a harcz itt is csak úgy kiváltja a különböző jellemek különböző tulajdonságait, mint a későbbi életben. Itt is van jóság, ravaszság, erőszakosság, siker, szerencse és csalódás és az összehasonlító meg a megkülönböztető hajlandóság, az embertanulmányozás eleme már a gyermek lelkében is működésbe lép. Az iskola élete az életnek is iskolája: a miből nyilvánvaló, hogy ennek az életnek a megismerése igen becses azok számára, a kiknek maga az élet bár a szebbik, de mégis csak az egyik oldalát mutatja.

*

Reklám és erkölcs. Tavaly vagy harmadéve a főváros utczáin reklám-czédulákat osztogattatott egy kültelki kávés, a melyben szives tudomására hozta a közönségnek, hogy a kedves, derék és érdemes Savanyú Józsi «bácsi» a ki akkoriban szabadúlt ki kegyelemmel a fegyházból, immáron az ő kávéházának mindennapos vendége, ott iszsza meg az ebédutáni feketéjét, meg az uzsonnakávéját is. Dicséretére válik a szegény — immár sírjában pihenő — Savanyú Józsi izlésének, hogy megszökött a rárótt dicsőség elől, noha az élelmes kávés teljes ellátást, meg zsebpénzt is kinált neki a törzsvendégség nem terhes munkájáért. Vissza kell emlékeznünk erre a dologra, mikor most egy reklám-hírt olvasunk arról, hogy egy épen nem kültelki, sőt előkelő kávéház «megnyerte» fizetőpinczérnek a híres Krivány urat, a ki annak idején olyan eredményesen nyúlt bele egy nagy vidéki város közpénztárába. Lehetetlen hallgatva menni el az ilyen jelenség előtt, mert az a meggyőződésünk, hogy az ilyen dolog morál és humanizmus nélkül való, sőt határozottan inzultálása az egyiknek is, a másiknak is. Semmit se óhajtunk őszintébben annál, mint hogy a megtévedt, a bűnbe esett ember, ha bűne büntetését a földi igazságszolgáltatástól elvette, igenis visszatérhessen a becsületes, a békés, a munkás társadalom rendjébe. A megvezekelt ember megtisztúlt ember: a szabadon bocsátott ember szabad ember a szabad embernek minden jogával. De

az nyilvánvaló, hogy ennek a visszatérésnek a társadalomba, ennek az új helyfoglalásnak nesztelennek, minden városi lárma nélkül valónak kell lennie. Ez egy szomorú nevezetesség *elfelejtésének* a ténye kell, hogy legyen; nem pedig a *megrögzítésének*. Így kell ennek történnie elsősorban magának a visszafogadott embernek, másodsorban a visszafogadó társadalomnak érdekében. Az az ember érezte, hogy azért kapott megint tisztes kenyeret, mert újból tisztességes embernek ismerik el, nem pedig azért, mert erről az útról egyszer már szenzációsan letántorodott. Ha másként történik a dolog, akkor ez a «jótétemény» letörli róla a múltja fekete emlékét, hanem annál erősebben hozzá tapasztja, mert hiszen az exisztenciája alapjává teszi. Ez pedig kegyetlenség és unmoralitás, mert a tisztességes kenyér nem lehet egy bűn szenzációjának a kamatja. De kegyetlen és unmorális dolog a társadalom szempontjából is, mert azt a tanúlságot villogtatja az emberek szeme előtt, hogy a bűn meg a fegyház jobb protektor a boldoguláshoz, mint a hűséges, tisztességes, becsületes munka. Az ilyen szörnyű tanítás többet árt, mint a mennyi hasznot hoz százezer pikkoló-fekete, vagy habos kávé.

*

Az áruló. Port-Artur várának kapitulált egykori parancsnokát, *Stössel* József generálist a szentpétervári katonai bíróság halálra ítélte. Kimondották róla, hogy áruló volt és golyót érdemel a szivébe. Megölik-e csakugyan, vagy életben hagyja a czár kegyelme: a tragikuma szempontjából szinte mellékes. Ennél talán még az is fontosabb: vajjon a német császár visszaköveteli-e tőle azt a medáliát, a melylyel már nagy tusájának gyászos vége után hódolt a szerencsétlen vezér hősiességének? Az a véleményünk, hogy a német császár nem fogja azt tenni. Ez az érem ott marad Stössel mellén, ha átlövik, vagy ha rabruhát húznak is föléje. Nem fogja visszakérni, mert a német császár gondolkodó ember és tanúlt ember. Lehetetlen, hogy ne ismerné azt a nagy igazságot, a melyet épen egy német író definiált ebben a mondatban:

— Minden nemzetnek minden csatája végén föltétlenül szüksége van vagy a diadalra, vagy egy árulóra. Ha el tudja viselni a vereséget a nélkül, hogy egy árulót követelne a maga megnyugtatására, akkor az a nemzet, az az ország már *nem egészséges* többé.

Egy gyönyörű és hatalmas igazság van ebben a meghatározásban. Egy egészséges lelkü nemzetből, mint históriai egyéniségből nem szabad hiányoznia az örökkévalóság meggyőződésének. Örökkévaló pedig csak az lehet, a kit semmi erő, semmi más hatalom meg nem törhet, le nem igázhat, földre nem teperhet. Ha tehát megesik az, a mi pedig bizony megesik, hogy egy háború vereséggel végződik: itt a vereséget semmiféle élni akaró nemzet nem fogadhatja el egy igazságos mérkőzés igazságos vagy logikus eredményének. A legyőzhetetlenség érzetének meg kell maradnia a nemzet lelkében a szenvedett vereség után is, mert ez az érzés erkölcsi erejének nélkülözhetetlen eleme. Egy megvert nemzetnek soha se szabad elhinnie, hogy az ereje elégtelensége miatt veszítette el a csatáját: szüksége van, ha tényt nem kaphat is, legalább egy illuzióra, hogy az ereje igen is elegendő lett volna a diadal kivivásához, ha ezzel az erővel okosan és becsületesen bántak volnak. Ennek a lelki szükségletnek tragikus produktuma *az áruló*, a kinek minden vesztett csata sirján meg kell teremnie. Rettenetes szerep, de okvetlenül szükséges ahhoz, hogy a nemzet a história nagy szinpadán továbbra is fölemelt fővel járhasson. Így Stössel generális, ha nem tudott szolgálatot tenni a nemzetének azzal, hogy meghaljon a csatában, nagy, bár keserves szolgálatot tudott tenni neki azzal, hogy életben maradt. Ha hőse nem lehetett, lett árulója és a nemzetek képzelet-világának szüksége van mind a kettőre.

FEÖLDI DOBY ANTAL.

1825—1908.

A történetiró rendszerint kutató és adatgyűjtő is. Előbb, mint a szobrász, vagy az épitész összeválogatja az anyagot, azután élet lehel beléjök. Mindkét munka kiváló értelmet és tehetséget igényel, de az adatgyüjtésnél mégis magasabb fokon áll az alkotás, a léleknek azon munkája, midőn az iró az egybehordott holt anyagba — szellemével életet lehel.

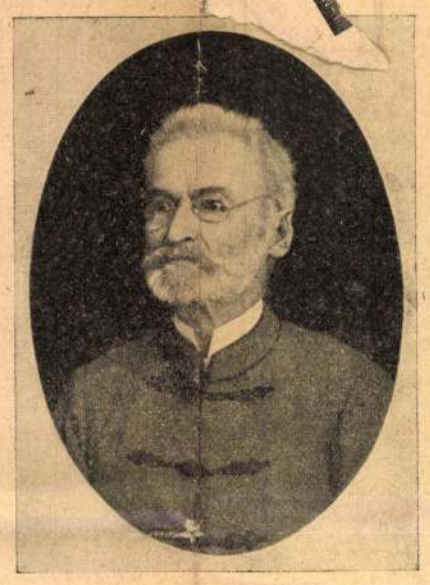

FEÖLDI DOBY ANTAL.

E napokban egy ilyen rendkivüli szorgalmu adatgyüjtő történész hunyt el Homonnán, Zemplénvármegyében, feöldi Doby Antal személyében. Genealogus volt s e téren országos nevet vivott ki magának. Hivatalától mint szabadidejét, — mert máskülönben m. kir. sóhivatalnok volt, — arra szentelte, hogy a magyar nemes, és különösen a történeti szerepet játszott családok multjára vonatkozó adatokat nagy szorgalmatossággal kutatgatta, gyüjtötte. Nehány családtörténeti munkája, mint a Lónyay, a báró Podmaniczky és a Perényi családé, — könyvalakban is megjelent. De több százra megy kéziratban lévő munkáinak száma, a melyek a többi magyar családokra vonatkoznak. A föurí levéltárak szorgalmas kutatásai folytán állitotta ezeket össze, de szegénysége és az ilynemű munkák nem igen nagy kelendősége miatt, sohasem juthatott azon helyzetbe, hogy ki is adja őket. Talán eljön az ideje, hogy e munkái közül a kiválóbbak valamikor napvilágot látnak.

A tudósokat jellemző igénytelenség, szerénység és egyszerűségről volt ismeretes egész életében. Magától megvonta a legszükségesebbeket is, hogy szenvedélyének áldozhasson s támogathassa a közművelődést, de különösen a népoktatást, a melynek oltáraira minden alkalommal letette a maga filléreit.

Hasznos pályát futott meg, s méltó lett arra, hogy nevét s nevéről e rövid sorokat itt feljegyezzük. *Pekér Mihály.*

BODON JÓZSEF.

1845—1908.

Egy régóta hallgató, mondhatni teljesen elfeledett, derék iró, *Bodon* József halála hire keltett nagy részvétet azokban, a kik egykor mint kortársai dolgoztak vele együtt s a kik nemcsak tartalmas irásaiért, hanem szeretetreméltó, szerény egyéniségeért is kedvelték. Bodon József nem volt az elsők sorába tartozó, irány-jelző iró, de a maga idejében volt hálás közönsége, az irodalmi körökben tartottak valamit róla és sajnálták korai visszavonulását az irodalmi munkától.

Gömöri ember volt, Rimaszombatban született s itt is járt iskolába, körülbelül egy időben *Törs* Kálmánnal, *Mikszáth* Kálmánnal, *Kiss* Józseffel stb. Ügyvédi diplomát is szerzett Budapesten, de nem sok hasznát vette, inkább az irodalomnak élt. Hamar jutott kedveltségre, a szépirodalmi lapok, köztük a «Vasárnapi Ujság» s a »Fővárosi Lapok« szivesen közölték magyaros izü, élénk előadásu elbeszéléseit. Részt vett abban a mozgalomban, melyből a Petőfi-Társaság alapitása alakult ki s egyik alapitója s haláláig tagja volt a társaságnak. Novellái «Elbeszélések,» «Az életből,» «Négy eredeti elbeszélés» czimek alatt kötetekben is megjelentek s sok olvasóra talált «Két seb» czimü regénye is.

Egy időben népies jellegü lapot is adott ki «Mulattató Ujság» czímmel. Ebben az ügyben Kossuth Lajossal is levelezett. Vállalatával ugyanis a ponyvairodalmat akarta ellensulyozni s Kossuthhoz fordult, két levél közlésére való engedélyért. Kossuth Bodonhoz intézett levelében a ponyvairodalomról a következőket irta:

«Nekem igen nehezemre esnék hinni, hogy e métely nagy elterjedését a magyar nép izlésének romlottsága magyarázza. Én hajlandóbb vagyok hinni, hogy népünk nem azért kap annyira a ponyvairodalom kárhozatos termékein, mert izlése romlott, hanem mert azokhoz pár krajczár árán és igen könnyű szerrel hozzá fér.

Ép a hozzáférési könnyüség az a vibrio, a mely a járványt okozza.»

Kossuth szerint a dolog nyitja abban rejlett, hogy bemegy a falusi nép a vásárra, ott pénzzé teszi, a mit eladni vitt, s mikor már szükségleteit fedezte, hát felébred lelkében a a bizonyos inger, a mely a szellemi táplál után sóvárog stb. Itt más expediens ni Szeget szeggel! «A négy krajczáros rosz nem lehet forintos máslással kiszoritar nem csak négy krajczáros jó borral.»

Bodon lapja azonban nem volt ho a mi őt nagyon elkedvetlenítette pályában való hitét is megrendí hamar vissza is vonult az irodalo ment lakni, több helyt próbál míg végre Gyöngyösön a ga titkára lett s egyideig lap Egyébként azonban teljese dalommal. Beteges ember ban szenvedett s ez a b

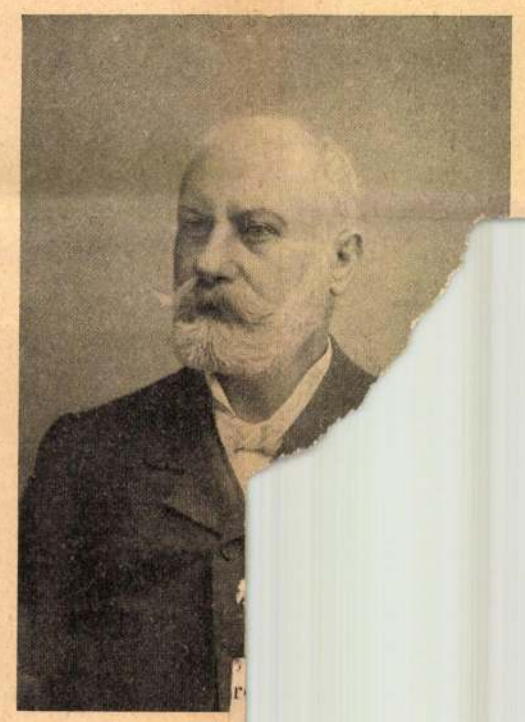

BOD

KIS EMBERE

Irta Fogazzaro Anto

kammergutban egy hegyi patak hajtó ereje a mechanizmus valóságos csodáját hajtja végre: egész babavárost hoz mozgásba, iparával, mulatságaival és egyházi czeremoniáival. Le Nôtre ferde izlése megbuktatásában közreműködtek Montesquieu híres «Persa levelei» is, a ki azok egyikében szószerint ezeket irja: «Ha kellemes tájakat látunk, ha szabad látásunk messziről réteket, patakokat, dombokat vagy vadonokat pillant meg, melyek úgyszólván maguktól állottak elő, úgy a lélek egészeu más benyomást nyer, mint egy Le Nôtre féle kert által, mert a természet nem ismétli magát, mint a művészet, hanem gyűlöl minden korlátot és önmagán túltenni törekszik.»

Mert a XVIII. század kezdetén érvényesülni kezd itt-ott az a szabadabb irány, mely a természetnek vissza akarja adni szabadságát. Le Nôtre tervei még mindig uralkodók ugyan a kontinensen, de már pl. Mayer Procop, a würzburgi érseki kertet saját művészeti elvei szerint alakítja át s bár nem veti meg a francziás esplanade-okat, narancsházakat, az olasz vizmedenczéket, nyirott lombfolyosókat, de már sűrűen alkalmaz bokrokat, cserjéseket is, s ügyesen használja fel háttérnek a várfalakat is. A fák természetes és szabad növése újra győzedelmeskedik a vágott gyümölcsfa-sorok s a mesterkélt sövénykerítések fölött, s így készül elő az átmenet a modern nagyúri parkokra.

A ma annyira kedvelt angol parkok tulajdonképeni hazája — nem épen Anglia, a mint gondolni lehetne, hanem inkább Khina. Egy Chamber nevezetű utazó volt az, a ki 1757-ben megjelent könyvében, leirva a pekingi császári kertek mesés látványosságait, ezzel példát adott egy új izlés elterjedésére. Tőle tanulták meg az angolok a parkot a meglevő dombokhoz, erdőkhöz, rétekhez és vizekhez idomítani, s a fák koronája természetes növésének adni előnyt. A khinai kertész három részre osztotta a kertjét tájképi szempontból: «mosolygó», «borzalmas» és «regényes» tájakra. Amazok békén legelő nyájak és himes mezők látványát tárták a szem elé, míg emezek vad szakadékok, zuhogó vizesések, bedőlt fatörzsek és tűlevelű fák alá vezetnek. A «regényes» tájak azonkívül a történeti múlt ihletével szállták meg a lelket; erre a czélra szolgáltak a pagodák, mesterséges romok, falvak, stb.

Bruyn Bartholomeus: Krisztus siratása.

Ezekből az útleirásokból merítette Krest az angol kert reformálásához az eszmét. Az e korbeli angol stylt legjobban elénk állítja Cobham lord stowe-i kertje. Kis patakocskák folydogálták körül a régi isteneknek, Anglia nagy férfiainak, az erényeknek és a szerelemnek szentelt templomokat. Góthikus kastély, egy temető-kápolnával; oszlopok és fürdők voltak a dekorácziók. Szent Ágoston czellája, Dido barlangja, pyramisok és diadalivek voltak elrejtve az erdők mélyében.

Az angol izlés hamar utat tör magának az egész kontinensen s a remek nagyúri parkok megteltek mindenféle «chinoiseriek»-kel. Így az eszterházai híres parknak is megvolt a maga pagoda-stylű kéjlaka, a szél fuvallatára csilingelő csengetyűkkel. A kasseli Wilhelmshöhe nevezetü fejedelmi lakban pedig egész khinai falu fehérlett elő az erdő félhomályából, melynek neve is khinaiasan Mulang volt. Guernieri épitész utánozta benne Olaszország vizműveit is. Azonkívül középkori lovagvár hű rekonstrukcziója s egy hatalmas Herkules-alak a legmagasabb ponton — egészitették ki a kert pazar pompáját.

Wynants Jan: Tájkép.

NEMES MARCZELL KÉPGYŰJTEMÉNYÉBŐL.

ISTENES HORVÁT JÁNOS.

Istenes Horvát Jánost tizenkét esztendei kiállott fegyházbüntetés után a földi igazságszolgáltatás ártatlannak találta a gyilkosság büntettében, a melyért ezelőtt tizenkét évvel perrendszerűen kifogástalanul lefolytatott tárgyalás után életfogytig tartó fegyházbüntetésre itélték.

Egy birói tévedés miatt ártatlan ember tizenkét évi fegyházat szenvedett. Egy Justizmorddal több fedeztetett fel; Istenes Horvát János pedig mehet a maga útján tovább s keresheti boldogulását ebben az életben úgy, a hogy akarja és tudja. — Valószinűnek tart-

juk, hogy nem vesztette el bizodalmát az életben s hitét a jó diadalmaskodásában. Szerencsétlen élete tanubizonyságot tett arról, hogy az igazság előbb-utóbb mégis rendszerint kiderül. Most, hogy az igazság kiderült, lehetetlen, hogy elveszítse hitét az, a ki megőrizte eddigi szerencsétlen életében, a fegyház dohos levegőjében s lelket megölő atmosphaerájában.

Minő erős lehetett ennek a szegény műveletlen embernek a hite a jóban s az igazságban, ha életének tizenkét évig tartó szomorú éjszakájában nem tántorodott meg? Az emberiség szent könyveiben találunk hasonlatos eseteket az Istenes Horvát János szomorú vértanuságához. Már Jób könyvében is hatalmas erővel van rajzolva az igaz embernek a csapások és szenvedések közepette is épen maradt, meg nem tántorodott hite. A thema igazán nem új. És mégis megremegünk az Istenes Horvát János való történetét olvasva, mert mintha elszoktunk volna attól, hogy igazán megrázó történeteket egészen közelről szemléljünk.

A Jónak és Gonosznak örök harczáról szóló tanokat megtalálhatjuk a legkülönbözőbb népeknél, olyan népeknél, a melyeket nagy térbeli és időbeli távolságok választanak el egymástól. De mindezt csak amolyan ismeretnek, irodalmi themának, vagy legjobb esetben is vallási dogmának szoktuk tartani. Komolyan nem is gondolunk arra, hogy a Jó és Gonosz harcza közelebbről érdekelhetne bennünket, hogy azt egészen közelről és pedig a valóságban is szemlélhetjük, vagy pláne, hogy mi magunk is részt vehetünk ebben a harczban. Úgy gondoljuk, hogy kitűzött életczéljaink elérését s boldogságunkat nyugodt lelkiismerettel, biztonságban munkálhatjuk, mert hiszen magas kulturában élünk s így biztonságunkról s arról, hogy a való életben a gonoszság ne kerülhessen úr módjára mindenek fölé, gondoskodik az államhatalom a maga hatalmas intézményeivel, a melyeknek parancsait legvégső esetben fegyveres erővel is végrehajtatja. — És íme ebben a kitünően szervezett államban és társadalomban mégis előfordulhat az, hogy ártatlan ember birói ítélettel tizenkét évi fegyházbüntetéssel sujtassék.

Úgy mondják, minden emberi intézmény gyarló. Ezt igen jól tudjuk — s ezen soha sem is fogunk segíthetni, bármilyen tökéletesek lesznek is majd intézményeink, mégis mindenkor csak emberiek, azaz gyarlók lesznek. Istenes Horvát János esetében nem is ebből a szempontból keressük és találjuk meg a megrázó és megdöbbentő momentumot. Szánalmat keltő ennek a szerencsétlen embernek története mindenképen, de minket inkább az érdekelne, mikép gondolkozhatott és mikép gondolkozhatik ez az ember mindarról, a mitől nézete szerint, egész földi életének sorsa függ — s ez az eset minő gondolatokat kelthet bennünk, többé-kevésbbé közömbös szemlélőkben?

Bizonyos az, hogy erős vallásos érzületet árult el ez az egyszerű ember. Bizonyos az, hogy erős hittel, hegyeket helyükből kimozdító hittel hitte azt, hogy az igazság ki fog derülni, hogy majd minden jóra fordul, mert hitt a gondviselésben s mert hitte azt, — a mit különben a legtöbb ember is hisz, — hogy az igazságosság uralkodik a világ felett. S talán most megaczélosodott hite, — ime jelenést látott, mert a valóságban beteljesedett az, a mit hite szerint várt, a minek hite szerint meg kellett történnie. Valószinűnek tartjuk azt, hogy Istenes Horvát János kibékült sorsával s megnyugodott a gondviselésben.

És mit szóljunk mindezekhez mi, Istenes Horváth János történetének többé-kevésbbé közönyös szemlélői?

Mi csak azt látjuk, hogy ez a szerencsétlen ember egy szomorú véletlen áldozata volt. Persze azt megmondani, hogy mi a véletlen, igazán nem tudjuk. Nem tudjuk, miért pusztul el némely ember fiatalon, virágjában, miért esik némely ember a nagy elemi katasztrófák áldozatául, — miért pusztultak el a messinai földrengés alkalmával épen azok, a kik elpusztultak? Nyilván mindennek így kellett lennie, de miért? S miért kerüljük ki mi ezeket a szerencsétlen véletleneket? Helyesebben vajjon kikerüljük-e mi ezeket a szerencsétlen véletleneket?

Halála előtt senkit sem lehet boldognak mondani, állította a görög bölcs. Hát halála után? Mit ér az a boldogság, a mit csak valamely ember halála után lehet megállapítani? Nyilván semmit sem, — a legtöbb ember szívesen lemond erről a boldogságról. — De nem is az a voltaképeni kérdés, a mivel az ember életét illethetjük, vajjon elértük-e a boldogságot, mert ha ezt kérdeznők, akkor azt a boldogságot, a melyet elérendőnek tartunk s a melyet kivánatosnak tartanánk, állandóan őriznünk kellene, a mi által igazán boldogtalanná tennők életünket. Észszerűleg csak azt kérdezhetjük, vajjon teljesítettük-e kötelességünket? Ha igennel felelhetünk erre a kérdésre, bátran szemébe nézhetünk minden hatalomnak és vésznek, a mit visszatartanunk és elhárítanunk amúgy sem áll módunkban. A kötelességteljesítés tudata ad erőt az emberi léleknek arra, hogy mindennel szembe szálljon, elismételve azokat a büszke emberi szavakat, a melyeket csak erkölcsi hérosok mondhatnak minden póz nélkül: ime itt állok, történjék, a minek történnie kell, én a legjobb hitem szerint teljesítettem kötelességemet.

Az élet nem arra való, hogy benne boldogságunkat keressük, első sorban kötelességeinket kell teljesítenünk; ha ezt megtettük, ám történjék, a minek történnie kell.

Mi legfeljebb is csak önmagunkért és cselekedeteinkért lehetünk felelősek, — a világrendért semmi esetre sem. A kötelességteljesí-

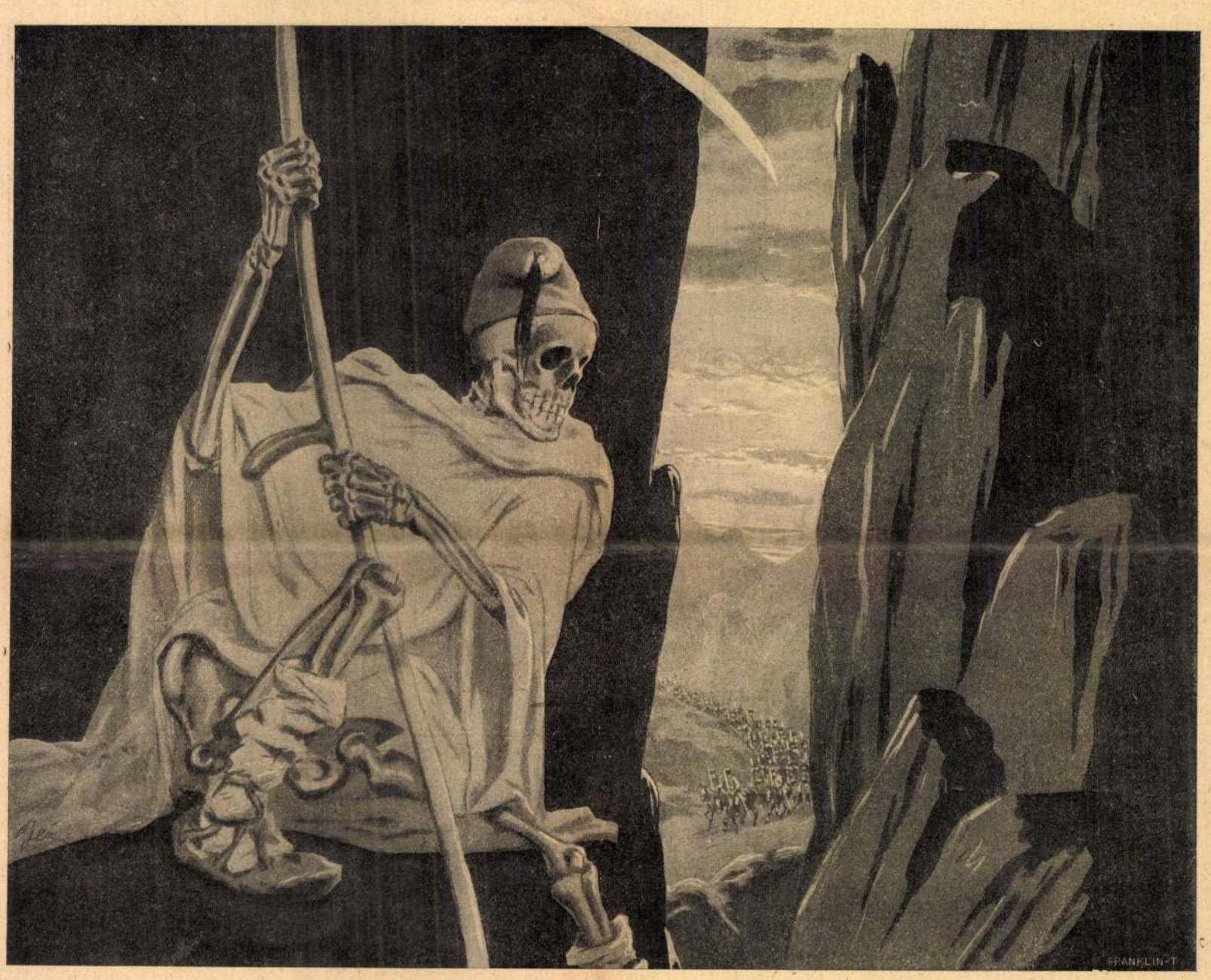

A HÁBORÚ RÉME. — Bér Dezső rajza.

nevek eme áradatából magyar fülnek ismerősen csengett ki ez a szó: «barátom». Néhány perczczel ezután pedig a szinpadra perdült egy «orosz» tánczosnő, a ki erősen magyaros diszitésü ruhában eljárt egy orosz tánczot, az egész zenekar által lelkesen játszott «Mit ér a szőke én nekem, mikor én a barnát szeretem» dal ütemeire.

E két orfeumi tapasztalat többet mond a párisiak magyarság-ismeretéről több vaskos kötetnél s hosszas értekezésnél. Számukra a magyarság fogalma nem különült el a Kelet-Európa fogalmától. A franczia átlag-ember szemében Németországon, a német nyelv hatáskörén túl már a népek és nyelvek zűrzavara kezdődik, a melyben egyetlen közös kapocs a szlávság és a regényes szenvedélyesség. Olykor abban a különös tisztességben részesitik a francziák a magyarokat, hogy kiemelik őket a szlávtenger choaszából s egy németül beszélő külön néptörzsnek vallják. A keletiséget mindazzal, a mi hozzátartozik, a festői viselettel, vadsággal, harcziassággal együtt azonban, ebben az esetben is meghagyják ismertető tulajdonságunként.

Hiábavaló volna e félreismertség miatt akár a francziák tudatlanságát, akár a mi külügyi képviseletünket ócsárolni, a mint pedig ez oly gyakran történik. A franczia tudatlanság különben is most már folyton csökkenőben van. A «nagy nemzetet» sok balsors megtanitotta arra, hogy nem az egyetlen kulturnemzet s igy most már egyre inkább kezd érdeklődni a külföd iránt. Hivatalos képviseletünket, követeinket és konzuljainkat okolni az ily állapotokért még nagyobb dőreség. Egy nép vagy város közvéleményét nem befolyásolhatják nagykövetek vagy kereskedelmi ügynökök, hanem csak nagy politikai vagy kulturális események, a melyek mintegy belekényszerítik a legkorlátoltabb fejekbe is egy eddig ismeretlen nép nevét. Ha tehát a magyarság gazdasági, politikai és kulturális jelentősége akkora lesz, hogy ilyen világraszóló események fognak kebeléből születni, akkor a külföld s igy a párisi köztudat is biztosan tudomást fog venni létünkről és értékünkről.

Sz. Z.

A LLOYD.

Távol vizeken, ha elmerül egy hajó, pusztulásáról a Lloyd távirata küldi világgá a hirt Londonból. A Lloyd-jelentés a tenger eseményeiről maga a gyorsaság és megbizhatóság. A Lloydnak több mint kétezer ügynöke van elszórtan a föld kerekségének kikötőiben, s ez urak, hajók érkezéséről, indításáról, hajótörésekről, szerencsétlenségekről értesülve, nyomban azután, hogy tudomásukra jutott az esemény, pontos jelentést küldenek róla a Lloyd londoni központjának: *Lloyds, London.* A Lloydnak parlamenti felhatalmazása van, hogy jelzőállomásokat tarthasson az egyesült királyság s a brit gyarmatországok kikötőiben. Ez állomások, az idegen államokkal kötött egyezmények alapján, közléseket vesznek át a külföldi hajóktól is, s továbbitják jelzőkészülékeik által. Minden tengerészkapitány kötelességének tartja, hogy mihamarább hirt adjon ez állomásoknak hajókról, melyekkel beszélt, hajótörésekről, melyeknek tanuja volt, vagy melyekről hitelesen hallott, hajóroncsokról, elhagyott hajókról, melyekkel útközben találkozott. A londoni Lloyd évente átlag kilenczvenezer táviratot kap ügynökeitől s több mint százezer levélbeli értesités özönlik éjjel-nappal a hirszolgáltató irodáiba. Ott jegyzik be, másolják, fordítják le, függesztik ki s onnan közlik a távirati ügynökségekkel, melyek szétküldik az egész világ hirlapjainak a Lloyd táviratait, mert előfizetnek a Lloydnak e jelentéseire. A Lloyd ilyeténképen rajta tartja kezét az egész világ tengeri forgalmának érverésén.

De minő czélt szolgál ez a világraszóló és sokat emlegetett intézmény? A hirszolgáltatás, mely életmüködésének leginkább látható jele, számára nem czél, hanem hivatásának egyik, mindenesetre fontos, eszköze. A Lloyd egy roppant testület az angol világvárosban, egy nagy piacz a biztositási üzlet minden ágazata számára. De legrégibb s most is egyik legjelentékenyebb hivatása a hajóbiztositás. Sajátszerű egy intézmény ez s merőben eredetiek üzletvitelének formái. Ősi testületi jogokkal felruházva, a Lloyd még sem mint testület köt biztositási ügyleteket, hanem csak tagjai foglalkoznak biztositással a saját számlájukra, vagy mint *broker*-ek, vagyis ügynökök, vagy mint *underwriter*-ek, vagyis mint a biztositásban részesek. Mind a mellett kötelesek alkalmazkodni a testület bizonyos szabályaihoz és szokásaihoz. A Lloyd tagja nem mindenki lehet. A ki underwriterként való felvételét kéri, megválasztatása előtt tartozik számot adni a testület élén álló bizottság előtt kifogástalan múltjáról, azonkivül pedig köteles letétbe helyezni ötezer font sterlinget, vagyis százhúszezer koronát, biztositékul a tengeri vagy szállitási biztositás terén felmerülhető kötelezettségeinek fedezésére. E letétek összege ez idő szerint körülbelül kilenczven millió korona.

A Lloyd egy nagy palotában bonyolítja le üzleteit. Legfőbb helyisége a biztositási üzleteket kötő underwriterek csarnoka, az Underwriting-room. Ez egy széles, hosszú és igen magas, boltives mennyezetü terem. Köröskörül és középrészén is hosszú sorban kis fülkék sorakoznak egymás mellett. Minden egyes fülkében keskeny iróasztal mellett, segédje társaságában fogadja az underwriter ügyfeleit, köt biztositásokat, kiállit kötvényeket, meghallgat felszólamlásokat. A terem közepén, legfőkép délután három és négy óra között, az ügynököknek és segédeiknek sokasága tolong; ezek ajánlják fel a biztositási üzletekben való

EDISON BUDAPESTEN. — A HUNGÁRIA-SZÁLLÓBAN VACSORÁNÁL HALLGATJA A CZIGÁNYZENÉT. *Bér Dezső rajza.*

SÉTA A PARKBAN.

A VENDÉGEKET HOZÓ HAJÓ MEGÉRKEZÉSE.

részvételt az underwritereknek vagy az underwriterek egész csoportjának.

A biztosítási eljárás ebben a teremben a következő: Egy hajótulajdonos biztosítani akarja útnak induló hajóját, mondjuk, hatszázezer koronára. Felmerül a kérdés, hogy egyszerű vagy halmozott koczkázatról van-e szó, vagyis, hogy a hajó a honi kikötőből idegen kikötőbe megy s onnan visszatér, vagy pedig az idegen országból másik idegen országba, vagy az idegen ország kikötőjéből ugyanez ország egy vagy több kikötőjébe megy-e? Az ügyletet egy broker, vagyis ügynök veszi kezébe. Felajánlja egy underwriternek, hogy vegye át a koczkázat egy részét, teszem: hatvanezer koronát. Mikor ez belement az üzletbe, az ügynök keres egy másik underwritert, aztán egy harmadikat, negyediket, mindaddig, míg az egész koczkázat, vagyis biztosítás fedezve van. Megeshetik, hogy egy underwriter egymaga vállalja magára az egész koczkázatot, de aztán viszontbiztosítást köt más underwriterekkel; így fedezi esetleges veszteségét. Erre való tekintettel csoportosan ülnek egymáshoz közel azok, kik rendszerint együtt kötik meg üzleteiket. Vannak olyanok is, a kik szokott üzleteik neme szerint csoportosulnak. Így például némelyek kiváltképen amerikai, mások török, ismét mások a balti vizeken vállalnak koczkázatot. Nem közömbös körülmény, hogy a kötvény előkelő underwriter nevével kezdődjék, mert akkor könnyebben vállalkozik a többi aláíró.

Fontos, hogy az underwriter jó geografus legyen; hogy tisztában legyen minden kikötő biztosságával vagy veszedelmeivel, továbbá azzal, hogy mely időszak kedvez vagy nem kedvez azon a vonalon a hajók útjának, s hogy mily különösebb sajátosságai vannak egyik vagy másik útvonalnak. Tudnia kell, hogy a minden képzelhető eshetőséget figyelembe vevő temérdek kikötés közül melyikekre helyezzen

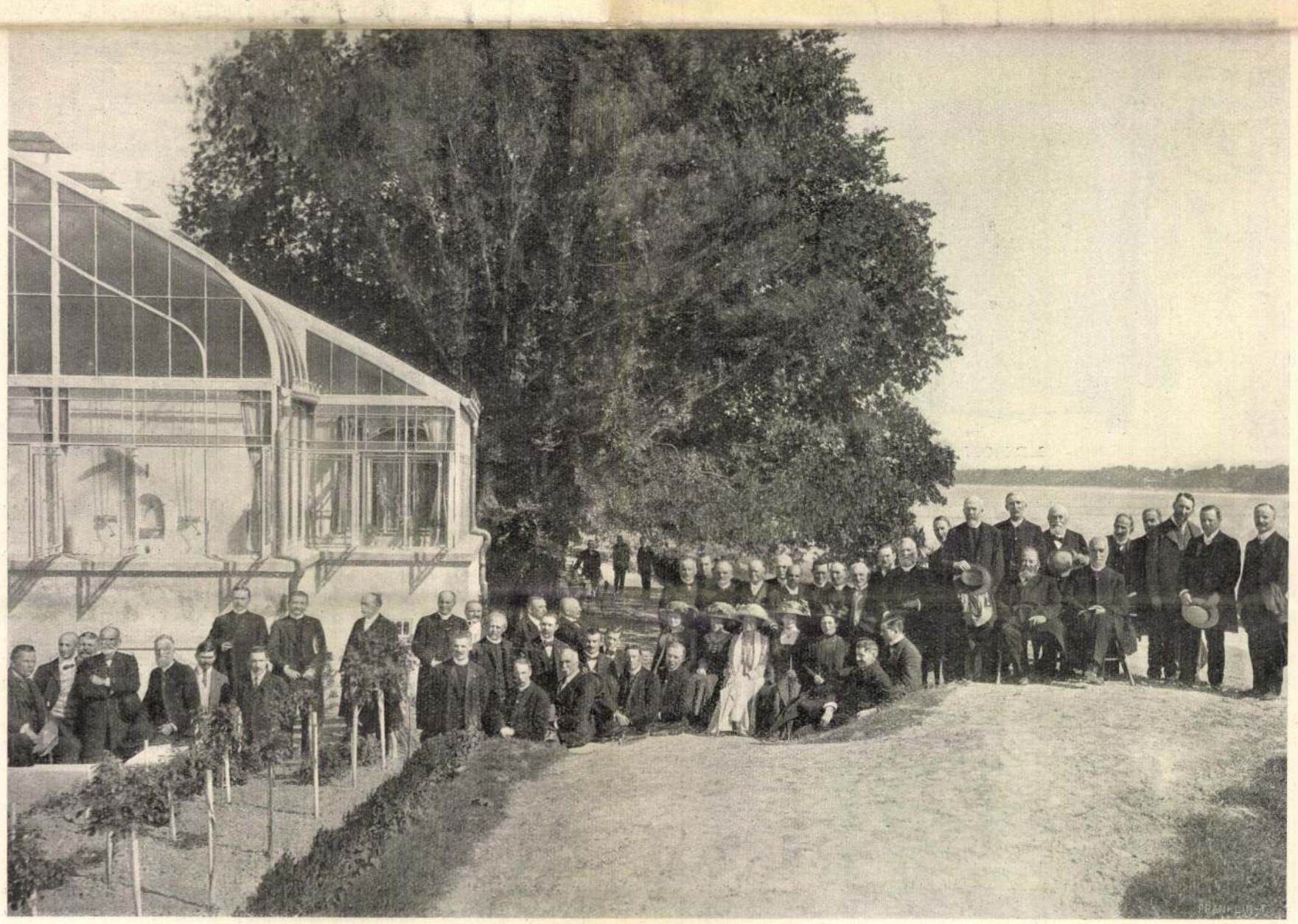

A VENDÉGEK.

Jelfy Gyula fölvételei.

A NEMZETKÖZI PRESBYTERI KONGRESSZUS TAGJAINAK LÁTOGATÁSA DARÁNYI IGNÁCZ DUNAÖRSI BIRTOKÁN.

MÁJUS ELSEJÉN. — Bér Dezső rajzai.

A CSATA. (Folytatás.)

Regény. — Irta **Claude Farrère.**

Igazán, semmi sem árulta el Ázsiát, még Joriszaka marquis sárga és lapos arcza sem, mert hát jól meg volt világítva és jól érvényesült az üveges ablakok világításában. Európa még ezt a japán arczot is magához módosította. Joriszaka marquis, a franczia haditengerészeti iskola egykori növendéke és hajóhadnagy abban a nagyon modern hajóhadban, mely az imént győzte le Makarovot és Whiteffet s a mely most készült szembeszállni Rozdesztvenszkyvel, — annyira igyekezett hasonlítani egykori tanáraihoz, illetőleg mai ellenségeihez, hogy Jean-François Felze kíváncsi szemében alig különbözött a mellette ülő angol tengerészkapitánytól.

És maga az az angol is a jóbarátoknál szokásos, nagyvilági emberre valló udvarias és familiáris magatartásával nyomatékosan bizonyította, hogy ez a lakás nem exotikus és bizarr hely, hanem egészen normális és banális háza egy házaspárnak, a milyen millió számra van a világ kontinensein, egy czivilizált kozmopolita házaspárnak, a melyről évszázadok nivelláló munkája letörölt minden faji jelleget, minden származásbeli eredetiséget, az egykori nemzeti szokások minden nyomát.

— Felze úr — mondta mindjárt Fergan parancsnok — volt szerencsém bámulhatni önnek több festményét, mert mint jól tudja, ön Londonban még híresebb, mint Párisban . . . Különben is én sokáig éltem Franciaországban, a hol tengerészeti attaché voltam, ugyanabban az időben, mint a marquis. De mégis, engedje meg, hogy gratuláljak az elragadó arczképhez, melyhez nagaszakii kirándulása juttatta. Igazán azt hiszem, hogy azon a ponton, a hol most Japán történetében vagyunk, a japán hölgyek ma érdekesebbek és vonzóbbak mindennél, a mit a női nem nyujtani tud. És irigylem önt, Felze úr, önt, a ki pompás tehetségével vászonra fogja rögzíteni e hölgyek egyikét, a kik valóban fölötte állanak európai és amerikai nővéreiknek. Ne tiltakozzék, asszonyom, különben kénytelen leszek mindent megmondani Felze úrnak és mindenek fölött nagy szerencséjéért bókolni neki, hogy nem önnek ezt vagy azt az elragadó honfitársnőjét kapja modellül, hanem éppen önt, valamennyi között a legelragadóbbat . . .

Mosolygott s kissé kötődő hanggal enyhítette a nagyon is közvetlen bókot. Kifogástalanul udvarias és korrekt ember volt, mintha láthatólag rá lett volna irva, hogy egy királynak a hadsegéde. Megvolt benne a jó fajtából való angolok férfias elegancziája és borotvált ajka, egyenes homloka, élénk szeme, szájának kissé ironikus mosolya egész más kategóriába sorozták, mint a melyben az ale-ivók és nyers-marhahúsevők vannak. Így festette az angol iskola a baronetek és lordok, a XVIII. századi angol nemesek fiainak arczképeit.

A brit haditengerészet tisztjei jóval fiatalabbak szoktak lenni, mint a francziák. Ez is, daczára rangjának és Japánban való missziója valószinű fontosságának, egészen fiatalnak látszott. Joriszaka marquis, egyszerű sorhajóhadnagy, alig volt nála fiatalabb. Felze ösztönszerüen összehasonlította őket egymással és arra gondolt, hogy hátha Joriszaka marquise is összehasonlította őket.

— Miczuko — kérdezte a marquis — Felze úr meg van elégedve toiletteddel? Hogy fogsz ülni?

Felzenek eszébe jutott, hogy Joriszaka marquis nem igen szereti a régi japán divatokat.

— Nagyon meg vagyok elégedve — bizonykodott észrevehetetlen gúnynyal — nagyon meg vagyok elégedve . . . És azt remélem, úgy fog sikerülni az arczkép, hogy nem fog a mindennapi vásznak közé tartozni . . . A mi a pózt illeti, arról még ne beszéljünk. Nekem az a szokásom, még ha ilyen sürgős munkáról van is szó, mint ez, hogy előbb lerajzolom a modellemet mindenféle szempontból és mindenféle tartásban. Így aztán kapok tiz-tizenöt vázlatot, s ezek mintegy elő repertoriumul szolgálnak, a melyben mindig megtalálom a legillőbb és legjobb pózt. Ne igen törődjön hát a festőjével, asszonyon. Üljön le, beszélgessen, álljon fel, járjon és ne is ügyeljen az irkafirkálóra, a ki időnkint egy-egy czeruzavonást tesz az albumába, mialatt önt nézi.

Elővett egy szürke vászonba kötött vázlatkönyvet és mialatt beszélt, térdére fektette és máris rajzolt bele.

— Miczuko, — jegyezte meg Joriszaka marquis mosolyogva — úgy-e ez neked való módja a pózolásnak?

Felze fölemelte a czeruzát, s félbeszakította a rajzolást.

— Miczuko? — kérdezte. — Bocsássanak meg egy tudatlannak, a ki három szót sem tud japánul . . . Miczuko — ez a maga keresztneve, asszonyom?

Az asszony szinte bocsánatkérő hangon felelt:

— Igen . . . Kissé bizarr keresztnév úgy-e bár?

— Nem bizarrabb, mint akármelyik más. Kedves keresztnév és mindenek felett nőies. Miczuko . . . ez olyan lágyan hangzik . . .

Fergan parancsnok helyeslőleg szólt:

— Teljesen az ön véleményén vagyok, Felze úr. Miczuko . . Miczu . . . A hangzása nagyon lágy és a jelentése is az, mert *miczu* a japán nyelvben azt jelenti, hogy «mézes sugár».

Joriszaka marquis letette a tálczára üres csészéjét.

— Nos, igen — mondta — «mézes sugár» vagy ha más khinai betüvel irjuk le, azt jelenti: «rejtelem».

Jean-François Felze a házigazdára függesztette tekintetét. Joriszaka marquis nagyon szeretetreméltón mosolygott és mosolya alatt egész bizonyosan nem volt semmiféle hátsó gondolat.

— Nekem — tette hozzá aztán — Szadao a nevem, a minek nincs semmiféle értelme.

Felze ezt gondolta magában:

— Szadao . . . De hisz az asszony úgy szólította: «O-Szadao szan», «Szadao uram», míg ő csak kurtán Miczukónak szólítja. Ez talán jelent valamit.

Nem állhatta meg, hogy csak úgy odavetőleg meg ne jegyezze:

— Szadao? Az imént mintha azt hallottam volna, mikor Joriszaka marquise szólt önhöz, hogy a neve hosszabbnak hangzik . . .

A marquis nevetett egyet s aztán felelt:

— Oh igen . . . ezt hallotta: O-Szadao Szan. Ez csak egyszerű udvariassági szólás, melyet minden jó japáni nő ösztönszerüleg alkalmaz, mikor a férjét megszólítja. Csak úgy mondják, a nélkül, hogy gondolnának hozzá valamit. Régi maradványa régi szokásoknak . . . Egykor mi nem voltunk valami nagyon feminista nép. A régi Japán idejében, az 1868-iki nagy átalakulás előtt hitvestársaink csaknem rabszolgáink voltak. A szájuk még emlékszik erre, de a mint látja, csak a szájuk . . .

Nevetett megint és nagyon udvariasan megcsókolta a felesége kezét. Felze észrevette ennek a mozdulatnak kissé nyers ügyetlenségét. O-Szadao szan bizonyára nem mindennap csókolta így a Miczuko kezét.

Joriszaka talán észrevette vendégének átható pillantását és hirtelen előrehajolva folytatta:

— Az élet annyira átalakult nálunk negyven év óta . . . önök, európaiak bizonyára ismerik könyvekből ezt az átalakulást. De a könyvek mindent csak magyaráznak és nem mutatnak meg semmit. El tudja-e képzelni, kedves mester, milyen lehetett az élete egy daimio feleségének nagyapáink idejében? A boldogtalan teremtés rab módjára élt a feudális kastély mélyében . . . rab volt és a mi még rosszabb, szolgája a saját szolgáinak, a szamuráj uraknak, a kik közül a legkisebbik is pirult volna, ha két kardját megalázza azzal, hogy tükörbe néz. Gondolja el, a *Bushido*, a mi régi becsület-kódexünk a nőt alábbvalónak mondotta, mint a föld és a férfit magasabbnak, mint az ég. A várbörtönben, a melyben lakott, egy daimio felesége kedvére ráért elmélkedni erről az axiomáról. A herczeg egész nap távol volt s alig ereszkedett le néha napján, éjnek évadján annyira, hogy belépjen a házastársi szobába. A rabszolga-herczegnő pedig, szüntelenül elhagyatottan élve, nem foglalkozott egyébbel, csak mindig engedelmeskedett férje anyjának, a ki sohasem mulasztotta el, hogy vissza ne éljen azzal a fenhatósággal, melyet a khinai erkölcsök fellebbezés és korlátok nélkülinek állapítottak meg. Ilyen sorsra lett volna kárhoztatva negyven évvel ezelőtt Joriszaka Szadao daimio felesége . . . olyan sorsra, melytől manapság megvan mentve a felesége egy egyszerű tengerésztisztnek, a ki maga sem nagyon sajnálja a barbár időket . . . Mégis csak kellemesebb tanult és elnéző vendégekkel szórakozni, még ha ilyen kis kunyhóban is, mint magányosan és tudatlanul vegetálni valami tozai vagy soszkúi várkastélyban . . .

(Megvetéssel mondotta ki a hires régi neveket.)

— . . . És dicsőbb dolog is szolgálni Ő Felsége a császár egy pánczélos hajóján, mint valami sogun vagy durva törzsfőnök zsoldjában kóborolni portyázó katonák csapatával.

Elhallgatott s a teázó asztalról felemelt egy skatulya török czigarettát, kinyitotta és odanyujtotta az európaiaknak.

— Egyébiránt, uraim, önöknek köszönhetjük mindezt a haladást, a melyért minden nap hálálkodnunk kell. Nem is tudnók soha elfelejteni. És még kevésbbé felejtjük el, hogy mennyi türelmet és jóindulatot tanusítottak

A DELEGÁCZIÓ TAGJAI A WIENER-NEUSTADTI KATONAI REPÜLŐTELEPEN.

közölni valója van, ide irjon, vagy még szebb lenne, ha ide *jönne*. Az ön hű *Maudja.*»

Miklóst szinte hidegen hagyta a távoli vészmadár megszólalása. Mi történhetik még vele olyas, a mi veszteséget jelent? Összegyűrte a nagy intrika levelét s a papirkosárba dobta. Azonban nem hagyta válasz nélkül.

«Madame!

Kegyednek bevált a jóslata. Ügynöke, Langer Viktor úr mindent elkövetett, hogy beváljon, bár utolért volna a sorsom nélküle is.

«Madame, kegyed jól számított odáig, hogy engem lehetetlenné lehet tenni a hazámban, — bár társadalmi állásom nem ingott meg, úgy érzem itt magamat, mint a kinek keresztet kell a hátán viselnie, — de azontúl azután, biztosithatom, hogy hamis a kalkulusa. Hogy gondolhatja ön, hogy egy olyan férfi, mint én, a kit a kiállott szenvedések csak még magasabbra emeltek a lelki régiókban, valaha is leszállhasson a szférák világából oda, a hova kegyed sülyedt!

«Madame, megbocsátok önnek s inkább szánalomból, mint indulatból figyelmeztetem önt, hogy ne számitson reám. Kegyed vesztemre tört, de azért megérdemli a szánalmat, mert szeretett. Bocsásson meg, hogy érzelmeit nem tudtam viszonozni. Isten legyen önnel, szivemből kivánom. *Z. Miklós.*»

. . . Egy pár napig még eltöprengett Miklós, a nélkül, hogy határozatra tudott volna jövendő terveit illetőleg vergődni. Kerülte a kaszinót, az embereket. Nem haragudott rájuk, csak únta, szánta őket. Hovatovább azonban mind türhetetlenebbnek érezte a helyzetét. Szégyellte is magát. Bántotta, hogy megindíttatta a sajtópört politikai hóhérjai ellen. Miért is nem hallgatott Csábrághra! Ezt a kudarczot legalább kikerülhette volna. Csizmája sarkával kellett volna a rágalmat agyontaposnia, Magyarország nem az elvi harczok hazája, itt a nagy csatákat nem a nagy férfiak, csak a nagy bolondok vivják végig.

Egyszerre valami hirtelen jött kinos nyughatatlanság vett erőt Miklóson. Egy egész éjjelt álmatlanul töltött. Gondolkozott és irt. Reggelre tisztába jött magával. Határozott. Mindenekelőtt magához kérette Bodonyit . . .

— Kedves barátom, — szólt hozzá ünnepiesen, — egyedüli hűséges emberem, a ki még megmaradt nekem ezen a földön: én innen elmegyek; nem birom ezt a levegőt, az emberek idegessé tesznek, csupa földhözragadtság, csupa sár mindenütt, itt rúttá válik a szép is, bünné az erény is, haszontalansággá a hasznos is. Jer velem! Eleget szenvedtél te is, ez a klima a te torkodat is fojtogatja. Keressünk szebb, boldogabb hazát. Bárhol megélünk ezen a világon, csak itt a saját hazánkban nincs helyünk. Ököllel csapnak a fejünkre, mert egy fejjel magasabbak vagyunk, mint a többiek. Jer velem.

Bodonyi elképedve hallgatta barátja szavait. Haragvillámok czikkáztak a szemében.

Bér Dezső rajza

GRÓF TISZA ISTVÁN A KÉPVISELŐHÁZ JUNIUS 11-IKI ÜLÉSÉN BESZÉDET MOND A KÉPVISELŐI PADSOROKBÓL.

— Pogány beszéd ez! — fakadt ki.

Eleinte több szót nem talált a Miklós javaslatának visszaverésére. Leült, mint a ki igen ki van merülve s rákönyökölvén a térdére, tenyerébe hajtotta széles turáni fejét.

— Borzasztó az, — folytatta aztán, — hogy olyan emberek, mint te, ilyesmire még csak gondolhatnak is . . . Hát nem érzed ki szándékodból a bűnt? Magyar anya szült tégedet? A szocziálistákkal tartasz: a hol a jólét, ott a haza? Ezt tanultad őseidtől?

Megrázta fejét, mint a beteg oroszlán, melléből tagolatlan hang tört ki. Miklóst — annyira el volt fásulva — nem hatotta meg.

— Őseimtől — válaszolt ez barátjának — azt tanultam, hogy meg kell halni a hazáért, azt nem, hogy élni kell érte akkor is, ha életemmel nem használok neki. Én tépett rongy vagyok itt, a szemétdombra dobtak, azt szaporitom csupán. Holott ember akarok lenni s az is leszek, mert remélem, egy becsületes országban megtalálom magamat. Bármit beszélsz is, — végezte szavait, belevágva a levegőbe, — én megyek. A hazának itt hagyom a földemet, az egy része a hazának, nem az enyém, de a boldogitását, miután én képtelen vagyok rá, másra hagyom.

Bodonyi nem birta tovább az ülést, felállott. Indulatban fogant szavai fojtogatták a torkát, rekedten beszélt:

— És ha éhen kell halnom, bélpoklos koldus módjára az árok partján — és ha becsületemtől megfosztottan, kivető gonosztevőként kell végigkóborolnom az országot, — és ha rámszakad itt az ég boltozata, holott hét menyországgal kecsegtetnek másutt: én itt maradok. — Neki dördült a hangja: — Itt maradok egyszerűen azért, mert szent ez a föld nekem, mert keresztények imájával dicsérem Istenemet, mert magyarnak születtem s meghalni is magyarnak akarok. A te nénéd, — kiabált rá barátjára, — a thüringiai bárók nemes ivadéka, különb magyar volt náladnál, holott bátyád halála óta egyedül állott a földön, a melyet az ő szemében az ura teteme szentelt fel, a szavát is alig értették meg itt — te pedig, a kinek nem egy, de száz véred vére pihen e földben, odébb akarsz állani, mert nem vagy megelégedve a terméssel, a mely az ősök hantjain kikelt. Tudod, mi ez? — kiabálta harsányan. — Tudod, ki vagy? Mi vagy? (Vége következik.)

GRÓF KÁROLYI MIHÁLY.

JUSTH GYULA.

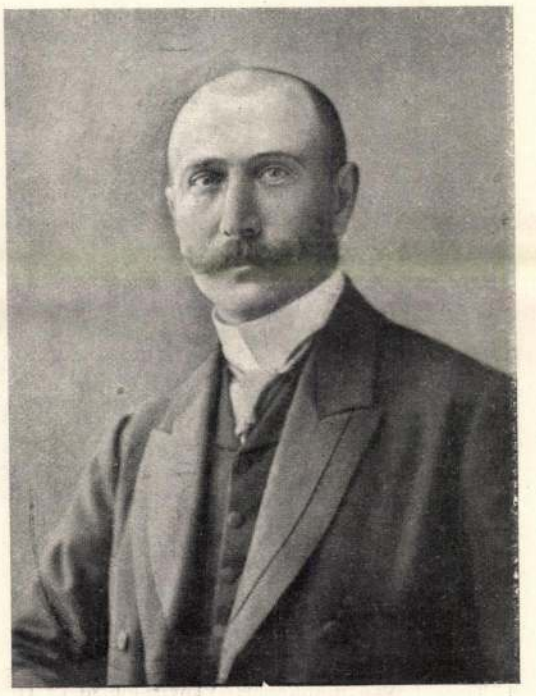

KOVÁCS GYULA.

A LEGTÖBBET EMLEGETETT HÁROM ELLENZÉKI KÉPVISELŐ. — Erdélyi fényképei.

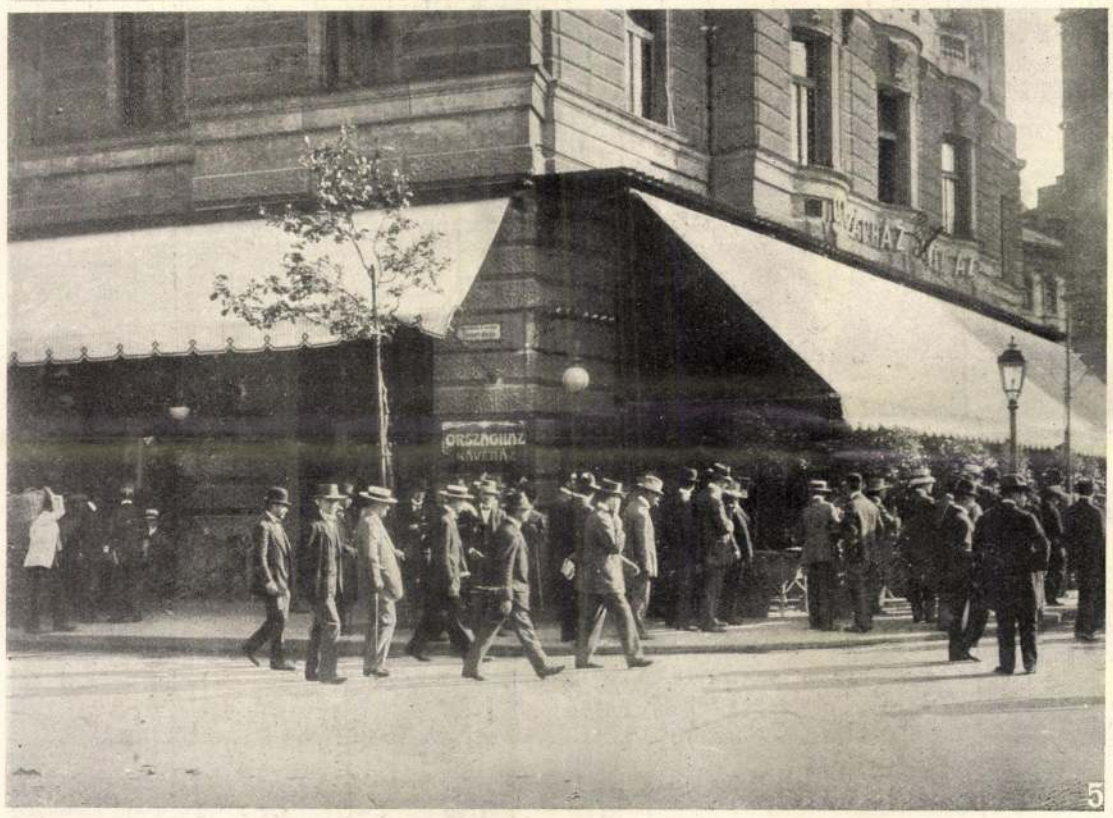

1. Tisza István munkapárti képviselőkkel az Országházhoz érkezik. — 2. Gróf Károlyi Mihály és gróf Károlyi József. — 3. Csendőrök az «Országház» kávéház elé indulnak. — 4. Molnár apát. — 5. Csoportosulás az «Országház» kávéház előtt. — 6. Polonyi Géza és Eitner Zsigmond.

A PARLAMENTI VIHAROK NAPJAIBÓL. — Balogh Rudolf felvételei.

körhöz szaladt. Itt alsó állkapcsa alatt egy apró és nehezen kivehető fehér pontokkal teleszórt vörös foltot vett észre, de a lámpa rosszul világított, a tükör fakó volt s az ő tekintetét is elhomályosította az álom . . . Ismét visszafeküdt, folyton vakaródzva és ujból eloltá a gyertyát, de csak azért, hogy öt perczczel később, a mikor az érzés már türhetetlenné vált, ujból meggyujtsa. A mosdóhoz rohant, megvizesíté a korsóban zsebkendőjét és ráborította a gyulladásban lévő területre, mely mindinkább nőtt, most már a vállpereczére is lehúzódott. Amadé azt hitte, hogy valami betegség támadta meg és imádságba fogott. Azután ujból eloltá a gyertyát. A borogatás hűvössége által okozott enyhülés nagyon is rövid ideig tartott ahhoz, hogy a pácziens elalhasson, mert az égés kinjához hozzájárult az átnedvesedett gallér kellemetlen érzése is, melyet most már könnyeivel is áztatott. Rémülten ugrott fel: poloskák! hisz ezek poloskák!... Csodálkozott rajta, hogy eddig ez nem jutott eszébe, miután azonban ezt a rovart csupán névről ismerte, hogyan gondolhatott volna rá, hogy egy ilyen meghatározhatatlan érzés azonos az ő harapásukkal? Kiugrott az ágyból és harmadszor is meggyujtotta a gyertyát.

Elméletekhez ragaszkodó és ideges ember lévén, úgy, mint sok más ember, hamis fogalmat alkotott magának ezen állatokról és undortól eltelve, mindenhol kereste őket a testén, de nem talált egyet sem. Már=már azt hitte, hogy tévedett és csakugyan valami betegség támadta meg. A lepedőn sem talált semmit, de mielőtt visszafeküdt volna, az a gondolata támadt, hogy felemeli a vánkost. Ekkor megpillantott három egészen piczike fekete pontocskát, melyek sietve elbujtak a lepedő egyik ránczában. Ők voltak!

A gyertyatartót az ágyra helyezte, üzébe vette őket. Felbontotta a ránczot a lepedőn s öt darabot fedezett fel. Annyira undorodott tőlük, hogy nem merte volna bepiszkítani velük az ujjahegyét, sietve bedobta mind a mosdótálba. Másodperczekig nézte, mint küzködnek a folyadékban; boldog volt, bosszuvágya kielégülést nyert. Visszafeküdt az ágyba és elfujta a gyertyát.

A viszketés azonnal megkettőződött és uj terület csatlakozott a régihez, a tarkóján. Kétségbe esve, ujból világosságot csinált, felkelt és levetette az ingét, hogy most már alaposan szemügyre vegye a gallért. A varrás mentén csakugyan fel is fedezett három pirosas, csaknem észrevehetetlen pontocskát. Ezeket a vásznon agyon nyomta, a mi által kis folt keletkezett. Alig volt hajlandó elhinni, hogy ezek a ronda kis állatkák csakugyan már igazi poloskák lehetnek, de az=

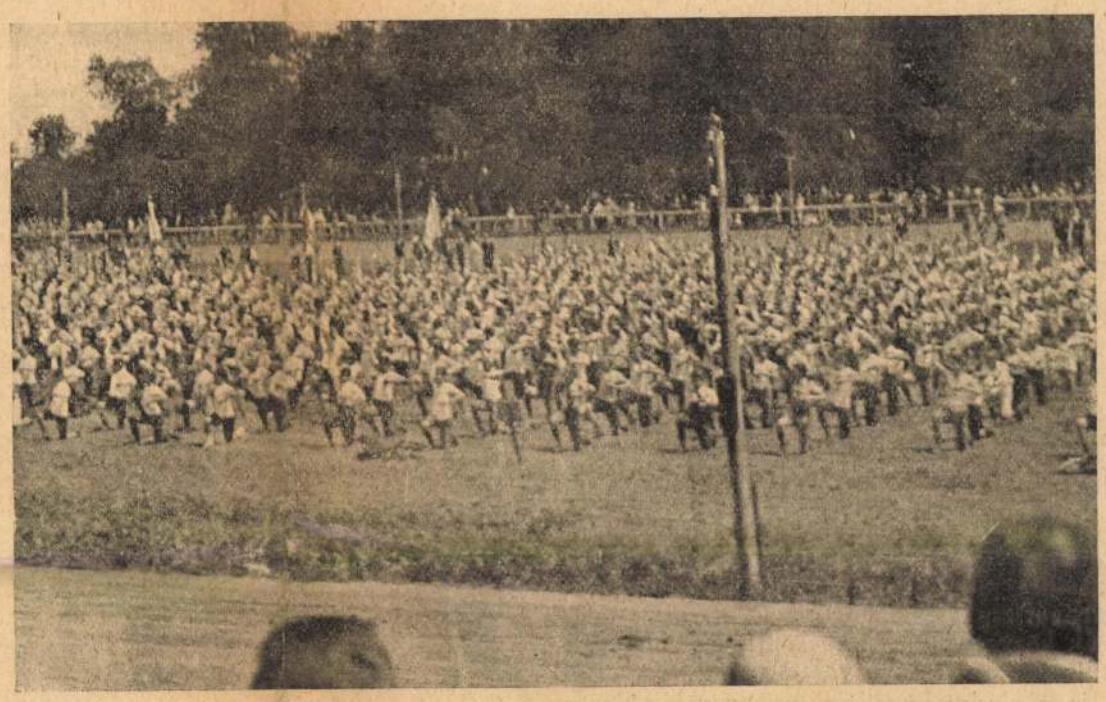

NEM, NEM SOHA!

után ujból felemelte a vánkost és ráakadt egy óriási nagyra: ez volt nyilván az anyjuk. Ettől a szerencsés fogástól felbátorodva, felizgatva, felemelte a vánkost, felbontotta az ágyat és rendszeresen, csaknem élvezettel fogott hozzá a kutatáshoz. Ugy rémlett neki most már, hogy mindenhol poloskákat lát. Összevissza azonban csak négyet sikerült megfognia, visszafeküdt az ágyba és sikerült egy óráig aludnia.

Fájdalmai azonban ujból kezdődtek, mire még egyszer belefogott a vadászatba, végül azonban, kimerülten hagyta magát csipni és rájött, hogy a fájdalom sokkal hamarabb elmúlik, ha nem nyul a fájó testrészhez. Hajnal felé az utolsók is jóllakottan ott hagyták. Mély álomba merült, melyből csak a háziszolga keltette föl, mikor már indulni kellett a vonathoz.

Toulonban a bolhákkal volt baja.

Biztosan a vasuton szedte fel őket. Egész éjszaka vakaródzott és forgolódott az ágyában és nem tudott elaludni. Érezte, a mint végig futnak czombjain, csiklandozzák lágyékát és nem hagyják békén. Érzékeny bőre felhólyagosodott harapásaik nyomán és a folytonos vakaródzás következtében gyulladásba jött. Többszörösen felgyujtotta a gyertyát, felkelt, levetette ingét, megint felhuzta, de egyet sem tudott megtalálni. Alig hogy egyet=egyet megpillantott egy másodperczre, mindjárt tovább ugrott és még ha véletlenül meg is fogott egyet és azt hitte, hogy most már vége van, a mikor ujja között összeszorította, újból teleszítta magát levegővel és tovább ugrált úgy, mint azelőtt. Már=már visszakivánta a poloskákat. Dühbe jött és az eredménytelen vadászat okozta idegesség teljesen elrontotta az álmát.

A csipések következtében keletkezett hólyagok másnap nem hagyták nyugodni, mig viszont ujabb és ujabb érzékenységek a testén arra figyelmeztették, hogy bolhák még mindig látogatják. Az óriási hőség lényegesen hozzájárult e rosszulléthez. A vasuti kocsi teli volt munkásokkal, a kik ittak, pipáztak, köpködtek, böfögtek és olyan foghagymás disznósajtot ettek, hogy Fleurissoire több izben azt hitte már, hogy rosszul lesz. Nem merte azonban elhagyni a szakaszt egészen a határig, mert attól tartott, hogy a munkások, ha majd meglátják, hogy más szakaszban foglal helyet, azt találják hinni, hogy társaságuk nem volt a kedvére. Abban a szakaszban, a melybe ezután került, egy terjedelmes szoptatósdajka váltogatta épen a kis baba pelenkáit. Ennek daczára is aludni próbált, a miben azonban kalapja akadályozta. Fekete szalagos lapos szalmakalap volt a fején, úgynevezett matrózkalap. A míg rendes helyzetében hagyta a kalapot, a merev karimája meggátolta abban, hogy támaszkodjék, ha mélyebben a fejére huzta, hogy támaszkodhassék, a kalap előre zuhant, a mikor viszont jól hátra szorította, a kalap karimája beékelődött a fal és a nyaka közé, úgy, hogy elülső része mint egy szelep működött a homloka fölött. Elhatározta végül, hogy egészen leteszi és fejét egy selyemkendővel takarja be, melylyel, hogy a világosság ne zavarja, szemét is beborította. Az éjszakára vonatkozólag már Toulonban megtette a kellő óvóintézkedéseket, egy skatulya rovarport vásárolt és elhatározta, hogy bármily árat kelljen is fizetnie, a legjobb szállodába fog szállani, mert érezte, hogy ha ma este sem tud aludni, siralmas testi kondiczióban érkezik majd Rómába, szabad prédául minden szabadkőmüvesnek.

A genuai vasútállomás előtt ott állottak a főbb szállodák omnibuszai. Egyenesen a legdíszesebbhez fordult a nélkül, hogy a szolga morcz fellépésétől hagyta volna magát megfélemlíteni, ki szánalmas podgyászát gondja alá vette. Amadé azonban nem akart megválni ettől a darabtól és nem engedte meg, hogy a kocsi tetejére tegyék, követelte, hogy ott legyen mellette a kocsi padkájának vánkosán. A szálloda előcsarnokában jólesett neki, hogy a portás francziául szólt hozzá, ez bátorságot öntött belé és nem érte be azzal, hogy nagyon jó szobát kért, hanem érdeklődött az ár után is és elhatározta, hogy tizenkét frank alatt egyik szoba sem lesz elég jó neki.

Az a tizenhét frankos szoba, melyet végül

ISKOLÁS LEÁNYOK FELVONULÁSA.

A BUDAPESTI KÖZÉPISKOLÁK TORNAVERSENYÉRŐL.

elfogadott, miután többet végignézett, tágas és tiszta, ha nem is tulságosan előkelő volt. Az ágy, egy szép rendes rézágy, a szoba közepe felé volt beállítva és nyilván lakatlan, — nem lehet rovarporral megsérteni. A mosdó hatalmas szekrényben volt elrejtve. Két tágas ablak nyilott egy kertre s Amadé kihajolva az éjszakába, hosszasan nézte a sötét lombokat s megvárta, mig a hűs levegő lassacskán lecsillapítja lázát és elálmosítja. Az ágy fölött egy tüll-lepel borult három oldalról ködfátyolhoz hasonlóan az ágyra, kis zsinórokkal fel lehetett emelni, mint a vitorlát. Fleurissoire felismerte mindebben a szunyogháló intézményét, melynek használatát mindig megvetette.

Mosakvás után kéjesen terült el a frissen vetett ágyban. Az ablakot nyitva hagyta, — nem egészen nyitva ugyan, mert úgy tartani lehetett volna hüléstől, vagy szemgyuladástól, — hanem csupán az ablak egyik szárnyát csukta be, hogy a légáramlatok ne érjék közvetlenül, felirta kiadásait, elmondta imáját és eloltotta a villanyt.

Épen aludni készült, a mikor valami magas hangu muzsikálás eszébe juttatta azt az óvóintézkedést, melyet elmulasztott megtenni, s a mely szerint az ablakot csak akkor szabad kinyitni, a mikor már nincs világosság a szobában, minthogy a fény vonzza a szunyogokat. Eszébe jutott az is, hogy valahol azt olvasta, hogy az ember hálát adhat az Istennek, a miért ezt a repülő rovart olyan különös muzsikával áldotta meg, mely az alvó embert épen abban a percz-ben figyelmezteti a veszélyre, a mikor megcsipi. Köröskörül leeresztette az áthághatatlan mousseline-függönyt. „Ez mégis csak sokkal jobb, gondolá magában már-már félálomban, mint azok a száraz füből gyártott kis kúpocskák, miket *fidibusz* név alatt Blafaphas papa árul. Azokat kis vastányérkán gyujtja meg az ember s miközben elégnek, hatalmas narkotikus füstöt terjesztenek, mely mielőtt még elkábítaná a szunyogokat, csaknem megfojtja az aludni szándékozó embert. Fidibusz! Micsoda különös név! Fidibusz!..." Már aludt, a mikor hirtelen orra balszárnyán éles csipést érzett. Odanyúl s mig tapogatta a csakhamar felduzzadó bőrt, csipést érzett a csuklóján. Majd valami gunyos zümmögés a füle mellett! Szent Isten! Bezárta a függönyök közt az ellenséget. Hamar a kapcsolóhoz nyult és felgyujtotta a villanyt.

Csakugyan, a szunyog ott volt a szunyogháló tetején, de belül. Amadé, ki kissé messzelátó volt, felismerte a hihetetlenségig finom kis állatot és felállott az ágyban. De hogyan üsse agyon azon a lehelletszerű finom függönyön?... Mindegy! Rásuhintott tenyerével, oly gyorsan és oly erősen, hogy azt hitte: kilukad a szunyogháló. Biztos, hogy a szunyog ott volt. Kereste is szemével a holt-testét, de nem talált semmit, hanem egy ujabb csipést érzett a térdén.

Hogy testéből minél nagyobb területet megvédelmezzen, visszabujt az ágyba s így is maradt vagy egy negyedóráig, nem tudva mit csinálni és nem merve eloltani a villanyt. Végül minthogy nem látott és nem hallott semmit, kissé megnyugodva sötétséget csinált. Mire a szunyog ujból rákezdett a muzsikára.

Kiemelte egyik karját a paplan alól és arcza közelében tartotta, hogy időnként, a mikor azt képzelte, hogy az ellenség már jól elhelyezkedett homlokán vagy arczán, hatalmasat rácsapjon. Rögtön utána azonban ismét hallotta a hegedűszót.

Ezután az a gondolata támadt, hogy betakarja a fejét a selyemkendővel, a mi azonban lényegesen zavarta a lélekzésben és nem gátolta meg a szunyogot abban, hogy meg ne csipje az állát.

Ezután az állat nyilván jóllakva, csendben maradt. Legalább is Amadé, ki végtére elszenderült, már nem hallotta. Levette a selyemkendőt és lázas álomba merült. Egész idő alatt vakaródzott. Másnap reggel orra, mely természettől fogva sasorr volt, egy részeges ember orrához hasonlított. A térdén levő csipés hatalmasan megdagadt, a másik pedig az állán valóságos tűzhányóhoz hasonlított, — a mire külön is felhívta a borbély figyelmét, mikor Genuából való távozása előtt megborotválkozott, hogy megfelelő külsővel érkezzék Rómába.

II.

Rómába érve, mikor a pályaudvar előtt ácsorgott, táskájával a kezében, fáradtan, tájékozatlanul s annyira tanácstalanul, hogy semmire sem tudta rászánni magát és csupán arra érzett erőt, hogy visszautasítsa a szállodai portások tolakodását, Fleurissoire-az a szerencse érte, hogy egy francziául tudó facchinóra akadt. Baptistin marseillei születésü volt. Még csaknem sima képü, eleven szemü, délfranczia fiu, ki Fleurissoire-ban fölismerte földijét s ajánlkozott, hogy vezetője lesz és elviszi táskáját.

Fleurissoire a hosszú utazás alatt szorgalmasan tanulmányozta Baedeckerét. Valami ösztön, előérzet vagy belső értesülés csaknem azonnal elfordítá a Vatikántól vallásos aggodalmát s egész érdeklődését az Angyalvárra, Hadrián császár egykori mauzoleumára összpontosítá, erre a hires börtönre, melynek titkos zárkái valamikor hires foglyokat rejtegettek, s a melyet állítólag földalatti folyosó köt össze a Vatikánnal.

Megnézte a tervrajzot. — „Itt kell lakást találnom", — határozta el magában s mutató-ujjával rábökött a Tordinona rakpartra, szemben az Angyalvárral. Valami gondviselésszerü véletlen folytán épen ide akarta vezetni Baptistin is, nem épen a rakpartra, mely tulajdonképen egy országút, hanem a közvetlen közelében levő Via dei Vecchierellibe. Ez a harmadik utcza, ha az ember az Umberto-hidtól indul, a melyik a töltésre torkollik. Tud ő itten egy csendes házat (a harmadik emelet ablakaiból, ha az ember egy kissé előre hajlik, meg lehet látni a mauzoleum tetejét), a hol nagyon kedves

A TÖRVÉNYSZÉK.

AZ ÜGYÉSZ FELOLVASSA A VÁDIRATOT.

A NÉPBIZTOSOK PÖRÉNEK TÁRGYALÁSÁRÓL. — *Bér Dezső rajzai.*

Olyankor bűnbánatot éreztem és visszavágytam a zárda sima, meszelt falai, időbarnította szentképei közé. Imádságtól és böjttől megint meggyógyultam.

Most is még talán inkább apáca vagyok, mint az anyám leánya. Gyakran vágyom vissza a zárdába, ahová pedig többé vissza nem mehetek, mert az édesanyám már rég kivett onnan.

Ez akkor volt, amikor mamuka már érezni kezdte kissé az öregség súlyát.

Többé már nem fordultak annyian utána az utcán. A tükröt sem lehetett többé megvesztegetni, hogy mást mutasson, mint azokat a ráncokat, amiket az idő ró.

Minthogy mamuka ifjúságában elég takarékos volt, minden könnyelműsége ellenére is, szép kis vagyont gyüjtött. Elhatározta, hogy visszavonul az emberektől és ezentúl csak nekem szenteli az életét.

Igy kerültem haza. Otthon a szekrények csak úgy duzzadtak a szép selyemruháktól, amik, sajnos, már félig divatjukat múlták. De a fehérnemüek még ma is szépek és szépek lesznek, amíg habos, csipkés, illanó fehérségek tetszenek a szemnek. Ékszer, arany, ezüst is bőven akad ezekben a szekrényekben.

Mindennek a sok kincsnek, ami együttvéve egész kis vagyont tesz ki, én vagyok a gondozója, rendben tartója, sáfárja. Mert mamuka ma is épp olyan gondtalan és kissé könnyelmü, mint akkor, mikor a ballett egén ragyogott, mint a legfényesebb sztár, mint az üstökös csillag a maga rajongóinak, tisztelőinek, barátainak végtelen uszályával.

Ha az utcán együtt járunk, régi gavallérok még mindig megfordulnak mamuka után és kissé megilletődve suttogják:

— A szép Esterella!

Vagy:

— A szép Meluzina!

— A szép Coppélia!

— A szép Naila!

Mamuka mindez volt és ha hallja a régi neveit, neglök a könyökével és boldogan pirulva suttogja a ülembe:

— Ez az Eszterlánczy is látta, hogy milyen pisóta lábam van.

Mamukának még most is, annyi év után hófehér, ózsaszín talpu, valóságos gyermeklába van. Készen em is tud elég kicsiny cipőt kapni.

És hogy milyen szép volt valaha, arról önnek fogalma sincs. Mert ön sosem volt kiváncsi arra a szobára, amelynek az ajtaja kegyeletesen zárva van és sak ritka kitüntetésszámba megy, ha mamuka valait oda bebocsát.

Ez egy selyemtapétáju szoba. A falon tarka kozoruszalagok lógnak a szivárvány minden színében. Ezüst- és arany-koszorúk szakítják meg sűrűn a girndjukat. Aztán tömérdek olajfestmény, rajz, szobor an ott és ezek mind mamuka fiatalságát, szépségét icsőítik.

Üveg alatt, díszes keretben nagy művészek, híres esterek levelei, kéziratai vannak, amik mind mamuához vannak intézve. És köztük hemzsegnek a nagy evek, a hercegi koronák és a forró vallomások.

Állványokon, üvegkazettákban pedig arany- és üst-tárgyak csillognak vagy ékszerek ragyognak. an például egy pár hamupipőke-topán színaranyból. ontos öntvénye mamuka balletcipőinek, amiket a Forrás Tündéré"-ben viselt. Herceg G . . . ajánka.

Már rég meg akartam mutatni magának ezt a obát, de ön sohasem volt rá kiváncsi és én nem mern kezdeményezni.

Ön mindig olyan előzékeny, udvarias, szertartás volt, hogy az ember nem tudott előhozakodni velük.

Erdélyi fényképe

Jankovich Béla, a kultuszminisztérium új államtitkára

Mamuka gyakran elővett engem és kérdezte:

— Miért olyan hallgatag ez az Aurél? Talán megvet engem?

Alig tudtam őt megnyugtatni, hogy ön semmi rosszat nem gondol felőle. De ebben magam sem vagyok bizonyos.

Most már mindent tud, Aurél. Ezzel a vallomással, ezzel az őszinteséggel tartoztam önnek.

De még nem mondtam meg mindent.

Ki kell jelentenem, hogy imádom és becsülöm az anyámat. Büszke vagyok a sikereire, a múltjára és megfogadtam, hogy emlékét, emléktárgyait őrizni fogom, amíg csak élek.

Nem is tudnám, hogy miért szégyenkezzem miattuk? Azért-e, mert az emberek a szépséget és a szépség minden megnyilvánulását valósággal bűnnek tartják?

Ön azt kérdezte tőlem, hogy feleségül mennék-e önhöz? Ezt minden más esetben az édesanyától szokás megkérdezni. Otthon azonban én vagyok a család tekintélye és a ház sorsának irányítója. Tehát én adom meg mamuka helyett a feleletet:

— Az öné leszek, de azzal a föltétellel, hogy a jegygyűrűinket abból az aranypohárkából olvasztjuk ki, amelyből Fedor nagyherceg, a cár unokaöccse ivott mamuka egészségére a „Phryné" címü ballet századik előadása után.

Igy kivánja ezt az ön

Margitja.

A ZSÚR

Az Uj Idők zsámára rajzolta Bér Dezso

II.

[redacted]

Kedves Margitom,

mikor küldjem önökhöz az ötvöst azért az aranypohárért, amelyből Fedor nagyherceg, a cár unokaöccse ivott mamuka egészségére a „Phryné" ballet századik előadása után?

Feleletét türelmetlenül várja a maga

Aurélja.

Hó

Nehézkesen suhogó ködselyem
suhan a földre félve és titokba
s ahol meghasad puha, szűzi fodra,
a villamfény átcsillan pár helyen.

S egyszerre — meghat mondhatatlanul —
a hó halkcsöndesen, finoman, szépen
a dermedő ködök kristályaképen
megfagyott, apró csillagokba hull.

Lepi a földet dús hermelin-szőnyeg;
ámde a lábak vad sietve jőnek
s ezrük a leplet durván tépi szét.

Ma még bársony, sárrá tiporva holnap.
... Amint az emberek reátapodnak
mindenre, ami fehér, ami szép.

Haraszthy Lajos

Egy körorvos följegyzései

Irta FARKAS PÁL

V.

Január 8.

Még mindig kissé kábult vagyok. Pedig aludtam... meglehetősen sokat aludtam és egy nagy dézsa hideg vizet is öntöttem a fejemre. De azért a nyomás nem enged teljesen. Az éjszaka igen sajátságos éleményeim voltak, annyira sajátságosak, hogy alig tudom elhinni valóságukat. És mégis ... soha életemben sem volt hajlandóságom a hallucinációkra és mikor tegnap délután beleültem a szánba, teljesen józan voltam.

Azaz, megálljunk. Teljesen józan ... ez talán mégsem a helyes kifejezés. Amikor délután megkaptam a grófné kártyáját, hogy künn van ismét a vadászlakban és vár, a szívem vadul kalapálni kezdett. A kártyán is ott volt a grófné parfümjének a nyoma és én arcomhoz szorítottam a kartonlapot és mohón szívtam magamba az idegen, érzéki illatot. Azután olyan gyorsan öltözködtem, hogy a tót szolgáló csodálkozó pillantást vetett reám. És mikor be akartam gombolni a cipőmet, észrevettem, hogy a kezem reszket.

A grófné rendes, kifürkészhetetlen mosolyával fogadott.

— Kellemesen töltötte a karácsonyi ünnepeket? — kérdezte, amikor ismét szemben ültem vele a teás asztalnál.

— Eléggé kellemesen. Odaát voltam Avaroson Vo lóczy bárónál.

A báró neve láthatólag kellemetlenül hatott re Összeráncolta a homlokát, a szája körül pedig kemén vonás jelent meg.

— Nem szeretem azt az embert, — mondotta a után halkan.

— Ezt az ellenszenvet nem értem. Amennyire V

Uj Idők 1913. I.

— Nagyon is törődöm magával.

Blanche megrezzent és elkapta a kezét. Én behúzódtam a kupé sarkába és szemembe húztam a kalapomat.

Azután többé senki sem szólt és tizenöt percnyi konok hallgatás után megérkeztünk Párisba. Fáradtan, letörten vonultunk be a Family-Hôtelba, hogy Blanchet átadjuk az anyjának. A mama nagyon meg volt velünk elégedve és megengedte, hogy máskor is elvigyük Blanchet. Ez valamelyest megvigasztalta a kis lányt és amikor tőlünk elbúcsúzott, már egészen jókedvü volt.

— Nem baj, — mondta a grófnak, — majd visszanyerjük jövő vasárnap.

Visszanyerjük. Igy. Többes számban.

És kezét a szükségesnél jóval hosszabb ideig felejtette a gróf kezében.

— Van még valami pénze? — kérdezte a gróf könnyedén, amikor magunk maradtunk.

— Két-három frankom apróban . . .

— Hát akkor hívjon meg egy feketekávéra és kináljon meg egy cigarettával.

Lementünk a Terminus-kávéházba és elhelyezkedtünk a terraszon. És egyszerre földerültünk mind a ketten. A szomszéd asztalnál, magányosan egy pohár szódás whisky előtt Razmanov ült, a derék Razmanov, a rokonszenves hamis-kártyás, VII. Emánuel takarékpénztára.

— Razmanov! — szólt rá a király bizonyos gyöngédséggel.

Razmanov felénk fordult és amikor megismert minket, mosolyogva ült át a mi asztalunkhoz.

— Az urak nevetni fognak, — mondta, mielőtt a király szólhatott volna.

Ezzel elővette a pénztárcáját, kiürítette minden zsebét.

Folytatjuk

Tehervonat

A végtelen tehervonat
A végtelen sínen robog,
Mohón várják az emberek
A nyomorultak s boldogok.

Minden vaggon zsúfolva van,
Lesik izgatott emberek.
Az élet ajándékait
Kapkodják a mohó kezek.

Az öröm tarka selymeit
A jólét puha bársonyát,
Az egészség gyémántjait
S a boldogságok szűz borát.

A végtelen tehervonat
Visz bölcsőt, benne gyermeket,
Visz lágy ágyat, benn nászi párt,
Koporsóban holttesteket.

A végtelen tehervonat
Soha egy percre meg nem áll,
Két gépész áll a mozdonyon:
A bús Élet s a vig Halál.

Kemény Simon.

Őszinteségek

A felesleges rosszról

Ezt a szörnyszülöttet a pénzéhes és cinikus tudomány tenyésztette a nyakunkra. Egy óriás száj fantasztikusan önálló életet él, mint azok a kivágott kutyaszívek, amelyek állítólag hónapokig is elélnek és magukban lüktetnek a sós vízzel töltött lombikban. Az óriás szájba valami démoni szajkólélek szorult, amely parodisztikus szemérmetlenséggel ismételgeti mindazt, amit valaha hallott és amely azt is tudja, — mit soha meg nem értett.

A rikoltozó manó mindenütt ott van. Ha a dolgozószobádban ülsz, akkor lelketlenül ordítozni kezd a szomszédban, ha az utcán jársz, akkor gúnyosan utánad kurjongat az ablakból. Ha künn sétálsz az erdőn, távoli nyaralók erkélyén kelepel és trombitál és meggyalázza a természet szent csendjét, a tengerjáró is hallja elvonuló hajókról és ködös szigetekről.

Ő maga a felbőszítő tapintatlanság. Ha üzletfeleiddel alkudozol, akkor minden áron el akar érzékenyíteni Lavotta szerelmével, ha pedig a kedvesed ravatala mellett térdepelsz, akkor trágár kuplékat mekeg a füledbe.

Ő mindenre vállalkozik. A lipcsei filharmónikusok hangszerein eljátsza neked Szigfrid gyászindulóját, a különbség csak annyi, hogy ő a hangokat tréfásan pléh kályhacsövön ereszti keresztül. Caruso tenorjával énekel, közbe azonban krákogva és böfögve fintorgatja a száját.

A rettenetes manó nem lát és nem érez. Ha nem hallgatják, ha egyedül van, akkor is fanatikus taktusérzékkel bőgi kottáit a puszta levegőbe és az ember azt a benyomást nyeri, hogy a tudománynak sikerült az eszelősséget mechanikus úton megkonstruálnia.

Ez a gramofón.

*

Amióta védekező állásba helyezkedtünk a szajkódemonnal szemben, azóta mások is támadóinkká lettek. Olykor az igazi zene is. Vendéglőben ülünk, közömbös dolgokról beszélgetünk, egyszerre fölzokog a cigány panasza: Nincs cserepes tanyám . . .

— Mi közöm hozzá? — hangzik az ösztönszerü riposzt.

Az étlapot forgatom, a fejes- vagy ugorka-saláta problémáján tünődöm, de ekkor meg valami kurucnóta hangjaival lavinaként reám omlik egy leigázott nemzet minden fekete gyásza és tüzes gyűlölete . . .

— Mi közöm hozzá? — mondom és ekkor már nemcsak a cigánnyal, de önmagammal is ellenségeskedésbe keveredem.

Londoni és párisi ebédlőtermekben is játszik zene, sőt cigány is. De ott már kitalálták a *föltételes zene-élvezetet*. A muzsika erkélyfülkék mélységében szól, sűrü virág- és lombrostélyok mögött, könnyed, kecsesen közömbös nótákat játszik, azokat is letompított hangon. Aki akarja, az hallja; aki unja, az nem vesz róla tudomást.

Az Uj Idők számára rajzolta Bér Dezső

Auto-kirándulás

Itthon azonban, ebédlőtermekben épp úgy, mint nyári korcsmákban és kávéházakban a cigány rögtön a vendég nyakába veti magát, hogy kisírja bánatát a kebelén, vagy hogy addig forgassa duhaj jókedvében, amíg meg nem feledkezik a fejes- és az ugorka-salátáról és el nem akad a lélekzete. Ha pedig ellentállsz neki és csökönyösen visszavered szenvedélyes rohamait, akkor sötéten és sápadtan, letört hódítóként vonul vissza és néma átkot szór reád, mint a sírvavigadó ősök hagyományainak megvetőjére.

Az angoloknak van egy jó definiciójuk a mocsokról. Mocsok minden anyag, amely nincs a maga helyén. A gyöngyvirág vagy a kedvesem aranyhaja is mocsok, ha a levesemben vagy a szivaromban találom. Be kell látnunk, hogy a művészet is mocsokká lesz, a legédesebb harmónia is ostoba lármává, ha nincs a maga helyén.

*

A fölösleges rossz: az üres lárma.

E sorok írója Budapest külső határában lakik, ahol a nagyváros és a vidék hanghullámai összecsapnak és egymásba keverednek. A világvárosi élet zúgása már elhalkul, az ember egyenkint szemügyre veheti a lárma-motivumokat, amelyek lassan görögnek végig utainkon, mint a budapesti batteriák fáradt lövedékei.

A főváros hangzavara épp úgy, mint a vidéké, kétféle elem vegyüléke: a szükségesé és a fölöslegesé. Az előbbi az élet elkerülhetetlen járuléka: ez a tiszteletreméltó zaj, az utóbbi a fényüzés egy förtelmes neme: ez az üres lárma.

A logikus zaj, legyen bármilyen hangos, sohasem olyan zavaró és bosszantó, mint az üres lárma. A városi villamos kocsik nappali zúgását épp úgy megszokja az ember, mint az erdei szél süvöltését és a gyári műhelyek zaját imponálóan szépnek találhatja, akár a hegyek között visszhangzó égzengést.

De a fölösleges lárma!

Egészen bizonyos, hogy az átlagos magyar ember jóval lármásabb, mint az átlagos nyugateurópai. Jobb alkalom hiányában a mi fajunk talán így érvényesíti a benne rejlő nagy és tüzes vitalitást. A legtöbb magyar ember csak akkor él igazán, ha állandóan rákényszerítheti magát a világ figyelmére.

*

Elegáns, nyári ruhás budapesti hölgyek sétálnak a gesztenyefasorban. Még húsz lépésnyire vannak tőlem, de én már kénytelen vagyok tudomásul venni, hogy Alfrédék az idén Marienbadba mennek és hogy szegény Jolán eljegyzése fölbomlott. Ugyanakkor téglával megrakott fuvaroskocsik mennek az úton. Az első és a harmadik kocsis között láthatólag valami nézeteltérés van és én megtudom most már azt is, hogyan vélekedik az első kocsis a harmadiknak fölmenőági női rokonairól. A budapesti hölgyek is megtudják ezt és némán, félig ijedten és félig haragosan suhognak tovább. Én pedig három rettenetesen fölösleges családi adattal megterhelten vonulok haza, az egyik a Marienbádban nyaraló Alfrédre, a másik a kocsis öreganyjára, a harmadik szegény Jolán fölbontott eljegyzésére vonatkozik . . .

Más kép!

A nyílegyenes országút üres. Három kilométernyire egyebet sem látni rajta, csak egy ugráló verebet.

Uj Idők 1912. XVIII. 44.

Arra is volt már akárhány eset, hogy valamely izomnak hirtelen megbénulása okozta ezt a letargiát. Legérdekesebb talán ebben a tekintetben a spandaui ulánus esete, kit az 1870-ki háboruban egy puskagolyó tomporán talált. A seb nem volt mély és csakhamar begyógyult, de a szegény katona úgy járt, mint a kongóbeli négerek, kiket az álomkór megöl. Egyfolytában nyolc esztendeig aludt. Szeme nyitva volt, de nem látott semmit. Lélekzetvétele rendes volt és a szükséges táplálékot is bevette, de soha sem mozdult meg, nem válaszolt a hozzá intézett kérdésekre és teste egyáltalában nem reagált. A nyolcadik esztendőben fölébredt, pár szót mondott akadozó nyelvvel: azt kérdezte, hogy szolgálatba kell-e mennie. Félóra mulva beállott az agónia és a szegény ulánus átköltözött abba a világba, ahol minden valószinüség szerint nincs napiparancs.

Amilyen rettenetes az álomkórság, még százszorta rettenetesebb és kegyetlenebb annak ellenkezője, az álmatlanság. Hogy meddig bírja el az ember, az testi szervezetének ellenálló képességétől függ. Három nap és ugyanannyi éjszakát álmatlanul eltöltve, a legtöbb embernél őrültséget okoz. Egy edinburgi orvos, Stainer dr. végire akart járni, hogy meddig birja ki az ember alvás nélkül és orvosi szerek segítségével tizenöt nap és tizenöt éjszaka egyfolytában ébren maradt. Súlyosan bűnhödött meg ezért a kisérletért, mert először is álomkórságba esett: kilencvanhat óráig aludt egyfolytában, aztán pedig élte végeig az álmatlanságnak rabja volt és már csak altató szerek segítségével tudta megszerezni testének és lelkének a nélkülözhetlen álmot.

Még tragikusabb volt egy amerikai milliomos, Bain Ede sorsa. A boldogtalan mérhetetlen kapzsiságában vonta el testétől a pihenést és kora ifjuságától elszokott az alvástól. Azt cselekedte, hogy naponta néhány percnyi alvással többet vont el magától. Harmincéves korában már csak két órát aludt minden huszonnégy órában. Harmincötéves korában többszörös milliomos volt, de akkor beállott a reakció. Minél gazdagabb lett földi kincsekben, annál jobban kerülte az álom. Nem használt semmi szer, agya nem tudott megpihenni, folyton folyvást dolgozott. Csakis a folytonos, egyforma zaj tudta elkábítani percekre és az orvosok azt tanácsolták neki, hogy guruló billiárdgolyókkal próbáljon magán segíteni. Hálószobájában hat billiárdasztal állott és tizenkét inas egész éjszaka lökdöste a golyókat.

Egy éjszaka hirtelen megszünt a hánykolódó beteg nyögése. — Vajjon csakugyan elaludt-e? — suttogtak a szolgák. Az egyik közelebb lépett a karosszékhez: a beteg csakugyan aludt, de álmának nem volt többé ébredése. Meghalt.

A rendes alvásnak is megvan egészségi szempontból a maga mértéke és hatása. Ez elsősorban a kortól függ. Életének első szakában a kisded tizennyolc órát is alszik naponta, később, mikor már egyéves, tizenkét óra is elégséges. Nyolctól tizenhatesztendős korig a tizórai alvás elégséges, azontúl beéri az egészséges szervezet a nyolcórai alvással. Nagyon ajánlatos, hogy éjfél előtt legalább egy órát aludjunk, de általános tapasztalás mégis, hogy legüdítőbb és legédesebb a hajnali álom.

A rendszeres alvásban, az egészséges gyermeken kivül az egészséges asszony remekel leginkább. Ha nem bántja idegesség, ha nem zavarja lelki bánat, úgy tud aludni, hogy még álom sem zavarja Mert az igazi alvás az, melyet álom nem szakít félbe. Azért is nagyon üdvös, ha már fiatalabb éveiben úgy trenirozza szellemét és gondolkozását az ember, hogy mihelyt eljön a pihenés ideje, nem gondol semmire, lerázza teljesen az élet gondját, úgyszólván kikapcsolja magát az élet tevékenységéből és egészen annak az életfunkciónak szenteli minden erejét, mely a testi és a lelki megujhodásnak leglényegesebb forrása. Szóval: az éjszakát egyesegyedül az alvásnak szenteli.

IGRIC

Dal a rózsaszínü levélről

Lányok, lányok, ha tudnátok,
Egy kis levél mit tehet:
Soha, soha nem írnátok
Rózsaszínü levelet.
Ha írnátok — másnak,
Nem szegény legénynek,
Álmok koldusának,
Álmok betegének.

*

Jó napom volt, Isten tudja,
Csupa derü, fény az utca,
Ahol jártam jobbra, balra
Öröm csordult víg kacajba.
Ami bánat, szomorúság,
Ami szenny, bűn, nyomorúság
— Mit máskor ah, mindig látok —
Utamból most félre állott,
Körülem csak szépség, jóság,
Liliomok, rózsák...

Virágos, álmodó kedvben
Jövőm képét festegettem:
— Föladva az ádáz harcot,
Ledobom a csúf álarcot,
Mit viselünk mindannyian
E hiúság vásárában.
S elrejtőzöm a világtól
Valahol egy zugba távol
Lenn a zsongó Balatonnál,
Ahol csak a fuvalom jár...
Hír, dicsőség lidérclángja
Nem csal többé ingoványba.
Szerelemnek mézes kelyhe
Nem önt mérget a szívembe.
Egy szép kis világnak élek,
Ama nagytól mitse kérek.
Elfordulok, hogyha látok
Hivalkodó hiuságot.
A síró bút megállítom,
Fájó könyjét felszárítom.
...S ha rám hull az örök alkony,
Fejem nyugodtan lehajtom.
Csöndes ember lesz belőlem
Kakukfüves temetőben.

S íme lassan haza érve,
Asztalomon kis levélke
Vár rám kacér mosolyzattal,
Teli fénynyel, napsugárral.
Rózsaszínü a papirja,
Nyiló rózsa, aki írja...
Olvasgatom, nézem, nézem,
S csak azt tudom, csak azt érzem:
Álmim raja tovarebben,
S úgy elborul derüs kedvem...

*

Lányok, lányok, ha tudnátok,
Egy kis levél mit tehet:
Soha, soha nem írnátok
Rózsaszínü levelet.
Ha írnátok — másról.
Ha írnátok — másnak,
Nem tavasznyílásról,
Őszi lemondásnak.

LAMPÉRTH GÉZA

VASÁRNAP

Az Uj Idők számára rajzolta Bér

Uj Idők 1901. VII. 494. l.

Rádióműsor Makezdődik: A piszlicsárok földjén

VILÁG

698 SZÁM * ÁRA 40 FILLÉR Főszerkesztő SUPKA GÉZA DR. 1947 SZEPTEMBER 28 * VASÁRNAP

14 magyar úszóval kényszerleszállást végzett és összetört egy repülőgép

Október 2-án bemutatkozik, 7-én programot ad az új kormány

Osiris árnyékában

(S. G.) A zűrös mából menekülök az emlékezés boldog békéjébe, és egyben tartozásomat rovom le egy nagy magyar tudós irányában, aki ha élne, éppen ma kilenceven esztendős lenne. Nem akarnék róla nagyképű akadémiai emlékbeszédet írni; ennél emberileg sokkalta közelebb állott hozzám, hiszen hosszú éveken át szemközt álltak az íróasztalaink, egyazon ódon levegőt szívtuk s együtt lelkesültünk egy-egy újabb tudományos felfedezésünkért. Együtt törtük fejünket valamely ókori kőemlék felírásán, s még a hivatali élet apró esetlegességein is együtt kacagtunk. S ez az emlékezés kissé siratódal is, mert a szavak sodra közben a magam boldog ifjúságától is búcsúzom.

Érdekes egy *respublica scientiarum* volt az a tudóstársaság, amelybe negyvenhárom évvel ezelőtt jósorsom bevitt. Az élen állott Hampel József, a régészet egyetemi professzora, aki felesége révén átörökölte Pulszky Ferencnek az egész művelt világot magába foglaló szalonját, ennek a szalónnak szabadelvű európaiságát, nagyvonalúságát s a hazai kicsinyességek fölött való megbocsátó mosolyát.

Beletartozott ebbe a *teamb*e Réthy László, aki úgy mellesleg, játékosan ugyan megteremtette az egész magyar pénztörténet *corpus*-át, de minden akadémiai dicsőségénél többre becsülte, hogy »Lövy Árpád« néven halhatatlan poétája volt kis józsefvárosi korcsmáknak és ébredező szekszualitású ifjú nemzedékeknek, akik vihogva és kuncogva olvasgatták és memorizálták furcsa verseit.

Kiváló részese volt ennek a tudós-köztársaságnak az örökábrándozó magyar Nagy Géza, akinél pontosabban kevesen ismerték a világon az összes létezett dinasztiák és nemzetek kronológiáját s aki számtalan élő és holt nyelven tudott, csak éppen soha mást, mint magyar szót ki nem ejtett volna a száján, kurucos dacból, fenekedő Habsburg-gyűlöletből. E gyűlöletnek volt egy személyes indítéka is: 1849-ben Ferencz József császárnak Pestre bevonuló katonái kifosztották a Nemzeti Múzeumot s leginkább azt a gyűjteményt, amely utóbb Nagy Géza gondjaira volt bízva: a fegyvertárat. Ezt Nagy Géza személyes sérelmének érezte s ezért maradt holta napjáig az osztrák nagyúrnak halálos ellensége.

Tudós kollégáim között talán korban is legközelebb állott hozzám Márton Lajos, finom lelkű és túlfinom idegzetű barátom. Abonyi Lajos neves írónk fia, pestmegyei virilista. Ingelt Londonban varratta, de abonyi kuriájában igazi magyar lélek volt. A tudományban pedig a furcsán-ideges kelta kultúrának szerelmese.

Nem akarnám őt mindannyiját felsorolni annak a gárdának, amelynek utolsó, itt-rekedt mikeskelemenjeül kellene felcsapnom, hogy a mai nemzedéknek megmagyarázzam: volt idő, amikor nem pártigazolvány, hanem emberség volt a tudósnak legékesebb bizonyítványa s amikor nem a könyökölő fenekedés, hanem a botladozásai közben is becsülete kutatás és egy-egy megértő mosoly volt a tudós eletének és életformája.

Nos, ennek a respublikának volt egyik nagyon szeretett és nagyon értékelt tagja *Mahler Ede*, akiről ez az emlékezésem szól. Amikor harmadféléve, a háború végső dübörgése közepette elment a Halál Völgyébe, akkor már csak én maradtam ebből a tudós-nemzedékből, hírt adni magunkról, szándékainkról, viselt dolgainkról. Bevallom, a halál akkori bő aratása közben, égő házak romhalmazai alatt nem jutottam hozzá, hogy eltávozott barátom sírja fölött — ahogy ez dukált volna — felüssem az egyiptomi halál-könyvét és könyörgő strófákkal kísérjem a Styx-folyón átkelő útját Osiris isten boldog birodalmába.

Most azonban jól esik egy órát a kegyeletes emlékezésnek szentelnem és elmondanom a mának, hogy ez a csöndes ember, aki éltében is kerülte a reklám nagydobját, ez a halkszavú tudós, a magyar szellemiségnek egyik legkiválóbb munkása volt.

Kisgyerek kora óta a számoknak valóságos bűvésze volt: tíz-tizenöt tagú számegységeket elkápráztató könnyedséggel fejben szorzott-osztott pillanatok alatt, s ha valaki aztán vállalta a fáradtságot, hogy negyedórás verejtékkel papiron ellenőrizze az eredményt, — hajszálra ugyanarra a számjegyre bukkant, amelyet Mahler a perc töredéke alatt fejből rögzített le.

Nem csoda hát, ha Mahler a történelmi aritmetika magas iskolájának, a kronológiának lett a nagymestere. Ezen a téren három olyan eredményt ért el kutatásaival,

(Folytatás a 2. oldalon.)

A kormány megalakulásával elültek a politikai izgalmak és csendes

nyugodt hétvégét

várnak a közéletben.

Dinnyés Lajos miniszterelnök a szombatot és vasárnapot vidéken tölti és vidéken tartózkodik *Rákosi* Mátyás miniszterelnökhelyettes is, aki Hévizen tölt néhány napot.

A hétvége legérdekesebb eseménye a Paraszt Szövetség holnapi közgyűlése lesz. Ezen az ülésen választják meg az új vezetőséget és a választás körül máris felcsapnak a szenvedélyek hullámai. Az egyik csoport olyan férfiakat akar a vezetőségbe ültetni, akik a kisgazdapárt mérsékeltebb politikai irányát követik, míg a másik csoport inkább

élesebben ellenzéki

politikusokat óhajtana a Paraszt Szövetség vezetőségében látni. A vasárnapi választás fogja eldönteni, hogy a parasztságnak ezt a szervezetét melyik csoport fogja irányítani.

Politikai körökben érdeklődéssel várják az új

felhatalmazási törvényjavaslat

vitáját az országgyűlésbe. A felhatalmazási javaslatot kétharmad többséggel kell megszavaznia a Háznak, és a számarány azt mutatja, hogy a koalíciónak minden szavazatra szüksége lesz, hogy a javaslat a szükséges

kétharmad többséget

megkapja.

A kormánynak szinte valamennyi tagja és a magyar politikai élet számos irányítója megjelent tegnap délután azon a fogadáson, amelyet Selden *Chapin* amerikai követ adott a Park Klubban a Budapesten tartózkodó

amerikai törvényhozók

tiszteletére. Este 7 óra tájban *Tildy* Zoltán köztársasági elnök is megjelent a Park Klubban *Mihályfi* Ernő kabinetirodai főnök kíséretében. Az elnök hosszabb ideig elbeszélgetett részint az amerikai vendégekkel, részint a magyar kormányférfiakkal.

Nagy Imre, a Ház elnöke megbeszélést folytatott az ellenzék vezéreivel a parlament legközelebbi munkarendjének megállapításáról. Az elnök ragaszkodik az 1946. évi I. törvénycikkhez, amely kimondja, hogy

a kormánynak, megalakulása után nyolc napon belül be kell mutatkoznia

az országgyűlésen, ezért *október 2-ára* egybehívja a Házat, amikor is a kormány egyszerű formalitás keretében bemutatkozik.

A kormányprogramm erre a napra előreláthatólag még nem készül el, ezért *október 7-ére szándékozik a Ház elnöke az első érdemleges ülést kitűzni.* Ezen a kormány *részletes munkatervet* mutat be s e felett megindul a vita.

Lapzártakor jelentik,

hogy *Nagy* Imre házelnök csütörtök déli 12 órára hívta össze az országgyűlést, a törvényes rendelkezéseknek megfelelően, amelyek kimondják, hogy az országgyűlést a kormány kinevezésétől számított 8 napon belül kell összehívni. A csütörtöki ülés napirendje: a kormány bemutatkozása.

A csütörtöki ülésen bemutatják az új kormány kinevezéséről szóló elnöki kéziratokat és ennek tudomásulvétele után dönt a Ház a következő ülés napirendjéről, illetve az elnökség indítványt tesz arra, mikor mondja el a miniszterelnök bemutatkozó beszédét.

Peyer pártalakítása

Politikai körökben nagy érdeklődéssel várják Peyer Károly pártalapítását. Peyer már a választások előtt tervébe vette, hogy a választások lezajlása után önálló pártot alapít. A Szociáldemokrata Párt egykori főtitkára most megvalósítja a tervét: kilép a *Radikális Pártból* és *Független Magyar Szociáldemokrata Párt* néven alapítja meg saját pártját. A pártalapítás még e hét folyamán megtörténik.

Elfogták a farkas-utcai álpap gyilkosát?

Ő is lopott reverendában szélhámoskodott

A *Világ* néhány nappal ezelőtt részletes riportokban számlt be arról, hogy a Farkas István-utca egyik romos házának pincéjében rejtélyes előzmények után eszméletlen állapotban találtak egy 26 év körüli fiatalembert, akinél *Kozma* Ferenc nagyváradi lelkész nevére kiállított iratok voltak. Az eszméletlen férfit a mentők a Rókus-kórházba szállították, ahol anélkül, hogy magához tért volna, *meghalt.*

A rendőrség több tanut hallgatott ki a rejtélyes hátterű ügyben. A tanuk elmondották, hogy akkor, amikor ráakadtak az eszméletlen fiatal férfira,

két férfit láttak a közelben ólálkodni.

Egyikük lement a pincében fekvő fiatalemberhez, csomagokat vett el tőle, majd a másik is lerohant s ő is megmotozta a több sebből vérző férfit.

A titokzatos ügyben a rendőrség megállapította, hogy a Farkas István-utcai pince halottja *nem azonos* Kozma Ferenc nagyváradi katolikus lelkésszel. A holttestről ujjlenyomatokat vettek s a bűnügyi nyilvántartó adatai alapján megállapították, hogy az áldozat

Klein Jenő 24 éves komáromi születésű cukrászsegéd,

aki 1941-ben lopásért volt a rendőrségen és azóta mint nemzetközi csempész ismeretes. A rendőrség véleménye szerint könnyen lehetséges, hogy Klein Jenőt *csempésztársai* tették el láb alól. A nyomozásban tegnap délután *szenzációs fordulat* következett be.

Az utóbbi időben több bejelentés érkezett

egy állítólagos katolikus pap

ellen, aki a *svéd követség* előtt kivándorlási ügyben sorbanállókat megszólította és megígérte nekik, hogy elintézi dolgukat. A pap ezekért a szívességért *kisebb-nagyobb pénzösszegeket* kért. Több detektív meg is jelent a svéd követség előtt, beállt a sorba és beszélgetni kezdett a többi várakozóval.

Szinte végszóra valóban megjelent a reverendát viselő férfi. Kijelentette a detektíveknek, hogy 200 forintért megsürgeti kivándorlásának ügyét. A nyomozók félrehívták és igazoltatták a »papot«. Kiderült, hogy soha nem

(A vezércikk folytatása)

amelyek nevét a nemzetközi tudósvilágban egyszeriben ismertté tették és különböző külföldi kitüntetésekhez juttatták.

Az egyik ilyen eredménye az emlékezetes Babel-Bibel-vitához kapcsolódott, amikor is kimutatta, hogy a mezopotámiai Hammurabbi Krisztus előtt 2200-ban, tehát jóval a zsidó Mózes előtt állította össze a maga törvénykönyvét. Igy tehát azok a feltűnő hasonlatosságok, amelyek a kétfajta törvénykönyv között mutatkoznak, csak úgy magyarázhatók meg, hogy Mózes nem a Sinai-hegy égő csipkebokrában kapta készen az Úristentől a két kőtáblát, hanem valószínűleg igen alapos tanulmányok segítségével ültette át a korábbi babyloni törvényeket a zsidó nép számára.

A másik ilyen megismerés az volt, hogy a zsidók exodusa — vagyis az egyiptomi rabságból való menekülése — valóban megtörtént históriai esemény volt, és pontosan datálható a Krisztus előtti 1347. esztendőre, II. Ramses fáraó uralkodásába.

Mahler Ede harmadik nagy kronológiai felismerése, amelyet már mint a legdenti nemzetközi vallástörténeti kongresszus elnöke terjesztett a közvélemény elé, az volt, hogy pontosan kiszámította — a napfogyatkozások egybevetésével — Jézus halálának történelmi időpontját, s ezt 33 április 3-ában jelölte meg, amikor a Messiás halála pillanatában a Nap elborult és a templom függönye kettészakadt.

Eszemben sincs tagadnom, hogy az atommag felbontása is igen nagy tudományos eredmény és hogy a rakétalövedék megtervezése is komoly teljesítménye az emberi agynak. De az atombomba és a V. 1. korában jól esik azért visszaringatnom magamat és magunkat abba a békés időbe, amikor a tudósok legnagyobb gondja még az Exodus és a Babel-Bibel-vita volt . . .

Mahler Ede már régóta ismert nemzetközi tekintély volt, de itthon még mindig nem tudott az Akadémiába bejutni. Éspedig Thaly Kálmánnak egy téves rögeszméje folytán, aki Mahler Ede nevét állandóan összetévesztette Mahler Gusztávnak, a magyar Operaház egykori karnagyának nevével, s azzal csinált a kronológus Mahler ellen akadémikus társai körében propagandát, hogy »csak nem őrültünk meg, hogy egy ilyen bolond muzsikust beengedjünk magunk közé«. Bevallom, amikor megtudtam, hogy Thaly a saját korának emberei dolgában ilyen tévedések áldozata, kissé megingott bennem a hit: vajjon mennyit hibázhat akkor a Rákóczy-kor emberei körül.

Ha a Tudományos Akadémia jóideig nem is fogadta be tagjai sorába Mahler Edét, annál kitörőbb örömmel üdvözölte őt egy másik, nagytekintélyű társaság, a *Kagál*. A Sándor-utca egyik kis kocsmájában gyült ugyanis egybe hétről-hétre a magyar szellemesség vezérkara. Ágai Adolfnak, a Borsszem Jankó szerkesztőjének patrónussága alatt. Ide küldte nagykövetjéül a másik nagy ötletgrémium, a Thallóczy Lajos vezetése alatt álló Bűzér-társaság, Réthy Lászlót. Itt rajzolták víg karcolatait a kor nagy karikaturistái: Homicskó, Faragó, Bér Dezső. Itt született meg minden »pesti bemondás« és minden kárpáló irónia. Ez a korszak még tudott szívből kacagni, és még voltak közéleti nagyságok, akik elbírták a tréfát. Nagyságuknak éppen az volt az ismérve, ha minél alaposabban kizsigerelték őket a vicclapok. A Mussolini- és Hitler-féle savanyú és halmortalan, de annál nagyképűbb áltekintély még nem fertőzte meg a világot. Nos, Mahlert mindig szívesen látták ebben a vésztörvényszékben, ahol elevenek és holtak fölött megsuhogtatták a vice vesszejét.

Azt hiszem, ha van a Styxen túl is világ, és Mahler Ede szelleme az elhunyt fáraók és próféták árnyai között imbolyogva keresi Osiris békéjét, legnagyobb bánata talán az lehet, hogy ebben a kiváló és előkelő társaságban nincs Kagál. S ha visszatekint elhagyott földi hazájára, talán még jobban bántja az, hogy a Kagál lelke itt is kipusztult. A jókedv helyét a komor nagyképűség és a kába világmegváltás vágyakozása foglalta el.

volt pap: valójában többször büntetett bűnöző.

Kókai Istvánnak hívják és néhány héttel ezelőtt szabadult csak a toloncházból,

csempészés mitt volt internálva. A papi ruhát Nagyváradon szerezte. Zsebe tele volt fényképekkel és iratokkal, amelyeket »ügyfeleitől« szedett össze.

Kókai Istvánt azonnal előállították a rendőrségre. Bevallotta, hogy hosszú hónapokon át csempészésből élt. Nemrégiben Romániában járt és

Nagyváradon egy paptól lopta a reverendát.

Valószínűnek látszik, hogy a szélhámos azonos *Klein* Jenő egyik csempésztársával s könnyen lehetséges, hogy értékes felvilágosításokat tud adni a rendőrségnek a Farkas István-utca még mindig rejtélyes hátterű titokzatos halálesete ügyében. Kókai Istvánt előzetes letartóztatásba helyezték.

Egyházi vagy munkás-színház lesz a Vidám Színházból

A Rottenbiller-utcai volt Vidám Színház bérletére két kérelem érkezett a fővároshoz. Az egyik színházi vállalkozás egyházi jellegű. A másik kérelmet a munkásszínjátszók adták be, akik részint hivatásos színészekkel, másrészt pedig munkás színjátszókkal akarnak színielőadásokat rendezni. Rövidesen döntenek a bérbeadásról.

A Művészeti Tanács Bartók emlékestet rendezett

A Magyar Művészeti Tanács Bartók Béla halálának évfordulója alkalmából nagy Bartók-díszhangversenyt rendezett a Zeneakadémián. A hangversenyen megjelent *Kodály* Zoltán, a Művészeti Tanács elnöke.

A *Bartók-emlékest* egyike volt a legsikerültebbeknek. A közönség feszült figyelemmel, szinte lélegzetvisszafojtva figyelte az »eseményeket«. Ha a Bartók-zenei versenyt technikai okokból el is halasztották, ez az est megmutatta a közönség érdeklődését Bartók iránt, művészileg pedig a Bartók-kultusz magas színvonalát.

Megelevenedett Bartók élete. A mester életének legkülönbözőbb korszakai kerültek a közönség elé.

A második zenekari szvitet huszonnégyéves korában írta, amikor Strauss Richard orkeszter-művészetéért lelkesedett. Itt ott Tristan hangulatait idézi.

A III. zongoraversenyt Amerikában írta abban az időben, amikor megfogadta, hogy Budapestre nem tér vissza addig, amíg az Oktogon-tér és a Körönd »arról a két emberről van elnevezve«. Ezt a mester még maga hangszerelte, de már Sándor György végezte rajta az utolsó simításokat.

A négy zenekari darabot is a világháború előtt (1914) előtt írta, már a Kékszakállú hercseg és az Allegro Barbaro után.

A közönség nagy ünneplésben részesítette az est hőseit: *Ferencsik* Jánost, *Böszörményi Nagy* Bélát, *Garai* Györgyöt, *Balassa* Györgyöt és *Petri* Endrét. (Az utóbbiak bravúros triót játszottak.)

A rádiózenekar Bartók-játéka hatalmas fejlődést mutat. (Pedig mennyi »vegyes« műsort kell játszaniok évközben.

S. V.

UGETŐ

I. A három ügető közül jelenleg *Ellyke* a leggyorsabb, *Lamp* a második hely esélyese.

II. *Denevér* munkája alapján kimagasló esély. *Pipet* és *Aida* helyesélyek.

III. *Jeanne d'Arc* klasszis a társaságban. *Becsked fia* közel van legjobbjához, ellene csak első startja szól. *Nocsak* és *Zsákmány T.* helyesélyek.

IV. *Koppánynak* nincs komoly ellenfele. *Jászó II.* és *Féktelen* a valószínű helyezettek.

V. *Koppány* itt is első esélyes, de már valamivel nehezebb a helyzete, ha itt indul. *Tamara III.* menőkedvében megnehezítheti győzelmét. *Kis hamis* kitűnő formában van. *Zsibó T.*, ha nem hibáz, meglepetést hozhat.

VI., *Fekete Péter* és *Jobbágyi* közül várható a verseny nyerője. *Urfi* az élről sokáig fog vezetni. *Dáridó* Marschall kezében javulást hozhat.

VIII. *Élelmes* ezt a versenyt nehezen tudja elveszíteni. *Hetty* formában van, szerdai diszkvalifikálását tűszigorúnak véljük. *Dezsőné* és *Lepke B.* helyesélyek.

VIII. *Pornó II.* felállítása kedvező. *Marianne* megfelelő hajtóval jól szerepelhet. *Derűre-ború* és *Geoffrey* számíthatnak még helyre.

IX. *Janika* formában van. *Hirdető*, *Kalóz* és *Pityu* az ellenfelei.

X. *Kicsi*, *Kacér*, *Hegyes* és *Kincsem II.* a jobb esélyesek.

A Meteor csillár a régi jól bevált minőségáru, ehhez ragaszkodjunk. Podmaniczky-u. 27. (×)

Halálozás. Goldberger Henrik, a Kont Oszkár szikvízgépgyár és szifonfejöntöde beltagja e hó 25-én, hosszú szenvedés után 61 éves korában elhunyt. Temetése e hó 28-án, vasárnap d. e. tizenegy órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben. (×)

Iroda-bútor? Szék? egyesületi **„City sorszék“** **City**
IV., Párisi-utca 6/a. Telefon: 181-396.

12 havi részletre bútort Andrássy-út 66

Legmagasabb árat fizetek használt bútorért szőnyegért, felosztott háztartásért **Fuchs** Szent István-körút 27 üzlet

40 éves gyakorlati szakos **tanársegéd,** jó praxissal olyan 25—30 éves, csinos hölgy ismeretségét keresi házasság céljából, aki kivándorlásában segítségére lenne. »Fényképet kérek« jelig. a kiadóba.

ELADÓ 3 AJTÓS, teljesen új, cseresznyefa (biedermeier) szekrény. Hétfőn ú.—2 között, VI. Bulcsu-utca 21/b. IV. 4.

Higanyt vesz **GROSS** József-krt 25.

Társulás! körút forgalmas helyén lévő 2 nagy portálos újonnan épített üzletembe társulnék ékszer- vagy textilszakmából tőkével rendelkező szakemberrel. »Jó üzlet« jeligére Popper hirdetőbe, V., Csáky-u. 37.

PERZSABUNDA kisméretű, kifogástalan, privátnak eladó. Sallai I. (Tátra)-utca 40. III. 1 2—5-ig.

Fonalnagykereskedés tőkés társat keres. »25—30.000-ig« jeligére kiadóba.

Örök-lakás Uj-Lipótvárosban 2 szoba hall, adómentes, azonnal beköltözhető, luxus kivitel, 43.000. Schlésinger, Szt. István-körút 7. Tel.: 122-371, 129-674.

Belvárosi lakás, 2 szobás, elegánsan berendezve, lakáshivatalmentes, átadó. Jelige »70.000« Tenzerhez, Szervita-tér.

HUDSON 6-hengeres **személyautó** prima állapotban, új gumikkal eladó. MOBIL garage, Szigetvári-u. 26

VILLA János szanatóriumnál 5 szob., komf., beköltözhető, 1000 öles parkban, 75.000. Rózsadombon, autobusznál, gyönyörű kilátással, 3 szoba hallos, nagy kerttel 120 ezer. Pasaréten 4 szob., komf., közp. fűt., kerttel, beköltözhető, 120.000. 2 lakásos Budán, 2×4 szobás, nagy kerttel, beköltözhető, 180.000. Sashegy alján kissé sérült, 3 szob., komf., 45.000. Zugligetben 3 szob., komf., 35.000. Schlésinger, Szent István-krt. 7. Tel.: 122-371, 129-674.

Legmagasabb áron veszek rádiót zenegépet * villamos hűtőszekrényt, tűzhelyet, melegvíztárolót padlókefélőt porszívógépet VESZTI LÁSZLÓ IV., Irányi-utca tizenhárom. Tel.: 387-158

Elefántcsont sakkot külföldi megbízásból veszek. Varga, IV. Egyetem-utca 1.

Iskolai tornaruhák futball- és az összes sportfelszerelések Neumann Géza, Rákóczi-út 34. Ifj. Galicza Károly. Erzsébet-körút 24. Sportszaküzletekben.

Gyönyörű **keleti és magyar perzsák** eladók, VOGEL, Akácfa-utca tizenhárom. I. 12.

Asztalok székek sörkimérőpultok **alpacca** és rozsdamentes **edőeszközök irodabútorok** **HEXNER** Király-utca 25 Telefon: 227-073

Körúndnél földszinti összkomfortos egyszobásra, esetleg teljes berendezéssel átadó. László iroda, 187-782.

Eladó Opel-Super 4 ajtós személyautó legkitűnőbb állapotban, új gumikkal. Kardos, Baross-utca 30. Telefon: 135-471.

4000 literes **vasüstöt** vennénk. Izsák Rt., Pozsonyi-út 63.

Vegyszer illatszer és háztartási cikk nagykereskedői iparengedélyem és nagy vevőkörőm van, melyhez tőkés társat keresek, lehetőleg üzlet- vagy raktárhelyiséggel rendelkezőt. »Régi szakember« jeligére a kiadóhivatalba.

Nagy üzlethelyiség Váci-utcában átadó. »Corso« Tenzer hirdetőbe, Szervita-tér.

Steyr Cabriolet, 4 ajtós, 6 új külföldi gumival, gyári, garantált állapotban vizsgázva eladó. **SZILASI** Andrássy-út négy, udvarban.

10 raktárban **100** készítő **1000** bútor **Óriási választék** !!! árusítás 9—5-ig !!! Ügyeljen a címre **UNIVERSAL** Bútorgyár VII., Wesselényi-utca 8. Telefon: 227-698

Zongorát, rádiót és minden hangszert vesz, elad és javít **Sternberg** hangszergyár, Rákóczi-út hatvan.

BÚTORT szőnyeget, egész háztartást vesz Faludi, Szövetség-u. 3. Tel.: **421-789.**

ELADÓ 1100-as **Fiat kék taxi** generáljavított, üzemképes. Alsóerdősor-utca 12. Reggel 7—10-ig.

Csigalépcső! vennék, 3½ métereset, jó állapotban. Fehér ruházat, Népszínház-u. 31.

Veszek Budán 3—4 szoba, hallos, nagyméretű, beköltözhető villát, sürgősen, jó áron. Dr. Hegyi, Rákóczi-út 6. Tel.: 133-761

Figyelem! Teréz-körút forgalmas helyén lévő, jól bevezetett, nagyforgalmú bőrdíszműves üzlet szakember tőkés társat keres. »Csak szakember« jeligére Popper hirdetőbe, V., Csáky-utca 37.

Espressogépet porcelán és konyhaedényt, felszerelést vennék vagy bérelnék. Tel: 423-711, délelőtt négyig.

Utazók! Saját autónkhoz utitársat keresünk. Hétfőn indulunk. Telefon: 127-527. Szombat d. u. telefon: 268-210.

2 darab. **Meisseni étkészlet** kardos, hagymamintás és virágos, valamint **OREFORS** svéd 12-es és 6-os üvegkészlet privátnak eladó. Erdeklődés hétfőtől, Magyar-utca 40 jobb lépcsőház, IV. emelet, 3—4-ig. Tel.: 181-755.

Forgalmas helyen 25 éve fennálló kétkirakatos **cipőüzlet** áruval együtt eladó, esetleg betársulható. »Biztos megélhetés« jeligére a kiadóba.

Gyönyörű **Topolinó** 100 százalékos bőrülésekkel, luxuskivitelben eladó. V., Wallenberg-utca 4. (volt Phönix-u.)

Bérház Petőfi Sándor-utcánál, 4 em., komf. lak., üzletekkel, 100 ezer hozadék, 550.000. Budán, gimnáziumnál 1 em., adóment., 35.000. Király-utcában, Nagykörútnál, sarokház, 70.000 hozadék, komf. lakások, sok üzlettel 800.000. Andrássy-útnál 3 em., 42.000 hozadék, komf. lak., 145.000. Fővonalon 4 em., közp. fűt., nagyadóment., komf. lakások, 25.000 bér, 160.000. Schlésinger, Szent István-krt 7. Tel.: 129-674, 122-371.

A PERZSASZŐNYEG BIZALMI CIKK **SZAHAK AVANESIAN** 30 éves cég *Vétel. Eladás. Mosás. Javítás. Bizományi árut átvesz* BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 14—16.

Üzemhelyiséget keresünk belterületen 5-600 m² Egyszázhúsz-ötszázhetvenöt.

Bér Dezső
festő és karikatúra rajzoló
L.
Szendrey-Szentiványi
196. l.

egyetértés. — Csendőrség a határszélen (1903). — Az utolsó nemzetőr. — Fadrusz. — Silbak. — Rabszolgavásár. — A képviselő úr. — Gentry. — A magános szent. — A békák (1904). — Női arczkép, színes rajz. — A beteg, színes rajz. — A hajléktalan, rajz. — Látogatóban, rajz. — Plakát, színes rajz. — A koalicziós álarczosbál, rajz (1908).

Kiáll. tárgymutatók. — *Művészet.* 1912. 38. l. — *Nemzeti Szalon Almanach.* Budapest, 1912. 125, 128, 153. l. — *Révai Nagy Lexikona.* III. 127. l. — *Pogány György:* A magyar karrikaturáról. *Pesti Hirlap.* 1908 okt. 11. s *Tábori Kornél:* Magyar humor. *Pesti Napló.* 1913 márcz. 23. és a művész közlése nyomán.

XI. TEREM.

BÉR DEZSŐ.

1876—1924.

Irta: **Szenes Béla.**

A pesti utcán mosolyogva állt néhány ember, valami ujságos-bodé kirakata előtt. A Borsszem Jankó fődőlapjában gyönyörködtek. Ugyanakkor a képviselőház folyosóján az államtitkár figyelmeztette a minisztert: „Láttad már Kegyelmes uram Bér Dezső e heti rajzát?" A miniszter megnézte a rajzot, „na ez megadta nekem!" — mondta — de a következő pillanatban már mosolygott. Nem haragudott a karikaturáért, sőt már vitte is magával, ő maga mutogatta a folyosón: „Láttátok? nézzétek!" A gimnázium nyolcadik osztályában a matematika professzora észrevette, hogy a fiúk valami ujságlapot adnak kézről-kézre, elkobozta az ujságot, de amint rátekintett Bér Dezső legújabb rajzára, a szigorú tanár úr is elmosolyodott. Uri családok otthonában derüs arcok hajoltak e rajzok fölé, a csendes, előkelő kaszinókban épp úgy várták őket, mint a zajos pesti kávéházakban, a széles nagy tömegek épp úgy lelkesedtek értük, mint a kényes izlésü műértők. Bér Dezső a legnépszerübb művészek egyike volt, nagy tömegek érdeklődését tudta felkelteni, anélkül, hogy a nagyközönség alacsonyabb ösztöneire épített volna. Meg volt benne az igazi, eredeti szellem nagy átütő ereje, az ő rajzai, főleg politikai karikaturái művészi sikerükön túl belekapcsolódtak az eleven életbe. Több mint húsz éven át várták, sőt követelték ezeket a találó, mindig ötletes Bér rajzokat, melyek bármily élesek voltak is, soha senkit nem sértettek, mert Bér Dezső szatiráját az igazság vezette, humorát és jókedvét pedig egy európai látkörü művész izlése védte minden elfajulástól és tulzástól.

Képzőmüv. Társ. 1926.
őszi kiáll. katalógus.

397. HOSSZU MÁRTON: Ferencz József püspök arcképe. Magántulajdon.
398. MEILINGER DEZSŐ: Cigánytó Tiszanánán.
399. LENGYEL REINFUSS EDE: Jelenet a kuruc-világból.
400. VIGH BERTALAN: Feleségem virágai.
401. VIGH BERTALAN: Toilette előtt.
402. LÁM ILUS: Baby. Pastel.
403. KISS KÁLMÁN: Őszi napsütés a budai hegyek között.
404. PÁN ARTHUR: Fiatal nő. Magántulajdon.
405. Kristsoóri SZEBENI JENŐ: Muskátlis ablak.
406. STEINHAUSER ÁGOSTON: R. I. pápai prelátus arcképe. Magántulajdon.
407. KLAMMER MARISKA: Két interieur.
408. S. MÜLLER ÁGOSTA: A kimonó.
409. KLAMMER MARISKA: Kék interieur.

Ju életrajz!

Bér Dezső 1876 április 10-én született Kalocsán, a jezsuiták gimnáziumából Budapestre kerül az egyetemre, majd innen a Szépművészeti Iskolába. Huszonkét éves korában már megjelentek első rajzai a Borsszem Jankóban, melyet akkor Ágai Adolf szerkesztett, de a Bolond Istók és Kakas Márton oldalain is feltünik a friss, ötletes rajzoló, akinek olyan eleven szeme és annyi mondanivalója van, hogy huszonöt éven keresztül bőkezüen szórja kincseit a magyar közönség ölebe. Lipcsey Ádám halála után átvette a Borsszem Jankó művészi szerkesztését és ennek a lapnak szentelte tudását, tehetségét és lelkes munkakészségét. Bér Dezső sokat járt külföldön, évről-évre elzarándokolt az örök művészet remekműveihez és onnan mindig friss kedvvel és lelkesedéssel tért vissza budai otthonába, ahol tökéletesen harmonikus, boldog családi életet élt. Meghalt 1924 október 7-én, szépen ívelő pályájának delelőjén.

Meghalt, elment, — de jóságos, derüs arcát el nem mosható éles vonásokkal örök időkre belerajzolta a szívünkbe.

BÉR DEZSŐ MŰVEI:

Olajfestmények, vízfestmények, rajzok. Eladók. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

410. Téli táj.
411. Loggia dei Lanzi.
412. Arckép.
413. Nyár.
414. A Naphegy tetején.
415. Tabán.
416. Róma. Palatinus.
417. Baccarat.
418. Lesben.
419. Falusi templom.
420. Forum Romanum
421. Részlet Taorminából.
422. Tavasz ébredése.
423. Itató.

424. Tabáni részlet.
425. Vetélytársak.
426. Gyümölcsök.
427. A magyar az arénában.
428. Önarckép.
429. Tanulmány.
430. Női fej.
431. Akt.
432. Interieur.
433. Önarckép.
434. Fésülködés.
435. Női fej.
436. Tanulmány.
437. Férfi arckép.
438. Bál után.
439. Loggia dei Lanzi. II.
440. Brestlitovsk.
441. Farsang 1914.
442. Medvetáncoltató.
443. A Damokles-kard Grey felett.
444. Vándorkomédiások.
445. Krisztus Pilátus előtt.
446. Pásztorok.
447. Gyermekszoba.
448. Húshagyó kedd.
449. Kacérkodás.
450. Ahasverus.
451. Az első galamb.
452. Kéregetők.
453. Éjfél a temetőben.
454. Őrszem.
455. Judás.
456. Tanulmány.
457. Akt-tanulmányok.
458. Tanulmány.
459. Taorminai részlet.

Bér Dezső, festő és karikatúra rajzoló; szül. 1875 ápr. 10-én Kalocsán. Középiskolái végeztével jogi tanulmányokhoz fogott, a rajzolás iránt érzett nagy hajlama következtében azonban két év mulva abbahagyta azokat s az orsz. mintarajziskola és rajztanárképző intézet növendéke lett. 1894—1898-ig mint rajztanár növendék, 1898—1901-ig pedig mint művésznövendék tanult itt, s ez idő alatt Székely Bertalan, Balló Ede és Hegedűs László voltak mesterei. Tanulmányai befejeztével főleg a torzkép rajzolásra adta magát, s másfél évtized óta nem jelent meg Budapesten olyan élclap, melynek társadalmi és politikai karikaturákat ne készített volna. Munkásságának javarészét azonban a »Borsszem Jankó«-nak szentelte, melynek ezidőszerint művészeti szerkesztője. Ismeretei bővítése czéljából gyakran fordult meg külföldön. 1903 és 1904-ben Rómában járt, 1905-ben Flórenczben volt, 1906-ban pedig Párisban végzett tanulmányokat. Az utóbbi években a figuralis pastell rajzolással és az olajfestéssel is behatóbban foglalkozik. 1911-ben Őszi szántás a Naphegyen cz. színes rajzával a Nemzeti Szalon kiállításán a grafikai művekre kitűzött ezüstérmek egyikét nyerte.

Művei közül a Műcsarnok tárlatain a következőket állította ki:

1901—2. téli kiáll.: A gyalogos a XX-ik században. — Mózes mutatja az ígéret földjét. — Marius Karthagó romjain. — Kiűzetés a paradicsomból.

1903—4. téli kiáll.: Munkaszünet. — Pestiek Ischlben. — A háziúr gondjai. — Békekötés után.

1908. tavaszi kiáll.: Látogatóban.

1909. tavaszi kiáll.: Vázlatok Biarritzból. — Lesben.

1909—10. téli kiáll.: Tanulmány.

1911—12. jubiláris téli kiáll.: Illusztráczió Gyulai Pál: Egy régi udvarház cz. művéhez. — Magda, vízf.

1912. márcz. kiáll.: Farsangi menet, aquarell. — Naphegy, aquarell.

1913. tavaszi kiáll.: Gyümölcsök, olajf. — A kótaji park, olajf. — Mater dolorosa, rajz. — A választói jog futurista felfogásban, rajz. — Kandalló előtt, rajz.

1913—14. téli kiáll.: Egy grafikus önarczképe, olajf.

A Nemzeti Szalon kiállításain gyakran és sokat állított ki, ezek közül azonban csak a kimondottan grafikai kiállításokon szerepelt műveit soroljuk fel. Ezek: A mi erkölcseink. — Széll Kálmán. — Egy görbe nap. — »Jertek haza, minden meg van bocsátva!« — Politikai üzlet. — Széll és Polónyi. — Körmendi csendélet. — Felekezeti

Bér Dezső

lítás eredménye. Budapest, 1898. IX.) 271. l. — *Képes Családi Lapok.* 1884. 784. l. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Kordial:* Tóth Kálmán. *Magyar Géniusz.* 1894. I. 364. l. (képpel). — *Kőrössy László dr.:* Magyar Szalon. 1885. III. 264—267. l. (4 képpel). — *Losonczi Lipót:* Művészeink. *Magyar Szemle.* 1892. 34. sz. — *Magyar Szalon.* 1892. XVI. 15. l. (arczképpel). — 1893—4. XX. 67. h. (képpel). — *Márki Sándor dr.:* Mátyás király emlékkönyv. Budapest, 1902. 278, 313. l. — *Műcsarnok.* 1898. 95. l. — 1899.

Géhl Zoltán : Ogura Sympei arcképe.

Magyar-Mannheimer Gusztáv rajzolóművészete? Milyen semmitmondóak a rajzokhoz viszonyítva festmények szürke reprodukciói! A rajzón mesterei közül hogyan is feledkezhettek meg az iskoláskönyvek évtizedeken át *Zichy Mihályról, Deák-Ébner Lajosról,*

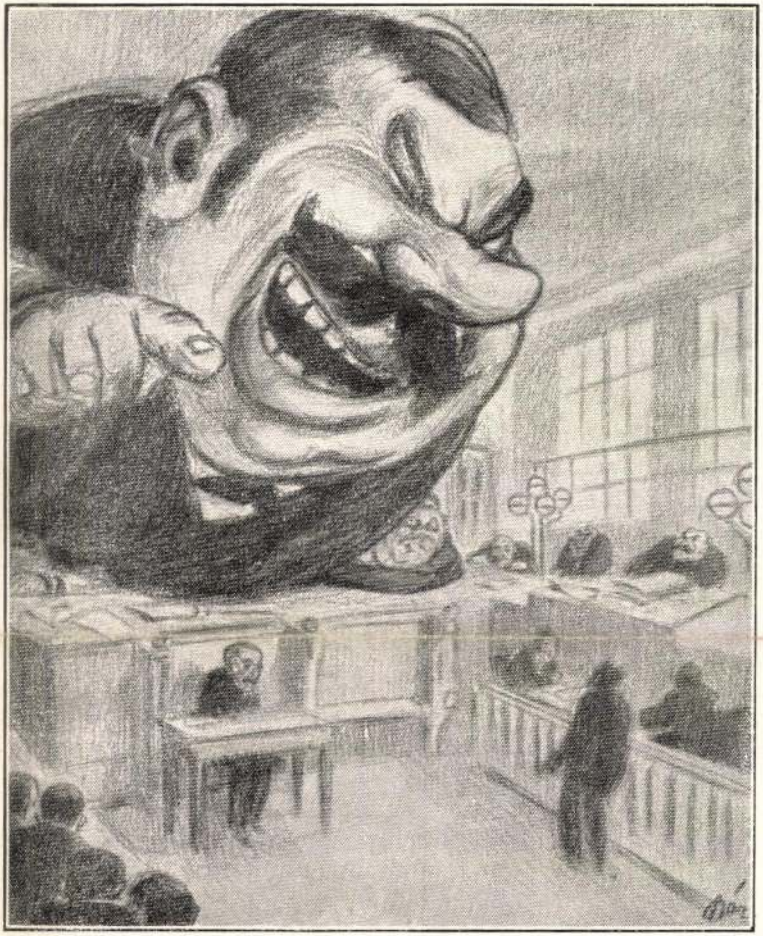

Bér Dezső rajza. (Borsszem Jankó 1913.)
A rettenetes Vázsonyi Vilmos. A vádlottak padján Désy Zoltán ül.

Perely Gy:
Világrajzoló művészek
könyve. Bp. 1930. 162. l.

Bér Dezső

céh XXVII. aukcióján nagyrészt régi holmik voltak többségben.

A Könyves Kálmán szalonjában Bér Dezső rendezett kiállítást, amely április 12-én nyílt meg. Bér Dezső ily minőségben ritkán szerepel, ellenben mint humoros hetilapok munkatársa, annál inkább minden vasárnap. Az ú. n. politikai karikaturát műveli, frappáns ötletekkel, utóbbi években egyre fejlettebb, fürge rajzképességgel. A háborúval kapcsolatos ily irányú karikaturáit állította ki s ezenkívül egy sor festményét s gonddal rajzolt tanulmányát.

tünk, új szenzációs interpretációkra törekedtünk, ezek helyett ma, ha szabad ezt a szót használnom, akadémizmus felé törekszünk. Nem szabad ettől megijedni. Akadémiákat csak oly korok teremtettek, amelyek egységes szellemnek egységes kifejezést kerestek. Ha vajudásaink eredményét nem tudtuk volna általáno-

~~27~~

Művészet 1916. 28. l.

sítani, úgy az összes kínlódásaink nem forradalmiak, hanem csak divat-karakterűek lettek volna.»

Április 9-én a Szent György céh híveit ismét egy aukció megtekintésére hívta egybe. Amióta a háború tart, ez már a hetedik aukció. Az irántuk való érdeklődés bizonyos ponton kétségkívül összefügg a háborúval, amely a társadalomban erős erjedést idézett elő, új réteget tol felszínre, máról-holnapra adott vagyont oly kezekbe, amelyek ezt azelőtt közelebbről nem is ismerték. Határozottan állítható, hogy régi iparművészeti holmik iránt a kereslet nem fogyott, hanem emelkedett. Budapesten a legutóbbi időben több olyan helyiség nyílt meg, amely effélékkel — ha nem is mindig valódiakkal — kereskedik. Az új vagyonnak antikvitás kell, mintha a hiányzó előkelőséget akarná vele frissen megszerezni. A Szent György

Bér Dezső

Literature, 1931
dec. 4: 292. l. / Kép
(Vázsonyi Vilmos
karikatúrája)
B. D-től

fejlődés és városépítés lehetőségeinek körét, s a háború következményeként tapasztalható anyagellátási bajok a nehézségeket még csak fokozzák.

Budapest székesfőváros közönsége az elmult esztendő folyamán természetesen épúgy érezte az elnehezült gazdaságpolitikai helyzet egyre több téren jelentkező hátrányait, mint bárki más, — ennek ellenére sem torpant azonban meg a fenyegetően tornyosuló akadályok előtt, hanem felfokozott munkával és szívós akaraterővel elerte azt, hogy az 1941. év folyamán tervbevett középítkezéseit legnagyobb részükben lebonyolította.

Igaz, hogy ez a teljesítmény nem jelentkezik a pompás és ragyogó építkezések oly változatos sorozatában, aminőkhöz a béke zavartalan éveiben hozzá voltunk szokva, elért eredményeinkre azonban mégis joggal büszkék lehetünk.

Büszkék vagyunk arra, hogy akár új Istenházát építettünk, akár kislakásokat termeltünk, vagy akár csak egy-egy szerény toldalék-épülettel gyarapítottuk vagyonunkat, nem állottunk meg, hanem kenyérkereső munkát biztosítva az iparnak, tovább lépdeltünk a fejlődés útján.

EDISON.

Nem is név már, hanem valóságos fogalom. Szinte el se hiszszük, hogy ez egy szerény halandónak, egy borotvált képű amerikai úrnak a neve, a ki épen ebben a hónapban ünnepelte meg születésének hatodik decenniumát.

Mert mikor ezt a nevet kiejtjük, akkor csodás tüneményként lépkednek el előttünk, hol tudós komolysággal, hol játszi lengeséggel a jelen és a közelmult bámulatos találmányai.

Itt egy ember reszkető kézzel irja le üzenetét, melyet a szolgálatkész elemek elröpítenek a lég szárnyán messze földre, tengerentúlra. Hivó szavadra megjelenik embertársad, hogy meghallja hangodat, megértse szavadat, bár óriási távolság választja el tőled. Megszólal a fonográf, mely ijesztő, földöntúli hangjával addig-addig mulattatta a külvárosi vendéglők törzsvendégeit, míg végre síma, szalonképes szavával az úgynevezett legjobb társaságba is bejutott.

A kifeszített vásznon tarka, mozgalmas élet jelenik meg. A fotografus hűségével és az ujságiró indiskréciójával eleveníti föl az elmult időket egy kattogó, fényt szóró masina.

És folytathatnók még tovább; irhatnánk sok egyéb csodáról, a melyek ma már úgy körülölelik a mi modern életünket, hogy el se tudjuk képzelni, miféle élet is lehetett az, a mikor ez a sok hasznos csoda még mind a természet ölén pihent.

A ki pedig mindezt a mai tökéletességében megalkotta, megteremtette, az — *Edison.*

Mindössze *egy* ember. A kinek a lángesze száz meg száz geniális gondolattal gazdagította korának kulturáját és százezernyi embernek adott kenyeret az oczeánon innen és túl.

Most hatvan éves. Szinte el se hinné az ember, hogy ennyi munka és ennyi eredmény elfér egy rövid élet keretén belül. Pedig az a rengeteg átalakulás, melyen az emberiség az utolsó harmincz esztendőben keresztül ment, léptennyomon Edison hatalmas alkotásaira támaszkodik és azokat használja, azokat élvezi a mi modern világunk is.

*

Mikor ezelőtt épen egy félszázaddal az ifjú Edison, a kinek szülei elvesztették minden vagyonukat, kiállott a vonatok elé, hogy gyümölcsöt és egyéb utravalót kináljon az utasoknak, bezzeg nem gondolta, hogy az ő szelleme is hatalmasan beleszól majd abba a hihetetlen fejlődésbe, mely az emberiséget előbbre viszi.

A gyümölcsön kezdte, az ujságon folytatta. Azoknak az ökölnyi gyerekeknek, a kik a pályaudvarokon ma is süvítő hangon kinálják a nyakukba akasztott lapos kosár ujságjait, tulajdonképen a komoly, tudós Edison az ősapja.

Ezt a rendet tiz éves korában ő alapította.

Egy pár esztendő alatt aztán vállalkozó lett belőle. Beállott ujságkiadónak. De azért az ujság megirását se bizta másra, meg a szedését se és — a hajtogatást is elvégezte egymaga. Hogy pedig az új vállalkozással a büszkesége se nőtt meg tulságosan, azt bebizonyította azzal, hogy vállalatának termékeit azontúl is ő maga árusította és pedig ugyanott, a hol elkészítette őket — a pályaudvaron.

Mert tudnunk kell, hogy Edison egész vállalata elfért egy ócska vasuti podgyászkocsiban, a melyet az állomás hivatalnokai azért a sok apró szivességért engedték át neki, a mivel a folyton körülöttük settenkedő Edison kedveskedett nekik.

Ott élt örökösen az állomáson és a mi szabad időt széleskörű üzletei engedtek, azt se vesztegette el hiába. Megtanúlt telegrafálni és kitanulta az akkori egyszerű vasúti üzem minden egyéb csinját-binját is.

Ennek a nyughatatlan tudásvágyának köszönhette, hogy tizenöt éves gyerek korában már bekerült telegrafistának egy táviró-társulathoz és röviddel rá ugyanilyen minőségben a vasúthoz. Első találmányai, melyekkel a telegráf javítását érte el, ebbe az időbe esnek. Sikerei, melyek azonban egyelőre csak erkölcsi téren mozogtak, tanulásra és fokozott munkára ösztönözték. Faraday könyve az elektromosságról valósággal bibliája lett a törekvő ifjunak. De a vasútnál ez nem vált előnyére. Az örökösen álmodozó, az ezermesterek világában élő Edison sehogyse tudott beleszokni a vasúti munka egyformaságába és a mikor egyízben szórakozottsága majd hogy vonat-összeütközést nem idézett elő, még örült is, hogy ép bőrrel menekedhetett a veszedelmes szolgálatból.

Az útját New-Yorkba vette, hol némi hányattatás után egy aranybánya-társulat szolgálatába fogadta és dús honoráriummal rábízta távíróhálózatának a felügyeletét. Ebben a nyugodt, gondtalan állásban azután kifejlődött az ő hatalmas tehetsége. Telegráf-készülékein egyik javítást a másik után eszközölte; azokat ügyesnél-ügyesebb találmányaival úgyszólván tökéletessé tette.

Fáradságos munkálkodását siker koronázta: egyik patensét 40 ezer dollárért vette meg egy részvénytársaság.

Ez a hatalmas összeg új életre keltette benne a vállalkozót. Társakat keresett és azok segítségével 1873-ban gyárat alapított New-York közelében. De a vezetés nehéz munkáját nem birta sokáig; szelleme idegen,csodás erők birodalmában kalandozott és nem tudott beletörődni a mindennapi, kicsinyeskedő, örökké ismétlődő munkába. Alig telt bele három esztendő, ott hagyta a vállalatot.

De azért nem lett volna amerikai ember, ha a tőkéjét időközben meg nem tízszerezte volna.

Ezen a pénzen 1876-ban, tehát mindössze 29 éves korában birtokot vásárolt és ide, Menlo-Parkba vonult nehány assistensével, hogy most már egyedül a tudományos munkának és merész gondolatai megvalósításának éljen. Laboratoriumokat épitett, műhelyeket rendezett be és óriási szakkönyvtárat szerzett. Menlo-Park valóságos paradicsoma lett a tudós buvárkodásnak. Élete legszebb eredményei, legragyogóbb találmányai itt láttak napvilágot.

EDISON.

A telegráf tökéletesítése után a telefon került sorra. A *Bell* telefonját, a mely csak kis távolságokra volt használható, rövidesen kiszoritotta Edison távszólója, a mely a mikrofonnal felszerelve megérezte a legkisebb neszt is és aránytalanul messzebbre vitte tova a hanghullámokat, mint a Bell készüléke.

Nehány kisebbszerű találmány után, épen ezelőtt harmincz évvel, megszerkesztette első fonográfját. A telefonnal való kisérletezés közben a hang hatása alatt rezgő lemezt összeköttetésbe hozta egy tüvel, a mely a távíró szalagjára jegyeket szurkált. Azután megfordította a menetet; a szalagot húzta a tű alatt, úgy, hogy ez hol belemélyedt a tűszúrás okozta nyílásokba, hol meg kiugrott belőlük. És ekkor azt találta, hogy a rezgő lemez visszaadta azokat a hangokat, a melyek azelőtt mozgásba hozták. Ez a fonográf legősibb alakja. Évtizedeken át dolgozott többedmagával Edison, míg a mai tökéletességére emelte.

Ezt a találmányát idősorrendben az izzólámpa, majd a kinematograf követte, a melynek az az elve, hogy a pillanatnál is kisebb idő alatt végzi a fotografálást és az igy keletkező képeket egymásután, folytonosan sorakoztatja. A vászonra vetített képek úgy vonulnak el az ember szeme előtt, mintha a való élet örökös mozgását kopiroznák.

Így rögzitik meg az élet eseményeit szóban és képben Edison művei. Ma ezer meg ezer kis szinházban a világ minden táján gyönyörködnek az emberek azokban az ötletes képekben, melyeket a fotografus masinája megrögzitett és a melyek alakjait élethűen szólaltatja meg a fonográf. De elkövetkezik majd az az idő is, a mikor nemcsak tanulságos vagy szórakoztató czélokra szolgálnak e készülékek, hanem a jövendő generácziók előtt a maga élethű másában szólaltatják meg a rég letűnt multat. A múzeumok holt tárgyai mellett, e mozgó, eleven képek bizonyára a legbecsesebb anyagot szolgáltatják majd nemcsak a felületes szemlélőnek, hanem a tudós búvárnak is.

Így nemcsak a jelenkor élvezi Edison kiváló alkotásait, hanem még a messze jövő is az ő lángeszének köszönheti majd azt a kapcsot, a mely a multhoz köti, a melylyel a mult tanulságait javára fordíthatja, botlásaitól óvakodhatik.

*

Még csak néhány szót családi életéről. Első felesége egyszerű munkáslány volt, a kivel boldog házasságban élt, de a kitől a kegyetlen sors alig nehány év után elválasztotta. Öt évi özvegység után másodszor is megnősült és azóta csendesen, visszavonultan él; valóságos remetéje a világnak, a melynek társas szellemét pedig az ő találmányai növelték nagyra. *P.*

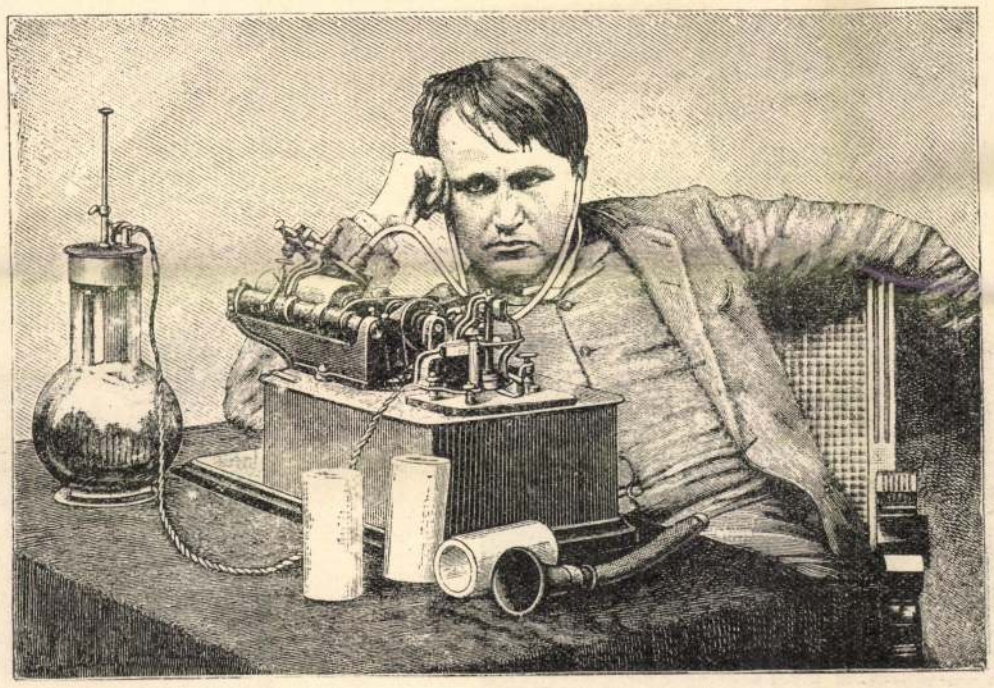

EDISON ELEKTROMOS FONOGRÁFJA ELŐTT.

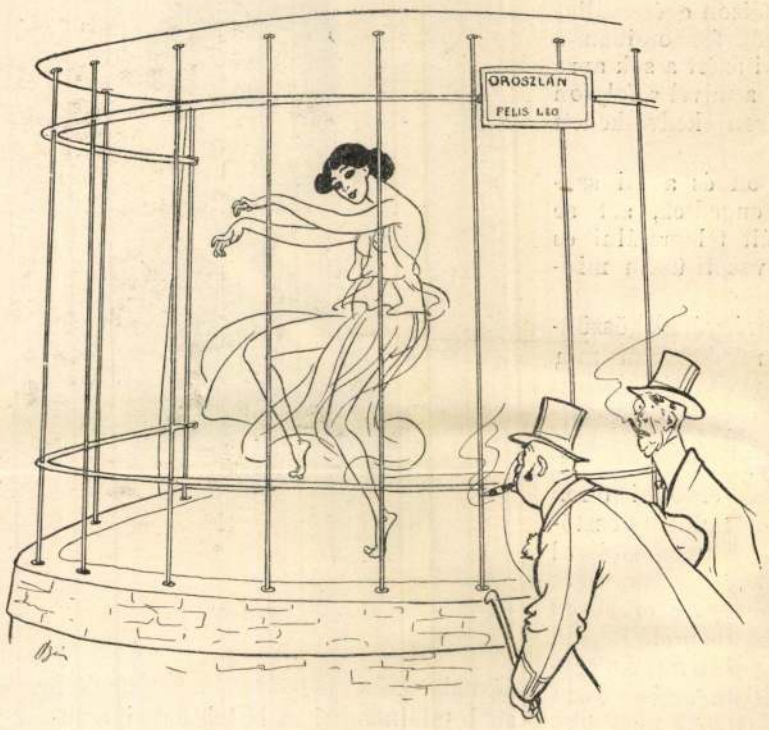

AZ OROSZLÁN-KETRECZBEN.

A VÉRSZOMJAS TIGRIS.

ÁLLATKERTI KARRIKATURÁK. — Bér Dezső rajzai.

FŐRANGÚ HÖLGYEK KEDVTELÉSEI.

— Ártatlan leleplezések. —

Maris Merriman, angol iró, a londoni «Boudoir» című lapban érdekes közléseket hoz nyilvánosságra egyes főrangú hölgyeknek kedvteléseiről és szeszélyeiről. E lapban, melyet kiválókép magok a hölgyek olvasnak, első sorban a jelenlegi angol királynét «leplezi» le. Megjegyzem, hogy csakis a föltétlen tisztelet jeléül adja meg itt neki az elsőséget, nem mintha talán a női «hóbortok» terén nem lenne párja a nagy angol királyságban. Ő Felsége például ki nem állhatja az üvegházi virágokat, az összes virágok közt pedig az erős illatúakat a világért sem szivelheti. Ellenben él-hal a kis igénytelen *primrose*-virágért, az úgynevezett tavaszi kankalinért, a melytől — s alighanem épen azért — a főrangú angol hölgyeknek *primrose-ligája* is a nevét nyerte. Annyira rajong ezért a kis erdei virágért, hogy a Sandringham melletti egyik erdőben kizárólag az ő kedvéért tenyésztik s virágzása idején minden reggel hatalmas virágkosarakat töltenek meg vele s bárhová utazzék is, a mindennapi friss primrose-csokrokat mindenüvé utána küldik.

Aztán meg ugyancsak a jelenlegi angol királyné a világért sem adná az ő ébenfa — *rokkáját* s szokatlan passzióval pörgeti az orsót. Órák hoszszáig el tud szórakozni a rokka monotón forgása mellett. Leányával: *Viktória* herczegnővel együtt szenvedélyes amatőr-fotografus. Kodakjának örökké a kezében kell lennie. S a mi még nagyobb érdem: saját felvételeit egytől-egyig ő maga dolgozza ki. — Aztán meg rajong a — baromfiakért. Különösen az úgynevezett *bantam*-tyúkokat beczézgeti, melyek voltaképen nem is sokban különböznek a közönséges házi tyúktól, de fölöttébb bátor, sőt harczias szárnyasok s úgy mondják: a Jávaszigeti Bantamtól nyerték a nevüket. Ha olvasóinkat érdekli, ide irhatom azt is, hogy Ő Felségének semmiféle más illatszer nem kell, csakis az Eau de Cologne és a keletindiai rózsaolaj, ez utóbbinak azonban feltétlenül Kelet-Indiában kell készülnie.

No de hogy az angol *society* más tagjairól se felejtkezzünk meg: — miként Merriman megjegyzi, *Argyle herczegnő* például szenvedélyes szakácsnő s páratlan ügyességgel tudja készíteni a pástétomokat és egyébfajta nyalánkságokat. *St. Albans* kerczegnő autogrammokat gyűjt s már eddig is rendkivül becses és bő eredeti kézirat-gyűjteménye van a jelenkori Angolország legkiválóbb férfiaitól. *Newcastle* herczegnő a szó szoros értelmében imádja a kutyákat, míg *Bedfon* herczegnő ugyanily rajongással viseltetik a macskák iránt. Ez utóbbi herczegnő e mellett nagy szenvedélylyel űzi a sportok mindenféle fajtáját, legyen az akár halászat, akár korcsolyázás, akár czéllövészet, vagy pedig a Canadában oly annyira divatos szánkázás: a toboggán. *Marlborough* herczegnő egyaránt kedveli a sólymokat és a diplomácziát, egyformán jól találja magát a fényes társaságban és az egyszerű gazdasági életben s a jó Isten tudja, mi mindenféle kedvencz állatokat tart, ide sorozva a kigyókat, különféle nagy ragadozó madarakat, pelikánokat és gazellákat, nem is szólva a fürjész-ebekről, melyeket ritka előszeretettel tenyészt s mindenkor kiváló figyelmében részesit.

Nem holmi közönséges kedvtelései vannak Madame *Clara Butt*-nak sem, a ki a majmokért rajong. Minél rútabb a szegény istenadta majom: ő annál jobban szereti. *Craven* grófnő már a baromfiak iránt viseltetik nagy vonzalommal, akár csak a fentebb már emlitett angol királyné, sok időt szentelve a vizityúkoknak, a diszludaknak és a sok szinü kacsáknak, melyek — elhihetjük — az ő figyelmes gondozása alatt épenséggel nem panaszkodhatnak sorsuk mostohasága fölött.

JÉGVÁGÁS.

JÉGHOR

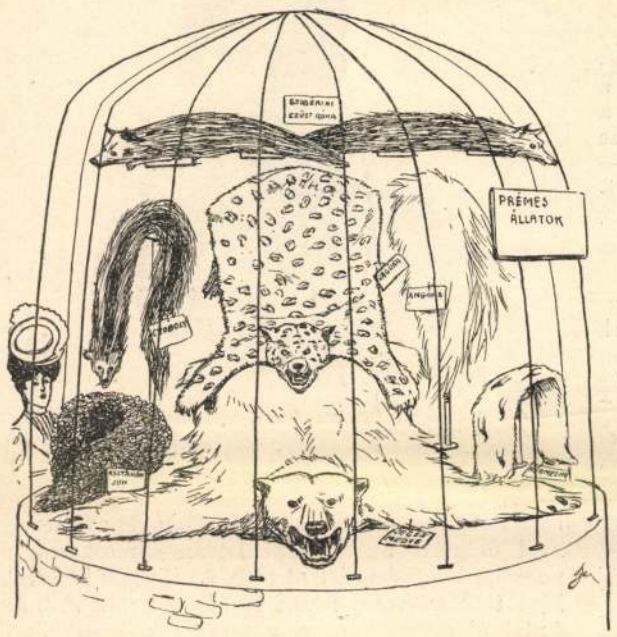

PRÉMES ÁLLATOK.

AZ ELEFÁNT.

MAJMOK.

ÁLLATKERTI KARRIKATURÁK. — Bér Dezső rajzai.

Merriman közlése szerint a *devonshirei herczegnő* irtózik az elektromos világitástól, melyet igy természetesen végképen száműzött a palotájából s boudoirjában is kandeláber lobog. Elképzelhetjük, hogy e hóbortja miatt mily sok kinszenvedésnek lehet kitéve a londoni élet káprázatos világában. A mikor csak teheti, menekül a nagy világváros fényéből a boldog vidék félhomályába, hol nincs még villany, de még kandeláber is csak ritkán akad.

Hát ahoz mit szóljunk, hogy a *czárné*, kiről nem mondhatjuk el teljes bizonyossággal azt, hogy élete a teljes gondnélküli mulatozások és vidám szórakozások szakadatlan lánczolatából állana: szenvedélyes torzképrajzoló. Karrikaturái — mint mondják — a legpompásabb humorról és éles megfigyelő képességről tanuskodnak. Környezetéről és a körülötte előforduló aktuális eseményekről a legkaczagtatóbb torzképeket tudja kartonra vetni. Nincs benne kétség: erős lelkületü nő, kinek kedélyállapotára nem képesek romboló hatást gyakorolni azok az örökös aggódások és nyugtalankodások, melyek tudvalevőleg ennek a szerencsétlen nőnek úgyszólván napról-napra osztályrészeül jutnak.

A mi *Lónyay* grófnőnk talán nem is érzi jól magát, ha nem fotografálhat. Van is rá alkalma bőven, hisz' örökké jön-megy. No, de nem is mulasztja el a kinálkozó alkalmat sehol s egyáltalán nem sajnálja a fáradságot egy-egy sikeresebbnek igérkező felvételtől. Gyűjteményét a beavatottak már eddig is páratlannak mondják. Ebben nem is kételkedhetünk, tudva azt, hogy ez a sokat utazó király-leány úgyszólván az egész világ minden figyelemre méltó helyét bejárta már.

Nem utolsó «hóbort» a Miss *Baden-Powellé*, a ki nappali szobájában méheket tart s onnan bocsátja ki őket a parkba, mézet gyűjteni. Az angol előkelő hölgyvilágnak egy népszerű tagja — kinek nevét Merriman nem óhajtja a tudomásunkra hozni — a világ minden kincséért sem tud aludni másként, mint ha a feje *éjszak* felé van s ha vendégségbe megy is, legelső dolga a hálószobát ennek megfelelően rendeztetni el. Ha a feje történetesen más égtáj felé nyugszik: nincs rá eset, hogy álom jőjjön a szemeire. Szegénynek mennyi gondjába kerül, míg idegen helyen az égtájakat pontosan meg nem állapítja! Ez az ő szokása, kedvtelésnek semmi esetre sem minősíthető.

Zsoldos Benő.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Rabok. *Molnár* Ferenczet a fiatal regényirók közül egy sarkalatos tulajdonsága emeli ki: az éles, tiszta látás, a melyet nem zavar meg sem szenvedély, sem rokon- vagy ellenszenv s a mely képessé teszi arra, hogy az élet jelenségeinek mindig fölötte maradjon, nem vegyülve beléjük, s nem is sokat bírálgatva őket, főleg a nyugodt konstatálásra szorítkozva. Ez az álláspontja tárgyaival és alakjaival szemben néha hidegnek tünteti fel írásait, de másrészt nagyon jó eszköze arra, hogy erős, biztos vonásokkal tudjon rajzolni s egyszerűen, nagyzolás nélkül élesen bele tudjon világítani emberei lelkébe. Új regénye is ezzel a módszerrel készült. Egy nyers, nem egészen tiszta, de erkölcsi töprengéstől meg nem gyöngített, elemi erejű szenvedély győzelmét rajzolja egy konvencziók talajából fakadt, langyos szobai légkörben fejlett, vértelen, halvány szerelem fölött. A kis Rimmer Lenke s a fiatal Csáthi Miklós mátkaságából bizonyára egyike lett volna az átlagos jó házasságoknak; mind a ketten jószívűek, kedvesek, szeretik is egymást, de arra erőtlenek, hogy ellen tudjanak állani, ha az élet süvöltő forgószele beléjük kap. Válságos pillanatokban az ember sorsát az energia dönti el, vagy a maga, vagy a más energiája, — ez a fiatal pár azok közül való, a kik mindig idegen energiáknak játékszerei. Előbb a társadalmi konvencziók irányítják őket, aztán a Miklós védenczének, a sikkasztó bukott leánynak vad, izzó, de természetességénél fogva leigázó szerelme fiatal ügyvédje iránt. Az egyenetlen harczban játszva győz a szenvedélyes leány, az ügyvéd úgy bukik hozzá, öntudatlan igézetben, mint a megbűvölt madár a kígyó torkába. Ezt a sötét komor tragédiát Molnár Ferencz bravúros biztonsággal irta

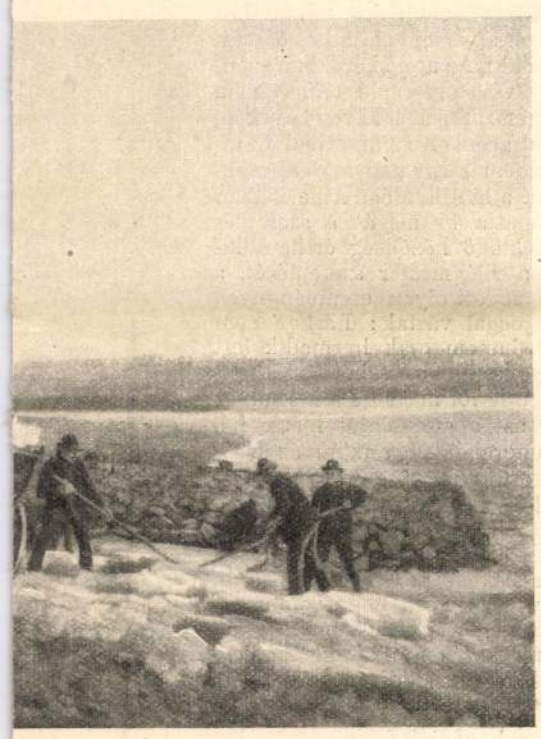

DÁS.

LAKODALMASOK ÁTKELÉSE A ZAJLÓ DUNÁN.

LASKER EMÁNUEL.

meg; jelentéktelen, semmit mondó szavakkal és gesztusokkal, cziczoma és póz nélkül folyik le a történet; ép ez az egyszerűség az előadás eszközeiben adja meg neki a realitás benyomását. Itt-ott egy kis elsietettség arra vall, hogy az író kissé túlkönnyen dolgozik, de a fordulópontokon mindig megmutatja teljes erejét. Az alakok, a nélkül hogy az író valami nagyon mutogatná a helyi szinezetet, egyenesen a mi pesti társadalmunk sajátságos talajából nőttek ki, rájuk ismerünk gondolkodásukról, beszédükről, mozdulataikról. Ez is az író látásának biztosságát mutatja. Mai fiatal íróink közül leginkább Molnár Ferencztől lehet várni, hogy meg tudja rajzolni a mai Budapest specziálisan jellemző társadalmát, ezt a mindenféle vidékről, mindenféle fajokból összeelegyedett zűrzavart, a melynek minden egyes eleme minduntalan egymásba botlik, de már kezd egymáshoz hasonúlni, a mely forrva kavarog még, alaktalanul, de a kezdődő leszűrődés mind erősebb jeleivel.

A szeretet vize. *Kupcsay* Felicziánnak a mult nyáron olvastuk és ismertettük egy különös kis regényét, a melyben a tartalom meglepő mélységei a forma, az előadás zavarba ejtő ügyefogyottságával párosulnak. Ez azonban mégis regény volt, irodalmi munka, a melyben élő valóságok: erős érzések, kinzó töprengések, tragikai elhatározások adták a lényeges elemet. Uj regényében a «Szeretet vizé»-ben azonban alig van valami irodalom, a túlnyomó filozofálás agyonnyomja a szépirodalmi tartalmat. A problemája ez: szabad-e az orvosnak a menthetetlen beteg szenvedéseit megszüntetni azzal, hogy méreggel szerzi meg neki a kíntalan, könnyü halált, avagy nyujtsa tovább a mesterség minden fogásával azt a veszendő életet, a mely csak gyötrődés a betegnek s nyomasztó teher az egészségeseknek? Az író doktora, a nagytudományú és nemeslelkű Szenóry az alternativa első tételére felel igenlően s az általa feltalált «szeretet vizé»-vel sorra megszerzi a «szép halált» menthetetlennek felismert betegeinek, a míg egyiküktől maga is megkapja a rettentő betegséget. Ha a szerzőben az író dolgozott volna s nem a filozófus, vagyis ha az ember sorsa érdekelné jobban s nem az elvont eszméé, az orvos emberi szenvedése körül fejtené tovább a regényt. Ő azonban a problémát űzi-fűzi tovább. Szenóry, hasztalan keresve a számára úgyis biztos halált, elmondja a «szeretet vizé»-nek titkát barátjának, az önző és aljas Donátinak, a ki a titkot a saját emelkedése lépcsőjéül használja fel: egy nagy műben megírja Szenóry gondolatait és találmányát, a szeretet vizét, szóval elplagizálja orvostársa eszméit. Erről tud a kórház papja, Donáti régi ellensége, — de az így felállított ellentétből ismét nem lesz emberi összeütközés, hanem éjjeli disputa a kórház kertjében a hitszegő Donáti és a pap között. A pap nem is szenvedélyből támad az orvosra, hanem filozófiai meggyőződésből, mert az ő sajátságos, nagyon egyéni, intelligens kigondolású, de erősen szofisztikus felfogása az, hogy az embernek rámért szenvedéseit nem szabad megrövidíteni, mert ha kibújik a rá kiszabott szenvedés-mennyiség alól, akkor ez a mennyiség átöröklődik a jövő nemzedékre s így az emberiség szenvedésének sohasem lesz vége. Ennek a misztikus, vakmerő, egyenesen megdöbbentő filozófiának a kifejtése különben a regény legjobb része, itt van szembe állítva az orvosok felfogása a papéval, itt tisztázódik annyira-menynyire a munka czélzata, bár a szerző nem árulja el, a két vitás fél közül szerinte melyiknek van igaza. Csak sejteti hogy ő a paphoz húz inkább. Iró, a ki szépirodalmi szemmel néz, persze másképen állította volna be a dolgot: a meggyőződéseért küzdő orvos harczát mutatta volna meg a társadalom közfelfogásával, hagyományaival s — ha tetszik — előítéleteivel, győzelmét vagy bukását, szóval emberek sorsát, az életet. Kupcsay Feliczián még azt a kevés emberi motivumot is elejti, a mi önként kinálkozik nekl, pl. Manassze Szidi, a fiatal ápolónő szerelmét Szenóry iránt, a mely arra viszi a leányt, hogy a szeretett férfi szenvedéseit megszüntesse egy adag szeretet vizével. Hogy mégis van benne valami az íróból, azt a befejezés mutatja meg: Donáti is megkapja a halálos betegséget, de ő rajta nem fog a szeretet vize, hiába ismeri a reczeptjét. Ennek a csodálatos szernek ugyanis legfontosabb alkatrésze egy pár bánat-sajtolta, őszinte emberi könnycsepp, — rosz embernek pedig nincs könnyje. A munka stilusa valamivel simább, mint a szerző első könyvéé, de elbeszélni és dialogust vezetni még mindíg nem tud.

Madárvédelem. A magyar ornithologiának s ennek körén belül a madárvédelem fontos közügyének úttörő harczosa és nagyhatású előmozdítója, *Herman* Ottó megírta egy könyvben, melynek czíme «Az 1902-iki nemzetközi madárvédelmi egyezmény és Magyarország», azoknak a törekvéseknek a történetét melyekkel tudósok a kormányok támogatásával, egységes nemzetközi eljárást igyekeznek megállapítani a madarak megölésére, oktalan pusztításuk korlátozására. Munkája a szakembereknek szól, nem a nagy közönségnek; röviden elmondja az ügy előzményeit, tárgyalja az 1884-iki első nemzetközi ornithologiai kongresszus lefolyását és következéseit, aztán a megindult magyar mozgalmakat, az 1902-iki egyezmény közvetlen előzményeit, további sorsát s a madárvédelem ügyét Magyarországon. Herman Ottó pompás írói tolla, tartalmas, eredeti egyénisége érvényesül ebben a szakszerű, száraznak látszó történeti vázlatban is, különösen a bevezetésben, a mely a madár szerepéről szól a természetben. A munka *Darányi* Ignácz földmívelési miniszter megbizásából készült s a miniszterium kiadványainak sorozatában jelent meg.

Mikszáth dánul. *Schumacher* Sándor dán író, a kit nálunk mint a magyar írók szorgalmas fordítóját és ismertetőjét ismernek s a kit ez érdemeiért külső tagjává választott a Kisfaludy- és a Petőfi-társaság, a minap felolvasást tartott Kopenhágában az iparegyesület felolvasó estéjén s ez alkalommal bemutatta Mikszáth Kálmán egyik legújabb elbeszélésének («Kaland az úton») még kiadatlan fordítását. A fordító bevezetésül röviden ismertette az írót és a vidéket, a hol az elbeszélés meséje lefolyik. A kitűnő, élénk elbeszélésben arról van szó, hogy a kocsis éjjel eltéved, a tengely eltörik, tehát az utasnak el kell mennie, hogy embereket keressen. Így jutnak egy kis faluba, melyet Amerikában járt tótok építettek s a falu néhány lakosának segítségével segítenek a bajon. Az elbeszélés mulatságosan rajzolja az Amerikában járt jámbor tótok elangolosodását. A hallgatóság feszült figyelemmel hallgatta az elbeszélést s a felolvasót nagy tetszésnyilvánítással jutalmazta hálául az elbeszélésért s a magyarázatokért, melyekkel a magyar városok és vidékek vetített képeit kisérte, az előadás befejezéséül.

Párisi elbeszélések. Az ember azt hinné, franczióból fordított könyvvel van dolga: egy csomó apró novella, mind Párisban vagy az elegáns franczia világ egyéb mulató helyein játszik, a szellem a Gil Blas s más efféle franczia lapok pajkos, léha, czinikus szelleme s az iró *François de Rive*-nek írja magát. Hogy ez a név egy ügyes, könnyű tollú magyar írót takar, azt nem árulja el a könyvben semmi, csak véletlenül tudja az, a ki a mai irodalmi élettel közelebbről ismerős. Nem szeretjük sem a névben, sem a tartalomban ezt a francziáskodást, — akármennyi ügyesség van is a novellákban, mégis csak viszhangjai, majdnem azt mondanók, másolatai a franczia irodalom egy bizonyos s nem is a legértékesebb részének. Olyan jó szemű és tollú író, mint e novellák szerzője, sokkal nagyobb hatást tudna elérni, ha a mi életünket rajzolná, azt, a melyet mindennap lát maga körül s nem azt, a melyet olvasmányokból és hosszabb-rövidebb párisi tartózkodás mindenesetre felületes benyomásaiból ismer. A magyar írónak a magyar életet kell rajzolni, egyebet nem is tudhat igazán jól rajzolni. Azt azonban el kell ismerni. hogy a kis kötet mulattató olvasmány, arra jó, hogy elűzze egy vasuti utazás vagy egy esős délután unalmát. Nagyobb igényeket írója, úgylátszik, nem is igen táplált.

A képviselői mentelmi jog köréből mond el néhány jogászok és politikusok számára figyelemre méltó eszmét röpiratában *Baloghy* Ernő országgyülési képviselő. A mentelmi jog mostanában ismét többszörösen belekerült a mindennapi politikai diskusszió körébe s a röpirat szerzője a magyar jogviszonyokból kiindulva, a nálunk eddig követelt gyakorlat alapján fejti ki a kérdésben elfoglalt álláspontját.

A Szent-István társulat kiadványai. Egész halom kisebb-nagyobb könyvet adott most közre a Szent-István társulat, nagyobbára a vallásos lelkek szükségérzetének kielégítésére szolgáló munkák vagy ifjusági művek. Van köztük imakönyv kettő is, az egyik, *Szinek* A. J. munkája, latin nyelvű, a másik-

MARSHALL FRANK.

ban *Flavigny* grófnő ima és elmélkedés-gyüjteményét dolgozta át *Gubicza* István s most már a második kiadásban jelent meg. Az ifjusági könyvek közt több nagyon jóravaló munka van: dr. *Prónay* Antal új szavalókönyve, a mely sok érzékkel s a mai költészet ismeretével van összeválogatva, B. *Büttner* Linától «öt évi találkozó», *G. Büttner* Juliától «Az elveszett aranyvirág» czimü elbeszélés fiatal lányok számára, *Ruschek* Antal elbeszélése a XVI. századból «Az esti csillag» czímmel, *Kincs* István történeti elbeszélése: «Romok a rom fölött», *Sebők* Imre napló-alakban irt diák-története, *Dickens* hires «Nickleby Miklós»-ának átdolgozása *Hevesi* Sándor-tól stb. Van még a könyvek közt egy szakácskönyv is, melyet Triebnigg Viktorné állított össze.

Márczius 15. *Pásztor* József kis alkalmi vígjátéka, melyet ifjusági előadásokon sokat játszottak, most második kiadást ért. Ügyesen irt, lelkesítő darab s műkedvelői előadását megkönnyíti az is, hogy díszlet nem kell hozzá s mindössze csak három szereplő van benne.

Uj könyvek:

Rabok. Regény, irta *Molnár* Ferencz. Budapest, Franklin-Társulat; ára 4 korona.

A szeretet vize. Regény, irta *Kupcsay* Feliczián. Budapest, Hornyánszky Viktor bizománya.

Párisi elbeszélések. Irta *François de Rive.* Budapest, Légrádi-Testvérek.

Márczius 15. Alkalmi színjáték egy felvonásban. Irta *Pásztor* József. Második kiadás. Megrendelhető a szerzőnél (Budapest, VII. Columbus-utcza 28); ára postai küldéssel 90 fillér.

KÜZDELEM A SAKK-VILÁGBAJNOKSÁGÉRT.

Az utóbbi évek sakk-eseményeinek sorában a legérdekesebbek közé tartozik az a mérkőzés, a melyet mostanában a világbajnoki czímért vív meg két kiváló sakkmester: dr. *Lasker* Emánuel és *Marshall* Frank.

Lasker 1894-ben küzdötte ki magának a «Chess Champion of the World» czímet, a mikor az akkori világbajnokot, Steinitzet egy páros mérkőzésben legyőzte. Két esztendővel később, egy újabb mérkőzés során ismét döntő bizonyságot tett a maga hatalmas fölénye mellett. Azóta a nemzetközi mesterversenyeken mindig világbajnoki mivoltához méltóan szerepelt: azon a versenyen, a hol ő részt vett, nem előzte meg senki. Az utóbbi években azonban visszavonúlt a nyilvános szereplés elől és nem vett részt az európai nemzetközi sakkversenyeken. Két esztendővel ezelőtt azonban az amerikai Cambridge-Springsben rendeztek egy nagyméretű sakkversenyt, és így Lasker, a ki állandóan Amerikában tartózkodik, nem vonhatta ki magát a szereplés alól. A sakk iránt érdeklődő közönség érthető kivánesiasággal figyelte a világmester szereplését, a mely azonban nem végződött olyan eredménynyel, mint a milyent tőle joggal vártak: Lasker nem nyerte el az első díjat, hanem csak harmadik lett és az első helyre egy fiatal, nagytehetségű sakkmester, Marshall küzdötte föl magát. Laskernak ez a szereplése már-már azt a gondolatot idézte föl, hogy elvesztette régi energiáját. Igy aztán az elsőrangú sakkmesterek közül többen gondoltak arra, hogy vele a világbajnokság büszke czíméért megmérkőzzenek. Előbb Tarrasch, azután a mi Maróczynk készülődtek erre a mérkőzésre, a mely azonban egyelőre, sajnos, elhalasztódott. Legutóbb azután Marshall kérte föl a világmestert, hogy vele megmérkőzzön. Lasker eleget tett a fölhivásnak és így jött létre ez a páros mérkőzés, a mely most a legnagyobb mértékben leköti a sakk iránt érdeklődő közönség figyelmét.

Ennek a mérkőzésnek eddigi folyamán Lasker

Katona Géza éttermei IV. kerület, Váczi-utcza 38. szám. Münchenl Hofbräu-sör a bajor királyi udvari serfőzdéből Részvény udvari-sör a Köbányai részvény-serfőzdéből. Külön páholyok és termek nagyobb társaságok részére. Tiszta fajborok és izletes ételek.

Bér Dezső

Bér *Dezső*, festő és rajzoló, szül. 1875-ben Kalocsán, megh. 1924 okt. 7-én Budapesten. Már korán nagy hajlamosságot mutatott a karikatúrarajzolásra. Munkatársa lett a *Borsszem Jankónak*, ahol képessége teljesen kifejlődhetett. Pompásan tudta az akkori politikusainkat jellegzetes mozdulataikban, arcuk vonásaiban tréfásan papírra vetni. Faragó József mellett a korabeli karikaturisták első sorában volt helye. CONRAD GY.

Gutenberg Lex.
V. K. 621. l.

SZARVAS-CSALÁD. — DIORÁMA FRIGYES FŐHERCZEG PAVILLONJÁBAN, A PÉCSI KIÁLLÍTÁSON.

nagy hangversenytermében a mult hét vasárnapján díszes és nagyszámú közönség gyült egybe, hogy tanuja legyen helyes irányú művészi reform-törekvéseink megvalósításának. Közéletünk kiválóságai, a zeneművészet bel- és külföldi képviselői mélyen járó lelki gyönyörűséggel hallgatták a felavató ünnep illusztris szónokát: gróf Apponyi Albert kultuszminisztert, a ki kegyeletes szavakkal emlékezett meg a magyar zeneművészet fényes triászáról, *Liszt, Erkel* és *Volkmann* mesterekről, kiknek buzgósága, munkaereje s lángelméje abban az időben pótolni kezdte azokat a hiányokat, melyek a külső keretben fogyatékosak és elkerülhetetlenek voltak. Ezután *Mihalovics* Ödön emelkedett szóra, lendületes szép beszédben vázolta a zenakadémia történetét, köszönetet mondva Apponyi grófnak s mindazoknak, kik az országos zeneakadémia új épületének fölállítását előmozdították, lehetővé tették. A zenei ünnepségek második napja a megdicsőültek emlékének volt szentelve. Az utolsó három napot a zeneakadémia tanárainak, volt és jelenlegi növendékeinek hangversenye tette érdekessé és változatossá. Liszt, Erkel és Volkmann, nemkülönben élő magyar zeneművészeink alkotásain kivül bemutatóra kerültek: Bach, Csajkovszki, Goldmark és Beethoven halhatatlan művei. A pompás akusztikájú díszes teremben lezajlott ünnepségek dirigensei Hubay, Kun és Kerner művészeink voltak.

Ily kulturális jelentőségű ünnepnapok teszik majd nemzeti életünket erőssé, hatalmassá s a lelkesedés melegségének ilyen bensőséges megnyilatkozása és tüze fogja eloszlatni arczunkról a hiú reménykedés csalóka szineit, lelkünk fakó egykedvűségét s lappangó remegését.

Cs. B.

EGY XVIII. SZÁZADKORI PAMFLET.

Nagy birodalma volt hajdan a pesti halászoknak. Egész utcza viselte büszkén nevöket, a mai Havas-utczának a Dunapartra torkolló részén. Piaczuk, a város kellős közepén, díszes kő-kútjával, kérkedve mutatta házsorait, mintha azt akarta volna mondani: «én vagyok e város legősibb, leggyökeresebb polgárainak képviselője, az én királyi jogaromnak hódol a dús folyam, mely zöld szalagként köti össze a két testvérvárost, s melynek korlátlan urai, a fejedelmi harcsa, az imponáló tok, fényes ezüst pikkelyeikkel hintik be köreimet.» És nem sokkal lejjebb, a csepeli Duna-ágnál, szemben épen a vén Gellért kopasz szikláival, ott, hol a malmok zakatoló világa véget ér, az úgynevezett Halász-tó terült el, táplálva a Duna gyakori kiöntéseitől. Medrét már jelentékenyen megszűkítette a közeli lakosok által évek során odahordott föld és szemét, mely ellen hiába kerestek orvoslást halászaink a hatóságnál, hal-állományuk károsítása miatt, — de még mindig elég terjedelmes arra, hogy békésen megférhessen rajta a napbarnította, izmos halász-nép sok száz dolgos karja.

Csakhogy békéről, fájdalom, szó sem volt a nemes és tiszteletreméltó testület belső életében. Örökös villongás, torzsalkodás és perpatvar dúlt a mesterek között. A czéhrendszer monopoliuma úgyis minden téren kedvezett az elnyomásnak, az avult kiváltságokon alapuló hatalmaskodás visszaéléseinek, hát még a halászmesterségnél, hol annyi érdek ütközött élesen egymásba, hol a háló kivetésének alkalmasabb helye is sokszor már előre eldöntötte a nap szerencséjét s egész monopoliumszerű jelleget adott ez üzletnek.

Hogy e kiáltó egyenlőtlenségeket lehetőleg elsimitsák, 1777-ben kimondta a pesti halászgrémium, hogy két éven át mindig csak négy mester halászhasson a kis «városi szigetnél» levő új vizafogónál s a fogott hal egy-ötödét a városnak legyenek kötelesek beszolgáltatni. A fő czéhmesteri tisztet ez időben *Pisztory* Mátyás töltötte be, mellette sorakoztak, mint ifjabb mesterek: *Pisztory* György, a két *Schröder* (Mihály és András), a két *Ráth* (Ferencz és András), stb. Ezek aztán nagynehezen kivitték, hogy a négy feljogosított mester közül legalább kettőt az ifjabbak közül válaszszanak, hogy a halászati jog tartama két évről egy évre korlátoltassék, s hogy a fogást egyenlően osszák fel mind a négyük között.

De a kérdésnek ily megoldása sem hozott létre tartós békét. Az elégedetlenkedések rövid időn újra kitörtek s majd minden halászatot iszonyú istenkáromlások s nem ritkán véres verekedéssé fajúlt összetűzések fejeztek be az elsőségért vetélkedő mesterek közt, a kik közül egyik sem akart megmaradni a neki szánt helyen.

Fokozta a háborúságot *Schröder* hal-komiszszárus viselkedése, a ki bizalmi állását gyanús üzelmekre használta fel. Rábizonyitották, hogy proviziót köt ki magának a halvásárlási engedélyekért a nagyobbrészt tót halkiméröktől, sőt maga is vásárol titokban potykákat s jó haszonnal ad túl rajtok. A hal után mázsánként a szokásos egy denár taksa helyett három krt szedett s azonkivül minden halásztól még 14—15 font halat is sarczolt. Schröder nem tudta magát tisztázni e vádak alól s ezért a vége az lett, hogy az asszonyokat eltiltották a halkiméréstől, Schröder mellé pedig ellenőrzésül egy városi darabantot állitottak, s hogy a fenyegető drágulást elhárítsák, kihirdették, hogy a halkufároknak reggeli 10 óra előtt tilos a halvásárlás. Igy akarták biztositani, hogy a mester maga adhassa el halait, s hogy a közvetítők lehetőleg kizárassanak.

Nagy volt az elkeseredés mindezek miatt *Schröder* czéhmester ellen. Boszút forraltak ellene, s tanakodtak, törték fejöket, hogyan hajtsák azt végre.

Volt az akkori Pestnek egy városszerte ismert, typikus alakja. Töpörödött, egyik lábára biczegő, de ördögi leleményességű emberke, a ki régi katonatiszti családból születve, korán árvaságra jutott s praeceptorkodással, zugirászkodással kereste sovány kenyerét. A mellett mint ügyes rigmus-gyártó és rettegett pasquillista tett néha kétes szolgálatokat azoknak, a kik csengő pénzzel megfizették. Hamis passzusok fabrikálásának, soha nem létezett családfák kikoholásának nem volt nagyobb mestere, mint *Maul* Ferencz, a sánta «scriba», s a kit egyszer csipős nyelve czélbavett, azt halálra marczangolta mérges fulánkjával.

Egy ilyen emberre volt szüksége a halászoknak.

Az 1774-ik esztendő utolsó estéjén vigan koczczantak a poharak a «Hét sváb»-hoz czímzett borozóban, hol az ifjabb emberek bucsúzkodtak az ó-évtől. A bor már meglehetősen megoldotta a nyelveket, s mi lehetett volna egyéb a társalgás tárgya, mint a közös sérelmek miatti kifakadás a czéh előljárósága s legkivált Schröder ellen.

Az évődést *Ráth* János halászmester kezdte:

VASÁRNAPI KIRÁNDULÓK.

«*Ich hab' einen blinden rothen Fuchsen zu Haus. Wer mir 2 Ducaten dafür giebt, dem verkauf' ich ihn.*» (Van egy világtalan sárga gebém odahaza, a ki két aranyat ad érte, neki adom.)

Ráth András kapott a tréfán:

«*Ich gieb' die zwei Ducaten.*» (Megadom a két aranyat.)

Azután hozzátette:

«*Wir wollen den Fuchsen dem Zechmeister zum neuen Jahre schenken.*» (Adjuk a fakót a czéhmesternek újévi ajándékul.)

Az ötlet tetszett, de a tetszés harsogó derültséggé fokozódott, mikor Ráth még tovább fűzte a tréfát:

«*Der rothe Fuchs gehet krumm, wir werden ein Pflaster auf die Augen legen.*» (A fakó sután jár, majd ellenzőt teszünk a szemére.) N. B. Schröder czéhmester rőt ember volt, lábait, valószinűleg a hideg viztől kapott köszvény folytán pólyába bonyolva tartotta s szemén széles zöld ellenzőt viselt.

Megállapodtak abban, hogy egy társukat ültetik a lóra, s két aranyat adnak neki, ha a Haltérre, a czéhmester elé vezeti a lovat.

E perczben lépett be az ajtón a sánta «scriba», biczegő lábát maga után vonva. Valami késői mulatságból vetődött arra, lámpáját hóna alatt vive, mig százrétü köpenyegét egészen orráig húzta föl.

Jó pajtása volt ő a halászoknak, valamikor *Ráth* András mellett is instruktorkodott. Minden felől tele pohár nyúlt feléje, de még mielőtt érinthette volna, Ráth titkolózva félrevonta, s miközben megcsörgette előtte pénzzel telt erszényét, tollat, papirost nyomott kezébe.

A KÁVÉHÁZ TERRASZA.

A scriba meghajolt a csengő argumentumok előtt, leült, s míg tollát markolatig mártotta az előtte álló kalamárisba, arczvonásai a sarkasztikus gúny kifejezését öltötték magokra.

*

Újév első napja reggelén aztán szokatlan látványra ébredt a korai misére sereglő polgárság. A Hal-téren, a Daldioni-ház sárgára meszelt falai előtt a bámészkodó kiváncsiak meglepetve láttak egy ismeretlen kéz által az éjen át felragasztott plakátot, mely helyenként hangos derültségre fakasztotta a körülállókat. Mindenki a szemközti Schröder-ház felé szegezte önkénytelenül is tekintetét s kaján öröm tükrözött az arczokon. Gyilkos hatása volt ennek a másfél század előtti «nyilttéri közlemény»-nek, mely sajtó nem létében az utczasarok nyilvánosságát vette igénybe a személyes támadás czéljaira, s nem kimélte Schröder czéhmesternek még magánéletét sem, pellengérre állította parázna életét, csípős gúny tárgyává tette testi fogyatkozásait, mindezt ékes pesti németséggel, imigyen kezdve:

«*Zu diesem Neuen Jahr Wunsch.*»

Was hat sich im alten Jahre zugetragen
Dass man khünnt' mit Stühl und Wagen
Auf dem Fischplatz fahren trag . . . stb.

Nem telt bele egy óra, s a város népe a legtávolabbi negyedekben is értesült a sikerült persiflage-ról. Mindenki tudta, hogy kire vonatkoznak e szavak:

«Aber der mit dem Pflaster am Augen
— — — — — — — —
Und der bey sein Füss-Verbänd'
Den er mittragt bis ins End'»

s az utánok következő még sikamlósabb, nem is reprodukálható kitételek. Hiába tépette le Schröder egy megbizott embere által a pamfletet, akkor már késő volt; az elmés rigmusok minden szájon ott lebegtek, s a köznevetség tarthatatlanná tette az egykor mindenható Atyamester amúgy is megingott poziczióját.

A czéh természetesen szigorú vizsgálatot indított az irat értelmi szerzőjének kiderítésére. A halászok nem is tagadtak s már-már úgy állt, hogy a bűnösöket a nemes testület hallatlan megsértéséért örökös kizárással fogják büntetni. Ezt a súlyos itéletet azonban később pénzbüntetésre enyhitették. Mindegy, a halászok elérték czéljukat, véget vetettek a nimbuszában, tekintélyében kegyetlenül megtépászott Schröder Mihály garázdálkodásainak.

V. S.

ASZFALTOZNAK.

TAVASZ BUDAPESTEN. — Bér Dezső rajzai.

A HÉTRŐL.

Az új ünnep. A piros ünnep napjaihoz hozzásimulnak ime a fehér ünnep napjai. Ez a fehér ünnep a legújabb minden ünnepek között, olyan fiatal, hogy a kalendárium még tudomást se vett róla. Az új ünnep: a *gyermeknap* csak tavaly született, tehát most esztendős, de a milyen egészségesnek, erősnek született és a mekkorát egy rövid esztendő alatt fejlődött: immár bizonyosra lehet venni, hogy végképen beírta a maga dátumát, ha nem is a naptárba, de a szivekbe. Ha lehet vagy szabad ünnepek sorsáról beszélni, elmondhatjuk, hogy ennek az ünnepnek, a mely lelkét a gyermeknek, a gyermek szeretetének, kultuszának, oltalmazásának szentelte, példátlanul nagy sikere volt. A mi annak a bizonysága, hogy a maga megünneplésére, megtartására készen találta a szíveket. E nélkül a készség nélkül semmiféle keletkező ünnepből nem lehet igazán ünnep, még akkor se, ha — törvényt hoznak róla. Van rá bizonyságunk a nem is régi múltból. Április tizenegyedikéből nem tudott márczius tizenötödikét csinálni semmiféle kormányakarat és hivatalos támogatás. A gyermeknap azonban csakugyan ünneppé lett a maga erejéből, a lelke erejéből, az erkölcse erejéből. Egészen sajátos és egészen modern ünnep, a mely nem halkítja meg az élet lüktetését, nem állítja meg a gépeket, nem zárja be a boltokat, nem parancsol szünetelést a munkára: csak az élet, a lüktetés, a munka eredményét avatja ünnepivé, megadóztatván egy nemes, egy tiszta akarat javára, a mi java édes mindnyájunknak, mert a gyermek sorsában a jövő sorsa érik, a gyermeket szolgálván, a jövőt szolgáljuk. Ezért kellett szivünk teljes gyönyörűségével nézni az új ünnep sikerét: a mely a lelkek igaz jóságának, nemes fogékonyságának, a legtisztább szeretetnek diadala. A jövendő boldogságának biztosítéka: a jövő szeretete. Ez minden nemzetnek és minden kornak legokosabb önzetlensége.

*

Szétrebbenés. Ennek a mi gyönyörű Budapestünknek, Budapest lakosságának a különösségeiről, sajátos szokásairól, erkölcseiről és tulajdonságairól nem is egy könyvet lehetne írni, hanem egy egész bibliotékát. Ezek között a sajátosságok között van szép, jó is, van olyan is, a mely inkább érthetetlen, mint dicsérnivaló. De szinte minden alkalom a levegőre hoz valami jelenséget, a minek legalább is — keresni kell az okát, hogy érthető legyen. Az ünnep például mindenütt az otthoné, az otthon melegéé. Mindenki házába siet, hogy a pihenő napok csöndjét, nyugalmát élete legmeghittebb helyén élvezze. Budapesten más erkölcs járja. Ez a város nem tud otthon ünnepelni. Ünnep előtti napon rogyásig tele minden vonat, a mely a budapesti pályaudvarokból — indul. Mintha a tatár közeledne, olyan menekülés támad, holott mi tele vagyunk panaszszal, a miért az idegenek seregei nem árasztják el a mi gyönyörű fővárosunkat. Mennél jogosultabb ez a panasz, annál érthetetlenebbnek tűnik fel a budapestieknek ez a minden lehető alkalommal való elmenekülése. Nem lehetne azt mondani, hogy a budapesti ember nem szeretné az ő városát, de ebben a szeretetben határozottan lappang egy kis csapodárság is. Megkiván a természete egy kis hűtelenséget már csak azért is, hogy mikor az utazás fáradtságának egy kis *katzenjammer*-jével visszatér, annál jobban tudjon örülni az otthona nyugodt, meleg varázsának. Vannak emberek, a kik néha megkívánják a vendéglői kosztot, hogy aztán annál jobban meg tudják becsülni az ízes, kitünő házi főztet. Ez az egyik oka ennek az ünnepi szétrebbenésnek. A másik meg az, hogy e rohamos fejlődésű városban a lakosság egy igen nagy részének csak *szerzett otthona* Budapest, olyan, mint az asszonynak a férje háza. Ez az igazi otthona, de — van egy másik is, a melyet elhagyott: az apai ház. Ez az apai ház pedig Budapest lakosságának egy igen nagy része számára — vidéken van. És a hogy a fiatal házasok ünnep idején rendesen haza szoktak látogatni az *öregekhez*, úgy megy sok ezer budapesti ember is, noha itt van az otthona, az ünnep napjaira — haza vidékre. Haza utazik akkor is, a mikor megy, haza utazik akkor is, a mikor jön. Utazzék mind szerencsével és érkezzék mind örömre.

*

Pinczérsztrájk. A világon mindenféle sztrájkot el tudunk képzelni Budapesten: villamossztrájkot, pék-sztrájkot, hentes-sztrájkot, lakósztrájkot, sőt esetleg még az örökös drágulásnak egy igen rövid sztrájkját is: de pinczér-sztrájkot, még pillanatnyi tartamut sem ebben a mi fővárosunkban. A pinczérek szünetelése a kávéházak szünetelését is jelentené és hol a tobzódó fantázia, a mely maga elé tudja festeni Budapestet — kávéházak nélkül? Még lakóház nélkül talán inkább, mint kávéház nélkül, mert hisz e város közönségének egy részéről el lehet mondani, hogy a kávéházban lakik. De a ki nem lakik is kávéházban, ott végzi a hivatalos dolgát, ott az irodája, üzlete, ügynöksége, ott fogad, ott írja a leveleit és — költeményeit, ott dolgozik, ott pihen és ott szórakozik. Ha tehát Budapesten csakugyan pinczér-sztrájk lenne, valósággal nem kevesebb, mint rendkivüli állapot következnék erre a városra. Olyan helyzet, a mely nem lehetne tartósabb huszonnégy óránál. Ha kihirdetnék, hogy: veszélyben a kávéház! föltétlenül «önkéntesek» százai jelentkeznének nemzetőri szolgálatra; hordani a kapuczinert és a picolofeketét. Ez a veszedelem, mely most fölöttünk elsuhant, rámutatott arra, hogy Budapest egy részének élete-rendje a derék pinczérek karjain nyugszik és lábain épül. Meg kell tehát őket érdemük szerint becsülni érte.

AZ ELSŐ NAPSUGÁR. — Bér Dezső rajza.

*

Leontjev Tatjána. Békés időben csak a bün az, írta egy levelében Maupassant, a miben a férfiak női segítség nélkül is tudnak szenzációkat produkálni. Kiderül lassanként, hogy a nők ezen a téren is le tudják főzni a férfiakat. A legutóbbi két szenzációs bünpörben mindenütt nő a főalak. A Thaw-pörben Nesbit Evelina, a *thimi*

pörben pedig Leontjev Tatjana: a nagy tévedő. Az öreg Dumas tudvalevőleg megírta a világ legrövidebb tragédiáját, a mely egész terjedelmében a következő:

Első fölvonás: Durand úr levelet kap, a melyben értesítik, hogy a lakásán a felesége — nincs egyedül. Durand úr a fejéhez kap, revolvert dug a zsebébe és vágtat hazafelé.

Második fölvonás: Durand úr fölrohan a lépcsőn, beront a lakásba és ott egy csókolózó párt talál. Durand úr megint a fejéhez kap, kirántja revolverét és agyonlövi mind a kettőt.

Harmadik fölvonás: Véres tette elkövetése után Durand úr szétnéz a szobában. A szoba idegen neki. Megnézi az áldozatokat. Az asszony — nem az ő felesége. Durand úr harmadszor és utoljára is a fejéhez kap, és elordítja magát:

— Borzasztó, a mit cselekedtem! *Eltévesztettem az emeletet!*

A szegény Tatjana is — eltévesztette az emeletet. Ő Durnovo orosz minisztert akarta megölni és egy Müller nevű tőkepénzest lőtt agyon. Müller meghalt, Leontjev Tatjánára négy esztendőre rácsukódik a fegyház ajtaja, csak — Durnovo maradt *ebben a tragédiában* sértetlenül. A *thimi* esküdtek verdiktjében az itéletnél érdekesebb az a nyilatkozat, hogy Leontjev Tatjana *akaratszabadságának bénult állapotában* követte el a gyilkosságot. Nem volt se őrült, se elmezavarodott, de a *meggyőződés extázisában* cselekedett. Ez a lelki állapot szerepelt már idáig is, de mindig csak *benható* formában, mint indítéka a tűrésnek, a szenvedésnek, a vértanuságnak. Mint mentsége egy bűncselekménynek, egy gyilkosságnak most jutott először elismertséghez, elfogadottsághoz. Ez a birói belátás jogkörének egy olyan kitágulását jelenti, a melynek immár aligha lesznek megállapíthatók a határai. Ki tudja megmérni a szuggesztió és autoszuggesztió hatalmának elejét és végét? Hol van az akarat szabadságának korlátlansága és teljessége? Ki állapíthatja meg az emberi akaratra való tüzelő vagy bénító befolyását nem is egy meggyőződésnek vagy rajongásnak, hanem csak egy dalnak, könyvnek vagy hangulatnak? Európában csak egy embernek volt az a hire, hogy akaratának szabadsága korlátlan. Ez az egy ember: a muszka czár; de erről a hirről is sokszor kiderült már, hogy nem mond igazat!

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

A fiatal asszony csakugyan magányosan tartózkodott ott a kertre néző traktus egyik udvarhölgyi szobájában. Ismerős és drága remetesége volt az neki: régi leánykori szobája, melynek szuperlátos nyoszolyáján az egykori «viczekirálynő» annyit álmodott jövendőbeli Mihály uráról. Hej, régen volt, egy éve már annak, azóta sok minden megváltozott! Margit a régi szépség még mindig, csak hát menyecske lett a leányból! Sápadt egy kicsit, egész mivolta gyöngélkedő. Párnával bélelt karosszékben ül a nyitott ablaknál s bágyadtan fogadja a késő délután beáradó balzsamát. Ölében sok nyitott levél takarja a szeretettel készülő gyerekruhácskákat, — gyüszüs ujjával (tán századszor már!) e leveleket rendezgeti s közben szeretettel pillantgat az előtte álló munkaasztalkára. Kis medály támaszkodik ehhez a varróládikához s aranyos keretéből Tholdalagi Mihály tekint a feleségére. Valami lézengő talián piktor csinálta volt, de azért nem rosz a kép, — a szemek beszédesek. Lehet, attól, hogy félesztendő óta Margit annyit beszélget velük . . .

— Édes jó uram, — kezdi most is, — lám itt ülök veled szemben és szorgalmatoskodom, tudod-e, mit mivelek? Csitt, arra a piczi ruhácskára ne pislants, azt neked nem szabad látnod, boldog meglepetés legyen az neked, majdan ha megjössz . . . Jóságos Istenem, bár csak jönnél már meg! Csak neked súgom meg, szivem: olykor annyira gyötör a kétségbeesés, hogy imádkozni se merek többé . . . nagy bűn, a mit mondok, de Istenben való hitemet féltem már! Ám csend, türelem, — tudom én, hogy a hű asszonyembernek még a Mindenhatót se szabad türelmetlenséggel boszantani. Várok, szivem, várlak, s addig is a leveleiddel vigasztalódom. Még az imádságos könyvemnél is többet forgatom őket, — olyan az, mintha véled társalkodnám. No, mondd el csak még egyszer, hogy is volt?

És Margit szeretettel kezdi lapozni a leveleket előlről. Közben a medályra pillant s olyan aggódó érdeklődéssel motyogja, mintha akkor hallaná először:

— Igen, február elején végre lengyel földre értetek, és ugyancsak bámúlt és ijedt a lengyel a szép rendelt sereg láttára! Hát még mikor a huszezer kozák is hozzátok csatlakozott és ötvenezren vonúltatok Krakkó felé! De, mondod, szükség is van erre a temérdek emberre, mert a sok szines polyák barát máris mind ellenetek fordul. Megtudták, hogy a Fejedelem nemcsak velük, hanem a svéddel is szövetkezett és pedig ép ellenük! Február 18-án ütköztek először Sambornál, melletted esik el jó Kemény Boldizsár . . . jaj, édes uram, csakhogy te neked nem esett bajod! Attól fogva aztán verekesznek egész márcziuson át, — hiába jön Szelepcsényi uram a császár képében lebeszélni a Fejedelmet, Ő Nagysága márczius 28-ikára Krakkó alá ér s felmenti a bent parancsoló svéd óbestert a lengyelek ostroma alól. Bevonúltok . . . no erről már részletesen szólsz te! Hadd lám csak? Ott álltok a vár alatti Strzelnica téren s a Fejedelemre vártok, ki ép akkor öltözik át a sátrában lengyel királylyá. Végre koronásan, palástosan megjelenik, a magyarok éljeneznek s Kemény János uram «felség»-nek tiszteli. De szép lehetett! Felszáll az aranyos hintóba s a sereg sorfala előtt a városkapuhoz hajt, hogy a svéd óbestertől átvegye a kulcsokat. Ekkorra azonban hirtelen vihar támad, villám csap s a királyi kocsi felborúl. Nagyságos urunk fejéről bizony majd leesik a korona, a hogy becsülettel ugyan, de azért mégis nagy hirtelen kiszáll a hintóból. Átveszi a kulcsokat, pompás török lóra ül és tizenhatezernyi svéd, erdélyi, kozák lovassal bementek a városba. No, hadd faggassalak, — sok szép lengyel leány nézett-e alá az ablakokból s te, Mihály uram visszanéztél-e rájuk? Nem felelsz, csak arról beszélsz, hogy milyen temérdek fényű az a Wawel-palota, a hová az új «György király»-lyal szállasz. Mentek a fényes termeken át, szinaranyból és velenczés kristályból valók azok, — Ő Nagysága olykor meglepetve áll meg s nézi felséges magát a tükrökben, de aztán csak tovább keresi a Báthory István ágyasházát. Leül nagy királyi ősének a nyoszolyája mellé s gondolatokba merülten virraszt ott sokáig. Te szolgálod őt azalatt . . . némán szemléled a Fejedelem komorságát. Mért oly elégedetlen Ő Nagysága? Misem olthatná hát dicsvagyó lelke szomjasságát? Mintha nagy Báthory Istvánnal társalkodnék, félhangon morogja magában: «Itt volnánk hát, — ám voltakép minek is jöttünk ide? . . .» És nincs is neki ott a Wawelben maradása, két nap múlva vonúltok már odább . . .

Margit sóhajtva lapozza tovább a leveleket:

— Igen, itt van, — április 11-én találkoztok a svéd királylyal. Ő Nagysága a chmielovi táborban fogadja X. Károly Ő Felsége látogatását. Te magad, édes uram, félmérföldnyire mész a Fejedelemmel a király elé. Dörög az ágyú, szól a síp, meg a trombita, — nagy a pompa. Ő Felsége vitézi jelenésű, derék és szép ember, ámde igen tartózkodó és sehogysem tüzeli a mi Nagyságos országurunk vállalkozását. Sokkal kisebb sereggel jött, mint a hogy igérte, s egyre azt hajtogatja: elég baja van neki a dánokkal otthon! Felette dühös a lengyelekre s folyton ezzel tölti a Fejedelmet: «akárhogy is megveri őket Nagyságod, semmire se fog velük menni, — ezt a scytha nácziót, ép mert sohse ad nyilt csatát, sohse lehet egészen agyonütni . . .» Hát én nem értem, édes uram, mit jelent ez a huzavona, én csak azt veszem ki a leveleid szavából, hogy Ő Nagyságának nincs kedvére a dolog. Telik az idő, itt van május és sehogy sincs haladása a ti ügyeteknek. Brzest várát bévesztitek, de azontúl, úgy tetszik, már nem is vagytok többet a svéd királylyal. Azontúl juniusból már csak egy leveledet olvashatom. Stenbock svéd generális urammal Varsó alatt vagytok, — szökik a lengyel előttetek mindenütt, de hátatok mögött ismét tömörül és megnyom. Kusza az irásod, drága uram, jaj, hogy értsem? Azt mondod, már Stenbock uram is el akarja hagyni a Fejedelmet, — Ő Nagysága, meg nagy urunk, Kemény János könnyezve kérik, ne hagyja őket magukra idegenben, pusztában . . . Ám a svéd generális ura parancsára hivatkozik s csak azt tanácsolja az erdélyieknek: «menjenek haza Nagyságtok, árt a maradás, baj lesz! . . .»

A fiatal asszony hosszan bámúlt erre az utolsó levélre s lassan gyűlik a könny a szemébe. A varró-asztalkára borúl, oda a medály elébe s úgy könyörög neki:

— Utolsó szavad ez: «baj lesz», s azóta egy hónapja már, hogy nem kaptam irást tetőled! Boldog Isten, hol vagytok, merre lehettek, — szabadulásodnak örül-e a könnyem, vagy tán már végedet siratom? Megöl a kétség, belehalok én ebbe a szörnyű inségbe!

Aztán riadtan veti fel a fejét:

— Nem, nem lehet az, — hisz ha nem is tudom, hol vagy, lelkem azért szorosan véled van s megérezném én a te veszedelmedet . . . Oly fullasztó itt a lég, — teszi hozzá felkelve, — nem birom tovább a szobában, megyek a szabadba.

Csak ép karjára veszi nyári kanavász mentéjét és leosonva a hátsó lépcsőn, a következő perczben már kint is van a kertben. Bágyadtan mendegél az elhanyagolt virágágyak közt, — beh megváltozott itt minden tavaly óta, a felburjánzó természet mily szabad zabolára eresztette magát! Margit elhalad az Izabella királyné öreg tölgye alatt s bánatosan tekint fel a galylyakon trónoló Himes Házra. Elhagyatva ez a szép palotácska is és erősen romlik; fakúlnak tarka szinei, pusztuló ablakain át pedig a kert szabad szárnyasai közlekednek. Ott, a hol egykor a Bül-Bül volt fogságban, most vad madarak raknak fészket a maguk jószántából . . . Tholdalaginé gondolatszegetten bámúl bele a nyári naplemente biborába, de aztán megint csak nyughatatlanúl ballag tovább. Megyen a labyrinthusba, ott tán majd békével lehet. Beh dudvások ennek az útvesztőnek az ösvényei is! — Kimerülten ül le a rózsabokor alá a csodaforrás párkányára. Kedvencz zarándokhelye ez neki, tavasz óta sokszor ellátogatott ide, első vallomásuk e szép emlékhelyére. Szerette gyomlálgatni, csinosítani a piczi térséget, — most is foglalatoskodik egy kicsit, aztán babonásan hajlik a forrás hűvös tükre fölé.

Jaj csak mutatná ez a tükör a jövendőt szépre! . . .

— De hisz nem lehet neki baja, — mormogja, — különben megérezném én azt . . . — Ám a hogy ezen elmélkedve gyanútlan letekint, egyszerre csak iszonyodva hőköl vissza

BÉR *Dezső*, festő, * Kalocsa 1875 ápr. 10, † Budapest 1924 okt. 7. Budapesten tanult s szinte kizárólag karikatúrarajzolásra adta magát. Ily minőségben munkatársa, később szerkesztője volt a *Borsszem Jankónak*. 1903. a Nemzeti Szalónban, 1906. a Könyves Kálmán szalónjában rendezett műveiből gyüjt. kiállítást. 1911. Őszi szántás a Naphegyen c. színes rajzával megnyerte a Nemzeti Szalón ezüstérmét. E műve és Anya gyermekével c. festménye Budapest székesfőváros tulajdona.

R. G. I. 991

1187. Ismeretlen művész.
XIX. századból.

1187. Batthyány Kázmér gr

Derékig, kissé jobb
dór, bajusza és körszakálla röv
lény és egyelejű zsinoros

fölül: NÉMET UJVÁRI

~~Karimája és hátlapja~~

Ezüstös réz (egyen mélyitet
Becsértéke 40 K. -- Havas
(787-907-143).

Bér Dezső

— **Bér Dezső meghalt.** József Ferenc kir. herceg házasságának mai ünnepélyes megáldását a Mátyás-templomban, megdöbbentő incidens szomoritotta meg. A közönség soraiban foglalt helyet Bér Dezső, a *Borsszem Jankó* müvészeti szerkesztője is, azzal a szándékkal, hogy vázlatokban örökitse meg a fényes egyházi ünnepség jeleneteit. A kiváló müvész hirtelen rosszul lett, s mire rendőrök és a Ferenc József-nevelőintézet sortálló növendékei kivitték az utcára, eszméletét vesztette, melyből az azonnal ott termett mentők sem tudták életre kelteni. A mentőkocsiban halt meg néhány percnyi vivódás után. Tetemét a szomszédos pénzügyminisztérium kapualjába vitték. Ennek a gyászos jelenetnek öntudatlan szemtanuja volt a müvész felesége is, ki az I. kerületi elüljáróság egyik ablakából nézte az ünnepi felvonulást. Nem ismert férjére a halott emberben, akivel ma este volt megülendő egybekelésük huszonötödik évfordulóját.

Bér Dezsővel legtehetségesebb politikai karrikaturistánk szállt korai sirba. Egyenes folytatója volt annak a magyar karrikaturarajzoló hagyománynak, amelyet néhai Jankó János inditott meg. Miként Jankó, majd pedig utódja, Faragó József, Bér Dezső is a *Borsszem Jankó*-ban bontotta ki tehetségét és alkotta legértékesebb munkáit. Igen ötletes rajzoló volt, inkább tréfás, semmint maró kedvü eltorzitója a közélet szereplő nagyságainak. Voltaképpen festőnek készült. De még a Képzőmüvészeti Főiskolára járt, mikor az ujságirás igézetébe került, és sorsa ezzel mindörökre eldőlt. Mint kalocsai fiut (1875-ben született) néhai Gajári Ödön lapjához, a *Nemzet*-hez szerződtette eleinte korrektornak. Ettőlfogva Bér állandó kontaktust tartott a napi sajtóval. Minden azóta megindult és elmult élclapba dolgozott, mig végül 1910-ben, Lipcsey Ádám szerkesztő halála után a *Borsszem Jankónál* állapodott meg. Egy időben *Az Ujság* is munkatársai közé számitotta. Több karácsonyi mellékletünk rajzait ő készitette. Ami időt a hivatásos munka meghagyott számára, azt komoly müvészeti tanulmányoknak szentelte. Mészáros-utcai szép mütermében sokat festett, tájképet is, figurálist is. Java munkáit a háboru előtt gyüjteményes kiállitáson be is mutatta a Könyves Kálmán szalonjában. De már azelőtt is sürün szerepelt szép szines tájképeivel a Mücsarnok kiállitásain. Közben mint plakátrajzolónak is jelentős sikerei voltak. A jóindulatu, derék férfiut általános részvét kiséri korai sirjába.

Az Ujság 1924. X/8.

amit végeznek. Erre a műszaki és gazdasági tanulmányok közvetlenül nevelnek. Nagy érdek, hogy ez a felelősségre nevelés itt sikeres legyen, hatása innen messzire áradjon és hallgatóinkban is, másokban is a nemzet sorsáért való felelősség lelkiállapotáig emelkedjék.

Nagy magaslaton látom így az innen kikerülő embereket. Ezzel az egyetemi tanár feladatában mintha nagyon is nyomatékossá tenném az emberalakító, nevelői elemet. Nyomatékossá, de nem egyoldalúvá. Mióta — kisgyermekkorom óta — megszoktam, hogy az egyetemi tanár hivatását lássam a legmagasabbrendű hivatásnak és amióta megértettem az egyetem mivoltát: mindig nagyon szegény embernek tartottam azt a tudóst, aki csak önmagát kívánta a csúcson látni és nem igyekezett tanítványokat emelni fel maga mellé. Soha sem értettem azokat, akik nem ismernek önmagoknál okosabb embert és különb szakembert. Az igazi tudós azért igyekszik tanítványokat nevelni, hogy azok magasabb csúcsokra is feljuthassanak. Az ilyen ember fejleszteni igyekszik mindazokat a tulajdonságokat, amelyek erre a tanítványt képessé teszik.

Nem kell többet mondanom arról, hogy íme, egybeolvad a kettős feladatunk: az idő parancsolta tudományos munka és

Bér Dezső

Az Ujság 1921. XII. 18

** **Bér Dezső kőrajzai.** Bér Dezső, a népszerű torzképrajzoló, ki szabad óráit a magasabbrendű művészetnek szenteli, tíz litografiáját impozáns albummá egészítve kiadta. Mint vérbeli rajzolóművész nagy könnyedséggel futtatja krétáját a kövön és széles, jágy vonalakkal, a festői felé közeledő előadással jeleníti meg lapjain a művészi természetet, a Tabán ódon utcarészleteit és ábrázol rajtuk nyüzsgő embersokadalmakat, vagy egyes aktokat. Nemcsak rajzolnak kiválók lapjaik, de technikai tekintetben is nagyon ötletes és biztos alkotások. A tíz lap ízléses tokban 1000 koronáért szerezhető meg a művésztől (I., Mészáros-u. 40.). (e. a.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

Bér Dezső

1966 MAR 2 0

1021

A történelem emlékezete

1919 március 21. A századfordulón még mindenki azt hihette, hogy ez csupán a Gergely-naptár egyik dátuma lesz. Feltételelezhették, hogy ezen a napon kiemelkedő egyéniség születik, vagy hal meg; esetleg jelentős találmány lát világot, vagy ütközet zajlik majd, ahol lesznek győztesek és vesztesek. Azt azonban senki sem sejthette, hogy ez az időpont fogalommá válik, mert *a világ összes országai közül, Oroszország után itt, ebben a házban veszi kezébe másodiknak a hatalmat a proletariátus, amelynek élén szervezett pártja áll.*

S mi minden történt már ezzel a fogalommal! A lelkesedés tomboló áradatát váltotta ki határainkon belül és kívül a nincstelen milliókból. Rettegést, dühöt, gyűlöletet keltett Európa minden kapitalistájában. Precíz haditervekre ösztönözte az antant vezérkarát és szörnyű bosszúra a győztes ellenforradalmat.

Jöttek évek, amikor a hivatalos propaganda minden gépezete azért dolgozott, hogy ezt a fogalmat örökre kitörölje a magyar nép emlékezetéből. Határainkon, falvainkban, városainkban az emlékművek végtelen sora áll, amelyet közadakozásból emeltek, de amelyekre lehetetlen volt rávésni, hogy azok a hősök nyugszanak jeltelen sírokban, akik a Tanácsköztársaságért haltak. Csak első világháborút volt szabad írni. Csak 1914-et. Tizenkilencet sohasem. Ha apád, ha gyereked, testvéred, férjed is pusztult el a proletárhatalomért, az intervenció ellen, a fejfának erről nem volt szabad árulkodnia. A fasizmus még a fejfákat is cenzúrázta.

De egy megismert fogalmat nem lehet többé kitörölni egy nép életéből. A felismerés keményebb a kőzetnél, acélnál, gyémántnál. A felszabadulás napjaiban volt sok gondunk, de olyan egyszer se, hogy helyreállítsuk a magyar munkásosztályban tizenkilenc fogalmát. Már a helyén volt. Pontosabban: még mindig.

A tizenkilences harcosok java már nincs közöttünk, vagy nem tud a régi energiával munkálkodni. Az emlékezők elfáradhatnak, ki is dőlhetnek a sorból, de az emlékeztetők sohasem.

Képeket nézek. Egykorú plakátok, grafikák, fotók, metszetek sorakoznak előttem.

A Tanácsköztársaság kikiáltását követő második napon *Bér Dezső* karikatúrát rajzol. A háttérben füstölgő gyárkémények, egy kapun elhízott férfi fut át, görnyedten szorítva magához pénzeszsákját, mellette, riadtan, hermelinpalástosan és diadémokkal cicomázottan felesége, mögötte szoborszerűen, sziklakeményen bőrkötényes munkás, angyalszárnyakkal. Szöveg nincs, nem is szükséges. A tőkés kiűzetett paradicsomából, biblikus *igazságszolgáltatás történt a dolgozó nép akaratából.*

Egy fénykép: *Kun Béla beszél* Csepelen, a gyár köztulajdonba vétele alkalmából. A hatalmas tömegben leginkább a kalapok láthatók. Nem fekete keménykalapok, hanem gyűrött, szürkés-poros, puhák. Kun munkásokhoz szól, s úgy billennek hátra a tarkókon a kalapok, mint amikor az ember a távoli eget kémleli.

Májusi felvonulás. A sorban sarlós-kalapácsos lobogó alatt rossz ruhájú, féllábú férfi biceg mankón. Mi a neved, ki vagy Te, hol hagytad a fél lábadat, s hová igyekszel? Nem való Neked a felvonulás! Szinte hallom a képről válaszát, hogy ha a fegyvergyárosok parancsára leszakíthatta a srapnell azt az egyiket, megfáradhat a másik a párt, a kommunisták hívó szavára.

Sinkó Károly rajza egy proletárcsalád költözéséről. Szakasztott olyan, amilyenekre én emlékezem gyerekkoromból, s mégsem olyan. Akárcsak valamikor nekem, itt is egy gyereknek kell vigyázni arra, hogy le ne dőljön a mosdóállvány a kiskocsiról, de: a régi kacathoz most megszokásból ragaszkodnak, nem úgy, mint a fasiszta ellenforradalom kilakoltatásai idején. Fürdőszobás lakásba mennek. *Március 21-től április 22-ig a munkáskormány 6182 munkáscsaládot helyezett el a gazdagok otthonaiban.*

Plakát, alatta a felirat: *»Könyvek a házfelügyelőnél!«* Egy kisfiú pillant a könyvbe. Amire például én kisfiú lettem, a házmesternél már nem volt könyv, csak pálca, amivel végigvert rajtunk, ha ricsajoztunk a gangon.

S újra gyerekek. Az úri lakásokban készített fürdőt vánnyadt testüknek a hatalom, amott pedig nyaralni viszi őket a vonat. Jómagam a felszabadulás után láttam közelről először a fürdőkádat, meg a Balatont is. Az imperialista hatalmak és az antant jóvoltából sokáig késett nemzedékem számára az effajta mulatság.

Azután már így szólít a plakát: *»Fegyverbe! Fegyverbe!«* Mindenre elszánt hősi küzdelem, majd Horthy a fehér lovon. S itt vége szakad a képeknek. Visszájára fordul a munkás biblikus igazságszolgáltatása, a tőkés újra elfoglalhatja helyét igazgatói szobájában, feleségének szeméből eltűnik a riadtság, s a bálak forgatagában eredeti fényükben csillognak haján a diadémok. A munkás nem találkozhat többé Kun Bélával, akire az osztrák emigrációban is lovascsendőrök vigyáznak; nem tekinthet többé a távoli egekbe, szemébe húzza újra gyűrött puhakalapját. A féllábú felvonuló tán átkozódva tördeli mankóját, a proletár féltett kincse lesz ismét a kopott lavór és a könyveket elviszik a házmestertől.

Jól tudom, ez nem volt minden, talán kis töredéke csupán a forradalomnak. De sokunkban, akik nem éltük át — ez él tizenkilencből. És bővítjük majd szüntelenül ismereteinket adatokkal, dátumokkal, mindennel, ami szükséges. Mert az öregek emlékezete megfakulhat, de a történelemé nem.

Fodor Gábor

Riportsorozatunk nyomán:

a KIOSZ, a fővárosi tanács és a KNEB a szolgáltatási és javítási árakról

Azt mondják, az órás annyit kér a javításért, amennyit akar. Az órába nem lehet belelátni. Mi — riportsorozatunk során — nemcsak az órásokat, hanem a kötősöket, a cipészeket, a rádió, tv és háztartási gépjavító műhelyeket, üzleteket is felkerestük. Azt tapasztaltuk, hogy azonos munka elvégzéséért minden műhelyben más és más árat kértek. Még pedig nem is filléres eltérésekről volt szó. Minden riportkörút előtt az adott szakma legjobb ismerőivel állapíttattuk meg: az általunk kért munka elvégzéséért milyen díj jár. A vásárlók, a megrendelők millióinak erre nincs módjuk. *Hogyan védik az ő érdeküket, mit tesznek azért, hogy az árdzsungelben rendet teremtsenek?*

A kisiparosok érdeke is

— Az országban hetvenezer kisiparos dolgozik, közülük ötvenötezren közvetlenül a lakosság megrendelésére — mondja *dr. Gervai Béla*, a KIOSZ elnöke. — *Tevékenységük, munkájuk nélkülözhetetlen.* Gyakran olyan kis településeken, községekben is fenntartanak műhelyeket, ahol az államnak, a szövetkezeteknek gazdaságtalan lenne. Sokat segítenek a fehér foltok megszüntetésében, a szolgáltatás és a javítás területén a kisiparosokra nagy feladatok hárulnak. *Legtöbben tisztességgel, becsülettel végzik munkájukat, betartva a törvényeket, rendelkezéseket. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy nincsenek olyanok, akik nyerészkednek, árdrágítanak, jogtalanul akarnak magas jövedelemhez jutni. A KIOSZ az ilyen kisiparosok ellen minden eszközzel harcol*, éppen a becsületesen dolgozó kisiparosok jó hírnevének védelme érdekében. Tavaly 382 kisiparostól vonták meg a tanácsok az iparengedélyeket, köztük sok olyantól, aki a megengedettnél többet számolt. Minden lehetőséget megragadunk, hogy felhívjuk a kisiparosok figyelmét, ne éljenek túlkövetelésekkel, az árak a tényleges munkát, a felhasznált anyagértéket, a költségeket és a törvényes hasznot tükrözzék. Természetesen azonos munkánál is lehetnek eltérések, mert nem mindegy, hogy valaki egy peremkerületben, vagy a Váci utcában dolgoztat, milyen a műhely gépi felszereltsége, rezsiköltsége, hogy csak néhány tényezőt említsek.

Szigorú intézkedések

— Riportkörútunk során szándékosan *azonos osztálybesorolású üzletet* kerestünk fel. A XIV. kerületben az egyik műhelyben a porszívó javítására 40 forintot kértek, néhány száz méterrel arrább 300 forintot.

— Ilyen eltérések nem lehetnek. A száz forintnál nagyobb tételeknél, ha a kisiparos nem az irányárakat alkalmazza, kalkulációt kell készítenie. Ezt nem becsléssel, hanem az árszabályok előírásai alapján kell összeállítani. *Kérjék a vásárlók a kalkulációt és a számlát.* A vevők, megrendelők védelmére az illetékesek több intézkedést is tettek. Az árakat tíz különböző szerv ellenőrzi rendszeresen, s a megrendelőknek is módjukban áll vizsgálatot kérniük, ha úgy érzik, megkárosították őket vagy nem megfelelő minőségű munkát kapták. A KIOSZ szakosztályokban szakmabizottságok dolgoznak, amelyek a panaszok nyomán az ipartörvény alapján járnak el. *A bizottságokban a szakma legismertebb képviselői kapnak helyet, akik pontosan meg tudják állapítani: jó-e az árvetés, s a végzett munka minőségéről is véleményt adnak.* Ha túlkövetelést tapasztalnak, visszatérítettek az összeget, sőt szabálysértési eljárást is kezdeményezhetnek.

A tanács és a népi ellenőrök vizsgálata

Nemes Tibor, a fővárosi tanács ipari osztályának helyettes vezetője: — *Az a véleményünk, hogy nem egyszerűen kisiparoskérdésről van szó. Az állami, tanácsi és szövetkezeti szolgáltató-javító egységekben is gyakoriak a túlkövetelések.* A célunk az, hogy sehol se csaphassák be az embereket, ne kérhessenek többet, mint amennyi jár. *Az eddiginél szigorúbb ellenőrzéseket végzünk*, a közeljövőben elsősorban a szabóknál, kárpitosoknál, töltőtollasoknál, órásoknál végzünk vizsgálatokat. Az is baj, hogy a felvevőhelyeken a munka átvételével gyakran nem szakembereket bíznak meg, s azok óvatosságból a legmagasabb árajánlatot adják.

Lakatos György, a KNEB osztályvezetője: — *A riportsorozat megállapításaival egyetértünk.* Több mint ezer népi ellenőr vizsgálja jelenleg az országban a javítás-szolgáltatás helyzetét. Nemcsak az árkérdésben akarunk tisztán látni, hanem felmérést készítünk az anyagellátásról, a fiókhálózatról és az irányítási módszerekről is. A vizsgálat alapján részletes jelentést készítünk, amely a Minisztertanács elé kerül.

A KÖZÉRT-ben szólunk a 20—30 filléres túlszámolásokért. A műhelyekben gyakran 50—100 forintokról, vagy még ennél is többről van szó. Minden illetékes egyetért abban, hogy ezt az állapotot fel lehet és fel kell számolni.

Moldován Tamás

Tavaszt vár a Vidám Park,

a Városligeti tó, az Ifjúsági Park

A csillagászati naptár szerint holnap, március 21-én, pontban 02 óra 53 perckor beköszönt a tavasz. S ha az időjárás még nem is az »igazi«, a *Városligetben* már mindenütt tavaszi hangokat és főleg tavaszi kopácsolásokat hallhatunk. Nemcsak a májusi nemzetközi vásár pavilonjai épülnek, a tavaszi nyitásra vár a pestiek kedvelt szórakozóhelye, a *Vidám Park* is.

A budapesti ifjúsági napok záróünnepségével, május 1-én délután 5 órakor nyílik a budapesti fiatalok kedvelt szórakozóhelye, a *budai Ifjúsági Park*. Tavaly itt több mint 150 000 fiatal táncolt és szórakozott. Jó hírt közlünk számukra: már festik a székeket renoválják a színpadot, rendbehozzák a gyepet, kiültetik a tavaszi virágokat. *Májusban* [illegible] változás: kiváló tánczenekarok műsora, a keddi napokon amatőr zenekarok fellépése, minden csütörtökön ifjú tehetségek bemutatkozása, vasárnapokon pedig a tánc mellé rövid műsor kínál szórakozást. Tavaly néhány fiatal megfeledkezett a jó modorról, idén a KISZ most készülő *»házirendje«* mindenki számára kötelező lesz. Azt is eláruljuk

Csecsemőnek számít minden olyan gyermek, aki még nem lépte túl *első életévét*. A statisztikai adatok szerint hazánkban a *csecsemőhalandóság* 1956-ban 5,9 százalék, 1965-ben — előzetes adatok szerint — 3,8 százalék. A sokat emlegetett »békeidőben«, 1938-ban, 13,1 százalék volt. *A csökkenés szembetűnő és figyelemre méltó.* A szép eredmény azonban még mindig nem kielégítő, tennivaló akad az arány [illegible]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 OKT 7

Bér Dezső

NÉPSZAVA
Budapest

OKTÓBER 7

A NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG
megalakulásának 20. évfordulója.

KHEINDL ANTAL
mérnök, műegyetemi tanár, akadémista, több Duna- és Tisza-híd tervezési munkálatainak irányítója 50 esztendeje halt meg.

VAN CSUAN-SAN
kínai materialista filozófus születésének 350. évfordulója.

BÉR DEZSŐ
grafikus, karikatúrarajzoló, a Borsszem Jankó szerkesztője 45 esztendeje halt meg.

E. A. POE
amerikai költő és író halálának 120. évfordulója.

MARIO LANZA
világhírű amerikai énekes 10 esztendeje halt meg.

FALK MIKSA
író, politikus és publicista születésének 141. évfordulója.

ZIMMERMANN ÁGOSTON
Kossuth-díjas anatómus 6 esztendeje halt meg.

CH. FOURIER
francia utópista szocialista halálának 132. évfordulója.

FERENCZI ZOLTÁN
irodalomtörténész, kritikus, Petőfi, Deák és Eötvös József életrajzának írója 112 esztendeje született.

GÁBOR LAJOS
festőművész, a Kalocsai Népművészeti Ház alapítója születésének 83. évfordulója.

N. BOHR
Nobel-díjas dán fizikus, a modern atomelmélet egyik megalapítója 84 esztendeje született.

Tisztelt Elvtársak!

A magyar kommuni társaság dolgozói Önökk napot, a testvéri Német az első német munkás- sának huszadik évfordu

Tisztelettel kérjük, kalmából, a magyar kon dolgozó népnek pártju őszinte tisztelete és me eszmei harcunk szimbólu az 1919-es Magyar Ta harcait jelképező szobro

Budapest, 1969. októ

Kommu
A MAGYAR SZO
KÖZPON
A MAGYAR
FORRADALM
KOR

Kádár János tapssa többször megszakított be- széde után *Todor Zsivkov* a BKP KB első titkára miniszterelnök, majd *Ion Patan*, a Román KP Köz- ponti Bizottságának tag- ja, miniszterelnök-helyet- tes emelkedett szólásra.

Ezután *Cedenbal*, a Mongol Népi Forradalmi Párt Központi Bizottság- ának első titkára, *Gus- tav Vlahov*, a jugoszláv szövetségi skupstina el- nökhelyettese, utolsónak pedig *Pham Van Dong*, a VDK miniszterelnöke kö-

Bér Dezső (Kalocsa, 1875. ápr. 10. —
tő és grafikus. Jogi tanulmányok után 18
rajziskolában Székely Bertalan, Balló Ed
nya. Korának egyik legnépszerűbb karikat
tuális politikai témákat választott, mun
a Borsszem Jankó, s rajzolója a Bolond I
élclapoknak. 1903-ban a Nemzeti Szalonba
(Őszi szántás a Naphegyen stb. c. szines
nyerte a Nemzeti Szalon ezüstérmét. Több
gyüjteményében van.

Bp., 1924. okt. 7.): fes-
98-tól 1901-ig a Minta-
e és Hegedüs L. tanitvá-
uristájaként mindig ak-
katársa és szerk.-je volt
stók és Kakas Márton c.
n, 1906-ban pedig a XXX
rajzával). 1911-ben el-
kitünő plakátja az MNG

Bér Dezső festő és grafikus

Magyar Életrajzi Lexikon

Bér Dezső grafikus, karikaturista

Pesti Hírlap. 1921. dec. 18.

Bér Dezső litografiái

Bér Dezső grafikus, karikaturista

Pesti Hírlap. 1921. dec. 25. 11

Szeres ember vicclapja

Rajz. Nyole Karikatura, Bér

Pesti Hirlap. 1921. dec. 25. 11

Szemer ember vicelapja

Tíz litográfia. Bér

Pesti Hírlap. 1921. dec. 18. 7

Bér Dezső litográfiái

20

1914. Tavaszi kiáll.
5 drb. Vázlatkönyvlapok
Taorminiából, szines rajz,

1914. Téli kiáll.

21 A Kárpátok fölött, Rajz.
Az uzsoki szorosnál, rajz.
A magyar henter, Rajz.
A kelő félhold, Rajz.
A németek, rajz
Halottak napján, rajz.
A béke apostolok, rajz.
A cár a harctérre megy, Rajz.
Előörsök karácsony estéje, Rajz.

1915. Tél i kiáll.

22 Szentkép, olajf.
Kályahaelőtt, paszt.
Női fej, olajf.

Nemzeti Szalon

1900

1909 (10)

II. kecskeméti kiáll.

A vén színész, rajz.

1908 Tavaszi és V. Grafik kiáll.

Női arckép szines rajz.
A beteg " "
Látógatóban, rajz.
Plakát, szines rajz.
A kolaiciósálarcosbál, rajz.
A hajléktalan, rajz. (8)

1909 Jubiláris kiáll.

Tabán, rajz. (11) kecskemét, Nyíregyháza

1911. Magy. graf. és pasztell festők Egy. egyiittes kiáll.

Alvó lány, vizf. (12)

1911. Téli kiáll. (13)

Ősziszántás a Naphegyen, olajf.

1912 Tavaszi kiáll. (14)

Mater Dolorosa, olajf.
Vázlatok Volozcából, ceruza r.

1/.

2./

Biarrit, szines rajz.
Csendélet, olajf.

1912 Téli kiáll. (15)

A naphegy teteje, olajf.
Kotai park, olajf.
Parkrészlet, olajf.
Baccarat, ceruza r.
Röndnek muszájlönni, cer, r,
Riminiben, rajz.
Eszme, tusr.
Biró előtt, tusr.
Hdgyakorlat, vizf.
Hordják a véres kardot, cer. r.

1913. Tavaszi kiáll. (16)

Napnyugta, olajf.
Régi Pest, ceruza r.
Napsugár a Tabánban, ceruza r.

1913 Magy. graf. aquar. paszt. festők IV. kiáll.

Az elhagyott, tusr. (17)
A csodarabbi, tusr.

1913. Téli kiáll.

Kertrészlet, olajf. (18)

Politikai üzlet, karikatura,
Széll és Polonyi, karikatura,
Felekezet egyetértés, karikatura.
Csendőrség a htárszélén, karikatura,

#

1904 Tavaszi kiáll.

Gentoy

6

1904 Vizf. Rajz, Metszet kiáll.
Az utólsó nemzetör, tusrajz
Fadrusz, tusrajz.
Sulbak, tisrajz
Rabszolgavásár, tusrajz.
A Képviselő ur, tusrajz.
Gutoy, tusrajz
A magános szent, tusrajz.
A Békák, tusrajz

7

1904 I ~~ső kecskeméti kiáll.~~

A magányos szent, tusrajz.

1904 ~~1904 I ső Zombori kiáll.~~

A magános szent, tollrajz.
A békák, tollrajz
Az utólsó nemzetőr tollrajz.

1913
III. debreceni kiáll.

Verenda, olajf.
Falurészlet, olajf.
Gyömölcsök, olajf.
Csendélet II. olajf.
Lesben, rajz.
Katonák, vizf.
A meggyalázott béle, rajz.
A madárijesztő, rajz
Az anatómiai lecke, rajz.
A foglalkozásnélküliek, rajz.
A szent balkéz, rajz

19

1909 II. nyiregyházi kiáll.

Lesben, tusrajz
Politikai jelmezbál, tusrajz.
A vénszinész, tusrajz.
A tökkirály, tusrajz.
Mandolin ~~pengetés~~, tusrajz. Narancs-illat és
A feltámadás, tusrajz.
A szultán és a sah, tusrajz.
A házaló, tusrajz.
A szeparéban, tusrajz.
Nebántsvirág, tusrajz.
A szellem, tusrajz.

9

II. kecskeméti 1/.

5

Bér Dezső.

1903 Téli tárlat.

Az Athléta, tollrajz.
Kis baleset, tollrajz.
Szociálisták, tollrajz.
A három jó barát, tollrajz.
Házi hangverseny, tollrajz.
Szegények karácsonya, tollrajz.
A vurstliban, tollrajz.
A jómostoha, tollrajz.
A vadak, tollrajz.
Szalonkahuzásmtollrajz.
Békités, tollrajz.
A malomégés, tollrajz.
Esküszünk, tollrajz.
Haditanács, tollrajz.
Ézsain lencséje, tollrajz.
Tinta választás, tollrajz.
A kalauz, tollrajz.
Apai gondok, tollrajz.
Visszatérés a bandába, tollrajz.
A hősök, tollrajz.
Kovácsolás, tollrajz.
A Beőthy szelek, tollrajz.
Pihenö, tollrajz.
Póttartalékosok, tollrajz.
Nem stimel, tollrajz.

Az ószeres, tollrajz.
Sirató, tollrajz.
Magyarmező, tollrajz.
Bankett a szegényekért, tollrajz
Gőzfüdőben, tollrajz.

1900 Grafikai müvek és vázlatok nemzetközi kiáll.

1 11 drb karikaturák, tollrajz.

1901 Tavaszi kiáll.

3 Zalánházfutása, szinesrajz.
Bucsuzó, rajz.
Labdarugás, szinesrajz.
Fagyos szentek, rajz.
Nagy takaritás, szinesrajz.
Az utcáról, szines rajz.

1903 Vizf. Rajz Metszet kiáll.

4 Ami erkölcseink, karikatura.
Széll Kálmán, karikatura.
Egy görbe nap, karikatura.
Jertek haza minden megvan boes csátva, karikatura.

1/.

Bér Dezső

Bér, Desider, Maler und Graphiker, geb. am 10. Apr. 1875 in Kalocsa, absolvierte seine Kunststudien in Budapest, Paris, München und Rom und zeichnete sich als Karikaturenzeichner des angesehenen Witzblattes „Borszem Jankó" aus, dessen künstlerische Leitung er 1910 übernahm. Seine politischen und sozialen Karikaturen sicherten ihm einen Landesruf. Auch als Maler, besonders aber als Graphiker erzielte B. bei den Kunstausstellungen der Hauptstadt durchschlagende Erfolge.

Krück I. 100.l

hirtelenizományos
újság, könyv és papír bolja
SALGÓTARJÁN, FŐ-UCCA 21.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

69. Bér Dezső kiállítása. Könyves Kálmán.

1916. április 12.

		Korona
1.	A mi jó barátaink	105.—
2.	John Bull és társulata	40.—
3.	A kerítő I.–II.	60.—
4.	Körvadászat	70.—
5.	Angol udvarlás	60.—
6.	Mars Görögországban	60.—
7.	A fagyos szent	70.—
8.	A hamis kártyás	70.—
9.	Rule Britannia	70.—
10.	John Bull presztizse	70.—
11.	A szerencsevadász	70.—
12.	Nikolajevics magyar csillagok alatt	70.—
13.	A fenyő és a pálma (Heine után)	80.—
14.	Zsoldfizetés	70.—
15.	Kitchener baráti látogatása Görögországban	50.—
16.	Mazurka-tánc	90.—
17.	Az énekes koldusok	70.—
18.	Az angyalcsinálónál	80.—
19.	Az albán trón	80.—
20.	Infanteriszt Kovács az Alpesekben	90.—
21.	Mackensen és Sarrail	70.—
22.	~~A kerítő II.~~	75.—
23.	Szép kilátás a tiroli hegyekre	50.—
24.	Az olasz kormány helyzete szilárd	50.—
25.	Felség, a magyar lábainál hever!	40.—
26.	Albert belga király	45.—
27.	Joffre offenzivája	40.—
28.	Részvétlátogatás Nikitánál	80.—
29.	A hamis próféta	100.—

	Korona
30. Emánuel bajban	70.—
31. A japán inas	90.—
32. Politikai affér a háboruban	100.—
33. Kedvező alkalom	60.—
34. Szerb nagyvezérkar	70.—
35. Az utcán	60.—
36. A megzavart cirkuszi mutatvány	40.—
37. A póruljárt rabló	70.—
38. Tavasz	50.—
39. Hosszu napon	40.—
40. Jaj, jön a bolgár!	40.—
41. Hindenburg közeledik!	70.—
42. Király — börzekirály	50.—
43. Infanteriszt Pató az ágyát őrzi	30.—
44. Hadiárvák	160.—
45. Petár látogatása	75.—
46. A Möwe	75.—
47. Kilátás Görzre	75.—
48. Égszakadás, földindulás, szaladj te is pajtás!	75.—
49. Vendégek Lyonban	75.—
50. A koldus	75.—
51. A megrakott Mikulás	75.—
52. »Anglia« mulató	75.—
53. Mire jó a drótsövény	75.—
54. Mentsük meg őt, mentsük meg őt, a gróf a vizbe fulladt	75.—
85. A Janus fej	75.—
56. Magyar ököl	75.—
57. Csendélet Londonban	75.—

	Korona
58. A retiráló gőzhenger	75.—
59. Szétfoszlott illuziók	75.—
60. A kocabanda	75.—
61. Csendélet a Kaukázusban	75.—
62. Görög semlegesség	75.—
63. Lidércnyomás	75.—
64. Kiesett egy kerék	75.—
65. A három királyok	75.—
66. Kibujt a medve	75.—
67. Nagy Kristóf	75.—
68. Akadályok	75.—
69. A Vaskapunál	160.—
70. Karácsonyest 1915-ben	130.—
71. A művelt Nyugat harcmodora	50.—
72. A Damokles-kard Grey felett	160.—
73. Petár és Nikita lovasgyakorlata	50.—
74. A montenegrói államkincstár elszállitása	50.—
75. Az erkölcsrendőr	70.—
76. Hindenburg és Miklós cár birok-versenye	80.—
77. Mikulás	80.—
78. Az entente kávéházban	50.—
79. A briganti	55.—
80. Torpedójáték	40.—
81. Napoleon a válaszúton	30.—
82. A hadi önkéntes	50.—
83. Kávéházi Konrádok	40.—
84. Medvetáncoltató	75.—
85. A nagy haditanács Párisban	75.—

	Korona
86. A hütlen szolga	75.—
87. Hindenburg játszik	75.—
88. Az időjós	75.—
89. A cár koronája	50.—
90. Évfordulón	105.—
91. A hegymászók	125.—
92. Lesben	125.—
93. Nézze felség ott van Görz!	75.—
94. Brr! De hideg	75.—
95. A nagy söprés	75.—
96. A vezető	75.—
97. A triga	155.—
98. Orosz repülő	85.—
99. Az uzsoki szorosban	85.—
100. Aratás	65.—
101. Számum	85.—
102. Az entente mulatóban	65.—
103. Karácsonyest a harctéren	105.—
104. A gyászolók	85.—
105. A németek	65.—
106. Halottak napján	205.—
107. A civilizáció	65.—
108. A kis Sándornak szük lett Macedonia	35.—
109. A sündisznó	90.—
110. A póruljárt Mikulás	40.—
111. Emánuel a harctéren	35.—
112. Az angol hajóágyuk torka	25.—
113. Az olasz szabadkőmivesek	110.—
114. Kövess tábornok	70.—

		Korona
	Vidám háborus képek:	
115.	A vitéz Gyorgye	60.—
116.	A hosszu Tom	60.—
117.	Albert futása	60.—
118.	A kozákok Debrecenben	60.—
119.	Aranyeső	90.—
120.	Tavasz ébredése	110.—
121.	Csetepaté a baromfiudvarban	40.—
122.	A mulatság vége	40.—
123.	Tempi passati	60.—
124.	A korzón	30.—
125.	A sajtó néni uj kosztümje	70.—
126.	Rikkancs család	40.—
127.	Ki hogy utazik	50.—
128.	A divat humora	30.—
129.	A manègeben	60.—
130.	A mübarát	40.—
131.	Jour a Lipótvárosban	60.—
132.	Omnibusz közlekedés	50.—
133.	A klubban	40.—
134.	Nagytakaritás	40.—
135.	Téli sport a Tátrában	50.—
136.	A fiskálisnál	40.—
137.	Fürdőtoilette férjjel — férj nélkül	50.—
138.	Kártyaszobában	40.—
139.	Abbaziában	60.—
140.	A gyermekeknek	60.—
141.	Faites vos jeux	50.—
142.	Hóolvadás a Tátrában	90.—
143.	A hadseregszállitó bünhödése	90.—

		Korona
144.	A Borsszem Jankó fejtörői, 5 rajz	60.—
145.	Vázlat I.	40.—
146.	» II.	40.—
147.	Tüntetők	70.—
148.	Haláltánc	Nem eladó
149.	A villanyos	60.—
150.	Építkezés	60.—
151.	Tanulmány I.	65.—
152.	» II.	75.—
153.	Karácsonyest szegényéknél	35.—
154.	Szomszédasszonyok	30.—
155.	Öreg honvéd	25.—
156.	Hideg vacsora	25.—
157.	Esős délután	25.—
158.	A maflasarkon	30.—
159	Bohémia	25.—
160.	Weiszék a Balatonon, Svájcban, Bretagneban és otthon	70.—
161.	Ceruzavázlat I.	20.—
162.	» II.	40.—
163.	» III.	30.—
164.	» IV.	20.—
165.	» V.	20.—
166.	» VI.	30.—
167.	» VII.	30.—
168.	Akttanulmány I.	50.—
169.	» II.	40.—
170	» III.	60.—
171.	» IV.	50.—
172.	» V.	50.—

		Korona
173.	Akttanulmány VI.	40.—
174.	» VII.	50.—
175.	» VIII.	50.—
176.	Arckép	40.—
177.	Parkrészlet	Nem eladó
178.	Csók Pista a Balatonban	» »
179.	Anya és gyermeke	» »
180.	Haldokló városrész ⟨Tabán⟩	300.—
181.	Bál után	Nem eladó
182.	Az ember nincsen fából	250.—
183.	A nyomoruitak felsegélyezése ⟨plakátterv⟩	200.—
184.	Női fej	250.—
185.	Tabáni részlet	100.—
186.	Női arckép	Nem eladó
187.	Kerti ház	300.—
188.	Tengerparti terrasz	100.—
189.	Országház téren	105.—
190.	Olvasmány	150.—
191.	Naphegy tetején	250 —
192.	Falusi kastélyterrasz	600.—
193.	Utca Taorminában	100.—
194.	A messinai szoros	65.—
195.	A beteg	65.—
196.	Férfiarckép	Nem eladó
197.	Kolostor az Etna tövében	100.—
198.	Ex libris	Nem eladó
199.	Sziciliai nap	100.—
200.	Szobarészlet	250.—
201.	Kályha előtt	200.—

	Korona
202. Alvó leány	150.—
203. Erkélyablak	200.—
204. Tanulmányfej I.	150.—
205. » II.	200.—
206. Futurista arckép	65.—
207. Férfifej lámpavilágnál	85.—
208. Gyümölcsök falun	400.—
209. » városban	300.—
210. Az Inn völgye	55.—
211. Napfény az Adrián	65.—
212. Női arckép lámpavilágnál	Nem eladó
213. Önarckép	600.—
214. Női arckép panamában	Nem eladó
215. Leányfej vázlat	« »
216. Hadseregszállitók	60 —
217. A dongó	50.—
218. Vásáros kofák	26.—
219. Nagymosás	26.—
220. Csavargó	20.—
221. Álarcosbál	60.—
222. Pótérettségi	30.—
223. Boxverseny	60.—
224. Karácsonyest	80.—
225. Az elhagyott kedves	50.—
226. Politikusok	50.—
227. Cadorna offenzivája	25.—
228 A kibic	60.—
229. Splendid isolation	70.—
230. Budán	Nem eladó
231. Kilátás a Mátyás-templomra	» »

Bér Andor

cikke: Ipari formatervezés - Iparművészeti Vá[illegible].
- Ipari Művészet, 1968.V-VI.sz.29-32.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Írt. 1971.2.sz.149-182.l.

164. l.

BÉR ANTAL, kőmüves

Miskolcon 1782-ben a Kádas utcan/ma Palóczy utca/ lakott Bér Antal kőmüves. 34.old.

MARJALAKI KISS LAJOS: Ujabb adatok Miskolc 18.századi épitkezéseihez 38.old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MUZEUM KÖZLEMÉNYEI, 1955. dec. Miskolc

Bér Antal kőműves M.D.K.

Miskolcon a Kádas utcán
lakott (ma Palóczy utca)

A Miskolci Hermann Ottó Múzeum Közle-
ményei 1955 december 34.l.

Bér Dezső

34. Karikatura, Ausrap
24 x 18 cm.

35. Balkáni kávéházban
karikatura.
20 x 26

Almásy-Teleki XII. 1943

Magyar Akvarell- és
Pastellfestők Egyesülete
XIII. Kiállitása.
Nemzeti Salon
1927. maj - jun.

megvan könyvtáramban

Bér D

Szegedi képzőm. Egcs.
1904 márc (Szeged):

Békekötés után } r
Hájiúr gondjai
Munkaszünet

756/1903 szám. Érk. 1903. dec. 30.

M. Studio

Bér Dezső

1921 márc

Politikai karrikaturák
toll

Akt tanulmányok, tréns

Hegyvezető, r

Halottak napján, kr. r

A napkeg tetején, sz. r.

Aukciók: Bér A.

Szentkeöra cik

1910 jun. II. a.

Vásári jelenet, tollr.

1913. XIV. a.

Karrikatúre, tollr.

1915. XXV. a.

Berchtold gr. mint bűvész
Justr. ke (karrik.
Tisza István)
karrikaturisztikus szobor
Tutajon
A koalicióra

tusz

1916. szept. XXIX. a.

karrikatúra

1922. XLVI. a.

az asfaltbetrár és a falusi kislány, tusz.

753/1903 Pain. Erik. 1903. dec. 30.

Bér Dezső

Almásy-Teleki XIII. 1944

23. Tisza István álma,
karikatura.

1934 ősz

AZ ERNST-MÚZEUM AUKCIÓI

XLIX.

II rész

183 — 269

Aukciók Bér D.

Árv. Csarn.

1927 máj. 38. a.

Politikai harrik. tusz

1927 okt. 39. a.

Sorbanállók, kr. r.

1937. 81. a.

A béke, tusz

Táncosnő, kőrajz

1942 máj. 104. a

Politikai harrek. tusz

Aukciók Bér D

Ernst

1923. XXIII. a.

Kiss József karrik. sépie

XLII. a.

Rákosi J. és Appoji A. karrik. r.

XLIV. 6. a.

4 karrik. tusr. és c. r.

---

exp. 1896 julius 24.

Bér dezső

Kertrészlet, olaff.
800 K.

Nemzeti Szalon

1913. pub. téli kiáll.

Nemzeti Szalon

Bér Dersó

1916. koll. Kiáll-
Kongres Kálmánnál
festnyek, rajzok
háborus és poli-
tik ai karikatúrák

Lisak, nyäbbkoi VI. 134.

Bér Dersö

1903. gyüst. Riätt-

Nemzeti Salon

Bér Dezső

1903. téli

kiall. Nemzeti Szalonban

Kissebb kollektív kiáll-
folloajzaiból.

Firenzei Biblioteca Nazionale III. 50.

— Marucelliana III. 51.

— Biblioteca Mediceo-Laurenziana III. 57.

— Riccardiana III. 51..

Beér Dezső

XXV. aukció
A Gyűjtő 1915. 208, 209.

BEÉR DEZSŐ:

30. —: Berchtold gróf, mint bűvész, tusrajz 40
31. —: Justh Gyula karrikaturisztikus arcképe, tusrajz 40
32. —: Karrikatura Tisza István grófra, tusrajz 40
33. —: Karrikaturisztikus szobor, tusrajz 40

34. Tudjon, Karikatura a koalicióra, tusrajz 40.-

XXVI. aukció
Gy. o. 1916. 30. l.
nincs

Abony, Rising

28

Bér Dezső.

d.

Könyves Kálmán

34. kötet

(1910)

CIÓK.

Bér Dezső

Árverési Csarnok aukció kat.

34. sz. 1926. okt. ✓
38. sz. 1927. máj. ✓
39. sz. 1927. okt. ✓
40-41. nem szerepel

kissé jobbrafordult. Mellét
ékesíti. Jobb kezével az
tett Mária Terézia-rendnek
lig annak szalagját tartja.
döke barna. Gyászfátyolos
öngyfüzér nyakéke fekete,
ujját fehér fodor diszíti.
és a félrevont rojtos füg-
écsi szent István-templom

cm. — Lelt. sz. 608. — Véte-
89 és az 1895 márczius 26-iki
Lanfranconi gyüjteményéből
vétetett 1895 május 5. és 6.
a az 1895 május 30-iki 28402

Bér Dezső

1.

Arv. Csarnok 104. aukc. Sat

IVÁNC (Vas)

Zichy-kastély, nem láttam

Genthon, 1941.

Bér Dezső

Műcsarnok
1915-16. téli kiáll. 295, 324 ✓
1917. tav. kiáll. 180 ✓
1922. jub. kiáll. 452, 455, 466, 587 ✓

Lásd Beér alatt is.

~~Aspgedeinger, praenykenei V 186.~~

megóvását is célul tűzi ki; úgy magam
örömmel fogunk a megalakítandó Egy
szakmunkálatainkkal rendelkezésére, ál

Sajnos, osztályunk, csekély állam
ségleteink fedezésére sem elégséges – amy

Budapest, 1926. szeptember 1

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
353/1926 SZÁM
Érk.: 1926 év sept. hó 6. n.

Bér Dezső

Feleseje, mil
Bleuer Erzsébet,
írónő (Bér Böske-ne
ven) 1906-ban ment
férjhez fentihez
Férje halála után
(1924) Ibrányba
(Szabolcsvm) köl-
tözök.

Gulyás Magyar írók

III. 527 h.

Bér Dérsö

Munkamok
1915–16.
tárosi sorsjáték
kiáll

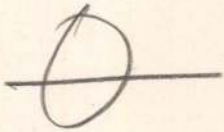

Bér Dezső

MDK

Haldokló városrész, olfpasztell

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Bér Dezső MDK

Férfifej, rajz

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Bér Dezső

MDK

Egy grafikus önarcképe, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

MDK

Bató József, Bér Dezső, Csont Ferenc festőm.-k

Koronázási emlékalbum eredeti rajzainak és vízfestményeinek alkotói a többiek között. Bp.1917.

Dr. Szemlér Lőrinc gyüjt.-nek aukciója. Bp.1936.
Könyvdíszek. - Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5.rk.sz. 75.l.

MDK

Bér Dezső

Egy nagyképü lovag, rajz, repr.

Verklis, rajz, repr.

A bucsufia, rajz, repr.

Vasárnapi Ujság 1907. 5. sz. 94.1.

MDK

Bér Dezső

Pérely 1o6.1.

MDK

Bér Dezső festőm.

353. Naphegy. Akvarell.

MTárs. 1912. márc. kiáll. Kat. 64. l.

MDK

Bér Dezső

A Nemzeti Szalon grafikai művekre kitüzött ezüst érmének nyertese Bér Dezső.

Művészet, 1912.38.1.

Bér Dezső

MDK

Müteremsarok, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállítás

Bär Dena6

Mitteramarok, olf.

Bér Dezső

Palatinuson

Parkrészlet, lito

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállítás

Bér Dezső

MDK

Szobasarok, rajz

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Bér Dezső MDK

Politikai karikaturák, rajzok

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállítás

MDK

Bér Dezső

A gyalogos a XX-ik században. Karikatura-rajz.

Képzőm. Társ. 1901/2. téli kiáll. kat. 44.l.

MDK

Bér Dezső, graf.

Szántás a Naphegyen. Repr. 648.1.

Vas.Ujs. 1912. 32.sz. 59.évf. 648.1.

MDK

Bér Dezső, ~~festőm.~~ graf.

642. Kandalló előtt. Rajz.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. Kat. 8o. l.

Bér Dezső

MDK

Anya gyermekével

Micsarnok 1924 február-március

Bér Dezső

MDK

Őszi szántás a Naphegyen

Műcsarnok 1924 február-március

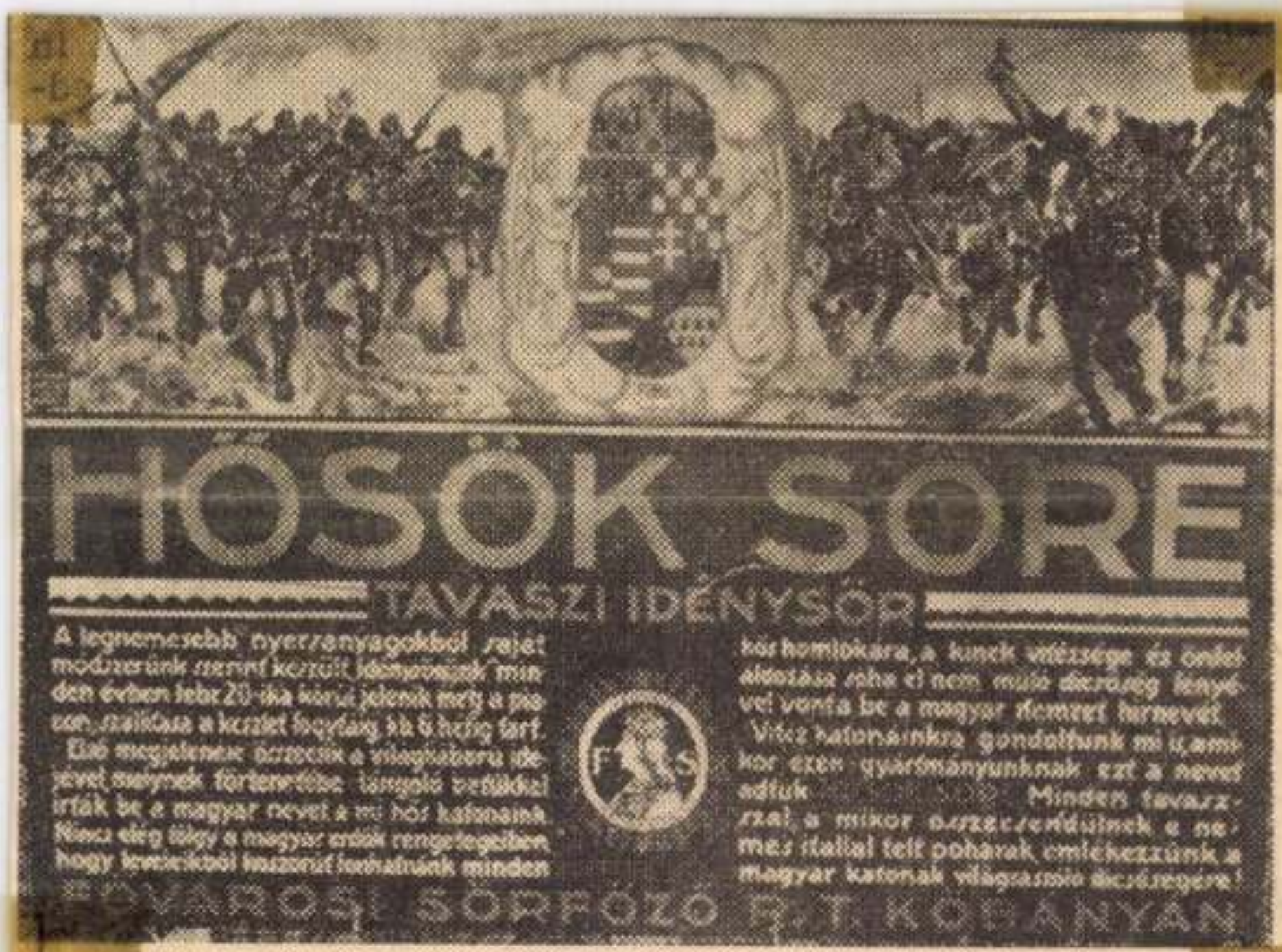

Dezső Bér: Heldenbier

nale, und hier folgten zwei Niederlagen gegen eine weit bessere Mannschaft.

Die internationale Fußballsaison ist also bis auf die zwei Videoton—Spiele für Ungarn beendet. Gegenüber dem Vorjahr gab es ein paar mehr Erfolge, aber der Abstand zwischen der europäischen Spitze und dem ungarischen Fußball hat sich kaum verringert.

Róbert Zsolt

es im Veleméri-Tal schon in der Urzeit menschliche Siedlungen. Bruchstücke von handgeformten Tongefäßen zeugen davon, daß bereits der Urmensch die ausgezeichnet zur Gefäßherstellung geeignete Qualität des in dieser Gegend vorkommenden Tones erkannte.

Die Lokalhistoriker wissen nicht genau, wann das Töpfereihandwerk im Veleméri-Tal aufgekommen ist. Manche Forscher nehmen

---

itten am Rande

winnern lebendig oder tot zugestellt werden. Unklar war auch — jedenfalls

Dezső
Bér

János Nemes: Geschichte an der Wänden.
Budapester Rundschau, 1976. nov. 15.

Bér Dezső

Kóber Leó, Józsa Károly, Vészi Margit, Feiks Jenő, Mühlbeck Károly és Linek Lajos müvészeket már nem kell bemutatni, nagyszerü munkáik bizonyitják tehetségüket,-mondja Rm.: "Karikaturák" c. kritikájában, a Könyves Kálmán Müintézet szalonjaiban rendezett, nemzetközi karikatura kiállitáson szereplő müveikről.

A HÉT, Bp. 1910. ápr. 24.
XXI. évf. 17. sz. 278. lap.

Bér Dezső (grafikus)

1924. okt. 6-án halt meg. A Borsszem Jankó egykori merkantője volt.

Népszava, 1974. okt. 6. 102. evf. 234 sz. 12 p.

Bér Dezső

Uj magyar, szépirodalmi képes lap jelent meg a közelmultban "Szikra" cimmel, Faragó Jenő szerkesztésében, A Hét arról tudósit, hogy a lapot több neves müvész illusztrálja, közöttük a müvész is.

A HÉT, Bp. 1903. dec 27. XIV. évf.
52. sz. 861. lap.

Bér
festő

M.D.4

Méltatás.

D. Fehér Lsuzsa: Húsz év utáni
Művészet, 1965. április - 3 lap

Bér Dezső

A mulatságos téma volt számára mindenkor a leg
főbb, s éppen ezért nagyobb a közönségsike-
re is, mint müvészkollégáié. Kitünő karikatu-
ráin szivesen nevetnek, bár a háboru és a
háborus diplomácia "nagyképü augurjain, inkább
kissé sirásra hajló szájjal," -mondja a kriti-
ka a Müvészet c. rovatban, "Bér Dezső kiálli-
tása" cimmel.

A HÉT, Bp. 1916. ápr. 16.
XXVII. évf. 16. sz. 207-208. lap.

Bér Dezső

"Huszárroham" cimmel tollrajz.
Repr.

A HÉT, Bp. 1914. dec. 21.
XXV. évf. 51-52. sz. 751. lap.

Bér Dezső (grafikus)

1875. ápr. 10-én született.

Népszava, 1975. ápr. 10. 103. évf. 83 m. 8 p.

Bér

Karikaturáival szerepel "A Studió I. Grafikai kiállitásá"-n.
A Müvészet c. rovatban Kun Imre számol be a tárlaton bemutatott müvekről.

A HÉT, Bp. 1921. márc. 2o.
XXXII. évf. 8. sz. 14o. lap.

M. D. K

BÉR festő

„Képzőművészetünk a felszabadulás után" c. kiállitáson szerepel 1960.

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 81-32. (ápr. 4.)
11. l

Dutka Mária: A Magyar Nemzeti Galéria ünnepi kiállitása

BER 1. BEHR

Bér Dezső

A "Kultura" c. rovatban: "Bér Dezső kiállítása" cimmel, m. sign.-val közölt kritika méltatja a müvész munkáit. A Borsszem Jankó, a Kakas Márton, a Simplicissimus c. lapok karikaturistájának mostani kiállitásán szereplő "tanulmányai komoly, elmélyedő müvészetről tanuskodnak."
Tájképei és aktjai egyaránt kiválóak. Látszik, hogy „ismeri az emberi test formáinak, vonalainak szépségét. Különösen tájképei azok, melyek meglepetést keltenek.

Élet, Bp. 1916. május 7. VIII. évf.
19. sz. 458. lsp.

Bér Dezső

Behr Dezső

Egyetemi hally.

3 hónyos tiltás a
[illegible] kiépes
[illegible]
Tanár Horti Pál-
Igazgatók 1891

Bér

fortalitium Dunán-
tul
1555.

Takrajzok.

II. 57. l.

SZEKSZÁRD BELVÁROSI
ADR. KATH. PLEBÁNIA
FECSETUE

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
. 443 1928. szám
Érk. 1928. évi okt. hó 22-n.

Bér

Nagyvád

Möller J. felvételei

2 lap. 1889

alapvajz és részletek

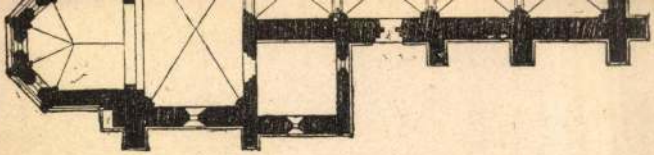

31.

2.

51.

50.

49.

47.

BÉR (Vrógrád)

Esterhát

EV. TEMPLOM szentélye a XIV. szból, csúcsíves részletekkel, ternya román.

Bér

Bér Dezső

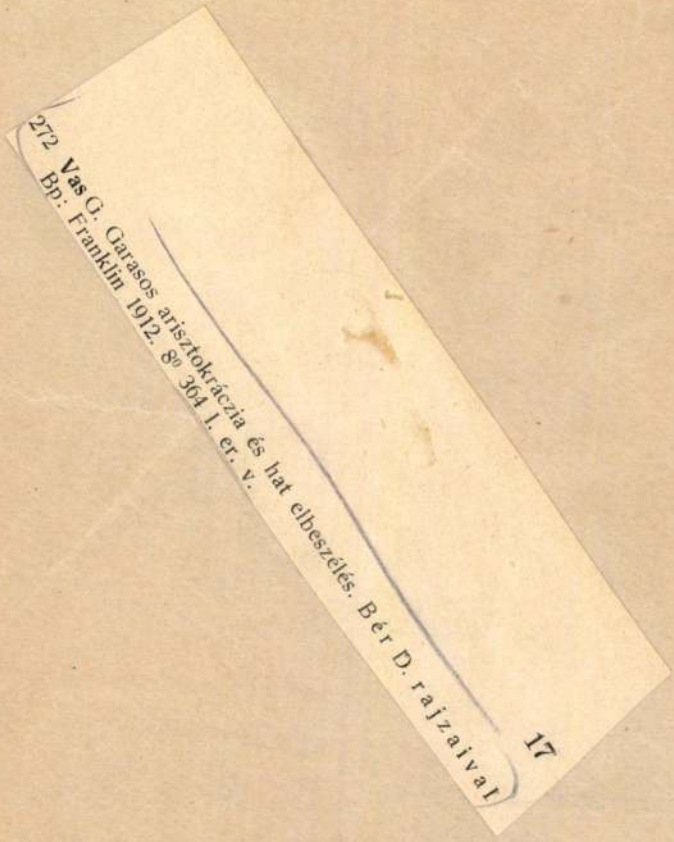

272 **Vas** G. Garasos arisztokráczia és hat elbeszélés. Bér D. rajzaival
Bp: Franklin 1912. 8° 364 l. er. v.

17

Lantos XIII. aukciója
Bpest 1934.

Bér Dezső

meghalt 1924 okt.
7-én Budapesten.

Bér Dezső

Bér Dezso

1894/95 – 1898/99,
1900/1,

Ferkópző mfőistére

66. l.

Bér!

Bér Dersö

1911. Nemzeti Szalon
ezüst érmének nyertese
Ősi szántás a Naphe-
gyen c. szines rajzáért.

1910.

yvtár.

—

önzés

Bér Dezső

Bér Dezső

Vil. Kalocsa 1875. Ivo-
apr. 10

1896/97 III. é vajztanjel-

1897/98 I. IV. " "

1897/98 II " " "

Moneta Juno Scuploma V. 255.

Bér Dezső

Bér Dezső

Szül.: Kalocsán 1875

1898/99. I. vendéglát.

(vár megei tájegység)

Tokody István György V. 292.

Bér Dersö

Behr Dersö

Stut. Kalocsa 1875
Ptr. 2 jögi tanf.
1894/95 I - II I ontáz
1895/96 I. ontáz

konfoglalások előtti)

Kés, / V. 174.

Bér Dezső

Fův bégi

Ródlizás a Naphegen
of
John Bull prestisse
Sz. tusr.

A cár a harctérre megy
tus és kr. r.

karikatura
I-II.
, r.

Zsarnok, tus és vir
Vaskapunál, Sz. c. r.

egyzék

ndelettel jóváhagyott leltározási
l.

	különbözet		Aláírás
hét .	3.hét .	4.hét .	
000	246.600		2611, Por
000	226.050		
000	274.000		
000	274.000		
000	274.000		
000	246.600		
000	246.600		

Beri Dezső

Őszi szántás a Naphegyen

Budapest székesfőv.

tulajd.

VI.

48. Zrínyi Miklós képe

rézmetszet XVII. sz.

12/19.

Bér Derió

U. 1953

~~Auguszt József, (Volga~~ (Városi) ~~IX. 89.~~

Bér Dezső

U. 4036

~~Ásatás, magyarköblösi V. 177.~~

Bél Dezső

Anya gyermekével

Budapest székesfőv. tulaj.

VI.

60. ~~Oklevél papiros~~

Zrinyi Péter gróf Olasz levele

1656-ból

Bér Dersó

U. 1957

~~Augustus denára~~ VIII. 124.

Bér Dezső

l.

Józsefvárdélyi kidle

49.1.

ezetőség

.félév 13. 9.84

posta-

lév 14. 9.17

izottsá-

véve 950.- ~

12.84

962.84 962.84

ber 31.

müépitész.

Bér Dezső

festo

Lnod

Muvészeti Lexikon 69.l.

Herencsvölgy 4. n. III. 83.

Bér (Behr) [Dezső]
rajfoló

Fővárosi Lapok 1896. máj. 10., 13-16. o.
illusztrációk

Kalmár

Bér (Behr) Dezső
rajzoló

Fővárosi Lapok 1896. ápr. 26., 17–22.

Kunikatúra, illusztráció

Kalmár

Bér (Behr) Dezső

rajtoló

Továcsi Lapok 1896. ápr. 19.; 14–15. o.

karikatúrák

Kalmár

Bér (Behr) [Dernő]
rajzoló

Fővárosi Lapok 1896. jul. 26., 15. o.
- kanikatúra

Kalmár

Bér (Behr) [berső]
rajtoló

Fővárosi Lapok 1896. jul. 12., 14-16. o.
kaukakirák

Kalmár

Bér (Behr) [Dezső]
rajzoló

Fővárosi Lapok 1896. jul. 5., 15. old.
illusztráció

Kalmár

Bér (Behr) [bérző]
rajzoló

Fővárosi Lapok 1886. jún. 28., 14-16. o.
karikatúrák, illusztráció

Kalm!

Bér (Behr) [bezsi]
rajzoló

Fővárosi Lapok 1896. jun. 21., 15. old.
illusztrációk

Kalmán

Bér (Behr) D[ezső]
rajzoló

Törvényi Lapok 1896. jun. 7., 13–15. o.
fejlíc. és illusztrációk

Kalmán

Bér (Behr) [bersö]
rajzoló

Fővárosi Lapok 1896. aug. 2., 12-14. o.
karikatúrák

Kertész

Bér (Behr) [bezső]
rajboló

Fővárosi Lapok 1886. máj. 31., 14-15.
illusztráció

Kalmár

Bér (Behr) [Berss]
rajzoló

Fővárosi Lapok 1896. máj: 24. 13-14.o.
illusztrációk

Kalmár

Bér dezsö

illusztrációi az alábbi minben.

Vas. Ugs. 1904

423. l. (Mikszáth K.: Azcsi Esztársain.)

Bér

a 30-40 év előtti „köznemebyeket" mutat-
ja be karakteresen forzítva az „Ezer
karikatura" kiállításon. (Mult és
Jövő helyiségében).

(S. F.): Két kiállítás.
Est, 931. XI. 15.

Bér

az „Uj Szalon" első kiállitásán szerepel ~~mulatságos~~ alkotásával, melyek egész korszakokat fükröztek vissza.

Ezer karikatura.

P. N. 931. XI. 15.

Pfeife

Bér Dezső

"A jubiláló Rákosi Jenő" cimmel karikaturáját bemutatja a lap.
Repr.

Szinház és Divat, Bp. 192o. okt. 3o.
V. évf. 38. sz. 5. lap

Bér

Müvésztársaival együtt a Borsszem Jankó EX-LEX naptárát illusztrálta vidám képekkel, mint a lap "Irodalom" c. rovata közli.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. dec. 6.
XXV. évf. 49. sz. 883. lap

Bér

"A karikaturák ismert jelesei" közé sorolja a lap a művészt beszámolójában, melyet "Téli kiállitás a Mücsarnokban" cimmel ir, a tárlaton szereplőkről.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. nov. 29.
XXV. évf. 48. sz. 857. lap

Bér Derső

1918-19-ben karikatúrákat készített

Jenő Bauer: Karikaturisten der Revolution

Budapester Rundschau 1969 VII.18

Bés Dezső 1875–1924)

A Límes tajás (1924, Kakikamka-, rejtő)

Kiss Sándor: Magyarország történetének kéjelkönyve 1849–1945 (Bp. 1969)

233 old.

~~A Líneas Taj~~

Bér Dezső (1875-1924

Az Egységes Párt (1921, karikatúra, rajzó)
Bethlenék választójoga (1922, karikatúra, rajzó)

Kiss Sándor: Magyarország történetének képeskönyve 1849-1945 (Bp. 1969)

228, 229 old.

Bér Dezső (1875-1924)

A lelemény, Ládár (1920, karikatúra, szepró)

A Népbiztosok pére (1920, ceruza, 23,5 x 34,5 cm, szepró)

hagyat. Munkásmozgalmi Múzeum

Kiss Sándor: Magyarország történetének képeskönyve 1849-1945 (Bp. 1969)

220 old. 222 old.

Önálló gyüjteményes kiállitás keretében mutatkoztak be a következő művészek:

Balló Ede (1908).
Basch Árpád (1925, 1927).
Benedek Péter (1928).
Bér Dezső (1903).
Bosznay István (1908, 1918).
Bottlik Iván és Augusztin Mariska (1911)
Csánky Dénes (1919, 1925).
Déry Béla (1915).
Erdei Victor (1926).
Faragó Géza (1910, 1912, 1923, 1928)
Faragó József és Garay Ákos (1911).
Ferenczy Károly (1903).
Ferenczy Béni és Noémi (1925).
Ferenczy Valér (1928).
Feszty Árpád (1912).
Fényes Adolf (1905).
Frank Frigyes és Sándor József (1913).
Galimberti Sándor és Gy. Dénes Valéria (1914).
Glatz Oszkár és Wildner Mária (1910).
Haádl Richárd (1909).
Halmi Arthur (1909).
Hegedüs László (1910).
Hollósy Simon (1901).
Horvai János (1913, 1917).
Horovitz Lipót (1905).
Iványi-Grünwald Béla (1906).
Járitz Józsa (1922).
Jávor Pál (1910).
Jobbágy Miklós és Góth Móric (1911).

Juhász Árpád és Faragó Géza (1912).
Kacziány Ödön (1906).
S. Kalivoda Kata (1918).
Kemény Nándor és Bardócz Árpád (1917)
Kézdi-Kovács László (1911).
Körösfői Kriesch Aladár és Nagy Sándor (1909.
Kúnffy Lajos (1924).
Kunwald Cézár (1907).
Lakatos Arthur (1918).
László Fülöp Elek (1907).
Lénárd Róbert (1923).
Linek Lajos (1907).
Madarász Victor (1904).
Magyar-Mannheimer Gusztáv (1906).
Margitay Tihamér (1903).
Márk Lajos (1908).
Nagy István (1923, 1927).
Novák Andor és Essö Erzsébet (1911).
Olgyay Ferenc (1905).
Paczka Ferenc és Cornélia (1908).
Paczka Ferencné (1913).
Pállya Celesztin (1900, 1908).
Rippl-Rónai József (1898).
Rubovics Márk (1912).
Schütz Julcsa (1912).
Strobentz Frigyes (1904).
Szenes Fülöp (1905, 1927).
Szentgyörgyi István (1927).
Szikszay Ferenc (1900).
Szinyei Merse Pál (1905).
Tatz László (1920).
Tornai Gyula (1917).
Vaszary János (1906).

MDK

Bér Dezső, 1875-1924

Politikai karrikatura, tusr.

Árv. Csarnok 104. mikr. 1942. máj. 5. l.

MDK

Bér Dezső

A világháboru a magyar karikaturában. Pesti Hirlap 1935 évi naptára. 1.

MDK

igazgatósági tag.

Nemz. Szalon kiáll. 1933. ápr. 1 l.

MDK

Bér Dezső

Siklóssy L: Politikai gunyrajzok. Tükör, 1940. 12.sz.

576 l.

IDK

Bér Dezső

gr.Bethlen István . .., gunyrajz

Siklóssy L.: Politikai gunyrajzok. TükÚr. 1940. 12.sz.

MDK

Bér Dezső

Lipótváros a molón

Cupringeréknél

Barátságos idegen

Nemzk. Humorisztikus kiáll. Könyv.Kálm.Szal.

1910. 3 l.

MDK

Bér Dezső

Kasammerdiner

Feministák

Liliomok

Nemzk. Humorisztikus kiáll. Könyv.Kálm.Szal.

191o. 3 l.

MDK

Bér Dezső

A narancs

Tükör előtt

Nemzk. Humorisztikus kiáll. Könyv.Kálm.Szal.

1910. 3 l.

MDK

Bér Dezső

A béke, karik.tusr.

Táncosnő, kőrajz

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.
18 l.

MDK

Bér Dezső

A központinál

A nászutasok

Idegenforgalom

Nemzk. Humorisztikus kiáll. Könyv.Kálm.Szal.

1910. 3 l.

MDK

Bér Dezső

Molnár Jenő: Apponyi - hat évtized karikaturáiban. Magyar Hirlap, 1933. febr. 12. képpekkel.

MDK

Bér Dezső, 1887-1925.

Rákosi és Apponyi karrikaturája, rajz.

Ernst Muz. 42. auko. 1929. máj.
5 1.

MDK

Bér Dezső

Mózes mutatja az igéret földjét, karikatura-rajz

Képzőmüv. Társ. 1901-2. téli kiáll.

45 l.

MDK

Bér Dezső

Karrikatura, tollr.

Szent György Céh 14. aук. 1913.

3 1.

Bér Dezső

Kiüzetés a paradicsomból, karikatura-rajz

Képzőműv. Társ. 1901-2. téli kiáll. 45 l.

MDK

Bér Dezső

Marius Karthago romjain, karikatura rajz

Képzőmüv. Társ. 1901-2. téli kiáll.

45 l.

MDK

Bér Dezső

Halottak napján, kr.

A naphegy tetején, szén.rajz

M.Studio l.graf.,kiáll. 1921. márc.

7 l.

MDK

Bér Dezső

Politikai karikaturák, toll

Akttanulmányok, szén

Hegyvezető, rajz

M.Studio 1.graf.,kiáll. 1921. márc.
7 l.

MDK

Bér Dezsö, festö

A gyalogos a XX-ik században. Karik.r.

Képzömüvészeti Társ. 1901/2. Téli Kiáll. Kat. 44.l.

MDK

Bér Dezsö, festö.

214, 218 és 219. Karrikaturák tollrajzok.

Nemzeti Szalon.1900.Nemzetközi graf.kiáll. K at. 39.1

MDK

Bér Dersö, festö.

Két karikatura, tusszajz

Szent György Céh, M. Am. és Gyűjt. Egyes. 15. aukció: Kat. 326-l.

MD K.

Bér Dezsö, festö
/1875- 1924.

Karikatura. Jelezve. Tussrajz

gr.Almásy-Teleki Éva müv.int. /v.Ernst-Muz./
IX. Müvészeti aukció,1942. Máj 1o-töl kiáll.máj.18.-án
aukció. Katal. 3.1.

MDK

Bér Dezsö ,festö

Vásári jelenet. Tollrajz.

Szent-György-Céh. M.Am.és Gyüjt. Egy II. mütárgy árverésének katalogusa. 5.l.
Szüry Dénes hagy. -Divald Kornél gyüjt. a Szt,Gy.C. számára.
1910.jun.17-18.

MOK

Bér Dezső, festő

Karikatura. Follrajz

Szent György Cék M. Am. és Gyüjt. Egyes. 15. darc. - Kat.
331. l.

Bér Dezső

Képek a Désy-Lukács
pör tárgyalásáról.
fenti rajzai repr.

Vas. Ujs. 1913.
431. l.

Csütörtökön, fél 8

Szentes V. 228.

Bér Dezső

Hadi kölcsön – jak przez propaganda rajzok fentitöt, repr.

Vas. Ujs. 1916. 788. l

u. o. 812. l

Bér dézó

Gróf Tisza István
miniszterelnök, rajz,
repr

Vas. Szle. 1913. 467. l.

m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterté

)56/1940. szám.

III.ü.o.

BIZALMAS!

Méltóságos

dr.G e r e v i c h T i b o r urnak,

egyet.ny.r.tanár, a Műemlékek Országos Bizottsága

elnöke.

Hivatalból.
:szolgálati ügyben
)íj átalányozva.

Budapest.

IX.Hőgyes Endre-utca 10.

Bér Dersö

Ezért kell a hadi-
kölcsön c. rajza
repr.

Vas. Ujs. 1917

359 l.

ert Flinck.

† Amsterdamban 1660 febr. 2-án.

I k. 21. r. 10.).

rázolja, midőn Ábrahám, Izsák
t Isten e szavaira elbocsátja:
, hallgasd meg az ő szavát,
vadékod.« Az előtérben látjuk
alán befont korsóval. Mellette
áll az ősz Ábrahám, ki bal
kezét Izmael vállára teszi s
balra mutatva beszél a sze-
mét törölgető Hágárhoz.
Izmael anyjára néz, ki meg
Ábrahámra figyel. A hát-
térben fák díszlenek. Jobb-
ról, fél magasságban, Há-
gár bal könyökéhez közel,
a mester jelzése olvasható.

elt. sz. 211. — Vétetett 1885-ben.
adatok:
888: VII. 211. *Govaert Flinck:*
lt. — 1896, 1897: VII. 211.
1897: VII. 211. *G. Flinck:* Die
: VII. 211. *G. Flinck:* Agar
1904: VII. 211. *G. Flinck:*

eumban. 1906: Cab. E. 547.
. — 1906, 1910: Cab. E. 547.
braham.

6

III
6 (211).
6/2 (162)

400 Ka

Bér Dénő

Hadd irjak alá ezt
a hadikölcsönt c.
rajza repr.
Vas. Ujs. 1917. 375. l.

Steenwyck.

ben. † 1656 táján.

n fehér szőlőfürtöt látunk az
ból egy a szőlő tetején van.
ból két szem cseresznye és
mellette lyukas mogyoró
tűnik szemünkbe. Alól
papirszalagon a mester e
jelzését olvassuk:

. — Lelt. sz. 312. — Vétetett

adatok:
1888 : X. 312. *H. Steenwyck:*
12. *H. Steenwyck:* Gyümölcsök.
k: Stilleben. — 1898: X. 312.
01, 1904: X. 312. *H. Steenwyck:*

eumban. 1906: Cab. A. 455.
1906, 1910: Cab. A. 455.
te.

'0

III
10 (312).
651 (489).
Ka 2400.—

Bér Dezső

Hatalmas támadó
sereg, hadikölcsön
propaganda rajz
repr.
Vas. Ujs. 1917. 760 l.

Hadikölcsön propaganda rajzok (766 / 792

857.

balta fordulva van ábrázolva. Minda két
...vid görbe kardot tart. Piros bélésű prémes kus-
...tiz haja s szeme barna, szemöldöke s ~~[illegible]~~ ba-
...illa leberetvált. Piros kabátja szűk ujjú, vállá-
...t visel s derekát öv szorítja. A háttérben balta a kenyér
...azon jelenetét szemléljük, midőn Báthori István
... kezeiben kardokkal s szájában egy törökkel a
... Alól a párkányzaton három sorban ezeketol-

...ius Temesiensium Praefectus praeceteris in
...nyér-mező Anno 1479no 100000 Turcarum
...tor, fortitudinis portentum, Artis militaris Ma-
...garici Sanguinis Vindex acerrimus, et
...lmen Turcarum.

...i 91: 65 cm.
... 12-én (Péchy Gyulálót. 175/98 No II.),
...n vételár elszámoltatott 1899. IV. 21-én (198/99)
...etlen. elszámolást Indomásul vette 1899. IV.
szvsz. leirat (516/99 597/99)
...mennyi Napló száma 974/98.

Bér Dersö

Vas. Ujs. 1918 395. l
Hadi kölcsön proga-
ganda rajz fen-
titöl.

U. o. 412. l.

872 Ismeretlen festő.
A XIX. századból.

~~872.~~ V. Ferdinánd.

tanés szembe nézve van ábrázolva.

Derékig ~~[illegible]~~ az osztrák csász
dul. Jobbkezében ékköves jogart tart, bal
aranygyapjas-rend jelvényét nyaklánczon h
István, a Lipót és a vaskorona-rend csill
viseli. Előre fésült és homlokába lógó gy
szeme kékesszürke, arcza leberetvált. Ölt
ból kétfejü sasokkal, testhez álló fehér
A háttérben , balról az asztalon, a császá

Vászon, méretei 93.5: 70 cz
Vétetett 1898: X. 27-én Bar
Elszámoltatott 1899: IV. 21-
Az elszámolást tudomásul vet
rat (597/99).

904: v.3.

Bér Dezső

vajrai a Vas

Lips. 1920. 11.

Számában.

Beö Dezső

illustrációi a

Vas. Ujs. 1907. évi

Karácsonyi albumá-

ban.

Bér Dersö

1875–1924

ind

Ujó MZsL. 106.l.

Bér Dezső

illusztrációi a Vas.

Ujs. 1908. évi kará-

csonyi albuma-

ban

Bér Dezső

vod

Tábori Kornél. Magyar humor. Pesti Napló 1913 marc. 23. (Képpel)

~~N. 540, 545~~

VÖRÖSBERÉNY

Ref. templom

Kéne VL 1864, 452 l.

Bér D

Szemes B: B.D. 1876-1924. Omkt 1926. Téli kiáll. katal. elisava B.D. hagat. kiáll-hoz. BP 1926

Nagytekintetű Bizottság

alázatos szolgája

Gyalus László
épitén.

Bér Dekső

Koll. kiáll. a
Könyves Kálmánban
U. 1957

Pesti Hirlap
1916. ápr. 12.
(B. kiállítása.)

Pogány G.:

A m. karrikaturáról

PH. 1908 okt 11

Bér Dezső

Reivár XX. 1. l.

festő 1474-ben lesz Kassa polgár

Bér Dezső

l

A.

Schoen Pest Buda

18. l

epesítése
emlékére.
lantos kt.
Ind. antiqu.
~~[illegible]~~ 27. sz.
1 egyéke.
H. és é. n.

Neuz. Kal. Alm.
Dp 1912
125, 128, 153. l.

Bér Dezső

Hód

z

y.)

Kner félévszázad

messzéjén

123. l.

1882-1932

Roma, 1931

581

1908.

19-én.

befagyott, részben pedig uszó jég-
eli ~~hosszában~~, mélyen, túlso partján és a
füzfák vannak. A háttérben pedig, az
t hazaz ~~szava~~ látszanak. Az égbolt
k a vizben visszatükröződnek. Jel-
07.«.

cm.
lis 3-iki 38572 sz. leirattal 3000
kiállitásán (683-908).
ulius 5-én 1099 sz. alatt.

Bér Dezső

festo

irod

Z

Krück I. 100. l

Sepaver Jahab II. 152

Bér Dezső

Vod

Jász Faragó Sándor:
„Kagál Bálónénál.
Pérely 9. 106, 107. l.

Ny sáj rajzoló mű vészek
könyve. Bp. 1930

Bér Dezső

ivod

Kner Izidor:

Egy kis háborus uszi-
tás. Magyar
Grafika. 1921. 48. l.

P. Szule : Portrait of G. B. 196
P. Szüle : Portrait 196
P. Szüle : Village street. 1931 197
P. Szüle : Reading. 1937 198
P. Szüle : Lady with a dog. 1937..... 199
P. Szüle : Alföld-landscape. 1937 200
M. Vedres : Three women 202
M. Vedres : Sisters 203
M. Vedres : Boy 204
M. Vedres : Woman's nude 204
M. Vedres : Seated woman..... 205
M. Vedres : Harmony 205
M. Vedres : Reposing woman 206
M. Vedres : Rythm 207
M. Vedres : Woman, lying 209
R. Berény : Child 210
R. Berény : Charles Kernstok 211
R. Berény : Between houses of Buda 212
Part of the Dollinger-relief at Regensburg 215, 217, 219
Representation of the month of May (Lyon) 216
Part of a relief of the Cathedral at Angoulème 219
The destroyed horsemen-figures of Strassburg Minster 219
Part of the portal of Amiens Cathedral..... 220
O. Fontana : Neptune-plate of Urbino 222
A Holics Neptune-plate. Middle of the 17th century 222
A Holics Apollo-plate 223
Copper-engraving of C. Blomaert from the Apollo-fresco of P. della Cortona (Pal. Pitti, Florence) 223

80335 — ATHENAE

Bér Dezső

kell. kiáll. Könyves
Kálmánnál

erőd

Az Ujság

1916. ápr. 12

(e. a.: B. D.
kiállítása)

1411 Ercole de Roberti modora.

A mester sz. Ferrarában 1450–60 kör

Theseus és Mi

Az előtérben (a krétai
~~[illegible]~~ jobbját, ki (a, félig lerogyott és
~~[illegible]~~ (baljában a fur
~~[illegible]~~ Előtőle a földi
got ~~és~~ meg két hattyut vezet
el; ~~[illegible]~~ a nabadban embere
hegesvidék tengerrel.

~~[illegible]~~ Fa ~~[illegible]~~ r
Vétetett
~~[illegible]~~

~~Vét. 89½.~~

23

Bér Dezső

1875 – 1924.

irod

=

Gyulyás: Magyar írók

II. 1193. l.

%
%
%
%
%

gye-
.e-
e-
tár-
eny-
as-

e-
ren-
jel-
g
délyt

Bér Dezső

U. 4036.

irod
z

Borsszem Jankó.

1924. okt. 19. (Müveszek, irók és politikusok — Bér Dezsőről. Gáspár Antal B. karikaturájával.)

megírva

Bér Dezső

A. király a Szent-
háromság-téren
letesszi az esküt c.
rajza repr.

Az Érdekes Ujság
1917. jan. 8.

Az országgyűlés küldött-
sége átadja a király nak
a hitlevelet a trön-
tremben.
Fenti rajza repr.

Em. O.

Kecskeméti népkvt. III 178.

MDK

Bér Dezső

Napnyugta, of.

Régi Pest, cer.

Napnyugta a Tabánban, cer.

N.Szal. tav. tárlat, 1913. ápr. 6. 1.

Bér Dezső /1875-1924/

MDK

"Visszatérés a hóditó körutról" 191? .

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. B . 1960.
14.1.

MDK

Bér Dezső

"Fővárosi Serfőző" 1915.

"Jegyezzetek Hadikölcsönt" 191?

"Kereskedők, iparosok, jegyezzetek Hadikölcsönt" 191?

"Jegyezzetek Hadikölcsönt" é.n.

"Olvasta-e már a Borszem Jankó e heti számát?" 1917?!

"Bér háborus kiállitása" 1916.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960. 15.l.

Bér Dezső

MDK

"Fővárosi Serfőző Rt. " 1922-23.

"Az Üzlet előfizetése jó üzlet. " 1925-26.

"Bóniol Kókuszolaj." é.n.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.Bp. 1960.
15.1.

MDK

Bér [Dezső karikatúra-rajzoló]

Rajzokat készített Porzó (Ágai Adolf): utazás Pestről-Budapestre. 1843-1907. c. művéhez. Megj.: Budapest, Pallas, 1908.

Irodalom. W. Ö.: Porzó (Ágai Adolf): utazás Pestről-Budapestre. 1843-1907. Városi Szemle, Budapest 1908. 1. évf. [3. sz.], 235. l.

M.D.K.

Bér Dezső /1875-1924/

50. Az Inn völgye. Olajf. 31.5x20.5 vászon

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 4. l.

M.D.K

Bér Dezső
Grafikus

Plakátjairól.

Lehőcz Mária: A magyar plakát útja 25 l.
Művészet, 1961. február.

Bér Dezső, karikaturista

17 04

„Kiüzetés a paradicsomból"
c. karikatúrája.
[1919]

Repr.

M. Gy.: Dicső napok, 1919

8. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. febr. 23.

Bér Dezső

Repr:

"Fővárosi sörfőző" 1922-23

Magyar Plakát-Történeti Kiállítás. Bp. 1960.

27. kép.

MDK

Bér Dezső, 1875-1924

Hazatérő aratók, sz.rajz

Árv.Közl. 1929.jun. ~~jun~~.4.rk.sz. 16 l.

Bér Dezső

MDK

A Tanácsköztársaság idején készült alkotásai:

"A munkásság szétzuzza a kapitalizmust"
Pap. tempera.

GERELYES EDE: A LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM
TANÁCSKÖZTÁRSASÁGI GYŰJTEMÉNYE.
Legujabbkori Történeti Muzeum Évkönyve II.Bp. 1961.131-178.l.

MDK

Bér Dezső

A 2o. sz. eleje a magy.karikatura tükrében. Pesti Hirlap 1932. évi Nagy naptára. 3o5-11. o. képekkel.

M.D.K.

Bér Dezső festőművész

A lap közli a "Hajrá, utána!" c. revü 25. előadása alkalmával Bér plakátjának képét, amelyről megjegyzi, hogy „hét szinben előállitott művészi plakát."

Szinházi Élet. Bp. 1914. május 24-31. III. évf. 21. sz. 24. lap.

Bér Dezső

MDK

Őszi szántás a Naphegyen

Műcsarnok 1924. febr-márc.

Bér Dezső

MDK

Anya Gyermekével

Miscarnok 1924. febr-márc.

MDK

Bér Dezső

Kner Izidor, Agyafurt alakjai. Gyoma, 1914.

MDK

Bér Dezső

Diana-sósborszesz

-ká-: A müvészi plakát. Szabad Müvészet, 1912, I.évf
1.sz. 18 l.

MDK

Bér Dezső

Műcsarnok 1909/1910. téli kiáll. kat. 62.l.

MDK

Bér Dezső

Műcsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 44.l.

MDK

Bér Dezső

Képzőm. Társ. 1909. tav. kiáll. kat. 44.l.

MDK

Bér Dezső

Vázlatok Biarritz-ból. Rajz

Lesben. Rajz

Képzőm. Társ. 1909. tav. kiáll. kat. 41.l.

Bér Dezső MDK

Tabán, rajz

A naphegy tetején, szines rajz

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

MDK

Bér Dezső

Mater Dolorosa, rajz

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 74.l.

Bér Dezső

MDK

Müteremrészlet, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Bér Dezső

Képzőm.Társ. 1909/10. téli kiáll. kat. 62.l.

Bér Dezső MDK

Magda, vizf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Bér Dezső

MDK

Illusz ráció: Gyulai P.: Egy régi udvarház, rajz

Műcsarnok 1911/12. Jubileumi kiállitás

MDK

Bér Dezső

Rajz Illusztráció Gyulai P.: Egy régi udvarház.

Műcsarnok 1911/12. téli kiáll. kat. 79.l.

MDK

Bér Dezső

Uj Idők 1906. XII. 7. sz. 156.l.

MDK

Bér Dezső / 1875-1924 /

Kereskedők, iparosok jegyezzetek Hadikölcsönt
191?, 126x96 FSZEK

Jegyezzetek Hadikölcsönt é.n., 126x96 MNG 58.192

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.
1960.Műcsarnok.Kat. 15.1.

MDK

Bér Dezső /1875-1924/

Olvasta-e már a Borsszem Jankó e heti szamát?
1917?, 96x63 LTM

Bér háborús kiállitása 1916., 95x63 MNG 58.62

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.
1960.Műcsarnok.Kat. 15.1.

MDK

Bér Dezső /1875-1924/

Fővárosi Serfőző RT. 1922-23., 95.5x62 MH

Az Uzlet előfizetése jó üzlet 1925-26., 95-62.5 MH

Bóniol Kókuszolaj é.n., 69.5x50.5 OSZK

Magyar Plakat-Történeti Kiallitas. 1960. Műcsarnok. Kat. 15.1.

MDK

Bér Dezső

Képzőm. Társ. 1903/4. téli kiáll. kat. 58.l.

MDK

Bér Dezső festő

Résztvett az 1908.évi tav.kiallitason.

Képzőm.Társ.1908.tav.kiall.kat. 44.l.

MDK

Bér Dezső

Fővárosi sörfőző 1922-23. című plakat repr.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitas.1960.
Műcsarnok.Kat.

MDK

Bér Dezső

A vurstliban

Ószeres

Müvészeti Krónika 1. sz. 1904. jan. 15.

MDK

Bér Dezső

Vázlatok Biarritz-ból.Rajz.Mgt.
Lesben. Rajz.

Műcsarnok, 1909.tav.kiáll. 41.l.

MDK

Bér Dezső /1875-1924/

Visszatérés a hóditó körútról 191?, 144x126
FSZEK

Fővárosi Serfőző 1915., 188x126 MNG 58.60

Jegyezzetek Hadikölcsönt 191?, 126x95 FSZEK

Magyar Plakát-Történeti Kiallitás.
1960.Műcsarnok.Kat. 14, 15.1.

MDK

Bér Dezsö, festöm.

Farsangi menet. Aquarell.

Mücs-OMKT, Hegelüs L. és Tull Ö. hagyat. kiáll.
Akv. -és Pasz. festök Egyes. és Graf. Egyes.-nek kollek-
cióból rendezett kiáll. 1912. márc. Kat. 48.l.

Bér Dezső

MDK

Békekötés után, rajz

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Bér Dezső MDK

Munkaszünet, rajz

Pestiek Ischlben, rajz

A háziur gondjai, rajz

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

MDK

Bér Dezsö, festöm.

Naphegy. Akvarell.

Mücs-OMKT Hegedüs L. és Tull Ö. hagyat.kiáll.
és
Akv.- és Paszt. festök Ehyes. és Graf. Egyes.-nek ko
lekcióiból rendezett kiáll. 1912.márc. Kat. 64.1.

Bér Dezső

Látogatóban, rajz

Műcsarnok 1908. tavaszi kiállítás.

MDK

Bér Dezső

A Nemzeti Szalon tav. tárlata. A Lakás 1914. 5. sz. 99. l.

Bér Dezső

Lesben, rajz

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Bér Dezső MDK

Vázlatok Biarritzból, rajz

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Bér Dezső.

A Könyves Kálmán Szalon kiállitotta müveit 1914
ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Bér Dezső

A tőzsdés, repr.

Rónay K.: Kiáll. a Műcsarnokban és az Ernst-muzeumban. Képes Krónika 1939. máj. 7. 63.l.

MDK

Bér Dezső

Hadd irjuk alá azt a hadikölcsönt! Rajz.

Vasárnapi Ujság 1917. 23. sz. 375.1.

M.D.K.

Bér Dezső

"A hetvenötéves Rákosi Jenő" cimmel készitett karikaturát.
Repr.

Szinház és Divat Bp. 1917. nov. 18. II. évf. 46. sz. 3. lap

M.D.K.

Bér Decső
grafikus

Méltatás

Galanekos Ferenc: Roxy
Művészet, 1968. julius – 14 lap

Bèr Dezsö

Bajáki Ferenc a bíróság előtt. (1920.)
(ceruza, 235 x 200 mm.
Dovcsák Antal a bíróság előtt. (1920.)
(ceruza, 240 x 190 mm.
A munkásság leigázni a kapitalizmust.
(1919.) Tempera, 340 x 285 mm.
Szerepelteti a kiállításon

Munkásélet. Kiállítás. Legujabbkori Történeti Muzeum. Kat. bev. Kiss Sándor. Bp. 1959. 48 l., ill.

15-16. l.

MDK

Bér Dezső

Haldokló városrész, olajpasztell.

KMT. 1915/16. téli kiáll. 51.l.

Bér Dezső MDK

Ródlizás a Naphegyen, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Bér Dezső

Egy karikatura.

Molnár Jenő: Apponyi - hat évtized karikaturáiban.

Magyar Hirlap, 1933.febr.12.Képekkel.

Bér Dezső MDK

Medvetáncoltató

A Damokles-kard Grey felett

Vándorkomédiások

Krisztus Pilátus előtt

Műcsarnok 1926 téli kiállítás

Bér Dezső

MDK

Pásztorok

Gyermekszoba

Hushagyó kedd

Kacérkodás

Műcsarnok 1926 téli kiállítás

Bér Dezső MDK

Ahasverus

Az első galamb

Kéregetők

Éjfél a temetőben

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Bér Dezső MDK

Őrszem

Judás

Tanulmány I-II.

Akttanulmányok

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Bér Dezső MDK

Taorminai részlet

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Bér Dezső MDK

Női fej

Akt

Interieur

Önarckép

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Bér Dezső

MDK

Fésülködés

Női fej

Tanulmány

Férfiarckép

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Bér Dezső MDK

Bál után

Loggia dei Lanzi II.

Brestlitovsk

Farsang 1914.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Bér Dezső MDK

Gyümölcsök

A magyar az arénában

Önarckép

Tanulmány

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Bér Dezső

MDK

Téli táj

Loggia dei Lanzi

Arckép

Nyár

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Bér Dezső

MDK

A Naphegy tetején

Tabán

Róma.Palatinus

Baccarat

Műcsarnok 1926 téli kiállítás

Bér Dezső

MDK

Lesben

Falusi templom

Forum Romanum

Részlet Taorminából

Mücsarnok 1926 téli kiállitás

Bér Dezső MDK

Tavasz ébredése

Itató

Tabáni részlet

Vetélytársak

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Bér Dezső

Az 1926.évi febr.27.-én megnyilt téli kiállitáson Bér Dezső hagyatéka.

Évk. KM$_t$. 1928. 60.l.

Bér Dezső MDK

Farsangi menet, aqu.

Mücsarnok 1912.Hegedüs L.Tull Ö.Akvarell- és pasztellfestők és a grafikusok egyesülete kiállitásai

MDK

Bér Dezső, 1875-1924

Visszatérés a hóditó körutról

Fővárosi Serfőző

Jegyezzetek Hadikölcsönt

1885-196o. M. plakát-tört. kiáll. Mücs. 196o.

MDK

Bér Dezső, 1875-1924

Kereskedők, iparosok jegyezzetek Hadikölcsönt

Jegyezzetek Hadikölcsönt

Olvasta-e már a Borsszem Jankó e heti számát?

1885-1960. M. plakát-tört. kiáll. Mücs. 1960.

MDK

Bér Dezső, 1875-1924

Bér háborus kiállitása

Fővárosi Serfőző Rt.

1885-1960. M. plakát-tört. kiáll. Műcs. 1960.

MDK

Bér Dezső, 1875-1924

Az Üzlet előfizetése jó üzlet

1885-1960. M. plakát-tört. kiáll. Műcs. 1960.

MTK

Bér Dezső, 1879-1924

Bónmol Kókuszolaj

1885-1960. M. plakát-tört. kiáll. Műcs. 1960.

BÉR M.D.K.

Desider Bér / Bér Dezső/

A "Hurrah, ihnen nach!" c. revü plakátjának repr.-ja.
"Ein Kunstplakat vom berühmten ungarischen Zeichenkünstler Desider Bér"- felirással.

Szinházi Élet németnyelvü külön kiadása. Bp. 1914, május. 10. III. évf. 18. sz. a cimlap belső lapján.

Bér Dezső MDK

Naphegy, akvarell

Mücsarnok 1912. Hegedüs L. Tull Ö.Akvarell és pasztellfestők és gfafikusok egyesülete kiállitásai

Bér Dezső MDK

Mater dolorosa, rajz

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Bér Dezső

MDK

A választói jog futurista felfogásban, raj

Nyolcakmok 1913. tavaszi kiállitás

Bér Dezső MDK

Kandalló előtt, rajz

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Bér Dezső MDK

Gyümölcsök, olf.

A kótaji park, olf.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

BÉR Dezső /

(2)

utcaéleteket ábrázoló 10 litografiáját. A „Borsztein Jankó" c. élclap munkatársa volt, majd 1910-től művészeti szerkesztője lett. Élete során több gyűjteményes kiállítást rendezett. Plakátokat és könyvillusztrációkat is készített.

/Gábor Ylmréné-Rudas Klára/:Újságrajzok.1919.Forradalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban. Bev.:Máté György. Bp.1959.

/4

BÉR Dezső / 1875–1924 (1)

Festő és grafikus. Kalocsán született. Képzőművészeti tanulmányait Budapesten folytatta. 1903-tól olaj és pasztellfestéssel is foglalkozott a karikatúra rajzolás mellett. 1911-ben grafikai díjat nyert a Nemzeti Salonban, 1921-ben pedig önálló albumban adta ki tabáni

---

/Gábor Ylmréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok.1919.Forradalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban. Bev.:Máté György. Bp.1959.

/4

BÉR DEZSŐ

Rajzok/3

6.) Feltámadás (nemőség kiromlatlan)(40.)
Mátyás Diák, 1919. ápr. 20. 1.l.

7.) Váratlan vendég
(nemőség kiromlatlan)(42.)
Mátyás Diák, 1919. ápr. 6. 1.l.

8.) A munkás a kormánykeréknél (43.)
Mátyás Diák, 1919. jún. 29. 1.l.

/gábor Imréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok 1919. Forradalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban. Bev.: Mátè György. Bp. 1959.

BÉR DEZSŐ /

Rajzok/1

1.) A három királyok (szerzőség bizonytalan) (9.)
Mátyás diák, 1919. jan. 5. 1.l.

2.) A Népszövetség (30.)
Borsszem Jankó. 1919. máj. 11. 1.l.

3.) Wilson - Don Quijote (31.)
Borsszem Jankó, 1919. máj. 18. 1.l.

/Gábor Imréné-Rudas Klára/: Ujságrajzok. 1919. Forrdalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban. Bev.: Máté György. Bp. 1959.

BÉR DEZSŐ /

Rajzok /2

4.) A Versailles-i béketárgyalás (szerzőség bizonytalan) (35.) Mátyás diák, 1919. jan. 26. 1. l.

5.) Az udvarias Clemenceau (szerzőség bizonytalan) (37.) Borsszem Jankó, 1919. jún. 8. 7. l.

/Gábor Imréné-Rudas Klára/: Ujságrajzok. 1919. Forrdalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban. Bev.: Máté György. Bp. 1959.

BÉR DEZSŐ /

Rajzok /4

9.) A dühös ember (48.)
Mátyás diák, 1919. jún. 22. 1. l.

10.) Az anfaltbetyárok
(nevőség bizonytalan) (49.)
Mátyás Diák, 1919. márc. 30. 1. l.

11.) Kiűzetés a paradicsomból (61.)
Borsszem Jankó, 1919. márc. 23. 1. l.

/gábor Imréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok 1919. Forradalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban. Bev.: Mátě György. Bp. 1959.

BÉR DEZSŐ /

Rajzok /5

12.) A pörösy lecsapot
(nemőség bizonytalan) (62.)
Mátyás Diák, 1919. ápr. 13. 1. l.

13.) Diadalmas május (87.)
Mátyás Diák, 1919. ápr. 27. 1. l.
(nemőség bizonytalan)

---

gá /Gábor Imréné-Rudas Klára /: Ujságrajzok. 1919. Forradalmi s
tira az egykoru ujságok rajzaiban. Brv.: Máté György. Bp. 1959.

BÉR DEZSŐ /

Rajzok/6

14.) Kerdődik az ausztás (37.)
Mátyás Diák, 1919. júl. 3. 1.l.

---

gź /Gábor Imréné-Rudas Klára /: Ujságrajzok. 1919. Forradalmi s
tira az egykoru ujságok rajzaiban. Brv.: Máté György. Bp. 1959.

MDK

Bér Dezső
grafikus

karrikaturákat rajzolt

÷ lijság és könyv-illusztrálás Magyarországon.

Grafikai Szemle, 1909 évf 5 7 105 l

molk

Bér Dezső

Internationales Wettfliegen Budapest 1910.

Ar. 6. Sz. K. Grafikai Plakátjai. Bp. 1961.

37. l

mdk

Bér Dezső

plakátja: Boriol

melléklet

Az 6. Sz. K. Grafikai Plakátjai Bp. 1961

10. l

Der Arzt

Frau Dr. Bonsel

Wuppertal

Dr. h. c. N. Ophüls Platz 8p. 1961

10.1

M.D.K.

Bér Dezső
grafikus

Háborús plakátok rajzolásával
foglalkozott.

Kiss Sándor: A magyar politikai plakátművészetről
Művészet, 1963. július - 21 lap.

MDK

Bér Dezső, [grafikus]

Bér Dezső közölt először irónikus portrékat Major Henrik-től a Borsszem Jankóban.

–: Rajzos Krónikások 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1968 szept 21.

Bér Rezső MDK

Az Üzlet előfizetése jó üzlet 1925-26

Bóniol Kókuszolaj,é.n.

Mücsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Bér Dezső

Korán elhunyt.

Művészi hagyatéka szerepel a

Műcsarnok téli tárlatán

Az Est 1926 II-28

Bér Dezső (1875-1924)

Anya gyermekével.
Szines krétarajz. Sign.

Hajléktalan.
Krétarajz.

Őszi szántás a Naphegyen.
Szines krétarajz. Sign.

Zsoldfizetés.
Szinezett tusrajz. Sign.

A Fővárosi Képtér háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Bér Dezső

Az Inn völgye, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952

Bér Dezső rajzoló

Nemrég kalt meg. Gyűj teme-
nyes anyaga - főleg karikatu-
rák és studiumok - szerepel
a Műszaknak tél. tárlatán

Lyság 1926 II. 28

Bér Dezső (1875-1924)

Az Inn völgye.
Oljf.31.5x20.5 vászon.Ltsz:3214.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Bér Dersö

Nemzég halt meg.
Rajzai nezepelnek a
Műzarnok téli tárlatán

/

Magyarság 1926 II. 4

Bér Dezső MDK

Jegyezzetek Hadikölcsön, é.n.

Olvasta-e már a Borszem Jankó e heti számát?. 1917?

Bér háborus kiállitása, 1916.

Fővárosi Serfőző Rt.1922-23.

Mücsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Bér Dezső

Visszatérés a hódító körutról 191?

Fővárosi Serfőző, 1915.

Jegyezzetek hadikölcsönt, 191?

Kereskedők, iparosok jegyezzetek Hadikölcsönt 191?

Micsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

mDK

Bér Dezsö

önálló gyüjteményes kiállitás keretében mutatkozott be 1903.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub. és a KEvE XX-ik kiállitása. 1929.febr.

BÉR DEZSŐ

545 Mater dolorosa. Rajz. Eladó

Bér Dezső

MDK

Tabán, rajz
A naphegy tetején, szines rajz

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Bér Dezső

Illusztrálta az alábbi művet:

Porzó (Agai Adolf): Utazás Pestről - Budapestre.
1843 - 1907. III.kiadás BP.1912.

M.D.K.

Bér Dezső

A "Borszem Jankó" szerkesztője rajza egy tréfás helyreigazitó levél illusztrációjaként.

Szinházi Élet. Bp. 1918. január 20-27. VII. évf. 4. sz. 8. l.

Bér Dezső MDK

Müteremrészlet, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

Bér Dezső

MDK

Fővárosi sörfőző, repr.

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

BÉR DEZSŐ

515. Békekötés után. Rajz.

Képzőm.Társ.1903/4.téli kiáll.kat. 53.oldal

MDK

Bér Dezső

Tanulmány. Rajz.

Képzőm. Társ. 1909/10. téli kiáll. kat. 57. l.

MDK

Bér Dezsö, graf.
1875 - 1924

Politikai karikatura. Tusrajz.

Árv. Közl. 1936. márc. 76.sz.2.rk.sz. 30.1.

Bér Dezső

MDK

A szeparéban, tusr.
Nebántsvirág, tusr.
A szellem, tusr.

Nemzeti Szalon 1909.
II. Nyiregyházi kiáll.

BÉR DEZSŐ

Gyümölcsök. Olajf.
A kótaji park. Olajf.

KMT 1913.tav.kiáll.kat. 41.oldal

Bér Dezső

MDK

A feltámadás, tusr.
A szultán és a sah, tusr.
A házaló, tusr.

Nemzeti Szalon 1909.
II. Nyiregyházi kiáll.

Bér Dezső MDK

Narancsillat és mandolin, pengetés, tusr.

Nemzeti Szalon 1909.
II. Nyiregyházi kiáll.

Bér Dezső MDK

Lesben, tusrajz
Politikai jelmezből, tusrl
A vén szinész, tusrajz
A tökkirály, tusrajz
Nemzeti Szalon 1909.
II. Nyiregyházi kiáll.

Bér Dezső

Őszi szántás a Naphegyen, szin.kr.
Zsoldfizetés, szin.tus

FŐv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952.

M.D.K.

Bér Dezső

Molnár Ferencről készitett karikaturáját hozza a lap.

Szinház és Divat, Bp. 1916. okt. 29. I. évf. 11. sz. 5. lap

M.D.K.

Bér Dezső

Rajzát bemutatja a lap Bródy Sndorról, -L.M.: "Bródy Sándornál" c. interju illusztrálásaként.

Szinház és Divat, Bp. 1916. nov. 19. I. évf. 15. sz. 8-lo. lap

M.D.K.

Bér Dezső

Tréfás rajzok szinművészekről szerepeikben:
"Vágó Béla a prokurista"
"Törzs Jenő a "Bernát bácsi"
"Magyar Lajos "a nagyapa a Bernát bácsiban"
A "Bernát bácsi" c. darabból.

Szinház és Divat, Bp. 1916. szept. 24. I. évf.
6. sz. 30-31 lap

Bér Dezső

Részlet a tárgyalásról, cer.

Egy vádlott kihallgatása, "

Egy vádlott csendőrök között, "

Csendőrök foglyokat kisérnek, "

B. képzőművészek a fasizmus ellen, B.Gal.

1969.

Bér Dezső, festő

15-1 A Magy. Tanácsköztársaság idején készült műve: „A munkásság szétrúzza a kapitalizmust". Papír, tempera. 34 x 285 cm
Lsz. 57.344. 138 old

Gerelyes Ede: Legújabbkori Történeti Múzeum tanácsköztársasági gyüjteménye.131.o.

Legújabbkori Tört.Múz.Évkönyve.II.évf.1960.Bpest.1961.
Franklin Nyomda.Bp.

SDK

Bér Dezső

Anya gyermekével, sz.kréta

Hajléktalan, kr,

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

MDK

Bér Dezsö, festö-graf.

400. Mózes mutatja az igéret földjét.
403. Márius Karthágó romjain. Karikatura-rajz. " "
407. Kiüzetés a paradicsomból. " "

KMTára. 1901-2. téli kiáll. 45.1. Kat.

M.D.K.

Bér Dezső /1875-1924/

868. Anya gyermekével. Szines krétarajz. 51x39 papir.
869. Hajléktalan. Krétarajz. 43.5x32 papir
870. Őszi szántás a Naphegyen. Szines krétarajz. 39.5x53 papir.
871. Zsoldfizetés. Szinezett tusrajz. 26x30 papir.

Elvesztek. /Fővárosi Képt./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet. 61.l.
MUMOK. Bp. 1952.

Bér Dezső MDK

Érdekes kötet a Képzőművészeti Alap kiadó vállalata megjelenésében. Szerepelnek benne szemelvények és ujságrajzok. 1919 - ujságrajzokban. "Daliás idők" muzsikája. Grafikus művészeink működtek közre ezekben a lapokban. Fenti művész is részt vett.

Esti Hirlap 248 sz. 1959. okt. 22. 2 old.

Bér Dezső 1875-1924

Politikai karikatura, tus

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2.rendk.sz.

30 l.

Bér Dezső

Háziur gondjai, rajz

Munkasziinet, rajz

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása.

1904. márc. 36 l.

Bér Dezső

Vásári jelenet, toll

Szent György Céh III. árverésének katalógusa. 1910. 9 l.

Bér Dezső, grafikus MDK

A Borszem Jankó, Kakas Márton, Magyar Hirlap lapokban közölt rajzairól.

Kertainé Friedrich Klára, Az 1905-ös orosz forradalom hirlapi grafikánkban.
Művt. Ért. 1956. V. évf. 1. sz. 39-46.
40-41,43,45. o.

"Mindenünket a cárért".
U.o. 43.o.

"Ez a cárevics testőrsége."
U.o. 41.o.

MDK

Bér Dezső, rajzoló a
Magyar Hirlap hozza rjzait az orosz forradalomról .

Kertainé: Friedrich Klára: Az 1905-ös orosz forradalom hirlapi grafikánkban.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. 4o,45 l.

MDK

Bér Dezső,

plakát

Ipar

Bálint L: Az [illegible]művészeti Tára. [illegible]ettős kiáll.

Magyar Iparművészet, c1913. 8 l.

MDK

Könyves Kálmán kiváló múlapok jegyzéke.

Bér Dezső (1861-1918)

Gróf Tisza István (1913, rajz, rapkó)

Kiss Sándor: Magyarország történetének képeskönyve 1849-1945 (Bp. 1969)

82 old.

Bér Dersö grafikus

94 éve szüktett

Nápszava 1969 április 10
r. old.

Omkt Bér Dezső

Elejét l. Sz. Sz. -nél

1915-16 déli

Férfifej, r

Haldokló városrész, olajpaszt.

1917 tav

Ródlizás a Naphegen, of

1920 tav

Műteremrészlet, of

Tabán, r

A Naphegy tetején, sz. r.

1922 máj-jun. jub.

Politikai karrikatúrák, r

Szobasarok, r

Palatinusok } litrogr
Parkrészlet }

Műteremsarok, of

~~107 sz.~~ Okmt (2) Bér D. ~~1896.~~

1924 febr.-márc. Bp. főv. közönséjének képsm. műjt.-ből rend. kiáll

Anya mermekével
Ötzi szántás a Naphegen } graf

1926 Hagatéki kiáll.

l. külön lapon

Bér Dezső grafikus

46 éve halt meg

Nápszava 1970 október 7

4. old.

Bér Dezső

Festménye halált ábrázol, amint egy magasan fekvő sziklahasadékból kisandit a -lent az uton vonuló- katonákra.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. szept. 12. I. évf. 37. sz.
357. lap.

Bér i
Bér Pál

JANOS BER

Fusains

DEUX EXPOSITIONS

du 18 avril au 6 mai

et du 9 au 27 mai 1989

Vernissage le mardi 18 avril de 18 à 20 h 30

Galerie Clivages

46, rue de l'Université, 75007 Paris. Tél. 42.96.69.57

Ouvert du mardi au vendredi de 14 h 30 à 19 h,
le samedi de 10 h 30 à 13 h et de 14 h 30 à 19 h

Janos BER, 1988. Fusain 120 × 80 cm

Imp. Moderne du Lion, Paris

GALERIE D'ART CONTEMPORAIN

la NAVIRE

MARIE-PIERRE DILASSER VOUS INVITE

AU VERNISSAGE DE L'EXPOSITION

JANOS BER

DESSINS ET PEINTURES

LE VENDREDI 15 SEPTEMBRE 1989 . 18H-21H

EN PRESENCE DE L'ARTISTE

GALERIE LA NAVIRE
4, BOULEVARD CLEMENCEAU
LE QUARTZ . 29200 BREST
98 44 94 29

OUVERT TOUS LES JOURS
DE 13H A 19H
LE SAMEDI DE 11H A 19H
FERME LE MERCREDI

JANOS BER . LA NAVIRE . BREST . 15 SEPT.-17 OCT. 1989

Aquarelle et collage sur toile 100×100 cm. 1986.

IMP. UNION PARIS

Du 14 janvier au 14 mars le Musée des Beaux-Arts de Rennes (20, quai Émile Zola, 35000 Rennes) présente une rétrospective de deux cents œuvres sur papier de Pierre Tal-Coat.

Du 14 janvier au 27 février la Bibliothèque Municipale de Rennes (1, rue de La Borderie, 35000 Rennes) présente les livres illustrés par Pierre Tal-Coat.

Janos BER, 1987 - Acrylique et collage sur toile, 130 × 96,5 cm.

JANOS BER
COLETTE BRUNSCHWIG
PIERRE TAL-COAT
ALBERT RÀFOLS-CASAMADA

Vernissage le mardi 12 janvier de 19 à 20 h 30

Exposition du 12 au 30 janvier 1988

Galerie Clivages

46, rue de l'Université, 75007 Paris. Tél. 42.96.69.57

Ouvert du mardi au vendredi de 14 h 30 à 19 h,
le samedi de 10 h 30 à 13 h et de 14 h 30 à 19 h.

Imp. Moderne du Lion, Paris

Jean-Pascal Léger

vous prie d'honorer de votre présence le vernissage de l'exposition

JANOS BER

le jeudi 10 mai de 18 à 20 heures 30

Exposition du 10 mai au 2 juin 1990

Galerie Clivages

5, rue Sainte-Anastase, 75003 Paris

Ouvert du mardi au vendredi de 14 h 30 à 19 h,
le samedi de 10 h 30 à 13 h et de 14 h 30 à 19 h.

Janos BER, 1989 - Acrylique et collage sur toile, 120×120 cm.

Kamara lesz az Iposzból

Kamarai törvénytervezetet dolgozott ki az Ipartestületek Országos Szövetsége, amely a hét végén tartja ez évi rendes közgyűlését – többek között ez is kiderült Szűcs Györgynek, az Iposz elnökének beszámolójából a székházukban tartott tegnapi sajtótájékoztatón.

Az Iposz-javaslat lényege az, hogy kamarai szövetséget kellene létrehozni, amelybe kötelező lenne minden vállalkozónak belépni, ugyanakkor szabadon választhatnának az egyes önállóan működő kamarák között. Az Iposz megtartva jelenlegi körét, az egyéni vállalkozókat, illetve kisiparosokat a *Kézművesek Kamarájává* alakulna, amihez a szervezetét nem kell átalakítani – többek között ez is témája lesz a közgyűlésnek.

Az elmúlt időszakban majdhogynem gyorsabban szaporodtak az érdekképviseletek, mint maguk a vállalkozók – mondta *Maka* Sándor ügyvezető igazgató –, ugyanakkor lehetőségeik, jogaik meglehetősen korlátozottak, nem egyértelműek. A kamarai törvényben rögzítenék azokat a *kritériumokat*, amelyek megléte szükséges ahhoz, hogy valamely szervezet kamaraként működjön, s ebben szabályoznák a kamarák alapvető jogosítványait. Továbbá rendelkezne a törvény a finanszírozás módjairól: a különféle szolgáltatások díját a tagdíjból kellene fedezni, a hatósági feladatok ellátásáért a tagok által fizetett illetékekből részesülnének a kamarák, az oktatást és a hasonló, önkormányzati, illetve állami feladatok ellátásáért a költségvetésnek kellene áldoznia. Az egyes kamarák közötti munkamegosztás eredményeként átvennék azokat a hatósági jogköröket, amelyeket ma még a kormányzat lát el.

A kamarai törvénnyel az érdekképviseleti munka jobbítása a céljuk, úgy gondolják ugyanis, hogy kamarai szinten már *más* a kapcsolat a kormányzattal is – feltehetően hatékonyabban részt tudnak venni az érdekképviseletek a tövénykezésben. A kamarai kerettörvény nem azonos az érdekképviseleti törvénnyel – hangsúlyozta az ügyvezető igazgató –, az utóbbi megalkotását továbbra is nagyon fontosnak tartják. A törvénytervezetet 14 érdekképviselettel már egyeztették, közülük 3-an utasították el alapjaiban – ők a nem homogén szervezetek közé tartoznak.

Az elképzeléseket a hétvégi közgyűlésen véglegesítik, ahol egyébként a küldöttek az Iposz országos elnökség 1991. évi munkájáról szóló beszámolót, a mérlegbeszámolót az Iposz 1990. és 1991. évi költségvetéséről, illetve a Vagyonkezelő és Működtető Kuratórium 1991. évi munkájáról szóló beszámolót vitatják meg, továbbá javaslatot tesznek az 1992. évi feladatokra, költségvetésre.

Fontos témája lesz az összejövetelnek az állami vállalatok tartozása. A „nagyok" ugyanis 5,2 milliárd forinttal tartoznak a kisiparosoknak, így felszólítják a kormányt, hogy tulajdonosi funkciójából adódóan rendezze ezen adósságát.

Mint ismeretes, az Ipartestületek Országos Szövetsége 1990-ben a kötelező tagság megszűnésekor jött létre a Kiosz utódjaként, 227 tagszervezet – köztük hét szakmai szövetség – hozta létre. Jelenleg a tagszervezetek száma 268.

F. P.

Új versenyző a fénymásolók piacán

Az *Árnyékkötő Electrographic Art* nemzetközi folyóiratot – rendhagyó módon – fénymásológépen nyomtatják, sokszorosítják. Az elektrografika irányzatainak bemutatására vállalkozó, 1990-ben *Dárdai* Zsuzsa, *Szász* János, *Tenke* István és *Zsubori* Ervin alapította kiadvány, melyet a Cserépfalvi Kiadó gondoz, a *Reprocom Kft.* OCÉ fénymásológépein készül. Egyszersmind bizonyítékául annak, hogy a holland OCÉ-gyártmányokat minőségük, megbízhatóságuk miatt a világelsők között tartják nyilván. A németalföldi cég már húsz éve jelen van a magyar piacon, de csak az utóbbi időben kezdte meg a fénymásolók, sokszorosítók nagyobb arányú forgalmazását. Magyar partnerével újabban kft-t alapított, s most már ilyen magyarországi céghátterrel látják el a berendezések szervizelését, a forgalmazást. A holland vállalat meggyőződése, hogy a budapesti világkiállítás alapvetően megnöveli a keresletet termékei iránt, hiszen a nemzetközi piacon is elsősorban tervező cégek használják a nagykapacitású fénymásolókat.

A Budapesti Értékpapírtőzsdét jellemző adatok 1992. március 26-án

Budapesti Értékpapírtőzsde-index: 881,03 (+1,69)

A részvény neve	Nyitó ár Ft	Záró ár Ft	Értékpapír db
Agrimpex			
Bonbon Hemingway			
Budaflax Lenszövő Rt.			
Dunaholding Rt.	30500	35050	19
Fotex Rt.	229	226	68846
Főnix Ker. V.	2300	2300	5
IBUSZ Rt.	3950	3985	161
Kontrax Irodatechnikai Rt.			
Kontrax Telekom. Rt.			
Skála-Coop Rt.	11350	11350	58
Styl Ruhagyár Rt.	4650	4650	10
Szövetkezeti Sörgyár Rt.			
Sztráda-Skála Rt.	15000	15000	35

Kötvények 1992. március 26-án

Kötvény neve	Kötés bruttó (millió forint)	Kötés nettó	Árfolyam nettó (százalék)	Időarányos kamat (címlet/Ft)	Teljes vételár (MFt)
Államkötvény*	172,030	172,030	100,15	10000/1166	192,3468

* Az arányos kamat számítása az évi 37 százalékos kamat fél évre vetítésével történik.

Az adósságkönnyítés rontana a helyzeten

Kevés a jó beruházási elképzelés

(MTI) Amint az elmúlt évben, az idén sem tapasztalható nettó tőkekivonás Magyarországról, sőt ez évben még több tőke áramlik az országba, mint amennyi kamatot a fennálló adósságok után fizetni kell – mondotta Hárshegyi Frigyes, a Magyar Nemzeti Bank alelnöke, reagálva a hét elején Magyarországon tartott nemzetközi adósságválság-konferencián elhangzott szakértői felszólalásokra.

A tanácskozáson, melyen a kormány, a parlamenti politikai pártok képviselői és független szakértők egyaránt részt vettek, ellentétes vélemények hangzottak el az adósságválságból kivezető lehetőségekkel kapcsolatban. A hazai politikai pártok képviselői általában amellett foglaltak állást, hogy hazánk számára fontos az adósságok, a kamatok folyamatos és rendszeres fizetése. Ugyanakkor több független szakértő viszont azt állította, hogy a magyar gazdaság adósságkönnyítés nélkül nem tud kilábalni a recesszióból, mert egyébként is folyik az országból a nettó tőkekivonás.

Hárshegyi Frigyes hangsúlyozta, hogy a múlt esztendőben a nettó kamatfizetés összege 1,3 milliárd dollár volt. Ugyanakkor a *működőtőke-beáramlás* révén több mint 2 milliárd dollár érkezett hazánkba, így éppen az *ellenkezője* az igaz annak, amit független szakértők állítanak. A nettó tőkebevonás 1991-ben 700 millió dollár volt, ami megfelel a *GDP* három százalékának. Tény, hogy a lejáró hiteleket is vissza kellett fizetni, ám ez úgy történt, hogy az *MNB újabb hiteleket vett fel, kötvényeket bocsátott ki*, így ez nem befolyásolta a tőkeáramlás alakulását. Az ország adóssághelyzetének javulását jelzi az is, hogy a nettó adósságállomány az elmúlt egy esztendő során jelentős mértékben – 16 milliárd dollárról 14 milliárd dollárra – csökkent, miközben az MNB devizatartalékai ma már meghaladják a 4 milliárd dollárt. Az idén tovább folytatódnak a kedvező folyamatok, az első két és fél hónap során 400 millió dollár készpénz áramlott be újabb külföldi befektetések eredményeként és továbbra is aktívum van a folyófizetési mérlegben, amely az első negyedév végén várhatóan 300–400 millió dollárt tesz ki.

Amennyiben *Magyarországnak* egy fillér adóssága sem volna, akkor sem lehetne halogatni a veszteséges, gazdaságtalan iparágak leépítését, a nagyon fájdalmas *szerkezeti átalakítást*. Emiatt kell – s nem a súlyos adósságteher miatt – bezárni bányákat, csökkenteni veszteséges kohászati és egyéb üzemek termelését.

Magyarországon egyre inkább tapasztalható, hogy nem tőkehiány, hanem éppen *tőkefelesleg* okoz gondot. Kevés ugyanis a jó beruházási elképzelés, az olyan fejlesztés, amely gazdaságos és exportképes termékek gyártását teszi lehetővé. Ez a magyarázata annak, hogy *számos meglévő külföldi hitelkeret kihasználatlan*. A szerkezetátalakításhoz, a gazdaság korszerűsítéséhez idő kell. A múlt esztendőben, egy év alatt sikerült Magyarországon végrehajtani a teljes világgazdasági átállást, amelynek eredményeként az árak szabaddá váltak, az exportban a dollárelszámolás vált a meghatározóvá, az import pedig szinte teljes mértékben liberalizált. A gyors átállás ellenére többlet keletkezett a folyófizetési mérlegben, mivel az export jó ütemben növekedett, és továbbra is meghaladja a behozatalt. A liberalizálás eredményeként gyorsult fel a működőtőke-beáramlás, ami az egyik legfontosabb tényezőjévé vált a gazdasági szerkezetváltásnak.

Abban az esetben azonban, ha Magyarország adósságkönnyítésen gondolkodna, aligha számíthatna a külföldi befektetők ilyen egyöntetű bizalmára, és a beindult pozitív folyamatokat *rombolná* szét egy ilyen kezdeményezés.

Nem hajszoljuk a fizetési uniót

(MTI) A KGST-kereskedelmet helyreállító, nyugati bankok finanszírozta kelet-európai fizetési unió gondolata hovatovább a múlté, mert nincs rá szükség – ez derült ki az *Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank* (EBRD) rendezte londoni konferencia első napján.

Az EBRD áprilisi budapesti kormányzótanácsi értekezletére készülve, tanácskozássorozatot tart, és ebből a mostani konferencia a közép- és kelet-európai országok kereskedelmének problémáival foglalkozik. A tanácskozáson az érintett országok magas rangú tisztségviselőin kívül részt vesznek az EBRD, az *UNCTAD*, az *IMF*, a *Világbank*, az EIB és BIS képviselői, valamint nyugati országok szakemberei.

A Magyarországot képviselő *Balázs* Péter, az *NGKM* főosztályvezetője elmondta, hogy Magyarország biztos léptekkel, nem kapkodva halad a konvertibilitás felé, vagyis nem hajszoljuk a fizetési uniót, mert van devizánk. Az import úgyszólván szabad. Kereskedelmünk kétharmada nyugat-európai országokkal, az *EK*-val és az *EFTA*-tagokkal zajlik preferenciális alapon. Esély van rá, hogy június 30-ig megszületik a szabadkereskedelmi megállapodás *Csehszlovákiával* és Lengyelországgal is. Fizetési problémáink lényegében csak az *államközösségi* tagokkal vannak, de részarányuk igencsak összezsugorodott a magyar külkereskedelemben. Irány tehát a konvertibilitás, de attól még lehetne átmeneti megoldásokat kidolgozni az államközösségi tagokkal.

Zdenek *Drabek*, a csehszlovák szövetségi gazdasági minisztérium meghatalmazottja is egyertelműen állást foglalt előadásában amellett, hogy a cél nem a régi struktúrák helyreállítása, akár fizetési unióval, hanem a világkereskedelemben valódi polgárjogot adó konvertibilitás. Balázs Péter a maga részéről életképes gondolatnak minősítette *Attali* EBRD-elnök újabban sokat szorgalmazott *páneurópai „Közös Piac" tervét*, de hozzátette: egyelőre nem állunk olyan választás előtt, hogy vagy az Attali-terv, vagy az EK-csatlakozási tárgyalások. Az Attali-tervnek nincsenek dátumai, míg a június végi lisszaboni EK-csúcstól fontos döntések várhatók a kelet-európai országok csatlakozása ügyében. Az európai centrum az EK, mindenki oda törekszik, mi is – mondta az NGKM főosztályvezetője.

Megállapodtak a TB-tartozásról

Új vasúti kocsik hitelből

Bár a Magyar Államvasutak 1988 óta vesz részt szerelvényeivel az Eurocity-forgalomban, leromlott járműparkja miatt fennállt annak a veszélye, hogy a MÁV kizárja magát a nemzetközi személyszállítás forgalomból. Ezért döntöttek úgy a vasút vezetői, hogy meghívásos, tehát zártkörű versenytárgyalás során döntik el kitől, milyen feltételekkel vásárolnak új személykocsikat.

A pályázat eredményét tegnap sajtótájékoztatóján ismertette *Csárádi* János, a *MÁV* vezérigazgatója. Mint mondta, 10 cég közül a spanyol *CAF*-fal kötnek pénteken szerződést 76 darab *Z1-es* fülkés, termes, hálóilletve étkezőkocsi szállítására. Ezeket a spanyolok 1993–1994-ben adják át a vasútnak, jóval korábban, mint a pályázat másik, utolsó pillanatig is esélyes résztvevője, egy német járműgyártó vállalat. A rövidebb szállítási idő révén a MÁV 240 millió forint nyereséghez juthat majd, de a spanyolok mellett más érvek szóltak. A MÁV ugyanis magától értetődően az árat is figyelembe vette, s mivel a 100 millió dolláros beruházásra nincs pénze, mérlegelték azt is, ki milyen hitelkonstrukciót ajánl a magyar vasútnak az új kocsik beszerzéséhez, s kínál-e együttműködési lehetőséget a MÁV járműjavítóinak.

Csárádi János a részletekről elmondta, hogy a spanyolok a rövidebb szállítási határidő mellett 8 millió dollárral kedvezőbb árat ajánlottak a németekkel szemben. Emellett 8,5 év alatt törlesztendő hitelt biztosítanak a 100 millió dollár értékű kocsik árának 85 százalékára, míg a fennmaradó 15 százalékos részt magyar áruszállítások formájában törlesztheti a MÁV. Ezzel – hangsúlyozta a vezérigazgató – utat törnek például a spanyol piacon a magyar *acélipar* termékeinek.

A MÁV vezetői szerint tehát ebből a „citromból mindent kifacsartak". Újabb facsarásra nagy adósaikkal szemben készülnek, hangzott el a sajtótájékoztató további részében. Mivel a vállalat – a kamatokkal együtt – 9,1 milliárd forinttal tartozik a társadalombiztosításnak, nagy külföldi adósait szólította fel tartozásaik rendezésére. Közülük a *román* vasút 37,4 millió svájci frankkal tartozott még az elmúlt héten is magyar partnerének, de ebből 3 milliót a napokban kifizettek, a közeli jövőben pedig újabb 6 millió frankot utalnak át a MÁV számlájára. A fennmaradó több mint 28 milliós tartozás kiegyenlítéséről újabb egyeztető tárgyalásokat kezdtek. Ha a tervek valóra válnak, akkor a román vasút – a híres *aradi vagongyár* közreműködésével – 150 darab szemestermény szállítására alkalmas gabonaszállító kocsival törleszti tartozásának egy részét, mintegy 11–12 millió svájci frankot, míg a fennmaradó adósság kifizetésére rövid ideig haladékot kap a MÁV-tól.

A sajtótájékoztatón a továbbiakban elhangzott, hogy hosszú idő után rendeződni látszik a *TB* és a MÁV kapcsolata, a hivatalos bejelentés előtt azonban a vezérigazgató csak annyit árult el, hogy ugyanazt a megállapodást írták alá végül is a társadalombiztosítás vezetőivel, amelyet már az elmúlt év decemberében papírra vetettek.

(pató)

RÖVIDEN

PÁRIZSBA ÉRKEZETT dr. Gergátz Elemér földművelésügyi miniszter. Csütörtökön délután, lengyel és csehszlovák kollégájával együtt, találkozott a gazdasági együttműködés és fejlesztési szervezet, az OECD mezőgazdasági miniszteireivel, akik együttes tanácskozást tartanak a francia fővárosban. A megbeszélésen a mezőgazdasági politika időszerű kérdéseit vitatták meg, különös tekintettel a gazdaságilag fejlett 24 ország szervezetével létrehozott partnerkapcsolat fejlesztésére és a közelgő GATT tárgyalásokra.

TÖBB MINT ÖTVEN MAGÁNVÁLLALKOZÓ, gazdasági- és kereskedelmi társaság, bank és vállalat részvételével rendezik meg április 2-a és 4-e között a debreceni Aranybika Szállóban a Progresszió '92 elnevezésű vállalkozói bemutatkozó fórumot. A szervezők szándéka szerint a négy évvel ezelőtt elindított, s évről-évre terebélyesedő rendezvény 1996-ra a világkiállítás részévé válhat. A vállalkozói fórumhoz kapcsolódóan rendezik meg a régió legnagyobb és legszínvonalasabb autókiállítását: a több mint félszáz személygépkocsi és haszonjármű mellett ezúttal először alkatrészeket, autófelszerelési és -ápolási cikkeket is kiállítanak a Kölcsey Ferenc Művelődési Központban, illetve a Kölcsey-parkban.

AUGUSZTUS 14–23. között nemzetközi vásárt és kiállítást rendeznek Miskolcon. Első ízben lesz a megyeszékhely ilyen nagyszabású vásár színhelye, hiszen a korábbiak helyi, megyei, illetve regionálos jellegűek voltak. A Városi Sportcsarnokon és környékén kívül a teljes Népkertet és a környékbeli sportintézményeket is felhasználják a rendezvény céljára. Nem csupán egy vásárról van szó, abban három szakkiállítás és vásár is helyet kap: egy regionális együttműködési kiállítás (szlovák, dél-lengyel és ukrán részvétellel), egy telekommunikációs kiállítás a hozzákapcsolódó tudományos konferenciával, és egy nemzetközi autószalon, amelyen ismert autógyárak, illetve azok magyar képviseletei vonultatják fel legújabb típusaikat. A város jelentős bevételekre számít: a vásár rendezésének jogát 4 millió forintért adták el, s a helypénzekből is komoly mértékben gyarapítható Miskolc pénztárcája. A Miskolci Nyár legjelentősebb kulturális eseményeit és záróprogramját is a vásárhoz igazítják.

LEVON TER-PETROSZJAN örmény elnök csütörtökön rendeletben erősítette meg, hogy rendkívüli gazdasági állapot lépett életbe az országban. A már a múlt héten meghozott intézkedés oka a gazdaság aggasztó állapota, a súlyos energiaválság és a határmenti területeken folyó ellenségeskedés. A hírügynökségek arról is beszámolnak, hogy a parlament szerda este megszavazta a saját pénz, a dram, illetve váltópénze, a luma bevezetését. A bevezetés technikai kivitelezése mintegy 8 hónapot vesz majd igénybe. A pénz nyomásáról máris megkezdődtek a tárgyalások külföldi cégekkel, a pénz feliratait és képeit azonban a helyi központi bank illetékesei tervezik meg.

A TÁRSASÁGGÁ ALAKULÓ Autótechnika Kereskedelmi Vállalat, a német FEN kereskedelmi céggel, március 27-én nyitja meg a nagyközönség előtt Lehel úti szalonját. A szalont német mintára a FEN cég rendezte be az általa forgalmazott cikkekkel, és folyamatos feltöltését is biztosítja, cserébe az Autótechnika Magyarországon eladhatatlan Lada alkatrészeiért. Az Autótechnika az országban 7 üzletházban kínál változatlanul eladásra és kölcsönzésre személygépkocsikat, utánfutókat, lakókocsikat, karosszériákat és alkatrészeket. A hagyományos kínálat kibővült: hűtőszekrények, mélyhűtők, híradástechnikai és más, tartós használatú cikkekkel. A szalonban működő számítógépes szolgálat segítségével az érdeklődők könnyedén hozzájuthatnak a raktárakban lévő alkatrészkészletek adataihoz.

VALUTAÁRFOLYAMOK 1992. MÁRCIUS 27-ÉN (EGY EGYSÉGRE FORINTBAN)

	Angol font		Francia frank		Német márka		Olasz lira (1000 egyre)		Schilling (100 egységre)		Svájci frank		Svéd korona		USA-dollár	
	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás
OTP	134,53	142,81	13,88	14,72	47,05	49,95	61,10	67,50	668,43	709,61	51,75	55,01	12,70	14,02	77,82	82,48
IBUSZ	134,3099	142,8301	13,8710	14,7290	47,0450	49,9550	62,371	66,229	668,35	709,69	51,7786	54,9814	12,9592	13,7608	78,1723	82,5545
IEB	136,45	140,89	14,07	14,53	47,73	49,27	63,43	65,43	678,02	700,02	52,41	54,35	13,15	13,57	78,59	81,71
KONZUM	134,52	142,87	13,88	14,73	47,05	49,96	62,39	66,24	668,58	709,74	51,78	55,00	12,97	13,76	77,78	82,55

Jövőre, velünk, ugyanitt!

Tavaszi fesztivál '93

Még be sem fejeződött az idei *Budapesti Tavaszi Fesztivál*, a szervezőgárda tizenkét év óta először már most a nyilvánosság elé lépett az 1993-as fesztivál programjainak előzetes ismertetőjével. A jövő évi Budapesti Tavaszi Fesztivál eseményeiről tartott tájékoztatót tegnap a *Budapest Kongresszusi Központban Klenjánszky* Tamás, a fesztivál igazgatója és *Kelecsényi* Ágnes, az *Országos Idegenforgalmi Hivatal* kereskedelmi igazgatója.

Kelecsényi Ágnes elmondta, hogy az *OIH* idén ötvenmillió forinttal támogatta a fesztivál megrendezését. Ebben az évben sem volt nagy a rendezvény idegenforgalmi szerepe, a külföldi résztvevők az érdeklődőknek csupán körülbelül tíz százalékát tették ki. Jövőre több vendéget várnak, ezért van szükség a korai előzetes ismertetőre, amelyet Klenjánszky Tamás „étvágycsinálónak" nevezett.

1993-ban is gazdag hangversenykínálat fogadja majd a zenerajongókat. A nyitó gálakoncerten, az 1848-as forradalom évfordulóján és finn–magyar zenekari esten a *Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara* játszik, az utóbbi egyben az *Európai Rádiók Szövetségének* gálaestje lesz, amelyen *Sibelius*- és *Bartók*-művek csendülnek fel. A *Budapesti Fesztiválzenekar Eötvös* Péter vezényletével Bécs, Berlin és Salzburg fesztiváljainak közös szervezésében lép fel *Kurtág*-darabokkal, valamint Bartók-műveket játszik a szerző születésnapján. *Dohnányi-, Erkel-, Kodály-* és *Liszt*-darabokat ad elő a *Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara*. A záró gálakoncerten a *Magyar Állami Hangversenyzenekar* muzsikál. Válaszként az 1991-ben Torontóban rendezett magyar fesztiválra, jövőre több kanadai művészt szeretnének bemutatni a hazai közönségnek. Érdekesnek ígérkezik az a rendezvény, amelyen a Liszt Ferencig visszanyúló magyar zongora-iskola '8o-as, '9o-es években felfedezett ifjú tehetségei lépnek fel.

Jövőre lesz százéves a *Magyar Liszt Társaság*, ebből az alkalomból több nemzetközi Liszt-társaság részvételével konferenciát és hangversenyeket rendeznek. A *Lisz Ferenc Kamarazenekar* pedig koncerttel ünnepli jövőre harmincéves fennállását. Prágából is érkeznek vendégművészek: a neves *Vychan Vonósnégyes* és az *Agon* kortárs zenei együttes. *Tokody* Ilonának és az idén nagy sikerrel szerepelt Eva *Mei*nek lesz önálló dalestje. Az őszi *Liszt-zongoraverseny* győztese, Alexander *Strukov* 1993-ban zenekarral lép majd fel. Természetesen nem maradnak el a hagyományosan megrendezett operettelőadások, a nemzetközi dzsessz- és rockkoncertek, az orgonaestek és a kórushangversenyek sem. A *Budapest Sportcsarnokban* a tervek szerint megrendezik a tizenkettedik *országos táncháztalálkozót és kirakodóvásárt.*

Klenjánszky Tamás végül hosszú távú elképzelésekről is szólt, amelyek szerint nagyobb együttműködésre törekszenek az európai városok fesztiváljaival, és részt kívánnak venni az expo kulturális progjamjainak szervezésében. Most tanácskozott a *Magyar Művészeti Fesztiválok Szövetsége*, amelyen a művelődési tárca és az *OIH* is ígéretet tett a folyamatos párbeszéd kialakítására.

(devich)

Aki hexametert bátorkodik írni

Babics Imre Sziveri-díja

Erőteljes, sugárzó költőegyéniség, bátor közéleti ember, kitűnő szerkesztő volt Sziveri János. 1978-tól 1983-ig szerkesztette az újvidéki *Új Symposion*t. 1989 végén, súlyos betegen átjött Magyarországra, két éve, harminchat éves korában meghalt. *Magánterület* című kötete már posztumuszként jelent meg 1991-ben. *„Szeretnék élni, másokban akár"* – írta egyik versében. Ezt a vágyát teljesítették be azok, akik elhatározták, hogy alapítványt hoznak létre és díjat alapítanak emlékére. *A Magyar Írószövetség*ben tegnap *adták át először a Sziveri-díj*at. A kuratórium úgy döntött, hogy *Babics* Imrét jutalmazza, aki alkatilag ugyan egészen más alkotó, mint Sziveri János volt, mégis „az ő szellemében" dolgozik. Nem lázadó, magát közéleti harcokba belevető ember, ő legföljebb azért harcol, „hogy hagyják végre békén" – mondta *Zalán* Tibor, aki költészetét méltatta. Mert nem kevés bátorság kell ahhoz sem, hogy a *poszt*divatok korszakában valaki hexametereket, eposzokat kezdjen írni; hogy a verbális bátorság időszakában a *haiku*t s a hozzá illő hangulatokat szeresse. Babics Imre „könyvművekké", nagyobb egésszé szerkeszti egyes darabjait. Egzotikus figurák, helyzetek vonzzák. Több ponton a misztikával találkozik költészete. Nem kutat, hanem fölfedez és föltár, s a szigorú formában találja meg „az emelkedettebb stíl lehetőségét".

Babics Imre első kötete 1989-ben jelent meg *A kék ütem lovagja* címmel (Magvető), új könyvét, a *Magyarok kertjét* tavaly adta ki az *Arkanum* kiadó.

(f. m.)

Üzenet a színházi világnapon

Jorge Lavelli rendezőnek, a Théâtre National de la Colline igazgatójának, a Nemzetközi Színházi Intézet francia központja elnökének üzenete a színházi világnap alkalmából.

„Valahányszor felmegy a függöny, reménykedünk.

A színház sokszínű egyszerűségével tükröt tart elénk, megszólít és meghat. Az elvégzett munka eredménye az előadás, ami természetesen az író üzenetét hordozza. De a színház mindezeken túl mikrokozmosz is, a civil társadalom fóruma, a találkozás és a felfedezés kiváltságos helye. A színház egyszerre csaló és igaz, de tápláló forrása mindig a valóság.

Napjainkban éppúgy, mint a múltban, a színháznak segítenie kell, hogy megvilágosodjék elménk, hogy szerte a világon harcba szálljunk a barbárság ellen. Jelen kell lennie, jobban, mint valaha a fajgyűlölettel és kirekesztettséggel terhes társadalmunkban. Serkentsen gondolkodásra, élessze szolidaritásunkat, erősítse méltóságunkat. A színház hozzon fényt, ébressze fel bennünk és az emberekben a lelkiismeretet.

Oly korban, amikor az egyik ember számára megáll a történelem, a másik számára az őrületbe fut, a színház szerényen, de konokul emelje fel szavát; hangja legyen egyéni, eleven, okos és példás. Faggassa önmagát. Azzal harcoljon saját öregedése ellen, hogy a világ felé fordul.

A színház világnapján abból a városból üzenek, ahol az *Emberi jogok nyilatkozata* megszületett, és azt kívánom, hogy ez a civilizációkkal egyidős, mindig megújulni képes művészet tovább éljen és hasson; hogy az iskolákban meghonosodjék a színház oktatása, hogy a világon ezrével alakuljanak társulatok.

Szüntelen a harc az éretlenség ellen. Valahányszor legördül a függöny, új kérdés születik."

Madách Párizsban – először?

A *Magyar Nemzet*ben olvastuk az örömteli hírt, hogy a párizsi színművészeti főiskola növendékei még e hónapban bemutatják *Madách* Imre drámai költeményét: *Az ember tragédiá*ját, Jean *Rousselot* fordításában. A bemutató a párizsi magyar színházi napoknak jelentős eseménye lesz, már csak azért is, mert – ezt állítja az MTI-jelentése nyomán írt tájékoztató – Párizsban „első ízben" mutatják be a *Tragédiát*. Madách művét mindeddig csak egy francia rádióállomás sugározta, erősen megrövidítve, noha a magyar színházi élet irányítói a múlt század nyolcvanas évei óta próbálkoztak a *Tragédia* párizsi bemutatásával.

Sajnos, a tények ennek az erősen lerövidített számvetésnek ellentmondanak. Mindenképpen elismerés illeti a párizsi *Magyar Intézet* és a budapesti *Nemzeti Színház* vezetőit, hogy ismételten felhívták a francia illetékesek figyelmét a régi adósság törlesztésére. Örvendetes ez azért is, mert néhány éve éppen magyar illetékesek „fúrták meg" (az angol nyelvű fordítás gyengeségére hivatkozva) a *Tragédia* londoni bemutatóját. A történelmi világdrámának madáchi víziója ma legalább annyira időszerű, mint korábban volt, *az elfelejtett bemutató idején, vagyis 1937-ben*, amikor valóban „első ízben" mutatták be francia nyelven a *Tragédiát*. Az 1937-es előadás színhelye a *Blattner* Géza irányításával működő *l'Arc-en-Ciel* (Szivárvány) bábszínház volt. Blattner ebben a színházban s azon a színpadon rendezte meg a *Tragédiát*, ahol korábban egy világsztár, Isadora *Duncan* táncolt. Ebben az art nouveau stílusában épített egyemeletes házban világhírű ipar- és képzőművészek rendeztek kiállításokat. A hatvanas években az épület homlokzatán még ott büszkélkedett a felirat: *Academia Raymond Duncan*. Blattner „magyar marionettjeit" hamarosan elfogadta e művészeti centrum közönsége. Blattner tehetségére, szorgalmára épített *Németh* Antal, a *Nemzeti Színház* igazgatója is, amikor felhívta barátja figyelmét arra, hogy a *Tragédia* bábszínházban is előadható. A terv vakmerőnek látszott. Blattner azonban nem késlekedett. Az időpont különösen jónak mutatkozott: Párizsban 1937-ben világkiállítást rendeztek. Elméletileg Madách műve ezúttal „világbemutatón" szerepelhetett.

A párizsi ősbemutató dátuma: *1937. október 29-e volt*. A produkciót a *világkiállítás* egyik pavilonjában is eljátszották. Az előkészületekben részt vett az egész társulat és Blattnernek úgyszólván valamennyi Párizsban tartózkodó barátja. Hónapokig tartott a munka Blattnernek a boulogne-i erdőben fekvő házában. Korábban ebben az épületben dolgozott a házat felépítő Frederic August *Bertholdi*, aki itt tervezte meg az amerikai *Szabadság-szobrot*. Utána *Chagall* következett. Tőle vásárolta meg a házat Blattner, hogy aztán abban a műteremben, ahol annyi világhírű műremek született, elkészítse a *Tragédia* díszleteit. A marionetteket és – Blattner büszkeségét – az úgynevezett „billentyűs" bábokat... A munkatársak közül ezúttal csak a fordítást és a bábszínpadra alkalmazást elvégző Fernand *Pignatel* és S. *de Walles* nevét említjük, s a címlapon található sok érdekes név közül *A. Tóth* Sándorét.

Selmeczi Elek

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

Hazalátogatók

FRANCIAORSZÁGBA EMIGRÁLT magyar művészek munkáit láthatjuk a *Vigadó Galériában*, az *Országos Széchényi Könyvtárban* és a *Vasarely Múzeumban*. Különböző okokból és különböző időben hagyták el Magyarországot, és a művészet különböző területein tevékenykednek.

A legismertebb közülük a filmszakmában világhírűvé vált *Trauner* Sándor. 1981-ben már volt itthon kiállítása, s filmjei is hellyel-közzel eljutottak hozzánk. Trauner a huszas évek végén *Kassák* Lajos *Munka-kör*ének tagja volt, az új progresszív művészet ígéretes képviselője *Vajda* Lajossal, *Korn*is Dezsővel.

Párizsban 1930-tól a film speciális követelményeinek szolgálatába állította tehetségét. Hogy milyen átütő sikerrel, azt azoknak a filmeknek a díszlettervei mutatják, melyeket neves francia és amerikai filmrendezők számára készített. Billy *Wilder* egy „Trau"-ról írt cikkében rávilágít sajátos eszközeire, felidézi, hogyan építette fel a stúdiók szűk terében a párizsi Operát, a *Legénylakás* hatalmas méretű irodahelyiségét vagy akár egész Párizst az *Irma, te édes* című filmhez. Trauner az illuzionizmus mestere, akinek az a titka, hogy a kamera szemével látja és tervezi meg a díszletet, és ez autentikusabbnak hat a helyszínen forgatott felvételeknél is. Művei is elsősorban a filmtörténet részei.

SZÉKELY PÉTER, a kortárs szobrászat egyik legnagyobb egyénisége sem először állít ki itthon, sőt szoros szálak kapcsolják a magyar költészethez, amint ezt a *József* Attila- és *Pilinszky* János-versekhez készült illusztrációi és *Somlyó* Györgynek dedikált grafikája is bizonyítja a kiállításon. A mostani bemutatón számos dokumentumot láthatunk: iskolai bizonyítványt, naplórészleteket, Székely munkásságáról írt cikkeket, leveleket. Szobrokat is bemutatnak a *Szépművészeti Múzeum* és a pécsi *Janus Pannonius Múzeum* anyagából. Az *Apasárkány* például Székely jellegzetes, a kő természetes formáját, töréseit az új kompozíció részévé tevő alkotásai közé tartozik.

A falakon és az egyik tárlóban Székely grafikai munkásságából válogattak. A *kő könyve, a Japán jelek könyve* és a *Kávérajzok* elnevezésű sorozat az ősi jelek képi szuggesztivitását, szimbolikus töltését idézi. A hely, a *Széchényi Könyvtár* pihenője, dohányzója nem igazán alkalmas kiállítótér, de a művész jelentőségéhez végképp méltatlan a grafikák kiállítása, minden védelem nélküli feltűzdelése. Egyes lapok már a kiállítás másnapján elkezdtek leválni alapjuktól.

BÉR JÁNOS a legkevésbé ismert itthon a három művész közül. Őt Sabine *Fazekas* fedezte fel a magyar művészeti élet számára. Bér 1956-ban hagyta el Magyarországot. Párizsban tanult az *École des beaux-arts*-on. Elbeszélése szerint a legtöbbet a *Louvre*-ban lévő *Uccello* mű, a *San Romanó-i* csata lemásolásából és *Fra Angelico* „kis" *Angyali üdvözlet*éből tanult. Óbudai kiállításán 1987 és 1991 között festett műveket mutat be, többségük az utolsó két év termése. Néhány kisméretű olajkép mellett vászonra ragasztott papírkollázsokat és szénrajzokat láthatunk. A világos, kék, piros, sárga mintázatú kollázsokon az akrilt is a vízfestékhez hasonlóan, könnyedén, a papíralapot is láttatva használja.

Kollázsainak előképe Henri *Matisse*-tól eredeztethető. Születésükről Bér János elmondta, hogy a színnel borított felületből indul ki, ezt határolja le a kivágással. Ez a módszer lehetővé teszi számára a szín- és formaviszonyok hosszas kiérlelését, ugyanakkor a szín frissessége is megőrződik. Képeinek egyik jellegzetessége a távol-keleti művészet teleírt és üres felületének továbbgondolásából ered. Új eszközökkel, de visszautal a *quattrocento* (a XV. századi itáliai festészet) perspektívakutatásaira is, elődeihez hasonlóan a térmélység problémája foglalkoztatja. Filozófus-festőnek nevezném: vannak kollázsai, melyeken a fehérre festett középrész üres, a szélekre ragasztott, a kép síkjába szabálytalanul benyúló színes kollázsok megközelítik, de soha nem érik el a távolba vesző központot.

Gellér Katalin

Szilágyi István

Északnémet tücsök és bogár

A hildesheimi dóm elmúlt évezredből való épületegyüttese páratlan építészeti emlék. E székesegyház két „tartozéka": az ezeresztendős vadrózsabokor s a bronz templomajtó, amelyet Bernward püspök 1015-ben öntetett, számunkra ma jelkép értékű. Ez utóbbi két szárnyának magassága 4,7 méter, mindegyik súlya tonnányi. A tizenhat kazettára tagolt felület domborműsorozata pedig együtt, egy darabban került ki a viaszformából a hatalmas ajtószárnyak öntvényeivel. A domborművek kazettáinak jobb oldali oszlopa a teremtés bibliai történetét meséli el, míg a másik Krisztus szenvedéseit a keresztre feszítéstől a feltámadásig. (Az első sorozatból kerestem képeslapon a „bűnbeesés"-epizódot – nem árulták. A paradicsomból való kiűzetést, azt igen…)

Relikviák

Az ezeresztendős vadrózsa kívülről a szentély bástyaszerűen hátraívelő falát öleli; ágait öreg kovácsoltvas pántok segítik kapaszkodni. Körülötte a belső templomudvart kerengő oszlopsor keretezi.

Az európai ember számára talán már rég nem a teremtés, az alkotás „mibenléte" a nagy titok, hanem a túlélésé, a megmaradásé…

A német professzorokat bizonyára régen izgatja az évezred eleji bronzöntő mester tudása, mára feledésbe ment eljárásainak sora; fródhatott erről nem egy doktori értekezés. Ám előttünk ilyenkor majd' mindig Európa ezeresztendős pusztulástörténete pereg; s az a még nagyobb titok: *hogyan nem* „cseréltek formát" e tonnás bronzdarabok s öntődtek belőlük ágyúba való töltényhüvelyek annyi évszázad alatt?

A természetbúvár ugyancsak értekezhet arról, hogyan sarjadhatott a templom kövei alól e vadrózsabokor, meddig nyúlhatnak le s hová terjenghetnek gyökerei éltető nedvekért. De hogyan élhette túl ez a leheletszirmú relikvia akár az utolsó világháborút is? Merthogy Hildesheimet sem kímélte az angolszász légierő.

Persze éppen ebben a kisvárosban arra is van példa, hogy a múlt hagyatéka újrateremthető. A Városház téren a háború utáni években szállodát építettek a lerombolt házak helyén. A nyolcvanas évek végén a városka polgárai népszavazással úgy döntöttek, hogy megválnak a vendéglátó silótól, s visszaépítik helyébe az egyik legszebb északnémet házremeket. Ez mára elkészült: fala tetőtől talpig faragott tölgy, csúcsos teteje piros ágyar. A vadonatúj ódon ház 16 millió márkába került. Futotta rá.

Göttinga

Göttingában jórészt egyetemi hallgatóság előtt bátorkodtam elmondani, hogy remek világ is ez a mai, amelyben ha egy ritkább tengeri emlős szennyezett vizekbe téved, hazatelepítése ügyében összefog búvár és hajós; máskor meg jégtáblák közt szállítunk át alkalmasabb környezetbe jegesmedvebocsot, pár pingvintojást – vajha ennyit áldozhatnánk pusztuló etnikumok, kivesző embercsoportok, nyelvjárások, identitásfoglalat szokások megmentésére is. Na meg amennyit az ózonpajzs elrongyolódásáról a világsajtó az utóbi hetekben, hónapokban összeírt; a papírért, amire mindazt lenyomtatták, csinos erdőcske áldozódott föl – s az is emberi környezet valahol.

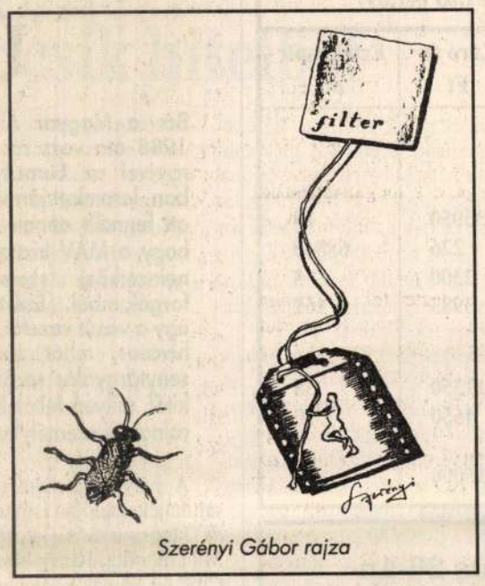

Szerényi Gábor rajza

Aztán kiderült: itt bizony rossz helyt szóltam. Ugyanis most kezdeményeződött itt egy felhívás, hogy az európai ember kövesse meg a… (kit is?)… amiért az amerikai kontinens ősi civilizációit elpusztította, mikor a maga Újvilága számára idegen földrészt keresett. A felhívásból kiderül, hogy az indián őslakosságot vígan irtották még az elmúlt évtizedekben is. Egyszóval, ha egyetértenék a szöveggel, írnám alá… Ó, hogyne, szíves-örömest.

Nem akartam akkor és ott folytatni az esetleg ünneprontónak ható morfondírozást. De hogy is van ez? Nem lehetne végre a sorrendet valahogy megfordítani? Hogy a későbbi történelmi szánombánom-magunk-megkövetései elkerülhetők legyenek. Csak persze honnan annyi kéksapkás – s főleg honnan az a bőség, mellyel az ellátmányt s a zsoldot biztosítani lehetne nekik…

Göttingát megkímélte a legutolsó világháború is; utcahosszon márványtáblák hirdetik, az elmúlt két-három évszázadban az európai tudományosság mely jelessége diák- vagy tanárként mikor melyik házban lakott. Az egyik saroképület falán rálelhetünk arra a táblára is, mely *Kőrösi Csoma* Sándor itt jártát örökíti meg.

A belső városszerkezet aligha változott az elmúlt két-három évszázad alatt. Ha kitekintünk a könyvtárrá alakított templomhajó valamelyik ablakán, ugyanazokra a házakra látunk, melyekre annak idején a fiatal erdélyi tudós láthatott. Körben a tárolók regiszterei ugyancsak évszázadokra visszamenőleg őrzik a könyvek jegyzékeit, melyek adatait mára már számítógépek memóriája rögzíti.

Így nem vicc

Aligha létezik ország, ahol az értelmiség érdeklődésspektruma ennyire széles s ily mértékben differenciált. Hamburg állítólag most a német egyesülés első számú haszonélvezője; fékevesztetten épül, gyarapodik. Fölhúztak itt már olyan irodaházat is (utcahossznyi; hat emelet), melyet alaptól tetőig világos barnásvörös márványlapokkal burkoltak, s ezt a ragyogóra csiszolt felületet nem „szaggatják" meg csak a halovány füstszínre árnyalt-árnyékolt még ragyogóbb vastag üveglapok. Különben e kikötőmetropolis ugyancsak a legek városa. A fáma szerint Európában itt él a legtöbb örömlány (ez persze, ha Párizsra, Moszkvára gondolunk, esetleg viszonyszám lehet); arra viszont esküsznek (akik összeszámlálták őket?), hogy itt él Európában a legtöbb milliomos.

A metropolis markából kicsúszott kicsi település csupa villa. S ezek mediterránmód' lépcsősen épültek egymás fölé. Szinte valamennyi az Elbára néz. Szemmel tartják a túlpart daruerdejét, konténersivatagát. Buñuel-kontraszt szürke, párás télutón. Amúgy sem építkezésben, sem látható módban semmi procc. A kocsik között is kevés a kimondott limuzin. Az itt lakók bizonyára rég túl vannak *azon*… Egy kedves szőke asszony, a káoszelmélet tudósa, kávéházba hív meg.

A vendéglő s a kávézó lent a folyó partján visszafogottan előkelő. Ablaksorával a víz s az ólmos szürkeség fölé könyököl; s ha a dokkokat netán mi is szemmel akarnánk tartani, erre az esetre a teríték mellé távcsövet is fölszolgáltak nekünk. A vendéglátás oly tökéletes, hogy ezek után a kávé már akár csapnivaló is lehet.

A kijáratnál megállunk egy akvárium előtt. Az üvegedény fenekén sókristály ragyogású kavics, s azon három rák terpeszkedik. A legnagyobbiknak akkora az ollója, mint egy emberi kéz. Békésen mocorognak, csápjaikkal cirmolják egymást a kavicságyon, az áttetsző víz alatt.

Lépnék tovább, s akkor észreveszem: fél centi széles világos sáv húzódik keresztbe az ollókon. Előbb úgy sejlik, mintha a páncél mintája lenne. Csak ahhoz valahogy túl szabályos rajtuk ez a fehéres vonal. Aztán rájövök, hogy a sávok finom műanyag pántok, melyekkel – biztos ami biztos – átkötötték az ollókat, nehogy a rákok egymásban kárt tegyenek. Mily körültekintő elővigyázatosság…

Hja kérem, így nem vicc. Mondjuk, káoszelméletből doktorálni. Ha előbb gondoskodtunk róla, hogy még az akvárium fenekén is rend legyen.

(Vége)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 JAN 22
NAPLÓ
Veszprém

Bér Júlia festőművész
1021

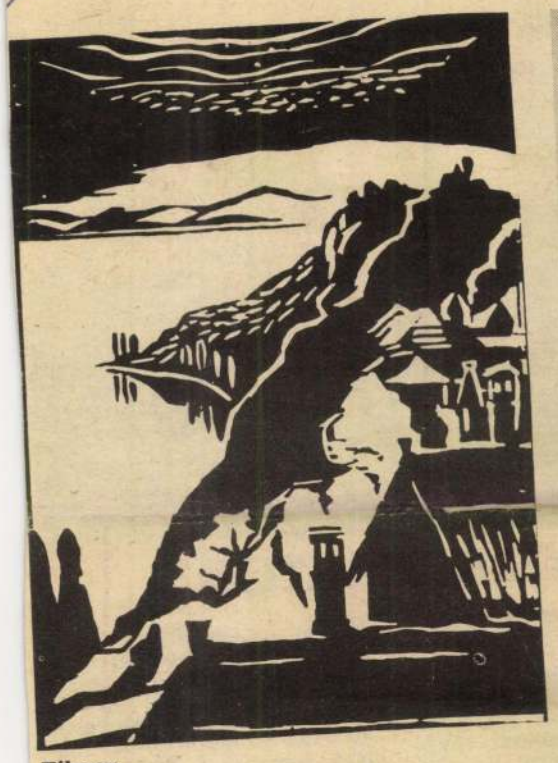

Tihany

Nikolas Guillen

BÉR JÚLIA MŰVÉSZETE

Lapunk hasábjain nemrég bemutattuk a Prágában élő, zirci származású Bér Júlia festőművésznő életútját. Ezúttal művészetéből adunk ízelítőt.

„Magasztos ideáit szerényen, őszintén szolgálja, működésében nincs semmi hangzatosság, patetikus lelkendezés; a természet, a táj szépségével, a társadalmi törvények igazságával érvel a forradalmi eszmék mellett" — így jellemezte Pogány Ö. Gábor, a Művészet című folyóirat hasábjain, Bér Júlia budapesti kiállításáról írt méltatásában a művésznő törekvéseit, művészi eszközeit.

Bér Júlia szoros kontaktusban él a szülőföldjével, s gyakran látogat el megyénk szép tájaira, hogy vászonra lényegítse át élményeit, melyeket szeretne másoknak is továbbadni. Bér Júlia biztos kézzel komponál tájképet, csendéletet, többalakos kompozíciót, portrét. A Balaton, a Bakony, a szülőfalu ihlette kompozíciói is ott lesznek a Csehszlovák Írószövetség székházában ez év áprilisában rendezendő kiállításán.

Balatoni halászok

Balaton-part

Zirc

Vida András foto-reprodukciói

MELYIK A LEGJOBB TRAKTOR?

Hosszú időn keresztül a traktor nem sokat változott: egyszerű vontató volt, mely az igába fogott állatot váltotta fel. Ezért — bár a részletekben tökéletesedett — funkciójában és elrendezésében a régi maradt. A nagy változás, a merőben új típusok megjelenése napjainkban, szemünk előtt zajlik. A mind nagyobb teljesítmény mellett a minőségi változás is szembetűnő: előtérbe került a négykerékhajtás, megszokottá vált a lánctalpas kivitel. A traktor egyre kevésbé egyoldalú vontató, a függesztett és rászerelt, illetve az erőleadó tengelyről meghajtott gépek révén mindinkább univerzális erőgéppé válik. Ez a változás külsején, felépítésén is meglátszik.

Állandó és visszatérő kérdés: melyik a legjobb traktor? A kérdésre ma talán még kevésbé adható egyértelmű válasz, mint a múltban. Az igények ugyanis az éghajlat, a termesztési körzetek, az üzemi sajátosságok, s más tényezők miatt rendkívül eltérőek, s egy típussal már nem elégíthetők ki, több eltérő típus pedig nehezen hasonlítható össze.

Közelebb jutunk a kérdéshez, ha a vásárlók, illetve a felhasználók oldaláról nézzük a traktort. Abban mindenki megegyezik, hogy a traktort munkára veszik, üzemelésének célja a termelés, így természetes az igény, hogy minél több és jobb munkagép legyen kapható, hozzá kapcsolható. Ez az igény tükröződik sok gyár gyártási programjában, melyek nemcsak a traktort, de a hozzávaló munkagépet is maguk állítják elő. Mások kooperáció révén hangolják össze a traktor- és munkagépgyárak munkáját.

A traktorok teljesítményének állandó emelkedése mellett az utóbbi időben egy másik fő tendencia is felfedezhető: a mind nagyobb vezetői kényelem iránti igény. A komfort nemcsak az egészségvédelem miatt, de az elfáradás mérséklődése végett is szükséges.

Izotópok – mindenütt

Nehéz elképzelni, de az az öröm „fenyegeti" a fővárosiakat, hogy nem lesz többé kiadós eső miatt elnémult telefon Budapesten. Lengyel segítséggel szakembereink hozzáláttak az ólomburkolatú telefonkábelek hibás helyeinek feltárásához. Izotópok a felderítők, sugárzó gázt nyomnak ugyanis a csövekbe, s ahol a talajszinten sugárzást mérnek, ott törés van a vezetéken. A feltárás előreláthatólag évekig eltart, mert több száz kilométer hosszú vezetékrendszert kell átvizsgálni.

A radioaktív izotópok felhasználása a mindennapi termelőmunkában már több évtizedes múltra tekinthet vissza nálunk is. Az izotóp görög szó, azonos helyűt jelent. Az izotópok valamely kémiai elem atomjainak azonos töltésű, egymástól tömegükben (a neutronok számában) eltérő atommagú változatai. Mesterségesen 1934-ben Fréderic Joliot-nak és Iréne Curienek sikerült először előállítania izotópot. Azóta ciklotronokban, reaktorokban többfélét is készítettek már. A szakemberek több mint ezer mesterséges izotópot ismernek, de csak 50—60-at használnak a gyakorlatban. A kö-

Magyarországon mintegy 200 laboratórium foglalkozik az izotópok felhasználásával. Az izotópok hazai előállításának fő felelőse a Magyar Tudományos Akadémia csillebérci Izotóp Intézete, amely jelentős részt vállal a gyakorlati alkalmazás előkészítéséből is.

Kezdetben az izotópok esetében is felmerült az alapvető gazdaságossági kérdés: mennyi hasznot hoznak? Erre ma sem lehet pontosan válaszolni, bár léteznek ilyen vizsgálatok. A legfontosabb, hogy egyes műveleteket ma már nem lehet elvégezni radioaktív izotópok nélkül, vagyis alkalmazásuk köznapi gyakorlattá vált, s nem a [illegible] kimutatható megtakarítás a cél. Az alkalmazók mindenesetre nem fizetnek rá, mert szerény becslések szerint is 5—10 százalékos az izotópok által biztosított többleteredmény.

Az ipari alkalmazás egyik jelentős területe a radiografika, ami az acélöntvények, hegesztési varratok vizsgálatának neve. Magyarországon 1952-ben kezdődtek az ez irányú sikeres kísérletek. Jelenleg mintegy 40 helyen dolgoztatják az izotópokat, s az évi radiografikás felvételek száma eléri az egymillió 300 ezret.

például az olaj- és gázvezetékek építői.

A mezőgazdaságban az ötvenes évek elejétől kezdve alkalmazzák az izotópokat. A növénytermesztők eddig nem látott mutációkat képesek a hagyományosnál gyorsabban előállítani. Külföldi tapasztalat szerint a besugárzással módosított gabona-, zöldség- és gyümölcsfajták hozama 10—15 százalékkal nőtt. Emellett jó tulajdonságú, könnyebben kezelhető egyedeket kapnak, amelyek — a tapasztalatok szerint — tovább örökítik az izotópos kezelés által szerzett előnyös tulajdonságaikat. Jól szemléltetni az izotópok alkalmazásának köznapi hasznát a paprikakísérlet. Korábban a szárról lefelé nőtt a paprika, s emiatt a nagyüzemi tábláról nem tudták géppel betakarítani. Besugárzással sikerült Gödöllőn felfelé növő, s így géppel is jól szedhető paprikát előállítani.

Az izotópos gyógyítás közismert területe a daganatok kezelése. A rákos szövetet kobalt—60 és cézium—137 sugárzással igyekeznek elpusztítani, de az izotópokat tű alakjában, közvetlenül is bejuttatják a daganatos szövetbe.

A Gamma Művek most ké-
szít egy speciális izotópos ka-

Janos Ber

1937	geboren in Budapest/Ungarn
1957	Umsiedlung nach Frankreich
1957–62	Studium an der »Ecole Nationale Supérieure des Beaux Arts« und der »Ecole Nationale Supérieure des Arts Decoratifs«, Paris

Zahlreiche Einzel- und Gruppenausstellungen im In- und Ausland, Arbeiten in öffentlichem Besitz

Der aus Ungarn stammende und in Paris lebende Künstler Janos Ber hat durch langjährige, konsequente Arbeit, unabhängig von Moderichtungen, eine in der europäischen Tradition wurzelnde, doch eigenständige Formsprache entwickelt.

Janos Ber bemalt große Papierflächen mit bis zur Transparenz verdünnten Acrylfarben. So entstehen Farbfelder, deren Inhalt die im Rhythmus der Pinselführung sich skandierende Farbe selbst ist. Diese Grundstoffe werden zerstückelt, um anschließend auf einer weißen Leinwand suchend, spielerisch zu freien Kompositionen zusammengefügt zu werden.

Die so entstandenen Malerei-Collagen, heitere, dynamische Farbklänge, warme, leise Akkorde, weisen über ihre Schönheit hinaus auf Erfahrungen hin, die mehr als nur die sichtbare Wirklichkeit beinhalten.

In seinen Kohlezeichnungen ertastet Janos Ber die Bildfläche; die Linie stößt voran, hält inne, kehrt um, setzt wieder neu an. Ganze Verläufe werden verwischt und wieder neue gesetzt. So schafft er ein schwebendes Netz von Linien, zusammengehalten von einem konturlosen transparenten Grau; es entsteht ein energiegeladener, offener, atmender Raumkörper, an der Schwelle zwischen Festigkeit und Transparenz.

Marika Marghescu

BER Janos

Janos Ber

Neue Arbeiten

Dauer der Ausstellung:
20. April bis 12. Juni 1993

Zur Vernissage am
Dienstag, den 20. April 1993,
um 19.30 Uhr
sind Sie und Ihre Freunde herzlich eingeladen.

Auf Ihren Besuch freuen wir uns.

Einführende Worte spricht
Frank Kurzhals

GALERIE MARIKA MARGHESCU
Kirchröder Straße 40 · D-3000 Hannover 61
Telefon (0511) 55 96 94 · Fax 55 90 49
Geöffnet: Dienstag–Freitag 11–13 und 15–18 Uhr
Samstag 11–14 Uhr und nach Vereinbarung

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK
LAPJA
Budapest

Bér Júlia

1972 FEB 1

1071

BÉR JÚLIA: A REMÉNY

ténelmi regényt, Graves Claudius-regényétől kezdve Kodolányi Vas fiaiig. Nagy orvosok életleírásaiból tudjuk, hogy nagyon sokan közülük igen nagy általános műveltséggel rendelkeztek, igen kiterjedt volt az érdeklődési körük és a hobby fogalmát jóval túlhaladva foglalkoztak irodalommal, művészetekkel, főleg zenével. Itt csak arra utalok, hogy Claude Bernard, a modern élettan megalapítója igen szép verseket írt, melyek csak halála után kerültek elő; sok orvostudós festett, foglalkozott szobrászmunkával és ugyancsak sok orvos zenélt, többek közt például Billroth, a nagy német sebész, Brahms barátja, aki zeneelmélettel is foglalkozott.

A szépirodalom minél tágabb körű ismerete azonban nemcsak a világ, a társadalom és a történelem megismerésének céljából szükséges, hanem elsősorban az em-

szerzett magának.
napi életben is t
ismétlődő tragédiá
lyek manapság tal
végződnek tragikus
ráismerhetünk a h
kácsoló kielé
Elektrára, a mások kezében eszköz Oresztészre, a társadalomból önhibáján kívül kitaszított Philoktetészre, de nem csak a szophoklészi, hanem az euripidészi figurákra, nem szólva Arisztophanész Felhőkakukkvárának lakóiról, kikben akár önmagukra ismerhetünk. Mennyi típus! Csehov színdarabjainak lebegő alakjai, a Buddenbrook-ház egymást követő enervált polgárai, a Varázshegy nagy egyénisége, Peeperkorn és a humanista Settembrini, aki hiába finom, művelt, emberszerető, békés és szimpatikus, a rövidebbet húzza a fasiszta-jezsuita Naphta típusával szemben. Az elégedetlen és kielégítetlen Bovaryné, a sorsára hagyott modern Lear ki-

csak személyes ellenyek alapján ismerjük meg, hanem a zseniális meglátók interpretációjában. Az orvosnak, aki emberi testekkel és lelkekkel foglalkozik, nemcsak a digitaliskészítményeket kellene ismernie, — természetesen ezeket elsősorban — hanem ismernie kellene a Háború és békét, a Karamazov testvéreket, Maupassant és Heinrich Mann hőseit ugyanúgy, mint Gorkij alakjait vagy Simone de Beavoir őszinte önéletrajzát.

Az irodalom ismerete azonban nem elég. Az élet szépsége rendkívül sokrétű, és csak az lehet embereket gyógyító jó orvos, aki gyönyörködni tud az élet szépségében

1021 Bér Júlia

„FÉNY ÉS ÁRNY"

Miért éppen Zirc? — „Ott születtem." Bér (Bérova) Júlia magyarországi kiállítássorozatának állomásai: Zirc, Várpalota, Budapest, Veszprém. Tizennyolc éves volt, amikor Tersánszky Józsi Jenő egyik rokona, akinek gobelinműhelye volt, Párizsba küldte: tanuljon franciául és rajzolni. A francia fővárosban ismerkedett meg csehszlovák állampolgárságú férjével. Közvetlenül a háború kitörése előtt költöztek Prágába, mert férje úgy érezte, „vállalnia kell népe sorsát." A végsőkig, a mártírhalálig vállalta.

Bér Juliának, ahogy egyik katalógusában írta: két hazája van, „*két nemzet kultúrája és sorsa szövi át*" egész életét. Sokfelé utazott, minden népet szeret, benső látással és ihletéssel ábrázol, csehszlovák, magyar, francia, belga, görög tájakat. Kedvelt motívumai: békés vízpart, csónakkal, csendes utcák, szelíd dombhajlatok.

Szemléletében csak annyi a líraiság, mint bármely fogékony művészében, s témáinak megformálása határozott, olykor szinte kemény. Portréval és olajjal kezdte, az utóbbi évtizedben alakította ki végsőnek érzett, legsajátabb kifejezési módját, a grafikát és a fametszetet, a feketefehérbe később lágy, átmeneti színeket olvasztva. Új stílusa, ahogy szép magyar szóval mondja: „sommásabban" adja vissza a meglátott valóságot, a művész modanivalóját a világról.

Szereti a fát, mint anyagot, és megmunkálásának minden fázisát, a vésőtől a nyomat készítéséig. „Sokan csadálkoznak, hogy asszony és fametsző..." Bér Júlia *nem hive a művészet „nemek szerinti" megkülönböztetésének.* Mégis az ő kedves ötlete a magyar és csehszlovák grafikusnők galériája, állandó kiállítása a zirci apátsági könyvtár két termében. Úgy kezdődött, hogy a város és a megye vezetői (elragadtatással szól őszinte művészetszeretetükről) ajándékot kértek tőle, s felajánlotta a *Fény és árny* című, nyolcrészes, színes fametszetsorozatot. A megkapóan szép táblák a veszprémi kiállítás után véglegesen Zircre kerülnek, a közös csehszlovák—magyar grafikus képtár magvaként.

Az érett művészi átélésben fogant, arányaiban kecses kék-fehér sorozat vezérlő gondolata: az öröm, az élet szeretete. A béke.

Gy. I.

Nádor Ilona felvétele

Bér Júlia, a budapesti Csehszlovák Kultúra kiállítási helyiségében

Óbuda (fametszet)

Dél-franciaországi táj (fametszet)

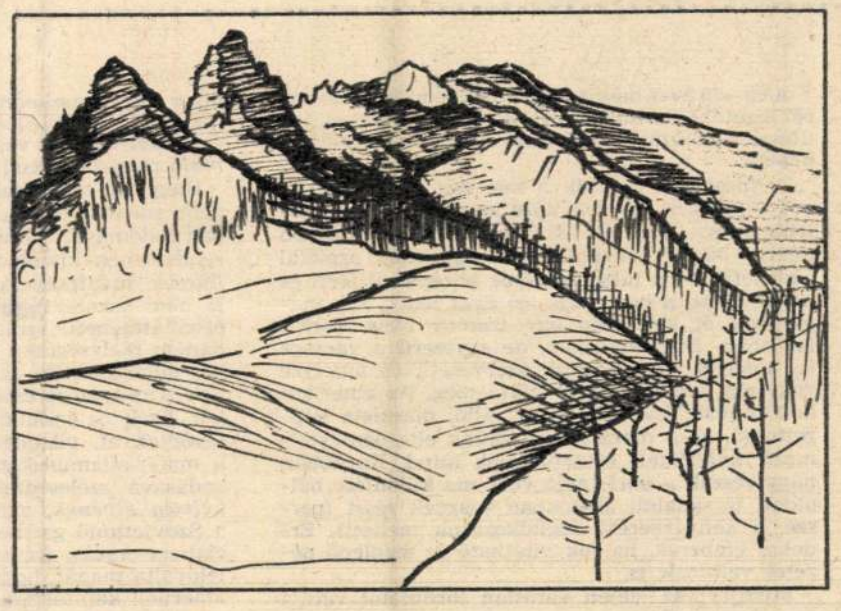

Vész (monotípia)

Áldozat (monotípia)

A HARMADIK VÁDLOTT

MOZAIKKOCKÁK AMERIKÁBÓL 2

A 60—70 éves bakfisok phoenixi emlékét, amelyről legutóbb szóltam, ha csak valahol a szélen, így illesztettük a mai összevissza Amerika összevissza képébe.

És most egy csücsök a kép egy másik sarkából, amelynek, ha van köze az előbbihez, legfeljebb annyi, hogy itt is volt két-három idősebb néni — bár ezeket sem szabad egy napon azokkal emlegetni —, a társaság zöme középkorú férfi és nő. R. néni, a házigazda, 60 éves lehet, agg mamájával él kettesben egy szerény New York-i lakásban. Nagyon finom, de egyszerű a vacsora is, amelyet tiszteletemre szervezett, és amelyre vagy egy tucat barátját hívta meg. Az amerikai kommunista párttól „balra" álló, marxista képzettségű, de a marxizmust tőlünk eltérően értelmező, kvalifikált értelmiségiek mind. Korábban nagy részük a párt tagja volt, ma különféle baloldali társadalmi akciókban vesznek részt (persze, a kenyérkereső foglalkozásuk mellett). Érdekes emberek, ha sok vitatható és meglepő nézetet vallanak is.

Mindjárt az elején váratlan fordulatot vett a beszélgetés. Történetesen a fentebb részletezett hölgyekről volt szó, minthogy előadtam arizonai élményeinket. Azon kaptak össze, hogy ezek a hölgyek milyen szociális réteghez tartozhatnak. Volt ugyanis, aki kijelentette: ezek közül sok az ún. alsó középosztályhoz tartozik, ahová az amerikai statisztikák a képzett szakmunkásokat is számítják. Mások, a többség, ezt azért mégis túlzásnak tartotta, de már ebből a kis összeszólalkozásból is érződött: ebben a körben sajátos indulatok hullámzanak a munkásosztály körül. Nem sok kell hozzá, hogy egyikük-másikuk olyan életformát, olyan életvitelt tételezzen fel az amerikai munkásokról, legalábbis azok nagy részéről, amely felismerhetetlenné teszi a határt a burzsoá és a dolgozó rétegek között. Ez volt az a hozzáállás, amely miatt aztán óriási és heves vitába keveredtünk; a téma az amerikai viszonyokról hamarosan átterjedt a szocialista országokra és általában a nemzetközi munkásmozgalomra.

Valami végzetes zűrzavarban kavargott ez az eszmecsere, aminek legmélyebb okát abban éreztem, hogy ezek a sokat tapasztalt, az amerikai progresszió számtalan küzdelmében próbált emberek egy ponton elvesztették a kontrollt, ez pedig a csalódásuk az utóbbi évtizedek gazdasági konjunktúrájától politikailag megzavart munkásokban. Ez látszik legalapvetőbb sérelmüknek, innen lehet csak megérteni magatartásukat. Egész világképük emiatt valahogy kifordult a sarkaiból. Pedig talán nem is olyan titokzatos dolgokról van szó: az amerikai munkás is, akár az európai, csak a második világháborút, még pontosabban a hidegháborút követő években kezdett el komolyabban „gyarapodni". munkás léte kezdete óta első ízben tudott magának valamit szerezni. Amerikában, amely időközben ellenőrzése alá vonta többé-kevésbé világ egész nem szocialista részét, ez a gyarapodás nem volt jelentéktelen: ma egy jól kereső amerikai munkásnak megvan a családi háza, azelőtt elképzelhetetlen komforttal, minden nyelven beszélő automatizált háztartással színes tv-készüléke (lehet, hogy kettő is), van garázsa, amelyben egyre-másra a második használt autónak helyet kell szorítani ... Hogy az ég szerelmére lehetne elképzelni azt, hogy ez a munkás ne foggal és körömmel védje ezt a korábban álmodni sem mert életszínvonalat, hogy ne ragaszkodna hozzá, mint sok évtizedes harcainak, nélkülözéseinek végre-valahára elért eredményéhez, a valóságos értéket *messze felülmúló* ragaszkodással is?

Hogy itt nem szabad megállni? Persze, hogy nem szabad, nem lehet belenyugodni, nem szabad tudomásul venni, hogy ez a munkás a tőkésrendszernek kiszolgáltatja magát és a monopóliumok manipulációjának könnyű prédája. Ám R. néni barátai nem így fogják fel a problémát, nem átmeneti, szinte természetes jelenségként, hanem mélységesen fel vannak miatta háborodva, dühösködnek, szitkozódnak, még gyűlölködnek is; s nem is csak az amerikai munkások ellen. Ezek az indulatok régóta filozófiai síkokba tevődtek át, világnézetté váltak, némiképp már a materializmusukat is kikezdték, általános tagadásává szélesedtek *mindenféle anyagi érdekeltség elvének*, akár mi használjuk azt, akár a Szovjetunió gazdaságpolitikája, vagy más szocialista ország. Az egyik közgazdász annyira belelovalta magát, hogy azt kezdte bizonygatni: az amerikai kapitalizmus sem az anyagi érdekeltség révén érte el eredményeit, hanem olyan módszerekkel, mint a harmincas évek ilyen meg olyan kísérletei, amelyeknél a munkásokban azt az illúziót keltették, hogy a tőkés tulajdonos megosztja velük hatalmát és gondjait; más szóval egyfajta *kapitalista üzemi demokrácia* útján ... Mit erőltetjük hát folyvást azt az átkozott egyéni érdekeltséget? S meg tudom-e mondani, hogy hol lesz a határ, amikor úgy ítéljük majd meg, hogy eleget tettünk az egyéni érdekeltségnek, és áttérhetünk a kommunizmusra?

Az erőltetett, túlélezett kérdésfeltevések, a szándékoltan mereven felállított ellentétpárok egy gondolkodásmód görcseit éreztették. Voltaképpen ők maguk is elismerték ezt. Elegendő volt közbevetni: „no, ne tessék már ilyet mondani" — és máris visszavonultak, mondván, hogy hát tudják ők is, hogy ezek túlzások, csak azért mondják, hogy a dolog másik oldaláról se feledkezzünk meg. Mégis: szellemileg *megkínzott* emberek benyomását keltették, olyanokét, akik — mert nem találtak kielégítő választ a kérdéseikre — nehezen viselik el, hogy mások megfogalmazzák a maguk válaszait és a gyakorlatban kipróbálják azokat. Ők annyi mindent próbáltak és annyi mindenben csalódtak, miért tudnánk éppen mi megoldani, amiben ők oly sokszor kudarcot szenvedtek? ...

Minden jelenséget önmaga feltételei között is vizsgálni kell. S ha így nézem, valahogy másnak tűnik ez is: szemtől szembe a mai amerikai társadalom mérhetetlen kuszaságával, zűrzavarával, ha nem is bocsánatosabb, de érthetőbb.

19715EP 18
NŐK LAPJA
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

lehet.

A legújabb tapasz... gondolkoztassák őket. Beszéltek is ... kábítószerek zülleszt hatásáról a diákmozgalomban, amitől őszintén kétségbe vannak esve. Beszéltek a Fekete Párducok szétbomlásáról, akiktől

Morton Sobell és felesége, Helen 1968-ban. Morton 18 éves rabsága után, újra együtt

annyit vártak; keserűen ironizáltak a kínai—amerikai diplomáciai flörtről; a kulturális forradalom után, amely még az ő „baloldaliságuknak" is sok volt, a kínai vezetők kokettálása a militarista Amerikával — ezt már nem vette be a gyomruk ... (Pedig amikor ott jártam, még csak a pingpongelőjátéknál tartottunk, nem az amerikai elnök személyes meghívásánál Pekingbe!) Bizonyos, hogy valamikor Kínában láthatták az amerikai modell ellenpólusát, az anyagi érdekeltség tekintetében mindenképpen; de miféle ellenpólus lehetne az akarva vagy nem akarva Nixont támogató, Vietnam számlájára manőverező Kína? Ebből is érthető, miért érdekli őket olyan tüzetesen, nálunk hogyan mennek most a dolgok, hol tart az új mechanizmus, a szocialista demokrácia ... Szkepszis és várakozás egyaránt érződik felkészült kérdéseik mögött. Nem kezdők a témában ...

Külön kell szólnom két vendégről, Mortonról és Helenről, Morton feleségéről. Heroikus-romantikus történetük részleteit csak utóbb tudtam meg, R. nénitől, aki, miután a társaság feloszlott (éjjel 1 óra is elmúlt már), még ott tartott egy ideig, hogy kicsit „eligazítson". R. néni ugyanis rendszeresen járja az európai szocialista országokat, Magyarországon is volt már többször és jól tudja, nem olyan könnyű nekünk az amerikai baloldal bonyolult világában tájékozódni. Pedig Mortonról mifelénk is tudtak valamikor, nevét az egész haladó világ visszhangozta, két másik amerikai név mellett. Szégyenszemre én is elfelejtettem (Morton Sobellnek hívják); csak ahogy R. néni betűzve diktálja le, idéződik fel halványan egy emlék. Régen volt, igaz, már nagyon régen, több mint húsz éve, hogy Mortonra mexikói lakásában rátörtek az FBI ügynökei és áthurcolták az Egyesült Államokba, három évig tartott a bírósági komédia, amelynek folyamán őt —

Bér Julia

A Barátság grafikai gyűjtemény Zircen

A szülőhely iránti szeretet és a helyi szervek támogatása nyilvánult meg abban, hogy 1972. november 7-én megnyílt az egykori zirci ciszterci apátság épületének egyik szárnyában a Barátság grafikai gyűjtemény. Alapítója a helység szülötte, a két világháború között Prágába sodródott és azóta ott élő és működő *Bér Júlia* festőművész és grafikus volt, aki huszonegy művének felajánlásával 1971-ben lerakta e gyűjtemény alapját. A megyei és helyi hivatalos szervek annak idején megértéssel fogadták Bér Júlia gesztusát, és megteremtették e gyűjtemény állandó elhelyezésének és működésének feltételeit: 1985-ben létrehozták a *Zirci Képtárt*, amely azóta keretéül szolgál a Barátság grafikai gyűjteménynek is.

Bér Júlia kezdeményezését rövidesen újabb felajánlási követték. Azóta megkétszerezte, sőt megháromszorozta a gyűjteménynek ajándékozott grafikái számát, és a szocialista országok képzőművészei körében széles körű szervezőmunkát kezdett a gyűjtemény állományának gyarapítására. Ennek eredményeként több tucat bolgár, cseh, jugoszláv, lengyel, NDK-beli, román, szlovák, szovjet és hazai művész gyarapította ajándékával a műalkotások számát.

— Az ajándékozók szinte valamennyien Bér Júlia barátai vagy személyes ismerősei — mondja *Szűcs István*, a képtár művészeti vezetője, aki maga is festőművész és grafikus. — E nemzetközi összefogásból ered a grafikai gyűjtemény Barátság elnevezése is. A művészet az, amely a népek közötti kapcsolatokat létrehozza és szorosra fűzi.

A Zirci Képtár ajándékozásokból származó grafikai anyaga a maga nemében páratlan értékű. Ez az egyetlen ilyen gyűjtemény hazánkban. Állományában jelenleg mintegy nyolcszáz rajz, fametszet, litográfia, rézkarc, réz- és linómetszet található. Ennek nagyobbik hányada cseh és szlovák művészek alkotásaiból került ki. A cseh grafika nagy mestereinek — *Cyril Bouda, Jan Hála, Jan Rambousek, Max Švabinský* — művei mellett a fiatalok — *Marie Blabilová, Jaroslav Kaiser, Lev Šimák, Pavel Skudolák* és mások — grafikái találhatók a gyűjteményben. A szlovákiai iparművészek lapjai közül kiemelkednek *Martin Benka* és a nemrég elhunyt *Bacskai Béla* alkotásai. A román művészeket *Ion Grigorescu, Stefan Iacobescu, Mihai Manescu*, a bolgárokat *Lubomir Jordanov* és *Ralica Sztanoeva*, a szovjeteket az orosz *Edmund Kolontarov* és az észt *Enno Oesting* és mások képviselik. A magyar grafikusok közül *Kass János, Raszler Károly, Rékássy Csaba, Szemethy Imre* és *Würtz Ádám* szerepel alkotásaival a gyűjteményben.

A Barátság grafikai gyűjtemény gazdag, színes, változatos anyagát évi három cserével mutatja be a képtár a látogatóknak. Azonkívül évente néhány egyéni kiállítást is rendez. Ez évben *Benyó Ildikó* és Szűcs István kiállítására került sor.

Sándor László

tert. Akkor elhatároztam, hogy amíg élek, amíg egészségem engedi, a feleségem meg a gyerek életéért, egészségéért rendszeresen adok vért. Nem tudom, hány év alatt adhatok tizenöt litert.

— *Hányszor adott vért?*

— Az ötvenedik után kaptam a kitüntetést, azóta talán már a hetvenediknél tartok. Nem számolom. Nemrég voltam a Daróci úton, rövidesen újra megyek ferezisre.

Rebek László egyike a 630 ezer véradónak. Sok ismerőse, kollégája, barátja tart vele. S ami jellemző valamennyiük magatartására: az önzetlenség. Térítés nélkül, nem pénzért, nem kitüntetésért. Valamenymint az az egy-két óra, amit a jól szervezett véradásra fordítanak. Az emberekben él a segítőkészség, az önzetlenség, s ha ezt méltányolják is, észreveszik, mind többen csatlakoznak sorainkhoz.

Valamikor, a véradómozgalom hőskorában minden palackra ráírták annak a nevét, címét, akinek a vérét tartalmazta. Azokból az időkből sok a névre szóló köszönő levél. Vannak, akik fölvetik manapság is, hogy vajon jót tett-e a mozgalomnak a névtelenség, a titkosság? Hiszen ma már csak kódszámok szerepelnek. Ám a szakemberek a vér-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 JÚL 14

NAPLÓ (VESZPRÉM)

Bér Júlia
1021

Bér Júlia grafikai kiállítása Zircen

Nagy érdeklődés mellett nyitották meg a múlt héten a zirci művelődési központban a Prágában élő *Bér Júlia* grafikai kiállítását. Százegynegyven vettek részt az ünnepélyes megnyitón, s azóta is sokan tekintették meg a nyolcszázéves Zirc ünnepségsorozatának keretében rendezett grafikai kiállítást. Mint már korábban is hírt adtunk róla, Bér Júliának ebben az esztendőben a Csehszlovák Írószövetség prágai székházában, s a budapesti Csehszlovák Kulturális Központban volt kiállítása. A zirci bemutatkozás méltó tisztelgés a nyolcszázéves Zirc, a szülőföld előtt.

Bér Júlia Zircen született, itt töltötte gyermekkorát. Párizsban végezte képzőművészeti tanulmányait. Hat évet töltött Franciaországban, s több évtizede él Prágában, de mindvégig megmaradt erős kötődése a szülőföldhöz, a Bakony „fővárosához": Zirchez. E mostani kiállításán a prágainál és a budapestinél egy teljesebb válogatást láthatunk grafikai munkáiból. Bér Júlia munkásságára termékenyítően hatottak más népek, nemzetek kultúrái, külföldi tanulmányútjai során megélt élményei. Leggyakoribb témái — mint e mostani kiállítása is pregnánsan mutatja — tájak, városok, emberek. Külön is figyelmet érdemel kiállításának az a sorozata, amelyet magyarországi, csehszlovákiai, franciaországi, szovjetunióbeli, bulgáriai, spanyolországi városok, katedrálisok, ikonosztázok, népművészeti motívumok, történelmi események, mondák ihlettek.

H. I.

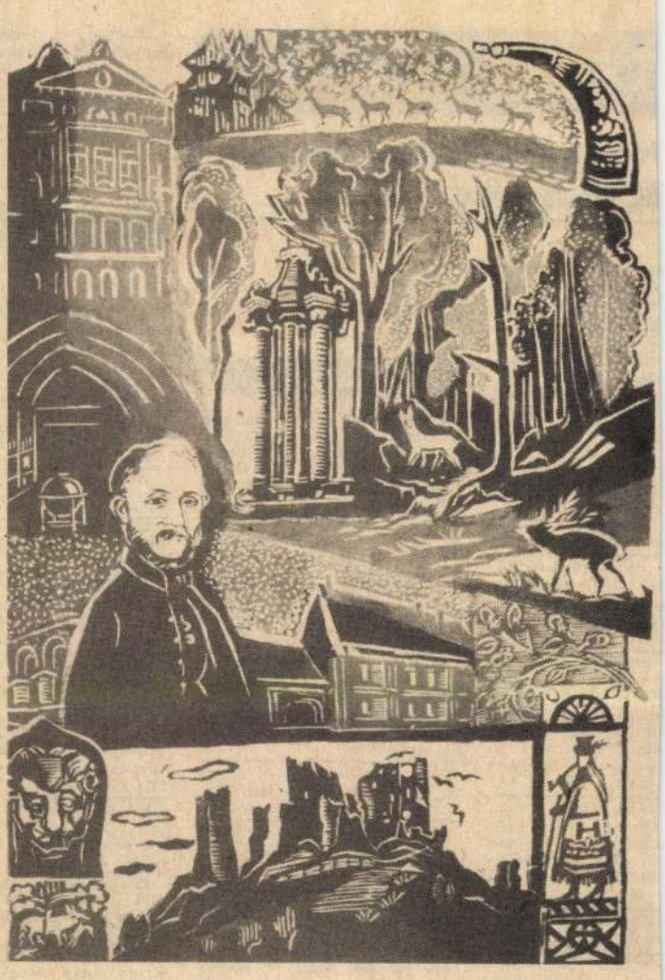

Szülőföldem (színes fametszet).

Morva ritmusok.

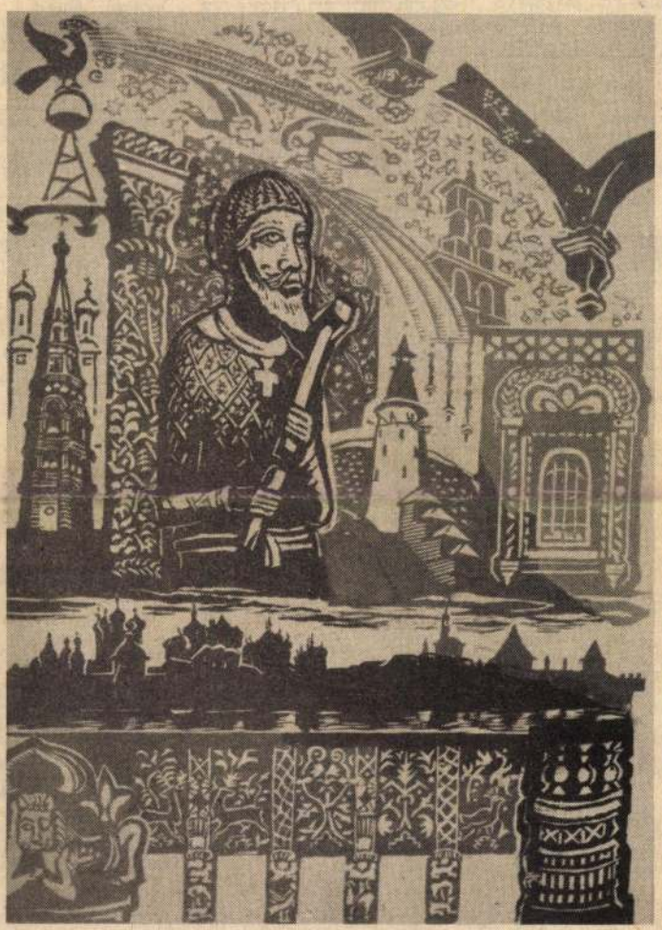

Ó-orosz szimfónia.

Fotó: Vida András

TÉS

ivetkezetek is. Hirdetés levélben közleményt nem fogadunk.

ó Borzaváron, Al- 29. szám alatt 250 eklődni lehet a ta- ndennap.

0 n.-öl telken két- mfortos + szoba- rtes családi ház, tekkel azonnali be- eladó. Somogyi B. n alatt. Érdeklődni oknál, vagy Pápa, 2/5. szám alatt.

icsó Szentgyörgy- en 250 n.-öl telek, eladó. Érdeklődni: Péringer János, ó, Fő u. 38.

összkomfortos tár- ló 1983. szeptembe- ssel. Fischer István, Endrődi út 53. III.

családi ház üzlet- eladó. Szentkirály- Kossuth u. 2.

beköltözhető 4 he- lló lakrész. Üzlet- elynek, lakásnak is eladó. Érdeklődni zprém, Kert u. 6.

Veszprémben, Dó- ncsics M. út 31. ra, kisipari mű- a kiválóan alkal- Érdeklődni: Veszp- tér 10.

lülő! Balatonfüred, u. 14.

ontjában háromszo- rtos családi ház műhellyel, kerttel eguly u. 12.

pince területtel el- orámás" jeligére a Veszprém, Szabad- s.

en a centrumban . alatt nagy csalá- zlethelyiséggel, ga- azonnali beköltözés- vagy budapesti csa- , esetleg öröklakás- ém. Érdeklődni a vagy Budapest telefonon 19 óra

ém székesfehérvári n épült kétszintes zam hasonlóra, vagy telekre + kp. en, Balatonalmádi- Balatonfüreden. Szé- r, Nefelejcs u. 18/a.

40 n.-öl szőlő a lo- -hegyen. Érdeklődni: os, Kossuth u. 350.

nbon, Tövis utca – lejtő saroktelek, 333 művesített, társasház alkalmas, vállalko- eladó. Leveleket: " jeligére a Fe- i Lapkiadóba, Szé- 8003 Pf. 5.

Balatonkenesén (6) összkomfortos, 2 szobás, 2 fürdőszo- kélyes, modern ház. 900 000 Ft", jeligére Hirdetőbe, Veszp- uth u. 6.

aládi ház, Ukk, Kos-). szám. Érdeklődni: stván, Ukk, Szécha-

entlászlón, Fürst S. ládi ház eladó, vas- oz közel. Érdeklődés: nap.

Eladó Véndek-hegyen szőlő, présház felszereléssel, lakható épületek. Érdeklődni lehet: Ajka, Újélet u. 25. III. em. 2. Lakatos, egész nap.

LAKÁS

Kétszoba + hallos, erkélyes, OTP-öröklakás kp. + OTP-átvállalással eladó. Győr, Nagy István u. 29/b., V. 20. Hétfőtől péntekig, du. 3 órától.

Berhidán két szoba, konyha fürdőszobás lakást bérelnénk. Levelet: „Őszi hónapokra" jeligére a berhidai Takarékszövetkezethez.

Fiatal házaspár Veszprémben 2–3 évre lakást bérelne. Levélcím: Antóni Miklós Veszprém, Pf. 145.

Veszprémben másfélszobás lakás 1 évre kiadó. Ajánlatokat: „Szeptember" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

1 szobás szövetkezeti lakás eladó. Érdeklődni: Veszprém, Haszkovó u. 16/D. III. em. 8.

Másfélszobás, összkomfortos szövetkezeti lakás eladó Várpalota, Steinmetz kapitány u. 14. VI. em. 20.

Lakás lehetőséget keresek kisebb parasztházat bárhol, megfelelő ellátottságú helyen (Veszprém megyében) 45–50 ezer forintig, vagy hosszabb időre bérbe vennék. Víz, villany szükséges. „Nyár 307" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

Másfélszobás szövetkezeti lakás azonnali beköltözéssel eladó. Kp. + OTP-átvállalással. Ajka, Kossuth u. 12. IV. 29.

Veszprémben 200 000 forint készpénzért, plusz OTP-átvállalással garzon, vagy komfortos egyszobás lakást vennék. Levelet: „Aranyszarvas" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz Veszprém, Szabadság tér 15.

Kiadó kettő üres szoba főzőfülkével és fürdőszoba használattal, ugyanitt eladó egy 170 literes betonkeverő. Veszprém, Alkotmány út 4/a. Kovács György.

Ajkán eladó másfélszobás szövetkezeti lakás beköltözhetően. Kossuth L. u. 12. VI. 45.

2 szobás OTP-öröklakás eladó. Veszprém, Bolgár M. u. 20/1.

Pápán albérleti szobát keresek fiatal leány részére fürdőszoba-használattal. „Fogműves" jeligére a szombathelyi hirdetőbe.

Különbejáratú szoba kiadó. Nagy, Veszprém, Diófa u. 16/C.

Balatonfüred központjában 2 szintes, központi fűtéses sorházrész eladó. Balatonfüred, Bartók Béla u. 18/3. Telefon: 40-760.

Házaspár részére szobakonyha-fürdőszoba kiadó. Veszprém, Killián Gy. u. 13. (Központi fűtéses).

Üres, vagy bútorozott albérletet keresek Balatonfüreden. Levelet: „Sürgős 8254" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

Dolgozó nő részére augusztus elsejétől bútorozott szoba kiadó. Veszprém, Cserhát lkt. 4/d. I. 6.

Diplomás férfinak egyszoba összkomfortos lakás kiadó Veszprémben. Levelet: „Kényelem" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

AUTÓ–MOTOR

CT-s Wartburg kifogástalan állapotban, olcsón eladó. Cím: Dalmadi, Ajka, Verseny u. 13.

1 db 250-es MZ TS motorkerékpár és 1 db 120 basszusos Hohner tangóharmonika eladó. Csetény, Hunyadi u. 10.

Trabant 601-es műszakizottan új motorral 23 000-ért eladó. Balatonfűzfő-Tobruk, Bercsényi út 45.

Trabant Combi IK rendszámú teljesen felújítva eladó. Tótvázsony, Magyar u. 86.

Trabant Hicomat 3 éves eladó. Szarvas, Jókai út 107. Váradiné.

Trabant eladó négy és fél éves radiálgumikkal, jó műszaki állapotban, érdeklődni Veszprém, Április 4. u. 1/A.

IV-s Trabant Combi 1984-ig műszakizva eladó. Veszprém, Schönherz u. 52. Mátyás.

TO-s Trabant Combi felújított gyártási évvel eladó. (Gyártási éve 81. X. hó) Nagy László, Szentgál, Hunyadi út 59.

IC frsz. Trabant kifogástalan állapotban bevonulás miatt eladó. Hérics, Vaszar, Hunyadi u. 5.

ZJ-s Wartburg sürgősen, áron alul eladó. Érdeklődni lehet egész nap. Berhida, Rózsa F. u. 42. Özv. Kovács Mihályné.

Lada 1200-as első műszaki vizsga után megkímélt állapotban eladó. Marcaltő, Fő tér 10. Székely.

Egész évre kiadó Veszprémben, raktározási célra is alkalmas garázs. Érdeklődni: munkanapokon. Veszprém, Komócsin u. 20/B. II/5.

Skoda ZE-s eladó. Veszprém, Felszabadulás út 59/6. 6/18.

Zaporozsec karosszéria, káros, egyben, vagy alkatrészként eladó. Érdeklődni: Veszprém, vasútállomás (ruhatár, információ).

1983. novemberig műszaki vizsgázott felújított világoskék IT-s Zsiguli eladó. Érdeklődni: Pápa, Lenin lakótelep 28/A. III. em. 9. mindennap 18–20 óráig.

ZL-es 1300-as Lada gépkocsi eladó. Érdeklődni lehet: 18 óra után. Veszprém, Kodály u. 14. alatt.

IV rendszámú P. Fiat 125. eladó. Hári István Ösi, Ladányi út 57.

IL-es 125-ös Fiat eladó. Megtekinthető egész nap. Veszprém, Landler J. u. 8/A.

UN-es Zsiguli Combi eladó. Érdeklődni: Németh István, Veszprém, Viola u. 16. sz. alatt lehet.

Eladó S 100 Skoda Várpalota, Jókai u. 5. III. 7.

Jó állapotban lévő oldalkocsis motorkerékpár rendszám nélkül M 61–649 köbcentis eladó. Bugyi Tibor, 8482 Doba, Somlóvár 5.

Skoda 1000 MB friss műszakival, új gumikkal, olcsón eladó. Érdeklődni lehet: Tapolca, Bartók B. u. 13.

Magánvállalkozók figyelem! 1 db W 50 L hosszúplatós IFA tehergépkocsi eladó Pápán a Killián lakóteleppel szemben a vidámparknál. Július 18-ig ott tartózkodunk.

500-as vag vennék, érv Áranjánlatok Balatonfüred címre kérek

UFO (Új tatócsoport) gálatában! idősek fel korrepetálását és ... pótvizsgára felkészítését, szakszerűen, minden igényt kielégítően vállalunk. Egyéni kéréseket figyelembe veszünk. Szükség esetén házhoz megyünk. Jegyezze meg: az UFO mindig rendelkezésére áll. Levélcím: UFO Veszprém, Martos Flóra u. 2/A. III. em. 13.

Kordonos szőlőben rotációval kapálást vállalok. Levelet: „Megművelés" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

220 V-os 120 literes új betonkeverőgép eladó. Horváth, Szentgál, Fő u. 127.

Magánétkezde budapesti főútvonalon eladó. Válaszokat kérem: „Nagyforgalmú 104708" jeligére a budapesti Felszabadulás téri hirdetőbe.

Épületfa eladó. Érdeklődni: lehet minden vasárnap. Pápakovácsi, Devecseri u. 1.

Sürgősen eladó 1 db Pioneer magnó deck, 1 db Pioneer lemezjátszó, 1 db Cleopatra rádió. Érdeklődni: Tapolca, Batsányi tér 1. vagy telefonon, 11-971. Egész nap.

Cleopatra rádió, 2 db hangfallal, és Akai lemezjátszó sürgősen eladó. Gárdonyi Lászlóné, Veszprém, Ányos u. 2. em.

Horgászcsónak eladó. Érdeklődni: 19 órától Veszprém, Haszkovó u. 16/B. VIII/22.

Kisméretű szoba és konyhabútor eladó. Veszprém, Bercsényi u. 2. (A dózsavárosi temető sarkán.)

MATEMATIKÁBÓL, FIZIKÁBÓL PÁPÁN pótvizsgára, továbbtanulásra felkészítek. Jelentkezés levélben: „Középiskolai tanár" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz Veszprém, Szabadság tér 15.

Újszerű állapotban lévő panorámás gyermekkocsi eladó. Veszprém, Május 1 út 7.

Eladó 2 db használt 3-as ablak redőnnyel és 10 db vb kerítésoszlop. Veszprém, Táncsics u. 23. Strenner.

Egy pár fuvarozó ló kocsival, szerszámmal együtt eladó. Várpalota, Sörház u. 12.

Építkezők figyelem! Fuvarozó tevékenységemet megkezdem gépi rakodással. Nagy tételnél kedvezménnyel. Balogh Károly, Balatonfüred, P. Horváth Ádám út 31.

Eladó egy lampart fürdőkád kályhával vörösréz hengerrel, csapokkal, és egy férfi kerékpár. Levelet: „Sürgős 15" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

Adok veszek régiséget, falióràt, lüszterlámpát asztalit, réz dísztárgyat, herendit magas áron. Szalayné Veszprém, Bajcsy-Zs. u. 26.

Csemegekukorica vételére szerződést kötnék, főzés céljából. Cím: Veszprém, Vadaspark büfé.

Szőlőzúzó, bogyózó 220 Volt és szőlőművelő csörlő benzinmotorral eladó. Megtekinthető szombat, vasárnap. Lérant Kálmán Badacsonytördemic.

szállításra ... felveszek. Ketrecet, tartozékait és szakkönyvet is adok. Küldjön címzett borítékot, küldök tájékoztatót. Cím: Boda István 6640 Csongrád, Ék utca 14. szám (belváros).

Olasz összecsukható gyermekkocsi, mosógép és vattacukorgép olcsón eladó. Érdeklődni: 17 után Veszprém, Haszkovó u. 12/A. VI/38.

Nutriák mogyoró színben eladók. Somogyi Imre Rigács.

Jó állapotban lévő bútorok költözködés miatt eladók. Megtekinthető: Ajka, József A. u. 1.

Zongoragyakorlási lehetőséget keresek kb. 1 hónapra (Veszprém). „Azonnal 115121" jeligére a Magyar Hirdetőbe, Veszprém, Kossuth u. 6.

Kisméretű vetőgép eladó. Cím: Veszprém, Hold u. 4.

Házasságközvetítés, partner- és társkeresés, szabadidős programszervezés „Szimpátia" G. M. 8002 Székesfehérvár, Pf. 90. Különleges módszer, teljes diszkréció! Kérje tájékoztatónkat!

Szüretelőkádak, boroshordók, árengedménnyel kaphatók 8146 Jenő, Andrási u. 6.

Saci II. gyermekszoba bútor eladó. Veszprém, Halle u. 7/C. VIII. 23. Kocsis. Érdeklődni: 16 óra után.

PA Trabant, centrifuga, mosógép, ablakok eladók Veszprém, Balaton u. 15. telefon: 11-726.

2 db bontott cserépkályha eladó. Ajka, Hunyadi u. 16. Vas.

Hét darab 4 hónapos malac eladó. Dobos István, Aszófő, Kossuth u. 14.

SZIESZTA gázkályha eladó, jótállással együtt. Veszprém, Vörösoktóber u. 58.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁSOK

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik drága édesanyánk, anyósunk, nagyanyánk,

ÖZV. MAURER ANTALNÉ

temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, mély fájdalmunkat részvétükkel enyhíteni igyekeztek. A gyászoló család Veszprém, és Nemesvámos.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik szeretett édesapánk és nagyapánk

KOMÁROMI ISTVÁN

temetésén részt vettek, sírjára koszorút helyeztek Gyászoló család, Balatonkenese.

GYÁSZJELENTÉS

A gyászoló család és a Veszprémi Vegyipari Egyetem szomorú szívvel tudatják, hogy

DR. TÍMÁR LÁSZLÓ

41 éves korában 1982. július 9-én meghalt. Hamvasztás utáni búcsúztatása 1982. július 16-án 11 órakor lesz Veszprémben a Vámosi úti temetőben. Emlékét kegyelettel őrizzük.

dió és a televíziók mai műsora

HÖLGY-VÁLASZ

A szülőföld vonzásában

Él Prágában egy törékeny asszony – immáron túl a nyolcadik évtizeden – aki csodálatos szerelemmel szereti a szülőföldjét. Gyakran van úton Prága és a Bakony „fővárosa", Zirc között. Elapadhatatlan szorgalommal, az oltárépítők rendíthetetlen hitével hordja a kockaköveket a népeket, kultúrákat összekötő híd pilléreinek erősítésére. Megközelítően ezerre tehető már azoknak a képzőművészeti alkotásoknak a száma, amely megalapozta a Zirci Barátság Grafikai Gyűjteményt.

Honnan ez a nagy elszánás, felbecsülhetetlen asszonyi vállalkozás? Se rokona, se boldog őse nem él már Zircen, s akik még élnek hajdani iskolatársai közül, kifele ballagnak az időből. Mi hát a titka ennek a megkapó emberi ragaszkodásnak, amely választott hivatása – a festészet – mellett célt és értelmet ad *Bér Júlia* életének?

Móricz Zsigmond egyik vallomásában azt olvashatjuk, hogy tíz éves koráig több történt vele, mint utána egész életében. Így igaz ez a megállapítás Bér Júlia életére is, hiszen alig több mint tíz esztendőt töltött Zircen. De milyen volt életének az az első tíz esztendeje, milyen mélyről szívta fel azokat a tápláló nedveket, amelyek éltetői, szüntelen megújítói a szülőföld iránti szeretetének, ragaszkodásának?

Léte nagy időket, távolságokat, tereket fog át. Életének fő színterei: Zirc, Budapest, Párizs és Prága. Sokszor került választ elé, nehéz helyzetbe, első férjét Auschwitz pokla nyelte el. A mélypontokról is mindig talált értelmes kapaszkodót.

Az apa már közel járt a hatodik évtizedhez, amikor a sors leánygyermekkel ajándékozta meg a családot. Kis üzletük, műhelyük volt Zircen. Levelezőlapokat, színes reprodukciókat árusítottak. Az apa aranykezű mester hírében állott, szép képkereteket faragott, s egyaránt orvosa volt a meghibásodott varrógépeknek, kerékpároknak. Bizonyos, hogy Júlia nagy szeretetben nevelkedett. Az apa esténként nagy kedvvel mesélt gyermekeinek. Nem véletlen, hogy Júlia éppen az ő arcát őrizte meg legtisztábban a mai napig.

Az elemi iskola négy osztályát Zircen végezte, majd Budapestre került a Notre Dame nővérekhez, ahol megalapozhatta német és francia nyelvtudását. Nehéz évek jöttek a családra. Miután az édesanya ágynak esett, Júlia is visszaköltözött a szülői házba, szükség volt a segítségére. Anyagilag is megrendült a család, amikor megtakarított pénzük a hadikölcsönökkel mind elúszott. Az apa halála után támasz nélkül maradt a család.

Júlia Veszprémben az Angolkisasszonyoknál folytatta tanulmányait, miközben házitanítóskodik. Minden tárgyból jeles osztályzatot kapott, csupán a rajzból minősítették közepesnek. Pedig ekkor már megmutatkozott képzőművészet iránti érdeklődése, vázlatfüzetében titkon megörökítette nevelői portréit. Budapesten egy kereszténydemokrata politikus családjához került nevelőnőnek. A házigazdát azonban Alexandriába helyezték követségi titkárnak, s Júlia kenyér nélkül maradt. De nem sokáig. *Tersánszky János* (a neves író rokona) és felesége, *Szilágyi Erzsébet* voltak a segítségére. Júliát Párizsba küldték, hogy tanuljon, s a Muzée de Gobleinben másolja a Petit Pointokat. A franciás mintákat itthon ügyes kezű leányok estélyi ruhákra, kézi táskákra alkalmazták.

Júlia a L'Art et Métier-be járt festői stúdiumokra. Ott ismerkedett meg a későbbi híres festővel, *André Fougeronnal*, aki nagy hatással volt művészi fejlődésére.

1932-ben házasságot kötött a strassburgi hazafias egyesület titkárával, aki csehszlovák állampolgár volt. Prágába költöztek, ahol Júlia neves cseh mestereknél folytatta tanulmányait. Amikor a hitleri atrocitások létüket is veszélyeztették, Júlia Budapestre utazott, hogy szolyvai születésű férjének hamis okmányokat szerezzen, s megmentse a deportálástól. Ám egy ügyvéd a pénzét kicsalta, s a Margit körúti fegyházba juttatta. Kitoloncolták az országból. Hírét vette, hogy távollétében prágai otthonukban házkutatást tartottak, férjét előbb Terezinbe, majd Auschwitzba hurcolták. Júliát Pozsonyban egy munkáscsalád vette oltalmába, amíg állást nem kapott egy reklámgrafikai műhelyben. 1944 augusztusában tizennégy napra a Hlinka-gárdisták börtönébe került.

A háború után visszaköltözött Prágába, s aktívan bekapcsolódott a képzőművészeti életbe. 1951 óta tagja a Cseh Képzőművészek Szövetségének. Gyakran jelentek meg grafikái, illusztrációi prágai lapokban, könyvborítókat is tervezett. Éveken át fáradhatatlanul járta a bányavidékeket, izgatta a heroikus emberi erőfeszítés. Bányásztémájú alkotásait szinte minden jelentősebb bányavárosban bemutatták. 1943-tól napjainkig harminc önálló kiállítása volt, s több mint harminc csoportos bemutatón szerepelt alkotásaival.

Első zirci kiállításán gondolt arra, mennyire emelhetné a település rangját egy szép galéria. Az idegenforgalmi idényben hazai és nemzetközi kirándulók, turisták ezrei áramlanak a híres Reguly könyvtár, az arborétum megtekintésére. Programjukat szervesen kiegészíthetné egy tárlatnézés. Zircnek adományozta mindjárt színes fametszetsorozatát, s lényegében ezzel meg is alapozta a *Barátság Grafikai Gyűjteményt*. Mintegy félszáz neves cseh és szlovák művészt nyert meg a nemes gondolatnak, s számos magyarországi művész is csatlakozott a kezdeményezéshez, de lengyel, orosz, bolgár és romániai művészek is szívesen adták egy-egy alkotásukat a gyűjtmény gyarapítására. Egy szép álom megvalósult: az apátsági épület oldalszárnyában kapott helyet a galéria, amelyben már több ízben rendeztek bemutatót a gyűjtemény anyagából.

Bér Júlia elévülhetetlen érdemei elismeréseként 1989 őszén elsőnek kapta meg a város díszpolgára címet.

Hamar Imre

Asszonytípusok

Ez a kis karcolat az egykor igen híres párizsi divattervező, Maggy Rouff írása. Valószínű, hogy jól ismeri a nőket, akikkel hivatásánál fogva összeköttetésbe került. De ha téved és túloz, minden felelősséget a kiváló művésznőre hárítunk. Mindenesetre megnyugtat, hogy nincs olyan nő, aki igazán ismeri saját magát. Tehát nem lesz olyan nő, aki önmagára ismerne ezekben a kis portrékban.

A MINDIG „LEGÚJABB" Nem érzi jól magát a ruhájában és izgatottan gondol arra, mi fog történni vele, ha mégis kénytelen lesz leülni. A vállpánt és a ruhakivágás egyformán idegesíti. A cipője mindig szűk, de hogy ezért a lába kisebbnek látszik, ezt csak ő maga hiszi. Kesztyűi egy számmal kisebbek és feltornyozott frizurája összeomlással fenyeget. Fél a széltől, az esőtől, a tolongástól, a hosszabb úttól, egy mélyebb ülésű széktől, szóval: mindentől, ami valamilyen módon megrongálhatja őt: a nagy fáradsággal fölépített, divatos műremeket.

AKI NAGYON „EREDETI" AKAR LENNI... Haja ismeretlen színű, amilyet a természet nem képes produkálni és úgy elrendezve, hogy a néző szédülést kap szeszélyes labirintusaitól. Cipőjének anyaga fölrajzi térkép, kesztyűje, mint a szita, feltűnően rövid a ruhája, ha rövid a divat, lehetetlenül szűk, ha szűk a modern és botrányosan hosszú, ha ilyet hordanak. Mindig a tükrétől kér tanácsot, de saját maga válaszol: Határozottan „eredeti" a megjelenésem!

A PEDÁNS Fejtől a lábig minden a legteljesebb összhangban. Ruhája, kalapja, kesztyűje, táskája, cipője: mind hasonló tónusban tartva. A színeknek nincs titkuk előtte, hosszú és izgalmas órákat tölt el, hogy komplikált összhangba hozza őket. Kesztyűjének halvány árnyalati eltérése kihozza a sodrából, egyetlen apró ránc a ruháján kétségbeejti. Vagy egy kis, nem is észrevehető foltocska!... Képes rá, hogy az egész ruhát ezer darabra tépje!

AZ UNALMAS Mindig olyan ruhát hord, amilyet várnak tőle az emberek. Az órát lehetne hozzáigazítani és a naptárt kontrollálni – az öltözködésével. Olyan hihetetlenül derék, hogy mindentől irtózik, amivel fantáziájának halvány jelét elárulhatná. Határozott és kölcsönkért nézetek szerint megy végig az életen. Mindig banalitások füstfelhőjébe takaródzik.

A MINDIG „FIATAL" Álma és vágya, legalább is így viselkedik, hogy örök csecsemő maradjon... Minden második szava ez: „ifjúság"... Ezt az édes délibábot kergeti egyre fáradtabb keserűséggel... Gallérkákkal, ujjacskákkal, puffocskákkal, ruhácskákkal „táplálkozik". Kicsinek és fiatalnak látja magát, mert – nem lát tovább az orrocskájánál.

Gondolatok az abortuszról

Az akció megdöbbentett...

A napokban postaládámban találtam a Szabad Döntés Jogáért Kampánycsoport (Budapest XIII., Forgách u. 18.) felhívását: nyilatkozzam, miszerint ellenzem az abortusz jelenlegi gyakorlatának bármilyen korlátozását.

A Szabad Döntés Jogáért Kampánycsoport ember- és nemzetellenes akciója megdöbbentett. Az elmúlt évtizedek ez irányú tevékenysége vezetett oda, hogy hazánkban az évi születések száma a 12 ezreléket sem éri el és nemzetünk fogy. Ebben az abortusz szabad gyakorlásának is jelentős szerep jut. Drasztikus abortusz megszigorításról az abortusz törvényjavaslat egyik változatában sincsen szó; az orvosi javallatok mellett jelentős teret enged a szociális javallatnak is.

Kötelességemnek tartom leszögezni:

1. Az emberi élet a fogamzással kezdődik, tehát az abortusz gyilkosság;

2. Az anyaméhben megfogant életről a döntés nem a nő lehetősége és joga; a gyermek vállalásában legalább annyi szerepe van az apának is. Ez nemzeti, társadalmi és erkölcsi ügy!

Dr. Szénásy József
c. egyetemi tanár,
gyermekorvos, Budapest

Terhes nők felelőssége

Tudjuk-e valójában, kik vagyunk? Tisztában vagyunk-e azzal, hogy mi minden határozta meg személyes viselkedésmódunk kialakulását? Sejtjük-e, hogyan is ment végbe személyiségformálódásunk?

Ma már köztudott, hogy az öröklődésnek meghatározott szerepe van az emberi jellem kialakulásában. Az öröklődő tulajdonságok hordozói a kromoszómák. Az ezekben fellelhető úgynevezett DNS-tervrajz az, ami mintegy kódolt formában tartalmazza az egyéniség pontos leírását és a fejlődésére vonatkozó adatokat. Noha ez világos, még mindig vannak nehézségek annak bizonyításában, hogy a gének és a személyiség között meghatározott kapcsolat áll fenn. Némely meközelítési módokkal azonban felmutathatók bizonyos eredmények. Például ismeretes, hogy számos öröklött tulajdonság közvetlen hatással van a viselkedésre.

Ma már nem lehet vitás, hogy a terhes nő viselkedése kihatással lehet a még meg nem született gyermek jövendő életére. Befolyásoló tényező lehet, hogy az anyaméhben békesség honolte, avagy az embrió részese volt-e különböző izgalmaknak. Hatást gyakorolhat a leendő csecsemőre az édesanya érzés- és gondolatvilága, cselekvése, s az általa fogyasztott táplálék, szeszes ital, kábítószer... Így érthető, hogy mire megszülettünk, máris kialakult bennük a hajlam erre vagy arra. S az öröklött tulajdonságainkon többnyire szinte lehetetlen változtatni!

Hat még a jellemfejlődésre sok minden. Szüleink viselkedése, előítéleteik, véleményük a világ dolgairól. Mindennek következtében szokásaink jó része, sőt általános életszemléletünk is nemzőink életlátását türközi. Nem véletlen, hogy – ha ezt nem is vesszük mindig észre – gyermekkorunkban viselkedésünkkel gyakorta utánozzuk édesanyánkat és édesapánkat...

Rossz rágondolni, hogy vannak leendő mamák, akik még előrehaladott áldott állapotukban sem képesek lemondani bizonyos káros szenvedélyükről. Talán hazánkban a kábítószerfogyasztás még nem annyira általános, hogy terhes asszonyok nagymértékben drogoznának. Ám ki tudja, mit hoz a holnap?!... Gyakoribb jellemgyengeséget jelez az italozás, meg a dohányzás.

Nem győzzük hangsúlyozni: a kismama felelős leendő gyermekéért. Milyen fájdalom a szülőknek, ha a kisbaba betegen születik. Fájdalom az is, ha később fejlődnek ki benne rossz hajlamok... Hívő nőket könnyebb – avagy éppen nem is szükséges – visszatartani káros szokásoktól. Sajnos, vannak nagyon szabados felfogású anyajelöltek, akiket sem a hit, sem a környezet jótanácsai nem tartanak vissza bizonyos kilengésektől, ön- és magzatkárosító hajlamoktól.

Talán e néhány sor közrejátszhat abban, hogy a terhes nők visszatartsák magukat olyan lépésektől, amiket később nagyon, de nagyon megbánhatnak...

(Újházy)

Tordon Ákos

Tóbiás

Anyám alig múlt hatvan, amikor egy reggel összeesett az előszobában. Hamar magához tért. Tiltakozása ellenére kihívtam belgyógyász magántanár barátunkat.

– Nagyfokú fáradtság, kimerültség, hosszabb pihenésre van szüksége – summázta barátunk a hosszú vizsgálat után.

– Szerzek számára családtagnak szóló beutalót a visegrádi alkotóházba...

– Az jó lesz – hangzott a válasz –, csakhogy előtte alapos felerősítőkúrára is szorul, s én sajnos, a kórházat nem tudom elintézni.

– Én igen – vágtam rá és még aznap megvolt a kórházi beutaló. Miközben a mentők hordágyra fektették anyámat, tekintetem Tóbiásével találkozott. Kétéves boxerünk kutyaszeme halálos szomorúsággal búcsúzott anyámtól. Napok múltán is ennek hatása alatt álltam, olyannyira, hogy levelet írtam a trianoni határon túli szülővárosomba, anyám egyetlen testvérének, nála tizenhárom hónappal fiatalabb húgának. Nem az orvosok, a kutyám diagnózisát írtam meg: azt, hogy anyám halálát olvastam ki a tekintetéből. Őrültségnek tűnt, hogy ezt írtam, de ennél őszintébb levelet nem írhattam volna.

Akkor, 1960-ban, még a testvéri szocialista országokba sem egykönnyen utazhatott az ember. Szerencsére nagynéném viszonylag hamar megkapta útlevelét.

– Nem, Tóbiás tekintete nem őrültség – nyugtatott meg –, egy jóslat szerint anyád ebben az évben, én pedig a rákövetkezőben halok meg.

Megborzongtam, mert tudtam róla, hogy csöppet sem babonás. Az orvosok szerint anyám állapota nem adott okot aggodalomra, két héttel később mégis meghalt.

Éjfél után telefonált az éjszakás nővér, s közölte: anyám tíz perc óta halott. Még le se tettem a kagylót, amikor Tóbiás betelepedett anyám kedvenc fotőjébe, az egyetlenbe, amelybe tilos volt felülnie. A telefoncsörgésre felébredtek a gyerekeim.

– Legalább nem árva a nagymama karosszéke... – mondták.

Mindnyájan Tóbiásra néztünk, de tekintetéből immár nem a látomásszerű, halált sejtető szomorúság, hanem a végtelen, együttérző szeretet melegsége áradt felénk.

Nagynéném a végtisztességen nem vehetett részt, mert útlevele csak egyszeri utazásra szólt. A rákövetkező év nyarán követte anyámat, épp akkor, amikor a lányom nála vendégeskedett. A jóslat, amelybe beleborzongtam: beteljesedett.

A boxerek roppant kíváncsi természetűek, mindent meg kell szagolniuk, a leveleket is. De a távirattól elfordította a fejét, látni sem akarta; felült anyám karosszékébe s tekintete túlszállt a falakon; nagyon messzire nézett, miközben benne csillogott az élet és halál kibogozhatatlanul összefonódó bölcsessége.

Bér Júlia

HIRDETÉS

ÁLLAMI VAGYONÜGYNÖKSÉG
ELŐPRIVATIZÁCIÓS PROGRAMIGAZGATÓSÁG

Itt a privatizáció!

Az Állami Vagyonügynökség megbízásából

a MOL Rt.
Magyar Olaj- és Gázipari Részvénytársaság

december 17-én

árverésen értékesíti két üzletét

Az üzlet címe:	Üzletköre:	Kikiáltási ár, E Ft:	Bánatpénz, E Ft:	Privatizációs költség, E Ft:	Az árverés időpontja:
* Szendrő, országút,	töltőállomás	5800	250	700	9.30 óra
** Dunakeszi, Tanácsköztársaság u.	töltőállomás	4700	230	550	11 óra

* Biztosított garanciával 538 m^2-es közterület használati joga, 262 m^2-es terület és a vagyontárgyak tulajdonjoga kerül eladásra.

** Biztosított garanciával a közterület használati joga és a vagyontárgyak tulajdonjoga kerül eladásra.

Az árverés helye: Oktatási Központ, Budapest XIV., Vágány u. (töltőállomás).

A meghirdetett üzletek természetes személy vagy természetes személyekből álló gazdasági társaság részére értékesíthetők.

Az árverésen részt vevők anonimok maradnak.

Az árverésre jelentkezés feltétele: a bánatpénz (látra szóló betétkönyv) letétbe helyezése december 10-én 13 óráig, a MOL Rt. főpénztárában, Budapest IX., Közraktár u. 30. III. emelet.

Az árverés első három helyezettjének kivételével, a jelentkezők számára, az árverés napján, a bánatpénz visszafizetésre kerül.

A privatizációs költséggel csökkentett vételárra kedvezményes kamatozású hitelt (egzisztenciahitel) lehet igénybe venni.

Az ÁVÜ a vételár kiegyenlítésénél, a privatizációs költség kivételével, a kárpótlási jegyet a kamattal növelt névértéken elfogadja.

Az üzleti tájékoztató átvehető a MOL Rt. marketing- és kereskedelmi igazgatóságán (Budapest IX., Közraktár u. 30. V. 4.) vagy a reginális központban (Miskolc, Besenyői u. 16.).

További információt ad Gyurcsik Gézáné és/vagy Huray Győzőné (Budapest IX., Közraktár u. 30. V. emelet), telefon: 117-0825 vagy 171-1122/154.

HÍRLAPKIADÓ VÁLLALAT

Az Állami Vagyonügynökség nyilvános pályázatot hirdet

az UNICON Ruházati és Kereskedelmi Rt.

állami tulajdonban levő

részvényeinek megvásárlására

Tájékoztatjuk az érdeklődőket, hogy az UNICON Rt. jegyzett tőkéje 264 400 000 Ft, amelynek a 93,9%-os részarányt képviselő, 248 000 000 Ft névértékű, állami tulajdonú részvényeinek teljes mennyisége értékesítésre kerül.

A társaság felhalmozott vagyona 142 400 000 Ft.

A pályázaton való részvétel feltételei:

- ajánlat benyújtása a jegyzett tőke 93,9%-ának, de legalább 51%-ának megvásárlására (A jegyzett tőke minimum 10%-ának megfelelő tulajdonrész ellenértékét kárpótlási jeggyel kell ellentételezni, de a teljes vételár is téríthető kárpótlási jeggyel.)
- az ajánlott vételár 10%-ának letétbe helyezése
- titkossági nyilatkozat megtétele, a kapott információkra vonatkozóan.

Az ajánlatok értékelése során mindenfajta kedvezményezett fizetési módot elfogadunk (MRP, MBO, kárpótlási jegy).

A pályázatok benyújtásának határideje: december 19-én 12 óra, helye: Állami Vagyonügynökség, Budapest XIII., Pozsonyi út 56. 1133, iktató.

A pályázatnak félreérthetetlen módon tartalmaznia kell, hogy az ajánlat a pályázatok benyújtási határidejétől számított 60 naptári napig érvényes.

Az ÁVÜ a tenderbontás után szóbeli vagy írásbeli kiegészítést kérhet.

Az ÁVÜ fenntartja a jogot arra, hogy a pályázatot eredménytelennek nyilvánítsa.

Olyan szakmai befektetőt keresünk, aki vállalja a jelenlegi tevékenységi kör és foglalkoztatási szint fenntartását.

Az ajánlatok benyújtásának feltétele: az eljárási rendet is tartalmazó, részletes ajánlati anyag 1200 Ft-ért történő megvásárlása az Állami Vagyonnügynökségnél (Budapest, Pozsonyi út 56. 1133).

ÁLLAMI VAGYONÜGYNÖKSÉG
ELŐPRIVATIZÁCIÓS PROGRAMIGAZGATÓSÁG

Árverési hirdetmény

Az Állami Vagyonügynökség megbízásából

a Pergamon Ipari Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. árverésen értékesíti

az 1990. évi LXXIV. tv. hatálya alá eső,

a következőkben felsorolt szolgáltató egységeket

A vállalat neve, az egység címe:	Kikiáltási ár, E Ft:	Bánatpénz, E Ft:	Privatizációs ktg., E Ft:	Tulajdonforma:	Az árverés időpontja:
Árverés: december 16-án					
Szegedi Fodrász Vállalat					
Szeged, Csanádi u. 4.	1200	60	180	bérleti jog	9 óra
Nógrád Megyei Szolgáltató Vállalat					
Szécsény, Rákóczi út 74.	850	40	600	tulajdonjog	9.30 óra
Szécsény, Kossuth út 16.	1350	70	170	tulajdonjog	10 óra
Salgótarján, Arany János u. 2/A	520	30	100	tulajdonjog	10.30 óra
Salgótarján, Arany János u. 3.	1300	70	200	tulajdonjog	11 óra
Bátonyterenye, Révai út 22.	60	5	60	bérleti jog	11.30 óra
ELEKTROSZOL Elektroakusztikai Szolgáltató Vállalat					
Abádszalók, Lenin út 6.	180	10	80	bérleti jog	12 óra
Bajai Elektromos Karbantartó Vállalat					
Solt, Vendéglő út 1.	1300	65	190	tulajdonjog	12.30 óra
DELTA Fogyasztási Szolgáltató Kisvállalat					
Mezőkeresztes, Dózsa út 57.	70	4	70	bérleti jog	13 óra
Árverés: december 17-én					
Józsefvárosi Fodrász Vállalat					
Budapest XVIII., Gyömrői út 85-91.	350	20	90	bérleti jog	9 óra
BEKVA Berettyóújfalui Elektromos Karbantartó Kisvállalat					
Biharnagybajom, Rákóczi út 37.	80	4	20	bérleti jog	9.30 óra
Komádi, Hősök tere 12.	20	1	5	bérleti jog	10 óra
MODUL Nyíregyházi Elektronikai Vállalat					
Kisvárda, Lenin u. 16.	350	18	50	bérleti jog	10.30 óra
Mátészalka, Bajcsy-Zsilinszky u. 25-27.	770	40	80	bérleti jog	11 óra
Nyírbátor, Zrínyi u. 14.	1000	50	300	bérleti jog	11.30 óra
Tiszavasvári, Ady Endre u. 2.	380	20	50	bérleti jog	12 .30óra
SELKA Sátoraljaújhelyi Elektromos Karbantató Vállalat					
Ricse, Ady Endre u. 2.	500	25	400	tulajdonjog	12 óra
Háztartási Elektromos Karbantartó Vállalat					
Petőfibánya, Lenin u. 10.	300	15	50	bérleti jog	13 óra
HIREX Híradástechnikai Vállalat Vásárosnamény, Szabadság tér 33.	280	14	180	bérleti jog	13.30 óra
Árverés: december 18-án					
SELKA Sátoraljaújhelyi Elektromos Karbantartó Vállalat					
Sárospatak, Commenius u. 9.	1300	65	150	bérleti jog	9 óra
HEKVA Hajdúböszörményi Elektromos Karbantartó Vállalat					
Tiszacsege, Fő u. 38.	60	4	20	bérleti jog	9.30 óra
Balmazújváros, Dózsa György u. 10.	330	17	50	bérleti jog	10 óra
Hajdúnánás, Mártírok útja 3.	170	9	50	bérleti jog	10.30 óra
Elektronika Fogyasztási Szolgáltató Kisvállalat					
Mezőcsát, Hősök tere 31.	60	3	60	bérleti jog	11 óra
Polgár, Munkácsy u. 8.	70	4	70	bérleti jog	11.30 óra
VILLKESZ Miskolci Villamoskészülékjavító Kisvállalat					
Miskolc III., Kandó K. u. 13/A	380	19	100	bérleti jog	12 óra
ELSZOM Elektromos Karbantartó Vállalat					
Monor, Kossuth Lajos u. 93.	620	30	100	tulajdonjog	12.30 óra
Hajdúszoboszlói Elektromos Karbantartó Vállalat					
Nádudvar, Kossuth tér 18 (2/B)	1100	55	150	tulajdonjog	13 óra
ELAK Elektroakusztikai Tanácsi Kisvállalat					
Dunakeszi, Barátság út 29.	1600	80	180	bérleti jog	13.30 óra

Az ÁVÜ a vételár kiegyenlítésénél, a privatizációs költség kivételével, a kárpótlási jegyet a kamattal növelt névértéken elfogadja.

A privatzációs költségre, amelyet a kikiáltási ár magában foglal, nem lehet kedvezményes hitelt és részletfizetési kedvezményt igénybe venni.

A meghirdetett üzletek természetes személy és természetes személyekből álló gazdasági társaságok részére értékesíthetők.

Az árverésre a bánatpénz látra szóló betétkönyv formájában történő letétbe helyezésével lehet jelentkezni, **december 10-én 12 óráig,** a Pergamon Kft. központjában (Budapest XV., Wesselényi u. 46.). További információt és üzleti tájékoztatót adnak a fenti címen, munkanapokon 8 és 12 óra között, illetve a 183-3851-es telefonon.

Az árverés - közjegyző jelenlétében - a GELKA Vállalat központjában lesz, cím: Budapest VII., Dohány u. 98.

HÍRLAPKIADÓ VÁLLALAT

1997. V. 30

legi kórházi struktúrát pes fenntartani a régió

ztési tervet fogadott el tegnap a megyei közgyűlés

időszak történéseit összefoglaló tájékoztató keretében ismét megkezdődött a vita a kórházakról. A kecske is jóllakjon és a káposzta is megmaradjon elv alapján újból felvetődött: lehetne-e más profilt találni az ajkai kórházban lévő „egyelőre felesleges" ágyaknak, mert akkor Farkasgyepű maradhatna a helyén? *Bujdosó László* megyei tiszti főorvos – akit a népjóléti miniszter tegnapi levelében az átalakítás, a változtatások szakszerűsége és törvényessége felügyeletével, a megegyezés elősegítésével újólag megbízott – azonban hangsúlyozta, hogy a Veszprém megyében kialakult kórházstruktúrát már középtávon sem képes fenntartani a régió. Több beteg nem lesz, így a bevétel sem lesz több, s ami szomorú, a szétszabdalt szerkezet miatt éppen a betegekre jut egyre kevesebb. *Dr. Zongor Gábor*, a megyei közgyűlés elnöke hangsúlyozta: a mai kórház-finanszírozási rendszer úgy rossz, ahogy van. Különösen elszomorítónak tartotta, hogy a megye önkormányzatai között kialakult egyezséget az állam rúgta fel, kényszerhelyzetbe hozva ezzel őket. A megyegyűlés kórházügyben június végén lesz kénytelen dönteni. Szintén júniusban születik végleges állás-pont a sümegi kórház megyei fenntartásba vételéről.

A megyei közgyűlés tegnap elfogadta a közoktatás-fejlesztési tervet (erről a későbbiekben részletesen beszámolunk). Egyhangúan döntöttek arról, hogy további öt évre *Halász Bélát* bízzák meg az Eötvös Károly Megyei Könyvtár irányításával. Dr. Zongor Gábor a tegnapi közgyűlésen Arany Katedra Emlékplakettet adott át a művelődési és közoktatási miniszter megbízásából *Fodor Tamásnak*, a várpalotai 8. számú általános iskola igazgatójának.

H. É.

Várpalota tovább fejlődhet

A városfejlődés, a munkahelyteremtés biztosítására alkalmas Várpalota új általános rendezési terve (ÁRT) – vélekedett a képviselők többsége az önkormányzati testület tegnapi ülésén.

Az általános rendezési tervhez érkezett módosítások közül egyedül az új köztemető helyéről – az elmúlt testületi ülésen megszavazott, az Ady-lakótelep és az inotai Újtelep közötti területről – nem született döntés, az önkormányzók ezzel lényegében visszavonták áprilisi határozatukat. (Amikor ezt a tényt *Kriccsfalussy György* főépítész a voksolást követően jelezte, *Leszkovszki Tibor* polgármester válaszában csak annyit mondott: „...Nyugalom, majd idővel megérik a gondolat a képviselőkben".)

Külön problémát jelentett az ÁRT-tervezet azon pontja, mely az állattartás céljára szolgáló és gazdasági épületeknél csak magastetőt engedélyez, s tiltja a hullámpalával és a fémlemezzel történő lefedést. Rögtönzött „szakmai vitában" aránylag gyors egyetértés született, hogy a fémlemez helyett horganyzott lemez szerepeljen a rendeletben, ám a hullámpala újabb hullámokat kavart: *dr. Bakonyi Csilla*, az inotai részönkormányzat elnök asszonya szerint azokat a várpalotai képviselőket, akik szavazataikkal megtiltották a hullámpalát, egyáltalán nem érdeklik az Inota faluban állattenyésztéssel foglalkozó állampolgárok. (Megismételt szavazáson törölték a hullámpala tiltását.)

Az új ÁRT kötelezi a részarány-tulajdon nevesítésekor erdőbirtokhoz jutott tulajdonosokat, hogy az erdőszéli szemétlerakókat számolják fel. Leszkovszki Tibor polgármester felvetette: talán kaphatnának valami támogatást az újdonsült erdőtulajdonosok, hiszen az évtizedek alatt kialakult szeméttelepekért nem tehetők felelőssé. A város elöljárójának szándéka nem talált meghallgatásra.

Á. J.

Rajzolt útinapló az emberért

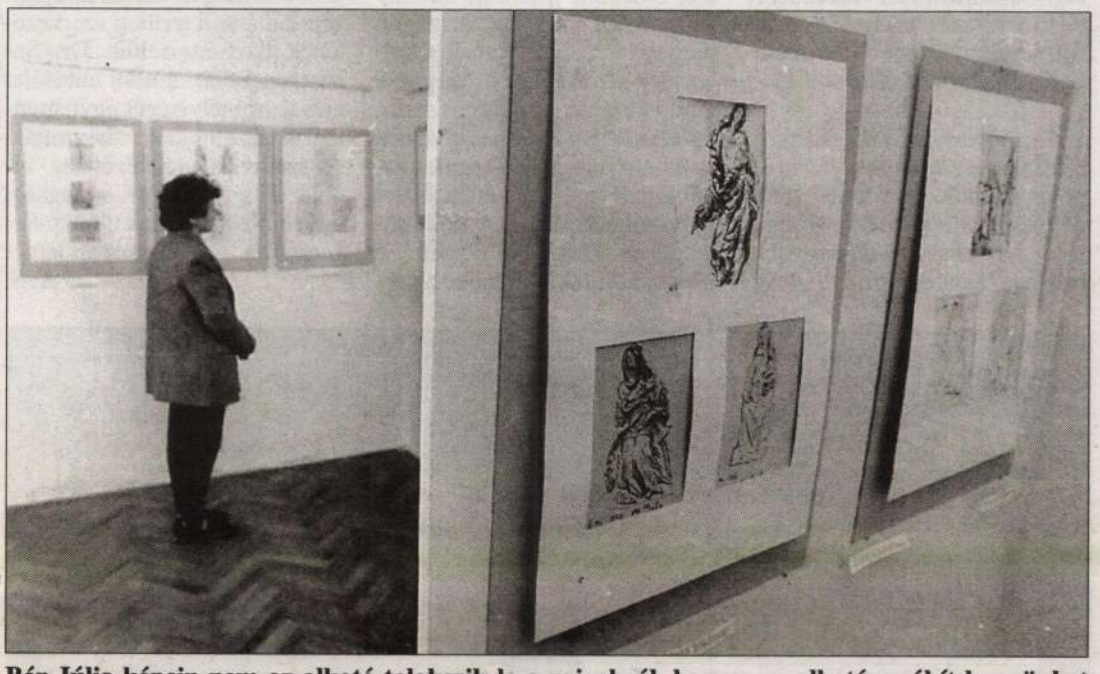

Bér Júlia képein nem az alkotó tolakszik le a rajzokról, hanem az alkotás csábít bennünket meditációra

Fotó: Áfrány

Tegnap este nyitotta meg a Zirci Galériában a nyolcvanhat éves *Bér Júlia* Európai kóborlásaim című kiállítását *Gopcsa Katalin* művészettörténész. A zirci születésű, ma Prágában élő művész nagyon készült erre az alkalomra, sajnos egy nappal az indulás előtt megbetegedett.

Az 1972-ben alapított Zirci Galéria nagyrészt Bér Júliának köszönheti létét. A ma több mint ötezer alkotást őrző intézmény lapjainak ötödét is ő ajándékoza. A mostani tárlat éppenséggel tematikusnak is nevezhető, hiszen a gazdag élet helyszínváltozásai ellenére minden alkotás ugyanarról szól: Bér Júlia tisztességéről, szerénységéről. Ez a hatás attól keletkezik a rajzokat néző emberben, hogy a vonalak vékonysága-vastagsága nem az alkotó önmegvalósító szándékáról szól, nem saját magát mutatja meg, hanem azt a villanást örökíti képpé, amikor az ember éppen ránéz a természet vagy a hajdanvolt művészek, iparosok, mesteremberek reánk hagyományozott alkotásaira. Nem az alkotó tolakszik le a rajzokról, hanem az alkotás csábít bennünket meditációra vagy éppenséggel egyszerűen csak látásra. Nekünk engedi meg, hogy emberek legyünk, egyben pedig ezt a felelősséget ránk is testálja.

Bér Júlia jelentősége ebben a szerénységben rejlik. Internetizálódó, virtuális valóságot próbálgató, globális művészetben hívő korunkból ugyanis – ez Gopcsa Katalin gondolata – valami nagyon kezd hiányozni: az ember. A zirci kiállító ide segít bennünket visszatalálni: saját emberi mivoltunkhoz.

(üs.)

Támogatás az egyháznak

Iskolaigazgatói beszámoló a felsőörsi önkormányzat ülésén

A felsőörsi Vendégváró Egyesület faluszépítő akciójának első virágládája Fotó: Áfrány

A felsőörsi képviselő-testület örömmel nyugtázta, hogy a helyi általános iskolába őszre 13 elsős íratkozik, mert 8-9-nél többre nem számítottak. Az utóbbi években ugyanis megcsappant az iskolások és az óvodások száma is, mert a szülők Veszprémbe viszik őket. Örvendetes folyamat viszont, hogy idén más településekről is beírattak gyereket az iskolába, és visszahoztak néhány óvodást is a városból.

Az információ a képviselő-testület minapi ülésén hangzott el, ahol *Kovácsné Bognár Gabriella,* az iskola igazgatója beszámolt az elmúlt tanév eredményeiről, és úgy értékelte, hogy a tanintézmény megfelelő támogatást kap az önkormányzattól.

A képviselők tájékozódtak továbbá arról, hogy falunapok lesznek július 25-től 27-ig, amelynek előkészületei folyamatban vannak, valamint arról, hogy megalakult a felsőörsi Vendégváró Egyesület. *Czapek Katalin,* az újonnan alakult szervezet vezetője vázolta azokat a terveket, amelyek az átmenő turistaforgalom megállítására, a falusi turizmus fejlesztésére vonatkoznak. Beszámolt arról is, hogy folyamatban van a faluszépítési akciójuk is.

Döntést hozott továbbá a testület arról, hogy 50 ezer forintos rendkívüli támogatást nyújt a katolikus egyházközségnek a műemlék jellegű templom tetőjének és a szószékének megjavítására.

A vegyes ügyek között a többi között arról is döntöttek a felsőörsi képviselők, hogy megszívlelvén az egyház 1992-ből származó kérelmét, visszaadják a korábban egyházi tulajdont képező mostani művelődési ház épületét. Meghirdették az óvodavezetői állást, megvitatták a megyei közigazgatási hivatalnak a polgármesteri hivatal korábbi munkájára vonatkozó jelentését, majd a jegyző beszámolt arról, hogy a kifogásoltakból eddig mit sikerült orvosolni.

A testület tájékozódott arról is, hogy június elsejétől a Veszprémi Kommunális Rt. szállítja el a szemetet a település területéről.

gg

Társuló megyei autóklubok

A Magyar Autóklub Veszprém és Somogy megye önkéntes társulásával létrejött közép-dunántúli szervezete szerdán tartotta beszámoló és tisztújító közgyűlését Veszprémben, a Kiskukta étteremben.

Dr. Sebestyén Béla, a veszprémi szervezet elnökségének elnöke számolt be a klub elmúlt négyévi sokrétű tevékenységéről. Az ország legnagyobb, mintegy negyedmilliós tagsággal bíró társadalmi szervezete Veszprém és Somogy megyében is méltóan képviseli az autósok érdekeit. Műszaki állomásaik behálózzák az országot, nagy energiát fordítanak a baleset-megelőzésre, tagságuk autóparkjának diagnosztikai, műszaki ellenőrzésére, javítására és a gyors, térítésmentes segélynyújtásra, valamint a jogsegélyszolgáltatásra. A küldöttgyűlésen *Hegedüs Oszkár,* a Magyar Autóklub elnöke az országos klub megújult vezetéséről és jövőbeni terveiről szólt.

A küldöttgyűlés hat évre választotta meg az autóklub új közép-dunántúli területi szervezetének tisztségviselőit. Dr. Sebestyén Bélát, a honi autósélet neves személyiségét egyhangúlag ismét elnökké választották. A számvizsgáló bizottság elnöke *Kiss Albertné,* a tagsági ügyek bizottságának elnöke *Feketéné dr. Tóth Gabriella* lett.

A. S.

PANNON LAPOK

ELŐFIZETŐI MEGRENDELŐLAP

PANNON LAPOK KIADÓI KFT. 8200 VESZPRÉM, HÁZGYÁRI ÚT 12. TELEFON:88/406-467

EZENNEL MEGRENDELEM A NAPLÓ NAPILAPOT.

AZ ÚJSÁG ELŐFIZETŐI DÍJÁT A KÖVETKEZŐ MÓDON EGYENLÍTEM KI:

1. Hozzájárulok ahhoz, hogy lakossági számlámról rendszeresen levonják (magánszemélyeknek)

Számlaszámom:
Pénzintézet neve és címe:
(bank, takarékpénztár)
Első terhelési hónap:

A következő időközönként terheljék számlámat: (kérjük X-szel jelölni)

☐ havonta előre 565 Ft ☐ negyedévente előre 1695 Ft
☐ félévente előre 3390 Ft ☐ évente előre 6441 Ft
igy 5%-ot spórolok

A kézbesítőnél készpénzzel fizetek havonta (magánszemélyeknek)

☐ havonta előre 565 Ft ☐ negyedévente előre 1695 Ft
☐ félévente előre 3390 Ft ☐ évente előre 6441 Ft

A megrendelőlap írásbeli visszavonásig érvényes.

2. Számla alapján átutalással fizetek (közületeknek)

☐ havonta előre ☐ negyedévente előre
☐ félévente előre ☐ évente előre igy 5%-ot spórolok

Név:
Lakhely:
Utca:
Házszám: Emelet: Ajtó:
Telefonszám:
Dátum:

Aláírás:

Előfizetve olcsóbb a Napló!
Havonta már négy számot kap ingyen, ha megrendeli lapunkat.
Minden fontos információ benne van és reggel hat órakor kiveheti a postaládájából.
A Naplóval mindenképpen nyer!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bér Júlia

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK
LAPJA
Budapest

1972 JAN 5

1021

BÉR JÚLIA: Az „Afrika" sorozatból

A rövid határidejű feladat megoldására csak olyan kivételes egyéniség vállalkozhatott, mint Than Károly, a budapesti egyetem kémiaprofesszora, a magyar tudományos kémia megalapítója.

Az elnöklete alatt 1869. június 14-én felállított gyógyszerkönyv-szerkesztő bizottság jegyzője Grosz Lajos, egyetemünkön az élelmiszervizsgálat magántanára, tagjai a budapesti egyetem orvosi karának két belgyógyász professzora: Korányi Frigyes és Wagner János, valamint gyógyszertan professzora: Balogh Kálmán, a bölcsészkarról; Margó Tivadar, az állattan professzora, aki azelőtt mint orvosprofesszor élettannal és kórbonctannal foglalkozott. A szerkesztő bizottság tagja volt két kiváló gyógyszerész: dr. Müller Bernát és Jármay Gusztáv. (Kezdetben részt vett ebben a munkában Jurányi Lajos, a bölcsészkar növénytanprofesszora és Ráth Péter gyógyszerész). A szerkesztő bizottság olyan rövid idő alatt elvégezte feladatát, hogy a gyógyszer-

ban, és anna
vidéki g
gyakornokos
beiratkozott
temre, 185
1858—59-ben
ösztöndíjjal
— a világh
fesszor me
tovább mag
magántanárrá habilitálják Bécsben, s még ez év őszén átveszi Pesten a kémiai intézet vezetését mint professzor. A kiegyezés utáni híres orvosgeneráció, Balassa, Markusovszky, Hőgyes, Balogh Kálmán, Korányi Frigyes és a többiek szoros baráti körébe tartozik. E baráti kör lángoló hazaszeretetének és tehetségének köszönhetjük a magyar orvostudomány és a magyar egészségügy megújhodását. Than Károly sokoldalú, a gyakorlati életben és a tudomány elvont magasságaiban, egyaránt jártas egyénisége, értékes tagja volt e baráti együttesnek, és támogatásuknak, elsősorban Markusovszkynak köszönhette azt a lehetőséget, hogy az 1869—71. években felépíthette az első magyar

ményt, és a [illegible]gozta előírataikat. Az egyes cikkelyek vizsgálati előírásait finomította, továbbfejlesztette. Nem egy, az osztrák gyógyszerkönyvben primitíven előírt vizsgálat a mi gyógyszerkönyvünkben pontos megfogalmazást kapott. Legjelentősebb a fejlődés a gyógyszerek vizsgálatában. A kémszereknek nemcsak a száma nőtt meg — az osztrákban 39, nálunk 46 —, hanem könyvünk bevezette a súly szerinti, a titrálás helyébe a térfogat szerinti mérést. Ennek megfelelően már mérőlombikok, pipetták és büretták készletben tartását írja elő. Az 1869-es osztrák gyógyszerkönyv már áttér a gramm-centiméter rendszerre; az első magyar gyógyszerkönyv ezt kibővíti,

PRÁGA – Híd torony (filctoll)

BÉCSI GÓTIKA: IV. KÁROLY SZOBRA
(filctoll)

A kiállítást rendezte: VMK
Katalógus: SZ. I. M.
Felelős kiadó:
RINGNÉ MÜLLER ANIKÓ VMK-igazgató

A Zirci Galéria meghívja Önt

BÉR JÚLIA

grafikus- és festőművész

Európai kóborlásaim:
Úti-rajzok és apró ihletek

című kiállítására

1997. május 29-én, csütörtökön 18 órára

Megnyitja:

GOPCSA KATALIN
művészettörténész

Megtekinthető:

1997. június 29-ig, hétfő kivételével naponta
10.00–12.00 és 13.30–16.00 óráig.
Rákóczi tér 1.

BÉR JULIA

ZIRCI GALÉRIA

„A kiállítás témája a templomokban, múzeumokban készült rajzok többsége, melyet lázas hevű inspirációk kíséretében vetettem papírra." (Bér Júlia)

A rajz varázslat, a legősibb üzenet, míves fohász, mindenek alapja és a vizuális művészetek lelkiismerete. Lehet egy első ötlet vázlatos rögzítése, azaz közvetítő eszköz valamely alkotáshoz vagy öntörvényű képi cél. A művészi gondolkodásmód és érzés legbensőségesebb rendszere. Ebben nyilvánul meg legközvetlenebbül a létrehozó vérmérséklete és lelke.

Több mint kétszáz éve, a világ egyik legnagyobb rajzmestere, a japán Hokuszái magát „a rajz bolondjának" nevezte. Ő maga írta egyebek között: *„...Hetvenhárom éves koromban kezdtem kissé megérteni az igazi temészetet... Következésképpen nyolcvanéves koromban még jobban fogok előrehaladni. Kilencvenéves koromban be fogok hatolni a dolgok misztériumába..."* Bér Júlia rajzai ugyane talentumot célozzák, miként Leonardo, Dürer, Rembrandt, Goya vagy a kitűnő magyar, Zichy Mihály. Ők voltak a rajzi formanyelv megteremtői. Valamennyien ugyanazt keresték rajzolás közben: az élet lüktetését, lendületét, apró, kifürkészésre érdemes véletleneit.

Bér Júlia is, mint Rembrandt, Dürer, Velazquez „bekóborolta" az otthoni, az európai utcákat, kereste és rajzolta a tevő-vevő embereket, a különös élethelyzetek hatásait: az utcák napsütötte és árnyat adó oldalait, a csendes meditációkra indító szobrok, kapuk és ablakok, kerítések látványait, a természeti tájkörnyezetet. Bér művésznő elmélyült szemlélője az élet jelenségeinek, a formák változásainak: a tökéletesen megértett és megérzett formák hitelesen közvetítik a legkülönfélébb életváltozásokat még akkor is, ha mozdulatlannak vélt szobor a rajzolása tárgya, minden eleven lesz, életteli. „Különleges zamatú" eljárása a tusba mártott ecsetrajz, a vízzel felszabadított lavírozás, a tollrajz, gyakran a filctoll, de akár a leghagyományosabbnak tartott grafitceruza rituáléja is anélkül, hogy öncélú technikai bravúroskodást látnánk tőle. A lehető legkevesebb eszközzel, kifejezésmóddal fogalmaz sokat mondón... *A rajz olyan, mint a tiszta emberi énekhang, minden zenekari v. hangszeres kíséret nélkül.* (Sz. I. M.)

A rajz természetében rejlik, hogy a valószerűség teljességéről le kell mondania: nem támogatják a festői vagy a fényképszerűség hatásai, sem a plasztikus anyagok. Nem zsúfol össze mindent, amit csak lát, de hangsúlyozza, amit a látottakból vonallal ki lehet fejezni. A művész a vonal adta lehetőségeivel úgy él, hogy a néző fantáziaműködését is elindítja, hogy öntudatlanul is tovább építse, folytassa azt, amit a vonal elkezdett. Alkotótárssá léphet így elő a képolvasó, a művész teremtési vágyat öntött beléje, miközben a közösen megélt élményeket is újraélhetővé teszi lapjai által.

„...ahogy a húr hangján egy kevéssé megérzik az ujj parányi reszketése, úgy megérzik az igazi művész rajzán is ez a bizonyos reszketés: a kézi munka becsületes jegye." (Lyka Károly)

Döntő szerepe van a jó rajzban a vékonyodó–vastagodó vonalak táncának, a megszakított vagy folyamatosan vezetett, a szálkás vagy lágyan ívelő előadásnak, a vonalkázásokkal létrehozott foltrendnek is. Ezek a tulajdonságok varázsolják élővé a rajzot, *„ezekkel nyomja a rajzra a művész egy élő teremtő jelenlétének kézjegyét"*. Ez által válik a rajz igazán az ő tulajdonává: önéletrajzzá, egy egész emberélet tartalmává...

Szűcs István
művésztanár

Címlapon: KRAKKÓ – Vável (tollrajz)

FÉNYBEN FÜRDŐ FA
a Zirci Arborétumban (golyóstoll)

SEVILLA (filctoll)

DÉLCSEH SZOPTATÓ
MADONNA (filctoll)

BÉR RUDINO

KIÁLLÍTÁSA
a Pfister Galériában
2001. május 16.- június 2.

megnyitó:
2001. május 16. 18.00h

A kiállítást megnyitja:
Szerényi Gábor
művészettörténész

PFISTER
GALÉRIA

Galériánk Csernus Tibor, Gyémánt László
alkotásokat keres megvásárlásra.

1065 Bp., Révay u. 14., Tel.: 302-2390 • www.uj-gresham-kor.hu
Nyitva: h-p: 10.00h-19.00h, szo-v: 10.00h-14.00h

Bér Rudino • Pesti Grácián • 80 x 100 cm

BÉR RUDINO

BÉR RUDINO festő művész

KEMPINSKI GALÉRIA (V., Erzsébet tér 7–8.) Bér Rudino festőművész és Párkányi Raab Péter szobrász Forradalmi konzervativizmus című kiállítása.

KISCELLI MÚZEUM, FŐVÁROSI KÉPTÁR (III., Kiscelli u. 108.) Barokk szoborcsarnok. Nyomdák és újságok Buda(-)Pesten. Emlékek Pest-Budáról, XVIII–XIX. század. Válogatás a Fővárosi Képtár XX. századi gyűjteményéből. Arany Oroszlán Patika. Levendel-gyűjtemény. Találkozási pontok – Matzon Ákos festőművész kiállítása. Új szerze-

Népszabadság 2002. december. 10

Bér István festő

A XV-ik Szegedi Nyáru Tárlaton szerepeltek munkái.

Láttuk, hallottuk

1974. VIII. 25. /Petőfi/ 9.40. Ka. /30./

Melk

Bér János

Tanulmányfeje a II. Képzőm. Kiállitáson.

Pogány Ö. Gábor: Képzőművészet: kulturánk Helyzetéről

Népművelés, 1956, 1. sz. 34. l.

Bér János.

Festő,

Párizsban élő művész, csoportos kiállításon vett részt.

Emlétve.

Új Irás, 1965, 7. sz. 102. l.

BÉR János festő

Lengel László: Bér János kiállitása. =
Irodalmi Ujság, 1964. április 15. 9.

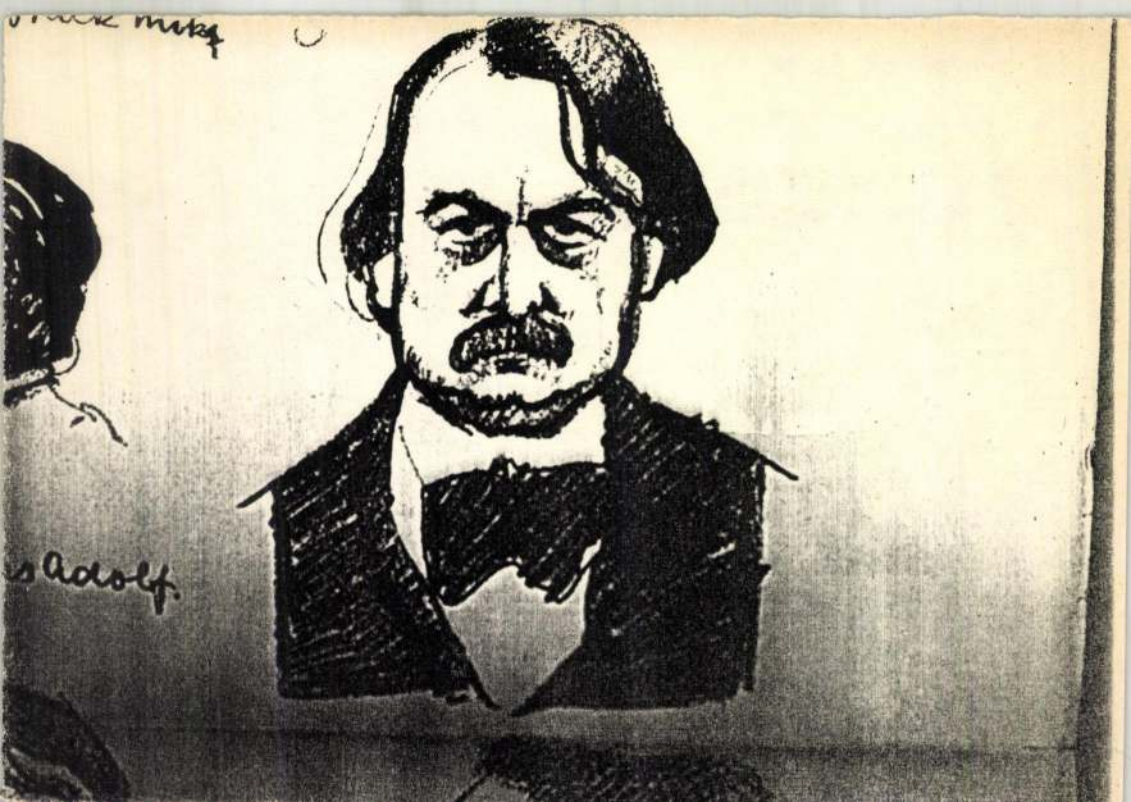
s Adolf.

A Vasarely Múzeum meghívja Önt

BÉR JÁNOS

kiállításának megnyitására
1992. március 19-én,
csütörtökön 17 órakor

Vasarely Múzeum Kamaraterem
Budapest III., Szentlélek tér 6.
(Árpád híd óbudai hídfő)

A kiállítás megtekinthető:
1992. április 12-ig

BÉR János

GELLÉR Katalin: Hazalátogatók. = Magyar Nemzet, LV.évf. 74.sz. 1992 március 27. 10.p.

Bp;Vigadó Galéria, Trauner Sándor kiáll.,1992
Bp.,OSZK, Pierre Székely, 1992
Bp , Vasarely Muzeum, Bér János festő kiáll.,1992

BÉR JÓZSEF, kovacslegény

---

több példa tanusitja,mint pl.Bér József kovacslegény esete is 1829-ben,amikor a céh mar a remek kiadasa elott elhatarozta,hogy bar"remekét felallitani fogja, ők mar többet bé venni nem kivannak"ez nem elszigetelt jelenség."Hozhat parantsolatot kettőt is,adunk-e ra vagy sem". 288.old. 59.jegyz

BALÁZS PÉTER: A céhrendszerproblémái Győrött a XIX. század első felében 279. old

ARRABONA, a Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. Győr. 1975.

BÉR Julia festő

HAMAR Imre: A szülőföld vonzásában. = Uj Magyarország, 1992. nov.19.ill. 17.p.

1984. május 6. 6.

676. IVANCEVIC, Radovan: Odnos procelja i prostora hvarske katedrale i problem stilskog odrenja. = Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, 24 (1984) 73-98., ill. F

677. JANDEKNÉ Borbély Edit: Nyírségi középkori falusi templomok. Bp. : Budapesti Műszaki Egyetem, 1984 78 p., ill. (Magyar építészettörténeti dokumentáció ; 4.)

678. KAHOUN, Karol: Slovenská gotická architektúra v stredo-európskom kontexte do doby husitskej. = Galéria 8 (1984) 144-157., ill. E

679. KAHOUN, Karol: Stredoveká architektúra v Levoci. = Zbornik Filozofickej a pedagogickej fakulty Univerzity Komenského, Musaica, 26 1978/1979 (1984) 39-47., ill. G

680. KÁRÁSZ Imre: A Bél nemzetség hagyatéka [Bélapátfalva]. = Élet és Tudomány, 1984. szeptember 14. 1170-1171., ill.

681. KÁRPÁTI Gábor: Elpusztult középkori települések Pécsváradon. = Janus Pannonoius Múzeum Évkönyve, 28 (1984) 117-130., ill. G

682. KÁRPÁTI Gábor: Középkori kutak Pécsett, II. = Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 28 (1984) 99-115., ill G

683. KISS Károly: Keszthelyi intelmek, 1. Történetek a tóparton. = Magyar Nemzet, 1984. március 9. 7. 2.: A gótikus falképek, március 10. 9. 3.: A királyi képmások, március 11. 7. 4.: A titkozatos arcképcsarnok, március 12. 6. 5.: Hány mester munkái?, március 14. 7. 6.: Tűnődő összegzés, március 15. 7.

684. C. KISS Sándor: Mi van a fal mögött? [Bp., I. Fortuna u. 18.] = Budapest, 22, 1984, 3. 18-19., ill.

Bér Júlia, festőművész

Tavaszy Noémi egyik művét a most nővekvő Lirci Galériának adományozta. A Galéri alapját Bér Júlia, Prágában élő magyar művész vetette meg.

Losonci Miklós: a Dunakanyar is ihletőjük.

Pest Megyei Hírlap, 1976. szept, 29.

Bér Julia
festő

„Az Afrika sorozatból"
(vegyes)

Pogány Ö. Gábor: Bér Julia kiállítása.
Művészet, 1971. Október – 48 lap.

Bér Julia
grafikus

A „Férfy és arny" cirmi nyolc-
részes fametszetsorozatot a
zirci közös csekszlovak-magyar
grafikus kiptán magyarként ajánd-
ékozta oda a művésznő.

Gy. J.: Férfy és arny.
Nők Lapja, 1971. szept – 38 szám

Bér Julia
grafikus

Bér Júlia szereti a fát, mint anyagot és a megmunkálásának minden fázisát a véséstől a nyomat hézítéséig.

Gy. J.: Fény és árny.
Nők Kapja, 1971 szept – 38 szám

Bèr Julia
grafikus

Bèr Julia elsősorban portrékat festett és olajfestményeket készített. Az utóbbi évtizedben lett kifejezésmódja a grafika.

Gy. J.: Fény és árny,
Vők Lanya, 1941. szept. – 38 oldal

Bér Julia
grafikus

Bér Julia hedvelt motívumai
a bekés vízpart csónakhal, csendes
utcák, szelíd dombfajlatok.

Gy. J.: Fény és árny.
Wáh Lajja, 1971. szept. - 38 oldalon

Bér Julia
grafikus

Bér Julia magyarországi kiállítás-sorozatának állomásai: Sire, Vár-palota, Budapest, Veszprém.

Gy. J.: Fény és árny.
Nők Lapja, 1971. szept – 38 szám.

Béi Julia
grafinus

Béi Julia zircí mülitésű és a há-
boru kitörése előtt Csehszlovák állam
polgárságú férjével Prágába költözött.

Gg. J.: Férfy és arany.
Mól Lapja, 1971. szept - 38 szám.

Bér Júlia
grafikus

Bér Júlia a budapesti Csehszlovák Kultúra kiállítási helyiségében rendezett tárlatot.

Gy. J.: Fény és árny.
Dök Lajza, 1971 szept - 38 szám.

Bér Julia
grafikus

A „Fény és árny" sorozatból:
„Mindenki tánca"
„Várandós"

} repro

Gy. I. Fény és árny,
Dök Lapja, 1971 szept - 38 szám

Bér Júlia
grafikus

Óbuda "fametszet.
"Dél-franciaországi táj"
"Áldozat" monotipia.
"Vész" monotipia

} repro

Gy. J.: Fény és árny.
Nők Lapja, 1971 szept - 38 szám

Bér Julia
festő

A müveszinő Prágában él és mü-
vészetét a csehszlovák közönség hed-
vele és elismeri. Gyakran találkoznak
Julia Bérová alkotásaival.

Pogány Ö.Gábor: Bér Julia kiállitása.
Müvészet, 1971. október - 48.oldal.

Bér Julia
festő

Bér Julia Prágában élő művészünk
Tircen, szülőföldjen való bemutatkozását
sehez hisérte. A Budapesti Csehszlovák
Kulturában volt tárlata, majd Veszprem-
ben és Vaipalotán rendez tárlatot

Pogány Ö.Gábor: Bér Julia kiállitása.
Müvészet, 1971. október - 48.oldal.

Bér Julia
festő -

Magyarországon tanulta a gobelin
szövést, így került Párizsba, ahol az
Art et Liétier Egyetemi Iskola
tanfolyamait látogatta.

Pogány Ö.Gábor: Bér Julia kiállitása.
Művészet, 1971. október - 48.oldal.

Bér Julia
festő

A náci megszállás idejen férjével Prágába lázott, első férje Auschwitz-ban pusztult el. Rendszeres munkát a felszabadulás óta folytat.

Pogány Ö.Gábor: Bér Julia kiállitása.
Müvészet, 1971. október - 48.oldal.

Bér Julia
festő.

Az elmúlt időszak folyamán sokat foglalkozott a grafikával. Rendkívül gondosan dolgozik és új elgondolásokat is alkalmaz.

Pogány Ö.Gábor: Bér Julia kiállítása.
Művészet, 1971. október - 48.oldal.

Bér Julia
festő

Rendkívül találóan alkalmazza
a fametszet, a litográfia, a mono-
typia külön-külön sajátosságait. Mondani-
valóját meggyőző erővel fejezi ki.

Pogány Ö.Gábor: Bér Julia kiállitása.
Művészet, 1971. október - 48.oldal

Bér Julia

festő

Grafikai lapjai részint igen hangulatosak, részint elgondolkoztató ak. A tárlaton pólerő ite elmenyeket mutat be.

Pogány Ö.Gábor: Bér Julia kiállitása.

Müvészet, 1971. október - 48.oldal

Bér Julia
festő

Budapesti kiállítására bemutatta
a művésznő prágai, párisi, tihanyi,
dubrovinki, plovdivi festményeit.
Szemlélteti azokat az ait almakat,
amelyek jeleninket és jözönket veszélye-
-teti.

Pogány Ö.Gábor: Bér Julia kiállitása.
Művészet, 1971. október - 48.oldal

Bér Julia
festő -

Egyérvén, hatásosan alakítja ki szimbolikus ábrált ~~[illegible]~~.
Átvett értelmű grafikai utalmak a különböző konfliktusokra.

Pogány Ö.Gábor: Bér Julia kiállitása.
Művészet, 1971. október - 48.oldal

Bér Julia
festő

Vikarmadarai artisztikusan kavarog-
nak a tarajló hullámok felett. Pictá-
ja az ikonografia hagyományait kö-
veti.

Pogány Ö.Gábor: Bér Julia kiállitása.
Művészet, 1971. október - 48.oldal

BÉR JÓZSEF, kovacsmester

Barhogy is védték érdekeiket a céhmesterek,a legények többségének-a Helytartótanacs,ill.a magisztratus segitségével-mégiscsak sikerült megszerezniök a mesterjogot keserves meghurcoltatas és évekig tartó huzavona utan. Igy Bér József kovacsmester 1848-ban mar mint mester szerepelt a valasztói névjegyzékben. 292.old

BALAZS PÉTER: A céhrenszer problémai Győrött a XIX. szazad első felében 279.old

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Evkönyve, 17. Győr. 1975.

BER, Michael, Pozsonyi Kőművesegéd

M.B. Maurergesell, † 24 éves korában, Pozsony, 1846 julius 23. (1846, 592 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

Ber Pál, Römüvesegéd.

1781. Pozsony.

Pressburger Zeitung

1781, 90. sz.

Behr Pál, Kömüvesczéh,
1774. Sopron.

Pressburger Zeitung
1774, 18. sz.

Bór Rudolf

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

Bér Rudolf

MUNKÁCSY-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1988. ÁPRILIS 21-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA

SZALAY KÁROLY
ÍRÓ

MEDGYESSY TEREM
DEBRECEN
VÖRÖS HADSEREG ÚTJA 31.

KÉP CSAR NOK

A TÁRLAT MEGTEKINTHETŐ:
1988. ÁPRILIS 21–30.

Fk Tóth Pál István
MÁTRAINDUSTRIA

BÉR RUDOLF 1924-ben született Budapesten. Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyula és Bernáth Aurél tanítványaként végezte. Több külföldi tanulmányutat tett. 1959 óta rendszeres résztvevője hazai és külföldi kiállításoknak.

FONTOSABB ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSOK:

Budapest, Csók István Galéria 1959, 1965, 1979, 1986; Budapest, Ernst Múzeum 1983; Bologna, Galleria al Crocicchio 1972, 1973, 1975, 1978; Nápoly, Galleria S. Carlo 1972, 1973, 1974; Firenze Galleria Vaccorino 1974; Parma, Galleria Antelami 1974, 1976; Parma, Galleria il Nuovo Fuso 1982; Lugano, B. V. C. 1979; Lugano, Galleria Palladio 1982; Miskolc, Szőnyi István Terem 1981; Hatvani Galéria 1985; Brüsszel 1987.

MONUMENTÁLIS MUNKÁK:

Budapest, Kertészeti Egyetem nagyterme 1971 (secco). Balatonkenese, Honvéd Üdülő nagyterme 1978 (faintarzia).

DÍJAI: Szinyei Társaság Tavaszi Szalonja 1948; VIT-díj 1955; Derkovits ösztöndíj 1956; Munkácsy-díj 1974; Accademia Italia aranyérme 1980.

Jelenleg Budapesten él és dolgozik.

„... Képein a jelenséget, az állapotot kutatja, hiszen valójában nem történik semmi, amit képi leírással meg lehet közelíteni. De érezhető az általánosítás vágya, a megismerés olykor jelképekbe sűrített jelenléte. Festői történést figyelhetünk meg képein, a merengés, a líra drámába fordul át, s mindennek eredménye a már-már indulatos formaütköztetés. A festő megismerte korának és az egyénnek heroikus küzdelmeit, ellentmondásait, megtalálta a valóság és a látvány néha egymást közömbösítő, mélyebb értelmét. Így valósította meg színben és formában igen hangsúlyos kompozíciós elgondolásait, s festett mindig kedve szerint, sohasem az aktuális igények alapján. Sík felülettel bontott, erős kontrasztokra hangolt tárgyi motívumai egyfajta belső robbantás után nyerik el egyensúlyukat, a téma nem cselekményt szolgál, hanem a festői temperamentum megnyilvánulásának legjobb lehetőségét. A XX. század harmadik harmadában minden művésznek, de különösen az olyan tájékozott és művelt festőnek, mint Bér Rudolf, rendelkezésére áll az elmúlt korok, valamint a kortársak alkotásainak minden tanulsága. De éppen ez teszi kötelezővé, hogy igényesen formálja képeit, melyek majd egyszer rólunk, korunkról tudósítanak. Talán ezért készülnek táblaképei és falképei egyazon módon, – nem kellemes kikapcsolódást, hanem meditációt, élményt, gondolatot kínálva a nézőknek. A kortárs képzőművészet zavarbaejtő és vitatható kísérletezései közepette képei állandóságot, tartalomban és formában az egyenletesség jelenlétét igazolják..."

D. Fehér Zsuzsa dr.

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

BÉR RUDOLF

MUNKÁCSY-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1986. OKTÓBER 23-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRÁRA

MEGNYITJA

SZENTGYÖRGYI KORNÉL
KOSSUTH- ÉS MUNKÁCSY-DÍJAS
FESTŐMŰVÉSZ

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA
BUDAPEST V., VÁCI UTCA 25.

A TÁRLAT MEGTEKINTHETŐ:
1986. OKTÓBER 23–NOVEMBER 1.

F. k.: Köteles István – 86-1487 GENERALART Nyomda – Dorog

Bér Rudolf

Bér Rudolf 1924-ben született Budapesten. Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyula és Bernáth Aurél tanítványaként végezte. Több külföldi tanulmányutat tett. 1959 óta rendszeres résztvevője hazai és külföldi kiállításoknak.

FONTOSABB ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSOK: Budapest, Csók István Galéria 1959, 1965, 1979, 1986; Budapest, Ernst Múzeum 1983; Bologna, Galleria al Crocicchio 1972, 1973, 1975, 1978; Nápoly, Galleria S. Carlo 1972, 1973, 1974; Firenze Galleria Vaccorino 1974; Parma, Galleria Antelami 1974, 1976; Parma, Galleria il Nuovo Fuso 1982; Lugano, B. V. C. 1979; Lugano, Galleria Palladio 1982; Miskolc, Szőnyi István Terem 1981; Hatvan Galéria 1985.

MONUMENTÁLIS MUNKÁK: Budapest, Kertészeti Egyetem nagyterme 1971 (secco). Balatonkenese, Honvéd Üdülő nagyterme 1978 (faintarzia).

DÍJAI: Szinyei Társaság Tavaszi Szalonja 1948; VIT-díj 1955; Derkovits ösztöndíj 1956; Munkácsy-díj 1974; Accademia Italia aranyérme 1980.

Jelenleg Budapesten él és dolgozik.

„. . . Képein a jelenséget, az állapotot kutatja, hiszen valójában nem történik semmi, amit képi leírással meg lehet közelíteni. De érezhető az általánosítás vágya, a megismerés olykor jelképekbe sűrített jelenléte. Festői történést figyelhetünk meg képein, a merengés, a líra drámába fordul át, s mindennek eredménye a már-már indulatos formaütköztetés. A festő megismerte korának és az egyénnek heroikus küzdelmeit, ellentmondásait, megtalálta a valóság és a látvány néha egymást közömbösítő, mélyebb értelmét. Így valósította meg színben és formában igen hangsúlyos kompozíciós elgondolásait, s festett mindig kedve szerint, sohasem az aktuális igények alapján. Sík felülettel bontott, erős kontrasztokra hangolt tárgyi motívumai egyfajta belső robbantás után nyerik el egyensúlyukat, a téma nem cselekményt szolgál, hanem a festői temperamentum megnyilvánulásának legjobb lehetőségét. A XX. század harmadik harmadában minden művésznek, de különösen az olyan tájékozott és művelt festőnek, mint Bér Rudolf, rendelkezésére áll az elmúlt korok, valamint a kortársak alkotásainak minden tanulsága. De éppen ez teszi kötelezővé, hogy igényesen formálja képeit, melyek majd egyszer rólunk, korunkról tudósítanak. Talán ezért készülnek táblaképei és falképei egyazon módon, – nem kellemes kikapcsolódást, hanem meditációt, élményt, gondolatot kínálva a nézőknek. A kortárs képzőművészet zavarbaejtő és vitatható kísérletezései közepette képei állandóságot, tartalomban és formában az egyenletesség jelenlétét igazolják . . ."

D. Fehér Zsuzsa dr.

1021

1984.VII.8. 22,30 Tvl. Nagy Judit

Műteremben

- Bér Rufold festőművész.
- A művésszel D. Fehér Zsuzsa beszélget.

- Műterem helyett az Ernst Muzeumban Bér Rudolf gyűjteményes kiállításon beszélgetünk festészetéről. Azt hiszem itt az életmű együtt van, legalábbis nagy része. Nekünk nagyon jó alkalom, hogy lássuk és összehasonlitsuk azt az életutat, ami 35 esztendő, mert hiszen 49-ben végzett a főiskolán. Hogy lett festő Rudi?

- Tulajdonképpen ez egy családi örökség, az én nagyanyám, az apai nagyanyám nagyon komoly festő volt, komolyan tanult és meg is indult ezen a pályán. Ő volt az első mesterem tulajdonképpen.

- De aztán Bernátnak egyik kádves tanitványa volt.

- Igen. Amikor Bernáth Aurél odakerült a Képzőművészeti Főiskolára én már első évss voltam, néhány hónapot Rudnaynál töltöttem és akkor Rudnay nyugdijba ment és utána Bernáth került oda és öt éven keresztül voltam ott .

- Hát 45-49 elég viharos időszak azt hiszem a festők és az akkori diákok életében, és mi volt ennek a Bernáth iskolának az a varázsa, amit még ma is emlegetnek?

- Bernáth magával hozta régi tanitványait, amelyek magániskolájából jöttek és nagyon izgalmas légkör volt, nagyon szép évek voltak, kiváló mesterek kerültek oda 45 után a főiskolára. Nemcsak a Bernáth osztály, hanem az egész főiskola egy pezsgő élet szintere volt, az elméleti órákon például esztétikát egy Füst Milán tanitott. Cs.Szabó tanitotta a művelődéstörténetet, szóval izgalmas, dinamikus évek voltak.

- Hát Rudnay szelleme egy picit látszik az egész korai képeken, egy-két csendélete, az Öregasszony portrén, de aztán már nagyon erős a Bernáth hatás. A Bernáth végülis a Nagybánya szellemét örökitette át magukra, egy új helyzetben, új körülmények között.

- Igen, igen. Én Rudnayt nagyon szerettem, arra a, az a néhány hónap, ameddig én a növendéke voltam meggyőző nagyon szép emlékem és a fotészetét is nagyon szeretem ma is.

- Bernáth hatása ezeken a kerti jeleneteken, csoportokon nagyon erős szineken, mindhatnám, hogy erősebb, mint a mester szinvilága akkoirban érződik nagyon, hát viszonylag hosszú ideig. Tehát mondjuk lggalább az ötmenes évek közepéig.

- Igen, igen legalább addig. Minden erőmet összeszedve igyekeztem ezt a poszimpresszionista - mondjuk igy - világot teljesen kimeritően, kiérlelten megérteni és magaméva tenni, birtokolni.

- Hát ez egy lirai és intellektuális világ, ugyanakkor egy

ilyen nagyon erős kolorizmus a festészet, a szinszeretet, a festői fizikai öröm, ez van bennük. Mikor fordult a dolog? És egyáltalán mi változtatta meg apályát, mikor nyerte el az eredeti végleges karakterét a festészete?

- Körülbelül az ötvenes évek végén, hatvanas évek elején, itt van ez a Látogatás című nagy kép, piros háttérrel, amin évekig dolgoztam, mindig vissza-visszatértem rá. Itt van érezhetően az a határ, amikor az iskola megszűnik és mondjuk az egyéni hang kialakul. Ahogy visszatekintek ugye 32 év távlatából, én ezt így látom. Persze az első külföldi hosszú tartózkodásom, - franciaországi tartózkodásomra gondolok - után

- ez majdnem két év.

- keletkezett ez akép. Igen 57-58-ban voltam Párizsban, mint Derkovits ösztöndijas mentem ki és akkor néhány hónapig egyfolytában voltam Párizsban, majdnem több mint egy félévig. És hát mindaz a benyomás, ami leszürődött bennem, ebben a képben leolvasható. De én nagyon féltem attól, hogy konkréten valamiféle izmus hatása alá kerülök és tekintve, hogy mindig meggyőződésem volt, hogy valamit folytatni kell, tehát a művészet az egy tradició és a tradiciónak a folytatása nélkül nem lehet ujat mondani.

- Most itt Nagybányára gondol?

- Igen. Nagybánya és a magyar posztimpresszionizmus és általában az európai festészet. Azonban miután én itt születtem, itt éltem, tehát valami módon kötődnöm kell az itteni világhoz ahhoz, hogy őszinte legyen és hitele legyen annak, ami én vagyok. Tehát ez én általam az itteni világnak kell valahol megnyilatkoznia.

- És mi az, ami megfogta az akkori párizsi művészetben?

- Sok negativumot mondhatnék, megdöbbentett az a légkör, hiszen hát 57-ben mentem ki az első magyarok közül voltam, aki ottan megérkezik, ott laktunk a Hotel Tourban egy néhányan magyar festők és akkor volt Franciaországban az informális festészetnek a fénykora, a legnagyobb erővel ez jelentkezett. De ugyanakkor ott voltak a realista irányzatok, egy nagy káosz volt, egy sajnos nem - visszagondolva rá - nem egyértelműen pozitiv az, ami ezt a képet illeti, emlékeimet illetően és ugyszólván bemenekültem a ... hogy valami határozott megindulási pontom legyen.

- A kritikusok elsősorban a kubizmust emelegetek, mint hatást a festészetére, elhangzik Matisse neve is ázon kivül az, hogy nagyonerősen az ujrealizmus, a szimbolikus realizmus, az esszpressziv hatások, ezek mutathatók kiaz első külföldi ut után már.

- Igen, hát egy emberben nagyon sok ellentmondás van, az természetes, az élethez tartozó valami. A posztimpresszionizmus után a legnagyobb hatással bizony a kubizmus volt rám.

De nemcsak a kubizmus, hanem a középkori művészet, ami Franciaországban nagyon szépen látható és tanulmányozható és ez a középkori művészet a maga egyszerű fogalmazásával, az atmoszférikus hatások nélkül képes olyasminek a kifejezésére, amit az erősen atmoszférikus, a hazai posztimpresszionizmuson belül nem voltam képes. Tehát a kép szerkezete, a konstrukció és ilyesmi. A komponálásnak az újabb lehetőségeit adta.

- Ezek a nagyon szigoru rendbe szedett képek már arról tanuskodnak, hogy itt valamiféle igény van a nagy méret iránt. És ez a nagy méret hamarosan meg is született, tehát az, amit maga elmond pozitiv, ngativ formáknak egy titmusa, rendje az igényelte azt, hogy nagyobb méretben szóljon bármilyen témáról is esik szó.

- Igen. Lehet nagyon jól látni a kezdeti kisebb méretek után hogy nőnek meg a képek méretei, amelyek pontosan az igényből születtek, a kompozicios igényből, bizonyos feladatok megoldásának vágyából és amelyhez a formanyelvet bizony a modern művészetből a kubizmustól kölcsönöztem.

- Számomra például nagyon érdekes az Etreta kép, ami azt hiszem több példányban is van itt, előbb egy lirai, aztán lassan és fokozatosan átmegy ebbe a valódi és nagyon keményen fogalmazott nyelvbe, ezekbe az élesre sarkitott formákba. Ez egy erős élmény lehetett.

- Igen. Etretába nagyon sokszor visszamentem, véletlenül kerültem oda és talán azok közé a tájak, tájélmények közé tartozik, amelyik a legjobban legnyügözött. És ezek a hatalmas sikok, ahogy szinte a világ keletkezése látszik ottan, ahogy leszakadtak a hegyek és a tenger, a La Manche catornának a vize ott dolgozik, óriási hullámzás, szóval az elemek, az elemek ereje egy hatalmas természeti erő mutatkozik. Ritkán lehet ilyesmit látni. Franciaországból hazatérve hát elég nem jól éreztem magam egy darabig. Nem találtam itthon meg azt a visszhangot, amit vártam volna, nem mondom, minthogyha Franciaországban én emberi, olyan emberi kapcsolatokkal dicsekedhettem volna, amelyeket később aztán Olaszországban magától szinte természetes módon sikerült elérni. Tehát itthon, hogy úgy mondjam igyekeztem mindazt, amit ottan hát leszűrtem úgy megfogalmazni néhány képben, amelyek még akadémikusabbak voltak, mint az előzőek.

- Melyek ezek?

- E yetlen kép van ebből kiállitva a szüleim kettős arcképe, amin nagyon sokáig dolgoztam és az akkori hát alapállásom megfogalmazása.

- Ezek szerint a változás nem akkor, hanem később kezdődött vagy később lett véglegessé.

- Igen, hát azért Franciaországban megtanultam egyet aszinjelentőségét a festészetben. Az a sok-sok kép ugye, amit ott

láttam és az a sok-sok benyomás, tehát onnan visszajőve ezt az eredményt magammal hoztam. És amikor Olszországba mentem, ott mondjuk inkább a szellemi tartalom volt az, ami engem megfogott. Hisz Olaszországra már fel voltam készülve, bár erről nem tudtam. Hát kedvenceim az irodalomban már egész fiatalon a Dante Petrarcát szivembe zártam és a zenében pedig mindig nagy vonzódásom volt az emberi hang és a zene legszebb összekapcsolódásához az operazsinpadhoz. Tehát nem beszélek a képzőművészeti élményekről, Michelangelo Utolsó itélete, a Divina comedia és mondjuk ha egy harmadik oszlopként a Verdi Requiemet mondanám csak úgy szimbólikusan, ezek voltak a szivemhez legközelebbálló dolgok, ezek okozták a legtöbb örömet. És hogyha problémám volt, ha elakadtam a munkában, ezek mindig valahogy egy kicsit úgy fölsegitettek. Szóval egy fogódzkodó volt.

- Nagyon gyakran járt Olaszországban, sok kiállitása is volt ott, mit adott elsődlegesen az olasz utazás az ott tartózkodásban?

- Az ott-tartózkodás először kifejezetten hasonlitott a turisztikus utakra, muzeumi jellegű volt, egy hosszú tartózkodás, amely északtól-délig Sziciliáig sikerült végignéznem az egész félszigetet és ez, ahogy mondják egy életre szóló élmény volt, de valóban. Aztán jöttek később azok a dolgok, az emberi kapcsolatok, a találkozások, ismerősök és később komoly barátságok szövődtek, kiállitások lehetőségei nyiltak meg és hát ez mind a mai napig tart. Körülbelül 18-20 kiállitást rendeztem Olaszországban.

- És nagyon jó eredménnyel.

- Hát egy jó eredménnyel mondjuk igy, de ezeknek a kiállitásoknak egyik fő célja az volt, hogy - talán nem fogalmazódott meg akkoriban, de hogy ott egy mélyebb kapcsolatot találják lelkileg és emberileg. Tehát az olasz művészet, amelyik önmagában is csodálatosés vonzza az emberek millióit, de ott az olasz emberen keresztül még jobban közelebb kerülök mindenhez, és ez nagyon sok - ahhoz, hogy megértse az ember Boticellit, ahhoz nem árt ismerni mondjuk egy firenzei családot.

- Az igaz, de rokonitották Guttusoval is.

- Igen, mert tulajdoképpen az a fajta neorealizmus, aminek lehet elnevezni a festészetemet talán, tulajdonképpen itt is nálunk megjelent Guttusonak is ez a könyve a művészetről való irásai, hát nagyon, nagyon hasonlóan gondolkodom én is. Sok mindenben. Hát az észak-olasz értelmiség igen közelálll a magyar értelmiség mentalitásához, temperamentumban is, nagyon sok mindenben. Én magam sem hittem addig, amig meg nem ismertem őket jobban. De persze vannak amik elválasztanak, hát elsősorban a nyelv.

- Ez magánál nem akadály.

- Ez nem akadály, mert én gyerekkorom óta nagy szenvedélyem volt az olasz nyelv és ezt hobbyként űztem és aztán később ez lett a kulcsa Olaszországnak. Mert hát a nyelvet, azt tudni kell.

- Nos hát mi az, ami érdekli a világból és melyek azok a képek, amelyekről legszivesebben beszélne?

- Hát azok a képek, amelyek valamilyen módon fordulatot jelentettek. Az a rész, arról már beszéltünk, ami a franciaországi tartózkodásom után jött létre, felfedezhető még Chagall hatása is. Ott van az a fekvő alak például, ott van az a nagy hosszú kép, ami a Nemzeti Galériában van. Na most a következő teremben ott vannak azok a parafrázisok mondjuk, nevezzük igy - amelyek mélységesen belém égett vagy nagy remekek, amelyek a szivemhez a legközelebb állnak, igy a Boticelli Vénus születése, Tintorettonak néhány képe az Egyik az Accademianak a pietája, amit hát bátorkodtam a magam módján értelmezni. Aztán hát nemcsak olasz képek vannak, van ottan francia üvegablakok nyomán készült két corpus Delacroix a hires kompoziciója a trecentonak egy-két képe, tehát ezek a képek döntően befolyásolták a mentalitásomat és a későbbi kialakulást. Az, hogy ezek a nagy kompoziciók itt a nagyteremben létrejöttek, ezek nélkül nem képzelhetőek el.

- Szóval a maga nyelvére fogalmazta át.

- Igen.

- Ugyanakkor viszont vannak munkajelenetek, társasági jelenetek, csendéletek és nagy morális munkák erre az időre esnek azt hiszem.

- Igen. Itt van egy nagy murális munkának az egyik részlete, amelyik a FAO nagytermében van a Kertészeti Egyetemen és vannak itten vázlatok egynagyméretű faintarziához, amelyik Balatonkenesén van a Honvéd üdülő nagytermében.

- Ez kézenfekvő volt, hogy a táblaképek és monumentális igényűek, nagyon jól jött ez a két megbizatás. Másképp kellett dolgoznia?

- Nem. Nagyon is könnyen, nagyon is könnyen mozogtam ebben a nagy méretben, egy csomó probléma eleve ,egoldódott, kiesett, ami a közép és kisméretben nem tudom elmondani hányszor elakaszt.

- Na most az intarziának ugye a fa anyaga is megszabta már az egész létét és szinvilágát, nem volt ez egy kicsit visszafogottabb?

- Hátigen, de az volt, de ez egy igény volt, sajnos nem lehet mindig egyetérteni az épitészek vágyaival, hiszen sokkal drágábbés sokkal bonyolultabb volt a kivitele, de azért a végén mégis csak élveztem, bár jobb szerettem volna ecsettel festeni. Ami egyszerűbb, hatásosabb és még olcsóbb is.

- Én sokszor azon gondolkodom, hogy ezek a nagyon átgondolt, logikusan felépitett képek ugyanakkor dinamikusak is. Hogy őrzi meg az indulatát a festészetnek és ugyakkor a higgadt szerkesztettségét?

- A feladatoknak ez a lényege, tehát akkor, amikor az épitészettel együtt élő képet igyekeztem létrehozni, mint például itt a nagyteremben,

- ez secco

- ez secco igen, nagyon szeretem ezt a technikát - akkor kimentem oda és ott föltettem a kartont és megfestettem olyan igénnyel, amilyen igénnyel még egyszer a falon elkészült. Na most az architektonikus festészetnél végleg megszüntettem az illuzionisztikus, atmofzsférikus teret, viszont anélkül igyekeztem sikszerű lenni, hogy az elvont legyen ,azza, hogy ne közöljön semmitartalmi mondanivalót, tehát igyekeztem a kontaktust a nézővel megtartani.

- No én nemcsak erre a nagy képre gondolok most erre a falképre, hanem általában a képeire. Hiszen vannak kisméretü ... akvarellek, az első jegyzetei gondolom a tájélmények elsősorban, de maguk a képek, hát ha ránézek feltétlenül látnom kell, hogy egyfajta szerkesztési rend van bennük. Ugyanakkor pedig van egy erős ecsetjárás, én erre gondoltam.

- Hát ez egy kettősség, ez egy kettősség egyrészt a konstrukcióra való törekvés és másrészt pedig pedig hát egy, hogy mondjam, lélektani, alkati valami, ami ennek valahol ellene is szegül. Tehát a tiszta konstrukció az legfeljebb ez rejtve marad és úgy jelentkezik.

- Azt mennyire érezték meg, hogy egy magyar festővel találkoztak?

- Hát az olaszok spontánul és tabuktől mentesen reagálnak a dolgokra a krktika is és a közvélemény is. Volt olyan, aki rögtön észrevette, hogy ez valami Mittel-Európa, hogy ezt ők nevezik ugye, bizonyos fokig ugye ebbe beletartozik a németség, tehát a mondjuk Kokoschka - mondok egy nevet - de ugyanakkor fölfedezték ezt a Guttusiano - mondták - a szóval a Guttusohoz kapcsolódó magatartást és felfedeztek bizonyos francia dolgokat is, tehát egy nagyon szakszerű és nagyon-nagyon, engem nagyon segitő kritika fogadott engem általában Olaszországban, igen komoly nevek.

- Mi az, ami érdekli a világból? Hogyan kezd egy képet, hogyan választja ki a témát? Akármelyiket ha itt nézzük meg.

- Hát a téma az valamiképpen megjelenik és követelődzik. Ugye itt van például az a Ládahordó vagy az a Csendélet, hát ezeket valahol láttam. Persze nem úgy, hogy beállitom és lefestem. Ez ma már nincs, ez eleinte volt, az első években. Talán tiz évig volt ilyen, ha nagyon sokat mondok, de ma már ez egy átszűrtebb, több szűrőn át jelentkezik és hát alapja

egy rajz és régebbi emlékek, amelyek amikor már megvalósult a kép, csak akkor ismerek rá, hogy bizony hát itt és itt láttam ezt. Szóval gyakran meg van a kép már és nem tudom egész pontosan, hogy mikor is találkoztam magával a lendületet adó motivummal. Hát ez már abból is ered, hogy nagyon hosszú idő óta festek és nem vagyok fiatal festő, egy óriási tartalékom van a tudat alatt, tehát nem minden van már a tudat felett. Tehátegy fiatal festő azt festi, ami közvetlenül impresszionálja. De már én, az én koromban már már tele vagyunk a z emlék, ahordalék, ugye ahogy Déry Tibor mondta, napok hordaléka.

- A hazai élmények között most a Balaton az uj forrás. Nem?

- A Balaton mindig is volt. Vissza kell térnem mesteremre a Bernáth Aurélra, aki, aki megszerettette velünk a Balatont, tulajdonképpen. És most idősebb fejjel is, ugyan úgy szeretjük. Sokan.

- ... a maga kifejezési eszköztárával azt a fajta érzelmességet vagy érzelmet, amit azért ezek a tájak kínálnak meg lehet őrizni?

- Mindig lehet új kifejezésformát találni. Egy ugyanarra a tájra, amit lefestettünk harminc évvel ezelőtt az ma másképp jelenik meg és azt lehet ujként felfogni és kifejezni.

- Hátáltalában itthon festők körében kicsit nehézembernek tartják. Ez a harcosság honnan ered?

- Hát ez is alkati dolog. Végeredményben egy álláspont nélkül nem lehet élni. És hát az már, az már a temperamentum kérdése. Én magam az életet egy kicsit olyan drámaian fogom fel, ezt mondják a barátaim nagyon és néha dühösek rám emiatt, de van egy felszin, amelyik néha nagyon harmónikus, de alatta mindig ott feszülnek olyan dolgok, amelyek félelmesek néha, démoniak ugye. Hát végeredményben a Freud utáni generáció vagyunk ugye és semmiképpen nem lehet többé egy olyan lakkozott világot elképzelni, ahol mindig minden rendben van.

- Végezetül egy kérdés. Nagyon sokat van külföldön, nagyon tájékozott nemcsak az európai, hanem a világ művészetében, akár könyvekből, akár személyes tapasztalásból. Annyi baj van, annyi probléma, annyit vitatkoznak a festészetről, hogy látja ezt most?

- A festészet válságban van. Hát hiszen az ember bemegy a legnagyobb remekművek muzeumaiba és csak azokban mondjuk külföldön a Vatikáni Muzeumba, csak azokban a termekbe mennek a turisták, ahol három csillag van, már ahol két csillag van egy lélek sincs. Tehát van egy elszakadás, ez a sokszor emlegetett ilyen modern világnak a technokárcia, a túlcivilizáltság, a konszumizmus elhóditotta az emberek elmélyedésre, csendre vágyó perceit vagy arra való perceit vagy óráit. Tehát sajnos a képzőművészet igazán hivatott közönsége leszűkült. És ebben látom az egyik legnagyobb bajt. Tehát mondjuk abban, hogy a művészet elvesztette egy kicsit a kontaktusát, sőt nagyon

nagyon elvesztette a társadalommal, nem találja a művész a helyét és a Nyugat művészei ezért lázadtak fel, ezért voltak a kontesztációk Olaszországban, Franciaországban, Angliában és ezért voltak, hogy kiállítottak egy fekete négyszöget és egyéb abszurd dolgokat, ez ellen ők protestáltak, hogy a művészet a társadalomban, társadalomból ki van rekesztve. Hát én mint festő természetesen énnekem csak rosszulehet és reménykedhetek abban, hogy ez meg fog változni.

- A maga képei sem olyanok, amelyek lakásdisznek alkalmasak, elsősorban.

- Ez a kiállitás ugyan a nagyobb méretek kiállitása, ez azért nem jelenti azt, hogy kisebb méretekben nem gondolozom, hiszen nagyon sok kisméretű képem van szerte az országban is és külföldön is, a műkereskedelemben ugye még ez is hozzátartozik a dologhoz és a műkereskedelmi munkát nagyon komolyan vettem mindig és igyekeztem ugyan olyan szintű munkát nyújtani, mint bármelyik nagyobblélegzetű kompozíciónál. Hiszen a műkereskedelem viszi széjjel a képzőművészetet az otthonokba és azok mintegy követei a családokban a művészetnek. Tehát nagyon felelősek vagyunk mi azért, hogy mit adunk oda. Hát persze az emberek a drámával nem szeretnek együtt élni. Szeretnek problémamentes képeket venni sajnos.

- Most itt együtt van egy hatalmas anyag. A művész számára ez mindig lehetőség a számvetés lehetősége. Hogyan látja saját magát? Milyen tanulságai vannak, mit változtat ennek alapján?

- Hát úgy látom magamat, ahogy, ahogy ami pozitivumnak érzek ebben a pillanatban az, hogy egyenletesen alakultak a dolgok, tehát letagadnivaló nincs, mindent ki merek tenni, az asztalra. Hát az, hogy ez mit ér, ezt majd eldönti az idő és azok, akik erre hivatottak. Am jegdig a jövőt illeti, hát természetesen ez lezár egy korszakot és valami más fog jönni remélem.

-o-o-o-

1021

ARGUS
DOKUMENTATIONS-SERVICE PRESSE, RADIO, TV
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE AG
CH-8030 Zürich Telefon 01 34 49 37

Rudolf Bér

Giornale del popolo
Lugano (CH)
No. di Cop. q. 19 017

21. Juni 1979

Tre ungheresi espongono alla BUC

LUGANO — Si è aperta ieri nella Galleria della Banca Unione di Credito in piazza Riforma, la collettiva di tre pittori ungheresi: Rudolf Bér, Ervin Tamas e Kornel Szentgyorgyi. La presentazione è stata fatta da Manlio Marvati che si è soffermato sulle prerogative principali della pittura dei tre artisti e soprattutto sui suoi legami con la cultura attuale. Nella foto da sinistra, Szentgyorgyi, Tamas, Marvati e Bér.

73° Anno N. .....

L'ECO DELLA STAMPA

(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)

UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394

Direttori: Umberto e Ignazio Frugiuele

1021

VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28

20129 MILANO

Telefono 723.333 - Casella Postale 3549
Telegr.: Ecostampa - Milano - C/C/Postale 3/2674

LEGGASI A TERGO

LEGGASI A TERGO

ROMA

80133 NAPOLI

VIA C. COLOMBO 45

DIR. RESP. PIERO BUSCAROLI

Rudolf Ber

11 DIC. 1973

Rudolf Ber alla «San Carlo»

Il pittore ungherese Rudolf Ber riappare ogni paio di anni a Milano e a Napoli. La sua pittura risente delle esperienze cubiste e non di rado punta alla pura astrazione. La costruzione del dipinto di Ber è sempre fondata su una rigorosa polivalenza di elementi cromatici e formali.

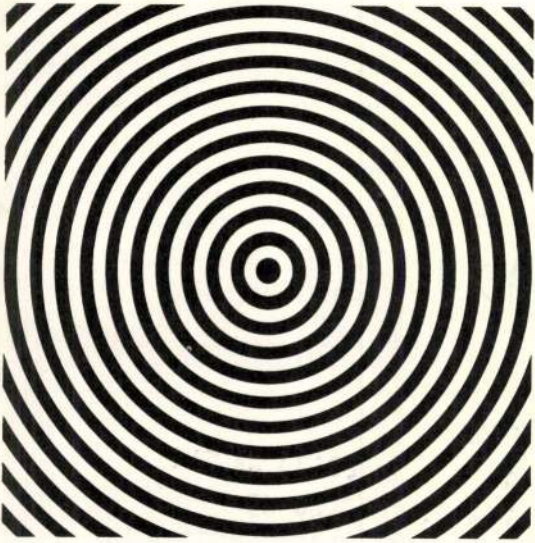

Olivetti portatili
A chi vuole una bella macchina per scrivere portatile diciamo: scegliete una Olivetti. Sceglierete una macchina collaudata dal successo in ogni mercato del mondo, una macchina che durerà molti anni. Macchine per scrivere portatili manuali o elettriche: potete scegliere fra modelli diversi a prezzi diversi. Sceglierete comunque una Olivetti.

olivetti

de-

in quelle condizioni, per l'
omicida seminare altre vitti-
me sulla sua strada sarebbe
stato praticamente un gio-

73° Anno 1021 N. .....

L'ECO DELLA STAMPA

(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)

UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394

Direttori: Umberto e Ignazio Frugiuele

VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28

20129 MILANO

Telefono 723.333 - Casella Postale 3549
Telegr.: Ecostampa - Milano - C/C/Postale 3/2674

LEGGASI A TERGO

LEGGASI A TERGO

L'UNITA'

q 00185 ROMA

VIA DEI TAURINI 19

DIR. RESP. CARLO RICCHINI

Compagnia

Rudolf Ber.

29 NOV. 1973

L'ECO DELLA STAM
DELLA STAMPA - M
STAMPA - MILANO
MILANO - L'ECO DI
L'ECO DELLA STAM
DELLA STAMPA - MI
STAMPA - MILANO -
MILANO - L'ECO DE

Alla Galleria S. Carlo

Mostra di Rudolf Ber

Si è aperta alla Galleria S. Carlo, e continuerà sino al 10 dicembre, la mostra d'arte del pittore ungherese Rudolf Ber

Olivetti terminali
Per l'utilizzazione periferica in real-time e time-sharing di tutte le potenzialità dei grandi elaboratori elettronici centrali: nel campo bancario e amministrativo, nel campo organizzativo e industriale. Olivetti porta nello sviluppo dei terminali la sua completa esperienza di produttore mondiale di apparecchiature e sistemi per il trattamento delle informazioni e per la loro trasmissione a distanza.

olivetti

altri in comunione. Oggi l'artista e il poeta sono soli. E chiamano, con accenti appassionati e dolenti, gli altri, stritolati dalle strutture ossessive del ferro e del cemento, all'« amor vitae ».

Partito da una trepida non docile soggezione a questa disumanizzazione e spersonalizzazione dell'uomo contemporaneo, questo artista di sensibilità e d'ingegno, perviene poi anche, in una deprimente prospettiva del presente e del futuro dell'uomo, a toni di denuncia aspra, pur lontana da atteggiamenti di rifiuto nevrastenico e di rabbia. Di fronte al fango, al vuoto abissale, al niente agghiacciante, alla noia avvilente, rifiuta di farsi inquinare. Non domanda che di esistere, al rimanere dis non essere miasmi di q

Reso immu gio domanda re poi agli altri la sua ripulsa, perché la vengano a conoscere, gli altri, perché serva agli altri a costruire anch'essi il loro rifiuto. Soluzione questa? Forse sì. Forse anche no. Perché l'arte, per mantenere la sua drammaticità umana di comunicazione non perviene a soluzioni.

Malaguti, ricco d'amore, di estro fantastico, di sensibili qualità artistiche di istinto, offre con inconfondibile personalità il mondo trasognato della sua arte. Una forma schiva da elementi di esteriorità ma essenziale, lucida, trasparente e umanamente commossa. E, nelle incisioni e nei disegni, anche una fine sottile arguzia e sostegno della sua « denuncia ». Alle sue tele, alle sue stampe chiede di fermare i propri crucci, la sua « rabbia » non dirompente, i propri sogni di poesia e di amore.

Malaguti è artista pieno, senza infingimenti, artista di interpretazioni creative, mente non può essere raggiunto e che bisogna aspettare con gli occhi rivolti verso l'alto. Con il cuore mondo.

La tristezza, in definitiva, dello spirito umano, nell'eterna misteriosa vicenda della vita.

Enzo Carapezzi

Il cubismo orfico di Bèr

Suggestivi motivi sociali, una grande sensibilità pittorica che spesso perviene ad un realismo simbolico sono i temi fondamentali della pittura di Rudolf Bèr che ha esposto recentemente alla Galleria « Crocicchio » di Bologna.

L'artista ungherese, già conosciuto in Italia per aver esposto a Firenze, Roma e Bologna, è passato attraverso le forme dell'espressionismo, del neo-realismo sociale e del cubismo orfico. E' stato sempre « à la page » con

LEGGASI A TERGO

73° Anno N. .....

L'ECO DELLA STAMPA

(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)

UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394

Direttori: Umberto e Ignazio Fruguele

VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28
20129 MILANO

Telefono 723.333 - Casella Postale 3549
Telegr.: Ecostampa - Milano - C/C/Postale 3/2674

LEGGASI A TERGO

1021

VIA EMILIA
VIA GANACETO 121
41100 MODENA

Rudolf Bèr

- LUG. 1974

L'ECO DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO DELLA STAMPA - MILANO -

— il pittore mattei —

GRAPPOLI DI CORPI CON VOLTI SENZA ETÀ

SCHEDA

Luigi E. Mattei è nato a Bologna il 7 febbraio 1945, nella stessa città ha studiato all'Istituto Statale d'Arte poi all'Accademia di Belle Arti; è insegnante di Disegno-Storia dell'Arte ed Educazione Artistica.

Ha esposto in mostre personali e collettive, ha partecipato a concorsi conseguendone premi, sue opere si trovano in collezioni pubbliche e private in Italia ed all'Estero, altre sono state pubblicate.

E' innegabile: quando l'uomo riesce a estrinsecare la propria ispirazione mediante una qualsiasi forma d'arte ben difficilmente essa, se veramente valida, ha una sua precisa linea di demarcazione. Così, con un processo reversibile, la pittura può diventare poesia, la musica causare emozioni e turbamenti che soltanto il sapiente segno dell'artista sulla tela è in grado di provocare.

Una caratteristica che capita di osservare di rado sia perchè sono rari gli artisti in possesso delle doti necessarie per raggiungere tali risultati sia perchè le opere che ne scaturiscono sono state concepite e realizzate nella maniera meno adatta. Poesia e pittura, quando l'aspirazione è autentica, sono, forse, le espressioni che meglio si compenetrano e che, alla fine, rivelano la maggiori affinità. L'una e l'altra, non è mistero, assolvono una funzione comune: quella di cercare una risposta agli eterni interrogativi, non privi di suggestione, sulla esistenzialità dell'essere, sul problema della conoscenza dell'io in un rapporto non limitato all'uomo in quanto tale ma in relazione alle molteplici realtà dell'universo.

La poesia, dunque. Tentare di definirla non è semplice. E' essa espressione dei nostri sentimenti più intimi, oppure, traduzione in versi di una realtà palpitante ma soltanto da pochi percepita, o, infine, tentativo di venire a capo del mistero che ci circonda? Forse tutte e tre le ipotesi menzionate contribuiscono alla sua identificazione. Certo essa non è sterile trastullo nella apparente insolubilità di un problema poichè l'arte, sia essa poesia, pittura o musica, è tale solo quando ci aiuta a venire a capo di ciò che non conosciamo, dell'ignoto. Posta la domanda e rivolta a chi sia in grado di recepirne il contenuto e il messaggio, l'arte, autentica, sa dare la risposta. Un dialogo che deve scaturire spontaneo, senza forzature come spontanea e senza forzature deve essere l'ispirazione dell'autore.

■ *BOSCO - CHINA*

Un preambolo, questo, che può sembrare a sproposito nella presentazione di un pittore ma perfettamente in tema se tale pittore risponde al nome di Luigi Mattei. Nella forma espressiva dell'artista che si concretizza in prevalenza in vigorose rappresentazioni grafiche si percepisce chiaramente il desiderio di comunicare con gli altri, di instaurare quel rapporto che da solo è capace di trasformare anche la più banale delle ispirazioni in arte. Proprio come la poesia. Ma con un procedimento non privo di sussulti e di turbamenti che affonda le sue radici nella spontanea solitudine nella quale opera l'artista.

Nello studio di Strada Maggiore, chiuso l'antico portone quattrocentesco, lasciato alle spalle il tumultuoso fluire della vita di tutti i giorni il visitatore ha l'impressione di piombare, come per effetto di un improvviso sortilegio, in un'epoca remota indietro, addirittura, di due, trecento... cinquecento anni. In una atmosfera per nulla scalfita dal passare del tempo una scala di legno si inerpica per raggiungere il rifugio di Mattei. Quassù, in perfetta solitudine, la mano dell'artefice graffia sul foglio l'ispirazione.

Sulla base di esperienze vissute in tempi passati, facendo tesoro degli spunti che la natura, sempre tanto prodiga di suggerimenti, gli ispira, Mattei riporta sul foglio quanto tiene nascosto nell'intimo della sua anima. Ed ecco che partendo dalla rappresentazione di un torrente che si snoda attraverso una fitta vegetazione (qui il segno appare talmente fresco e immediato da dare una suggestiva impressione cromatica) giunge ai boschi o agli stralci di boschi nei quali la tenebrosità degli sfondi e l'affannoso aggrovigliarsi dei tronchi rivelano la presenza del mistero che tutto pervade e sovrasta, una visione quasi dantesca della realtà che trova il suo culmine e con esso il suo annullamento negli incubi di notti surreali, apocalittiche.

Eppure anche in questa grafica è sempre presente la speranza di una vicina redenzione com'è presente

il pittore malaguti

IL DELIRIO DELLA MATERIA

Luigi Malaguti « vive » e sogna, « vive » in mezzo agli altri in un mondo sbagliato, disumano, dove la balordaggine stolida, la violenza, le prevaricazioni, la presunzione irrompono come uragano, dove l'angoscia non scompare mai, dove la terra non pare essere quasi mai la patria dell'uomo.

« Vive » fra la gente, fra gli uomini e le cose: gli uni e le altre tormentate dall'irriducibile contrasto della vita d'oggi, protesa alla ricerca di un ideale che valga a giustificare la vicenda esistenziale e contemporaneamente affondata nel cinismo e nella persistente falsità, che lascia nel cuore una muta disperazione.

Un giorno della vita tutti ci muoviamo dalla miseria avvilente delle squallide giornate, tutte uguali fra loro, per ritrovarci fra gli altri e dire la nostra parola, a comunicare qualche nuova speranza che valga un poco per noi e un poco per gli altri e anche perché gli altri dicano il loro pensiero e le loro parole d'amore. Non vale esserci mossi. Continuiamo il cammino e il gioco ambiguo e cattivo delle speranze spezzate.

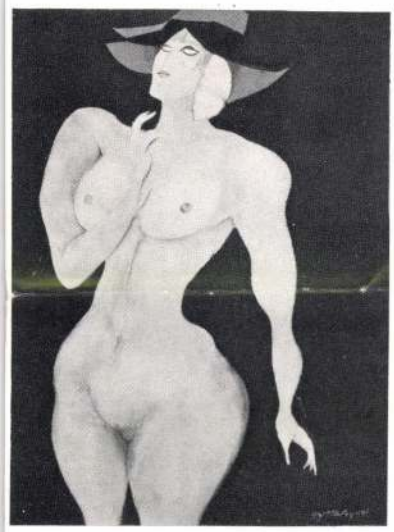

Perché, dice Malaguti, delirio è all'uomo la materia che lo incarna, è sua condanna e sua pena. Scava, nell'uomo, l'uomo e lo frantuma. E rompe e pesta e schiaccia e ride. E si ammanta di colori in guisa di pavone. E grida e ancora più forte imperversa sull'uomo, l'uomo.

Non è, l'uomo, all'uomo fratello.

E, per questo, Malaguti esce dalla sconcertante vicenda quotidiana ed entra in un mondo sognato.

Dal mondo di una umanità dissacrata e dissacratrice impregnata di stupidità, di volgarità, tutta un difetto di squilibri sentimentali, Malaguti vuol condurre l'anima attonita e delusa verso la luce. E' un ammonimento, s'intende. E' un messaggio, anche. E' la « comunicazione » di un artista che, paventando l'avvento del « robot », dell'uomo meccanico, paventa la disintegrazione il disfacimento dell'« altro » uomo, e quindi, a causa della vittoria conquistata e conquistabile ancora dal mondo empirico e fenomenico, la fine dell'arte, della poesia, dell'amore.

Ecco il sogno di Luigi Malaguti: non andare più vagando, ma andare con gli

SCHEDA

LUIGI MALAGUTI
vive e lavora a Bologna dove è nato nel 1926. Ha frequentato il corso di pittura dell'Accademia di Belle Arti di Bologna: qui gli sono stati maestri Virgilio Guidi e Giorgio Morandi. Oltre alla pittura, alla grafica e al magistero del disegno, si interessa allo studio e alla critica dell'Arte e ha pubblicato una decina di saggi monografici dedicati ad artisti contemporanei e del passato.

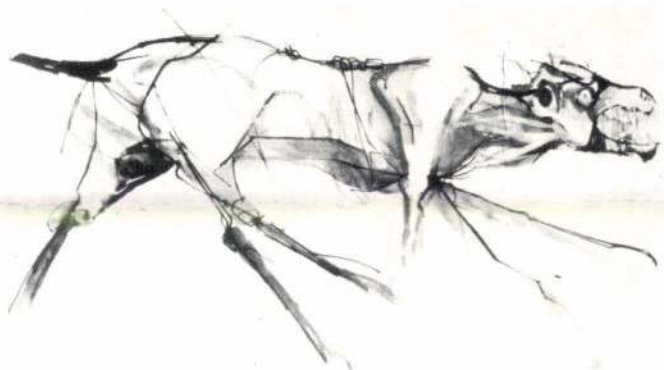

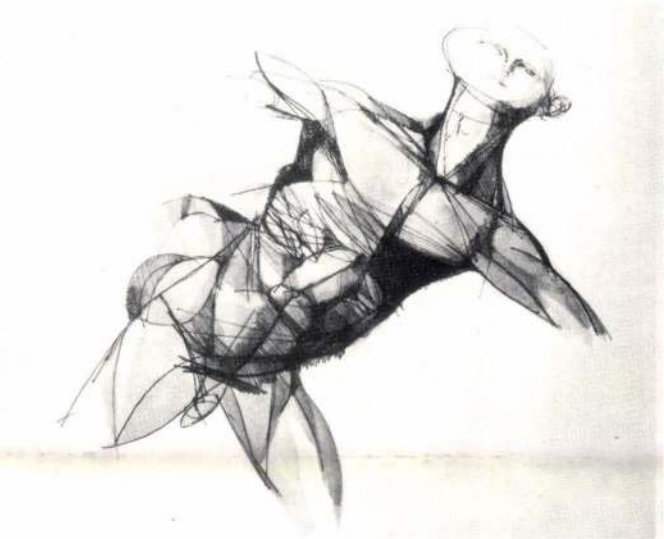

■

Pittura e incisione sono per Malaguti in completamento reciproco, affidate l'una e l'altra al segno e al gesto allegorico e pervase da un fantasioso e suggestivo lirismo. Fantasie audaci, figurazioni pagane, rappresentazioni della mostruosa disintegrazione e frantumazione dell'uomo « robot » che sembra precipitare come da un cielo con le sue ali, che furono d'angelo, spezzate, e i suoi « aquiloni », verso l'abisso del fango e della putrefazione; o anche nudi femminili di una leggiadria incomparabile, di fanciulle sognate che cullano per gioco nell'aria aquiloni allacciati da lunghi fili alle mani; pensieri e frammenti di memorie uniti da cordoni ombelicali a noi nella carne. Frammenti di cose cantate, pensate soltanto da chi sente al di fuori dei sensi.
Momenti immacolati del sogno. In una gamma di colori dai più « facili » ai più « difficili », vivi negli accostamenti, dentro spazi segnati da una linea continua penetrante essenziale.

generosità, l'inimitabile arte.. » — a questo punto l'attrice cede per un attimo alla donna e gli occhi brillano di commozione che si affretta a nascondere con due occhialoni scuri, da sole — « ... ho avuto la fortuna di recitare con questo grande dello Spettacolo nella serie televisiva del « Commissario Maigret ».

Cosa è per lei fare l'attrice?

« La forma migliore di essere me stessa. Nessuno e tanti. Soprattutto donna. Ma quel che conta sentirmi tanto attuale e quindi con tante cose da dire, a modo mio, pur interpretando un testo ».

E' facile fare l'attrice?

« Può essere facile — risponde — se si accetta qualsiasi proposta come ad esempio films in cui si parla col corpo e basta; infatti è raro trovare (per non dire in assoluto) attrici del « nudo » impegnate in teatro con autori come Moravia, Brecht, Ionesco e tanti altri di questo livello.

D'altra parte certe produzioni, per fortuna, non interessano i giovani che hanno idee chiare, nonostante certe credenze.

L'artista privo di sentimento e mascherato di divismo, per me è solo arrivista, che vede l'arte in funzione del conto in banca: questo per me non è arte! ».

Programmi futuri?

«... Intanto partecipo ad alcune trasmissioni radio di Silvio Gigli; poi... si vedrà. E... mi saluti Parma!».

Un sorriso accattivante, una stretta di mano e Gabriella Andreini, attrice ma per niente « diva » torna a recitare la vita normale di tutti i giorni. Le mille luci della ribalta o l'occhio — magico per molti — di una cinepresa, non hanno per niente intaccato la sua genuina carica di invidiabile semplicità, cosa che ne impreziosisce la indiscussa capacità artistica.

Raffaele Luca

polistirolo ceramizzato

UN BREVETTO DEL FUTURO

Un originale nuovo sistema di lavorazione è stato messo a punto dall'architetto Domenico De Falco per la produzione di pannelli artistici di polistirolo ceramizzato. La grande industria Strangeman di Brema aveva richiesto l'esclusiva del brevetto, ma l'autore ha rifiutato perché vuole che il brevetto sia utilizzato in Italia (si vede che c'è ancora gente che a certe cose ci tiene). La proposta potrebbe risultare molto interessante proprio nella regione della ceramica e per offrire un servizio ai nostri lettori pubblichiamo per primi queste foto da cui si ricava un'idea, almeno approssimata, dei grossi risultati che si possono raggiungere con il brevetto De Falco.

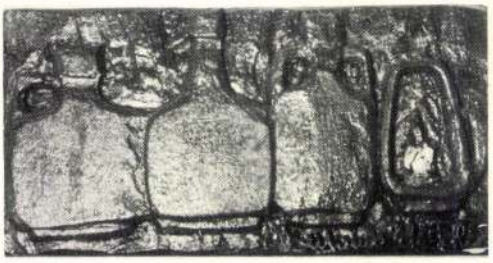

SCHEDA

Nato in Calabria nel 1923. Studiò con Le Corbusier in Francia per 5 anni e laurea in architettura.

Specialista in urbanistica, si dedica unicamente a progetti di grossi comprensori turistici.

E' arrivato alla pittura ed alla scultura per lievitazione naturale e per studio.

Le sue opere di pittura e scultura, risentono della tecnica delle strutture, per giungere ad un discorso estetico.

Autodidatta, studia chimica per poter adattare nuove tecniche alla edilizia; e fa brevetti industriali quali la «Ceramica a freddo o Micodelmite ».

Con la ceramica a Freddo riesce a produrre pannelli per arredamento (da 50 x 100 a 400 x 200) scolpiti su base di polistirolo e ricoperti con ceramica a freddo, con tutte le caratteristiche della ceramica, ma leggeri e facilmente trasportabili!

Con il brevetto industriale « Deblok » produce, con un procedimento a freddo, blocchi e pannelli di vetro colorato e scolpito, di largo uso nella edilizia specializzata.

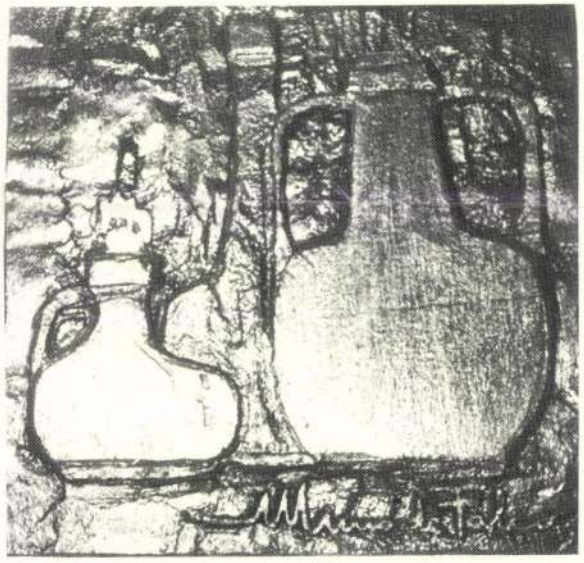

Altra applicazione è quella artistica, in quanto il De Falco riesce a fabbricare pannelli in vetro da cattedrale a basso costo e di grande effetto; ma il procedimento più interessante è quello di ottenere, anche in verticale, stampi e copie di antichi bassorilievi per riprodurre in vetro le più antiche e significative opere per inviarle a tutti i musei e le fondazione estere.

Firenze

L'ABACUC CON SPOLVERO DI KANT

Abacuc

Nel testo di un catalogo ricco di belle riproduzioni a colori di due suoi lussureggianti quadri, il pittore Abacuc trova modo d'introdurre per sua stessa penna un metafisico pensierino, chiamando implicitamente in causa l'umana aspirazione a conoscere l'Essere (ci sembra di scorgere un certo Emanuele da Königsberg, pardon da Kaliningrad, drizzare l'orecchio sospettoso e scettico) ed asserendo che l'arte è ricerca di tale conoscenza.

In realtà, mentre è evidente che egli si presenta, confortato da una tecnica impeccabile, con netta autonomia espressiva e formale, sono riconoscibili nella sua opera indubbie stratificazioni culturali riconducibili alla naturale propensione dell'elemento nordico verso l'irrazionale, il simbolismo romantico, la secolare ricerca di una possibile metafisica e, più specificamente, a talune costanti della pittura transalpina di tutti i tempi.

Abacuc, di evidente estrazione disegnativa, come dimostrato dalle eccellenti prove in bianco e nero, passa al colore quasi per un'esigenza di appagare le proprie ambizioni in visioni più dilatate ed esplosive. L'impianto cromatico emerge allora quale elemento di intensificazione plastica che mimetizza suggestivamente l'embrionale impianto grafico.

Eliminata l'unità di tempo e di luogo, le immagini sorgono, lievitano in un contesto particolarissimo dove figurale, astratto e informale si intrecciano osmoticamente, fondendo, in sintesi onirico-speculativa, ricordo e anticipazione in una resa ineffabile di proposte emotive sature di senso del fantastico.

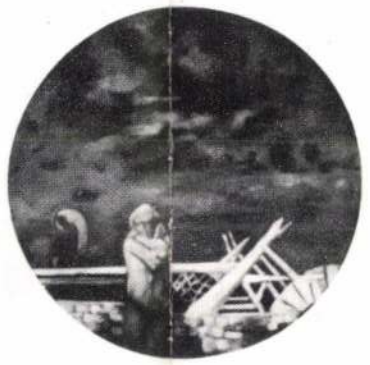

Un'opera di P. Sabatini.

Certe « colate di materia », organica e immaginaria, rappresentata nel suo sviluppo, quasi nel suo alchemico rendersi delle sostanze dall'una all'altra, nel misterioso sfaldarsi e ricomporsi, indubbiamente ci ripropongono con efficacia l'idea di un misterioso divenire cosmico e delli'ngerirsi, in esso, dell'uomo di volta in volta spettatore, vittima, protagonista.

La personale di Abacuc ha avuto luogo nella galleria d'arte « Arno » dal 27 settembre al 10 ottobre 1972.

W. Faggi

Esposizione nella Galleria « Zambini », dal 30 settembre al 15 ottobre u.s., delle più recenti realizzazioni di Walter Faggi a ulteriore riprova, dopo anche la bella mostra romana presentata in catalogo, al pari di questa, da Sandra Giannattasio, di quel contributo che il Nostro reca da tempo alla causa della pittura tonale.

La tematica figurativa dell'artista d'origine vicentina, così come egli oggi la concepisce, è indice del livello — insueto livello — cui è potuta pervenire una ricerca paziente ed operosa, aliena da remore formalistiche ed incentrata sui valori di una cromia a olio, frutto di un tocco ampio e pastoso, distribuita in persuasive stesure; cromia che costituisce pure il non sottova-

Antonio Possenti: « Fantasia ».

Giro d'orizzonte per Doretta Cecchi

Ercole Pignatelli, che conosciamo già come pittore, ha presentato alla galleria « Bon à tirer » una serie di sculture inedite.

E' stata una gradita sorpresa: il segno di quest'artista, che spesse volte rischia di essere troppo crudo e un poco barocco, nelle lastre di metalli vari, sbalzate e dipinte, racchiuse in involucri di plexiglas, si ammorbidisce, anche se questa affermazione può sembrare un controsenso data la naturale rigidità del materiale usato; i colori poi, trasparenti, puri, avvolgono in un'atmosfera di acquario queste opere decisamente indovinate.

E di acquarii fantastici sembra trattarsi, racchiudenti animali favolosi, donne opulente e incantate, che emanano una sensualità filtrata, quasi abitatrici di un paradiso terrestre prima del peccato originale, frutti e fiori raccolti in trofei colti nel momento della loro più fragrante maturità.

Questi i soggetti di Pignatelli, e la sua linea curva, dico sua perché è una costante nella ispirazione di quest'artista, è sottolineata, esaltata direi dal materiale trasparente, corposo, tagliato senza angoli acuti, caldo al tatto pur essendo ricco di tutta la limpidezza del cristallo.

Nell'abile uso del colore, e nei felici accostamenti, si può ritrovare il Pignatelli che preferiamo.

« Programmi sistematici », ecco il titolo della collettiva che ha avuto luogo alla galleria Milano; Ad Dekkers, Ewerdt Hilgemann, Jan Schoonhoven, Peter Struycken e Herman de Vries hanno presentato le loro ricerche, plastiche e pittoriche sui moduli geometrici e sulle possibili variazioni e sviluppi che possono assumere secondo certe leggi matematiche.

Facendo anche uso di pellicole di breve durata, e realizzando i passaggi dalla figura semplice a quelle via via più complesse con l'aiuto di un calcolatore elettronico che ha previsto le varie possibilità, questi artisti — o sarebbe meglio definirli ricercatori dotati di fantasia artistica — creano composizioni a loro modo affascinanti. Sono dei costruttivisti? Uno di loro, Herman de Vries rifiuta questa etichetta.

La mostra è senza dubbio interessante, e il connubio arte-matematica, anche se può lasciare sconcertati, risulta riuscito.

Un incontro con i disegni e la grafica di Plattner alla galleria Eidos: la figura umana anche questa volta è protagonista; bambini, vecchi, donne vissute, coppie di amanti se ne stanno immobili, quasi in posa davanti allo spettatore come davanti a un fotografo. Non indulgendo a una riproduzione esatta del corpo umano, anzi deformandolo con l'ausilio dei suoi tratti sottili che avvolgono cose e persone, l'artista ci offre un mondo di creature in attesa, attesa di qualche cosa che prima o poi accadrà, sicuramente. Il loro tempo lo fanno passare ora scrutando con espressione curiosa ed enigmatica i visitatori della mostra, ora facendo capolino da dietro delle cantonate fragili come ragnatele, più coraggiosamente guardando con aria canzonatoria l'osservatore o sporgendo il profilo in un'espressione sconcertante del tipo: « Io so, e tu no! ».

La presenza del colore, poco in verità e dove è presente usato con misura, non fa che aumentare l'illusione.

La mostra di Plattner merita di essere vista: vale sempre la pena di essere osservati!

Doretta Cecchi

Ercole Pignatelli... Donne opulente e incantate che emanano una certa sensualità...

Bologna

BRINDISI... A BOLOGNA

Opere recenti di Bruno Pulga
(Bologna
Galleria « Nuova Loggia »)

L'attività annuale della galleria bolognese « Nuova Loggia » è inaugurata dalle opere recenti di Bruno Pulga. Impulsivo e violento lo scavare delle forme, degli impasti materici ma anche profonde e vibranti le stratificazioni del colore. Immagini di terre, di umori vegetali che si raggrumano e si espandono, tessuti di natura che riflettono una vita nascosta e misteriosa. Di origine « informale », la pittura di Pulga, si muove con linguaggio espressionistico fra inconscio e realtà, fra fantasia e ricordi ossessivi.

Rudolf Bèr
(Bologna
Galleria del « Crocicchio »)

Si è riaperta, a Bologna, con una « personale » del pittore ungherese Rudolf Bèr, la galleria del « Crocicchio ». Sulle pareti (fra olî e tempere) una settantina di opere ed un vigoroso, comunicativo incedere di figure, composizioni interni, paesaggi. Forme umane di una ben assimilata derivazione cubista, ar-

ta le opere appartenenti a diversi periodi del Maestro abruzzese (Brindisi è nato a Roma ma si considera abruzzese, poiché in Abruzzo ha trascorso, col padre scultore, gli anni dell'infanzia e dei primi studi) ma, soprattutto, una rassegna che si rivolge alle sue ultime, approfondite ricerche « figurative ». L'uomo, attraverso le fasi della preesistenza, inquieto, sempre inafferabile, preso (scrive sul catalogo, Pasquale Scarfitti) « nella sua solitudine cosmica », rappresentato, anche se in uno stato formativo, come protagonista di un nuovo Rinascimento. Nella pittura di Brindisi, dinamiche, aggressive anatomie, maschere emblematiche, vivono e fuggono nella vastità di spazi surreali.

Cesare Bruno
(Bologna
Galleria « Caldarese »)

Le cifrate, metafisiche visioni del pittore torinese Cesare Bru-

no, sono presentate a Bologna, dalla galleria diretta da Tiziana Albertoni. Ironici oggetti, semplici strutture architettoniche, teorie di ripetuti personaggi, si staccano da fondi compatti e luminosi. Le alte spalliere di seggiole deserte, le piccole case solitarie, sono sospese, da Bruno, in ambienti siderali, rievocano un mondo che è, insieme, magico e domestico. Pier Angelo Soldini, in una prefazione ad una precedente « personale » dell'artista, scrive che « le sedie isolate o in crocchio, immerse in un silenzio denso di significati, o le chiesette appaiate su fondi per lo più monocromi, sono sempre sorrette dal filo sottile della poesia ».

Miyoko Sakaki
(Bologna
Galleria « Il Collezionista »)

Nella galleria bolognese di via Santo Stefano 11, sono esposte, per la prima volta a Bologna,

Bruno Zoni: « La spiaggia ».

Lauro Panterreni: « Pesaggio emiliano ».

le opere della pittrice bolognese Miyoko Sakaki. Olî su carta, disegni acquerellati, dove grafia e colore si compenetrano, dove forme umane, fiori, piccoli animali appaiono o scompaiono tra piani vivaci e trasparenti. Una « figuratività » tracciata con segno raffinato e gentile, un linguaggio cromatico, diluito, filtrato nei sogni. Miyoko Sakaki è nata a Tokyo. Dopo i corsi universitari di pittura, ha frequentato a Roma (con una borsa di studio del Governo Italiano) l'Accademia di Belle Arti.

Lauro Panterreni
(Castel San Pietro - Terme
« Galleria Due Ti »)

Le opere recenti del pittore bolognese Lauro Panterreni sono riunite a Castel San Pietro - Terme, nelle sale della galleria « Due Ti ». Aperte e vaste campagne emiliane, borgate dell'Appennino, luminosi paesaggi dell'Elba, fanno parte di un itinerario che, Panterreni, percorre con spontaneità ed intimo, appartato lirismo. Il comunicativo linguaggio dell'artista si è, in questa ultima, fervida stagione, ancor più raffinato; gli accordi fra cieli e vegetazioni, fra case e campi, si sono fatti ancor più dolci, trasparenti. Nessuna presunzione, da parte del pittore, di varcare i confini di una natura semplice ed amata ma, con la schiettezza del racconto, l'armonia compositiva, con la scelta dell'immagine, il coerente impegno di un'interiore, delicata poesia.

Giuseppe Riccardo Lanza
(Bologna
Galleria di Palazzo Galvani)

Le suggestive strutture spaziali di Giuseppe Riccardo Lanza, inaugurano, a Bologna, la stagione della rinnovata galleria comunale di « Palazzo Galvani ». Solidi perfettamente costruiti con materie plastiche, racchiudono fantasiosi, modulati « miraggi »; morbide trasparenze, riflessi di forme, superfici di colori, creano insolite, immaginarie dimensioni. Lanza, dopo diverse ricerche tecniche e visuali, ha raggiunto, nelle odierne, astratte sintesi, gli spazi, le architetture (scrive Pierre Restany) « per un teatro planetario, per un teatro quotidiano liberato da ogni letteratura rituale, da ogni codificazione drammaturgica ». Giuseppe Riccardo Lanza è torinese. Una sua scultura polimaterica di dodici metri d'altezza è stata recentemente collocata sulla punta rocciosa di una collina panoramica a Piossasco.

Pitture di « Aurelio »
(Cento - Galleria « Grappis »)

Le ambigue, polivalenti immagini di Aurelio, sono presentate a Cento di Ferrara, dalla galleria « Grappis » di via del Guercino. Le strutture delle case, delle macchine, le anatomie umane che formano il provocante itinerario del pittore, si agitano e si scompongono in un vorticoso succedersi di forme e superfici. Diaframmi luminosi, elementi organici, oggetti d'uso quotidiano, invadono spazi surreali, fanno parte di un mondo ostile e senza pace. Aurelio Ceccarelli (in arte, Aurelio) è marchigiano. Ha vissuto diversi anni in Africa e, a Parigi, ha frequentato lo studio di Sebastian Matta. Ha studiato a Milano e a Roma, dove ha fatto parte del gruppo « Arti visive ».

I « nudi » di Bruno Zoni
(Salsomaggiore - Terme
Galleria del « Sagittario »)

Al « Sagittario » di Salsomaggiore - Terme, si ripete, a distanza di un anno, l'appuntamento con la puittura di Bruno Zoni. Dai brumosi, intensi « paesaggi » già esposti nelle stesse salette di viale Romagnosi, l'artista è passato, questa volta, ad una vasta, coerente scelta di « nudi ». Figure femminili, isolate, raggruppate che, in un certo senso, si contrappongono al lirismo, all'emotività dei « notturni », delle « nevicate » ma che, pur sempre, sono aderenti al suo sofferto, intimo percorso naturalistico. Cinquanta opere (fra olî e pastelli) eseguite quasi in un trentennio (dal 1938 al 1965) senza che Zoni (come scrive sul catalogo, Roberto Tassi) « si allontani mai dalla sua area, che è quella della dolcezza più che dell'asperità, del dramma interno anziché della tragedia gridata ».

Luciano Bertacchini

Presso la galleria del Vicolo Gomma di Rimini ha esposto il pittore Michele Sessa, libero interprete di paesaggi assolati, di paesaggi urbani di fiori multicolori. Ha una pittura immediata, sugosa, vibrativa. Gode di una serie di critiche, in vent'anni di attività, con firme di Borgese, Mussio, Nebbia, Zanchi...

71° Anno N. .....

L'ECO DELLA STAMPA

(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)

UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394

Direttori: Umberto e Ignazio Frugiuele

VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28

20129 MILANO

Telefono 723.333

Casella Postale 3549 - 20100 Milano
Telegr.: Ecostampa-Milano - C/C/Postale 3/2674

LEGGASI A TERGO

LEGGASI A TERGO

1021

L'UNITA'

Ber Rudolf

9

00185 ROMA

VIA DEI TAURINI 19

DIR. RESP. CARLO NICCHINI

Ediz. NAPOLI

10 NOV 1972

L'ECO DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO DELLA STAMPA - MILANO
DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO
STAMPA - MILANO - L'E
MILANO - L'ECO DELLA
L'ECO DELLA STAMPA
DELLA STAMPA - MILAN
STAMPA - MILANO - L'E
MILANO - L'ECO DELLA

NOTE D'ARTE

Ber Rudolf alla «San Carlo»

Pittore tipicamente danubiano, Ber Rudolf: l'artista ungherese che espone in questi giorni alla galleria del Chiatamone. Danubiano nel senso che, trovandosi all'incrocio delle correnti estetiche provenienti dall'Est e dall'Ovest, ingloba e assimila i vari linguaggi, trasfigurandoli in un modo che è, appunto, incontestabilmente *danubiano*. Nel caso specifico è da segnalare la forte influenza che sul nostro hanno avuto due personalità opposte come origine geografica: Braque e Chagall, cioè il rigore formale e la razionalità del francese e la sfrenatezza fantastica e poetica del russo.

Ma il Ber, al di fuori di tali inevitabili contatti, mostra di avere una sua spiccata personalità, che si esprime innanzitutto con un linguaggio plastico di notevole forza espressiva e con una sicurezza di gusto che conferisce alle sue opere un tono di alta civiltà figurativa.

Il suo cubismo non si esaurisce in un gioco abile di forme, schematizzate secondo il metodo della seconda ondata di questa gloriosa scuola pittorica, sensuale e intensa, di origine colta ma anche di origine popolare. Lo artista, infatti, non è insensibile al fascino delle tradizioni folcloristiche del suo paese, ma tale attrazione non ha nulla a che vedere col compiacimento popolaresco, essa rivela, piuttosto, una disponibilità ad intendere forme e linguaggi remoti, tramandati dalle tradizioni del popolo e assorbiti nella maniera e con l'animo con i quali li assorbiva, ad esempio, un Bela Bartok.

In questa mostra molto singolari sono i paesaggi italiani, «letti» con uno spirito e un'apertura ideale nello stesso tempo raffinata e commossa. Singolari, ad esempio, le due grandi vedute ispirate a san Giorgio Maggiore di Venezia, dal taglio aereo e quasi cinematografico. Anche i paesaggi della Normandia, con la loro favolosa atmosfera di «fine del mondo»: drammatici e solenni, vanno considerati tra le opere più singolari dell'artista ungherese.

Mostra-documento alla «parete» di Caiafa

Nel manifesto-poema che Luca ha voluto premettere al catalogo di questa interessante mostra-documento, allestita alla «Parete» di Caiafa, si afferma la necessità di «aprire dall'interno una tra-di(u)zione di lavoro operaio, di classe, rivoluzionario, un necessario, nuovo processo collettivo». Cito questo solo brano, ma tutto il documento è interessante, per la solita foga che il Castellano mette nelle sue cose e per la generosità dei suoi propositi.

Sul contenuto dello scritto non si può non essere d'accordo, ma a noi sembra che le opere raccolte — se si esclude proprio il «reprint» dello stesso Luca: dissacratorio e ironico — smentiscono di fatto i buoni intendimenti del prefatore. Esse infatti vanno dai giochi grafici, raffinati e leggeri, del de Falco, che ha cambiato radicalmente rotta, abbandonando una pittura di grosso impegno plastico e contenutistico per le evoluzioni e le piacevolezze dei segni neri sul bianco della tela; ai pretesti ecologici di Antonio Davide, che allude ai guasti e ai delitti urbanistici ricorrendo a ideogrammi e a diagrammi che si dispongono secondo schemi neo-plastici ed estetizzanti.

Un analogo discorso va fatto per le opere del Del Vecchio e per quelle di Mariano Izzo: raffinate variazioni di segni e di macchie cromatiche disposte secondo un gusto tipografico neo-liberty e op. Diversa è la situazione di Quintino Scolavino, con le sue immagini fotografiche integrate da elementi che suggeriscono ambienti e situzioni di lavoro operaio. Anche Maraniello, con i suoi specchi inseriti nelle vedute urbane, tenta un discorso più impegnato, nel senso che l'immagine del riguardante, riflessa in quegli specchi, coinvolgono nell'accusa tutti, responsabilizzandoli direttamente nell'opera di distruzione dell'ambiente storico e paesistico operato dalla speculazione capitalistica.

Altre mostre

Con l'autunno sono esplose le numerose gallerie d'arte napoletane, allestendo mostre non tutte degne di menzione. Ci limitiamo qui a segnalarne qualcuna.

A «L'isolotto», al Vomero, ha esposto i suoi «Martiri» Vincenzo Cerino: pittore di gusto espressionista e futurista, con qualche richiamo alla tradizione seicentesca napoletana, in opere come «Fiori per il Viet». Alla galleria «Il Guizzo» espone Nazareno Cugurra, un chiarista raffinato e attento, che ha operato molti anni a Napoli prima di trasferirsi a Roma. Alla Bottega d'Arte di Maria Chiariello interessante mostra di Giuliana Paroli, un artista serie e ispirata.

Domenico De Vanna, fedele ai suoi appuntamenti autunnali, espone quasi duecento opere, al «Romitaggio» di Atrani. Il catalogo reca uno scritto polemico dell'artista, che rivela anche con ciò che afferma, la sua indomita volontà di essere presente al dibattito estetico attuale.

p. r.

Un dipinto del pittore ungherese Ber Rudolf che espone alla «San Carlo»

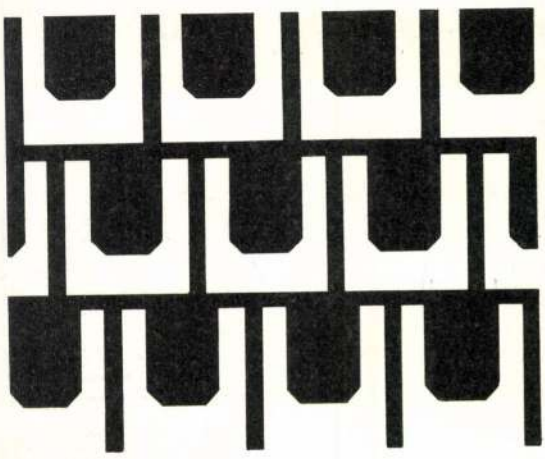

OLIVETTI SCRITTURA ELETTRICA

Una completa linea di macchine per scrivere elettriche per tutte le esigenze e destinazioni. Per i documenti e la corrispondenza degli uffici di direzione: a spaziatura proporzionale. Per l'intenso lavoro quotidiano, per l'alta produttività degli uffici: con nastro di tessuto, con nastro di polietilene e scrittura in carattere ottico. Ed anche macchine elettriche per l'uso professionale e privato.

cammino nella Coppa dei Campion

Dal nostro inviato

MAGDEBURGO, 9

E' stato tutto più facile di quanto, in fondo, ci si aspettasse. Il Magdeburgo, sconfitto a Torino per un solo gol, al termine di una partita dignitosissima, aveva infatti riscosso generali consensi, e da quelli a certe pessimistiche previsioni sulla sorte che avrebbe atteso la Juve nel «ritorno» il passo era stato breve. I bianconeri poi, già in angustie loro particolari per un qual debito di condizione e per l'impaccio di non riuscire a trovare il vecchio gioco smarrito, uscivano da un derby disastroso, e per gli effetti pratici che li costringerà ad arrancare in terza o in quarta ruota in campionato, e per quelli morali, in una città dove il tifo di parte, più che beffardo e maligno, arriva ad essere crudelmente spietato.

Quelle previsioni, dunque, avevano anche le loro brave, fondate motivazioni. E invece succede che a Mag... tedeschi non mantengo... bozzate promesse, ch... gioco davvero non incanta (evidentemente giocare in una sola metà campo è molto più facile che giocare in due, riuscendo tra l'altro a mascherare quei limiti tecnici che poi, una volta chiamati a giocare a tutto campo, vengono inesorabilmente in superfice), che il diavolo insomma, se non proprio da frate, si veste da pacioso buon uomo. E succede anche, quel che in fondo più conta e che notevolmente tra l'altro contribuisce a rendere così evidente la metamorfosi dei tedeschi, che la Juve non è affatto quella pellegrina che, viste le premesse, si temeva. Va nella RDT, questa Juve, in tutta umiltà; nel senso che non ci va con la sicumera del più forte, dannosa sempre anche quando più forti lo si è davvero, desiderosa solo di riscattarsi dalle recenti disavventure, ansiosa sì del risultato, ma più ancora di ri-

e per molto, ... sorti. La sua fortuna o, meglio, il suo primo grosso merito, è che per arrivare a tanto non sceglie la scorciatoia dei mezzucci, degli espedienti, del «gioco all'italiana» come da più parti lo si sente, con molto giustificato sarcasmo, definire, ma quella magari più impegnativa ma indubbiamente più dignitosa del foot-ball «giocato», a viso aperto, da pari a pari, quanto meno, ,con gli avversari. Il foot-ball intelligente che hanno giusto giocato i bianconeri, fugando d'un colpo i molti timori sulla consistenza vera di quella che s'era già definita la loro «crisi», sulla loro personalità e sulla loro statura a livello internazionale. In fondo, nel primo caso, si trattava solo di crisi di sfiducia, di avvilimento per non riuscire a trovare inspiegabilmente il bandolo dell'adusa matassa. E l'aver adesso così brillantemente «rotto il ghiaccio» avrà il suo balsamico influsso, la sua grande importanza anche in campionato, e nel secondo, essendosi rivista a Magdeburgo la Juve di Barcellona e di Leeds, pur nei doverosi limiti di avversari senza dubbio meno qualificati, siamo al dato di fatto ormai non più opinabile.

Le cronache, di questa Juve e di questa sua «serata brava» citano nomi, stilano graduatorie, definiscono una scala di meriti. Può anche essere vero, come infatti è vero, che Capello, per fare un esempio, e Morini e Salvadore abbiano svettato su tutti arrivando a rendere brillanti ed efficaci proprio quei settori (centrocampo e difesa) che più erano apparsi ultimamente in difficoltà, ma che Causio, per fare un altro esempio, sia apparso il solo chiaramente sottotono, ma la verità più vera è che «tutta» la Juve è stata un'altra, rispetto a quella in trance, o in dissennata frenesia, delle recenti domeniche.

Chiaro, con questo, che i «campioni» non hanno certo trovato a Magdeburgo la magica bacchetta che propizia in un colpo campionato e Coppa, risolvendo all'istante tutti i loro problemi. Resta anzi più aperto che mai quello relativo ad Altafini che, se non è affatto vero sia furibondo, come taluni per amor di polemica asseriscono (tra l'altro José non è così micco da giocarsi, col morale, anche le... finanze), è però sicuramente e profondamente amareggiato per il trattamento che Vycpalek, in pur certissima buona fede, gli riserva. Restano, dicevamo, da risolvere anche queste «grane», ma «questa» Juventus può ben sperare di superare, or che c'è arrivata, anche i «quarti».

La compagnia più qualificata si chiama Bayern di Monaco, si chiama Derby County (Benfica messo brutalmente «fuori»), si chiamerà quasi sicuramente Ajax (già vincitrice 3-1 a Sofia e ora in attesa del «ritorno»). Restano però lo Spartak Trnava, l'Uipest, la Dinamo di Kiev e il Real Madrid, e con un sorteggio che strizzi l'occhio, ogni speranza può essere legittimamente cullata. Si riprenderà, tra l'altro a marzo.

Bruno Panzera

...pione toscano medita la riscossa

...nuovo» Bitossi ... Sammontana?

giore inizierò una cura di inalazioni; ai primi di dicembre trascorrerò una quindicina di giorni in montagna a Limone di Piemonte ospite di Zilioli. Un po' di ossigeno fa sembre bene... comunque prima delle feste di Natale riprenderò la bicicletta per presentarmi al via della stagione già in piena forma e già in grado di dare subito qualche grosso dispiacere...».

Bitossi appare trasformato nel morale e con spirito ancora più battagliero pone al centro dei suoi programmi agonistici quattro grossi traguardi: S. Remo, Campionato italiano, Mondiali, Lombardia. «*Spero* — ha aggiunto Bitossi — *di essere incluso nella squadra azzurra anche per darmi l'ultima possibilità per rifarmi di Gap...*».

Il programma della squadra empolese nelle cui file oltre a Bitossi ci saranno Simonetti, Poggiali, Primo Mori, Laghi, Spinelli, Salutini, Gatta, Osler e Riccomi, è stato illustrato da Alfredo Martini e dai titolari della Sanmontana Loriano, Renzo e Sergio Bagnoli. La Sanmontana comincerà gli allenamenti collegiali alla fine di gennaio in Toscana probabilmente in una località della Versilia. Esordirà a Laigueglia e quindi prenderà parte alle corse in Sardegna, alla Milano-Torino, alla Tirreno-Adriatico, e quindi alla S. Remo. Martini ha aggiunto che la squadra sarà presente anche a qualche corsa oltre frontiera come al giro della Svizzera Romanda, alla Freccia Vallone e alla Liegi-Bastogne-Liegi.

Giorgio Sgherri

Bitossi, passato alla Sammontana, ha promesso che nella prossima stagione tornerà come ai tempi d'oro

ARGUS
DOKUMENTATIONS-SERVICE PRESSE, RADIO, TV
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE AG
CH-8030 Zürich
Telefon 01 34 49 37

Bér Rudolf

Gazetta Ticinese
Lugano (CH)
No. di cop. q. 5021

1021
festőművén

22. Juni 1979

Espongono alla galleria della Banca Unione di credito

Tre pittori ungheresi a Lugano

Una mostra che può suscitare qualche interesse, è quella in atto alla galleria della Banca Unione di Credito, nella quale espongono tre pittori ungheresi, noti esponenti della pittura magiara di oggi.

Si tratta di Tamàs Ervin, di Kornél Szentgyörgyi e di Rudolf Bér, tutti nati a Budapest, non più giovanissimi e quindi appartenenti a quella classe che si può definire matura, cioè nel pieno delle possibilità artistiche, e tutti provenienti dalla scuola superiore di belle arti della capitale magiara.

Caratteristica comune dei tre è la estrema diversità di stile delle loro opere, ciò che può costituire un pregio, per la prova di continua ricerca che implicitamente questa varietà comporta, ma che potrebbe anche lasciare un po' perpiessi, specialmente perchè i vari quadri non sono datati e quindi non rivelano le ispirazioni suscitate dai vari momenti, tanto che, al visitatore, può sorgere l'impressione di avere davanti un numero molto maggiore di artisti che non solo i tre espositori.

Altra caratteristica comune (e positiva questa volta) è però la validità globale della loro scrittura pittorica, sempre volta a proporre temi e soluzioni formalmente e sostanzialmente organici, sia pure con peculiarità evidentemente soggettive. Tamàs Ervin, per esempio, propone con «Pittore e modella» uno stile totalmente diverso da quello che traspare dall'altro su quadro «Crepuscolo», mentre in una visione di «San Vitale in Ravenna» spazia, con toni chiari, in tutt'altra atmosfera ancora.

Kornél Szentgyörgyi, dal canto suo, con due qualri («Fonte sull'Arno» e «Ruderi di una cattedrale») si basa su una corposità ed un cromatismo che non ricerca alibì ma che si impone di per sè stesso, mentre spazia in tutt'altro mondo con una composizione intitolata «Costa rocciosa» per giungere addirittura alla temperie dei «Naifs» in «Don Chisciotte» e nel quadro «Pagliaccio».

Infine, Rudolf Bér, che risolve con sapienza la schematica del suo «Lago Balaton» con un forte contrasto fra il rosso mattone e qualche sprazzo di giallo e di nero, ottiene in altre opere («Montagne») effetti di movimento di masse, oppure in «Vecchia chiesa» si impone per una staticità plastica di tutt'altra natura. In ogni modo, questa mostra, merita, per la sua globale importanza, di venire visitata perchè offre l'occasione di informarsi su lati artistici di sicura autenticità.

Man.

relatore l'on. Riva. Il program
prevede quindi l'esame del rendi
to del Dipartimento delle pubbl
costruzioni ora diretto dall'on.
Sadis — il rapporto commissio
è stato redatto dall'on. Storelli -
successivamente attenzione ai
Dipartimenti diretti dall'on. Carlo
Speziali: interno e pubblica educa-
zione con relatori gli on.li Fontana,
rispettivamente, Alberto Bottani. La
serie sarà chiusa, come d'abitudine,

vamente la segreteria che ne darà congiuntamente comunicazione per i canali ufficiali. Queste in sintesi le decisioni adottate il 18 giugno dai capi gruppo.

BÉR RUDOLF festő, Munkácsy-díjas
Budapest, 1924

A Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyula és Bernáth Aurél növendékeként 1949-ben szerzett diplomát. Több tanulmányutat tett Olasz- és Franciaországban, a Szovjetunióban, valamint Svájcban. 1959-ben, 65-ben és 71-ben a Csók István Galériában, 1964-ben Veszprémben volt gyüjteményes kiállítása; 1972-ben önálló anyaggal mutatkozott be Bolognában és Nápolyban. 1956–59-ben Derkovits-ösztöndíjat, 1974-ben Munkácsy-díjat kapott. – Erőteljes szellemi energia, felfokozott képi izgalom fűti minden munkáját. Festői célja: a természet, a világ, a társadalom valóságos erőinek feltárása. Látványbeli tapasztalatait drámai formában, dinamikus ecsetjárással, a jelenségek tektonikus erejét megéreztetve adja elő.

Művész életrajzok 1975

ARGUS
DOKUMENTATIONS-SERVICE PRESSE, RADIO, TV
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE AG
CH-8030 Zürich Telefon 01 34 49 37

1021 Rudolf Bér.

Il Dovere
Bellinzona (CH)
No. di cop. q. 14 176

18. Juni 1979

Alla galleria della BUC pittori ungheresi

Alla galleria della Banca Unione di Credito, in piazza Dante, saranno esposte da oggi, lunedì, sino al 27 giugno, le opere dei pittori ungheresi Rudolf Bér, Kornél Szentgyörgyi e Tamás Ervin. La presenza di questi artisti offre l'occasione per un ripensamento critico sulla cultura attuale dell'Est europeo. I tre pittori, tutti originari di Budapest, saranno presenti alla manifestazione.

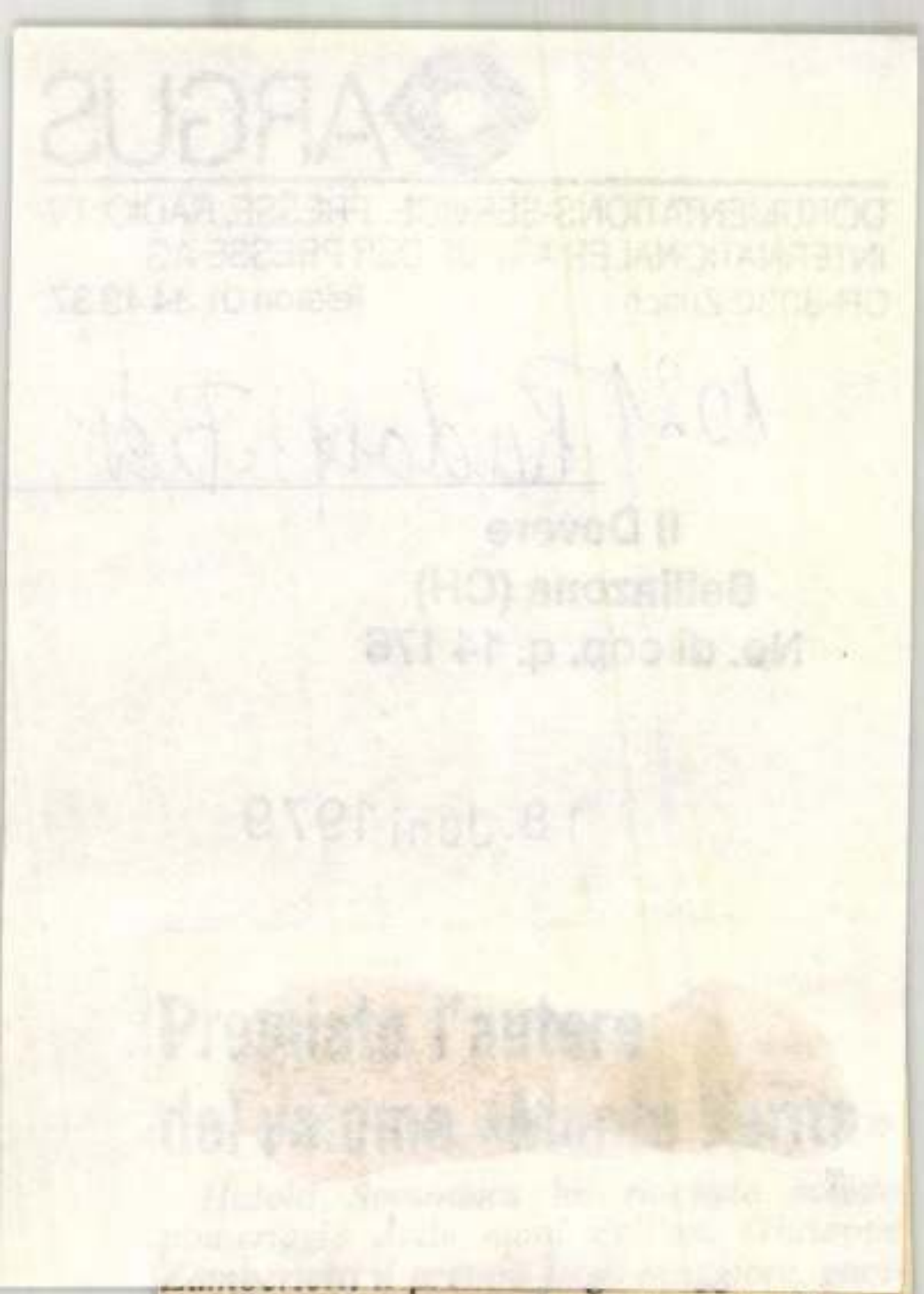

to alla 5.a edizione. La cerimonia di consegna dei 6 mila franchi del premio è avvenuta nella ridente isola Madre, sul Verbano. Erano presenti numerose autorità e personalità del mondo culturale. Ascona era rappresentata da Luciano Bohere di-

510.

OLAJFESTMÉNYEK:

Önarckép	60×80	1945.
Zöld fej	51×62	1946.
Citromos csendélet	64×54	1947.
Konyhai csendélet	50×60	1947.
Veszprémi táj	60×80	1947.
Műteremben	55×63	1947.
Veszprémi utca	50×70	1947.
Csendélet	50×60	1948.
Fűszerüzlet	52×52	1949.
Havas Zugló	50×60	1951.
Nagymama	60×80	1951.
Zugló	70×100	1951.
Téli utca Zuglóban	60×80	1953.
Műtermi csendélet	60×80	1954.
Műtermi csendélet	60×80	1954.
Tiszapart	95×115	1954.
Szilágyi Sándorné	60×80	1955.
Kósa György	50×60	1955.
Villamoson	80×100	1955.
Tél	70×80	1956.
Festőnő	95×115	1956.
Téli ablak	75×92	1956.
Ablak	80×100	1956.
Fehér ház	60×80	1957.
Művésztelep	80×100	1957.
Kertben	115×135	1957.
Dunakanyar	60×80	1957.
Vasútállomás	60×80	1957.
Műtermi csendélet festőasztallal	60×80	1957.
Műtermi csendélet	80×100	1957.
Piactér	80×100	1957.
Akasztódomb	60×80	1958.
Tihanyi utca	60×80	1958.
Műtermi csendélet	70×100	1958.
Önarckép	80×100	1958.
Őszirózsa	80×100	1958.
Bérházak	52×63	1958.
Halászok	97×114	1958.
Cukrászda	98×125	1959.
Virágüzlet	115×135	1959.
Interieur	120×94	1959.
Este	120×94	1959.
Tihanyi móló	70×70	1959.
Dunapart	70×80	1959.
Szürke Balaton	60×80	1959.
Kisbalaton	60×80	1959.
Festő	70×140	1959.
Akt	60×80	1959.
Rálátás Tihanyra	60×80	1959.
Hazatérés a munkából	115×90	1959.
Alkony Tihanyban	70×80	1959.
Öreg hölgy	80×100	1959.
Nagymarosi jelenet	70×100	1959.
Műteremablak	80×100	1959.
Kubikusok	80×100	1959.
Tavasz	170×125	1959.
Vacsora után	97×120	1959.
Művész	97×120	1959.
Festő és modell	120×94	1959.
Halászok	95×115	1959.
Kisbalaton	70×50	1959.
Tihanyi belsőtó	70×50	1959.
Aranyház	50×70	1959.
Mosdó	50×70	1959.

GRAFIKÁK ÉS AKVARELLEK

Rajzok

Lómosdatás	30×42	1959.
Halászok	30×42	1959.
Kikötő	30×42	1959.
Hálójavítás	30×42	1959.
Vízpart	30×42	1959.
Csónak	30×42	1959.
Visegrád	30×42	1959.
Bisztróban	30×42	1959.

Akvarell

Gyümölcsök	30×40	1956.
Kőbánya a Tisza mellett	30×40	1957.
Tokaji utca	30×40	1957.
Tiszapart	30×40	1957.
Este	30×40	1957.
Siófoki kikötő	30×40	1958.
Terasz	15×20	1959.
Vízpart	15×20	1959.
Vízpart	15×20	1959.
Vándorcirkusz	15×20	1959.
Vízpart	15×20	1959.
Vízpart	15×20	1959.

597998 Pátria ny. Bp. — F. k.: dr. Balázs Istvánné

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA

V. KER., VÁCI UTCA 25. SZ.

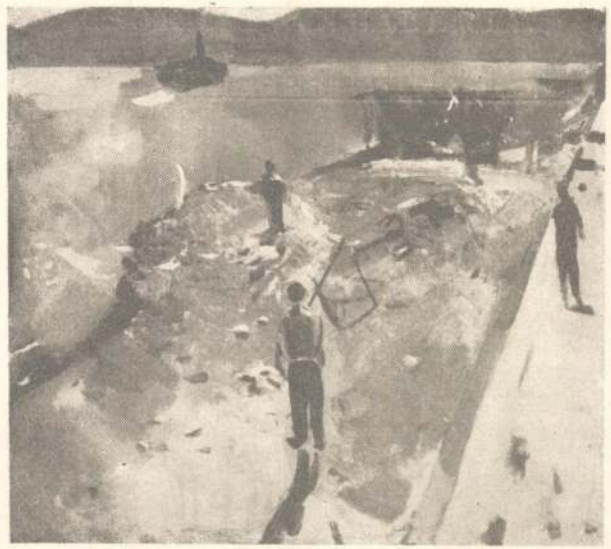

BÉR RUDOLF

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

1959. DECEMBER 11-TŐL 31-IG

Művészettörténeti Dokumentációs

Bér Rudolf a fiatal festőnemzedékhez tartozik. Főiskolai tanulmányait 1943—1949. között végezte. Egy évig Rudnay Gyula mesterhez járt. Tanulmányait a következő években Bernáth Aurél mesternél folytatta és ott fejezte be. 1956-ban elnyerte a Derkovits Gyula ösztöndíjat. Több kiállításon vett részt, két ízben külföldön is volt tanulmányúton. Gyűjteményes kiállításon most mutatkozik be először.

Kiállításának anyaga, ha nem is teljes részletességgel, de felöleli eddigi festői tevékenységét, bepillantást ad különböző próbálkozásairól és ízelítőt nyújt eddig elért eredményeiről.

Főiskolai tanulmányának közvetlen eredményéről az utolsó főiskolai évek alatt festett „Nagymama" című arcképe számol be. Művészi mondanivalójában, annak formai és festői megfogalmazásában inkább a Rudnay Gyula mesternél töltött idő művészi benyomásai csengenek vissza. Első mesterének hatása a téma megfogalmazásának módjában, nem pedig külsőséges jegyek átvételében jelentkezik. Érzelmi benyomások alakították a „Nagymama" karakterét, az arckép mély színekre épülő harmóniáját. Valószínű Bér Rudolf alkatában is van valami hasonló vonás, mert Rudnay hatása ebben az értelemben visszatér szürkés színekkel, nyugodt foltritmusokkal komponált, hangulati élményekkel tolmácsoló balatoni és tihanyi tájképeiben is.

Bernáth mesternél töltött évek sem múltak azonban nyomtalanul. Zúglói téli tájképe és a „Kilátás a műteremablakból" című képének szemléletmódjában, színhatásában jelentkeznek leghatározottabban, de kimutathatók későbbi munkáiban is, így a motívum alapfelfogásában a „Vacsora után" című képén, kisebb mértékben a „Tavasz" címűben is.

A két mester hatása tehát mély nyomott hagyott a fiatal festő munkásságában. A tanítvány azonban nem vált szolgai utánzóvá. Művészetében egyéniségéhez, festői alaptermészetéhez közelálló, azzal rokonhatások hagynak mélyebb nyomot.

Bér Rudolf nem elégszik meg azonban csupán a mestereitől nyert hatásokkal, kifejező készséget megkísérli más eszközökkel is gazdagítani, a főiskolai tanulmányai befejezését követő években a szín- és fényhatások kötik le érdeklődését. A motívumok megválasztásánál is ez a probléma vezeti. Előszeretettel választ tárgyi formákban gazdag csendéleteket. Az „Interieur"-ben („Műterem") gazdagon, szinte zsúfoltan rakja fel a tárgyi formák színfoltjait. Ez a vágya később is visszatér a „Cukrászda" című képén. A fényreklámok tarka színébe ágyazottan festi meg a cukrászda mozgalmas életét; egy másik képén a virágkereskedés zsúfolt színhatásait. Ezek az eredmények azonban nem elégítik ki.

A rendszerint sötét színekből elaprózott foltokban felvillanó fényszínfoltok, a tónusok által megtört színek nem felelnek meg színélményének. Töretlenebb színekre, a színfoltok kiterjesztésére tesz kísérletet. A képszerkesztésében visszafordul a tájképeiben felvetett képszerkesztési elvhez, de továbbfejleszti azt. Nagy színfoltokra építi fel kompozícióit („Havasi táj" és „Kilátás a műteremablakból"). Tudatosabban komponál, elhagyja a látvány, a közvetlen benyomás esetlegességeit. Nem aknázza ki az ebből adódó „artisztikum"-ot. Amellett, hogy folthatásra és színhatásra építi fel festményeit, nem hanyagolja el a térhatást sem. Az „Interieur" c. képét jól szerkesztett szín-, folthatás, a tárgyi formáknak a hangulatot jól jellemző megválogatása és tartózkodó formai ábrázolása újabb törekvéseinek egyik értékes eredményévé avatják. Annak ellenére, hogy a férfialak

festői megfogalmazásában vannak az egész koncepcióval még nem egészen összecsiszolt, lazábban kezelt felületek. A „Vacsora után" című munkájában fokozottabban a színharmonia keltette hatásra bízza a hangulati emlékeinek tolmácsolását. A hangsúly megváltozik. A hangulati élményt a színhatás közvetíti, a tárgyi formák csak kísérő motívumok, a hangulat pontosabb tárgyi körvonalazására szorítkoznak.

Bér Rudolf utóbbi képei nem csupán tisztább szerkezetük és a festészet kifejező eszközeinek tudatosabb alkalmazásában jelentenek fejlődést eddigi művészi pályafutásában, hanem eredményeinek értékéhez hozzájárul, hogy eddigi különböző irányú tájékozódásának foglalatát, szintézisét adja.

Reméljük, hogy Bér Rudolf eddigi eredményeit felhasználva kialakítja rövidesen festői nyelvezetét és ennek birtokában figyelme fokozottabban fordul majd a társadalmi valóság problémái felé.

Újvári Béla

A TÁRLAT MEGTEKINTHETŐ:
1986. OKTÓBER 23–NOVEMBER 1.

F. k.: Köteles István – 86-1487 GENERALART Nyomda – Dorog

Bér Rudolf
festőművész

Bér Rudolf

Bér Rudolf 1924-ben született Budapesten. Tanulmányait a Képzőművés
Főiskolán Rudnay Gyula és Bernáth Aurél tanítványaként végezte. Több
földi tanulmányutat tett. 1959 óta rendszeres résztvevője hazai és külf
kiállításoknak.

FONTOSABB ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSOK: Budapest, Csók István Galéria 1
1965, 1979, 1986; Budapest, Ernst Múzeum 1983; Bologna, Galleria
Crocicchio 1972, 1973, 1975, 1978; Nápoly, Galleria S. Carlo 1972, 1
1974; Firenze Galleria Vaccorino 1974; Parma, Galleria Antelami 1
1976; Parma, Galleria il Nuovo Fuso 1982; Lugano, B. V. C. 1979; Lug
Galleria Palladio 1982; Miskolc, Szőnyi István Terem 1981; Hatvan Gal
1985.

MONUMENTÁLIS MUNKÁK: Budapest, Kertészeti Egyetem nagyterme 1
(secco). Balatonkenese, Honvéd Üdülő nagyterme 1978 (faintarzia).

DÍJAI: Szinyei Társaság Tavaszi Szalonja 1948; VIT-díj 1955; Derkovits
töndíj 1956; Munkácsy-díj 1974; Accademia Italia aranyérme 1980.

Jelenleg Budapesten él és dolgozik.

Bér Rudolf, Munkácsy-díjas festőművésző

A KÉPCSARNOK MEGHIVJA ÖNT

BÉR RUDOLF

MUNKÁCSY-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1986. OKTÓBER 23-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRÁRA

MEGNYITJA

SZENTGYÖRGYI KORNÉL
KOSSUTH- ÉS MUNKÁCSY-DÍJAS
FESTŐMŰVÉSZ

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA
BUDAPEST V., VÁCI UTCA 25.

Képein a jelenséget, az állapotot kutatja, hiszen valójában nem tör-
semmi, amit képi leírással meg lehet közelíteni. De érezhető az általá-
s vágya, a megismerés olykor jelképekbe sűrített jelenléte. Festői tör-
figyelhetünk meg képein, a merengés, a líra drámába fordul át, s
nnek eredménye a már-már indulatos formaütköztetés. A festő meg-
e korának és az egyénnek heroikus küzdelmeit, ellentmondásait, meg-
a valóság és a látvány néha egymást közömbösítő, mélyebb értel-
gy valósította meg színben és formában igen hangsúlyos kompozíciós
lolásait, s festett mindig kedve szerint, sohasem az aktuális igények
n. Sík felülettel bontott, erős kontrasztokra hangolt tárgyi motívumai
ta belső robbantás után nyerik el egyensúlyukat, a téma nem cselek-
szolgál, hanem a festői temperamentum megnyilvánulásának legjobb
ségét. A XX. század harmadik harmadában minden művésznek, de
sen az olyan tájékozott és művelt festőnek, mint Bér Rudolf, rendel-
re áll az elmúlt korok, valamint a kortársak alkotásainak minden ta-
a. De éppen ez teszi kötelezővé, hogy igényesen formálja képeit,
majd egyszer rólunk, korunkról tudósítanak. Talán ezért készülnek
épei és falképei egyazon módon, – nem kellemes kikapcsolódást, ha-
ieditációt, élményt, gondolatot kínálva a nézőknek. A kortárs képző-
.et zavarbaejtő és vitatható kísérletezései közepette képei állandósá-
irtalomban és formában az egyenletesség jelenlétét igazolják . . ."

D. Fehér Zsuzsa dr.

OLAJFESTMÉNYEK JEGYZÉKE

1. Műterem I.
2. Női akt
3. Hajógyár
4. Domboldal
5. Virágcsokor
6. Parkban
7. Tengerpart
8. Balatoni este
9. Interieur I.
10. Vitorlások
11. Terrasz
12. Etretat I.
13. Etretat II.
14. Csellózó
15. Forum Romanum
16. Interieur II.
17. Károlyhíd
18. Kertben
19. Balatoni Venus
20. Laboratórium
21. Erkel színház pályaterve
22. Műterem II.
23. Balatonpart
24. Kamarazene
25. Taormina
26. Műterem belső
27. Luxor kávéház
28. Csendélet
29. Nagymama
30. Szentendre
31. Csendélet kukoricával
32. Csendélet szoborral
33. Álló akt
34. Erkély
35. Debreceni seccoterv I.
36. Debreceni seccoterv II.
37. Debreceni seccoterv III.
38. Műterem III.
39. Öreg hölgy
40. Hajógyár II.
41. Cipész

AQUARELLEK JEGYZÉKE

1. Tengerpart
2. Interieur
3. Kompozíció I.
4. Balatoni Venus
5. Műterem I.
6. Műterem II.
7. Halász
8. Kompozíció II.
9. Kompozíció III.
10. Kompozíció IV.
11. Vázlat
12. Kompozíció V.
13. Kompozíció VI.
14. Kompozíció VII.
15. Kompozíció VIII.
16. Dunakanyar
17. Dunapart
18. Balaton I.
19. Balaton II.
20. Balaton III.
21. St. Márk tér
22. Szentendrei sziget
23. Este
24. Alkony
25. Visegrád
26. Balaton IV.
27. Ősz
28. Borús táj
29. Visegrád II.
30. Siracusa
31. Ködös táj
32. Nagymaros
33. Ősz II.
34. Szőlők
35. Alkony
36. Tengerpart

400 pld. — 65.9., 4208 Nyomdaipari Tanulóintézet

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA

BUDAPEST V., VÁCI U. 25.

BÉR RUDOLF

festőművész

kiállítása

1965.
október 15—31-ig

Bér Rudolf hazai festészetünk legmarkánsabb egyéniségei közé tartozik. Világos szerkezetű képei nagy kontraszthatással komponáltak: villódzó színeikkel messziről szemünkbe ötlenek kiállításainkon. Ezeket a nagy erejű és bátor fellépésű, széles és szabad ecsetjárással festett képeket hiba volna kizárólag a heves festői temperamentum szemszögéből jellemezni. Ezt a művész kontemplatív beállítottsága sem engedné.

A széles, néha a szögletes darabosságig leegyszerűsített formák és a barbár módon izzó hangos szín ellentétek mögött rengeteg vívódás, lépésről-lépésre való fokozatos fejlődés, mindenekelőtt pedig kifinomult műveltség áll. Korszerű és sajátos eredményei az európai festészet beható ismeretén és széleskörű humánus műveltségén alapszanak.

Festészetét számos külföldi tanulmányút, főleg franciaországi és itáliai benyomások alakították. Ezek a benyomások azonban nem az átutazó felületes benyomásai voltak, sokkal inkább azoknak a belső szálaknak tudatos felfedése, melyek művészünket már e tanulmányutak előtt is az európai szellemhez fűzték. Bér Rudolf festővé érése idején még nem igen lehetett külföldi múzeumokat látni, de a közlekedő edények módjára mégis európai és modern szellemű festészet alakulhatott ki itthon. Az ő esetében is ez sarjadt ki azokból a hagyományokból, melyek a magyarországi festészet háború előtti szakaszának legszámottevőbb értékei voltak. Nem a kezeink közé került könyvek és reprodukciók folytán született hazai festészetünknek ez az európai szellemű ágazata, hanem tehetségeink belső jellegéből eredően, műveltségük alap struktúrájából sarjadt ki ez az európaiság, melyet a színről-színre való találkozás, a régi és a modern mesterekkel való közvetlen kontaktus csak elmélyített és igazolt.

A magyar festészet urbánusabb, ha úgy tetszik latinosabb vonala teszi magáévá XX. század festői értékeit. Képviselői fejlődésükben a modern áramlatokba kapcsolódva új tápot kaptak, hiszen a tanulmányútjaik akár az Ermitaget, akár a Louvret, akár a Puskin múzeumot, akár a Musée d'Art Moderne-t is vették célba, ők innét is, onnét is az európai festészet eredményeivel töltekeztek fel. Az a lendület, melyet a világlátás adhat egy művésznek, erősen előre lendítette Bér Rudolf festészetét is, szárnyalóbbá, képzeletgazdagabbá, átfogóbbá tette.

Úgy gondolom, hogy éppen ezzel a munkásságával járult hozzá ahhoz, hogy a magyar festészet általánosabb érvényű képekkel gazdagodjék és korszerűbbé váljék századunk utolsó harmadában. Bér Rudolf festészeti munkássága értékelésénél ezt a körülményt nem hagyhatjuk számításon kívül. 41 éves. A Képzőművészeti Főiskolán rövid ideig Rudnay Gyula, majd öt éven át Bernáth Aurél tanítványa volt. Egy év tanítás, később szabad iskola vezetés következett. Három esztendeig mint Derkovits ösztöndíjas fejlesztette tovább festészetét. Rendszeres résztvevője tárlatainknak. Önálló kiállítása 1959-ben a Csók Galériában, 1964-ben Veszprémben volt.

Ezen a kiállításán nyílvánvalóvá válik, hogy milyen sajátossá válhat valakinek a művészete, ha van ereje megszabadulni a szokványtól, ha van ereje megverekedni az újért, a frissért, az élőért. Így keletkeztek a „Debreceni seccoterv" ujjongó vörösei, a „Kamarazene feketéi" a „Hajógyár" fémes kékjei, Nagymaros, Siracusa, Róma képein a sajátos villógások. Legyen az „Etretat" „Dunakanyar" „Tihanyi móló" „Nyári vendéglő" vagy „Laboratórium" minden művén, még a befejezetleneken is, a természet, a világ, a társadalom valóságos erőinek feltárását veszi célba. Művészete mozgáson alapuló, erőteljes és határozott. Ecsetvonásai nem tűrnek semmiféle homályt, elkentséget, a formának a lappangását. A sejtetés — épp ez a különös — nála nem a forma elhomályosításából, hanem mozgatásából ered. A művészetben annyira szükséges bizonytalanságok tehát nála nem a forma homályos látásából, hanem megmozgatásából születnek, hasonlóan ahhoz a bizonytalansághoz, mikor nagy forgalomban keresünk valakit, hol karját, hol vállait látjuk elővillani.

Bér Rudolf képei a műértés magasabb fokát követelik tőlünk. Ízlésvilága szemben áll minden szokvánnyal és ez biztosítja előkelő helyét hazai képzőművészetünkben.

Új sajátos utat jár és érdekes figyelemmel kísérni, hogy útja vajon milyen magasra vezet? Mert, hogy ez az út fölfelé tör, bizonyítja ez a kiállítás is.

BALOGH ANDRÁS

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG (HEVES)

1979 FEB 25

Bér Rudolf
festőművész
1021

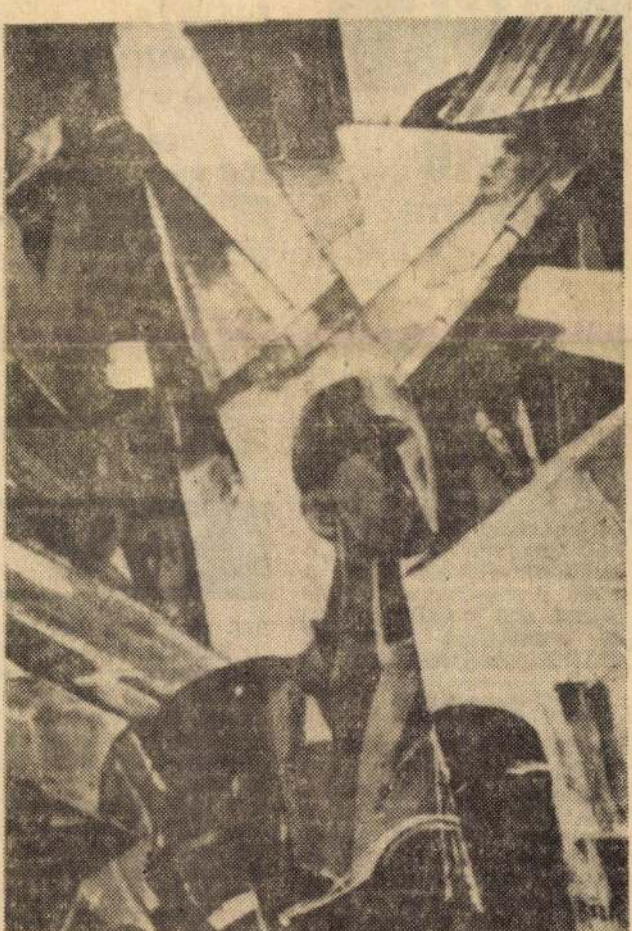

Az elmúlt esztendei állami vásárlások során többek közt megvették Bér Rudolf A festő című munkáját.

MA MŰSOROK:

RÁDIÓ

KOSSUTH

8.26 Operettek. 9.06 Minden versek titkai. 9.39 Kórusok. 10.08 Farsangi mulatságok. 11.14 Vasárnapi koktél. 13.00 Egy korty tenger. 13.10 Schubert: VI. szimfónia. 13.40 Rádiólexikon. 14.10 Barokk kamarazene. 14.40 Pillantás a nagyvilágba. 15.12 Opera-művészlemezek 16.02 A Rougon-Macquart család. 17.10 Metronóm. 17.30 Zenekari muzsika. 18.15 Hol volt, hol nem volt... 18.50 A rádió könyvklubja. 19.48 A rádió lemezalbuma. 20.48 Színes népi muzsika. 21.30 A corneville-i harangok. 22.15 Zenekari muzsika.

PETŐFI

8.05 Mit hallottuk? 8.30 Miska bácsi levelesládája. 9.00 Népdalok. 9.30 Világvasárnap. 10.33 A Magyar Rádió Karinthy színpada. 11.35 Sci-fi-kedvelőknek! 12.00 Jó ebédhez szól a nóta. 13.02 A vörös torony kincse. 14.05 Híres előadók albuma. 14.33 Táskarádió. 15.30 Közelkép. 16.00 Operettrészletek. 16.35 A vasárnap sportja. 17.15 Ötórai tea. 18.20 Mikrofon előtt az irodalmi szerkesztő. 18.33 Nótakedvelőknek. 19.20

SZOLNOK

17.00-től 18.30-ig.

MISKOLC

17.00 Hírek, időjárás — Fórum. Kérdezzen, az illetékesek válaszolnak — Vezérigazgatók a mikrofon előtt. A műsort Imreh József vezeti. Szerkesztő: Paulovits Ágoston — 18.00 Észak-magyarországi krónika — Sport — Az Abba együttes felvételeiből — Jártamban, keltemben... dr. Bodnár Ödön jegyzete — Hírösszefoglaló, lapszemle...

TV

8.05 Tévétorna. 8.10 Mindenki iskolája. 9.10 Óvodásoknak filmműsora. 9.30 Játszunk együtt! 9.40 Magyarország állatai. 9.50 Pengető. 10.1 Mindent bele! 11.10 Papírsárkány. 11.55 Itália múzeumaiban. 13.40 Gusztáv ingatag. 13.45 Pedagógusok fóruma. 14.20 Nótaszó. 14.55 Város az út végén (Olasz filmsorozat). 16.00 Vasas—Radnicski Beograd női kézilabda BEK-mérkőzés. 17.05 pécsi székesegyház. 17.3 Műsorainkat ajánljuk. 17.5 Most mutasd meg! 18.50 Tévétorna. 19.00 A HET. 20.05 Tigrisre várva... (Angol film) 21.40 Telesport.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ULLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Bér Rudolf

SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP

festőművész

1979. április 15.

1021

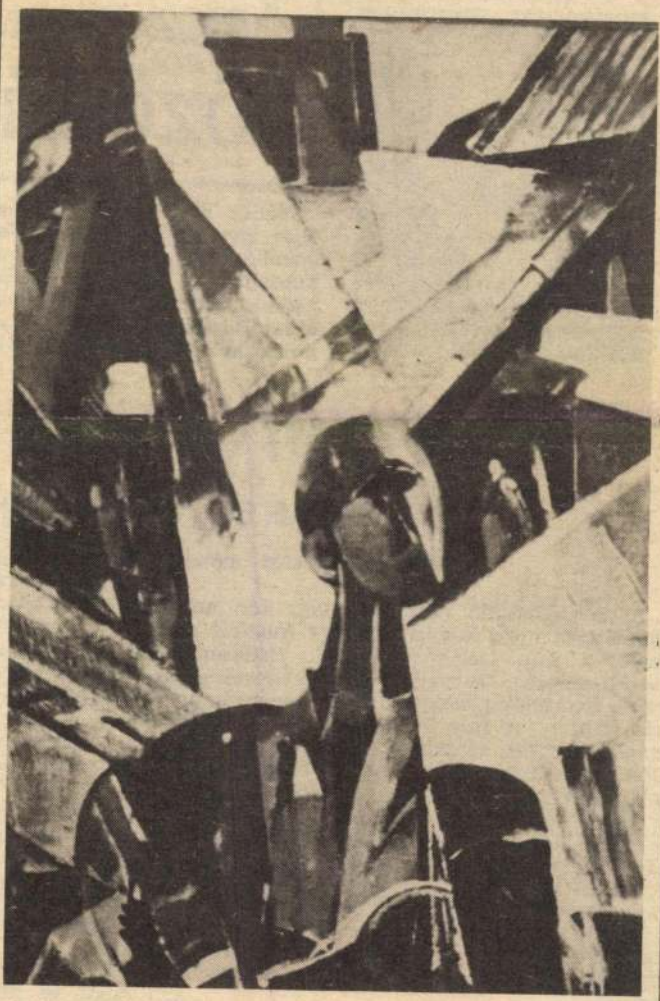

BÉR RUDOLF: A FESTŐ

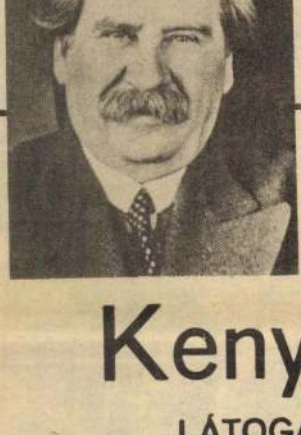

MÓRICZ ZSIGMO
Közöttür

Móricz Zsigmond születésének lóját ünnepeljük. A halhatatlan újszállási öreg diák sűrűn viss Kunságba, a Jászságba, s megrá tokban ábrázolta kora valóságá akkor tiszteljük legjobban emlé dalmi haladásért folytatott küzd

Kenyéren és v

LÁTOGATÁS EGY FALUSI ISKO

Alföldi falu, 1931 március

A falu közepén hatalmas nagy tér, amelyet éppen most köveznek, hogy munkát adjanak a falu szegény népének. Szükségből ered a szépség. De milyen olyan reneszánszra volna itt szükség, hogy minden szegény munkát kapjon. A falu lakossága hétezer lélek, ennek negyven százaléka kenyér nélkül van. Dómot kellene építeni, vagy felhőkarcolót, hogy minden munkáskéz munkához jusson.

Az iskola hosszú, földszintes épülete erre a térre néz, nagy sötét ablakokkal. A bejárat fölött márványszobor: egy régi tanító feje, aki mintaképe volt a tudományának és művészetének: ez a kettő kell a tanításhoz. Megható érzéssel lép be az ember ebbe az épületbe, ebben az ismeretlen faluban emlékjelet állítottak a régi, kedves tanító úrnak...

Ahogy az osztályba belépünk, ötödik osztály, a gyerekek felpattannak. Az osztály fele fiú, fele lány.

A tanító kemény, kis katonaruhás ember, komolyan fogad. A fekete táblára krétával ábra van felrajzolva, az emberi szív ábrája.

megérdemelné f
vegyék művészk

Mi mindent l

A gyerekek
ülünk a tanítól
lünk ennek a r

Végtelen s
élet. A községb
a másikra teng
kenyeret. Keny
vízen él a nép
ságában. Semm
ilyen idő tájt a
aratási munká
mondja, hogy
szerződésre bí
minden uradal
talan volna...

S ezek a gy
lából, és nem
érdemelt vacso
igazgatás ötsz
az inségalapbó
Ezt osztogatják
valahogy össze
megy és vesz

Bér Rudolf - Munkácsy-díjas festőművész

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

BÉR RUDOLF

MUNKÁCSY-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1979. NOVEMBER 8-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
D. FEHÉR ZSUZSA
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

KÖZREMŰKÖDIK:
VÁCZY ZSOLT
HEGEDŰMŰVÉSZ

MEGTEKINTHETŐ: 1979. XI. 8—22.

KÉP CSAR NOK

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA
BUDAPEST, V., VÁCI UTCA 25.

1979.XI.8.Televizió 19.3o
TV Hiradó

1021

Bér Rudolf festőművész

- Talán nincs benne semmi tulzás, ha azt mondjuk, hogy Bér Rudolf képeit, egész festésetét az utóbbi évtizedben jobban megismerhették Olaszország néhány nagyvárosában, mint itthon. 8 éve volt ugyanis az utolsó hazai kiállitása, s azóta szinte többször is állitott ki Bolognában, Nápolyban, Firenzében, Pármában és a svájci Luganoban. Érdekes lehet idéznünk miért is tetszett ez a festészet az olasz kritikusoknak. Tipikusan dunamenti müvésznek látták, aki kelet és nyugat irányzatainak keresztutján állva alakit ki egy sajátos életmüvet, amelyet nagyon rokonnak éreznek az olasz festői törekvésekkel. Elevennek, elsodrónak találják mind szneiben, mind figuráiban. A legfiatalabb festőnemzedék tagjai ott most ismét egy emberi alakokban, tárgyakban gondolkodó embereket és tárgyakat megjelenitő, valamelyest a realizmushoz is közelitő irányzat hivei és Bér Rudolf képein a maguk eszményeit látják megtestesülni. A siker többek között ezzel magyarázható. S avval a szakmai tudással, igényességgel és fegyelemmel, amely Bér Rudolfra ugyancsak jellemző. Ő azt mondja mindezt mesterétől, Bernáth Auréltól tanulta. Ez a ma megnyilt Csók Galériabéli tárlat a Váci utcában az egyik legfontosabb kérdésre is választ adhat majd, arra, hogy a külföldi sikerek után mit mond erről a festészetről a hazai, a magyar közönség.

Bér Rudolf

Megbízást kapott Bér Rudolf, hogy a H. M. Balatonkenesei üdülőjét faintarzia művei-vel díszítse.

— Közéleti munkából

Művészet 1977 október - 48. lap.

1977. VII. 27. TV. 21.30. (Kiné).
Művészeti Magazin.

Bér Rudolf festőművész

Alig néhány hete hogy Balatonkenesén a Hondvédségi Üdülőben a közönség birtokba vette ezt a hatalmas ugyancsak intarziaú falképet, amely ha jól tudom a legnagyobb, amit ebben a technikában készitettek, 60 m² és az étterem egyik végfalát teljesen betakarja.

Bér Rudolf alkotta ezt a falképet, pontosabban intarzia képet, aki ugyancsak Bernáth tanitvány volt, mint az előbb látott kép mestere Szinte Gábor is.

Mindketten messzire kanyarodtak a mestertől. Bér Rudolfnál elsősorban a kubizmus hozta meg a nagy fellendülést, a formáknak az egymás melletti rendjét is ez diktálja.
Hogy azután mit ad hozzá az ő feszültségekkel teli világához maga a fa anyaga azt tökéletesen megmutatja a kép, az azon szereplő figuráknak a jelentése, tartalma, sokféle feltételezést enged meg. Tulajdonképpen nem is az ugynevezett sztori a fontos, hanem az ahova elvezet bennünket a meséknek az álmoknak a világába, amely tele van a reális élet jelenségeivel is.

- A filmben is már láthattuk a Balatonkenese-i Honvéd Üdülő nagytermének a hatalmas faintarziáját, amelyet Bér Rudolf festőművész készitett.
Egy ilyen faintarzia méretei ugye egészen lenügözőek 4 x 15 m-es, tehát 60 m². Hogyan lehet ezt elkésziteni technikailag ?

- Hát először egy komoly pályázat volt, ahol egy a tizhez tervrajzokat készitettünk, megnyertem ezt a pályázatot, utána pedig elkezdődött a karton elkészitése.
A karton teljes nagyságban a helyszinen festettem, tavalyi év folyamán. Utána lepauséltuk és ugynevezett szin funérból különböző fa mintákból kivágtuk.
Ez a nagy intarzia ábrázolja az embert és a természetet, mondjuk ezt akarja kifejezni az ember együttélése a természettel, azt amit egy balatoni nagy üdülőben várunk és el tudunk viselni.

- Ön festőművész, tehát a szinkálának valamennyi alkotó elemével gazdálkodhat és dolgozhat.
A faintarzia az bizonyos keretek közé szoritja, mert egy bizonyos szinhatáron belül annak csak bizonyos árnyalataival dolgozhat. Ez nem beszükitése rögtön a gondolatoknak, a münek is az elszürküléséhez vezet ?

- Nem, nem. Mert igaz ugyan hogy le kell mondani bizonyos szinekről, mert a fa inkább a meleg szinek végtelen gazdagságával rendelkezik, a hideg szinek nagyrészéről le kell mondani, de ugyanannyit nyerünk legalább az anyag szépségével, a fakturával ahogy ezt mi nevezzük mint azzal a gazdag szinskálával, ami a festészetben lehetséges csak.

- Lehet hogy kicsit nagy az ugrás, mégis megkockáztatom. Itt ebbe a környezetbe ahol most vagyunk, tehát Bogláron nevezzük a Sándor hegynek a két kápolna tövében milyen muzsikát tudna leginkább elképzelni ?

- Hát barokk vagy preklasszikus muzsikát.

- Akkor most meghivom Önt is és kedves nézőinket is egy kis hangversenyre, hiszenx emlitettük már a müsor folyamán, hogy itt a templom tövében a vörös kápolna tövében nagyon sok hangversenyt rendeznek. Ezeknek mindig visszatérő vendégei és szivesen látott fendégei a Backfart konzert tagjai, akik most ha nem is barokk vagy prekląasszikus muzsikát játszanak, de mindenképpen XIX;századi verbunkos zenét Begráf József Magyar táncok cimü szerzeményét Benkő Dániel vezetésével.

Bucsuzunk ezzel a muzsikával a Balatonboglár-i képzőművészeti, müvészeti helyszintől és magától a Balatontól is.
Viszontlátásra !

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
Bér Rudolf
1978 MÁJ
Társadalmi Szemle

1021

Bér Rudolf: Háború és béke

Több piacon...

Külgazdasági és fejlesztési politikánk az V.
hogy hazánk a KGST-országok gazdasági köz
és energiahordozó-szükségletünk legnagyobb r
— főként a Szovjetunióból — szerezzük be, s
tőséget kínáló piacot jelentenek iparunk és me
lemszerűen következik a mondottakból, hogy
kereskedelmi forgalmunk dinamikus növekedés
kal kialakított és egyre bővülő integrációs kapcsolatainknak tulajdonítható.
A KGST-integráció elmélyítése jövő fejlődésünk szempontjából is meghatározó.

Ugyanakkor Magyarország az elmúlt másfél évtizedben — a KGST általános politikájának megfelelően — nagy súlyt helyezett a kelet—nyugati kereskedelem növelésére is. Az utóbbi években a tőkés külkereskedelmi forgalmunk az összes forgalomnál gyorsabb ütemben nő. A nem szocialista országok aránya külkereskedelmi forgalmunkban számottevő — 45 százalék körül van —, de kissé még mindig alacsonyabb, mint a KGST-országok átlaga.

A 45 milliárdos hitelkonstrukció segítségével — a kapcsolódó vállalati és szövetkezeti saját pénzzel kiegészítve — 62 milliárd forint értékű beruházás valósul meg, ami a termelő ágazatok 1976—1980. évi várható összes beruházásának mintegy 8 százaléka. A fejlesztések e viszonylag szűk körétől világpiaci versenyképességünk javulását, *elsősorban* a nem rubel-viszonylatú export jelentős bővülését várjuk. Az egyensúlyt nem a tőkés országokból származó import csökkentésével, hanem az oda irányuló export növelésével akarjuk megalapozni. Néhány ágazatban az exportot növelő beruházások aránya számottevő. Így öt év várható összes beruházásának a gépiparban 27,

Két kiállítás

Bér Rudolf festményei az Ernst Múzeumban

LENDÜLET ÉS ERŐ — ezek az első szavak, melyek *Bér* Rudolf életmű-kiállításán a néző eszébe jutnak, miközben színek záporoznak rá, vibráló sárgák, prizmásan tört zöldek, vörösesen felszikrázó kékek, lilásan elpihenő barnák: leltározhatatlan mennyiségű árnyalat. Nagy kár, hogy az *Ernst Múzeum* termeibe beállított vendégfalak leszűkítik a teret, nem hagyják igazán érvényesülni ezeket az erőtől és színtől robbanó képeket. Több térre volna szükségünk, hogy hátrálva többet láthassunk. Milyen jót tesz például a *Festő a műteremben* című képnek (1973), hogy kellő távolságból tanulmányozhatjuk egy tintakék folt jól megtalált helyét egy fekete arcon. Használ a mélység Bér Rudolf *hajógyári festményei* közül is az 1966-os nagy kompozíciónak egy folyosó végén — rálátva mozgalmas ipari táj bontakozik ki előttünk, s változik nehéz színeit váltva.

Egy kis mediterrán Óbuda ezeknek a hajógyári képeknek a sora, melyeket a művész nem külső tematikus parancsra, hanem belső késztetésből fest meg újra és újra. Más műveivel összevetve, érezni véljük, hogy az olasz táj és színvilág élménye felerősíti Bér Rudolf eredendő hajlamát az éles fényben látott, káprázta tó színek iránt. Az utóbbi években — miként a tárlókba kitett katalógusokból és újságkivágásokból megtudhattuk — Olaszországban festői munkával tölti a nyarat, s ennek az élménynek köszönhető másik ciklusa, a *Fürdőzők*.

A TÁRLAT VÉGÉN elénk tárulnak korai munkái is, ezek a korai puritán — korparancsra puritán — festmények (*Az öreg*, 1951, *Nagymama*, 1952), de az ezeket megelőzőkön már megmutatkozott a festék „vadabb" felrakására irányuló kedv (*Csendélet, órával*, 1948, *Eszpresszóban*, 1949, s a szellemes kis *Utcán*, 1950). Majd elkövetkeznek a visszatalálás évei is: *Műterni csendélet*, 1955, valamint a nagyméretű *Kertben*, 1958, melyen a három figura hátterében már érződik a színek mámora, a visszakapott színeké, a nagyobb festői szabadságé.

A megrészegülés a színektől, az elcsábulás a színektől Bér Rudolf művészetének jellemzője lett a későbbiekben. De a kiállítás arra vonatkozóan is példákkal szolgál, hogy nem volt könnyű azonnal ratalálnia a saját, a legsajátabb kifejezési módjára. Ha a már említett Kertben felől visszanézünk a hasonló méretű és ugyancsak háromalakos *Látogatás* (1964) című képre, Bernáth Aurél hatása még érvényesül az amúgy Modiglianisan megnyújtott arcokon; a nagy tömbökké komponált felületeken azonban már szóródik, törik, ugrál a fény: ezt fogja majd Bér Rudolf továbbfejleszteni.

DE ELŐBB MÉG le kellett küzdenie az olvadékonyabb posztimpresszionizmus kísértését (*Kertben*, *Kávéház*, *Ülő nő*, 1964—65), pedig a maguk nemében ezek jó művek, aminthogy folytatható lett volna az az orosz aktivistákra emlékeztető *Fekvő alak* is (1967), mely csak erőteljes színeiben maradt az életmű része. A magaratalálás képei azok a lenyűgöző természeti egységek, melyek épp egységük szétdarabolására és újbóli összerakására késztették a festőt (a *Tengerpart* és az *Etretat*, 1964-ből, a sárga *Alkony*, 1967-ből, a kékhomokszín *Normandia* 1976-ból, a rózsaszín *Dubrovnik* 1980-ból). Ezekkel párhuzamosan jön létre s már igazán az övé a két remek *Korpusz*, a sárga és a vörös... Jelzem, az egyik legújabb, igen szép *Virágcsendélet*én mintha csendesülne kissé a színek szomja.

re.

— **Az energiagazdálkodás tapasztalatairól** tárgyalt csütörtöki ülésén a Veszprém megyei Tanács. Elmondták, hogy a megyében két év alatt huszonegy százalékkal csökkent a fűtőolaj felhasználása, a szilárd tüzelőanyagok és a villamos energia felhasználása viszont fokozódott. Az ülésen rámutattak a megyei villamoshálózat rekonstrukciójának szükségességére.

— **NEMZETKÖZI POLITIKAI PLAKÁTVERSENYT** hirdet a Nagy Honvédő Háborúban aratott győzelem 40. évfordulójának tiszteletére a Plakát Kiadó, a Szovjetunió Művészeinek Szövetsége, s a Szovjetunió Kulturális Minisztériuma más szovjet szervekkel és intézményekkel együtt. A verseny jelszava: A békéért, az emberiségért, a nukleáris háború veszélye ellen. A versenyre meghívnak minden hivatásos művészt, a művészeti tanintézetek diákjait, művészi alkotó és társadalmi szervezeteket, kiadókat, aktív békeharcosokat, mindenkit, aki fellép a nukleáris háború fenyegetése ellen. A verseny időtartama 1984. január 1-től augusztus 1-ig. A műveket nemzetközi zsűri bírálja el. A versenyműveket a következő címre kell küldeni, 1984. augusztus 1-ig: 117049 Moszkva, Krimszkaja Naberazsnaja, 10/14. Centralnij Dom Hudozsnyika. A küldeményre írják rá „A békéért, az emberiségért a nukleáris háború

— **Három szputnyikot** — a Kozmosz—1519-et, a Kozmosz—1520-at és a Kozmosz—1521-et — csütörtökön egyetlen hordozórakétával Föld körüli pályára juttatták a Szovjetunióban. A három mesterséges hold feladata, tökéletesíteni annak a kozmikus navigációs rendszernek az elemeit és berendezéseit, amelynek segítségével meghatározzák a Szovjetunió polgári légiflottája gépeinek, valamint tengeri és halászati flottája hajóinak tartózkodási helyét.

— **Taxiban szülte meg gyermekét** — útban a klinika felé — karácsony másnapján egy svéd fiatalasszony, jelentik Stockholmból. Az eset érdekessége, hogy huszonhárom évvel ezelőtt, maga az ifjú mama is taxiban látta meg a

Bér Rudolf: Fürdőzők

Bér Rudolf festőművész

V. L.: Bakony–Balaton 1980.

Napló (Veszprém), 1980. szept. 2.

Faragott, 4 m-es gerendák újak, bontott cserép eladó. Érdeklődni naponta 16 óra után. Veszprém, Tüzér u. 40. sz.

Kéttűágyas, Naumann kötőgép, garanciális eladó. Érdeklődni: délután 3-tól. Szabó János, Veszprém, Balaton út 23/C.

Az idei szőlőtermés tárolási probléma miatt eladó. Veszprém, Haszkovó u. 14/B. I. em. 5.

Tiz évesnél nem idősebb, javithatatlan, elfekvő vagy roncs televiziót veszek. Pontos típus megjelöléssel értesítést kérek: Pratser Frigyes Tapolca, Kossuth u. 19.

Elvesztettem augusztus 25-én, hétfő délután 2 óra és fél 3 között Halimbán, Petőfi u. 23. szám előtt, karórámra fűzve három aranygyűrűt (köves). Kérem a becsületes megtalálót címemre eljuttatni, jutalom ellenében. A fenti címre.

Három darab olajkályha Lampart Wallis típusú, újszerű állapotban és olajtároló edények eladók. Megtekinthető minden nap délelőtt. Balatonfüreden, Petőfi u. 29. alatt. Tóthéknál.

Köszönetnyilvánitás

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik szeretett fiunk, testvérünk, nagybátyánk

BOGNÁR JÓZSEF

temetésén részt vettek, sirjára koszorút, virágot, hoztak és mély fájdalmunkban osztoztak. A gyászoló édesanya és testvérei és a Somogyi család Kamond.

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak a barátoknak, ismerősöknek, rokonoknak, akik drága jó férjem, édesapánk

SZABÓ GYÖRGY

temetésén megjelentek, sirjára koszorút vagy virágot helyeztek, fájdalmunkat enyhiteni igyekeztek. Gyászoló felesége és fiai Somlóvásárhely.

/1021

Bér Rudolf Munkácsy-díjas festőművész

1983. XII. 2. Kossuth 4,25 Áné

Jó reggelt!

- Mától életműkiállitás az Ernst Muzeumban. Bér Rudolf Munkácsy-díjas festőművész Szatmári Ilonának beszél müvészi pályájáról, alkotási módszereiről.

- Kétszer-háromszor is jól megnéztem a Tálcás csendéletet. A Munkácsy-díjas Bér Rudolf egyik korai festményét. A müvész olyan, de olyan gusztusosan ábrázolta a tálcára helyezett sült tojásokat.

- Akkoriban nemegyszer ritkaságszámba ment és különös figyelemmel viseltettem az étel és a csendélet összekapcsolására.

- Lám csak 1947-ben a festőművész növendék számára még ez is kedves téma volt. De hol vagyunk már ettől! Az Ernst Muzeum délután nyiló kiállitásán a témák és a felfokozott szinek, a hajógyári és az olasz, francia tengerparti látványok, élmények, a hires reneszánsz képek festői ujrafogalmazása, remek összefoglalást ad Bér Rudolf több mint 30 éves festői munkásságáról. Igaz, amit hallottam, hogy Itáliában jobban ismerik Önt, mint idehaza?

- Hát ez tulzás, de némelyik itálici városban valóban az elmult 15 évben több kiállitásom volt, mint idehaza. Nagyon szeretem Olaszországot, és ez külön varázst és vonzást jelentett nekem.

- Miért fogalmazza ujból, uj formában a hajdani nagy reneszánsz mesterek képeit?

- Mert valamiféle módon kapcsolódásra van szükség. És ebben a korban, amelyik olyan zavaros és olyan zaklatott valami olyan bázist kell keresni, ami kipróbált és biztos.

- Itt a legnagyobb teremben mintegy lezárásként egyik falfestményének kartonját látom.

- 12 évvel ezelőtt két szemben levő falra került két nagy falfestmény.

- Hova?

- A Kertészeti Egyetem FAO nagytermébe, és az egyik karton kétharmada látható itt az Ernst Muzeumban. A témája az élet, a mezőgazdasági dolgozó ember.

- . -

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bér Rudolf

TÁRSADALMI SZEMLE

1984 JUN

1071

Bér Rudolf: Hajógyári munkások

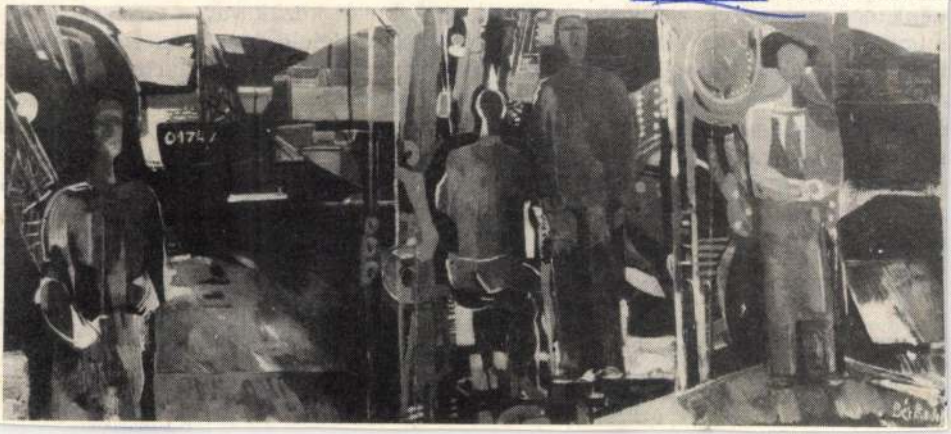

telen. A munka, a munkavégzés körülmény
munkásság politikai arculatára. Mégis tévedés
afféle „ideológiai", illetve „szociális" — azaz
ként lennének elintézhetők, hogy nincs, vagy
ményességéhez. Ellenkezőleg: a munkavégzés
lyamatos biztosítása nélkül üzemeinkben nem
a cselekvési egység, az erőfeszítéseknek az a
dasági nehézségeink leküzdéséhez. Az a köv
ma és a maga helyén kell sorsával elégedettne
tokat látnia, a társadalomirányítás átfogó felel
— a vállalatoknál működő gazdasági vezetők, politikai-társadalmi szervek —
felelősségét is ebben a kérdésben. Látni kell, hogy a vállalatok — jóllehet az
országos adottságok, a gazdaságpolitika és a gazdasági szabályozás meghatá-

E tanulmány a Munkaügyi Kutatóintézetben a témában folytatott kutatásokon alapul. Ezeknek főbb eredményeit a Kossuth Könyvkiadó tanulmánykötet formájában a közeljövőben megjelenteti. A kötet írásában — e tanulmány szerzője mellett, aki egyben a kötetet szerkesztette — Antalovits Miklós, Búza Márton, Hagelmayer Istvánné, Iványi László, Simonyi Ágnes és Vass Dezső vett részt. Az ebben a tanulmányban szereplő adatok a KSH kiadványaiból származnak, illetve azokra épülnek.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1984 JUL 18

DOLGOZÓK LAPJA

Bér Rudolf festőművész

1021

Kisgaléria a főtéren

Két és fél hónapja új üzlettel gazdagodott Tatabánya-Újváros főtere. A gyógyszertár mellett, a könyvesbolttal szemben nyitotta meg *Kutasiné Kiss Mária* lakásművészeti kisgalériáját.

Szokatlan vállalkozás, az emberek természetesnek találják, ha valaki a pénzét zöldség-gyümölcsboltba, autófelszerelési üzletbe vagy divatárubutikba fekteti, mert elég biztosnak tűnik a kamatos megtérülés. Itt azonban másról van szó. A tulajdonos az első mondatok között hangsúlyozza:

— *Ez nem butik és nem is válhat azzá.*

Azután beszélgetünk több dologról, de csupán annyit sikerült megtudni, ő elhatározta, hogy lakásművészeti kisgalériát nyit és íme, az elképzelés valóra vált. Akadtak az ügynek ellenzői, de érdekes módon nem a tanácson, nem a hatóságoknál. Tény, hogy az épület jól illeszkedik az üzletsorba és funkcióját tekintve a főtéren van a legjobb helye.

Szellemi igénytelenségünkre vall, hogy a megyében — talán az országban az egyetlen kivétel — nincs se a Képcsarnoknak, se az Iparművészeti Vállalatnak üzlete. Akinek feladata lett volna ilyen üzlet nyitásának megszervezése, ahelyett vállalta Kutasiné Kiss Mária a magánberuházást és szemlélete ugyanakkor vagy nélkülözi a kereskedői szellemet, vagy ösztönösen érez rá a dolgokra, de hangsúlyozza:

— Nálunk az is szívesen látott vendég, aki nem vásárol, csak nézegeti a képeket. Különösen annak örülök, amikor diákok korzóznak végig az üzletsoron és bejönnek, megállnak egy-egy kép előtt, beszélgetnek róla.

— *Honnan kerülnek ide a képek?*

— Az a helyzet, ez nem kiállítóterem, másrészt a magánkereskedő nem vásárolhat képzőművészeti alkotást közvetlenül az alkotótól. Kapcsolatba léptem annak idején a Képcsarnokkal, az Iparművészeti Vállalattal, de arra nem nyílt lehetőség, hogy azok bizományosaként, vagy ügynökeként, ha úgy tetszik, árusítsak. A *Szőnyi István alkotóközösségtől* viszont minden további nélkül átvehetem a műveket természetesen ezek kivétel nélkül zsűrizett alkotások és ugyanúgy, mint a Képcsarnoknál, kamatmentesen, részletre is vásárolhatók. Hogy csak néhány nevet említsek az alkotóközösség idős, rangos mesterei közül: *Bér Rudolf, Breznay József, Dudás Jenő, Duray Tibor, Holba Tivadar, Szinte Gábor, Tamás Ervin, Xantus Gyula.* Jelenleg huszonkilenc tagja van az alkotóközösségnek, festők, szobrászok, grafikusok, ide munkáik legjavát küldik el. A közelmúltban rendeztünk egy találkozót és képbemutatót, azt mondhatom, a vártnál nagyobb volt a siker, az érdeklődés. Ebből is azt a következtetést vonhatom le, hogy érdemes volt a kisgaléria létrehozásával fáradozni. A tervek között szerepel, hogy a magyében élő képzőművészeket is tömörítő, Aurea alkotóközösséggel is szerződést kössünk és műveiket bemutassuk, értékesítsük. Itt olyan ismert nevek vannak, mint Brém, Bondor, Karkus, Krajcsirovits.

— *Nézegető tehát sok van, az ízlésformáló misszió hatásos. De kell-e a művészi értékű alkotás a tatabányaiaknak?*

— Az eltelt két és fél hónap, amióta a kisgaléria nyitott, nem ad egyértelmű képet. De már több, mint százezer forint értékben fogyott a képekből, amit én nem tartok kevésnek, jóllehet egy képügynök számára ez nevetségesen alacsony összeg. Hangsúlyoztam, fontos feladatunknak tekintjük, hogy bemutassuk a művészeket és alkotásaikat. Legközelebb, augusztusban *Kovács Éva* keramikus jön hozzánk.

A kisgaléria bemutatóit, képeit érdemes megnézni. Amint a tulajdonos mondta: a vásárlás nem kötelező.

— wér —

Csecsen-ingus pionírok között

Megtiszteltetésnek érezzük...

Szőkék, barnák, feketék, csecsen-ingusok. Megyénk szovjetunióbeli testvérterületéről, a Csecsen-ingus ASZSZK-ból érkezett pionírcsoportot jellemezhetjük a fentebb leírtakkal.

Valamennyien megtiszteltetésnek érzik, hogy népüket a vendégszerető magyar úttörők között képviselhetik.

A 2500 kilométeres, több napos vonatút ugyan egy kicsit megtörte a gyerekeket, de amikor arról van szó, hogy Tata felfedezésére indulhatnak, legyőzik a fáradtságot, s elindul a csapat a KISZ Komárom megyei Bizottságának Szirmai István Politikai Képzési Központjából.

A pionírküldöttség vezetője *Irina Vasziljevna Rogyionova*, a területi Komszomolbizottság úttörőtitkára.

— Első alkalommal járok magyar földön, s tele vagyok várakozással. Igaz, vendéglátóink nem teljesen ismeretlenek számunkra, ugyanis tavaly együtt voltam a nálunk járt Komárom megyei úttörőkkel. A lehető legjobb benyomásokat szereztem, ezeket szeretném újabbakkal gazdagítani — nyilatkozta az úttörővezető. Majd megtoldotta a vendéglátók számára hízelgő megjegyzéssel. — Csak tegnap érkeztünk, de már olyan otthonosan mozgunk Tatán, mintha egy hete jöttünk volna. Mindezt Irina és a csoport másik felnőtt vezetője, *Szacita Angyijevna Gyemisova* azzal magyarázta, hogy rövid pár óra leforgása alatt rengeteg információt kaptak.

— Káprázik a fejünk a sok névtől, adattól, — mondták egyáltalán nem szemrehányóan. A területi úttörőtitkár már az első fehérasztal melletti beszélgetésnél afelől érdeklődött, hogyan miképp oldják meg az úttörőmozgalomban a nehezebb problémákat. Értette ez alatt az úttörőmozgalomból a KISZ-be való átmenet kérdését, vagy a szabad idő tartalmas eltöltését.

Az állandóan csivitelő vidám gyerekhad véleményére is kíváncsiak voltunk. Ketten vállalták közülük, hogy társaik nevében is szólnak. Az egyik *Lajla Curova Halitovna*, a pionírcsoport gyerekvezetője.

— Hazrany városából jöttem, kilencedik osztályba járok, tizennégy éves vagyok. A legjobbakra esett a választás. Én már komszomolista vagyok, az iskola titkára. Feladatom, hogy tanulmányozzam, milyen játékok népszerűek az úttörők körében. Azelőtt teniszezni sem tudtam, a magyarok segítenek az alapok elsajátításában. Nálunk a bugi-vugi a „menő" tánc, érdekel, mit járnak az úttörők. Ideérkezésem előtt böngésztem a lexikont, igyekeztem minél többet megjegyezni Magyarországról. Olvastam a magyar tengerről, a Balatonról, alig várom, hogy megmártózzam benne. A tatai vár elbűvölt, nagyon érdekes a története.

Argun városából érkezett *Aszlambek Oszmajev Magomedovics*, aki 13 éves. — Az iskolában a tanulás segítése a pionírfeladatom meg a sport érdekel. Jól tanulok, mégis meglepődtünk amikor egyike lettem a 2 tagú csoportnak. Szülei örültek, de féltettek is. Aztán, amikor értesültek róla hogy nincs kitől vagy mitől félteniük, szívesen beleegyeztek. Nagyon érdekelnek történelmi nevezetességek meg, hogy milyenek a magyar iskolák. Bizonyára látok majd néhányat.

Aszlambek szorgalmasan jegyzetel mindent, készül arra, hogy az új tanév elején beszámoljon társainak a nálunk szerzett élményeiről.

Budapestet, a Balatont, megyeszékhelyt, s annak úttörőházát szeretnék látni pajtások. Mintha csak kitalálták volna gondolatukat a vendéglátók — valamennyi megtekintése szerepel programban.

Tábortűznél

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 327-748, 340-726

Bér Rudolf, festő-művész

TÁRSADALMI SZEMLE

1984 FEB.

1021

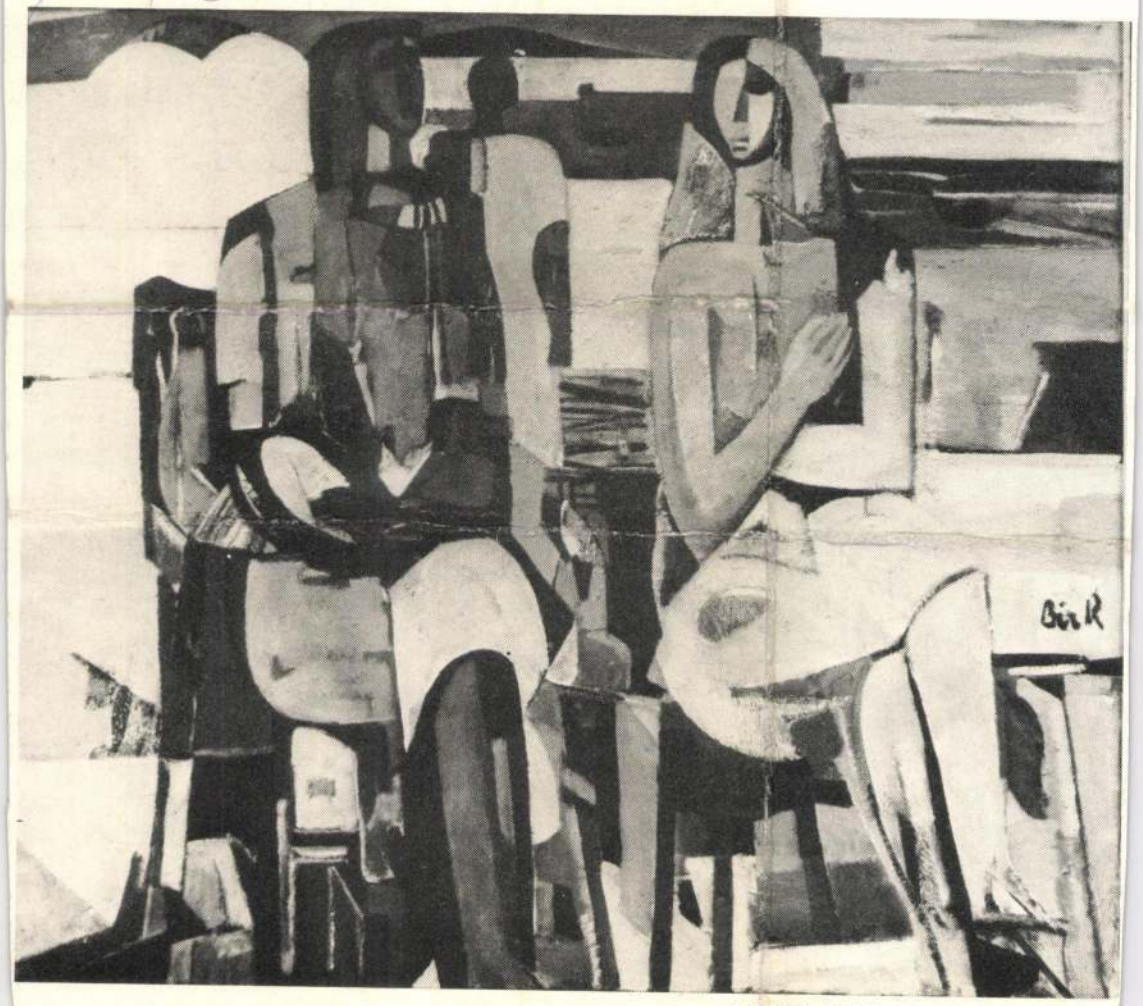

Bér Rudolf: Várakozók

10,– forint

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bér Rudolf

Szocialista Művészetért

1966 APR

1021

KÉPZŐMŰVÉSZETI KRONIKA

— A FEHÉRVÁRI ÚTI művelődési házban került nemrégiben bemutatásra néhány olyan kép és grafika, amelyek az idén az állami vásárlások során kerültek a Műcsarnok birtokába. A tárlatvezető Bér Rudolf festőművész volt. A **Képcsarnok** grafikai vándorkiállítása február 23-tól március 15-ig a **Villamosgép és Kábelgyár** művelődési házában volt. Március 16-án pedig **Gera Éva** SZOT-díjas festőművész nyitotta meg e kiállítást új bemutató helyén, a **Csavargyár** utcai munkásszállodában.

— A KÉPZŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE megtartotta a közgyűlést előkészítő választmánygyűlését, melyen megvitatták az elnökség beszámolóját. A közgyűlés április 6. és 7. napján lesz. Sikert kívánunk a közgyűlés munkájához!

— ÉRDEKES ADATOKAT tartalmazott Szilárd György beszámolója az elnökségünk legutóbbi ülésén. Elmondotta, hogy a **Képzőművészeti Alap** taglétszáma 2236 fő, ebből főiskolát végzett 1680 művész. A többi tag művészettörténész vagy rajztanár, valamint fotoművész. Az Alap jelentős szociális juttatásokat biztosít. Így többek közt nyugdíjat, mely 500-tól 1500 forintig terjed, a művészi tevékenység alapján kiegészítő nyugdíjat is adnak azoknak, akik korábbi munkaviszony alapján kapnak nyugdíjat; ez maximálisan 3000 forint lehet. A múlt évben 193 tag részesült segélyben, 183 200 forint értékben. 1965-ben 543 művész vette igénybe a művésztelepeket, amelyekre az alap egymillió 67 ezer forintot költött. Ösztöndíjat 62 művész kapott. 262 ezer forint értékben. **(SZS)**

Egy

A kísérlet szónak általában szimpatikus színezete van, hiszen az ember sokrétű tevékenységének egy-egy új, nyilvánvalóan óhajtott szakaszának a lehetősége rejlik benne. A kísérlet fogalmának kritériumai között feltétlenül ott találhatjuk a bátorság, a lehetőségekkel való élés, az okos leikesedés, a szívósság, és nem utolsó sorban a fiatalság szavakat.

Ennyit feltétlenül el kell mondanom általánosságban a kísérletről, ha az Állami Bábszínház Kamara Színpadáról akarok írni, mert ez a pár hónapja megalakult, főleg fiatalokból álló együttes — itt természetesen nem a korra gondolok — valójában rendelkezik mindazon kritériumokkal, melyek a kísérlet szóhoz szorosan hozzátartoznak. Hogy ez mennyire így van, mi sem bizonyítja kézzelfoghatóbban, mint az eredmény

lötte uralkodó erő ajándék
ezeket a javakat megvonja
az erő, abba is beletörődi
páni halászok viszont fel
ez ellen a bábu-sors ellen
talmul emberként halhatn

Ezek a darabok most
magukért beszélnek, nyilvá
késztetik majd az elkövet
hat előadás közönségét, te
lesz a maguk története
cikk, ha hiányosan is, ig
elmondani azt a történetet,
szükség volt, hogy a Bá
kamara színpadának iga
ténete megkezdődhessen.

URBÁN

A műv

BÉR RUDOLF:
„Zsuzsánna"
olaj 90x125 cm

CENTRALART Nyomda – Dorog

Bér Rudolf, kső

A kíváncsi festő

BÉR RUDI KIÁLLÍTÁSA ELÉ

Nők a vízparton

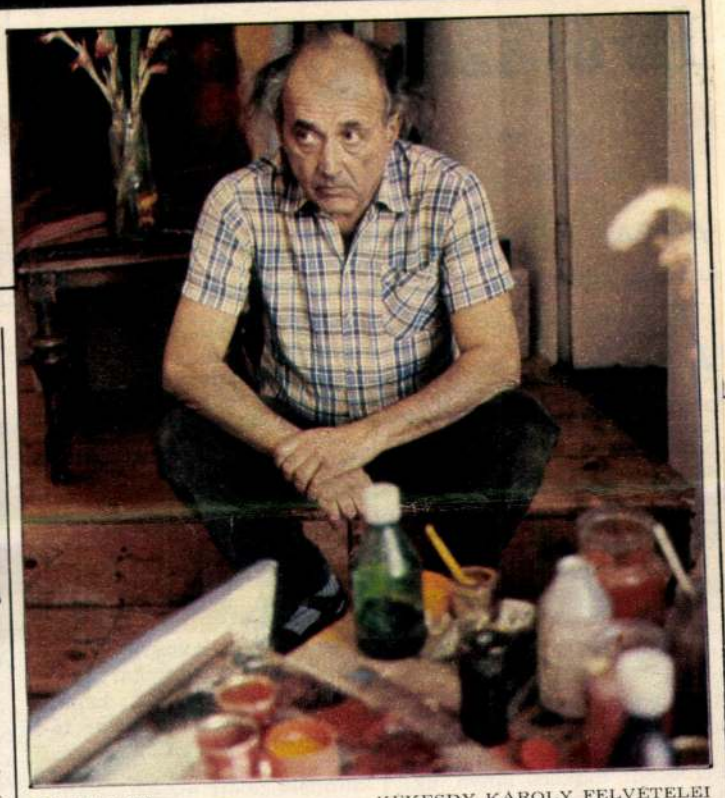

Bér Rudolf — KEKESDY KÁROLY FELVÉTELEI

Mielőtt e cikk irásához hozzáfogtam, elolvastam egy csomó magyar és külföldi nagyrészt olasz méltatást. Valahányszor a festő nevével találkoztam a szövegben, mindig valamilyen zavar fogott el. Bér Rudolf így, Bér Rudolf amúgy, sehogyan sem hangzott jól, de az sem, ha családnevén emlegették, Bernáth Aurél tanítványa, Bér, ekkor és ekkor látogatta a Képzőművészeti Főiskolát. Ez a zavar nagyon hasonlít ahhoz a viszolygó érzéshez, amikor a saját nevemet olvasom, Kolozsvári Grandpierre Emil legújabb könyvében ezt és ezt állítja, vagy ha a szerző ráun a túl hosszú névre, fölváltva emleget Grandpierrenek vagy Kolozsvárinak, s ez sem hangzik biztatóan. A neveknek is megvan a maguk sorsa. Arra a következtetésre jutottam, hogy ilyen névvel az ember Magyarországon nem lehet nagy író, még ha az is volna. Franciser Carcopino Francis Carco néven lett neves francia író, Lichtensteinből Lestyán ugyancsak remek névkurtítás, akárcsak a Sinkovitsból csonkított Sinkó. A humortalan Németországban nyugodtan szerepelhet becenevén Willy Brandt, s az Egyesült Államokban sem azon bukott meg Carter, hogy őt meg Jimmynek kényeztették. Mindez azért foglalkoztat, mert Bér Rudolf nem olyan név, amely viselőjét hozzásegítené az elismeréshez. Ezen a néven Magyarországon nem lehet valaki nagy festő, holott Rudi kétségtelenül nagy festő. Egyebek mellett azért döntöttem úgy, hogy Bér Rudiként emlegetem. Ez talán segít valamennyit. A hamis értékek eszelős forgatagában a legtöbb ember végleg elvesztette a fejét, következésképp nem használja rendeltetésszerűen. A magam részéről nem panaszkodom.

Rudi 1943 és 1949 között végzett a Képzőművészeti Főiskolán, a háborút leszámítva álomi körülmények között. Mert kik voltak a tanítói? Elsősorban Bernáth Aurél, ám a tantestületben jelen volt Berény Róbert s az ördögien okos Pátzay Pál, csupa olyan művész, akiktől öröm tanulni. S ha ehhez hozzávesszük, hogy a művelődéstörténetet a kisujjától a nagyujjáig művelt Cs. Szabó László adta elő, az esztétikát pedig Füst Milán, hát akkor megértem, hogy a kezdő művész az Olümposzon érezte magát, istenek között, istenek tanítványaként.

A küszöbön túl javában dúlt a szocreál. Különös, hogy a tervgazdálkodásban, a politikai élet számos területén rengeteg szó esik a vezetők voluntarizmusáról, mindenki hallgat viszont a kulturális voluntarizmusról és legfőbb hazai képviselőjéről, Révai Józsefről, holott mi más, ha nem voluntarizmus művészeket, írókat, sőt riportereket arra kényszeríteni, hogy mást írjanak, mást lássanak ahelyett, ami majd kiüti a szemüket? A temető csöndjét az öröm ujjongásaként dolgozzák föl szimfóniájukban.

Ez a tisztázatlan, de erőszakos elmélet sokakat megalkuvásra késztetett, a gyöngéket persze, meg az opportunistákat, a meg nem alkuvók lázadoztak, de csak belül, lélekben, a legegészségtelenebb, visszafojtott lázadással.

Rudi sem egyik, sem másik csoporthoz nem tartozott. Rögtönözni csak szilárd alapokról lehet — írtam valahol egy hólyaggal folytatott polémiában. Rudit a főiskolán szerzett szilárd alapok mentették meg, ő fütyülve a szocreálra, a főiskolán megszerzett szilárd alapokra épített, mert nemcsak rögtönözni, de építkezni is csak szilárd alapokra lehet. A magyar iskola hagyományainak befogadása után a posztimpresszionizmus felé fordult, majd egy franciaországi tanulmányút során megismerkedett a klasszicizmussal s ugyanakkor a kubizmussal. Ezt követte a hatvanas évek közepétől a hetvenes évek végéig a barokk, az expresszionizmus és Tintoretto. Sapienti sat, hogy a művészetben az eredetiség nem is ezred-, hanem milliomodrészekben érvényesül, a fontos az, hogy aki tanul, százszámra merít a különböző forrásokból, amit tanult, azt a maga módján, a maga eszközeivel ötvözze össze, hogy saját nyelvén, sajátos stílusban fejezze ki magát. Nos, hát ezt Bér Rudi elérte, egy kiállítás képei között az ő festményeit első pillantásra fölismeri nemcsak az avatott műértő, hanem a találomra betévedő érdeklődő is, föltéve, hogy látott már tőle valamit.

Szerintem a művészet az egyéniséggel kezdődik, s azzal is végződik. Ezt a követelményt Rudi megvalósította, mégpedig úgy — s ez nagy ritkaság —, hogy a szocreál betegsége egyetlen foltot sem ejtett rajta. Az alapból, ami ezt a csodaszámba menő eredményt mintegy előlegezte, hadd emeljem ki a legfontosabb vonást, ami nem más, mint a művészet és a valóság kapcsolata.

Hadd idézzem Szinyei-Merse Pál ide vonatkozó nagyon jellemző, különlegesen szellemes meghatározását vagy aforizmáját, ki minek veszi. Nem szöveghíven idézem, hiszen nagyon régen olvastam, már arra sem emlékszem, hol, de a gondolat az igazság metsző erejével vésődött belém.

A festőt ugyanazok a törvények kötik, mint a biliárdost — mondja Szinyei-Merse —, aki csak akkor képes dákójával megbökni a golyót, ha egyik lába érinti a földet. Más szóval, aki elrugaszkodik a valóságtól, búcsút mond a művészetnek. Valóság nélkül a művészet olyan, mint a fedezetlen váltó, amit a kezesek — azaz a felelőtlen elméletgyártók lennének kötelesek megfizetni, valójában nem ők, hanem az elprédált tehetségek vesztenek az ügyleten. Nos, Rudi akár nagyméretű murális festményt készít, akár kisebb méretűt, mindig a valóság elemeit variálja. A szilárd alap, amire épít, a valóság, ami — hadd jegyezzem meg — legföljebb manapság újság.

Valaha műtörténésznek készültem, nem lettem az, de a festészetet imádom, így aztán, ha írok, nem kötelességből s nem szakszerűen szólok be a látottakról, és csak azokkal foglalkozom, akiket becsülök és szeretek. Ezúttal Bér Rudi művészete késztet megnyilatkozásra. Igazság szerint három évvel ezelőtt kellett vagy illett volna írnom, akkor nyílt meg retrospektív kiállítása az Ernst Múzeumban, s ha van kedvező alkalom a megemlékezésre, értékelésre, az éppen a retrospektív kiállítás, amelyen nem néhány év termésében gyönyörködhet a nézö, egy lankadatlan alkotásban múló élet pazarul kitárulkozó gazdagságában.

Nem is tudom, miért nem ragadtam meg az alkalmat, miért nem váltottam írásra akkori elragadtatásomat? Élmény volt ez a kiállítás, igazolása annak a tömérdek olaszországi, svájci és hazai kiállításnak, amelyeknek a sikere lépésről lépésre vezérelte a művészt az egyre teljesebb, egyre árnyaltabb, s mindezeken felül egyre magyarabb festészet útján. Hogy miért nem írtam annak idején? Talán, mert kiállítási tárgy voltam magam is, s furcsának találtam volna, ha egy portré elmondja a véleményét.

Különlegesen gazdag volt ez a retrospektív kiállítás, egy kivételes termékenységű művész káprázтatta el a nézőt rendkívül változatos, ugyanakkor mindig egyéni alkotásai tömegével. Ez a lenyűgöző gazdagság alkalmat ad valóság és művészet egy másik összefüggésének megvilágítására. A művészet a tudományhoz hasonlóan a megismerést szolgálja, más eszközökkel. A megismerés ösztönzője pedig nem más, mint a minden emberi emberben tevékenyen működő kíváncsiság. Miért termékeny az egyik művész, miért nem a másik? Ez a kérdés. Szerintem a termékenység végső forrása az érdeklődés állandósága. Azt, akinek a figyelme következetesen ugyanarra a jelenségre irányul, a természet bőkezűen megfizeti. A valóság kifogyhatatlan, s nincs az a zseni, legyen az Leonardo vagy akárki más a legnagyobbak közül, aki egyetlen jelenségnek a végére tudott volna hatolni, egy érzelmet, egy hangulatot örökérvényűen meg tudott volna ragadni. Krúdy az írásaiban ugyanazt a hangot kereste, ugyanígy Bér Rudi a tomboló színeknek, a szigorú kompozíciónak, a lírának, a fantáziának, a gondolatoknak ugyanazt a harmóniáját festi meg, mindig másként, lényegében mindig azonosan.

Ki-ki azt a világot építi műveiben, aminek a tervét magában hordozza, s ez a terv határozza meg, hogy a figyelme mire irányul. Akiből hiányzik ez a belső terv, csak az első akadályokat veszi, azokon túl elnémul, megbénul. A meddők, az egyművűek, a gyér termésűek túlnyomó része azért nem képes folytatni, amit elkezdett, mert figyelme ellankadt, szétszóródott, mert túladtak élményeiken, kiürültek. Bér Rudit ez a veszély nem fenyegeti, az ő kíváncsisága, s vele alkotókedve nem csökkent, jó szögből nézi a valóságot, s azért képes megújulni, mint ahogy a jelen kiállítás bizonyítja. A festmények bensőségesebbek, a hangsúly a szerkezetről a lírára tolódott át, az izgalom, a dinamika, amely régebbi műveit áthatotta, az eddigieknél szelídebb harmóniában nyilvánul meg. Egy új Bér Rudi mutatkozik be, aki azonos a régivel, s mégis új.

KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE EMIL

és valóság

YHÁZÁN

Képünkön: jelenet az előadásból
CSUTKAY CSABA FELVÉTELE

formáiban bravurosan egy-séges terve). Itt hívja össze lányait és vejeit Lear, hogy birodalmát felossza közöttük. Goneril és Reagan hízelkedése után szembetalálja magát a szűkszavú szereteteskütt tevő Cordéliával. Felbőszíti makacs lánya, aki a legjobban hasonlít rá; örökölte meggondolatlan szókimondását és dacos karakánságát. S hogy Cordélia megtagadja a mézes-mázoskodást, Lear első dühében mindjárt szakít is legkedvesebb gyermekével.

Bámulatos, véletlenszerű hatása van ennek a jelenetnek Szegvári Menyhért rendezésében. Szinte elhanyagolhatónak és jóvátehetőnek érezzük az összeütközést. Egyszerű játék is lehetne (csel annak kiderítésére, hogy vajon melyik kérő venné el Cordéliát kitagadva is, vagyontalanul akár), esetleg hétköznapi családi perpatvar, amelyet majd megbocsátó, nevetős békülés követ. Ám, az uralkodó több, mint oktondi terve: az országosztás, a szeszélyes megsértődés, a hebehurgyán kimondott száműzetések többé jóvátehetetlenek. Ettől kezdve menthetetlen a király. S a pécsi előadásban nagyon is jól érződik a megállíthatatlan csúszás, zuhanás, s a „késő bánat" egyre növekvő fájdalma és tehetetlensége. Feszültnél feszültebb jelenetek követik egymást, szinte az elviselhetetlenségig magas hőfokon izzik a lányok Győry Emil által megrázóan megformált alakra, amit Bolondja mond róla: kár, hogy megvénült, mielőtt benőtt volna a feje lágya. Bár tébolyában is méltán nevezi önmagát ízről-ízre királynak, mindenekelőtt mégis a nyíltszívű, naiv gyermekek tisztaságának, kordában tarthatatlan indulata teszi őt széppé és hatalmassá.

A cselekmény másik vonalát, a *másik* tragikus apai vétséget és következményeit kellően erőteljessé teszi Balikó Tamás vagabund Edmundja. Szívszorítóan párja Learnek a pajtajelenetben Helyey László, aki az elvárhatónál talán kívülmaradóbb Edgart alakít. Nem lenne méltányos említés nélkül hagyni a többieket sem: Oláh Zsuzsa gőgös Reganját, Borbáth Ottilia ravasz Goneriljét s Maronka Csilla konvencionális Cordéliáját. Újváry Zoltán egy helyben topogó, jóvágású Alban, Sipos László kőszilárdságú Kent. Valamennyien veszítenek erejükből a második részre, s játékukon a kimerülés jelei mutatkoznak. Hűl a levegő, egyszeriben a jövésmenést, a színváltozások üresjáratait is soknak találjuk. Mégis: e pécsi este megérezteti a színészekkel együtt lankadó nézővel, hogy a világirodalom alighanem legnagyobb színdarabját, legcsodálatosabb tragédiáját látja.

STUBER ANDREA

lahogy mindig megszeretnék. Anélkül vonul be színpadjainkra, hogy nagyobb vihart okozna. Így volt ez a *Fej vagy írás* és a *Kinn vagyunk a vízből* premierje után. Bizonyára nem vet szelet a nyíregyháziak legújabb magyarországi bemutatója sem.

A nagyszínpadon vitte színre Salamon Suba László John Clare költő életét, amely a nyomorból, az ideigóráig tartó elismerésen keresztül az elmegyógyintézetbe vezet. De ez az út csak azzal együtt érdekes, amit a szerző a költő köré vetít. A kíméletlen kenyérharcokkal, a kendőzetlen néphangraggal, az erdőben vett szerelemmel, a fenyegető bitófával, a szépelgő és ítélkező felső tízezerrel. Vagyis azzal a XIX. század elejei Angliával, melyben Clare alkotni akar.

A rendezőt is ez a társadalom és az írással foglalkozó, alkotó ember kapcsolatára kibővített szerzői gondolat foglalkoztatja. Éles kontúrokkal megrajzolt tablókat rak a szemlélődő Clare elé. Rideg, taszító képeinek megfestéséhez Benedek Mari kiszáradt fái, kissé nehezen mozgatható lemezbörtönei és Dés László éles zenéje nyújt segédkezet. Ebben az elembertelenített világban vezeti végig a költőt. Néha lassú léptekkel, ritmust tévesztve, néha pedig túlságosan is távolról szemlélve az eseményeket. Elaggott normálisok és csak egymást értő megbélyegzettek találkoznak. És Salamon Suba László úgy gondolja, hogy a nem normálisak érthetetlennek tűnő szavai az emberibbek.

Ez a többrétegű, nagy ívet befutó darab kidolgozott együttes munkát kíván. A nyíregyházi társulat kisebb törésektől eltekintve győzi a feladatot. A szerepek közötti áttűnéseket éppúgy, mint a színpadképessé tett valóságjeleneteket. A legnehezebb dolga kétségtelenül a John Clare-t alakító Safranek Károlynak van. Néma szemlélődésének kell súlyt adnia. A színész nemcsak ezt teszi meg, de tekintetéből az agy fokozatos elborulásának folyamata is jól látható. S amikor a ketrecbe téve, érthetetlen hangokat hörög fel, az nemcsak egy őrült elme megnyilvánulása, hanem a költő segélykiáltása is. Mint ahogy különleges jelentést ad Szigeti András megbékélést hirdető, türelmes tiszteletesének is az, hogy az elmegyógyintézetben Napóleonként él tovább. Egy hadvezérként, aki tévesen hiszi magáról, hogy övé a világ. Gaál Erzsébet Clare feleségeként tökéletesen megfelel szerepének: kezdeti, a költő elismerésével egybeeső féltékeny ragaszkodását hideg, racionális elfordulás váltja fel. A múzsa, a Varjú Olga megformálta Mary sem olyan varázsos, amilyenként a költő verseiben él. Ösztönei szerint cselekvő nő, a leghétköznapibb valóság.

S hogy hol a helye, mi a szerepe ebben a kiüresedett világban a költészetnek? Ezt kutatja a nyíregyházi előadás — nem túl optimistán, de izgalmasan.

Hanem a színház — és a fordító — találhatott volna más címet a darabnak — miután Tom Topor darabja három éve megy a Madách Színházban *A bolond* címmel.

CSIZNER ILDIKÓ

Eszmei magasságokba emelkedett

Olyan formátumú énekművész-egyéniség, amilyen Basilides Mária volt, csak néhány akad a magyar zenetörténetben. Olyan formátumú emberi egyéniség pedig, amilyen ő volt, a század teljes magyar művészetében is kivétel. Belső tisztasága, méltósága és ezeket a jellemvonásait támogató ereje átütött gyönyörű énekén éppúgy, mint egyéb cselekedetein. Művészi rangjával, előadói tekintélyével kibontakozásában segítette a század első fele nagy magyar zenéjét, az őt zongorán gyakran és szívesen kísérő Bartók Béla, Kodály Zoltán és követőik alkotásait akkor, amikor ezt a segítséget még csak tűzön-vízen át lehetett adni. Ezzel éppúgy, mint egész bátor életvitelével nyíltan kiállt az akkori társadalmi viszonyok ellen. Világkarrier kapujában ennél fontosabbnak tartotta, hogy nagyra értékelt hangját olyanok — munkások — hangversenyein is hallassa, akikkel sem az Operaházban, sem más hangversenyeket nem találkozhatott volna.

Nemzetközi viszonylatban

Basilides Mária

is kevesen említhetők, akik Bach oratóriumaiban, Schubert, Mahler, Bartók, Kodály dalok és (nem csak magyar!) népdalok éneklésében, Gluck, Bizet, Saint-Saëns, Csajkovszkij zenedrámák főszerepében ilyen egyformán magas színvonalon képviselték volna az énekművészetet. Nem csak *„az Operaház örökös tagja"* — örökös tagja a magyar zeneművészet egészének.

Küzdelmekben és eredményekben gazdag életéből egyetlen esztendő átnyúlik a felszabadulás utánra. Szép számmal élnek még, akik nem csak a sajnos szánalmasan kevés hanglemezről, hanem varázslatos személyes előadásban élvezhették élete végéig töretlenül szép, mély alt hangját, éneklését. A *Pique Dame* grófnőjeként egy felejthetetlen operai estén 1946-ban — utoljára. (Bartók Béla halála első évfordulójának a napján halt meg.) Nagy küzdőtársa, értője és értékelője, a kiváló zeneesztéta, Tóth Aladár, *„operaházunk egyik legfőbb büszkesége"*-ként emlékezett róla, aki *„elérte a legnagyobbat, eszmei magasságokba emelkedett."*

November 11-én lenne 100 éves.

RAJK ANDRÁS

BÉR RUDOLF:
„Zsuzsánna"
olaj 90x125 cm

GENERALART Nyomda – Darag

SZÍNHÁZ

TAPS
József Attila Színház

Éppen tizenöt éve mutatták be a New York-i Broadwayn a *Taps* című, négyszerzős musicalt. (Szöveg: Betty Comden és Adolph Green, zene: Charles Strouse, versszöveg: Lee Adams.) Közönségsikert aratott, s a kritika is jól fogadta, amire két Tony-díj a bizonyíték. (Ami a filmesek Oscarja, az a színháziak Tonyja Amerikában.) Angyalföldön megnézve most a magyarított változatot (fordító: Prekop Gabriella): se nem túl dallamos, se nem igazán eredeti a zene, a ritmus is csak mérsékelten vérpezsdítő. A versszövegek olykor egy fokkal jobbnak tűnnek a muzsikánál. A librettó eléggé szokványos. Amióta az amerikaiak művelik a musical műfaját, azaz majdnem egy

évszázada, legalább minden harmadik vagy ötödik — magáról a musicalcsinálásról szól: a kulisszák beső világáról, a sikerről és a tapsról, a precíz színpadi együttműködésről és a hajszálvékony ereken áramló gyilkos intrikákról, a színházi boldogságról és a magánboldogtalanságról. A *Taps* is nagyjából ezzel van tele. Az átlagmusicalnél egy picikét talán jobb, de eléggé hosszadalmas.

Hogy valamivel jobbnak érezzük a nagy átlagnál, az nem kis részben Iglódi István érdeme, aki látványosan revüszerű, színészileg-lélektanilag kidolgozott előadást szervezett, jól feldobva Reinthaller Éva színes koreográfiáit. Galambos Erzsi olyan szívbemarkolóan jó, mintha irodalmi mélységű drámának lenne a főszereplője. Játékban és énekben méltó partnere a vendég Szakácsi Sándor.

Ebben a színházban nem először figyelünk fel Ivancsics Ilona kiváló képességeire. Markánsan megformált figurát hoz Újréti László, Borbás Gabi, Makay Sándor és — mozgásbeli túlzásaival együtt is — Józsa Imre. A főiskolás Pápai Erika érett, izgalmas tehetség.

Barabás Tamás

FILM

EGY NŐ AZONOSÍTÁSA
Színes olasz film

Michelangelo Antonioni hosszú hallgatása talán véget ért. A hatvanas évek bálványozott rendezőzsenije, a filmnyelv forradalmi megújítójaként ünnepelt, majd modoros, idejétmúlt klasszikusának kikiáltott művész 1982-ben Cannes-ban új filmmel jelentkezett. Utolsó alkotásaiban — elsősorban a *Nagyítás*ban és a *Foglalkozása: riporter*ben —

szorongatóan hangsúlyos szerepet kapott a valóság megismerhetőségével, az alkotói cselekvés hasznosságával szembeni fájdalmas kétség. Antonioni nyilatkozataiban maga is utalt a filmkészítéssel mint művészi véleménynyilvánítással kapcsolatban érzett bizalmatlanságára és arra az elhatározására, hogy nem készít több mozifilmet. Az 1983-ban nálunk is bemutatott, *Az oberwaldi titok* című, videotechnikával forgatott munkája — elektronikus színtrükkjei dacára — kudarcba fulladt kísérletnek bizonyult.

Az *Egy nő azonosítása* tehát mindenképpen a visszatérés bizonyítéka. A visszatérés azonban nem lett egyúttal visszatalálás is, jóllehet a történet olyan közegbe — az érzelmek világába — kalauzolja a nézőt, ahol Antonioni kétségkívül otthonosan mozog. Új filmje az egyén, a személyiség pusztító magányáról, a kapcsolatteremtés lehetetlenségéről a „lélektől lélekig" való eljutás keserű reménytelenségéről vall. Filmrendező hőse leendő produkciója hősnőjét, annak személyiségét keresi. A biztos pontot filmje és ezáltal önmaga számára is. Kapcsolatteremtési kísérletei eközben zátonyra futnak. Titokzatos, előkelő szeretője hirtelen elhagyja; új barátnője mástól vár gyermeket. Maradnak az emlékek, a megvalósulni nem akaró film terve és a létezés végtelen szomorúsága. Antonioni a végletekig lecsupaszítja filmje cselekményét, annak érdekében, hogy alkalma legyen a lelki folyamatok vizsgálatára. A külvilág tudatosan kívül marad érdeklődésén. Olvasatában ugyanis az egyetlen lehetséges létforma a befelé fordulás, a kinti sivársággal szemben az érzelmek burkába való rejtőzés. Carlo Di Palma túlfinomult szépségű felvételei is ezt a dekadens hangulatot, a kiábrándultság nem enyhülő gyötrelmét regisztrálják.

Gáti Péter

ARANYOSKÁM
Színes amerikai film

Mit tegyen egy mindenki által tehetségesnek tartott, ám túl ingerlékeny, nehéz természetű színész, ha nem kap munkát? A megoldás egyszerű: ha a maga álcájában nem boldogul, másikat kell öltenie. Például maszkírozza magát nőnek, s ami nem sikerült férfiként, majd sikerül színésznőként. Ősrégi, jól bevált trükk ez már. A kétszeres szerepjátszás, az átalakulás izgató varázslata mindig is foglalkoztatta az írókat és rendezőket. Gondoljunk csak *A testőr* című Molnár Ferenc darabra, Sándor Pál *Herkulesfürdői emlék*ére. Makk Károly filmiére, a *Játszani kell!*-re vagy az *Őrült nők ketrecére*. Sydney Pollack (méltán) agyondicsért filmje talán leginkább Billy Wilder fergeteges komédiáira, a *Van, aki forrón szeret*ire emlékeztet.

A lovakat lelövik, ugye?, *A keselyű három napja* és a nemrég bemutatott *A szenzáció áldozata* rendezője az utóbbi évek egyik legkitűnőbb szórakoztató filmjét készítette el. Pollack nem éri be a travesztita figura kacagtató ábrázolásával, nem csupán felszínesen érinti a nemiségtől függő társadalmi kapcsolatok viszonylagosságát. Hű marad ugyan a hollywoodi dramaturgia szabályaihoz, de nem távolodik el a valóságtól, a jelenkor problémáival is foglalkozik.

Filmjének fő „attrakciója" azonban mégiscsak Dustin Hoffman.

Michaelből Dorothyvá válása egészen fantasztikus! Tökéletesen alakítja ezt az átmenetet: a kezdetben még csak ellesett, eltanult női gesztusok végül már szinte ösztönös viselkedéssé válnak. Dustin Hoffman nak kettős, sőt hármas életet kell élnie. Alakítása oly meggyőző, hogy amikor a történet végén kibékül a szeretett nővel, megtévesztett, korábbi „barátnőjével" (Jessica Lange játéka Marilyn Monroe-t idézi) a néző maga is elbizonytalanodik vajon kit választ valójában Julie Michaelt vagy inkább Dorothyt?

Hollós László

HANGLEMEZ

BASILIDES MÁRIA LEMEZE

Legendás, sőt karizmatikus személyiség; csak áhítattal lehet szólni róla. Azon kevesek közé tartozik, akik művészi hivatásukban és emberi magatartásukban egyaránt a példakép magaslatára emelkedtek: Basilides Mária kiérdemelte, hogy eszményként tekintsünk rá. A *Magyar Előadóművészek*-sorozatban megjelent lemeze, a kezdetleges felvételtechnika okán, persze csupán valamiféle röntgenképet ad a csodálatos hangról: nem érzékelteti dús színeit, meleg rezonanciáit, a középtartomány sötét ragyogását — ám az intonáció makulátlanságát, a formálás nemes biztonságát, a légzéstechnika és az artikuláció végsőkig kimunkált tökélyét, azt igen. És természetesen az interpretáció egész impozáns építményét: a sallangtalanul tiszta vonalvezetést, a kifejezés erőteljes és szuggesztív voltát, az érzelmek bensőséges hitelét, a dinamika páratlan fegyelmét és változatosságát. Basilides énekművészete, azt hiszem, éppen olyan magányos hegycsúcs századunk zenetörténetében, mint pályatársai közül Kathleen Ferrieré; lényük komolysága és emelkedettsége is bizvást rokonítható. S amilyen kivételes muzsikuspartner adatott a sors kegyelméből az angol mezzoszopránnak Bruno Walter személyében, olyan nagy találkozás Basilides és Bartók közös zenélésének minden pillanata. Az áriákat és dalokat kínáló portréfilm [illegible] válogatása

is — s nemcsak dzsesszben —, nagyon jó volt megtudni. A lemez tíz dalában a legádázabb kritikus sem tudna találni egy szemernyi manírt, szépelgést sem. És ez azért nagy szó, mert színészek lemezeinél bizony nemegyszer tapasztalhattuk már ezt.

Mindegyik dal igazán szól valamiről. Mégpedig nem is akárhogyan, érdekesen, igényesen, elgondolkodtatóan. És még valami: nagylemeznek évek óta nem volt ilyen gyö-

HETI AJÁNLAT

nyörködtetően szép borítója (fotó: Révész András, grafika: Fábry Péter). A hátlap sincs teletömve számtalan közreműködő, „épp csak ott volt" ember nevével. Persze azért jólesett felismerni a *Vetkőzés* című számban Somló Tamás jellegzetes, fátyolos-rekedtes hangját. *(Krém)*

Tancsik Mária

KIÁLLÍTÁS

állandósult színvilággal, formarenddel dúsítva őket. Jöhetnek új irányzatok, Bér Rudolf őrzi képnyelvének hídfőállásait. Erős rajzvonalak alakítják a szerkezetet véglegessé. Hevenyészett pontokat nem találunk képei felületén. Arra törekszik, hogy egy adott pillanat emberi, festői kondicionáltságában a lényeget találja meg. Ezt el is éri. Több változattal ered Tintoretto nyomába, s újrahangolja, amit a reneszánsz e mestere örökségként jelenünkre hagyott. Kiváló mű Kolozsvári-Grandpierre Emil portréja. Az arcmás oldalbillentése nemcsak az író jellegzetes fejtartását idézi, hanem magatartását is, mely termő iróniával telített. *(Képünkön a művész Festő című képe)*

Losonci Miklós

FOLYÓIRAT

FILMKULTÚRA

A Magyar Filmtudományi Intézet és Filmarchívum átalakulása az intézet folyóiratát, a *Filmkultúrát* sem hagyta érintetlenül. A havilapok sorába lépett a *Filmkultúra* is, borítója, tipográfiája, s valamelyest a profilja is megváltozott. A lap elsősorban a magyar film jelenét és múltját mutatja be. „A *Filmkultúra* legfontosabb feladata a magyar film ügyének szolgálata" — írta bevezetőjében Nemeskürty István, a Magyar Filmintézet igazgatója.

Az aktuális kritikák és a filmmúzeumi bemutatóhoz kapcsolódó cikkek mellett egy darabka filmtörténet is helyet kapott a lap első számában. A háború előtti magyar film kiemelkedő alakja, a száz éve született Balogh Béla (többek között *A Pál utcai fiúk*, az *Édes mostoha*, a *Gyermekszív* és Karády Katalinnal a főszerepben az *Ópiumkeringő* rendezője) pályáját ismerteti Karcsai Kulcsár István. Részletek jelentek meg a rendező nemrég előkerült filmelméleti írásaiból. Balogh Béla 1937-ben vetette papírra gondolatait a filmkészítésről. *A film lélektana* című, a kor hangulatát, lendületét is tükröző tanulmány eloszlatja a kételyeket: Balogh Béla nem csupán rendkívül termékeny iparos volt (hatvan filmet készített. Budapesten és Berlinben is dolgozott), hanem tudatos művész, aki a mozgókép új kifejezési lehetőségeit kereste. Elképzeléseit, gyakorlati tanácsait túlhaladta már az idő, de *A film lélektana* a magyar filmkultúra kitörölhetetlen része.

Koltai Ágnes

BÉR RUDOLF KÉPEI
Hatvani Galéria

E festő őrzi törvényeit — következetessége miatt válhat karakteressé. Bér Rudolf egy hang, egy szólam piktúránkban. Nem meghökkentő, hanem szilárd, korrekt. *Óbudai hajógyárában, Etratati szikláiban* Derkovits folytatható folytatásait látjuk. Enyhén „kubizálja" alakzatait,

KAJÁN

UFO

— Az a kár, hogy nem ismerjük a cirillbetűket! —K—

ÚJ TÜKÖR / Képes kulturális hetilap

Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 221-285, 429-350, 222-408
Főszerkesztő: **BENJÁMIN LÁSZLÓ**
Főszerkesztő-helyettes: **FEKETE SÁNDOR**

Kiadja: **LAPKIADÓ VÁLLALAT**
Budapest VII., Lenin krt. 9–11.
Felelős kiadó: **SIKLÓSI NORBERT,** a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója
HU ISSN 0133–1361

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Hírlap Irodánál (Postacím: Budapest V., József nádor tér 1. – 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: negyedévre 120,– Ft, ½ évre 240,– Ft, 1 évre 480,– Ft.

85.0126 Athenaeum Nyomda, Budapest, rotációs mélynyomás. Felelős vezető: **Szlávik András** vezérigazgató. **INDEX: 25 817.** Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP

1981 NOV 27

BÉR RUDOLF

1021

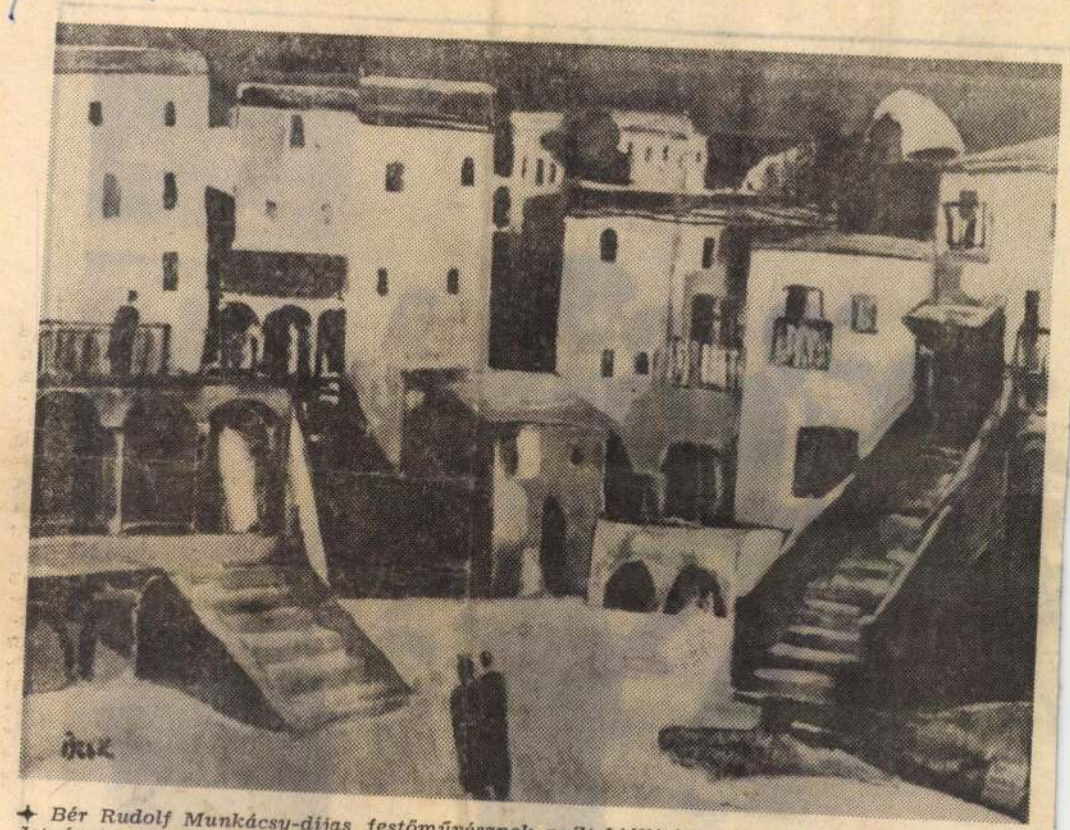

✦ *Bér Rudolf Munkácsy-díjas festőművésznek nyílt kiállítása tegnap a Képcsarnok Szőnyi István-termében. A határainkon túl is ismert művész a Balaton, Olaszország ihlette képeket, figurális kompozíciókat hozott miskolci kiállítására. Képünkön Olasz kisváros című festménye látható.*

Hét végi kalauz

Sport-show • Karády ürügyén Kiállítás a Képcsarnokban • Bükki túrák

✦ **Nagyszabású rendezvény színhelye lesz vasárnap a városi sportcsarnok. A Sport-showban lesz humor, dzsesszbalett, japán harci verekedés, asztaliteniisz-bemutató, női foci, fő műsorszámként pedig teremlabdarúgó-mérkőzés a tévériporterek válogatottja és a popválogatott között. Délután 3 órakor kezdődik a program, melynek szereplői között van Lerch Ferenc (Gúnya I.), az asztaliteniisz-válogatott két tagja, Tóth Szabó Szilvia, Prókai Annamária, Prókai Éva (dzsesszbalett), A tévések válogatottjában mások mellett Kopeczky Lajos, Egri János, Bokodi Béla, Gyulai István, Knézy Jenő és Déri János játszik. A popválogatott felállása: Pataki Attila, Frenreisz Károly, Török Ádám, Gidófalvi Attila, Köves Miklós, Nagy Feró, Miklós Tibor, Komár László, Bakacsi Béla és — vendégként — Boross Dezső (Népsport). A műsorra a sportcsarnoki tiszteletjegyek nem érvényesek, belépődíj: 50 forint.**

✦ Hankiss Ágnes lesz a vendége a Tokaj Értelmiségi klubjának. Ma este 7 órától beszélgetést vezet a Valóságban megjelent, Karády Katalinról szóló cikkéről. Utána, 9 órától, a Kaláka együttes és a kolozsvári Varga Vilmos mutatja be az Értelmiségi klubban Villon-műsorát, Maszek ballada címmel. (Ugyanezt az összeállítást láthatják-hallhatják az érdeklődők ma este 7-től az egyetem Rockwell klubjában.) Visszatérve a Tokaj vendéglátóházhoz: vasárnap délután 2 órától Cola-bár, ahol gyöngyfűzéssel foglalkozhatnak a gyerekek.

✦ **Bér Rudolf Munkácsy-díjas festőművésznek nyílt kiállítása tegnap a Képcsarnok Szőnyi István-termében. A december 10-ig nyitva tartó tárlatra balatoni, itáliai sorozatán kívül figurális kompozícióit hozta el a művész, aki 1949-ben szerzett diplomát Rudnay Gyula és Bernáth Aurél növendékeként. Bér Rudolf rendszeres résztvevője a hazai és nemzetközi kollektív kiállításoknak, a 60-as évektől sokat állít ki külföldön, főleg Olaszországban.**

✦ Most, amikor az egykori falukutatók hagyományait felújítva, egymás után jelennek meg a mai „Magyarország feledezése" sorozat szociográfiái, legfőbb ideje volt kiadni Nagy Lajosnak a mindezeket megelőző ilyen tárgyú írásait. Már csak azért is, mert Nagy Lajos éppen olyan otthonos volt a városszociográfiában, mint a faluéban. Ezért ajánlja Máté Iván Nagy Lajos nemrégiben megkezdett életmű-sorozatának első két kötetét mindenki figyelmébe. Az ajánló még emlékszik rá, milyen izgalommal olvasta ezeket az írásokat az ő nemzedéke, amikor azok először megjelentek, és elmondhatja, hogy most sem hatottak rá másként, akár az első „A falu meg a város" című, most kiadott kötet, benne a híres Kiskunhalom, vagy A falu álarca, akár a másik kötet, a Budapest nagykávéház című regénye. Nagy Lajos tárgyilagos, minden parasztromantikát, polgári nosztalgiát egyaránt mellőző stílusa talán a legautentikusabb kép a húszas, harmincas évek Magyarországáról.

✦ **Bükki túrákra hívják tagjaikat és az érdeklődőket vasárnap a természetjáró szakosztályok. A miskolci vasutas természetjárók vasárnap 9 órakor a majális-parki autóbusz-végállomáson találkoznak, majd Lebanovits Etelka vezetésével a következő útvonalon turáznak: Ómassa—Herman Ottó turistaház—Köpűs-forrás—Magoskő—Sólyomkút—Garadna. A Garadna-völgy másik oldalán túráznak a diósgyőri vasas természetjárók. Ők vasárnap reggel Lillafüredről az 5-ös autóbusz végállomásáról 9.03 órakor indulnak Volán-busszal Hollóstetőre. A túra útvonala: Hollóstető—Nagy-Dél—Erdészeti emlékmű—Kurtahegy—Kurtabérc—Borókásteber—Savós-völgy—Eszperantó forrás—Lillafüred. Túravezető: Gácsi József és Varga János.**

Összeállította:

Sz. G.

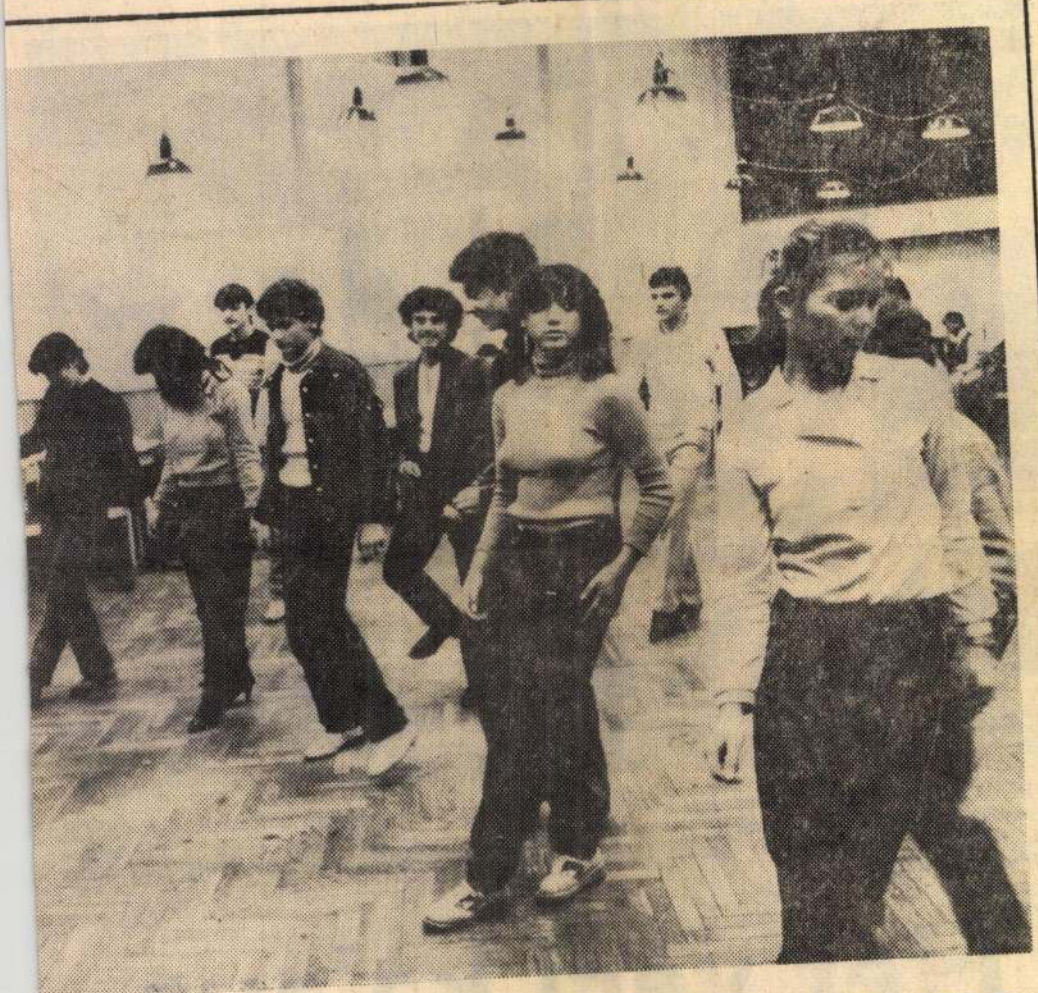

ben minden kedden este divattáncokat tanulhatnak a fiatalok. A jó mozgásúak a KÖDMÖN-
ukat. Választhatnak a társas- és formációs tánc között. (Cikk a 6. oldalon).
(Kerényi László felvétele)

napos
kahét
OLDALON)

Műemlék lesz az aknatető?

(GLOSSZA A 3. OLDALON)

és hó

Mi legyen a címkén

élelmiszertörvény rendeleteit

betegek számára készülő diabetikus termékeket narancssárga, a sószegény készítményeket világoskék, a zsírszegényeket lila korong, a glutén — búzaliszt — nélküli termékeket pedig fehér alapon áthúzott búzakalász jelzésű dobozba, üvegbe csomagolják. Ily módon a kereskedelmi dolgozók és a vásárlók könnyen felismerhetik ezeket. Az Egészségügyi Minisztériumban úgy vélik, szükséges feltüntetni ezeknek az áruknak a címkéin a készítmények tartalmát, azt, hogy ezek kik számára ajánlottak, melyik készítményből mennyi fogyasztható. Az ezekben használt egyes adalékok, például a szorbit mellékhatására is ajánlatos felhívni a figyelmet.

Az élelmiszertörvény várható végrehajtási rendeletei megkönnyítik az új termékek gyártásának engedélyezését, előírják, mit kell ismertetni a csomagoláson és mit nem. Az élelmiszerek minőségi előírásait, fogyaszthatóságának időtartamát, értékesítésének, tárolásának, reklámozásának módját is szabályozzák majd.

súcsértekezlete

közösségi okmányt is, amely azt célozza, hogy a tízek egyeztessék az eddiginél szorosabban külpolitikájukat, kiterjesztve az egyeztetést a biztonsági kérdésekre is. Végül megvitatják a kétnaposra tervezett tanácskozáson az időszerű nemzetközi kérdéseket, elsősorban Leonyid Brezsnyev bonni látogatását, és a közel-keleti helyzetet.

OLAJFESTMÉNYEK:

Önarckép	60×80	1945.
Zöld fej	51×62	1946.
Citromos csendélet	64×54	1947.
Konyhai csendélet	50×60	1947.
Veszprémi táj	60×80	1947.
Műteremben	55×63	1947.
Veszprémi utca	50×70	1947.
Csendélet	50×60	1948.
Fűszerüzlet	52×52	1949.
Havas Zugló	50×60	1951.
Nagymama	60×80	1951.
Zugló	70×100	1951.
Téli utca Zuglóban	60×80	1953.
Műtermi csendélet	60×80	1954.
Műtermi csendélet	60×80	1954.
Tiszapart	95×115	1954.
Szilágyi Sándorné	60×80	1955.
Kósa György	50×60	1955.
Villamoson	80×100	1955.
Tél	70×80	1956.
Festőnő	95×115	1956.
Téli ablak	75×92	1956.
Ablak	80×100	1956.
Fehér ház	60×80	1957.
Művesztelep	80×100	1957.
Kertben	115×135	1957.
Dunakanyar	60×80	1957.
Vasútállomás	60×80	1957.
Műtermi csendélet festőasztallal	60×80	1957.
Műtermi csendélet	80×100	1957.
Piactér	80×100	1957.
Akasztódomb	60×80	1958.
Tihanyi utca	60×80	1958.
Műtermi csendélet	70×100	1958.
Önarckép	80×100	1958.
Őszirózsa	80×100	1958.
Bérházak	52×63	1958.
Halászok	97×114	1958.
Cukrászda	98×125	1959.
Virágüzlet	115×135	1959.
Interieur	120×94	1959.
Este	120×94	1959.
Tihanyi móló	70×70	1959.
Dunapart	70×80	1959.
Szürke Balaton	60×80	1959.
Kisbalaton	60×80	1959.
Festő	70×140	1959.
Akt	60×80	1959.
Rálátás Tihanyra	60×80	1959.
Hazatérés a munkából	115×90	1959.
Alkony Tihanyban	70×80	1959.
Öreg hölgy	80×100	1959.
Nagymarosi jelenet	70×100	1959.
Műteremablak	80×100	1959.
Kubikusok	80×100	1959.
Tavasz	170×125	1959.
Vacsora után	97×120	1959.
Művész	97×120	1959.
Festő és modell	120×94	1959.
Halászok	95×115	1959.
Kisbalaton	70×50	1959.
Tihanyi belsőtó	70×50	1959.
Aranyház	50×70	1959.
Mosdó	50×70	1959.

GRAFIKÁK ÉS AKVARELLEK

Rajzok

Lómosdatás	30×42	1959.
Halászok	30×42	1959.
Kikötő	30×42	1959.
Hálójavítás	30×42	1959.
Vízpart	30×42	1959.
Csónak	30×42	1959.
Visegrád	30×42	1959.
Bisztróban	30×42	1959.

Akvarell

Gyümölcsök	30×40	1956.
Kőbánya a Tisza mellett	30×40	1957.
Tokaji utca	30×40	1957.
Tiszapart	30×40	1957.
Este /	30×40	1957.
Siófoki kikötő	30×40	1958.
Terasz	15×20	1959.
Vízpart	15×20	1959.
Vízpart	15×20	1959.
Vándorcirkusz	15×20	1959.
Vízpart	15×20	1959.
Vízpart	15×20	1959.

597998 Pátria ny. Bp. — F. k.: dr. Balázs Istvánné

MOR.

Bér Rudolf festő

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA

V. KER., VÁCI UTCA 25. SZ.

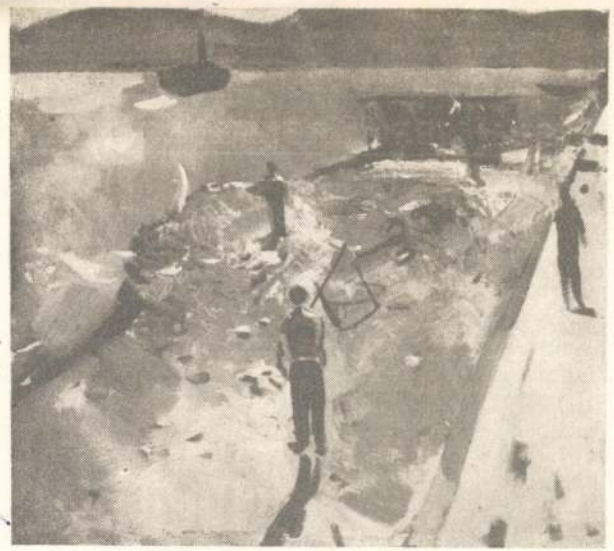

BÉR RUDOLF

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

1959. DECEMBER 11-TŐL 31-IG

Bér Rudolf a fiatal festőnemzedékhez tartozik. Főiskolai tanulmányait 1943—1949. között végezte. Egy évig Rudnay Gyula mesterhez járt. Tanulmányait a következő években Bernáth Aurél mesternél folytatta és ott fejezte be. 1956-ban elnyerte a Derkovits Gyula ösztöndíjat. Több kiállításon vett részt, két ízben külföldön is volt tanulmányúton. Gyűjteményes kiállításon most mutatkozik be először.

Kiállításának anyaga, ha nem is teljes részletességgel, de felöleli eddigi festői tevékenységét, bepillantást ad különböző próbálkozásairól és ízelítőt nyújt eddig elért eredményeiről.

Főiskolai tanulmányának közvetlen eredményéről az utolsó főiskolai évek alatt festett „Nagymama" című arcképe számol be. Művészi mondanivalójában, annak formai és festői megfogalmazásában inkább a Rudnay Gyula mesternél töltött idő művészi benyomásai csengenek vissza. Első mesterének hatása a téma megfogalmazásának módjában, nem pedig külsőséges jegyek átvételében jelentkezik. Érzelmi benyomások alakították a „Nagymama" karakterét, az arckép mély színekre épülő harmóniáját. Valószínű Bér Rudolf alkatában is van valami hasonló vonás, mert Rudnay hatása ebben az értelemben visszatér szürkés színekkel, nyugodt foltritmusokkal komponált, hangulati élményekkel tolmácsoló balatoni és tihanyi tájképeiben is.

Bernáth mesternél töltött évek sem múltak azonban nyomtalanul. Zúglói téli tájképe és a „Kilátás a műteremablakból" című képének szemléletmódjában, színhatásában jelentkeznek leghatározottabban, de kimutathatók későbbi munkáiban is, így a motívum alapfelfogásában a „Vacsora után" című képén, kisebb mértékben a „Tavasz" címűben is.

A két mester hatása tehát mély nyomott hagyott a fiatal festő munkásságában. A tanítvány azonban nem vált szolgai utánzóvá. Művészetében egyéniségéhez, festői alaptermészetéhez közelálló, azzal rokonhatások hagynak mélyebb nyomot.

Bér Rudolf nem elégszik meg azonban csupán a mestereitől nyert hatásokkal, kifejező készségét megkísérli más eszközökkel is gazdagítani, a főiskolai tanulmányai befejezését követő években a szín- és fényhatások kötik le érdeklődését. A motívumok megválasztásánál is ez a probléma vezeti. Előszeretettel választ tárgyi formákban gazdag csendéleteket. Az „Interieur"-ben („Műterem") gazdagon, szinte zsúfoltan rakja fel a tárgyi formák színfoltjait. Ez a vágya később is visszatér a „Cukrászda" című képén. A fényreklámok tarka színébe ágyazottan festi meg a cukrászda mozgalmas életét; egy másik képén a virágkereskedés zsúfolt színhatásait. Ezek az eredmények azonban nem elégítik ki.

A rendszerint sötét színekből elaprózott foltokban felvillanó fényszínfoltok, a tónusok által megtört színek nem felelnek meg színélményének. Töretlenebb színekre, a színfoltok kiterjesztésére tesz kísérletet. A képszerkesztésében visszafordul a tájképeiben felvetett képszerkesztési elvhez, de továbbfejleszti azt. Nagy színfoltokra építi fel kompozícióit („Havasi táj" és „Kilátás a műteremablakból"). Tudatosabban komponál, elhagyja a látvány, a közvetlen benyomás esetlegességeit. Nem aknázza ki az ebből adódó „artisztikum"-ot. Amellett, hogy folthatásra és színhatásra építi fel festményeit, nem hanyagolja el a térhatást sem. Az „Interieur" c. képét jól szerkesztett szín-, folthatás, a tárgyi formáknak a hangulatot jól jellemző megválogatása és tartózkodó formai ábrázolása újabb törekvéseinek egyik értékes eredményévé avatják. Annak ellenére, hogy a férfialak

festői megfogalmazásában vannak az egész koncepcióval még nem egészen összecsiszolt, lazábban kezelt felületek. A „Vacsora után" című munkájában fokozottabban a színharmonia keltette hatásra bízza a hangulati emlékeinek tolmácsolását. A hangsúly megváltozik. A hangulati élményt a színhatás közvetíti, a tárgyi formák csak kísérő motívumok, a hangulat pontosabb tárgyi körvonalazására szorítkoznak.

Bér Rudolf utóbbi képei nem csupán tisztább szerkezetük és a festészet kifejező eszközeinek tudatosabb alkalmazásában jelentenek fejlődést eddigi művészi pályafutásában, hanem eredményeinek értékéhez hozzájárul, hogy eddigi különböző irányú tájékozódásának foglalatát, szintézisét adja.

Reméljük, hogy Bér Rudolf eddigi eredményeit felhasználva kialakítja rövidesen festői nyelvezetét és ennek birtokában figyelme fokozottabban fordul majd a társadalmi valóság problémái felé.

Újvári Béla

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1031 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Bér Rudolf

KISALFÖLD

1981 OKT 2 4

I 1021

■ Bér Rudolf: A FESTŐ

értették, miképp lehetek jóban annyiféle emberrel. Ez nekem soha nem okozott gondot. Ha egy költővel beszélgettem, szinte magam is költővé váltam, ha pedig egy vasesztergályossal ho-

BÉR RUDOLF

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1981 - 9

TÁRSADALMI SZEMLE

1021

Bér Rudolf: Hajógyári munkások

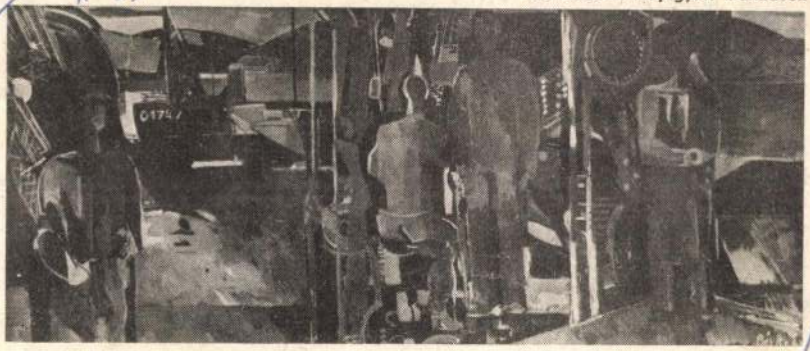

A munkafegyelem fellazulását
van-e? Valószínűleg igen, csak n
a helyzet korántsem olyan tragik
létezik nagyipari termelési szerv
és *szükséges* munkafegyelem m
született meg valamiféle *absztrakt-ideális* munkafegyelmi állapot, amely
szer csak fellazult volna. Sokkal inkább *átalakulások sorozatát* lehet itt megfigyelni, amelyben a termelés új és új szokásokat, képességeket igényel a dolgozó embertől.

A munkafegyelem mint társadalmi kérdés persze a modern nagyipar terméke. A kistermelők, tehát a jobbágyparasztok és a kézművesek *szorgalmasak* voltak, de nem ismerték a szervezett munka fegyelmét. A manufaktúra és a gyár „igényelt" először tömegméretekben fegyelmet a munkában, mert *az ipari mun-*

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bér Rudolf

1969 ÚT 13

MAGYAR HÍRLAP

Budapest

▲ A SZCZECINI VÁRBAN megnyílt a szocialista országok festőművészeinek kiállítása. A magyar képzőművészetet Bér Rudolf, Deim Pál, Miháltz Pál és Szabó Zoltán művei képviselik.

1021

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bér Rudolf

1960 JÚL 13.

NÉPSZAVA
Budapest

— **A Lengyel Képzőművész Szövetség** szervezésében Szczecinben megnyílt a szocialista országok festőművészeinek harmadik nemzetközi kiállítása. A mai magyar festészetet Bér Rudolf, Deim Pál, Miháltz Pál és Szabó Zoltán művei képviselik.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Bér Rudolf

1021

Péntek, 1966. szeptember 30.

A „vásárlási kiállításról" tanácskozott a Képzőművész Szövetség

Vitaestet rendezett a *Képzőművész Szövetség festőszakosztálya* és a *Képzőművészeti Alap* a közelmúltban bemutatott állami képvásárlások problémáinak és eredményeinek megbeszélésére. A Fészek Klubban a vendégekkel együtt mintegy ötvenen gyűltek össze, vagyis a kérdésben leginkább érdekelt festőművészek *kétharmada távol maradt* a megbeszéléstől.

A vitaesten elnöklő *Bér* Rudolf festőművész röviden összefoglalta azt a két tanulmányt, amelyet a Képzőművészeti Alap igazgatójának felkérésére *Dávid* Kata, illetve *Pap* Gábor művészettörténész írt és amelyek sokszorosított példányait a festőszakosztály tagjainak már korábban szétküldtek. Mindkét tanulmány a magyar festészet közelmúltjának kérdéseit vizsgálta, és megpróbálta kijelölni az állami képvásárlások új formájának a *célját és a módszereit*. A tanulmányok felvetették azt a kérdést is, hogy mennyiben indokolt a műcsarnoki kiállításon megismert anyaghoz hasonló képek vásárlását továbbra is fenntartani, illetve milyen szempontok szerint kellene a jövőben a vásárlásokat lebonyolítani, hogy az akció valóban az *értékes művek felkarolásának és megőrzésének* a kerete legyen.

Több mint egy tucat felszólalás hangzott el a kibontakozó vitában, s ezeknek egyenkénti ismertetése helyett inkább az összképet helyes itt fölvázolni, megtoldva ezt az összbenyomást néhány további észrevétellel.

A felszólalók zöme sajnos, nem a kétmillió forintos vásárlás akut problémáiról, *színvonaláról*, esetleges *zsűrizési kérdéseiről*, vagy a *vásárolt képek sorsáról* beszélt, hanem megelégedett azzal, hogy Pap Gábor tanulmányának szókimondó passzusait vitassa. Ilyen kérdések voltak: *a táblakép műfajának visszaszorulása a mai körülmények, a megváltozott ízlésviszonyok között, a kisebb lakásokban, a nagypolgári mecénásréteg eltűnése folytán*, illetve annak a kérdésnek a feszegetése, hogy *sajnálkoznunk kell-e a fölött, ha bizonyos, a polgári társadalommal és a polgári életformával összeforrott műfaji jegyek és funkciók idővel másoknak adják át a helyüket.*

A felszólaló művészek egy része ezeknek a történeti, de ugyanúgy esztétikai, vagy józan kereskedelmi szempontoknak a felvetését »provokatív jellegű tévedéseknek« minősítette. *Tamás* Ervin, a szövetség titkára megpróbálta a vitát visszaterelni e problémák ma jelentkező, konkrét formáira, de felszólalásának tárgyiasságát csak néhányan, így *Supka* Magdolna művészettörténész vagy *Xantus* Gyula festőművész követte.

A vitának ez a terméketlensége sajnálatos, és vitatható az a feltevés, ami több művész felszólalását inspirálhatta, hogy a tavaly fölvásárolt és az idén bemutatott táblaképanyag minősége és további sorsa mindenképpen megnyugtató. Kétségtelen, hogy a vásárlások első fokon anyagi támogatást kell, hogy jelentsenek, de *nem elégedhetünk meg azzal, hogy az akció csak szociális mankó legyen és semmi több.* Figyelemre méltó volt, hogy például egyetlen művész sem tett említést arról a körlevélről, ami a *Művészet* című folyóiratban látott napvilágot, és amely az ez évi *utolsó negyedévi vásárlások feltételeiről* tájékoztatta a festőművészeket. A bizonyára jószándékúan fogalmazott, de elég félreérthető szövegű felhívás ugyanis olyan »közérthetően« tematikus, realisztikus, figurális, népi képzeletvilágú« stb. képeket kér a művészektől, amelyek leginkább még az akadémizmus ismérveinek felelhetnének meg, a'la Glatz Oszkár, és ember legyen a talpán, aki a szöveg által adott korlátokba akár egy Derkovits kompozíciót be tudna helyezni. Aggasztó annak közlése is, hogy e kiírásnak meg nem felelő képeket még zsűri elé sem bocsátanák.

Az ankét terméketlen szenvedélyessége és viszonylagos sikertelensége azonban nem jelenti azt, hogy a művészetelmélet és a művészeti gyakorlat nem találhat egymásra, és a képvásárlások ügyében nincs még mit tisztázni. Az eddiglek alapján néhány ilyet megemlíthetünk:

1. Tisztáznunk kell, hogy *mit tartunk pártolásra, és a szocialista kultúra gazdagítására alkalmas művészetnek.* E kérdésben *nincs egységes szemlélet*, példa rá a műcsarnoki vásárlási-kiállítás, és a Szépművészeti Múzeumban rendezett párizsi magyar kiállítás modern anyagának összehasonlítása. Amivel reprezentálunk, az szinte kizárja azt, amit vásárolunk és fordítva. Kétségtelen, hogy a párizsi anyag modern része is sok kívánni valót hagy maga után, de érzésünk szerint még mindig ez a reálisabb válogatás. Csak egy példa az ellentmondásra: Szántó Piroska képei e szűk válogatásban is méltónak ítéltettek a reprezentálásra, de nem bizonyultak méltóknak arra, hogy egy későbbi tágabb magyar kortársgyűjtemény számára megvásárolják őket.

2. *A táblakép műfajának* polgári múltja, mai válsága és nem is annyira stiláris, mint inkább *a napi élet szempontjából tekintett funkcióproblémái* e vitaest tanulsága szerint is égető és szenvedélyeket keltő kérdések, amelyekkel eddig nem néztünk őszintén szembe. Világszerte az tapasztalható, hogy a polgári táblakép *több új műfajra szakadt* és sem anyagi, sem szellemi funkciójában nem azonos a régi formákkal (így például nem polgári táblakép már Picasso Guernicája, nem azok Klee kis akvarelljei, vagy a modern miliőt *díszítő* nonfiguratív kompozíciók). Világszerte tapasztalható az is, hogy e változás könyörtelenül átalakította a képzőművészet »termelésének«, kereskedelmi forgalmazásának és társadalmi fogyasztásának a formáit, de mi nem találtunk még a táblakép számára a hagyományos polgáritól lényegében különböző funkciót.

3. *Az új gazdasági mechanizmus néhány év múlva előreláthatóan fölszámolja azokat a termelési és kereskedelmi formákat*, amelyek holt tőkével, mondvacsinált forgalommal, és raktárba vagy pincékbe kerülő áruval látják el az országot. Félő, hogy a táblakép-termelésnek az a módja, amely csak középszerű közhelyeket ismétel és raktárba kerül, hasonló elbírálás alá esik majd, és elesik a jelen támogatástól. Nem szeretnénk, ha ez megtörténne, mert akkor nem lenne mód arra sem, hogy az újat bátran kimondó, vagy legalább is azzal dadogva birkózó, tehát a pártolást mindenképpen megérdemlő művek továbbra is anyagi ösztönzést kapjanak. Még most — mielőtt a racionalizálás a táblakép-vásárlást is utolérné — kell a színvonalat magasabbra emelni, a holt tőkét elevénné tenni. Nagy felelősség hárul tehát a művészekre, hogy mit küldenek be a vásárlásokra, vagy a zsűrikre, hogy abból mit vesznek meg, és a művészeti közéletre, hogy az értéket meg tudja-e majd becsülni. A kétmillió forintos vásárlások soron következő fordulóját már ilyen szempontból kellene figyelemmel kísérni.

Perneczky Géza

Ahol a házak előre elemei készülr

Budapesti Épületelemgyár XI. kerület Budafoki út. Negyvenhat holdnyi terület finomszemcséjű cementfüggöny alatt.

A szerelőcsarnok kényura a vibróasztal. Első pillanatban elviselhetetlennek tűnő zaja uralja a vastag gerendák közé zárt teret. *Várnagy* Zoltán művezető úgy mutatkozik be, hogy noteszomba írja a nevét, mert hasztalan kísérlet a szavakra építeni. A közlési eszköz itt a gesztikuláló kéz, a bólogató fej és a kérdő pillantás. A munkafolyamat kezdetéhez vezetnek. Néhány gyorskezű lány a kitisztított sablonba helyezi a lágyvaselemeket, s máris int — a sablon görgőkön fut tovább. A szóróeső alatt áll meg és ráömlik a betonkeverék. Ismét egy intés, egy mozdulat, valaki elmozdít egy kart, s a sablon tovább gurul. Hatalmas test, de a jól olajozott görgőkön szinte surran. Majd leszorítja négy vasnyelv, s iszonyú táncra kezd. A mozgást alig lehet látni, inkább csak érezhető a vad ritmus és a dobhártyát repeszti a millió tam-tamnyi gépzene. A »karmester« ismét elhúz egy kart, megnyom egy gombot, s lassan letelepszik a gép testére a csend. Aztán a sablon tovább gurul a gőzölő felé, és a vibróasztal új partnert kap a »tánchoz«. A művezető egy sínen futó daruszerű szerkezethez int. A kész gyártmány függ rajta. Most történt a kizsaluzás: a sablon és a vasbeton elvált egymástól. A hengerfal-formájú betondarabra ráismerek: vasbeton tübbing. Ilyenek között fut majd Pest alatt az új földalatti.

Sütő Károly igazgató: — Új gyártmányunk a vasbeton tübbing, mi magunk kísérleteztük ki, készítettük el a gyártási technológiát. Kezdetben idegenkedtek tőle, de bizonyítottunk — bevált.

— *Mit gyártanak az udvaron látott ipari csarnokszerkezeten, és a vasbeton tübbingen kívül?*

— Lágyvasas és feszített gerendákat, valamint födémelemeket. Jó részük társasházépítkezésekhez kerül.

Komárom megyei Vasbetonelemgyár, Lábatlan. A KGST-mintaüzeme. *Pócz* István főmérnök 1953 óta a gyár dolgozója.

— Amikor friss diplomával a zsebemben idekerültem, a gyárnak három terméke volt: vasbeton vasúti alj, kisvasúti alj és a villanyoszlopok támasztékául szolgáló oszlopgyám. Mindhármat lágyvasas eljárással készítették. Albérleti íróasztalom mellett ülve — ha nem volt foglalt —, láttam neki a laboratórium megszervezésének. Két év múlva üzemvezető lettem. Nehéz munkába fogtunk. Átalakítottuk a teljes technológiát. 1958-ra megkétszereztük a termelést. Aztán 1959-ben áttértünk az előfeszített eljárásra. Évi 300 ezer vasúti aljat gyártottunk. Ma már 400 ezret.

— *Befolyásolta a múlt évi termelésüket az árvíz?*

— Igen. Három hónapig állt a gyártás, de a tervet azért teljesítettük.

Dunaújvárosi Épületelemgyár. Fiatal üzem. Öregbítő jó hírnévvel.

— 1955-ben a 26-os számú Állami Építőipari Vállalat gondozásában kezdett el működni az üzem — mondja *Lánczky* József főmérnök. — És három éve működik a házgyár, ahol készreszerelt fürdőszoba és konyhaelemek is készülnek sorozatban, Európában egyedül, nálunk. Habosított kohósalakot használ fel a falazóblokk üzemünk. Új gyártási technológiát dolgoztunk ki és az eddig felépített házak élő bizonyítékai elképzelésünk helyességének. Évi 900 lakás elkészítésre alkalmas üzemet állítottunk fel, ám a gyakorlat azt mutatja, 1200-at is tudnánk gyártani. De sajnos, kevés a megrendelés.

Hároméves a házgyár. Pont egyidős az ipari nagyvállalattal, ugyanis az épületelem, vasbetonelem és betonárugyárak összevonásával 1963 júliusában létrejött az ÉM Betonelemgyártó Vállalat, amely ipari nagyvállalatként működik és az ország különböző pontjain telepített kilenc gyár 19 telepén végzi az építőipari s a lakosság részére szükséges beton- és vasbetontermékek nagyüzemi sorozatgyártását.

Az eltelt három évről beszélgettek, vitatkoztak nemrégiben a szocialista brigádvezetők tanácskozására összesereglett dolgozók és erről beszélt dr. *Piros* István vezérigazgató a csütörtöki sajtótájékoztatón is, amelyen az iparág dolgozóinak kongresszusi versenyét is értékelték.

— Vállalatunk 1965-ben 1194 millió forint termelési értéknek megfelelő terméket állított elő. Ha ezt összehasonlítjuk a hajdani kilenc külön gyár 1960-as évi termeléseinek összegével, 33 százalékos fejlődést tapasztalhatunk. 1,2 milliárd forintra tervezett ez évi termelésünket legkésőbb november 20-ig befejezzük és a tervet minden bizonnyal 150 millió forinttal túlszárnyaljuk. Ez annyit jelent, mintha kilenc gyárunk mellett még egy tizedik is üzemelne. Ez az ugrásszerű termelésnövekedés elsősorban a nagyvállalatból fakadó előnyöknek tudható be. Nagyobb lehetőségeink vannak a gyártásfejlesztés területén. Műszaki vezetőink, technológusaink gyakran találkoznak, így alkalmuk van tapasztalataik kicserélésére. Központosított az anyagellátás is. De erre talán példát mondanék. Az elmúlt évek folyamán több ízben probléma volt a cementellátással. Nos, a következő módszert dolgoztuk ki. Minden gyárral telexkapcsolatunk van, s ha a cementmennyiség a három napra elegendő előretartás alá esik, azt rögtön jelentik. Ilyenkor a má-

A RUHÁZATI
MINTATERVEZŐ
VÁLLALAT
BEMUTATJA
ŐSZI-TÉLI kollekcióját
si Tanács javaslata alapján,
A SZÁLLÓBAN
Csere János u. 4.)
-én, 6-án, 7-én délután 17
tartandó
MUTATÓN
portáján,
Mintatervező Vállalat
an, VIII., József krt. 29.,
elyszínen kaphatók

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bér Rudolf

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1964 NOV 6

1021

Bér Rudolf képkiállításáról

A veszprémi képcsarnok tárlatlátogató közönsége huszonnégy képpel ismerkedik. A festmények alkotója: *Bér Rudolf*, aki egy-egy alkotásával — például a *„Balatoni nap"*-pal — a nyári tárlaton már nálunk is bemutatkozott és elismerést szerzett művészetének.

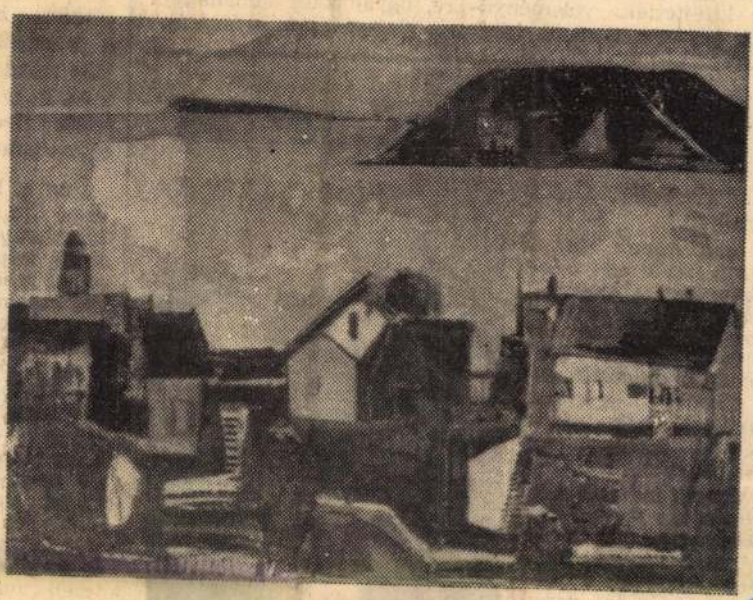

Bér Rudolf: Balaton

Bér Rudolf pikturájának méltatói helyesen állapítják meg, hogy alkotásaiban a szabványt hiába keresnők; minden megszokottnak, konvencionálisnak hátat fordítva kerekedik felül a sablonon új utakon jár. Útjának főbb állomásai, ahol az élményeket birtokba vette, a miskolci művészteleptől a Balatonig terjednek; nemcsak Nagymaroson, Tihanyban is ihlető forrásra talált, akárcsak Zebegényben, Budapest környékén, vagy az ausztriai, itáliai és franciaországi tájakon.

A jónevű művész, aki valamikor *Rudnay Gyulától* és *Bernáth Auréltól* tanulhatott, megérdemelte a 3 évi Derkovits ösztöndíjat, a Csók Galériában rendezett önálló kiállításának anyagával igazolta a tanítómesterek és szakemberek várakozását.

A veszprémi kiállításon láthatjuk azokat a Bér-kompozíciókat is, amelyeket a mi környezetünk, elsősorban a Balaton inspirált. Ha igaz, hogy ezeken a képeken *„az érzelem háttérbe szorul a szerkezettel szemben, mely gyakran feszes, mintha szögletvasakkal tartaná egybe légies színképzeteit;* továbbá, ha az is helytálló megállapítás, hogy Bér Gyula képeit látva csak a színek harsogó drámája marad vissza emlékezetünkben, nem pedig a téma", akkor az „idegenszerűség"-re azonnal adott a magyarázat. Bér Rudolf, éppen mert nem érzelmesebb, a ráismerés örömét nem mindenkibe képes egyértelműen áttranszponálni.

Kétségtelen, hogy a tárlatlátogatók többségének esztétikai szemlélete még a megfigyelések finomságaira „alapoz", de témát is vár, s ettől hirtelen megfosztva érzi tájékozatlannak, csalódottnak magát; *nem kerülhet a „különös ecsetlábon járó víziók" hatása alá.* S nem is nagyon akar.

Abban természetesen nem kételkedünk, hogy valami igen értékes lehet, ami az eddig szépnek tartott dolgoktól élesen „elkülönözik". Abban rejlik-e Bér Rudolf művészetének *elkülönözése*, hogy meglepő színellentétekkel fokozza föl a látványt, hogy a szokványosnál lényegesen merészebben, „vadabbul" konstruál? Abban is. De főleg abban, amit jellemzésként a megnyitó közönsége hallhatott róla: „egy-egy vázlatosnak látszó, vagy befejezetlennek tűnő alkotásába is *tengernyi élmény sűrűsödik;* egy-egy akvarellje vagy rajza mögött is ezernyi próbálkozás, újrakezdés, nekifutás..." *Képei a műértés valóban árnyaltabb, sokoldalúbb, magasabb fokát igénylik.* Eredetiek, anélkül, hogy alkotójukról azt mondhatnánk: öncélúan és erőltetetten törekszik az eredetiségre.

(cserhát)

...fejlesztési
...ervet. A zsürikbe részt
...vettek a bel- és külkereske-
...delmi szakemberek is, s a
...piac igényeinek megfelelő-
...en kifejtették véleményü-
...ket, kívánságaikat. A bírá-

előző esztendőkben.
ri megelégedéssel ta
ta, hogy az üzeme
része felkészült a
szerűbb cikkek bev
re, ugyanakkor abb
az elavult áruk gyá

A füredi öntőmester

Meglepődött. Őróla felvételt?

Igaz, annak idején elsők között lett sztahanovista, többször kapott kiváló dolgozó oklevelet. Meg már régóta, tizenhét esztendeje dolgozik itt, a füredi hajógyárban. Dehát ebben nincs semmi különös. Ez természetes.

Ennyit tudtunk meg Hochstein Ferenc öntőmesterről a gyár vízparti kis műhelyében. Ahonnan a készülő hajókra, uszályokra minden pillanatban kitekinthet, és ahová a sólyatér zengése-bongása szakadatlan behallatszik.

Hibátlan-e a töm-szelence?

Meggyökeresedett itt. A gyárban készült balatoni és szerte a világ vizein futó hajók magukon hordják kezenyomát. Hej, pedig tizenhét év alatt de sokat vízrebocsátottak!...

Sokféle darabot önt Hochstein Ferenc. Közel négyezer fajtát. Dugattyúkat, perselyeket, finomcsapágyakat, hajócsavarokat... Jobbára hagyományos fogásokkal, hisz itt csak a hőlégfuvásos kokszkemence a modern. Ezer fokon olvad benne a bronz. S amikor a mértani pontosságú, lágyvonalú formákba önti a fehéren izzó „friss" masszát, pokoli forrósága, vakító fénye ott szivárványoz a kicsi műhely minden zugában.

— A munka lelke az öntés!...

Végső formáját esztergályozáskor nyeri el a kész darab. Az öntőmesternek ez már a második öröm.

(Albrecht—Szabó)

s jó, hogy a hivatali keretek ilyen kitágítása egyre gyakoribb.

Íme a legutóbbi lelet ezzel kapcsolatban: *Balatonhenye* tanácsa ülésének *napirendjére tűzte „az ifjúság helyzetét"*. Szó szerint így. Megbízta a végrehajtó bizottság elnökét, hogy szedje össze az ezzel kapcsolatos adatokat, és készítsen beszámolót. A vb.-elnök — nem tudni hány napot töltött ezzel — igen alapos, pontos beszámolót készített, amelyben elemezte az ifjúság gondjait, bajáit és meghatározta — mentesen minden frázistól — a feladatokat is. És ezeket a feladatokat nem a kívülálló tanácsadó, hanem *az egyenrangú segítőtárs szempontjából tette mérlegre a tanácsülés* — s ez itt a lényeges.

Elmondták, hogy a KISZ szervezet nem elég aktív, mozgékony, Hogy el-elmaradnak a taggyűlések, s amelyeket megtartottak, kevés létszámmal tartották. Hogy a nehézségek a különböző munkahelyeken dolgozó fiatalok nehezen szervezhetőségéből származnak — összefogásukhoz gyakorlott apparátus kellene. S akkor — valószínű, hogy minden hatásköri megfontolás nélkül — megszületett a gondolat: itt vagyunk mi, az apparátus.

A gondolat gyorsan határozattá alakult, a 33/1964. balatonhenyei határozattá, amelyik szó szerint így hangzik: *„A tanács utasítja a végrehajtó bizottság függetlenített vezetőit, hogy a KISZ részére a munkaterv előkészítéséhez, a gyűlések lebonyolításához és az egyéb szervezési munkákhoz a szükséges segítséget adják meg. Határidő: folyamatos. Felelős: vb. elnök, vb. titkár."*

Úgy gondoljuk, ehhez különösebb kommentár nem kell.

(sztankay)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 OKT 30.

NAPLÓ (VESZPRÉM)

Bér
Rudolf

Ma nyílik meg Veszprémben Bér Rudolf képkiállítása

1024

A veszprémi Képcsarnokban ma este fél hatkor nyílik meg Bér Rudolf festőművész képkiállítása. Az ünnepélyes megnyitó alkalmával Balogh András festőművész méltatja Bér Rudolf munkásságát.

s ... tudott ugródeszka lenni, amelyen a kontinens országai a világpolitika előterébe kerülhetnek.

Kennedy halála óta az

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÖ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPLÓ
Veszprém

1971 SEP 11

Bér Rudolf

1021

Bér Rudolf budapesti kiállításán (Fent)

R. Kiss Lenke szobra: Harisnyahúzó (Balra)

Heitler László olajfestménye Atlasz (Jobbra)

(Selmeczi T. János felvétele)

Szakonyi Károly:

HÁZTETŐN

Illusztráció Szakonyi Kár

— A kulcsokat

— kéri a mester. A házfelügyelő alsónadrágban borotválkozik a konyhaajtóban. Piros orra, mint a sárgarépa a hóember arcából, előreugrik a szappanhabból.

— Mosnak — mondja. — Nyitva a padlás.

Miska a táskáját lóbálja és fütyörész. A második emeletre kacsint. Egy lány sepreget valami szőnyegfélét a gangon.

— Akkor menjünk — mondja a mester. Tömzsi ujjával megböki a kalapja karimáját.

— Menjünk — mondom engedelmesen, vállamon megigazítom a szerszámosláda gurtniját. Meglököm Miska vállát, mert bosszant, hogy már éhgyomorra nőkre kacsintgat.

A mély, szűk udvar még párás és hűvös az éjszakától. Fekete macska nyalogatja talpát a kanális mellett. Részeg az éjjeli sétától. Mint egy züllött agglegény.

A második emelet gangja már sárga a naptól. Miska kikukkant, de a lány eltűnt. Tömött fénykéve hull a lépcsőházba, csúszkál a horpadtra kopott piros lépcsőkön és belevész a málló vakolatba. A negyediken a folyosóajtó kilincse forró. A tető meredeken fut a csatornaig, a sarkon fehér kődíszbe csomósodik. Már előre érezzük a cserepek és a bádog égető tüzét.

— Meleg lesz — köp Miska. Bakancsunk kopog a gang kövén, talán ring is az emelet; ha lenézek innen a negyedikről, szédülés fog el. Mintha hajón lennénk, az árbóckosár tetején. Miska azt mondja, ő nem szédül. A mester sem. Nekem még tériszonyom van, csak nemrég kerültem közéjük. Lihegek. A szerszámláda nehéz, de a mester nem engedte itthagyni tegnap délután. Azt mondja, ő még az apjában sem bízik, nincs kedve fizetni.

dik a gőzben, frissen, mint a hab.

— Megnézzük? — kacsint Miska. Minden nő érdekli. A mester visszafordul, eltapossa a cigarettáját.

— Gyerünk, mert hét óra! — de nem vár ránk, eltűnik a sötét gerendák alatt. Miska megböki a mosókonyha ajtaját, én is benézek a karja alatt. A párában egy barna, vaskos asszony éppen az üstből mer vizet a mosógépbe; válla, combja fehéren süt át a gőzön. Elharapja a dal felsorát, piros arccal ránk csodálkozik.

— Kezitcsókolom! — vigyorog Miska. Bólintok én is, mintha azt is észrevehetné. Jaj, nem tudok soha úgy bánni a nőkkel, mint Miska.

— Kicsodák maguk? — kérdi a nő.

— Holdrakétások. Alkalmas kilövő helyet keresünk az UNESCO megbízásából.

A nő dühösen visszahajol az üst fölé; kék köténye alól kibukkanni készül gömbölyű melle. Miska pimaszul nézi:

— Van valami jó tippje?

— Hiszen maguk bádogosok — látja meg a lábamnál a szerszámosládát; azott kezével megigazítja kötényét, kicsit elmosolyodik. Árnyékos fekete szeme van.

— Miskaa! Jenci! Jenciii! Gyertek már, az istenteket!

Körül csúcsos

kupolás háztetők, piros és fekete kémények, antennák, kormos kéményseprő-járások rozoga vaspálcikákon, meghajló, semmi-korlátokkal, csillogó padlásablakok — és felettünk a fehér, forró ég, mint az üveg. Ömlik a meleg, izzik a cserép, a bádog megégeti az ember ujját. A padlásablakban ülök és figyelem a mestert meg Miskát, mit parancsolnak, mit kell kézbe adnom. Miska a kémény körül csinálja a borítást, de a góré itt térdel előttem, arcára árnyékot vet kalapja, kék zubbonyos hátát perzseli a nap. Rongyba

lom, hogy a nő megint énekel. Ettől egyszeriben a fülembe dobol a vérem.

— Na — mondja a mester —, téged kell elküldeni a halálért.

Lenn a téren kis fehér kocsi. Fagylaltot árulnak. Innen a Dunát is lehet látni, hajók hintáznak a hátán, s a híd keskeny dereka fölött magas csúcsokon bronz turulmadarak hetykélkednek.

Zsibbad a karom, izzad a tenyerem, görcsösen kapaszkodom — de nem merem mondani, hogy félek. Előttem a meredek tető, a szélén a kis vacak hófogóval. Ha megcsúsznék, legurulnék, a jóisten nem állítana meg...

— Jenci!

— Gyere fel! — hallom a magasból.

A mesterre nézek, hogy mit szól. Nem bánnám, ha nem engedne. Semmi kedvem felmászni a kéményre.

— Gyere már, te gyáva kukac! — kiáltja Miska.

A mester nem tartóztat, visszamászok hát az ablakon. Hogy gyáva kukac — ezt azért ne! Nem akarom, hogy kiröhögjön. Benn, a harmadik szarufa mellett van a kéményseprő kijárat: felvisz egészen a csúcsig. A poros hőségben kiver a víz, ingem a hátamra tapad, lábikrám remeg a létra keskeny fokán. Hallom a nő énekét — isten veled, világ, gondolom. Kidugom fejem az ablakon, de csak a kémény tövét látom.

— Itt vagy? Micsoda nők! Ez némi bátorságot ad; kimászok a rozoga pallóra. Csúszós, izzadó markommal szorongatom a kormos kor-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT
Telefon: 138-068, 337-748, 340-7

SOMOGYI NÉPLAP

1971 SEP 5

A CSÓK GALÉRIÁBAN

1021

BÉR RUDOLF

Bér Rudolf festőművész kiállításáról. (Selmeczi Tóth János felvétele.)

ma volt a legnagyobb. Taps. gött el ócs
»*Berlinben az olimpián a* akácok ala

Két nő —

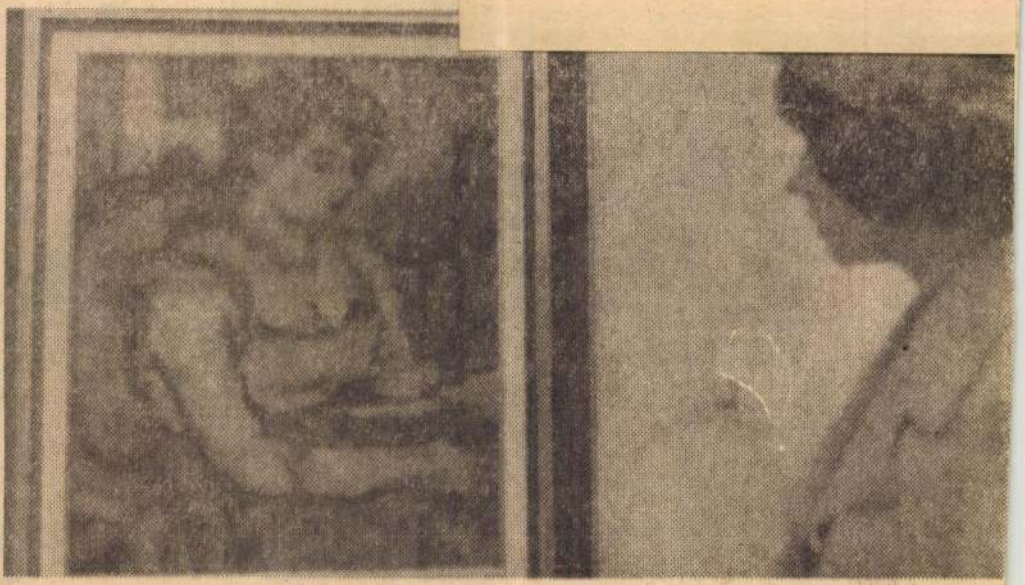

Czóbel Béla kiállításáról. (*Selmeczi Tóth János felvétele.*)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

PESTI MŰSOR

1979 NOV 14

Bér Rudolf festőművész

V.

Bér Rudolf festményei a Csók István Galériában

Bér Rudolf festménye

„Bér Rudolf festészete mely minden elbeszélő környezeti elemtől távol van, a valóság pszichikus-érzéki analízise. Expresszív jelzéseken keresztül keresi a lélek felszabadulását, eleven, jól ritmizált képekkel. Robusztus anyagában; elsodró és ösztönösen szuggesztív, társadalmi mondanivalóját illetően. Lírai jelentéstartalmaiban túlfűtött, festői érzékenysége gyakran a szimbolikus realizmushoz közelít...” — fogalmazta meg *Salvatore di Bartolomeo* (Napoli Notte 1972.). *Bér Rudolf* festészetének legjellemzőbb vonásait nagyon tömören, lényegre törően. Dé idézhetnénk más olasz kritikusok tollából is, hiszen a művész 1970 óta — amikor több magyar társának alkotásával együtt az ő képeit is kiállították Olaszországban — szinte minden évben vendége a neves olasz galériáknak. Bolognában, Nápolyban, Ischiában, Pármában, Antelámiban, Firenzében, s ebben az évben a svájci Lugánóban arattak sikert képei. S ezt nemcsak a dicsérő kritikák jelzik, hanem az is, hogy minden képét megvásárolták.

Most, nyolc év után ismét a *Csók István Galériában* láthatjuk festményeit. Friss, élénk színei az első pillantásra megfognak. Itáliai és franciaországi utazásai tovább érlelték napsütötte sárgáit, tengert idéző kékjeit, tömörebbek a Balaton vidékét megörökítő, ezernyi árnyalatú zöldjei, a zsennyei emlékeket ébresztő fatörzsek lilás szürkéi. Tájképei, csendéletei, figurális kompozíciói nem a valóság hű másai, a színek dinamikája szétrobbantja a megszokott formákat. Ezáltal az idilli csendéletek feszültséggel telítődnek, a statikus alakok is mozdulni látszanak. Nem erőszakolt azonban ez a mozgalmasság, hanem egészséges életöröm. S hiába örökíti meg a háborgó tengert, a kitörni készülő vihart, művészetének alaphangja a derű, amely lehet, komoly belső harcokat takar.

A kiállításon nemcsak legfrissebb festményeit láthatjuk. Két monumentális munkájáról is képet kapunk. Legnagyobb murális alkotása a Kertészeti Egyetem nagytermébe készült, két 80 négyzetméteres *secco*ja, amelynek kicsinyített tervét vehetjük szemügyre, a balatonkenesei Honvéd üdülőbe került 60 négyzetméteres *faintarziáját* pedig egy 40×150 centiméteres mű segít elképzelni.

Aba Judit

FIATALOK!

Gyertek! Várunk!

2—3 napos sítáborok a Karancs—Medves hegységben!

Alapvető sioktatás, szakképzett sioktatóval az Express táboraiban. A környező hegyekben szánkózási lehetőségek és turisztikai programok.

1979. december 15-től
1980. január 13-ig

Utazás: autóbusszal

Részvételi díj: a két napos 296,— Ft

a három napos 396,— Ft

...ybe!

EXPRESS

BÉR RUDOLF

71.243 Képcsarnok V. Ny.

MEGHÍVÓ

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

BÉR RUDOLF

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1971. AUGUSZTUS 13-ÁN,
PÉNTEKEN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

SZENTGYÖRGYI KORNÉL
KOSSUTH-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA
BUDAPEST, V., VÁCI UTCA 25.

MEGTEKINTHETŐ: 1971. VIII. 13-28.
HÉTKÖZNAP 9,30 - 18 ÓRÁIG
SZOMBATON 9 - 14 ÓRÁIG
15-ÉN, VASÁRNAP 10 - 14 ÓRÁIG

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

1971 AUG 27

Bér Rudolf képei a Csók Galériában

Vannak szorgalmas tárlatlátogatók, akik évről évre, kiállításról kiállításra nyomon követik egy-egy művész fejlődését. Ezek ismerik *Bér Rudolfot* már előző bemutatkozásaiból, és azt is tudják, hogy a művész viszonylag későn indult, hogy Rudnay, majd Bernáth Aurél tanítványa volt a főiskolán, és nem feledkeznek meg arról sem, hogy annak a nemzedéknek a képviselője, amely átélte a nagy történelmi fordulatokon kívül a nagy esztétikai fordulatokat is.

A tárlatlátogatóknak ez a beavatottabb csoportja aligha lepődött meg a *Csók Galériában* kiállított képeken. Tudomásul vette, hogy Bér minden vásznán megint csak rendet akar teremteni, a rendteremtés összes lehetséges eszközeivel, vonalakkal, foltokkal és színkontrasztokkal. Számukra az sem okozott csalódást, hogy ez a rend, ez a sokszorosan megudvarolt egyensúly csak kivételes alkalmakkor, a képépítés ritka szerencsés pillanataiban, és mindössze néhány vásznon (*Muzsika, Csendélet, Lámpák*) valósulhatott meg. Igaz, hogy a korszerű piktúra vonzó követelményére hallgat Bér Rudolf, amikor robbanó indulatait — úgy tetszik — a sűrítés eszközével akarja feszült kompozícióvá tömöríteni, amikor a színek érzelmi töltetét a formák rációjával igyekszik összehangolni, úgy, mint előtte és körülötte annyi klasszikus és jelentős mester. De az is igaz, hogy a vonzó követelmény csupán festészetének *irányát* jelöli ki, ám nem jelent egyúttal *eredményeket* is.

A rendszeres tárlatlátogatóknak ez a csoportja tehát nem kapott kevesebbet, sem többet, mint amit joggal várt. Látott képeket, amelyeken a színesség, az összhang hasztalan keresése közben néha csak tarkasággá sikerült. Látott seccóterveket, amelyeken az erőteljesség erőltetett, és a rend, *valódi fegyelem* híján, sablonná zsugorodott. Egyszóval látott megfelelő színvonalú, jó mesterségbeli tudással előadott átlagfestményeket, de nem többet.

Van aztán a látogatóknak egy másik csoportja. Ezek nem ismerik ugyan Bér Rudolf festészetét, viszont olvastak cikkeket a kiállításról, és ezek nyomán felajzva várták, hogy találkozzanak a nagy művészettel. Hogyne várták volna, hiszen írva látták, hogy a képek *„egyértelmű erővel azt sugározzák, hogy festőjük elidegeníthetetlenül önmaga, világának szuverén ura. Elegánsan és divatosan szuverén, vagy, ha jobban tetszik: szuverénül divatos és elegáns"*. Ezek után a néző elegánsan divatos és szuverénül könnyed remekműveket vár. Egy egyéniség szuverén megnyilatkozásait. Valami rendkívülit és kivételeset, valami olyat, ahol *„látszatra csupa fojtott indulat és kitörni készülő dühödött erő van"*, sőt, ahol *„a feltörő életerő keres magának utat és kifejezési lehetőséget"*.

A néző áll és csodálkozik, mert a legnagyobbaknak kijáró dicséret vizuális ihletését nem képes fellelni a kiállításon. Zavarban van és talán csalódottabban távozik, mint ahogy azt az átlagkiállítás végül is megérdemelné.

P. Szücs Julianna

életét.

— **Aszály Ju**szan tartó okoz Jugo: ság egyes nem eset karszthegy: rültek, víz lakosságna Szarajevóban csak néhány óran át van vízszolgáltatás. A Duna, a Száva és a Dráva vízszintjének jelentős csökkenése miatt akadozik a hajózás is.

— *A 11. NEMZETKÖZI KÖNNYŰZENEI DALFESZTIVÁL a lengyelországi Sopotban tegnap megnyílt. A négynapos seregszemlére 23 ország küldte el énekeseit.*

— **Háromperces ciklon** söpört végig két svájci falun a Jura-hegységben csütörtökön. Nyolcvan év óta ez volt a leghevesebb forgószél ezen a környéken; hat sebesültet hagyott maga után és 30 romba dőlt lakóházat.

körül
sti-
Or-
lőség
s fa-
znek

ÉTÁ
lt Al-
ol a

utóbbi tíz évben mindössze 2
százalékkal sikerült csökkenten
az írástudatlanok számát. To
további egymillióra tehető azok
nak a délen élő amerikaiaknak
a száma, akik elemi fokon isme
rik az angol nyelvet, s ezért gya
korlatilag analfabétának számí
tanak.

— *NÉPRAJZI, RÉGÉSZETI AL
LANDÓ KIÁLLÍTÁST készíte
nek elő a bajai Türr István Mú
zeumban. Bemutatják majd a
utóbbi másfél évben szerzet
több mint ezer muzeális értékű
tárgy legértékesebb darabjait é
a három nemzetiségű vidék nép
viseletének szinte teljes anya
gát.*

Kisgépesítéssel a termelékenység emeléséért

címmel, augusztus 30-án és 31-én 9-től 16 óráig
filmvetítéssel és szaktanácsadással egybekötött

fémipari és építőipari kisgép-bemutatót tartunk

Budapest VI., Bajcsy-Zsilinszky út 43. szám alatti mintatermünkben.
Működés közben láthatók hazai és külföldi gyártmányú
**CSISZOLÓ, DARABOLÓ, ÚTVEFÚRÓ,
KÖRCSISZOLÓ ÉS EGYÉB KISGÉPEK**
A kiállított kisgépek a helyszínen megrendelhetők.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bér Rudolf

MAGYAR NEMZET

1971 AUG 13 21

Bér Rudolf festőművész kiállítását a Váci utcai Csók István Galériában Szent-György Kálmán festőművész nyitja meg, augusztus 13-án, délután fél hat órakor. A kiállítás augusztus 28-ig marad nyitva.

1971

1971. VIII. 2o. 21.5o D. Petőfi.

102

Bél Rudolf

Láttuk, hallottuk.....

- A budapesti Csók István Galériában rendezték meg, Bél Rudolf kiállitását. Ambrus Tibor számol be róla.

- A Váci utcai Csók István Galéria termeiben mutatja be festményeinek tekintélyes kollekcióját Bél Rudolf festőművész. Kiállitása jól rendezett, a kellemes látvány jó érzését kelti nézőiben, a szinek, formák harmóniáján tul, az alakitás erejét és érzékeli. Bél Rudolfban mindig meg volt a hajlam, és tehetség is, hogy lépést tartson kora művészetével. Meglátta ami uj, ami előre visz, ezt a maga szándékaihoz alkalmazva, alakitve, fel is használta. Ritkán eléggé nagy időközökben rendezett kiállitásain mindig mutatott valami ujat, valami mást, ami eltért attól, amit megismertünk benne. Van persze ami állandó Bél Rudolf művészetében, ez nem más, mint a szépnek egyfajta egyéni értelmezése. Mintha számára a köznapi értelemben vett szépség formális valami lenne, ugy keresi ennek más változatát, mintegy kiterjeszti a szép fogalmát, s más tulajdon-

1971. VIII. 20. 21.00 D. Petőfi.

Láttuk, hallottuk.....

- A budapesti Csok István Galériában rendezték meg, Bél Rudolf kiállítását. Ambros Libor számol be róla.

- A Vári utcai Csok István Galéria termeiben mutatja be festményeinek tekintélyes kollekcióját Bél Rudolf festőművész. Kiállítása jól rendezett, a kollamos idtvany jó érzését kettő nézőiben, a szinek. Tudnék harmóniáján tul, az alakítás erejét és érzékeli. Bél Rudolfban mindig meg volt a hajlam, és tehetség is, hogy lépést tartson kora művészeivel. Meglepte ami uj, ami előre visz, azt a mega szándékainóz alkalmazva, alakítve, fel is hasznáita. Bátkán elegyé nagy időkszükben rendezett kiállításain mindig mutatott valami ujat, valami mást, ami eltert attól, amit megbarátunk hamo. Van parere ami állandó Bél Rudolf művészetében, ez nem más, mint a szépnek egyfajta egyéni értelmezése. Mintha szemére a Mennyi értelemben vett szépség formálja valami tanse, ugy korosi annak más változatát, mintegy kiterjeszi a szép fogalmát, a más tulajdon-

ságokat, jellemzőket is belevon a szépség fogalomkörébe. A határozottságot, az öntudatosságot, a bátorságot, a szelidséget, a jóságot. Tehát mindázt, amink kifejezés megszabja egy-egy arc, a .... vizsgálatai. Mindezt lendületesen, szinesen, a mesterségé alapos ismeretével veti fel képein, amelyek meglehetős világossággal szólnak szemléletnél. Bél Rudolf alapállása, melyből a világot megközeliti, az őszinte érdeklődés. Témavilága, motivumainak változtatása eléggé sokat mutat ennek a szemléletnek a lényegéből, amely körülbelül abban foglalható össze, hogy nem elegendő az életközelségnek olyasféle értelmezése és gyakorlata, hogy a müvész néhány óra, vagy néhány nap alatt jellegzetes figurát, jellemző mozdulatainak skicceit gyüjtse vázlatkönyvébe, azután visszatérjen mütermébe, s gondos munkával a mesterség szabályai szerint, képet fessen belőle. Bármily pontos megfigyelések sommázása is az igy készült kép, a felületen tuli világból vajmi keveset mutat. Igy természetes, hiszen a megfigyelés pontosságára forditott energiát, az elemzés feszültségéből kell elvennie. A vizsgált felület kiterjedése csak az elemzés mélységének rovására ..... A megoldás csak egy lehet, az együtt élés, a müvésznek vállalnia kell modelljeit, és motivumait együtt az alkotás ilyen módszerével, s a módszerből következő stilussal. Bél Rudolf kiállitott képein ez a szmléleti és stilláris egység feltétlenül érvényesül. Világának, környezetének emberei, tárgyai, cselekvései, hibátlanul, harmónikusan jelennek meg, erös szinekkel festett, feszesen fogalmazott képein.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bér Rudolf.

NÉPSZABADSÁG

1971 AUG 14

— A CSÓK ISTVÁN GALÉRIÁBAN pénteken megnyílt Bér Rudolf festőművész kiállítása. A tárlaton látható felszáz olajfestmény és freskó öt év művészi termését tárja a látogatók elé.

1021

1971. VIII. 13. 19.30 D.

1021

Tv. Híradó.

- B. Rudolf festőművész 3. budapesti gyüjteményes kiállitása nyilt meg ma délután a Váci utcai Csók István galériában. Változatos témáju festményeiből mutatunk be most néhányat. Csendéletek. Mütermi életképek. Muzsikálók. Fotball. Vizparton. Munka. Életörom. Tintoretto variáció. Taormina. Öböl. Szent György hegy. A kiállitás 2 hétig tekinthető meg.

Bér Rudolf

1971. VIII. 13.

1971

Por Gundolf

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ORSZÁG VILÁG
Budapest

1971 SEP 8

1021

Bér Rudolf

BÉR RUDOLF KIÁLLÍTÁSA A CSÓK-GALÉRIÁBAN

A monumentalitás igénye és a meglepő színhatású, szándékoltan elnagyolt faktúra jellemzi Bér Rudolf érdekes, itt-ott túlzottan harsány, látványosságra törekvő, szélsőséges dinamizmusú képeit. Témáit, modelljeit heves indulattal, indokolatlanul nagy terjedelmű vásznakra festve jeleníti meg. Kár, hogy a munka, a pihenés, a szórakozás jelenetei az óriásira növesztett keretben elveszítik bensőséges hatásukat. Különben a művész formaérzéke, színlátása biztosíték abban a tekintetben, hogy tehetsége átsegíti e furcsa, olykor szinte irombának ható képeket termő korszakán. Erre mutat a kiállítás néhány művészi értékű, finom líraiságtól áthatott darabja is.

(b. e.)

Muzsika

(Esztergály Keve f

TISZTAVATÁS

ÜNNEPELT AZ AMERIKAI ÚJSZÍVES

Louis Russell, a legtovább élő újszíves, a sikeres műtét harmadik évfordulóján, indianapolisi otthonában családias ünnepségen emlékezett meg az életét megmentő eseményről. Képünkön: Russell Emily Brown asszony társaságában. Utóbbi fiának szívét ültették át Russell mellkasába.

MTI – Külföldi Képszolgálat

PIETA – HOMOKBÓL

Franciaországban, La Baule-ban rendezték meg a 13. nemzetközi homokszobrász versenyt. Képünkön: a sajátos művészeti ág egyik mestere, a verseny portugál győztese: Maria Jose Pacheco Ildefonso – és alkotása, a Pieta.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PESTI MŰSOR

1971 SEP 2

III. (2)
Zerlina . . . . . Zempléni Mária ének
III. (4)

(A kis csillaggal megjelölt művész az Állami Operaház tagja, vendégségből működik közre.)

KIÁLLÍTÁSOK

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA (Képcsarnok Vállalat, V., Váci u. 25.): Augusztus 13-tól 29-ig: **Bér Rudolf festőművész kiállítása.** Nyitva: 10.30—19, szombaton 10—15, vasárnap 10—14 óráig.

DERKOVITS-TEREM (Képcsarnok Vállalat, VII., Lenin krt. 63.): Július 30-tól augusztus 13-ig: **„Magyar tájak — magyar városok".** Nyitva: 9.30—18, szombaton 9.30—14.30 óráig.

MEDNYÁNSZKY-TEREM (Képcsarnok Vállalat, V., Tanács krt. 26.): Augusztus 6-tól 20-ig: **Festménybemutató.** Nyitva: 9.30—18, szombaton 9.30—14.30 óráig.

ERNST MÚZEUM (VI., Nagymező u. 8.): Július 10-től augusztus 1-ig: **A Mongol Népi Forradalom 50 éve.** — Augusztus 26-tól: **Az ember és a természet. Nemzetközi fotóművészeti kiállítás.** Hétfő kivételével 11—19 óráig.

FÉNYES ADOLF TEREM (VII., Rákóczi út 30.): Július 16-tól augusztus 1-ig: **Dallos Ferenc festőművész kiállítása.** — Augusztus 27-től: **Pál Ferenc kerámikusművész kiállítása.** Hétfő kivételével 11—19 óráig.

BÉR RUDOLF

. . . . .	Juhász Judit
Havlitschek . . .	Farkas Antal
Kapitány	Csákányi László
Nagyságos asszony	Szatmári Liza
Marianne	Venczel Vera
Tündérkirály . .	Benkő Gyula
Első néni	Bod Teréz
Második néni . .	Kárpáti Magda
Erich	Kern András
Emma	Gyimesi Pálma
Helén	Schubert Éva
Bárónő	Sándor Iza
Gyóntató atya . .	Pethes Sándor
Mister	Miklósy György
Konferanszié . .	Verebes Károly
Szobalány	Szécsi Vilma

Az egyik bécsi mellékutcában levő Babaklinika üzlet Tündérkirálynak hívott tulajdonosa, lányát, Marianne-t Oszkárnak, a szemben levő hentesbolt tulajdonosának ígérte oda. A lány, eljegyzése napján, a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Bér Rudolf
1972 AUG 6
Pest m. Hírlap

FŐVÁROSI KIÁLLÍTÁSOK

Pályázat és bemutatkozás

Pest megyei tájak primátusa a tárlaton

Rangos képzőművészeti tárlat nyílt a

CSONTVÁRY-TEREM-

ben, ahol a Képcsarnok pályázatára beküldött festményeket mutatták be. Kétségtelen, — emelkedett a művek átlagszínvonala, s meglepő, hogy a hazai tájkép két pólusa még mindig a *Balaton* és a *Dunakanyar* — elsősorban Tihany, Visegrád és Nagymaros környéke. A festői versenyben *Bér Rudolf* összekapcsolta a nagymarosi partot a visegrádi várheggyel, — *Kántor Andor*, a visegrádi kikötő lila hangulatát figyelte, *Mácsai István*, a part gyökértuskó előzményeit, *Batári László*, a behavazott hegyet és házsort, *Papp Zoltán*, a folyóra boruló Börzsönyt a pompás természeti környezet finom érzékeltetésével. A legizgalmasabb munka ezúttal *Kóka Ferenc* nevéhez fűződik, aki a Salamon-torony pártázatos oromzatának képi szétterítésével ért el újszerű hatást. A Pest megyei tájak primátusát nagyban elősegítette, hogy a dunabogdányi *Hock Ferenc* mellett, — aki a színek örömét felidéző „Vízpart"-tal jelentkezett — *Kántor Lajos* figyelemre méltó szerkezeti erővel, a formák és színek rendezett értékegyensúlyával idézte díjnyertes képén a „Duna-parti fák"-at.

A zsámbéki templom, akár a milói Vénusz, romjaiban érte el teljességét. *Nagy B. István és Révész Napsugár* után most *Eigel István* nagyszerű festői elemzését láthatjuk a tömbös ívek időjelző töredékeiről.

A Ráckevei Duna dömsödi—tassi részlete, két díjnyertes alkotáshoz járult hozzá élményadó formáival *Vecsési Sándor* és *Ridovics László* festői közreműködésével, akik a szürke és sárga örvénylésekre bízták a témakifejtést. A Ráckevén dolgozó *Patay László* díjnyertes képének ezúttal a Vértes sziklái adtak indítást, *Kokas Ignácnak* változatlanul a Gimza-puszta jelenti a termő forrást.

A Balaton a festők másik kibontakozási területe. *Klimó Károly, Imre István, Iván Szilárd* figyeli képekké a tóvidék kimeríthetetlen gazdagságú alakzatait és *Csik István*, aki nyughatatlan ledülettel egyezteti a festmény felületén a part és intellektus növekvő nyüzsgését. A díjnyertes *Óvári László*, a művészi készenlét maximumával ragadja meg a „Tihanyi belső tó" karakterének feszült nyugalmát, s a táj portrészerű megoldását a lila tónusok vezényletére bízza szilárd képvezetéssel és műgonddal.

Konfár Gyula sajátos értékeivel jelentkezik, — *Gerzson Pál* ezúttal visszatért ifjúságának vidékéhez, — a különös atmoszférájú mecseki tájhoz. Meglepően gyors fejlődésről tanúskodik *Baska József*, aki a „Siroki vár romjai"-ról meditált elvonatkoztatott formák szelvényeinek, színes rúdjainak, osztódó gömbjeinek összefüggéseivel, — az első nagy képet festette erről a történelmi tájról. Mindez tanulság a jövőre is, hiszen Majláth-puszta, Ibafa, Nyársapát, Szentmártonkáta festőileg érintetlen, s aki erre jár, hogy észrevegye és művekké alakítsa e nem figyelt, nem látott tájak varázsát, az elsőként érkezik, mint Baska József, a siroki vár festészetet adományozó romjaihoz.

Képzőművész-házaspár mutatkozott be a

STÚDIÓ GALÉRIA-

helyiségében. Tiszteletre méltó azon egyneműség, ahogy mondanivalójukat a pasztellra, tollrajzra és monotypiára bízzák. *Bikácsi Daniela* festményei a választott főszín ajánlatai nyomán bukkannak lila sírkövekre, zöld környezetben elővillanó szoborra, sárga színtűzben merengő női figurára. *Kovács Tamás* ifjúságát Monoron töltötte, s a grafikává növekedett élményvilág groteszk meséket rögzít, állandó utazás felismeréseit. Kiemelkednek Rimbaud-illusztrációi, ahol versek irányait, — „A részeg hajó" forrásvidékét kutatja olyan intenzitással, hogy Tóth Árpád költői tolmácsolását dúsítja monotypiáival mintegy megteremtve a költészet egy különös szigetének képzőművészi elágazását.

Losonci Miklós

ezúttal nem célunk, néhányra azonban *újból* felhívjuk a figyelmet. Lényeges ugyan a tej, valamint a vágómarha felvásárlási árának emelése, de sok helyütt legalább ilyen fontos, hogy *állatonként húszezer forint forgóalap-kiegészítést adnak a gazdaságoknak.* Az új állatok után jár ez a pénz: a növekedést a március 31-i állapothoz képest veszik figyelembe. Lényeges segítség ez, hiszen köztudott, hogy a szarvasmarhatenyésztés eszközei valamennyi állattenyésztési ágazatnál *magasabbak*, egyszersmind megtérülésük *lassúbb* az átlagosnál. A beruházási piac feszültségei, a növekvő anyagárak következményeként *elő-előfordult Pest megyében is, hogy elkészült, ugyan az istálló, de nem tudták „benépesíteni".* Vagyis elfogyott a gazdaság pénze, mire az új állatok megvásárlása szóba kerülhetett volna.

És a kisüzem? Nagy-nagy hiba lenne, ha megfeledkeznénk a háztáji támogatásáról, s az itt tapasztalt kedvező tendencia visszaesne. Igaz, sok a panasz a takarmányellátásra, az egyéni állattartók pedig néha *mostohának* érzik magukat. A közelmúltban például egy valkói olvasónk panaszlevelet juttatott el a szerkesztőségbe: *az illetékes vállalat nem viszi el — a szerződés ellenére! — a vemhes állatot.*

közeleti akti
is még sok
Társadalmi
érvényesíten
gúságát és a
helyzetük a
rületén megs

PEST ME(

rozat megjelenését követően a pártbizottságok és pártszervek irányításával erőteljes társadalmi aktivitás bontakozott ki az állami és tömegszervezeteknél, a Központi Bizottság határozatában foglaltak megvalósításáért. A pártszervek és tömegszervezetek intézkedési tervekben foglalták össze a tennivalókat a nők egyenjogúságának érvényesítése, valamint társadalmi, közéleti és politikai aktivitásuk fejlesztése érdekében. Ennek eredményeként már az 1970-ben megtartott pártalapszervezeti vezetőségválasztó taggyűléseken és küldöttértekezleteken megduplázódott a vezető testületekbe választott nők száma. Az 1971. évi tanácsválasztások során a megyei tanácsba megválasztottak 31,6 százaléka, míg a városi tanácstagok 27,3 százaléka nő. Az eltelt időszak bizonyítja, hogy *nem a statisztika alakításáról volt szó*, mert a pártszervezetek vezetőségeiben a nők számos javaslattal, kezdeményezéssel és nem utolsósorban aktív tevékenységükkel bizonyították rátermettségüket a választott funkciókban. A megyei tanács ülésein a választás óta 56 interpelláció hangzott el, melyből 29-et női tanácstagok terjesztettek elő.

A KISZ, a szakszervezet és a Hazafias Népfront, valamint a termelőszövetkezetek vezetőségeiben 20—32 százalékban találhatók nők. Tehát a társadalmi, közéleti és politikai tevékenységhez az alapvető feltételek megteremtődtek. Munkájuk eredményessége, aktivitásuk attól függ, hogy az arra illetékes vezetők és testületek *mennyiben segítik* fejlődésüket és tanítják meg a nőket funkciójuk gyakorlására.

A POLITIKAI KÉPZÉS különböző formáiban a nők részvétele eléri az 50 százalékot. Emelkedett számuk a marxista középiskolákban és az esti egyetemen is.

Az állami oktatás területén nem megnyugtató a helyzet. A vállalatoknál a középszintű oktatásra járóknak csak 30 százaléka nő, míg egyetemre csak elvétve találunk jelentkezőt. Az erőfeszítések ellenére az üzemekben nehezen tudnak előbbre jutni a szakmunkásképzésben és továbbképzésben; ennek oka, hogy *nem megfelelő az anyagi ösztönzés.* Ugyanis a betanított és szakmunkások bére közötti különbség mindössze 5 százalék. Továbbá gátolja a szakmunkásképzést, hogy a könnyűipari üzemekben dolgozó nők 28 százaléka nem rendelkezik az általános iskola 8 osztályával, ami a szakmunkásképzés alapja.

Erre vezethető vissza, hogy bár előrehaladás tapasztalható a nők gazdasági funkcióba történő helyezése terén, azon-

1971-ben az éves béremelési összeg két százalékkal magasabb volt, mint a férfiaké. A Ganz Árammérő gödöllői gyárában minden nőnek minimum 7,20 forintra emelték az órabérét, illetve 1400 forintra a havi fizetését. A megye szintén valamennyi üzemében előtérbe került a törzsgárda anyagi és erkölcsi megbecsülése, különösen a fizikai állományban levők körében, és ez elsősorban a munkahelyhez ragaszkodó nőket érintette kedvezően.

A KÖZPONTI BÉRINTÉZKEDÉSEK — mint a pedagógusok és egészségügyi dolgozók béremelése — elsősorban a nők érdekében tett lépések, hiszen ezeken a pályákon — zömében — nők dolgoznak. Hasonlóan az anyák helyzetét könnyítette, hogy szép számmal emelkedett megyénkben az üzemi és tanácsi bölcsődei,

Holnaptól a megújult Művész moziban

A Bűvös vadász és más filmcsemegék

A több hónapon át tartott felújítás nyomán újjászületett Művész mozit mutatták be a sajtó képviselőinek a Budapest Film Rt. vezetői: *Port Ferenc* elnök-igazgató és *Zalán Vince* forgalmazási ágazatvezető. Az átalakítás során – többek között az erkély leválasztásával – két új vetítőhelyiséggel gazdagodott, s már öt termes, valóban európai színvonalú, úgynevezett *„multiplex"* moziközpont lett a Művész, amelyben összesen 468 néző foglalhat helyet egyszerre. Valamennyi helyisége légkondicionált, tehát a nyári kánikulában sem lesz holt szezon. Több mint kétszeresére nőtt a vetítővásznak felülete, s a két nagyterembe, a *Chaplin* és a *Bunuel* nevét viselő nézőterekre a legkorszerűbb Stereo-Dolby hangberendezés került. A 42 millió forintért, költségtúllépés nélkül elvégzett felújítás során – a levegőkímélő gázfűtésre való átállás következtében felszabadult egykori szenespince helyén – nyolcvan–száz személy fogadására alkalmas, szerkezetkész pinceéttermet alakítottak ki, amelynek bérbeadására *a nyilvános pályázat még nem zárult le.* Olyan vendéglátó-szakembereket keresnek, akik a művészmozik – többségében diákokból, fiatalokból verbuválódó – törzsközönségének pénztárcájához is alkalmazkodó vendéglátóhelyet nyitnak itt decemberben.

Az újjáalakított Művész mozit holnap este nyitják meg *Enyedi Ildikó* Bűvös vadász című alkotásának díszbemutatójával; majd péntek–szombat–vasárnap az amerikai Oscar európai „vetélytársával", a *Félix*-díjjal kitüntetett filmeknek a seregszemléjét láthatják a vendégek; december 1-jétől pedig a jeles hagyományú *Európa Filmhét* műsora pereg a nagykörúti moziközpontban.

A Budapest Film Rt. őszi–téli art-film-programjában számos további érdekes alkotás szerepel. E hét közepétől játsszák (ezúttal a Puskin moziban) a francia *Agnes Merlet* – a velencei fesztiválon a Kritikusok Díjával kitüntetett – *Cápafióka* című filmjét; november 3-ától *Erdőss Pál* magyar–spanyol koprodukcióban forgatott, Vérvonal című munkáját; következik többek között a mexikói *Alfonso Arau* többszörös fesztiváldíjnyertes Szeress Mexikóban című filmje; a nálunk is jól ismert ifjú amerikai *Hal Hartley* munkája, az Amatőr; az idén tavasszal Európa-szerte feltűnést keltett első filmes francia *Martine Dugowson* filmje, a Mina Tannenbaum; majd decemberben *Krzysztof Kieslowski* nagy sikerű trilógiájának harmadik darabja, a Három szín: piros után *Robert De Niro* filmje, a Bronxi mese; a finn *Aki Kaurismaki* munkája, a Vigyázz a kendődre, Tatjana! A további filmcsemegék közül külön említést érdemel a tervezett *Marguerite Duras*-életműsorozat; *Nyikita Mihalkov* Csalóka napfény című új alkotása, valamint *Pier Paolo Pasolini* annak idején világszerte nagy vihart keltett, *Saló* című művének első itthoni – szélesebb körű – felújítása.

(zs)

Hagyomány és modernség

Bér Rudolf képeihez

Bér Rudolf nagylélegzetű, az elmúlt évek munkásságát összefoglaló kiállítása a Csontváry teremben megmutatja a festő több évtizedes eredményeit, de új elemekkel gazdagodott állapotban.

Mindent tud, amit festőnek meg lehetett tanulnia. Nem is érdemes visszavezetni képeit az itáliai, a francia és a magyar művészeti törekvésekhez, a tudatosan vállalt nagy példaképekhez, mert e kiállításnak nem is gazdag festőisége, hanem nagyon is emberi, lelki vonatkozásai ragadják meg a nézőt, bár mindig szenvedélyes és szenvedélyeket festő művész volt. Képeit nem valamiféle posztkubizmus vagy neoexpresszionizmus tördelte rendszerezett foltokba, hanem az a néha elviselhetetlen belső szenvedély, amely őt egész pályáján jellemezte. Szélsőségekre hajlamos egyéniségét és önkifejezését azonban fékezte és ma is fékezi a festészet törvényrendje. Úgy érezzük, hogy művészete: e kettő küzdelme. A legújabb képein talán jobban érvényesül a szenvedély, a megélt fájdalom és tragédia, mint a festői törvény. És ez egyáltalán nincs művészete kárára, hiszen ha korábbi képein valamit kifogásolhattunk volna, az olykor a mesterség túlzott uralma, a bravúros manír lehetett. Nos, itt efféle aggály föl sem merülhet. Krisztusa maga a fájdalom, Fekete csendélete a bánat, figurái pedig mintha egy távoli bolygóról szakadtak volna ide, fájóan ünnepélyesek. Csak ha szomorúak, van közük egymáshoz (Kék ruhás nők), egyébként kétségbeejtően távol állanak egymástól egy kompozíción belül is. Mondhatnák erre, az elidegenülés modern világérzése ez, de mégis

Részlet a művész Bohóc és a leány című 1994-ben festett képéből

több és ősibb annál: férfi és a nő megoldhatatlan kapcsolatának megjelenítése. Alapvető életérzése abban modern, hogy aggályokkal és pesszimizmussal teljes; csak ott oldódik kedélye, ahol tájat formáznak képei.

Továbbélnek a műveit meghatározó karakterisztikus, harsány színek, de már súlyosak, komorak, drámaiak. Csak ott világosodnak ki, ha a férfi és nő viszonyának ironikusan groteszk kifejezésére vállalkozik (A bohóc és a leány).

Bér Rudolf tudatos, művészet-filozófiai tételekkel fölvértezett művész, aki, ha nem is képeivel, de képeinek együttesével voksol a ma folyó modern képzőművészeti vitában – úgy modern, hogy makacs őrzője a hagyománynak és az értéknek.

(szalay)

Gratuálunk Szalay Károly barátunknak abból az alkalomból, hogy a forradalom évfordulóján a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztje kitüntetését kapta. Az irodalomtörténész és szépprózaíró megbecsülésében a minőség elvének érvényesülését üdvözöljük. **z. l.**

Gospel és gregorián

„A zene, csakúgy, mint a többi művészeti ág, maga is az isteni teremtés rendjére és mintájára adott válaszreakció" – írja *Andrew Wilson-Dickson* A kereszténység zenéje című könyvének bevezetőjében, majd kicsit odébb *Johann Sebastian Bachot* idézi, aki szerint „...minden zene célja és végső oka csak az lehet, hogy Istent dicsőítse és az elmét felüdítse. Ahol ezt nem látjuk, ott nincs valódi zene, csak ördögi hangzavar."

Wilson-Dickson – aki mind a zeneoktatásban, mind az egyházi zene világában otthonosan mozog – két évvel ezelőtt Angliában megjelent, a Gemini Kiadó jóvoltából néhány hete magyarul is kapható kötetében e gondolat jegyében közelít témájához, s 256 oldalon, mind képekkel, mind adatokkal gazdagon illusztrálva próbálja meg áttekinteni – és egyben rendszerezni – az elmúlt két évezredben született egyházi zenéket, zeneműveket, valamint hogy azokban mennyire van jelen a keresztény zene három dimenziója: az eksztázis, a szimbólum és a retorika. A vallások nagy jelentőséget tulajdonítottak a zenének a kultikus cselekményekben, így nem meglepő, ha az antikvitásban kialakuló kereszténység istentiszteletein is kezdettől fogva központi szerepet játszott a zene. S bár az első bő évezredben a művészek nevét – akárcsak más művészeti ágakban – homály fedi, a középkortól egészen napjainkig a legnagyobb zeneszerzők többsége szívesen írt a keresztény egyházi zene részeként előadandó műveket. Ezeket persze nem minden korban és helyen fogadta osztatlan elismerés. *Liszt Ferenc* nem véletlenül panaszkodik: „Az egész világ ellenem van. A katolikusok, mert egyházi zenémet profánnak találják; a protestánsok, mert a zeném katolikus; a szabadkőművesek, mert a zenémet klerikálisnak érzik." Mindenesetre a nagy és vállalkozó szellemű zeneszerzőknek köszönhetjük, hogy a legegyszerűbb, egyszólamú dallamtól a díszes és bonyolult zeneműig rendelkezésünkre áll az egyházi zeneművészet gazdag tárháza: himnuszok, anthemek, oratóriumok és más művek. A templomok, kápolnák, székesegyházak orgonistái és karnagyai szerte a világon ebből a gazdag kínálatból választanak zenét a mai istentiszteletekhez.

Andrew Wilson-Dickson kötete – mely egyébként mind tördelésében, mind illusztrációiban remek és hatásos – a keresztény zene fejlődéstörténetének és remekműveinek bemutatásán kívül vallás-, illetve kultúrtörténeti szempontból is sok olvasó számára hasznos olvasmány. S ami talán a legfontosabb, szellemi horizontja túlmegy Európa határain, a kopt, illetve etióp egyházi dallamok mellett felvázolja a sokarcú Amerika vallásos zenéjét is, így a shoutot, a spirituálét, a gospelt és a bluest. A hazai kiadásban pedig magyar egyházzene-kutatók – *Trajtler Gábor* és *Fekete Csaba* – foglalják össze a magyarországi nagyegyházak – a római katolikusok, az evangélikusok és a reformátusok – zenéjének, zenei életének történetét is. **(bé)**

MTI-FOTÓ: FÖLDI IMRE

Dob, legyező, karikás

Koreai és magyar tánc az Operaházban

Nem a véletlen műve, hogy alig egy hónapon belül két alkalommal is találkozhattunk a sok évszázados tradíciókat őrző koreai táncegyüttesekkel. Szeptemberben az Inchon, a mutatott teljesítményük alapján nem ok nélkül a legjobbnak tartott együttes a Táncfórum rendezvénysorozatában kapott helyet, most pedig több különböző együttes lépett fel, a hazánkban is sok millió dolláros beruházásokkal jelen lévő Hanwha, e hatalmas multilaterális koreai cég által szponzorált Koreai ősz kulturális program keretében.

Az Operaházban hétfőn este sorra került bemutatkozást különösen érdekessé tette, hogy a koreaiak mellett színpadra lépett a Magyar Állami Népi Együttes is. Így a közönség egyetlen műsorban kapott valóságos *szemléltető oktatást* a két tánckultúrából, a két folklórból, s ezek révén is a két nép karakteréről, temperamentumáról.

Akik látták az Inchon előadását, most a pedagógiában a bevésés címszó alatt ismert fogalomra is gondolhattak, amikor a koreaiak táncait nézték. Ezúttal is egy lassú, méltóságteljes udvari tánc, a virágkoszorús *Hvakvanmu* indította a műsort. Bemutattak egy, a homokóra formájú dobok, a *zanggók* ritmusára járt leánytáncot, a *Csangkocsumot.* Megszólalt a kétezer éves múltú hangszer, a tizenkét húrú *kajakeum.* Megcsodálhattuk a négy ütőhangszer kifogyhatatlan variációjú ritmuskombinációira épülő *Szamulnorit,* és ismét láttuk a *Pucsecsumot,* ezt a kecses, finom, elegáns és nagyon dekoratív legyezős táncot. Azonban e számok, s a többi produkció is, nyilvánvalóan azért hatnak (hathatnak) az ismétlés benyomásával, mert ugyanabból a gazdag alapanyagból merítenek.

A Magyar Állami Népi Együttes változatlan színvonalon reprezentálja a magyar néptánckultúrát, s ennek nyelvét hibátlanul beszéli, lett légyen szó a káprázatos gazdagságú ruhákban járt *Kalocsavidéki táncokról,* vagy a szilaj, férfias, botokkal és karikásostorral táncolt *Pásztorcsárdásról.*

(takács)

Harangozó Gyula-jubileum

Hol a nemzeti balett?

Bartók és *Kodály* mellett a helye a magyar kultúra panteonjában. Klasszikus táncművészetünk *nemzeti* karakterének megteremtésével emelte világszínvonalra a magyar balettet. Előadóművészi tehetsége a koreográfus zseniálitásával párosult. Első produkciója, az 1936-ban színre vitt *Csárdajelenet* láttán a kritika doyenje, *Tóth Aladár* így ujjongott: „A Csárdajelenet színpadának két hőse van. Az egyik a magyar nép, amely a Gyöngyösbokréta táncaiban megismerhette operai balettünkkel az eredeti magyar tánckultúra ősanyagát. A másik Harangozó Gyula. Ebben a kiváló fiatal táncművészben megtaláltuk a magyar színpadi tánckultúra hiányzó harmadik tényezőjét: a népi anyagból meríteni tudó, kiváló, egyéni koreográfus tehetséget."

Mozgalmas, fantáziadús alkotásainak sokasága, a pantomim, a karaktertánc, a stilizáció mezsgyéjén találkozott a klasszikus balettel. Bartók Csodálatos mandarinjának világsikere is az ő nevéhez fűződik. A fából faragott királyfitól *Farkas Ferenc* Furfangos diákok című táncjátékáig, a frenetikus sikerű A keszkenőtől a Coppeliáig, se szeri, se száma emlékezetes produkcióinak. Keserű szájízzel emlegetik a halálának 20. évfordulója alkalmából készült emlékkönyvben, hogy a hatvanas-hetvenes években indoklás nélkül lekerültek művei a repertoárról. A kortársak emlékezéséből összeálló kiadványt különben a jubileum alkalmából közösen jelentette meg a Magyar Táncművészeti Főiskola, az Operaház és a Színházi Intézet.

A tegnapi sajtótájékoztatón tudomásunkra jutott, hogy a magyar balett megújítójának jubileuma tiszteletére rendezvénysorozatra kerül sor október 29–30-án. Szombat délután fél ötkor megkoszorúzzák a Liszt Ferenc téri emléktáblát, öt órakor pedig emlékkiállítást nyitnak az Operaház Vörös szalonjában. A tárlat anyagát a Színházi Intézet fotóarchívumából, valamint a család hagyatékából állította össze *Szúdy Eszter.* Az esti előadások, illetve délutáni idegenvezetések alkalmával tekinthetik meg az érdeklődők. *Szakály György* balettigazgató adott tájékoztatást a két, egymást követő Harangozó Gyula-est műsoráról, melyben az Operaház legkiválóbb művészei lépnek föl: Polovec-táncok, részletek a Rómeó és Júlia, a Furfangos diákok, A keszkenő és a Csárdajelenet című táncművekből. A Térzenét, Szakály bánatára, pénz híján, sehogy sem sikerült fölújítaniuk (jóllehet nem mondanak végképp le róla), mert a díszleteket, jelmezeket leselejtezték. Az özvegy, *Hamala Irén* reménykedik (akárcsak a jelenlévő szakemberek is), hogy a nagy fáradsággal létrehozott kiállítást egybentartják. A Színházi Intézet igazgatónője, *Király Nina* azt ígérte, hogy Prágába, Krakkóba is eljuttatják, *ifj. Harangozó Gyula* pedig nem rejti véka alá véleményét a kulturális tárca támogatásának hiánya miatt: szerinte nem néhány lelkes szakembert és intézményt kellett volna erejükön fölül megterhelni, hanem, igenis, a kormányzat kötelessége lett volna életre hívni a magyar nemzeti balett megteremtőjének jubileumi rendezvényét. Urak, urak, hát imigyen sáfárkodunk?

(metz)

Bér Rudolf

Döngetés

A miniszterelnök szerint a kormányon belül zavartalan az együttműködés az SZDSZ-es és a szocialista miniszterek között, bár a két párt kapcsolatában akadnak viták.

Csakugyan akadnak. Nem is jelentéktelenek. Nyilvánvalóvá vált ez az SZDSZ minapi küldöttgyűlésén is. Horn ugyan kijelentette, hogy az itt elhangzottakkal „nyitott kapukat döngetnek", vagyis ugyanazt akarják a szocialisták is, amit a szabaddemokraták. Csakhogy Pető Iván több megnyilvánulásából korántsem ez derült ki. S ugyancsak erre vallott az a parlamenti szavazás is, amelyben az MSZP nem egy képviselője – rácáfolva a koalíciós partnerral történt előző megállapodásra – merőben másként szavazott. Azaz alacsonyabb borforgalmi adó mellett voksolt, mert az volt a népszerűbb.

Szidják csak a kékmadarasokat, akik voltak olyan oktondiak, és tartották magukat a megállapodáshoz. Úgy látszik, így festenek azok a bizonyos nyitott kapuk, amelyeket az SZDSZ-esek olyannyira döngetnek...

(–prémi)

Az orosházi helikopter-baleset áldozatai családtagjainak a Hungária Biztosító Rt. 200-200 ezer forintot folyósított. A teljes összeget, egymillió forintot az örökösök személyének tisztázását követően adják át.

Horváth Ádám a televíziós létszámcsökkentésről

Fedőneve: humánpolitika...

A televízióból érkezett hírek szerint a közeljövőben 600-800 dolgozót bocsátanak el. Állítólag az elbocsátandók végkielégítéséhez szükséges pénzt a televízió vezetőségének a Pénzügyminisztérium odaígérte.

– Igaz-e a hír? – kérdeztük *Horváth Ádámot*, a Magyar Televízió elnökét.

– Ez hazugság. Az viszont való igaz, hogy egy *humánpolitikai terv végrehajtására mindenképpen szükség van.* Magyarul ez annyit jelent, hogy az érdekvédelmi testületekkel való tárgyalásokon az a közös véleményünk alakult ki, *szükség van folyamatos létszámcsökkentésre,* amit egyrészt a szakmai vezetők javaslata alapján, másrészt a nyugdíjkorhatárt betöltöttek figyelembevételével, *ésszerű* létszám eléréséig kívánunk végrehajtani. Ez tehát nem egyszeri és nagy létszámú változtatás lenne, hanem *egy folyamat része.* Ugyanakkor támogatunk minden olyan, a házon kívül megszervezendő gazdasági csoportosulást, amely nem a tévé állományában, hanem mint külső vállalkozó venne részt a televízió munkájában.

– Említette a nyugdíjkorhatárt. Vannak néhányan, köztük nagyon ismertek, akik már túljutottak a korhatáron, s még mindig dolgoznak.

– Minden intézménynél *a munkáltató joga eldönteni,* hogy az 55., illetve 60. életévét betöltött munkatársak közül kinek a folyamatos, állománybeli munkájára tart igényt, és kit küld törvényes alapon nyugdíjba.

– Ha a televízió oly nagy deficittel dolgozik, miért éri meg mégis külső cégekkel dolgoztatni?

– Ezek a gazdasági társulások tehermentesítenék a televízió belső infrastruktúráját (energia, fűtés, adminisztratív személyzet, bérelszámolás stb.). Ezek a tételek e pillanatban súlyosabbak, mint a műsorköltség.

(bartal)

Lazacfalatok Kerecsendről. **Az igényes konyha elképzelhetetlen a norvég „salmo salar" néven ismert nemes halfajta nélkül. Kerecsenden, a 3-as főközlekedési út mentén elkészült az első magyarországi lazacfeldolgozó kisüzem az Ehrat Lazac Kft. beruházásában. Partnerük a norvégiai Bergendben székelő MOWI cég, amely minden héten hétfőn küldi repülővel Budapestre a friss lazacot, amelyet kizárólag kézzel dolgoznak fel. Tegnap délután a Nemzeti Szállóban a kerecsendiek a lazacfeldolgozásuk teljes választékát mutatták be a meghívott éttermi és szállodás szakembereknek. Képünkön a kerecsendi lazacfüstölő**

FOTÓ: KOPPÁNY GYÖRGY

HÁTTÉR

Reklám – trombitaszóval

Új hangnemben szólal meg a Magyar Hirdetőt szimbolizáló trombita-embléma – képletes értelemben – a cég november közepéig tartó nagyszabású reklámkampányában. Ennek során a Mahir Rt. privatizációja óta megvalósított változásokkal, az rt. sikereivel igyekeznek „telekürtölni" az ország valamennyi régióját.

A Magyar Hirdető februári privatizációja mérföldkőnek számít a vállalat gazdálkodásának menetében. A Mahir ugyanis – egykori monopol helyzetének megszüntével – *nem állta a versenyt* a reklámpiacon megjelenő új cégekkel, külföldi érdekeltségű vállalatokkal. Néhány év alatt *jelentős piacvesztést* kellett elszenvednie és biztató kilátások hiányában jó szakemberek egész sora hagyta el a céget.

A fejlődés esélye számára a privatizációval teremtődött meg. Ma a cég holding-rendszerben működik, amelyet az egyes területen működő egységei alkotnak. A változás *a gazdasági mutatókban is markánsan* érezhető: a Mahir 1994-es félévi mérlege szerint a kiadói tevékenység nélkül 750 millió forintos árbevételt ért el – ami alig marad el a tavalyi teljes forgalmától –, s ennek nyomán 70 milliós nyereséget könyvelhetett el. A holding idei teljes forgalmát *Székely Zsolt* vezérigazgató 6-7 milliárd forintra prognosztizálja, aminek egytizede nyereségként jelentkezik. A kedvezőbb helyzet lehetővé tette, hogy *megkezdjék a szakembergárda felfrissítését* – ennek köszönhetően ma a dolgozóik átlagéletkora 31 év.

A Magyar Hirdető hét kft.-je mellett három lapot – *Magyar Nemzet, Esti Hírlap, Expressz* – adki, résztulajdonosa továbbá a Mahir Observernek és az Europlakát nevű országos média cégnek. A telített reklámpiac ellenére ma is kizárólag a Mahir rendelkezik hazánkban országos reklámügynökség hálózattal, amelynek megyei egységei a raklámtevékenységek teljes körét kínálják.

D. L.

Ma még sokadrangú az alkalmasság

Személyzetis cégércsere

Az állami vállalatok átalakulásának egyik látványosnak tetsző jele, hogy a régi személyzeti osztályok ajtajára új elnevezések kerültek: mint például humánpolitika vagy munkaerőgazdálkodás. E táblacsere mögött azonban nem mindig áll tartalmi, gondolkodásmódbeli változás. E témáról tartottak tegnap konferenciát az átalakulásban levő hazai nagyvállalatok képviselői a Kossuth Klubban.

Az osztrák tulajdonú *Crea Trade Tanácsadó Kft.* szervezésében megrendezett eszmecserén megnyitóbeszédben *Baráth Ferenc*, a MÁV Oktatási Intézetének vezetője kiemelte, az Európai Unióhoz közeledésünk előfeltétele, hogy *a gazdaság gerincét képező nagyvállalatoknál* a személyzeti kultúra színvonala emelkedjen.

A régi vállalati struktúrában a személyzeti osztályoknak jellemzően *csupán végrehajtó* szerepük volt. Az átpolitizált vállalatoknál a káderpolitika, a ranglétramászás, a protekció, a politikai megbízhatóság döntött a kinevezéseknél, így az alkalmasság gyakran sokadrangú szempontá vált.

A munkaügyi, oktatási, szociálpolitikai és munkaerőgazdálkodási területeket felölelő humánpolitika meghonosodása szükségszerű a cégek talpon-maradásában.

A humánpolitikának *karrier- és gazdaságközpontúnak* kell lennie. A vezető pozíciók betöltésére legalkalmasabb személyek felkutatását, kiválasztását ma már külföldi cégek tucatjai vállalják. Munkájukra komoly igény mutatkozik az ennek fontosságát felismerő társaságok részéről.

(bertók)

Tanácskozás a belső ellenőrzésről

Újra időszerű

A belső ellenőrzési tevékenységről rendez konferenciát holnap a Gépipari Tudományos Egyesület Budapesten, a MTESZ I. kerületi épületében.

Nyikos László az Állami Számvevőszék ellenőrzési tevékenységét, *Németh Pál* a költségvetési intézmények és a belső ellenőrzés kapcsolatát, *Hajdú László* az Állami Vagyonügynökség ellenőrzési munkáját mutatja be, *Szarvas István* pedig Őszintén a belső ellenőrzésről címmel tart előadást. Az előadásokon szó lesz az állami ellenőrzési rendszer problémáiról, belső ellenőri egyesület létrehozásáról, oktatásáról, esetleg egy – az egész témakört felvállaló – újság létrehozásáról, illetve a hazai vegyes vállalatok körében alkalmazott módszerekről.

A szervezést magára vállaló egyesület 1990-ig számos hasonló tanácskozást tartott, ám 1991-től ez a tevékenység méltatlanul háttérbe szorult.

Az ember nem is érti: hogy lehetett az, hogy ez a rendkívül fontos tevékenység felfüggesztetett. Ugyanis senki sem gondolhatja komolyan, miszerint az effajta vállalati szervezetekben netán felesleges lenne az ott dolgozók körmére nézni.

Mindezt természetesen anélkül mondjuk, hogy az ott dolgozók szakértelemét a legcsekélyebb mértékben is kétségbe vonnánk...

G.

Kalapot emelünk, de nekünk drága

Amint lapunkban már beszámoltunk róla, az Amerikában élő Kaáli Géza orvosprofesszor a világon egyedülálló találmánnyal lepte meg a szakmát. A nemrégiben, Chicagóban bemutatott optikai trokár a hasi és nőgyógyászati tükrözések, a köldöksebészet műveleteinek elvégzésében hoz forradalmi újítást, ugyanis a szikére helyezett „elektronikus szem" segítségével láthatóvá teszi az eddig vakon végzett első hasi behatolást.

Rákóczi István, a Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikájának professzora érdeklődésünkre elmondta, *nem ismeretlen* előtte Kaáli Géza találmánya, részese lehetett a *prototípus budapesti premierjének* is. Óriási jelentőséget tulajdonít a műszernek, mert a tükrözések legválságosabb mozzanatát, az első hasi behatolást – melyet eddig „vakon" ejtettek meg – teszi az eddiginél veszélytelenebbé. A hagyományos eljárással sem gyakoriak a szövődmények – hét év alatt egyetlenegyszer adódott bélsérülés az intézetben –, ám az új eljárással *gyakorlatilag teljesen elkerülhetők* a behatolás komplikációi.

Az optikai trokár hazai elterjedése már egy másik „történet" – szögezte le Rákóczi professzor –, mégpedig az egészségügy jól ismert finanszírozási gondjai miatt. Mivel egyszeri használatra alkalmas a műszer, *az intézmények szűkre szabott költségvetése gátat szab* a folyamatos beszerzésnek. Pedig hosszú távon megtérülne a beruházás, hiszen – elvileg – *a nőgyógyászati műtétek hetven–nyolcvan százaléka kiváltható* a laparaszkópiás eljárással. Ennek nagy előnye, hogy a beteg nincs rászorulva a hosszan tartó kórházi kezelésre. Az igazi megtakarítás abban érhető tetten, hogy *a beteget lényegesen rövidebb ideig* tartják táppénzen.

V. É.

TŰHEGYEN

Számtan

Azt mondja a mosolygós májusiból borostás októberivé lett politológus, hogy itt már nem 1989 (Németh Miklós), hanem 1986 (Grósz), sőt 1983 (a késő Kádár-korszak) emberei nyomulnak láthatatlan légiókban a kormány mögötti (alatti) alintézményekben.

Talán kissé segít a számolásban, ha azt mondom: én már 1960 (a téeszesítés), sőt 1956. november (a pufajkás kor) embereit is láttam. S most ismét a politológuson lenne a sor, hogy felismerje 1949 (a koncepciós perek) embereit, mondjuk, a készülő büntetőtörvénykönyv-módosítás mögött, amely ismét divatba hozza majd a politikai cselekedetek büntethetőségét (lásd: faji vagy vallási csoportok elleni demonstrációk bűncselekménnyé nyilvánítása).

És akkor már csak 1945-ig kell visszaszámolni, s aztán garantáltan kezdhetjük elölről – sajnos nem csak a számolást.

(káelpé)

Tűnődés

A polgárok mesteréről

Sajtóreggelin mutatta be várospolitikai programját, annak alaptéziseit Baráth Etele, a Szocialista Párt budapesti főpolgármester-jelöltje. Meghatározta azokat az elveket, amelyek egyensúlyában a várospolitikai program kialakítható. Vázolta a korszerű várospolitika pilléreit, kitért a városirányítás és az igazgatás gondjaira. Mind az írásos, mind pedig a szóban ismertetett program színvonalas, jól artikulált – alighanem a polgárok többsége számára jól érthető. Márpedig a polgárok csakis olyan mestert hajlandók megbízni gondjaikkal, aki nemcsak érzékeli azokat, hanem rendelkezik stratégiai elképzeléssel megoldásukhoz.

Eltűnődtem. Arra gondoltam, vajon milyen polgármesterre lenne szüksége ennek a négy éven át kesze-kuszán, ad hoc módra irányított városnak. Biztosan olyanra, aki igazi gazdája tudna lenni. Olyanra, aki képes fölfogni, hogy a közép-európai régiók egyik legjelentősebb, ha nem a legjelentősebb fővárosát bízták rá, és aki ennek súlyát felelősséggel átérzi. Megképlett előttem egy nemes versengés. A polgármester-jelöltek fejtsék ki közös fórumon elképzeléseiket, tehessenek föl kérdéseket azok a polgárok, akik valamilyen szakterületen részt vesznek a város működtetésében. Ne szégyenkezzenek, kérdezzenek rá keményen minden esetben a megoldásokra is! Kérdezzenek rá, miből, milyen pénzekből lehet megoldani azokat a kérdéseket, amelyek már a körmünkre égtek. Honnét lehetett ezeket a pénzeket előteremteni? Hogyan lehet törvényileg, jogszabályilag elősegíteni a rendbetételt? Ha nem elég egyetlen fórum, legyen több. Legyen a televízióban, legyen a rádióban, hangozzék el a lehető legtöbb érv és ellenérv. Ütközzenek a gondolatok. Mert mi, polgárok, eleve elfogultak vagyunk – de csak a városunk iránt.

(faló)

Ufómutatvány Kunszentmártonban

Feladata (égi) magaslatán a rendőrség

Ufóláz tört ki hétfőn este Kunszentmártonban és a környező településeken. Az emberek kitódultak az utcákra, és az égboltot kémlelve azt tapasztalták: egy „fémes tárgy" ide-oda ugrál, majd hangtalanul tovasuhan.

– Mi történt aznap este a környéken? – kérdeztük *Lengyel Györgyöt*, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság sajtófőnökét.

– A rejtélyes jelenség titkát végül is a rendőrség fejtette meg. Kunszentmártonban *ufók helyett mutatványosok* voltak, akik a földről egy nagy teljesítményű *fényszóróval* pásztázták az eget. Az emberek ezt nézték ufónak. A rendőrség jó néhány bejelentést kapott, mivel a fénycsóvát a környező településeken is észlelték. Mindannyian azt hitték, hogy a hangtalan fény valami rendkívüli jelenség, talán földön kívüli űrhajó. Várták, hogy az idegen jövevények bármelyik pillanatban leszállhatnak. A fénycsóva aztán valóban eltűnt, mert a mutatványosok kikapcsolták az áramot.

Megkérdeztük a megyei rendőrség ügyeletes tisztjét is, hogy az ilyen bejelentések után mi a teendő, illetve az emberek milyen gyakran vélnek felfedezni különös égi jelenségeket a megyében.

– Az utóbbi időben nemegyszer adtak hírt égi jövevényekről. Rendőreink ilyenkor kivonulnak, s *ők is hosszasan kémlelik* az eget. Tájékozódnak, nézelődnek, *megkezdik a tanúk kihallgatását.* Próbálják tisztázni a helyzetet, hogy semmi ellentmondás ne legyen. Közben értesítjük a honvédséget is, hátha ők többet tudnak. Ők is megteszik a magukét, *bevetik a legjobb technikát.* Sokszor azonban (sokszor? – mindig! – *a szerk.*) kiderül, hogy nem ufók száguldoznak hangtalanul az égbolton, hanem valami más...

(csarnai)

Másfél évtized röpült el a világhírű Győri Balett fölött. A világjárt együttes a tánc nyelvén szólt és szól az Ember örök küzdelméről e világi démonainkkal. Jubileumi előadásukat ma és holnap este tartják a Budapest Sportcsarnokban. A Bábel című táncdráma a bibliai metafora révén az építkezést s a rombolást jeleníti meg, az emberiség létének kísérő jelenségét. A táncjáték zenéjét Tolcsvay László, librettóját vele együtt Gombár Judit, a produkció díszlet- és jelmeztervezője, Kaponya Judit festőművész és Bombicz Barbara balerina írta.

A tervek szerint mintegy 150 millió forintos beruházással megépül a beregsurány–asztélyi határátkelőhely magyar oldalán a fogadóállomás. Jelenleg csak az ukrán oldalon van állomásépület. A magyar oldalon jövőre kezdik meg az építést.

Bráda Tibor
Bazsonyi Arany
Berki Viola
Bér Rudolf
Csáki-Maronyák József
Csomor Katalin
Deák Ilona
Duray Tibor
Duschanek János
Erdélyi Eta
Fábián Gyöngyvér
Galambos Tamás
Garabuczy Ágnes
Gerzson Pál
Giczy János
Gulyás Dénes
Hegyi György
Hincz Gyula
Kapicz Margit
Kádár János Miklós
Kiss Tibor

ISKOLA GALÉRIA

Koszta Rozália
Kovács Péter
Krajcsovics Éva
Kurucz D. István
Lacza Márta
Mattioni Eszter

PEGASUS ART GALÉRIA

Moldován István
Molnár C. Pál
Molnár József
Nagy Sándor
Patay László
Pituk József Viktorián
Pleidell János
Ruzicskay György
Somogyi Soma László
Scholz Erik
Sváby Lajos
Szabó Zoltán
Z. Szabó Zoltán
Szalay Ferenc
Szentgyörgyi József
Szentgyörgyi Kornél
Szinte Gábor
Szurcsik János
Tenk László
Várkonyi János
Vecsési Sándor

BÉR Rudolf

PEGASUS ART GALÉRIA

1085 Budapest, Gyulai Pál u. 16.
Levélcím: 1241 Budapest, Pf.: 246
Tel./Fax: 138-4496
Nyitva tartás: H-P: 9.00-17.00 CS: 9.00-18.00

A kiállítás támogatója:

A&M VÁMUDVAR Speditőr Kft.

1239 Budapest, Haraszti út 2533 Hrsz. Levélcím 1734 Budapest, Pf.: 43.
Tel.: 286-0142, 286-0285, 286-0264, 286-0158 Fax: 287-1068

MEGHÍVÓ

A **Pegasus-Art Galéria** és a **Budpest Kongresszusi Központ** szeretettel meghívja Önt első közösen rendezett kiállításunk megnyitójára. A tárlat keretei között az egykori **Iskola Galéria** kiállító művészeire szeretnénk visszatekinteni, ahol több mint negyven jelentős magyar művész alkotásait láthatják és vásárolhatják meg.

A kiállítás helye:	Budapest Kongresszusi Központ 1124 Bp. Jagelló u. 1 - 3.
Megnyitó:	1995 június 26., hétfő, 18 óra
Megnyitja:	**Dr. FELEDY Balázs**, művészeti író
Megtekinthető:	1995 július 2.-ig, naponta 10 - 18 óráig

A kortárs magyar festészet műveit felvonultató kiállítás bizonyosan maradandó élmény lesz az Ön számára is, és reméljük, hogy vásárlásával Ön is gyarapítani fogja a magyar művészet mecénásainak táborát. Ha a megvásárolt alkotást külföldre óhajtja vinni, szívesen állunk rendelkezésére a vámkezelés és szállítás teljeskörű lebonyolításában.

Címlap: **PATAY** László: " Néhányan közülünk a csepeli Iskola Galériában"
olaj, farost 72x102 cm

EINLADUNG

Die **Pegasus-Art Galerie** und das **Budapest Kongress Zentrum** würde Sie bei der Vernissage unserer ersten gemeinsamen Ausstellung gern willkommen heißen. Im Rahmen dieser Ausstellung möchten wir auf die Künstler der ehemaligen **Iskola Galerie** zurückschauen, wobei es Ihnen die Gelegenheit geboten wird, die Gemälden von mehr als vierzig namhaften ungarischen Künstlern betrachten und erwerben zu können.

Ort der Ausstellung:	Budapest Kongress Zentrum 1124 Bp. Jagelló u. 1-3.
Vernissage:	26.06.1995, 18 Uhr
Eröffnet durch:	**Dr. Balázs FELEDY**, Kunsthistoriker
Geöffnet bis:	02.07.1995, täglich von 10 bis 18 Uhr

Diese, die zeitgenössische ungarische Malerei repräsentierende Ausstellung wird gewiß auch für Sie ein unvergeßliches Erlebnis, und wir hoffen, daß Sie durch den Erwerb der ausgestellten Werken die Reihen der Mäzenen der ungarischen Kunst erweitern werden. Wenn Sie die erworbene Werke nach Ausland bringen möchten, stehen wir Ihnen bei der vollen Abwicklung der Zollformalitäten und Lieferung gern zur Verfügung.

Dechblatt: László **PATAY,** "Einige von nus in der Iskola Galerie"

INVITATION

The **Pegasus-Art Galery** and the **Budapest Convention Centre** invites you to the private view of our first collectiv exhibition, which is a retrospect of the former **Iskola Galerys** artists. More than forty significant Hungarian painters works can be seen and are purchasable here.

The scene:	Budapest Convention Centre, 1124 Jagello u. 1 - 3.
Private view:	at 26. 06.1995. 6.00 pm.,
Opened by:	**Dr Balázs FELEDY**, art historian.
Opened till:	02. 07.1995 , daily from 10 to 18

The exhibition takes view over the contemporary Hungarian painting and we hope you will find a great pleasure in it, and by the aid of you will be increased the group of the patrons of the Hungarian art. If you would like to take the purchased paintings abroad, we are at your disposal in all details of customs formalities and transport.

Cover: László **PATAY,** "Some of us in the Iskola Galery"
oil on woodfibre, 72x102 cm

Az

ISKOLA GALÉRIA

szeretettel meghívja

BÉR RUDOLF Munkácsy-díjas festőművész
kiállításának ünnepélyes megnyitására
1989. február 13-án hétfőn 18 órára

A kiállítást megnyitja:
D. Fehér Zsuzsa dr. művészettörténész

A kiállítást rendezte, a katalógust tervezte:
Molnár József tanár

A kiállítás helye:
XXI., (Csepel), Rákosi Endre u. 138.
Telefon: 589-560

Megtekinthető:
1989. február 13-tól március 12-ig
hétfőtől-péntekig 8—18 óráig
szombaton, vasárnap 14—18 óráig

Megközelíthető:
A Boráros téri gyorsvasúton a Tanácsház térig.
A Tanácsház téri autóbusz végállomástól a
159-es autóbusszal a végállomásig.
(Körforgalmi járat!)
Utazási idő a Boráros tértől összesen 30 perc.

F. k.: Kratzl Béláné
F. v.: Szabó László — Foto-Press 88/410

BÉR RUDOLF

Bér Rudolf életútja szerencsésebb, mint a kortársak pályája, akik sokféle vargabetűvel jutottak el saját stílusukhoz és különböző kísérletek között járták meg a fejlődés hegyeit-völgyeit. Őt sem hagyták érintetlenül az elmúlt évtizedek képzőművészeti stresszei, de makacsul kitartott korán megtalált kifejezési módszere mellett, festményei monumentális – murális műveivel erős kölcsönhatásban alakították stílusát.

Képei sok ezer mű között is első pillantásra azonosíthatók, mert festővilága karakteres, kompozíciói öntörvényűkön belül módosulnak, finomodnak, változnak.

Művészetét itthon és külföldön sokan méltatták már. Legtöbb elemző írás, mint a XX. századi európai törekvések és eredmények magyar példáját, továbbfejlesztését említik; a dinamikus képalakítást, a tektonikus formák szerkezetét, az erőteljes színeket, síkokkal tördelt felületeket.

1949-ben, Bernáth Aurél tanítványaként fejezte be a főiskolai éveket. Ez a körülmény meghatározó volt abban az időben: az intellektuális-lírai látványfestészetet jelentette. Az ember volt és maradt Bér képeinek igazi főszereplője, érzelmeivel, tárgyaival, társas kapcsolataival és szűkebb-szélesebb környezetével. Társadalmi érdeklődése is az emberi viszonylatokat feszegeti; korunk eszme- és gondolatvilágát.

Ebbe a programba minden belefér. Fiatal korában a lírai je'enetek ragadják meg, eszközei is lágyak, simulékonyak, hangulatot és atmoszférát érzékeltetnek. De már akkor is szokatlanul nagy méretben dolgozik. Régi munkáit nézegetve, úgy tűnik, — hogy az erős szín, a megfigyelés részletekre kiterjedő pontossága kívánja a nagyobb felületet, az a kísérlet, hogy a valóság látványi része, az ecsetjárás örömével, könnyedségével, az összefoglalás lehetőségével találkozzék. A ráció az érzelemmel. Idők folyamán ez a primér érzelmesség eltűnik, mégsem lesz szegényebb a líra, keményebb, művibb a humán tartalom.

Igaz, hogy képein a jelenséget, az állapotot kutatja, hiszen valójában nem történik semmi, amit képi leírással meg lehet közelíteni. De érezhető az általánosítás vágya, a megismerés olykor jelképekbe sűrített jelenléte. Festői történést figyelhetünk meg képein, a merengés, a líra drámába fordul át s mindennek eredménye a már-már indulatos formaütköztetés. A festő megismerte korának és az egyénnek heroikus küzdelmeit, ellentmondásait, megtalálta a valóság és a látvány néha egymást közömbösítő, mélyebb értelmét. Igy valósította meg színben és formában igen hangsúlyos kompozíciós elgondolásait, s festett mindig kedve szerint, sohasem az aktuális igények alapján. Sík felülettel bontott, erős kontrasztokra hangolt tárgyi motívumai egyfajta belső robbantás után nyerik el egyensúlyukat, a téma nem cselekményt szolgál, hanem a festői temperamentum megnyilvánulásának legjobb lehetőségét.

A XX. század harmadik harmadában minden művésznek, de különösen az olyan tájékozott és művelt festőnek, mint Bér Rudolf, rendelkezésére áll az elmúlt korok, valamint a kortársak alkotásainak minden tanulsága. De éppen ez teszi kötelezővé, hogy igényesen formálja képeit, melyek majd egyszer rólunk, korunkról tudósítanak. Talán ezért készülnek táblaképei és falképei egyazon módon, — nem kellemes kikapcsolódást, hanem meditációt, élményt, gondolatot kínálva a nézőnek. A kortárs képzőművészet zavarbaejtő és vitatható kísérletezései közepette képei állandóságot, tartalomban és formában az egyetemesség jelenlétét igazolják. Külföldi sikerei feltehetően annak köszönhetők, hogy műveiben magyar ízeket, színeket, szenvedélyességet fedeznek fel, itthon a kifejezés ereje, formáinak kulturált-indulatos egyensúlya s az ügy megnyilatkozó érzelem-hangulat-gondolat szerez megbecsülést munkásságának.

D. Fehér Zsuzsa dr.

Bér Rudolf

Függönyrojt

Osztódások

Másfél hónappal ezelőtt arról adtak hírt a lapok, hogy létrejött a *Bárka*, teljes nevén a Bárka Józsefvárosi Színházi és Kulturális Közhasznú Társaság. A múlt hét végén meg az volt a friss esemény, hogy megalakult a *Kelemen László Színkör*.

Az előbbi vállalkozás nagyobb szabású, teljesebb társulattal, komplett színházi belső struktúrával, személyzettel. Van (lesz) állandó játszási helyük a VIII. kerületben, a Ludovika tér 1. alatt. Ennek igen szép (százmilliós) összeget igénylő rekonstrukcióját a Józsefvárosi Önkormányzat fizeti, ami logikus, hiszen a közhasznú társaságnak hetvenöt százalékban az önkormányzat a tulajdonosa. A társaság egyébként elkülönített alappal szerepel az 1997-es állami költségvetésben, amelyből kiadásai 65 százalékát fedezi, 15 százalékot ad a kerület, tíz jön a jegybevételekből, tízet pedig különböző támogatásokból, szponzoroktól stb. remélnek összeszedni.

A Kelemen László Színkör teljességgel más alapokon működik. Nyolc színészből áll (négy-négy nő és férfi). Állandó játszási helyük nincs. Szóba sem jött az úgynevezett társulati infrastruktúra (adminisztráció, technikai személyzet stb.), és nincs sem igazgatójuk, sem rendezőjük. Tevékenységüket úgy képzelik el, hogy nyolcan együtt felajánlkoznak a különböző színházaknak: *„vegyék meg"* őket egy-egy produkcióra, melyhez a színház ad rendezőt, technikai gárdát. *„Megrendelőjük"* máris van, több is, és erősen remélhetik, hogy fővárosi játszási lehetőségeik is lesznek, minden bizonnyal a Vigadóban, ahol kitűnő (és távolról sem kihasznált) kis színházterem van.

Miközben tehát egyfelől azt hangsúlyozzák a hivatalos szer-

Egy kiállítás képei – Münchenben

A hazai közvélemény keveset tud a magyar művészek külföldi szerepléseiről. A mesterségesen előállított ügyeletes zsenik kudarcairól hallgat a sajtó, a többiek sikereit elmismásolják.

Úgyszólván semmit sem olvashattunk *Benczúr Gyula* és a múlt századi történeti festők elsöprő bécsi sikeréről, mert stílusirányuk nem fér bele a manapság félhivatalosan erőszakolt koncepcióba. A mai műitészek egy része az Amerikában és Nyugat-Európában lecsengő mondhatni művészetellenes törekvések uszályában kullog.

Hermann Nitsch, a bécsi élőállatdaraboló hepeningmester, vagy a már elhunyt *Joseph Beuys* akcióművész és zsírszobrász és társaik lehetetlenkedései nagyobb visszhangot váltottak ki, mint értékes műalkodások sorozata.

Holott érdemes lenne odafigyelni a külföldön kiállító magyar mesterek tapasztalataira és a kiállításaikat méltató kritikákra. Elsiklott például a figyelem a kitűnő *Fehér László* festőművész, *Szentiványi Lajos* és *Kokas Ignác* tanítványa Népszabadságbeli nyilatkozata fölött, aki Párizsból hazatérve azt mondta, hogy az érdeklődés egyre jobban a realista művészet felé fordul.

A szélhámosságok látványosan kipukkadnak.

E megszívlelendő tanúságok sorába tartozik az a kritikai visszhang, amit *Bér Rudolf* kiállítása váltott ki Münchenben. A Süddeutshe Zeitung a megnyitó utáni másnapon vastag címmel tudósított: Stille Kraft in Tradicionalizmus (Csöndes erő a hagyományosságban). A Münchenben Merkur pedig ezt emeli

ki: kizárólag az ember az, ami Bért, a művészt érdekli. Utalva ezzel képeinek fő témájára az emberábrázolásra. Szó sincs arról, hogy a szerintem ma már ugyancsak „emberközpontú", nonfiguratív *ábrázolás* valamiképp értékét vesztené, kiesne a közönség és a minőségi műkritika látóköréből, inkább azt érzékelem, hogy sorozatos és súlyos félreértésbe került szélsőséges és valamiképpen művészetellenes attrakciókból kezd elege lenni a nyugati érdeklődőknek. A hatvanas évektől, a tasizmus leszerepléséig annyi de annyi félnótás kísérletezőt emelt oltárra a kritikátlan műkritika, hogy ebből, úgy látszik, csak a hazai emelgetők nem ábrándulnak ki vagy csak nehezen.

A német kritikák nem minden célzatosság nélkül állítják szembe Bér művészi elképzeléseit Beuys zsírpacnijaival, pedig ők nem is ismerik az ötvenes évek, a kecskeméti hentesek zsírtömbből faragott *Rákosi* és *Sztálin* szobrait, amelyek a melegtől elcsöppenő orral olvadoztak a hentesüzletek kirakataiban. (A magyarok már megint megelőzték a Nyugatot!) „Hatásvadászat nélküli, a valóság talaján álló" művészként méltatja Bért *Anne Goebel*. Gondosan megkonstruált tájak, szimetrikusan épített képek, nyugalom, csendes erő, ugyanakkor a műterembeli csendéletekből is monumentalitást érez sugározni.

Az embernek az az érzése, hogy a müncheni kritikusnő írásával direkt provokálni akarja korunk széltolóit és ama kollégákat, akik vitorlát bontottak e hamis szeleknek. A képek elemzésébe látható élvezettel merül bele, s örül annak, ha a festészetiszakmai észrevételeken túl epikus vagy akár emberi mondandót tud megfogalmazni velük kapcsolatban.

Legalább ennyire elgondolkodtató, hogy pozitívumként említik ki azt a tényt, hogy a szemlélőnek a „kubizmus" a korai *Picasso* némely stílusjegye is az eszébe jut Bér képeinek láttán. Tehát a realista megközelítés, az emberközpontúság, s ezzel együtt a festészeti hagyományokhoz kötődés nyílt bevallása az, ami megragadja a német kritikusokat. Itt megemlíthetném, hogy több mint harminc évvel ezelőtt *Perneczky Géza* a Matisse iskola és a „nyugat-európai témavilág" fölmerülése mellett a hazai tradíciókat emel ki Bér festészetében, ezeknél is fontosabbnak érzem azonban az olaszokhoz, főként *Tintorettóhoz* való vonzódását. Ami az érett nyugat-európai kritikai megítélés szerint pozitívum, hiszen a világhírű *Csernus Tibor* minden képén hitet tesz *Caravaggio* mellett.

Tehát a múlt fel nem adása, a múlthoz való manifesztált kötődés művészi értéknek számít Nyugaton. Legalábbis jelentős mértékben. Mert a kézivezérléssel sohasem irányított nyugat-európai képzőművészeti életben homogenitás nem érvényesült. Csak a provinciális sznobéria hitte ezt róla – békaperspektívából. Ha most én is homogenizálnám a nyugat-európai művészeti tájékozódást kizárólagosan a hagyományok tisztelete és a realizmus irányába, alighanem éppen olyan félnótás provincializmus esnék, mint a hepeningkultikusok. De azt letagadni, hogy a jelzett tendencia erősödik, az igény iránta növekszik, hogy meghatározó erővel jelen van a szellemi és a művészeti életben, azt hiszem, botorság lenne.

Szalay Károly

— LEVÉLTÜKÖR —

Bölcs előrelátás

Asszonyok nyilatkoztak május 12-én reggel a rádióban. Az egyik bevallotta, a másik nem. *Tocsik Márta*, a megfelelő kifogásokkal megtűzdelve ugyan, de bevallotta, hogy későn fizette be az adót. Ez nem halálos bűn, legfeljebb pénzbüntetés jár érte. Olyan nyolc-tíz forintos bírságra gondolok, mint amit én fizettem nemrég, a pár napos késedelemmel feladott gépjárműadó miatt. A „többiért", mint mondta, megdolgozott. Éjt nappallá téve..., méghozzá sikeresen.

Csehák Judit viszont nem volt olyan kedvében, hogy valljon, hiszen ő csak „olvashatott" titkos jelentéseket, de ezt nem tette, még pletykaszinten sem. Miért is lett volna kíváncsi a tisztességes emberekről összehordott galád hazugságokra és alaptalan vádaskodásokra? Hiszen ő előre tudhatott ezekről, mint ahogyan a mi „bűneinken" csámcsogott annak idején a párt minden eminens és kevésbé eminens tagja. Csehák Judit az élvonalban lévén, jó előre tudhatta, hogy ki van soron és melyik „klisé" alapján teszik az illető nyakára a kötelet és mit fognak ellene „megbízható forrásból" összehordani. Miért lett volna kíváncsi a kész iratokra? Ennyi előrelátás volt benne.

Miért van hát szükség a bírákra, az átvilágítókra, amikor a miniszterelnök-pártelnök gondoskodik hű kiszolgálóiról, védelmébe veszi őket, mondván, hogy az ügynöktörvényt és az átvilágítást az előző kormány agyalta ki? Ha ez valóban így volt, kedves *Horn* elvtárs, akkor a rendelkezésre álló kétharmados többséggel miért nem szüntette meg, mondjuk huszonnégy órával trónra lépése után ezt a galád, acsarkodó, de magyarhonban egyáltalán nem furcsa törvényt? Bölcs előrelátás. Egyáltalán miért van szükség bíróságokra?

Sátory János
Tata

Két legyet egy csapásra

Hallottuk, olvastuk a „mértéktartó" és „okszerű" megokolást a balliberális oldal felől: a miniszteriális főtisztviselők, vagyis az államtitkárok, miniszterek, sőt maga a miniszterelnök is, közel dupla fizetésemelésre számíthatnak, mert különben ők – a „szakemberek"! – még a végén elvándorolnának az ország határain túlra.

Mit mondhatunk erre? Kapják csak meg a közemberek millióinak járó 16-18 százalékot, de ne többet! Hátha tényleg veszik a sátorfájukat, s elcsábulnak a „versenyszféra kereseti lehetőségei" miatt. Mi pedig, akik idehaza maradunk, megelégedetten nyugtázhatnánk: két legyet egyc sapásra!

Farkas Zsolt
Budapest

Gyarmatosított média, elhallgatott hírek

– Mind egy szálig gyarmatosítók vagytok! – vágta a Prérifények könyvesboltban (Iowa City, Iowa állam, USA) egybegyűlt népes hallgatóság képébe *Sherman Alexie*, ez a jóképű, sudár, szikrázóan tehetséges, pimaszul fiatal indián író. A helyi kultúrrádió bülbül szavú, menyétszerű kis riporternőjében egy pillanatra megállt az ütő. Zavart, bűntudatos kaccanások hallatszottak. Mindenki találva érezte magát, fülek-farkak behúzódtak, én is illedelmesen megszeppentem. Oly ritkán adódik alkalom amerikai gyarmatosítóként húzni be fülemet-farkamat vagy bármely más testrészemet...

A fehér gyarmatosítóknak van azonban egy megszeppenthetetlen, semmiféle bűntudattal és gátlással nem terhelt elitrétege: a multinacionális tőkés vállalkozók. Az ő kannibalisztikus világrendjükről kevés alaposabb és leleplezőbb analízis született, mint *David C. Korten* könyve, a magyarul is kiadott Tőkés társaságok világuralma. Miközben kíméletlenül pontos látleletet ad, felvázolja a részvételen, szellemi értékeken, egymás kölcsönös megbecsülésén és segítésén alapuló jövő látomását is. Dermesztő, amit elénk tár, de mert igaz, felszabadít és reményt kelt. Csakugyan kötelező olvasmánnyá kellene tenni – ahogy Desmond Tutu, a Nobel-díjas afrikai érsek tanácsolja.

Napjainkra az egész emberiség tőkéstársaságoknak, multinacionális bankoknak esett túszul. – Rosseb essen a hőzöngő pofátokba! Úgy elkábítunk benneteket propagandával, hogy arról koldultok! – szóltak az emberiség gazdái, s tettek róla, hogy a világméretű kábítás (dr még a leghermetikusabb diktatúrában sem működik tökéletesen, hát még a demokrácia pionír tradícióit zsigereiben hordozó Amerikában! Bár a „fősodratú" tömegkommunikáció minden olyan tényt és eseményt elhallgat, ami a tőkéstársaságok szempontjából hátrányos lehetne – elvégre ők a média gazdái, zott híreit csokorba gyűjtő friss kötetben, első helyen az a gondosan eltitkolt információ ötlött szemembe, hogy idén októberben – a Clinton-kormányzat kisded, évente potom hárommilliárd dollárt fölemésztő „csillagháborús" űrprogramja keretében – a NASA Föld körüli pályára szándékozik küldeni egy Sa-

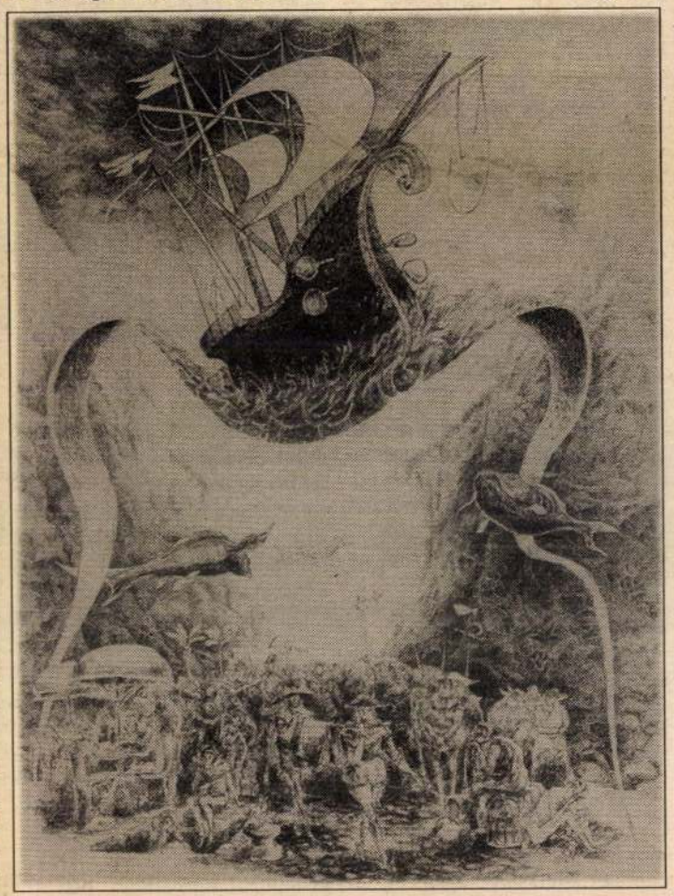

És az élet megy tovább SIMON ANDRÁS GRAFIKÁJA

zókat és alkalmazottakat sújtó negatív hatásai.

A fősodrású amerikai média nem látta tanácsosnak szellőztetni a propagandaipar titkos háborúját sem, mely azok ellen a polgárok ellen folyik, akik a propagandaipar körmére szeretnének nézni, megakadályozni próbálván egészségre ártalmas vegyszerek és eljárások terjedését.

Eltussolódott az tény is, hogy például 1987-ben munkahelyi ártalmak következményeképpen majd 70 000 munkás halálozott el idő előtt. Ugyanabban az évben 21 500-an estek gyilkosság áldozatává. A „munkaadói bűnözés" majdnem ötvenszer többe kerül az országnak, mint az „utcai bűnözés", ám az igazságügy, a bűnüldözés a füle botját sem mozgatja. A szövetségi kormány szinte soha nem indít eljárást nagyvállalatok ellen környezetszennyezés, ártalmas munkahelyek, egészségrongálás vagy a közegészségre veszélyes termékek forgalmazása címén. A tömegtájékoztatás elbagatellizálja a kérdést, a propagandaipar pedig azzal a maszlaggal eteti a közvéleményt és a politikusokat, hogy a megfelelő törvényi korlátozások megnyomorítanák a „vállalkozás szabadságát", sőt munkahelyek megszűnésével járnának.

A nyilvánosság figyelmétől nem zavartan dolgozhat a „szegénységipar": uzsorások, pénz- és zálogkölcsönző hiénák országos láncolata, jó nevű Wall Street-i bankok (Ford, Citybank, NationsBank, American Express) alvállalkozói. (Az amerikai betétállomány 71,5%-át 100 úgynevezett megabank ellenőrzi; kisvállalkozók, farmerek egyre teljesíthetetlenebb feltételek-

PANNONIA MED HOTEL
SOPRON

Eredeti formájában 1994-ben újjáépített
100 éves szálloda, étterem, hagyományaival
és korszerű szolgáltatásaival
várja vendégeit !

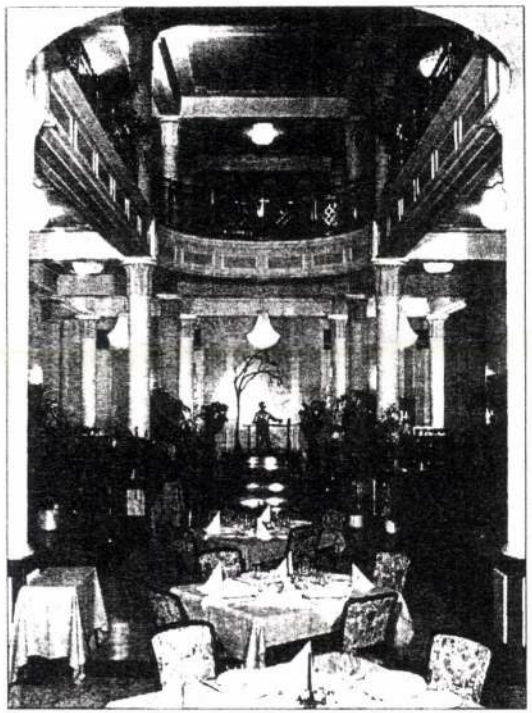

H-9400 Sopron, Várkerület 75.
Tel.: (36) 99/312-180
Fax: (36) 99/340-766

Mint a kuratórium megfogalmazta, a tábor alapcéljának megfelelően nyilvánosan hívja írótársait a mostani tokaji írók századunk meghatározó eseményeit és az ezekre reagáló szellemi életet. A tanácskozást az alapítványok és az irodalom szabolcsi alkotó is meghívást kapott. A tábort az új gimnázium és kollégium épületében rendezik meg.

számítanak. A vendégeknek a naményi művelődési központ ad otthont.

Kortárs festők a Hotel Koronában

A nyíregyházi villámtárlat következő állomásai: Győr, Szolnok, Kaposvár

Matits Ferenc

Nyíregyháza — Rendkívüli képzőművészeti rendezvénynek adott otthont a Korona Szálló a napokban, amikoris a Kodály Teremben 14 kortársművész 38 festményét állították ki.

Alapításának 5. évfordulójára az ÁB-AEGON Általános Biztosító Rt. a hazai viszonyok között példátlan ünnepségsorozatot rendezett. Itthon először május 5-én Budapesten az Operaházban a jubileumi vállalati ünnepség alkalmával mutatták be a hazai festészet legjavát felvonultató kollekciót. A rendhagyó módon csupán néhány óráig megtekinthető vándorkiállítás nyíregyházi felállítása előtt Egerben járt. A következő villámtárlatok Győrött, Szolnokon, Kaposvárott és Kecskeméten lesznek.

A magyar festők derékhadát reprezentáló együttes nesztora, az immár klasszikusnak számító *Bartha László* (1908) legfrissebb — 88 évesen festett — művekkel szerepel. *Fischer Ernő*től (1914) a szegedi tanárképző főiskola rajz tanszékének nyugalmazott professzorától három kifinomult színvilágú művet láttunk. *Bér Rudolf* (1924), *Bartl József* (1932), *Szily Géza* (1938), *Lukoviczky Endre* (1939) munkái kiforrott, egyedi stílusukkal hívják fel magukra a figyelmet. Az utóbb említett mester Száll a kakukk a fészkére című kis méretű festményének sárgájában különös rendszerben elhelyezett idomok kötik le figyelmünket. *Berki Viola* (1932) lírai Odaát című olajképe antik hangulatú, reprezentatív kompozíció. Másik két műve nem a monumentális irányultságú, hanem aprólékosan kimunkált, színgazdag narratív alkotások. *Galambos Tamás* (1939) érdekes naiv-metafizikus kompozíciói közül az Odüsszeusz és a szirének című emelhető ki. *Zombori László* (1937) hatásos Kövület című művének elkészültét egy őskori hal lenyomata inspirálta.

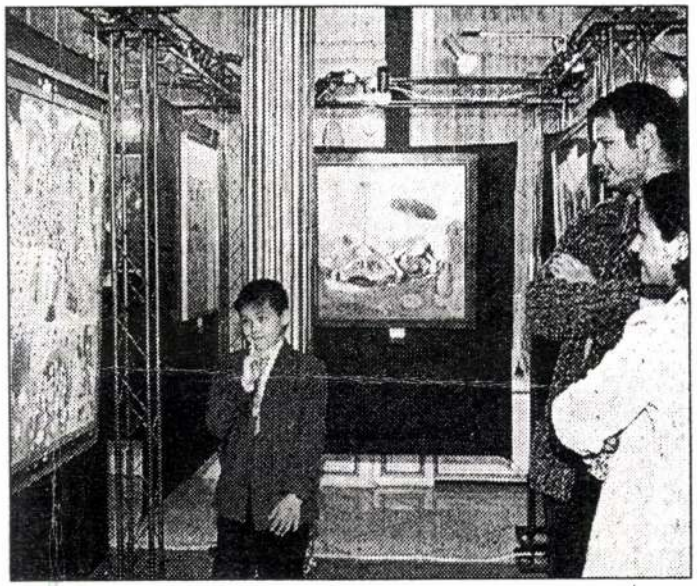

Tárlatnézők a kiállításon Harasztosi Pál felvétele

Utoljára négy festőművész alkotásait hagytuk, melyek az egyébként nagyon jó válogatás legrangosabbjai. *Váli Dezső* (1942) pasztózus zöldben úszó sejtelmes műteremrészletei finom ecsetre vallanak. Hasonlóan mesterien differenciál a lényeges és lényegtelen között *Somos Miklós* (1933), mint láthattuk Kézenfogva (1981) című festményén. Somos A képmutatás kora (1991) című kifejező, szuggesztív alkotása, síkban elcsúsztatott keretekkel érzékelteti az emberek különböző világainak tereit és a közöttük levő láthatatlan határokat. A szellemesen tálalt tartalomhoz visszafogott színhasználat és elegáns, lényegre törő ábrázolásmód társult. *Fóth Ernő* (1934) Olaszországi emlék című kompozíciója szobortöredék és tengeröböl dekoratív elegyítésével áll össze képpé. *Szikora Tamás* (1943) városunk tehetséges szülötte saját projektjén továbbdolgozva, dobozkompozíciókkal jelentkezett. Dobozok régi könyvborítón című applikációja, valamint Két alak ellentétes árnyékokkal című képe izgalmas tudati művek. A kiállításokat követően a képekből, — mint *Heit Gábor* PR-igazgatótól megtudtam — 13 darabot a biztosító társaság megvásárol. Maguk a műalkotások az rt. székházban tekinthetők majd meg. Reméljük e rendezvény példáján felbuzdulva — országos, illetve regionális szinten — más pénzintézetek is fokozni fogják a **képzőművészet szponzorálását.**

BÉR RUDOLF

Bér Rudolf

festő

Szabad Művészet

1950. 232. l.

Kékely Z.: A pedagogus képzőművészeti. SzM.

1950. 232. l.

Othon, of.

gos Bizottsága Tels. Elnökségé-

Budapest

Szépművészeti muzeum.

ttságunk 340-1912.jzkvi sz.határozatá-

utcát a jövö évben rendezi és aszfalt-

nalának végleges megállapitása elött a-

hogy tekintettel az utcában levö és é-

lozsvár város egyik legszebb müemlékét

ö épitészeti érvényesülhetésére, lépjen

kséggel és az esetleg erre irányuló ki-

döntsön a magassági vonal mértékének

NÉPSZAVA 1999 Október 10

BÉR Rudolf

Vízum a reneszánszba

Bér Rudino képei

– Ne állj föl, egy picit maradj úgy, olvass még!
– Te rajzolsz?
– Ühüm.

Spontán jön a szépség. Ahogy egy arcél kirajzolódik a késő délutáni fényben. Egy félbemaradt mozdulat mögött elcsuklik a néma bánat. Amikor szenvedélyes beszélgetés közben hirtelen minden teljesen értelmetlenné válik. Vagy csak úgy, mintha megfeledkezne magáról a valóság és kitárná tényeit a hiábavalóságnak. És annyira zaklató a látvány belső lüktetése, hogy szinte fáj számot vetni önnön állapotunk miértjeivel.

Akkor kap szinte önkéntelenül az egyébként lehetőség szerint mindig kézügyben tartott vázlatfüzethez, rajzeszközhöz. *„Nem lehet kibújni a saját tehetségünk felelőssége alól* – mondja *Bér Rudino* egyszerre elszántan és mentegetődzve. – *Ha három-négy napot kihagyok és nem festek, nem tudok enni, aludni, boldogtalan vagyok."*

A türelmetlen, prakticista külvilág idegesen rándul. Mi az, hogy csendélet? Hát hol élünk és mikor?! *„Rosszkor születtem, inkább a reneszánsz Toscanában szeretnék élni"* – búsul Rudino, de nem adja meg magát. Erős a családi indíttatás, a mesterként is szeretett festőművész édesapja példája. Noha a szülők eleinte nem akarták, hogy ezt a pályát válassza, mivel: „tudták mivel jár". Volt is gond vele, minden mást elhanyagolt, hogy képzett művész legyen. *„Engem még megtanítottak rajzolni"* – vállalja ezt a bizonyos avantgárd körökben „maradinak, korszerűtlennek" bélyegzett mesterséget. Ezzel együtt tudja, hogy bár az anatómia tudomány, de: *„ettől még nem lesz művész önmagában senki". Mantegna* híres *Krisztus* ábrázolását említi: *„úgy nem létezik a valóságban a rövidülés, ám így szuggesztívebb!".*

A modell igazából csak ürügy. Így aztán az nem is számít, hogy hasonlít-e az útlevélképhez. A festményen megjelenített arc ahhoz a vízumhoz kell, amely a szándéktalan, önmagáért való szépség birodalmába segít. Tudja jól persze, hogy nem lehet hermetikusan elzárkózni a kor zaklatottsága elől. Miközben *Verdit* hallgat, komponálja a fény-árnyék hatásokat, keresi alakjai legkifejezőbb pózait, a megfelelő súlypontokat. És átérezve a világ feszültségeit, nem türtőzteti képein az expresszív gesztusokat.

„Hogy hol a titok?" – erre a kérdésre olykor szorongatottságában úgy keresi a választ, hogy: *„szándékosan elrontom a kompozíciót, hogy aztán rájöjjek a megoldásra".* Nem tudja félrevezetni saját magát, akadt olyan munkája, hogy másfél évig festette, és: *„egyre csak rosszabb lett".*

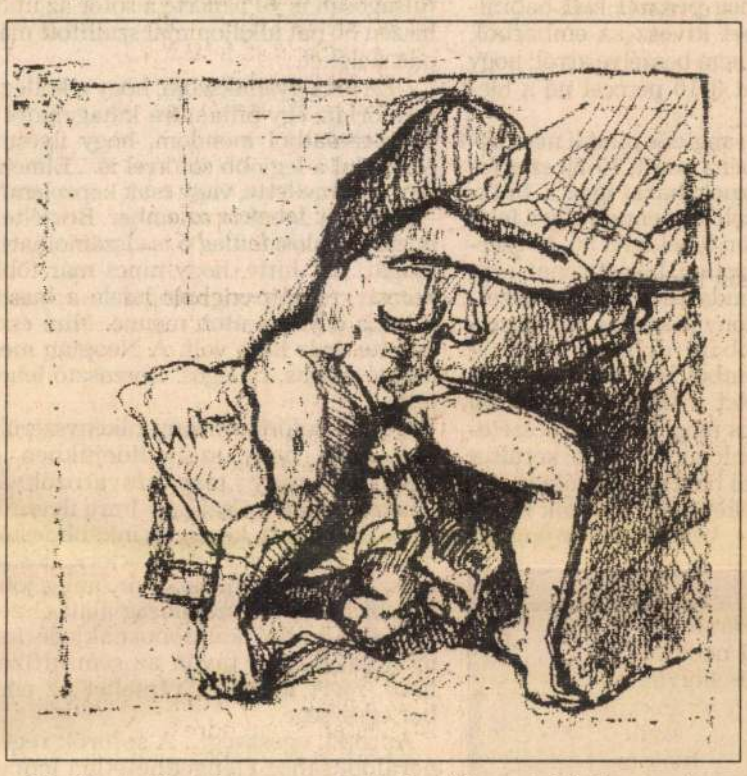

Végül váratlanul, egy nap alatt sikerült megtalálni az érvényes variációt.

„Te azt hiszed, hogy ez bejön?" – idézi rosszkedvűen „értékzavarban utazó" ifjú és gyors sikerre hajtó kollégáit. Aki így kérdez, azt az eladhatóság motiválja. Aki ellenben kétségek közepette, akkor is belső énjére figyelve küzd az alkotással, ha: *„az élet nem is igazolja"* – hajlamossá válik a *„gazdasági festészet"* virágzása közepette a szomorkodásra. Rudino nem tagadja a kutyaharapást szőrivel elvet: *„a festés nekem gyógyír!".*

Ahogy hatéves kisgyerekként eldöntötte *Bernáth Aurél* Vihar című novellája nyomán, hogy művész lesz, úgy történt. Hogy segél-e belőle, az természetesen érdekli, de: *„szorítsanak az vegyagi gondok, nem akarok törődni velük".* Jár-kel a világban, kat ely kemény és nem művészetbarát; tűnődő izgalommal figyegi é örnyezetét, a téli uszoda gőzölgő vizén a fényeket, vagy antik nott nyáron a furcsa pózokban alvó testeket. *„Érdekes kézamer okat lehet látni, amiket kitalálni nem lehet"* – meséli, s azt kiboc gy kilesve vagy engedélyt kérve skicceli őket. Vonzó és gi ren lanító egyszerre, hogy lényünk mennyi mindent kifejezegyedu udatlan.

Szerényi Gábor

A szerz

nlandon

sztezés – mond-
gy sikertelen ex-
a az ember élve

lytatja Tarjányi
van a sikernek.
kat számít, de az
ldigi expedíciók
igy álltak hozzá:
majd csak lesz
, hogy Grönland

lül támadhat
emberre a ru-
olyan időjárási
számít se a ta-
gy teljesítettük
szeken keresz-
szereztünk.
egy Grönland-
nél kisebbe két
finn expedíció

yarázza Kollár
gerről felszálló
kilométeres se-

bességre felgyorsul. Előtte pár órával plusz két-három fok van, havas eső esik, jól eláztatja az embert, utána jön a piteraq-vihar, csontkemény hideg és iszonyú szél kíséretében. A harmadik finn úgy menekült meg, hogy egy gleccserhasadékba sikerült befészkelnie magát és át tudta cserélni a ruháját, így nem hűlt ki. Harmadnap találtak rá a mentők.

– Az expedícióra – idézi fel Tarjányi István a gasztronómiai élvezeteket – túlnyomórészt szárított készételeket vittünk magukkal.

Ezek a speciális táplálékok dehidratizálással készülnek. Forró vizet öntenek rájuk, s öt perc múlva a zacskóból meg lehet enni az ételt.

– Reggel ettünk meg este, napközben nem volt kedvünk hozzá, főleg a fölső részeken, ahol szűnni nem akart a hóvihar. Általában délelőtt 10-től délután négyig lehetett mozogni, utána már képtelenség volt sátrat állítani hófal nélkül. Az erős szélben neoprinmaszkot vettünk fel, s az volt az érzésünk, mintha szkafanderben mászkálnánk valami idegen bolygón, amely valósággal lenyűgözött minket a szépségével. Főleg amikor kitárult előttünk a végtelen hómező, amit csak a tengerhez tudnék hasonlítani. És csak tágult, egyre tágult a horizont. Ha esett a hó, bezárult minden, semmit nem lehetett látni. Ez az úgynevezett white out: minden fehér, se kontraszt, se árnyék, az ember, mint egy részeg, támolyog ide-oda. Én húztam a szánt, Lajos barátom meg tolta. Én voltam a kutya, ő pedig a hajtó.

– Ez azért volt így – tájékoztat Kollár Lajos –, mert általában nem szoktak ketten nekivágni az útnak, hanem három-hat fős expedíciók állnak össze. Kettesben nagyobb a rizikó. Emiatt készült egy speciális szán kettőnknek, holott a gyakorlat az, hogy mindenki egy pulkát húz maga után. Nekünk viszont kötelező volt reggel szóba állni egymással, ha éjszaka történetesen összevesztünk, mert a szán összekötötte az életünket.

Bár az expedíció nem járt sikerrel, tagjai hazaérve, tudták, hogy amint tehetik, visszamennek.

– Már csak azért is – mondja Kollár Lajos –, mert Észak-, Kelet- és Nyugat-Grönland, a Nemzeti Park, valamint a jegesmedvék birodalma még hátravan. Különben is van egy meghívásunk az újabb átkelésre, *Robert Peroni* úrtól, aki Grönlandon él, és már hatszor síelte át a hósivatagot.

Tarjányi István a visszatérés lehetősége kapcsán így fogalmaz:

– Az ugyan elgondolkodtat, hogy időnként hajszálon múlik az ember élete, de ez nem azt jelenti, hogy állandó életveszélyben lettünk volna. Végül azt a tanulságot vontam le, hogy amíg itthon vagyok, addig a családomra és szeretteimre több figyelmet fordítok…

Kertész Péter

g a Nagy Vas

okáihoz buszozó nénike, de
közönsége szereti és ragasz-
á, azt ő is nap mint nap ta-
Bár a város környéki járato-
e még nem kell a sofőröknek
t felszolgálniuk, ám a kala-
sem úszták meg.

1979-ben bevezették, hogy
a a jegykiadás is, mi, én és a
uk le utoljára a kalauzain-
i Csajághy Imre, aki egy pil-
n tagadja, nincs kibékülve,
el meg pénzzel kell babrál-
többet kivesz az emberből,
tés, nem beszélve arról, hogy
ként 8-10 perccel nő a me-

usz rangidős pilótái nem pa-
k a pénz miatt, 70-80 ezer fo-
visznek haza, igaz a fiata-
be kell érni ennek alig a felé-
ogyan lehet havi 30-40 ezer-
t eltartani, lakást venni, arra
mondanak a megkérdezet-
bizony jó kérdés. A nemzet-
lomban dolgozó sofőrök
npontból is a szakma kirá-
őket a fizetésen felül 50
díj is megilleti. Természete-
serénk során szóba került a
ztriai buszkatasztrófa is.
bereket szállít, annak óriási
ge – vélekedik Gajánszki

Dömötör Csaba felvétele

László –, a sofőrnek tudatában kell lennie azzal, hogy az utasok rábízták az életüket. A legtöbb hiba abból adódik, hogy a pilóták felelőtlenek és gyakorlatlanok. A maszeknál az a lényeg, hogy ne álljon az autó, mindegy, ki viszi… Sajnos van olyan hiba, amelyik jóvátehetetlen.

Micsutka úr a tragédia után Bécsben hetekig vitatta a történteket a szlovákiai magyar kollégákkal. Szerinte talán éppen az okozta a katasztrófát, hogy túlságosan is jól ismerte a sofőr az utat, hiszen öt-hat alkalommal szállított már oda síelőket.

– Én arra gyanakszom, hogy a kolléga memóriája egy pillanatra kihagyhatott. Tapasztalatból mondom, hogy ilyesmi előfordul a legjobb sofőrrel is. „Elmentem már mellette, vagy csak képzelem?" – gondolja ilyenkor az ember. Beszéltek hozzá, s valószínűleg ő is elszámolhatta magát. Azt hitte, hogy nincs már több kanyar, és úgy engedte lefelé a buszt, mintha egyenes úton menne. Mire észrevette, már késő volt. A Neoplan meg eléggé magas, billegős. Borzasztó lehetett…

Az ifjú sofőrök bizony rákényszerülnek arra, hogy szabadidejükben a BKV-nál vagy magánfuvarozóknál „haknizzanak". Csajághy Imre ilyesmit sohasem vállalt, keresetét inkább festő-mázoló sógora melletti piktorkodással egészítette ki. Gajánszki úr, amíg jobban bírta erővel, szabadság alatt elszegődött alkalmi kamionosnak, de azt mondja, hosszú távon az sem kifizetődő, mert könnyen rámehet az ember egészsége.

Apropó, egészség… A sofőrök regenerálódásához elengedhetetlen lenne, hogy gyógyfürdőkben kúrálják megfáradt ízületeiket, rázkódástól megviselt gerincüket, csakhogy ma már az üdülés nem szociális juttatás, egy kéthetes, önköltséges nyaralást pedig a legtöbben nem tudnak megfizetni.

– Érden, ahol lakom, van egy termálfürdő – mondja Csajághy úr –, ahol egy órára 1500 forintba kerül a jegy…

Mindhármójukat próbálták már magánfuvarozók elcsábítani, hiszen a szakmában tudják róluk, hogy kipróbált, megbízható pilóták, de nem álltak kötélnek. Úgy mondják, hogy ennyi év után árulással érne föl otthagyni a céget, amely biztos kenyeret ad.

– Nézze, én már húsz éve itt vagyok – indokolja a hűség legfőbb okát Gajánszki László –, és eddig még minden hónap 13-án megkaptam a fizetésemet…

Tódor János

Meghirdették a feltételeket

Üdülési csekk a rászorulóknak

A Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány kuratóriuma tegnaptól újra biztosítja az üdülési csekkeket a nyugdíjasok, a szociális támogatásban részesülők és a diákok számára – írja az MTI. Az üdülési támogatás összege az elmúlt évihez hasonlóan a nettó kereset függvénye: 25 ezer forintig tízezer, 30 ezer forintig kilencezer, 35 ezer forintig nyolcezer, 40 ezer forintig hétezer, 45 ezer forintig hatezer, 45 ezer forint feletti nettó kereset esetén pedig ötezer forint a támogatás. A csekkek igénylésének, kiadásának módjáról a Nemzeti Üdülési Szolgálat minden megyeszékhelyen megtalálható ügyfélszolgálati irodáiban adnak felvilágosítást.

A MEH a gázról is tárgyal

Garantált áramszolgáltatás

Úgynevezett garantált szolgáltatást nyújtanak a fogyasztóknak május elsejétől a Magyar Energiahivatallal (MEH) kötött megállapodásuk alapján az áramszolgáltatók – jelentették be a MEH vezetői az MTI szerint tegnapi tájékoztatójukon. A kidolgozott egységes normarendszerben foglalt szolgáltatási feltételek megsértése esetén a szolgáltatók ezer forintot fizetnek a fogyasztóknak a jogos kártérítési díjon felül.

A szolgáltatás hat eleméből négyet idén májusban, a többit jövő év január elsején vezetik be. A szolgáltatók vállalják, hogy áramkimaradás esetén Budapesten munkanapokon négy órán belül kiszállnak a hiba elhárítására. Az új fogyasztót nyolc napon belül bekapcsolják a rendszerbe. Az áramszolgáltatással kapcsolatos bármilyen írásos megkeresésre tizenöt napon belül adnak választ. A jövő évben vezetik be, hogy amennyiben a szolgáltató berendezésén lép fel kisfeszültségű hálózati üzemzavar, a szolgáltató a bejelentéstől számítva 24 órán belül vállalja az áramellátás visszaállítását. A garantált szolgáltatás bevezetését az tette lehetővé, hogy a privatizáció óta a magyarországi áramszolgáltatók kilencvenötmilliárd forintot ruháztak be a cégekbe, és ezzel a szolgáltatás színvonala növekedett. A MEH tárgyalásokat folytat a hazai gázszolgáltatókkal is a garantált szolgáltatás bevezetéséről.

Vita a kamara szerepéről

A kötelező tagság a hatékony működés alapja

„A kötelező tagdíjfizetés révén megvalósul a gazdaság szereplőinek közteherviselése, az erősebb vállalkozások közvetetten segítséget nyújtanak a gyengébbek megerősödéséhez, ami a jelenlegi gazdasági szerkezetben szükségszerű" – fogalmazta meg álláspontját a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kereskedelmi és Iparkamara vezető testülete. Csak egy kötelező regisztrációhoz kapcsolt ingyenes szolgáltatási rendszer révén képzelhető el a hazai vállalkozások EU-csatlakozáshoz való felkészítése. A kamarát derült égből villámcsapásként érte a kormány közelmúltban elhangzott bejelentése, miszerint meg kell vizsgálni a kötelező tagság eltörlésének jogi lehetőségeit – mondta *Bihall* Tamás, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara alelnöke, aki hivatkozott a kormányzat különböző szervezeteivel, testületeivel folytatott eddigi tárgyalásokra is. E konzultációk azt mutatták, hogy a végrehajtó hatalom és a kamarák elképzelései számos ponton azonosak vagy egymáshoz nagyon közel állóak, ami harmonikus együttműködés lehetőségét vázolta fel.

A kötelező tagság megszüntetése azonban veszélyezteti a köztestület négy év óta fokozatosan kiépített, ma már sokoldalú szolgáltatásokat nyújtó intézményrendszerének megnyugtató finanszírozását. Bihall Tamás azt is hangsúlyozta: ha érvelésük ellenére változik a jelenlegi rendszer, meg fogják találni azokat a technikákat, módszereket, amelyek alkalmasak lesznek a munka folytatására. **(görömbölyi)**

*

Baranya gazdasági fejlődésének alapvető feltétele, hogy az abban eddig is kiemelkedő szerepet betöltő kereskedelmi és iparkamarát a jövőben is választott gazdasági önkormányzat vezesse. Ezt a kívánalmat fogalmazta meg a megyei önkormányzat és a Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara tegnapi küldöttgyűlése – írja az MTI. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara idei működése pedig bizonytalanná vált, mivel az elmúlt fél év során a kötelező kamarai tagság megszüntetésének lehetősége miatt felére csökkent a tagdíjbefizetés.

RÖVIDEN

ZÁLOGHÁZAK. A zálogházak kétharmadának részvételével megalakult a Magyar Zálogházak és Záloghitelezők Országos Szövetsége. Halász Sándor, a 44 taggal rendelkező szervezet elnöke elmondta: Magyarországon jelenleg 130–140 zálogfiók működik, amelyek körülbelül 50 tulajdonos kezében vannak. A fiókok kilencven százaléka ékszerek elzálogosításával foglalkozik.

SZAKKIÁLLÍTÁS. Az idén negyedik alkalommal rendezik meg a Hungelektro–Hungamat nemzetközi elektronikai és automatizálási szakkiállítást és szimpóziumot, amelyen 71 cég mutatja be termékeit és szolgáltatásait. A szerdáig látható kiállításon a hazai és külföldi elektronikai konstruktőrök, ipari üzemeltetők és beruházók jelentek meg a tavalyinál száz négyzetméterrel nagyobb, összesen 700 négyzetméter területen.

MAGYAR GAZDA. Az európai uniós csatlakozás követelményeiről Magyar gazda elnevezéssel országos rendezvénysorozatot szervez a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium. A nyitó rendezvényen Torgyán József miniszter, a rendezvény fővédnöke tart

1994 IV. 30 BÉR Rudolf

Magyar festő Bolognában

Bér Rudolf képe a San Eugenio-templomban

A magyar *Bér* Rudolf festménye díszíti ez év eleje óta Bolognában a San Eugenio-templomot. Évtizedekre nyúlik vissza a művész kapcsolata a gazdag kultúrájú olasz várossal: a helybéli galériák szívesen látják, képei szinte állandó résztvevői az ottani kiállításoknak. Tavaly, bolognai működésének harmincadik évfordulóján az ottani iparművészeti múzeum nagytermében kiállított művei révén találkozhatott ismét festészetének olasz barátaival.

– Ennek a kiállítóteremnek a közelében található a San Eugenio-templom – meséli Bér Rudolf a képajándékozás történetét –, és amikor a plébános megtisztelte látogatásával a tárlatot, elismerő szavakat mondott képeimről. Ez egy új, modern templomépület, amely a San Luca-domb lejtőjére épült. A beszélgetés során megemlítettem neki, milyen szívesen látnám egyik képemet ebben a merész vonalú templomban, mire azt válaszolta: a szaván fogom...

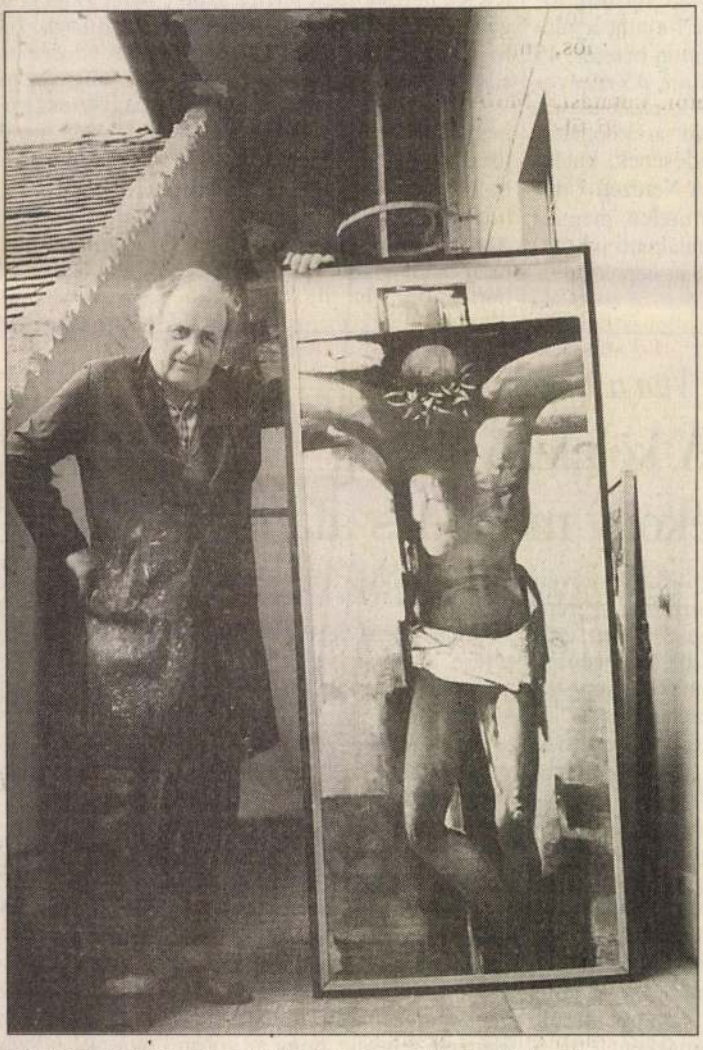

Bér Rudolf: Kőművesek hada dolgozott a kezünk alá

És valóban, a találkozás után a bolognai plébános kapcsolatban maradt a magyar művésszel, és miután Bér Rudolf is komolyan vette ígéretét, ez év január 10-én a San Eugenio hívei és magát az átadási ünnepséget szervező, helybéli magyar egyesület tagjai szentmise keretében átvehették a 190 x 80 centiméter méretű, olajjal megfestett korpuszt (Il Corpus). A művész örül, hogy munkája méltó helyre került, hiszen – mint mondja – ilyen méretű festmény semmiképpen sem való egy mai lakásba; hiszen még a Műcsarnok kissé rideg környezete sem adott méltó környezetet neki, ahol legutóbb volt kiállítva.

Bér Rudolfnak egyébként ez már a második munkája, amely olaszországi templomot díszít. Végül is az, hogy magyar művész a munkájával is elkerül Bolognába, nem tekinthető különleges eseménynek, hiszen a város magyar kapcsolatai messzi évszázadokban gyökereznek. Elég, ha a híres bolognai egyetemen végzett magyar ifjakra gondolunk. Egzotikusabb helyszínnek számít azonban Szardínia szigete, ahol a művész másik, nagyméretű, vallásos tárgyú műve található, Suniban, a Szent Cosmáról és Szent Damianóról elnevezett templomban: a két szentet ábrázoló, két négyzetméteres freskó.

– Két évvel ezelőtt ugyanis a tradicionális freskófestészet volt a témája annak a nemzetközi alkotótábornak, amelynek én is résztvevője lehettem – mondja a művész. – Gyönyörű, egzotikus világ, több ezer évet megy vissza a történelemben az ember, ha oda megérkezik. Ami magát a szakmai feladatot illeti: ez az évezredes technika komoly szakmai hátteret igényel, hiszen itt nem az üres vászonnal áll szemben az ember; kőművesek hada állt ugrásra készen, hogy a kezünk alá dolgozzon. Egy magyar művész számára már az szívet dobogtató élmény, hogy Olaszországnak ebben a gazdaságilag meglehetősen elmaradott régiójában is mennyi figyelmet tudnak fordítani pénzt és szervezési energiát nem kímélve a művészetekre. Habár... ezt talán meg is követeli tőlük a hely szelleme. **(k. l. m.)**

Nápkab. 1999 x.26 32.0.

z Olvasó

Budapesten

ámukban érdekes cikket
riot budapesti bemutató
írásba néhány hiba csú-
iot 1909. október 17-én
zőn, hanem Kisrákoson
őgépével a repülés lehe-
zezer érdeklődő előtt. A
ok, kísérletezők kezdték
n, egy katonai gyakorló-
ik építését.
ebonyolításról nyolcszáz
zhatvanöt lovas rendőr
: esetleges sérültekre –
egesen – tizenegy men-
orvos, öt rendőrorvos és
oló várt – írja cikkük.
n: az egyetlen komo-
kíváncsi férfiú (Böhm
volt, aki egy fára mász-
óbálta a repülést megfi-
bát törte. Negyvennégy
részesült ellátásban.
esti repülése óriási len-
magyar repülőgép-építés-
chiáétól függetlenül meg-
lagyar Királyi Aeroklub –
Nos, 1902-ben Konkoly
ítványára alapítják meg a
lubot. A club végzi az el-
gi gázballon, a „Turul" re-
lések célja főként meteo-
k, vizsgálódások végre-
vesznek az akkoriban vi-
lt autós ballonüldözések-
nél nehezebb légi jármű-
ntak foglalkozni – ez ké-
emberében a feloszlatá-
:. Ideig-óráig a Királyi
bil Club aviatikai bizott-
atikai szakosztálya és a
ai Club tiszavirág-életű
ztálya próbálta a motoros
: képviselni, amíg végül
-án az újjászervezett Ma-
vállalta magára a felada-
záig, mikor a Magyar
épett a helyébe.

Szabó Attila
muzeológus

A női szépség kutatója

Ifjabb Bér Rudolf, vagyis Rudino a női szépség titkát kutatja. Apró mozdulatokban, ezredvégi érzésekben. Az utcán, a kávéházban, a gőzfürdőben. Elles, ellop valamit, hogy aztán a festményeiben adja vissza nekünk. Az igazságot az életről, az igazságot a szépről: a nőt. Azt mondja, a darwini elmélet beigazolódott, az erősebb marad fenn. Ma az erőt a bankszámla összege jelenti. A nő ma másképp erős és szép, mint évszázadokkal, évtizedekkel ezelőtt. A szépségideál azonban Rudino számára állandó. A reneszánsz ember benyomásai kavarognak benne. Nő, aki nőies, ember, aki emberséges.

Genetikailag vonzódik az emberi esztétikum iránt. Már apai dédanyja is ecset és vászon után nyúlt. Ifjabb Bér családja negyedik festőgenerációját képviseli. Meséli, mint minden rendes festő, ő is ódzkodott az iskolai rajzóráktól. Egyszer odahaza, ahol nem szabták meg, mit rajzoljon, elfogyott a rajzszere. Kipróbálta a festéket. Azóta fest. Nemrég fejezte be a képzőművészeti főiskolát, tehetsége kiérlelődött. A bernáthi hagyományok követőjének vallja magát, művein a posztnagybányai törekvések érződnek. Alkotásai azonban nehezen sorolhatóak bármilyen stílusirányzatba. Látásmódja, barokkos figurái művészi egyéniséget tükröznek. Festményein a fény-árnyék játéka uralkodik, színei gyakran szoborszerűvé teszik a fedetlen gráciákat. Szinte kívánja a szobrász, hogy megformázhassa, szinte kívánja a kéz, hogy megérinthesse őket.

Rudino csendéleteit, portréit először láthatja ilyen összeállításban a nagyérdemű. Kiállítása a Magyar Sajtó Házában látható november 8-ig Három grácia címmel. Gyönyörködjünk együtt a gráciák szépségében!

Kufár Róbert

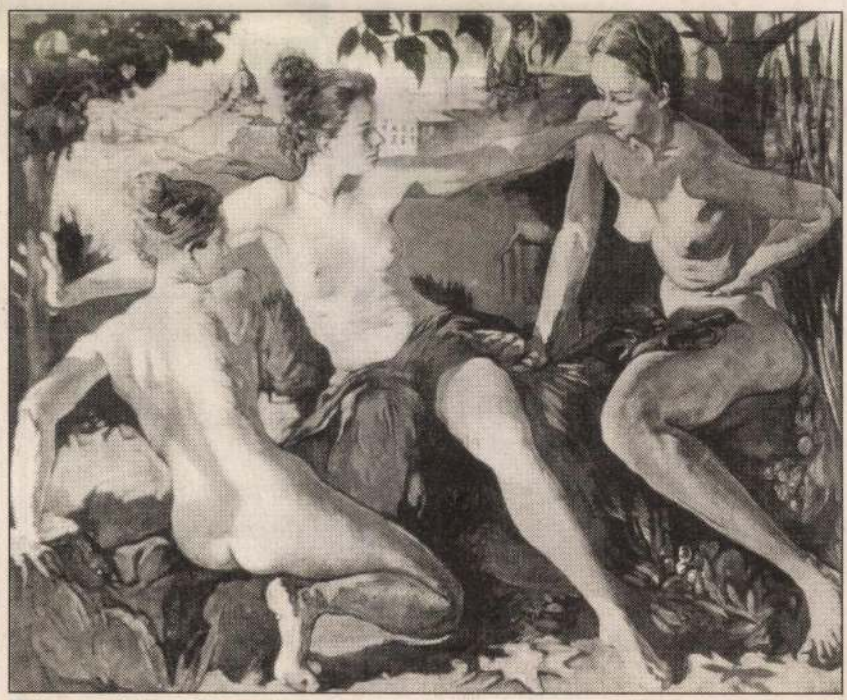

Három grácia, olajfestmény

...szerint – nagyjából időarányosan halad, bár csak most következnek a bonyolult ügyek. Budapesten körülbelül húszezer olyan társasház van, amely elmulasztotta a telekkönyveztetést, illetve nem nyújtotta be a társasház alapító okiratát. Az ilyen házban élő tulajdonosok ezért még mindig nem rendelkeznek önálló tulajdonrésszel, nem társasházként, hanem tulajdonközösségként működnek. A XVIII. kerületi KISZ-lakótelep persze szélsőséges példa, hiszen an-

A Fővárosi Kerületek Földhivatalában (XI. kerület, Budafoki út 59.) hétfő, kedd és szerda reggel héttől este hatig tartanak ügyfélfogadási időt. A csütörtöki napon kizárólag ügyvédeket szolgálnak ki. Pénteken a hivatal által visszarendelt ügyfelekkel foglalkoznak.

...ruár közepén ez... ...drágult tulajdoni... ...szeptember végéig 165 ezren váltották ki magáncélra, és 159 ezer hatósági és önkormányzati kérést teljesített a hivatal. A nyilvántartás szerint október közepéig 146 625 új adásvételi szerződés érkezett a Budafoki útra. Ez több ingatlan tulajdonoscseréjét jelzi, mint eddig bármikor.

Az év utolsó hónapjaiban hagyományosan megélénkül az ingatlanforgalom. A várhatóan bekövetkező ugrásszerű forgalomemelkedésre a földhivatalban nemcsak emiatt, hanem azért is számítanak, mert január elsejétől az új ingatlan-nyilvántartási törvény igen szigorú feltételeket szab az ügyfelek számára. Megszűnik például az a lehetőség, hogy többszöri hiánypótlással rendezhessük ügyeinket. A földhivatalok a hiányos iratokat ugyanis be sem veszik majd.

Sándor Tünde

...ség esetén jogi képvisele... ...lenleg is tucatnyinál több... ...ság előtt. „Laétos" ügyfel... ...lásukat vesztett, elszegény... ...akik jelenlegi jövedelmü... ...kásrezsit sem tudják kifi... ...kább már csak akkor jö... ...lakbér vagy a közös költ... ...közüzemidíj-tartozás má... ...nagy összeggé nő, és la... ...ságuk elvesztésével feny...

A jelenség egyik oka, ...váltás, a privatizáció sorá... ...szítették el állásukat az ... ...gette Vári ügyvéd. A ma... ...eközben sosem látott mé... ...a közüzemi díjakat, van... ...négy-öt év alatt a töb... Több mint százezer lakás... ...pesten – utalt rá Vári An...

Vári ügyvéd tapasztal... ...kormányzati lakásfennta...

SUGÁR

A SUGÁR ÜZLETKÖZPONTBAN TERÜLET BÉRBE ADÓ!

Karácsonyi ajándékkuckó
a Sugár Üzletközpontban:
különböző méretű ajándékárusító-pavilonok bérelhetők 1999. november 1-jétől december 31-ig.

Érdeklődni lehet:
Tóth Lajos rendészeti és értékesítésszervezési vezetőnél.
Telefonszám: 383-6971

ERŐKA...

Az ERŐKAR Rt. – a Sien... egyik tagvállalata – beruházási projekt elő... műszaki területen járt... szellemű, saját ötletekk...

BERUHÁZ... PROJEKTVE...

keres.

A munkakör betöltésé...
• építész- vagy villa... végzettsé...
• többéves beruházá...
• jó német-, illetve ang...

Fizetés a Siemens Sta...

Érdeklődni lehet a 4... vagy 314-es telefo...

szabta meg a szaktárca vezetője.

A nagyszabású feldolgozás eredményeként több mint félmillió aktát sikerült naprakésszé tenni. Vidéken majdnem háromszázötvenezer, a fővárosban kétszázhúszezer iratot dolgoztak fel – újat és régit vegyesen. A munka – Gál Dezsőné szerint – nagyjából időarányosan halad, bár csak most következnek a bonyolult ügyek. Budapesten körülbelül húszezer olyan társasház van, amely elmulasztotta a telekkönyveztetést, illetve nem nyújtotta be a társasház alapító okiratát. Az ilyen házban élő tulajdonosok ezért még mindig nem rendelkeznek önálló tulajdonrésszel, nem társasházként, hanem tulajdonközösségként működnek. A XVIII. kerületi KISZ-lakótelep persze szélsőséges példa, hiszen an-

A Fővárosi Kerületek Földhivatalában (XI. kerület, Budafoki út 59.) hétfő, kedd és szerda reggel héttől este hatig tartanak ügyfélfogadási időt. A csütörtöki napon kizárólag ügyvédeket szolgálnak ki. Pénteken a hivatal által visszarendelt ügyfelekkel foglalkoznak.

ben regisztrált új ügyek száma már eléri a korábbi évekét. Az érkeztetett majdnem 240 ezer iratból ráadásul 180 ezret személyesen adtak be az ügyfelek. Az alaposan megnövekedett ügyfélforgalom ellenére a hivatalban legfeljebb negyven perc az ügyintézési idő. A február közepén ezerről ezerötszáz forintra drágult tulajdoni lapokat szeptember végéig 165 ezren váltották ki magáncélra, és 159 ezer hatósági és önkormányzati kérést teljesített a hivatal. A nyilvántartás szerint október közepéig 146 625 új adásvételi szerződés érkezett a Budafoki útra. Ez több ingatlan tulajdonoscseréjét jelzi, mint eddig bármikor.

Az év utolsó hónapjaiban hagyományosan megélénkül az ingatlanforgalom. A várhatóan bekövetkező ugrásszerű forgalomemelkedésre a földhivatalban nemcsak emiatt, hanem azért is számítanak, mert január elsejétől az új ingatlan-nyilvántartási törvény igen szigorú feltételeket szab az ügyfelek számára. Megszűnik például az a lehetőség, hogy többszöri hiánypótlással rendezhessük ügyeinket. A földhivatalok a hiányos iratokat ugyanis be sem veszik majd.

Sándor Tünde

SUGÁR

A SUGÁR ÜZLETKÖZPONTBAN
TERÜLET BÉRBE ADÓ!

Karácsonyi ajándékkuckó
a Sugár Üzletközpontban:
különböző méretű ajándékárusító-pavilonok
bérelhetők 1999. november 1-jétől december 31-ig.

Érdeklődni lehet:
Tóth Lajos rendészeti és értékesítésszervezési vezetőnél.
Telefonszám: 383-6971

nyeinek alapos ismerete nélkül, mint ahogy az építtetői, beruházó-befektetői tevékenység ismerete elemzése nélkül sem. A többi között elhangzott, hogy Podmaniczky Frigyes és az általa irányított Közmunkák Tanácsa korántsem tudott volna oly hatékony munkát végrum letrehozasara, mint amilyen azokban a klasszikus időkben a Közmunkák Tanácsa volt.

Ahhoz sajnos túlontúl mély szakadékokat vágtak közéletünkben a pártpolitikai és lobbiérdekek.

Csík István

A női szépség kutatója

Ifjabb Bér Rudolf, vagyis Rudino a női szépség titkát kutatja. Apró mozdulatokban, ezredvégi érzésekben. Az utcán, a kávéházban, a gőzfürdőben. Elles, ellop valamit, hogy aztán a festményeiben adja vissza nekünk. Az igazságot az életről, az igazságot a szépről: a nőt. Azt mondja, a darwini elmélet beigazolódott, az erősebb marad fenn. Ma az erőt a bankszámla összege jelenti. A nő ma másképp erős és szép, mint évszázadokkal, évtizedekkel ezelőtt. A szépségideál azonban Rudino számára állandó. A reneszánsz ember benyomásai kavarognak benne. Nő, aki nőies, ember, aki emberséges.

Genetikailag vonzódik az emberi esztétikum iránt. Már apai dédanyja is ecset és vászon után nyúlt. Ifjabb Bér családja negyedik festőgenerációját képviseli. Meséli, mint minden rendes festő, ő is ódzkodott az iskolai rajzóráktól. Egyszer odahaza, ahol nem szabták meg, mit rajzoljon, elfogyott a rajzszere. Kipróbálta a festéket. Azóta fest. Nemrég fejezte be a képzőművészeti főiskolát, tehetsége kiérlelődött. A bernáthi hagyományok követőjének vallja magát, művein a posztnagybányai törekvések érződnek. Alkotásai azonban nehezen sorolhatóak bármilyen stílusirányzatba. Látásmódja, barokkos figurái művészi egyéniséget tükröznek. Festményein a fény-árnyék játéka uralkodik, színei gyakran szoborszerűvé teszik a fedetlen gráciákat. Szinte kívánja a szobrász, hogy megformázhassa, szinte kívánja a kéz, hogy megérinthesse őket.

Rudino csendéleteit, portréit először láthatja ilyen összeállításban a nagyérdemű. Kiállítása a Magyar Sajtó Házában látható november 8-ig Három grácia címmel. Gyönyörködjünk együtt a gráciák szépségében!

Kufár Róbert

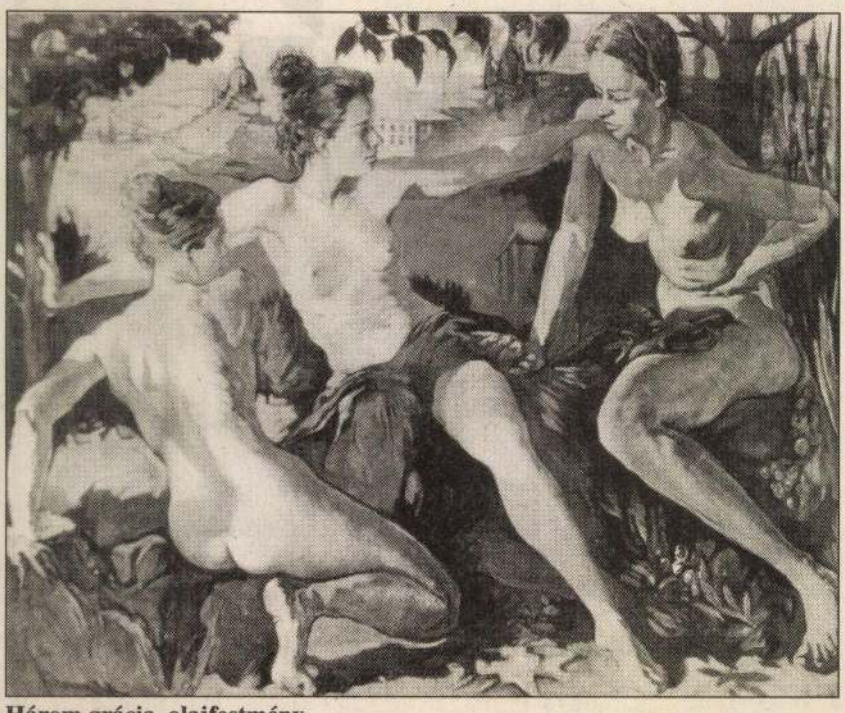

Három grácia, olajfestmény

Bér Rudolf

ANGVERSENYEK • PÓDIUM • BULI VAN

Az Abigail Galéria (V. kerület, Pesti Barnabás u. 4.) szeptember 19-én 18 órától rendezi negyedik festményárverését Életöröm és nosztalgia II. címmel. Az aukció anyagát – Bér Rudolf, Klie Zoltán, Kliené Róna Klára, Klie Anna Mária és Pleidell János alkotásait – csütörtöktől tekintheti meg a közönség. A képen Bér Rudolf Csendélet szoborral című munkája látható

Népszabadság 2002. augusztus 13.

Az asztalos bugy

Százötven éve született Csepreghy Ferenc, a népszínmű iskoláz

1875 őszének egyik estéjén Rákosi Jenő, a Népszínház igazgatója elégedetten dörzsölte össze tenyerét: a színház már huszonötödször játszotta táblás házzal az Utazás a föld körül című darabot. Megérte a nagy befektetés – nyugtázta boldogan az igazgató. – Meg aztán a sógor nem akármilyen gyerek...

A sógor, Csepreghy Ferenc 1842. augusztus 15-én született Szalkán, Hont megyében. Élete egyszerű, színtelen mozzanatokból tevődött össze, és nagyon rövid időre terjedt. Pedig ez a vézna, igénytelen külsejű, szürke ember gazdag és széplélek volt. Felfedezésének a dicsősége Rákosi Jenő érdeme. Az iskolában jó diák volt, korán megtanult írni-olvasni, s tízéves korában versekkel szórakoztatta szüleit. Ők azonban nem tudták taníttatni, ezért asztalosnak készült. Szerette mesterségét, szívesen rajzolt. 1860 tavaszán Pestre került, s szorgalmasan látogatta a Katolikus Legényegyletet, ahol műkedvelőként sokat játszott, különösen női szerepeket. Az egylet elnökének tiszteletére Az elnök névnapja címmel kétfelvonásos színművet írt. 1863-ban Bécsbe ment, az ott élő iparosfiúk nagy élvezettel hallgatták jóízű adomáit. Itt írta első számottevő darabját, a Magyar fiúk Bécsben címűt, amelyet a Nemzeti Színház mutatott be 1872-ben. Rövid müncheni tartózkodás után hazatért, s János öccsével asz-

lesleges esemény, de érdekes, eleven, színes és kedves. Társadalmi rajzot is ad benne: a kiegyezés korának úri társadalmi életét s egy fővárosi német iparoscsalád a kispolgár életet. Az 1875-ben megnyílt Népszínház első igazgatója Rákosi Jenő lett, aki háziszerzőnek és színházi titkárnak szerződtette sógorát. Ezt a tettét soha nem bánta meg. Az ide írt művek sorát a Vízözön című vígjáték nyitotta. A bibliai történetre épülő, sajátos humorú, szatirikus hangú vígjáték a népszínmű paródiája. Ezt az újromantikus drámáját a Népszínház 1876-ban mutatta be. Figyelemre méltó a színmű nyelve, erősen Vörösmarty Csongor és Tündéjének hatását mutatja. Hogy mennyire kitűnő munka, jelzi, hogy a Pázmány Péter Katolikus Egyetem hallgatói 2002. július 14-én bemutatták Verőcén. Az ugyancsak bibliai tárgyú Saul király után a Szép Meluzina egyik legpoétikusabb darabja, a Perózes pedig már énekes bohózat, az Akbár Szultán csak töredékben maradt fenn. Mindenesetre az író könnyedebb témák és műfaj felé fordult. Ekkorra már megszüntette üzletét,

NÉPSZÍNHÁZ.
877-ik előadás.
Budapest, vasárnap, 1878. április 14-én:
Soldosné Luiza assz. mint vendég.

csak a színházi munkának élt. A kritikák külön kiemelték a szerző színpadtechnikai bravúrjait. Ez adta az ötletet Rákosinak, hogy Bécsben megvegye a Verne-adaptáció díszleteit, jelmezeit, s megszabta, hány felvonásból, képből álljon a darab. Csepreghynek „csak" az volt a dolga, hogy a jelenetekhez megírja a szöveget. Az adaptáció a Népszínház kedvelt műfaja lett. Nem kellett hozzá más, mint egy jó alapanyag (Verne és Jókai írt eleget) és egy jó dramaturg, Csepreghy pedig egyenesen zseniális dramaturg volt.

Egymás után születtek a nagy átdolgozások: Vernétől az Utazás a föld körül, 1875; Utazás a Holdba és a tenger alatt, 1876; Sztrogoff Mihály utazása Moszkvától Irkutszkig, 1877; de Jókai sem kerülte el a sorsát: A két mennyegzőt 1876-ban mutatták be. A siker viszont mindannyiszor frenetikus volt, a Népszínház is és Csepreghy is jó anyagi helyzetbe került. Már az Utazás... után így írt Rákosi Jenő: „...oly pompás, érdekes és jókedvű darabot csinált a regényből, hogy ezzel mértük az első halálos csapást a német színházra." (Emlékezések. II. köt.)

A Népszínház igazi oszlopává azonban a Sárga csikóval és a Piros bugyellárissal vált. Csepreghy igen jól ismerte a népet – hiszen bizonyos mértékig közülük való volt –, egyre jobban elmélyült

Az

ERNST
MÚZEUM
■ BUDAPEST ■

a **Magyar Építészeti Múzeum**
és az ELTE Művészettörténeti Intézete
tisztelettel meghívja a

BUDAPEST, A MŰVÉSZEK VÁROSA
Művészek és műtermek

című kiállításának megnyitójára
2002. október 20-án, vasárnap 11 órára

BEVEZETŐT MOND
Bugár-Mészáros Károly,
a Magyar Építészeti Múzeum igazgatója

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA
Passuth Krisztina

RENDEZTÉK:
Hadik András, Radványi Orsolya

Megtekinthető 2002. október 20-tól december 4-ig,
hétfő kivételével naponta 11-19 óráig
Budapest, VI. Nagymező utca 8.
www.ernstmuzeum.hu

A KIÁLLÍTÁS TÁMOGATÓI:
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Kulturális Örökségvédelmi Hivatal

A KIÁLLÍTÁS MÉDIAPARTNERE:
Civil Rádió, Súgó

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

civil rádió FM 98 Budapest

A kiállítás „Kondor-műtermében"
bemutatásra kerül
Sarkadi Imre: Oszlopos Simeon
című drámája (1960) két részben
október 23-án és november 6-án, szerdán 18 órakor
Előadják a Shakespeare Színművészeti Szakiskola
végzett növendékei
Rendezte: Szőke István

A kiállítás katalógusaként készült
Művészek és műtermek című kötetet bemutatja
Gerle János
november 6-án, szerdán 16 órakor
a VI. Andrássy út 45.-ben

ÍRÓK BOLTJA

A MŰTERMEK MÚLTJA – JELENE – JÖVŐJE

Búcsú a Várkertbazártól
az I. Ybl Miklós téren
október 27-én, vasárnap 11 órakor

Kortársaink a műteremről – A műtermek
szerepe az elmúlt 50 év művészeti életében
Beszélgetés az Ernst Múzeumban
november 13-án, szerdán 18 órakor

Műteremlátogatás
az Ernst Múzeum épületében
Kádár János Miklós és Bér Rudolf
festőművészeknél
november 24-én, vasárnap 11 órakor

BÉR RUDOLF

AZ ERNST MÚZEUM PROGRAMJAI

VASÁRNAPI MATINÉK

JÁTÉK A MÚZEUMBAN
2002. november 10., vasárnap 11 óra
„Trambulin és gólyaláb"
Fellépnek az Állami Artistaképző növendékei
Műsorvezető: Lackó Vladimir bohóctanár

SZÓLÓKONCERTEK
2002. november 17., vasárnap 11 óra
Vékony Ildikó (cimbalom)
Műsoron kortárs magyar zeneszerzők művei

MÚZEUMI BESZÉLGETÉSEK

KOZMOSZ, TERMÉSZET, ÖKOLÓGIA, EMBER
2002. november 20., szerda 18 óra
A rész és az egész – a redukcionista paradigma válsága
Jávor Benedek biológus előadása (Védegylet)

ALKOTÓ – KRITIKA
2002. november 27., szerda 18 óra
Grafikus hangjegyírás és kollektív improvizáció
Felvételről elhangzik Pongrácz Zoltán:
Három improvizáció ütőhangszerekre, zongorára és elektronikára c. műve
a Budapesti Ütőegyüttes előadásában.
A szerző Decsényi János zeneszerzővel beszélget

2002. december 4., szerda 18 óra
Ki a vidéki ezen a libalegelőn?
Bukta Imrével beszélgetnek a mezőszemerei „Valós kép" elnevezésű művésztelep résztvevői

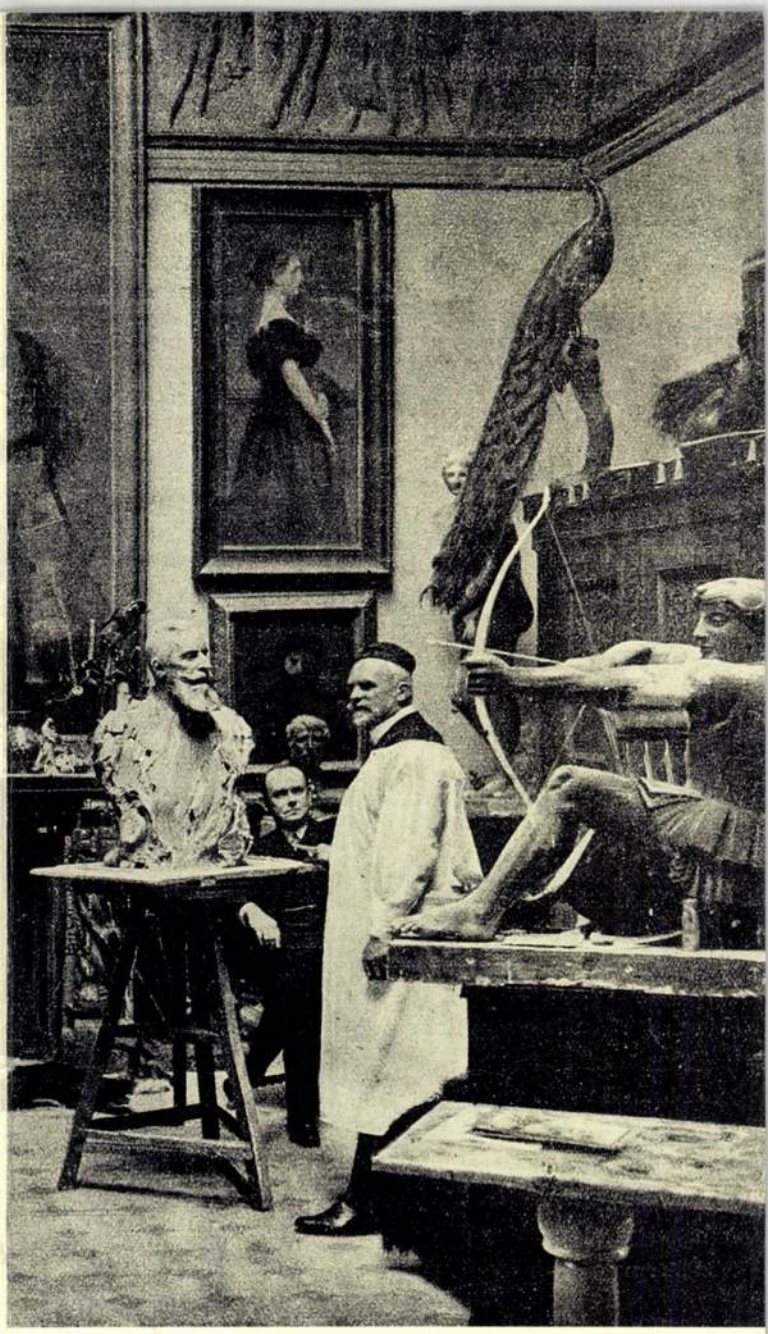

BUDAPEST, A MŰVÉSZEK VÁROSA

Művészek és műtermek

Ernst Múzeum, Budapest • 2002. október 20 - december 4.

BÉR Rudolf

†

Nsrb 2004. dec. 6.

21. é.

Bór Rudolf festőművészt
a Minisztertanács a Munkácsy Mihály
díj II. fokozatával tüntette ki.

Pest Megyei Hírlap, 1974. ápr. 2.

Bér Rudolf 1.

Számos külföldi tanulmányuton vett részt, elsősorban Franciaországban és Itáliában. Diákkori képei a posztimpresszionizmus és a konstruktivizmus összeötvözésére való törekvést mutatnak. A Főiskolán egyideig Rudnay Gyula, majd öt éven át Bernáth Aurél tanitványa volt.

Balogh András - Bér Rudolf; Művészet, 1971. 4. sz. 46. l.

Egy évig tanitott, majd szabadiskolát vezetett. Három évig Derkovits ösztöndijas volt. 1959-ben és 1965-ben a Csók Galériában, 1964-ben Veszprémben volt kiállitása. Szerepelt Indiában, Bolognában, legujabban Tokajban, majd ismét a Csók Galériában.

Balogh András - Bér Rudolf; Mügyüjtő, 1971. 4. sz. 46. l.

Bér Rudolf 3.

Két évig dolgozott a Kertészeti Egyetem Soroksári Gazdaságának 197o augusztusában átadott falfestményén. Ez volt első kivitelezett monumentális megbizatása.

Balogh András - Bér Rudolf; Mügyüjtő, 1971. 4. sz. 46. l.

Bár Rudolf 4.

Gykaran használ montázsszerüen festett részleteket. - Fürdőzők c. képén hármas tagozásu teret használ. A teret inkább a szerkezeti elemek előre-hátra mozgatásával érzékelteti /Ifjuság, Hintaszék/. Montázsszerü felvillanás /!/ jellemzi a Teherhordót és a Futballt.

Balogh András - Bér Rudolf; Mügyüjtő, 1971. 4. sz. 47. l.

Bér Rudolf 5.

Témái a műterem, a zene, a hajógyár, az otthon. Képei közül a szerző említi még az Etretat, a Dubrovnik és a Két lány c. képeket.

Balogh András - Bér Rudolf; Műgyüjtő, 1971. 4. sz. 47. l.

Bér Rudolf (1924-

A Képzőművészeti Főiskolán 1942-49 között

Rudnay Gyula és Bernáth Aurél növendéke volt.

1973-ban Munkácsy díjat kapott.

62. Kertben o. farost 90x110 cm

jl.j. Bér R. ltv. MK 72.45.

A XX. magyar festészete a miskolci Képtárban

- katalógus

M.D.K.

Bér Rudolf

A Fókusz második csoportkiállitásán szerepe
nek müvei, amelyekről Berend Ilona ir "Heti
kiállitások" c. beszámolójában.

A "Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1947. juli. 1-7. III. évf.
27. sz.

Bér Rudolf, festő

L: Mátis K.

Goór J: Művésztelep.. 75.-89

Forrás, Kecskemét, 1980. máj. XII/3.

Bér Rudolf MDK

Szilágyiné arcképe, olf.

Műcsarnok 1962. Mai festészetünk kiáll.

BÉR RUDOLF

Méltatás

Kerékgyártó István: Festészet, mükereskedelem, mecanatura.
MŰVÉSZET, 1979. november - 8. lap.

Bér Rudolf, festőművész

Kortárs képzőművészeink József Attiláról.

József Attila születésének 75. évfordulójára készült művek.

Bér Rudolf képe

Makht Ilona: Kiállítás a Petőfi Irodalmi Múzeumban.
Népszava, Vasárnap, 1980. május 4.

Bér Rudolf festményeiből kiállítás nyílik meg december 2-án, pénteken délután öt órakor az Ernst Múzeumban. A kiállítást Sinkovits Imre vezeti be.

Magyar Nemzet 1983. XII. 1.

Bér Rudolf fa

MŰVÉSZET 198517/61

Bér Rudolf

P. Bal János emlékezete tiszteletére

Népszava 1985. VII. 12.

Bér Rudolf, munkácsy-díjas festőművész
a Képző- és Iparművészeti Lektorátus kijelölései.
(1989. II. negyedév Összeállította: Hollósi Éva.
Megbízást kapott:

Bér Rudolf: a tihanyi Kolostor Söröző pannójának megfestésére.

Költségvállaló: Alagi Állami Gazdaság.

Művészet, 1989., okt., 64-old.

Bér Rudolf

festőművész

„Badacsony" c. képe a 4. Magyar tájak-
-biennálén a Hatvani Galériában.

Farkas Vt nelkül
aine

Népújsós (Heves)
1980 dec. 14.

Kiállító művészek:

ifj. Bér Rudolf,

Csavlek András,

Debreczeny Zoltán,

Erdélyi Etelka,

Harmati Zsófia,

Kádár Gergely,

Kádár János Miklós,

Hallmann Strauss (Németország),

Radóczy-Gyarmathy Gábor,

Szabó Gábor,

Szelényi Károly,

Hans Verduijn (Svédország),

Wágner János

A Józsefvárosi Kulturális Központ

szeretettel meghívja Önt

a

FREQUENZEN

EURÓPAI MŰVÉSZETI TÖMÖRÜLÉS

Magyarországi Egyesületének kiállítására,
amelyet

IRENE HALLMANN STRAUSS
a nemzetközi szervezet alapító elnöke
nyit meg

2000. október 13-án 18 órakor

a

Józsefvárosi Galériában

(Bp. VIII. József körút 70.).

A kiállítás megtekinthető okt. 13. - okt. 27-ig,
munkanapokon 10 - 17 óráig.

Bér Rudolf festő

M.D.F.

Derkovits-ösztöndíjas

Dutka Mária: Derkovits

Magyar Nemzet 1964. április 12. 14.l.

Bér Rudolf
festő

M.D.K.

Részt vett a tárlaton.

Lajos Sándor: Székesfehérvári tárlat
Művészet, 1964. május – 30 lap.

BÉR RUDOLF

Látogatók a tszcs. gyümölcsösében. Olajf.
15oxl2o.

III.Magyar képzőművészeti kiáll.kat. Műcsarnok 1952.dec-
1953.márc.

Bér Rudolf Jestő
Kisalföld 1959 ápr. 8. Coldal.-

Bér Rudolf MDK

szerepelt a miskolci Szőnyi István teremben rendezett kiállításon.

"Domboldal"

(kabócbó): Magyar tájak, emberek. A Képcsarnok vállalat kiállítása.

Északmagyarország, 1963. jun. 16.

Bér Rudolf

MK

Szerepelt a győri Műcsarnokban rendezett "Mai festészetünk" c. kiállításon.

"Szilágyiné arcképe

Homar Imre: Kiállítási jegyzetek.
Kisalföld, 1963. jun 11.

Bér Rudolf

MDK

szerepelt a tárlaton.

Cserhát József: A legszinvonalasabb kiállitás veszprém megyében. – Balatoni Nyári Tárlat. Napló 1964 jun. 18.

Bér Rudolf

figyel emeséltő munkákkal szerepel.

Nagy Tibor: Zuglói művészek. - Kis Ujság. 1948. VII.25.
XIV. Thököly ut 80. - Csoportkiállitás.

Bér Rudolf

Szerepelt a kiállításon.

hajógyári munkája.

Lehóczi Mária: A IX. Magyar Képzőművészeti Kiállításról.

JELENKOR 1962. 4. 541-543.l.

MDK

Bér Rudolf

Otthon, of.

Miskolci kiáll. I. 1955. Herman O.Muz.
16. l.

MDK.

Bér Rudolf

Kiállitási kritika

Napló/Veszprém/ 1966 juli.17.lap 5.

Bér Rudolf

Domboldal c. képe a Képcsarnok pályázatának díjazott művei közt Pesten, majd Miskolcon kiállítva.

/kaldebó/ Magyar tájak, emberek

Északmagyarország 1963. jun. 16. 7.1.

MDK

Bér Rudolf

Interieur, gouache

9. miskolci o.képzőm. kiáll. 1966-7.

Bér Rudolf

Nagymama c. festménye (ewl.) szerepel az angyalföldi képző-művészek II. kiállításán

Ujvári Béla: Az angyalföldi képző-művészek II. kiáll.

Magyar Ifjúság 1966 V. 28

MDK

Bér Rudolf, festő

Szerepel a Br. képzőmův. kiállításon.

(fenczik): Kiüstörök az előcsarnokban 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968 ápr. 11.

Bér Rudolf

A Képcsarnok Magyar tájak, emberek kiállitásán
müve szerepelt, a pályázatom dijat nyert alkotásokat
állitották ki a pesti Mednyánszky teremben,
ma jd a miskolci Szőnyi István teremben

Északmagyarország 1963. jun. 5. 4.1.

MDK.

Bér Rudolf

Részvétele egy vitában

Szocialista Müvészetért 1966 máj.

MDK

Bér Rudolf

Kertben, repr.

7o művész kiáll. Ernst Muz. 1957. dec.

Bér Rudolf

MDK

Kertben, of.

Vörösberényi müvésztelep, of.

Nagymarosi utca, of.

Akt, of.

7o művész kiáll. Ernst Mus. 1957. dec.

z, egyetemi tanár, az MTA tagja. Szer-
par c. folyóiratot /1885--93/. Társ-
örök földön és a Római Világ /1889/
ák-Magyar Monarchia írásban és képben
rténeti részét írta. Sok szép tanul-
t meg szak- és napilapokban. Több nem-
zt nevelt az egyetemen. Könyvei: A
netének mai tudományos állása /Bp.,
örténete a legrégibb időktől napjain-
pitószet I. Mátyás király alatt /Bp.,
ószetünk topográphiája /Bp., 1908/.

MDK

Bér Rudolf

Rue en hiver, of.

Dans le tramway, of.

Exposition de Peinture Sculpture et Arts Graphiques Hongrois d'aujourd'hui. Antwerpen, 1958.

MDA

Bér Rudolf

Hajóépitész, of.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz. 1961.

MDK

Bér Rudolf

Szilágyiné arcképe, of.

Mai festészetünk kiáll. Nemz. Gal. anyagából.

Bár Rudolf festő

Szöregben emlitett müre:

„Balaton"

Bodnár Éva:

„A Balaton a képzőmüvészetben"

Jelenkor, 1966 - 8

MDK

Bér Rudolf

Hajógyár, of.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Mücs. 1962. 12.l.

MDK

Bér Rudolf, 1924--

Müteremben, szén

Tokaji városrész, akv.

Ernst Muz. M.Kisplaszt.és Graf. kiáll. 1954.

szept. 29. 1.

MDK

Bér Rudolf

Nyikitin akadémikus a Ganz Villanygyárban.Olaj

"Magyar-Szovjet Barátság" Képzőművészeti kiállitás katalogusa.1952.4.1.

Mdk

Bér Rudolf

Hajógyár e. festménye

Lelőcz Mária: A IX. Magy. Kepzőm. Kiállításról
Jelenkor, 1962 4. sz 542. l.

MDK

Bér Rudolf

Obudai táj akvarell 50x40
Orosházi sortűz 1891-ben gouache 39x50 N.M.
Csendélet akvarell 50x40

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat.27.1.

MDK

Bér Rudolf

Sz.S.-né arcképe.Olajf. 60x80
Kósa György zeneszerző arcképe.Olajf. 50x60

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 14.l.

Bér Rudolf festő M.D.K.

Művei a Magyar tájak-magyar emberek c. ,aképcsarnok Vállal t pályázatára beérkezett alkotásokból rendez zett kiállitáson

Tájkép

/sárvári/Budapest uj kiállitó terme a Kednyánszky-terme.

Magyar Nemzet 1963. március 31. 9.1.

BÉR Rudolf festő M.D.K.

Résztvett a kiállitáson

Dtka Mária: "Épitjük, védjük szép hazánkat"
Kiállitás az Ernst Múzeumban
Magyar Nemzet 1962. szeptember 30. 8.1.

Bér Rudolf

MDK

részt vett a kiállításon.

"Szilágyiné arcképe"

--: "Mai festészetünk" kiállítás Sopronban. Kisalföld. 1962. szept. 21.

Bér Rudolf M.D.K.

A nagymarosi müvésztelepen dolgozik

Dozvald János: A táj varázsa
/ tizéves a nagymarosi müvésztelep
Pest megyi Hirlap 1966. jan. 1. 4.1.

Bér Rudolf MDK

Furógépszerelő ifjumunkások, olf.

Őszi üdülés, olf.

Fehérvári freskóterv, olf.

Sárospataki udvar augusztus 2o.-án, olf.

Mücsarnok 1953 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Bér Rudolf MDK

Látogatók a tszcs. gyümölcsösében, olf.

Mücsarnok 1952-53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.V.

Bér Rudolf
festő

"Balaton" képét állította
ki a tavalon.

Bodnár Éva: Balatoni Tájkat. 1966.
Művészet, 1967. február - 45 kép.

Bér Rudolf

Ősi c. műve (eml.)

szerepel az akvarell Tárlatos

Salpótarjánban

Tóth Elemér: Akvarell-tárlat

Nógrád 1968 X. 5

Bér Rudolf MDK

Palotás Gyula, a Ganz Villany sztahanovista esztergályasa munkamódszerátadása, olf.

Mücsarnok 1951.III.Magy. Képzőm. Kiáll.

Bér Rudolf

MDK

Uttörök a Balatonnál, vizf.

Műcsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

MDK

Bér Rudolf

Müterem, o.

Duna. o.

Téli Tárlat 1964 Székesfehérvár

MDK

Bér Rudol

Kisérleti laboratórium, o.

Hajógyár, o.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz. 1964. máj.

Gebrauch mehrerer, in verso
bräuchlicher, aus dem Jahre
se miteinander(Ste 338.)- G
her unbekanntes Gerät, das
des verwendet wurde: in sein
Hochziehen der Zugvorrichtu
4. Abb).

In der Rubrik der ethnograp
tet L. FÖLDES den Leser vor
Ethnographen, die eine Stud
ternommen haben, - und glei
tor über ungarische ethnog

Bér Rudolf MDK

Kubikusok, olf.

Műcsarnok 1960 VIII.Képzőművészeti kiáll.

Bér Rudolf festő

A Kertészeti Egyetem pétermajori tanácstermébe 70 m² és secció fest.

7. l: lig szobrok Budapest és a vidék számára

Magyar Nemzet 1970 VII. 7

Bér Rudolf

1. Üllő nő olaj 115 x 80
2. Kertben -"- 90 x 100

Magyar Művészet 1945-1969
Műcsarnok

Bár Rudolf

Koncert olaj 95 × 115

V. Balatoni Nyári Tárlat
1970. Veszprém

Bér Rudolf festő

Szerepel a nacionalista oszlopok

III. Lép. mův. biennáléján szerecinben

N.N.: nagyon képzőművészeti
bemutató külföldön

Népszabadság 1969 VII. 5

Bér Rudolf

A Kertészeti Egyetem sorokszáki telepén a napokban avatták fel 80 m²-es seccojáť

Magyar Mezőkert 1970 IX. 6

11 old.

Pér Rudolf

Említve

Egri Mária: Képzőművészeti „újszerzemé-
nyek" ...
Szolnok megyei Néplap, Szolnok 1970. jún. 16.

Bér Rudolf

Az új generáció egyik képviselője. A dekorativ feltfes-
tés felé halad. Bernáth-növendék volt.

Németh Lajos: Modern magyar műnél,

Corvina 1968 147.l.

Bér Rudolf

Fehér Zsuzsa, D.: Bér Rudolfról - Művészet, 1967, 8. évf. 12. sz. 34-36. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört. Értes. 1970. 1.sz. 68-107. l./

60. l.

Bér Rudolf

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SEP. 6.

MAGYAR NEMZET

Budapest

A Kertészeti Egyetem modern telepén, Soroksáron a napokban avatták fel Bér Rudolf festőművész 80 négyzetméteres seccóját. A nemzetközi konferenciák nagytermének két teljes falát betölti a mezőgazdaság, az élet és a munka témáját egybehangoló érdekes kompozíció.

... Bobi-
modern csodálatosan szép és
verssoraival, más
könyvek esztétikailag igénye-

Bér Rudolf festő

Szerepel a szocialista országok III.
Képzőművészeti Biennáléfán
Szczecinben (Lengyelország)

Szocialista művészetért 1969 VIII. sz.

Bér Rudolf

„Ülő nő" c. képéről repr.

Magyar Hírek 1965. nov. 13.

Bór Rudolf
festő

M.Dk

Részt vett a tárlaton.

D. Fehér Zsuzsa: AX. Magyar Képzőművészeti Kiállítások
Művészet, 1965. november - 28 lap

Bér Rudolf, festő MDh

Tárlata a Csók Galériában tekinthető meg.

– : A hét végi kulturális programból 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. okt. 30.

Bér Rudolf, festő MDK

Kiállítása nyitva a Csók Galériában.

–: A hét végi kulturális programból

11.

NÉPSZABADSÁG, BP, 1965. okt. 16.

Bér Rudolf, festő MDK

A Csók Galériában van kiállítása.

– : A két végi kulturális program kód. 11

NÉPSZABADSÁG, BP. 1965. okt. 23.

Bér Rudolf

a Csók Galériában rendezett kiállításának kritikája.

Magyar Nemzet 1965. okt. 22.
Galéria - kiállítások. Pernecky Géza.

Bér Rudolf

Szerepelt „A mumra dicsérete" c. zenei kiállításon.

Dunántúli Napló 1965. nov. 6.

Bér Rudolf

Cifka Péter: "Nyári Tárlat" cimmel ir a kiállitáson szereplő müvekről. A tájképfestők- és csendéletet ábrázoló müvekről, eléggé kemény birálatot mond, s felsorol néhány nevet, -közöttük a müvészt is.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. juli. 31.
V. évf. 2. sz. 9. lap.

Bér Rudolf

Bemutatott műve:

"Műterem", olaj, 110 x 150.

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállitás,

Budapest, 1968 .

Bér Rudolf. 1

A középkorú nemzedékhez tartozó festőművész ugyabb természet a belvárosi Csók István galéria mutatta be. A kiállított művek közül az indokolatlanul hatalmas méretű figurális képeket (pl. az „Életörömi" címűt) és az „Álom" című pongyolán kivitelezett kollázst (amelyről a ráragasztott papírdarabok már most, röviddel a kép D. I. Képzőművészet.

Vigilia 1971/12 856 old.

Bér Rudolf. 2

elkészülte után lefoszlóban vannak) nem tartjuk sikerültnek, - viszont Bér telitett kolorítu, dus traktálásu tájképeivel („Sajkód" „Alkony" „Szentgyörgyhegy" és kubisztikus szellemü csendéleteivel örömmel ismerkedtünk meg.

D. I. Képzőmüvészet.

Vigilia 1971/12 856old.

Bér Rudolf

Hintaszék, olaj
Fürdőzők, olaj

Műgyüjtő, 1971. 4. sz. 47. l.

MDK

Bér Rudolf

Müterem, o.

11. M. képzőm. kiáll. Műcs. 1968.

M.D.K.

Bér Rudolf festő

Hajógyár c.

müve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásn bemutatva. A Képzőművészeti Alap vásárlásaó

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról. 1.1.

MDK

Bér Rudolf

Képvásárlási hir

Magyar Nemzet 1968 máj.15.

Bér Rudolf

kiállitott festmények:

Ablak, olaj, 80x100 cm.
József Attila, olaj, 60x80 cm.
Festőnő, olaj, 115x80 cm.

Tavaszi tárlat. A Szecsernek kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kiedigíné Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

8.l.

Bér Rudolf (1924)

Szent István Park, olaj, vászon,
80 x 100 cm. -

A felszabadult Budapest művészete; Kiállítás-katalógus,
Budapest, 1960. 26 l.

BÉR RUDOLF

Havas táj olaj
Villamoson " (illusztráció)
Télen "

Fiatal, Képzőművészek és iparművészek
kiáll 1955

Horae Beatae Mariae
Virginis XV. sz.
(Olasz)

Esztergom Keresztmuz
Kódexmuzeátúra kiáll
Katológus: Mucsi András

Bér Rudolf festő M.D.K.

Muzsika c.

müve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva, a Képzőmvüszeti Alap vásárlása.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vsárlsok III. Kiállitásáról. 1.1.

Bér Rudolf festő

M.D.A.

Próba c.

Cipsz c.

műve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállításán bemutatva, a Képzőművészeti Alap vásárlása.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállításról. 1.1.

Bér Rudolf, festő

Mintha „virtuozitással pótolná az önálló mondanivalót."

Rényi Péter: Küzdelem a valóság kifejezéséért
A VIII. M. K. K. – II.

Népszabadság. Bp. 1960. máj. 8. 11. l

M. D. K.

BÉR Rudolf festő

Meghívták az Erkel Szinhaz átévitése után az előcsarnokot diszitő oldalfreszó pályázatára (Bánr bán, Hunyadi László)

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 135. sz. 3. l.

(g. i.) Uj szobrok Budapesten

Bér Rudolf, festő M Dk

k

A Csók Galériában megnyílt tárlata komoly fejlődésről tanúskodik.

P.I.: Fegyzetek Kiállításokról

Népszabadság Bp. 1960, jan. 28. 8. l

Bér Rudolf, grafikus MDk

Többek között Bér Rudolf grafikái is díszítik a Kortárs januári számát.

— Megjelent a Kortárs januári száma

Népszabadság BP. 1960. jan. 13. 9.1

Bér Rudolf festő M.D.K.

24 uj olajfestménynó
B alatoni tárgyu képek.
Öreg hölgy

Két kiállitás vidéken
V.É.: Veszprém: Bér Rudol festményei
Magyar Nemzet 1964. november 20. 4.1.

Bér Rudolf, festő MDK

Veszprémben mutatja be műveit.

-: Változatos az őszi kiállítási szezon 9

Bp. 1964. szept. 18.

NÉPSZABADSÁG

Bér Rudolf festő M.D.K.

2 000 forintos III. díj Munkásnyár c. képéért.

Kiosztották a Képzőművészeti Alap festménypályázatának díjait.

Magyar Nemzet 1963. november 21. 4.l.

Fényképész

Magyar Falu: GR 1025/13 Hegedüsné

Bér Rudolf: Faludi Gyula .... munkamódszerét adása

Olaj

1957. X. 25.

Neg. van

Fényképész

Magyar Foto: BT 2515/6 Hegedüsné

Bér Rudolf: Munkásasszony

Clay

1952.

Meg van

Negatív

Zilahi István Hegedűsné

Bér Rudolf: (Villamoson)

Festmény

Bér Rudolf festő

Szerepet a balatoni nyári tárlaton

Néymava, 1964, jun. 28. Fold

Bér Rudolf festő M.D.K.

Az érzelmi kitörések festői formálásának képviselője

Pogány Ö. Gábor: Az alföldi festők [illegible] 24.1.

Az alföldi festészet kérdései Hódmezővásárhely 19[illegible]0

Bér Rudolf festő M.D.K.

Több hónapos olasz és franci tanulmányut után haza-
érkezett.

Napló

Magyar Nemzet 1963. szeptember 4.4.1.

MDK

Bér Rudolf

a Képcsarnok rendezésében a Csók galériában "Magyar tájak, bolgár tájak" cimmel rendez kiállitást.

Esti Hirlap 290 sz. 1959. dec. 10 2 old.

M.D.K.

Bér Rudolf, festő (1924)

nevét szerző azok között a festők között említi, akiknek művészetében Munkácsy komor szinshálája háron nemzedéken át is szinte napjainkig, újra felötlik.

G.Ö.Pogány: L'Héritage des peintres de la Grande Plaine Hongroise. Acta Historiae Artium Bp.1962. tom.VIII. fasc.1-2. pag. 154.

MDK

Bér Rudolf, festö

Otthon. Olf.

Műcs.-V.M.Képzm.Kiáll. 1954.dec.-1955.jan. Kat. 11.l.

MDK

Bér Rudolf, festö

Furógépszerelö ifjumunkások. Olf.
Öszi üdülés. "

Mücs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954. jan.-febr. Kat. 5.l.

Bér Rudolf.

Az Ernst-múzeumban, a Magyar-Szovjet Barátság-képzőművészeti kiállításan festményével szerepelt.

Kis Újság, 1952. ápr. 6.

MDK

Bér Rudolf, festö

Látogatók a Tszcs. gyümölcsösében. Olajf.

/Műcsarnok?/-III. Képzőmüv.kiáll. 1952.dec.-1953.márc.
Kat. 5.l.

Bér Rudolf

Szerepel a nacionalista országok III. biennáléján Szczecinben

MTI: magyar képzőművészek külföldi bemutatkozásai.

Népszava 1969 VII. 16.

Bér Rudolf

Teherhordó c. kompozíciója

réstvett a vsárálási kiáálitáson

Oelmacher Anna: Jól válogatott az állami vásárló bizottság a zsürimentesfestészeti kiállitáson
Magyr Nemzet 1968. máj. 15.40.

MDK

Bér Rudolf, festő

Szerepel a Szczecini biennálén.

– : Magyar képzőművészeti bemutató
Külföldön 13.

Népszabadság | Bp. 1969. júl. 5.

M.DY

Bér Rudolf

festő

Táblaképeiről ismert modorban alakitotta secco pályaművét amivel a Szertészeti Főiskola pályázatán vett részt.

Eigel Jetvan: A Soroksár-pétezi secco pályázatok

Művészet, 1969. május - 24 lap.

M.D.4

Bér Rudolf
festő.

A Kertészeti Főiskolára bekütdött
secco művét újabb zárthőni
pályázaton való részvételre já-
vasolták

Eigel István: A Soroksár-péteri secco pályázatáról
Művészet, 1969. május - 24 lap

Bér Rudolf festő

Szekeres a nagymakosi
művelődési ház kiállításán

MTI: Két kiállítás

Nagymaros 1969 VIII. 3

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bér Rudolf

SZERSZÁMGÉPIPAR

1955 OKT 20.

1021

• Ünnepélyes keretek között nyitották meg Bér Rudolf festőművész kiállítását. A tárlat, a Csók István Galériában tetekinthető meg, Budapest, V., Váci utca 25. szám alatt.

Bér Rudolf festő

A Kertészeti Egyetem pétermajori telepének tanártermébe 70 m² es seccot készít (eml.)

F. R: Ly szobrok Budapest és a vidék számára

Magyar Nemzet 1976 VII. 7 4 old.

Bér Rudolf

Freskók II.

Bér Rudolf
Lók J. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Mozaikterv
Freskóterv I.

Bér Rudolf
Csók I. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Naplemente
Tintoretto variáció

Bér Rudolf
Csók I. Galéria 1971.

Bèr Rudolf

Erdő I

—"— II

Bèr Rudolf

Csók I. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Szigligeti
Badacsony

Bér Rudolf
Csók I. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Ölök
Akvarell

Bér Rudolf
Csók I. Galéria 1971.

Bór Rudolf

Lámpák.

Haras fáj

Bór Rudolf
Csók I. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Csendélet I

— " — II

Bér Rudolf
Csók I. Galéria

Bér Rudolf

Piros táj
Domboldal

Bér Rudolf
Bók 1. Galéria

Bér Rudolf

Nagymama

Dunapart

Bér Rudolf

Isók 1. Galéria

Bér Rudolt

Utcaseprő

Barrieri vakáció

Bér Rudolt

Gók J. Galéria 1971.

Bér Rudolt

Futball
Két leány

Bér Rudolt
Gók J. Galéria 1971.

Bèr Rudolf

Teherhordó I

— " — II

Bèr Rudolf
Csók J. Galéria 1971.

Bés Rudolf

Háború
Nappuccos

Bés Rudolf
Csók I. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Tengerpart I

— u — II

Bér Rudolf
Csók I. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Műterem II

— " — III

Bér Rudolf
Csók I. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Szüleim

Műterem I.

Bér Rudolf

Gók J. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Musica II

— " — III

Bér Rudolf
Gólk J. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Szüretelők

Muzsika I.

Bér Rudolf

Csók J. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Etretat I

— 4 — II

Bér Rudolf
Csók I. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Interieur III

Unpart

Bér Rudolf
Gólk 1. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Interieur I

— 4 — II

Bér Rudolf
Bók J. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Prága

Akt

Bér, Rudolf

Csók I. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Muzsika

Album

Bér Rudolf
Csók I. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Fürdőzők
Ifjúság

Bér Rudolf
Csók I. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Munka
Asszonyok

Bér Rudolf
Gök 1. Galéria 1971.

Bér Rudolf

Hajógyár
Életörömm

Bér Rudolf
Csók I. Galéria 1971.

Bér Rudolf MDK

Ipari tanulóleány betanitása az esztergapadnál,olf

Munkásasszony, olf.

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Bér Rudolf

Ablak, olaj, 80×100 cm
József Attila " 60×80 cm
Fetlőnő, " 115×80 "

Budapest Műcsarnok kiállítása 1957.
Kat. nem. 7. Kisdéjiné Kisimi Irén.

MDK

Bér Rudolf

gouache:

Alkony

1. Orsz. akvarell kiáll. Eger, 1968.

Gárdonyi G. Szinház

Bér Rudolf

Terasz

Ősz

Táj

1. Orsz. akvarell kiáll. Eger, 1968.

Bárdonyi G. emlékkiá

MEK

Bér Rudolf

Este, o.

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely.
Balatoni Mus. 1968.

MDK

Bér Rudolf

olaj:

Fórum Romanum

9. szegedi nyári tárlat. Móra F. Muz.
1968. aug.

Bér Rudolf

művei szerepelnek a nagymarosi
Művelődési Házban rendezett kiállításon

Népszava 1969 augusztus 5
2. old.

M.D.K

Bér Rudolf
festő

1959-ben a Csók Galériában szerezett be az összőrdéjes cech eredményeiről. A nagyvarosi élet, a munka, a szórakozás, a családi élet szerepel a képeken.

D. Fehér Ilonsa: Bér Rudolfról
Művészet, 1967. december - 34 kap.

Bér Rudolf
festő

M.D.V.

Két változatban is megfestette Balatoni Vernisszát. Sok mindent elmond akt képein a nőkről.

D. Fehér Ismsa: Bér Rudolfról
Művészet, 1967. december - 34 kap

Bér Rudolf
festő

M.D.V.

Képein ábrázolja a Duna-kanyart, Szicíliát, a Balatont és Normandiát, Prágát és Zuglót, Nyári hetbelyiségeket, görösöket, halászokat:

D. Fehér Ivorsa: Bér Rudolfról
Művészet, 1967. december - 34 lap

M.D.V.

Bér Rudolf
festő

1966-ban Svájcban és Jugoszláviá-
ban jarta a múzeumokat és
képtárakat.

D. Fehér Zsuzsa: Bér Rudolfról
Művészet, 1967. december – 34 kep.

M.D.L.

Bér Rudolf
festő

Mozgalmas, fiatott képei a: „Futballisták", a „Tengerparti nyaralók", a „Hajógyár" stb. Portréi, tájai, élethépei a nyugalomtól az vizáság haladnak.

D. Fehér Zsuzsa: Bér Rudolfról
Művészet, 1967. december – 34 kep.

M.D.

Bék Rudolf
festő

Első bemutatkozó kiállítása 1956-ban volt. Dekorációs díjat kapott. Több alkalommal járt külföldön, Párizsban 1957-ben, Olaszországban és Franciaországban 1963-ban.

D. Fehér Ilona: Bék Rudolfról
Művészet, 1967. december - 36 lap.

Bér Rudolf
festő

M.D.Y

Rudnay tanítványa volt a főiskolán, majd a Felszabadulás után Bernath Aurél osztályán folytatta tanulmányait. 1949-ben kapott diplomát.

D. Fehér Ísuzsa: Bér Rudolfról

Művészet, 1967. december - 34 kap

M.D.V.

Bér Rudolf
festő

Bernáth Aurél művészete nagy hatás-
sal van festőnkre. 1965-ös kiállí-
tásán nagy méretű festmény-ket
gouachehat és akvarellehet mutatott be

D. Fehér Zsuzsa: Bér Rudolfról.
Alföldi Szemle, 1967. december – 34 lap.

Bér Rudolf festő

Szabad Művészet. 1950 IV. 5-6-7. 232

(szélesky) A pedagogus Képzőművészek

Riállítása

Kirinyi

Bér Rudolf festőművész

Irodalmi ujság, 1954. jul. 31. 9. old.

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT

MEGHÍVJA ÖNT

BÉR RUDOLF

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

MEGNYITÁSÁRA

1959. DECEMBER 11-ÉN DÉLUTÁN 1/26 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

SZENTIVÁNYI LAJOS
KOSSUTH-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA V., VÁCI UTCA 26. SZ.

Fk. Dr. Balázs Istvánné 30900 m Fővárosi Nyomdaip. V. 1. sz. tel.

MDK

Bér Rudolf

"Tájképe"

szerepelt a "Magyar tájak - magyar emberek" c. kiállitáson.

/Sárvári/: Budapest uj kiállitóterme a Mednyánszky-terem.
Magyar Nemzet. 1963. márc. 31.

Bér Rudolf festő

a Képzőművészeti Főiskola növendéke
kiállítása.

Szabad Nép 1947. dec. 24.-4o.-

Bér Rudolf

„Szüleim" c. képével szerepel a VIII. magyar képzőművészeti kiállításon

Vigília, 1960, 5 sz., 313 old.

Bèr Rudolf

Kerben. (repr.)

7o müvész kiállitása, Bp. 1957. Bp. 1957. 16 lev.

12. lev.

Bés Rudolf

Szerepel a IX. negedi Nyári Tárlaton

Szelesi Zoltán: A IX. negedi Nyári Tárlat

Tiszatáj 1968 IX. n. 824 old.

BÉR Rudolf

„Villamosan" festmény

Péter J: Fiatal művészek tárlata, (Ernst M.)
Művelt Nép, 1955 VI évf. 25. sz. június 12. 12.

Bér Rudolf
Otthon, olaj

M.Pedagógus Szakszerv. kiáll. 1950. jun.

Bér Rudolf

[illegible] a IV. M. Képzm. Kiáll. festőnyei. SN.
1954. jan. 10. 5 l.

MDK

Bér Rudolf

Ülő nő, olaj
Füszerüzlet, olaj
Szüleim, paszt.

M.O. képzőmüv. Főisk. MEFESZ körének kiáll.
1949. febr.

MDK

Bér Rudolf

Rabinovszky Máriusz: A Képzőművészeti Főisk. növendékeinek kiállitása. Szabad Müvészet. 1948. 1.sz. 24 l.

Bér Rudolf

Havas táj, olaj

Villamoson, olaj, repr.

Télen, olaj

Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása

Ernst Muzeum, 1955. június 11, 17 l.

16. kép. *Csegöldi mester 1455 körül: Ostorozás.*

BÉR Rudolf festőm.

Datta U: Fiatal művészek sorozatszemléje az Ernst Muzeumban

Modalmi Hírság 1955 II ést. 25 sz. jun. 18. 3 l.

Bér Rudolf

Müteremben, olaj

Főv. Képtár XXXV. kiáll. 1948. ápr. 9 l.

Bér Rudolf
Tél, olaj

Nyári Tárlat. Ernst Muz. 1954. jul. Ft 1

Bér Rudolf

Palotás Gyula, a Ganz Villany sztahanovista esztergályosa munkamódszerátadása, olaj

II. Magyar képzőműv. kiáll. Műcs. 1951. nov.

5 l.

M.D.K.

Bér Rudolf
festő

Bírálat egyik képéről.

Bogáti Péter: Vitodás a kifejezéssel
Élet és Irodalom, 1960. máj. 6-19 szám

Bér Rudolf, festő

BDH

„Palotás Gyula, a Ganz Villamossági Gyár esztergályosa munkamódszerét adja át." című festménye.

Repr.

–: Új ifjúságunk képzőművészetünk tükrében

8-9. 1

Család és Iskola, Bp. 1953. március

IV/1

Bér Rudolf
festő

M.D.K.

Műveiről.

Solymár Iván: Műalkotások a 10 éves Sztalinvárosban
Művészet, 1960. november. – 24 lap.

MDK

Bér Rudolf

Bonoze László: A magyar képzőművészet mai eredményei /Gondolatok a VI. Magyar Képzőművészeti Kiállításról/ Csillag, 1956. X. évf. február

363.1.

MDK

Bér Rudolf

Párizs c. vázlata repr.

(Forrás.)
Magyar Műhely, Bp. 1958. 15. sz. [6. l.]

MDK

Bér Rudolf Derkovits-ösztöndíjas festőművész

(Négy és fél hónapos párizsi tanulmányútjáról számol be. A Parthenonról készített vázlata repr.)

Bér Rudolf Derkovits-ösztöndíjas festőművész monográfiát a Magyar Ifjúságnak Párizsról.

Magyar Ifjúság, Bp. 1958. 20. sz. [4. l.].

Bér Rudolf
festő

M.D.K

A Csók Galinábantart tárlatot.

Kiállítások. 4l.
Magyar Nemzet, 1959. dec. 20

Der Rückseite
[illegible]

[illegible]

Vi álltatóch. 46.
Magyar Nemzet, 1959. Dec. 20

Bér Rudolf
festő

M.D.K.

A Csók galériában állít ki.

3 kiállításon. 5 l
Magyar Nemzet, 1959. dec. 13

M.D.H.

Bér Rudolf
festő

A vár galvánban állítva

Mallitsch. 21
Magyar Nemzet, 1929 dec 13

Bér Rudolf
festő

M.D.K.

A Csók Galériában tart tárlatot,
Méltatás.

d.m.: Bér Rudolf kiállítása 4 l
Magyar Nemzet, 1959. dec. 29.

Bér Rudolf MDK

/1924/

A Munkácsy hagyományokat folytatók, az indulatos, vérmes szinegyüttes képviselői között emlitve.

Pogány Ö.Gábor: Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.32.l.

MDK

Bér Rudolf

Otthon, of.

Miskolci Ö. Képzőm. kiáll. Herman Ottó Muz. 1955.
16 l.

MDK

Bér Rudolf festő

Artner T: Fiatal képzőmüv. és iparmüvészek kiáll.
1955. jun. 29. 4 l. Szabad Nép.

· MDK

Bér Rudolf, festő.

Ipari tanulóleány betanítása az
erzhergapadnál. Of. -

Munkásasszony. "

Mücs. - Tav. tárl. 1952 - máj. 10 - jun. 4 - Katal.
7. l.

MDK

Bér Rudolf, festő.

Úttörők a Balatonnál. Vízfestm.

Műcs.- Tav. Kárl. a Műcs.-ban. Hősök Tere.
1952 máj. 10 - jun. 4. Jegyz. 10. l.

M.D.K.

Bér Rudolf
festő

A nagymarosi alkotóházban
dolgozik

Magyar Nemzet, 1959. okt. 20.
ф.2.: Őszi vázlat a nagymarosi alkotóházról 4 l

Bér Rudolf
festő

M.D.K

Művével szerepel a kiállításon.

Márc. 27-én nyílik a Szovjet-Magyar Társaság emlékét ....
Magyar Nemzet, 1959 március 22

9 l.

Bér Rudolf
festő

M.D.K.

A Csók István galériában mutatja be alkotásait.

Napló-9l
Magyar Nemzet, 1959. dec 9.

M.T.K.

Bér Rudolf
pesti

A lévén Istvánu Galenábou mutatja be
allertánat

Kopia 92
Warszawa Nowrot, 1939 dec. 9

M.D.K.

Bér Rudolf
festő

Méltatás.

Dutka Mária: Uj korszerű törekvések a VII. Magyar...
Magyar Nemzet, 1959. márc. 29.

8 l.

MDK

Bér Rudolf

Dolgozók esti iskolája, kréta

Békeplakát és 5 éves terv graf. kiáll.
Ernst Muz. 1953. szept. 7 l.

MDK

Bér Rudolf

Szék
Fej

O.M.Képzőműv. Főisk. Ifjusági Köre, Karácsonyi Kiáll. 1946.

MDK.

Bér Rudolf

Kiállitási kritika

Müvészet 1965 nov. lap 29.

Bér Rudolf
festő

M.D.K

Kiállítást rendezett. „Siracusa"
(repro)

Kocsogh Ákos: Krónika
Művészet, 1966. március – 39 kap

Bér Rudolf
festő

M.D.

"Tengerpart"
"Nyári vendégek" } repró
"

D. Fekér Zsuzsa: Bér Rudolfról
Művészet, 1964. december - 34 rép.

Bér Rudolf
festő

1965-ben ismét kiállítást rendezett
a Csók galériában. Képei a belső
hangot jobban figyelő, tiszes szemű,
fogott vizsgáló művekhet mutatott be.

D. Fehér Zsuzsa: Bér Rudolfról

Művészet, 1967. december – 34 lap.

MDK

Bér Rudolf

D.Fehér.Zsuzsa irása

Müvészet 1967 dec.p.34-36

Bèr Rudolf

művének szerepel a szocialista országok
festőművészeinek kiállításán – Szczecinben.

– Napló – Magyar Nemzet 1969 július 13
4. old.

Bér Rudolf festőművész

A kiállítási naptár Csók István galériabeli kiállításait jelzi (II. 26 – III. 12.).

Műgyűjtő, 1970. 4. sz.

Bèr Rudolf

Művei szerepelnek a szocialista országok III. Képzőművészeti Biennáléján Szezecsinben

Nápszava 1969 július 16
2. old.

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT

MEGHÍVJA ÖNT

BÉR RUDOLF

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

MEGNYITÁSÁRA

1959. DECEMBER 11-ÉN DÉLUTÁN 1/26 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

SZENTIVÁNYI LAJOS
KOSSUTH-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA V., VÁCI UTCA 26. SZ.

Fk. Dr. Balázs Istvánné 30900 m Fővárosi Nyomdaip. V. 1. sz. tel.

Bér Rudolf (festő)

1975-ben a Csontváry-teremben (Bp) rendezett felszabadulási festménykiállításon részt vett.

Népszava, 1975. febr. 14. 103. ell. 33 n. 4 n.

Bér Rudolf, festő

Kiállítása nyílik meg a Csók Galériában aug. 13-án.

—:o Bér Rudolf 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. aug. 12.

Bér Rudolf festőművész

kiállítása nyílt a

Csók Galériában

Magyar Nemzet 1971 augusztus 25

4. old.

Bèi Rudolf

2

„Tintorettó variáció"

„Mursila" c. Zépei emlékre

Magyar Nemzet 1971 augusztus 25

4. old.

Bér Rudolf

3

„Munka"

„Szüretelő arsonyok" c. művei emlitve

Magyar Nemzet 1971 augusztus 25

4. old.

Bár Rudolf

4

„Tekerhordó" c. Zépe
emlékoe

Magyar Nemzet 1971 augustus 25
4. old.

Bér Rudolf festőművész

Vallástan augusztus 13-án.

nyílik meg a Gök Galériában.

Magyar Nemzet 1971 augusztus 8.

Bér Rudolf

Kiállítása nyílt a Csók

Galériában

Tükör 1965 október 26

18. old.

Bér Rudolf

József Attila arcképe a

9. oldalon

Tükör 1965 június 1

Bér Rudolf, festő

A Csók Galériában nyílt meg tárlata. Kb. Délmár olajfestmény, freskóterv látható.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 14

Bér Rudolf, festő

Kiállítása most is feggelmezett, tehetséges művészről tanuskodik. Néhány képe szinte teljes értékű: Muzsika, Csendélet, Lámpák.

P. Szűcs Julianna: Bér Rudolf képei a Csók Galériában 7.

Népszabadság. Bp. 1971. aug. 27.

Bér Rudolf

neve emlékbe, képe
szerepel a IX. Miskolci Országos
Képzőművészeti Kiállításon

Naplónál 1967 február 1
5. old.

Bér Rudolf MDK

Szerepelt az Ernst Muzeumban rendezett kiállitáson.

"Laboratorium"

Balogh Jenő: "Dolgozó emberek között"

MUNKA 1964 jul. -

Bér Rudolf

Szerepelt az Ernst Muzeumben rendezett
"Dolgozó emberek között" kiállitáson.

"Kisérleti laboratorium"

Bálgár Kálmán: Mi a fontos - a téma vagy a minőség?
ÉLET ÉS IRODALOM 1964 máj. 16.

Bér Rudolf

III. díjat nyert a Képcsarnok Váll. 1963 évi pályázatán.

A pályázat anyagát a vállalat szegedi (Kárász utca) kiállit-termében 1964 márc. 13-27-ig kiállították.

—: Megnyilt a Képcsarnok Vállalat pályázatának kiállitása Szegeden.

DÉLMAGYARORSZÁG 1964 márc. 14.

MDK

Bér Rudolf

Festőművész

Szerepelt a tárlaton

Kovács Endre: Balatoni nyári tárlat

Népszava 1964 jun. 28.

Bér Rudolf

Színes reprodukció, egész táblán:

14. p. „Kertben", olaj, 91 x 114 cm.

Művelődésügyi minisztérium.

Szántó Tibor: Pictura Hungarica. I.

Mai magyar táblafestészet, Budapest, 1971

Bíró Rudolf

Budapesten született 1924-ben. Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán fejezte be.

Irodalom: Budapest 1959, Veszprém 1964, Budapest 1965.

Szabó Tibor: Pictura Hungarica I. A mai magyar táblafestészet, Budapest, 1971

Bér Rudolf

1, Hajógyár
2, Életörömm

Csók István Galéria, 1971.

Bér Rudolf

3, Munka

4, Asszonyok

Csók István Galéria, 1971

Bér Rudolf

11, Interieur I.

12, Interieur II.

Gór Istvan Galeria, 1971

Bér - Rudolf

9, Práge
10, Art

Gök István Galéria, 1971

Bér Rudolf

7, Mursita
8, Álom
Gök István Galéria, 1971

Bér Rudolf

5, Fürdőzők
6, Hajúsag

Gök István Galéria, 1971

Bér Rudolf

19, Murska II.
20, Murska III.

Csák István Galéria, 1971

19,

Bér Rudolt

17, Süvetelők

18, Muzsika I. MT.

Csók István Galéria, 1971

Bér Rudolf

15, Etretat I.
16, Etretat II.

Bók Istrán Galéria, 1971

Bér Rudolf

13, Intérieur III.
14, Virpart

Csók István Galéria, 1971

Bér Rudolf

28, Nagymaros
29, Teherhordó I.

Csók István Galéria, 1921

Bér Rudolf

26, Tengerpart II.
27, Háboní

Csók István Galéria, 1921

Bér Rudolf

24., Műterem III.
25., Tengerpart I.

Gök István Galéria, 1971

Bér Rudolf

21, Smilem
22, Mütterem I–II.

Csók István Galéria, 1971

Bér Rudolf.

36, Dunapart
37, Piros táj

Bók István gyűjtése, 1971

Bér Rudolf

34, Barvieri vakáció
35, Nagymama

Csók István Galéria, 1971

Bér Rudolf

32, Két lány
33, Utcaseprő

Csók István Galéria, 1971

Bér Rudolf

30, Teherkerék II.

36, Futball

Csók István Galéria, 1971

Bér Rudolf

44, Alkony
45, Szigliget

Gok István Galéria, 1971

Bér Rudolf

42) Havas táj
43) Öböl

Gdk. István Galéria, 1971

Bér Rudolf

40, Csendélet II.
41, Kámpás

Győr István Galéria, 1971

Bér Rudolf

38, Dombóldal
39, Csendélet I.

Győr Városi Galéria, 1971

Bér Rudolf

52-53, Freskóterv I-II.

Csók István Galéria, 1971

Bór Rudolf

46, Badacsony
47, Endő I.

Csók István Galéria, 1971

Bér Rudolf

50/ Tintoretto variáció
51/ Mozaikterv

Bók István Galéria, 1971

Bér Rudolf

48) Erdő II.
49) Naplemente

Csók István Galéria, 1971

Bér Rudolf
festő

A balatonkenesei HM-üdülő
központi étkezőjének falfelületére
kerülő faintarzia tervezésére ki-
írt pályázatot Bér Rudolf munká-
ja nyerte.

-----:Képzőművészeti pályázatok.
Művészet,1976.június - 48.oldal.

Bèt Rudolf

A Csók István Galériában soma herülő kiállítását (VIII. 13 – 29) jelzi a kiállítási naptár.

Műgyűjtő, 1971. 2. 12.

Bór Rudolf festő

Csák galériában kiállítása nyílt meg.

Szocialista Művészetért, 1971.

Bér Rudolf festő

Takajban, a pártházban rendez-
ték meg kiállítását.

Szocialista Művészetért, 1971.

Bér Rudolf

Az itt következő művészneveket sorolja fel és ismerteti munkáikat Vadas József: "Képek a Várfalon" c. kritikájában, mely a "Képek és szobrok három évtized művészetéből" c. kiállitásról szól: Anna Margit, Baranyó Sándor, Balogh András, Balogh Ervin, Baresay Jenő, Barta Lajos, Bartha László, Bartl József, Bálint Endre, Benedek György, Benedek Jenő, Berényi Ferenc, Berki Viola, Bernáth Aurél, Bér Rudolf, Bokros Birman Dezső, Borsos Miklós, Breznay József, Csáky-Maronyák József, Csernus Tibor, Deim Pál.
A 2.-es cédulán következnek a további nevek.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27.
XX. évf. 52. sz. 7. lap.

Bér Rudolf

A Nemzeti Galéria tárlatán szereplő nevek folytatása: Domanovszky Endre, Ék Sándor, Farkas Aladár, Fejér Csaba, Ferenczy Béni, Fónyi Géza, Fóth Ernő, Frank Frigyes, Gadányi Jenő, Göllner Miklós, Gyarmathy Tihamér, Hajnal János, Hincz Gyula, Holló László, Iván Szilárd, Kerényi Jenő, Keserü Ilona, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Kóka Ferenc, Kokas Ignác, Kondor Béla, Korniss Dezső, Kucs Béla, Lakner László, Makrisz Agamemnon, Marton László, Martyn Ferenc.

Folytatva a 3.-as cédulán.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27.
XIX. évf. 52. sz. 7. lap.

Bér Rudolf

Medgyessy Ferenc, Melocco Miklós, Miháltz Pál, Németh József, Orosz János, Papp Gyula, Pirk János, Pór Bertalan, Ridovics László, Sarkantyu Simon, Schéner Mihály, Scholz Erik, Sikuta Gusztáv, Somogyi Árpád, Somogyi János, Somogyi József, Sváby Lajos, Szabó Vladimir, Szalay Ferenc, Szentiványi Lajos, Szentgyörgyi Kornél, Szőnyi István, Szkok Iván, Tar István, Tóth Béla, Vigh Tamás, Záborszky Viola.
A részletes beszámolót, -Vadas József kritikáját lásd: Bernáth Aurél nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27.
XIX. évf. 52. sz. 7. lap.

Bér Rudolf festő

A vasárnap megnyílt tárlat felvonultatja azon alkotókat, akik ezen a vidéken születtek, vagy véglegesen itt telepedtek meg. A művész műve szerepel a tárlaton.

Losonci Miklós: Képzőművészeti szeregszemle Nagymaroson.
Pestmegyei Hírlap, 1975. jún. 3

Bér Rudolf

A szocialista országok III. képzőművészeti biennáléján Szczecinben Mihátz Pál, Deim Pál, Szabo Zoltán és Bér Rudolf képviselik hazánkat.

Magyar Hirlap 2.évf.194.sz.

Bér Rudolf

A Szczecini várban megnyilt a szocialista országok festőművészetnek kiállitása ,melyén a magyar képzőművészek közül kiállitott Bér Rudolf, Deim Pál,Miháltz Pál és Szabó Zoltán

Magyar Hirlap 2.évf. 191.sz.

Bér Rudolf

„Munkamódszer-átadás" c.

Tége említve-szerepel a II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon

Ex Pogány Ö.Gábor Befejezetlenség és minőség
Kritikák és képek 1945-75 Bp.Corvina 1976.

126.old.

Bér Rudolf
festő

1974-ben a Munkácsy díj II. fokozatát nyerte el Bér Rudolf festőművész.

----: 1974.év művészeti díjas képzőművészei.
Művészet, 1974. április - 48. oldal.

Bér Rudolf

Képe szerepel a Csontváry Terremben rendezett tájrépbe-mutatón

Nápszava 1972 augusztus 11
Zsold.

Bèr Rudolf

1972 augustus 29 én
4275 Ft-ért szerepelt eladó lépe
a Kepesarnok Vállalat Csontváry ter-
mében

Kritika 1972 november
7 cold

Bér Rudolf

1974-ben a Munkácsy-díj II. fokozatával tüntették ki.

Névnap, 1974 ápr. 2. 102 cíf. 77 sz. 3p.

Bér Rudolf

Bér Rudolf festőművész, Miskolczy László festőművész, Solti Gizella textiltervező iparművész és Vasvári Anna grafikus kapta a Munkácsy dij II fokozatát 1974.ápr.4-én.

Magyar Hirlap 1974/91 4.old.

Bér Rudolf.

Muzsika.

Ország-Világ 1971/36 22 old

Bér Rudolf 1.

A monumentalitás igénye és a meglepő színhatású szándékoltan elnagyolt faktúra jellemzi Bér Rudolf érdekes, itt-ott tudottan harsány, látványosságra törekvő, szélsőséges dinamizmusú képeit. Témait, modelljeit heves indulattal, indokolatlanul nagy terjedelmű vásznakra festve jeleníti meg.

(b.e) Bér Rudolf kiállítása a Csók-Galériában

Országs-Világ 1971/36 22 old.

Bér Rudolf 2

Kár, hogy a munka, a pihenés, a szorakozás jelenetei az óriásira növesztett keretben elveszítik benzőséges hatásukat. Különben a művész forma érzéke, szinlátása biztosítek abban a tekintetben, hogy tehetsége átsegíti e fürcsa, olykor szinte vrombának ható képeket termő korszakán. Erre mutat a kiállítás néhány művészi értékű, finom liraiságtól áthatott darabja is.

(b.e). Bér Rudolf kiállítása a Csók-Galériában.

Ország - Világ 1971/36 22 old.

Bér Rudolf, festő

Munkácsy M.-díj II. f.

– : Kiosztották az idei irodalmi és
Művészeti díjakat 5.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. ápr. 1.

Bél Rudolf, festő

A Munkácsy M.-díj T.f.

— : Az új művészeti díjazottak névsora 2.

ESTI HIRLAP, Br. 1974. ápr. 1.

Bér Rudolf festőművész

A "Munkácsy Mihály-dij II. fokozatával" tüntették ki, -közli a lap: "Dijak, kitüntetések - 1974" cimmel.

Élet és Irodalom. Bp. 1974. ápr. 6.
XVIII. évf. 14. sz. 2. lap.

Bél Rudolf
festő

Művei láthatók a kiállítás-
son.

Végvári Lajos: A Miskolci Képtár.
Művészet, 1973. december – 28 oldal.

Bèi Rudolf

Neve emlitve ,Rabinovszky Máriusz irt róla 1947-ben mint akkor fiatal müvészről

Kritika 1973 március

27.old.

Bér Rudolf 1

Most megnyílt tárlata a Csók Galeriában immár a harmadik budapesti gyűjteményes kiállítása. Elméletileg megállapított esztétikai értékítéleteink olykor párviadalt vívnak a tényleges művek hatása által felidéződő gondolatokkal. De végül az utolsó szó megis a művekké: elméleti feuntartások ellenére azok győznek. Bér festményei hatnak az emberre. Bér igenis hatásos és elegáns és – uram bocsá – mindezek ellenére rangos.

Bojár Iván: Művészet, divat, elegancia.

Magyar Hírlap 1971/228 bold.

Bér Rudolf 2

Rangos, éppen az által, hogy hatni tud. Az eleganciával általában a divat fogalma párosul. Sazt, ami divatos, a művészetben általában mércén alulinak tartjuk. Bér festményei dekorativak, tetszetősek, és francias stílusgazdálkodásukkal, ha úgy tetszik, beletartoznak a divatos kategoriájába is. Ez ezzel együtt is – ismétlem – rangosak.

Bojár Iván: Művészet, divat, elegancia

Magyar Hírlap 1971/228 6 old.

Bér Rudolf 3

Munkái azonban egyértelmű erővel azt
szugározzák, hogy festőjük elidegenithetetle-
nül önmaga, világának szuverén ura. Ele-
gánsan és divatosan szuverén, vagy ha jobban
tetszik: szüverenül divatos és elegáns. Ami
divatosnak tűnik belőle, az színeinek kavar-
go kavalkádja, ami eleganciája, az a színek
harmoniája és dinamikus kavargásuk elle-
nére is megnyugtató volta.

Bojár Iván: Művészet, divat, elegancia.

Magyar Hírlap 1971/228 6 old.

Bér Rudolf

Látszatra csupa fojtott indulat és kitörni készülő, dühödött erő ez a festészet. Ha azonban a néző a formák feszülését – néha talán túljátszott erejét – közös nevezőre hozza a színek derűjével, akkor végül és rájön: nem tragikus indulatok forrongának itt, hanem a feltörő életerő keres magának utat és kifejezési lehetőséget. E képek igazi erejét nem a szándékosan szettöredezett formák adják, hanem az olykor szinte „harsányan felnevető" színek.

Bojár Iván: Művészet, divat, elegancia.

Magyar Hirlap 1971/228 6 old.

Bér Rudolf. 5

Legszívesebben azt írnám: optimista festészet. Ha nem koptattuk volna el annyira az optimizmus fogalmát, ha nem sajátítottuk volna ki kategorizált témák részére. Ha sokáig nem hagytuk volna figyelmen kívül, hogy az optimizmus nem ábrázolás, hanem – művészetről levén szó – életérzés dolga. Az életérzése, amely mögött esetleg megvívott harcok emléke él, amely esetleg éppen az önmagunk kételyein kivívott győzelem eredményeként születik.

Bojár Iván: Művészet, divat, elegancia.

Magyar Hírlap 1971/228 6 old.

Bér Rudolf 6

Ez az optimista életerő akkor világít legjobban, amikor a festő „elengedi" magát (Bér Rudolf ösztönös alkat), s legkevésbé akkor, amikor az intellektuális fegyelem szigorúb szerkesztésre kényszeríti mint például fresko tervein, vagy ahol-valamilyen félreértés folytán, kötelezőként magára vállalt feladatként – „nagy témákat" keres. A Háború ezért inkább csak afféle, egy történelemkönyv lapszélére került diákos ábrázolatnak hat; ámbár kavargó, de nem megrendítő.

Bojár Iván: Művészet, divat, elegancia.

Magyar Hírlap 1971/228 6 old.

Bér Rudolf 7

Némileg bumfordira sikerült ezért a komorkodó drámaiság és a tüffeszitett dinamizmus néhány kísérlete is, mint például a ~~Tinteto~~ Tintorettó változat, vagy a Futballisták. Azok közül a festmények közül, amelyeket nem a közvetlen optikai látvány ihletett, hanem amelyek „belső képekből" merítik a forrásukat, a Népmese cimű tetszett a legjobban. Bér Rudolf életörömet örömet hozó képeket szül a világra, s a töprengések után hadd legyen ez egyértelmű elismerés.

Bojár Iván: Művészet, divat, elegancia.

Magyar Hirlap 1971/228 6 old.

Bér Rudolf
kiállítása augusztus 13.-án
nyílik meg a Csók István Galé-
riában.

V. T.: Uj képzőművészeti bemutató terem
nyílik Nyíregyházán.
Magyar Hírlap 1971/207 Sold.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Somogyi Néplap

Bér Rudolf

1021

ESZPRESSZÓ. (Bér Rudolf festménye.)

Mitrofan nagyapó már nagyon öreg. Tavaly múlt nyolcvan éves. A mezőn már nem veszik hasznát, de az unokákkal még elveszkölődik. Ez már a hetedik, a legkisebb lányáé. Jó kis gyerek, csak a neve nem tetszik nagyapónak. Oleg — micsoda név. Matvej, Jekor, Sztyepan — ezek igen, ezek nevek. De a fiatalok kitartottak. Oleg, és kész.

Mitrofan nagyapának eszébe jutott, hogy a húszas években a partizáncsapatban volt egy városi fiú, az is Oleg volt. Vagy talán mégse Oleg, inkább Leonyid... No, mindegy. Nem számít. Csak egészséges legyen a gyerek!

Nagyapó most azért szidja az unokáját, hogy elszórja a kezéből a kenyeret:

— Ej, Oleg, Olezsek! Nem érted te még, mi az a kenyér...

Megint eszébe jutnak a régmúlt idők. A kis partizánosztag — mindössze tizenöt ember — derekasan harcolt a fehérekkel, de végül beszorult az erdőbe. Aztán a fehérek körülzárták őke
hová menniük.
cius volt, amik
találni az erdőbe
tőt.

Mitrofan Droz
elszántabb gyer
a közeli faluba
met szerezni. ...ek-múltak
a napok; semmi. A tizenkettedik nap estefelé megérkezett Sztyopka Okolotov. Alig vonszolta magát, a lábán sebesült meg.

— Ivant, a társamat megölték — lihegte cserepes szájjal. — Az élelem az ő zsákjában maradt... — Aztán kihúzott az ingéből egy kenyérvéget, és átadta a parancsnoknak: — Ennyi az egész...

Mitrofan reszkető kézzel kezdte darabolni a kenyeret. A torkát fojtogatta valami. Mindenkinek vágott egy szeletkét. S alig hallhatóan mondta:

— Tegyétek el! Sötétedéskor elindulunk. Észak felől kerüljük meg a fehéreket.

Mitrofan nagyapó odaviszi az unokáját, s letép egy kalászt. Szétmorzsolja a tenyerében. Sűrű szakálla lengedez. Öregségtől elhomályosult szeme fiatalosan felragyog. A tenyeréről a szájába szórja a búzaszemeket, lassan, élvezettel megrágja, és néz az unokájára.

Olezsek ugyanazt szeretné csinálni, amit nagyapa. Ő is tép egy kalászt, szeretné szétmorzsolni a tenyerében, de nem sikerül.

— Nem baj, majd megtanulod — mosolyog Mitrofan nagyapó. — Fontos, hogy a kalászt már tudod tartani. Már megérted, hogy ami a tenyereden van, az a kenyér.

Havas Ervin fordítása

Bér Rudolf festőművész

a főváros egyesítése centenáriumának tiszteletére a Fő. Tanácsa a Képcsarnokkal közösen pályázatot hirdetett. A Képcsarnok által kiírt 3 ezer ft-os egyik III. díjat a művész kapta meg festményéért.

Magyar Hírlap, 1943. szept. 28.

Bér Rudolf

Interieur csendélet olaj 60x83

Tengerpart —"— 124x 80

N. Debreceni Országos Nyári Tárlat 1974.

Bér Rudolf festő

A Vörösmarty téri Gontváry-teremben állították ki a felszabadulási festménypályázatra beküldött elfogadott műveket, melyen szerepel festménye.

G. Gy.: Felszabadulási festménypályázat.

Ország Világ, Budapest, 1945. márc. 5.

Bér Rudolf festő

a Művelődési Alap a nagymarosi alkotóházat művek egész sorával is benépesítette. 4 folyósómúzeumban láthatók megjénk művészének képe.

Losoni Miklós: Téli napok a nagymarosi alkotóházban.

Pestmegyei Hírlap, 1975. Jan. 9.

Gér Rudolf

Festőművész

Kiállítása Csontvárj Teremben

„Festőkortársak Budapestről"

pályázat rendezésében

Festménye egyszerű szerkezetes,

indulatos

Magyar Hirlap 1973 X 272

Galambos Tamás
Festőművész

7 Kiállítás Csontváry Teremben
„Festőkortársak Budapestről" pályázat
rendezésében

Magyar Hírlap 1973 X. 272

Bér Rudolf

A balatonkenesei Magyar Vép-
hadsereg üdülőjének étterme falá-
ra tematikus igényű fajtarzna
tervezésére kiírt pályázaton vett részt.

-------:Képzőművészeti pályázatok és megbizások.
Művészet,1975.október - 44.oldal

Bér Rudolf

A Képcsarnok vállalat Csontvárý termében

vásárolhatott képet a müvésztől a látogató.

A hallgatás érthető /Gábor-Nagy, a "heti zsüri"

vitához/

Látóhatár 73 máj 158. old.

Bér Rudolf

1973. okt.-ben a Csontváry-teremben rendezett „Kortárs festők Budapestről" c. kiállításon részt vett.

Nénszava, 1973. okt. 5. 101. elf. 233 m. 4 n.

M.D.K

Bér Rudolf
festő –

„Ülő nő" (repro)

Művészet, 1965. december – 29 lap

Bér Rudolf.

A Magyar-Szovjet Társaság képzőművészeti kiállításán szerepelt Nyikitin akadémikust ábrázoló festménye. (említe.)

Népszava, 1952. ápr. 11.

Bér Rudolf.

„A Magyar-Szovjet Barátság",
az MSZT pályázati kiállításán
„Nyikityin akadémikus a Ganz Villany-
gyárban" c. képe, (emlétve) szerepelt.

Szabad Nép, 1952. Márc. 28.

MDK

Bér Rudolf

Kubikusok, of.

Szüleim, of.

8. M. Képzőmüv. Kiáll. Műcsarnok 1960. ápr.

tásában főleg a kender- és len népi

Bér Rudolf
festőművész

A Főv. Tanács festészeti pályázatára meghívást kapott „Az üzem életéből" témakör vázlatának elkészítésére.

Magyar Nemzet, 1952. ápr. 23.

Bér Rudolf

festő

M.D.Y

A Csók Galériában rendezett tárlatot. Bemutatta a tölbi között a „Debreceni secco-"-t, a „Virágcsokor" című művét.

Szabó György: A szinességről és a szincsettségről
Élet és Irodalom, 1965. okt. 30 – 8 lap

MDK

Bér Rudolf

Szilágyiné arcképe, of.

Virágpiac, of.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960.

14 l.

Bèr Rudolf festő

Kiállítása a Csók Galériában 1965 okt 15 – tól

Kiállítási meghívó

Bér Rudolf

1947. a Főiskola a Szabad Szervezet helyiségében 60 növendéke munkáiból rendezett kiállitást.

Bér mint kolorista tünt ki

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965.
215.1

Bér Rudolf

Tengerpart c. festménye (emlékére)
szerepel a Balatoni Nyári
Tárlaton

Kostárs 1966 IX.n. 150 Ford.

Bér Rudolf

1955 juliusában a miskolci muzeumban rendezett kiállításon részt vett.

Péter Imre: Gondolatok az első országos képzőművészet kiállításon
Északmagyarország 1955. jul. 27.

Bés Rudolf

Lezepel a Balatoni Nyár
Tárlaton Keszthelyen

Jelenkor 1966 VIII. n. 741 old.

Bér Rudolf.

A Fő. Tanács képzőművészeti paljázat „Az üzem életéből" című téma tervét az bizottság elfogadta és kivitelezésre ajánlotta.
(emlétve)

Magyar Nemzet, 1952. Jún. 15.

Bér Rudolf.

A Fő. Tanács képrőmüzésete valójárat „Az
ürem életéből" cimü téma, tenét az linattság
elfogadta és kinetelőrsse ajánlatta.
(eredetre)

Marcsan Nemzet, 1952 Jún. 15.

Bér Rudolf

MDK

Ülő nő, olf.

Műcsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Bér Rudolf

A "Nagymaros 1966" c. kiállitáson szerepelt munkája.

Vigilia 1966. X. 704.l.

MDK

Bér Rudolf

Balaton, o.

Tél, o.

Balaton, o.

Balatoni nyári tárlat 1964. Keszthely, Tihany, Veszprém

Bér Rudolf

Balaton, o.

Tél, o.

Balaton, o.

M.D.K.

Bér Rudolf

Az akadémiai növendékek kiállitást rendeztek a Szabadszervezetben. Itt szerepelnek a művész munkái, melyeket kiemel [redacted] "Kiállitások az uj esztendőben" cimmel Berend Ilona.

"Szinház Szeme Füle " c. rovat
Szinház, Bp. 1948. jan. 13-19. IV. évf.
3. sz.

MDK

Bér Rudolf

Laboratórium, akv.

Szegedi O. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

EA ..... ltsz. Gyűjtés helye

MDK

Bér Rudolf

Normand tengerpart, o.

Szegedi O. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

Bér Rudolf MDK

Hajógyár, olf.

Mücsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Bér Rudolf

Ülő nő, o.

A. Magy. Képzőműv. Kiáll. Műcs. 1965.

MDK

Bér Rudolf. festő.

Nyikitin akademikus a Ganz Villanygyárban. Of.

„Magy. Szovj. Barátsz." - 1952. - Képző m. kiáll. - Kat. 4. l.

MDK.

Bér Rudolf, festő

„Nyikityin akademikus a Ganz villanygyárban" („oldott, impreszionisztikus jellegű előadásmód", bár a kép szinvése és előadásmódja megragadó....) (F.)

Ernst Muz. – „A M. Szovj Barátsi" – M Sz T. pályár. Kiall.
Sz N. 1952 III 28 – Végvári L. – 6 l.

MDK

Bér Rudolf festő

Főv.Tanács képzőm. pályázatának eredm. Magy.Nemz.
1952. jun. 15.

BAJNA (Komáromm)

* Kereszt festett corpussal és alat
vörösmárvány talapzatán plasztiku
~~nyaka nyíllal átlőve.~~ Hátoldalán
és neje, Viczay Eszter állittatta

(Jenthon, 1951)

Bér Rudolf
festő

M.D.K.

„Rajta" repro

Szotárs, 1960. januárhó, 120 lap

Bér Rudolf, festő MDK

A Csók István Galériában nyílik meg
dec. 11-én kiállítása.

– Ki; kiállítások budapesten

Népszabadság, bp. 1959. dec. 9. 9.C

Bér Rudolf

Rajz (repró)

Kortárs / 1963 X/11. 169 old.

Bér Rudolf MDK

Tél, olf.

VIII.Miskolci Orsz. Képzőm. Kiáll. 1964

Bér Rudolf

Sz.S.-né arcképe, olf.

Kósa György zeneszerző arcképe, olf.

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Bér Rudolf

MDK

Otthon, olf.

Műcsarnok 1954 V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Bér Rudolf

Óbudai táj, akvarell

Orosházi sortüz 1891-ben, gouache

Csendélet, akvarell

Miesarnok 1955 VI. Magy. Képsőn. Kiáll.

Bér Rudolf

MDK

Ablak, olf.

József Attila, olf.

Festőnő, olf.

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Bér Rudolf MDK

Piactér, olf.

Ünnepi felvonulás, olf.

Virágpiac, olf.

Műcsarnok 1959 VII. Nagy. Képzőm. Kiáll.

MDK.

Bér Rudolf

Kiállitási kritika

Napjaink 1967 febr.1.

Bér Rudolf, [festő] MDK

felszólalt.

– : A képzőművészek szövetségének Közgyűlése 8.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. ápr. 7.

Bér Rudolf

MDK

Öntőde, of.

Dolgozó Emberek között, kiáll. Ernst Muz. 1960. nov.

M.D.K.

Bér Rudolf
festő

„Dunakanyar" ciminü képével a
„Képcsarnok „Magyar tájak, emberek"
vándorkiállitáson a III. dijat nyerte.

Szelesi Loltán: Harómo szegedi tárlatról
Művészet, 1965. szeptember – 47 kep.

MDK.

Bér Rudolf

Kiállitásának hirdetése

Magyar Nemzet 1965 okt.13.lap -

de. D. K.

BÉR Rudolf

Részvétel a kiállitáson

Dutka Mária: Második séta a IX. Magyar Képzőművészeti Kiállitásen

Magyar Nemzet 1962. május 6.9.1.

MDK

Bér Rudolf

Cukrászdában, of.

Alkotás Művészház 39. kiáll. 1949. febr.

M.D.K.

BÉR Rudolf

szobrászművész

Gábor István: Dolgozó emberek között
Kiállítás az Ernst Muzumban

Magyar Nemzet 1961. December 19 4.1.

MDK

Bér Rudolf, festö

Ablak.	Olaj.
József Attila,	"
Festönö.	"

Mücsarnok. -Tavaszi Tárlat.1957. Kat. 8.1.

MDK

Bér Rudolf

Derkovits dijas festőművész hazaérkezett Párizsból. Vázlatait dolgozza fel.

Esti Hirlap 85 sz. ápr. 12 2 old.

Bér Rudolf

MDK

Képzőművészeti Főiskola Ifjuságí Köre 1945 karácsonyi Kiállitása:

"Önarckép"
"Alvó?
"Kislány"
"Ajtók"

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok.
Művészettörténeti tanulmányok. Bp.1960. 221-250.l

230.l. k[illegible]

Bér Rudolf
festő

MDK.

Ábrázolásaiban erősen érezhető
Bernáth Aurél művészetének
hatása.

Aradi Nóra: Utólagos megjegyzések a VIII. Képzőművészeti
Kiállításról
Élet és Irodalom, 1960. jul 1 – 27 szám – 6. l.

Bér Rudolf
festő

M.D.K

Méltatás.

Aradi Nóra: Utólagos megjegyzések a VIII. Képzőművészeti Kiállításról
Élet és Irodalom, 1960 jul 1 — 2702. — 5l.

Bér Rudolf
festő

M.D.V.

Öntödéjéről.

Láncz Sándor: A dolgozó emberek között – 2 l.
Élet és Irodalom, 1960. dec. 2.

MDK

Bér Rudolf, festü

Palotás Gyula, a Ganz Villany sztahanovista esztergályosa munkamódszerátadása.

Bp.Mücs.-II. Magy.Képzöm.Kiáll. 1951. nov.4.-dec.2.
Kat.5.1.

Bér Rudolf
festő

M.D.K.

Méltatás.

D. Fehér Ilsussa: Fiatal festők.
Magyar Ifjúság, 1960. ápr. 23.

MDK.

Bér Rudolf grafikus

"Budai táj" /akvarell/
"Orosházi sortüz 1891-ben"/Gouache/
a Népmüvelési Minisztérium megbizása
"Csendélet" /akvarell/

VI.Magyar Képzőmüvészeti Kiállitás
Mücsarnok,1955. 27.1.

MDK.

Bér Rudolf festő

"Sz. S.-né arcképe" /olaj/

"Kósa György zeneszerző arcképe" /olaj/

VI, Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Mücsarnok, 1955. 14.1.

Bér Rudolf
festő

M.D.K

„Virágpiac" c. képe.

Artner Tivadar: Fiatal festők a Műcsarnokban.
Magyar Ifjúság, 1959. ápr. 4.

Bér Rudolf

Ez év nyarán a Szocialista Országok Festőinek III. Biennáléján a lengyelországi Szczecinben többek közt ő képviselte a magyar festőket.

Nélay K.: Magyar művészet külföldön. – Műgyűjtő, 1969. I. sz., 27. l.

Bér Rudolf

Derkovits Gy. ösztd.-as

Odaítélték a Derkovits-
ösztöndíjat.

Magyar Nemzet
1956 okt. 11

MDK

Bér Rudolf

70 művész kiállitása az Ernst muzeumban,
Fenti elkotó munkái is szerepelnek.
/felfokozott színekkel dolgozik./

Esti Hirlap 3ol sz. 1957. dec. 24. 2 old.

BÉR Rudolf

Bér Rudolf festőművén Nicollatára, Hatvani Galéria, 1985. jan. 18.- febr. 17. Bev. Ember Mária. Hatvan, Hatvani Galéria, 1985 [6] p. ill

BÉR Rudolf

Vidéll. Hatvan, Hatvani G. 1985

ism. Losonci Miklós, Bér Rudolf lépei.

= ÚTü. 1985. febr. 24. 4:ill

KUHÁZATI AKCIÓJA
BUDAPEST, VIII., SZENTKIRÁLYI-UTCA 12.
Telefon: 135-841 — Postacsekk: 49.135 — Postacím: Budapest 741. postafiók 87.

300

Műemlékek Bizottsága

Bp.

II. Hőgyes E.-u 10.

MAGYARORSZÁG 8 FILLÉR

BUDAPEST 1940 MÁJ 12 Hb 62 Hb

Bér Rudolf
a Szinyei Társaság
XIX. tavaszi kiállításán
megkapta Dános
Géza díját

(A Műpártoló
(Magyar Művészet)
1948. III. f.

Bér Rudolf

Fő kép

beüterem, of

megirva/ Bér Rudolf

Szabad Művészet

1951. 12. sz. 539. l.

Pogány Ö. G. Befejezetlenség és minőség Sz. M.

M. KIR. VALLÁS ÉS
KÖZOKTATÁSÜGYI MINISTERIUM

340 - 11
---------szám.
7 - 1929.

Dr. Kühár Flóris főisk.
tanár utiszámlája.

melléklet száma: 1.

Folyó évi

felterjesztésére felkérem a

F l ó r i s főiskolai tanár

jában az igénybe vett vonat

indulási és érkezési idejét,

jegyezze fel, mert a most fel

nem menetrendszerüek.

Bér Rudolf

kiállított festményei:

Kertben, olaj, 120×160

Vörösberényi műveletlen, olaj, 60×80

Akt, olaj, 80×100

7o művész kiállítása, Budapest 1957. Dp. 1957.
16 lev. 2. lev.

BÉR Rudolf

Szalay Károly Emlékében
magyarul. = MMF 1999/1.
28–32. ill

Kapják: Tudományos Főosztály munkatársai

Kérem szíveskedjenek 1998. évi mun
az alábbi szempont

1 Helyszini kutatás
2 Helyreállítás közben konzultáció
3 Szondázó kutatás
4 Tudományos feldolgozás (dokumentáció)
5 Védetté nyilvánítás
6 Törlés
7 Szakvélemény
8 Helyszini szemle
9 Tervtanács
10 Előadás
11 Konferencián részvétel
12 Tanulmányút
13 Publikáció
14 Szerkesztés

Bér Rudolf

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1957 NOV 10

610

A Magyar Nemzet galériája

Bér Rudolf: **OLVASÓ LEÁNY**

A CS

Divat

Valamikor az otthoni kényelmet a cseppet sem kényelmes, derékban szorosan testhez simuló, földigérő pongyola jelentette. A divat változásaival az otthoni ruha divatja is változott, modernizálódott. A földigérő pongyola az otthoni öltözködésben az »estélyi ruhát« jelenti. A divattervezők számtalan új és célszerű ötlettel gazdagítják a háziruha modelleket. A kétrészes otthoni ruhát tervezett: pantallót, a bokánál bordáskötésű pánttal és lumberjack-szabású felsőrészt, amelynek gallérja, kézelő- és derékpántja szintén bordáskötésű. Egy francia divatlapban pedig Patou háziruha-modelljét láttuk: eperszínű fonalból bordásan kötött pantallót, s hozzá egyenesvonalú — csípőig érő — kámzsagalléros kötött ka-

Bér Rudolf
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 OKT 26.
TÜKÖR

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA

1021

Bér Rudolf festményei

Izzó szinek, szuggesztív formák, drámai mozgások lebilincselő festője Bér Rudolf, akinek közel nyolcvan munkája tanúskodik alkotójuk magyar hagyományokban gyökerező, korszerűen európai művészetéről.

Képünk: egy kompozíció részlete a kiállításról.

NEMZETI GALÉRIA

Zichy Mihály rajzai

Az új Zichy-szerzemények kiállításának középpontjában — amely most elsőízben kerül a magyar közönség elé — Faust-illusztrációk állnak. Páratlan rajztudással, a részletszépségeket egységes, filozófikus mélységű kompozícióba fogva keltik életre Goethe drámai költeményét.

Képünk: Zichy Mihály (1827–1906) Húsvéti harangok. Faust: Ó égi dal, csak zengj, zengj mindörökké.

kani megbízoltól való felelmében, a rendezőkre
akik, szerinte, játékukkal teljesen megváltoztattá
jobboldali újsághoz intézett levelében hitelront
Helytartó mindenesetre nem jutott tovább az el

ARGUS de la P
Tél. PRO. 16-14
37, Rue Bergère, PARIS
N° de débit
Ber Janos
ELLE
100, Rue Réaumur-IIe
13 MARS 1964
1021
LES ARTS

Voyez aussi les œuvres de...

... **Janos Ber**, 26 ans, Hongrois, peint depuis l'âge de 16 ans. Elève d'une Ecole célèbre en Hongrie, il a suivi pendant deux ans les cours des Beaux-Arts à Paris. Il faut suivre avec attention ce jeune artiste qui après une période figurative, recherche des matières curieuses, comme des surcollages de toile savamment déchiquetés sur lesquels il travaille. Il évoque des repos à la surface de l'eau ou à la « surface de la lumière ». Une lumière silencieuse, pourrait-on dire, avec un sens contemplatif qui se rapproche de l'esprit d'Extrême-Orient (Gal. du Haut-Pavé, 3, quai Montebello jusqu'au 16 mars).

... **Matta**, grand peintre chilien rattaché au groupe surréaliste, poursuit ses très curieux travaux qui projettent sur la toile le gigantisme de sa vision. Le thème des « Espaces développés » dans deux grands triptyques est significatif. Dans d'autres œuvres, vous remarquerez comme des fragments de coquillages très agrandis, ou des « choses », des choses peut-être mobiles et auxquelles on ne peut donner un nom. Le sens de l'inquiétude traverse les toiles de Matta. Ses dessins qu'on pourrait dire « animés » sont traités aux pastels de couleur (Gal. Daniel Cordier, 8, rue de Miromesnil jusqu'au 16 mars).

... **Lucio Fontana**, peintre argentin, 65 ans, vivant en Italie, présente ses « concetti ovale », ou, si vous préférez, des « œufs célestes ». Ce sont de très grandes toiles monochromes, curieux œufs venus on ne sait d'où. (Gal. Iris Clert, 28, fg Saint-Honoré, jusqu'au 15 mars).

... **Prassinos**, peintre grec, naturalisé français, illustrait jadis Jean-Paul Sartre et Apollinaire. Dans une sorte de pieux exercice, il montre aujourd'hui trente toiles sur le thème du visage de Bessie Smith, célèbre chanteuse noire, morte accidentellement en 1934 (Gal. de France, 3, faubourg Saint-Honoré jusqu'au 13 mars).

... **Frédéric Delanglade** : expose les très curieux travaux qu'il vient de publier sur le thème d'« Alice au Pays des Merveilles », célèbre et adorable livre de Lewis Caroll. Ce sont les originaux de cet ouvrage qu'il montre : dessins, peintures, gouaches dont certains sont exécutés sur parchemins (Gal. Furstenberg. 4, rue Furstenberg, jusqu'au 23 mars).

RENE BAROTTE

Janos Ber : Une peinture.

Jean Mounicq

Lurçat : « L'homme en gloire ».

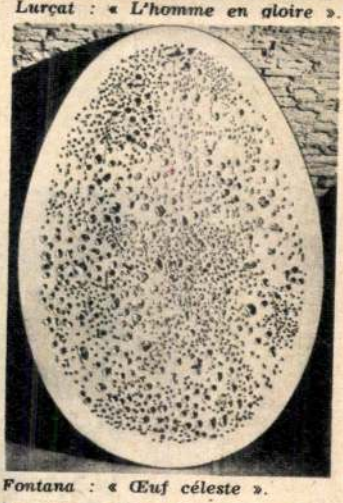

Fontana : « Œuf céleste ».

ée par Félicien Marceau a cette [illegible] :
heurtée, chamboulée, chahutée, qui s'ins-
du cinéma : passage d'un tableau à un
on instantanée ou simultanée, avec acteurs
tion au commentaire, venant en gros plan
ans l'ombre en regagnant le côté de la
observent ; j'aime aussi la vivacité, le
rôlerie du dialogue ; j'aime enfin plus
e Mallet, beaucoup Madeleine Barbulée, à
an-Pierre Marielle, énormément François
ute le poids de l'humanité à la drôlerie
l'homme et du comédien.

Bernand.

François Périer.

our. Désormais, il cherchera la tendres
pure jeune fille, il réclamera « la luxure
aseuse et, pour « la chère présence »,
e, fidèle comme de juste. Malheureusemen
il s'est mépris : la pure jeune fille a de l'amour pou
les réalités, la stripteaseuse veut qu'on lui fasse du sen
timent sur les bords de la Marne et « la chère présence
continuera de le tromper sans qu'il le sache.

Mise en scène : Félicien Marceau.

Décor de : Folon.

Distribution : François Périer, Nicole Maurey, Madeleine Barbulée, Jean-Pierre

Ce que j'aime le moins : Le thème, q
de revue »,
montre les

Ce que j'aime : La forme d
la constructi
pire de cell
autre, succes
sautant de l
ou rentrant
scène d'où
mordant, la
qu'un peu O
juste titre
Périer qui
et à l'esprit

Od[illegible] Mallet